

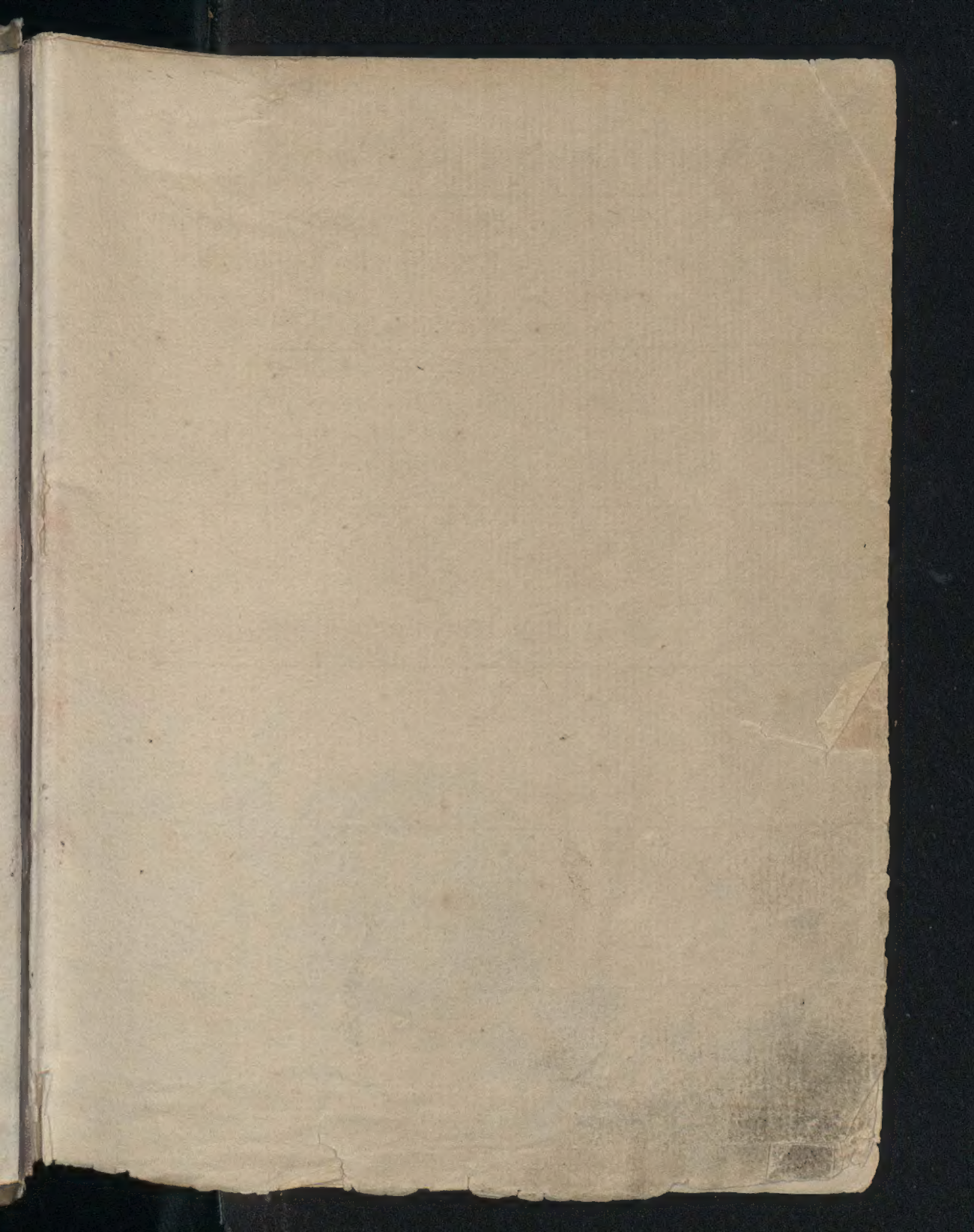
Eqz. Archiwalny

4059

CIMELIA

N. P. S.

Xl. c. 21

Cur 4059

Kronika wszytkego swiata
 ta / na siese wyekow / Monarchie czterzy rozdzie
 lona / s Kozmographia nowa y z rozmaitemi krolestw
 tak pogańskimi / Zydomskimi yaro y Krześciańskimi
 mi / s Sybillami y prorokami ich / po
 Polsku pisana s figurami.

Wtorey też żywoty Cesarzow / Papieży / n tlych krolow z ich krole
 stw / Alshyackich / Egipskich / Indyjskich / Greckich / Perackich / Epa
 reckich / Wegierskich / Czechich / y innych rozmaitych tak
 krolow / Synažar / jako innych przelozonych od
 poczatku swiata aż do tego roku
 Ktory sie piše 1 5 5 1.
 sa napisane.

Wtedyż ktoremi też nasza Polska na ostatku
 osobna jest wypisana.

RE FACTIS EST VIR

FAMAM EXTENDE

TYTIS OPVS.

Kraków
 Wdowcy.

BIBLIOTH. UNIV.

JACOBSONICAR

Registr

Tebani	tamże
Traſibulus	27
Tebani porażeni/	tamże
Tales medrzec/	tamże
Teodemir wojował	65
Teodatus	66
Totilla Gotski trol	67
Texas potomek iego	tamże
Tomas Aquinat/	100
Trzy papieżowie/	106
Uamerlan Tataczyn	119
Teodestis trolowa	117

V

Wstawa pirwsza	1.
Wstawa za glow	3.
Wrogiti/	5.
Wsprawiedliwienie przez wia.	6
Wlks	10
Wlzbana mtaſto	tamże

W

Wiek pirwszy	1.
Wiek wtory	2.
Wiek trzeci	4.
W powanie Turkom	6.
W onus kowal	9.
Wenus Bogtini	tamże
Woz pirwszy	tamże
Wiek czwarty	13
Walerius Corwinus	19
Wetaria ſlachetna	tam.
Virginus Centurio	tamże
Walerius publiola	tam
Wiek piąty/	21

Walti w Grecyey	24
Walti wnetrzne w Grecyey	26
Walti Kartagin. z Rzymia.	33
Wiek ſoſty	46
Wologezus	51
Wulpianus	53
Woluzianus	55
Wandali wojowali	60
Wandali ſkad	63
Witigius trol	65
Wſyncy ſwieci	80
Wſy ziadly trola	82
Wyprawa do Jeruzalem	61
Waldenſka ſekta	96
Werſowaki trola zabil	147
Wacław ſwiety zabil/	150
Werſowcy ofſicy	168
Włodzimierz porażon	180

X

Xerxes trol Perſki	25
Xerſesowe znaki zle	tamże

Z

Zwirzchnoſć pirwsza	1.
Zoroaſtres trol	4.
Zony Abramowy	6.
Zloteruno	9.
Zyzanes fałſzowy	23
Zapirus wlewny	24
Zydowski kxiążetą	32
Zydowski ſekty	33
Zaduſci zakonnicy	tamże
Zlotecjaſy	45

Regeſte

Bony káplánskie	35
Benobia krolowa waleczna	56
Bony káplánskie	61
Sła zaplata za poſtugi	67
Bony odiał kŕiezy Hildebran.	

duſ	91
Bony przywracony Lewitóm.	
Bringlius	112
Glota ſorta	168

Cesarze

1 Julius pirowſy Cesarz	73
2 Octavianus Augustus.	
3 Clau: Riberius Nero	47
4 C: Caligula	támże
5 C Riberius	támże
6 Nero okrutny	48
7 Galba Sergius/	támże
8 Otho Silius	tám.
9 Vellius okrutny	49
10 Vespasianus Flavius.	
11 Titus	támże
12 Domitianus	50
13 Nerwa Cocceus	tam
14 Traianus Alpius	tam.
15 Adrianus	51
16 Antonius	tam
17 Marcus Antonius	támże
18 Comodus	52
19 Pertinax	tám.
20 Sewerus	tam
21 Antonius Carcalla	53
22 Maximinus	támże
23 Marcus	támże
24 Alexander	támże
25 Maximinus	54
26 Gordianus	támże

27 Filip pirowſy Krzeſcian/	54
28 Decius okrutny	55
29 Galius Vibius	tam
30 Valerianus	támże
31 Claudius Flavius	56
32 Aurelianus/	támże
33 Tacitus	támże
34 Probus/	57
35 Carus/	támże
36 Diocletianus	támże
37 Gallerius Constantius/	
38 Maxencius	58
39 Constantin wielki	támże
40 Constantin młody	59
41 Julianus Apeſtota/	6
42 Valentinianus	támże
43 Valens	támże
44 Gracianus	
45 Teodozjus	
46 Arcadius Honoriu	
47 Teodozjus Ar	
48 Marcianus	
49 Leo pirowſy Gr	
50 Beno	
51 Anaſta	
52 Ju	
53	

Regeſtr Kronſki wſpnytkyego ſwopata.

Monarchowie/ Krolowie/ Kriżżeta/ Senaci/ Sybille/ tak Żydow-
ſcy/ Turccy/ y Jerozolimſcy/ Krzeſciańſcy/ pako Poganiſcy na ſwonych
miejſcech ſtoja/ ihytko z oſobnā ſa ſpifani/ Papieżowie/ Ceſarzowie
Krolowie/ z Węgier/ s Czerh/ y s Polſkicy w oſo-
bnych rzędznych.

21

Adam ſworzon	Liſt 1.	Artaxerxes Menenon	
Adam zgrzeſzył	tamże.	Aſames	tamże
Adam ſimona wymālagł.		Ariſtoteles	27.
Adam drugi Kriſtus	2.	Alexendrow robzay	28.
Abel zābit	tamże	Aetains mieroſtyblwy	tamże
Aſonr krol Kaldeyſki	4.	Alexender wielki	29.
Abram	5.	Antigonus zābit.	30.
Aram	tamże	Antioch wielki	tam
Argonaute	9.	Antonius porāżon.	37.
Apollo z Marſem	10.	Aperzābit.	57.
Abrasiuſ	12.	Arius odſęzepieniec	58.
Abia krol	13.	Atamāzius	tamże
Aza krol	tamże	Abrogast zdraycā	61.
Atalia okrutna	14.	Ambroży ſwięty	tamże
Amazia	tamże	Maritus	62.
Achaz nagorſzy krol	tam.	Adoſtus	tamże.
Almon krol	15.	Allan	63.
Apian	18.	Augustulus	64.
Acriliuſ	19.	Achaciuſ zaſlet	65.
Aquiliuſ	20.	Amelſaita	66.
Amintas	24.	Atcalāriuſ	itamże
Alexender pirowſy	tamże	Antimuſ wyguan	67.
Atteng miāſto	tamże	Attali	72.
Artaxerſes	25.	Afrile Sārācent w zieli	74.
Atteuy zborzono	26.	Alberyſs Papieżem	77.
		Adamirow ſekta	102.

Regeſtr

Annay 106
 Amazy 117.

B

Babel wieża 3.
 Babilon założon 5.
 Bellerofon 11.
 Baltazar krol 16.
 Balwochwałstwo o Greckie 16.
 Brutus 17. 117.
 Babilon wziet 24.
 Beſtrofargmon 29.
 Bereniceen zabita 30.
 Biſkia wyłożona 31.
 Bizancium 59.
 Boſus 64.
 Bolgarowie wojowali 65.
 Bellifarius 67.
 Bulgarrowie Czaracny pora-
 zili 75.
 Bulgarrowie Nicefora pora-
 zili 76.
 Bulgaria 79.
 Bonawentura byl 104.
 Biſkup oſalał 147.
 Bremen miasto 159.
 Biſkup zabie 174.
 Biſkup Plocki zabie. 185.

C

Chamowi ſynowie 3
 Colchis 9
 Circeozarownica 10.
 Colatinus 17.
 Chleliadziwoła 18.
 Coriolanus Marcius tamże

Cofens Cornelius tamże.
 Clai Marcellus 19.
 Clai Nero tamże.
 Edto 20.
 Citus monarcha 21.
 Chazares Afiaſow ſyn tam.
 Crezus bogaty krol 22.
 Cyrus monarcha ſciot 23.
 Cambiſes ofrutny tamże
 Ermon ſyn Alcideſow 24.
 Chyrſylo oflamionowan 25.
 Cedoman krigze 26.
 Conon Ateński 27.
 Camillus Tribun Rzymſki 28.
 Clitus Ayeerz Alexandrow 29.
 Caſſander ofrutny 29.
 Cleopatra Alexen. ſioſtra 32.
 Carriagomiaoſto worzono 34.
 Chymbrowicz Rzymian 35.
 Catilina Rzymſki 16.
 Cicero wonowal tam.
 Cicero zabie 37.
 Cleopatra ſie zabila tam.
 Cerinich tacerz 50.
 Cozdras krol Perſki 58.
 Cuda na niebie 68.
 Chacannus Bulgarski 74.
 Creſcencius obieſon 87.
 Cincetui Rzymſki 91.
 Czeſarz podeptchan 9.
 Cypria kroleſtwo 9.
 Clara ſwieta mniſtka 10.
 Caſowante Papięza 108.

Regeſtr

Etiopi wależni	Liſt	112
Conſtantinopole wzięto		120
Czech król		136.
Ceſarz porażon		179.

D

Damaſek w Syryi		1.
Danielowo proroctwo		4.
Dentalion król Teſſali		8.
Debalus cieſła miſterni tamże		
Damiid król Iydowski		13.
Daniel prorok poiman		15.
Decius ſenat Rzymſki		18.
Duilius ſenat Rzymſki		19.
Darius król Perſki		23.
Darius trzeci	thamże	
Darius Notus		26.
Darius oſtarni	tamże	
Darius zabity		29.
Demetrius zabity		30.
Dwa papieżowie razem		63.
Deziderius król porażon		78.
Domitianow zakon		99.
Dziwoſci wojowaty		140

E

Ewa ſtworzona		1.
EWangelia napirney obia		1.
Ezau ſyn Abraamow		6.
Euftronius ſyn wulkanow		9.
Egiptus od kocznych wychowan		11.
Eliasz prorok		14.
Elizeus prorok	tamże.	
Ezechiaſz/ Ezaiaſz	tamże	
Ezaiaſz prorok zabity		15.

Emilmerodaich	Liſt	15.
Ezdraſz wypuſzczon		26.
Emmergetes ptolomeus		30.
Eſſei zakonnicy		33.
Eſtius ſprawnny hetman		64.
Eutichian odſieczepienie		68.
Egipt wzięli Saraceni		73.
Emmanuel król Portugał		110.

F

Furius Camillus ſenat		18.
Flaminius ſenat		19.
Fulvius ſenat Rzymſki tamże		
Filip król macedoński		27.
Filip król zabity		28.
Fariſei zakonnicy		33.
Fauſta niewieſtdliwa		60.
Formoz papież chytry a nieſpo		
kozny wyſtopan niſciet		83.
Filip Ceſarz zabity		98.
Franciſkow zakon		99.
Filip król Hiſpański		111.
Franciſek król francuſki		112.

G

Gofgodarſtwo Boże		1.
Gigantowie ludzie wieldzy		2.
Gwiazdarska nauka	tam.	
Grunt ſłow Bożego		6
Gomora myſliſho	tamże	
Gallus Warſow chłoptec		9.
Grecia kroleſtwo		16.
Gallatorowie		28.
Gractus Valerius		46.

Regeſtr.

Gryby trutinā	Liſt	48.
Grā jābit		53.
Gallenus ſyn Wāleriuſow		55.
Gottl porażeni/		56.
Gottl woioiwāl		60.
Gottowpe ſkad poſill		63.
Genſit krol Wandalom		64.
Gregorianſi od czego zowq		69.
Garganus gorā		79.
Gottſfredus krol Jerozo.		92.
Granice Polſke/		168.
Gmezno miāſto	159. y 169.	

S

Heſſionnā krolewnā		9.
Herkules był		12.
Herkuleſow ſlup.		13.
Homeruſy Hezioduſ		16.
Horāciuſ Cocleſ		18.
Hiſticuſ kriażę Greckie		24.
Hanibāl porażil Rzymiany		34.
Hanibāl krol porażon		34.
Hanibalewa ſiniere	tāmże	
Herodowie krolowpe		46.
Hebion obężepenyec		48.
Helenā krolowa ſwieſta	6. y 58.	
Hamarkrol Eurecti		72.
Huſ Jan kazyndzneyā/		105.
Henrik brodaty monarchā		190.

T

Taſetowi poromkowie		3.
Tzaāt/ Jakob/		6.
Jozeeph Pātryarchā		7.
Tlaruſ wtonaſ/		9.

Jazon ſyn krolewski/	tāmże	
Jep philozoph y prorok/		11.
Jozaphartrol Jydowſti/		14.
Joram/ Joaſ/ Joatan/ tām.		
Joziaſ/ Joachaa/ Joakim/		15.
Jeremiaſ/ Jeronias proroci		15.
Jeruzalem ſborzono	tāmże	
Jpotraſ medrzec/		27.
Jozephuſ piſe		31.
Jugurta walczył/		35.
Juliuſ Ceſarz Rzymſki/		36.
Jaſub ſwiecy mnięſzy/		46.
Jeruzalem zwalcżono		49.
Jary Rzymſkie		55.
Jeronim ſwiecy/ Doktor		60.
Jan Krzyſtoſtu/ Doktor/		62.
Jrene cnoſliwa pani/		76.
Jeruzalem dobyto		92.
Jadwiga podnyemona		100.
Jaroſław kriażę Ruſkie		172.

K

Kain ſyn Adamow		2.
Kryſtuſow rodzay		3.
Krolow Rzymſkich ſiedm/		12.
Kroleſtw rozdział po Alexen		29.
Krolowie Erypiſcy		30.
Krolowie Egipſcy/		31.
Kryſtuſ ſpe wrodził/		46.
Kryſtuſ umarł/		47.
Krol Angiełſki okrzyżżon		52.
Krzeſciany meeżono		55.
Kozdraſ krol woiowal		69.
Kozdraſ krol porażon	tāmże	

Regeſtr

Kaliſa krol Turcki	Liſt 72.
Ktorzy Ceſarza wybierali	87.
Kadolus Papeż	99
Kaptan wyſſhepin	tam.
Krolowie Jeroſolimscy	62
Klatwa na Ceſarza	99.
Krolowie Turcey	118
Kronika Węgryſka	121
Krolowa oſtoppoma	131
Kronika Czeſka	136
Kijow zamek	165
Krzyżenie Ruſi	166
Krol Polſki pierwszy	168
Kijow zamek zburzony	tam
Krolowa wngnana	170.
Krol Czeſki zabity	179
Krzyżacy do Prus	190

L

Lata cżlowieże	2.
Lot ſyn Aram	5.
Labyrinth wielki	9.
Lemnos wyſep morſki	tamże
Lucifer w piekle miernieſſy	10
Loomedont krol Frowian.	12
Lukrecia ſie zabiła	17
Lymus Salinator	16
Leutulus ſenar Rzymſki	tam.
Luſullus ſenar Rzym.	20
Lukurgus król z Lacedemo.	27
Linn herzen w kozmo graſien.	
Lymach król zabił	30.
Laktancius medrzec	44.
Lataſz Ewangeliiſta	48.

Libraria Rzymſka	Liſt 54
Supertalia	55
Ludzie weżani boli	57
Laktancius bol	60
Longobardi ludzie	63
Limbanci krzest przyieli	98
Lira Mikołaj	104
Luter Marcin Doktor	113

M

Mieſa iedzenie pierwsze	3.
Melchisedech kaplan	tamże
Monarchie cżtery	4.
Monarchia pierwsza	tamże
Moizeſz ſie prodił	7.
Moizeſz znaki cżynił	tam.
Moizeſz Izdy wywiodł	8.
Minerwa Bogini	tamże
Marz Bog poganiſki	9.
Medea cora Detu	tamże
Medas krol s Frigien	10
Manafſe ſyn Ezerbiaſow	15
Memius Agripa Senat	18
Manlius Torquatus	tamże
Manlius Wolſo	19
Marcius Pater Senat	20
Monarchia wthora	21
Megabizus	23
Milciades	24
Maxdonius Rzyſki	25
Medry Greccy	27
Monarchia trzecia	28
Macchobruſ Izd	31
Maſemiſa krol	35. 21 3.

Regeſtr

Matheus poraził Eymbry	35.
Monarchia czwartą	37
Maria panna wrodziła się	38
Matianus cudna	46
Mattheusz Ewangelista	47
Mefalina żona Claudi. tamże	
Matre Ewangelista	48
Matrima	53
Meczennicy święci	55 p 57
Matrus odświeżenie	56
Magnecius zdrajca	59
Marin marszałek	61
Marchomet się wrodził/	70.
Martha Cesarzowa	72
Monetelliti potępiono	73
Marchildis roztropna	91
Mediolan zbrojeno	97
Menich otruś Cesarza	103
Muslaus obłąkan	171

II

Noe Patriarcha	2.
Noe winnice święcił	3.
Noego zafrył syn	tamże
Noego śmierć	tamże
Nemrot syn Chamow/	tamże
Ninus Asyrijski król	4.
Natan syn Dawidow	14
Nabuchodonozor	15
Nomachus odświeżenie/	55
Naręts	67.
Nortimandia/	82
Naznaczenie Kardinalew	89
Niewiaſta roztokna	91.

Narod Polski

Liſt 154

W

Wtrot Noego/	2.
Wnimazda ogień pogański	5.
Wbitnica Abramowa	6.
Wbrzeska Abramowa tamże	
Wley wymysłono	8.
Wtta królbogactw	9.
Wrfus gedzie	10
Wchoziaż król Żydowski/	14
Wnas król Żydowski/	tamże
Wthanco/	23
Wchus syn Artakersow	26
Wlimpiada cnotliwa	29
Wdwidus Nago portą/	38
Wtrancienſwo nad Żydy/	49
Wrigenes Doktor był	53
Wrbula ſwęta/	54
Wstrogoz ludzkie	63
Wthotarus Goraki król/	64
Wdoacer/ Wrfus/	65.
Wrgany uſławiono	73
Wbrázky pälono	75
Wia rzecizleżdzi do Gniez.	88
Wia czwartą zabit	98
W Bloſkich ziemiach/	113
W Niemietim narodził	114
W Hiſpanii	115
W Zataſzech	116
W Amazonach	117
W królach Turckich	118
W Walachich	120
W Ruſi	165

Regeſir

O Prusiech/	Liſt	169
O pny ſkad		179
O Litwie/		191

P

Prawa pirwe	1.	
Plagi od boga Adam obiaſwił	2	
Piſmá ſkad	támże	
Pierworodne rzeczy	3.	
Plotno wymyſlono/	8.	
Parſir Dedaluſow ſieſtrzy.	9.	
Penelope ſlachećna pani/	10	
Palamedes	támże	
Prorocy	14	
Porcius Cato Senat	19	
Paulus Emilius ſenat/	támże	
Praxaspes rádny pan/	23	
Panny macedońſkie/	24	
Prawa Smołowe	27	
Peuſſá król Biciańſki	34	
Pompeius porażon	37	
Pokoy wyſetki/	38	
Porcia żona Brutowa	38	
Poetowie byli	támże	
Pilat Stároſtá Jerozo	46.	
Piotr ſwiety Apoſtol	47.	
Pitmos wyſep morſki	50	
Ptolomeus gwiaźdzarz	52	
Papiennius zabut	53	
Party porażeni	54	
Pamel Kacerz	56	
Procul	57	
Paniſtwo Rymſkie/	59	
Pelagius odſępieniec	61	

Paſuneius poſel Grecki	73
Papież ſczartem gadał	88
Portugałſki króleſtwo/	94
Pieniadze z rzemienia	99
Przenieſienie ſtoła papieſt.	103
Polacy krzeſent	165
Polſcy meczennicy	169
Pieczyngowie	171
Polowcy	177
Pomorżanie porażeni	180
Piotr Duńczył	181
Pentefilia	117
P. Curtius.	19
Quincips	18

R

Rag.	1.
Rzeli Rapskie	támże
Roboam król Jydowski	13
Raſim Syrijski król/	14
Rzymu żatożenie	17
Rzymſka ſprawa	20
Rzymſkie prawa/	21
Rodzay Cyruſow/	támże
Roxana żona Alexandro.	29
Rodzay Mlachabow/	32
Roxolani walczyli	35
Rzymſkie roznice	36
Rozdział koſciotow	56
Rzym zborżono	62.
Radagaſt porażon	tam.
Rzym wtore zborżon/	64
Raznice w Rzymie	támże
Rzymu zborżenie trzecie	67

Regeſtr

Kożerowanie Papieżom	97	Szczepan święty	46
Kodys ofiadli Kpcerze	103	Senekā	48
Kolician Kąznodzia	105	Świeci pomęczeni	55
S		Suchedni	53
Sonowie Adamowi/	2.	Stillicus	61
Salem miasto	3.	Sirochius	70
Semowisonowie	tamże	Sergius mnich	71
Semiramis Krolowa	4.	Selty potępione	73
Sardanapalus krol	5.	Saraceni porażili	75
Synowie Abramowi	6.	Saraceni porażono	tamże
Sodomā/ Segor/	tamże	Serbowpi	86
Sedziowie Żydowscy	8.	Silweſter Papież	89
Saul pirwſzy krol Żydowski	8.	Soboty poſci	91
Salomon krol	13.	Saraceni porażeni	96
Sennacherib krol	14	Szkody przez poganiſtwa	104
Samaria ſtażona	tam.	Saracenska miara	118
Sedechias krol	15.	Siol z lażny/	138
Serwola	17	Sarma ta	154
Scipio Afritanus	19	Smot	161
Scipio Ażpāitus	tamże	Święty Wojciech	167
Scipronus Graccus tamże.		Święty Egidii	174
Silla	20	Święty Florian	188.
Sertorius	tamże	T	
Sardin miasto	22	Tanais Katarſki krol/	4
Solon medrzec	tamże	Tare	5
Sotrates	tamże	Telemachus/	10
Sylambry	tamże	Troya założona	11
Suemſus	30	Trojanſka bitwa	12
Sicilia	33	Tebanſka walka	tamże
Stalofc Kartaginſkich	34	Tebę zborżono	tamże
Sylla walczył	36	Tibecus Gracus	20
Sybillę ſię porczyſz	38	Tomiris Krolowa	23
Sądny dzień	4	Themistocles krol	25

Regestr

190 Innocencius piaty	101	209 Innocencius siódmy tam	
191 Adrian piaty	tamże	210 Grzegorz 12 Conaricus	
192 Jan dwudziesty pierwszy		211 Alexander piaty	tam
193 Mikolaj trzeci	tam.	212 Jan dwudziesty drugi	
194 Marcin czwarty	tamże	213 Marcin piaty	107
195 Honorius czwarty	tam	214 Eugenius czwarty	tam
196 Mikolaj czwarty	tam.	215 Mikolaj piaty	108
197 Celestinus piaty	102	216 Ksierz trzeci	tamże
198 Bonifacius osmy	tam.	217 Pius wtory	109
199 Benedikt iedennasty	tam.	218 Pawel wtory	tamże
200 Klimunt piaty	103	219 Sixtus czwarty	tamże
201 Jan dwudziesty trzeci tam		220 Innocencius osmy	110
202 Benedikt iedennasty	104	221 Alexander szesty	tam
203 Klemens szesty	tamże	222 Julius wtory	111
204 Innocencius szesty	tam.	223 Leodzieziany	tamże
205 Urban piaty	105	224 Adrianus szesty	tam
206 Grzegorz iedennasty	tam.	225 Klimunt siódmy	tamże
207 Urban szesty	tamże	226 Pawel trzeci	113
208 Bonifacius dziewiaty	106	227 Julius trzeci	tamże.

Krolowie Węgierscy Krzesćianscy.

Giesza	125.	Bela szep	tamże	Albrecht	tam.
Giesza s.	tam.	Giesza trzeci	tam	Wladzyslaw polski	
Cupan	126	Giesza i.	tam	Ladzyslaw Albrecht	
Petr	tamże	Bela trzeci	tam	Matias	134
Alba	tamże	Emericus	tam	Wladzyslaw Cies.	
Andrzej	tamże	Andrzej i.	tam	Edwig	135
Bela	127	Bela ii.	130	Janus	tamże
Salomon	tamże	Stefan i.	tam	Berdinand z mlos	
Gieszo wtory	tam.	Ladzyslaw ii.	tam	do m Janusheim	
Ladzyslaw s.	tam.	Andrzej ii.	tamże	Chrzestianch Po	
Coloman	128	Gara Martel.	131	yaniske na przyod-	
Stefan wtory	129	Sigmunt	132	tu stoia porzad.	

Regeſtr

Kryżetá y Krolowye Czeſkwey zymye.

Czech z Lechi 737	s Wacławá tam	Frydrych 149
Krol tamże	s Wacław 144	Diotarus tam
Libuſa z ſioſtramí	Bole. okrutny. 145	Wacław Polſki
Przemysław tam	Bole. miłoci. tam	Rudolf 190
Dziwkičjeſc 140	Jaromir 146	Gindrich tam.
Pezaomyſl 141	Olderich tam	Jan ſlepp tamże
Wenata tam	Bratiſław walecz.	Karzel tamże
Werbowec tam	Splenynem	Wacław 181
Woyen 142	Bratiſław piromſi	Korybut Litwin
Krzesomyſl tam	Krol 147	Zygmunt 192
Nietlan tam	Bratiſław wtory	Ulrich tam
Hoſtawle tam.	Borzywoy zbieg	Władziſław Polſ.
Borzywoy piromſy	Swatopolk	Jerzyt s Kunſtatu
Krzejſianin 143	Władziſław	Władzi s Pol. 193
Warcław oczech	Sobieſław 148	Ludwig tam.

Krole y Kryżetá Polſcezy.

Lech 159	Bole. Chabry 167	Łotek 210
Wiſmir 60	Mieſko wtory 171	Kazi wielgi 216
Kratuſ 161	Kazi. mnich tam	Ludwig 222
Wanda tam	Bole. ſmiały 172	Jagullo 228
Przemysław. 162	Władzi. Her. 174	Władziſław Polſ.
Leſko wtory tam	Bole. krzywo. 177	Łip Wegier. 238
Leſko trzeci 163	Władzi. Mo. 173	Kazimirz/ 242
Popiel tamże	Kazi. ſprawnie 186	Jan Ulbrecht 252
Popiel wtory tam	Leſko biały 189	Alexander 263
Piaſt 165	Bole. w ſtydli. 193	Zygmunt 1.
Śemowit tam	Leſko czarny 201	Zygmunt wtory
Leſko czwarty 165	Henri. probus 204	August 284.
Śemowit tam	Przemysław h. 207	
Mieſko 166	Wacław 208	Koniec.

Napasznyemu a miłosierwemu Panu Sp-
gminntorowi Augustusowi/ z Bożen łaski Kro-
lowi Polskemu/ Krzedzu wielkemu Litew-
skemu/ Ruskemu/ Pruskiemu/ Mazowec-
skemu etc. Panu y Dyedzicowi/ Mar-
cin Bielski wyerny poddany/

S. P.

 Wskazy tho sadary (M. K.) komu ye pan
Bog raczy dać z łaski swey/ człowyełowi ye-
dnemu/ przełożenstwo pirowisse z dobrym ro-
zeczanim rzeczy pospolitych/ śnádnye sye snich potym teze
cya fortuna okaże/ zwłasseżá w thakim kthory sye w nich
myernye zachorawáć bedzye: Ale iż trudno w thakowe
rzeczy yednemu vgodzić/ gdy sye człowyeł ze wszytkim ro-
zumem vrodzić nie może/ musi temu pomocy a lekarstwa
ssukáć/ yákimby sposobem potw nowáctwu swemu mogł
dopomóc/ a zwłasseżá takowi/ ktorzy nye tylko sobye/ ale
y rzeczy pospolitey/ ráda swoya pożyteczni być potwinni:
Ustád inád tedy takowey pomocy nye może każdy rych-
ley obdzyerżec yedno przez czytánye písmá starodawnych
dzyeyow albo Gistoryków weżonych y doswyádssonych/
Ktorzy po sobye ná swyecye písmá wiele potomkom swym
w pámyeć ludzka zostáwili/ oswiecaiyacz naszymi od roz-
máitrych przygod/ ktore sye ná sie mi cżásow swoich mie-
dzy ludzmi wyelkimi/ od počátku swyátá/ áż do tego cża-
su toczyły

su thoczyły: (Bo nie noswego dzia nye mąsą czego pirowey
nye bywało) aby na czym przez omylną sprawę/ karzac
sye cudza przygoda/ nye sakodoowali: Nye Bez przyczyny
tedy on Grecki historyk Tucitides zowye historie star-
bem krolowstwu/ ktore/ powyada/ nyemyalyby z ich reku
nigdy wychodzie/ przeto iz z ich ostrzegania a wpmina-
nya rowne sprawy y przygody/Bez ktorych swyāt byc nie
moze/ ludzycm czestokroć przychodza/ tym swoye przespie-
czniej opatrzone byc mogā/Bo acz osobi zwirchne na czas
odmyenne bywāya/ ale yednostāyne przygody ludzycm
przypadāya. Aristoteles medrzec/ kāzdego kto historij nie
czyta powyada byc dzyecycym/ tākī (pisse) ma byc
rādny oddalon: Przeto Alexander wyelki przed sobā krye-
gi starzych historikow kazał wssedzye nosic na konyu/ So-
merusa poeta czytal/ a Aristotelesā sluchal/ yako/ by/ z v-
mārlem gadal a żywego sluchal. M. Cicero wykłada
też historia iz yest posel żywota/ swyādek starosci/ swyeca
prawdy etc. Wiele inych pożytkow czytanie ludzycm przy-
nassa/ zwlasczā tym ktory wyelkymi sprawami szasu-
ya rzeczy pospolitey/ By nye bylo z datona swyātu zostā-
wione thākye pismo albo zaglādżono/ ludzycm by tak yako
iny bobythel pospolu cyāło z duchem Bez żadnego roze-
znania s swiātā schodzili, niemyedzac yeden o drugim ani
o Bogu ani o sobye skad sye co byedy a s czego poczeło.
Māya myec zaprawde Krolowye Kryażetā/ y ci wssyscy
ktory swym przelożenstwem ludzi y rzecz pospolita sprā-
wuyā/ ty przykłady spraw ludzkich przed swymi oczymā/
zwlasczā pirwssych Monarchow/ jāwzdy/ a nye thylko
malowā.

malowane tu okazanyu chędogoſci domu/ acz też to nye
wādzi/ ale za ich przykłady zwołaſſzā dobremi poſtepo-
wāci/ a ſtymi ſye karāci y wyſtrzegāci/ takież z ich potocz-
nych przygod rzeczy poſpolitey lekārſtwo nāydomāci/ Kto
rymby ſpoſobem ſwoye poddane mogli w całoſci zacho-
wāci/ tak od nyeprzyacyoſ poſtronnych yako od thyrān-
now domowych/ aby każdy ſwego ſtānu przeſpyecznye w
całoſci prawo nā ſwey māyernoſci był zachowan/ chceli a-
by był wezwan od ſwoych poddanych ocyec oyczyny/ y a-
ko Ltyędi wiſſorwali Rzymyācie ſwoim Ceſarzom przy-
wyſyerānyu ich/ mowiac bodaymyaſ w ſobye ty dāry/
Oktawianoſo ſzczęſcie/ Trayanowa ſprāwyedliwoſc/ *twiſcie*
Antonye^o miłoſyerdzye/ Adrianoſe myernoſci/ ale ſnādzy
yedno ſye też tych czterzey Byli thācy obrāli myędzy imi
gdyż tak cżłowieczā naturā ſłaba yeſt/ iż yey cyaku ro-
ſkoſs odtymye co nalepſſe dāry/ acz nye wiſſytkim ale wie
Cieſſeżē nād hystorie ludzkich ſpraw ſtāroda- (lem.
wnych/ ſa też drugye hystorie Boſkye/ Ktore Moiſeſs na-
piſaw Zydomſkemu narodu potomkom ſwoim piſanie
zoſtāwił/ Ktoremi ſye y my Krzeſciānye y oni ieſſeżē y dzia
ſprāwuyem/ piſſac w nich rozmaite przygody ludzkye nā
ſwoyey zwołaſſzā plagi ſrogie/ Ktoremi pan Karāł ſwoye
przeciwniki/ piſał theż o wyſcyu z Egiptu y o inych ſprā-
wach Boſkich dziwnych/ a doſwoyābſſył thego gdy rogi
nā głowy obacżył/ o czym w ſwoyem piſmye doſtātecz-
nye ſtoit/ **S**a też hystorie ſwoyte Ktore prorocy piſali o przy-
ſklych rzeczach y przygodach ſwoich nā ſwoyey/ Histo-
rie ſa Ewāngeliſtow/ Ktore nam zoſtāwili po ſobye dā-
* iij iac theż

Nie prę-
żęgonych
rzeczy

Uani Pańskie

yac też imi naukę zwołasseżą Krześciańskim ludzynom yako
sye mają zachować a sprawnować według wolei słowa y
przykazań pańskich/ Historie też są mędrcow starych/
Trizmeista/ Platoná/ Aristotelesa y drugich/ ktorzy acz
Byli pogani/ prawie Boga znáć nye mogli/ wssátże swo-
dary osobne myeli od nyego/ iż swym rozumem do nyeba
syegáli/ ci też nam po sobye pisaniem swym naukę y ostrze-
ganie zostawili/ yako sye domá zachować a sprawnować
mamy/ w gospodarstwach w rzeczach przyrodzonych/ y
w Rycerskich/ skąd możemy obaczyć/ iż pan Bog rozmáicie
dary swemi szafuye/ nye mogą nic wssyscy bez yego da-
row a wspomóżenia począć/ chocya drudzy czártow wzy-
wali na pomoc/ Bog yesam wspomagał (Bó czárt takiey
mocy nye ma) iáko sye okazało na Cyrusye/ Dariusye
Greckoch/ Alexendrze y innych/ ktorzy w Delfu czártom o-
fyarty czynili/ a od Boga wspomóżenie myeli/ karzac py-
śne ludzi na swyecye/ przeciw rozumowi y nądzyci ludz-
kich/ snadź mogli myć yake dary w sobye osobne przy-
rodzone cnotliwe/ stey przyczyny ludzka myśl obaczy/ iż
pan Bog na wssytko dopuszcza złym dobrze karać/ a zle-
go dobrym/ albo wssytki społu/ yako srodze karał zwirz-
chne pány prze ich bálwochwálstwo/ pyche/ y okrucyń-
stwo/ tak też karał y ty ktorzy kiedy przeciw swoim prze-
łożonym bunt y albo yakey przeciwoyństwa czynili/ albo
reze wynosili/ yako byli Kátalina Brutus Kassiús Se-
naćci Rzymscy y drudzy takowi wssyscy słusna zaplátha
swoa za to wyxeli.

Gdyż rzecz idzye o starádatwanych przygodach ludzi pier-
wssych na

wssych ná swyecye/ trzeba myedzyeć cō zǎ sprǎwa albo zǎ
chowanýa myedzy sobǎ ná on cǎs myeli zǎ cǎsow zło- Złatej
tych/ Kto chce baczyć nyerowne ludzyem onym náuki y
obyczǎye nmyeyszym byty/ gdy yessze zǎdrośc s chci-
woscya nmyenya/ w ludzyech nye panomǎly/ bo sye re-
nǎ rzecǎ oni wychowywǎli/ nie nye potrzebowǎli w po-
lach ǎ w zyemyach myeszkǎli/ dobytkeni sye żywili/ o-
woce nasynya przez pracey myeli/ złota srebrǎ ǎm szath
kostownych nye znǎli/ okrom żon ǎ dzyeci wssytko im
spolne bylo/ z mǎlkǎmi sye nye obyerǎli/ wolno po swy-
ecye gǎzye kto chcyǎł chodzili/ bez praw pisanych żyli/ prze-
łożeni wedłęg baczenia sadzili/ ná nich moc rozum sprǎ-
wǎ mǎytkǎ zalezǎła. Potym gdy sye ludzye ná swyecye
roziniogli ǎ chciwosc panowanýa ludzkye myśli ofyǎdkǎ/
rozniǎ te drogi ná pożytki wynǎydomǎć poczeli/ orǎci-
syać wsi zǎtkǎdǎć/ żeglowǎć/ kupać/ srebro złota kǎmie-
nys drogyego zdobywǎć/ rzemiosł sye uczyć/ ná koniach
yezdzic y wsselkys rzeczy wynǎydomǎć ǎ gdy sye trǎf k
nyerodzay żywnosci w yednym krolestwie ǎ w drug m
Byćo dośyc/ sebratossy sye spolu soli tǎm dostǎwǎć ǎ po- Gospodarst
byerǎć rozniǎte żywnosci gwałtem/ dobytki zboża owoce wa piwso
y ine/ przez thǎlye drapystwa wzrussyli swoye wolnosci/
przeto yuż mylnǎć mǎyeli yǎłoby takim drapyscam mo-
gli odpyerǎć/ zbroye kuli y ine rzeczy Rycerskys wynǎydo-
wǎć/ Bǎżǎc tho drudzy w ǎm sveciwe aby przespyeć
nycyszy byli/ poczeli mǎystǎ zǎtkǎdǎć gǎzie wsi były mǎ-
rem wǎłem oprǎwǎć/ od tego teǎ cǎsu lǎddi chcyǎł do
Złatej myedzyeć o swoy wlasney mǎytkǎsci poczǎł
grǎnice

grānice czynić/ role wymierzać/ ludzi ku obronie sprawo
 wać/ Króle Krzyżata waleczne obyerać/ na Morze yeż
 dzie/ porty wynaydować/ prawa wstawić/ w myściach
 myślać/ prawa sye uczyć/ o zbytki karać/ rade wybye
 rać/ chędogość chować/ obyczajynyey mowić cudnye cho
 dyć/ wstyd zachować/ spólnosc żon opuścili/ ludzkiego
 myśla yesc przestali/ myśle w każdej rzeczy myśle pocze
 li y spokojnyey żyli: A tak co daley to lepzey żnyenagła
 naprawiwać myśla nyeprespyeczne na wssytki częsci
 swyātā/ żyemye wssytkie ku myślaniyu godnyeyssa wcy
 nili niż pierwey/ thak iż mogła być rzeczona ina żyemyā
 przeciw onym czasom/ a porównać z Rāyem żyemskim/
 gdzye Adam stworzon/ By był czarć nye zayzał tego na
 rodowi ludzkemu/ Ktory swa chytroscya nasyał kałolu
 między ye zwołasszā duchowne/ widząc iż ludzye poczęli
 co daley to lepzey w lepsszych obyczajach rość a mnożyć
 sye/ porussony zloscyami ludzkymi/ Bez ktorych swyāth
 nye może być/ czując ye też z ich chuci ktemu kćno przy
 mysle y obroćić/ przysłać rzeczy im potymādāc yal przez
 ich kapłany/ takyeż inc wezdzyby rozmaite/ Stey przycz
 ny ludzye czarćtom poczęli koscyoły zakkadāc budować po
 smyecać/ tak Bogom yako Boginyam chwalać ye/ yed
 nym v Delfu tho yest Apolinowi/ drugim w Euboie w
 Greciey/ Sathurnusowi we Włoszech/ Jomissowi na
 Krecie wyspye/ w Samye Junonye Bogini/ Bachusowi
 w Tebe/ Skoricu w Rodis/ Izidy Cyry w Egipcie
 w Jlium albo Troiey Wescie/ w Isfryce Palladzye v Tri
 tonā/ Wenusowi na Cyprze/ Marsowi w Traciey y w
 Scytyey.

art. pjska.

Koscioly
Jartowskie.

Scytiey Wulkanowi na lemnarze wyspye, wye pſia Bol
Gelesponcy Pryapowi/ Diany w Efezu/ w Gall.ey y
Nreincech/ Ninerwye/ takyż y inym wyele po wſſytkun
ſwyecye. tak iż gdy co kto wynalazł oſobliwe, wnet go za
Boga chwalili y koſcyły takim ſławiali. Po thym par
Bog na ſwyąth ludu obledliwemu droge y lekárſtwa
przez ſyná ſwego poſłanye/ prawdziwa ukazał. wedlug o-
bretnic y figur piſmá Prorockyego/ tchory ſyn Boży ſe-
Gravſy ſobie káznodzyeye ſwoli z grubych wrzedow/ ro-
zeſtał ie po wſſytkich kráginach ſwyátá/ dawſſy im ducha
ſwego kázac y náuczac piſmá ſwyetego/ ná droge praw-
dziwa náwodzac przykádem y ſlowem Bożym. Ci to ká-
znodzyeye ſwyeci/ ſpoſtołowye ony ſlupy czártowſkye po-
kázdi poſluſli y wniwecz obrocili/ powyrdáydac ludziem o
tocyelonym ſlowye páńſkim/ y yuż by byli wſſytek ſwiąth
od błedow Czártowſkich odwyedli/ ale znorou poczał ſſá-
tan widyryc poruſſayac ſerca myſli/ zwołſſczá okrut-
nych narodow ktore zomyemy Barbari/ poczeli ſoby in-
ſze miáry wymyſlac/ á mektorzy zaſy ná ſtare błedy ſwe
naſtepowac/ zwołſſczá ludzye grubi w Nzyey/ ſtaðe po-
tym przyſſło iż ich wyele odſtapawſſy drogi prawdzliwey
y ſlow páńſkich ná ſekte plugáwa Máchometome naſta-
pili/ ktora ſy yákmymarz pol ſwyąthá wyethſſego dzyſyey
ſſych czáſow zarázko/ to yeſt Perſowye/ Arabi/ Syry/ N-
ſyryani/ Numoi/ Egipt gozye pirtwey Krzeſciánye wżeni
byli/ też y Tátarowye s ſwoim Chamem ſa zaráżem Bál-
wodnywálſſiem czártowſkim. Takowe odſczepyeniſtwo
potym ná ſwyecye wyelka rozniçe wczyniło myedzy ludz-
mi wſyct

prawdziwa
droga.

mi wszytkimi/mysleniac kazdy swoye wyare byc nad ine le
psza mocnye tego bronyac/ porzeli sye o nye gadać/ nū w
kłopoty spolne takyeż nyenawisci zachodzić/ aż do włos
potym do mieczow/ aż przyszło na woyska/ gdzie sye wiel
kie rozlanie ktore dzialo myedzy pospolitym ludem/
steż przyczyny dzis nye wolno ludzjom chodzić po swiecie
kazać a nauczać wyary swyetey ludzi pospolithych/ yako
na przodku bylo gdy Apostolowye chodzili gdzie chcyeli
y mi swyeti meżowye/ gdyż ta jektā Nāchometowā ten
zakon y wsthanie ma nye gadać sye o wyare slowy yedno
reka czynić o nye każdy w nich potwien/ rozumyeyac iżby
pismem żadny nie wygrał/ daley pan Bog wye yako swoj
swyāt sprāwowāć Bedzye.

Twārdy by to zaprawde cżłowiek był a grubych obyczā
jom/ktory mogac dobrze czytać pisma zanyedbawa tego
smyslow przyrodzonych takyeż chuci ktemu nye pobudzi/
ponyewadz takowe pisma nye tylko sprāwom swyeciim
droge podawāya ale y swyetego żywota wyedzenye wczā
wymyiac stego ty ktorzyby rādzi czytali a nye wymyca/ā
yесли wymyca tedy troche po Polsku/ dla tych samych ve
dno ya te prace podyal/ nye s pożytku żadnego albo yā
krey chwaly/ ale chcocy sye w tym Brācyey swoyey zach
wāć a ich chuci nāpełnić ktore māya ku cżytanu (Bych
pyenyadza mnye dānego w zyemye nye żakopał) nāpisa/
łem ty kxyasali z Lāciūskrey rzeczy na Polsku/ y myāno
wał kronikā swyātā/ponyewadz sye w nrey toczā rozmā
ite przygody ktore sye z dārenā toczyły na swyecyc/ wy
Byerayac z rozmāitych Rozmogrāphow tāk peż History
kow grun,

11
Fom/ gruntowneyssie a potrzebneyssie części/ która to kró-
niże zalecam y osyaruje W. R. M. ku wyecźney pamię-
ci y sławie zacney/ od ninieyszych y bedaących po nas oby-
watelow też zymie przyrodzoney namięci.

Myedzy też ktoremi krolestwiy inemi napisaniem/ nye za-
pomniakem matki swoiey Sarmaciey/ która nas wśsech
Polaki w swey zymie chowa/ żywi/ ćwiczy/ mało synow
májac w sobie sprzyażliwych/ co by sye to yey mowie przy-
rodzoney kochali/ podobno iż musza być pasyerbowye yey
a nye własni synowye iż tak gárdza macierzynskim yey/
krem/ w cudzym sye wyecy kochayac a swoy opuścza-
yac/ zrelasczając kyeża yey/ ktorzy nye tylko iż sami nye czy-
tają/ ale y drugim zapowiadają pisma swyetego po Pol-
sku czytać albo wykładac na yawnosć pospolitemu czło-
wyeku na czytanie/ co yest przeciw Bogu ludzkiem y oby-
czajowi/ gdyż każdemu trzeba wyedzyec o panie a swo-
rzycyelu swoim każdej godziny. Nyma też to żadnego
wzruszac izem Polski naród z inąd przysł do tych kra-
iow pisat/ co yest przeciw naszym starym Kronikarzom/
musimy dac pierwsze myeysce historikom wielkim a grun-
townym/ ktorzy za onych czasow bedac (drudzy widzye-
li swymi oczyma) dzyeje wssytkyego swyata s pilnoscia
nye s pochlepstwami ani z żadnego pominiwactwa/ bo im
do tego nic nie było/ prawdziwiey pisali/ niżli nasz kapla-
ni/ co nye dawno troche pisania namięli/ y to co pisali/
nye Kronika yest yedno fundusse a prebendi ich/ opuścza-
jac rzeczy zacne Rycerskie/ ktorych zawsze Sarmacya
mąka dosyc/ inemi rzeczami ktore tam nyemwały co czy-
mie za-

Sarmacia
nargeta.

nić zaproznili ya: ale nye ma im żadny zá zle myeć: gdyż
oni spráwom Rycerskim nye rozumyę ya: tbrudno má ya
dobrze Kroniki nápisáć musi pisáć nye to czego potrzeba
yedno to co sę mu podobá.

A tak prosse **W. M. B.** aby wássa **K. M.** raczył ty kxią
ski krotkim obyczájem spisáć: **Monárchij** **Demokrá-**
cij **Aristokracij** y inych przełożenstw ná swęceye: o dem/
nye zá wdzyeczny dar przijáć: yáshym obliczym: yáko od
poddánego swego zyemyánina y sluzebniká: á przepuscic
memu wssietecznemu y przespyeczne mu pyorowi: ktore tu
nikomu w tbych kxyassákách pissac nye przepuscilo:

pyeklo: **Nyego** **Monárchij** **Pátriarchij** **Krole**
Papyże y wssytek swyát porysowálo/
od początku swyáta aż do tew czásu.

Dan z Bialej wsi dziedzicznej
mzyemi **Siráckey** **Lata**
od národzenya pań

skęgo

1551.

Do tego co cze.

Rozchee presto / ten wszytek świat schodzić /
 Musisz pirowcy w taki cel ogodzić /
 Aby przeczłł ty kriegi do końca /
 Wzwich o wszytkim pod okregiem słońca /
 Jeslium chceś prawdziwie wierzyć /
 Możesz ziemie gory rzeki zmierzyć /
 W żeglować kiedy chceś na morze /
 Gdzie zachodzą albo wschodzą zorze /
 Bedziesz wiedział na świecie przegedy /
 Prace / zyski / pożytki / y szkody /
 Siedząc doma nie chodząc w ogledy /
 Możesz zwiedzić wszytki kąty wschody /
 Bedziesz innym człowiekiem na świecie /
 Gdy obaczysz co sie na nim plecie /
 Jako ten świat już na wszytkim schodzi /
 Ziemia nie tak swe pożytki rodzi /
 Takież ludzie słabszy sie już rodzą /
 Jako pirowcy sta lat nie dochodzą /
 Wszytki znają skończenia świata /
 Storo miną naznaczone lata /
 Nadze tedy wszytkim za pogody /
 Aby szukał o panem swoim zgody /
 Boć nie dlugo to roskosne ciało /
 Tu na ziemi będzie sie kochało /
 Musim sniego na ine roskosy /
 Gdy precz sniego smierć dusze wypłosy /
 Kto wciąż dobrze tu sobie poczynal /
 Tam w radości będzie odpoczywał /
 Ale kto złe wrzucą go przędzieli /
 Na odchłani y piekielne metli.

Pismo swiece mow.

Zu Louke Negespeu

Lectori Candido.
ANDREAS TRICESIVS.

HÆc quicumq; leges, diuersis exlibita libris
Quæ Volsci in paruum cura redegit opus,
Et patriæ & ueterum monumentis candide Lector
Gratare hunc tanta sedulitate uirum.
Quicquid habent rerum seu sacri siue profani
Historici, id breuis hic omne libellus habet.
Sic quacumq; patet Lachitarum amplissima gentis
Lingua, & Parthasio subdita regni polo.
Undiq; per terras omnes corrente libello
Ingentem fructum quilibet ordo feret,
Hinc iuuenis quod discat erit, quem heroica uirtus
Excitat ad laudem primaq; facta patrum.
Hinc exempla tui capient accommoda uite,
Hinc atate graues consilioq; senes.
Ocia quo fallat pro uanis foemina ludis
Hinc erit, innupta aut nupta sic illa licet.
Ergo Sarmaticis qui late effunditur oris
In mare dum rapidas istula uoluet aquas.
Frigentisq; poli dum stella suprema micabit
Cuius ad intuitum nauita uela regit.
Lachidas inter te gloria Volce perennis,
Aeternaq; manet posteritatis honos,

ALIUD.

FLorus ut exiguis comprehenderet omnia chartis
Linius in toto corpore quicquid habet.
Sic & Pompei spaciofa uolumina Trogi
In breue Iustinus arte redegit opus.
Cario successit post, & uelut indice quodam
Percurrit mundi totius historias.
Ante alia Imperij res omnes ordine gestas
Tentonici, ex uarijs colligit arte libris,
Quod patrio fecit sermone illius ut risq;
Vilius ex equo possit ut esse labor,

Sine illud docti, siue hi qui uerba Latina
Inter Germanos non didicere, legant.
Huius ad exemplum noster quoq; plurima Volsus
Scripta uelustorum nostre dieq; legens.
Prolixam historiam mundi contraxit, & omniens
Dat breuibus uerbis Sarmatis ora tibi.
Pluribus at patria prima usq; ob origine gentis
Fortunam, & ueterum Martia bella Ducum.
Quicquid habet rerum noster Longinus & illi
Scripsere historias qui modo Sarmaticas,
Nuper & elapso quicquid memorabile gestuine est
Tempore, id hic chartis explicat omne tribus.
Sic laudem egregiam meruit, poteritq; uari
Caro Sarmaticum Volsus in historia.

aya 24 vxx

VENCESLAVS JAMOTVLINVS

Quid peregrina iuuat plenis euoluere chartis
Sauromata, quum sint utilia domi?
Plus acuiunt animos exempla domesticos nostros,
Luminis ut radios proximiora iuuant.
Hinc exempla Patrum solers imitata iuuentus.
Ardet uirtutem, laudis amore, sequi.
Et quanquam pauci sint nostre idiomate linguæ
Fortia qui ueterum scribere facta uelint:
Quandoquidem id quicunq; uolunt tentare, malignum
Incurrunt odium, laudis habentq; minus.
Noster at hanc superans animum pectore Volsus
Inuidiam, hoc magna fruge peregit opus.
Dispeream si quid cultum magis, atq; politum
Vsq; quam Sarmaticis extat in historiis.

VNIVERSALIS COSMOGRAPHIA

Cosmographi

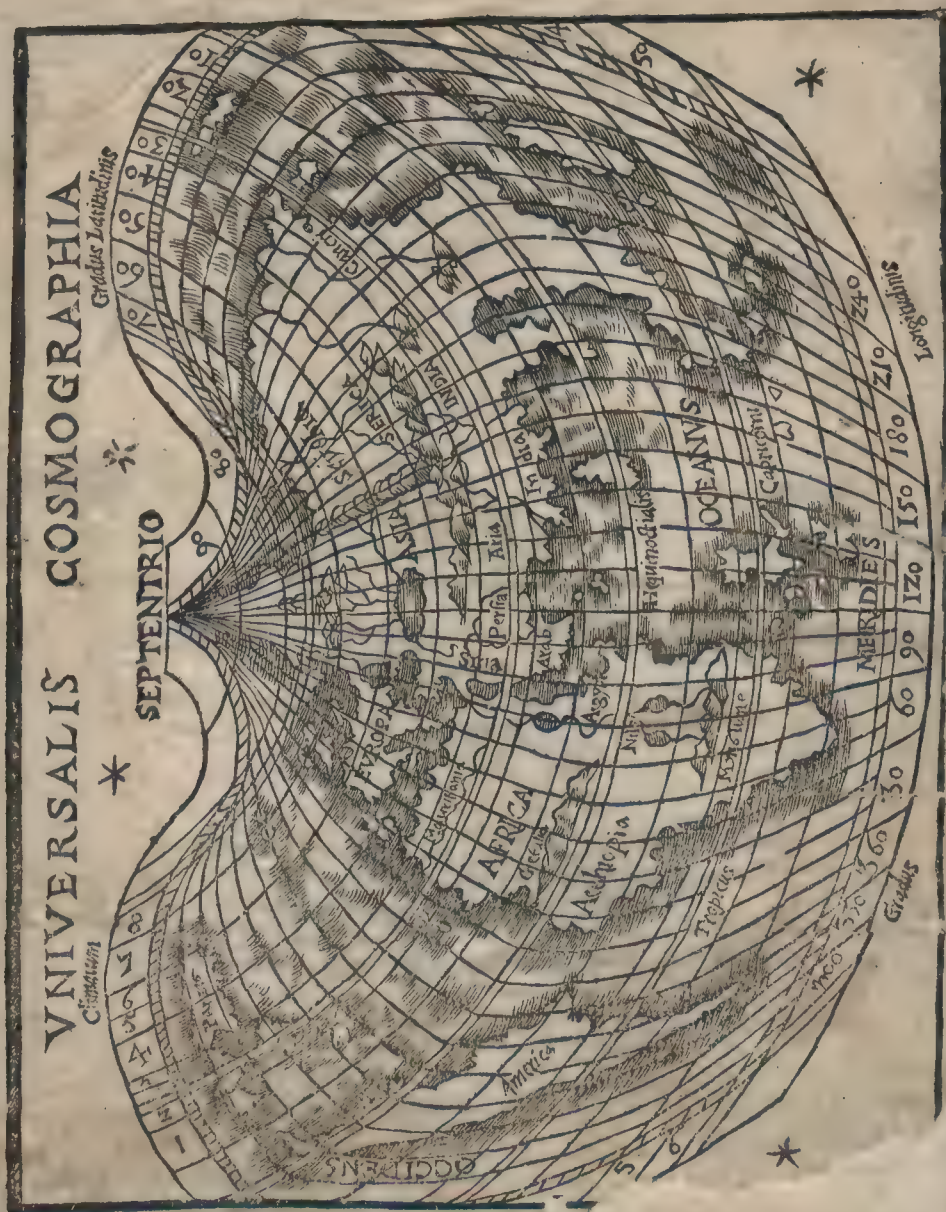
Gratus Latitudinis

SEPTENTRIO

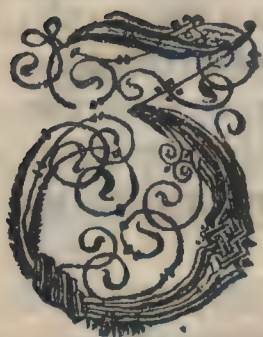
Gratus Longitudinis

MERIDIES

Occidentis

mographia: tcho iest ro nye ziemne wedlug slopnego y innych namion to okregoch niebieskich.

Zemna nesi w posrodku okre:
goru niebieskich iako punkcik w kole
ktora ludzyc uczeni w naukach gwiaz
darskich/zwolasczaj Ptholomeus Allex
xandryski/rozmyrzyli/rozdzylili/woy
pisali na sierz y na dluz/ od morza do
morza tak puste yako osyadke krąginy
przez znaki Cirkulow/ Paralellow/ Cli

Ziemia.

matow Colurow/ y przez ine rozmaitemi przezwoisli mia
nowane/ tak iz wssiem innym podali droge ku wyrozumie
nyu kácnemu tych rzeczy/ wssakze yesseze dzis nayduya
sye nad Ptolomeusa byc doskonalszy w tych rzeczach/ acz
nye w naukach ktore z darowá gotowe máya/ ale w do
stypádssenyu/ ábowyem po nim nyedawnych czasow do
syc nowych ludzi na wyspach wynálezyono ktorzy nigdy
nye byli znayomi starym Rozmographom iako bedzye o
tym na stopch myyscach.

Zodyak yest okrag álbo kole na nyebye na ktorim sa dwa
naszye znamyon ktore czesto slychamy/ Skop Byt Bliz
nyeta Rak etc. na tymze tez kole sa stopnyto sto y ssesc
dzysyat na ktore Sloncena stepuye idac tez swym okre/
4 . grem ni

Zodiaku

gyem nizey/ Gradus ieden ma tu sobye dalekoſi
ſnaſeye mil Uzemyeckich/ a thak wedlug daleko
ſlopnyoto ſnadnye zyemya rozmyerzonā moze b
le/ na ſlopnye tak yez ſtāyanya/ wedlug takiego
rzānya/ tedy yeſt zyemye wokoło piec tyſyac y czt
mil w mile iedne poczytāyac dwoye godziny wolnego cho
du/ ktoby ſye ważył tego obſſedł by wyſſytkę zyemye woko
ło za trzy lata/ pweć mil na dzyeń wychodząc a dni do roku
trzy ſtā ſſeć dzieſyat y pieć godzin ſſeć yedno tż tħo byē
nye moze prze trudne mycyſcā w ob laſow gor zwoyerzow
rozboiow y ine nyepreſpyecznoſci/ wyſſāżę ſye w tym ſtā
rzy Koſmogrophowye nye zgadzaya z dzyſyeyſſemi ka
mnyy kładi byē zyemye niż dzyſyeyſſy.

Obyſſyſka zyemya yeſt rozdzielona na trzy częſci
yedne częſć Azya zowa/ druga Afryka/ trzecya Europa.
Azya piwoſza częſć ſwojā leży na wschod ſlonca y nyeco
ku połnocy y ku połudnyu/ dzyeli ya od wschodu ſlon
ca morze wielkye Oceanus Eous/ dzyeli ya ieſ od połno
cy tenże Oceanus Scytykus y nyegdye morze lodowa
te ktore dla wielkycy zimna nigdy nye roſtāye/ od zacho
du ya thęż dzyeli rzekā wielkā Tanais kthora zowemy
Wolhā y iezyoro wielkye Meotys/ morzem Ponickim.
a od połudnyā morze wielkye Indickye. Przejwāna ieſt
Azya od Azey cory Oceana y Tetios Japetusowey zo
ny a Prometheusowey mātki/ drudzy myenya byē od Azy
uſā/ a Manalidi ſynā. Tā częſć zyemye yeſt natwyetſſa ma
w ſobye wielkye y rozmaite bogactwa/ mocne a nyeywal
cyre kro

leśwa/ gory rzeki nyezmyrne/ ludzi zwoyerzat ro-
arod/ takież pożytek zjemye/ czego ine krąg ny
a na swyecye/ początossy od Arabiey.

leży między żydością albo Judea
a między Egiptem/ a jest trojaka Szczęśna Opoczna y
Dusia. W Arabiey Szczęśney jest wyele żywności doby- Arabia
tki nasycenia y inych rzeczy/ ktorych wielka obfitość dzya
lata rzeki wylewające/ tam też roscye Balsam/ sa też ro-
zmaite żywa rostkosshey wonney/ jako Mirā Kadzido
Kassia i Muscum Rezynā Cynamon y wyele inych/ ktore
tu prze trudny przeważd przychodzie nye moga. Dosyć też
wony złota jest/ nabywa go sztuczki jako żolodzye po-
spo liye wssedzye w rzece. Saba głowa ich jest myasto Saba
y powiat gdzye krolowe ich mieszkały/ Ale Eden nie Eden
skład kupiecki wsselkich kupi. W tej Arabiey pissa płaka
Fenixā yednego być na swyecye/ ktory gdy przydzye ku
ssesi set y ssesidziesyat lat starzeje sye/ weźni sobye gnia-
zdo s Kasyey Mirry Kadzidoła roździe/ położy sye na
tym y obumrze/ s koscionych y z rozmaitych rzeczy won-
ności ożywe/ jako chrobaczek bedzye napitwey/ pothym-
yako golabek/ aż gdy przydzye ku swey myerze bedzye ia-
ko orzeł/ nigdy nye yada/ a o yednymże potwładaya być
na swyecye/ pissa drudzy iżby przelecyal do Egiptu/ dru-
dzy do Indyey. Arabia Opoczna wezwana przeto/ iż był Arabia Opo-
pan Bog dał wode Żydom z opoki gdy tam byli wysali czna
od Saronā z mywoley przez Moissā na gore Synai/
przyległa Madyanitom/ na tej gorze pissa iż Balsam ro-
scye ale w

scye/ ale w inie wżytki yest nyepłodna. W tey tho
Medina Talhabi miasto wyelkye gdzye Machi
Kosciol yego tak wyelki na sto stopnyow wdluz
lxxx. do tey Arábiey kupye wyelkye z Indyey prz
zwlaaszja s perlami takyeż z inemi kamieniami dro
Arabia Pusta tam ludzyc nye moga zmyesekac dla wiel
gich pyastow/ ktore gdy wyatr wstanye rozsypuie/ gory
snich wyelkye poczyni y zasze rosypye/ a tak ludzi ktore
moze zachwydic potkocz/ nayduya ye potym a za mumia
przedaja do Alpek.

Syrja Krolestwo Azyen naslache thnyenisse na
swyecye/ abowym pan Krystus w nyey sye wrodzil/ wy
chowal/ kazal/ nauczal y umarl/ ma thez w sobye zyemye
swieta. nyegdy zydom od pana Boga obrecanialo pi
smo swyete potwada/ takyeż myasta znamyente/ zwlaasz
cja Jeruzalem Damassek Alexandrya w Antyochiey y i
nych takich dosyc. W nyey tez yest gora Liban s ktorey
dwye rzecy wychodza Jor y Dan/ a gdzye sye zesly zo
wa Jordan/ w they rzecy s. Jan pana Krystusa okrzcił
sprawa ducha s. To krolestwo wolne yest w cyeple y zim
nye/ przeto lud wyelkye bogactwa myal w nim/ tho yest
rozmaito sci dobytki. Bo tho pirwey za bogactwa liczo
yako sye na Jopie a Dawidzyc okazowalo/ thakyeż na i
nych ktorzy s pasterstwa pany wyelkimi zostali. Trzymali
to krolestwo Rzymyanye na tyssac lat/ ale ye pothym
stracili do Saracenow/ potym Krzeszcianye ie wzili pob
Saraceny y trzymali na osnidzysyat lat/ przez zla spra
we zasze ie

17
 ye strącili do Saracenow/ yako o tym na swoym ^{Srod.}
 stoi. Jest też tho krolestwo prawye w pośrodku
 między rzekami Hipanem a Tygrem, takżeż Jz
 między Scytya Indy a Afryka. Dzyeli sye Sy
 porwany/ yest Palestyna Fenicia Damascena Ce
 lem Comagena Apamena Judea Idumea Samaryja.
 Palestyna zamyla w sobie Idumea Samaryja Gallilea ^{Palestina}
 w tych zyemyach mieszkali przed narodzeniem Krystusa ^{lebuzi}
 Jezuze Kananei Hinei Sirtai etc. ale przez sprawa pań
 ska wygnani sa przez Dawida y inne krole Sydotyskie/ a o
 syedliye Sydotowe według obyetrnice pańskiey.
 Samaryja byla głowa dzyesyci narodow Sydotyskich, ^{Samaria}
 dzienachodu od Jeruzalem do nyey/ dwoye gorze sa nyey
 dzi morzem Galilejskim a Samaria/ Gelboe y Garzin ^{Gory}
 Galilea ma w sobie olivone drzewo takżeż winnice y pola ^{Gallilia}
 kurodzaju rostkossne/ ma też w sobie myasteczka dobre,
 zmlasseza Nazaret w ktorym sye pan Krystus vrodzil y ^{Nazaret}
 wychował. Kapernaum/ Kana gdzie byl pan Krystus ^{Kana}
 godzyech. Tyberyas gdzie sa cyeplice przed myastem/
 W teyze Gallileyey Tabor gora po Sydotu Itabirin
 na tey sye pan Krystus przemienil, yako w swyetych pi
 smy stoi. Fenicia krolestwo w Syryi przylegla Ju
 dee: od poludnya ma Gallilea: w nyey to byly znamy
 nite myasta z dawna, ktore w swyetych pismy Ewange
 listy myamiya Tyrus y Sydon: stey Fenicie, ludzye na
 pirwey nalezli Greckye litery ku pisanu.
 Damascus myasto w Damascenye powyecie yest znamie ^{Damasset}
 21 iij ni he

inte, ktore myeyscem naprzod inemu na swyecy
od Abramowych slug zalozone napirwey; tam
gromem nyebyestim o konya xazon gdy yechat
an mordowac, tham tez yako pissa Kaim Ablam
bic: w lazuya to myeysce pyelgrzymom.

Antyochia.

Antyochia nyegdy Selewkow Krolow glowa/ dzyerzeli:
ya tez blu^o Kzimianye/ ale potim z Jeruzalem ia stracili.

Mezopotamia

Mezopotamia ktora zydomye zowa Aramia ku Syryey
przylegla the obefaly slachethne dwye rzecze Tygrysa od
wschodu slonca/ a Eufrates od zachodu/ yesth yemya
wyelk yego wrodzayu zwlascza od rzeki Eufrates ktoray
role kazdy rok swoim rozlewaniem plodne czyni.

Assyrya Krolestwo albo Monarchia/ rzezon
pd Assura syna Semowego/ dzieli ya od wschodu slonca
India y czesc Mediey/ a od zachodu Thygrys rzeka od
poludnya Susyana/ od polnocy Caucasus gora: swiete
pisimo zowye te zyemiye Sennar albo Sinear/ czesto ye
yedna myascho drugyey myamaye Babilonia z Assyrya/
dla spolnego panstwa/ Babilon glowa Assyryey/ w they
zyemi rzadko deszcz bywa/ przeto cokolwiek sye tam wro
dzi zywnosci to z rzek wilkosc ma nie s samych dobrowol
nye (yako w Egipte) ale s przyprawa ludzi ktorzy rzu
nami wodę prziwodza na role/ stei przyczynny wielka of
tosc zboza tam roscye/ zwlascza Ryzu Pssenice Neczmy
nya/ na kie rzech list bywa yako czerzy palce wsserz takiez
y klos w zwoyff yako drzewo roscye/ ludzye obyczayow
psich/ adowym dzyeruki przedaya yako bydlo/ thak yez
maż 30

Babilon

maż żone n. iwey przeda nizli syna myeska / y wyele inych
 obyczay. przeciw rozumowi bylo: dzis Turcy wssyska
 dzierza Asyryya okrom Persow.

Media krolestwo / niegdzy Monarchia byla / rze
 czoną Media od Medee s Colchis Jazonowey żony kto
 ra tam była myasto Media założyla / dzylei ya od polno
 cy morze Girkanium / od wschodu Girkania Partia a od
 polnony Persya / od zachodu Asyryya / thā zymyā ku
 polnocy nye ma żywnosci aż z Migdakow z Malonow y
 z inych owocow chleś czynia / ludzyc w nycy rozmaithę
 ćwiczenye mąya ku walce.

Parthia krolestwo nia s południya Carmania
 od polnocy Girkany / od wschodu Arii / od zachodu Me
 di: ci sa wygnancy od Cātar / ktorych krol był napierwey
 Arsaces w rycerskich rzeczach ćwiczony / przeto bylo roz
 szerzono krolestwo to z nisszego / s ktorym myeli zaimzdy
 co czynię Rzymyānye za Metrydatesa krola ich / wssakże
 wyelkze przemienności a częste w tych thām krolestwach
 w Azey bywały / aż dzis do Turck przysko.

Girkania między Parthya a morzem Kaspy
 Am leży / ktore też morze Girkanium zowa od Girkanięy
 id ku walce w nycy gotowy / tym to swyety Tomasz E
 ngelium y Krystusa obywatel na swyāt przysc.

Asya wielkie herokye krolestwo / niegdzy glo
 tytkyey Azey ktora w sobye zamykala ty wssystki
 wa Asyryya Syria Egipt India mālā Babilo
 nia Partia Media Azia mālā yaktmyarz wssyt

Le Nigdy

te. Nigdyby była Persya nye wznęła mocy Alexandra
wielkiego/ by byli sami drogi nye wkazali do Grecyey/
scyaga sye to krolestwo aż do czerwonego morza/ przeto
zowa morze Perskie/ od wschodu słońca zamknięta sye In
dya/ od południa morzem Perskim/ lud w nyey zawsze
onego czasu był waleczny czyniac reka zawsze/ lecz strzel
ba wielka od postronnych krolestw przemożeni bywają
dzisieyszych czasow/ s ktora sye oni nye rozumieya zwa
szeń z dyakty y z ruffinami/ yęzyka dzis Tatarskie iako
y Turci używają y sekre Machometowe trzymają tylko
w nyektorym zachowaniu rozdział s sobą mają/ czer
wone zawzięcie na głowie noszą/ słońce być powiadają bożą
czapka/ przeto mu wielka część wyrządzą/ kiedy wschodzi
Suza krolestwo od żużys myastia wezwane/ w
ktorym była głowa krolow Perskich od Memnona za
łożone/ leży od rzeki Oroaty aż do Tygrisa przez trzy ty
syace stąyan/ tam głowa myeszał krol Ziswerus ktore
pismo swyete częstokroć myanuye/ Ma w sobie wielkie
myasto y powiāt Elimaithe/ a stad rzeczeń sa Elamite
od Ewangelisty/ przylegli sa knim Karaceni/ w ktorych
myesce Karaceny nad Perskim morzem skład yest wiel
kich kni ktore z Indyey idą.

Babilonia y Kaldea w Asyryen leży/ w tym
krolestwie Noego pothomkowie poczęli myastho muros
wać y wyże wysoka nad rzeka Tygrys/ ktorey wyże już
było w zwys 5 174. stopni albo syażeni/ a chcieli yessze
wyssey pod same obłoki aby potym od potopu byli prze
spieczr.

soba mąya przystawy yestli bårzo drogi kāmien nardzye
 nye dadza go od srebze wynyesci/ chyba podleysse yako
 Szaf ry Kus ny Zichatysy Topazyony Jácintu Smar ^{Kamienie dro}
 ragody y wrole inych/ theż nā tym wyspye sa owoc rostop ^{gie.}
 sse ktore tu nigdy nye przychodza nā tym wyspye swyety
 Tomasz leży. ^{s. Tomasz} Mysłta y powyathy Indyjske znā/
 myenisse sa/ Kalkut przedni sklad Indycy w ktorzym lu ^{Kalkut.}
 dzye profci czarni bez wsthydu nāgo chodza gdzye yuż
 drudzy Māchometsta wyare przwieli. Cambia nād rze ^{Kambia}
 ka Indusem leży. Dekan Batakala Centakola Cano- ^{Miasta ludzy}
 nor Trompata Cyromandel Catolon tām sa Krzescia/ ^{shye.}
 nye ktore s, Tomasz nāwrocil do ktorych z Alkairu yez
 dzi kaplan Grecki we trzy lata zāwždy nāuczāc swethey
 wyary Krzesciańskye/ tām ludzye dlugyego wyetu by- ^{Dlugi wych.}
 wāya tak iż ktory ymrze we dwu set lat młodo to zedye
 w nich/ drudzy theż stāre przyacye swoye zmarke yedza/
 myeniac że to napoćciwssy pogrzeb.
 Drugie myastā sa Indyjske ku połudnyowi s ktorych
 też wyelke kupye ida nā morze/ Paleachet Tarnassary
 Bangiella Pego Malaka/ktorey krol Porthugalski Al-
 fonsus dobrł pod Sārāceny ktorzy sse tām meznye bro ^{Wyspy Indiz}
 mili. Wyspy zāsye przednyesse wyelke nā ktorych dzi ^{shye.}
 wny swierz y ludye rodza sse. Taprobana albo Suma
 matra wysp wyelk prećroć sto thysrac srazen ma po
 dluz/ tam sa rozmaite zwierzeta yako Wslonowcie Wiel ^{Zwierzeta.}
 bładowye s popodes to yest konie s człowyczemi głowā
 mi Centaury weżowye z kłotem kłustami/ y inych besty
 rozmaitych wyele/ sa też nā nyey rozmaitych owocow do

syć/ á cšterzey krolowye ya spráwuya/ kthorzy siwe domy
 krolowstye ná Wslonyoch z yedwabyyu misternym dzyá/
 kem robyone máya/ zlotha kámyenya drogwego sobye nie
 Iawa wyssep. zacž máyac. Jawa wyssep yuž w zimnym kráyu yest/ bo
 tam blisko Antipodes sa/ to yest ludzyc co knam nogámi
 chodza/ y polum antarticum snyey widáya. Ku polnocy
 zasya sa drugye wyspy wyelkyye/ nyekthore puste od ludzi
 Potwory. dla potwor ktore máya psye głowy: osle/ swinye y rozma
 ite y stráslive vrody/ á nyektore ofyádle ludzmi co dya
 bly chwala/ drudzy tež Chamá wyelkyyego Cesarzá Tár
 társtyyego/ ábowyem tam ku polnocy yuž Scythya przye
 chodzi od morzá wyelkieo Koo po Grecu wschod slonca

Scythya

Catagium krolestwo wyelkyye a znamienite Ta
 társtyye/ ktoemu trudno ná swyecye rosnyc nálesć/ pocž
 na sye od morzá wyelkyyego Oceaná wschodnego Koo/
 Mangi. krolá Mangi było/ ále mu ye wydárł strycz yego wyelki
 Cham wyssep. Cham/ á ten krol Mangi był Krzesćianstyyey wyády náu
 czon od Nestoryanow tak iż ná swym dworze wyele krze
 scian myał/ á goy byli przemoženi od Chamá/ myeli vra
 gánye od Tárár báliwochwałcom/ iż im nie krzyž nye po
 mogli/ žalowali sye tego przed Cesarzem Chamem ná nie
 o násmycwánye/ Chám potwyedzyał áby sye žadny nye
 sinyał z mey fortuny/ ábowyem Bog ich yest spráwyedli
 wy/ wyedzyał moye rzecz spráwyedliwa/ przetho chce áby
 Kambalu. káždy z swym zostal. Na to krolestwo myásto wyel
 kyye zowa je Kambalu wyelkim kossiem Budowáne/ xxiu

mil yest w okrag murosowane/ a muros na wzwyżs xx sya
 żeni/ w tym myescy wyelki sklad kupyecki z Indyey y z i-
 nad yest/ blisko tego myasto rzeka Pulisachnis na ktorey ^{Pulisachnis}
 most marmurowy trzy sta syazeni albo sloopow wzdluz ^{Most.}
 a wsserz osi/ ta rzeka wyelke kupye tam przychodza. ^{Powiaty/}
 W tym krolestwie powiaty sa Sindinf Tebet Caniklu
 Carayam Arcladam Cangigu Am Toloman Gigingwi
 ktore powiaty zasze maja miasta wyelke w sobye az do
 gory Cancaasu. O Chamye wyelkim gog et magog/ kto- ^{Gog Magog.}
 ry sye pisse byc panem nad pany/ krolew nad krolmi na
 swyecy/ ktory pod swa moca dzierz y dzis yammarz wssy
 rke Scytya/ przy Tatartzach bedzye o tym. Gora Ima
 us rozdzyla Scytya/ co na oney stronie to Scytya/ a
 co na tey to Tartaria albo Mongalowsy/ z druga stronie ^{Tataria}
 od poludnya y wschodu slonca dzeli ye gora wyelka ^{Mongal}
 Bykowa/ po lacinie taurus mons/ na ktorej byl napitwej ^{Taurus gora.}
 stanał okret Noego po potopie/ pod ta gora myasto Ta
 uryzius/ przy ktorym byla gora yedna co przesla na in-
 se myescy/ gdy yeden Saraceni Krzescianom vrago
 mowiac/ sthoi w wasscy Ewangelicy/ gdyby ktho z was
 myal wyaty wako zvarno gorzice a rzeki gorze tey wsta
 na ine myescy sstalo by sye tak/ czemuss wy tatyey wy
 ry nye macye. Jeden Krzescianin zupelna wyare macye
 w Bodge roztazal oney gorze wsta a na ine myescy prze
 stapić/ y sstalo sye tak/ Saraceni sye wnet potrzeli. Ku
 volnocy tam rozmaity narod Tatartski ktorych nikt obie
 dac ani wypisac moze dla trudnego przeocyra ycyor a
 ot ani tez morzem/ bo morze zmarzle zawszy yesth od

silnego zimná tylko sam Bog o nich wie, ani Ptolemeu
sowi ani Strabonowi ani żadnemu sa znáomi:

O Salomendrze

Chinchial gie
mia

W żyemi Chynchital jest gora ná ktorey myędzy inemi
dzitwy jest theż rodzaj yásscżorek s cyelecemi głowámi/
ktore żoptyemy Salomendry/ tych ogyeń żadny stráwié
nye może ani żadny żywyol tak wey w wodzye być yáko w
ognyu/ ma ná sobye welne żółta málucżka á myekta yá-
ko yedwab/ sukna ktore snyey dzyáláya tyedy sye czym
spluska álbo zmáże do ognýá ye kláda ná godzine/ wnetż
sye zmáży wypráwya bedzye yáko nowe/ Páwel Weneth
pisse welki Żeglarz y Gwyazdarz potwyádáyac iż ye wi-
dzyał okyem.

Krolestwa ma
leż Azyey.

Azyna mala poczyna sye od morza Egeum tho
jest Greckýego á od pontum euxinum/ w ktorey ty krole-
stwa sa álbo potwyáty Pontus Misyá Cesariá Armenia
Lidia Bitinia Capádokia Cilicia Troia Frigia álbo Pa-
flágonia Gallácia Pamfilia až do rzeki Eufraten.

Ormianie.

Papieski sto-
lec w Antyo-
chii.

Colchis krolestwo bogate nad morżem Pont-
skim skąd był Razon Medeam vnyosl doychawssy złote
go runá/ yáko bedzye o tym ná swym myerscu/ Przy nim
Iberia Albánia Báltrianá Żogdyaná Armenia welka
v mála. W Armeniey sa Krzesćiánye naprétossy Gre-
ckim sposobem trzymáyac/ bo tam był s. Prore naprétrej
stolec Papieski záłożyl w Antiochey/ wssátże odsscżepili
sye od Grekow w nyektorych árttykulech/ písmá swego o
sobnego vżywáya/ ále Tátárskim yczytyem pospolicie mo-
wya/ s

wyá/ s Tátary myesłáya przez górę kthora zowa Taurus albo Gordio.

Turcia albo Saracenia nowy to lud do tthych krágin przyszedł s Thátárstwego narodu/ ssezedossy sye s Saráceny przyyeli społu sekthe Máchomethowe/ przy Turcech yest o tym.

Rodys wysp w Azey máley ná morzu Adryátickim pierwey Licia zywano albo Ophiusa/ ále potym gdy myá-Rodys stu kopano fundáment muirom nálezyono głowke rózey/ od nyey przezivano Rodis to yest róža po Grecku/ yest go w kóło ná trzydziysci mil/ ná tey wyspye zá yeden dziw s syedmi dziwow ná swyecye byl slup baktwochwálski wczynon wyelki y kosschowny ku cci á ku chwale Skóńcowi/Slup wyelki Skóńcowi syedmiodzyesat kóci ná wzwys/ ále nie sthał yedno pye-
dzyesat á sseć lat/ bo wpadł w trzeszenye zyemye/ pálcá yego nye mogli dwa chłopi obyć/ Zoldan Egipski gdy byl Rodys náyechał/ yedney myedzi ze złotem nábrał s tego slupá ná dzyerwec set wyelbkadow donyosł do Egiptu/ od teo slupá zywano Rodiany Colosenses/ bo ten slup zywano po Lácinye Colosus/ ten wysp osyedli byli Ryces rze Bozogrobsey y ochedożnye opráwili obrone dobra w czyniwssy/ wyelkroć Turcy sye oñ kusili záwždy s swoia szkoda musyeli odstąpić/ Wyedawnego czásu Suleiman Carz Turecki lata M. D. xxiij. przez moc y zdráde dobył go pod Krzesciány.

Roscyoł w Efezye w Grecyey bogini Diánye poswyeco ny nyezmyerney wyelkosci/ ten też zá yeden dziw ná swyecye myedzyEfezus

eye myędzy syedmya dziwow pissa być/ Ama: ones gi zało
żyły napirwey na myeyseu mokrym dla trzeszenya gor
by sye nye obalil/ pissa iż gi sto lat wssytkā Azya mała bu
domała myenyac to być wyelki odpust ktho yata poslugi
uczynil.

chi

Wtóra część swyata jest A

fryka albo Libia po Grecku/ od nas na polu-
dnye leży/ ze trzech iethron morzem wyelkim Oceanem
obwegła od wschodu/ od połudnyā/ y od zachodu/ a od
połnoocy nāssey Europy morzem Mediterańskim/ to yest
myędzyzyemnym ktore ye grāniczy z Hiszpānia/ ma theż
od wschodu słońcā rzekā wyelkā Nilus ktory aż z Indye
wychodzi/ y morze czyrwone kthore ye dzylea od Azrey/
dzylei ye też morze Arabstye od Arabiey.

Pustynne.

Tey części swyātā yest wyetssa połowicā pusthey/ częscya
dla wyelkhego goracā częscya theż dla zmyerzat yadowis-
tych ktore sye tam rodzą w pustyniach/ yāto sa Lwowye
Wslonyowye Bazyliśkowye Kokodrillowe Pardoowe
mālpy Wslowye rogāci/ y rozmaity narod smokow/ tākież
wężow ktore całe lato nye pija/ bo thām wrody nye mās
ledā gozve. przeto sa yadowite/ yāto pissa iż tam wyecy
ludzi zemrze yadem zmyerzecym niż wrzodem a smvercia
przyczodzona/ zwłasseżā gozve torrida zona w posrodku
Afryki/ przeto tā część swyātā nye była dōbrze znāyoma
pirwey stārym kozmographom prze wyelkhe pustynne/ aż
dziśreysy

Zwierzeta ia
dowite.

Goracosc.

P
h

dziszeyszy żeglarze lepycy przeżyli, Herkules na on
czas przeważny będąc na morzu zdało się mu być kray
swyáta gdzie tam założył słupy kamienne w morzu na
przodku Afryki a na końcu Hispániey/ gdzie się dzieli
morze Mediteráńskie z wielkim morzem Oceanem/ Dzis
zowa słupy Herkulesowe/ gdzie dziś ledá żeglarz nycerw
no daley yżdzi/ zwiásczá Portugálczycy ktorzy wynále
żli wiele nowych wyspów z ludźmi o ktorzych stárzy lu
dzye nieżyli. Na w sobie Afryká wielká żyzność
y wrodzay zboża gdzie ludzye myśláya/ zwiásczá przy
rzecze Nilus około Egiptu/ ábowiem po wylanyu Nilu
sá máya znáti jeśli żyzność álbo głód wylanye przyniesie
jeśli yedno dránasze łóci wyleye tedy głód bo nyedoi
niesze tego gnowu ktory czyni płodne role w nich/ áż kedy
wyleye na xiiij. łóci/ á jeśli na xv łóci yuż przespyszni
sá/ á jeśli xvj. łóci yuż yedno godnyá wolni sá/ dobytki
zámárssy karmya czwartego myśláya im żmíro przycho
dzi/ po wylanyu wielkím thedi im znáti potrá i wrodá i
nie wyedza gdzie ciyvá rola/ áż znówu pomýczáya wssy
tko/ przeto píssá iż Egiptánye napirwey te náuke wynále
żli Geometria to yest rozmýczánye/ á to wylewánye br
wa káždy rok od s. Janá lewe kedy słońce yuż wssy
nie chodzi zowa solstitium Esiwale áż do tego času gdy
rowna noc ze dnyem o s. Lampártim. W tej rzecze Nilus
rodza się Kokodrilli wádowiéi smocy z wárá/ kthore ták Kokodrilli
wyléye yáko gesze będzie/ wrosze na dluz si snasze łó
ci/ ná grzbyce ma twárde kústi iż wey žádnym želá em
C ani strzel

ani strzelba nie nye weżyni yezyká nye ma/ ludzi y żywye/
r. etá chwyta ktore wyrzy ná brzegu rzeki. Winna macica
też w tym kráyu ták wyetka iz iey chłop rekoma nye prze
sije wsserz/ groná dlugye yáko kótyec/ żywierza prakow by
dlá y wsselēyey żywnosci tá zymyá dosyc ma. Lud w Af
ryce dzis przemienny yesth bo ich wyele wyszło z Afryki
do Hiszpániey y do Arabiey yáko Maurow, á do Afryki
zasye z Europy/ takyż s Sycyliey z Hiszpániey Wandá
lowye Gottomye Sarácenow bārzo wyele/ Żydow Gue
tow y Wlochow. Krolestwa ty sa známyenitssē. Mauryt
aniá od Maurow stárich ludzi wezuaná pod gora rzeco
na Atlas/ przez nye rzeká idzye Amáluchá/ dzyerza yey
czesē Hiszpánsy krolowye/ zwłassejá ktora nád morzem
leży/ scodek yey dzyerza Saráceni.

Numidia.

Numidia od rzeki Amáluchy až do rzeki Ampsagá/ tho
krolestwo dzierzał niegdy Masenisa Jugurtow ociec kto
ry z Rzymyány walczył.

Afrika krole
stwo.

Afryká krolestwo yest w ktorym było miásto zwámyeni
te Cártago ná pagorku Mercuriusowym/ dwa dni żeglo
wánia sniego do Rzymá/ Ná brzegu Hippo ná gorze kro
lewskye/ tam był swiety Augustyn biskupem w myescy
Iponye/ rodem s Tágaſty miásta ktory vmárl w obe
gnányu od Wandálitow scodniego myescy od obleże
nia/ stego też krolestwa byli oni meżowye weżeni Tertuli
anus y Cypryanus.

Cyreny.

Cygani.

Cyrenſkye krolestwo s ktorego był on Symon Cyreneń
ski co krzyż nioſl zá pánem krystusem/ stey zymy wyſoli
ſa Cygani z dawná/ ále ſye tuowi porodzyli co ſye wloca
p nas.

Libia ma Egipt od wschodu słońca/ a od południa E. y
opy to jest Murzyny.

Egiptskie jest królestwo znamienite/ ktore i da
wna przez Boży lud naznaczony Żydowski/ jest wssemu
swyātu pismem osławione/ gdy gi z niewoley przez Mo-
żeszą wywyodł od króla Chenchressa faraóna/ bo tho
faraón dostoyeństwo zowa nye imye. W Egipcye lud na
pięćsy na swyecye powyadaya być po pothopie/ wssytki
nauki y roboty wsselakie/ takżeż rodzaj Bogów/ czynyć ^{Baknochwal-}
nie obrazów y inych baknochwalstw slupy napirwey tam ^{ne. obraz.}
wymysłono: Jest to królestwo na swyecye w żywnosć y w
starb nád nie bogate/ abowiem yako pissa iż gdy głody
bywały we Włoszech za Senathu y Cesarzom we Wło-
skich zyemyach/ Egipc wssytki żywnoscyą przechował/
zwłasseżą gdzye Nilus wylewa/ przeto gi zwali Włosy po
spolita stodoła/ leży nád rzeką Nilusem z obu stron/ ma-
yąc od zachodu Cyrenen y Libia/ od wschodu y północy
morze czyrwone/ od południa Etiopia to jest Murzyny/
a od północy Arabia Palestyne albo Żydosthwo z gora
Synai, ma też w sobie znamyente myastá/ myędzy me-
mi ty dwie Alexandria a Damiate/ w ktorych sa przede ^{Alexandria.}
nyeyssie porty to jest składy wielkich kupi/ ktore ida z In ^{Damia.}
diey z Arabiev y z wyspów rozmaitych. Alexander za-
łożył wielki Alexender gdy sye mu tam mveyse spodofá
ło/ obronę w nim pewna y ozdobna wdzytał/ swyżą z iá
snego kámenia tak wysoka iż smey widáć na morze dwie
scye mil láterne z ognym/ przez ktora sye żeglarze znáczą

Biblioteka

Ludzie wojen

Damietta

gdz do portu przyjeżdżają/ pissa iż ycy koss/ wynosił osiń
set funtow złota, tam też był król Prolomeneus Siladelfus
założył Bibliotekę iż iey swyāt rowney nye myał/ skąd też
swyāt pismo to jest Biblia na Grecki ięzyk z Sydonstye
go nap rwey przelożona jest/ tamie też był Muzeus/ mie
sce naut/ gdye wyele reżonych ludzi było zwłasszā krzes
ściānistich yako byli Māreł Panteon Clemens Dionizj
us Or genes Jeron mus Alanajus Jan iakimuznik etc.
wssārze rychło po Cesārzu Erāclussye od Sārācenow
wywiera jest z jāłos-ya Krzesściānistā.

E Alkair myāślo po stāremu Niemfes drudzy też zowa
Dāmriata/ głowā wssytkyego Egiptu nād rzeka Nilus/
od Ogielā krolā Egipskyego założon był megdy/ thām
głowa myesakał zāwżdy Żoldan król Sārācenisti potki
był nye przemożon od Turkow/ dzis powyādāra iż mury
oblecyały około nyego tylko yego wyelkose znāc iż był nā
dwādzyescyā mil Włoskich.

E Prāmides były w Afryce między Alkāirem ā Deltā
y w Egipcyce drugve/ āle między imi były trzy nasławienie
sse z wyelkyego nakłādu/ były to groby yākoby wyreże nā
czterzy grāmi s kwādratu mārmorewego misternym dzia
łem cyosānego robzone/ nā gorāch stālnych zāsādzone y
wystāwione/ zā yeden dziw mvedzy sredmyā dzimow nā
swyecye wczynione przez krole Egipskye/ krorzy z wyelkye
go pokoyā nye māyac kedy pyenyedzy podzyemāc nā tho
n iklādāli nā prożna postāwe/ āby stārbow swoim nieprzi
yacielom nie zostāwyāli po sobye. Drudzy pissa iż to dla
tego czynili āby lud ich poddāny nye prożnoswał/ Eoyac

lye by s pro

94
sye by s prożnowanyma tżego ztego sye nye chwytał. Były
tā iey sserokosci iż od rogu do rogu s s 3. stop iedney wie
że było/ nā wżwys yessze wyecy. Były zāsye wyelkyc
kossu/ tā: iż trzy stā tysyac y s s cōzyesyat tysyac ludzi ye
dne robko dwādzyescyā lat/ ā trzy inne lat syedniōzye Kosti prożne
syat y osni/ myesyecy iiii. wssāże nye pissa kthorzy krolowye
nā to nakładali/ kwādratem z żwirzchu były położo
ne myāsto dāchowki/ kāżdy kwādrat nā syediū stop/ āle
to potym Soltanowye Egypcy sebrali ā mośli smch po
dzyālali y Alkairu/ wśrodku tych wyez były pālacc mī
sterne gozye groby tych budownicow były/ ā czo wyssey
ku gorze to yessze znāmyenitsze y kōstownyesze pālacc/
wirzchy były spiczā/ te kthore widāc dāleko nā morze medi
terānitsze: Pissā iż tā trzecya wyezā ācż mnyesza āle ota
zālza była/ kthora yednā nyewyāstā wrodziwa rzeczona
Rodope swym nakładem zbudowālā zā ty stārby kthore Rodope
sebrālā wżywāyac mīkoscī s pōspolitym cżkowyczym/ ā
by sye krolowye s swemi stārby nye chwalili/ tākyez gro
by kōstownemi/ gdy onā prosta bedac nād nye myālā.
Ethiopia Murzińska žyemna leży ku południu
od Egiptu/ ci ludze są przyrodzeni w tey žyemī Afryce/
yedno przez walki kthorym oni byli nigdy nye przywykli
postapli žyemne obcyym ludzyom/ czarui są nāgo chodza
dla goracā nā nyektorych myesdach/ wssāże māya wy
sep znāmyenity wyelkycy žywnosci/ kthory Nylus w kōło
obchodzi rzeczony. Meroc/ nyegdy Sabā zwana/ āle
Cambises krol nā pāmyātke syostry Meroc tāt gi kzał
C m zwāc

Kroloua Saba

Clima
Diameroen
Paralellus
Getulia.

Pop Hian

Strusowie.

złaci/ tham ludzyc dwá kroć dluzey żywi bywáya niżli w
nas/ nyetwyásty tam wyelkich pyersi/ yáko dzycze ieden
bywa. Stey Saby/ Josephus pisse/ bylá ona krolowa
Austry przyiechálá do Salomona z wyelkoscya slug sly
sseć yego rozum w iij. kriegach Krolewstich w x. kápitu.
Ná tym wyspye Ptolomeus poczyňa secundum climá y
wyedzyc paralellum / przeto zowyc dyameroen. Getulia
Tunet álbo Bárbaria ku północy ycy. Nigryte pod Ge
tulia ku połudnyu. Sa drugie wyspy w Afryce z dzw-
nym narodem ludzi/ o ktorych sthárzy kozmographi nye
wyedzyeli ani slycháli/ yáko krolestwo fesse ku połudnyu
Senegre/ Gambre/ Melis/ Melindar/ Trogloditow kro
rzy w zyceni myesskáya/ Azama/ Seilan/ á w tym kacie
ná połudnye aż do Oceaná Murzynstkego/ dzycrzy krol-
lestw ná sfescdziesyat Pop Jan/ poczawssy od morzá czyr
wonego/ ktory byl náuczón wyáry Krzesćianstkiey/ ále iuż
dzis trzyma obrzeşte Máchometowe y krzesć/ then tam
spokoyem syedzi ni stin nye walczy bo ludzie nye potemu
sa zowa go. Gyan to yest mocny/ á nássy obroćili z Gya-
ná Janá.
Strusowye ptacy płodza sye w Afryce podobni głowá-
mi y ssyia wyelbładom y thákyey wyelkości ná wzwyss/
przyrodzenya mocnego tak iż želázo trawi/ latać nye mó-
że od wyelkości/ ále sobye pomaga skrzydly gdy pyleski v
cyetá/ trudno go vgonić kro ma/ ciska theż kámyenim ná
zad gdy vcyetá byorac kámyenye w nogi y pretko zabije/
pyerze ma w ogonye wyelkyc y cudne. ále po sobye myetie
yest złey pámyeci/ gdy yáycá znye sye sámiczá zágrzebye

ye w pyasę cyepły/ záponni ich tām iſſy e ſámy wylęga/
potym ye chowa/ále ſwyrzuca pirowey yáycá ktore byé ro
zumye nyepłodne/ á dla wódi tedy ye ogródzi pyaſtyem
w kóło yáto murem.

Trzecia część ſwята Euro

pa naſza rzeżona od panny Europy Agenora
Krolá Greckwego cory/ nyepoſpolithey cudnoſci y wrody/
Która gdy ſoby e s pánnámi igrała ná Brzegu morſkim
(yáko Poetowye piſáli) Jowis ny wyedzac yáko kniey
przyſc przemyenił ſy e w wólu czudnego/ chodzil myedzy
dobyttyem gdzye pánnny igrały/ Europá widzac wólu
pękego okóło ſyebye chodzac wſyádlá nań/ y wcyekł
ſwya ná wyſep Krete gdzye dzis zowa Kándia/ dzyeli Eu
rope od wſchodu ſłońca rzeká Tanáis/ od południá Mre
dzyzemne morze/ od północy morze Angvelſkye to yeſth
Brytáńſkye/ od zachodu theſ Oceanus Atlanticus. Thá
część ſwята yeſt namnyeyſſa ze dwo/ále tu myeſſkányu
myernyeyſſa, bo áni goraca áni bárzo zimna przeto yeſth
oſwedleyſſa (okrom północnych kráin ktore ſa nyezmye
ſſkáne dla zimná oſtrego) lud w nyey y ná walke y ná po
koy gotowy/ żywnoſci rozmaíte ma/ ſkátbow reſ poczeſci
złotá y ſrebrá/ przemyſſza ine rudámi/ tylko zyela kórze
nya pryprzu kámyenya perel/ áni żadnych towarów In
dyſkich ny e ma/ takyeſ Etyopſkich y Arabſkich/ potwe
rze w nyey ny e ták zaráżone/ wſſytki żywioły yey ſa ſprzi
iáźliwe

Europa.

y aże gory rzeki wyelgyc y małe ma w sobie: thakyc
myastá małe ale osyadłe y ochedożne oracze też ná swey
pracy przestawáya/ Boża chwala cnota y baczeniem/ thá
kyc náuczami/ dáleko przewysshá Azya y Afryke/ acz im
w bogactwyc y w wyelkoscí nie równa/ boswym tylko Eu
ropá wsserz ma CCxxv. mil Nymyckich/ to yest od mo
rza Egeum do Oceaná Sibernicy/ á podluz DCC. mil
od Hispánicy Portugalskycy aż do rzeki Tanáis/ ktora
nas dzieli s Tatarzy/ ma theż Europá w sobie wolnosć
przyacyelska iz wolno z yednego krolestwa do drugyego
yechac y wssytke schodzić kto chce/ praw pisanych używa
czego w inych zyemyach nye mász.

Grecia
Macedonia.

Poczyna syc Europá ze wschodu słońca od rzeki Taná s
á połudnyá od morza Greckycy Egeum albo Jonium
gdzye syc z mała Azya rozdziela y od Grecicy z Macedo
nia/ ktore krolestwa były z dawna sławne wyelkyc y zná
myenite/ ale przez wnetrzne walki dzys yuz przysstly w ne
rece to yest Tureckyc. O Greckich dzycyoch zacnych dos
syc písma bedzye ná myerscoch swych. Ma w sobie Gre
cyá krolestw myast y wyspow zacnych dosyc.

Peloponesus

Peloponesus leży nád morzem násláchetmierssa czesc Gre
cyey przyległy Afryce/ yest ná kstatk listu klonowego po
sáda/ ná ss. sc tyszac sloopniow ma dlugosci takyc y wsserz
morzem ze trzech czesci okrazon/ czwarta czesc od morza
do morza przekopal Dymitr krol tego myersca y Cesarzo
wre Julius Carius Dom. c. annus Nero/ potym Grekowyc
murem dlugim przemurowali od morza do morza gdy
potzeli

poczęli Turcy mocnić sye w Europye/ a tym obyczajem
 Peloponeskyye kręstwo yako by sye od Grecyey odlaczy-
 ło przeto oni zwali hexamilium a my długim murem/ to Hexamilium.
 kręstwo dzis zowa Morea Łacinnicy.

C Grecya wszytka dzieli sie na ty kręstwa
 powiaty y miasta.

Macedonia w kto-
 reysa ty kręstwa. {

- Emathia
- Pieria
- Pelasgia/
- Sticys
- Thessalia/
- Phthiots/

Epirus/ yego sa ty
 kręstwa. {

- Chaonia/
- Ethesproctia/
- Amphilochi/
- Ambracia/
- Acarnanum/

Achaja/ kthoreysa
 ty kręstwa. {

- Doris/
- Pelas/
- Opuncis/
- Aetholia/
- Ioiri/
- Phocis/ gdzie Apolo Delficki/
- Boecia w tej to miasto Thebe/
- Attica/ w tej byly Aene/
- Megaritis

Peloponezus w kto-
 rym ty powiaty. {

- Corinthia/
- Argia/
- Laconia/ Sparte miasto ma/
- Messenia/
- Elis/
- Achaja/
- Sician/
- Arcadia/

S tych kazdi
 powiat ma swo-
 ie miasta zna-
 mienite/ niekto-
 re nad morzem
 niektore nad go-
 ram/ maia też
 rzeki/ gory/ lasy
 imienia/ porthy
 y wszelkie docho-
 dy/ ktore tu opu-
 bezam / iz na
 swych miejscach
 o nich bedzie nie-
 gdzie.

sparta.

Demokracja/
Arystokracja

Zelazna mo-
neta.

Wesela

Ná tym wyspye Peloponesus myásto yesth mocne y zná-
myenite Lacedemon álbo Dehália tež y Sparta rzecone
od Sparta Jorneriusowego syna/ w tym to miescye Li-
turgus medrzec známyenity Grecki wstáwít byl práwa
rządne myeszczánom Lacedemonístim/ktorzy w Grecyey
pirwey nád ine Greki nasprosniejszych praw y obyczájom
wżywáli/ przeto Liturgus widzac to smyle ye o to karał
áby tego pozostáli á nowe práwa rządnyeyssé/tákýež oby-
czáye cnotliwssé przyyeli/ Napirwey wstáwít im Demo-
krácia y Aristokracja/ tho yesth przekożył im dwu pánu
zwirzechnich myásto krolow/ k nim przydał xxviii. meżow
stárych rozumnych wyáry godnych/áby/ yesliby w czym
oni dwa zwirzechni póchybili/éi meżowye ráda swoya ná-
práwili/ tež yesliby chcyeli byé okrutni á kádomi álbo zby-
teczní/ éi xxviii. meżow myeli ye ód tego hánowác á prze-
strzegác/ktorzy ich myeli byé w tákich rzeczach poslussni
pod przysyegámi/ chcac im tež odyac Liturgus kádomsto-
wo y złodzyeystwo/ záposwedyáł złotá y srebrá w mye-
scye wżywác á zá skarb želázo przekożył/ to yest monethe
wstáwít z želáza/áby niechciwi byli ku skárbom/á złodziej-
stwo tym záhánowal/gdyž ná želázo žádný złodzyey nye
wázy/ kthemu gdy kowano z želáza rospalonego pyenyas-
dze kázal ye gásić w oceye/ áby sýe nikczemu potym nye
godziło to iest ná žádné naczynie dla kruchosci/wssytki rze-
m osła y ludzi nepotrzebne z miásta wygnał. áczkolwiek
sám rzemyesnicy dla želázney monety precz wychodzili
bo yey indzye nye brano. Aby tež w myescye nyewstydli-
we obyczáye wygládzil/ wstáwít yáwne wesela małżeń-
stwu/ ná

stwu/ ná ktore było wolno iść każdemu y bogátemu y w
bogyemu do yednego stołu. Sihey przyczyny rzucili sye
nań bogacze wybili mu kiyem oko drugye/ od tego czasu ^{Oko stracił.}
wstáwili byli aby ná gody żadny s kiyem ani z bronya nie
chodзил/ znassáli ná thákye wesela speku maki/ chleb/ fgi/
myesá/ ryby/ owoce y wsselkyye stráwy/ wedlug przemoje-
nya káždoy/ chodзилы kthemu dzyeci ná ćwiczenye yáko do
yedney sátoły/ aby slysseli lud kyye rozmowy/ á stád sye w
czyli obyczáiom/ przespyeczney rozmowy towarzyszyey/
smyechow/powyesci/ y inych rozmow počciwyh/ aby w o
sobnosci obyczáiom spátnym nye wytkli. Támże też y kro <sup>Czwiczenia
dziecy.</sup>
rofile spráwyáli rozmáite ták dzyewki yáko chłopcytá bie
gáyac do kresu/ zápasy chodzac/ strzeláyac/ skaczac/ y ro-
zmáite ine/ aby w próżnowányu gnusnosci/ á z gnusnosci w
nyemoc nye wpádáli/ zwlászczá byále glówy/ ktore w pra-
cy będąc zdrowssy plód s syebye wypuszczáya niż ty kro-
re próżnuya/ bo stego y sámá syebye y plód zárażá/ dzyeci
ktorym syedni lat minely myedzy równe sobye w lecyech
ná ćwiczenye dawány były/ pisac y czythac/ wczly sye w
spólnych stóлах/ boso chodзилi bez suknyey aż dossedł lat
swoich/ ani w káźni ani w żadney rostossy nye bywáli/ le-
gánye ich ná trzcinye bywáło myásto poscyeli/ do pánow
chodзилi ná wesela myásto yednego ćwiczenya/ tám yesli
czo wkrádł bieżem wzywał r. ákámce/ nye isby tho myeli zá-
grzech álbo zá fromote/ yedno is nyeobyczáynne sobye po-
czáł. Też wstáwł Lúurgus pogrzeby przy koscycelch czo
piwcey w polu czynili/ ále nap su bron. L ná grobyech tyl-
ko tym ktorzy byli zacni w Rycerskich rzeczách/ dopuscił.

Leon:

Wysłażanie aby nye yezdzili z myastá nigdyey by oby-
czajow skazonych zasyskad nye przyniesli albo nye na-
wykli/zwlaszcza Lakonicich gozyc tam byli skazonych o/
byczajow ludzyc do myasthá nye przyymowali żadnego
ktoryby rzeczy pospolney nye byl pożyteczny/ młodzyen-
com nye dopuscił Liturgus wyecy stat mycc tylko yedne
do rolu aby syc yeden nad drugyego pycha nye przelá-
dal/ takyż potrawami/ kupowac nye zápyenyadze wssel-
tze żywnośc kazal ale frymárkiem towar za towar/ dzye
ci ktorym sredni lat minely nye do myastá ale ná wyes
do roley dawac kazal/ aby lata swoye nye ná gámracyev
ani w rostossy/ ale ná prace wstahawiczne wydawali/ a ná
myeyscá oycowstye nye wstepowali w myesce az mestrwa
dossedossy/ dzyewki nye s posági za maz kazal dawac ale s
enotami/ pocciwosc wyelka wyrzadzac kazal starym tylo
ko a nye bogatym: krolom moc ná walki wstáwít/ rádzie
sady y dochodow sásowánye/ Senathowi stroza praw/
a pospolitemu człoweku wybyeránye sprawyec takyż w-
stáwít. Rozumyal temu Liturgus iz syc thy prawá dru-
gim cyestye zdály byc/ przetho zmyslil przed Senatem
Spártánskim albo Lacedemoniskim iz ty prawá Bog Ap-
ollo poslal do nich przezeń aby ye dzyerzeli/ przetho ye
chénwye przyyeli mhimayac by od Boga a przyswyodl ye
ku przysyedze izby ich w niczym nye vmnyeyssáli azby syc
zasys do nich náwrocil od Apoliná/ bo tak przed nimi po-
wyedzwal iz myal do nyego isc do Delfu pytac/ nye kaze-
li yessce czego przyczynic albo vmnyeyssyc. Szedl potam
Liturgus ná wysp Krete a thám myeskal do smyeret/
gdy miał

gdy myał vmrzeć roztazał sye po smyercei spaliť á proch
do morzá wsytać/ By Lacedemonowye nye wzyali á przysy-
nyesli do Lacedemonu/ á przysyegli swey tym nye wzrussy
li práwá yego odmyniessy.

Thracia część Grecyey po Măcedoniey leży w Europy
năd morzem ktore zowa po Grecu Pontus Euxinus: to
yest Łaskawy gosć albo wdzyeczny/ od zachodu słończá
ma Bulgarya y Węgry/ od połudnyá morze Egeum: w
tey to Trácii myásto słáchetne Konstántyná wyelkłego
było Bizancium Konstántynopole albo po nášemu Czár-
rzybrod/ ktore Máchmet Turecki Carz wzyał pod ostá-
tnim Konstántynem/ yáto ná swym myeyscu bedzye.

Tracia.

Boecia w ktorey było myásto známyenite Tebe/ y oyczy-
zná Achilesá meźnego/ tátyez Epáminudy.

Boecia.

Helas albo Grecya potym Actiká y Ionia wezwána/ w
ktorey było ono myásto wssytkyemu swyátu sławne Ate-
ne/ s kthorego był Temistokles Persow poráził ssesc kroc
sto tysyac trocha ludzi.

Helas.

Epirus Actika gdzye był poráził Augustus Octavianus
Antoniusá s Kleopátra/ o czym bedzye niżej. Albánia
część Măcedoniey w ktorey Troia leży/ Illiricy/ Bosno-
wye/ Serbi to są Słowacy/ ktore spráwyał Despot wye-
le czyniac s Turki. Dálmácia Chormácia Histria Kár-
nia/ to są Słowáńskie zymye/ nyektore Weneć/ niektore
Turcy dzis posyedli.

Epirus.
Albania.Troja,
Słowaczka
zymya.
Despot.

O koscyele Apolinowym w Delphu.

W Grecyey w powyecy Focyde myásthó rzeczono Delfi.

Focia.

D. iii

pod gora

Parnasus pod gora rzeczona Parnassum na skale / ktore przyrodzo-
 na obrone myalo przez gore y skale ze wssytkich stron / tyl
 to yednymysa wrory do nyego bylo wmdz / nad tym mya
 Apolo. sthem byl koscyol Apolona Boga poganstwego na gorze
 przerzeczoney Parnasus z dawna pod wyetkimi skalami
 do ktorego ludzyc z daleka czestokroć chodzac to myasto
 Delf. Delf osyedli / ten koscyol takiez byl w przyrodzoney obro-
 nye ze wssytkich stron skalami zawyessony / tak iz nyewye-
 dzyec komu ta przypisowac obrone / yesli Bogu czyli mney
 scu iz go nigdy nyeprzyacyel pozyc nye mogl / tak iz stami
 tad zadny bez szkody wyetkicy swey nye vrechal / Xeden
 dzio byl tego koscyola iz yedna mala forta byl do nyeo
 przystep / w kolo okolo nyego skaly zawyessiste byly ktore
 wyatrem ssunyal y akoby trabil / tak iz sye zdalo yako-
 by sye gora trzelsa kto tam wlazl / a czego wyetki strach
 y dzio byl y wyetssa chwala Apolinowi od ludzi poga-
 stich / w posrodku tey gory bylo rowno troche / na tey ro-
 wni byla barzo gleboka yastinya albo przepasc / a ktorey
 wyatr barzo ssunny wychodzil / ktory sye nad nye nachy-
 lil zwlasseza sluga Apolinow / byl yako omamyony / bez
 sinyssu tam syedzial ludziom odpowredz dawayac spra-
 wa czarotwsta o przysstych rzeczach / ludzyc tam wyetke
 ofyary kladli tak w skarbiech yako y w potrawach / thak
 w koscyele yako v yastinye / syadali nad ta yastinya dzio
 ki kaplam y Pithiusowi wyessetkowye / czartem : mamye-
 ni odpowredzi ludzycem dawayac / ktho sye o co do nich z
 ofyara wekel / stey przyczyny / nye tylko z Grecyey / ale
 ze wssytkiego swyathy wyelcy ludzyc Krolowye v 1701
 narchoswye

nárchowye tām z ofyārāmí kóssrownemí yezdzili ná pytá
nye rozmáite w swoich potrzebách/ Było w tym kóscyele
wyelkŷe bogáctwo/ ktorego żadny nye smyál rússŷe áni
náyecháć/ bo ná tym czárcei swoie stráž myeli. Xerxes krol
Perski wáżył sŷe tego iż chcyál ten kóscyól zklupić/ spádky
z gory dwa kámyenyá ná yego woysko/ strzálŷy ognisthe/
grom trzástánye/ tákŷe stráśslíwe plagi ná nye powstálŷy
iż ráżem czterzy tysŷace ludzi zábiłŷy/ Trogus pisse/ musŷe
li s stráchem odcyagnáć/ toż sŷe stáło Brennusowi Gal
l skŷemu kŷyáżecyu/ gdy ná te gore ssedł áby kóscyól zklu
pił/ poczekł sŷe stálŷy trzást wálilŷy sŷe gory ná nye/ wyel
le ludzi pobili/ y sámego kámyen obrázil musŷeli od swie
tohádyestwá odstępić/ potym Brennus zyety boleŷcŷy
z oney rány zábił sŷe sam deka nyemogac bolu wyćirpyeć
Stad mozem pobacŷyć iż czárt ktore ludzi sobŷe z ołdu
yemože y czudá nád nimi álbo zá nimi wkázáć, Chwalili
potym pogáni bogá nád Bogi nawysŷszego Apoliná Del
fickŷego, zwołasszjá Grekowŷe/ iż ye wybatŷyál z wyelkich
trudnoŷci od nyepŷyacyól rozmáitych.

Wegyerŷka zyemyá/ Rákússánye/ Czechowŷe/ Moráwcy
Slezacy či sá nam przylegli w sasyectŷywe/ w tey teŷ trze
cyey częŷci swyáthá Europŷe/ Korytáńŷka zyemyá gorna
przyleglá Styryey/ od zachodu y połudnyá gory Wło
ŷŷŷe ktore zowá Alpes trzyma/ s kthorey teŷ rzeká Dráw
przez Styria y Wegry do Dunáŷy wchodzi/ dzis Rákú
ŷkim kŷyáżetóm poslušni/ ále piŷwcy myewáli swe kŷyáże
tá/ ktore tym obyczáŷem wybŷeráli yáko Silwius pisse/
myedzy gorámi ná czystym blonyu/ Bliŷko s. Witá kóscio
lá/ w wá

Ofiary.

Plaga na Xer
xeŷa.

Brennus.

Corintŷy.

Silwius.

Wzbieranie
kryzajecia.

Tá/ w wale yest kámyeń wyelki Marmurowy/ ná którym
chłop máyac s soba drugye chłopy w grubym odzycenyu
syedzye/ ná ktorego też to spada práwem przyrodzonym/
máyac ná práwey stronie wolu y krowe czarne/ á ná le-
wey konyá y kláče/ przeciw ktoremu przydye kryaże wy-
bráne z wyelkoscyá pánow ták kryażat yáto Grábyow s
choragwyámi ochedożnye przypráwyeni/ on chłop gdy
ye wyrzy záwoła y rzecze po Słowyeńsku/ kto to yest czo
táń pyssno po nássym gruncye chodzie/ Odpowiedza pán
nowye/ yest nowy sprawca they zycmye. Chłop rzecze/ á
spráwyedliwyli sedzya/ yesli też miłosnik tey zycmye álbo
poddánych/ godnyli yest cíi/ nyemali ná sobye wády/ ye
li Krzesiánu dobry obrońcá wyáry y poddánych. Wssy-
scy Beda odpowádác zá nim Yest Yest. Potym rzecze/
ktorym práwem mye stego kámyenya zbedzye. Odpowie
Grábyá Goriczki/ cžtherdzyescyá złothych cžyrwonych/
dom twoy wyecznye ná wssytkim wolny bedzye/ dobytek
ten twoy bedzye/ wbor kryażecy wezmyses. A gdy tho
wyrzecze/ chłop mu káže przed sye przystepić da mu lekki
policzek áby pámyetał co mu przypomináł. Kryáže gdy
syedzye ná onym kámyenyu chłop mu przynyesy w cza-
pce wody moxyac áby pił/ moim dárem wboгыem nye
gárdził bo wyetsszego przepomoc nye moge, á też thá zye-
myá potrzebuje threzywego páná dla lepsszey cžynnosci/
potym kryáže dobywssy myeczá przyrzeka ludu pospolite
mu práwá y wssytki záchowánýa trzymác/ spráwy wyelo-
kye thákyež seymy ná tym kámyenyu syedzac spráwyac
czesto. A to zwoleństwo temu chłopstwu dáł był Cesarz
wyelki Ká

wielki Karzeł iż sye pirwey pokrzcili niż pánowie sláchtá.
Siryra gorna kráginá teź Korytánom przyległa/rze-
 ki ma w sobye Mure y Draw Austreyey poslussna/ Cilia
 myásto glówné ma.

Báworsta zyemyá/ Szwabsta/ rzeffa Nyemyecká tákieź
 Włoskye zyemye wssytki zá gorámi Alpes.

Sicilia krolestwo we Włoszech ná wyspye morzá Miedy
 teráńskyeego álbo Sycylijskyyego yest theź w Europye. W
 tym to krolestwy gora Etná kthora yest zá yeden dziw
 swyátu/ Bedac pełná syárki sáletry háłunu kámyenya/ná
 swe cžasy ogyeń strásliwý s syebye wypusseža/ máyac w
 sobye otwory yáko by kominy/ ktoremi ya wyáiry ssunie
 yac przechodza/ ogyeń ktory sye s trzesyenyá zyemye ká-
 myenim wstrzeffe/ rozdyma/ stey przyczyny gora wssytká
 bedzye gorzeć dziwnym á strásliwym ognym/ ten ogień
 nye grzeje áni go záłeye woda yáko ine ognye, we dnye go
 nye widáć yedno dym/ w nocy bázto strásliwý bo ssu-
 myeyac gore/ yáko gdy sáletrá álbo syárká gore/ cžasem
 z gory płynye yáko ołow álbo spizá rozpussczone w ogniu
 we dnye cžarna w nocy cžyrwona oná máterya/ wsi kto-
 rych po tey gorze dosyć popali y z dobytki/ tákyeź dzieswá
 rodzace posussy. Pod tá gora yest miásto Catánia gdzie
 swyeta Agatá leży/ tym myessczánom wyelka szkóde cży-
 nił/ stey przyczyny Rzymyánye odpussczáli im tribut/ nie
 zámždy sye to tráfáko tey gorze gorzeć/ áź tyedy wyelkie
 trzesyenyé zyemye bywáło/ tyedy w Greekyey mocy była
 Sycilia yedno cžterzy kroć rázow gorzáká pisano. Ro-
 zmańcy te gore ludzycy wczeni ná swyecye wytkádáli/ Po-
 etowye Grec

Sicilia.

Etna gora.

Ogień stráslim
 wy.

Catania

s. Agatha.

Gori ogniste

Hiera.

Enaria

Epomeus

Cukier spra-
wuya.

cukier przedni

Canar

etowye Greccy pisali to byc komin Wulkaná kowalá pye
tyelnego / nássy zaś pye cyscyec / drudzy pyekto minimali
byc. Sa tez drugye blisko yey gory mnyeyssze co thákyez
gorzály / Hiera / Enaria / Epomeus / s kthorego ludzyc ledi
wá vcyekli gdy sye zápalit / sa yessze tego dñis znáti / véi-
chály cássem przez sto lath y dáley / á tyedy sye ludzyc v-
przespyeczyl / yuż nalepyey zápalit sye / sthey przyczyny
sáody popadáli ktorzy blisko tych gor myeszkáli.
W tymże krolestwie Syculistim cukier toscye ná dzye /
dzinye myastá Panormitańskyeego blisko morzá / kthory
thym obyczájem sprawuya kryezycá Mlárcá / nárzeża
członków słodkich skupiwssy listie y wirzech s trzcinny álbo
rogozu ktore sye thám rodza myassze yáko lastki / rola do /
brze vpráwivssy sádzá / ná zagony yáko czosnek álbo ssá /
fran po trzy álbo cztery członki rázem w zyemye wtyká
ya / ktore gdy przez lato rosta / chedogo to opátruya / przy
wodza do nyego wodé myedzy zagony aby wilkosé myast
wyrosycy przez látho wysoko na kstalt yáko trzcina álbo
rogoz / yedno iz weystródek nye tak dzyuráwy yáko v trzci-
ny / ale yest yáko gestá / puchliny pełne dzyurki máyac słod
tyego sótu: gdy cás przydzye myesyacá Grudnyá rzeża
przy zyemi on rogoz cukrowy / porzeża ná członki y tłuka /
potym prásuja yáko olej przez pilśni / wárza ten sók w ná
czyniu pirowym y odssymuya / drugi ráz wárza y trzeci ráz
Bedzye co dáley to cudnyeyssy / wyleya ná nyecki on sók slo
tci / syedzye sye, potym ná glosy tworza / nyektory lutru
ya diwá rázy á to yuż Bedzye naprzednyeyssy / á ktory ye
dno ráz Bedzye dobry ten zowiemy kánár / á nye lutrowá
ny co zowye

ny co zowemy melis naposlednyeyssy/ wssakże nye yedno ^{Melis}
 w Pánormiye ty cukry tak spráwuya ále y w Syrátur-
 sye ná tymże wyspye y indzyey thát w Europye yáko w
 Azye. Ná tymże też wyspye w Sycylii myásto zná-
 myenite stáre Mesaná/ w ktorým yedwabye spráwuya ^{Mesana: ledwab}
 przez czyrwie robaki máyac dosyc drzewá (zowa morus)
 s ktorego ci robacy lisycem sye żywya wypuszczáyac s sye
 bye yedwab yáko páyal czyni páyeczyne/ pothym wárzac
 substilnye tu przedziwu spráwuya/ też the náute zá krolá
 Syciliyskego Rogyeriusá do Wloch z Grecyey przynye
 syono/ á do Grecyey z Indyei áz tak bázno we Wlossch
 spospolicyál/ iz nye tylko zacni ludzye ssath yedwabnych
 wzywáya álbo nyewyásty pospolite/ ále y skápy y blázny
 yeli przyodzyewác yedwabnemi ssáty.
 Gállia Francia Hispáńske krolestwá wssytki áz do mó-
 rzá wyelkego Oceaná Atlántiká y do morzá Miedyte-
 ráńskego Pomorske y morske kráginy Holándria An-
 glia álbo Británnia Skocia Szwecia Dánia Gotlandia
 álbo Hibernia Norwegia y wssytká Sauromácia/ w kto-
 rey syedzimy Polacy west w Europye.

C O Polssze.

Nczkolwyek stárzy Rozmographoswye Strabo y Taci-
 tus pokládali byc Germania od rzeki Renu áz do Taná-
 is/ wkládáyac też nas w Nyemyectwe kráginy/ co yest po-
 dobyenstwo iz tak bylo z dawnych czasow pokisiny tu w
 tych kráych yessze nye byli/ ále gdy dzis ináczey iest mu-
 sim tak písac yáko widzimy.

Wielkość Pola-
skiey.

skarby Pol-
skie.

Towari Pol-
skie

Rudy.

Polsta kraina sama w sobie nye seyaga sye
daley dzis yedno od rzeki Odery aż do rzeki Wisłoki co v
Rzeszowá ná dluz/ Bo yuż ná druga sthrone rzeki Odery
Nyemyeckye kráiny á zá Wisłoka Ruskýe ná sferz lepat
od gor Wegyerstich ktore zowymy Bestid aż do morza
Połnocnego álbo Nyemyeckyego/ áczkolwyet Prusacy
zásyedli nye mála czesé násszego kráyu: ále gdiż osyedli ná
Polskim gruncye z dozwołenim nássych przodkow/ zá Po-
laci máya być poczýthani/ zá Wisle Polsta seyaga sye aż
do Podlássá/ gozye Belsto Drohiczyn Wegrow Par-
cow etc. Násse kráiny Polstye sa w z innym kráyu prze-
to nye mamy tákich owocow/ naszyenya/ korzenya/ winá/
zyela yáto ine kráiny máya/ tilko zboża drobneho po tro-
sse/ yáto żyta pszenice yeczmyenyá/ ále nye ták wyelkyye
zyárna yáto w inych kráinach dla wyelkyyey mokrosći/
Bo słońce dáleko bedac od nas nye może stráwić wilkoscí
grubych ktore ida z zyemye z blot morzá z lasow wstawi-
cznye/ stey przyczyny v nas zimne á mokre kráiny. ále po-
wyetrzem dobrym mamy nád ine/ Bo w cyeplych kráin-
nach wyetrza moc ma zle powyetrze niż w z innych/ skar-
by násze sa nawyetsze zboża dobytki lasy/ zá ktore pyenia-
dze z Nyemyec przychodza nye mále tym ktorzy sye w to-
wneya opátrzyć/ zwłaszczá spusty do Wdaniśká czyniac/
zbozym wszelkim/ popyokem/ wáńczosem/ mąsży/ smoka-
lnem/ pyerzym/ cisem/ plotnem grubym/ myedzya/ želázem
fladrem/ klepkami/ plutem/ syenidlem ná fárby co nye da-
wno v nas powstáło/ y memi rzeczami: Rudy mamy ze-
lázne wlo-

lężne/ ołowne y myedyane/ ołowem długo nas czudzo-
zyemcy szalili zażupuyac gi a szeyduyac od nyego srebro/
máyac tego wyelki pożytek nizli sye nášzy obaczyli/ przeto
yuz z Wegyer nye yezdza po ołow dżysyeyshych czasow iz
wiedza być szeydowany. Acz bych pisał sposob práwá o/
byczáve meštwá y wszelkye godnosci táktyez gotowosci ná-
sze tu Božey chwale/ táktyez tu rzeczám Rycerstim/ thego
tu zdami sye nie trzeba/ gdiż ie wszyscy baczymy do syebie
Silwius pisze o nášzey Polšcie/ thák yest wboğye krole-
stwo Polškie iz musi od powyátu do powyátu krol yez-
dzie w myeszac aby go poddami żywili/ przeto tam w każ-
dym powyecye mi wrzednicy sa.

Ruska kráginá yest dwoyáka wyelka y mála/ wyelka Rus
Rus Moskwa wszytká aż do morzá wyelkyyego Oceaná/
Tátárstwego/ drudy pisza lodowátého. Mála Rus/ ci
wszyscy ktorzi pod krolestwem Polstim w Sarmaciy sa
wszytki Ruskie zyemye y z Moskwa yákmymarz sámy za-
syádky trzecya część Europy/ a kto ye sloży z Hiszpáńskie-
mi krolestwem/ yuz bedzye połowicá Europy wszytkyy/ bo
ty krolestwa sa namyethsze w Europye/ bo od morzá do
morzá Oceaná máya przyleglosci postodek ich dosyc má-
ły yedno Nyemcy, Druga połowice Europy Moskwe
kráginy z Greci y Wegry osyádky.

Litewska tež zyemyá yest Rus/ bo Litwa do nich przy Litwa
chodnyowye sa z brzegow morskich/ yákom częstokróć pi-
sal. Litwanci tež w Ruskich kráyoach syedza/ ci nye da-
wno przysli do tych kráwow z Nyemyec tedy dzis syedza
s swoya Regula. Wálaska zyemyá y Przekopska aż

do rzeki Tanais a yezyor a Meotys/ ci sa ostateczni Sarmatowye Europy nassey.

Morza wypisanye.

Oceanus morze/ wssytkich wod na swyecye ociec y gospo-
darz/ abowym wssytkie zyemye w kolo okrażył/ tak iż ya-
ze wssytkich stron odmyećza y odwilża/ y cokolwyet iest
inych morz myedzy zyemiami/ snyego wssytki pochop bo-
ra/ wssytkyemu też swyātu kupieckich rzeczy żeglárstwem
dodawa/ a yest tákwey nawálnosci iż z brzegá wyele ludy
y zwyerzat pochwytye y na brzegi drugye marthwe wy-
myáta/ Na przyswystá rozmaíte/ abowym do tthorego
kráyu przychodzi wedlug onego kráiu gi zotra/ yáko gdzie
do Hispániey przyszedł zotra Ibericus albo Atlanticus,
gdzye do Brytánniey/ rzeczón iest Britáński/ gdzie do Nie-
myec zotra Sarmátycki/ gdzye do Scytyey Sciticus/
támże nigdy nye rostáye od wielkyyego zimná/ chocya tho-
zá nyepodobná rzecz ná swyecye máya by myał Ocean
zmárznać/ gdzye przychodzi ná wschód słońca zotra Lo-
us/ gdzye do Indiey Indiski/ aż tak w kolo ziemie obssedł
Myedzyzyemne morzá sa/ theż drugye od krágu swoich
wezwane/ yáko Galiskye od Narbony/ Ligustickye od Li-
guryey/ Tuscyskye albo Tircenum/ Siciliskye Adryátis-
ckye co w Wenecyey/ Joniskye Egeum co przy Grecyey
a Mácedoniey/ Helespontus/ ci rozdzyláya Azya mála
z Europa/ gdzye nawessze morze/ a gdzye sserisse tu zotra
Propontidis potym Pontus Euxinus wielkyye morze až
do Konstantinopola/ to sye też morze zácyesúlo v Prze-
kopstyyey zyemye/ od tegoż też morzá yezyoro wielkyye wy-
chodzi

chodzi Meotis w ktore ona rzeka wpada Tanais to yest
Wolha wyelka w Azyei Sircanſkſkie Caspiſkie Perſkie/
Arabſkie/ Czynwone albo martwe potym Mediteranſkie
Cretickie/ Cypryſkie/ Numidickie/ Auſonyſkie Maure ^{Male morze.}
skie/ Fenickie/ Codickie/ Itareum/ iſ Itarus w nim wro-
nal/ Murteum/ iſ byl wrzucon w nye Mirtiloquus/ to ſa
male wſſytki morza myedzy zyemyami/ ktorim Oceanus

Gory przednyeyſſe na ſwiece. ^{Gory} (pauze)

Gora Taurus w Azyei ktorey yest w dluz xx. ſtopnowo
albo gradusow/ w kazdy gradus mil xvj. licza/ aczkol-
wye Rifeos albo Siperboreos kladli ſtarzy Kozmogra-
fowye byc w Tatartzach wyſokye gory nad ine na ſwiece
ale dziszyſſy pyelgrzymowye albo zeglarze o nich nie
ſlychali. W Afryce gora Atlas od ktorey tez zowa mo-
rze Attlaticum od zachodu ſlonca. Gora w naſſey Euro-
pie nawietyſſa y ſlawnyeyſſa Alpes ktorey thez yesth na
dwye ſcye inil przez wſſytkie Europe/ skaly od nyye ida
morzem daleko/ o ktore ſye czeſto okrety w wodzye rozbi-
yaya zwiſſaſſe w polnocnych morzach.

Rzeki przednyeyſſe na ſwiece.

Napietwey w Azyei Tanais z Moskwy wychodzi wpada ^{Rzeka}
w yezoro Meotys potym w morze Pontskie Ras Don
Pulifachnis wpadaya w morze Kaſpiſkie albo Sircan-
skie. Eufrates Tygrys Gion albo fiſon/ ſa rzeki wyelkie
w Azyei. Indus wyelka rzeka dzyci India s Perſya.
Ganges ten w Indiei pyaſek zloty s soba byerze.
W Afryce Nilus ten na ſwiece nadluſſzy yest/ ale ſſer-
ſſy na den Ganges w Azyei.

W Euro-

W Europie Dunaj przednyczsa rzeka/ z gor Alps wy-
chodzi a wpada w Pontskie morze syedmya rozdzielow
Po nim Renus w Niemcech wpada w morze Niemiec-
kie. W Sarmaciey Wisla Niemien y Dnyep/ ale Wisla
ma nad nye spanioscy brzegow.

Wyspy morskie przednyczsze na swyecye ktor-
e sye tu czestokroć myanowac beda.

Wespucius

Ameryka wysp na zachod słońca jest na wielkim morzu
Oceany która tak wielka iż ya za czwarta część swyata
poczytaya/ a nye dawno nalezyona jest od Ameryka Wes-
pucia Hispana lata pańskiego 1497. z rozkazania kro-
la Hiszpańskiego Kastylijskiego krolestwa/ na tym wy-
spie ludzyc nago chodza/ żywności dosyć mają thylko
chleb z ryb pyka/ ptakow zwirow obfite srodza bez mi-
ry tak we dnye jako y w nocy/ walcza s soba srymi co ine
go yezyka/ z lukow strzelaya na sye/ strzelki koscy ryby
zasadzaya/ takze robatyny/ bo tam zelaza nye mają/ plo-
dza sye jako dobytek kthora kthoremu sye podobac moze
wolno jesth/ z bawelny czynya syatki na kthorych legaya
przywiazawszy do czterzech drzew jako w kolepce/ zlotu
kamienya dosyć/ ktorego niacz nye mają, w pthasym
pyerzu rozmaitey farby w tym sye kochaya y w tym cho-
dza przednyczszy jako w yednym zlotoglowye/ wrod kra-
snych/ w wodzyc doskonale plywaya jako ine dzitwy. wy-
tu mywaya do sta lat/ Jest wyecy na tym wyspie dru-
gich wyspow/ ktore zowa Cambales/ Nigrite/ Antiglie.
Cambales ci sa psyego przyrodzenya Antropophagi po-
Grecku/ yedza ciela ludzkie y bez wstydu sye zachowaya.
Amatusi

Amátuzy wysp Boginiey Wenery poświęcony na morzu.
 Anticera przeciw Korintom na tymże morzu. (Egeo.
 Apforus na Adryatickim.
 Baltea wysp na północnym morzu. Baneia na Thar-
 tarskim. Carcinitus na Pontskim Eurime. Cadana na
 Perskim. Creta albo Candia wielki wysp na swym
 morzu Cretyckim/ tam cukier lodowaty czynią y mu-
 skatellowe wino rośnie. Cyclades tych jest wśrzednich
 pięćdziesiąt y trzy na morzu Egeo. Cyprus wielki wy-
 sep na którym królestwo Cyprskie. Chius na Egeo.
 Rodanskie na Nyemyeckim morzu. Kolubraria gdzie
 wiele węzów na Thuskim. Korcira na Joniskim/ przele-
 głą Epirowi w Grecyey. Korsyka na Ligustickim. Kury-
 kta na Adriatickim. Delos na Egeo morzu. Epidaurus
 w Dalmácii. Eritrea na Herculesowym morzu. Eubo-
 ea na Euboyskim morzu. Sabaria na Oceanie Nyemiec-
 kim. Fortunate których sześć na południem Oceanie.
 Gades na Herculesowym gdzie kamienne słupy założy-
 na końcu Hispaniey. Gangaria na Nyemyeckim. Gori-
 gones na Murzynskim Oceanie przeciw górze Atlas.
 Helene na morzu Egeo. Sinodes vij. na Nyemyeckim.
 Hesperides na Murzynskim Oceanie. Hibernia na pół-
 nocy. Itaria gdzie Itarus wrona na Sycylskim.
 Issa na Adriatickim przy Dalmácii. Itaka Olyresowa
 na Epirze. Lemnos na Egeo. Lipare na Sycylskim
 gdzie haluń czyni. Lesbos albo Mitilene na Egeo mo-
 rzu. Melitha na Sycylskim. Melos okrągły wysp na
 Egeo morzu: Miterin na Britaniskim morzu/ na którym

ółowu dosyc. Naticia ná Joniskim. Naxos ná Egeo/
gozyc wyborne wino rosyc. Orcades / kthorych xxx. ná
połnocnym Oceanye. Ortigia v Sycylię. Poneia ná
Tirenskim morzu. Pharia ná Adriatickim v Dálma-
cyey. Pathmos ná Egeo gospodá s. Janá Ewangelisty
Rodis pyekny wysp ná morzu Adriatickim álbo Egeo.
Salamina ná Euboickim. Salmos w Thraczey przy
morzu Egeo, Sardinia myędzy dwyema morzoma.
Scandauia ná pół nocy / skąd wysli Gotthowye álbo
Longobardowye.

Sicilia krolestwo ná Włoskim morzu, Scyrus ná
Egeo/gozyc grob Homerusow, Stoneczny wysp thego
nye może doychać nikt przed skalami w wodzyc / á yesth
ná Indyskim Oceanye. Strongilla yedná wyspa z Eo-
lusowych ná morzu Egeo. Strofades dwa wyspy ná
morzu Joniskim, Talge nyepłodna bo syc ná niey nic nie
rodzi / ná Sirkáńskim. Tánatos ná Oceanye Gál skim,
Tráгурium ná Adriatickim. Tile ná Oceanye Indickim
perel obfity, Tauriká ná morzu Pomiskim Euxinie gozie
przekop: Taprobana ná Indiskim Oceanem wyelti wy-
sep ktory ná swyecyc po Americie pirwssy / pisalem o nim
przy Indicy.

O Rayu zymiskim.

Ray zymiski mycsce rostossy gozyc Adam stwor: on na-
pirwcy / ludzyc wczeni rozmálcyc wytládáya byc ná swie-
cyc / káždy przez swe domnumánye pisal o nim czo syc mu
widzýáło / Jedni go potládáya byc pod obłoki aby pro-
žen byl od żywołow zymiskich zwlásszýa od wody mye-
nyac goy

nyac gdy pan Bog swy at plaga powodzi karat musil by
tez y ray byc wzruffon a skazon/ thakyez drzewa zywotha
ktore w nim sa/ Drudzy tez minimali byc Ray pola rosto
sne w Syriey y Damasku/ktore zowra Campi Dama
sceni/ bo tam pissa napirwey Adama z Ewa po wygnan
nyu z Rayu przysc/ Drudzy tez mn mali byc Ray ty kros
lestwa Asyryjskye Perskye Indijskye skad rzeki Rayskye
wychodza y gdzye obchodza/ wedlug rzek ktore swyete pi
simo m anuye na wschod slonca/ Drudzy tez kladli gi byc
w Indiei gdzye ludzye dlugo zywi bywaja do trzech set
lat y daley/ bo tam powyetrze myerne maya/ niczego nye
potrzebuya/ nye walcza/ skarbom dosyc a nye dbaja o
nye/ glodu/ chorob/ zimna ani goracza nye cirpya/ nago
chodza/ wssytko powoli maya/ Rzymiany na zachod
slonca myeli Ray mieysce rostossy/ skad kaplana nawysz
szego wybyerali sobye za pogan/ Kozmographowye ma
luya Ray myedzy India Persya a Scytia myedzy gorami
a lasy/ skad rzeki Eufrates/ Tigris/ Fizon/ Indus wy
chodza/ ale ty tam krąginy wssytki ludzye przechodza/ nye
moglo by to byc aby o nim tham nye wyedzyano/ gdyz y
oni sami co tham myeszkaja o nim sye wywyaduya/ Na
ostatek Ray to minimala byc kedy ktho ma myesce ro
stossne bez prace/ Nam sye nye godzi o nim inaczey rozu
myec/ yedno iz Ray yesth myesce rostossy dussnych na
wschod slonca myedzy rzekami w swyetych pismy naza
czonemi/ ktory yest od oczu ludzkich y rozumu zakryty.
¶ Zydowsye chocya maya w swyetych pismy o nim na
znaczenye/ a wzdy przez basni sye inaczey gi wykladaja

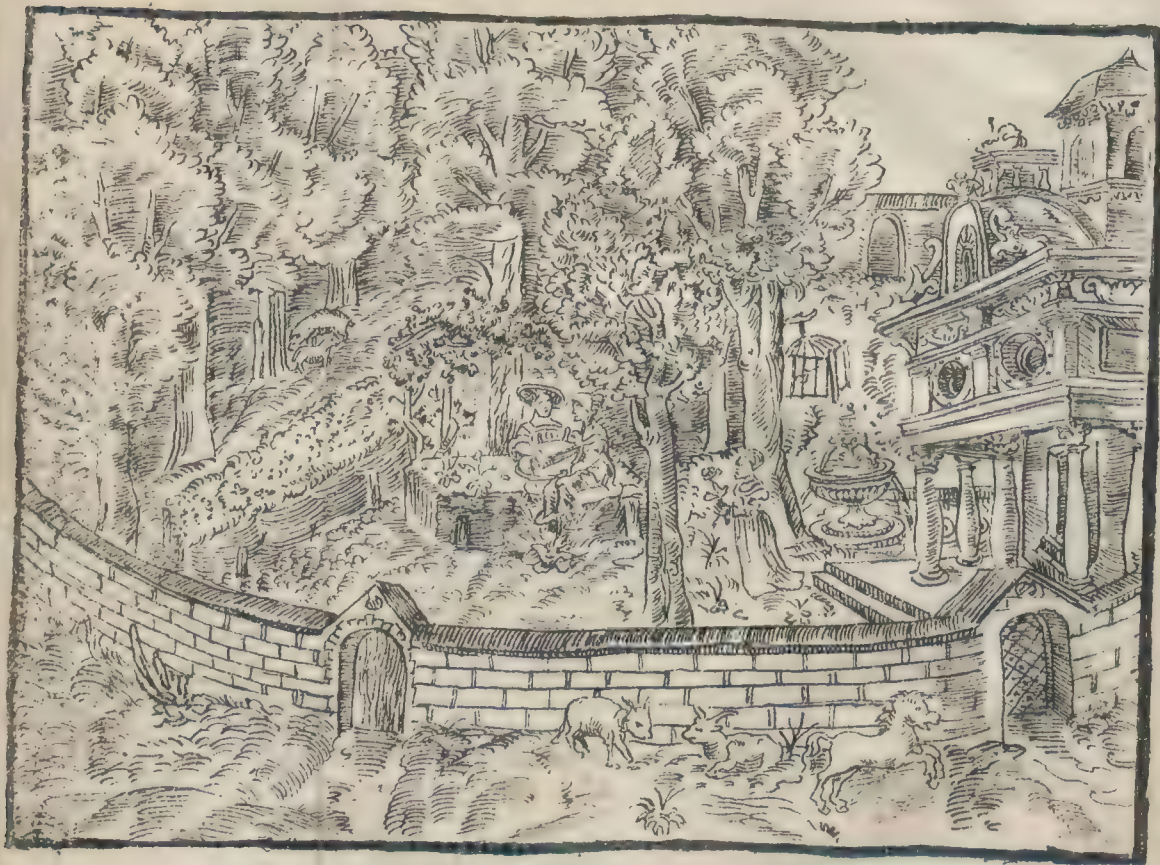
pissa w swoich kryegach iz Ray jest wyetssy niż zyemya
w ktorym sa wyelkye poczty ludzi s cyaty y z dusiami/
Był Żyd Kabi Jehozua miłownik Boży/ do ktorego bog
posłał Anyolá smyerce/powiyádáyac mu izby prosil Bo
ga o co chce p.rwey nizli vmrze á myał to otrzymać/ On
prosil izby mu myesce wskazano gdzye jesth Gan Eden/
to jest Ray/ á gdy to otrzymal wnyesyon był do Ráyu
przez tegoż Anyolá / chodzac po Ráyu znalazł thám vij:
pálacow tak wyelkich iz smich ieden był nádkuż sto tysyac
mil á wsserz dzyesyc tysyac/ w thym gmáchu widzyał
być wyelkosć ludzi tych ktorzy s poganstwá ná Żydow
ská wyáre przysli/ W wtorem pálacu nálażł ludzi poku
tuyace/ W trzecim widzyał Abraama Izaaka y Jakóbá
ze wssytkimi syny Izráelskymi/ ktorzy wysli z Egiptu á
pomarli ná pustezy/ W czwartym nyebýło nikogo/ ále w
prathym był Mesyasz syn Dawidow y Elias/ W sto
lym byli ci ktorzy s swyátá zesli w kłopoty á w smut
ku/ W syodnym byli ktorzy ná swyecy pobić albo poi
tráćeni sa nyewinnye/ albo s chorob pomarli/ á be
da tam wuż czekác dnyá sadnego wyelkzego:

Wyerza temu Żydowye yáko Turcy
Alloranolwi.

36

Ray zymistich roskoshy.

Porzyna sye Kronika wszy
tkiego swyata na szesc wie
kow rozdzyelona y na czte
rzy Monarchie s prorocctwy Sybillinemi/ z ro
zmai tych kronik wybrana/ Nauklera/ Bergo
mensa/ Silwiusa/ Kariona/ Czeskney/ We
gwerskney/ Duniskney/ Polskney/ Niemiec
kney: Takze Historykow Xenofonta/ Drosiu
sa/ Iozefusa/ Justina/ Sabellika/ Prokopa
Cesarza/ Justyniana/ Ablaniusa/ y z
inych tak Greckich yako Lacińskich
do tego roku ktory sye pisze

1550.

Lata albo wyeki od poczatku swyata do tkego
czasu kthory sye pisse 1 5 5 0. wedlug pisma
swyete go y Filona zyda krzzonego.

Od Adama do potopu lat 1 6 5 6.

Od potopu do Abrama 2 9 2.

Od Abrama do wyscia z Egiptu Izdow 5 0 5.

Do koscioła Salamonowego budowania 4 8 0.

Do Joassa krola 3 1 8.

Do wziecia Jekoniasha do Babilonu 2 9 1.

Do zwoiowania Jeruzalem przez Nabuchodonozora 1 1.

Do wziecia Babilontey 7 0.

Peroka Monarchia stala po wzieciu Babilontey 1 9 1.

Alexander po Dariusie byl 4. lata.

Greckie krolestwo stalo do Machabeusa Juda 1 4 6.

Machabeow stalo krolestwo do Heroda pierwszego 1 3 7.

Lata Herodowego 3 0. vrodzil sie Krysus.

Od Krysusa do tego czasu list 1 5 5 0.

A tak lano zliczys lata wshetkego swyata / ale sie w tym Dokto
rowie nie zgadzaja / jedni klada wiecy drudzy mniej.

Kzymowi ktory przed Bozym naroznieniem byl lat 7 0 0. yst do
tego czasu 1 5 5 0. lat 2 3 0 3. Zadna Monarchia tak dlu
go na swiecie nie stala / podobienstwo ze pcy ko
niec rzechlo bedzie.

C Karion pise swiat stac hese tysiecy lat / wedlug ob
tawienia Eliashowi prorokowi.

Dwa tysieca lat bez zakonu.

Dwa tysieca z zakonem.

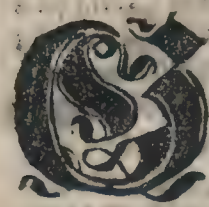
Dwa tysieca z Ewangeliq / to jest od naroznienia Krysusa.

Stqd moze kazdy obaczyc rychle skonczene swiata.

Klamales

Pierwszy wiek swiatha po-

czynna sie od Adama do Noego / według
dom iest lat 1656. według Euzebiusa lat 2243. Według Augustyna
na s lat 2268. według wykładaczo w Biblicy lat 2249:
do tego roku ktory sie pisze 1559.

On pan Bog wszech
mogacy / bedacz w
Manifestacie swoim
chwalbny / wieczny
mocny / poczynal
test opatrzenie gospodarstwo swoje / i
do z cho prawy ocie czeladny / mocha
kost wa swego. Na poczatk siwor: pl
test niebo / ziemi / swiatlosci / ciemno
sci / zwierze / ptaki / y inne rzeczy
Stworzył też czlowieka z gliny Ad
ma tu podobienstwu swemu / Stwo
r: pl mu też towarzyszte krasna. I we
wniaw sy kosc / boku figo / rzetac: Ko
snicie a mnozcie sie etc. o czym iest do
statcz nity w swietym pismie pisano

w Genesis 1. y postanowil im mieztanie w Raju niestem rostkofnym. Rajskie
na wschod sloneca / miedzy rzekami przypodz onemi y gorami / z ktorych
gor ty rzeki wychodza / z ledne strony Eufrates / a wpada w morze Ca
spijskie tu zachodu sloneca / z druga stronie raiu rzeka Euphris / ktora
też wpada w toż morze / z druga stronie Indus albo Jhon / ktora dale
li Indiz wielka z mala / idzie tu wschodu sloneca a wpada w morze Per
skie. Ganges abo Gloon też tu wschodu sloneca idzie / wpada w morze
ktore zowz Sinus Gangeticus / to iest / aby byli oddzieleni od grzechu
i smierci / a w blagoslawienstwie na ziemi mieztali. Ale z od Boga w
stymione przysla im przestapił. Zatem Bog na sankie / y na cierpienie
zi. mo. ich

Pierwsza
wstawa
zwierzchno
ści.

Pierwsza
wstawa
praw.

Obiawie
ni święt
ego ewange.

Adam w
Egipcie
stworzon
Campus
Damasce.

ziemskich trudności wygnawszy je z Kairu miejsca rokosznego / o czym
też berze w świętym piśmie stoi. Potym gdy byli poddani grzechowi
na ziemi miejsca g: / rozmnożyli naród ludzki rozmaity / którzy w pra-
cy a w kłopotach żywności nabrywali / czegośmy dziś świadomi. Wsta-
wil jest pan Bóg przeciw zwierzchności Adamowi / gdy mu dał władzę
a rozkazować na ziemi / w morzu y nad innym stworzeniem / aby tego rzą-
dnie używał a dobrze sprawował ty rzeczy które mu władną / a tak. A-
dam w tym rzeczami imioną wynalazł. Edzie mu też przykazano by-
ło aby si: w boiażni Bożej a w posłuszeństwie zachowywał z żoną swą
y z dziećmi / ale gdy poczęli grzeszyć / obiawil pan Bóg moc czarstwą
nad nimi / przeciw której zaś obiecał Ewangelia z nasienia niewieści
go / to jest Chrystusa / który miał przysięść a zerwać moc czarstwą / a nas
od śmierci wyzwolodzić / stał napierwcy Ewangelia poczęta wzięła /
za którą mamy stać mocem przeciw śmierci a pokusam / gdy w te obiet-
nice wiara dostateczną będzie dusze / stał Adam y Ewa dostateczną
na wiara y dusze mieli będąc w ciściach y w przesładowaniu wiele
kim czarstwą / tak w żywocie iako y po śmierci dostatecznego czasu
jkiego. Pija niektórzy żeby Adam napierwcy był stworzon w Siry-
na gruncie Damasku / a potym wyjeżdż do Kairu / a gdy był wypędzon z
Kairu / zaś na to miejsce przypęd / zową po łacinie campus Damasc-
nus / tam w tym Damasku była Judea / to jest Jzdom ziemi obicia-
na / od Jeruzalem czterech dni chodu / ziemia rokoszna / obfita / prawie
posrzod świata / Tam też s. Paweł otrzeżon od Ananiasa.

Adam mając lat 930
wezwał k sobie żony y dzie-
ci / opowiedział im rychła
śmierć swoje prosiąc ich a
opominając / aby żyli w
boiażni Bożej a drogami
tego chodzili / a z Cainem
synem żadnego towarzys-
stwa nie mieli / mówiąc że
żadna rzecz zła dobrzym się
opłacić niemoże iedno złym / bo był przedtym Cain brata Abela zabil.

Abela zabil.
powiadał

Powładał też / iż pan Bóg miał dnie pladze wielkie na świat spuścić / le-
dne przez wodę / drugą przez ogień dla złości ludzkiej / zaciem skonał / po-
grzeb tego gdzie był rozmaitie powiadał. & gissipus piše / iż w & bronie
Arbee w grobie marmorowym / drudzi piša na gorze Calwarię / gdzie
pan Krystus cierpiał na krzyżu nad tego grobem / abowiem Krystus jest
w ciele Adam / iako przez pierwszego śmierć / tak przez wtorego żywot prze-
żył / a stym się stosują słowa Apostolskie gdzie mówi. Powstań czemu
spij / powstań od śmierci / już cie pan Krystus ożywił y oświecił / przeto
nog Krystusowych bywa znaczon Adam od malarzów.

Krystus
drugi A-
dam.

Rain pierwszy syn Adamow wrodził się z siostrą Calwarią / Ktory za-
bił po sobie wrodzonego brata Abela dla chwały Bożej / abowiem wdzie
czyny pan Bóg przyjmował ofiary Ablowe niż Cainowe / Potym
Cain bojąc się oycę o zły uczyni / przed ku wschodu słońca / założył mia-
sto które od syna & nocha wzięwał & nochia / Ktory się mu tam napier-
wcy wrodził w Azji / gdzie też tam jego synowie potym rozmaito rzemio-
ła robili / od Ktorych taka śmierć zginęła iaka bratu żadał / a ten naród
wypiek w potop zginął.

Abel zabie

Seth Drugi syn Adamow po zabitym Abelu się wrodził / dobry cnotli-
wy / Ktory królestwa Boże rozmnażał y ożdobil / bo z niego ci święci Pa-
triarchowie popli / miał syna & nosa od Ktorego pośedł Cainan / od Kto-
rego Malalehel / od Ktorego Jareth / od Ktorego & noch Ktory przed
potopem zachowan / bo był wzięt od obczowam ludzkiego do Rainu / od
& nocha Matuzale / od Ktorego Lamech od Ktorego pośedł Noe dziesięć
ty potopem Adamow / Ktory widząc złości ludzkie nie chciał z nimi być
w pospolitowaniu / przed przecz od nich wzięw syny z sobą syny swoje. Ses-
ma Chama y Jafetha / a według objawienia Bostiego / zbudował
okret wielki dla zachowania swego / y tych które mogły z sobą zachować /
abowiem na ten czas ludzie wdali się byli na wszystkie złości niewymyslo-
ne / takież y na białowoschwalstwa rozliczne / Ktory co na ten czas wymy-
śliłowego / chwalił go za Boga. & z byli na ten czas ludzie wielci a o-
krutni / zwano je Gigantes / nadewszystki nagorzy / A gdy na bostie vpo
mianicie nie dbali / spuścił na nie pan Bóg plagę przez wodę / gdzie Plaga od
nie zostało żadne żywe stworzenie na ziemi krom tych które Noe z sobą
pobrał w okret / od tegoż czasu wystawił pan Bóg dalej nie żyć człowieko-
wi na świecie

& nos
Cainan
malalehe
& noch
matuzale
Lamech
Noe

Gigantes
Plaga od
Boga

Lata cżłoz wi na swiecie iedno do 120. lat. Piše Jozephus / iż Sze z opcem swym
wiece. Adamem napirwen nalezle nauke gwiazdarska przez objawienie meia
Nauta g. tie / y Characteru pisanu / aniż to podobna rzecz aby takle rzeczy mogli
wiazdars. cżłowiek swą głowę naleze / by mu przedtym początek niebył nalezion /
Ta y pisma potim przez doswiadczenie ostatkã nawytki / takież y nauk wlekarstwach
Zgad pis. Piše też Berofus nastarży historik / iż od Caldeyckich Żydow Babil-
ma poply. loncy / a od Babilonickich Grekow y Łacinnich pism nawytki / a
stad mamy rozumiec / iż Żydowskiżyt przed potopem był nad inne
pierwshy.

Wstopy wiek swiata poczyn-
na sie od Noego / albo od potopu do Abrama
według Żydow i. st. lat 294. według Żuzeb. upa 942. według Elias
ha proroka od początku swiata do Abrama lat 2000.

Noe miał czuż
hese set lat / we-
dlug rozkaza-
nia a objawie-
nia pańskiego
wsiadł tedy w o-
kret z żoną / y z sinmi y z onami
ich / do ktorego też y zwierząt s-
pekti po parze napuszczał / aby
byli nad nie zachowani. Wnie-
szalsinimi w okrecie Wnie-
czytnasie / a gdy woda opadła /
stał okret na gorze Cordico
w ziemi Ormianstich / ta gora
drudzi żową gorą bykową / po-
Łacinnie Taurus mons / z rosta-
żania pańskiego wyszedł Noe z
okretu z żonami y z dziećmi na

Cordico

Taurus
gora.

pola Sennar / tam uczynił panu Bogu ofiarę / teora od niego wdział
 czenie przypał / y podał im pan Bog słowo w pamięć więcej potopu ta
 tego nieczynić / a na znat potopu teczę abo duhe pod nimem zasadył /
 aby ten znat pamiętali potomkowie jego / y wstał i takoby zaśie był noz
 wpy świat / aby w pracy chleba używali / chacież mięsa y ryb / czego przed
 tym niejadali ludzie / aby sie tym więcej mnożyli a rośli / y pożepił Noe
 napierwey winnice / z ktorey gdi sie wino wpił / winały odrzyl sie. Chām
 syn jego wdział a nie zadržyl / ale sie smiał y tężniąc / to drugiey braciey.
 Bracia porużeni opcowstą miłoscia / za wstydem rzucili sie a opęd zadrž
 li. Noe potym dowiedziawszy sie dziełował sinom ktorzy go zadržli. A
 Chāmowi nie zgorzeć / tylko potomkom jego Chānānystim win-
 bowal aby byli zawżdy pod posłuszeństwem Semowym y jego potom-
 kow na wieki / dla posmiechu opczowskiego. Wstał też Noe prawda o
 zabiciu głowy / aby głowa za głowę sta / rana za ranę / bojąc sie aby ży-
 dy nie bywały między jego potchomci / różdził sie za żywcota / kdnego na
 wschod słońca / drugiego na południe / trzeciego na pół nocy aby sie pło-
 dzili a żyli w boiażni Bożej / a sam gdy miał lat 950. wmarł doczeka-
 wszy po sobie potomkow tak wiele 1400. okrom żeńskiego pogłowia.
Sem starsszy syn Noego od kthorego pan Kry-
 stus pop. dl. dożył ranny na wschod słońca w Sirien / gdzie założył mia-
 sto Salem / to jest Jeruzalem / a stał go drudzy zową Melchizedek / to
 jest nawyszym kapłan y krol / bo od niego sta pierworodność na kapłany /
 aż do Arona / ktorzy ludzjom dawali błogosławieństwa w potrawach y
 w innych rzeczach / a brali za to pierworodne rzeczy / kthore błogosławieństwa
 sthwo był potchym stracił Esau przez potrawę / iako o tym będzie niżej.
 A chāt gdy był nawyszym kapłanem / ofiarował napierwey Bogu
 chleba y wino / z namionując w tym pod zastoną Krystusa / a stego przyp-
 kładu Abrahām iako prawy kapłan poczał dziesięć synów panu Bogu ofia-
 rować. Miał sześć synow / z ktorich czteryż znamienity. Pierwszy Es-
 lam / od kthorego Elamitowie y Persowie posli. Wchoryn syn Assur / od
 kthorego wezwana kraina Assiria / ten założył miasto Niniven. Trzeci
 Aram od kthorego posli Sirijczyci / damasceni. Ten zaśie miał czterzech
 synow Hus / Hul / Getel / Mersan. Czwarty syn Semow Arfarat kto
 y sie wrodził po potopie we trzynastu lat / od tego pan Krystus posedł / Krystusow
 od tego

Mięsa y
 ryb iedzen.
 Pierwsza
 winnica

Wstawia
 głowy

Noego
 śmierć

Melchise.

Semow
 synowie.

Rodzaj
 Krystusow

od tego też idą Eabdel. Miał syna Arfaxat Sale/od Sale Heber a od
tego Jydyi idą. Od Hebera Jalek y Jecan/od Jaleka pośedł Xeu /od
Xea Zăruch/od Zărucha Năor/od Năora Zarts /od Zartsa Abram
dziesiąty potomek Noego/ktorego był iście Abram jastał na świecie.

Cham siódmi syn Noego Afrykę trzymał / sy-

Chamowi
synowie

now miał czterech / pierwszy Chus / od ktorego idą Murzynowie y Nie-
mrot albo Saturnus / ktory bogu sie przeciwiać wieżę stawil Babel.

Wtóry syn Mizraim od ktorego y gipsyey. Chanaan trzeci syn / od kto-
rego idą Cananiecy / y żydowie. Sata czwarty / od ktorego idą A-
rabowie / bo Libia dzierżał w Afryce. Chamow narod nigdy z pogani-
stwem nie wyszedł przeżte winowianie opczowacie / iż nie zatrzył opła pja-
nego.

Jafet młodszy syn Noego / na zachod słuca y

na północy w Europie peroko panował / a ten jest nasz oćie trzestian-
ski / a dla tego imie tego byma cżciono tak y Portow iako a Dystrikow /

Jawan

a zwali go Japeus. Miał synow dwanaście / między ktoremi był Ju-
wan albo Jaon / od tego idą Grecowie ktore iście y dziś Jona zowie-
my / tego też zwali Łacinnicy Janum / a mawiali o dwu twarzach / iż

Elissa

od tego posli Grecowie y łacinnicy. Ten Jawan miał synow więcej

Zarsus

był Elissa / Dodanin y ktorich y loes albo Helas / ci są przodkowie Gre-
cy / był też Zarsus od ktorego Zarsi y Zarsia wezwana.

Gomer

Gomer Jafes-
ow sin drugi od ktorego idą Niemcy y Cymbrowie. Magog od ktorego

magr

idą Łatrowie / Turcy / Partcy y ich żony Amazons. Mezich od kto-
rego Moskwa y wshyey Słowacy. Jafena od tego idą Włochy y ci k-

Mezech

zy im przypiegl. Eyras od ktorego Eyranses potym Eracia wezwana /

Jafena

dziś Turcy pośedli.

Eyras

O wieży Babel.

Niemrot

Po potopie gdy sie lud począł rozmagać na świecie / na pierwszym y Ba-
bilonie żyłow Niemrot począł panować sin Chamow / ale iż prze op-
czow wysłhepet syn niemożł mieć dobrego daru od Boga / abowiem o-
świadał mu srece pycha y wopor / kazał wieżę tak wysłetą w Babilonie mu-
rować czoby sie woda nigdy przebrać nie mogła / ale pan Bog tego w-
mysł przelomil / abowiem ci robotnicy co ją robili / niemożli sobie rozu-
mieć / każdy

4

San. vil.
Ninus

Niemrol
Kaldyest
trot

Assur krol sło do Assura od Nimrota / ktory Assur Ninuszen zalozył / a od tego po
 Kaldejski wstali y wezwani Assiriani y Babilonia posiedli. Wiele krolow bylo w
 tej to Monarchiiy Kaldejskiej / ktorzy nie byli godni tego aby coo nich
 pisano / abowiem zagasły słowo Boże do Babilochwaistw a sie rzuci
 li / aż do Abrama do ktorego sie ten wiet sciągal.
 Etego czasu Zano krol Eataraki pierwszy na wschod słoneczą pāno
 wal / od ktorego rzeka wezwana Ehanais / to jest Bosha.
 Ego też czasu Euscon krol niemiec i Sarmaty sprawował.

Trzeci wiek swiatha poty na sie od Abrama do Dawida.

Jest Lat. 832.

NStu od począt
 ku swiata we
 dług Eliasa /
 2000. Chala
 dyjska Monar

Ninus sin
 Below.

chia gdy sie skonczyła / przypła
 do Assirijstich ktorim Ninus
 pierwszy pānował mocny. a for
 tunny / ten napierw wależny
 wymyslił y począł / gdy zwadził
 Zano Eatarakięgo krola z Be
 rorem krolęm Egiptim / a gdy
 sie oba porażili Ninus ich doko
 nał a pānistwa pobral / pothym
 wależyl z Beroasthem krolęm
 Bactrianstym / a gdy go zwycię
 żył w tym umarł / zostawivszy

Beroas
 tres

po sobie syna mālęgo iępcę tu rządzeniu nie godn go.
 Smitamis Ninusowa żona / bacząc wiel młody syna swego / aby on
 w tym nie pochybil / wzgląwszy na sie odzient: tajemnie tego / sprawowa
 la krolę

ła krolestwo/ a syna w swoim ubi. rze nosiła miasto siebie. Abowiem sie tego obawiała/ aby dla iego młodości krainy nie odstępowały/ chociaż y dla żeńskiej sprawy. Sprawowała te Monarchię tak dobrze y fortunnie/ iż żaden krol iny/ krom Alexandra wielkiego/ tak daleko na wschod słońca nie wszedł do wielkiej Indii/ iako ona. Zez ona miasto Babilon wielkiem koftem założyła/ y mury otoczyla/ y wiele innych miast/ chociaż w Azji iako w Afryce/ wpatze nie mogła być bez tego/ aby swey krewności przynależnej miłości albo ciępliwości wsta/ albo iakim wstydem iako to każdy ma mieć na baczeniu/ ale tego iawnie y bez wstyd używała/ nalożniti swoje z miłości ścinała/ y także ty tworzy sie icy stego w ymawiali. Gdy syn icy dorosl/ prosiła go/ aby z niego syna poczęła/ y wsta wila prawo wszedzie pod garłem/ aby sie nie poymowali/ iedno co na bliższy krewni/ chcąc tym prawem syna swego tu sobie przyciągnąć. Syn brzydyl sie tym/ y zabił ię. Na grobie kazała ty słowa sobie napisać tak/ Kto ruszy grobu moi/ go napadzie w nim co osobliwego. Potym Darius krol Perski gdy Babilon wziął/ znalazł na grobie i. y to pismo/ kazał grob otworzyć/ znalazł listy napisane tymi słowy/ Zho jest gorz y ze wśech ludzi/ co umarłe w grobie budzi. Potym icy syn Ninus wchory Monarchię oycowską sprawował/ ale nie stał fortuną iako ociec albo mac/ abowiem wnet odstąpił od niego ię krol. swą y sam nie dłu go panował/ zabili go słudzy sami. Co się działo potym tymi krolm/ A syryjskimi/ ktorich było po Ninusie aż do Sardanapala 36. przez pięć wieclac/ długie by potrzebowali pisania/ tylko na przykład weźmie Sardanapala ostatniego krola Asyryjskiego.

Sardanapalus krol ostatczny

Asyryjski był za czasu Amaziasa krola Izraelow-
skiego Juda iedenastego/ ktorzy to Sardanapalus był nad ni. wiążte wśeteczniejszy w brzydliwych wezynthach/ abowiem odmieniałe twarz sobie farbami w koronie krolewskiej/ ślał mie-
dzy psoctiwemi niewiasthami przedąc kładził/ y ię brzydliw. wezynthi sprawując/ A gdy go w tym iego S. tman Arba ces zastał/ pechnął go nogą/ y podburzył nań wśystki ludzi/ a Medom

Babilon jako
żono.

Kreukosie nie
wiescia niem
wstydlive.

Przykład nie
godnych kro-
low.

Pan Bog brzi kazał i wysłi przynieść / kęhorz go porązli / aż wiekl na Babilon /
 aliwych v = gdzie tam nalepły kus w swym żywocie odziałal / iż nakładę na ogień
 czynkow nie drew kazał się zapalić / tam zgorzał ze wszystki mi skarbę y z zamkiem.
 ćirpi. Medowie porązowy krola / Monarchia Asyryjska wzięli / a takt przez
 Koniec Asy- sła Monarchia Asyryjska do Medow / pod ktorem była lat 135. po-
 ryskiej Mo- tym do Persow / w pát że za iedne to poczytają.
 narchiey.

O Abramie.

Braam był za
 M eżasu krola Ni
 nusa w Kalde
 iey / a gdy nastalo bál
 wochwałstwo w Bábiloniey / Thare ociec
 Thare Abrahámow wyszedł z
 Kaldeiey / wziawszy s
 sobą syna Abraháma /
 y córke Sare / sli do
 Mezopotámiey / a
 drugi syn Arám / był
 Arám spalen od Kaldenskich
 iz nie chciał snimi bál
 wochwałstwie ognia
 Lot Lot syn jego
 Lot siedł też za swym swo
 im abrahámem / aby się
 tak wysł y mogli bál
 wochwałstwa Babilonskiego uchronić / a to bálwochwałstwo swiet: pi
 smo zowie / ogień Kald. yski / po Żydowsku Dr / abowiem iako pírmy y
 swiet ych ludzi zążegála się súná ofiára / tak oni sami zążegáli on ogień
 z ofiára / a zwáli ten ogień pogani Drimasda / to jest swie y ogień / ktori
 krolowie / albo ini przelóž ni / kazałi przed sobą nosić na koniu za iedne
 swiatosc / a to napírmy: było bálwochwałstwo / ni: li potom rycie obrázy
 wymysłeno. Rozkazał pan Bog Abrahánowi ząsie / aby sli z Mezopo-
 tamiey do Kanán ystich Żydow / bawiem się inż w Mezopotámiey bál
 wochwałstwa

woch w alstwad zawadzało/ a tchż mu było objawiono/ iż tego potomkowi
 wie Kanán: ystą ziemię otrzymać a w niej roztązować będą/ a z tego
 plemienia wyndzie ten przez którego będą wysyły naredownie bogosła-
 wieni/ tho iest Krystus. Tu słowo Boga wziesło grunt obietnicy Bosticy
 o Krystusie/ gdzie chwale nową namienił/ a pod zasloną w ludzkich ser-
 cach napisał v potomków Abrahmowych/ to iest v krześcian/ a bowiem/
 łatwo by każdy zapomniał przez dawność te obietnice/ by nie przez cu-
 dze znati było pobieżono a ożnamiono/ iakoż o tym święty Paweł pi-
 se byliśmy pod zakonem iako pod mistrzem/ nizli naszą wiara przysła/
 byliśmy strzeżeni pod nim. Aczkolwiek Żydowie są prawy potomkowie
 Abrahmowi/ ale nie ożnamiają snami tej obietnice tylko strzegą/ iako pies
 v woża strzeże sukna a nie chodzi w nim/ A miasto ich/ - nas pan Bog
 wszechpił w matice Abrahmowe/ gdy rozgi (to iest Żydowie) poschły.
 Ktey obietnicy przydał pan Bog Abrahmowi obrzestę/ na znak potwó-
 dzenia pamięci obietnice/ Wierzył Abrahm Bogu/ a stał był vsprawiedli-
 wiony/ o czym deśtatecznicy stoi w świętym piśmie. Miał lat Abrahm
 99. było od stworzenia świata 2050.

Grunt słowa
 Boga.

v sprawiedli-
 wienie przez
 wiarę.

C Gdy potym Abram našel pasterze swoje v synowca swego Lot a
 oni sie swarzyli pasac owce/ prosił Lot by sie rozdzielili dla roztokow/ y
 wezsynili tat/ Lot do Sodemys šedł/ a Abram w Kanán: ysticy ziemi o-
 stał/ gdzie. tam miał dwie żenie iedne własna Sare/ a druga tuchar-
 te Agar/ s Sara miał syna Izaaka według obietnicy Boga/ a s tu-
 charcą miał Hismaela/ A gdy Agar tucharć była od Sary wypędzo-
 na/ była na puszczy/ płakała ku Bogu wzdychając/ że ją opuścił/ a bo-
 wiem pragnęła/ nie miała co iść ani pić prze sroćtwo swe/ y edepta w
 lesie dzietecia/ nie chcąc na tego meke zasloną patrzyć/ ale Aniel zasta-
 pilicy y rzekł/ idz a choway dzietce do konicy/ naydziej nad wodą/ be-
 dzie wielkiem człowiekiem/ sabała a łutiem sobie będzie/ dobowal żywno-
 ści/ wysyły przeciw temu powstana/ a on przeciw wyprostom czynić be-
 dzie/ y wezsyniła tat Agar iako ten roztązał/ Do tego to Hismaela betara-
 ta idą wysyły y Turcy s Łatary y obrzestany pogani.

Sara/
 Agar
 Izaak
 Hismael

Wynisowania
 Turkom.

O Sodemie.

Sodoma Gomora y inne przyt. gl. i n m miasta zginęły przez ognia/
 B 11 kto y na

ktory na nie iawnie pabal z nieba / dla wielkich niewstydlivych zlosci o
 krom Loty synowca Abramowego / ktory byl na ten czas wyszedl do Se
 gor miastka z roztazania Anielskiego / wpatz: zona iego obrotila sie w
 slup solny iz sie ogladnela nad roztazanie. Dzis na tym miescu jest
 jezioro wielkie pelno smoly smrodliwej / o ktorego sie kurzy / na pamiat
 ke / aby sie tez nasladowce tych grzechow tego bali / a za to sie wstydzili / a
 wierzyli / ze zadnemu tych grzechow pan Bog cierpiec nie chce / a to bylo
 po smierci Noego 41. lata

O Izaaku.

Sara zona A

bramowa wlasna / o
 rodzila mu syna Iza
 aka przez ktorego pan
 Krystus figurowan /
 gdy go otec na smierci
 ofiarowal ku cci a ch
 wale Bozcy / kusze ie
 go stalos i / o czym se
 rzy w pismie swietem
 stoi / ktory zasie Iza
 ak mial dwu synu Ja
 koba y E:au s kosma
 temi rekoma / od E:za
 u idg E:domite w A
 rabin / a E:dom roza
 mie sie lisowaty / takoz
 by niewdzieczny / Bo
 byl E:zau bratu Jakobowi mlodszenemu przedal / za potrawe soczewice /
 pierwotne bloslawienstwo / nie byl wdzieczen daru Bozkiego / wpat
 ze mu matka Rebeka kt mu pomagla iz ie stracil / abowi m gdy otec I
 zaak bedac niewidomy roznie mogl sie / prosil syna starszego E:zau aby
 mu przyniesl z iego łowu co ksc piracy nizli mu da bloslawienstwo /
 on pod na łow / a matka Rebeka zabioy tozle obypła rece w:orte Ja
 kowski / y owarzyła i se Izaakowi / a rzekla iz to z łowu twoy syn starszy

Łzau przyniosł/ on słysząc głos Jakobow nie wierzył/ aż ręką pomacał ^{Iakob błogo-}
ktore były kosmate/ tam mu dał błogosławieństwo m nimając by starze ^{slawiony}
mu synowi Łzau/ o czym też herzey w piśmie świętym stoi.

Jozeph syn Jakobow/ iako był przędan od bra-
ciey do Ł giptu/ a iato tam do Ł giptu Jzey przywiodł/ mam za to że
ta historia nie jest niewiadoma każdemu/ przeto ją tu dla prz. dlużenia
opuszczam.

O Mozesu.

Gdy był Jozeph
oyca y z bracia
przywiodł do Ł
giptu/ rozplodzili się
tam byli tak barzo Jy
dowie/ iż przechodzili
w wielkości Ł gipteani
widząc to król Fara-
on/ obawiał się ich/ by
się oni nie pokusili/ ro-
skazał aby każde dzie-
cie mesteiego narodu
było zabite/ y przydał
kt. mu stroże co tego
dogladali. Mozes
gdy się narodził/ mat-
ka wżaliwszy się go y s
przypacioli/ zachowa-
ła go trzy miesiące po

tajemnie/ iż o nim nikt nie wiedział/ bojąc się pothym by nie obaczono/
nie chcąc na tego smierć patrzeć/ dała mu skrzyniczkę albo beczolke w
działac/ w ktora zaprawiwszy go pusiła na wodę/ poruczywszy go pa-
nu Bogu/ A Menoptis królowa czora Faraonowa/ chodząc spacia
tym spannami nad wodą sprzygody wyrzuciła one skrzyniczkę/ kazała

Menoptis

Termut

Corbiu

ich dostać/ktora gdy odkryto/ znalazła w niej nadobne dzieciątko/wzie-
ła je na swe rece/ktore sie ielo tu niej smiać/stad sie go rozmiłowala/y
wziela je sebie/za syna/a gdy i mu szukano matkę rozmaitych (bo nie
chciało żadney sacy) powiedziała siostra jego/iz moja matka umie sie ob-
chodzić statkami dziećmi/wnet poslala po żydowke Termut ktora byla
wlasna matka jego/wnet sie ich dziecie chwycilo y sialo/ a gdy je odecho-
wala/iednano mu rozmaita Mistrze y Doktory tu nauce/wszystki prze-
chodzil w naukach/Krolowna s nim igraiac wdziala nań Krolowską
korone/ a on rzuciwszy ja z glowy podeptal/bo byl na niej białwancę
czartowski/widzac to ociec krol y sludzy/mieli ich za złe iz na cho dziecie
tāt łaskawa/wiodac ja ktemu aby je zabito/ale ona tego bronila/a gdy
dorosl/wyzwal go Faraon w rozmaitych poslugach przeciw swoim nie-
przypaciłom szczesliwie/ale iz nie byl wdzieczny cnotliwych tego poslug
ktore mu czynil/bo byl Sabe wielkie miasto Murzynskie wzial/ przez
pomoc krolowskiej Murzynskiej dziewczki Co-bis/ktora potym Moyses
poial za zone/ acz nad wola brata Arona y siostry Miriamy/ tam sie
wiele Murzynow obrzadzalo na Żydowską wiare/ przeto pan Bog po-
slal do niego aby lud Żydowski wywiodl z mocy Faraonowej/ baczac
iz im Faraon wielkie ociski czynil a Moysesowi o garlo stal/ y dopuscal
pan Bog Moysesowi znaki czynić dla pewniejszych wiary.

C Wywiodl tedy Moyses wszystkie Żydy z Egiptu od Faraona z bratem
swoim Aronem/przewiodl je przez morze czerwone na gore Synai/ y
s starzy/ktorych byli w Egipcie napozyczali: Faraon goniac je wtonal
na Morzu. Potym w 50 dni dal im pan Bog dziesięcioro przykazanie
o czym stoi w swietym pismie berzey/ktore samze ten Moyses slozyl Ży-
dostim izytkiem/y pieciory trzezi pisma swietego Genesim/Exodum
Leuiticum/Numerorum/Deuteronomium.

Liczy

C Bylo cho od poczatku swiata wedlug Cariona lat 2 454. wedlug
inych 3 607. a po potopie 798. swiety Pawel pise iz od obietnicy A-
bramowej/do ustawienia zakonu przez Moysesza bylo lat 430. Tęz w
Egipcie byli Żydowie lat 430. od Jozeph'a licząc. na puszczy lat 40.
od wyscia z Egiptu aż do krola pirowego Saula bylo lat 396. abo
wtem po Moysesu sedziowie bywali o Żydow miasto Kriazat/nietkto-
rzy z obławienia Bostiego/nietktozy przez godnosc/poslugi ludu Żydo-
wsticmu czynili/ktorych tu imiona tylo klade/dosyc o nich berocy w
Krolwstich trzegach klady.

Mozes rozkázowal Žydom lat 40.

Jozue po nim lat 27.

Othomel lat 40.

Ehud lat 80.

Borach z Debora prorokiniá lat 40.

Gedeon lat 40.

Abimelech ten byl zabil oycá a s krýpda wstápl na pánswo/ pře to
nie byl ná nim i dno 3. láta.

Thola lat 23.

Jair lat 22.

Depte lat 6.

Abesán lat 7.

Abdon lat 8.

Samson lat 20.

Po tých sedziach byli záste nawyššy káplani ci dwá

Eli lat 40.

Samuel lat 40. ten krolá Saula ná krolestwo pomázał.

Sedziowie žydowšci přeržeceni/ nie byli nigdi
dziedzicžnyimi pány iedno do čásu/ stey přyczžny prosili Žydowie Sá
mucla/ aby im krolá pomázał/ korego oni wybiora/ á to dla dziedzicne
go potomka. Samuel vdal sie ná modlitwe/ pytháige Boga bedželi
to z iego wola/ Bog to niewdžicžnie přymowal od nich/ á tho přeto/
iž Bog ni: přemienia tego/ co iest raz od niego vstáwiono/ á šad y my
mamy sie warowác odmiennosti tých zčežy/ ktore ša od niego raz vstá
wione/ karal Žydy šego Samuel/ ale v poreu tego nie chcieli ináč y
mieč/ wybrali sobie Saula za krolá/ korego im Samuel k woli pomá
zał ná krolestwo.

Saul přewšy krol pomážany/ krolowal nad žy
dy lat 40. pothym poražon od žilštinow y s šyny/ vci: káige zabil sie
sam miečem gdje žginal y s šwemi potomci.

Lata přied narodženim Kryšusa 2000.

MŠnerwa Tritonia tego čásu byla/ smyslu
wielkego nád ludzi/ naležiona v tezi ora Tritonia přezřina

Pallas
Bellona

Płotno
Oley
Gaydy

na Eritonią/ rzeczoną też Pallas/ od wyspu
Palantu bo tam była wychowana/ rzeczoną
też belloną iż zabiła Giganta okrutnego/ Zha
napirwey żonom wymyśliła przasć kądziel y
płotno tkac/ oley bić/ piżczalki/ y sprawę wshy-
stkie ku walce/ czego nie bywało przed tym/ prze-
to ią też między inne boginie na ten czas ludzie
liczyli y koscioły iey budowali/ a ślad Poetho-
wie pisali o niej powiadaiąc ią być vrodzoną z
mozgu/ naprwysszego Boga Jowisza.

Wpłyczaiaż ich pieć/ pirwsza to Jowiszowa dzie-
wota/ a Apollinowa mac/ wtora była z Egiptu/ ktora Egipten zwa-
li Saltem/ Rzeczia była z wtorego Jowisza vrodzona/ Czwarta była
Corsea Oceana cora/ ta wymyśliła woz o czterzech kółach/ Piata z bo-
giniey Palladi vrodzona/ o ten pisa iż oycą zabiła ktory ią chciał zgwał-
cić/ a te pospolici o s ksydły maluią

Sata przed narodzeniem pańskim 1540.

Deucałion krol Tessalięki w Grecy/ syn Pro-
metheusa wielkiego tego czasu był/ za ktorego panowania/ wshy-
tą Grecia była powodzią opłynęła/ tāt iż wiele ludzi/ miast/ y zamkow
potopiła/ okrom tych ktorzy z krolew byli na gory uciekli/ Po pothopie
wiel: ludzi odżywił swą żywnością/ kcheren był desyć na gory nanosił.
Dla tego poctowie o nim wymyślić pisali/ przypczytaic mu to/ iż on
z nowu narod ludzki w Grecy odnowił. Abowtem gdy w kosciele o
Themidos/ pytał swoich Bogow/ iakobyż się mógł ludzki narod strze-
ścić ktory potonął/ odpowiedzieli tāt/ kiedy będzieś kosić macierzyste przez
się miorę/ tedy ożywa synowi y dzieci. Deucałion iako smyslny/ po-
baczył/ iż jest ziemią matką napa/ a koscioły kamienie/ a żyły rzeki/ ktori
kamień przez się rzucił/ stał się z niego człowiek żywy/ chęć też żona iego
Pirra/ żeński narod kamienia miotaniem wzbudzała.

Potop

Themidos

Pirra

Sata przed narodzeniem pańskim 1240.

Dedalus cieśla mistrzyn/ napirwsszy na swie-
cie/ tego czasu był. hen napirwey budować y przytywać domy y

naćzynie cieśielstie wymyślił. Zbudował był na wyspie Erect Labyrinth
w którym było gmachow 1000. krom krolewskich pałacow/ w których
leden musiał zabłedzić/ Siostrzeniec iego Pardi/ wynalazł piłę wziął Labyrinth
wsy forme z rybich łosci/ dla czego Dedalus sepehnał go z wieże (aby Pardi
naden nie niemial) wśat że sie nieżabil/ przeth Poetowie wymyśli/ iż
sie wturopátwe przemienil y przezwałi go tāt/ A za te wine zamtien
był Dedalus w tym Labyrinthie swego budowania/ aby z ni go na wieta
nie wyszedł/ on tho bacząc iż z niego nie mogli thraść/ p. yprawił sobie
skrzydła y synowi Icarusowi/ z wosku a s pierza/ wylecieli wierzchem
precz/ lecąc przez morze/ syn iego wysoko latał nad wolą oycowską y Icarus
nad opominanie/ przeto od słoneca rozplynął sie wost/ pi. rze z wypada
ło/ tam y sam upadł w morze/ y utonął/ a stąd to dziś morze zowg Morze Icareu
careum.

Vulcanus kował misterny bogow/ brat **Jowi**
bow/ vrodził sie śpátny y chromy/ dla czego matka iego zaniósła go na
wysp Lemnos aby thám zginął/ a gdy thám od matki był wychowan/ Lemnos
nauczył sie misterny roboty kowalstwi y/ tāt iż potym czynił zbroie bo
gom przeciw Gigantom/ przeth rzeczon Bog żelaza y ognia. Poetoz
wie o nim pisali wymyślnie/ iż miał żonę Venus boginią/ ktorą gdy Venus
zastał na lożu z Mars. m bogiem/ związał ie subtylnymi kącziłstki/ aż Mars
sie niemogli ruszyć z łóża/ y obiawil innym bogom/ za co sie Mars bårzo
sromat/ mniłaiąc by go Słońce bogem obiawiło/ gniewał si. na chł
pca/ ktorego zwano Gallus to jest Tur/ iż go wezias nie obudził peti nie
przyszło Słońce/ iawsy go za łep/ vdarzył nim o ziemię/ wnet sie w tu Gallus
ra chłopiec przemienil/ a od t go czasu turowie poia kółko rązow przede
dnim/ aby sie kądż oczuć/ a baczył gdzie leży/ by go Słońce na lożu
ni. zastało/ a ludzjom nie obiawiło/ Vocacius piše.

Eretonius syn **Vulcanow** z **Minerwy**/ thego
piša Poetowie vrodził sie z Weżowemi nogami/ dla czego then napi
wytędził na wozie wymyślił/ by nog złyh widac nie było. Woz

O złotym runie.

Fata przed narodzeniem pańskim. 1215.

Casa

Colchis krolestwo na wyspie nad morzem

Deia

Medea

Aureu uelus.

Iason

Argus

Somidel

Argomante

Castor

Polux

Hercules

Telamon.

Dejiona

Pontorim / tchore je tu poczyno od Casy a przetopu na wschod
slońca / w tym krolestwie na ten czas panował krol Decha bogaty nad
ine w starby / ktory miał czore swa Medeam / chęć wniósł rozmaitę pi-
sina y nautę z włazęją ożolo czarowania a znania zioł / tak iż na iey ro-
stazanie wody y wiatry stawiały / będąc ktemu wrody nie pospolitey / by-
ła sławna y obławiona wspaniałym światu . Za była uczyniła bārānā z
złotą welną (według zmyśleuia Poetow) y zawiesiła w ciążnym a tru-
dnym mieyscu między ziemā skalomā na morzu / y osadziła strażą o-
krutnych zwierzyw / a puszcila ten glos po świecie / iż tcho tego bārānā z
złotą welną doiedzi . / ten mnie weźmi y krolestwo posiedzie / Wiele sie
ich potym na to kusilo / a w tym gineli . Jazon syn krola Eessalickiego
Eisona z Grecy / będąc młodzieniec wdutny / sprawnny / roztropny / me-
żny / chęciwy sławy y panowania / o poradę Dechasa krola dziada swego
s towarzyszem sobie rownym wymyslił tam iechać . Dal sobie okret wiel-
ki zbudować Argusowi cieśli misternemu / do ktego nabral zacnych y
wybornych młodzienieców napoły bogow / ktore zwano / Castor / Polux /
Hercules / Telamon / Orfeus / Zetus / y innych wiele / ktory byli wezwā-
ni Argonaute od Argusa cieśle mądrego . Puszcili sie na morze / przypły-
neli do Lemnos wyspu / wzięli y pobili ty niewiasty / ktore były swe męży
pobiły / od cąd puszcili sie do Troicy / a thām wzięli Dejione córke krola
Laomedonta / dla czego byli odpędzeni stamtąd / przypłyneli do Colchis
przypły po gościnie do krola Dechi / ktory ie przyjął wdziecznie y częstował
iako na takie słuszało . Medea bacząc młodzieńca na wspaniałym godne-
go / spodobal sie iey / a iemni także Medea / wsta pili s sobą wrzeciz / a z rze-
ciz w przypiazi iako to byra) s ktorey przypiazi przprzetli s sobą być do
smutku w towarzyswie małżeńskim / gdzie go nauczyła iako bārānā zło-
ty wazy . wie hac miał / a ty zwierze pobić / ktory straż trzymali / to iest
wóły z miedzianemi nogami / smoki / psy / y in / tchore gdy włrocil / bā-
rānā y z welną dostal / wrocil sie z welną nad nadzieie wspaniałych do
Medee / tam krol smutny będąc myślił o iego gārde / Medea to obaczę
wpy nabrala s sobą wiele skarbow y klenotow kosztownych wynehala
precz z Jazonem potajemnie / ale bojąc sie pogonicy wzięła s sobą brā-
tā młodego / kthorego na iednym wyspi . rozsielała w skutu / y roztadła
po wyspie

po wyspie/aby oćie/ albo kto będzie gonil/ zabawił sie/ czyniąc pogrzeb
zaobliwyp temu krolewiczowi/ aż przypiechala do Tesalij w rzechym cza-
su. Pogniewala sie z Jazonem meżem swym/ zapaliła mu wpystho
krolestwo razem/ misternie przyprowionym ogniem/ y siechala precz na
wschod słońca y o synem swym Medeusem/ ktoręgo miała o pierwszym
meżem Geusem a ty pobila ktore miała z Jazonem. Tham założyla
miasto Medam/ od syna wezwane/ potym wpysto krolestwo tat zwa-
no Medea. Byli ci Mediludzie waleczni/ ktorzy potym byli wieli Mo-
narchia Asyryjska pod Sardanapalem/ o czym bylo w pshp.

Egeus

Medi

Przeto zwano złote runo/ iż tham byla znamienita welna na ow-
cach/ nad ktora lepszy swiat nie miał/ stad wielkie stary y bogactwa
to krolestwo miało/ y meze frogie y waleczne/ przeto ie Poetowie tu sro-
gim zwierzetom przyprowadzali.

Orseus mužyl albo gedziec znamienity thego
czasu byl w Grecy/ o tym tez Poetowie wymyslnie pisali/ iż na tego ge-
dzienie/ rzeki stawaly/ a kamienie skatalo/ y Luciper w pielce miernicy
by a tichy bywal.

Luciper

Midas frol s Frygij/ byl nad ine frole boga
ty/ y tat nan byli bogowie lasiawi/ iż czego sie dotknal/ to sie złotem sta-
lo/ wpatze to przez swa gluposc otracil/ abowiem bedac sedzim mie-
dzy bogiem Apolinem a Marsiem o madsosc/ skazal przeciw Apolino-
wi za Marsiem/ dla czego Apollo przemienil tego wpy czlowieczy w oslo-
we y każda potrawa ktorey sie tknal byla złotem/ a stad musial głodem
zdechnac.

Apollo

Marsia

Lata przed narodzeniem pańskim 1180.

Ulixes syn Laertha frola s Antholien sta-
cus rzeczony/ od tego wyspu/ iż tam po oycu panowal/ miał zo-
ne Penelope nad ine slachetna/ core Jearusowe/ ktory lataiac w mo-
rzu utonql. Ten dziwnych rozumow wzywal na swiecie/ tego sprawa a
chytroscia Grecowie Troia wzikli/ abowiem w telekroć w zebrazym o-
dzieniu chodzil wywiadujac sie polozenia w Troie/ z wielka trudnoscia

Penelope

Palamedes
Telemachus

ą niewieźnośćią tego wzywając / A gdy inż miało być pospolite rusze-
nie do Troi y / smyslił sobie śaleństwo aby nie iść na weyue / seżego
wysyły zasłuceni byli. Palamedes który na ten czas był na mieyscu
krola Agamemnona / chcąc dowiadywać iego śaleństwa / bo się obierał iść
to chłop y orał rola / wziął syna iego Telemacha dziesiętko / y położył
przed plugiem gdy orał / Ale Olyses widząc syna / by nie obrażon / przez-
niósł go plugiem / a gdy to obaczyli przypędzili go ktemu / iż musiał s ni-
mi do Troi iść / gdzie pochył iego sprawę krolęstwo Trojańskie
wzieli Grecowi / iadąc s Troi zapędzili go wiatry w dalekie strony na
Morzu iż się do domu za dziesięć laty ledwo wrócił.

Lisbona

Gdy przypłynął na stońcenie Europy do Hiszpanii / tam założył mi-
sto od swego imienia Hiszbona / kłhore y dzis chāt zowa / iść głowa
krol. śhwa Portugalskiego / a w tchym czasie żona iego Penelope eno-
śhwa / dzwne a rozmaite prześladowania cierpiła od rozmaitych mło-
dzieńców / a bowi m wiele ich powiadali / iż niżyw mał / a stało to aby
(niekłhory w małżeński stan / drudzy też tak) im kłwoli była / a bowiem
nierowney cudności / w młodości nad inie była / ona za wielkim trudem
żaleścią y płacząc / szukała tego obyczaju / iakoby w swym cnotliwym sta-
łości była / w kłhorey trwała aż do przyjazdu męża swego przez 10. lat / a
stad na przykład wysytkim cnotliwym pániam na świecie iść dana / o
których Homerus seroko z wielką pochwałą pise.

Homerus

Circus wielka czarow- nica / siostrą Medee s Col-

chis / opusciwszy cyczynę (aczkol-
wiek ia Poethewie pisali być Corte
Słonica s Pół. Bogin) pr. y lu-

osiadła gore X tchem
wolotow / tchem rozmaite czary y
mysłata: A gdy się do niej był Oly-
ses przybłąkał / przypela go za miło-
śniatą wd. iecznie / gdy potym chciał odi. chać / przemieniła i go rowarżi-
bę w swinię / aż ia gwałt m młoczem przypędził / coż zaś oddziała ty
połusy: Na tymże mieyscu iey potym tu chwale kłesciof zbudowano / y

eus mons

zwano te gore Circus mons / ale potym za Krzescian zbudowano za-
mek Papieski

Egipt 11.

met Papiesti/ na tchorym wlegali czasu przesławowania y innych nie-
przespiczności.

Bellerofon tego czasu na koniu rzeżonym **Pe-
gazo/** Chimerę czarownicę pietelną zabił/ y thowarzył i wy **Thesise y
Megiere.**

Agistus syn Krola Tyesiba Miceńskiego w

Grecy tym sie obyczajem wrodził y wychowan/ gdy ciele **Agistus/**
żone **Europen/** brata swego **Attreusa/** miłował: miał s nich trzy syny/
a gdy był s krolstwem wypędzon/ przysłał go brat **Attreus** do siebie/ nie-
prawnym seccem/ kazał iego syny powarzyć/ y częstował go imi/ thacież
krwi: napuszczawszy w wino s nich/ częstował go miastem czerwonego
wina/ a gdy było po obiedzie/ kazał rece y nogi przynieść/ oblał im u/ iż
go iego dziećmi częstował/ ktore miał z iego żona. **Agistus** prosił bogow
o **Delfu/** aby niu oblał iego iakoby sie miał pomścić takiey okrutności.
Wziął odpowiedz od bogow/ iż ty sie sam tego pomścić nie możesz/ ale
syn twoy/ iesli go miece bedziesz z własny y dziewki swieckie. Tam w tosciele
Agistus poczał syna **Agista** s corką swoią **Pelopea/** Ale dla wstydu ka-
zała go matka iego zaniść do lasa by tam zginął/ tam od koz był wycho-
wan/ przeto wezwan **Agist** od koz/ ktory potym **Attreusa** zabił y krol-
stwo wziął/ Sam też potym zabit od **Agasta** **Agamenonowego** syna
ktoremu był oycą zabił tweli **Elitemnestrze** gdy był o **Troi: y y z miłosni-
cą** pospeli. Ten to **Attreus** napierwey wynalazł poznać oboie zaciem-
nie **Stolica y Miesiaca.**

O Jopie.

Jop Filozof y Prorok tego
czasu był w Ziemi **Idumenstey/**
blisko **Arabey** wrodzony/ z cney **Za-
rta/** ktory wyszedł s potomkow **Es-
sau/** a z matki **Borsy/** Pierwe imie
miał **Jobas/** Pánował w krainie
Edon/ w mieście **Nachaba/** bedac
stały/ mierny/ cichy/ sprawiedliwy
y żony/ prawde nadszyte młodo

waf. Był też y nad przyrodzenie ciępliwy/ iako tego historya przytę po-
 wiada/ Zone poiął z Arabię o kthorę miał synow pięć/ a dźwięk trzy.
 Dał mu pan Bog chacie bogactwo w złocie/ w srebrze/ y w cziładzi/ i z
 mu rownia na wschod słońca nie było/ historia wylicza tego dobytek/ i z
 miał owiec 7000. wiebladow 3000. wołow iarzm 500. oslic także.
 Pośtanowiwszy go pan Bog w wielkim szczęściu/ kusiąc tego stałości/ za-
 sie nań wielkie pla gi dopuszczał/ to jest złożyć go krądli/ dobytek pozby-
 chał/ synowie przez upad domu pobici/ a sam wielkimi wżodi osadzoni
 po wyszłkim ciele/ Baczac szczęście y plagi od Boga iednakięgo dāru/
 skromnie cho wytrzymał/ padłszy na ziemię mówił/ Pan dał pan zaśie
 odiać/ iako raczy tāt mie sprawić/ bądź pochwalono tego imię na wie-
 ki. A gdy go nawiedzali Elifas/ Zemanitus król/ y Waldaech/ rzewniąc
 swemi namowami/ odpowiedział/ Nie mās tāt wielkich plag ani me-
 ki na ziemi/ kthore by mie od pānā mego odbiły. Za tē tego stałość dał
 mu pan Bog zaśie zdrowie/ bogactwo wieść ięszc niź pierw y/ dźwięki
 także/ y wieku lat 140. aż wyrzał syny synow swych do czwartego po-
 kolenia. Dał nam pan Bog tēgo Jępā na przykład/ aby każdy
 nie rozpaczal w rzeczach przeciwnych/ a w szczęściu wielkim/ żadney
 wieczności na tchym świecie nie pokładali/ Abowiem iesli mocien Pan
 Bog dać/ moeen zaśie wziąć na obie stronie kiedy chce.

O Troiey zwyciężeniu.

Czasu krola Dawida/ to jest od początku swia-

Laomedont

ta lat 3000. według niektórych 4000. była waikā wielka między
 Greci a Troiany we Frizy st y przyczyny/ Wzieli byli Grecowie Jęsi-
 one siostry Priamusa/ a core Laomedonta krola Troiańskiego na mo-
 rzu/ ktorey nie chcieli wrócić/ ani na prozbe ani na wykup/ a to przecho-
 i z nęgdzy Jazon skhowarżysiny swemi żaiechał był przeciwnym wiatre
 na morzu w krąginy Troiańskie/ gdzie nie był wdzięcznie przyjęt y wy-
 pedzon/ pamietał te oddawać Priamusowemu opcu niewdzięczność.
 Paria syn Priamusa/ z obietnice Weneri boginie iechał do Grecy/ a
 tam na wyspie Cythira znalazł Helene/ żonę krola Greckiego Menela-
 usa/ ktorey na świecie rownia ni. było w cudności/ wziął ją Paris y w-
 ciłszyq do Frizy/ Grecowie byli stęgo żalosni/ iadzi się swego Boga
 Apollina

Polina delfina / jeśli by się tego mogli pomścić / który im odpowiedział /
 iż przez dziesięć lat będziecie mieć s nim co czynić / ale na ostatek y mia-
 sto Troia s nim zborzycie. Grekowie na gothowali okrethow 1200. na
 brzegu Acheo / nad ktorem i przednichy byli / Agamemnon krol z bratem
 swym Menelaus / Achilles hetman / Pirrus syn tego / Patroclus / U-
 lises / Ajax y Nestor z wielkoscia inych ludzi. Priamus też krol Troian-
 ski syna starszego Hectora nad wysłeti starszym hetmanem wezynał / Po-
 tkali się / spólna bitwa była / aż noc bitwy ro. wiodła / Potym Grec-
 wie w ziemi Troianskiej wielka stode. Potym gdy się drugi raz potkali
 zabił Hector Patroclusa / ... oną y inych bärzo wiele / Wzieli z obu
 stron przymierze / dla chowania ciał / Gdy czas bichwy przyszedł po dwu
 lat / zabił Hector wiele mężow Greckich / Gdy trzydziści dni przez prze-
 stania walczyli / Andromacha żona Hectorowa przez sen widziała ma-
 ją zabitego / y prosiła go by ten dzień bitwy nie staczał / ale on iako ma-
 ją twarzą / nie słuchał iey w thym / stoczył bitwę / y potkali się rohatinami
 z Achillesem Greckim hetmanem / a tam zabił Hector / ktorego ciało ka-
 zał wlożyć okolo miasta / na żalosc wysłelim co z miastą patrzyli / wysy-
 lę go płałali. Siostra tego Polixena nie mogła na te żalosc patrzeć /
 stała rwać na sobie włosy a thwarz; potrawiwszy przed miastem / padła
 przed hetmanem prosząc dla Boga aby tego otrucenia nad iey brat-
 em zabitym pomiechał / który wżalował się iey / dał iey ciało brata iey
 ktore wzięwszy na się z dziewczką swoią / niosła do miasta / tam poćwi-
 pochowana. Hetman ruszon miłoscią przeciw Polixenie / posłał do iey
 opęć aby mu ię dał za żonę / iedni przyzwalałi dla potoi / a drudzy nie /
 wżarżę na tym staneło pod gleycem / Posłali po Achillesa / iako żądał /
 aby slub brał s panną Polixeną / a gdy było w tosciele / Troilus syn Pri-
 amusow a brat Hectora zabitego / zabił Achillesa w tosciele z lutu mo-
 wiąc / nie słuszno dąć siostry rozlewcy bractey krwi / z nowu bitwa mie-
 dzy Grecy Troian / A w tym Penthesilea Amazońska krolowa przye-
 chwała na pomoc Troianom s trzemi tysięcy żeńskiego pogłowia / ktora
 sama thāt dobrze walczyła / iż Ajaxa zabiła swą ręką męża wielkiego y
 wiele inych / wżarżę same potym zabił Pirrus syn Achillesow. Na osta-
 tku Eneas y Anchenor krewni Priamusowi radzili aby Heleną była
 procorą / a sobie potoy thym wezynałi. Paris y Priamus nie chcieli na-
 cho przy-

Zabił Hector

Penthesilea 3

to przyzwolić. Potym Antenor y Eneas posłali do Greków / dając im
miasto y wszystkie Troja w moc aby ie jedno przy zdrowiu a statku zachow
wali. Grecowie przycechali miasto wzeli / Illium / Priamusa y Parisa
zabili / Poliscenne pannie na grobie meża iey Achilisa wdawili / Eneas
sa y Antenora ze wszystkim domostwem wolno przez puszcili / ktorzy ros
zicchawszy sie na morzu / Eneas zaiechał do wioch zalozył miasto Laci
um w Albanicy o czym bedzie niżej / Antenor też zalozył Padwe miast
sto we Włoszech y tam leży / A tak Trojańskie krolestwo w niwecz obro
cono / pije Vergilius iżby przez konia z drzewa wdziałanego / w którym
było ludzi we zbiorze 3000. Troja wzietą / ale to są wymyslane rzeczy / Tu
może każdy obaczyć / iż dla jednego grzechu cudzołóstwa wielk ludzi pan
Bóg karze / a żadnemu go cirpić nie chce.

O walce Tebańskiej.

Przęd Trojańska walka mało nieco lat / by

Eteoclus ty w Grecy / na ktore to krolestwo przypadało przyrodzonym prawem /
Policinlus to jest na Etheocla y Policiniusa (abowiem w Grecy nie jeden krol był /
było wiele krolow / iż miasta były bogate a ludne / przecho każde miastko
swego krola miało / a stey przyczyny były tam rozmaite walki) a gdy sie
potym zgodzili alternatę trzymać. każdy po swym roku / Eteoclus nie
zdzierzał wogdy / chciał wiczej nie panować / Policinlus widząc to wcielł
sie do Argos krola Adraśta / abowiem miał tego dziewczkę za małżonkę /
Adraštus Adrašt chce go ratować / zabić przed miastem Thebe y lud jego poraż
żon / Bracia gdy sie sami dwa potkali / oba sie zabili / wielkie walki wnes
trzne powstały na ten czas w Grecy / gdzie wielka szkoda obie stronie po
pádły. A tak zicchawszy sie inſe kpiżetą Grecie / taticz krolowie / miast
Tebe zburzo- sto Thebe do gruntu zburzyli.
no.

Hercules

Hercules był / mało przed krolestem Saulem /
w Grecy / ktorzy ino kpiżetą y rycerze meſtwem y dobrą sprawę
przechodził / otec jego był Amfiterio / matka Almena z miasta Lyrny
thę niedaleko Argos. Otec Amfiterio zabił brata w zwaździe / a stey przy
czynę mija

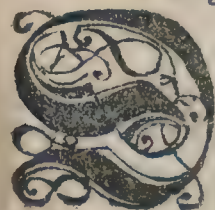
czynny musiał wrócić do miasta Thebe s Tyrintu
 y s synem Arkulesem / ktori tam napierwcy me-
 stwo swoje w Thebe włazał / Abowiem gdy Mi-
 nnie Oromenscy / ktorzy na ten czas w Grecy
 moeni byli / oblegli Thebe / ty Hercules porąził / y
 miasto od oblężenia wyzwolił / a Oromenon
 miasto Minystim wziął / o ktorego miasta / bo-
 gactwie Homerus portą herofo pię / a stcy przy-
 czynny chodzili z dalekich stron do Herculesa do-
 waiać sie pod jego obrone / skąd wielka część ro-
 śła Grecy / abowiem był zachowania wielkiego /
 enoty y sprawniedliwość miłując / iedny wspomagając drugich broniąc /
 każdemu łaskiwosc swą okazując. Potym iechał do Azy do krola Tro-
 jańskiego Laomedonta porąził go y zabił / a wtym miłosierdzia użył nad
 synem Priamusem gdy go na oycowskie państwo wsadził / bo cho było
 mało przez Trojańską walkę. Nad to iehcze od rozboymików morskich
 wyzwolił morze Mediterańskie / ktore dzieli Afrykę z Europą albo His-
 spanią / tamże na znátwieczny / postawił dwa słupy kamienne / ktore
 iehcze y dzisia pod mocą Cesarza Krześciańskiego / zową sie po łacinie
 Columne Herculis / na znak / aby Piracy / to iest / zbójcy morscy tam zbi-
 yć nie śmieli / o ktorym też Poetowie wiele wymyslnych rzeczy pisali.

Laomedont
krol

Columne Her-
culis

Wiek Czwarty poczynna sie
 od Dawida do zwyciężenia Babilonien / we-
 dług naszych Historyków lat iesth 485. Lata od początku świata we-
 dług niektórych 4000. według drugich 3000.

**Dawid wtory Krol pomazany żydo-
 wski po Saulu syn Isaałbo Jesse w Bethlemi mie-
 scie Juda urodzony / krolował nad Judą w 40 bronię
 lat 7. a nad Izraelitami w Jerozalem lat 33. aczkolwiek
 był syn Saula**

był syn Saulow Dyzbożet nad Isra-
 elity wybran za Krola imo Dawida/
 wsłatze to pan Bog zmienil iż rychlo
 był zabie Dyzbożet/ a Dawid od wsyst-
 kich wybran: Jakię Dawid cierpiat
 prześladowania od Saula eyca/ zo-
 ny tego Michol/ iakię theż y od synow
 swych/ wsystki pan Bog starał/ Sa-
 ul sie sam zabił/ Absalen syn obieł sie
 Goliata z proce zabił/ Cananeceży-
 cżyti y Jebuseos z Jeruzalem wype-
 dzil/ Amalechity poraził/ y wiele zwy-
 ciestwa otrzymał/ przez pokore swoje
 a ciępliwosc/ Jako theż przeciwn panu
 Bogu wystąpił/ gdy przyprawił Tri-
 asza enochliwego o smierć/ a iako zaśie
 pokutował/ iest pisano dosyć peroc w swietym pismi o nim w piśmych
 kriegach krolewskich.

Salomon syn Dawidow z Desabee wyodżony
 krolował po oycu nad Żydy lat 40. Po jego smierci było rozbiaranie
 krolstwa Żydowskiego/ bowi. m. iedni panowali nad Judą/ a drudzy nad
 Izraelity.

Roboam syn Salomonow krolował laty xvij.
 nad Judą w Syry/ ale iż nie chciał rdy starszych słuchac/ iedno mło-
 dych plochych/ przeto od niego odstepowały krainy co ważniece/ a dla
 tego założyli sobie inne krolstwo w Samary/ Potym krolstwo Judą
 przyszło na pothomki Dawidowe/ a krola Judzkiego naśladował Tri-
 bus/ to iest pokolenie Benjamin.

Abia krolował lat 3. zwyciężył krola dziesiąci pokolenia Izraelitico-
 go/ to iest decem tribus Israel.

Aza krolował lat xij. then dobra sławę odzie-
 rzał u Boga iż baktwochwałstwo wytorzenił/ ktore było ustawiono prze-
 ciw słowu Bożemu/ tāt iż matce własney w tym nie przepuścił/ przeto

mu pan Bog szczescia wzyczył / iż przeciw Arabom zwycięstwo otrzymał / wpałże go potem pan Bog tarł / iż wiecety dufał swemu rozumowi albo mocy / niżli Bostey.

E Jozafat krolował lat 25. ktoremu też pan był dał wiele szczescia dla jego nabożenstwa.

Eliasz prorok tego czasu był / a tak za niego byc

klada posrodek wielow wyptkego swiata / thego tho pan Bog był posłał aby ludziom swe nauki y przysce Krystusa nową obietnicę obiawiał / a

Srodek wielow swiata.

ktemu dopuscił mu na ziemi cuda czynić / ktory potem dziwnym obyczajem żywy był wzięty od ludzkich oczu do Raju.

E lizeus prorok Boży po Eliaszu był / ktory też y cuda czynił / y baskwochwalsstwo odiał.

Zoram krolował lat viij. ten kazał pobic bracią swoje dla chciwosci panowania / ktory też był nowe baskwochwalsstwo wstawil / stadze nań Bog przepuscil iż porażen od Filistinow / y pobrano w niewolę jego żony y dzieci okrom Dechoziasa młodego syna.

Dechozias telko rok krolował / bowiem nasladowal

cyrowstkiego baskwochwalsstwa / przeto nań Bog dopuscił iż był zabity od Nieu hetmana krola Samaryjskiego / Widzac to jego matka A

Athalia cora Iesabel.

thalia / aby ini krolestwa pod nią nie wzięli / dała pobic wszytki ktorych byli z jego tl. notu / y sama panowała lat 7. w okrucnosci swej / potem Dawidona z roztazania namyslszego kapłana Jojada. Znu mozem obaczyć iakie przemienności a chciwosci w panistwach na swiecie byly bez rozmyslu dobrego / a iako też pan Bog lud pospolity dla złych przelozonych karze / co za slepota w ludzich iż thego nie baczą / iż pan Bog za dney zley rzeczy a nie slusney / żadnemu ciępieć nie chce / acz nie na nym pomści / ale nad potomki jego.

E Zu od Satomonowych potomkow / przeszło zaśie do Dawidowych panowanie.

E Natan syn Dawidow / od ktorego Krystus poszedł y ci drudzy.

Joas krolował lat xl. był dobrze w slowie Bo-

Zacharias

zym polk byl zyw namysly káplán Joiadas/ale po tym byl postarad
dzon bálwochwálstwem/iz Zachariasá syná Joiadowego przed koscio
lem zábié kazal/potym od własnych slug zábit.

Amazias krolował lat xxix. then slowa Bożego
naśladowal a Prorokow sluchal/przeto byl porażil Idumeos/ potym
bez potrzeby walczył/Boga kuszac/potmán y zg'nal od nich.

**Prorocy ci te-
go czasu byli:**

Ozias krolował lat xxij. spirytu byl dobry na-
bożny y Filistyny porażal/a gdy przeciw Bogu nie kosciele wstawy o-
stawil/tredem byl od Boga staran/ Za tego czasu byli ci Prorocy/ O-
zeas/Amos/Micheas/Nau/ktorzy przeciw krolom kazali/byl też y Jo-
nas prorok/ktory krolowi Assyrystiemu kazal slowo Boze.

Joatan krolował lat 16. ten naśladowal slowa Bożego/przeto sie
mu szczesliwie wodziło gdy walczył przeciw Ammenowi.

Achas nagorszy krol Juda krolował laty xvij.
ten nowe a sprosne bálwochwálstwa w kosciele Bozym wstawil/ y no-
we koscioły po wszytkei ziemi im pobudował/przeto go pan Bog skro-
lestwa złupil y wysytko Krolestwo Jerozolimskie skáral/przez Asim
Syrystkiego krola.

Rasim

Ezechias krolował lat xxix. then slowa Bożego
słrzegl y naziadowal y wszytki modły czarchowstie s koscioła wyrzucil/
przeto mu to pan Bog dal szczescie/iz gdy krol Assyryski Sennacherib
obl. gl Jeruzalem/ Ezechias wciel sie do Boga o wspomozenie/rey no-
cy Angeli pobili ludu poganistiego sto y osmdziesiat tysiecy/ Krol wstal
wyrazil lud pobity/zlekl sie/odstapil od miasta/wciel do Niniven/ y zá-
bit zdráda w kosciele Nefrach od synow Adramelech y Salusthra/Pos-
tym Ezechias wzwolón od oblezenia/wpadl w niemoc/Prorok Jaz-
tasz sedl k niemu y rzekl/ D Sponie domui tue etc. Opatrz dom swoy bo
intro vmrzep/potym mu pan Bog i szcze byl przedluzyl zywota 15 lat
y byl w slowie Bozym przez ypominanie proroka Jzaiasa/a gdy sie lud
w Samarię ku bálwochwálstwu obrocił/ przepuscił pan Bog krola
Assyrystiego na Samarię iz iá skazil/a w niewola wzial dziesiec poto-
lenia Juda.

Isaias

**Samaria skam-
zona.**

En ma káždy baczyc kiedyc pan Bog nieprzepu-
scil ludu swemu w obietnicy trzymánemu/iz krolestwo ich zmienil a

ciudze ręce podał / a coż tedy y nam takich plag nie ma wiazać za wystę-
pek naszymi.

Manasse Ezechiaszow syn / po oycu krolował
nad Juda lat 55. ten zaśie białwochwalsstwo do koscioła w niosł / gdzie y
syny własne / tu etti a chwałę białwianom / popalił. A gdy go prorok **Isaias** zabie
zaiaj stego hamował / tazar go pila przetrz. c na polu / Potym pan bog
przepuścił nań / iż od swych nieprzyaciół był poiman / wśat że gdy sie w-
znał żałował za złości swe / pan Bog go zaśie z więzienia wyzwolił.

Tu pan Bog dał tego krola każdemu grzesznemu na przykład / by
nie wstąpił w lasce jego / za pokáním a wznaniem swoim.

Amon krolował lat 2. był białwochwalcą / przeto nań pan Bog do-
puscił iż od własnych slug zginął.

Sozias krolował lat xxx. ten wygładził białwo-
chwalsstwo / fałszywe proroki tazar popalił / za swego czasu kriegi Mojs-
zefowe / kthore już były zginęły / tazar rozpisał / a oznaymił każdemu / s
czego wielką pamiątkę swiátku uczynił / Ależkolwiek był dobry y nabo-
żny / wśat swych winy wydz nie mógł / Abowiem gdy na krola Egipskie
go walczył / ktory prosił dla Boga o pokoy / nie dbał na to / tam w bitwie
ranion a stego zmarł.

Joachas krolował trzy miesiące / dla tego złości przepuścił nań pan
Bog iż go krol Egipski Necho poimał / y do Egiptu wziął.

Joachim pierwszy syn krola Soziasza / ktore go krol
Egipski wsadził na krolestwo Zydowskie / wziawszy Joachasa / krol-
ował w Jeruzalem lat 11. wielki białwochwalcą / tak iż s koscioła kaptan-
ny Boże przecz wymiatał / przeto pan Bog dopuścił / iż go Nabuchodo-
nozor krol Babilonski zabił / y ciało jego z miasta Jeruzalem tazar wy-
rzucił pśom / według prorocstwa Jeremiaszowego / kthory go hamował
od złości / ale gdy niedbał / powiadał mu iż miał być jego pogrzeb iako o-
słowy / a ta przyczyna tego była / iż mu holdu nie dawał iako był powi-
nien / za niego wśatke Judeę Nabuchodonosor zwalczył / y wiele ludzi
do Babilonu z Jeruzalem y ze wśatkiej Jude wywiodł / gdzie też y Da-
niel prorok był wzięt z drugimi w niewolę.

Nabuchodo-
nozor
Jeremias

Daniel

Joachim albo **Jeconias** będąc trzynaście miesięcy królem / dał się dobrowolnie Nabuchodonozorowi według rady Jeremiasza proroka któremu Bog był obiawił iż Jerozalem miało być zborzone.

Sedechias **Joachimow** syn / ostateczny król **Ju**
da y Jerozolimski który był od Nabuchodonozora na tym miejscu posa-
dzon / królował lat 11. ale iż był złościwy / pysny / białochwałcą / Nabu-
chodonozorowi się przeciwil / przysięga złamał / y dani nie dał / przeto
Nabuchodonozor król babiloński / przyjechał z wojskiem obległ Jeru-
zalem / tak że głodem morzył / aż się musieli dać 18. dnia miesiąca Gru-
dnia / tam wielkie okrucieństwo uczynił nad nimi / samemu Sedechia-
sowi oczyma dał wysłupić / dziecięgo posieć / samego ślepo do Babilonu z
drugimi w niewolę wzięto / a to przeto iż nie chciał Jeremiasza proro-
ka słuchać / który radził / aby się dobrowolnie dał / owa się pan Bog nad
nami poety smiluje. Działo się lata od początku świata według nie-
których 4600. ale według Cariona 3373. a tym się dokonczyły sławne
królestwa potomków Dawidowych / prze które przyczynny albo grzechy
pan Bog wie / takto się s pismami nąduie iż dla ich dziełnych a wymysla-
nych białochwałst / też y dla łakomstw / cudzołóstwa / sciskania obogich
nieczynienia sprawiedliwości / to pan Bog przepuszcza. Takich się też
y nam plag trzeba obawać / ponieważ też y u nas takich grzechów do-
staje się nąduie / któmu słowa Pańskie iawnie mamy / gdzie mówi / Prze-
niosz królestwo do królestwa innego / iż nie chcieli baczyć dobrodziejstwa
mego. Także to królestwo Juda było lat 70. w Babilonie / wszakże pan
Bog miał straż nad swym ludem wtedy / abowiem będąc tam prorok
Daniel s nimi / nawrócił y oblażał króla Nabuchodonozora tu Bogu
gdy się był stał dla białochwałstwa zwierezciem / ale Daniel pro-
sił pana Boga by to od niego odiał / który to uczynił / wnet białochwał-
stwo król odrzucił / a słowo Boże przysłał z zakonem / y był zdrow / uczynił
w swietym piśmie serce y łoi y Daniela proroka.

Cuilmerodach syn Nabuchodonozorow / który
królował po oycu / wazyl króla Zydow siego Jeconiasza / y w poćciwości
miał iako króla u siebie / bo wtem się był dobrowolnie poddał / według po-
rady Jeremiasza proroka / a tak ięże był zachowany w ciałosci ten jeden
potomek Dawidow.

Okrutne zbo-
rzenie Jeru-
zalem.

Skonczenie
królestwa
Juda

Jeconias

Baltażar król Babiloński po Swilmerodachu był/
 kichory bálwochwálstwo Caldcystie rozmnażal/ a tu w zgárdzeniu ludu
 Bożego/ kazał w tuktłi koscíelne (które było z Jeruzalem pobráno) sie-
 dząc miedzy niewiastami winà nálewac/ nasmiewając się z Boga Iz-
 dowskiego/ a częśc czyniąc Bogu Babilońskiemu/ a sghad widział re-
 pisząc ná scienie ty słowa Mane Zetelsares/ to jest/ inż czas przyszedł/ zgi-
 nąc królowi Baltezerowi ze wszytkim iego krolesthwem/ wnet tedy nocą
 przyciągneli Medy y Persowie/ Cyrus y Darius/ wzięli zamęt/ miasto
 y Baltezera zabili/ a krolestwo wzięli. **T**hu nam pan Bog dawa-
 znać/ iż żadnego bliźnienią przeciw sobie/ thakież bálwochwálstwa *Koniec Asyry*
 pieć nie chce. **T**u sie dokonawa pirwa monarchia do króla Per- *skiey abo Me-*
 skiego Cirusa/ aczkolwiek Medi rostázowali w niej wiecy niż sto lat *diskiey Mo-*
 od Asyryjskiej/ wshakże iá ten Cyrus potym s Perską ziednoczył/ wzią *narchiey.*
 wszy Babilon/ Było laty od národzenia Abráma do Cyrusa króla wę-
dlug Caniona 1495.

O Grekoch.

Grecia nie iednego Króla miała/ iákom pi-
 sal/ albo křiążę/ ále ich wiele było w nich/ bowiem miastá były mo-
 ene/ przeto miały swoje osobno krole y křiążetá/ **O** dawności ich nie mo-
 że inaczej náleść w historiách/ iedno wedlug ich Olimpiades/ to jest lic-
 by rokú za času króla Dziáshá okolo dwu set lat przed Perską Monar-
 chią/ a táł Indyjskie historie starše y pewniejszy niż Greckie/ a téż má-
 to history Greckich przed wálką Etoianstą było/ aż potym. *Co za* *sluzba Boża*
 sluzba Boża była w Grecy ná then czas aż thó za strachem á wstydem
 człowiek musi czytać albo pisać/ Aczkolwiek byli Noego potomkowie y
 Abránowi/ zostáwili náute y rostázani: po sobie dobre/ wshak sie to po-
 tym zmienilo/ Abowiem ten obyczay mieli/ iż każdy będąc w iákim smu-
 tku/ niemocy/ albo przeciwności/ wnet sobie bóstá wymyslił lédá iákieś
 go/ ktor: go chwálil á polecał sie mu w obrone/ gdzie téż y Poetá otym-
 piše/ Primus in orbe Deos fecit timor/ thó jest/ boiazń nárxirwen prz-
 ciąga tu Bogu etc. A nie miniemaytko/ iżby oni ná ten czas nie rozu-
 miali obrastowi iż to nie jest Bog/ rozumeliáż to jest drevno/ kámién/

Balwochwal
stwa

Bład

farbą/ale minimali Boga oblagac przez ten slup/abo obrazek/gdzie im
czarci przez nie odpowiedz dawali/a to jest glowa wielkiego bledu/ktoro
ma nadzieje w innym bosku/reka wezmiemy/albo iato inat wymyslo
nym nizli w swoim stworzycielu/ albo tatez wzywac Boga na pomoc
a wgapic w nim/tez to bład/bo nie ma wgapic zadne serce w nim o co
wsty prosil/wedlug obietnic Kypstusowych ktory powiedzial/Ocotolwiek
oyca prosic bedziecie w imie moje da wam etc. A tak Grecowie/gdzie
byli glowa wshytlich nauk/zawzdy mieli dziwnie wymyslanc Bostki/
iedny na walti/drugie w niemocy/ Jowis byl przeciwn powietrzu/ dla
walti Mars/Juno dla bogactwa/Venus dla plodu/ Etonice miesiac
chwalili/pinych wiele/ktorym modly y ofiary czynili. Nad cho iczeze y
swietci tu sprotnosci wstawiali/na ktore swoje dziewczety y zony/wolno
kazdemu tu lubosci dawali/dla swych odpustow. C Karzmy sie chedy
cudza przygoda/prosac pana Boga/aby nas taticz bledow y potom
kom naszych/raczyl wchowac.

Homerus y Hesiodus/ ci napirwey v Grez
tow byli nazacienchy Poetowie/ Muzycy/ Gwiazdarze/ Ectarze/
iato o tym ich pismo swiadchy. Casus pise iz Homerus po Erolanostich
walce byl 60. lat/ a tatez przed zalozeniem Rzymu/ tego czasu kiedy
Jozaphat krolowal nad Zydzy/ spisal kriegi o sprawie a rzadzie/ chat w
rpeyntich rzeczach/ iato ototo prawu/ ktore zawzdy Alexander wielki
nosil w reku/ a czytal. Hesiodus po Homerusie byl sto lat/ then byl ka
planem w Heliconie gdzie byl wielki koscioł poganstki/ pisal kriegi y kaza
nie poganstkim obyczajem/ pisal tez Kalendarz wedlug biegu ni. biekie
go/ potym niedznie umarl/ bo mu zleieo wezmiowie dobrodziestwo oddali

O zalozeniu Rzymu.

Numitor
Emilius
Rea Silvia

Procas krol Albanstki/ miał dwu synu/ Nu
mitora a Emiliusa/ y naznat byl Procas krolestwo synowi star
szemu Numithorowi/ Ale Emilius/ niefodchy brach/wygnal go/ a sobie
krolestwo przywlaszczyl/ aby byl tym przespiecznicchy syna i go Egi
kazabil/ a dziewke Ream silviam synowice swoje/ do tlaptora dal/ kto
ragodypotym brzemienna byla/ dla poctiwosci/ sinowika na boga Mar
sa/ a gdy porodyla dwu synu/ razem/ wzywano Ldnego Remus/ a drugu

giego Romulus/gdy to obaczyl Emilius poſlal ty bliźniacą do rzeki Tybru utopić/a matkę ich Silwią dał opatrzyć/A gdy ony dzieci w ſkrzynie na rzekę puſzczony/płynęły na dol/potym zawieſzły pod iednym brzegiem/s przygody poczuła wilczyca płacz ich/wyciągnęła ſkrzynkę na brzeg/dobyla dzieci/nioſła ie do iamy ſwoich wilcząt/tam ſaſy poſpołu z wilczętyh/ieden paſterz krolewski/nalazł ie paſąc bydło/p wziął do domu/dał ie żenie chować. A gdy były czaſu dochowane/s powieſci paſterſkiey/obaczylы ſtąd ſie wzięły/wnyſili pomſcie ſie nad wujem ſwoim okrutnoſci iego/a dziada ſwego Numitora wygnanego na kroleſtwo wſadzić/p dorazali tego. Potym Romulus a Remus na tym miejscu gdzie byli należeni/nad rzeką Tybrem/Rzym założyli/a gdy ſie ſtał ſpor między nimi o kroleſtwo (bo obadwa godni byli) wdali ſie na naznaczenie Boſkie/aby według wolei Bożej/ktorykolwiek s nich paſnował/przyleciało Remuſowi na znak ſieſe ſepow/potym Romuſo wtdwanąſcie/a ſtę wroſki Romulus zoſtał krolem/iż wiecę ptaków miał/wpół że ieſe ſtego potop nie był/przypło potym na to iż Romulus zabił brata/iż nad iego roſtazanie przetop mieſki przekoćzyl.

Remus
Romulus

Ży:howa
nie iakie

Wroſka
przez ſep

Romulus ſam krolem był po ſcięthym bracie/
a od Romuſa wezwana Roma to ieſt Rzym
A tak od Eneasza Troiańskiego/ktory był założyl Albanſkie kroleſtwo/potomk napierwey założyl Rzym/przez trzy ſtę lat od Troiańſkiej poraſki/iatom przed tym namienil. Soling piſe/iżby od Ewandra/albo od niewiaſty Troiańſkiej ktora zwano Roma/Rzym był założon/Teżby od Nercuſa/ktory gdy był ſtrącone woly nalazł/zbudował na tym miejscu gdzie Rzym ofcarz bogu na leżnemu Arcadiusowi. Pomponius piſe iż Rzym tego czaſu założon/gdy krol Żydowski Joathan nad Żydy paſował/ według Cariona od poczatku ſwiata było lat 3207.a przed narodzeniem Chryſtuſa 729. według inſzych tedy 4200. lat od poczatku ſwiata było do założenia Rzymu. Przez te dwanaſcie ſepow Romuſowych Varro piſe wiezdze/iż miał ſtać Rzym w potopu do 1200. lat/tak że iednak ſtał aż do tego czaſu

Arcadius

go czasu kiedy gi napliwcy Gotowie zborzyli za Arcadiusa y Honoriusa
bylo blisko trzynasie set lat.

Rolowie Rzymscy ktorzych nie bylo iedno
jedm / krolowal lat 244. Romulus lat 38. Numma Pompili
us 43. Tullius Hostilius 32. ten Albani zborzyl / y krola ich Decius
sa Eufecia dwiema koly rostargal / o zgwalczenie przymierza / a tat sie
skoniczlo krolstwo Albanskie / bylo to tego czasu kiedy Manas. s krola
wal / widzac Juliiowie potomkowie Eneasowi iz Alba zborzona / prze
niesli sie do Rzymu / a tam zostali wielkimi ludzmi / tat w paistwie ias
to w radzie / az do Juliusa Cezarza (ktory tez byl stego rodu) sami ias
miarz Monarchia Rzymaka dzierzeli. Ancus Marius krolowal laty
24. Tarquinius Priscus lat 37. Servius Tullius lat 44. za tych cza
sow Persta Monarchia poczelu byc / bo tego czasu Cirus Baltezeru za
bil / Tarquinius pyshny 25. lat / tego to syn Tarquinius hosty niewiaste
enocliwa Lutrecia Rzymaka miezyle zone Colatinusowe zgwalcil /
ktora potym dla wstydu / sama sie zabila / ktorey przynacile zabawly sie
wypedzili s krolstwa krola Tarquinsusa z iego potomci / a sami panst
wa Rzymaki sprawowali / ktore sprawce albo meze trotko wypise / kto
rzy sprawowali Rzecz pospelitka az do Cezarza Juliusa / przez czterzy
sta lat w Rzymie.

Colatinus maz przerzeczony Lutrecien wstydbli
w y / pierwszym sprawca byl w Rzymie / po wygnanych krolach.

Brutus Junius ten swoje syny pobil dla Rze
czy pospelitey gdy si z inemi przeciw radzie smawiali.

Horacius Cocles ten na sobie woysko Tuskow
zastanowil / az s tyłu most porabiono na Tybrze / pothym we zbroido
swoich przeplynal raniomy.

Sceuola Mucius / ten gdy Rzymianie walczy
li s Porf. na krolu Scenastow / to iest gdzie dzis Florencia / krol Porfes
na polozyl sie byl nad rzeka Tybrem przeciw Rzymowi z wielkim woys
kiem / czyniac ciestosc Rzymianom / Sceuola przed przespiecznie do
iego namiotu chcial krola zabic / nie trafil go / ale inego zabil / przetho w

Tuscia

ogień włożył rete/ mówiąc że nie godną przy moim ciecie być gdy otru-
 tniła chybiła/ a niewinnego zabiła/ Gdy go poimano a męczyć chcie-
 no/ powiedział iż o mie iednego nie/ iest nas sprzysięgłych na to trzy sta
 izbysiny cie iakotowiet zabili/ iednemu wzdry stych nie wydzies/ krol zlet
 sie statosci takieg Rzymstey/ wezpnil sobie srimt potey/ A wthen czas
 Chelia dziewczka Rzymka ktora byla poimana/ wciela z woysta Por- Chelia
 seny y dostala wolu nad Tybrem rzeka/ na ktorego wsiadla y przeplyna
 la rzeka/ wykrzykajac a wolajac/ aby Rzymianie byli serea dobrego prze-
 ciw swemu nieprzyjacielowi/ A tak Chelia a Sceuola wielkie dobro w-
 czynili Rzezy pospolitey w Rzymie swoia smiala statoscia.

Valerius Publicola ten porazil **Tarquiniusa**
 y naprawcy wiezion na wozie zwycięstwa/ po łacinie currus triumphalis

Quincius Cincinnatus tego Rzymianie przez-
 dzietu wzeli na dictature/ to iest na przedniysza sprawe/ od rel. y: kto-
 ry nieprzyjaciel porazil y Rzymiany od obleżenia wyparil. Potchym
 zwirzechnosc puscil dobrowolnie/ a sam szedl zasie do rel. y.

Marius Agripa ten swoia wymowa pospoli-
 ty lud/ z rada wzburzony/ osmierzył.

Coriolanus Marcius/ ten/ gdy nie baczyl sa-
 sti od Rzymian za swenni poslugami dobremi/ odhedl od nich/ a przy-
 stal do ich nieprzyjaciela **Volstusa** krola/ gdzie tam byl **German** m/ y
 wielekroć Rzymiany porazal/ Rzymianie posłali ktemu za ne ludzi/
 proszac go/ aby zasie na swa oyczynę przyjedl/ gdzie bedzie miał dobre
 opatrznie/ nie chciał/ Posłali drugi raz/ y trzeci raz/ co nazacniysze lu-
 dzi/ nie chciał przyjsc/ aż posłali tego matke **Urtur'a** y zone **Volum** Urturia
 nia/ ktore gdy przeden przyshly placzac a proszac/ aty sie nad swym gnia Uolumnia
 zdem smilowal/ gdzie sie urodzil/ a od obleżenia Rzymu odagnal.

Wnet poruszony matczyńska miłosć iż wezpnil wszystko o co zadaly/ stey
 przyczynny dal go scial krol **Volstus**. Rzymianie za to ich dobrodzien-
 stwo postawili na tym miysciu koscioł **Gerunio**/ gdzie oblagali **Corio-**
lana/ wstawili aty gdzie sie ich matka ktora niewiasta/ aby y wstapil
 11 miejsce wyspeca

miścã wysszego wshedzie a poćciwosc wyrządzał/ aby im też welno cho-
dzić w aramiecie w zlotoglowie/ s pierścieniami/ iako ktora może przemoc/
czego przed tym nie bywało/ także to stąd y do nas w obyczaj weszło/ iż
maż zemie musi sluzyc/ a przed nią chodzie.

Virginius Centurio/ ten dziewke swa wlasna
zabil gdy iey gwałt Appius odzikać chcial.

Furius Camillus bedac Dictatorem/ porazil
Galliti/ ktore dzis zowiemy Francuzy.

Manlius Capito : ten Galliti z zamku wype-
dzil gdy chcieli zdrada zamek obiezc.

Cossus Cornelius ten wielkie clenoty ofiarował
bogowi Jupiterowi porazivszy Etruski.

Decius Pater/ ten dobrowolnie zginat dla oy-
czyzny y pospolitey rzeczy.

Manlius Torquatus then wlasnego syna dal
sciac/ iż sie nad iego wola z nieprzyacielmi potyal/ choc wygral bitwe.

Valerius Corvinus ten gdy sie z Gallitiem to-
iest s Francuzem wielkim chlopem mial potac/ padl frut na iego hel-
mie a siedzial tak dlugo/ aż gdy sie z Gallitiem potkal/ frut drapał oczym
nogami y nosem one Gallita/ aż go zabili/ stąd wzywany iest Corvius

Pontius Telesmus.

Papirius Cursor.

Rutilianus Fab:

Curius Dentatus.

Ap: Claudius cecus.

Apinus Caudex ten byl spiegiertem w Carta-
ginie od Rzymian.

Fabricius.

Cn: Quillius then dobzierzał reka łodzi albo
poł okreela Tryaniskiej / aż drudzy przysli.

Attilius Catilinus ten wypedził Cartagiński
ludzi s Siciliej.

M. Attilius Regulus ten bedac Hetmanem
przećiw Cartagińskim / był poimán od nich / kthorego zaśie posłali do
Rzymian w slubie / aby zań dali sto inšych więźniow / gdy przyechal do
Rzymá powiedział im poselstwo / kazał mu napierw y worować sam
mu ná to / mągli to uczynić / on iako młownik oyczyny / nie rádził dá
wać y lednego / mowiąc / żem uż lechni człowiek á niegodny / nie moze
być potrzebny Rzeczy polspolitey / oni rzekli / ále beda náń thoba dzimne
rzeczy czynić / on rzekł / ia tego nie nie dbam / kiedy moia oyczyna bedzie
spokoim / á sym sie snimi roziechal. Gdy przyechal do Afryki gdzie
miasto Cartago / powiedział poselstwo od Rzymian iż y lednego za mie
nie cheg dać / oni pochwili go / tak dlugo meczyli aż do śmierci / ani go
pochować kazali / á to była rzecz y nich nahaniebni ysa.

Cecilius Metellus.

Q. Lucacius Catulus /

Q. Fab. maximus ten Hanibala Cartagińskiego
go poraził nowym obczyajem.

Scipio Nasica

M. Clau. Marcellus / ten miasto Syracusane
do grunthu zborzył / Briomata z Dibericy Książę zabił / Mediolan ku
Rzymstiemu państwu przylaczył.

M. Porcius Cato / ten Hiszpany poraził / y przy
ciagnął ie ku Rzymstiemu państwu.

Claudius Nero / ten brata Hasdrubala sciał /
w Hiszpaniej y głowe po wojstku nosić kazał / welaąc iż żadne prawa
przypodzonym nie solguć.

Scipio Afrycanus / ten poraziwszy **Cartagin-**
skiego **Annibala** w **Afryce**. **Sto** tysięcy fantów złota y fr. brą przyniósł
do **Rzymu**skiego skarbū / o czym będzie niżej herzen wypisano.

Lucius Salinator / ten **Illiriami** / to jest / **Sto-**
wianstą ziemię tu **Rzymu**skiemu państwu podbił.

L. Q. Flaminius then poraził **Philipa** **Krola**
Macedonskiego.

Q. Fulvius ten podbił **Aetholos** /

Q. Curcius / ten gdy sie była iaskinta wielka w
czymś w **Rzymie** / s którym dym tati smrodziły siedl / gdy go tego jacha
wyścił / wnet umarł / **Wdali** sie na **mediterre d.** swych kółwanow / pro
sząc aby to przestalo / którzy powiedzieli / iż to nieprzestanie / polit tam kto
ry zacny mąż nie wskoczy. **Curcius** widząc iż **Rzecz** pospolitą ginie
przez te czartowską iaskintę / a tąd dy sie boi do nuy wskoczyć / rzekł / o
wo ja dla czeżyzny gine / abych ja wybawił / wsiadł na koni we zbroie wa
brany wskoczył w iaskintę / a tak sie za nim zawarła ziemia.

P. Cor. Lentulus / then sie wyrwał z mieżem
napływey na **Gracusa** o nową wstawi.

Scipio Asiaticus / rżeczony **Asiaticus** od **Azy**
cy / bo **Azia** podbił / poraziwszy **Antiochusa**.

Manlius Volso / ten przeciw **Grecom** woyska
zbierał.

Paulus Emilius / then **Macedonia** zwyciężował
poraziwszy ich **krola** / y poimawszy **Perseusa** ze dwiema synoma y z dzie
wka / ktore ze wsięst ziemi stary do **Ryma** na znak triumfu przyniósł
Sempro. Gracchus zabity od pospolskiego prze
nowy obyczaj y z bracia.

Scipio Emilianus / ten zwyciężawszy **Numan**
cia postawił.

Mulus Hostilius Mancinus.

Mumius Achaicus / Corilius Metellus /
Metellus Numi; ten Numidas porażił y od
 nich wezwan Numida.

Q Metellus pius /

Tiber. Graccus / ten napierwey wskoczył na mu-
 ry Cartagiński / będąc przy Scipioni / y wiele rzeczy rycerskich w swo-
 ich młodych latach wstawał / dla czego był wybran Tribunatem / ale
 gdy ten nowy obyczaj chciał wnieść / aby równo imienia / to jest / role /
 grunty / były każdemu wymierzony / rzuciło się nań pospolstwo / zabił
 go y z bracia.

Marius Pater / then porażił y zabił Jugurte
 nieprzyaciela Rzymskiego króla Numidzkiego.

Publius Drusus / Cornelius Cinna /

C. Fimbria ten od Mitridatesa króla Pontzkiego

Viriatu Lusitanus. (go zabił.)

Emilius Scaurus / ten na Tybrze most zbudo-
 wał. (wil.)

L. Apul. Saturnius / ten okrutne prawa wsta-

M Aquilius / then gdy na liczbie został / prosił
 milosierdzia przed Senatem / roztęrgawszy na sobie ściany / bliźny wsta-
 zał króć dla popołitey rzeczy podejmował.

Servilius Cepio / Lu. Sempronius Asellius

L Crassus ten o Smirny w Grecy zabit /

Perpenna /

Q Mete. Creticus wezwany Creticus / od wy-

ſpu Creti gdzie dziś Candia / gdy ją wziął pod Creti.

Pompinus ten Francuży Galliki nad rzeke Ro
Domitius Calpurnius / (dan porażil.

L. Sulla Dictator ten porażil Mariusa / o czym
bedzie niżej.

Sertorius / ten gdy Mariusowe ſirone dzier-
żał / ocieta przed Syllą do Hiszpanien / pobudził Hiszpany przeciw Rzy-
mianom / y ſam bedąc Książciem Luſitanſkim / pomogli / porażili
Metellusa z wielkością ludzi Rzymskich / potym przez zdrade zabił.

Cn. Scribonius then walczył z Creti aż do
Dundia. (ne / ſprawuac Rzecz poſpolitą.

P. Servilius / ten oſmierzył roſterki wnetrzy-
Tullius Cicero / then był wżenia y wymowy
niepoſpolitych / zabił potym w roſterku.

M. L. J. Lucullus ten porażil Mitridata Kro-
la Pontskiego / y Sygrana Armenſkiego / ten rodzący wiſni do Wloch
od Pontu napirwcy przynioſł.

M Crassus diues / przecho rzezon był bogaty
iż powiadał kto nie wychowa wepoſtą żywnością do roku nie ma być rze-
czon bogaty.

Cn: Pompeius / tego porażil Julius Ceſarz /
M Cato uticeń / then ſie ſam zabił / oſlyſzawszy
w Rzymie wnetrzne walki / w Utice bedąc.

O ſprawie Rzymskiej.

Wzjedniety
Rzymcy

Gdy byli Rzymianie wypędzili Krola Tarquiniusa o zly wezynieł
Synowſki / iakoim pi wcy piſał / oſtawili Rzymianie miedzy ſoba
ſprawce rozmaite ktorzy ie y rzecz poſpolitą ſprawowali. Napir-

Dictator

wſy był y nazwifchnieſzy Dictator / od kthorego żadna daley apelacja
nie ſła,

List 292

nie sła. Po nim był Magister equitum/ to jest hetman. Questores by
li dwa/ to jest poborec/ byli też tribuni militum/ Tribuni plebis/ co lud
rycerskiy pospolity sprawowali. Byli Ediles czterey/ co miejskie tar
gi opatrzáli/ktore zowiemy tuctnary/ byli Censores/ ktore piątego roku
odmierzano/ a ci ludzkie przewiniemia hácowáli/ Jesli wystąpił Rzyca
z rádn go zrzucili/ iesli Rzyca z konia obránego strácił/ iesli kmicé albo rze
mieśnit/ wysługowáli sie. Byli też Pretores/ cho iesli Pretor urbanus
Pretor plebis/ ktorzy lud sprawowali w niebytnosci starshych/ ieden lud
swoy/ drugi goscinny. Byli theż Viatores co drogi opatrzáli/ byli theż
Monetarij/ co mińce opatrzáli/ byli Capitales co więźnie opatrzáli/ y
toid: inych przedników na wszelkie sprawy było.

Questor
Tribunus
Ediles
Censores
Pretores
Viatores
Monetarij
Capitales

C Łachá 302. od założeniu Rzymu/ używali Rzymianie spraw sro
gich a nierządnych/ skład było wielkie odreczenie ludu pospolitego.

Aż s poradą mądrych ludzi posłali do Grecy dziesięć meżow po spisá
nie prawa/ Solonowe Licurgowe y inych medrcow/ ktore gdy przynie
siono/ spisano ie na 12. tablic/ y zawieszono na miejscu pospolitym/ a
na każdy dzień pospolitemu ludu/ dziesięć meżow/ głosem powiadańo/
potym sie też z onych dziesięć meżow ieden zlotrzył Appius/ ktorzy swą
mocą to prawo chciał vstháwić/ Aby dziewki były za niewolnice kupo
wane/ ktora sie tomu spodoba/ a cho dla iedney/ ktorą sobie kwoli mieć
chciał core Virginiusowe/ Baczge to iey ociec zabił ią przed sądem/ a z
by iego dom tak zacny nie był tym wżnyntiem postaradzón/ Potym ze
brawshy sie przeciw Apiovi ieli go/ y wsádzili/ A tam sie w więzieniu za
bił/ od tego času słożono dziesięć meżow z vrzedu/ na ich miejscu try
bunaci byli aż do Juliusa Cesarza/ ktorzy potym gwałtem wziął Mo
narchią Rzymską / iako będzie niżej.]

Prawa Rzy
mskie

Appius Kote

Virginius
Złożenie z
rzedu dziesię
ci meżow

Monarchia wtora Perska.

Wiek piąty od skazenia Ba

biloniey do przyscia Krysiusa iesi lat 589.

S Dy żydowie Byli w niewoli lxx. lat
w Babilonii/iako wypyety niono/staran był od Bo
gą Balczar o bluznienie/gdy przyechali Medzi a Pers
sowie/wzięli Babilońskie państwo/którym potym sná
dnie przyszło wszytkiej Azjię rozkazać/a stąd pra
wa Monarchia była Perska/ gdyż na ten czas náń nie mocniejszy kro
lowie na świecie nie byli. Kethore trole albo Monarchy Perskie trochto
wypisze.

Darius then s Cirusem pospołu krolował
dwi: lecie/przeto go nie piszą historykowie przy Perskich Monar
chach/iż Mediey rozkazywał/a inż było Medskie trolestwo przeniesio
no do Perskiego/Jozephus eo Dariusza zowie Cyaxares Astiasow syn

Cyrus pirsky Mo

narcha Perski/ktory przyszedł
tu lasce Bożey przez náuke Dá
niela proroka/abowim go był ná
tcho przywiódł/iż był miłosciwy/
emocliwy/báczny/stąd miał szcze
scie wi:kie od Boga/w każdych
sprawach.

Miał Cyrus o
ca Kriąże Perskie/ s pokolenia

Semowego/ matka jego była co
ra Astiasa trola Medskiego/ y sni

ło sie Astiasowi/ że z żywota jego

corki/ktora inż była w Persy/wyrosła rozgá/a tá rozgá swemi gáleziá

mi/zásloniła wszytkę Azjá/Wytładać tego snu powi dzi l ma/iż

ma wrodzić takiego syna/ktory wszytkę Azjá posiedzie/Poslal po nie
do Persiey nieobawiając nitomu/ przyechala do cpea brzemienná be
dąc/ Al gdy tam wrodziła syna/rozkażal krol Astias: s oćie iey/Harpá

gowi sekretarzewi swemu/aby to dziecko głodem vmo:zono/a pochowa
no potćwio/bojąc się aby kiedyś w dom Persowie nie rozkazywali.Har
pagus nie chceć mi żalosc onego d. l. cecia patrzyć/ rozka: al pasterzo

Rodząy Cy
rusow
sen Astiasow

Harpago
Pasterz

si po taa

wi potajemnie aby ie do lasa zaniosl / a gdy umrze aby ie zas tu pochowa-
 waniu przyniosl / a w ten czas onemu pasterzowi dziecie tekie umarlo /
 zoną i go chowała duo żywe / a umarle na to mi. sce dala / pasterz mar-
 twe dziecie przyniosl Harpagowi / ktore schowano wcciwie miasto Kro-
 lawskiego. Cyrus gdy poczał rosc v pasterza / igrając z dziećmi wybrał
 go między sobą za krola / tam sie w thym okazał napirwey iż występne
 karal / a dobre darrowal / czym mogł / dziecinnyim obczyaiem / a gdy iedno
 dziecie ziemianiste: ubil za niektore przewinienie / przyciel: skarzac pir-
 wey przed pasterzem / potym przed starsem / zadny nie chciał dziecin-
 nych zwad sadzić / aż przysło przed krola / tham wezgnil w swoich mło-
 dych leciech taką rzecz przed wszytkimi o sprawach a ostawach Krolow-
 skich / aż sie wszytych dziwując zdumieli / wywiadował sie krol pilnie iego
 rodzaia co zaczą iest / aż sie wywiedzial od pasterza / iż then iest ktorego był
 kazal stracić / Poslal po Harpaga / y po syna iego młodego / ktorego sy-
 na kazal potajemnie owarzyć y dać na stol Harpagowi oycu iest / y no-
 gi potym wkłazal. Harpago zaczął te żatosc w sobie / wśat że myslil iako
 by sie pomiscil / y namowil wszytki pany Medskie / aby Cyrusa (ktorego
 już był zaslal do Persyey) wybrali za krola Perskiego / gdy go wiecie go-
 dnego w tych leciech / y wezgnili tat / wybrali go za krola Perskiego y przy-
 łaczpli Medskie kniemu / odstapivszy Astiasa okrutnika / ktore rzeczy
 też Cyrusowi obiaowali / xpominając go / aby thego okrucienstwa nie cır-
 pial Astiasowi / ktore nad nimi czynil. Harpago gdy czas pomisczenia
 wpatrzył / poslal do Cyrusalisty w zaiacę wywnętrzonym przez posła /
 ktory rzekł Cyrusowi aby sam tego zaiacę rozbierał / Cyrus sie domyslil
 wywnętrzył zaiacę / nalazł listy / s ktorých wyrozumiał wszytko / wo-
 sko zebrał przeciw Astiagesowi Medskiemu krolowi / Astiages też prze-
 ciw iemu / nad ktorym wstawil hetmanem Harpaga / A gdy sie spoku-
 ziechali / poddal sie Harpago y z ludem wszytkim Cyrusowi / potym kro-
 la Astiasa wypędzili.

Okrucienstwo
nad dzie-
ciem

Ziednoczenie
Medows Per-
s

Cresus Krol.

Cresus krol Lidorum pan pirwşy w Azien
 będąc bogaty y dostateczny nad inie zebrał woysko przeciw Cyruso-
 wi / poraził

Solon me-
drzec

Młotek Ciru-
sa przeciw
nieprzyjaciel-
owi

1414

wł/porąził Cyrus Cresa/ krolestwo wziął/ y
samego poimał wzięwszy pod nim znamięni
te miasto Sardin/ kazał Cyrus spalić Cres-
sa/ a gdy na dziewięć leżał/ wołał/ o Solon
Solon. Cyrus pytał co to mowi/ Powie-
dział Cresus westchnąwszy/ Był Solon w A-
tenach mądry/ ktoregom iá powieści sobie ni-
zacę niemiał/ teraz to na mie przyszło co mi
powiadał/ ábowiem gdy m mu swe skarby w-
kázował/ pytałem go/ moznali rzecę aby kiedy mnie ktory nieprzyjaciel
przemógł/ ktory mi z gniewem odpowiedział/ iż żadnego człowieka na
świecie nie masz ktoregoby przeciwne szczęście czasu swego ruszyć nie mia-
ło tak w zdrowiu iáto w Bogactwie/ ani też jest żadny przed śmiercią
ktoryby ze wszech stron był błogosławiony/ teraz przyszło na jego słowa/
gdzie mi dziś tego żal żem nie dbał na jego słowa/ dusząc w swoje moc
szczęście y bogactwa. Cyrus rozważwszy sam w sobie te rzeczy co jednemu
dzis/ potym drugiemu przechodzi/ kazał go od śmierci odwieść á chować
poćciwie/ iáto na krola zależy. Pytał go też potym/ kto mu radził prze-
ciw iemu wojská zbierać bez przyczyny/ gdis był w potoku zachowan/
odpowiedział/ moia hardosć á bogactwo/ Pytał go też iesli się w tym ra-
dził Boga Apoliná/ Odpowiedział radził/ ále nie rozumiał tym slo-
wom Nosce teipsum et omnia succedent feliciter/ to jest/ znay się sam/
ine rzeczy snadnie przyda. **C** Tu każdy może obaczyć/ iákie przemien-
ności na świecie w każdych rzeczach/ nie ma sobie żadny ni w czym wła-
stności przypisować/ iedno do czasu swego.
Potym Cyrus dobywszy miastá Babiloná/ dziwnym obyczajem oprá-
wionego/ rzeká Eufrates rilkim potokow obiegle/ á tak odiawszy rzeká
przyszło mu snadniey do miastá przydz/ á stał prawey Monarchiay do-
stał/ bo głowá była Babilon/ ktorego Caldei/ Assyriani/ Medi/ Perso-
wie/ Asia mała/ y ine krolestwa posłusni byli/ ktore Cyrus z wielką
ćcią á pochwałą sprawował/ było to od początku świata według pospo-
litych Cronikarzow lat 4443. ále według Carioná ktory z Deliasá biez-
rze lat 3443. Gdy się tak na wszytkim Cyrusowi szczęśliwie wodziło/
tak iż pełne 30. lat sprawował krolestwo Perskie/ na ostatku Scyer/ to

jest/ Zātārowie zebrali się do Azien/ a tam Cyrusowi wielkie słodyczy
 nili/ przeciw tchorem zebrał wojsko/ zostawiwszy syna Cambisen na
 miejscu swej Monarchien/ poraził Zātārę i ich królą poimał i ściął/
 przeto już był przepieczny. Królowa Zātārka Thomiris/ zebrała zno
 wu wielkie wojsko obopę narodu i żon i mężów/ wderzła na Cyru
 sa nieopatrzonego/ poraziła go ze wszystkim wojskiem/ i samego poima
 wшыściła/ a głowę we krwi maczając/ krwies ludzkiej pra
 gnął do śmierci/ napinając się do śmierci.

Cambises
 Tomiris kro
 lowa Tatar
 ska
 śmierć Cyru
 sowa okru
 tna

Cambises syn Cyrusa po

czął królować tego czasu gdy ojciec niefor
 tunnie walczył s królową Zātārską Thomiris
 przysłał do niego królestwo Perskiemu Egipskie
 królestwo/ ale się był daleko wyprodził od ojców
 stłich obyczajów i cnot/ abowiem gdy pan ie
 den żądny Peraspes wspominał go s pianstwem
 zbysnie on wezwawszy służebników i panów

Cresus

do siebie/ pytał ich/ baczli i tak wine do niego/ aby go wystrzegali/ k
 rzy odpowiedzieli s pobłepstwem/ iż nie baczę żadnej winy/ i ięże dale
 ko ojca przechodził/ gdyż po ojcu Egipsu dostał/ Przeciw temu C
 sus król (któremu był ojciec Cyrus syna dał wychować i wzięc po śmier
 ci swej) ięże daleko możem nieprzyprownać syna Cambisa ojcowi Ci
 rusowi/ gdyż to niemilo było Cambisesowi/ zabijał temu Cresus rzek
 ięże Cambises nie zostawił po sobie takiego syna/ takiego Cyrus król
 po sobie zostawił/ mło to było Cambisesowi/ Potym Cambises maie
 na sercu gniew na Peraspesa/ kazał i sobie wezwać syna iego pachole
 cła/ a lutu też sobie kazał dać strzelac/ i kazał pacholeciu po strzale iść/ a
 drugą go przestrzelił stryła rzekac/ ohościem nie pian/ abowiem bych był
 pian/ nie trafil bych prosto w serce/ temu chłopieciu/ okazał to iego o
 cu/ wшыscy się wzdumieci iego okrutności/ i też i brata swego własne
 go Smerdin zabił dla królowania/ siostrę własną za żonę wziął/ gdy
 się tym każdy zakon brzdzi/ Jednego czasu gdy s królową siostrą się
 działo przy dobrej biesiedzie wesoly/ kazał spuścić psa z lewkiem/ po
 czał le
 wick psa przypomagac/ pies drugi który na lancuchu był/ serwał się mo

Smerdin
 okrutny Cam
 bises

egiptu i kancuchą a ratował psa brata swego / krol tego miał wielką radość
 iż to psi taką wierność między sobą miał / smiał się / a krolowa płakała /
 gdy długo po nim żądał przyczyny płakania / odpowiedziała / równieś
 też tak bratu wierny był / iako ten p. es swemu / iakoby rzekła / tyś swego
 zabił a pies swego ratował / nierowne miłosierdzie / Rozgniewał się krol /
 kazał ją precz wziąć a zabić / ale iż takie rzeczy długo trwać nie mogą /
 żadna rzecz zła dobrym się odplącić nie może / rozłowce krwie ludzkiej
 nie długo się zbedą na ziemi / Przeto ten okrutnik nie mógł trwać dłu-
 go na świecie / iadąc z Egiptu wsiadając na koń wymknął się mu miecz
 z pośew / na który spadł przylkło i zabił się sam / bezedł tak nie zostawi-
 wszy po sobie dziedzica / abowiem mało więcej roku po oycu był / iedenże
 cnotliwy uczynek / historycy powiadają / uczynił Cambyses w swo-
 im żywocie / iż gdy siedział fałszywy Syzanes za pieniądze dał się przeciw
 sprawiedliwości przenaigć / kazał z niego skóre odrzec / a rościagnąć na
 stoleu gdzie siedział / aby drugi potym patrząc na nie / wiarował się
 zdrady w prawie / osthawili syna Othanesa na jego miejscu.

Fałszywy se-
 dzia

Hidaspis albo
 Askerus

Darius krol Perski

tym obyczajem krolom był /
 Po śmierci Cambysesowej Książę-
 ta Perskie / pobawił Magos pa-
 ny / którzy się brali na krolestwo E-
 gipskie / radzili około wybierania
 krola / abowiem tam było siedm
 Książąt / którzy krola wybierali / i-
 a to dziś w niemcech Cesarza / Je-
 den mówił Othanes iż nie potrze-
 ba krola / abowiem iedną personą
 nie może tak wiele obaczyć / iako kil-
 ko ich / by też potym w taką pychę a okrutność nie wpadł / iako był Cam-
 bises / Ale wybrać tylko Książąt którzyby Rzecz pospolitą na miejscu
 krolowskim dzierzeli a dobrze sprawiali / oświadczili by pokoy / wolność /
 prawem pospolitym . Megabizus zaś radził / aby każde miasto miało
 swego osobnego sprawcę z zupełną mocą . Darius trzeci nie przychmo-
 wał obydwiu / mówiąc iż złe mieć panów wiele / trzeba iż by ieden był pan

Othanes

Megabizus

Darius trzeci

bo by każdy wiecny stał o własną rzecz / niżli o spólną / a tęż by to długo
 trwać nie mogło / bez roztargnienia swego / lepię aby był jeden pan / kto
 ryby sprawował wszystkie Monarchię zupełną mocą / Wszyby przy-
 zwolili / ale aby nie był swar a roztę okolo wybierania / osthawili tę /
 Cżyp tōn napierw zarzą na placu osthawionym / then będzie krolm.
 Dariusz przypedpży z rady wezwał k sobie mąstalerzow / iesli by tę tōn
 był / ieden powiedzial iż ia tego dowiodę / a tāt przed tym dzień / poiał to
 niā y tłacze / a spuscił ie na onym mieyscu spolu osthawionym / y od-
 wiódł zaśie do domu / Nāzāiutrz gdy Kriążetā wyechali k mu na on
 plac / tōn Dariusow poczul ono mieysce gdzie był spuszcżon s tłaczą /
 zarzą napierw / a tām wybran Darius na krolestwo Perskie / tchore
 potym fortunę i sprawował / y krolestwa odstapione zaśie pobral / Bā-
 bilon wziął tchym obyczajem. Zopirus ieden z siedmi Kriążet / kazał Zopirus wier-
 sobie obrzāżać gebe / nos / y vży / vci. kł do Babilonu / tām si: żałował na ny podżany.
 okrutność Dariusza krola / oni to bacżyli przyeli go wdzięcznie / y prosil
 ich o pomoc przeciw swemu okrutnikowi / vczynili tcho rādzi / rozu mie-
 śac / iż on iego przesłoti wiedzial / dali mu niemāły poczet ludzi / s tcho-
 rym iechał przeciw woysku Dariusowemu / Porāzil na sinowie woys-
 sko Dariusowe. Widzac to Babilonicy wybrali go nawyszym Des-
 etmāntem / poruczyli mu wszystkie woyska y miāstho w obrone / Dal pos-
 tym znać Dariusowi / aby z woyskiem przyciāgnął do Babilonu / kto-
 ry przyciāgnawży / iūż mu gi było lācno wziąć sprawę Zopironā /
 skąd był potym nań tākaw chocia spācny. **T**u sie nāydnie iż nie
 może być stārb wiecny krolowi / y Rzecz y pospolitay / iāto wierność pod-
 dany: h / a chuc przeciw pānu swemu / a ziemi przyrodzoney od pānow
 y obywatelow swych / cżo pieniądzmi ani mocą ten Darius nie mogł
 dokāżać / to wiernością poddanego dostal.
 Potym Darius krol Perski z wielkay fortunay a bogāctwā / pocżął hār-
 dziec a okrutny być (cżego Bog nie lubi) posłał do Grekow y Mācedo-
 nien / aby mu sie poddali / a temu poslušni byli. Amynthas krol Māce-
 donski obawiając sie mocy a okrutności Perskiego / przyzwolił dobro-
 wolnie Dariusowi hołdować. Ale gdy posly iego z nāmienicie cżestho-
 wał / nie byli wystydliwi / abowiem za stołem między pāntkami si: dzac
 nieobyczajnie

Babilon chya
 tro wzięt

O walkach
 Dariusowich
 w Grecy
 Amynthas

Alexander
Pirwſzy

Nieobchcżajnie ſie ſnimi zachowywali/ Alexander ſyn Krolewski będąc
we czternacie leciech/ proſiſi oycā/ aby mu dopuſcił pomſcić ſie dworſt-
wem nad nimi tey lekkoſci pānienet/ y dopuſcił/ Tedy Alexander kazał
pānnom wſtać ā iſć do komor/ ā ſam wybrałſi trzidzieſci młodzienczi
kow glādſzych/ kazał ſie im w pānienſkie odzienie vbrać/ y ſam ſiebie v-
brał/ ā pod odzienim kazał każdemu deke mieć/ Potym gdy przyſli do
poſłow doſyć pięknie vbrañi ſiadł każdy podle ſwego poſła/ będąc poſło-
wie piani/ nie zachowali ſie poćciwie/ iako ſie nā thym mieyſcu godziło.
Alexander porwawſy ſie miāſtſho pānny z drugimi/ pobili ony poſly/
krom iednego/ kthorego poſłali do domu dla lekkoſci ich/ bowiem roſpo-
wiedział po wſhetyen Perſych/ iż pānny Macedoñskie/ broniąc poćciwo-
ſci ſwoey/ pobili poſly Perſkie ſbārzo meżne/ ſkąd przyſzedł nā Dāriusa
wielki ſtrach/ dla ſtāloſci ā meſtwa białych głow w Macedoniy/ ā ten
Alexander był prādziad Alexandrā wielkiego/ Od thego czāſu poćzela
mleć moc Perſkā/ Abowiem Grekowic ktorzy byli w mnienſſey Azyy
odſtąpili od nich/ y miāſto Sardis zborzili/ ā tego im pomagali Aten-
y. Abowiem Hiſticus křiążce Greckie/ poſłalo do Křiążeciā ich tāk tākiem
nie poſła dla iākiego przeciecia/ ogoliwſy poſłowi głowe/ wythłoczył nā
wſtorze piſmo/ by od krolā Perſkiego odſtąpili/ ā wiernie ſobie przeciw iez-
mu pomogli/ potym gdy mu wloſy podroſły/ poſłat go iedno ſtym/ ā
by mu głowe ogolił ſam/ On ſie potym domyſlił/ ogolił y nalażł piſmo
wythłoczone (drudzy piſzā iż napisañe było) aby odſtąpili od Perſow/ y
wczynili tāk/ wſhātże potym tego Hiſtica obieſili dla niektorych burzet.
Tedy przyczyny przywiodły kthemu Dāriusa/ iż zebrał przeciw Gre-
kom ſto tyſiac ludzi pieſnych/ ā ieznych dzieſieć/ położyli ſie dwie mili od
Aten/ będąc w ſtrachu Athenſcy rādżili ięſli ſie mājā w mieſcie bronieć/
czyli ſie polem bić/ bowiem zeñ ludzi nie mieli. Mileiades rādżił polem
ſie ſnimi bić/ niżli ſie dāć w koło obledz/ przyzwolili nā Mileiadeſa zwin-
thnoſci iemu poruczywſy/ zebrałi dziſięć tyſiac ludzi zmiāſtā/ kthoremu
porażili Dāriusa z wielkimi wozytki. Wybāwił Mileides z wielkiego
ſtrachu Greti/ y przy mnożył k nim wiele innych pañſtw/ ſeżego mu dzie-
kowali Gretowie/ wſhātże czās s fortunā ſie miemi/ nie pāmietāiāc nā
iego zaćne poſlugi y ſprāwy wſādżili go/ dawſy mu wine o trzy ſtā ty-
ſiac złotych ſpolnego ſkārbu/ ktorych gdy nie miał dāć/ Cimon ſyn iez-
go zaſtāpil

Panny Mac-
doñskie

Hiſticus
Ateny miāſto
wielkie

Mileiades

D41

Cimon

go zaśląpiał go w łazni/ o ktorę gdy wyszedł Miltiades umarł/ a dziwo-
 te tego poiał ieden kupiec bogaty/ ktorę wykupił Cimona z więzienia.
 Wiele dziwnych a rozmaitych rzeczy historikowie o walcach Gre-
 ckiej a Perskiej/ ktorę tu opuszczam folgiac krotkości/ pisali.

Xerxes krol Perski.

Darius straciwszy
 znamienictwa bithwe w
 Greciej/ znouu sie zbierał prze-
 ciw Grekom a w tym umarł
 po śmierci jego wstąpił starszy
 syn na Monarchią Perską rze-
 czony Xerxes/ od matki rzecz-
 nej Atosa/ sprzyzwoleniem star-
 szego brata/ dla potomstwa Ci-
 rusowego/ ktori opowstą rzecz
 poczętą przed sie wziąwszy/ ze-
 brał wielkie wojską przeciwko
 Grekom/ iako historikowie po-
 wiadaia/ Że nigdy żadny na
 świecie na iednym miejscu nie
 miał tak wielkiego ludu/ Justi-
 nus piše iż siedm kroć sto tysiąc

aż rzeki wysychały nad ktoręmi sie kładli/ Piše też o nim historikowie/
 gdy widział swoje wojską spolu/ płakał wzdychając a mowiąc/ Po stu
 lat żadnego z nas żywego nie zostanie na świecie/ też o nim piše/ gdy
 postawił most na przebywaniu przyrwy morskiej/ a gdy powstało po-
 wietrze a welly skakały na most/ kazał morze bić mostką aby nie igrało.
 Gdy sie miał z wojskiem ruszać ty sie dziwy działy/ swierzopa żaięca w
 rodziła w tego wojsku/ praktykowano mu zły znak/ iż iego ludzie mieli
 wielką iako żaięca. Była też Cometa t. hora zowa Ceracias krzywa iako
 rog/ słońca też było wielkie zaciemienie/ ktorę zle znali Persom były/
 aczkolwiek Grecowie nierówno mniej byli poczet mieli ludzi przeciw im/

Themistocles A
theński krol.

Czysło vka-
mianowan.

współże z nawodu a porady Themistoclesa krola ich/ vmienili bronie sie im/ abowiem iesli sie damy w moc nieprzyacielowi/ skaza nase zacne a pocciwe prawa y cnocliwe obyczaje/ a iarzmo na nas wloza nieludzkie/ Przeciw temu Cysło radzil/ ktorego wnet sami wtamionowali/ a zone iego niewiasty/ a dzieci iego/ dzieci pospelite. Potym Atenscy/ radzili sie Boga Apolina v Delfow/ iakoby sie przespiecznicy bronie mieli tej wielkosci nieprzyaciol/ odpowiadzial iz w drzewianych murzech. Dobaczyl Themistocles iz sie cho rozumie na okrety/ bo do Grec. iey ze wsgad woda przyschac musi/ y radzil aby wysocy z miast z zonami y z dziecmi w okrety wsiadali/ abowiem tej wielkosci nieprzyaciol miasto niewytrzymia/ tatze uczynili/ a przylaczyl si do nich drugie miasta Corinty y Sparta y osiedli dla przybywania morskiego/ wysp Salamine. Gdy to wyslysal Xerxes zasmucil sie/ bo wiedzial iz Grecowie dobrze z woda rozumieci. A gdy sie potykali/ porazili Grecowie małym ludem wielkie wojsko Persow/ stad wielka czesc y chwale miał Themistocles.

Marđonius.

Thebani.

zabit Marđo-
nius.

Tu pan Bog dawa na przykład/ aby zadny nie dusal swcy mocy/ ani sie podnosil/ gdyz sam osoba czlowiek nie wladnie/ iedno Bog/ Potym Xerxes iuz sam nie chcial dla niefortuny czynic z Greci/ ale kazal Marđoniusowi Kriazeciu ktory spalil Ateny miasto/ a Greci lagodnie namawial aby sie taczic nie dali/ ale sie poddali/ na co nie hekli przyzwolic/ aczkolwiek iuz Thebani byli odstapili/ dla czego Marđonius zebrał znou wojsko przeciw Atenam/ Dosly si Grecowie meznie bronili/ tak iz Marđonius porażon z wojskiem/ gdzie tez y sam zabit/ Potym krol Perski musial snimi przypierze wziać/ a Grecowie ieli siwe panstwa rozszerzac/ ale sie czus s fortuna mieni/ zasie mied y nimi wnetrzne walki poczel y byc/ tat iz sie sami zwalczyli gdy ich inby zwalczyt nie mogli. Themistoclesa slawnego y fortunnego krola wygnali z miasta/ musial wtiec do Artaxerresa v ktorego byl w wielkiej cci y powadze y przełożonym/ a stad pisa/ iz czesto mawial Artaxerres/ nie moze Bog gorzej starac ziemie albo krol. stwa ktorego/ iedno gdy im mądece sprawce odepnie.

Longimanus.

Artaxerres po smierci oycy Xerresa w Persy y krolowal rzeczony Longimanus/ iz iedne reke miał dlubią nisz drugą/

nij druga / tego Krola wychwala
ia historikowie w iego cnorach / a
w mirowaniu potora / dla tego tu
o nim trotko pisze / iz sie w potciu
zahonaua / ten to zasie kazal byl
Sydom tescioły y miasto Jerozo-
limskie naprawiac / aczkolwiek
byl iępcze Cyrus rostazal / ale po
iego smierci przetazili ini Monar-
chowie / aczkolwiek do tego czasu
Krolow swych nie mkli Sydomie
wpatze Kpiazeta s potolenia Da-

widowego od nich nie odchodzili az do Machabeow / Kazal thez Artaxerxes wypuscic Ezdrasa kaplana y proroka z dworu swego do Jeruzalem / ktory wyszedszy biblię Sydomską rzadnie zgromadzil a spisal.

Tego czasu pod Artaxerxem wielkie walki powstaly w Grecy wnetrzne / tak iz Ateny zburzony do gruntu / ktore trwaly az do ostatnich Monarchiay Perskiej / iako niżej bedzie napisano.

Esdras prok

Peloponskie
walki w gre-
cij

Darius Notus krolowal po Artaxerxie / aczkolwiek nie byl syn iego / ale siostra iego za zone miał / sktoreg dwu synu miał / Artaxerxa Mnenona / a Cyrusa wthorego / Artaxerxes potym opcowską Monarchią sprawował / a Cyrus w Grecy rostazował.

Artaxerxes Mnenon / z bratem swoim Cyrussem poczel sie wadzic o Monarchia Perską / a gdy sie spoku stoczyl / zabic Cyrus / Artaxerxes ranion / na inzy kon stoczyl / poznal wspomozenie od Boga dla swych pokornosci.

Sehus okrutny syn Artaxerxow / ktory bra-
cia pobil dla krolowania / miastho Sydon zalozył y zbudował / Egipcu zasie dostal tu Monarchiay Perskiej / potym uychlo od swego Hetmana zabic / dla niezdzierzenia wiary albo slubu.

Codoman.

Arsames Ochusow syn /

ten ięcię dziecieciem na krolestwo wy-
bran / od swego Hetmana / ktory onę zabił / bo
ię sie hetman by sie onę nie mścił nad nim /
zabił go też wczas / a sam smowę wczyniwszy z
Codomanem Książciem Ormianstym / po-
dał mu krolestwo Perskie / y Dariuszem naz-
wał. **E**n sie stonęzyl rodzyń wielkiego Cirusa a Monarchia Per-
ska przysła w inie ręce / gdzie sie okazało / iż dla iędnego złego potomka /
wspętkiemu rodowi pan Bog nie przepuścił

Darius ostatni przeż okrutność wšedł na kro-
lestwo Perskie / przeto mu pan Bog oddał równą zapłatę / bo
mu Alexander wielki państwo wziął y samego zabił / o czym będzie niżej

O walkach wnetrżnych w Grecien.

Jako święte pismo powiada / iż każde krolestwo w sobie rozdzielone /
bywa rychło spustoszone / takież Grecowie / ktorzych inie nie mogli
zwalczyć / sami sie zwalczyli / a tho nawietżyż żyw / iż dla małych
przyczyn / o ktorzych nieco napise krótkości folgując.

Corintowie (do ktorzych często święty Paweł pisał) Corinrom byli nie-
przynaciele głowni / Coręprowie prosili o rathunek panow Atenstich /
ktorzy to wczynili radzi dla swęj napotym przygody / abowię Corinrowie
wielkiej mocy byli na morzu / stad rozumieli Atenscy gdy sie stęmi zgę-
dzać bedziem / łacno opānuiemy Grecię. Corintowie zaśie prosili Łace-
demonow / co theż snadnie vprosili / a Łacedemonowie zaśie do Persow
przystali / od ktorzych mieli wielką pomoc przeciw Atenstym / ale zdradli-
wę / a gdy sie woyśk stoczyły / porażili Atenscy / przez krola Alcibiada /
Łacedemoni / albo Spartani / Ale szczęście o przygodami w ludzich /
często odmiennie bywają / Atenscy wypędzili krola Alcibiada a przywo-
du niektorych / Poraził zaśie Lisander Acheniany Książę Łacedemoni-
skie o miasta x gospotami / a wten czas wielkie cuda widzieli / ogień na
powietrzu przez 75 dni / potym kamien wielki upadł do miasta z wirza-
chu / rychło potym obleżono Ateny / thak często iż już od głodu zdy-
chac po-

Rozjerwanie

gretij:

Alcibiades.

Lisander:

E Egospotami.

chac poczeli / musieli sie na oshatet poddac / tam radzili Corintowie y
 Tebani aby Ateny do Gruntu zborzono y z ludzmi / choc aby na tym
 mieyscu pastwista byly / Przeciw themu Lacedemonowie radzili mo- zborzenia ala
 wiac iz to pirwshy klenot Grecy Ateny a Lacedemon / a snadz by stego ten.
 Medy y Persowie wielka pocieche mieli / ktorzy sa z dawna nashy nieprzi-
 iaciele / Na ostatet tak uczynili / ludzi obogaa poglowia y z dziecmi wol-
 no y s stakti puscili / a mury okolo miasta do grunthu potluli / Boiac
 sie Lacedemonowie Alcibiadesa / ktory byl wcielk do Persow / pisali aby za-
 bie byl / co Persowie radzi uczynili / chocia go byli wdzieczni przypeli.
 Potym s przemienności czasu / wybrali byli Atenscy trzydziestci meżow /
 co sprawowali Rzecz pospolitą / ktorzy choc okrutni byli / iz ich z miasta
 wiele wcielalo do tych miast / Tebas y Argos / gdzie byli wdzieczni przyp-
 leci od swych gospodarzow chocia nad zapowiedz / miedzy ktoremi zbic-
 gi byl ieden mąż wdacny a mądry Trasibulus / zebrałszy swe towarzyse
 rozbiegle / s cicha pomoca Tebanow / wziął miasto Ateny / y ty tam o- Trasibulus.
 kruteniki ktorych bylo trzydziestci pobit / miastho dobra sprawą opatrzył / naprawienie
 wshyscy zasie przysli ktorzy sie byli rozbiegli. Conon Atenski ktory byl atten.
 wcielk do Persy / spomoca Persow porażil Lacedemony / Lacedemono Conon.
 wie stego gniewu oborzyli sie na Tebany / iz przechowali Atenskie / tam
 tez od Tebanow porażeni / Po tej walce z Lacedemony Tebanowie za- Tebani pora
 sie zebrali woysko na Jocenses / ktore mieli w samiecie / tez ie porażili zeni.
 Filip zasie krol Macedonski porażil Tebany y państwo ich wziął / a tak Foenses.
 Grecia wshyła dla wnetrznych walc skazona / kto chce herzy czytać o- Filip kro l.
 tolo tego / cci Xenofona / Lucitidem / Herodotum / Justinum etc.

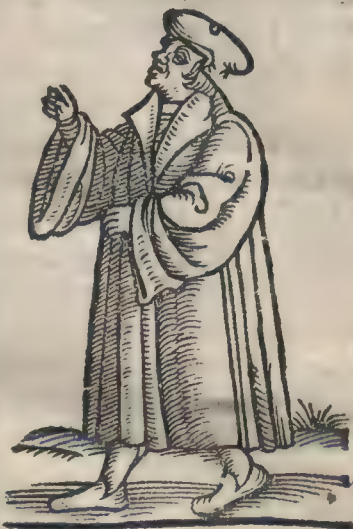
O Medreoch.

Medrey dwoi byli / Grecy y Wloscy / Tales Milezjusz then byl w
 Grekow za czasu Cyrusa wielkiego / obierał sie w naukach gwia-
 zdarskich a lekarskich / then Grekow nauczył napirwey wiedziec
 bleg sloneczny y miesieczny / y zacmienie ich / y rok rozmierzyl na 360 dni
 aczkolwiek iuz mieli dwa nasecie miesiecy w obyczaju zachowawac / a on
 sie sam tego w Egipcie nauczył / ten tez Tales aczkolwiek byl poganin /
 pokladal byc ludzkie dusze nie smiercelne. Drugy byli medrey Wloscy /
 ktorych przodk Pitagoras / ten sie nie obierał iedno w leczbie a rozmies-

żaniu świata y w śpiewaniu / Sekta była tego sprosna / abowiem po-
kładał ludzkie dusze pospolu sciałem umierać / albo w bydlece ciała wecho-
dzić / ale mu to było zapowiedziano powiadać y tego weźniom.

Solon medrzec Grecki / to:

warzył Sal. som / od tego ieszcze y dzis Xi-
mianie prawa maia y ostawy / Zen So-
lon gdy był w Atenach / widząc bład wiel-
ki przelożonych w ostawach / abowiem
gdy obogi czyniły nie miał dać / tedy mu
gardło wzięto / thakież y o inne rowne rze-
czy / tedy ten Solon w miescie ty niedo-
stakti naprawił / tak iż ktory przez niedba-
łość / tak w miescie iako we wsi czyniły nie
miał dać / kazano mu z miastha albo ze
wsi pr. cz / a iesli przez štode / folgowano
mu w tym / A thak własnie przezwano
było smotowe prawa pierwsze / ktore pisa-
no krwią a nie inkustem / cho ies / ktore
moca ta są / a nie prawem.

Socrates ten pod Artaxerxem Longimannem
zagnał w więzieniu. (la Macedoński-go.

Aristoteles ten był lekarzem u Amintasa kro-
Spokras then uzdrowił Perdike krola Mace-
dońskiego / tych w piętach y innych wiele medrcow żywoty wyłożył po
polsku dawno / y sa wydrukowane.

Cicurgus Lacedemoniſkie Kriaze wielki Me-
drzec był / ten spuściwszy synowcowi dobrowolnie państwo / szedł do Cre-
ty wyspu / ktorą dzis zowiemy Candia / szedł potym do Azii / tham sie
prawo znamięntych nauczył / a gdy sie wrocił do onych y z Spartany
albo Lacedemonu / nauczył y ostawił miastu prawa / ktorych prz. d tym
nie mieli / stad obostwo było udręczone / a gdy przyl. thy prawa / prz-
wiobli tu przysiedze / iż nie mieli onych praw wzruszać aż jasie prz-
-

dzie/ siedł potym do Delfu/ Pytać bogą Apoliną/ dobreli prawa a trwā
le wstawił w oczynznic/ który odpowiedział/ iż dobre y słusne/ odśledz y
zabił sie sam/ aby chy prawa wiecznie thrwały w Lacedemonie według
(przysięgi.

Początek Francuzow.

C Sycambri są rzeceni Francuzowie od miasta Sycambriey/ które
byli założyli napierw y wyszedz y s Thatar albo s Scythiey Aziatickiej/
przyszedz y do Niemiec/ przepeli ie Niemcy w dzisie: żnie/ a to przeto/ że ich
pomocy używali przeciw Rzymianom/ a stąd sie zbrócili y rzeczeni Ger
mani/ iakoby rodzeni bracia/ A tak tego czasu/ kiedy Artaxerx s Mnes
non krolował w Persy y/ przysła na Rzym napierwsza przygoda/ gdy
ci Francuzowie z Germany przyciągneli do Ryma/ oblegli y zapalili
przedmieście/ Camillus ieden Tribun Rzymski/ który był wygnan od
miasta niewinnie/ zapomniałszy krzywdy swej/ zebrał okoliczny lud/
wderzyl na nie/ y wyzwolił lud/ zamet/ y miasto od nieprzypaciol/ Rzecz
ni są też Galli od Gallacy/ iż gdy byli przywiedzieni do Greciey za pte
nigdzie walczyć/ założyli miasto Gallate w Greciey/ a od Gallati Galli
wezvani/ tak sie nąpduje z niektórych histori/ iż chy było przed Bożym
narodzeniem 400. lat.

Camillus.
miłose prze
czyn oczę
żnie.

Monarchia trzecia Grecka.

Roku od początku świata według historikow 4634.
według Cariona 3634.

Gdy Perskie krolestwo albo Monarchia trwała lat 19. cho iest
przed Bożym narodzeniem 320. poczęła sie trzecia Monarchia
od Alexandra wielkiego krola Macedonskiego/ którego słusnie wiel
kim zowie my/ bowiem mało albo nigdy Krola rownego sobie na świecie
nie miał/ tak w sprawach Kyncerskich/ w obyczajach tak y w mierności
O którym prorok Jeremiaś y Daniel w swiętym piśmie zminke czyn
ni/ gdzie go Daniel piše kozlem/ a krola Perskiego stopem/ iż kozieł
stopu miał przemoc/ tak że sie stało/ Aczkolwiek o nim historikowie nie
ktorz y w baśniach swoich tładli/ iakoby sie nie miał tak zacnie vrodzić/
iako iny człowiek/ co niesłusnie pisali/ abowiem ten człowiek na chy od
Boga był.

Boga był przyrzany y wezwany y innym na przykład dany / stami eno-
tami y litosejami / ktore sie w iego żowoci napduia. Rodzay iego od
wielkich historikow iest spisany / miał oycą Filipa krola Macedoniskie-
go / a matkę rzeczona Olimpiada / cey nocz ktorey sie miał urodzić sni-
to sie oycu iego / iż swey żenie Olimpiadzie / żywot był signetem zapieczę-
tował / na ktorey pieczęci był wyrżany lew / Práctikarze to wykładali
iż miał urodzić mocnego człowieka / A byli oboje y Filip krol y żona O-
limpiada z wysokiego rodzaia / Filip poszedł z Pertuleśa Greka / żona z
rodu Achillesa też Greka / s ktorych sie był ten známienity a słáchetny
krol Alexander urodził.

Rodzay Alexandra wielkiego y Filipa oycy ie- go Krolow Macedoniskich.

Hercules / Hillus / Cleodius / Aristomachus / Zemenus / Perdicas / Ar-
geus / Filipus / Aeropus / Alctas / Amintas / Alexander pierwszy / Amin-
tas wtory / Filip wtory / a stych Alexander wielki posedł.

Herodotus.

Urodził sie Alexander wielki po Troianiskiej walec około 800 lat / ktore-
go rodzay Herodotus dostatecznie wypisał.

Rodzay Olimpiadi matki Alexandrowey.

Achilles ktory był Greckim krolowicem / Pirrus brat iego / Meolus krol
Epiri od ktorego poszedł Pausanias krol Epirow / Tarimbas / Alctas /
Neoptolomeus / a ten był ociec iey.

Pausanias.

Filip ociec Alexan-

drow gdy był zabít od Pansa-
niego swego Książęcia / dla nieu-
czynienia sprawiedliwości / o brzy-
dliwy weźnyel / ktory był wziął od
Attalusy rycerza Filipowego / od
stapili Illirici / to są Slowacy / y
Grekowie od Macedonien / abo-
wiem iesteż był Alexander mło-
dym / wśakże potym wziąwszy po
oycu swym Macedoniskie krolest-
wo / zaśa wziął Illiriki / potym

Attalus:

Greci Tebani / ktorzy w sile przeciwnie u s Persy postępowali do grun-
 tu / zborzył tchaz i z ni gdy wsturac ni: mogli / A gdy iuz sobie potey Ale-
 xender w Greciey uczynil / wezbral sie do Azey z woysci: m swoim / ktore
 go mial / piechych czterdziestci ty / iey / ieznych / czterzy tysiac / a bylo tam
 iuz iego oycz ludzi tchaz wiele / stym malym lud: m porazil Persy y wiele
 mial z namienitych pobral / to iest / Sardis / Mileth / tirum / gdzie tam
 wiele niewiez / snosci wyl / Dariusz krol Persi po porazce uiekl do Indi-
 ey / Zone iego y marte / syna y dziewke Alexander pobral / s tchor: mi sie
 tat kaskawie obchodzil / iato na tatie przysluszalo / iz marte Dariusowe
 marta swoia na: ywal / zone siostra / dzieci calowal iato swe wlasne / dla
 czego byl wzietym / y wdziecznym y ludzi we wsheticy Azey / tat iz do-
 browolnie k niemu sami: kraginy przystawaly / Potym Darius z no-
 wu zebrał woysko wielkie na Alexandra y rzeki Eufraten / tam do ostat-
 ka porazon / a uciekajac zabie od swego slugi rzezonego Bessa / a gdy go
 nadiechal Alexander / barzo go s piazem zalowal y rzekl sie pomścić te-
 go nad Bessam / ktorego gdy poznano / kazal dwoie drzewa schylc / a za-
 wierzchy obie nodze wwiezac y pusci / tam go drzewa roslagnely / Po-
 tym Alexander icchal do Babilonu / wziął y Suzam / a stad Monarchi-
 ey y wsheticy Azey dostal / a dzialo sie siodmego rotu iego krolowania /
 pipe cho Justinus za ieden dzw / iz Alexander tchaz z malym ludem na
 wshetec swiat walczył zwlaszcza w Azey / gdzie tcham prawie wshetec
 swiat ziemie lezy / bo my tchu w Europie na ostatku zi: mie mieztamp /
 gdy nas blisko morze wielkie Oceanus / pipz tez za ieden dzw iz Ale-
 xender w swoim woysku sprawce zadnego nie mial młodego nad sie /
 coby mu bylo mniej czterdziestci lath / mowiac iz nie wsheteczn: se / ale
 stalosc zwieca / Abowiem byl y sam wylecial przy iedney pian: y biez-
 dzie / gdy sluchal Clitusa (swego starego rycerza) chwalcz Silipa oycz w-
 mi: nosci nad Alexandra / kazal sobie dac luku Alexander / tcham zabil
 Clitusa czego potym zalowal tat barzo / iz by go byli ni: hamowali / za-
 bil by sie sam byl na: go / obie. Takze tchaz s przeciwnych obyczajow
 prz: miemilo sie / bowi: m gdy sie bral z woysci: m przeciwn: In-
 dom a Scypton / a we dwunastcie lat po cych Silpie / a stey: y lath
 mial 32: miesiec / 2. od narodzenia swego. Bylochy wiele o tym wi-
 tim krolu

Prawda
 Alexandrowa
 do Azey.

Dariusz

Eufraten.
 Dariusz zabie

Bessostara-
 gan,

Babilon
 Zusa

Azia
 Europa

Clitus

Indi
 Scyia

kim krolu na przyklad danym co pisac/ iato go pan Bog wsem przed
pezy byl na swiecie postawil/ sklad mu szescie a ta sprawa przychozja
ta/ iz mu zadni na swiecie odeprzec nie mogli/ ale iz tego wiele tak/ hy
male kiazki/znosc nie moga/ Przeto kto chce szerzy bacznosc/ eci Hero-
d. ta/ Justina/ Plutarcha/ a Danielowe prorocтва rozumiey/ o tymi
za nym czlowieku od Boga tu przykladu danym.

Rozdzial krolestw po Alexandrowey smierci.

Alexandrowa zona Roxana/cora krola Persego po smierci me-
za swego byla brzemienna/ a gdy inego dziedzica nie bylo/ wiele
ich na to przyzwalalo/ aby tego czekali/ i sli sie syn wrodzi aby byl
dziedzicem/ a do tego czasu kiazeta Rzecz pospolitą sprawowal/ kto-
rzy sie im beda opiekac/ Przeciw temu byli druzzy zwlaszcza Perdicas/
ktory przyzwalal zdradliwie na Ardeusa brata Alexandrowego/ na kto-
rego wiele ich s nim przyzwolilo/ gdzie y Perdica iego sprawę narowy-
szym wybrali. Perdicas myslil iakoby sam Monarchia obdzierzal/ w
myslil poiac slosre Alexandrowe Ekopatre/ aby ktemu mial sleshy
przystep. Antipater ktory na ten czas rostazowal w Macedonien/ o-
baczył zdrade Perdiki/ wesele mu przekazil/ dla cz. go woyska na sie wiel-
kie zebrali/ a st. y prziczyny/ naprawie rostirki miedzy Kiazety po smier-
ci Alexandrowey wroslly/ potym przeciw Perdice ini powstali/ Antipater
Ptholom. us/ Antigonus/ s kthoremi gdy walczył/ zabit w Egipcie od
wlasnych ryeczow dla iego spornosci/ a tak Kiazeta przednichy umie-
nili sie po Alexendrze rozdzielic krol. stwy/ gdy e ktory byl starosta za Ale-
xendra/ tam mial byc panem/ Seleucus krolen Syrystim/ Ptole-
meus Egipstim/ Antigonus w Azien/ Cassander w Macedonien y w
Grecien zostal/ kthorzy po nim dla Monarchien Macedonskien wielkie
w ilci wrodl miedzy soba/ a zwlaszcza w Macedonien/ Abowiem byl
Cassander/ slachetna Olimpiade matke Alexandrowe zabil/ ktora po
sobie taki przyklad enochlyw w ludzka pamiec zostawila/ iz wshyly hi-
storikowie y kronikarze o niej pisa/ Xarum pudicie exemplum/ to jest
przyklad okazanie enochy niepospolity/ Abowiem gdy ia miano sie-
cia na sm. erc bez strachu pokazywaly rece na ramionach y dwu panien
byla ten pamieci/ iz lezac do ziemi rekoma sie zakrywala/ aby kthorey
cz. sci ciala nagiego nie okazala/ takze te y pannom rostazala czynic/
bo za wstydem

Perdicas
deus

Antipater
Antipater

Perdica zabit

Cassander o-
krutny

przyklada eno-
chowy Olympi-
adi

bo za wstydem enotà chodzi. Roxane żone Alexandrowe kazał poimac Roxane poimac
 na prawowymy też aby i syn dziecie było zabito / ktore była po śmierci Alexan
 drow y porodziła / to jest Alexandr d. ugi go / Wpatrze pan Bog / aż te
 go otrucię / i stał nie nad samym poimac / ale nad tego syny / Rbowi m
 po śmierci Casandrowy / synowie jego Antipater y Alexandr walczac
 o Macedonstie trolstwo / uciekł sie id. n do Lizimacha cpa sw yż n
 o pomoc / od ktorego zabit / Alexander drugi syn uciekł sie do Demetriu
 sa / od ktorego też zabit / a stał trolstwo Macedonstie przypło na De Demetrius
 metriusa / ktorego rodząy trwał długo / aż do trola Cosdrasa ktorego Cosdras
 był Constantinus poimac.

O krolach Syryjskich.

Rex Sclawcus vrodzi
 lo sie w Macedonicy / na
 ktorego calenku rodzącim
 było znamie / na kstał kotwice
 a taticz był o iego potomkow
 aż do trzeciego potolenia / then
 zabit Demetriusa y syna Anti
 gona trole wicticy Azry / Ba
 bilon mocą wziął y inne miasta
 tenzy y Lizimacha kazał z Ne
 lespontu zabit / Pothym też y
 sam zabit od Ptelmeusa Ce
 rawna. **E** Strakliw przy
 kladyzuprawde z wypadku tych
 krolow / ktore sam Bog na trol
 miysce pomazuje / przwodzac
 nas tu temu przykladu / aby
 syny nie durali w swoje moc y mądrości / iedno na i wspano pr cładali
 Po śmierci Sclawtowey Antiochus Soter krolował w Syry / troy
 miał syna Antiocha Teos rzezon go / Ten Antiochus miał żone Laō
 dicen o teora miał dwu synu Sclawka Calinica / a Antiocha Hierax /
 Ptolemeus Jladelfus dał d. iedno swoje Bereniceen. Antiochowi za
 druga żo

Demetrius
 zabit
 Antigonus
 zabit

Lizimach
 zabit
 Seleucus zabit

Antioch Soter
 Ant. och Teos
 Calenicus
 Hierax

Berenices
iel prok.
Ergetes

te tate
branno

ucus po=
n od bra
ia.

ioch zabit

druga żona / po tym gdy zmarł Antiochus namówiła Laodiceę Se-
lewki siostrę swego / aby poimal Bereniceę macochę swoją a królestwo
wziął / y uczynił tak / obległ macochę / która się mu pod słubowaniem ie-
go obyczajnego zachowania dała / wpał potym przebaczył i go / dał za-
bić cnotliwą panią Bereniceę / co o Daniela w świętym piśmie iako
nie sto / królowa z Egiptu o Asyrianów iakoż krzywdę cierpieć będzie
czego się pomścił król Egiptu nad Asyrian / gdzie potym brat ten Pto-
lomeus Euergetes iechał do Syrii / Selewkę wygnął / miał wiele
pobrał. Chęć się mścić Seleucus uciekł się do brata młodszego Antio-
cha Tetraxa / który go swoim zjednał / a sam państwo braterskie wziął o-
myślił o pomocy posłannych ludzi za pieniądze nabitych / abowiem
byli w ten czas Gallowie w Grecyi / które był przywiódł Brenno Król
z Niemiec / które dziś zowie my Gallos to jest Francuz / od Gallów Gal-
lowe wezwani do których święty Paweł częstho pisał o wierze Krześcija-
ńskiej / a tych pomocy zwyciężył Antiochus Selewkę brata / który też
sam Antiochus zwyciężon od Sarrastich Królów. Potym się uciekł
Antioch do Ptolomeusa Euergeta o pomoc przeciw Scythom / ale
Ptolomeus pamiętając na okrucieństwo które nad siostrą jego Bereni-
ceę odział / zabił go / a brat przed tym Seleucus był zlamany / a miał
mizernie ci dwaj bracia zgineli / a snadź dla niewinnej krwi rozlania /
której pan Bóg długo żadnemu nie cрпи.

Antiochus wielki

w Syrii królował / który
Ptolomeusa Filopatra Króla E-
giptu prześladował / król Egi-
ptu stę przyczyn / porucił się
Rzymianom / y syna im dał w o-
pięć / stąd były wielkie wal-
ki między Antiochem a Rzymia-
nami / a w ten czas był uciekł Pa-
niś po porażce Carthaginiści / do
Antiocha / w którego duszał Anti-
ochus / y w jego nadzięk Rzymia-
nom hardym był / ale gdy mu moc Rzymianie stali / musiał sam się

dnac/ a syna Epifana Antiocha w zakładzie dać. Po śmierci Antiocha
 widziwego syn jego Seleucus wstąpił na państwo syceowskie/ An-
 tiochus Epifanes wthen czas wcielił z Rzymia z wzięcia/ wypędził
 brata Seleuka/ a sam państwo pod nim wziął/ Zento porym Antio-
 chus Epifanes będąc chętnym a okrutnym wezbrał się do Jeruzalem/
 abowiem Żydzi/ tak niesform byli/ iż nie dawali kapłanstwa najwyższe-
 go potomkom ich/ iedno panom wielkim/ zabieray własnego dziedzica/
 tedy przyczynę iechał Antiochus/ iż był proson od Jazona/ aby go ka-
 płanem ośtawił/ który gdy przjechał wiele ludzi pobili i kościołowi potu-
 pil w Jeruzalem/ po czym iechał do Egiptu/ nadziejąc się go dostać
 po opiece krola mlodego/ ale iż się już było poddało wiele miast krolowi
 mlodemu/ przeto się go obawali Rzymian/ o czym perzey Jozefus pis-
 że. Gdy się po wchory kroc do Jeruzalem Antioch wyprawił/ chęć
 wieści kupieckiego uczynił niż pirwey/ y postaradzenie Salomonowe-
 go kościoła/ abowiem kazał s nied wymiatać Boże przykazanie/ Biblię
 y inne księgi popalić/ a słup swoy białwochwálsci wstawić/ y Żidom prze-
 kazał aby gi chwálili za Boga/ a stał Damiel nāznaczył w świętym pi-
 smie Antikrystha sposobem Antiochowym przysię/ iż będzie przeciw na-
 rzęztowa moc moey Boga najwyższ: go/ o ktoro okrucieństwo też Ma-
 chabeus pise w Biblii/ Wpatżę/ iż pan Bog nie lubi ani cirpi żadney
 okrucności/ zbytkow ani białwochwálstwa na świecie/ wzbudził Macha-
 beusa Żyda/ który zebrałszy nie wiele ludzi poraził Antiocha/ po trze-
 cim leciu iako był słup do kościoła wstawił/ kościół święty naprawił wy-
 rzuciłszy rzęztowstie białwany. **C** Działo się po śmierci Alexan-
 dra widziwego 148. lathā/ a po wyzwoleniu Żydowskim z Babilonick
 lat 348. a przed narodzeniem Krystusa 152. lat/ według Cariona.
 Gdy po trzecie wyprawił do Jeruzalem Antioch/ Epifanes rzeżony
 od haleństwa/ bowiem gdy był pian rozmiatał po ludzich pieniądze/
 cheąc się mścić porażki swoy nad Machabeusem/ umarł: po tego śmier-
 ci brat Demetrius wziął krolęstwo/ zabieray mlodego Antiocha Egi-
 pta synowca sw: go/ wcielił się do Rzymian/ Alexander książe oborzył się
 na Demetriusa y zabił go/ zaś od syna Demetriusowego zabił Alex-
 ander/ Miał też syna drugiego Demetrius Antiocha Gryfa/ ktorzy z

Jozefus

Machabeus
poraził Anti-
ocha.Śmierć Antio-
cha
Demetrius

Antiochem Syryjskim walczył o królestwo Syryjskie / gdzie się oba zabili /
 li / tak że synowie ich także walczyli o nie / aż na ostatku zwyciężył /
 do Syryana króla Armiańskiego / który zabijając obudwu posiadał kró-
 stwo Syryjskie / aż Pompeius wielki Rzymowi samego Syryana za-
 bił / królestwo oboje wziął / a tu potomstwo Seleukowe przypłyło w cu-
 dze rzeczy o królestwie m.

O Królach Egipskich.

Ptolomeus Lagios syn / którego Pausanias
 pisał / że był brat od Filipa cesarza Aleksandra / którego poślubił.

Ptolomeus Sifadelfus / o tym

wiele pisał / iż się toczył w naukach wszelkich /
 do którego przypieczędzali z rękami krain /
 rękami ludzimi / a stał się z wężonemi ludzimi /
 dowsticami poznal / którego namowili / iż /
 dowsta Biblia dał przełożyć na Greckie /
 ci / i tak siedemdziesiąt wykładacjom wężo-
 nym / gdy oba żył / lud się /
 swiecie być nastąpił / pod Bogą łaskawym / toczył się w ich tryzjach / tak
 w swym piśmie iako w historiach.

Ptol. Sifopator / ten był zwyciężył Antiocha
 wielkiego / ale się potym stał / bo zabili króla /
 dla miłości
 dney dziewki.

Ptol. Euergetes / ten się mścił siostry Bereniki
 en nad Syryjskim królem / iako wyszedł napisać.

Ptol. Epifanes / tego naieżdzał Antioch wielki
 i / wpadł mu potym dał dziewczę za żonę Antiochus.

Ptol. Filemetor / pod którym Antiochus Epi-
 fanes chciał wziąć królestwo / ale go Rzymianie obronili.

Ptol. Euergetes / ten Demetriusa porażonego
 y wygnanego na królestwo Syryjskie z siebie wadził.

Ptol. Sif

Ptolo. Fisco / wiecey bestia niż człowiek rzeżony
 abowiem / i ostre swoje poia wpy za żonę / s którą gdy dziecko miał / tazał
 je iey zięć / po ym s królestwem wypędzon / wpatkę y deudzy po nim / tās
 kimże sie otruceastwem petali / ptoda aby co o nich pisano.

Ptolo. Alexander.

Ptolo. Papius.

Ptolo. Auletes / ktorego **Gabinus Rzymia-**
 nin zaśie na królstwo wrocil.

Ptolo. Dionisius / ten porażonego **Pompeiu-**
 śa zabił k woli **Juliusowi** / wpatkę potym **Julius** wygnal go z **Egiptu**
 a królestwo dał si. strze **Cleopatrze** / ktora sie potym zabiła / gdy wstąpiła **Cleopatra**
 meżā zabitego był **Antoniusa** od **Augustusa** / o czym bedzie niżej / a od
 tej przysło **Egiptkie** królestwo na **Rzymian**.

O Jydziech.

Powysciu **Jydow** z **Babilonu** / iako trwalo **Dawidowo** pot.
 two w prz. toż. iustwie (iako pisał przed tym) aczkolwiek nie mie
 li tuciołow królewskich / teko **Książety** mianowani byli / a panowa
 li / aż do **Antiocha** & **Pisana** / ktore swięty **Eufas** mianuie w **rodzaju**
Kristusowym.

Sorobabel panował lat 58. **Nesa Meseolan** 66. **Joanna Ben Nesa** 63
Judas pierwszy **Hircanus** rzeżony lat czternaście za czasu **Alexandra**.
Do Alexandrze **Jozeph** pierwszy lat 7. **Abner Semei** 11. **Eli Matatia**
 lat 12. **Aser** nahał 9. **Nagid Artaxat** lat 10. **Nagai** & **li** 16. **Maslot**
Naum 20. **Amos Syrab** 14. **Matatia Siloa** 18. **Jozef** mniemy
 50 / ten miał dobre zachowanie s **Ptolomeus** m & **wergetem** / **A. scem**
 go mianuie **Euzebius**. **Hanna Hircanus** wchory lat 16. then wielkie
 walki wiódł przeciw **Arabom** y porażil je / po czym gdy był obleżon na Ostatni pola
 zamku od **Antiocha** & **Pisana** / nie chciał sie dać / ale sie bił z nieprzacie- mek dawidow
 lem aż do śmierci. Naostatczny to był z **Dawidowego** rodu / a o **Jy-**
Dow przłożony król. Na ostatku **Nachabei** królowali / po nich już prz
 szło na po

Inaczenie
rzyśta

šlo na pogańskie krole/to iest na Heroda/potym na inie/aczkolwiek byl
wzial obrzeczke Herod/wszakze nie byl Zyd.m/a chy sie spelnilo proroce
two ono/ Nie bedzie wzięta laska Krolow s: a Zydow/ az przyjdzie then
ktory ma przyjsc/bo to bylo iuz czasu narodzenia Chrystusa.

Rodzajni Machabeow ktorzy krolowali na
Zydostwie porzad iato Kriazeta.

Matathias/Machabeus/Judas/Jonatas/Si
mon/Simonow syn Hircanus/Aristobulus/Alexander.

Matathias/napominal syny/ aby odpierali
Antiochowi.

Judas Machabe
us porazil Antiocha/ y to
sciol swiety naprawil/ y innych
wiecy zwyciestw odzierał/ po
tym gdy w przynacielstwo z Azi
mian wszedł zabít byl/ abowiem
pan Bog nie chce aby w tym is
nym miał człowiek nądzi. ie ie
dno w nim/ bo miał za cho/ iż
gdy bede y Azymian w lasce ka
cno krolstwo Zydowskie posie
de/krolował lat 5.

Jonatas krolował

rison

lat dziewiętnaście/ten krol
stwo Syryjskie chciał posi. sc/
ale rychło od Trifona zabít.

Simon krolował osm lath/ then zwycięzył
Antiocha Gryfa/ po tym zabít od swoi. h.

Hircanus panował lat dwadzieścia y jeszcze za
niego byl obległ Jeryzalem Antiochus Gryfus al. go pieniadzi

oblagali iż odstąpił/ y dostał Samarię.

Lit 33.

Aristobulus Hircanow syn krolował rok/
to był krol pierwszy Jeruzolimski koronowany po wysciu z Babilo-
nã/ ktory po tym zabił brata Antigona dla krolowania.

Alexander młodszy Hircanow syn/ krolował Iosephus pisze
lat 27. a po nim zonã tego lat 9. miał synow dwu/ Hircanã y A-
ristobola/ aczkolwiek był starszy Hircanus/ wpatrzył go młodszy brat Aris-
tobolus s krolestwã wypędził/ y wziął krolestwo/ po tym przez pomoc
Antipatra krzyżca Idumeo oycã Herodowego/ pomścił się nad brat-
em/ bo tenże spory w Żydostwie bywał/ iako y między poganymi otoko-
powania/ po tym Pompeius wziął Jeruzalem/ a Hircanowi dał
nawysze kapłanstwo/ a Aristobola poimal y ze dwiema syny Alexan-
drem y Antigonem do Rzymã kazał wieść/ ale na drodze będąc wcielił
im Alexander/ ktory po tym moźnym był w Żydostwie/ aż go po tym Ga-
binus Rzymski dał sciać w Syrii/ s przywodu Scipiusa/ Antigona Gabinus
puszczon od Juliusa cesarza/ ale po tym był sciet od Antoniusa w
Antiochii/ Hircanus krolego był Pompeius na kapłanstwo nawysze
go wsadził/ też od Heroda krola w Jeruzalem sciet. **E**u sie okazała
ludzka słepota w chciwosci panowania/ choci y swietego rodzaju byli.

Sekty Żydowskie.

Podreczeniu Żydowskim od Antiocha/ weszły sie sekty troiãz
kie o Żydow/ to jest/ byli Farizei/ Saducei y Esei. Farizei rzecze-
ni od Pharis/ iż byli od tego głosu oddzieleni/ aczkolwiek byli nad
inne uczeni/ wpatrzył mieli swe inne ustawy nad zakon Mojżesow/ byli nad
inne przykładniczy y lepsi/ bo wierzyli każda dusze człowięczą po śmierci
żyć/ wierzyli też iż Bog ludzkie złości karze/ wierzyli też o przyszciu Me-
siaszowym/ na zbawienie wierzącym weni/ a była tymto meżom Rzecz
pospolita mieszka poruczona/ dla starczyńnych osob a pokornych twarz.

Saducei ci chcieli s powaga y sibiactwem żyć/
Przeto sobie imie zaczęli wyznależli Żadicei/ bo Żadit po Żydowsku sprã-
wiedliwy/ za takie sie i ż oni chcieli mieć/ Żalżet y dzis nagorzy ludzie
chca pokorną twarz sive złości zatrzymać/ ci byli Sekci Epicurystici/ Saducei
Epicuri
I bo nie wierzy

bo nie wierzyli duszy po śmierci żyć/iedno śliskiem pospołu umierać iako
tydlecak/ Al. dla tego abyśmy dobr. e spotęgnie a w boiażni żyli/ oślawi
Bog pilko w rośl. oś. rąpska ludz. iem po śmierci/duś. iem dobrym n. z. iem
aby tym spotęgnien. żyli/ a z. i. si. sie wiarowali boi. i. si. sie zapł. i. t. y. / a
n. i. d. i. e. i. e. m. i. a. i. c. e. w. d. o. b. r. e. y.

ii

Esai gdi widzieli Saduceos y Farizeos pod po
try w. t. a. / cudnie a spotęgnie żyć/ chcieli mieć n. a. o. n. i. e. / w. s. t. a. w. i. l. i. s. o. b. i. e. i. m. i. t. e.
Esai/ pr. a. c. o. w. i. c. i. / Al. s. a. p. r. a. c. a. z. n. a. m. i. o. n. u. i. e. / k. t. o. r. y. s. w. e. m. i. w. s. t. a. w. a. m. i. s. r. o.
g. i. z. y. w. o. t. w. i. e. d. l. i. / i. a. k. o. d. z. i. s. N. o. w. o. k. r. z. e. j. e. n. y. / w. s. y. t. k. t. o. s. p. o. s. u. m. i. e. l. i. n. i. c. z. y. m. i.
s. i. e. n. i. e. d. z. i. e. l. i. l. i. / r. o. b. o. t. a. m. i. s. i. e. z. y. w. i. l. i. / a. p. r. z. e. d. l. u. d. z. y. m. i. s. i. e. b. i. e. z. o. w. a. l. i. / i. n. e. s. e. k. t. y.
p. o. t. a. p. i. a. l. i. / a. t. o. c. o. b. y. l. o. w. Z. y. d. o. w. / w. s. y. t. k. t. o. s. i. e. t. h. o. w. n. a. s. w. K. r. z. e. s. c. i. a. n. s. t. w. i. e.
n. a. n. d. u. i. e. / b. o. s. i. e. t. a. k. i. e. z. n. a. t. r. o. i. e. r. o. z. d. z. i. e. l. i. l. i. / i. e. d. n. i. K. z. y. m. s. c. y. / d. r. u. d. z. y. G. r. e. c. e. y.
d. r. u. d. z. y. N. o. w. o. k. r. z. e. j. e. n. y. z. b. r. a. t. h. r. i. / i. e. d. n. i. d. r. u. g. i. e. p. o. t. a. p. i. a. i. c. e. / c. z. e. g. o. B. o. g.
d. l. u. g. o. t. i. r. p. i. e. c. n. i. e. m. o. ż. e. / B. y. l. y. t. y. s. e. k. t. i. w. Z. y. d. o. w. z. a. c. z. a. s. u. J. a. n. a. M. i. r. c. a. n. a.
s. y. n. a. S. y. m. o. n. o. w. e. g. o. p. r. z. e. d. n. a. r. o. d. z. e. n. i. e. m. K. r. y. s. t. u. s. a. l. a. t. 125.

O walce Cartagińskich z Rzymian.

Takie przemienności a meustaw. i. z. n. o. s. c. i. w. M. o. n. a. r. c. h. i. a. c. h. b. y. l. y. / A.
l. y. y. s. t. i. c. h. / P. e. r. s. k. i. c. h. / G. r. e. c. k. i. c. h. p. i. s. a. l. e. m. i. u. z. / t. e. r. a. s. t. e. z. t. r. o. t. k. o. n. a. z. n. a.
c. z. e. K. z. y. m. s. t. i. e. s. C. a. r. t. a. g. i. n. y. p. r. z. y. g. o. d. y. t. h. o. r. e. s. i. e. d. i. a. l. y. / i. u. z. p. o. w. i. l. a.
k. i. m. A. l. e. x. a. n. d. r. z. e. / a. b. o. w. i. e. m. K. z. y. m. i. a. n. i. e. b. e. d. a. c. e. r. o. s. t. o. p. n. i. / w. i. e. c. e. y. s. p. r. a. w. a.
d. o. b. r. a. / s. t. a. l. o. s. c. i. a. / r. o. z. u. m. e. m. n. i. z. m. o. c. a. b. i. t. e. w. w. y. g. r. a. w. a. l. i. / N. a. p. i. w. e. y. / M. a.
s. p. a. n. s. k. i. e. t. r. o. l. e. s. t. w. u. / p. o. t. y. m. C. a. r. t. a. g. i. n. s. k. i. e. w. z. i. e. l. i. / a. c. z. t. o. l. w. i. e. l. z. a. w. i. e. l. t. i. e.
m. i. s. k. o. d. a. m. i. s. w. e. m. i. / P. r. z. y. c. z. y. n. a. b. y. l. a. w. a. l. t. i. C. a. r. t. a. g. i. n. s. k. i. y. S. i. c. i. l. i. a. / a.
b. o. w. i. e. m. N. i. e. r. o. n. t. r. o. l. i. c. h. z. a. d. a. l. p. o. m. o. c. y. o. d. K. z. y. m. i. a. n. p. r. z. e. c. i. w. C. a. r. t. a. g. i. n.
s. t. i. m. / t. h. o. r. z. y. i. u. z. n. i. e. m. a. l. a. c. z. e. s. t. d. z. i. e. r. z. e. l. i. S. i. c. i. l. i. e. y. / a. t. h. a. t. o. d. z. a. l. o. ż. e. n. i. a.
K. z. y. m. u. l. a. t. a. 480. p. i. w. s. z. a. w. y. p. r. a. w. e. w. o. i. e. n. n. a. p. r. z. e. c. i. w. C. a. r. t. a. g. i. n. s. t. i. m.
w. e. z. y. m. i. l. i. K. z. y. m. i. a. n. i. e. / k. t. o. r. a. t. r. w. a. l. a. m. i. e. d. z. y. i. m. i. l. a. t. 22. w. t. r. a. d. c. i. l. i. K. z. y. m. i. a.
n. i. e. p. i. w. s. z. a. w. a. l. k. e. / n. a. t. t. o. r. e. y. t. e. h. t. r. o. l. k. M. A. t. t. i. u. s. b. y. l. p. o. i. m. a. n. / t. e. n. t. o.
b. y. l. p. o. s. l. a. n. d. o. K. z. y. m. i. a. n. a. b. y. z. a. n. w. i. e. z. n. i. e. w. y. p. u. s. c. i. l. i. / i. a. t. o. m. w. y. s. s. e. y. p. i.
s. a. l. o. i. e. g. o. s. t. a. l. o. s. c. i. / p. o. t. e. y. p. o. r. a. z. e. c. h. c. i. e. l. i. C. a. r. t. a. g. i. n. s. c. y. w. z. i. a. c. z. K. z. y. m. i. a.
n. y. p. r. z. y. m. i. e. r. z. e. / a. l. e. t. h. e. g. o. w. n. i. c. h. n. i. e. m. o. g. l. i. o. b. d. z. i. e. r. z. e. c. / b. o. K. z. y. m. i. a. n. i. e. z. e.
s. i. e. z. n. o. w. u. / p. o. r. a. z. i. l. i. w. w. o. s. p. u. S. e. g. u. z. y. C. a. r. t. a. g. i. n. s. k. i. c. h. l. u. d. z. i. p. i. e. c.
d. z. i. e. s. i. a. c. t. y. s. / s. k. t. o. r. y. c. h. d. o. b. r. o. w. o. l. i. n. i. e. b. e. z. w. y. t. u. p. n. a. d. r. u. g. i. e. p. u. s. c. i. l. i. / a. t. h. o.
b. y. l. o. t. e. g. o.

Sicilia

Nieron

Attillus Regu
lus

było tego czasu po Alexandrze kiedy Ptolomeus Euergetes krolował w Egipcie.

Lata od założenia Rzymu 536. wtora bitwa była Rzymian s Cartagińczykami/ nad ktorem Hanibal był przelozonym na morzu ktore zowga Punicum/ a to było dla Hispanicy/ ktora był Hanibal Rzymianom wziął/ w tej bitwie byli tak barzo Rzymiani: porażeni/ iż nigdy gorzej y wiele bogactwa stracili/ iednych klenotow a pierścieni nabrali Cartagińczy pierśnascie spadow/ o czym perzen piśa Lucius Florus y Titus Livius. Gdyż już byli Rzymianie tak barzo strwozeni aż chcieli do Grecy uciekać/ a gdy to obaczył ieden Rzymianin Scipio młodszy/ mowił k nim wpominając ie/ Czemuście tak plochych myślić czemu nie duszcie swojey stalosci y sprawiedliwosci? czemuście tak niedbali na opeżyzne a krewn: swoje? zaż nie wiecie iż fortuna s czasem rada sie często odmienia/ po niebezpiecu bywa bezpieczcie/ y ostanwił to/ iż ktoryby od swych uciekał chciał swym go mieczem na miejscu zabić/ zebrał natychmiast młodeńce ktore przywidł na przysiege/ iż ieden drugiego nie miał odstepować do gardła swego (trwała ta walka lat 16) gdzie potym ten to Scipio swemi wojennymi towarzyszmi poraził Hanibala w Africe/ iż musili Cartagińczy położyć prosić o Rzymian/ Rzymianie nie chcieli inaczey iedno aby im Hanibala wydali/ bacząc to Hanibal uciekł do Antiocha wielkiego Syryjskiego/ y podwiódł go aby przeciw Rzymianom woysko zebrał/ mieniac że mu chęć krolstwa wziąć/ Antioch zebrał woysko/ nad ktorem Hanibala wezwał Hetmanem/ ale porażon/ Widząc iż złe Hanibal/ uciekł do Prussa krola Bitynskiego/ y także go podwiódł przeciw Rzymianom/ Rzymianie poraziwszy Prusa/ oblegli Hanibala na zamku/ widząc Hanibal iż nie mógł uść reku ich/ żądał sobie iad/ tamże umarł trucią/ aby żywo w Rzymskie ręce nie przyszedł. Potym gdy już trzeci Cartagińczy niebezpiestwa walki mieli/ byli zachowani od Rzymian w potoku do czasu/ ale iż sie byli nauczyli niespokojnie mieszkać/ mieli od nich sąsiedne miasta Rzymskie trudności dosyć tak iż często skargi na nie o Rzymian bywały/ Senath Rzymski bacząc to do nich/ długo te rzecż rozbiierał coby snimi na opanet czasem si miasto z gruntu strącić/ czyli k tu posłuszeństwu Rzymu.

Hanibal

Rzymianu p

rażeni

Luccia Flor

Titus Livius

Scipiego w

minanie

Hanibal pora

żon

Prussa krol.

Smierc Hami

balowa

wieść. Scipio Nasica wótował aby tego okrucieństwa na sie Rzymia-
 nie nie dawali znać / bowiemby nie snadnie wszytkiey Afryki dostali bez
 niego / Drudzy także nie radzili mówiąc / gdy tcho miasto zagubiemy /
 na kthoresmy zawzdy swe miecze ostrzyli a zbroie działali / przyjdzie na
 Rzym taki pokoy / iż sami s sobą walczyć musiemy / Catto przeciw tche-
 mu radził mówiąc / gdy nalepię Cartaginowie obaczę Rzymiany prze-
 spieczne a leniwe / nie zapomnię swotey kazni / będą sie iey chcieli mścić /
 bo aczkolwiek majątności pozbyli / ale smysłu a chytrości nie / a tak lepiej
 to miensze do gruntu wywrócić a zniszczyć. Senat Rzymiński chcący sie
 lepiej wywieść co by mieli czynić / posłali tam Cattona starego y z i-
 nemi / aby przepiegowali / iako sie k Rzymianom mają / a gdy sie wy-
 wiedzieli / przyechali do Rzymu nalażło sie tak / iż wiecy ięczy wmiemili
 czynić przeciw Rzymianom / niż sie nadržiwali / ktemu Cato przyniosł
 na rozdzie świeżych fig wielkich / ktore gdy okazał przed Senatem pitali
 go / skąd są tak rostkose a świeże figi / odpowiedział z nieprzyacielskiej
 ziemie / ktore tak blisko siebie mamy pogotowy / aż każdy może od nich
 takie figi świeże przynieść / Rzymianie wmiemili do gruntu miasto Car-
 tago zborzyć ze wszytkim ludem / a pastwiakła sniego weźnić / wyprawi-
 li wojsko do nich / nad którym ostarwili starszym Scipia młodego &
 milusowego syna / Potym gdy Scipio oblegał miasto / czwartego roku
 ie wziął / aczkolwiek drugim dopuścił wciekać wpatkę wielkie okrucieńst-
 wo nad nimi weźnił w mieście / Na ostatet rostkazal Scipio miasto za-
 palić ktore pesnaseie dni gorzało nieprzeskaiąc / tam Scipio patrzal pla-
 cząc / a mowil co dzis lednem a to potym drugim u bywa / tak czasy s for-
 tuną sie mienia / iż żadna rzecz w swoim bycie na wieki nie trwa / snad-
 też to kiedy przyjdzie y na Rzym / co poethym ktemu rychlo przyslo / gdy gi
 Gottomie z Wandaliy do gruntu zborzyli / Bylo to miasto Cartago /
 kto wszytkiey Afryki s ktorego sto tysiac ludzi tu potrzebie wychodziło /
 tak stali byli / iż gdy im w bitwie do kufow cieciw nie dostawało / dziewki
 y niewiasty wartoce swoje wrzynaly a cieciwy kreśli / pierścienie siothe
 na kotwice dawaly / bo wiele bitew przed tchym na morzu (kthore zowę-
 um abo punicum) miewali / stalo to miasto Cartago od za-
 ny albo & lisse ktora ie była założyta / lat siedm set.

O Jugurcie.

Jugurta

Jugurta syn nie z własney

żony Micipsorow od syna Massenissi krola Numickiego/ tego czasu był kiedy y Soter krolom Egipskim/ bo to oboie krolestwo w Africe Numickie y Egipskie gdzie y Cartago była/ tego Jugurta nad ine syny własne ociec miłował/ y poruczył mu po sobie krolestwo sprasowować/ bacząc go być wrody krasney y wdanej sily/ tak był prekti iż rowno biegł s strzala z ręką albo z łutem wypuszczo-
nq/ ale sily s cnotą sie nie zrownawały/ bo trzech braciów rodzonych zabił by mu w państwie nie przekazali/ dla czego był pozwan przed Senat Rzymiski/ tam przez dary wyszedł wolno/ przeto mowil/ O by taki kuspic był laczno by Rzym kupił/ Nie polepszył sie Jugurta zabili y drugiego brata stryżnego/ Rzymianie pozwali go przed sie/ nie chciał stąnąć dla czego posłali przeciw iemu z wojskiem Albiną rycę Rzymiskiego/ ktorego chytroscia y dary wychodził iż mu dał pokon/ przed sie Rzymianom škody chytrosciami czynił/ Posłali trzeci raz Rzymian nie Mariusa y Sylla z wojskiem przeciw iemu/ ci go porazili/ y do Rzymu poimanego z wielkimi skarbry przywiedli/ tam będąc w więzieniu trzeci raz/ umarł.

Massenisa Numicki krol ociec

Micipsorow/ a dziad Jugurtow/ ten był poiał swoje miłośnice za żone/ ale iż nad wolą rad swoich to uczynił/ przeto inaczey swych poddanych nie mógł upokoić/ iedno przed nim samey sie iadem zabić kazał. Miał synow wshytek 44. ten też był wielkim nieprzypacielem Rzymianom/ ale potym miał dobrze snimi był aż im w opiekę swe syny po śmierci porucił.

Plutarchus
pise

Mitridates krol Pontski syn Barnaba krola

Partaskiego/ ten ty wshytki krajny dzierzał gdzie dzis Turcy dzierzą nad mor

mi

by nad morzem Pontestim/ to
jest/ Tracia/ Scythia/ Grecia/
Macedonia/ Bytania/ Capa-
docia/ Frigia/ A s Korolany
walczył z naszymi przodki/ kto-
rzy na ten czas mieszkali na dru-
ga stronie morza Pontestiego/
gdzie dzis nie masz nie iedno po-
la puste/ Ten z Rzymian 40.
lath bitwe wiodł/ y wiele razow
porazal Rzymskie rance/ to jest

Simbria
Murena
Cotta
Fabius
Triarius
Sylla
A pilus
Iustinus
Plinius

Simbria/ Murene/ Cottam
Fabium/ Triarium/ aż go n-
ostatkę Sylla porazil/ a sthą
wpadł w rozpacz iadem sie vm-
rzył/ then vmial dwadzieścia r-
dwa teżyti/ a takien pamięci by-
iż kądzdego Rotmistrza pamię-
tal mianować imieniem swym w woysku/ o którym herzen piąq/ Aps-
ps/ Iustinus/ Plinius y ini.

io zabii

us pora
mbry.
lochus

Ref. do nie-
lepie

Cymbrowie tego czasu/ lata od założenia Rzi-
mu 652. przyszli z wielkimi ludzmi/ do Bloch y do Franciey/ po-
razili Rzymian/ gdzie zginął sprawca ich Cepio/ hejże niemalę strach
Rzymianom y Blostien ziemi weznili/ Przeciw którym wyprawil sie
Marius/ mąż wielkiej zacności Rzymski/ porazil ie na głowe w Niem-
cech nad Rzeką Rodanum/ s Książeciem ich Teutolochem/ lata przed
narodzeniem pāna Krystusa 99. ktorých tāt wielki poczet był tynkróć sto
tysiąc oboyga narodu/ miedzy ktorymi zony takien okrucności były/ iż/
gdy niemogły po porasce łaski tey o Mariusa vprosić/ aby w klasztorzech
za mniszy służebne mieszkaly/ przed oczyma nieprzynacielstiem swie dzie-
ci pobity/ aby w ręce nieprzynacielstie nie przyszly/ a broniąc sie/ do gār-
dła sie zbic daly. Ten narod był/ iako piše Strabo/ Niemiecki: Cymbr
od Cimerium Bosforum rzeczeni/ abowi: m stych kragin byli przyszli/
gdzie dzis Lwylanci liwā aż do morza Pontestiego/ ktorým gdy sie krag
ten nie go

ten nie podobał/wziębrali sie do Włoskich Krain:

Mariusz aczkolwiek był wiele dobrego uczynił

Azczepospolitey posługami swemi/gdi otrutne Cymbri poraził/wpół
 że nie mógł być bez tego/aby chęć wosci panowania z zazdrością nie miał
 Abowiem gdy Rzymianie Sylla młodziemcą wybrali za pana/posłali
 go z wojskiem przeciw Mitridatesowi do Azji/przeciw temu był Ma-
 riusz mówiący/ż on młodszy będąc ma mnie rozstrzeliwać starszemu/tho
 niesłuszna rzecz/ale tego mu pomagali Tribuni/potym w Rzymie stała
 sie wielka erwoga/gdy zebrał Mariusz wojsko na Sylla/ale Sylla ie-
 chał przed sie z wojskiem do Azji a Mariusz w Rzymie wojował/ty
 ktore wiedział przeciw sobie być/Potym Pompeius rąpcą y z inemi po-
 ślali za Sylla powiadał o truciennictwie Mariuszowem/aby sie wrocil z
 wojskiem/ktory gdy sie wrocil/zabіл Tribuna y z inemi Mariuszowego
 a Mariusz uciekl do Afryki/potym dobry rząd w mieście postanowili.
 Sylla iechał przeciw Mitridatesowi/zwycięzył go/ypowpłte Gręci
 wziął/Potym Mariusz przypiegnął z Afryki z wojskiem/uczynił wiel-
 kie otruciennictwo w Rzymie/łat wypłtł radne pańy pobіл/Sylla wply-
 sawszy wrocil sie z Azji y do Rzymu/ale w tym czasie Mariusz umarł/ale
 le syn tego z wojskiem przeciw Syllowi pogotowi był/Gdy to powie-
 dziano Syllowi/rzekł/Juz sie teraz boie tej fortuny młodego przeciw
 mnie staremu/iatem ja miał młody przeciw tego open staremu/gdyż
 fortuna błedliwemi drogami chodzi/wpół że dusząc Bogu pomścił sie
 otruciennictwu Rzymskiego nad synem Mariuszowym/y postanowil w
 dobrym sprawie Senat/ale zwrzeczność odiał Tribunatom/ktory roster-
 ki a roznice w radzie czynili/wpół że ie zaje Pompeius potym ostarwil
 na swe zle/abowiem go ci byli z Juliuszem Cezar m. zwadzili.

Sylla

Początek w
trzych w
RzymskichMitridat z
ciezon

Słowa Sylla

Catilina żywyca Rzymski y rodzić/wtraciwszy

fwoie dobre na zbętnich biesiadach/sprzysięgł sie s towarzyszami/vo-
 myślił sie tego mścić nad Senatem/iz go na przelożennictwo iedno nie
 wybrali/potym to zbuntowanie Fulwii i-go milosni a Senatu iedn
 iawila/ale on obaczwszy to uciekl/y zebrał wojsko przeciw Senatowi/
 porażon na miejscu gdzie zowa a ger pistorium/od Catia Antoniego/
 Łata przed narodzeniem Chrystusa 60.

Julius Cesarz pierwszy Rzymski s Pompeiuszem.

ice Sena
mskiego

Strasliwa

à okrutna na ten
czas była w Rzy
mie różnica mie
dzy Senatem /
ktora wielką słodę wzięła Rze
czy pospolitej wspaniałemu pań
stwu Rzymskiemu / to jest między
Pompeiuszem rąpcą y hetmanem
Rzymskim y Krolew Hiszpań
skim / à między Juliuszem drugim
Krolew Francuskim / y Illiricz

kim à rufusnym Rzymskim / à cho o małe przyczyny / Julius żądał
miejsca w radzie w niebytności swojej / na wybieranie rady / y wspólnego
wotowania / niektórzy byli przeciw temu / iedno aby woiska puścić chciał
liby w miejsce być / Tribuni tego pomagali Juliusowi / dla czego mu to
iuz było obiczano / à gdy czas przyszedł wybierania rady / odmienili swoje
obietnice Marcus s Pompeiuszem y z drugim / y wygnali Tribuny z
miasta ktorzy stronę Juliusowe trzymali / ktorzy wcieli do Juliusa / po
wiedzieli mu tego przyczyny / Julius żałował się tego na radę / prosząc
ich aby iedno zaście Tribuny przysli / A gdy w radzie na to wotowali by
ły wielkie różnice / niektórzy chcieli aby był wypędzon Julius s Tribuny
drudzy tego bronili. Marcus Cicero ieden smich wzięny Rąpcą niepos
politej wymow / słuszną rzecz podawał obiemą stronom / chąc iżby
woiska puścili obadwa / à przestali na tym / Pompeius aby mieścił w
Hiszpanii (iako przed tym chciał) à Julius w radzie aby miejsce miał
tak w niebytności / iako w przytomności. Przyszwoił na cho Julius ale
Pompeius nie chciał / Julius zebrałszy woisko przyszedł do Rzymu /
polekły się wszyscy wcieli aż do Grecii / drudzy y s Pompeiuszem / Juli
us posthanowiwszy Rzeczą pospolitą w Rzymie iechał do Hiszpanii /

o Cicero

wziął

wziął ją pod Pompeiusem / wſzytki krainy wſpokoivſzy ciagnął za Rzymiany do Tracy / obległ Pompeiuſa / ale porażon / potym ſie oba z nowu zebrałi / Julius wſpytkę Europe / a Pompeius Azia / porażił Julius Pompeiuſa / na polach Teſſalickich / drudzy zową Jarsalica / albo campi ſilipici w Grecy / gdzie tam wſpytką moc Rzymską zoſtala / ktora potym tãt wielkiego ludu nigdy ſwego nie miała / piſzą hiſtorikowie / iż tam z obu ſtron trzy kroć ſto tyſiąc ludzi ſamych poległo / bo na ten czas ci dwã wſpytkiemu ſwiatu roſtająowali od Rzymian / Pompeius po poraſce uciekł do Egiptu / gdzie tam zabici twoli Juliusowi od krola Egiptkiego / ktorego krola Julius zabici a ſioſtre jego Cleopatre na kroleſtwo wſadził / też y Tuba krola Maurow porażił y zabici / Wyrzaw y potym Rzymianie beżefcie / ſtałoſc y wymowe roſtropną Juliusowe / wybrałi go wſpytkę za Monarchę to ieſt Ceſarza piſrſzego.

Porażon Pompeius

Pompe. zabiti.

Począyna ſie Monarchia czwarta a oſtateczna pańſtwa Rzymskiego.

Od założenia Rzymu lat 706. a przed narodzeniem Chryſtusa 48. poczęła być Monarchia Rzymska od Juliusa Ceſarza / ktory w ſpokoivſzy Rzecz poſpolitą w Rzymie / ciagnął do Hiszpaniey / tam ſyż na Pompeiuſowego zabici / dla pewnieſzego potoiu / poſtãnowiſzy też tam Rzecz poſpolitą przyjechał do Rzymu przyet wdziecznie / gdzie po małym czasie mieſiaca Marca / gdy czedł kriegi Xenofontowi o teſtamentie Cirusowym / a o nieſmierecznoſci dupe y Platona / chwalił na demſpytko krotki żywot / Tam ſie nań wprzãli Brutus y Caſſius mieżefãnie Rzymſcy żądali mu ran 23. aż omarli / abowiem theż tho byli przyaciele Pompeiuſowi / acżkolwiek mieli od Juliusa dobrodzienſtwo / nãdziewali ſietez przeto kroleſtwy rozdzielić po ſmierćci / ale ie to om yłło / bo nad nimi Octavianus pomſcił ie tej otrutnoſci / Miał lat Julius 66. był Ceſarzem mieſiecy pięć / drudzy piſzą lat 4 mieſiecy ſiedm / wiele rãzow mowił / gdy go przeſkrzegano od tych zdradziec / iac ſie ſmierci żadni y przyezyny nie boie / iedno w iãtym poſtãnowieniu Rzecz poſpolitę / o cho-

Xenofontus

spółczy/ o to młody/ Diego żywocie dostateczny wypisał Ciceronius/ Plinius/ Titus Livius/ iako się mierznie a roztropnie począł był za chowywać/ ten napierw rozdzielił rok na miesiące/ y przestępny rok wymyślił/ aby na swym mieyscu święta stały/ abowiem miał wielkie wżenie/ tak w biegu niebieskim iako y w innych pismach.

Octavianus Augustus.

Po śmierci Julii-

bowey/ wielkie roznice były w Rzymie około wybierania Cesarza/ Marcus Ciceron/ cheąc spojną radę uczynić rządził aby themu napierw zabieżeli/ iakooby pokoy uczynili między Juliiu srowemi przyacielnami a nieprzyjacielni/ by co złego stego nie wrosło a Caius y Brutus aby się im na uczy nie wstawiali do rozprawy/ abowiem niektórzy chcieli Anco-

M. Ciceron

Antonius O-
ctavianus
Ciceron zabiti

niego a drudzy Octavianą/ gdzie potym rzucił się rycerze na Senat/ zabili ich wiele między imi/ między ktoremi też zabiti M. Ciceron/ Na ostatek wybran Octavianus syn Octawiusow ktory był siostrzeniec Juliiu za zabitego od siostry Julii/ a ięszce go był za żywota Juliiu na znaczył na Cesarstwo/ ktorego wspany przywitali/ pierwszy raz Augustus/ to jest od wieidy/ ab augurando/ abowiem wiedział kiedy miał porażić albo stracić bitwe/ y miesiąc od niego przezwano Augustus/ to jest Sierpień/ iż go thego miesiąca koronowano/ Cesarz zaś Julius był rzeżony a Cesarie/ abowiem miał przeźdzał włosow na głowie/ ktory był wdzięczny państwu matki. Po wybraniu thego Cesarza rychło zebrał Antonius przeciw temu wojsko s pomocą niektórych Rzymian/ gdzie porażon o Accium/ chąc iż się sam musiał swym mieczem zabici/ tam też y Cleopatra królowa Egiptu/ ktora barzo miłował/ żądała sobie trućiny przez woze/ na jego grobie umarła/ szlachyńce ktory Juliiu za zabili pomordował/ miał też bitwę s bratem y Niemcy dwakroć/ o

Antonius porażon

Cleopatra o-
marła

Antonius y

Tellana y Warianny/ wśakże potym pan Bóg przysłał światu pokoy dół Pokoy wielki
 iż Rzymianie obrażali miecze y wlocznie swoje w pluzne żelaza według
 pisma prorockiego/ Rzym postanowił w dobrej opatrzenności y sprawie/
 abowiem wielkość zboża z Egiptu (gdzie Nilus wypływa) misternym go Nilus
 spodarstwem y sprawami/ dwiescie tysięcy spadów do Rzymu każdy rok
 przywoził/ a stąd go wezwali ociec opęzyny/ dla czego Rzymianie chcieli Pater patria
 li go chwalić za Boga/ ale sybilla Epyrtyna thego bronila/ o czym be- Janus
 dzie między przy Sybillach/ koscioł Janusa/ którego za bogą walecznego
 mieli/ a malowali o dwu twarzach/ rozumując iż wiedział przyszłe rze-
 czy y przeszłe/ zamknął na znanie pokoja/ ten to zwano koscioł pokoja/
 który upadł gdy się pan Chrystus urodził/ po wykonaniu lat 86. w ktho- Smiere Augu-
 rzech panował 56. zmarł w Nole na tymże łóżu gdzie y ociec jego Decta stusa
 wino.

Porcia żona Brutowa kthory zabił Juliusza a

dziewczka Catonowa kthory się sam zabił w mieście Utice/ gdy słyszała o za-
 biciu swego męża/ chciała się też zabić/ a gdy nie miała czym (bo od niej
 odebrano było wszystko bacząc ją w rozpacz) dopadła wegla ogniściego Przykład mi-
 iela ie polyskać/ aż sobie wnątrze spaliła y umarła. Posci prawdzi-
 wey

Dividius Naso poeta znamienity/ thego czasu

był zesłany od Cesarza za morze Pontskie/ gdzie dziś taśa albo przetop/
 bo to pierwey Rzymianie dzierzeli/ y zloczynce zasylali w strącenie/ bro-
 niąc granic od nieprzyjaciół/ przetoż iż słożył troie kpiegi o nierządnych
 mistościach/ skąd się ludzie młodzi gorzpli.

C Wergilius/ Horacius/ Macer/ Manilius/ Tibullus/ poetowie za-
 cni tego czasu byli.

C C. rabo/ Selinus/ Titus Livius/ Valerius Maximus historiko-
 wie tego czasu byli.

Panna Maria s pokolenia Jesse albo Isai/ te-

go czasu się urodziła w mieście Nazaree Juda/ z oicy Joachima a matki

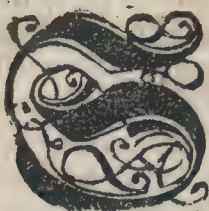
Anny/ kthorą obrocili na służbę Boga/ iako to często słycha

my na kazaniu/ lat Augusta Cesarza 18 pa-

nowania jego.

K ij

O Sybillach

Sybilli rzeczone są tym słowem Greckim / prorokini /
 bo to nie jest własne imię niewieście / iedno od tajemno-
 ści Bożej rzeczone tak / Sybilla albo Teobulin / to wsh-
 ętko iedno / wytłada się rada albo wola Boża / a to je k-
 mu sprawowało / iż miały chuć serdeczną ku Bogu a
 iysiosć młowały / chocia poganici byli / starzy ludzie zwali je mulieres
 z nehtas po Grecku / to jest niewiasty / kthorych serce Boga przycelo / A
 było taticz niewiast pirwey wiele v pogan / ktore też dawały odpowiedzi
 niektore czartowstą sprawą / iako było v Delfu / Niewiasta na wirzechu
 iamy siedziała / ludziem odpowiedz dawała / Nektore też / za czasu pro-
 rokow y meżow swiętych byli naucżony poznac Boga prawdziwego /
 skład im pan Bog dawał ducha prorockiego / iż pisma swięte po sobie zo-
 stawowały o przysciu Chrystusa / o pannie Marien / o sądnym dniu / y o
 innych. Drudzy się tak domyslaia że to ony miały s prorokow Żydow-
 skich czytać / a chociaby y tak było / przedsieby to było z ducha swiętego
 go a nie s czartą / Drudzy też mówią żeby to było po Bożym narodze-
 niu od Krześcian napisano / a im przyczytano / ale to nie może być / abo
 wiem Marcus Varro wielkiego uczenia człowiek poganiski / kthory był
 na świecie dobrze pirwey niż pan Chrystus przyszedł / ten ich wolicza dzie-
 sieć v Lactanciusa / a piše tak iż Rzymianie posłali do Grecy / do Sp-
 dowskich / Greckich y Lacińskich miast / meże zacne y uczone Gabinus-
 sa / Valeriusa y Detalicusa / iżby gdziekolwiek nayda Sybilline kriegi
 wszytki przepisali / a do Ryma przynieśli / tak że uczynili / Potym Cesarz
 wstawił / aby do tych krieg nikt nie chodzil / telko ci meżowie kthorych na
 cho było wybrano piech nasie / a pochowano je było do iednego miejsca
 swiętego / za ieden stary / do złotey armaricy / kazał był potym Cesarz
 Detawian popalic wszytki kriegi wieżeżtow / okrom Sybillinych : Ver-
 gilius wielki poeta Cesarsti / vprosił był ledwo cho sobie v Cesarza / iż do
 tych krieg Sybillinych mógł chodzie / tamże znalazł v Sybille Cumee
 ty wierze / Jam noua progenies celo demittitur alto etc. napisał cho w
 X glogi swoje / iedno iż on temu nie rozumiał / na co to było proroctwo /
 przypisał to Pollionowi s pochyłstwą / gdy się mu syn Soloninus vro-
 dził / co

M. Varro

Lactantius

Kriegi Sybil
line

Vergilius

Cumae Sibilla
Pollio

dził/co nie mogło być/bo było nieżemne y rychło umarło/ ale to proroc
two sciąggało się na Chrystusowo przyscie. Pisali cheż o nich iniludzie
wezeni przed Bożym narodzeniem iepeże/ iako Ennius poeta/ Derachis
des/ Vale. Marci. przeciw Catil nie y inych wiele/ tu możem obaczyć
iż tych rzeczy poganin nie mogli wymyślić ani Zyd/ iedno to była wola
Boża/ gdyż oni nie wiedzieli ani rozumieli co się miało dziać/ aż kiedy
Rzymianie stali się Chrześciani/ tedy obaczyli wszystkie prawde w swych
kriegach pełnić się/ toż ie między lud iawnie puscili/ Po Bożym naro
dzeniu ich też żadny nie mógł wymyślać/ gdyż przed tym o nich zmi
li bywały.

O liczbie a wywodzie Sybil.

Marcus Varro pisał w swoich kriegach do Juliusza Cezarza dze
sieć Sybil być od Boga naznaczona/ tchorę sa/ Persica/ Libica/
Delfica/ Cumica/ Eritrea/ Samia/ Europa/ Delapontica/
Frigia/ Euburyna/ o tchorach będzie osobna napisano/ znalazły się
nim dwie z historykow które się z drugimi zgadzają/ tho jest Chimeria y
Agripa/ wśat że z nich nasłachetniczła Eritrea/ tchora iawnie przy
scie y meke Chrystusowe obawiła/ y o sadnym dniu wiele pisała po Gre
cku wierszmi.

Pierwsza Sibilla Persica.

Persica zezona/ iż była rodem
z Persiei/ tchora/ yła w 3. wieku
swiata/ według Mirandule/
przed Bożym narodzeniem 1248.
lat/ O niej pisał Nicanor poetha
Grecki/ który wielkiego Alexandra
dziecie pisał/ chodząc w złołym o
dzienniu swietlny/ wdzieczny y cu
dny persony/ wiecu młodego/ che
dogosć we wietlny chowając/ bo
się tego nadziwiał/ czytając Z
dowstie prorot/ aby się z niej był
miał pan Chrystus narodzić/ Wie

Nicanor

by inimi prorocetwy tak mowi/ Ecce bestia conculcaberis etc. to jest/
Oto czarcie bedziesz podeptan/ bo slowo niewidome bedzie dostrzegniono/
Na drugim miejscu mowi/ Virgine matre natus etc. to est/

Przydzie na swiat wielki prorok
Z wysokich krajin przez oklot
Spanny sye czystey narodzi
A nas z Bogiem oycem zgodzi
Na osle k miastu przyyedzie
Sciennosci oycy wywyedzie
Upadek ludzki naprawi
Bo sye za wszytki zastawi
Swiety to czas przydzie na nie
Ktore na swiecie zastanie
Pierwy im grzech nie zaszkodzy
Szkode wierzacym nagrodzi.

Cybilla Libica.

Euripides

Przeto zwana Libica/ iz byla
z Libii z Afryti/ tegoz czasu
kiedy Persica/ ktora mianu
ie poeta Euripides/ Byla wieku
srzedniego/ chodzila w wieńcu z zie
lonego kwiecia/ w płaszczu białym
poctwym/ zamzdy wesola z daru
Boskiego/ iz miał poslac takiego/
ktory s czartowskiej mocy lud wy
iać miał/ Miedzy inimi proroc
etwy tak pise/ Ecce dies veniet/
quo eternus tempore princeps etc
to jest/

Oto przydzie dzien swiatkosci
Rospedzi wszytki ciemnosci

Ktorego czasu wieczny pan
 Dla wszech błedu będzie posłan
 Nowy dar światu objawi
 Sam sye za wszystkie zastawi
 Nisko sye światu wkorzy
 Nieme wsta im otworzy
 Będzie chowan według ciała
 A panna go będzie miała
 Swemi pierśmi żywiła
 Tajemność Boska sprawiła
 Ktorego koscioł zaćmiony
 Będzie przezeń naprawiony
 A będzie trwał aż na wieki
 To ma znać człowiek wszelki.

Sybilla Delfica.

S D Delfu rzeżona/bo sie w
 kosciele Apolinowim w Del
 fu rodziła/wszakże nie ta kto
 ra ludziem dawała przez czartą od
 powiedzi/ Była w trzecim wieku
 świata lepsze przed Trojańską wal
 kę/ktora biewe Trojańską pirwen
 dostatecznie objawiła/ niż się stała
 w krolestwo Trojańskie być skązo
 ne/ O ten też Crispus pisał w swo
 ich kriegach/ gdzie pisał o Boskich
 rzeczach/ Bedac młoda chodzila
 w czarnym odzieniu mysląc/ ob
 wiazawo by wlosy okolo glowy/rog w rękę trzymając/ Pięć lat drudzy
 iż gdy był Atreus do niej posłał/ aby była jego małżonką/ posłał iey też

Crispus

Atreus

kubek złoty

kubek złoty w dary/ wzgardziła iego małżeństwem/ a on kubek przemie-
nił sie w rog/ Miedzy inem pisanim iey/ cheż cho pisała Grecka rzecz/ a/
Ex seruo nascetur dominus etc. ipsum tuum cognosce dominum/ to iest.

O człowiecze poznay pana swego
Przyydzie prorok dla zbawienia twego
Ten wszystkie świat nauka oswieci
Niey go każdy na dobrej pamięci
Boska sprawa s panny sye narodzi
Swoim wiernym swe serca ochłodzi.

Ennius poeta

Sybilla Chimica abo Chimieria.

Sktorey Ennius poetka Ła-
ciński pisał/ Była rodem z
Włoskiej ziemi/ według
niektorych/ w pątym wieku swia-
ta/ chodziła w barwie niebieskiej/
to iest modrey/ włosy rozpusciwszy
tak mowi/ In teneris annis/ sa-
cie presignis honore etc. to iest/
Bedzie panna w młodym lecie
Godna wielbienia na świecie
Znas wszech godność będzie miała
Krola w reku piastowała
Któremu przyniosła dary
Trzey krolowie pełni wiary
Chwale pęczę iemu daiąc
Przez ducha swietego znaiąc
Gdzie także stworzenie iego
Bedzie sie weselić stego.

Sybilla Samia.

Swyżu Samu tak rzeczona/ Za nadawnię była na świecie
według niektórych w wtorym wieku swiata/ cho iest/ przed Bo-
żym narodzeniem okolo dwu tysiącu lat/ za czasu Trisnasta Jilo-
zosa wczonego

List 41.

zofa wężonego pogańskiego/ Zha
 chodzyła obrana cudnie w subtil-
 nym zawiciu/ miecz goły pod no-
 gami maiać/ na znat iż sie miał
 na świecie rozmoczyć/ O ten to pisał
 Eratostenes historik/ iż v niej na-
 lażł w samiejszych kriegach wiele/
 co sie sciagało na wielkiego Alexan-
 dra na inne Monarchie/ między
 inemi proroczym też to pisał/
 Ecce veniet diues et nasceretur ex
 paupercula etc. to iest/

Eratostenes

Oto przyydzie na świat bogaty pan
 Narodzi sye z vbogiej dziewki nam
 Zwierzeta mu chwale beda dawac
 Niebo ziemia z Anyoly wyznawac
 Wedlug pisem Zydowskich prorokow
 Wkaze sye wszem w ciełe z obłokow
 Fortunny to ludzie w ten czas beda
 Ktorzy na iego kazaniu syeda
 A cielesnym okiem ogladaja
 Dziwna sprawe Bosta w nim vznaja.

Sybilla Cumea.

Cumaná Sybilla albo Demofila/ ni: znaioma/ byla w czwartym
 wieku swiata/ wedlug niektorych przed Bozym narodziem 620.
 Byla stara w prostym odzieniu chodzila/ grub y twarzyla siegi y/
 Za byla przysla przed troła Karquiniusa piatego/ przyniosla dzawec
 kragg pisanych na pargamencie/ prosac go aby wykupil/ Spytkal:cy
 troł coby za nie chciala/ Wyllala tr. y sta wielkich zlotych/ troł sie resmial
 Ona wczyniwszy przed iego oczyma ogien/ spaila ich trole/ rzekla zasye
 ku trołowi

tu krolowi/ krolu krusz ty drugie ra
 dze/ spytał zaczął/ rzekła za trzy stha
 w takich złotyach/ Krol nie rosmiał/
 iuz minimal by palila/ ona drugie
 troie spahila/ rzekła Krolu krusz ty
 troie kriegi/ bedziec potym tego zal
 spytał iey zaczął/ przedsie rzekła za
 trzy sta złotyach/ Krol widzac iey
 statosc a roscopnosc/ gdy ostatnie
 chciata spalic/ dal iey trzy stha zlo-
 tych/ a kriegi wziął/ potym gdy u
 nich ciono o bostich rzeczach/ ja
 lował krol iż wpytkich nie kupił/ y
 schowano ie do miejsca swietego/ w tych cho kriegach

Eglo: 4.

Vergilius poeta
 nalezł iż Bog miał posłać nowy rodzaj na swiatach/ y napisał w Eglo-
 gach swoich/ Jam noua progenies etc. iatom wysphey napisał/ mie-
 d y inemi prorocewy tak pipe/ Jam mea certa manent et vera nouisala
 ma uerba etc. co iest/

Juz me słowa ostateczne
 Prawdziwe sa beda wieczne
 Ktore Krola z namionuia
 Na swiat go przysc obiecui
 Kory w pokoiu bedzie żył
 Wszytkiemu swiatu bedzie mil
 Przysmie na sye ludzkie ciało
 Tak sye Bogu podobalo
 Panna za matke wybierze
 Bo ia pozna wprawdey mierze
 Przewozie nas zony godnoscia
 Cnota pokora cudnoscia
 Preto ziwabi pana swego
 W żywot z nieba wysokiego.

Szalla Helespontica na
 Eroiański dziedzic wro-
 dzona w mieście Vergitium
 była za czasu Cyrusa Krola Per-
 skiego/ y proroka Malachiasa/ A
 gea/ y Zachariasza przed Bożym
 narodziem lat 530. Była niewi-
 sta stara/ gruba w prostym odzie-
 niu kmiącym chodziła/ iakoby od
 świata wzgardzona/ O tchey pisał
 Heraclides Ponticus/ Miedzy iz-
 nemi proroczym to piśe/ De excelsis
 celorum habitaculo prospexit Deus humilis et. to iest/

Wzrzał pan Bog z wysokości
 Na ciche ludy w niskości
 A tak wieku ostatniego
 Posle na świat sprawce swego
 Ten swe z Żydowski narodzi
 Łaska wysthepti nagrodzi.

Na drugim miejscu piśe/ Dum meditator quondam vidi decorare puellam etc. to i st/

Gdyś też nieco rozmyślała
 Pannem w wielkiej eci widziała
 Ktora godna daru swego
 Sprzeżzenia pana wiecznego
 Tak uważ swa sluge pan
 Jż w iey żywot nawiędzi sam
 A ten rodzaj znamienity
 W Boskiej sprawie tak zakryty

Isiero

Ji sye to za dzim okaze
 Pannie byc w talicy pomadze.

Sybilla Frigia.

S Frigien gdzie byla zrota/ by-
 la przed Bozym narodzenim
 lat 1248. stara/ sroga/ zalko-
 sna/ z nagimi ramiony/ rospusci-
 wly wlosy/ twarz schylywly pal-
 cem wczuje/ datac sie powoli/ tak
 mowi/ Flagellabit Deus potētes
 terre etc. to jest/

Pan Bog na ziemi mocarze
 Dla ich hardosci potarze.

Na drugim miescu/ Et confir-
 mabitur consilium in celo etc. to jest/

Rada Bostka moca sprawi

Rod swoy na ziemi obrawi.

Na drugim miescu/ Ipsa Deum vidi summum punire
 volentem etc. to jest/

Widzialam z wszech najwyszszeo

Na swiat bardzo gniewliwego

Mial ludzi zlosciwe stracic

Zas sye s nimi chce pobracie

Posle do panny Anyola

Aby go z wiara przywela

Tak sye Bogu podobalo

Gdy on wezmie s panny ciało

Ma ie za swe ofiarowac

Opadke ludzi zachowac.

Sybilla Europea.

Za sie w

I A sie w Europie wrodzila przed Bozym narodzeniem lat 133. byla
 wzrostu cudnego / pleci rumianey / wdzieczney twarzy / w zawietu
 subtelnym / w zlotog'owie chodzila / pise tat / Virginis eternum
 v. niet de corpore verbum etc. to i:st /

Przydydz na swiat slowo wieczne

Wiernym swoim pożyteczne

Z nieba od Boga posłany

Przez żywot cnotliwej panny

Przeydzie gory wielkie trąły

Pobedzie tu czas niemący

Bedzie w vboſtwie krolować

Bo sye swoich vżałował

Tak wierze y wiedziec dawam

Boga w ciełe być wyznawam.

Sybilla Tiburtina.

N Apoclednięsa / tħa byla z
 Bloch rodem / i dno przed
 Bozym narodzeniem / w Rzy
 mie byla lat 19. za Octavianā Ce
 sarzā / D tħy to Solinus pise /
 Gdy Rzymianie ch. ieli chwalc za
 Boga Cesarzā Octavianā / i z za
 niego wielki pokoy był po wſpętim
 ſwiece / y drugi kościol pokoiā / ie
 mu tu chwale chcieli zbudować /
 wezwał do siebie Sybille Tiburti
 ny / powiedział iey te rzecz / tħora
 wzela sobie do tħrzeciego dnia na
 odpowiedz / a w ony ch trzech dnia: h poſcila / modly czynila / proſae pa
 na Boga / aby dal vznānie prawdziwe Cesarzowi / A gdy przyſzedł trze
 ſi dzien / wiedla Cesarzā na oſobne mieſca / kaſala mu wſzcz. ě w niebo
 gdzie tam

gdzie tam wyrzał pannie piastując dzieciątko / rzekła mu / Nec ara est fi
lii Dei / Cesarz padł zdumiał się / a gdy wstał zapowiedział Rzymianem
aby też rzeczy dali pokój co wymyśli. Pytali potem Rzymianie Sibura
tini / dlaczego tościół potola (który był Januszowi bogowi zbudowan)
będzie stał / Odpowiedziała / potę panna nie porodzi / oni potem rozu
mieli iż na wieki / y napisali na toście / tościół wiecznego potola / Ale po
tem wpadł gdy się Chrystus narodził / na którym miejscu dziś w Rzymie /
na którym Octawian widział pannie Marię z dzieciątkiem / stał to
ściół / który zowią Maria celi.

Ze Sybille pisa chodzić w czerwonym odzieniu / a skóre kozłową no
sić na plecach / skrywając włosy / czyniąc choć na przysięcie świętego Jana /
według niektórych domysłu / Wiedzy inemi proroczym też co pisała /
Verax ipse Deus dedit mihi hec numina sandi / Carmine quod potui
sanctam monstrare puellam / to jest /

Pan Bog prawdy dał mi te wymowy
Zem przez swoje obiawiła głowę
Panne / która w Bethleem porodzi
Panięstwu iey nigdy nie zaszkodzi
O święta to dostojna szczęsna mac
Która mu swoy pokarm będzie dawać,

Sybilla Agripa.

Byla wieku średniego / chodziła w czerwonym odzieniu / rękę trze
piastując na piersiach / iakoby się zdumiała / pisała Inuisibile veru
bum palpabitur etc. to jest /

Tak sye Bogu podobano
By sye słowo ciałem stało
Jako człowiek rodziło
A z grzeszniki spoku było.

Sybilla Eritrea albo Erosile.

Masłachemienią ze wpytich / była za czasu Gedeona / kiedy wyba
wił lud Żydowski z mocy Amalchitow / te to Apellodoros Eri
treus powiadał być swoje męcy. że z miasztą Eritrea / pisała choć

wiele o Troicy iż miała być skazana /
 na / y o inych Monarchiach / chos-
 dzila w młotym odzieniu / y wes-
 lum na głowie nosila / była wietu-
 scedniego / smutney twarz / w re-
 ku miecz goły miała / a pod nogą
 miała iabłko otrągłe z gwiazdami na
 kstałcie nieba / tak mowi In ultima
 etate humiliabitur proles diuina /
 et puellari officio educabitur etc.

Decy to święty Augustyn pise w
 kriegach de ciuitate dei capi / xviij.
 iż o sadnym dniu dostatecznie pi-

sala po Grecku ty wierze / ktore sie s Proroki zgadzaja / Iudicij signum
 celus sudore madescet / Celo etc. adueniet etc. to iest /

Znamie sadnego dnia bedzie

Ioel 3.

Ziemia sye zapoeci wszedzie

Bowiem przydzie pan stworzenia

Mat. 25.

Na swiat z nieba dla sadzenia

Zach. 14.

Sadzie z wezynkow kazdego

Esa. 49.

Obiawi moc panstwa swego /

Dyrza go wszytcy swym okiem /

Atoc. 1.

Zli dobrzy / kazdy swym tokiem

Esaie 40.

Z wielkimi zastepy swietych

Math. 24.

Krey sprawie od Boga wzietich

Teff. 2.

W maiestacie swym vszedzie

Math. 25.

Rozno dusze sadzie bedzie

Puszcza balnochwalstwa wsietki

Esaie 6.

Srebro zloto y ine zbytki

Abey wszech ymarlich cialo

Ioannis 5.

W iasnosci z grobu powstalo

Serca skryte tajemnościa	Corint. 4:
Otworzy ie Bog iasnościa	
Kto co czynił potajemnie	Luce 12.
Okaże sye na nim iaswnie	
Tam bedzie zebow zgrzytanie	Luce 13.
Na matke swa narzekanie	
Bieg niebieski bedzie staci	Ioel ij.
Słońce swoje iasnosć straci	
Zniży gory wzniesye dołu	
Wyrownna to wszystko społu	Esaie 40.
Beda pychy okrutnicy	
Ktorzy złupili lud wszyscy	Esaie ij.
Zgore ziemia wyschnie woda	Baruch 6.
Stanie żeglarzom pogoda	Esaie 33.
Spadnie ogień s syarka z nieba	Ezechi: 38.
Wyczysci czego nietrzeba	
Traba wzbudzi plemie wszelkie	Esaie 18.
Beda w ludzich strachy wielkie	Ad Cor. 15.
Głębokość ziemi otworzy	Esaie 5.
Piekkło przez przepaść wynorzy	
Stana na sad przełożeni	Ad Ro. xliij
Wszyscy od Boga stworzeni	Ioel ij.
Tak młody iako y stary	Luce 4.
Wezmie zaplate swej miary.	

Lactancius od Sybille o sadnym dniu piše
 Gdy ma przypść skōńczeni swiata beda w ludzich wielkie strachy
 ktore przed tym nigdy nie bywały/wszystek rod zlosci okaże sie w ludzich
 sprawiepliwosc/wiara/pokoy/prawda/wstyd/milosrdzie/y inne cnoty
 pogina/

Bogina/ iesli kchorzy dobrzy beda/ od
 zlych wciśnieni beda/ mocarze ze zlego
 na bycia pānować beda/ żadna litość
 nad dziećmi y nad srochkami nie be-
 dzie/ łakomstwa a psoy ludzkie prze-
 wyższa miare/ mestwo ich obroci sie
 w zenskie pānowanie/ wnetrzne wal-
 ki powstana/ ociec s synem a syn z o-
 cem zle sie zachowai/ stolet starych
 nie bedzie w pościowości ani w sluchā-
 niu zachowan/ każdy swā wiare wy-
 inyslać bedzie/ dla zbytkow starych
 koscioła/ mądrzy a stareczni ludzie w
 posmiech sie obroca/ Błazni/ haleni/
 pijanice/ czarownice w powadze be-
 da/ starzy młodim/ młodzi starym be-

da sie przeciwie/ Słońce/ niebo/ gwiazdy nad swe przyrodzenie sie oka-
 żą/ glody/ mory/ walki/ drzenie ziemie/ zāćmienia słoneczne y miśgied
 częste/ Cometi/ powodzi/ rozboie/ chrobactwo pānować beda.

Potym sie krolstwa rozerwa/ osiedzie swiāt dziesięć meżow mocnych/
 powstanie s nich jeden gorshy a sroshy/ ktory Azia y Afryke osiedzie/ y
 in: ziemie pod sie podbiye/ y rozerwi: wiary/ a swoy zakon y sprawe v-
 stawi/ pāństwo swe przemieni z iedney strony swiātā do drugiej/ po nim
 iepeże gorshy powstanie/ ktory ostātki piwshiego trapić bedzie/ W then
 czas bedzie do Boga wielkie wełanie/ wzdychanie/ nārzekanie bez przes-
 tania ludzi pospolitych/ w wciśku/ w strachu a w mordowaniu/ Das-
 dne odpowięzienie przyspiczne albo sen w potoku nie bedzie/ rāt w sytek
 swiāt s kosciolem spustoszeie od ludzi/ Potym falszywy prokot Pseudo-
 profeta powstanie/ ludzie swiēci sprawiedliwie Bogu peddane przesła-
 dować bedzie mēsiecy 42. a taze sie chwalić mieniac sie byē Krystusem
 y znāti bedzie czynil/ a wale ludzi kntemu przystanie/ y bāda sie igo zna-
 mieniem z gnać/ a ktorzy nie beda chcieć/ bedzie ie przyladowal/ rāt iż
 beda wietac w gory w pustynie/ ktore gdy obleże/ beda ku Bogu wołac

Mat. 24.

Pseudopro-
feta

Zacharias 14

Sad Jęgaio-
ny Boży

Luce 23

Aurea secula

głosy wielkimi wzdychając a płacząc / Panie panie nasz smiluy się nad
nami / pan miłosierdy wstąpnij głosy ich / posle do nich Angoła s Słoni-
ca / który wpytkę ziemię od otrucienistwa w spokoju / słoy cięstic iar: mo-
ludzi / a ochłodzi serec ich. Potym pan Bog sstapi w moc y swoien / a
wprzodzi go wielka swiátkosc / y moc niewymysłona / z wielkoscia An-
low / y potloczy ony ktorzy od niego odstapia / aż krew pocieczy rjetami /
a Kriazę ich bedzie chciako wcie / ale gi wstapią a związa ognistymi lan-
cuchy / y wrzucą na swe miejsce do piekła / aby swiat dale w pokoiu stal
a gdy już pokoiu postanowi / wielki sad zagaiony bedzie / o żywych y m-
tych ludziech na ziemi / a swym wiernym / ktorzy beda żywi / da w swe
wpytko poganstwo / a wmarle k swoien łasce przywiedzie / a zhyt rzecze /
idziecie na wieczne potepienie etc. v bedzie stalo krolestwo sprawi dliwych
ty / iac la: / a wten czas beda złote czasy / o ktorych dawno pisano / Słoni-
ce / miesiac / gwiazdy iasniey beda swiecić / ziemia bedzie krom prace tak-
dy pozysk dawala / miod y mleko z ziemi popłyną / zwierzeta otrucien-
stwa zapomnią / lew s krowami / wilk z owcami społu miesztac beda /
golebicą z iastrzabem społu latac bedzie / waz swego iadu pozbedzi: / za-
dne stworzenie żywe cudzą krwią żyć nie bedzie. Po tchysiacu lat gdy się
zaję czart podnie sie / podburzy zaję ludzi poganstie / przeciw sprawie-
dliwym / tak iż lud Boży prześladowac beda / y z miesztania swego wy-
pedzą ie / ktorzy aż w ziemi przed nimi miesztac beda / potym pan Bog
spusci siarkę z ogniem / wypali ludzi z łoscive / plugawe y baktwochwalce
a ci ktorzy się w ziemi zachowają / wyrzą iawną pomste nad nieprzy-
cielnymi s sermi / k chore ziemia otworzywszy się pozrze / Potym pan Bog
przez ogień swiat y ludzi odnowi tak iż ziemia bedzie iako Kryształ prze-
ro-żysta / a ludzie wezmą w wielbione ciała / w ktorych miesztac beda na
naznaczonym miejscu / w łasce Boga w szechmogacego.

Tę rzeczy Lactancius dawny Doktor wczony Krześcianstki pisał w
swoien ostatniej kapitule wybierając od Synbil y od Zydow-
skich prorokow / aczkolwiek to są i diem nice Bo-
skie / wstąże się ich wiele s pismą swietego
nabydne z objawienia pańskiego.

Wiek szósty a ostatheczy

swiatha / od narodzenia pana Krystusa / aż do
 skończenia / jest lat od stworzenia swiata wedlug Zydow
 3952. wedlug Ezebiusa 5199. a wedlug Cariona iedno 3944.
 wedlug Astronomow 5328. wedlug Alfonsa 6984.

Dziś Krystus Bog
 y człowiek
 roku panno
 wania Ce
 sarza D

ktawiana Rzymskiego 42.
 w mieście Betleem Juda /
 s panny czystey Maryi /
 nad przyrodzenie człowieka
 raczył się narodzić / iako czę
 sto o tym słychamy s p. sw. a
 swietego / Dla którego król
 Herod Ascalon / dal pobić
 dziatki niwinne / słysząc iż
 się już ten urodził który ma
 odiać lastę Królewską z Dy
 wostwa / wedlug pro. o. c. twa

O Herodziech.

Gdy Cesarz Julius walczył fortunnie w Egipcie / pomagał mu
 temu Antipater książę Idumeński / za cho Julius ostatek go Idumea Kx'e
 nawyszym sprawcą w Sydoście / Sydowie rozpisał się o to / iż ci słwo.
 dzioziemiec był / a temu poganin / nie chciał go mi. c. / tak długo aż go o
 truli /

Herod wielki truli. Herod syn jego wprosił sobie u Cesarza Octawiana pod nimi kros-
 lestwo/aby sie snadniey ośca pomścić/ a tcho było po Alexandrze wielkim
 lat 292. tacz: potym z niemalym krwie rozlaniem/ Żydom roztazo-
Ascalon wał. Po jego śmierci przysło na jego syna Heroda Ascalonite krolestwo
 Żydowskie/ a ten niewinne działy pobit sukajac Krystusa/ potym cze-
Antipas wona ni. mocą zginął/ gdy s niego robacy padali. Wtchory Herod był
 Antipas/ wielkiego Heroda syn/ ten swietego Jana dal sciag iż go kazał
 1an 6: bo bratu Filipowi mieścił z żoną/ a swoje zabił imieniem Marianne/
Mariannes cu ktora tatien cudności była/ iż ten na then czas swiath rownia niemiał/ a
 dna. dla ten przyczyny ią zabił/ aby ten żadny po jego śmierci nie wznał. Zhe-
 go to Heroda zjślał był do Lugdunu Cesarz Caligula/ y z miłosnica/ a
 stad było rozzerwane krolestwo Żydowskie na troie. Trzeci Herod był A-
Agripa gripa/ ktory był ząsie sobie spełna krolestwo zebrał/ ten swietego Jakuba
Jakub swiety inniejszego dal sciag/ a Piotra swietego wsadził.

O Pilacie.

Valerius Gra: Pilat był rodem z Babilonu/ to jest s Francien/ z miastą Lugdunu/
 Pcyer/ nieci pływ/ przelożon na sprawę pod Cesarza Tiberiusa w
 Jeruzalem Żydom/ na miysce Valeriusa Graccusa/ ktorego
 przed tym byli Żydz ostarczpli do Cesarza/ iż nad wola Cesarzka biskup
 sstwa tozdał w Jeruzalem/ shten przyczyny przez odeslan/ a Pilaty
 wstawion/ ktory sprawował swoy urząd dziesięć lat/ chyrze krocie ro-
 stert Żydowskie/ a gdy sie obaczyl/ iż niewinnie Krystusa na śmierć ośa-
 dzil/ widzac po nim swiete znaki/ przyniwdł na to Cesarza/ iż go kazał
 Żydom chwalić za swietego proroka/ a do koscioła wniesć/ czego Żydo-
 wie nie chcieli uczynić/ a shten przyczyny Żydowie sukali nań przyczyny
 aby go ostarczpli do Cesarza/ y pisali nań/ iżby miał wzburzać lud pospo-
 lity aby Cesarzowi tributu nie dawali. Cesarz wwierzył/ kazał go wy-
 dzic a odslac na morze Pontskie/ tu gdzie przetop albo tafa/ a stad we-
 zwan Ponts. i Pilat/ wpat że dla tego rostopności był wybran Hermas-
 nem/ y wielci poslugie czynil państwu Rzymstiemu. Pisa drudzy iż
 go zawżdy sumnienie groyło o niewinna krew Krystusowe/ przetcho był
 sobie ciepta potute wstawil w ktorey trwał do śmierci/ ale Euzebius pi-
 se że sie sam zabił.

S. Szczepan. Szczepan swiety tego roku kamionowan kiedy Krystus raczył w-
 mżyć/ a

mrzć / a ſwięty Paweł nawrocon na wiare y otrzeżon od Ananiasa z Barnabą w Damasku.

Lata od założenia Rzymu 769.

Od narodzenia pana Krystusa 16.

Claudius Tiberius Nero Ce-
sarz Rzymski t. z. ci / paſierb
Cesarza Octawiana / od Eui-
żony jego / ktorę był iępeże za ży-
wota Octawiana naznacził na Ce-
sarstwo / bo mu dobre poſługi czy-
nił w potrzebach / był s przodku do-
bry / ale potem iął ſie piauſtwa / mi-
łoſci y okrucieństwa / wiele królów
y krążat kłobie ſagodnoſcia w przy-
azni prynciagal / kthore potem ſa-
dzał y drugie pobit a pauiſtwa po-
brał / iako Archelausa z Capado-
cicy / Aziniusa y wiele inych / a brata ſwego Drusa otrul / ſam theż po-
tym potajemnie od Caliguly zginął / pānował lat 23. lata oſmnaste-
go iego pānowania pan Krystus ſmierć podiał w Jeruzalem w leciech 33.

Archelaus
Azinius
Drusus

Krystus umarł

Lata od narodzenia Krystusa 39.

Caligula czwarty Cesarz
Rzymski / wezwany Caligu-
la od vbrania wojennego / al-
bo też / iż noſił perły w ſkorni / w woj-
ſce ſi: vrodził / o ktorym nie ieſt go-
dno / aby co o nim piſano dla iego
ſproſnoſci / wſtąże aby ſie tego dru-
dy w tārowali / nieco o nim napi-
ſe krotko. Ten ze trzemi ſioſtrami
niewſtydliwie ſie w wczynkach przy-
rodzonych ſprāwował / y z umarł a
ſie tego czynić nie wſtydził / czeż za-

Slup Caligula
lin.

Swetonius

Piotr
Matyja

ten Bostki y ludzki broni/ Gdy to tego baba obaczyla obiawila panom/
przeto odeslal byl ty siostry precz/ Byl tez odporny Senatowi Rzym-
skiemu/ przeto mowil/ by Senat Rzymowi mial jedno czolo/ przeciwil
bych sie mu/ W Jeruzalem kazal slup swoy w kosciele Salemono-
postawic/ aby go chwalano/ czego gdy Zydowie nie chcieli wezniec/ wiele
ich o to pomordowal. Swetonius pise o tego smierci/ iz gdy w ogro-
dzie byl wesoł/ tam od slug swych wlasnych byl zabity z naprawy/ a na
wieksze wzgardzenie nie pogrzebli go/ az siostry ktore byl odeslal/ przypes-
chawszy pogrzebly go/ gdzie tam byly wielkie strachy w onym domu po-
grodniczym/ az musiano ten dom spalic/ mial lat 23. a panowal 4.
Czego czasu Piotr swiety wywiedzion s ci. mince przez Amiola/ gdzie
potym kosciol swiety w Antiochii naprawil.

Czego tez czasu Mathus swiety w Zydostwie pisal Ewangelium.

Lata od narodzenia Krisusa

43.

Claudius Cyberius piaty Ce-
sars siostry Caligulin/ w Lu-
gdunie sie wrodzil/ na Cesar-
stwo wybran w boiazni od Rpe-
rzyw/ abowiem gdy slyszal/ iz Rzy-
mianie chcieli wykorzenie Cesarze-
dla zbytkow ich/ stryl sie za drzwi/
az go sludzy wywiedli na korono-
wanie przezdzietki/ a od tego czasu
electia na Rperze przysla a Se-
nat potwierdzal/ Wzial Britanię
y wyspy morskie kt. re zowa Dr-
cades/ aczkolwiek s trudnoscia/ o-
mial Grecie/ Lacinskie/ ale byl rozstmu nie stal go/ stad go matka An-
tonia zwala ludzki dzim/ Mial trzy zony/ pierwsza Betina/ druga Mesa-
lina/ ta byla tat wielka gamvatta iz przechodzila Semiramis/ chodzi-
la potajemnie do domu zbytniego/ Przeto o ni y Poetowie pisali/ Ter-
quinqz uiris lascata nondum faciat recitat etc. Itemu tez panny y pa-
ni/ cwiezyla/ trzecia Agripina/ ktora luz miala syna Nerona a pi. sym-
mejem/ dla ktorey byl Messia zabity/ otcora mial syna Britannicus

Betina
Mefalina

Agripina
Britannicus

bojąc się Agripina / by ten Britannicus od onca nie był wybrany na Cez. **Grzyby**
 Jarstwo / otrulą Cesarza w grzbiech / które rad i dał / a zwał ić potarmy
 Bostiem / iż się to samy rodzą bez prace / potym długo chowan bez po-
 grzebu tajemnie / aby dorosł Nero iego pasterb / pánował lat 14.

Etego czasu Marek święty Krystusa obiawił w Alexandrii pisać **Marka święt**
 wangelia / za czasu tych edhezeptenow Hebiona y Nicolausa / którego **Odhezepten**
 zabili biskupi pogańscy / pod Cesarzem Neronem / gdzie tñam leżał lath
 829. potym od kupcow Wenetich przyniesion do Wenecien.

Lukasz Ewangelista z Antiochii Doktor lekárski / w Łaciniškim y **Lukasz Ewan**
 Grecim ięzyku wczony / s świętym Pawłem w towarzystwie tego cza- **gelista**
 su chodzili y pisał Ewangelia świętą.

Filip Apostol tego czasu dwadzieścia lat po kráginach Łatárskich
 chodzil kázac / a przez poduſzczenie Hebionitarow / ktorzy inſz secte ſia- **Hebioniti**
 li / tam wkrzypowan w mieście Hieropolim.

Tego też czasu byli ci Poetowie / Stacius / Lucanus / Persius / y Fi-
 lozophowie Seneca / Stoicus y Dionisius Ariopagita / który był tá-
 kim Astronomem iż gdy czasu umárcia Krystusa Słońce się nad przy-
 rodzenie zámieſo / rzet / alboć Bog w naturze ćirpi / alboć się świat wſp-
 ciek stázi / bo było eclipsis Słoneczne pod pełnią / co iest przeciw ich przy-
 rodzeniu / gdy iedno na nowie mieſiáca bywa.

Piotr święty pierwszym Pa-
 pieżem został w Rzymie / ná mieſcu pá-
 ná Krystusa przyſzedſzy z Antiochii / po wybrá-
 niu Claudiusa Cesarza we dwie lécie / ktori pod
 Neronem Cesarzem wkrzypowan / głowá ná-
 dos o ſwiétą wiare Krzeſcianiſtą / gdy poſtłó-
 czył Simona czárnokſieźnitá / o czym ſerzej-
 ſtoi w ſwiętym piſmie.

Papież pierwszy

Łata od narodzenia Krystusa 56.

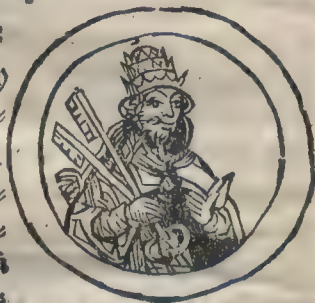
Nero okrutny pasterb Claudiusow / poſty Cesarz / syn Enobarborow
 z mátki Agripiny ktora meżá otrulá / tñen dał ſwiétego Piochra
 umeczyc á ſwiétego Pawła ſciag / y imych wiele Krzeſcian / ten też
Seneca

Seneka swego mistrza o śmierć przyprowadził/ iż go z młodu karał/ też y matce nie przepuścił y żenie własney/ przeto iest okrutnym wezwan chłopietom trite członki wyrzynał/ a na żen- ski rodzaj przyprowadził/ co iest za wśhdem pi- sac/ Rzym w t lku mieysc zapalił/ Widząc se- nat iego okrucienstwo a niewstydliwość/ po- częli sie nań smawiać/ on tcho obaczymyśy zabił sie sam/ pánował lat 14. a był żyw lat 32. na nim przestał rod Cesarsti/ gdy szedł bez potomstwa.

Tego czasu była wielka Kometā y trzy Słońca widziano/ co zna- mionowało Żydowski vpádek/ bo w ten czas Żydow zginęło trzydzieści tysięcy pod sprawcą ich Eumanem w rofsterkoeh.

L Inus Tuscus wtory Pa- pież po swietym Pietrze/ ten wstał aby żeniski rodzaj nie chodził do kościoła bez zawi- cia głowy/ ten czarty z ludzi wyganiał/ niemi- cne vzdrowiał/ dał znać wielki po sobie swieto- bliwości/ potym zdan na śmierć od Saturni- na mieśezanina/ ktorego był dziewkę od diabła wybawił/ sprawował lat ieden naseie/ pogrze- bion w Watycanie podle swietego Piotra.

Galba Sergius z domu Sulpiciorum/ po stoleu był wybran na rādzictwo Hispański/ pothym na Cesar- stwo/ ktore gdy począł sprawować/ nāuk nāśladował/ walc a rofsterkow strzegł a zbytnie karał/ potym od Rycerzow wdawion y leżiorā ktore zo- wa Lacus Curcius s Pisonem młodzińcem ślāchethnym/ z naprawy Ottonā/ miał lat 73. pánował mieślec 7.

Lacus curcius

D Eho Silius był od Rycerzow wybran na Cesarstwo/ aczkolwiek był za młodych rodziców z młāstā Seecenti- no/ wśakże był skāżon y młodeści/ pothym od Vitelliusa y Placeni y y B. briaku porażon/ sam sie potym zabił/ miał lat 37. pánował mie- ślec trzy

siey trzzy/słudzgo tak żalowali/iż sie ich wiele porabialo.

A Vitellius then od Ryc

zow w woysce w Dalmacech na Cesarstwo wybran/à był wyewiezon w bitwach Diberiusowych/miał to sobie za roskosh dyż uwal Mesaline żone Diberiusowe/ całował i yżawidzy trzewit s pochlebstwà/ tak pisa o tego okrutności/iż gdy porażil Silwiusa v Vebria

ku/chodził między thrupy/ woniając sircwiu człowieczego/ mówiąc iż namilsha wonia iest nieprzyacielskiego sircwiu/ też cho mawiał/ za tim sie pr peżyniaia/ ten godni ysy sinterci iest/ tak że sinterchem ludzi przyprawował o sinterc/ bacząc to Rycerze wybrali B. sp ziana za Cesarzà à Vitellius cheiał sie iednać ale prożno/à gdy sie skłyl/ wypicagneli go z iamy yżawadzili hatiem pod gardło/ wlekli do rzeki Rhybru plustaiąc nań blotem y wrzucili w rzekę/ był lat 57. pānował miyscey 8. piše o nim Sw: thonius/ iż ziadal na wieczerzy swà tysiaca ryb/à pchałow siedm tysiacy nad nie potrawy/ acz iadł tylko raz prz 3 dzien.

Fata od założenia Rzymu

825.

Od narodzenia Krystusa 72.

Vespasianus Flavius pāno

wal lach dziesięć na Cesarstwie/ z dobra sława y godnościà/ mādny/ sczodny/ dobrowelny/ sprawiedliwy/ weżony/ krotosilny/ ktory iakmiarz wszytte vpādla Dzieciż pospolitą naprawil/ co przodkowie jego potażili/ opātrzył miasto budowanim y żywnościà/ ludzie gedne/ v żone/ lekarze/ y inne doctory postānowil tātliż y v bogie/ ktore żywnościà opātrzył/ nād to y niepr yacielska corce Vitelliusowe/ tak dobrze potciwie wydal za mż by to miał swy wlasncy weżynic.

N

Dzwałczes

O żywależeniu Jeruzalem.

Tychus Despezianow syn / obiegł Jeruzalem gdy mieli wielką noc
 Żydowie / gdzie sie było ze / so na ten czas z rozmaitych krain / wiele
 ludzi / iako Jozefus pise iż ich tam było dziesięć / troć sto / tysięcy w
 mieście Kwiecniu / a byli w obleżeniu aż do Września / przypła ta ta ne
 dżą y głod w onym obleżeniu na żydy iż sie sami idli / matki swoje dzie-
 ci iadły / y z reku im drudzy wydzielali / tak iż ich wiele od głodu zdycha-
 ło y pozabiało sie / Potym gdy wziął miasto Titus / posłał żydow na ro-
 bota do Egiptu pśnascie tysięcy / a drugie przedawano w niewola / a
 dwa tysiąca s sobą wziął / ktore miasto krotosile dawano lwom a między
 wiedziom na rozdrapanie / To jest za wielki dziw / iż pan Bog ludu swe-
 mu wybranemu / s kthorego sie narodził nie przepuścił / ale gniew swoy
 nań obrocił / Trzeba sie y nam tego obawac / by też nasze występkę nie by-
 ły tymże obyczajem karane. Było to zborzenie wtorego roku Despezias
 nowego panowania / przy ktorym sam nie był bo naprawiał rzecz opa-
 dla w mieściech pospolitą / ale syna Titusa posłał / o cho iż Tribun nie
 chci li dać / ktory przodkom jego dawali. Znaki albo dziwy kthore sie na
 ten czas działy tu opuścze dla krotkości / tylko to iż cały rok miecz ogni-
 sty widano nad kosciolem Salamonowym / a cho czwarte a nacięsze
 było oblężenie Jerolimskie.

Cethus Papież rodem z Rzymu / ktory ko-
 ściół Boży dobrze sprawował lat ieden naste / obyczaje dobre posta-
 nowił / sciet od Domiciana Cesarza.

Tychus Despezianow syn z Domicille matki
 urodzony panował na Cesarstwie Rzymskim po śmierci oycowej
 lat 2. zwali go rostkoy ludzka / abowiem był krotosilny / szczodry / litości-
 wy / baczny / trasiło sie mu iż iednego dnia nie dał żadnemu słudze /
 y narzędzi mówiac / strawiłem dzień próżno żem żadnego nie pocieszył /
 bo często mawiał / niesłusno slugi od pana bez podarzenia y pocieszenia
 puścić. A gdy mu powiádano iż sie nań grozi brath Domicianus o
 państwo / powiedział głosem / wszytko cho nie / inż Bog przyrzekł śmierć
 moię y iego żywot / ktore da kiedy on chce każdemu / bo to iego dany / po-
 tym umarł

tym umarł/ pisał drudzy iż go strato/ przed śmiercią powiadał/ iż o le-
denże się uczynił Boga bał/ ale go nie obawiał.

Domicianus Cesarz brat Titusow/ ale się
był wyrodził od cnot opcowstkich y braterskich/ abowiem nie miał
nie iedno męczyc Krześciany/ Matematiky Dotchory wygnal z Ry-
ma/ iż mu powiadał rychłą śmierć/ Eleusa papieża dał ściąć/ potym
od Parteniusa a Satyra zabił/ panował lat 15.

Clemens wybran na papież

ski stolec/ ktorzy wielki ludzi na Krześcian-
ską wiarę nawrócił/ y wiele wstaw łosielnych
wstawił/ ten napierwey msa wstąpił/ aby ich
nie pomagał iedno Diakon/ Ten też siedm pi-
sarzow rozślal po świecie aby spisowali żywot-
y świętych męczenników/ A gdy był od Tra-
jana Cesarza wypędzon a zasyłan na ieden wy-
sep/ gdzie tam znalazł wiele Krześcian wygnanych y pragnące przez wody
ktorym wprosił o pana Boga wodę czystą s tamienia wypuszczoną/
gdzie się wiele ludzi na Krześciańską wiarę okrzył/ a sżad oskarżon
do Thraiana Cesarza/ ktori go dał ochopić przypiązawszy kotwice do
niego w morzu.

Araletus papież ktorego drudzy nie pisał
był Papieżem iedno Elecem/ ten broty roztakał kapłanem go
kć/ dla snadmi yszego służenia kościoła.

Lata od narodzenia Krystusa 99.

Nerva Cocceus gdy Cesarzem został/ był mi-
łosienny na ubogi/ tak iż na koniec dla nich zubożał. Krześcianom
zasię dobrowolnie wo dał/ ktore był przedkowie jego wygnali/ przez sie-
nien: sprawował/ tylko miał na to wysadzenie ludzi/ bo był miłosierny
niektwapił wy/ na swoy sie rozum nie sadył/ za żywo/ ha swego nazna-
czył na Cesarstwo Trajanusa ktory na ten czas od niego był w Da-
ni

też na posługach mówiąc / chęteba Cesarza cnośliwego z obyczaju / a
nie z rodaju / wyten wpy rot mieście dwu w mact / mając lat 71.

Poty Rzymianie Cesarstwa podawali.

Traianus Vlpus

Cesarz od przodka swego vs
stawiony / then napierwszy był Ces
sarz cudzoziemiec / by był rodem z
Hispaniey / a innym Cesarzom
p. zy wybieraniu na przykład mia
nowany / Bo gdy ktorego Cesarza
wybierano / thedy mu tho glosem
winbowano przed pospolitim cżło
wiktem / aby miał w sobie sprawie
dlurowe Traianowe / szczescie D
khamianowe / Nerwy blagosla

wieństwo / Antoniego miłosierdzie albo dobroć / Adrianowe skromność
A gdy przedniką sadzał na urząd / dał mu miecz w rękę mówiąc / Daj
way swego urzędu sprawi dlurowe / dobre miłuy a nie przypaciele inoie karz
y mnie nieprzepuszczay jeśli wytróże. Gdy był syn jego rośląpal koniem
dziecie iedney mächty obogity iadąc na weyne / skoro przysła starych
przed Cesarza / kazał sie mu wrocić / a dał go oncy macierzy / na miłosce
ten dziecięcia / aby ten służył a żywił iako własny ten syn albo sluga.

Ten Begry / Niemce / Dalmaty / y inne t nim przykgle trąginy tu pās
stwu Rzymstiemu przypciagnął / Na Dunaju mosty dał zmurować /
dla przebywania do nas Sarmatów / też na wschod słoneca aż do In
diey wpy ti trol stwa podbił / aczkolwiek wiele Krześcian pobit za swego
panowania / wpatze tego był przestął / Za niego też święty Jan Ewan
gelistha był wrocon do Efezu z wyspu Pathmos / gdzie go był wypnial
Domitian Cesarz / ten gdy sie gadał z iednym kacerzem Cerinthem w
lazni / gdzie było wiele ludzi / święty Jan wypedł precz / a rzekł ku wpyt
tym / aby wzięli od tego bluźnienia / skoro wypedł y drugich za nim wie
le wyplo / wpał sklep zabił Cerinta y ziego towarzyszy / jest znak gnies
wu Bożo o bluźnienie aby każdy nie brał na daremno imienia Bożego

w wstyd

Krześciany

mordował

Efezus

Pathmos

Cerint kacerz

List 51.

w ośła swe. Ten też Cesarz świętego Ignaciusa wrzucił między lwy/
w cześnia świętego Jana.

Gwarisibhus Papież rodem z

Erecy/od Jyda wyca z Bethl. ma/ chęć
między inemi ośtawil/ aby siedm Dia
konow było przy Biskupie/ gdy także albo msa
ma/ by w czym nie pochybil/ Też ośtawil aby
małżeństwa były dane iawnie a nigdzie jedno
w kościele/ był lat dziewięć/ potym męczennik
czą koronę omarł/ pochowan w Watikanie.

Alexander papież rodem z Rzymu był/ do-
brych obyczajow y przykładow/ ten ośtawil aby tylko jedna msa
była na dzień/ a oplątkiem praszynm służono we mszy/ bo przed tym pro praszyn chleb
sły chleb poświęcano/ iako dziś w Rusi y Grekow/ po tym zabit od po-
ganiśtw a wyonawszy lat dziesięć miesięcy siedm.

Sata od narodzenia pańskiego 120.

Adrianus Cesarz od Traiana ośtawiony/

był miłownik pokoia y pospolitey rzeczy/ ten nakładał na nauti/
tym ktorzy się wzięli/ y miał swą bibliotekę/ bo był wężony w Gwiazdars-
kich nautach y w innych/ za iego czasu ozwał się był Mesias/ tak iż by-
ło w Jeruzalem wielkie zatruwienie/ wszakże tho on w spokoju starawszy
Mesiasa ich kościół Salomonow y miasto Jeruzalem dał znamię
cie oprawić/ Krześciany spierwu przysławował/ ale potym przestął gdy do
niego Krześcianie wężone kiaszki pisali/ stał był na nie łaskaw/ ten na-
pirowy s Cesarzow począł brode zapuszczać/ potym czerwona ni-
mota omarł/ panował lat dwadzieścia.

Xystus albo Sixtus papież rodem z Rzy-
ma z opactwa pasterza wrodzony/ ten ośtawil aby się żadnego narzys-
nia kościelnego prośby człowiek nie dotykał poświęcanego/ a nawiec y

biała głowa/ ten też ośtawil w kościele spiewać we mszy Sanctus sans

N III

ctus sanctus

etus sanctus dominus Deus Sabaoth/ vstávil též aby Biskupi kto-
ryz beda do Rzymu wezwani/ záste wroceni/ aby nie byli od swych przy-
weci bez listow Papieskich/ byl lat ná stolec tym dziesiet.

POST Wiel

ki.

Gloria.

Telesforus Papież z Greciez/ then vstávil
post czterdziści dni/ ten též vstávil ná Bože národzenie po trzy-
máse miewáé káplanom/ též vstávil spiewáé we mhy Gloria in excelsis
Deo etc. y wiele rzeczy inych/ po wykonániu lat iedenáscie podiá ko-
rone meczenniczá od poganstwa Rzymstiego.

Data od narodzenia pańského 140.

Antonius Cesarz rzeczony Pius/ iž rad po-
troy milowal/ á byl milosierny/ cžesthotroc mawial Adrianowi/
pobożnicy iest y poctiwicy iednego mieczánina zachowáé/ niž zábie ty-
siac nieprzyaciol/ á sthád wiecey swoim dobrym zachowaním walczył
mizli mocá/ przeto byl w Rzymie wezwán/ Diec oyczyny/ á miedzy
swietc iednego býé licžyli/ po wykonániu lat wieku swego 72. á páno-
wánia 20. z dwiema synoma Aureliem y Luciussem/ v Exorium umarl
72 mil od Rymá/ z wielkim žásmucením ludy pospolitiech/ pochowan
w Rzymie žnámenicie.

Signus papież rodem z Greciez/ dobrego
žywota y spráwy bedáé/ vstávil aby s koscielney materiy žádney
rzeczy nie budowano/ ná krzcie dosyć ieden kmoer/ á iedná kmostra/ kre-
wnt piwšego małženstwa/ by sie ná wtorym nie poymowali/ y wiele
inych rzeczy vstávil/ po cžterzech lat vmeczon.

Data od narodzenia pańského 163.

Marcus syn Antoniego Cesarz wielkiego v
cženia Jilezof/ byl enotliwy y dobry/ kchorz k sobie dobrowolnie
przyal bráta Luciusa ná Cesarstwo/ tak iž spolu oba mierzdziełnie rza-
dzili w dobrej zgodzie á opátřznosci/ walžyli z Niemcy kchorzy ná tym
miejscu byli iáto dzis Cžechowic y Eležan/ Belogesa porážili/ ktery
byl troie krolestw wziáł w Rzy/ rychto pothm Lucius umarl A Mar-
cus Cesar

Epilogizius.

us Cesarstwo sprawował w pokoju lat dziewiętnaście o tym piśe Hero
Dianus feroce. Herodius

Tego czasu Ptolomeus Seudenski król Gwiazdary y Cozmogram
w Alexandrii znamienny był/który wszytek świat na tablice dostatecz-
nie wypisał.

Pius papież rodem z Włoch/bedac człowie-
kiem uczonym wystawił klątwy o kosciełn: rzeczy gwałtownie br-
ne/roztę o dziesięcin/ o przysławowanie kapłanistie y o inie/ wystawił też
aby mnisi nie postrzygano aż we 25. letciech w klastorzech/ a nigdy ie-
dno we trzy krole/ młodzińce aż we 33 lat świecono/ wykonawszy lat 12
vmeczon od Cesarza Markusa.

Alexandrus papież rodem z Syrii y Dama-
sku/ten wystawił aby duchowni brody golili/ biskup aby od trzech
Biskupow był świecon/ y inie rzeczy/ po dziesięci lat vmeczon od pogan
pochowan na smyntarzu s. Calixtego in via salaria.

Data od narodzenia pańskiego.

183.

Comodus cesarz/aczko wiel

był v dobrego cna Marcusa wychowan
y uczon/ wsak mu tho nie platno nie bylo/ v-
dalsie na wszytki niecnoty/ pijaństwa/ friver-
stwa/ okrucieństwa etc. przy zenie miał 300.
milosnie/ krom siostr ktore hanbami pomazal
siostrę zabil s przywodu żony/ mowiac że go
aniela struc/ Łaziebnika w łazni wrzucil w
piec/ iż go hanika sparzył/ wiele ludzi smiechem pomordował/ ktorzy nie
chcieli Rzymu zwac Comodianam z ied roztazania/ a był taki szermierz
iż rownia nie miał/ pretki tak aż ielenia pieści doganiał/ potym miso-
snice nań sie smowily y wdawily go Marcia y Narcissa/ miał wieku swe
go lat trzydziestiy dwie panował dwanaście lat.

Ster papież z Campanii rodem/ ten v-
stawił małżeństwo iedno przez kapłana dawac na iawnym miel

scu/przy którym wstał dwie stare żony/ aby nowe małżontki strzegły
 a naprzędy iż ty w czynie nie pochybiła/ pisa drudzy iżby za razem przed
 kościołem złączenie wstał co jest nie słusno/ wstał też aby tąd an nie
 miał męzy gdzieby ich przy nam niey trzech nie było słuchając/ po wyko
 naniu lat 9. wmeżon pochowan in via Apia.

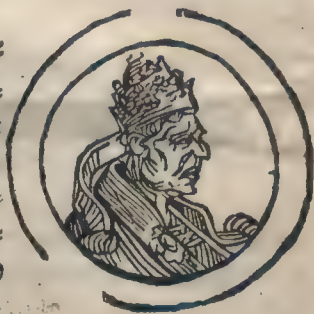
Eutercus papież rodem s Grecy s mia-
 sta Nikopolim/ ten wstał aby sie w prawie duchowni sprawiedli-
 wie a opatrzenie sadzili/ przez strony aby żadne skazanie nie było/ chęć
 bez dowodu dostatecznego/ ten otrzącił trola Anglijskiego Luciusa przez
 Damiana a Jugućiusa z jego poddaniemi/ potym sie ich wiel w Rymie
 mie potrzebilo/ po wykonaniu lat 21 umarł/ w Watycanie pochowan.

Krol Angli-
 ski okrzykon.

Data od narodzenia pańskiego 195.

Pertinax Cesarz stary dobry a prosty przeżył
 dziesięć wybrany/ panował miesiąc i sześć/ potym zabito z naprawy
 Juliana który o Rycerzów kupił Cesarstwo.

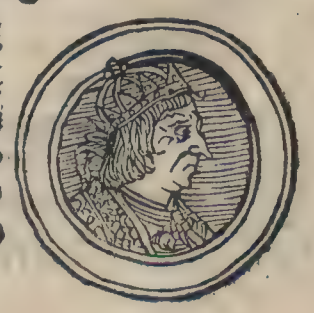
Maximilianus papież rodem z A-
 trycji/ ten wstał na Nicenjskim Con-
 ciliu aby wi. lka noc nie in dy była świeconą
 i dno w dzień Niedzi lny/ na schodzie Kwie-
 tnia/ bo przed tym świecono iż pod pełnią te-
 goż miesiąca równo z Żydy/ aby była od Ży-
 dow rozność/ po dziesięci latach wmeżon od
 Sewerusa Cesarza.

Data od narodzenia pańskiego 196.

Julian zabito.

Sewerus Cesarz ten zabito Ju-
 liana który był siedm miesięcy Cesa. z m/ Rzec
 pospolita sprawował dobrze/ tąd z po śmierci
 jego mówili/ lepiej było aby sie był nigdy nie ro-
 dzil albo nigdy nie umierał/ w Grecy i w
 Łacińskim języku był uczone/ i dno iż był siły
 prz. sładowca Krześcian panował lat 18.

Serinus & Ryma rodem

Papież/ ten ostarwił otlane teliachy do ko-
ścioła kapłanom/ bo przed tym były drzewiane
dla przezroczyści trwie świętey/ Też ostarwił
aby ludzie Krześcijańscy na każdą wielką noc
przypomowali Boże ciało y krew/ spowiadając
wypie.

Origenes tego czasu był w Alexandrii
doktor wezorny Krześcijański/ wielkiego czytania y pisania/ którego krieg *Origenes*
wiele przeyeto/ y wiele popalono w Krześcijaństwie/ tāt w Grecim iako
y w Łacińskim ięzyku.

Lata od narodzenia pańskiego 214.**A**nthonius Bassianus Caracalla Cesarz/

ten brata swego Getę dał zabić/ a macochę swoię poiać/ a gdy pro *Getę*
sił Pupieniusa rąpec jednego znamiennitego/ aby go wymowił w radzie/ *Pupienius rą-*
o zabitego brata/ odpowiedział/ Nie thāt sie tačno stego wymowić/ iāz *ca.*
tos tačno zabić/ rozgniewał sie Antonius zabił go/ meżā cnotliwego/ po
tym też sam zabił przez smowę od Macrinusa/ piśā drudzy/ iż w bitwie
zginał gdy s Partym walczył pānował lat 6.

Clissius papież rodem & Ryma/ ten obiał

kapłanow żony/ też y rok rozdzielił na części co zowā suche *Zony kapłań-*
dni/ potym od Cesarzā Alexandra zabił/ był na stolicy papieskiej lat 5. *skie.*
SV CHE

Lata od narodzenia Kristusa 220.**M**acrinus Cesarz ktory był wśelkich łosci pe

ten nie godzien aby co o nim pisano/ iako Caracallę zabił/ tāt też samez
go Heliogabalus Cesarz zabił/ pānował jeden rok.

Marius Heliogabalus Cesarz & befarła wy

bran/ syn Caracallin z mił. sioce Semiramis bārgo cudney/ kto
ra byłā przenajęta Ryccze iżby miała piwśy glos w Senacie/ a gdy
orizymała/

brzytniła/wołowiała na syna Cesa:stwo/a gdy był wybran wshyeli nie
cnothy się w nim okazały/Wnyskom y mactrzy nie prz:puscił brzydotę
wych uczynków/nie dobrego po sobie nie zostawił/ Potym zabił y z mąz
cierzą od Xycerzow panował lat czterzy.

Lata od narodzenia Krystusa

225.

Alexander Cesarz

mąz doświadczony/ tāt w
rzeczach Xycerstich iako w nau-
kach/ten wpadłę Rzecz pospolitę
zāsie naprawił/vzywiał rady Wl-
pianā rānce/ męzā rostopnego/
na ktorego się byli Xycerze rzucili z
zawiseli chcieli go zabić/Cesarz rzu-
cił się padł na nim/ zāsłhawł swe
zdrowie za iego mowię/Prawdzi
wy pan nie ma żalować zdrowia
swego za sluge wiernego/ czo mu

Vlpianus

Origenes

Mammea

mieli wshytek za dobre. Dla tego był przepychał Origenes z Alexanderem
nauczęć go Krześciańskię wiary/gdi Calixta papieża zabił/ aczkolwiek
nie był krzczon/ ale miał początek dobre/ y Mammea iego mātka była
świeta Krześciantka/ pānował lat trzynasie.

Lata od narodzenia pańskiego

238.

Baban papież był żywotha

światego/ ten wstawił aby wshytki docho-
dy duchowne/ nie sciągali się na iedne Perso-
ne/ iedno na spólną rzecz/ wstawił też iż piwsze
świścienie opat w klasztorze może dać klerikom
y wiele rzeczy dobrych wstawił/ nawrócił na wia-
rę Krześciańską ludzi wiele/ potym męczeńni-
cą koronę sędził/ był na stolec osm lat.

Ascolitus

Zego czasu są pomeczeni od Alexandra/ Agapitus/ Tiburtius/ Wale-
rianus/ Cecilia panna/ Martina panna/ y innych wiele.

Poncia nus papież świętego żywota / którego
 Cesarz Maximianus kazał zwięzać / a zamieścić na wysp / iż był po-
 wymiatał s kosciołow czartowskie białwany / tamże na wyspie zmarł /
 Fabianus tego ciała do Rzymu przyniosł y s pociwoscia pochował / był
 lat na stoleu papieskim pięć.

Cyrilacius był wybran na tego miejsce / ale
 po Roku nad wolą wszystkich duchowienstwa iechał s pannami
 do Colnā pokrzyżowy ie / ktorych było w łóżbie ieden nasie tysiąc s świę-
 tą Orpula y Cordula / ktore były przyjechały z Britanniey z Anglii do s. Cordula
 Rzymu dla otrzeżenia / potym były pobite v Colnā od Attili y s Cyriac s. Orpula
 Attila
 ktem / przeto w łóżbie nie idzie między Papieże.

Safa od narodzenia pańskiego

238.

Maximinus cesarz
 rodem s Tracie / ten z mło-
 dych lat pisał dobytek / przeto iadał
 y pił dobrze / pisał o nim iż zjadał
 mięsa 40 funtow na dzień / takż
 y pił / przeto był wielkiej wrodny
 śmiałości / wybran na Cesarstwo
 od Ricerzow nad wolą Senatu /
 Niemce / Blochy y inne krajny aż
 do Franciey podmanił / y wielkiej
 okrutności nad nimi wzywał / prze-
 to Senat inszych trzech Cesarzow
 przeciw temu wybrał / ktorzy s nim wiele bitew zwodzili / gdzie dw a zabi-
 ci / Pupienius y Albinus / Potym gdy Atwilegią obległ zabit od Ryce-
 rzow y s synem / panował lat trzy.

Pupienius
 Albinus

Asterus papież rodem z Greciey / ten vsta-
 wil iż z iednego biskupstwa na drugie przemienić sie może / rosta
 D. H. ...

Żał był y rozjeżdzał pisaŕze po świecie/ szukać a wywiadować sie o ciałach
światek męczenników Krześciańskich/ pothym też sam vmeczżon od
Maximiana/

Lata od narodzenia pańskiego

241.

Ordianus Cesarz trzeci s

ych kthore pobit Maximian/ był dobry
sprawny y śmiałości/ w naukach sie y w uczeniu
tochając/ a stad librarię był w Rzymie założył
wielką/ w kthorey było kxiąg popisanych pięć
dziesiąt tysięcy/ Partę poraził/ kthorzy sie brali
ku Rzymowi/ słysząc tam roztęti/ iadąc z żony
ciestwem/ naprawił nani Filip/ iż go potajem
nie zabił/ pánował pięć lat.

Partę.

Golebicz.

Fabianus papież rodem z Rzymu/ wybran

Przez golebice na stolec Papieski/ abowiem gdy było roztęzenie oko
lo electey/ przyleciała golebica padła mu na głowę/ znāt then potęka/
aby był wybran papieżem/ y tak uczynili/ ten wystawił Emmentarę około
kościół w mieście dla chowania umarłych ciał/ ten też nawrócił Filipa
Cesarza na wiare Krześciańską/ ten też wystawił iż krzyżmo bývá odno
wiono na każdą wielką noc/ pothym od Deciusa vmeczżon/ był lat na
stoleu Papieskim trzynasć.

Czymntarz.

Krzyżmo.

Lata Pańskiego 247.

Filip Cesarz pierwszy

Krześciański/ rodem z Arabii
s prostego narodu/ kthorego Fabi
an papież nauczył wiary Krześci
ańskieny okrzcił/ z żoną Sereną/
y s synem drugim Jilidem/ Do
go to Cesarza Origenes pisał kxi
gi weżone o Krześciańskieny wierze
z Afryki/ za kthego Cesarza wysł
pełnił tysiąc lat Rzymowi od za

Serena

Filip.

Origenes.

łożenia/ a stał były rozmaite igry w Rzymie in campo Martio/ bo ten Campus Mar-
 zwoyczay mieli Rzymianie/ gdy którego narodzenia dzień przyszedł/ zwoła-
 cius:
 łaż z namienitego/ tedy ten dzień świecili/ a igry rozmaite sprawowali Xgry rozma-
 ite.
 a tati z za każdym stem lat kiedy wyszły Rzymowi/ a zwali to Luperca-
 lia/ od wileżycie ktora była Komulusa wychowała/ to sie w ten czas na Lupercalia.
 go biali bieżni z niedziadki żelaznemi/ biegając by paleni po wlicach.
 Ten Cesarz za żywota naznaczył syna Filipa na Cesarstwo/ ale przez
 zdradę Deciusa De. maną/ oboje było zabitych/ ociec w Veronie a syn
 w Rzymie/ ale przed tym byli poruczyli starby papieżowi Fabianowi/
 dla których starbow papieża świętego wmezczył Decius/ też y świętego
 Wawrzyńca wmezczył z inemi świętymi/ pánował lat siedm.

Cornelius papież rodem z Rzymu/ bedac w
 czonym/ wiele pisał przeciw Nowacjanowi odheżeptacy/ ktory po Nouacius od-
 wiadał być/ iż po kr. cie każdy człowiek ktory w grzech wpadnie/ zbę go Sęzepieniec.
 do śmierci nie może/ w ktorą ście zwyciężon od papieża/ był lat po Fa-
 bianie trzy/ potym od Deciusa wmezczon.

Lata od narodzenia pańskiego 252.

Decius cesarz s Pan-
 nonicy/ to jest z Begier ro-
 dem wybran na Cesarstwo od Ry-
 cerzow wielki okrutnik Krz. scian-
 ski/ ten to dał pomoczyć święte lu-
 dzi o starby Filipowe/ świętego
 Fabiana/ Cornelia/ Wawrzyńca
 Szezepana/ Luciusa/ Ipolita/
 świętą Agatę/ Apolenią/ y innych
 wiele/ tāt sam iako y syn jego dru-
 gi Decius/ też pānā swego Filipa
 y s synem dał zabić/ potym od Go-
 row zabił y s synem w bitwie nad morzem Pontem w Traci y/ tāt
 hāniebnie iż ich w bloce niemożono naleść y tam zostali/ Znał był nad

Galij.

nimi gniewu Bożego o niewinną krew Krześcijańską/ o tychy Gocich
będzie między napisano.

Decius papież /tego też umeczyl Decius/ w-
stał aby przy Biskupie takim byli dwā kapłani/ a trzy Diako-
nowie/ coby dali świadectwo o żywocie a chowaniu jego/ był trzy lata.

Lata od narodzenia pańskiego 255.

Volusianus.

Gallus Vibius był Cesarzem dwie lecie s-
ynem swoim Volusianem/ ktore oboie zabił & milianus z Me-
sien w Afryce gdy sie nimi potykał/ Tego czasu był iawny gniew Boski
po wszystkich swiecie/ o rozlanie krwi Krześcijańskiej/ abowiem nie było
jednego miasta we włoszech y indziej gdzie by okrutnie nie marło.

Lata od narodzenia Krystusa 257.

Gallenus.

Maximianus Cesarz był na państwie lat w-
widząc wielki iawny gniew Boży być morowy/ przestał męczyć
Krześcianow/ y był tak spirow dobry/ enochowy/ miłosierny/ iż dom jego
kościółem zwali/ potym był zwiędzion od iednego odseżepienia/ iż okru-
tnie prześladował y męczył Krześcian/ iawna sie nad nim pomsta po-
tym okazała Boska/ gdy miał biewe s. Kolem Perstym Saporu po-
iman y porażon/ był w takim wzgardzeniu/ iż po nim Sapor wsiadał
na konia z ławki/ w ktorej niewoli do sını rci był/ na ostatek mu oczę-
wylupiono. Syn jego Gallenus ktorę na opcowstwie miejsce wstał/
widząc choż kazal wszystkim rzecz y wracać kościołowi Krześcijańskiemu/ co
był oćciec pobral/ y kościoła w pokoju miechać/ potym pogani to jest Niem-
cy przyciągneli/ wiele szkód Rzymskiemu państwu poczynili/ dla czego
Gallenus pukał Cesarstwo/ a sam na Mediolanie przestał/ gdzie też y
tam/ gdy zbityni począł być od swych zabit y z bratem młodszym Bal-
rianem. Ciska pod nimi pomoczeni/ Cyprianus/ Protus/ Jacintus
Poncius/ Nemezius/ Lucilla/ Eugenia pauny.

Meczennicz.

Szeżepan papież był na stoleu trzy lata/ ten w-
stał aby iedno w kościele duchowni pat kościelných używali/ a gdy był
wielki ludzi nawrócił na Krześcijańską wiarę/ we mha pochwyżen co

oltarza a sciet od Gallenusa.

Lit 36.

Sixtus wtory papież rodem z Greciey/ ten wstawił aby na poświęconych oltarzach mże bywały/ a gdy był na śmierć wiadzion/ syn iego wołał Eue me pater deus/ czemu miż opyżę opuścisz/ czemu miż s sobą nie wezmiesz/ był na stole 2. lecie miesiący 9.

Dionizius był na stole papieskim 86 lat/ ten

na pierwszy zakonnik był papieżem/ będąc człowięciem wężym bogobojnym/ roztropnym rozdzielił biskupie Diocezie/ Plebańskie fary/ Klastory postanowił/ aby każdy na swym prześlask/ Wstał był Concilium albo Synod w Antiochey przeciw Pawłowi Samosathenskiemu biskupowi/ ktori przeciw pannie Maryi mowił/ tam pokonan a spalon.

Rozdział Dwuchowanych.

Samosatenśki kacerz.

Felix papież rodem z Rzymu/ był na stole lat czterech miesięcy trzy/ ten wstał aby mża nigdzie jedno w kościele bywała/ a kościoły poświęcać kazał/ a iesli by gdzie było wacpienie dla dawności albo s pogorzenia/ tedy może z nowu poświęcić/ wstał też obchodświętych męczenników/ potym smeczon od Gallenusa.

Lata od narodzenia Krystusa

270.

Claudius wtory Flawiusz rzeźbony/ wybrany na Cesarstwo iednostajnie od Rycerzow y od Senatu/ then zaśie Rzecz polspolita ktora była wpadła poczał w Rzymie naprawiać/ porąziwszy trzy sta tysiące Gottow/ Niemcy y inne nieprzyjaciele odegnal/ Egipcy zaśie dostał/ potym rychło wrzodan umarł/ bo był wielkim mordercem Krześcianow/ pod nim sz pomęczeni święci Valenti/ Quirinus Cyrilla/ Theodora panny/ y innych wiele.

Euficianus Tuscus papież/ ten był wstał aby nowe zboża y owoce każdy rok były na oltarzu święcony/ zwłaszcza iągo dytak z drzewa iato z ziemi/ theż nim piśa iż trzy sth męczenników Krześciańskich swą reka pochował/ theż wstał aby każdy męczennik

albo kapłan w Dalmatice był pochowany/ był na stoleu lat osm/ mie-
siecy dziesięć.

Lata pańskiego

274.

Aurelianus cesarz

o prostym rodzie skrajnie We-
gierskich wrodzony/ ale w Rzy-
mskich rzeczach z młodości wycho-
wan/ ten był waleczny/ okrutny/
chytro/ fortunny/ Gortow wiele
poraził/ Słowaki/ Sarmaty/
Walachy/ Boemy/ Francuzi/ y
inni. Inych tu państwu Rzymskie-
mu przypiągnął/ a sam jednego
czasu swą ręką (iako pisa) czter-
dzieści y osm Jil'itow to jest Sło-

Zenobia

waków zabił siedem/ Zenobia królową waleczną/ która panowała na
wschodzie słońca poraził y położył/ Montariom zwade w Rzymie osmie
rzyl/ ten też karał Rzymskiego o gwałcie niewieści tym obyczajem/ ka-
zał dwoje drzewa schylić a w każdego nogę wwieźć y pusić/ tam go ro-
zstrzelali/ Był też wielkim prześladowcą Krześcijańskim/ po czym od
swych zabił/ panował sześć lat.

Casius papież rodem Dalmata/ tcho jest z Sło-

wiańskiego ziemie/ krewny Dioklecjanowi Cesarzowi/ który go po tym w-
meczyl/ then odstąpił aby duchownych urząd świecki nie sędził/ był na
swym stoleu lat iedenastacie miesięcy czterzy.

Tego czasu Manes z Persy/ od którego Mianichei rzeczeni/ od-
stępnie był/ ci Mianichei powiadał w niebie być drugą Bogi iedenastej
mocy/ iednego dobrego który ludzkiem na prozbie wszystko twoli czyni/ dru-
giego złego/ który przeciwnie rzeczy sprawui etc.

Lata Pańskiego

280.

Tacitus Cesarz ten iedno sześć miesięcy był/ w-
marci sebra w Rzymie w starości.

Probus Cesarz z miasta Sirmium/ponie-
weli był na Cesarstwo wzięt/ człowiek był dobry/ fortunny/ wydarł
był Niemcom z mocy zaśie Francuz/ Procula y Bonessa we Francis-
cy poraził/ potym iadać przeciw Persom walczył/ zabie od srey h Rycer-
zow/ gdy to słyseli od niego mowice/ iż spoteytnemu nie trzeba Rycer-
zow/ panował 5 lat/ miesiecy czterzy.

Lata pańskiego 287.
Carus Cesarz panował dwie lecie/ przysłażył

wspn do siebie dwu synu Cariną y Numerianą/ a gdy w Persy y walczył
położył wojsko nad rzeką Tigris/ tam gi grom zabił.

Carinus
Numerianus.

Tego czasu ci ludzie też ni byli/ Julius Capiolius/ Flawius Eutropi-
us/ Vopiscus Trebellius Pollio/ Veliuss Sparcianus/ Veliuss Lam-
pidus.

Lata Pańskiego 289.

Dioclecianus Dal-

mata Cesarz rodziców nie-
wiadomych/ był hardy/ fortunny
okrutny na Krześciany/ tazył so-
bie nogi całować obracając się w
boku/ łozie s perłami/ Wzrostł był
sobie w towarzysztwo Maximia-
nusa/ wezwał go Dextulcesm/ a
sam siebie Jowiszem/ Napierwszy
swoją ręką zabił Apra/ który był za-
bił dla Cesarstwa Numerianą/
widząc iż nie mógł zdołać nieprzy-
aciłom przysłać sobie w towarzysztwo Constan-
tiusa y Galliusa/ kto-
rzy w Galli y Niemców wiele porażili. Potym gdy Max-
imianus Naz-
sesa poraził/ wiel i trzmić wozymy się spuścił Cesarstwo Ma-
ximianowi/ a sam potym w Selonie dziesięć lat mieszkał/ ad i tam bo-
acie Licinusa a Constanćina zabił si sam. Ten był wieli przestawca

Maximianus.
Cesarz.

koscioła Krześcijańskiego/tak iż wshedzie na wschod y na zachod Ełosied
kazał koscioły ich popaścić/à sam sie kazał za Boga chwalić y Maximia-
na/panował lat 20. à krom Cesarstwa 10. lat.

Marcellinus papież/ rodem z

Rzyma/tego był przypędził Dioclecian iż mu
siał ofiarę czynić bóstwom Eżartowstym y
ine posługi/à gdy sie obaczył iż złe uczynił/sło-
żył Syem w Campānien na którym było Bi-
skupow dwiescie/żałował sie przed nimi na sie
iż tak nie stały był w wierze Krześcijańskiej/ pro-
sząc aby nań kazł co nawiecihsz wydal/ à oni
go slego hamowali/ przypominając swiętego Piotra/ aby nad sobą nie
był okrutny/pan Bog za iego struchą to raczy odpuszcic/gdzie mu też
powiedzieli/iz nie słusno abyśmy my swego scharęgo sadzili/ à chciał sie
sam osadził iżby go słożono z iego stoła/ à po śmierci na mieyscu swięco-
nym nie leżał między dobremi/ Potym siedł do Cesarza Diocleciana la-
jąc mu à przeklinając go/iz go przymusił diabły s sobą chwalić/ à stąd
go dał scięć Dioclecian s Carinem y z Antoniuszem y z innymi/ à gdy cia-
ło iego nie było pochowane przez 36. dni obiawił swięty Piotr Marce-
lowi aby był pochowany na cmentarzu y swięty Priscille/ był lat na stol-
cu Papiestkim dziesięć.

Carinus y An-
tonius sciet.

**Marcellus papież rodem z Rzymu/ był na pa-
piekim stoleu pięć lat/ ten też miał wielkie prześladowanie od Cesarza
Maximiana/na ostatek go ymorzył w więzieniu.**

Ei są pomęczeni tego czasu pod Dyoclecianem y Maximianem/ swię-
ty Abauctus/ s. Alexander/ s. Crisostor/ s. Cosmas z Damianem/
s. Jerzy/ s. Gerwazius/ Protazius/ Pantaleon/ Ruffus/ Gallus/ Se-
bastian/ Wit/ Wincenci dziesięćto/ s. Agnieszka/ Anastazia/ Barba-
ra/ Katarzyna/ Dorota/ Eulalia/ Eufemia/ Juliana/ Lucia/ Hilaria
s. Zuzanna wnuczka papieża Capa/ s. Maurycy y innych wiele.

Męczennicy
święci

Lata od narodzenia pańskiego 309.

Gallerius Constančius Cesarze oba rzymscy
z wielką pochwałą panowali po Diocleciane/ w Azii Gallerius

à w Niemczech Constancius w Galley y w Anglii/ tego to Constanciusa była żona święta Helena/ s którą miał syna Constantiusa wielkiego s. Helena.
tego/ iako niżej będzie.

C Świętey Heleny żywot.

Helena święta była rodem z Anglii/ niewolnicą Constanciusa Cesarza/ ktori na ten czas panem w Anglii był/ bacząc iey cnotliwość zachował: poiął ią za małżonkę sobie/ s którą miał syna Constantego wielkiego/ ale sie pothym snią rozwiódł dla iey starości/ à poiął pąsierbicę Maximianę Herculeśa/ Teodore/ à Helena sama świętey żywot wiodła/ A gdy była otrzeżona od Sylwestra papieża/ przez napomnianie Anjelstie/ z dozwoleniem Papieskim y Cesarzkim/ uciekała do Jeruzalem/ aby krzyż na którym Kristus cierpiał oglądała/ ale iż przez pogańskie ludzi na then czas tho miejsce było odmieniono/ bo na tym miejscu byli czynili słup bogini Veneri/ przesładując Krześciany/ aby modły czynili Veneri/ ona kazała stare Żydy męczyć/ aby powiedzieli gdzie był zakopan krzyż pana Kristusow/ gdzie potym gdy gi wykopano wzięła s sobą gwoździe y skute drzewa krzyża świętego/ à ostatek w Jeruzalem zostawiła/ ktore gwoździe przyniosła do syna do Constantiusa pola. Constantinus Cesarz miał iedem zawżdy w ręku gdy sie miał z nieprzyacielem potykać/ ktory teraz jest w wielkiej powadze w Mediolanie/ Drugi gwoździ/ iako piase świętey Ambroży/ wrzucon w morze Adriatickie aby spokojne bywało/ Trzeci gość został w Constantinopolu/ à od tego czasu Constantinus zakazał był wchodzić/ tak y Żydom iako y pogan/ aby żadnego smiercia krzyżową nie trącono/ A ten krzyż ktory była w Jeruzalem święta Helena zostawiła/ wziął gi Cozdras krol Peroti/ gdy za Cesarza Jocasza Jeruzalem wlaował/ którego był potym dostał Heraclius Cesarz zabijwszy Cozdras/ iako będzie niżej napisano.

Cozdras

Euzebius papież rodem z Greciei/ za tego tho święta Helena krzyż Kristusow w Jeruzalem podniosła/ potym go Diogenius dał omyć.

Maxencius Cesarz syn Maximiana Herculeśa/

ten był prześladowcą wielki Krześcijański / zabił od Constantina wielkiego na moście który zowią Wlopy pons sublicius albo pons in Iulius na rzecę Tybrze.

(trzy lata.

Melchides papież ktorego Maximian zabił / był

Arrius odświe
pieniec

Arrius odświepieniec tego czasu był / który iatmiarz wpytte Azja swą nauką bledliwą zwiodł / abowiem po wiadał bić Krystusa / ani Bogiem ani człowiekiem prawdziwym / iedno znęzłego ciała wzięć / a był w Alexandrii zacnym kapłanem / Potym Alexander Biskup Nicenski / oprosił o Constantinusa Cezarza iż go na Synem przypędził do Niceny / gdy przyjechał zwyciężon iest / y wygnan precz / ale po śmierci Constantego zasje przyzwan od Constantiusa / a zby sie gadał przed nim z Alexandrem Biskupem / a gdy przyjechał popadła go taka niemoc / iż wpytki wnetzności s niego wypłynęły / thāt iż go było na obie stronie przezrzeć / Constantius pomógł aby był strze / przez to iego sećta był żarżon y wiele inych / Po Alexandrowey śmierci / Atanazius Grek odpierał Arianom / przeto go wygnal Constantius z Egiptu / aż przyszedł do Erewiru gdzie było wielkie zamieszanie w Krześcijańskich wierze od odświepiencow / stąd wiele ich było co zasje na pogańską wiare następowali / abowiem inaczey kazali Fotiniani / inaczey Sabelliani / inaczey Ariani / tak sie długo mieszały / aż Machomet nastal / ktorzy trzecią drogę między nie chytrzyły wraził / s Saraceny pospół sie zbracił / o czym będzie niżej.

Atanazius

Lata od narodzenia pańskiego

312.

Tu przeszło Cesarstwo Rzymskie do Constantinopola.

Constantin wielki syn swie-

tych Delny / zwyciężywszy swoje nieprzyjacieli y łosciola Krześcijańskiego / Maxenciusa Liciniusa zięcia / także Maximinusa / ktorzy s nim w thowarzystwie państwa Rzymkie dzierżeli / sam w nich naostátku zostal / od Silwestra Papieża okrzyżon / łosciol swięty y duchowne ozdobił / nadał y opatrzył / Scipryum

Licinius
Maximius
zabito

Cesarstie także y Corone cytu papieżowi spuścił/ seżego sie długo Pa-
pież Sylwester wymawiał/ powiadał ze słusne przyczyny/ by snadź na
miastkowiciego potomni przez dostatek państwa w pyche a w okrucieci ^{Swinsowanie}
stwa nie wpadli/ co to nie przystoi stolecu temu/ na ktorym święty Piotr ^{papieskie}
y ini/ będąc ubogimi/ stale do gardł swoich prz. spiecznie w duchu swie-
zym żyli/ też Cardinaly/ obyczajem tym iate sam chował panny radne
y slugi na swym dworze/ tu poćciwości Papieskiej wybrał y opatrzył/
ktorzy mu poćciwość wyrządza/ a przed nim na koniach iędzili/ y sam
mu też te poćciwość wyrządzał/ gdy Papież na koni wsiadał/ konia mu
dźwierzal/ A tak na ostatku w pety Wloście krainy y w innych ziemia-
ch miasta y porty dał na papieski stolec Corony y swego miejsca postąpił/
mowiac nie słusna rzecz iest/ aby święci pan miał pānować nad du- ^{Bizancium}
chowym/ przemił stolec swój Cesarstie Rzyma do Bizancium/ gdzie
tam kościół/ pałace rozmaite/ zbudował y ozdobił/ a na swe imie Con-
stantinopol: przemienił/ ktore był przed tym Pauzanius hetman wiel- ^{Pauzanius}
kiego Alexandra założył/ nad morzem Pontskim w Trácii/ cho Con-
stantin lepię ochodził y wystawił/ a iatoby iny Rzym założył/ tam
kazał Krystusa chwalić y wyznawać/ swięte pismo przed nim za iedne
swiatosc s kriegami zawżdy noszon: Miał trzech synow z żoną Fau-
stina/ corkę Verul:sa okrutnego/ Constanthego/ Constanta/ y Con-
sthanciego/ a dwie core Helenę y Constancją/ Pothym gdy sie przeciw
Persom walczył gotował otrut iest/ pogrzebion w Constantinopolu w
kościelie świętej Zofii ktory on zbudował.

Sylwester pierwszy/ papież swie

tego żywota/ thento Constantinusa okrzył/ y
wiele innych na Krześciańską wiare nawrocił/
też rozmaite sprawy kościelne między duchow-
nymi postanowił dla poćciwości duchow-
nego stanu/ ktora on in: m/ y ini temu wyrządza-
li/ pod ktorem prawie kościół Krześciański na
ten czas oświecał/ ten też ośtawił ludzi chore
mazać swiętym olejem/ y obioru plocienne służącym w: m: y/ y wiel: i:

nich rzezy tu ich celi chwale Bozey wstawil.

Marcus papiez byl swietego zywota / ten mie-
dzy innymi wstawy wstawil credo w kosciole spiewat / zmurowal w Rzym
mie dwa koscioly / w iednym s nich po smierci pogrzezion / ktorzy zowga
in via Ardentina.

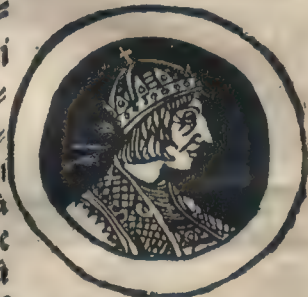
Julius pierwszy papiez rodem z Rzyma byl na
tym skoleu pefnaszcie lat / miał dosyć przesławowania od Arianow / po
gromil ty ktorzy nad tego wola czynili Synod w Antiochenie okolo se-
ktu Arianow / dla czego Constancius Cesarz chcial go wygnac z Rzy-
ma bo byl zarazon Arianską sektą / a gdy umarl poehowan na cminca-
rzu Calpodij.

Lata od narodzenia Krystusa

342

Constantinus syn Constanc-

tego wielkiego / wtory Constantinopolsti
Cesarz / spolu zedwiema bratny panowal / we-
dlug odczowstien wstawy / bo ie byl ojciec za zy-
wota rozdzielil / tat / Constantinus w Hispami-
i w Francyi w Niemczech. Constancius na
wschod słońca cho iest w Azij. Constans we
wlozech w Dalmacy. Ale Constancius na

Constantinus.
Constancius
Constans

Magnecius
Mrayce

Gallus Nepo-
cianus

Gothi
Heruli

swym nie chcial przestac / naitchal brata Constansa do Bloch / tam ze
w Atwiliach zabie / a tat sam Constans wshytko panstwo na zachod słoń-
ca obdzierzal / Magnecius ktorego byl Hetmanem w Auspurtu posta-
nowil y opatrzyt / znowiwszy sie z niethorem zabili pana swego Con-
stansa a sam sie Cesarzem Europskim wdzial / y zebrał woysko prze-
ciw Constanciusowi do Azij / ale Konstancius wyprawil przeciw i-
mu Gallusa Nepociana brata stryczego z woyskiem / ktorzy porazil
Magneciufa / Widzac Magnecius staranie Boskie za swoy wyszkes-
pet / w padl w rozpacz ebiesil sie sam / That byly na then czas zemdlone
Rzym stie panstwa / przez wnetrzne walti / iz potym nie mogly w tatą
jednosc przyjsc iako pierw byly / abowim wnet pogani rzucili sie na nie
widzac roszargnieni / miedzy nimi / iako Gortowie / Bandalowie / Heru-
li / Longo

Cesarstwie także y Coronie open papieżowi spuścił/ szęgo sie długo Pa-
 pież Sylwester wymawiał/ powiadał ze służne przyczyny/ by snadź na
 miastkowię jego potomni przez dostatek państwa w pyche a w okrucień **zwinszowani**
 stwa nie wpadli/ co to nie przystoi stolcu temu/ na którym święty Piotr **papieskie**
 y ini/ będąc ubogiemi/ stale do gardł swoich przepieczęnie w duchu świę-
 tym żyli/ też Cardinaly/ obyczajem tym jako sam chował pany rąadne
 y slugi na swym dworze/ tu poćciwości Papieskiej wybrał y opatrzył/
 ktorzy mu poćciwość wyrządzali/ a przed nim na koniach iździli/ y sam
 mu też te poćciwość wyrządzał/ gdy Papież na koni wsiadał/ konia mu
 dzierzał/ A tak na ostatku wyjeti Włoskie krainy y w innych ziemiach
 miasta y porty dał na papieski stolec Corony y swego mieysca postąpił/
 mówiąc nie słusna rzecz iest/ aby święty pan miał panować nad du-
 chownym/ przentosił stolec swój Cesarski s Rzymu do Bizancium/ gdzie **Bizancium**
 tam kościoły/ pałace rozmaicie zbudował y ozdobił/ a na swe imię Con-
 stantinopole przemienił/ ktore był przed tym Pauzanius hetman wiel- **Pauzanius**
 kiego Alexandra założył/ nad morzem Pontem w Trácii/ tho Con-
 stantin lepiej ochodził y wystawił/ a iakoby iny Rzym założył/ tham
 kazał Krystusa chwalić y wyznawać/ święte pismo przed nim za iedne
 świętość s kriegami zawżdy nosono: Miał trzech synow z żoną Sau-
 stina/ corga Derculsa okrutnego/ Constanthego/ Constanta/ y Con-
 stanciego/ a dwie corce Helene y Constancia/ Potym gdy sie przeciw
 Persom walczyć gotował okrut iest/ pogrzebion w Constantinopolu w
 kościele świętych Jozefy ktory on zbudował.

Sylwester pierwszy/ papież świę- tego żywota/ chęto Constantinusa otrzął/ y

wielu innych na Krześciańską wiare nawrocił/
 theż rozmaite sprawy kościelne między duchow-
 nemi postanowił dla poćciwości duchowne-
 go stanu/ ktora on in: m/ y ini temu wyrządza-
 li/ pod tchorom prawie kościoł Krześciański na-
 zen czas oświecał/ ten theż ośtawił ludzi chore
 mazać świętym olejem/ y wbiory plocienne służącym we mshy/ y wiel: i: z

nych rzeczy tu ich cci a chwale Bożey wstawił.

Marcus papież był świętego żywota / ten między innymi wstawił Cerdo w kościele śpiewać / zmurował w Rzymie dwa kościoły / w jednym s nich po śmierci pogrzebion / którego imię in via Ardentina.

Julius pierwszy papież rodem z Rzymu był na tym stołcu przeszło lat / miał dosyć prześladowania od Arianow / pogromił ty ktorzy nad jego wolą czynili Synod w Antiochenie około septym Arianowey / dla czego Constantius Cesarz chciał go wygnąć z Rzymu a bo był żarzon Arianistą sekta / a gdy umarł pochowany na eminciarzu Calpodij.

Lata od narodzenia Krystusa

342.

Constantinus syn Constant-

tego wielkiego / wtory Constantinopolski Cesarz / spolu zedwoma bratmi panował / we dług odczowstien wstawił / bo ie był oczecz za żywota rozdzielił / tāt / Constantinus w Hispani

cy w Bracniocy w Niemczech. Constantius na wschod stołca tho iest w Azicy. Constans we włoszech w Dalmacy. Ale Constantius na swym nie chciał przestać / natechał brata Constansa do Wloch / tam że w Atwikicy zabie / a tāt sam Constans wshyto państwo na zachod stołca obdzierzał / Magnecius ktorego był Hetmanem w Auspurku posta nowił w opatrzył / z mowimy sie z niektorzy zabili pana swego Constansa a sam sie Cesarzem Europejskim odział / y zebrał wojsko przeciw Constantiusowi do Azicy / ale Constantius wyprawił przeciw iemu Gallusa Nepociana brata stryżnego z wojskiem / ktorzy porażil Magneciusa / Widząc Magnecius staranie Boskie za swoy wyszpet / wpadł w rozpacz obicil sie sam / Zhat był na then czas zemdlone Rzymskie państwa / przez wewnętrzne walti / iz potym nie mogly w taką jedność przysc iako pirwy byly / abowiem wnet pogani rzucili sie na nie widząc rosta gnicie między nimi / iako Goetowie / Wandalowie / Heruli / Longo

Constantinus.
Constantius
Constant

Magnecius
Magna

Gallus Nepo-
cianus

Heruli
Gauli

li Longobardi / Hunni / z wielkimi mocami przypchodzili / ktorzy trapiłi y niżejyli państwą Rzymstic. Konstancius aczkolwiek był dobrym sprawcą państwą swego / ale był żarżon sekthą Ariusową y misprzał Krześcianom / ktorzy potym Apoplexią umarli / pánowali wshycy trzy lat dwadzieścia y czterzy miesiące pieć.

Lactancius doctor ucżony Krześciański Ciceronowey 'wymowny / go czasu był / uczył siostrzenicą tych trzech bráćcy Krispusa / ktorego siostrzenicą dal Konstantinus zabić s potwarzły swey żony Fausti / ábowim go spotwarzala by ią miał poniewalać gwałtem / á on nie chciał na ię żadość niewstydliwą przyzwolić.

Lactancius
Crispus zabit.
Fausta niewsta-
liwa.

Viberius papież rodem z Rzymu / po Juliuszu

był na stole papieskim sześnaście lat / tego by-
li wypędzili z Mediolańskiego seymu Ariano-
wie / iż sie im przeciwil / á Felixa wybrali na ie-
go miejsce / Ale Felix kapłany Arianiście wype-
dził bedąc papieżem / przeto zaśie kapłani Ari-
aniści wyprosilili Liberiusa u cesarza / aby zaśie
na swym miejscu był / ktorzy już trzy lata nje
był papieżem / á Felixa zabili / iż obiawiał cesa-
rza Konstanciusa odekrzcić sie na Arianistką sekte.

Vlilianus Cesarz rzecżony Apostata / od prze-

miennienia wiary Krześciańskiej trzeci Ce-
sarz Konstantinopolski / stricżny brat Konstan-
ciusow / á rodżony Gallusa Nepociana / wielki
á chęthry prześladowca kościoła Rzymotiego /
bo był sekthą Ariusową żarżon / przeto pothą-
żem nie oddalał od Krześcian państwą y wrzedy
nie daige tego na sie znać / aby stad nie przycho-
dzili ku takicy zwirżchności / państwą y starby
od ich kościoła brał / mówiąc dworstwem / iż ia to czynię abyście rychley
byli zbawieni / ábowiem wáśa Ewangelia powiada / iż rychley wielbłąd
przejdzie przez wcho igielny / niż bogatny będzie zbawion / tjeż macie na

drugim

Cuda

Koniec domu
Konstantego

drugim mi yseu bogosławient w bodzi/abowiem ich jest krolstwo ni bi-
skie etc. A byl czlowiek wezony w rozmaitych naukach/ pisal przeciw
iemu Ciriilus y Nazanzenus ludzie Grecy wezeni/ ale on to s. b. obracał
w smiech/ Potym gdy przeciw Persom iechal walczyć (iako pisa)
byl ranien niewiedząc od tego/ padł na ziemie wzniat/ nabrawszy w
reke krwie/ cisnął w niebo mowiąc/ zwycięzyles Bałil ysti/ znamionu-
jąc Krystusa panem/ o którym przed tym nie dzierzał iako Arian.

A tu na tym Julianec przestał dem słachetny Konstantina wielkiego/
gdy przez płodu umarł.

Lata od narodzenia Krystusa 368.

Walens

Valentinianus Cesarz ro-

dem s Pannonien/ to jest z Węgier syn
Graciana Junara/ w Nicie wybrany na Ce-
sarstwo/ brata swego Walensa wystawił towa-
rzyszem/ y dal mu panstwo w Azji/ a sam na
zachod słońca panował/ byl o Juliana Cesar-
za Permańem/ ale mu byl przeciw wziął o-
rzęd/ iż zabił kapłana Arianstiego gdi go przy-
miewał ku swym świętostom/ wpat to pan Bog iemu nagroził/ iż
byl na mieyscu pana swego/ bo nie odstępował od w. t. swoych Krzysci-
anistey/ na którym stolec będąc/ dobrze Rzecz pospoli. ha sprawował/
Niemieckie krainy y inże pod swa moc przywiódł/ panował lat 12.

Valens Cesarz po bracie swym Valentini-

anie panował trzy lata/ byl zarażon sekta Arianista/ a gdy sie z
Gottym potykał o Konstantinopola/ porażon y spalon w jednym mie-
ścieżku od Gottow/ wziął słupny pogrzeb obyczajem pogańskim na i-
ki sie byl obrocił/ żonę potym odciupił sie pi. niądzi mi o nich.

Damasus Papież rodem Hiszpan/ o tego byl
święty Jeronim pisarzem z młodych lat/ który w. y. te Biblia przepisał
s przyzwoleniem papieżem/ aczłowi t. inż była od siedm d. siach me-
żow wyłożona/ al. on na w. t. u. mi. yse poprawił/ ten papież zartym o-
sławil w kosc. le spiewać za każdym psalm. m gloria patri etc. też y po-

Jeronim

wśednia spo

List 67.

wspednia spowiedz mowic w kościele/ y wiele inego spiewania wstawil.
Zego czasu byli ci swieci doktorowie/ Basilus wielki/ Cirillus/ Nazan-
zenus/ Ambroży/ Epifanius/ Euzebius/ Apolinarius/ Jeronimus.

Doktorowie
swieci.

Lata od narodzenia pańskiego 383.

Gracianus Cesarz syn Ba-

lentinianow/ widzac iż zewspad rzecz po-
spolita była zawichrzona a zwlaszcza okolo o-
brony/ wziął k sobie za towarzysha Zeodoziusa
meza na wszystko godnego/ y dal mu państwo
na wschod Słońca w Azji y w Europie/ gdzie
tam poraził Goty w Konstantinopola y wy-
pedził je w Tracii/ Maxim Gracianow mar-
szalek/ dla chciwosci Cesarstwa na smowie obległ Graciana/ gdzie tham
od Abrogasta zabít zdradliwie/ pánował sześć lat/ dobrze sie zachowując
w Krześcijańskiej wierze/ Posłał był swiechemu Ambrożemu spowiedź
swoich wiary/ iesliby w czym nie pochybil/ Zeodozius wysłyszał syn śmierć
dobrodziecia swego/ bez wątpienia żadnego ciągnął do niego z woistiem/
ktoryz sie już nań byli na gotowali/ poraził je/ Maxima zabil/ a Abro-
gast sie sam obiesił.

Maxim.

Abrogast:

Lata od narodzenia pańskiego 388.

Cesarz Theodozius

rodem z Hiszpanii/ wpołoi-
wszy swe państwo w Tracii y w A-
zji/ posłał Stillicia meza wdzię-
nego do Niemiec/ aby skrocił Sasty
a Francuzy/ ktorzy mu ieszcze by-
li przeciwni/ czego dowiódł Stil-
lic/ po czym sprawował państwo
swe w dobrej sprawie Krześcijań-
skiej/ w iedności kościoła/ Miał
dwu synu z żoną Eudoxi Arcadi-

usa y Honoriusa / posthánowkiesy ná czym kthory miał być / umarł w Mediolanie przy swietym Ambrozym / w leciech 50. a pánował iedest nasie ktorego s. Ambrozy žalował y pisał o nim wiele cnotliwych przykladow / przeniesion z Mediolanu do Konstantinopola ná pogrzeb.

Siricius papież rodem z Rzy

má z oycá Tiburcego był ná stoleu papiestim piętnasie lat miesiecy dwa / E n wstawił aby duchowni z niewiastami w iednym domu nie miesztali chyba s krownemi / wstawił tyež aby nie był bran ná káplánski stan kthory by miał wdowe žone / ábo dwie ženie przed tym / wstawił tyež aby nie trzeżono ludzi iedno w sobocie / ale to przez inše papieže odmieniono / wstawił tyež aby Manicheom od szepiencom nie dawano Božego ciála chyba w osthátmi czas / kosciołow y káplanow aby žadny nie swiecił iedno Biskup / w swe czas y wmarł po Konstantinopolskim synodzie rychlo / pochowan v s. Priscille

Anastazius papież rodem z Rzymu / ten wsta-

wił aby žadny nie był ná káplánskie dostojenstwo bran / kthoryby nie miał spelná członkow swoich w cieł / wstawił tyež aby stojąc swieta Ewangelia była ćcioná dla wietszy poćciwości / był ná stoleu swym lat trzy. Tego času swiety Marcin był Biskupem Tironenskim wiele cud czynił / wmarł: krzeżąc / chore ozdrowiając / y inych wiele / swiety Bricej tyež tego času był Biskupem Nertuleńskim.

O Pelagiusie.

Pelagius No-
wokrzęteniec

Pelagius mnich odšepieniec tego času był wypędzon z Rzymu / uchwał do Anglii á Bri. annicy / á tam wiele ludzi pozarażał swą nauką / ábowiem powiadał iż sie dzieci nie rodzą w grzechu / nie trzeba im krztu / áž przyda k ląrom / bo pierwcy ma wierzyć tož sie okrzcić według pisma swietego Augustina / powiedział tyež iż człowiek może być zbawion z wezynthow swych dobrych / krom łaski Božey / przeciw temu swiety Augustin heroko pisał tāt / ieśli by człowiek miał być zbawion krom łaski pańskie / tediby Kristus próżno ścipiał / á tyež by było náše zbawienie wacplaz

wienie wątpliwe / kiedyby z weżynkow miało być / ábowie m co człowiek
czyni / niewie sam iesli dobrze albo złe / minima by dobrze áno będzie złe / á
tak by każdy w zbawieniu wątpli / by nie czuł nad sobą miłosierdzia Bo-
żego etc.

Innocencius pierwszy / papież /

rodem z Albaney / był po Anastaziusie na stol-
cu papieskim lat piętnastu i dwa miesiąca /
będąc świętego żywota uśtawił aby kościół ie-
dno raz był poświęcony / choć uśtawił kłopotyby
człowiek iawnie pokutował aby go nie świeco-
no / też ktoby świeconą rzecz kupował albo prze-
dawał / oba winni świętokupstwa / then t. z. u-
śtawił aby sobota poświęcono za wigilią niedzielną / odseżepienie z Rzy-
má wygnął Pelagiusa / Celestynusa mnicha / Cesarza Arcadiusa kłak
iż był wypędził biskupa Constantinopolskiego Jana złotoustego two-
li niewieście Eudoxey.

Ioannes Criso-
stomus

**Czwartej Monarchey zborzenie /
to jest Rzymskiej.**

Lata od narodzenia pańskiego 398.

Arcadius y Honorius synowie Teodozjusza

sowi byli od wycia swego państwa rozdzielni / Arcadius był Kon-
stantinopolskim Cesarzem / na którym był trzynastu lat / á bratń jego
Honorius zachodnie królestwa dzierzał / który po śmierci bratńy pisał
fale lat we wspaniałym panował. Lece dla ich młodości przydał im meże
staćeczne / sprawne / a zwłaszcza w wojaczkach rzeczach / ktorzyby ie do-
brze rządzyli á imi sie opiekali / ale porucił wilkom owce Rufinowi i Zian
euzowi / á Stillicowi Wandalowi / Rufin pobudził Gotów przeciw Ar-
cadiusowi / nadziewał sie sam tedy ku państwu przydz / ale go to zdradzi-
ło / bowiem go Stillico / hetman wdątny Honoriuszowi / poraził y zabił /
á przeciw tym Gotom Rufinowym przywiedł lud Wandalaki / s kto-
remi poraził

Rufin
Stillicus

Kadagast porażon. **Alaricus.** **Stillico scieth.** **Rzym wzięty od Gotów pir w syraz.** **Adolfus.**

remi poraził Kadagasta króla Gotów / niedaleko Florency / ze dwiema
 tysiąc ludźmi / Al Honorius był w ten czas w Rawennie / Potym dru
 gie wojsko Gotów przyszło s królestwem ich Alarikiem do Włoch / s
 ktożremi sie smowil Honorius / aby z Włoch do Gallii ciagneli / abo
 wiem tam wojowali Niemcy Burgundyscy y Wandalowie / chcąc a
 by sie sami pogani zbili / bo już wstąpił w ziemi Gallickiej / A gdy sie już
 gotował Alrichus król Gotów kwoi Honoriusowi do Gallii / oblegnął
 go z wojskiem Stillico hetman Honoriusow / na dzień wielkonocny
 sie potykali / porażon Stillico z Wandalami od Alarica / słyżac to Ho
 norius dał sciąć Stillica / iż sie nań miotał / bacząc go pe wolnego prze
 ciw Cesarzowi / rozumiejąc też przez powieść niektórych ludźmi / iż miał
 zdradę pod nim chciał uczynić w chciwości panowania / a tchą sthago
 gniewu Alrichus ciagnął do Rzymu obegnął gi / a iż nie był tchoby mu
 odpart / wziął gi za dwie lecie / wpatżę iedną miłosierdzie sie zachował / y
 przykazał pod gardłem tchoby wcieli do kościoła Krześciańskiego / aby po
 kory miał / a to było od narodzenia Krystusa 412 lat / a od założenia Rzy
 mu lat 1164. a tu sie spotknęło Komulusowe widzenie / tchory widział
 dwanaście sepow przy zakładaniu Rzymu / to znamię nowało iż dwa
 naste set lat miał stać Rzym w potoku / a to sie wypełniło do Syllassa
 Ostrogotskiego króla o którym będzie niżej napisano / w then czas było
 w Rzymie wielkie narzekanie na cześć świętą od pospolicich ludźmi mo
 wiąc / iż to bogowie na nas plagi przepuszczają / z smutku ich odstąpili / a do
 inzego sie rzucili / aż ich wiele odstępowało od Krześciański y wiary do
 pogan dla wdzięczenia pogański. / Po śmierci Alari. a wybrany był za kró
 la Gotów go Adolfus / ten wziął iostre Honoriusowe placide za żonę
 tchora c. wprosił o niego iż sie m. łosćwie zachował przeciw Krz. sciaz
 nem w Rzymie / tchory ciagnął do Hiszpanii opuszczyć Włochy / abo
 wiem tam był Alrichus zachował z ludem swoim posiadając Hiszpanię
 gdzie tam wiele narodu Gotów go zostało posiadło y ostalo y są do dziś
 sieniezo czasu / s których narodu poszło wiele zacnych ludźmi / tak królom
 Cesarzom iako y innych ludźmi / s których też narodu pe matierzy idzie dziś
 sieniezo Cesarz Krz. sciański Carolus piąty / o których będzie na miyscu
 swoim pisano.

O Gotiech.

Gdy sie tu wielekroć razow mianują Gotowie Wandalowie Longo-
bardi/ przeto o nich trotko wypisuię co to był za narod/ Gotci we-
dlug wypisania Ablaniusa ich przyrodzonego historica wysli z krá-
in morskich polnocnych/ gdzie dzis zową Gotlandia Gocia Szwecia y
z inych im przyległych wyspow morskich/ ci szukając lepszey żywności
ziemi/ przysli w pola wielkie tu południu nad morze Pontskie gdzie zo-
wą białe jezioro historiceowie/ Palus Meotis circa cimerium bosorum
gdzie tam będąc walczyli s Konstantinopolskimi Cesarzmi/ byli tam
nie daleko ich drudzy ludzie polni tegore zwano Alani/ a ci byli według
niektórych Zatarowie/ a według niektórych naszego języka ludzie/ ci
wziawszy towarzystwo z Gotci smowili sie szukać lepszey żywności ziemi
zwołującą na południe/ y ciągneli do Węgier/ tham już byli Wandal-
owie przysli/ al: Gotom ośtapili/ do Franciei sli przez gory Niemieckie
y Włoskie/ Gotci pobywşy nie długo w Węgrzech gdy posłyszeli wiel-
kie roznieci we Włoszech ruszyli sie do Włoch ze wszystki mi mocami roz-
dzielwszy sie na troje/ tak że ktorzy sli do Włoch zwano ie Gotci/ ktorzy
do Hiszpaniei albo Franciei/ zwano ie Ostrogoti/ a ktorzy na mieyscu
zostali zwano ie Gotci Alani/ Ten tedy Alaricus mianowany/ po po-
rasce sw. o towarzysza Kadagasta ciągnął do Włoch a napierwcy wziął
Nzym iakom pisał/ tak że potym z niemagła Gotthowie osiadali Wło-
skie/ Francuskie y Hiszpańskie kráginy/ y wiecyy i h narodu we Wło-
skich y Hiszpańskich kráginach jest ni: li prawych Włochow.

Gotci
Ostrogoti
Gottialani

O Wandaloch.

Wandalitowie są rzeżeni od rzeki Wisly/ thym imieniem/ abos-
wiem starszy historikowie Wisle pisali Wandalus/ o których to
Wandalitoch ro: mącieie pişą Historiceowie/ Tacitus pişę y stra-
bo że to był narod Ni: miecki/ Hiszpańska kronika y Niemiecka powiada
że to byli Elwa. y ci ktorzy byli pod Niemcy/ posiedli kráiny Pomor-
skie Sasię Pruskie y nad wysłą obá brzegi/ przyszedşy z dalmaciei/ pi-
şą d: ud. y od rzeki Laniaia/ a to tu podobieństwem wiecyy/ bo tych Ni: m-
cow nie mogło tak wi: le być w tych kráinach/ gdyż ich też było przecż wie-

Longobardi.

Je wyszło/jako Longobardi ktorzy wysli z wielkoscia ludu s Sastien zila
mie do Bloch. Cimbrowie ktorych byl niezliczony poczet/ też y Gotti
za Niemce pisa/ a tak by ie stal iestezeby ich nie moglo tak wiele byc/ prze
to Wandalowie byli ludzie naszego jezuka/ gdy sie im tu/ gdzieśmy dziś/
miesce wrodzay y puste katy nie podobaly/ rusyli sie ze wbytkiem mo
cami gdzie czuli lepsza pasc/ to iest do Begier/ a potym do Bloch we
zwani przez Ethillica/ z Bloch do Hispanien/ do Afriki/ przez morze
Herkulesowe/ tam dwiescie lat byli w pokoiu y w obfitosci az do Justia
niana Cesarza/ ktory ie byl stamtad przez hermana swego Bellesariusa
porazil y wygnal.

Jożimus papież rodem z Grecien/ ten byl te
go czasu nieprzespiecznego w Rzymie kiedy sie walki dzialy/ wpatze sie
na swęysprawy nie omylił/ byl na stoleu papieskim rok/ pochowan
w Rzymie y swietego Bawrzynica.

Bonifacius pirwsi/ syn iocun

Dwa papieże

da kapłana/ byl papieżem w Rzymie/ kniemu
drugiego wybrali Grecowie w Konstantino
polu Eulaliusa/ stad bylo zamieszanie wielkie
miedzy duchownymi. Gdy sie Cesarz dowie
dzial Honorius ktory na ten czas byl w Re
diolanie obu kazal wypedzić/ potym siodme
go miesiaca przywrocon Bonifacius/ a sam
ieden byl na stoleu papieskim trzy lachy miesiecy czterzy pogrzebion w
Rzymie y swietey szczesney.

Celestinus Papież rodem z Rzymu panował
osm lach / ten wystawil psalmy w kosciele psalmy spiewać y mowic in
troity/ gradaly/ ofertoria/ też aby duchowni wiedzieli kanones/ za tego
wielki synod byl w Efezu/ s przyzwolenim Cesarstkim gdzie bylo dwie
scie biskupow/ a tam Nestorianow secta potępiona.

Lata pańskiego

427.

Theodosius mnieyszy syn Arcadiusow cesarz
panował w Konstantynopolu lat 45. wziął k sobie za towarzysza

Valentia

Valentiniana bratńa od cioci
Placidi/ po śmierci stryna swego
Donoriusa/ ktoręgo gdi posłał na
państwo włoskie na zachod słoń-
ca/ zabić od Drazille z naprawy
Maximina Rzymianina/ aby
sam panował Maxim. Baczac
to Eudoxia żona Valentiniano-
wa/ szukała pomocy przeciw Ma-
ximowi/ abowiem sie bała o dzie-
dzie/ ktorzy ieście byli mali/ by nie
odpáli od państwa swego/ Stę
przyczynny posłała do Gensirica

króla Wandalskiego do Afryki/ prosiąc o pomoc przeciw swemu nieprzy-
cielowi. Gensiric z wojskiem przyjechał oczywiście taktie okrucieństwo w
Rzymie y szkoda iż nigdy więcej nie bywały/ wziawszy królową y ze dwie
ma dziewczomą spaliwszy Rzym wrocił się do Afryki/ Tak to na ty prz-
chodzi/ ktorzy ludzi godnych nie ważą/ a y nieprzynajdł pomocy szukaia
Eccius Detmar Valentinianow w Rycerstich rzeczach biegn y wda-
tyny był scieth od Valentiniana Cesarza stę przyczynny/ iż się nadziewał
pod nim państwo Włoskie wziąć przez oskarżenie nieprzynajdł iego.

Gensiricus
Zborzenie
wtore Rzy-
mu.

Eccius spra-
wny.

Tęgo to Ecciusa rada y sprawa on wielki okrutnik Attila porażon król
Węgierski/ ktoręmu wszytką Europą nie mogła odeprzeć/ iako będzie
na miejscu swym napisano/ A gdy pytał Valentinian swoich Rycer-
zow/ słusznali zapłatę wziął Eccius/ oni zamilczeli/ pytał drugi raz
powiedział jeden/ iż trudno się ty już Cesarzu masz obronić nieprzynaj-
lom swym bez niego/ on k sobie przyszedł/ wziął lewą rękę prawą/ zają-
jąc tego sam na się/ iż dał sobie potrzebnego meża zabić/ stę przyczynny
od Drazille y Maxima zabić sam/ potym były wielkie roznice we Wło-
szech po śmierci Valentinianowey/ abowiem wiele ich chciało być pań-
tą iż przez dwadzieścia lat dziesięć miała Cesarzow Włoska ziemia/
ktorzy się sami między sobą wybili/ na ostatku był Augustulus ktoręgo
wypędził Othocarius Gotcki król/ a tak tu już zwirzechność Gotow
przysła na włoską ziemię aż do Justiniana Cesarza.

Roznice w
Rzymie.

Augustulus
Othocarius

Marcianus cesarz **Constantinopolski** po śmierci **Teodozjuszowej** panował z **Valentinianem** spolu si. d. m. lat / po zabiciu **Valentiniana** rychło od żalosci zmarł.

Z tego czasu **Attila** okrutnik rosyty krąginy zachodnie wołował / o krosym sercy stoi w **Chronice** **Węgierskiej**.

Sixtus papież trzeciego imię:

nia był na stole po **Celestinusie** o m. lat / tego cho był oskarżyl ieden kapłan **Bassus** / żeby miał być cudzołożnikiem / stad go chcieli przez wygnać / on potym wdział synod na 53 Biskupow / wywiódł sie przez swiacta / a tak **Bassus** skazano wypędzić z ziemie przez dla potwarzy / który potym zmarł trzeciego dnia / a sam go papież pochował / a zmi rekoma s płaczem a z żaloscią / mieniąc sie być przyczyną jego śmierci / wiele dobrego ten papież kościolom w **Rzymie** uczynił.

Leo Tuscus papież ten był lat po **Sixtusie** xxi.

tento nie był strasliwy przeciw **Attili** okrutnikowi / gdy we włoszech wołował / wynidz z inemi kapłany / a mówić **Attili** smiele / aby przestał zabijać Bożych mordować / **Attila** odeiagnął z bołaznia / bo widział (iako pish) aniola Bożego stojać nad nim z gołem mieczem / a groząc **Attili** / aby dał pokoy kapłanom Bożym . Tento papież zakazał spiewać po seie **Alleluia** / Wstąpił też aby żadna mniska nie miała poświęcon go wolum / ażby czterdzieści lat w czystosci żyła / then theż w **Rzymie** ostał / wstąpił stroże v grobow swiętego **Pawła** y **Piotra** / a żowa ie komorni i swiatich / był też uczony y wiele krag popisał.

Lata od narodzenia Krystusa 460.

Leo Cesarz pierwszy **Grec / Konstantinopolski**

ktory wnet syna swego tegoż imienia wstawił Cesarzem / ten miał heimana **Bazylusa** w **Apeostolskich** rzeczach biegłego / korego tego sprawa był porażon **Gensir** **Dandalst** y **Pupilon** / poraził też y **Aspera** ktory myślił o gardle **Leonowym** / pod tym Cesarzem **Theodemir** **Krol**

Asprogo

Bassus.

Alleluia

Basilus
Asper

Estro gocki wojował Węgri Illirij Misij / y tnie krainy / ale s nim Leō
miał przymierze / a w tym zmarł / panował lat szesnastie.

Hilarius papież rodem s Gardinicy po Leo-
nie był lat szesć / miesięcy trzy / ten aczkolwiek w wielkich nieprzespieczno-
ściach y walkach w Rzymie był wsatże swego urzędu nieopuszczał / tāt
iż ni w czym nie pochybił / then wstawił aby kapłanow słuchano / gdy ie
świeca / iesli co vmicię / wstawił też aby żadeny Biskup albo papież po so-
bie żadnych pochomków na swe miejsce nie wybierali / będąc wezonym
zajął dwie bibliotece / y sprawił z dostatkim wielkosć krag.

Simplicius Tiburtinus papież był po Hilla-
riusie piętnastie lat / był dobry enoiliwy a prosty / wiele kościołow w Rzy-
mie pobudował y nādął gdzie ieszcze tego dzis są znāti / wstawił aby na
kapłanstwo żadeny nie był poniewoli wybieran / po śmierci y swiethego
Piotra pochowan.

Lata od narodzenia Kristusa

476.

Zeno cesarz Konstan

tynopolski ieszcze za żywothā
od Leona wybrany / Ale Verina
świekra iego / Bazilica meza opā-
trznego była wybrała za Cesarza
ktory był wielki bawochwalec /
przeto lud pospolity nie chciał cīs-
pieć tego / posłali po tego Zenona
ktory gdy przyjechał / wygnal y
świekre y Bazilica ze wsystkā ro-
dziny / za niego porym Odoacer
z strogocti krol z wielkoscią ludu

Thucilingorum y Herulow (byli też s pełnocnych krain) do Rzymu
przyciągnął wojując / przeciw ktoremu Zeno posłał Theodoricā krolā
gotskiego / bo mu już dufali / poraził Orestā oicā Odoacerowego / a sa-
mego pblegl na Rawennie miejsce / gdzie go na to przypędził iżby snim
X przypał społ

Verina
Bazilicus

Odoacer.

Heruli.
ostrogoty.
Teodoricus
Orestus

Bulgarowie
woiowali.

przyjął spólné towarzystwo/ á gdy to uczynił Sdoacer/ zabił go Teo-
dorik/ á sam był w potoku we Błotkich ziemiach/ Pod tym też Zeno-
nem woiowali Bulgarowie/ przychodząc spól od Jeziora Dniepr/ á to by-
li ludzie naszego języka Słowiańskiego/ zwoiwawszy I. Ilium/ Bo-
snię/ Misia/ Serwia/ Dalmacia/ sami też tam osiedli gdzie y dzis ie-
scze są poczęsci/ iedno ich wielka część pod Euredim roztazowaniem/ o-
ktorych będzie sercy przy Polskiej fronice/ Constantinopole spalili/ Ze-
no od żalosci umarł/ á tam na ten czas zgorzało krąg Greckich sto ty-
siac co naznamienionych.

Achacius.
Eutichianus.

Felix papież rodem z Rzyma/ then wziawszy
moc od Constantinopolskich/ zajął Biskupa Constantinopolskiego
Achaciusa/ iż przyjął do siebie Piotra Eutichiana odstępca wielkiego

Elazius rodem Affer był

na papieskim stolecu lat czterzy/ then
wszytki odstępnice z Rzymu wywołał/ y krie-
gich popalił/ then uścił w kościele spiewać
himny/ prozy/ gradaly/ tracti/ alleluia/ y inne
spiewanie/ według swietego Ambrożego/ pi-
sał pieśni kriegi przeciw Sabellianom/ E u-
tichianom/ y innym odstępnicom dosyć ucze-
nie/ á wyrzucił wiele krąg od kościoła ktore były pisane potęcznie / nie
pewnego ani świadomego składania/ kościół zowie apocryse/ to i. st. za-
słone od ludzi/ bo sie na nich wiele ludzi omylało.

Lata od narodzenia Krystusa

492.

Anastazius Cesarz Konstantinopolski/ ktorzy był o na wschod-
złonec púnował/ tego to grom zabił/ á snadź dla tego iż sie dal
związać na wiare Eutichianistę biskupowi Konstantinopolskie-
mu Achaciusowi.

Anastazius wtore papież rodem z Rzymu/ ten
spiritu był dobrym Krześcianinem/ po tym sie dal zwać Achaciusowi
Biskupowi/ ktorego zaśie przyjął wypędzonego prozgrzebył/ á stał był
o. uszczon od pospolitego duchowieństwa/ także z dopuszczenia Bożego
gdy na wy-

gdy na wychodzie był/wypadły s niego wsiecki wnetrznosci/sprawował
rok mieściech dziesięć.

Ormisda papież rodem s Campaniey/ ten v-
stał aby sluby małżeńskie były iawne/à nie potęmie dawane/ten był
posłał do Anastaziusa Cesarza Konstantinopolskiego/ aby przestał od
wiary Euticiustey/ktory posly posutałszy powiedział/niechac ta pa-
pieżom rostażwie à nie oni mnie/sprawował stolec papieński lat 8.

Symachus Papież / rodem

Sardus/ ten z wielkim kłopotem był na pa-
piestwo wybran/àbowiem theż było drugiego
wybrano Laurentego/ w panny Mariey ko-
ciele / à gdy ta rzecz przysła przed Teodoriką
Gota krążęciã Rzymstiego/vstał Syma-
chã/ Symachus nie mścił sie nad Lauren-
tym/àle go vstał biskupem Nicerińskim
potym nalezli Symachowi wine/ posłali zaśie po Laurentego/ przy-
zwał też Teodorik Piotra z Rawenny niegdy biskupa Aleniskiego/ktor-
y obudwu wyrzucił y Laurenthego y Symachã/ à sam sie papieżem
wdziałł/ wdziałano Sym na 24. biskupow/ przed ktorými sie Sym-
mach oczyścił/ y był przyet/à owi wypędzeni/sprawował lat piętnaście
sięć mieściech.

Laurēcius Pa-
pież.

Tego czasu był święty Remigius/ktory królã Francuskiego Clodoneu-
sa z wielkoscia ludzi okrzcił y dziwny czynił/ Bili też Fulgencius/ Veges-
pus/Symachus/Boecius/Sewerinus Justinus etc. ludzic uczeni.

Papa pańskiego 520.

Valerianus Cesarz człowiek

stary/od Anastaziusa vstałwion/ ten był
dobry obrońca y miłownik kościoła Rzymstie-
go/ Ariann y Eutichian s Konstantinopola
wypędził/ dowiedziawszy sie Teodorik Rym-
ski król/ ktorzy był eg sećg żarżon/ posłał do

niego Jana papieża / aby zaście wrócił wygnane kapłany / a bowiem ta
też Nymfotie wyżone / Justinus wdzięcznie przyjął papieża / a dla mor
dowania Krześcian / uczynił wszystko o co papież żądał / ale iż był dąro
wan a częstowan od Cesarza / rozgniewał się o to Teodorik / skoro przye
chał wypędził go precz / gdzie potym był w Rawennie pod strażą y z in
mi Krześcian / tam głodem umorzon.

Jan papież rodem Tuscus / tento ieżdżił do Ce
sarza od Teodorika iakom wysłany napisał / then wstał w sprawie / iż
gdy kto kogo o co pożywa / pierwszy ma wrócić one rzecz / choz o nie pra
wem czynić / był na stoleu papieskim dwie lécie miesięcy csm.

Felix czwarthy Papież rodem

Samus po Janie był lath czterzy / miesięcy
dwa / ten wstał światem oleiem ludzi chore
mazać / ten też kłak Konstantinopolskiego bi
skupa o setce Arlańska.

Amelsnita

Attalaricus

Teodatus

Vitigius krol

Tego czasu Amelsnicha córka Teodorika
krola Nymfotiego Ostrogota / wdową będąc
dla ich enotliwego zachowania chciał w wierze
iako w sprawach s synem swoim Attalarikiem rządziła państwo Nym
fotie / wiele złych rzeczy oycowskich naprawiła / Boeciowym y Syma
chowym dzieciom zaście państwa wróciła / y inne krzywdy oycowskie na
grodziła / Po śmierci syna swego Attalarika / wstała na jego miejsce
Teodata przyaciela swego / który dobrze umiał Grecki y łaciński iezyk /
Platonu nawiecy naśladował / w innych rzeczach był nieustawieczny /
Niemce precz wypędził y poraził ktorzy chcieli wojować Włoskie zie
mie / sam się potym udał na ukrucienstwo y na łakomstwo / Goy go sta
go hamowała Amelsnita / wdawiliq / potym Justinianus żałował
Amelsniti s płacem / y pomścił się tego nad złoczyńcy / a sami Gotowie
Vitigiusa za krola wybrali / który ten przereczony Amelsnity dziew
kę pojął.

Lata od narodzenia Krystusa

528.

Justinianus wielki Konstantinopolski cesarz
sześczeniec starego Justina przereczonyego panował lat trzydzie

ści y osm / ktorego ieżeże dzis praw używamy / thego był pan Bog obda-
 rzył dwiema hetmami / spraw nemi / przez ktore upadła Rzecz pospolita
 Krześcijańska y rozzerwana / zaśie była naprawiona y zjednoczona to jest /
 Bellisarius / ktory Persi poraził a Syrię dobył / Gelimera Vandal-
 skiego krola poraził / y do Konstantinopola przywiódł. Narsesa też kto-
 ri przywiódł y z niemiec Longobardi sobie na pomoc poraził Gotskiego
 krola Totilla y Brizilla a Placencien yiego potomka Eryasa ostatczny
 krol z Gottom Rzymu / po they porasce ieli Longobardowie moc we
 włoszech braci / a posiadac ziemie ich / aż do Carolusa wielkiego blisko
 trzech set lat / ktory ich moc potym starł / iż do thego czasu żadney mocy
 przed włoszy nie miał / a stad dzis zową część włoskich ziemi Lombard-
 z / ktora sobie byli obrali iako Mediolan / Brizilla / Placencia / Vero-
 na / Cremona / y wiele inych miast w najlepszych krajach. Gotti acz by-
 li porażeni y wygnani z Rzymu / wpałże ich tam wiele zostało / thak we
 Włoszech / Francien iako w Hispānien / y wiele narodu ich zwłochało / z
 ktorego rodu jest y ten dzisiejszy Cesarz Carolus piąty po matce ktora po-
 śła z krolow Hispānskich. Po rozmaitych przemiennościach czasow /
 przyszedł taki czas na Bellisarius / iż innym był beżesliwy a sobie niebeżes-
 liwy / abowiem za swemi cznołtami posługami zła zapłata wzal / bo
 przez przywódcę niektórych dał mu Cesarz oczę wyigac thak iż musi al że-
 braci a w niedzy być do śmierci. Narses słysząc to niechciał do Constan-
 tinopola przychodzić by mu także służby niezapłacono / ale zostal we
 Włoszech y Neapolitańskich / dla czego iuz Justinianowa sprawa czo-
 daley to słabsza była / tak iż Longobardowie będąc cudzoziemcy : serzyli
 sie a rozmagali barzo po wszy Włoskich ziemi / y na zachod słońca.
 Tak to przychodzi na ty ktoryz miał wine biorą przed sie a wielkiey nie-
 bacząc od służ. bnikow starych / Mógł był Walentyńian Eceusowi cno-
 elliwemu przepuszczyć Justinian Bellisaria zachować / Narsesa śano-
 wać / Honoriusa Scyllikę uważać za ich wielkimi posługami / snadź wie Jacini
 by był każdy z nich lepszy w swoim państwie stat / y Rzecz pospolitą w
 czasosci sprawował.

Bellisarius
 Narses
 Totilla
 Teias
 Longobardi

Zła zapłata
 za dobre po-
 sługi

Czwarte mezo-
 wie Jacini

Rozborzeniu Rzymu.

Rzym wziet jest czterzy krot razow we 139 lat / Napierwey od Al-

R III rila Gote

Wita Gotckiego króla pod Honoriussem Cesarzem. Wtóry król od Gena
frika Wandalckiego pod Marciannem. Przeci ras od Totillasa Ostro
gotkiego/ a to było naokrutniejszy/ abowiem gdy s nim nie chciał wziąć
przymierza Justinian/ s tego gniewu Rzym zapalił/ y muri potłukł/ po
tym używając dobrocią mieszczan Rzymskich zaśie ie przywiódł do Rzy
ma/ y skazanie poczęli zaśie naprawiać aż do czwartego wzięcia Justi
nianowego przez Marsesa.

**Bonifacius wtory/ papież/ przy iego wybiera
niu sstał sie swar między duchownemi/ abowiem wiel: ich chciało wy
brać Diascora/ wpat że namowiwszy sie wybrali Bonifacia/ ktory wstał
wil aby żadny świecki urząd nie sadył duchownych etc. był na tym stoł
cu dwie lecie.**

**Jan wtory papież rodem z Rzymia był na tym
stolecu dwie lecie y czterzy miesiące/ ten wygnal Antima Biskupa o se
kte Arianską.**

**Agapitus papież rodem z Rzymia był rok pa
pieżem/ ten piary Synod wielki uczynił w Konstantinopolu na tego
rym Justiniana Cesarza odwrócił od sekty Arianskiej.**

**Silwerius papież rodem s Campanien/ syn
Normisdi Biskupa był rok ieden miesiąc pieć/ tego to musieli kręza
wybrać papieżem z rozkazania Teodora króla Gotckiego/ stał ostar
żon do Cesarza Justiniana przez Wigila Diałona Rzymskiego/ iż by
chciał zaśie Gottom Rzym podać/ posłał Justinian Bellisaria aby go
wypędził/ Silwerius wstał w klasztor/ wpat że go y ssthamęd wype
dżono y zaślano do Pontu/ tu gdzie przekop albo kasa/ y tu umarł.**

**Wigilius papież rodem z Rzy
ma był na stolecu papieskim 17 lat/ tego to Ce
sarzowa Teodora kazala przwieść do Konstan
tinopola/ a rozinaćie bić/ iż nie chciał przysiąc
Anthemias od
sczepieniec.
gdy go obaczyła w tym twardego a stalego/ ka
zala mu na sye powroz wdziac a po ziemi wlo
czyć aż umarł/ snadz to był Bogu przewinił/**

iż na drugiego takie siłło kładł.

Łist 68.

Pelagius był papieżem lat dwunastu dni dziesięć
wielu nastu / then był przy wielkich trwogach a nie przepiecznościami w
Rzymie czasu Ostrogotów / wszakże go żadny strach nie ruszył taki / aby
odstąpić miał od swego urzędu / Był też oskarżony od duchownych / aby
on był przyczyną Wigilowej trudy nosci / tedy położył palec na Boże cia-
ło y przysiągł iż tego nie był winien / wstał i wiele rzeczy kosciołnych / tak
w prawie kanonicznych iako y w innych rzeczach.

San trzeci rodu znamienitego

Rzymskiego był papieżem lat trzynastu / then
Marsesa Detmiana Justinianowego / który
był nie chciał przyjechać do Cesarzowej do Kon-
stantinopola / namowił iż przyjechał do Rzy-
ma z Neapolu / y vprosił mu radziectwo / ten
też / aczkolwiek trudnością / nawrócił Demia-
ny na Chrześcijańską wiarę / Za tego też papie-
żę widano wielkie cuda na niebie / tak iż się samy Komety tłukły / chwały
gwiazdy / znaki na ludzi sstepowały / chwały / kto gi chciał ztrześć tedy ię-
ścię wietrzy był.

Cyber rzeka była wylatą / aż w mieście Rzymie
była woda / a to znamionowało upadek Rzymskiego koscioła y z ludz-
mi / co się potem rychło stało przez Mahometą.

Dziwy na nie-
bie.

Lata ob narodzenia pańskiego 566:

Justinus wtory Constanti

Nowopolsti Cesarz / siewszczyenne Justinia-
now był na państwie dziesięć lat / wyrodził się
był od obyczajów y fortunę Justiniana wiel-
kiego / bowiem był łakomy / okrutny / y odhycze-
pieniec / a tego opalał / dla czego tego żonę Zo-
fla państwo sprawowała / iako niewiastka bo-
nierządnie / abowiem Longobardowie widząc
złą sprawę niewieścią w Cesarstwie / oderwali państwo Włoskie od niej

Lata p. m.

Lata od narodzenia Krystusa 576.

Thiberius tego imienia wtory cesarz Konstanti-
nopolsti/ byl naznaczon ieszcze od Justina na Cesarstwo/ bo go byl so-
bie wziął za syna/ ten byl dostał wiele starbow Marsiowych w Rzymie
po smierci jego/ bo dobrze mieszkał s papieżem Wenediktem y dobrym
Krześcianinem byl/ Persy poraził y pracowal sie aby zasia Wlochy wy-
zwolil od Longobardow/ panował siedm lat.

Benedict rodem z Rzymu byl papieżem czte-
rzy lata ieden miesiac/ then Wlokie ziemie głodu obronił a zwłazędza
Rzym/ abowiem pospolu s Cesarzem Thiberiusem nawiezli zboża dosyć
z Egiptu/ ktorym wiele ludzi zachowali od smierci/ bo na ten czas wiel-
ki głod byl we Wlokich ziemiach.

Lata od narodzenia Krystusa 584.

Mauricius Cesarz rodem

s Capadocty/ zlec Thiberiusow panow-
wal laty dwadziestą/ miewal wielkie zwycię-
stwa v Persow y v Wegrow/ y Ormian y
okrocił/ swietego Grzegorza papieża w Rzy-
mie prześladował/ skąd miał koscioł Rzymski
wielkie prześladowanie/ aż (przez dopuszczenie
Boskie) słyszał byl głos w nocy od Anioła/

z rymku Konstantinopolskiego z mieczem stojącego/ obawiając się
chłagi smierci Cesarzowej/ żony y dzieci jego/ toż mu sie też y samemu snilo/
a od tego czasu począł dobrze s papieżem nakładać/ wpatkze potym Jo-
casiego hetman przez smowę z drugimi zabił go z żoną y z dziećmi.

Pelagius wtory rodem z Rzymu byl papie-
żem dziesięć lat/ a iż nad wolą Cesarzową byl wybran na stolec papieski/
bał sie Cesarzową/ przeto k niemu posłał swietego Grzegorza opata aby go
wblagał/ tam swiety Grzegorz gadał sie przed nim z Eutychianem od-
stępcepciem y zwyciężył go swietym pismem/ gdzie y kręgi jego popało-
no/ potym w Rzymie morem zmarł.

Focas

Eutychian

Grzegorz pap

Gregorz papeż bedac mini-

chem/ wybran na stholec papiesti/ bczego sie
dlugo wymawial/ ale nie mogli. Nżadził ten
kościol krześcianiski nād inie dobrze z Boskiego
przeprzenia/ abowiem byl człowiek wczony/
nabożny/ miłościwy/ tāt iż go ięscze za żywo-
tā swietym zwali/ then sie napirwey iak pisać
sluga slug Bożych/ then vstāwil testamenti/
to iest ostateczne wol: swoje w chorobach/ ten też przydal 4 dni wsthe-
pnego postu wielkiego/ to iest srode/ czwartek/ piat i/ sobote/ vstāwil
też we mby spiewānia wšel akie/ kypie cleyzon/ ofaltorzia/ komunia/
psalmy/ y wicle inego spiewānia/ Pisa theż iż Traiana Cesarza i thory
ięscze byl pogāninem/ s piekła wybāwil przez swoje modlitwy/ wšel że
ten swiety człowiek nie mogł byc przez swego prz śladowānia zwlasczā
od wielkich ludzi/ od Cesarza y potomtā swego iakom nā srych micy-
scach p sat/ sprawował lat 13. mi. siecy 6.

Testamenti.

Lata od narodzenia pańskiego. 604.

Dcas Cesaris Con-
stantinopoliti/ pānował lat
osm/ pod ktorym byla wpadła po-
spolita rzecz y s pānistwem bāzo/
abowiem ed niego odstapili Galli
Hispani/ Niemcy/ Longobardo-
wie/ ā nād to Cozdras krel Per-
ski wielkā część pobral nā wsi. hod
Eloneā/ gdzic y Jeruzalem wziat
ā tām sw ietego krzżā deśiat/ kte-
ry z soba preeż wyniesł/ bacząc to
panowie radni posłali po Herakli-
usa/ ktery gdy przyjechał Jocasā polmal/ wciawsy mu ręce/ nogi/ w mo-
rze wrzucił/ slupnā za łate wziat za swoy uc. yn i thory wżynił nād
Mauraciusem.

Sabinianus był Papieżem

rok miesiący pięć po śmierci świętego Grzego-
rza/ten wystawił lampy w kościele gorzeć/y na
godziny dzwonić/ Był przeciwnie świętego
Grzegorza wystawam/ tak iż z gniewem tego
wzywał/ gdy kto jego enośliwe a miłościwe v-
czynki wspominał/ mówiąc iż to był zdrajca
a skasca kościelny/ Abowiem gdy był głod wiel

Gregorianki
dzis zowa

ki w Rzymie Grzegorz cokolwiek było skarbów v niego y w kościele wshy-
stki posłał do Egiptu za zbożem/ a co przywożono wshystko między vbo-
gie rozdał chcący je przez zły czas zachować/ Dziatki ktore z Anglii y z
inąd przedawać w ni: wolą przywożono odkupował a do szkoły dawał
uczyć/ a zwał je Amelicy/ co miał mówić Anglici/ a sšhad w tego dzień
dawaia dziatki do szkoły. Tego mu zarzązał Sabinianus wshytkego/ y
dał iego kniegi palić gdzie tego drudzy brenili/ nie chciał przestać/ wka-
zał sie mu święty Grzegorz przez sen (iako piša) vpominaiać go aby
tego przestał/ nie chciał/ Drugi raz/ nie chciał/ Trzeci raz mu rzekł/ iż
mam slobą dzis sad prz: d Bogiem o to/ a za tym Sabinianus vmarł
ciało iego/ iako tatiego/ wyniesiono przed Rzym pochować do mostu/
gdzie zowa ad pontem Milvium.

Bonifacius trzeci był papieżem miesiący dzie-

wieć/ten sie swarzył s Patriarchą Konstantinopolskim o zwierzchność
dosłownictwa/ ktora za roztazaniem Jocasowym obdzier: al Bonifacius

Bonifacius czwarty był papieżem dziewięć lat

miesiący osm/ten w Rzymie s kościoła pogańskiego ktory zwano Pate-
on wyrzucił obrzązki bałwańskie/ a założył kościół Marie rotunde/ then
też dał swoje opczyz: ne na kłaptor/ mnichy wystawił y opatrzył żywnośc: ią

Lata od narodzenia pańskiego

612.

Heraclius był Cesarzem laty dwadzieścia y

dziewięć po Jocasie/ten zasie dobył Syrii/ Egiptu/ Eretu/ po-
raz wshy Perskiego krola Cozdrasa/ a syna iego/ s kthorym sie bit sam a
sam/ y mostu/ poimawshy/ otrzącił y obiecał pańshwo wrocie/ iesli opca

Cozdras

przemoga/ Przyzwolił syn Coś
drasow Syrochius/ iechał s De-
rachiusem do Persyey/ oblegli o-
ca Cosdrasa y z brathem na tchey
wieży na ktorey był przyprowił mi-
sternym działem niebo/ gwiazdy/
planethy s kāmienia drogiego y z
złota/ na ktorey to wieży siedział
czyniac sie Bogiem opecm/ syna
wedle siebie mając/ y swiety krzyż
ktory był w Jeruzalem wziął/ y
kazał sie wpytkim chwalić za Bo-
gą opecą w tropcy iedynego. Do-

Syrochius

bywshy go Heraclius s Syrochiusem zabili go y brata iego/ krzyż swiety
y stārby wielkie tam pobrawshy/ wrocili sie do Syriey/ zosthawiwshy na
rym pānstwie Syrochiusa iako mu był obiecal/ a gdy sie przybliżał do
Jeruzalem/ forekta/ kthorą pānā Krystusa na smiereć wiedziono/ thā sie
mu sama otworzyła/ a on bosmi nogami šedł tą forekta krzyż swiety
niosac na swe miejsce/ skąd gi było wy'eto/ z wielkim nabożeństwem lu-
du pospolitego/ ale dla lepszy przespieczności przyniosł gi s sobą do Kon-
stantinopola/ a potym do Rzymā posłał.

Deus dedit to iest Bog dał/ był papieżem lat
czterzy/ swietego żywota/ ten ystawił aby sie k motrowskie dzieci nie poi-
mowały/ y drowił swoim pocałowaniem iednego tředowatego/ pceho-
wan po smierci w kaplicy y swietego Piotra w Rzymie.

Machmetow żywot.

Lata od narodzenia pana Krystusa 630.

był Mahumet na swiecie/ Heracliusowego pānowania lata 15:

Machmet był z oycā Araba poganina/ a z
mātti Zmāclstey Agareny Żydewki vrodzony/ a gdy był swaz-
miedzy op-

między ojcem a ma-
 cierz / w iakoby wiare
 miał być obrocon / pro-
 sła matka iednego sy-
 da chytrego / aby mogł
 oycę temu przywieść
 iakoby to dziecko było o-
 brzazano na sydow-
 ską wiare / syd wez-
 nił tak / zjednal mu sy-
 dowke mamkę s tcho-
 ra sie smowil / iż mia-
 ła skrzykiem a s strą-
 chem oycu y macierzy
 przybiegawsy od dzie-
 cie. ią powiadać / iako
 by Anioł iasny przy-
 bieżał / y wyiał serce z

Dzieciec a / wyprazował mieysca czarne sniego y plotal w winie / y ważył
 z tmemis. reu / ano samo przeważało na stho inych serce / y zasie włożył y
 żał / a iam od strachu nie smiała nie rzec / A gdy tcho tak powiadała /
 zdumiel sie ociec y mac / posłali po tego syda / ktorego na ten czas mie-
 li za wielkiego wieścżkã wshysy w Arabi / y prosili go aby im to wyłożył
 co to ta mamka widziła około dzieciecia / syd iako chytry wysłyszawsy
 rzecz powiedział / Wiedzcie pewnie o tym / że to prawda co thã mamka
 pow. ada / iż Bog przepztał y zważył osobno tchego człowika / y nazna-
 czył go sobie na sercu iego / aby w nim potusy żadne nie pánowały / chee
 też tchego po nim / aby był naznaczon y na członku przez obrzazanie od
 rodziców / aby był znaczny między wshyticmi narody / a gdy był obrza-
 zan z namowy tego syda / nawytl od oycę poganist. y wiary a od mat-
 ki sydowskiej / iż był tym wezysy. Po smierci obu rodziców / poiman
 był s przynody / y przedan kupcowi iednemu bogatemu / z maelstkiem u
 ktorego zwano Abdemonaple / bacząc młodziemica tu wshyticmiu dow-
 cipnego / peruczył mu wiele spraw kupieckich / s ktorymi sie dobrze obie-
 rał / po

Abdemonaple

Lst 7f.

Sergius.

tal / po śmierci onego kupa / a potańiego żonę / s kłhory dostal państwo
 wielkiego / Przyszedł do niego mnich Sergius / kłhory był wypędzon s
 Konstantinopola dla sekty Arianiety / y Nestorianisty / y nauczył Ma
 chometha ich wiary / a gdy dopędł lat osm naseie / dusaie swoim nau
 tam a ktemu sie mu na wyspyttim fortunnie wodziło / iak kazać a nau
 cząc Arabi / Agareny / Persi y in: ludzi na wiare swoje / zmysliwszy so
 bie iedne wiare ze trzech wiar / to jest s tharego y nowego zakonu y s po
 ganiesty nieco / mowiąc iż Krystus był przyszedł do kłhory zakonu Abra
 mowego / a ia Krystusowego / bo na ten czas było wi. lte zamieszanie oko
 lo wiary między Krześciany przez odstępnie / ktorich było wiele w Gre
 ciei y Africe / a tak iacno tym k sobie ludzi mogli przywieść / gdy sie sami
 nasy rozewali / nawracal tedy rozmaity lud wziamy s tharego zaka
 nu pieć triąg Mojżesowych / Obrzędanie / Sobore świecie / Swiny
 nie iadać / Wieszac casy w rok poscie nie iadaie aż Słońce zaydzie / zo
 wą Eurey Bayran / y wiele inych artykułow od Żydow pobral / s Krze
 scianisty wiary / według iego misteż Sergiusa / wziął wedny krzesz
 ku oczyszczeni grzechow / bo go był Sergius otrzeil prostą wodą / tak że
 y dzis Eurey po iacich chwiet grzechoch wodą sobie omynwają / kono / ko
 lana / głow / y in: czyni / mniwając aby tym grzechow zbyli / też tho
 s Krześcianskiej wiary wziął / iż powiadał być Krystusa s czysty panny
 narodzonego bez nasienia ludzkiego / od Boga posłany do Żydow / kto
 rego obiecowal przed tym przez proroki posłać y posłać / Ale głupi ludzie
 Krześcianię iż go czynią rownym Bogu / a Żydowie iż go chcici zabić
 człowieka takiego / ktorego nie mogli zabić / bo to wiedzial do nich / a tak
 włożywszy esobe swoje na Judasza sam sie mglą opuścił znięzał precz /
 a Żydowie Judasza vmeczyli a nie Jezusa. A tak swą zmyslną nau
 kę wiele ludzi zwiódł na swoje wiare / zwłascz a Arabi / Agareny / Persi
 Ariany / y inych wiele / ktorzy z dalekich krajn k niemu przyjeżdżali / a od
 tego czasu nie dal sie zwąc Agareny / bo Agar nie była własna żoną A
 bramową s ktorej oni z Zmaclem posli / iedno Saraceny / bo Sara
 własna żoną była Abramową / iakom wyszy pisał przy Abramie / A
 czytał o tym w starym zakoni / iż Bog obiecal dać błogosławieństwo
 potomkom Abramowym / przeto sie oni tego błogosławieństwa dzis na

dziewiąta / S poganiſkicy ięz wiary wziął / Iż pādaię o ziemię kiedy ſtoſt
 ce wſchodzi. Gdy obaczyl ięz iuż wiele ſotroſtwa po ſobie miał zebrānego
 czynil wiadzy do poſtronnnych kroleſtw / zwaſzeżā ktoży iego ſetehy nie
 ſluchali / pobierał wiele wielbłądow nā kthorych noſil wſhytki potrzeby
 wojenne / tāk ięz iuż nięzego nie pātrzyli iedno żołdu ā lupu. Heraclius
 Ceſarz używalię pomocy przeciw Perſom / āle gdy mu Bog dał zwyci
 eſtſtwo / wypowiedział im żołd / oni poruſzeni gniewem / zbierałi ſie nā
 pańſtwa y dzierżawy Rzymſkie / Arabi namowili / iżyby wiecey Rzy
 miānom poboru nie dawali / oni tho rādzi uęczynili / Krol Rzymſki po
 ſłał ku Arabom z woyskiem Hetmānā ſwego / Arabowie / Saraceni /
 wybrauſzy Machometā za Hetmānā / porāzili Rzymiāny raz po raz
 trzy kroć rāzow / ſtād Machomet wielkā ſławę obdzierzał / y za krolā od
 Arabow y Saracenow wybran. Potym nāieżdżał Greciā / āle go tām
 Heraclius odpłofyl / wſtāję potym zmocniuſzy ſie Saraceny / wſhytkę
 Arabiā / Siriā / Egipt / Hispāniā / Galliā oſiadał / y długi cās trzymałi.
 Po ſmierci Machomethowey cękāli go długo aby z marchwycy
 wſtał iākto obiecał / āle gdy ſie zaſmierdział zāwiesili go do tchego koſciola
 ktoży był zbudował potomkom Abrāmowym w Arabiay w miſcie Me
 chamial wieku lat 34. krolował ſeſć lat / Potomkom ſwoim oſtawił ty
 oſtaw y miedzy incmi / aby żony ſwego pokolenia poymowāl iāż do
 czwarcey / Miłofnie kupnych co chęć mogā mieć przy żonach / y prze
 dāć może zāſie ſ ktorā pſodu nie ma / O wiare aby ſie ni ſtim nie gādā
 li tylko rektā o nie cęzynili / winā nie pili tilko ſ potrawāmi go używāl /
 nā zimno aby iadali / nā ziemi aby ſiadali / krew Gaurſkā aby nawiecey
 rozlewāl / ā tho ięz nawietſzy odpuſt / ktho ięz nawiecey rozleie / y wiele
 inych oſtaw oſtawił / ktore ſtymi wſhytkimi ku walce zależā / ā to im nā
 dewſhytko powieſdział / ięz gdy nā was nawietſzy pokoy przydzie / w tchey
 cās opādnicie / ā ſtey przyceżyny Turcy dzis nie chęć ſpokoicem byē.
 Jeſt piſano w Alcoranie w kriegach Turckich wiele dziwow ſmieſznich
 ktore nā ten cās opuſzczam ſolgulac krotkoſci / tylko to co on ſwā chęć
 troſciā przewiōdł / Nāpuſzczal w zdroie niektore miōdu / y oſyćil ię / ā w
 drugie mlektā / od ktorego zbidālā woda / przywōdząc ludy do tego mię
 ſca ā mōwiąc / ięz iā was przywōdł do ziemi obiecān. y wedlug pro
 rockiego piſmā / ſ ktozey pocieże miōd y mleko. **C** Zheż był goſebice z
 uęczył / kie

Alcoran.

weźył/tiedy kazał ludziem/przyleciała pądlą mu na ramięniu/y zobala
z weha/lud proſty minimal by to był ſwietny duch/ thakze thymi y inemi
kuiſty ludzi zbłaznił iż go mieli za ſwietego.

Po Machomecie naſtał Califa krol Saraceński/ale iż nie był ten ſpraz
wy/oſtawili Acali/ ponim był Domar ten. Syria y Perſia wziął/ po
tym drudzy ſli porząd aż ſie s Thurti zeſli/ iako bedzie niżej napisano
przy krolach Turckich/s ktorych był piwszy Othomanus Zatarzyn/
gdy ſie bedzie piſać 1300.

Califa
Acali
Homar

Bonifacius był papieżem piec lat/ten oſtawił
iż gdyby człowiek po zlym weżyntu wiekt do koſciola nie wydawał go.

Etego czaſu ſwietny Gaweł gorne Niemce/ na Krzſciānską wiare
nawrocił.

Honorius rodem s Campanien był papieżem
dwanaſcie lat/ten w Rzymie koſciol ſwietego Piotra przytkł blachą
mi miedziānemizawę s koſciola Romulusowego/ ten też heretkā pa
triārche Konſtantinopolſkiego ktory był Heracliusa zwiódł wygnal.

Gewerinus Rzymianin był papieżem rok/do
brego a ſwietego żywota/ ten wiele Rzecz y poſpolitey dobrego odział.

Jan czwarty Słowak był papieżem rok mie
ſiecy dziewięć/ten był miſoſierny na ludzi bo ich wiele z więzienia wyſu
powal pieniądzmi koſcielnemi.

Theodorus rodem z Jeruſalem był papieżem
ſieć lat mieſiecy pieć/ten był wygnal Sergiuſa y Cyrusa odſeżepni
ce s Konſtantinopola.

Sergius
Cirus

Lata od narodzenia Krzyſtuſa 641.

Conſtantinus trzeci ſyn Heracliuſow/ był ie
dno czterzy mieſiace Ceſarzem/ bo go macochā Martina ſtrula/
aby ſynſcy Heraclion był na iego miſyſcu.

Martina Cen
ſaſzowa

Lata od narodzenia Krzyſtuſa 642.

Heraclion

Heraction y Martina matka iego byli na Cē
 sarstym mieyscu dwie lecie/ ale pānowie Konstantinopolscy/ poi-
 mawšy obudwu/ samey ieżyl orzneli/ ā samemu nos wypędzili precz y
 s Pirusem patriarcha/ ktori i: byl nā to namowil iż Costantego otruli
Lata od narodzenia Krystusa 643.

Consthans po Heractionie

Luceria.

stryu swym byl Cesarzem 27 lat w Kon-
 stantinopolu/ ten byl lakomy/ okrutny/ y od-
 szczepieniec/ y tu wšytkim złym rzeczam goto-
 wy/ gdy mu wojsko Longobardowi: porażili/
 rozgniewał sie nā Blochy iechał tu Rzymu/
 zborzył miasto Luceria/ do Rzymā przepcha-
 wšy złupil kościoły/ ołtarze miedziane y marmorowe potāził/ wieceny w-
 czynil śtody zā siedm dni/ niż pogāni zā dwiescie lat/ potym w Syra-
 cusanie w lazni od swych zabit.

Martinus byl papieżem sześć

lat/ ktorzy posłał posły do Konstantinopola/ ā
 by nāmawiali Pawła patriarche aby przestał
 sekty Arianstey/ ale on z rozkazania Constan-
 sa posły wygnal miedzy stāły nā wyspy mor-
 skie/ przeto Martinus papież wczynnł synod
 wielki nā 150 Biskupow/ nā ktorym sekty by-
 ły potepione Sergiusowa/ Pirusowa/ Pā-
 wła patriarchy/ Przeto Cesarz rozgniewawšy sie Olimpiusa komorni-
 kā swego papieżem Rzymstym wybrał/ aby Manicheow sekte we Blo-
 schy powiadał ā Marcina papieża do Cesarzā posłał/ ale Olimpius
 nie chciał sie przeciwie ziednał sie s Papieżem/ gdzie tam rychło umarł/
 potym Constan posłał Theodora/ ktori przychawšy do Rzymā/ wrzu-
 cił tam coeh nā Papieża związał go y przyniosł do Konstantinopola/ y
 zāślan od Cesarzā nā wysp Corson/ gdzie też tam byl Climune papież
 pierwszy zāślan/ tamże umarł/ w Rzymie długo nie wi: dzieli cāły rok by-
 li be z Papieża.

Z tego czasu

Tego czasu Saraceni wzięli Egipt/Alexandrię/y wysp Rodis

Eugeniusz rodem z Rzymu

był papieżem trzy lata po Marcinie/ then był
cichy/ pokorny/ nabożny/ każdemu uległy/
tak iż od wszystkich był miłowany/ oświadczył che-
miedzy innymi oświadczeniami/ aby krzyża przy ko-
ścielech w domkach swych mieścił/ a miedzy
świeckim ludem bez potrzeby nie bywali/ oświ-
adził też aby mniichom s klasztoru wolno wy-
chodzić/ tedy y tedy chęć/ a inne odzienie duchowne na sie włożyć.

Vithellianus s. Kaim Wołskow był papieżem

czternastu lat/ był człowiekiem nabożnym y przykładnym/ ten oświadczył
w kościele śpiewanie z organy/ ten też był posłał Teodora mnicha do An-
glicy na Biskupstwo/ który tam wiele ludzi nawrócił na Krześcijaństwo
wiarę.

Organ

Al Deo datus był papieżem czterzy lata mie-

siecy dwa/ ten będąc świętego żywota wymyślił sobie osobny żywot wieść
w nabożeństwie/ przeto klasztor założył w Rzymie in monte Cellio/ w
którym mieścił y żywota dokonał/ gdzie tam wielkie cuda y dziwy wi-
dał y ludziom powiadał y doświadczał.

Lata od narodzenia Krystusa

670.

Constantinus czwarty Constansow syn rze-

Pogon

cony Pogon od brody/ był siedmnaście lat
Cesarzem Konstantinopolskim po zabiciu
Mesenciusie który był jego oycą zabił w łazni/
a sam sie Cesarzem był odzwał/ ten był Krze-
ścianinem dobrym/ y wiele kościołów zbudowa-
wał/ teore był ociec Constans pokazał/ siedm
lat wiodł walkę s Saraceny/ których poraził
trzy sta tysięcy/ a od tego czasu poczęli ich moci

Mesencius

mdleć tak iż musieli snim wziąć przymierze y dań dawać / przyjechałszy
do Konstantinopola prosił papieża Agathona aby concilium odział
dla ziednoczenia Greków z Łacinnikami / iako mało niżej bedzie.

Donus był papieżem rok y dwa miesiąca / be-
dąc dobrego żywota / tościł budował / ludzi wspomagał żywnością
opatrzał / bo za niego był wielki głód we Włoszech z wielkich powodzi.

Agaton Siculus był Papie-

żem dwie lata / pięć miesięcy / będąc mnichem
dla tego świętego żywota y przykładu wzięli
go na papieżstwo / tak był łaskawy / iż nigdy od
siebie sinu nęgo człowieka nie puszczal / ten to
był synod wielki w Konstantinopolu odział
z dozwoleniem Cesarstwa aby ziednoczyli to-
ściły Grecie z Łacinnikami / na którym dopu-
szcżono Greckim kapłanom żony mieć / y pod dwiema / luboma ciało

Pasuncius
Monotelliti
Macharis

pańskie bracie z namowy Pasunciusa ich posła / ale Włoskim nie / tam
też potępili sekte Monotellitow y Biskupa Antiocheńskiego Machariu
sa s scholę zrzuceno y wygnano z tego pomocnika iako odstępnie /
gdzie tam Jan biskup Northumberski pierwszy msa spiewał po Łacinie o
świecie y Zosicy w tościele przed Cesarzem / zmarł potym morem / bo był
wielki mor w Rzymie tego czasu po zaciemieniu słońca y po powodzi.

Leo wtorek papieżem był / świętego żywota / kto-
ry spisał wiele ksiąg potrzebnych tościolowi tu nabożeństwu / ten usta-
wił dzieci krzcić każdego godziny kiedy jedno trzeba / bo pierwszy jedno w so-
boty krzczono.

Benedict był papieżem rok / świętych przykład-
ow / dla niego kazał Cesarz / aby przez przyzwolenia Cesarzkiego papie-
ża wybierano / y stał ten obyczaj długo.

Jan piaty ten zdrowia dobrego nie miał / prze-
to jedno był papieżem dziesięć miesięcy.

Conon rodem z Tracy / człowiek stary będąc ie-
dno był papieżem nie pełna rok.

Sergius był papieżem lat

czternasie rodem z Antiocheny / przy tego wy-
bieraniu było wielkie zamieszanie / abowiem ie-
dni chcieli Teodora / drudzy Pascalisa Archi-
diaconą / za którym był Cesarz Justinianus /
dla czego rozgniewał sie Cesarz kazał Sergiu-
sa zwięzać a przywieść do Konstantynopola /
Za: hariaszowi swemu posłowi / gdzie był za-
bit Zachariasz / ty go był sam Sergius nie obronił od swoich dworzan /
miedzy inemi ostawami ostawil w kościele spiewać we mszy trzy kręć **Agnus Dei**
agnus Dei / przed schowaniem ciała pańskiego / przez i go sprawę Sasi
nawroceno na krześcijańską wiarę / wśat że i go potem wżądził / aż do
Carolusa wielkiego.

Justinus drudzy zo

wa Justinianus Constan-
tow syn / był Cesarzem Greckim
hesnasie lat / ale niustawicznie /
abowiem skoro począł być okru-
tny a niustawiczny a mięsz-
nom nie sprzeczliwy / pobudzili
nani Leoncia i go wypędził roz-
prowszy mu nozdrze / był po nim
na stoleu Cesarstwu trzy lata.

Potym Syberius Absymarus od-
wysła był wybrany na Cesarz

stwo / przyechawszy do Konstantinopola poimal Leoncia / także mu ro-
sproł nozdrze iako on drugiemu odziałal i wśadził do więzienia. Justi-
nian żądał pomocy o Cacanusa Bulgarstkiego krola / yiego dziewczę po-
jął / krol Bulgarsti wśadził go zas na Cesarstwu / zabiwszy Leoncia y
Absymara. Piżę zaś o okrutności tego Justiniana / iż ile kroc nosem ro-
zżazanym sapnął / każdy raz dał sciąć prynciela Leoninowego / Po-
tem posłał do Pontu syna / gdzie tam był posłan Filip Bardanes / aby

Leoncius Ce-
sarz

Absymarus.

Cacanus kro-
Bulgarstki

Bardanes

go tam zas

Africa
wzięta.

go tam zabił/ bowiem rozumiał iż sie ich wiele zgadzało wybrać go za
Cesarza/ ale sie w tym Filip ostrzegł/ zabił syna tego y potom Justinia
na samego/ a sam Cesarzem został/ a w tych walkach Saraceni wzje-
li Afrykę/ Libię y Granatę.

Jan szósty był papieżem trzy lata miesiący trzy
człowiek miłośniwy y dobrego żywota/ abowiem wiele więźniów z nie-
woli wykupował/ kościoły budował/ y innych rzeczy dobrych wiele zna-
prawiał.

Jożimus ten iedno dwanaście dni był papieżem/
abowiem miał podogry w kłhorey nie mógł chodzie ani iść/ wpadłże sie
ni na czym nie omylił.

Jan siódmy był papieżem dwie lecie miesiący
siedm dobrego żywota/ kościołom wpadłych w Nizmie wiele znaprąwiał
nadał y ochędożył.

Constantinus rodem Syrus

był papieżem siedm lat/ uczoney y wymow-
nym w Greckim ięzyku y Łacińskim/ za nie-
go był w Nizmie wielki głód trzy lata/ ale on
będąc miłośniwym/ ubogim ludzi załładał ży-
wnością/ tak iż go wshyscy minimali być z nie-
bą posłanego/ ten to dla przynazni a zachowa-
nia nawiedzał Justiniana Cesarza do Kon-
stantinopola / gdzie Cesarz wytehawshy przeciw temu całował mu no-
gi/ namawiał Cesarza by okrutności przestał/ ale go w tym nie słuchał/
posłał przedsie na zabicie Filipa gdzie był wypędzon do Ponehu iakom
wypshy pisał. Za tego też papieża dwa krolikowie przyechali z Niemiec
do Nizma dla nabożeństwa/ tamże sie pokrzyżili/ opuściwszy państwa do
klastora wstąpili/ dla osobliwego żywota wiedzenia w nabożeństwie/
y tam pomarli.

Lata od narodzenia Krystusa

713.

Filip rzeżony Bardanes był Cesarzem ie-
den rok/ miesiący pięć/ człowiek na sprawy godny/ ale był odpożez

piętem wiary Krześcijańskiej/ Cyra Konstantinopolskiego Patriar- Cyrus
che zaślał do Pontu/ iż s Papięzem dobrze nakładał/ a na iego miejsce Ian opal
Janà opatà Hereziarche wsadził/ a posłał do Nyma aby go wysyły po
słusni byli y iego sekcie trzymali. Papięz Constanti nie tylko by go miał
słuchac/ ale y tlaćwe nań dał/ y na Cesarza/ a obrazy ktore byli wyrzu- Obrazy wy-
rzucone
cili/ kazał zaśie wstawić do kościołom/ potym rychło od Anastaziusa De
tmana swego wyrzucon dawşy mu oczę wysłupić.

Anastazius był Cesarzem rok y trzy miesią-
ce/ ten posłał do Papięza cheąc bronić Kzimskiego kościoła od ta-
cerzow/ y rozkazał aby byli posłusni wysyły duchowni synodu hostiego
Konstantinopolskiego/ A gdy do Alexandrię z wojskiem iechał przez
fiw Saracenom/ nie podobał sie Kierzom zrzucili go s państwa/ a Te Teodosius
odoziusa wybrali/ Baczęc to Anastazius wstąpił do klasztoru y tam 39
wola dokonał.

Lata od narodzenia pańskiego 717:

Teodozius był Cesarzem rok/ktory gdy oba-
czył iż go Leo Armenijski cheiał naiechac/ a państwo mu wziac/
spuścił mu ie dobrowolnie/ a sam do klasztoru wstąpił.

Leo trzeci był Cesarzem Rō

stantinopolskim lat 24. y s synem Kon-
stantinem/ chę s poduszeżenia Hereziarchy
Konstantinowskiego/ kazał wymiatać wysy
tki obrazy s kościołom y popalić/ mowiąc iż to
balswochwalsstwo wielkie/ ktorego Bog zaka-
zał zawnędy/ Pod tym Cesarzem Saraceni
oblegli Konstantinopole y leżeli w niego osmi
lat/ tak że iuż w nim wysyły wstępili/ aż go Bulgarowie (ludzie naje-
ieżika Słowiańskiego) ratowali/ porażiwşy Saraceny okretę im mişter
nie popalili na wodzie. Tego też Cesarza Grzegorz papięz zakłął o wy-
rzucenie obrazow/ w ktorey aż do śmierci trwał.

Obrazy palone

Bulgarowie
ratowali

Grzegorz wtchory był papieżem

żem śesnaście lat mieście dziewięć wczonym /
tbat iż każdemu tacerzowi śniele piśmem od-
pierał / ten naprawił wiele murów około Rzy-
mā wpadłych / iego też sprawę Niemci nawzo-
ceni na Krześciańską wiare / Cesarza kłó o pa-
lenie obrazów / wiele kościołów w Rzymie zna-
prawiał y pobudował / y wiele wstaw przykła-
dnych wstawił.

Tego czasu ci ludzie wczem byli / Marcellus /
Benedikt / Egidius mnich.

Grzegorz trzeci był papieżem dziesięć lat / mie-

ściecy osm / świętego żywota / wczony w Grecim y w Łacińskim ież yku /
tāł miłościwy / iż nigdy od siebie człowieka śalmużny żądającego darmo
nie pusił / kościoły w Rzymie iedny z gruntu drugie wpadłe wystawiał
y inych rzeczy dobrych wiele postanowił.

Tego czasu Gotti y Wizzoti ktorzy byli w Hiszpanien y Gallien tuż
bliśko trzech set lat / do gruntu od Saracénów porażeni / a Saraceny
Francuzowie z Lombardi / ktorych było około trzytroc sto tysiāc porażili

Lata pańskiego 520.

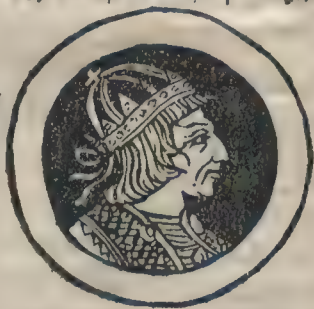
Constantinus piaty Leo-

now syn / rzeżony Coproninus po Gre-
ku od plugawości / bo był nāplugawil w wodzie
gdy go krzeżono / abowiem y Greków y y Ru-
si wśpytko dziecie maczając w wodzie gdy ie krz-
cżę / był Cesarzem trzydziści y czterzy lata / ten
iakoż sie z młodu okazał plugawym / tākże y nā śtarosci śmrodem był / bo
wiem był bałwochwālcā / czarownik / śakomy / Śriowny / okrutny / tāł
iż wiele świętych ludzi pobil.

Leo czwarty syn Coproninow był Cesarzem iij
lata / ten też mało wpedł bieżaiow chrestestich.

zachariasz rodem z Greciey był papieżem dzie-

śięć lat /

sieć lat / dobrych przykładom / ábowiem swoia cichosieia wiele Kriążatst
w: Włoszech y w Grecy osposoił ktorzy s sobą złe byli / Przekożył wiele
Kriąż swiętego Grzegorza na Greci iezyt / y swych też wiele popisał.

Stefan wtory rodem z Rzy-

ma był papieżem pięć lach / thego Rzymianie
práwie ná ramięonach nieśli tu wybieraniu /
dla irgo cnotliwych przykładom / ten był iechał
do Gallien swą osobą żadać o pomoc Pipina
Kriążecia Francuskiego / przeciw Aisulfowi
Longobarskiemu / ábowiem był wiele pobral
włosci Rzymstien Papieżowi / y wymyslił wie-

Pipinus

cey bracie. Popinus uczynił mu te počziwość / iż syná swęgo Carla wiel-
kiego posłał przeciw iemu / aż do sechnęgo kamienia / á sam v trzeciego
stągnął / á gdy się żięchali sñadł Pipinus / iáł pod Papieżem koń / y wiodł
swemi rekoma aż przysli do pałacu / Papież Stefan gdy obaczyl iż
mu te počziwość wyrządyl / pomazał go ná krolestwo Francuskie / do
ktorego przestla koroná Cesarstá / iáko będzie niżej v Carla wielkiego.

Carolus

Constantinus wtory był papieżem rok / ale wy-

rzucen potym / bowiem nie z godności ale ná złość był wybran od Cesa-
rza Constantina papieżem s chłopa prostęgo / táżże potym w klasztorze
iáko w wieczney ciemności umarł slepo.

Stefan trzeci był papieżem trzy lata po wyrzu-

conym Constantinie / wężony / sprawny / bogobonny / kazał záśie obrá-
z do kosciołow stawiáć / ktore było wyrzucono / y inne rzeczy.

Adrian był papieżem lat trzynastie / ten też nie

był posledniemy od innych dobrych ludzi / ábowiem był przykładny wężo-
ny / stały / cnotliwy / żałował się przed Carlem wielkim ná Desideriusa
Krolá Longobarskiego / iż kosciołowi Rzymstiemu wiele gwałtem pobral
Carzel wielki Desideriusa poraził y s państwa wyrzucił / á sam to krole-
stwo rządyl / od tego czasu Longobardowie przestali rządzić we włoszech

Lata od narodzenia Kristusa

643.

Constantinus

Constantinus Kōsibh Leona

Irene enotliua

przerzeczonego syn z żony słachetney/ do
brey/ enotliwey Irene/ s khorą panował we
spolek dziesięć lat na Cesarstwie/ była tħa nie-
wiasła z Greciŭ/ z Achen miastā/ roztropna
nad obyczay niewieści/ Przeto gdy iā syn wy-
rzucił od siebie/ zaśie po nie posłali Konstanti-
nopolscy y państwo icy w moc podali/ bacząc Constantinā i y synā sła-
żonych obyczaiow/ ktoremu wyieli oczę y wsadzili go do więzienia/ y by-
ła zaśie na państwie samā osmnascie lat/ ā gdy wstypała o wielkiey sla-
wie y bogoboyności Carla Wielkiego/ posłala k niemu posly chcąc mu
spuścić koronę y stolec Cesarstie/ ā na równieyszym przestāć/ Carzko-
pātrzył iā iūż był poćciwā dżerżawa/ to iest Neapolitańskim państwem/
ale iā potym Niceforus zaślał precz iāto będzie niżej.

Leo trzeci rodem z Rzymu był papieżem dwa
dziesięć lat mieŭciey pięć/ cżłowiek wężony y kāżnodziela dobry/ był mi-
ny/ pokorny/ cichy/ trzeziwy/ cżysty/ obrońcā w bogtch sirot/ wdow/ tak iż
go też mogli miedzy swiete włożyć/ then Carla wielkiego Francuskiego
krola koronował Cesarstā koronā z wielkim triumfem/ poćciwosc iā y
rādosciā wszytkiego ludu Włoskiego/ tāmżę też y synā iego Pipinusa ko-
ronował na Rzymstie krolstwo.

Lata od narodzenia Krystusa 796.

Niceforus cesarzē Konsta-

tinopolskim był dziewięć lath/ po Irene
Cesarzowej/ na ktorą rozgniewawshy sie/ iż w
ine rece chciała podać koronę y stolec Cesarstie
Konstantinopolski/ zaślał iā na wysp rzeczo-
ny Lezbo/ gdzie tam umarła/ Potym boiąc sie
Carla wielkiego/ przymierze s nim wziął/ ā
Saracenom posthapił kāżdy rok dawać trzy
sta tysięc złotych/ z Bulgary zwođł bitwe niefortunnie/ od ktorych ze
wszytkim wyspiem porażon y żabit.

Lezbo

*Bulgarowie
porażili*

Michał Cu

Mzechat Europlat byl Cesarzem dwie lecie/
wyrzuciwszy Scaura syna Nicetorowego/ then porazil mako Bulgaria ^{Scaurus.}
row/ al: pothym gorzy od nich porażen v Adunopolá/ gdzie ledwo v ^{wyrzuczon}
ciekl/ pothym wstapil w klasztor.

Tu opuścił inie Cesarze Konstantynopolskie/ ktorzy byli od rozdzie-
lenia Cesarstwa/ abowiem nie mają co o nich godnego pisać/ byli mli á
mako godni wielkich rzeczy sprawować niektorzy/ thát iz wyprta sława
przesła od nich do Cesarzow Włoskich ábo Niemieckich/ s ktorych byl
irwisy Carzel wielki z narodu Francuskich krelew/ wpatze mu niem
nym rązdego s nich bede krocto mianował/ ktorzy byli w Konstanti-
nopolu aż do wieża Konstantynopela przez Turki.

Leo Ormiański ten zabil Chruna Bulgarskie

Kriazę/ sam też zabit od Brania.

Michał Thraulus ten Leona zabil.

Theofilus then popalik obrazy w kościelech/ porażon od
Saracenow/ chławy vmarł.

Theodora/ ta też gardzila obrazy/ wypedzona od syna y
do klasztoru wstapila.

Michał Thefilow ten s Papieżem dobrze mieszkal/ ale
zabit od Baziliogo.

Bazili Macedoński/ tego zabil Jeleni rogami.

Leo Bazili/ ten byl wezony f lozoph Saraceny porazil.

Alexander byl nicemny/ leniwy/ vmarł gdy mu krwie z
nosa plynącey nie možon z zastanowić.

Constantinus/ then byl dobry y wezony/ byl na państwie
czterdziestu lat.

Romanus Lecapenus/ ten byl wypedzon dla zbitku syna

Roman Leonow ten byl zbytni w miłości/ syostry y mat-
ke wypedzil/ przeto truciina vmarł.

Niceforus Jocas/ ten byl szczęśliwy na walki/ ale sye do-

morey nie mogli ostrzedz / bo przez żonę otrut.
Simisces ten z Bulgari walczył / ale też trucina zginął.
Bazilius / ten nieprzyacielom oczy pokupił.
Constantinus brat Bazilego.
Romanus Agitropilus / tego żona wtopiła.
Michał Paflago / ten opuchlina zmarł.
Michał Calafates / ten dał oczy wyjąć strygowi dla ci-
wosci panowania.
Zoe y Theodora siostry zdało sye panom Greckim
brać na państwo białe głowy / a tak dwie siostrze wybrali byli.
Constantinus Monomachus nie dobrego nie czynił.
Theodora Cesarstwo rzadziła dwie lecie / ani zle ani
brze / iako biała głowa.
Michał Sanior ten nie był roku / az go wypędzono.
Isacius Camnenus / ten dobrze sprawował y fortunnie /
wpółże wstąpił do klasztoru. (nie y synem.)
Constantinus Ducas / ten spuścił za żywota sceptrum że-
rudocia / tha musyła przezdzieć za mąż za Diogenesa.
Romanus Diogenes / then odpierał dobrze Turkom po-
tym osłnął. (nie y synem y żonę zmarł.)
Michał Constan. pod tym był głód wielki / zamknawszy
Niceforus Botoniates / tego przypędzili Comnenowie iż
musiał położyć sceptrum a do klasztoru wstąpił.
Alexi Comnenus / ten był wielki nieprzyaciel Rzymowi.
Jan ten poraził Turki y Persy / potym na łowie zastrze-
len w palec y zmarł.
Manuel ten wstąpił w klasztor napłodzawszy żłosci.
Alexi opiekając sye synem Manuelowym zabił go / a sam
zdrachliwie Cesarzem uczynił. (mu oczy wysłupił.)
Andronicus Camnenus był poiman od Isaciusa / ktory
Isacius

Isacius Angelus / ten był wdzięcznie przyał Cesarza **Frederica Barbarosa** / gdy iechał Jeruzalem dobywać pod Saraceny / po tym mu brat oczę wyiał y sceptrum wziął.

Alexi który brata oslepił sam też precz wypędzon.

Alexi młody **Isaciow** / ten od **Murzypila** zabit.

C Bacząc Łacinnicy y Niemcy iż niezad a morderstwo między Konstantinopolskimi Cesarzami / obiękli im miasto Konstantinopole sceptrum y torenę wzięli.

Baldunus Flandercki pierwszy Łacinnik w Konstantinopolu panował / ale nie był spełną rolę umarł.

Henricus ie go brat ten dobrze sprasrował / dziewczkę po sobie dziedzicze zostawił.

Piotr Ansfodorcki po żenie wziął sceptrum Cesarzkie.

Robertus po oyczowej śmierci umarł w Rzymie

Tu zaśie Grecowie dostali stolecza y sceptrum

Constantinopolskiego pod Łacinnikami

Michał **Paleologus** był okrutny / przeto go lud pospolity nie dał chować po śmierci.

Andronicus

Andronicus drugi febra umarł

Jan **Catacufenus** / pod tym Turczy napirwey do **Tracie** przyšli / w Klastorze żywota dokonali.

Jan **Paleologus** zabiwszy syna **Janowego** sam sie Cesarzem wżynił

Mánuel zostawiwszy siedm synow umarł

Jan starszy syn **Mánuelow** / then nawiedzał Papieża **Eugenia** do Rzymu.

Constantinus ostatni / pod którym Turcy **Máhometh** wziął Constantinopole / y Cesarstwo Greczkie.

Carolus wielki sin

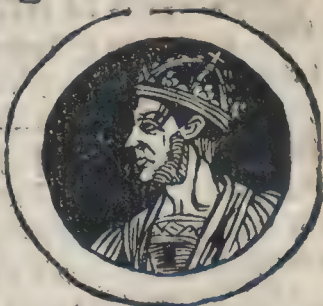
Pipina crola Francyjskiego na Cesarstwo Rymskie / w dzień Bożego narodzenia w Rymie / od Leona trzeciego Papieża / z radością pospolitego ludu był korenowan / od którego się począł rozdzielać cesarstwo Leonstantynopolskiego z Włostym / którego był przemiósł Censlantyn wielki do Grettow z Rzymu / przed pięciuset lat bez maki / aczkolwiek byli nierówni Włosczy albo Niemieczen (to było jedno) Cesarzowie Greckim Cesarzom w państwach / wszakże sprawą dobrą a rzadkiem zwyciężaynym przechodzili / zwłaszcza za ten Carolus rzeczony wielki / od wielkich a znamiennych wojnow / które były zaczęte / tak w rycerstwach rzeczach iako w innych / abowiem był ówał stołek Papieński już wypadły i stążony w państwach / z mocy Longobardow poimawszy ich crola Desideriusa. Niemce / Sasi / którzy na then czas byli pogani / zwiadowawszy / że trzęsł i isławy wierze przypędził / także i naszym przedtem wojował / którzy sinni w sąkcztwie byli / Saraceny z Jeruzalem i z Hippantey wyznal a trzęsł i osadził / Begry przeciwne sobie skrocił / i stąrtł wielkie od nich wyniosł. Takież i inne nieprzyjacieli trzęsł i osłabł / postanowwszy pokoy i dobry rząd na zachod słońca iechał do opeżyny swej do Gallien / ował sie na nauce / tak iż w Greckim y łaczińskim języku był dobrze wczony / czytał nawieczny stary y nowy zakon / y Augustina s. kiego. Miał dwie żony / jedne Desideriusowe czoro / z którą nie miał. Drugą z rodu Swewow / z którą miał ty syny / był Carolus / Pipinus / Ludowicus pius / y dziewięć trzy / Nazwał się syna Ludwiga na swe miejsce ował w Aquisgranie Między Lutege / mając wieku lat 72. panował lat 15. pochowany w kościele panny Maryi / który on kosztownie w Aquisgranie zbudował / od tego czasu crolom Francyjskim pija / Chryścianizacji / do tego czasu.

Desiderius

Lata od narodzenia Pańskiego.

Lewoniz rzezonny pntis wtory Cesarz Ma-
 linczej/ panował lat 28. ktory też w
 sprawach Bożych walczył w iny: h / nie
 wstydzi się / z Constantinopolskim Cesarzem
 chował potęgi iato otec począł / syna swego
 Lotariusa w towarzystwo na Cesarstwo wy-
 brał / ktoremu państwo we Włoszech nazna-
 czył. Potym z Eugeniuszem Papieżem w
 Aquisgranie Siem położyli / aby duchowny stan w dobrych sprawach po-
 stawili / gdzie tam z Poduszeżenia niektórych duchownych / Lotharius
 poimał opęza Ludwiga / w sadził do więzienia / bojąc się aby młodszemu
 synowi imo starszego / ktory był od innej macierze / monarchiey nie spu-
 ścił / wpatrzył przez przyrod innych panów puścił opęza zjednał się z nim /
 i uciekał z siebie do Włoch. Ludwik otec iż był miłosejny / przeto Pius
 rzezonny / odpuscił mu wspaniałość synowi / potym umarł w Mogun-
 cii naznaczywszy Lotariusa na swe miejsce.

Lotarius

Stephan czwarty był Papieżem trzy lata / ten
 Ludwiga Piusa na Cesarstwo koronował / sprawował stolicę swoją do-
 brze w boiażni Bożej.

Paschalis był Papieżem siedm lat / miesiąci iij.
 ten ludzi z więzienia wale wykupował / między innymi wstawami wsta-
 wił / aby żaden świecki duchownego imienia niecierzał / Zm też Lotar-
 iusa na Włosie królestwo pomazał.

Eugenius wtory rodem z Rzymu / był papie-
 żem czterzy lath. Za tego czasu był swar o wybieranie Papieża / abo-
 wiem drudzy chcieli mieć Rzymu / ale wiedząc tego był dobrego zymo-
 ta / w sprawy dobre / przestali na nim / ktory / gdy był głod we Włoszech
 wiele ludzi zachował swą sprawą / nakładem / od śmierci zwłajęją wbo-
 gie / potym go niektórzy oslepili / nadziejąc się na jego miejsce siść.

W iij

D Bulga:

O Bulgarzech.

Bulgaria albo Volgaria wielga / i tchorey

my tożiem Słowacy / była między Azją y Europą na obudwu
brzegach rzeki Danais / którą zowiąmy Volgą / przylegała tu Mostwie /
i tchorey Bulgaricy / ruszywszy sie lud ze wszytkim narodem oboga po-
głowia / szukaąc lepszey żywności ziemię (drudzy pija żęby ie Zatarowie
wycisneli) przysli nad morze / które zowiąmy Pontus & uxinus / przez
ciw Tráciiy do Białego jeziora które zowiąmy Palus Neotis abo Bi-
cen / gdzie dzis Kremścy Zatarowie / Mankoppczy albo Kiercielscy aż
do rzeki Niepru / pobywşy w tych polach cżas niemay / słysząc o niezgo-
dzie panow trzescianstich zwłascza Cesarzow Constantinopolskich /
rusyli sie z swych mieysz / cżasu Ju stiniana wielkiego Cesarza / z traja-
żciem swym Durbalem / iedni wodą drudzy ziemią / przysli do Dáciiy
gdzie dzis Wolcsi / potym sie przeprawiwszy przez Dunay / przysli do
Tráciiy / rzucili sie na państwo Greczkie sąsiedne / posiedli Wisią małą
y wielką / które przezwali Dyczystym mieysztem Bulgarią / którą cżas
zowiąmy aż do tego cżasu / posiedli też cżes Tráciiy pod Cesarzmi Grec-
timi / Zenoną Cesarza porażili / Constantinopole spalili / Nicefora po-
rażili y zabili / Leoną ratowali od Saracenow / Michala Kuroplachę
porażili y Adrinopola / Bosne opañowali / przez Węgry daleko şli do
Dalmactey / Illiryi aż do Istriey założyli miasto Istrinopolim / gdzie
tam zabili Agilmunda krola Longobardstiego który ie chciał z stamtąd
wygnąć / w ktorých ziemiach tepeje y dzis sz. Papież Mikolay pierwszy
pisał do nich obyczajem przypieklskim aby krzesł s. przysli / na czo ra-
dzi przyswolili / poslal do nich posly swoje ktorzy ie potrzęli / a Fotinias
ny obczępieniec raplany od nich precz wygnali / ktorzy ie iuz byli zwie-
dli na swą wiare / przysli s. krzesł wşlybali Saraceny wojując po-
wsyctich Włoskich y Francyjskich ziemiach / ktorzy iuz byli osiedli go-
re Garganum w Apuliey / tak iż im żaden od: przecz niemogł / dobrowol-
nie sie przeciw im wezbrali / porażili ie do gruntu y okretym misthernie
popalili / po tcy posludze krzesł ianostich byli od wsyctich miłowani / Na-
ostatek Kriazę ich wsta piko w zakon między gorami do pustelnikow / si-
nowi spuscawşy miejsce / który sin gdy był keta Fortinianow Constans-
tinopolskich

tinopolstich żarążon / Scie wyszedłszy z klasztoru poimal go / y oczy mu
dał wysłupić zrzuciwszy go z państwa / a syna młodego na jego miejsce
wsadził / sam przedsię w klasztorze żywota dokonał / wszakże po śmierci te
go zwiadli ię Grekowie na secte Fotinianow / a takosmy się z nimi rozdzi
lili będzie o tym przy Kronice Polsticy.

Valentinus papież rodem z Rzymu / wycho
waniem Paskala y Eugenia Papieżow / dla swego dobrego zachowania
od wyspetch był na stolec papiecki wybran / na którym iedno czterdzięci
dni był / pochowan w kościele świętego Piotra.

Grzegorz czwarty papież rodem z Rzymu był
na stolezu papieckim lat 16. który sprawował dobrze / cznotliwie iako
na świętego meża zależało / ten przeniósł kości świętych w Rzymie do ko
ścioła s. Piotra / S. Ziburcia y Sebestiana. Ten też ośtawił Miesz
scażę Eustopada święcie święto Wszech świętych / za prozbą Ludowika króla
Cesarza.

Sergius wtóry papież rodem z Rzymu / tego
pirmey zwano Os porci / to jest / Swini pysk / a dla staradosci imienia
tego / przemieniono mu imię pirmę / a Sergius iedno dano / a od tego
czasu każdemu imię odmienną Papieżowi przy wybieraniu / Był wy
chowaniem przeszłych papieżow przeto się od nich nic nieodstrzelił w spra
wie pospolitey rzeczy / ten też gniew ośmierzył przeciw sobie bracia Cesar
zow / panował lat dwie / Miesieci trzy / y s. Piotra pochowan.

Leo czwarty bedac Mni
chem został Papieżem / ten był chaciey

świętosci / iż Smoką ktorzy wiele ludzi
pąką żarążal / swoią modlitwą zabił / dla tego
ośtawił święcie octawy w Niebo wzięcia pa
ny Maryi / iż tego czasu tego czarta wygnał
z Rzymu. Castrum Angeli zmurował / wie
le kościołow y murow w Rzymie ten Papież
poprawił y zbudował / kości Świętych do kościołow sp

Saraz
ceny

teny/ ktorzy w okrecich do Wloch na gubienie ziemie przyiechali/ swa
modlitwa porazil/ gdy ludzi opamietał mowiac. Boze ktorys Pio-
trowi niedal zginac od nawalnosci mierzki etc. Natychmiast Sarac-
eni potoneli/ a s. Piotra namiastkowic nie/ a od tego czasu Watikan
przezwal i Leoninem/ gdzie sie papiezowie pospolicie kladą/ abowim slich
lupow Saraczniestich murem gi obtoczył/ gdzie pirwey lida nie przy-
iaciel dochodził. Wiele inych rzeczy dobrych Rzymowi ten papiez odzia-
lat/ był na stole; u lat 8. miesieci 3. pachowan w kosci. Je s. Piotra.

Pata od narodzenia Krysiu sa. 8 41.

Stargius syn Ludwikow

trzeci/ Gallijski albo Franeuzski Cze-
sarz panował lat 15. na ktorym prze-
stala rzadna a pezesliwa sprawa. Karla wiel-
kiego/ abowim miał dwa braty/ Ludwiga Nie-
mieckiego a Karla młodego/ z ktorymi bichwe
w Galli zwiodeł o rozdziel/ tak az nigdi w slich
krainach wnetrzną waltą wieczey ludzi nie-

zginelo/ Od tego czasu Franeuzowie nigdy niewogli taticy moci być/
iako pirwey byli/ na tych bitwach utracil Lotargius barzo/ az przez Pa-
pieza Sergiusa p Krijzetą bylo stane mied: y nimi wz:eto/ w ktorym
sie iednali a rozdzielili/ tak iz Ludwig wzial z Karlem młodym w spiet kra-
iny Niemieckie y Franeuzskie/ a Lotargius Wlokie z Gallią/ Narbo-
na/ y z tą ktorą dziazowic od niego Lotaringla/ a od tego czasu rozewal
z Galli od Germanicy/ ktorzy pirwey w iednosci byli. Potym Lo-
targius poruczył synowi Ludwigowi państwo swe/ a sam wsthapil
Cesarstwa byty wielkie Comery zna: (do klastora w starosci.
mionung: wnetrzne walt).

Pata od narodzenia Krysiusa 856

Ludwig wtory syn Lotariou/ panował lat

20. Ten Cesarz z Wloch wypedzil/ y inne nieprzyiaciele/ w poto-
wpy

swy krolestwo Wloskie zmarł w Mediolanie y tamże jest pochowany.

J An osmy papież niewiaſta.

bedąc sprawowała dwie lecie i pięć mie-
sieczy stolet Papieſki / a była z Anglii /
jednym wczonym doctore wyſzła do Greciei
na nauke (drudzy piſzą z Monguncie y) w os-
traniu męczyſtym noſił ią ten Doctor / po-
tym gdy przyſłi do Rzymu z Greciei / mało
ich było w Rzymie ktory by ię naucze ſproſiał
tak w ſwietym piſmiciſtwa y w naukach / Then ię miſoſnił był wybran
za Cardynała dla ięgo oſobliwiey nauki / ktorzy potym rychto omarł / a
tego Jana na ięgo miſcie wſadzili / rozumieł ięgo być nie poſledniſzy
nauki / a z gdy Papieſtwo wacowowało / wſzytci y iednoſtannemi głoſſna
nie wotowali / bo miała rzecz gotową na każda ſprawę. Jednego cza-
su gdy ſta w Proceſſii / a gdy było na tym miſcie u g dzie zowa / między
Coliſeum a między s. Klimuntem / zeta boleſcia: padła / wrodziła dzie-
cie marte (bo przed czaſem) bez żadney mamki / omdlała y umarła
na tym miſcie / a to dziecie miała z lednym ſłużeńnikiem ſwoim / tam-
że potym bez żadney części pochowana y z dziecacie / na tym miſcie u
z wielkim podziwieniem y ſtrachem poſpolitych ludzi. Pan Bog przez
puſzcza prze niewdzięcznoſc ſwietych ludzi dobrych a cznotliwych / ktor-
zy w małej powadze bywała / y dawa im takie przetożone / iż ſnadz i na-
klich niegodni biuata. Od tegoż czaſu przy wybieraniu papieża maza
Archidiacon przez stolet dziurawy / mali Papież Aliquie domowe.

Benedict papież z Rzymu rodem / od wſzech
iednoſtannie wybran na to miſcie / ktorzy ſie ſobie nie zdał być godnym
wymawiać ſie z niego / ale wſzytci bez przestania wołali fiat fiat / nie-
mogł ſie wzmowić / ten doſyć woli ludzkiej wczynił / thāt iż żadnemu ſie
poia cznotliwa ſprawa nie ſprzykrzył / pánował lat 2. miſcieci 5.

Stofay Papież Rzymianin był wybran
na stolet papieſki / przed ktorym był wciel / chroniąc ſie ſwietek
częci / do iſtynie iedney / z ktorzy go potym wyrzucił a pomazał
na to doſtoieństwo

na to dosłoiensstwo/ ten swemi rekoma kładł
do grobu Benedicta papieża/ ubogie w szpi-
talach nawiedzał/ żywił i służył. Słyszac oie-
go świętych sprawie Cesarz Constantynos
połosi Michał/ sam go nawidził do Rzymu
i dary wielkie przynosił. Kościołom wiele i
szpitalom założył i nadat/ oślaw do brich wie-
le oślawił/ prz i z wolenie m Ludwiga Cesarza

Niechby drugimi oślawami też ta aby łapłani czudzołozni abo nieczys-
sci nieśmieli mżesz służyć. Wessela abo służył aby iawnie bywały/ krzesł
żadny/ tak Greczli iako Rzymi i obywatel/ aby nie był odnawian
i wiele innych oślaw ucznił/ po śmierci i nie dał się klasie w kościele mie-
dzy innymi/ ale przed kościołem mieniasie być niegodnym.

Adrianus papież czk ośliwych obywatelów be-
dac/ przeżydził na stolet ten wżet z przyzwoleniem Cesarza Ludwiga/
ten był miłownik ubogich/ tak sirot iako wdow/ ten Karla łyszego na Ce-
sarstwo pomazał/ był lat 5 miesiący 9.

Jan dziewiaty papież był lat dziesięć/ ten sie o-
toślarat iako bżasie podawanie Cesarstwa przešlo z Niemiec do Fran-
cien/ i checi był pomazać Karla łyszego w Rzymie na Cesarstwo/ ale po-
man od niektórych rzymian Niemieckich/ potym wcielił z więzienia do
Francien do Lodwiga Balbusa/ gdzie tam był rok/ gdzie też tam pomaz-
zał na królestwo Ludwiga/ potym do Rzymu wezwan od Karla Cesa-
rza/ i był spokojem/ ten oślawił aby duchownym nie był kłho głowe za-
bić abo tego przyczyną będzie/ wiele innych rzeczy popisał i oślawił.

Balbus

Meżoboyce
nie świecić.

Lata od narodzenia Kristusa 876.

Carolus łyszy rzeżony/ za pomoca Jana
pięta na Cesarstwo koronowan/ przeciw sieiemu wzburzyli
wiga Niemieckiego synowie/ abo wiem sie obawali aby niepr-
podaw

podawani: tego maieſtatu : zaſie
do Francyzow. Przeciw ktorim
Cărolus iſſy zebrał wojsko / gdy
ſie poktali v Zindernatâ poraził
Karla Cefarza / ktorego gdy ge ni-
l dwâ ſinowie Ludwigowi Cze-
ſarz vmarł / ale ſie w inſzych hiſto-
riach nayduie że nie było żadne
poktanie / bo ſtruch był Kărolus z
naiecia ſireny Niemieckiej. Po-
tego ſmierci ſtaral ſie Jan Papięz
iâłoby Ludwiga ſinâ Kărlowego
miał na ſtolezu Cefarzſkim ktorego iuż był pomâzał na to w Gallien /
ale też rychło vmarł. Potym Rzymianie z Păpieżem poſłali do Rzy-
miec proſząc o pomoc przeciw Sarăcennom / ktorzy iuż byli okolo Rzy-
mu wiele pobrali / poſłali Niemcy Karla ktorego žwano Crasus / ſinâ
Ludwiga Niemieckiego / ktory gdy poraził Sarăceny z pomoczą Pa-
pieſką / tam był przyiet na ſtolec Cefarzſki / a tăt zaſie przyſzedł ten mâ-
iſtach do Niemiec.

Lata od narodzenia Kriſtuſa

881.

Kărolus albo Karzel rzeczo

ny Crasus albo Grosus / to ieſt / tluſty
albo mięſſy na Cefarzſtwo koronowan /
był na tym ſtolezu lat dziewięć / za tego czaſu
Normandi czynili wielką ſkodę we Francyi
dla czego był proſzon y za Krola przyiet od
Francyzow / iż ie wyzwołil od ni: przyiaciol /
tam gdy poraził Normandi: pokrzęcił ſie. Po-
tym będąc ſpracżowany na Morawſkiej wojnie ſprzykrzyło ſie mu /
ſpuſcił Cefarzſtwo ſynoweczowi Arnolſowi / wpmowiwyſy ſobie żywnoſc
do ſmierci / w drugich hiſtoriach ſtoi / iż był
żruczon dla indolſci tego.

Normani

Arnolf Carolomanow syn / Kriazę Bawor
stie / Frãnczusti / Niemiecki krol y Frãnczusti / ten przez For-
mosa Papiężã do Rzymã wezwã / à gdy przysiechal / wziãł mocã Rzym
pod Ewidonem Spoletãnskã Kriazęciem / tam go Formoz Papięż
nã Cesarstwo pomãzał. Morãwce / Noremãny / Wãlãchy z Gallien
wypedzil y podbil pod swã moc / z tego se zeszcia wdal sie potym nã ros-
kopne życie y na prożnowanie / z kãd mu przysla takã chorobã / iż go nie
mogli wshã odiać / pãnowãł lat 12.

Wszę 3-
choroby.

Martinus papięż z Francien / pyshny a nieu-
mowny / o którym niemãż czo pisãć / bo tãż iedno rok byl nã stolezu.

Adrianus trzeci papięż / ten wstawil aby żadny
Cesarz nie wdãwał sie / ani prãwã żadnego nã to miał / aby Papiężã po-
dãwał / albo nã to taki glos zachowãł / byl nã stoleu rok / miesiecy trzy.

Stefan piãty papięż byl nã stolezu szesc lat / dni
dziewieć / ten miał przeslãdowanie od nieprzyjaciol od Dunãżkow / No-
rtmãnow y od Wãgrow / tak iż Gallia przechodzili nã wsieci strony.

✠ **N**ortmandia jest czesc ziemie Frãnczustien
ktorey tãż sã przechodniowie z Dunãskiego krolstwa / tego czãsu sie po-
trzebil gdy ie porãzil Carolus Crassus / à stãd sã posluszni Krolowi Fran-
czustiemu.

Formoz papięż chytri a nie

Wspokojny / byl nã stolezu 5. lat / miesiecy
6. Ten gdy byl Portuenãnskã Biskupem / bal
sie Janã 9. Papiężã o to / iż byl przyezhnyã ie
go wiezienia od Niemczow / gdzie wstãpil do
Francien / y przez napominãnie niechciał przy-
iechãć nã Biskupstwo / ale Martinus papięż
potym go z tego wyzwolił / y nã swe biskup-
stwo wrocil / y w krótkim czãsie nã stolec Papięski wybran / iãko potym

okrutność nad nim Sergius Papież odbywał po śmierci tego / niż
napisał przy Sergiusie.

Bonifacius Kosy papież rodem Tuscus / który
na stolezu swym iedno piętnaście dni był.

Stefan Kosy papież rodem z Rzymu / który z
gniewu niebaczego / wstygi wstawił (choć dobre) Formoza Papieża
położył / y kapłany które świecił / znowu musieli świecić. był rok na tym
stolezu miesiąc trzy.

Romanus papież ten też iedno miesiąca trzy
był na Papieskim mieście / a dni dwadzieścia y ieden.

Teodorus papież y. ten też iedno xx. dni był.

Jan dziesiąty papież / ten był dwie lecie papie-
żem / zaś Formozowy wstawił przeciw woli wszystkich / dla tego
był w Rzymie Synod wstawił / aby Stephanowi skazania położyć
no / które czynił przeciw wstawom Formozowym.

Benedictus czwarty papież z Rzymu / był na
stolezu swym lat 3. niemądre się o nim nie pisać / abowiem trącił na ty
czasy w których y dobrzy musieli przy zły: h zemi być.

Leo piąty papież / był na stolezu papieskim xxx.
dni tylko / abowiem był poiman a do więzienia wsadzony od swego służ-
bika Erystosa kapłana dla chęci państwa / w którym więzie-
niu od troski umarł.

Christow / był papieżem siedm / a czo on
swemu panu uczynił / toż temu uczyniono / abowiem obaczono tego nie-
czyste zdradliwa / zrzuczone go z stoleza / y wstąpił do klasztoru / po którym
Sergius z klasztoru go kazał wziąć a do więzienia dać / gdzie tam mi-
szernie doznał swiata.

Sergius trzeci był papieżem siedm lat / miesiąc
trzy / ten to był gniew a okrutność dawna w sercu swoim przeciw
X III Formoza

Formoż po
smierci scieth:

Formozowi Papiężowi zachował / abowi m
gdy byli oba na stolec Papięski razem wybra-
ni / wypędzon był Sergius od przjaciol For-
mozowych aż do Francuz / a gdy przez For-
moza Arnolf był pomazan na Cesarstwo /
miał dobrą swobodę Formoz na wszytki stro-
ny. Sergius gdy był Papiężem / dopiero się
nad umarłym Formozem pomścił / kazał go
z grobu wykopać a sciąć / y haćiem do rzeki Tybru wleć / vbrałszy go w
chłopie odzienie / y dwa palca wciąwszy / przypieczętował mu zdradziectwo /
iz Niemce Cesarze do Bloch przywiódł / dla tego nie godzien między pa-
pieżmi leżeć. **E** kto chce obaczyć wielkie a nie znosne okrucieństwa
tych ktorzyby tatowe rzeczy sami powinni miarkować a hamować / za-
prawde straszliwe a nie slychane rzeczy w tym kosciele swietym z dawną
się toczą / trzeba się obawiać / aby to nam wsem złym się kiedy nieodpłaciło

Lata pańskiego 903.

S Bodo wicus trzeci /

Arnolfow syn ostateczny / z
narodu Karla wielkiego / ktorzy
nie był od Papięza pomazany / iz
był z Niemieckiego podawania /
bo na ten czas Papiężowie barzo
z swego stolea wylewali / zapom-
niawszy słow Bożych y zażonu
swego / wdawali się w niepotrzeb-
ne rzeczy / z kąd Rzecz pospolita
wzięła wielką škodę y wypadek nie-
mali / abowiem podwiedli Be-
rengariusz kziąże Forliwiskie z rodu Longobardow / ktorzy zebrał wiel-
kosc ludzi / poraził Ludwiga / poimal / oslepił y wśadził go z sinem iego.
Widząc Węgrzy wielki restyrk między inni / sili wielką moczą Palac / bio-
rac / biąc / gubiąc do krain Włoskich / Francuzskich / Baworskich / z
tąd wielką korzyść szębra y złota wynieśli. Zastąpił się przeciw im Be-
rengariusz

list 84

renğariuſ / w ktoręch acz małą pomſte uczynił / ale ſobie ſlawę wieſzą /
dla czego Włoſy z Papiężem wybrali go za Cefarzą.

Lata od narodzenia pańſkiego 912:

Berengarius Lombardus od Włochoſu na
Cefarſtwo wybran / który też niemoż z pokojem być / abowim dru-
giego Włoſi wybrali Gwidonę Spolitańſkie krąże / przeciw kto-
remu Berengarius zebrał ſię / poraził go / potim zaś ſin Gwidonow
poraził Berengariuſa y zabił.

Conrad Niemiecki Cefarz

oſmy / król Francuſki / ſinowic trzeci
go Ludwiga / z ſtrony Niemieckiej wy-
bran na Cefarſtwo / ktorego za Cefarzą Wło-
ſy niemieci iż nie był od Papięży koronowan /
aczkolwiek wiele ich chciało Cefarzem mieć
Othona Saſkie krąże / ale ſam Otho nie-
chciał / mowiąc / Boże tego nie day / aby ch
ſłachetny rod Karła wielkiego / ſwiału od Boga zeſłan go : miał poſieſc /
Zaże Konrada wybrali / którego Otho ſwym nakładem y rozumem
ſprawował / Abowim Węgry y inne nieprzyiaciele poraził / ktorzy gu-
bili y najeżdżali Włoſkie ziemie.

Berengarius wtory / Włoſki Cefarz / wy-
bran od Włochoſu / tego poym poraził Rudelfuſ Burgundiſki
król / przeto iż Węgry podwoził na gubienie cudziech ziem.

Hugo Arelatensis Cirabia / Włoſki cefarz / był
lat dzieſieć.

Otargius Hugonow ſin Włoſki Cefarz /
przeciw Othonowi Saſkiemu krążeciu / który do włochoſu moca
ciągnął weyſko zebrał / gdzie z obu ſtron wielka porażka była / ktho-
rego żonę ſłachetną y mądrą była Adaliunda / ktorą potym Otho Ce Adaliunda.
ſarz pierw y pojął za małżonkę.

Erengarius trzeci/po Lothargiusie Włos-
 tim Cesarzem wybran inż ostatecznym/był lat z sinem Woycie-
 chem na tym państwie 11. Ten Henryk Baworskiego wypędził
 z Wloch/ale iż wielkimi daniami ludzkie obciążał/przeto Adalinda żo-
 na Lotargiowa sie o to żanie zaścawila/ dla tego iż dał do więzienia/ wi-
 dząc pospolity człowiek tego niesprawiedliwość/posłał do Othona Kro-
 la Niemieckiego aby przypiechał na stolec Cesarzski/ktory to potym wezi-
 nil/a Adalinde za żone wziął.

Lata od narodzenia Krystusa.

920.

Henicus rzeczony Aluceps

Saskie krąże/ był wybran za Cesarza
 w Niemcech/aczkolwiek go Papież nie-
 pomazał/ale od inszych był wdzięcznie przy-
 iet / abowiz Węgry ktorzy wielkie škody czi-
 nili we Włoszech y Francyi osmierzył. Za-
 stawil sie przeciw niemu Arnoldus Bawor-
 skie krąże/ chcąc z nim czynić o Cesarstwo/
 ktoremu powiedział statecznymi słowy/od Salomona mając z nim o
 to osobną rozmowę. Per me Reges dominantur / Przez mie krolowie
 krolują etc. A tak iesli to tobie Bog obiecał dać / iac wnet thobie chce
 ystepić a służyc iako panu powinowatemu / gdzie umiekczył serce Ar-
 noldowo stateczną swoją rozmowę/iż z nieprzyjaciół byli przyjaciłmi/
 panował szczęśliwie do końca lat 18. umarł y pochowany w opczynie.

Anastasiusz trzeci papież rodem z Azya był
 papieżem lat 2. po tych okrutnych papieżach będąc / niechciał naślą-
 dować ich wścieteczności/y owsem miarkował ich przeszle niecznoty.
Lando Papież będąc ossobliwy/niemasz o nim
 czo złego y dobrego pisać/a też ledno był miesięcy 6.

Jan papież iedenasty/syn Papieża Sergiusa
 3. był lat Papieżem 13. miesięcy 2. Ten z Albertiem Markbaltiem
 Krutyrskim Saraceny poraził/a gdy sobie samemu te sławe Papież
 przepi

Przypisował / z poswaru ich / wypędził z rzymu Alberika. Rozgniewał
 się Albericus / pobudził Węgry przeciw Włochom / gdzie z Krzyżakami Albericus
 swym Zoris uczynili wielką plodę niżli ti dy Saraceni. Widząc wło- Bithurrie.
 sy swoy wielki upadek przez dwu niezgode / zebrałszy się poimali Alberi- Marfalek
 kę w miasto Dreum y wbili go na pal / a Jana papieża Gwidonowi stu-
 dy zabili słusnie.

Leo ósmy papież Rzymianin / ten był na thim
 iatoby był niedostatki stole / a papieskiego naprawił / Saraceny y inne
 nieprzyjacieli wygnał / ale host go Wierząca zmarł.

Stephan siódmy był na stoleżu papieskim lat:
 2. Wierząc 1. dni 12. Ten bogobojnie się za czasu swego obchodził.

Jan dwanaśty papież / człowiek osobliwego ży-
 wota / ten wszystko płatał / i z wewnętrzne walki wszedzie w trz. setnastwie
 na ten czas był / był lat 4. miesięcy 10.

Leo siódmy papież / był lat trzy / miesięcy sześć /
 nie sławnego po sobie nie zostawił.

Stephan ósmy papież / rodem z niemiec / prze-
 to pospoliti człowiek rzucili się nań y osiekli go / wskutli / ledwo się od śmier-
 ci wrocil / i z potom nigdzie nie miał się wżać / był lat 3. miesięcy 4.

Martinus trzeci papież był lat trzy / miesięcy 6.

Człowiek pokorny / od wszystkich umiłowany / który opuściwszy pierw-
 szych / wszedł się na Boga służbę wdał / kościoły budował / w bogie na-
 dawał / y innych wiele rzeczy dobrych działał / pochowany z drugimi w ko-
 ściele Świętego Piotra.

Agapitus wtóry papież był na stoleżu swym
 lat 9. miesięcy 7. ten Lichona przeciw Berengariusowi z Niemiec
 przywiódł z drugimi / do Bloch.

Jan trzynasty papież / rodem z Lombardien
 Królewski syn / był lat Papieżem 4. miesięcy 10. Ten iśćce z swo-
 2 109

tej młodości nie był wychowan ledno w roz-
 puśnoscach nieczystych a w myśliwie / wi-
 dząc kardinalewie jego zbytki a niegodność /
 posłali do Othona Niemieckiego króla / aby
 lud Rzymu wyzwolił od tego niegodnego
 Papieża. Bacząc to Jan Papież / poimal
 dwu kardinale / iednemu nos wrzucił / a dru-
 giemu rękę dał uciąć. Ocho gdy przyjechał
 do Ryma / od Jana Papieża pocztowie przysłał y od niego koronowan /
 gdzie wezwawszy wiele Biskupow Synod / to jest Siem na duchowne
 uczynił / na którym należono Jana Papieża tego stołca niegodnego
 być dla jego sprośnych a nie wstydlivych obczajow / iako drugiego Sar-
 banapala. Obaczywszy to Papież / uciekł w gory / gdzie tam przez kilka
 czasow będąc / nie mogły się w nim niewstydlive kusy zahaić / chłop go
 zabił rohatiną od żony.

Benedictus piaty papież / był na stołcu Papie-
 skim miesiecz dwu / dni pięć / Abowiem Ocho Cesarz nie chciał mieć ie-
 dno Leona s. y Rzymianu ktemu gwałtem przypędził / aby Leona wy-
 brali / a Benedicta zaslal do niemiec / gdzie umarł w Nayspurku.

Leo osmy papież / przez Cesarza othona wybra-
 ny / na ktorego miesciec byli Rzymianie Benedicta wybrali / ale Cesarz
 rozgniewawszy się / Benedicta poimal / a Leona wsadził na stolec papie-
 ski na złość Rzymianom / oddalił podawanie stołca papieskiego od Rzy-
 mian / do Cesarza y do jego potomkow / cheńże Othona Cesarzskę ko-
 ronę koronował.

Łata od narodzenia Pańskiego. 938.

Tchu już stolec abo Władztat Cesarzski przystąpił od Frankow albo
 Gallow / też y od Wloch albo Longobardow do Kriazga Niemieckich /
 który trwał od Karła wielkiego / aż do czasu Othona pierwszego
 przez sto lat / mało czo więcej.

Ocho wielki pierwszy / Henrifow syn Kria-
 zecia Saskiego / z żony Machtyldy / iednostajnie na Cesarstwo
 Ryma

Kzymstie ob wszech szczęśliwie wy
bran/ktchory pierwszy sam Niem-
czom podawanie stoła Cesarstie
go przeniosł/uczyłowiek z trudno-
ścią wielką/abowiem Ebreardus
y Giselbertus Lotaryńskie Książ-
ęta z narodu Francuskich królów
potomków/zebrali wielki lud prze-
ciw iemu/a dla wielkiej mocy
wzięli k sobie iego bratka starszego
Henryka/obiecując mu ten ma-
jeśćat Cesarzostki/ pło to o przemi-
sienie Władysława Cesarzkiego/abowiem iuz rozumieli Frankowie y
Włoszy/czo sie nigdy do nich z Niemiec nie miał wrocie/trywała ta wal-
ka z nimi sześć lat/ná ostátet v Andernacu Ebreardus zabit/a Giselber-
tus w Kenie rzecé wcielając wronę. Jeszcze tym siebie Otho potóia nie
mógł weźnić/abowiem z bratem Henrykiem (przy którym był Biskup
Moguntynski) czynił/aż mu brat Henryk musiał czołem bić y łaski
prosić/thakże y Biskup. Druga trudność miał z synem Ludolfem
omacierzyste/abowiem był Otho poiał drugą żonę z domu Burgun-
duskich Książat / przeciw ktoremu był syn Ludolfus. Dziec bacząc prze-
ciwność iego/obległ go ná Ratisbonie/gdzie musiał pasc przed oczym
sukając łaski/którą nálażł/y pokoy między ymi był uchwierdzony.
Wiele ten pan trudności nád inne miał/a wshedzie mu pan Bog po-
magal. Książę Bolesław Czeskiego/czo zabil S. Wacława brata
swego tak skrocił/iż musiał v niego w kuchni posługować/ Takież Du-
goná Paryskiego, Węgry ktory Niemiecztie krápn woiowali: pora-
ził y potarł/ Jez Serby z Niemiec wypędził nád morze/które zowie my Serbowie
Vandy albo Vandali przy Sastich ziemi. Berengariusza z sinem wypędzeni
Woyciechem wypędził z Włoch dla ich okrucieństwa. Wpokoiwszy w Niemiec-
kym panstwie wyjeti krápn/siną swego Othona wtorego/ktorego z
żony Alandy miał/ná swe miastce postanowił. Bedąc iuz wieku sta-
rego vmarł w Wiedniu/pochowany w Maydeburku w kościele s. Mar-

*Hi est
qui est
honorat
a dno
honorat
et est
honorat
et est
honorat
et est*

ciną który on budował/ był na trzysta lat osiemnastu/ a na
Cesarstwie lat dwanaście.

Jan papież czternasty / ro-

dem z Bloch/ był lat papieżem 6. mie-
siec 2. Zego gdy Kzymianie przesłado-
wali/ dozwolili Grabi z Campanie aby go
poymał/ ale gdy był zabity ten Grabią Jofre-
du/ Papież z więzienia wciął do Othona/
Otho Cesarz iako miłownik Kościelny/ poy-
mał wpytli Kzymiany którzy byli tego przy-
czyną/ niektóre powiesił/ a drugie do Niemiec do więzienia rozesłał.

Benedictus szesnasty papież był papieżem rok mie-
siec 6. Ten był poymany od mieśzżanina Kzymotkiego Ciriciusa/ gdzie
wmał w więzieniu w niedy po śmierci Othona.

Lata od narodzenia Pańskiego. 974.

Otho wtory Cesarz/ pano-

wał po oyczu lat 10. przeciw któremu
Henryk Król z Baworskie powstało o
stolec Cesarsti/ ale na tym stracił/ Zeg y Fran-
czuzowie z Krolew Lotariusem powstałi/ kto-
re skrocił y tu przysiedze przypędził dzierżąc
potok wieczny. Ale gdy z Greci czynił o tch
krainy które przyległy tu Sicilię/ Calabria
Apulia/ porażon od nich na głowę/ aż sam w Bacie ledwa wciął/ prze-
woznicy go nieznali/ pojmali go y ścigowali aż sie musiał wykupić/
Sicilijscy gdy sie o nim dowiedzieli/ z pojęciwos. iz go do Kzymia pos-
łali/ a nad żeglarzmi sie łotrówstwą tego pomścili. Zham bedacz msił
sie nad niektórymi co zbieray wciąłi/ oni wychodząc jego łogosci obruli
go/ tam schowan przed łosciem s. Piotra/ gdzie zową Paradysum.

Donus wtory papież rodem z Kzymia/ był pa-
pieżem rok miesiąc 6. ten sie miernie obchodził/ żaden mu sie nie sprzy-
żył za ten čas/ a dobrocią wychodził trudności.

Bonifacius siódmy był pa-

pieżem Miesieczny 6. dni 12. Ten iatoż
dziura wšedł na ten stolecz / tātże theż
počzynal / abowiem obáčzył iż tniemu wšpłci
niemieli chuci dla iego łotrówskich obyczajow
wcieli do Konstantinopola / pobrawszy wielkie
stārby z kościoła świętego Piotra / wtraciwszy
to / przyšedł zaśie za pomocza złych ludzi / dał
wylupić iednemu Kardynalowi oczę / czo mu był na odpor / potym ry-
chło hani bnie żabit / ni. wiedzieć od tego.

Benedictus siódmy rodem z Rzymu / był Pa-

pieżem 8. lat / Miesiecz 5. Ehen cżasu Dethona trzeciego był wiele ro-
styrkow w mieście wsmierzył a żahamował / Synod wstał / na ktorym
zaśie Biskupa Arnolpha od Gilberta Franczuskiego wypędzonego przy-
zwał / Nicromanta heretyka potępivszy.

Jan piętnasty papież / był papieżem miesieczny

8. potym od Rzymian poiman / na Castrum Angeli wsadzony y umarł

Jan šestnasty był Papieżem Miesieczny cżytrzy

Ten počzał kof. idne dobra przyiacielom rozdawać krewnym / powsta-
li na i pospolity cżłowiek / a tāt go trucińa żabili.

Jan siedmnasty papież / był na stoleżu Papie-

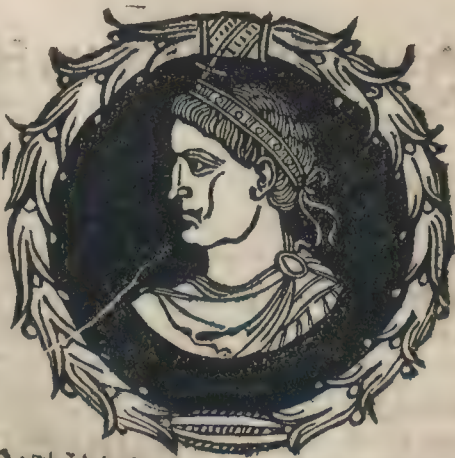
stym lat 10. Miesieci 6. Ten był cżłowiek wczony / a w riciestkich rzeczach
biegły / wšatże niebył bez trudności / abowiem Crescencius / ktorzy sie dżia: Crescencius
lal krolew Rzymskim / poimal go y posłał do Ethruriej. Obaczvwszy
Crescencius iż złe wdziałal posłał poń iego przyiaciele prośac aby przy-
jechał / ktorzy go z počęciwością przyprowadzili / a Crescencius go prze-
prosił / iechałastā spēlu przeciw Dethonowi Cesarzowi.

Pata od narodzenia Krystusa. 984.

Tho trzeci rżeczony Mirabilia mundi / be-
dgc młody po cyczowej śmierci / był dan w opiekę Dżukowi Bāz

9 iii wosłanu

Waworskiemu Krzyżciu / tchorz
iego państwa pojechał przywłasz-
cząc sobie / abowiem korzystać w Ce-
sarstwie. Kzymianie też niektórzy
y Crescentyna rące Kzymstiego
chcieli wybrać / abo tym obyczajem
zasia przypieś stołecz Cesarstwa
do Włoch. Obaczysz to Niem-
cy wzięli go od Henryka z przyzwo-
lenim Benedicta Papieża: Cesa-
rzem uczynili / potom skrocił Fran-
czuz / y Crescentiusa obiecił / kto-

ry sie czynił krolew Kzymstym / y Papieża innego Gręka Jana / przeciw
Cesarstwu Gregoriusowi uczynił / ktorego on sam obrał z domu krzy-
żat Saksich krewnego swego / a z tego przypieśny Włochowie nań powa-
żali iż on przepiecznie w Kzymie niemógł mieszkać / więczał do Nie-
mieć / wpaść też niemógł Włoskich chytrości wsi / abowiem żoną Crescen-
tinową przenaieła iż go otruto. Przedtym niżli umarł / cheząc zabie-
żec temu / iakoby Ellectie / to iest / wybierania Cesarstwa Kzymstiego by-
ły w swej mocy a statosci bez wpeliatich trudności: iako przedtym by-
wały / uczynił Siem na granicach Włoskich / tak na duchowne iako
na świeckie pań / aby ten Walestat Cesarsti iednostajnie był podawan
od nąznaczonejch person / nie według krewności / ani żadnem prawem
tak przyprodzonym iako nabytym / ale ktory by sie ym godny być zdał z do-
mu krzyżat rzece Niemieckiej / abowiem to dobrze rozumiał / iż Franko-
wie / także Włoszy o tym myśli / iakoby ie zasia do siebie przemiesli.

Ellectio

Ktorzy Cesarza wybierają.

libro v. 14
Napierwey Ellectorowie / to iest wybrancy na wybieranie Cesarstwa
sa postanowieni z Duchownych ofsob trzy Arcybiskupowie / Mos-
gucyński / Koleniński albo Agripiniski / a Treuersti. Knim sa zasia
przydani czterzey Curstierstwie świeckie ofsoy. Napierwey krol Czeski
Podeżasz albo Szynk (na ten czas iesze nie był krolew krol Czeski)
Woiwoda Kynski / podstoli. Margrabi z Brandeburgu Komornik /
Saskie krzyże Wiczmil.
Jest wypisza

T Jest wypisanie okolo tego syrocz w Niemieckich historiach / przelc
inne mocniejszy Kriazetha na cho nie sa wybrane / iako Baworskie /
Szwabskie / Dunskie y innych wiele opuscili znamienichsych / iacho na
ten czas opuszcze / tylko trotko powiedam / iz ci na ten czas powolniejszy
Cesarzowi byli a snad y krewni. Ten to Cesarz Ocho thrzeti iezdzil do
Gniezna nawiedzac grob S. Wojciecha.

Gregorz piatthy rodem z

Saskien ziemie / Brunno przedchym
rzeczony / byl Papiezem dwie lecie / mie
sleczy. Zego to Cesarz Ocha iaky krewny
go na ten stolec dal / przeciw kthoremu Cres
centinus Kzymsti powsthal / rozmaicie go
prześadowal / tak iz wcielt zasie do Niemiec /
a na iego miesyce wsadzil JANA Biskupa

z Placencien / pienieznego a chyrego / a gdy rozumieli iz Ocha Cesarz
mial przpiechac / zawarli sie na Palaczu Hadriana niegdy Cesarza
(dzis gi zowu Crescenciu) Ale Cesarz dobywszy ich / Crescentina obiec
sil / Jana Papieza scial / ktory iedno byl dziesiec Miesiec Papiezem / a
Grzegorza zasie na swoy stolec wsadzil. Ten to Grzegorz dal prawo z
swego stolecia na podawanie Cesarstwa Kurstierstom Niemieckim.

Sluesier wthory Papiež

Czarnokrieżnik / ten bedac mnichem
wyszedl z klasztoru / wezyl sie w Hispa
lien / gdzie sie stal wezonym Doctorem / byl pe
dagogiem Othonowym / y Robertu Krola
Francuzskiego / ci mu dali Biskupstwo w
Rawennacie / a z papiezem zostal z Czartow
skien nauki. Bedac Papiezem / pytal Czar
ta dlugoli bedzie Papiezem / powiedzial / skoro msa odczities w Jeru
zalem. Po 4. leciech cztil msa w S. Krzyza gdzie zowu Jeruzalem /
skoro po msy wpadl w niemoc / obaczil smierc swoje / wezwal k sobie Kar
dinalow / spowiedal sie im / iz on czo czynil : w spytko z czartowskien nauz

/i/ y obliczajſſie ym w towarzystwo po śmierci/ rozkazał Kardinalem /a/ż
 by storo wmrze/iego ciało w Jeſſi grabali a wleźyli na woz/ a gdzie ſnim
 poydzie ſam woz aby za nim ſli/ a gdzie ſtanie/aby go tham pochowali/
 takżę wczynili/ y byli pilni tego aż woz przyſzedł z iego ciałem ſſiekanyym
 do Laterana koſciola/ gdzie ſwieci meżowie leżą. Jeſſy znał Voſti / ſz
 niemają tak wielkiego grzechu na ſwiecie/ ktorego pán Bog nie odpus- i/ż
 gdy ſie mu kto z niego winien dawa.

Tego czasu Comety były wielkie na głod a na mor.

Sergius czwarty rodem z Rzymu/ był papie
żem 2. letie/ Misieczny 6. Swieto żywota/ o ludzi wdzięczny i miły
ny/ ku Bogu wysyłał swój umysł obrocił/ tak wpaśle rzeczyżasie za prę
wiał/ Krole/ Książetę niezgodne poiednał/ z ktoremi Saraceny z Sy
cilię wygnał/ w bogie ludzi zbożym zaiładał/ bo był tego czasu wielki bę
żo głod/ gdy umarł/ lud pospołity płakał iako oycę/ w kościele Swietego
Piotra weźciwie pochowany.

1003.

Henricus wthory / rżeczony
Clandus / trzecinaśy Cesarz Niemiecki /

wypędził/ Węgry tu Krześcijaństwo wierze przyprowadł/ a S. Schefas
nowi Królowi ich siostrę dał za małżonkę, Bis: upstřwo Damborotie
jałozyl

złożył nadasł / gdzie po śmierci kazalsie zchowac. Ażko pisa / żeby nad
iego grobem czuda były / abowiem znát swietobliwosci tego był / iż z żoną
Sinagundą w dziewiczym stanie mieształ za żywota.

Simagun
da

Benedictus osmy był pa-

pieżem dwie lecie / Miesiecz dwa / który
za Henryka był / z potolem / ale po tym od po-
spolstwa wypędzon dla iego łakomstwa / wpa-
łże po tym przez zgodę przywroczył / rychło
po tym umarł / o którym (pisa) iż sie okazał
iednemu Biskupowi na czarnym koniu iez-
dząc / ktorzy go spytał / czemu tak po śmierci
jezdzi / odpowiedział / iestem o łakomstwo potępion / a tak cie proše / idz
a wpmi na tym miejscu ze moie stary a rozdany przebog wboim / a
śnadz sie ieszcze pan Bog nadentną smilusc / który siedł a powiadał to.

Lata od narodzenia Krystusa.

1025.

Conradus Francus / wy-

bran na Cesarstwo / a od Jana Papie-
ża pomazany / był na Cesarstwie lat 15. stro-
cił Ernesta Szwabskie Kriaze / który sie mu
przeciwił / krolestwo Arelatenstie zaszle tu Ce-
sarstwu przywiódł. Longobardy zwlaszcza /
Wenecy podbił pod swe posłuszeństwo / We-
gry takze y Dalmathy / z Rzymian w wielkie
walki wiódł o podawanie stołca Papieskiego. Od tego czasu napierw
naznaczono Kardinale ktorzyby mieli wybierać Papieża.

Cardyna
low nazn
acenie na
wybieranie

Jan XXI. papież był lat dziewięć papieżem / sin

to był Grzegorz Portuenstiego Biskupa / nie był ieszcze Duchownym /
przechodząc na Rzymianie burzyli / ale był w dobrej obronie o
Conrada Cesarza / wszakże po tym był dobrego
a chwalebne go żywota.

B

Benedictus

Benedictus ix. papież Thuscus / był na papież
 stwie lat 10. Ale gdy go Rzymianie obaczyli Łakomego a nieuczonego y
 nie godnego na ten stolec / wyrzucili go precz / a na jego miejsce / Janą
 Silvester Pa-
 piez podrzu-
 czony. Sabiniotiego Biskupa / ktoremu imię dali Silvester wybrali / a gdy ten
 był dni 49. też go wypędzili za złem jego zachowaniem / a Benedictowi
 zaśle dali. Benedicty widząc iż zaśle tu pierwszy niechuci przychodził /
 przedał stolec Papieści Janowi Archidiaconowi S. Janą / ad portam
 latinam / ktoremu imię odmiemiono a wezwano Grzegorz.

Grzegorz kasty / na którym siedział dwie lecie /
 Miesiący 3. A gdy go obaczono być odhężeniem / rzuczone go też /
 a tāt Cesarz Henryk wezwał Synod / od wszystkich trzech kazał odda-
 lić ten stolec Papieści / a Klimuntowi wchoremu Bamburgskiemu Bi-
 skupowi rozkazał ie dąć / na którym sie dobrze począł sprawować / ale nie
 był żyw iedno 9. miesięcy / pisał żeby gi przeto struto iż był Niemiec.

Damasus wtory papież / z Bawor rodem / wie-
 chał gwałtownie na ten stolec bez Ellectey / też iedno dwadzieścia y trzy
 dni na nim był / aż umarł przez trucię.

Leo ix. papież z niemiec / był

Na Papieństwie lat 3. Miesiący 2. Z Ce-
 sarzotiego dania. Który gdy ie chał przez mia-
 sto rzeżone B. funcium w Rzymie / w Pa-
 piestwie odzieniu / zastąpili mu Opac z klu-
 niatu / a Hildebrandus mnich z Seny / rze-
 kł mu. Czemu forze smiesz ie dzić w Papie-
 stwie odzieniu / gdyś nie od tych wybran kto-
 rzy wybierają takie / Który miał z tonia / a pielgrzymstie odzienie na sie
 włożył / słowem papieście / przed do Kardinallow iżby mu odpuścili te wi-
 ne / mówiąc / że to wezysł z swęć nieopatrzenosci / a prosił ich aby rychło
 dali mu innemu / aby przez moy błąd a grzech koscioł Boży pusto bez
 sprawę swego nie stał. Oni bacząc jego powolność / wymowę / naukę
 y rozum / dali mu wnet sami ten stolec Papieści / dali mu też imię Leo
 9. a pierwszy gozwano Bauonus. Na którym sie sprawował cznośnie

iako

lato na świeciego meża zależało/ y krag wiel: popisał przeciw kacerzom
Pietor wtory/ z niemiec/ byl papieżem dwie le
 cie/ Miesieczny trzy/ dni 14. Ten z wola wszytich wybran na ten stolec/
 kto ry wnet wezmie/ E nim albo E ynod we Florenci/ gdzie wyspeli he-
 retyki/ albo ty ktorzy wyslepowali z swęp mią: y karal/ y ich dostojestwa
 oddała/ tamż: też porym wiać.

Lata od narodzenia Krystusa 1040.

Henricus terci Ce-

sarz rzeczony Nigier/ to testh
 Czarny/ od Ellectorow wybra-
 ny/ ktorzy byl na stolezu Cesarz-
 tim lat 17. inni piśa 48. Thęgo
 pomazał Papież Nicolaus wto-
 ry na cesarzstwo/ a dla thęgo tego
 dobrodziejstwa/ powstagał sie za-
 żywochą tego na stolecz Papieski
 młotac/ aż po śmierci tego wzrwa-
 li z nim Papieżowie wielkich tru-
 dności/ zwłasczā Alexander/ Gre-
 gorius/ ktorego kłeli/ a on tym gorshy byl na nie. Papieża Grzegorza o-
 bległ/ aż w grobie cesarza Adriana wleżał/ a to wszytko o podawanie stol-
 cā Papieskiego czynił/ abowiem dawał klementa odbezpieńcā Cesarz
 na Papiestwo/ ktorego oni nie chcieli przyjąć. Bedacz tak wielkim nye-
 przyiacielem duchownym/ wychodziła go Cesarzowa Agnieszka/ iż swoy
 gniew wmiarkował przeciw ym/ y z Papieżem go zidnala w Mantue
 miasta/ gdzie Cesarz za potute trzy dni bosymi nogami stał na lodzie/ a
 Papież go od klatury rozgrzeszył/ wśakże niemógł przesthać swego okru-
 cienstwa/ tak z duchownemi iato z świeckimi/ Na ostatek z sinem młod-
 sym bithwz zaczął ktorzy go poraził/ a z tey porażki wpadł w

rospacz/ w ktorcy wmarł/ pogrzebion w Spirze/ Ze-
 go Niemcy w swe Krecyni nie pisali.

Rostirki o po-
 dawanie stola-
 ca papieskie-
 go

Stephanus ix. papież Casineński opat/ był na
Papieżem Wnieściey 4. dla wtroczeni wieku tego/ Mi. mający o nim pi-
sac/ tilko pracowal/ ię iakoby koscioł Mediolanski (ktory był tuż na dwie
ście lat odstąpił od Rzymu) zjasie tu posłuszeństwu Rzymotemu prziniodł
Benedictus x. rodem z Campanii był papie-
żem Wnieściey 8. ale iż niezgodnie wszedł na stół ten iedno przez dary/
przeto go z niego rzucili/ iż zjasie siedł do Nikitow gdzie był biskupem.

Nicolaus wtory rodem z Sabandien/ Gerardus
przedtym rzeczony/ taw w Senie wybrali Kardinalewie y Bisku-
pi Papieżem/ na ktorem był lat 3. Ten uczynił Synod/ na którym vs-
tawił aby żadni kłak / Cesarz iako inni świeccy niemieli żadnego glo-
su podawac Papieża. Na tym też Synodzie/ poiepił sekte Berengario-
we/ gdz w istocie ię Berengarius na dobrą drogę obrocił.

Alexander wtory rodem z

Mediolanu/ był Papieżem lat 2. mie-
siecey 6. Zhen miał trudności dosię/ abowiem
powstali z Lombardien Biskupowie przeciw
temu mówiac/ iż niema z inąd być Papież
iedno z Biskupstw Lombardskich (bo Alle-
xander był Biskupem Locenskim) na co też
mieli Cesarza po sobie/ y wybrali innego Papieża Cadolusa/ ktorzy ze-

Cadulus brał wopęsto przeciw Alexandrowi/ pochrócili wielki lud między sobą/ aż
Papież za pomoczą Króla z Włoch Mediolanskiego/ a Gotfreda North-
mańskiego Cadulus zwyciężon. Zento Alexander Demytka Cesarza
czony o gwałty kosciołne kłak/ iakom pierwszy pisał. Wstawił wiele praw po-
trzebnych kosciołowi Rzymotemu/ wstawił też aby kłety niemiał mo-
cy drugiego kłac. Kapłan czudzołozny abo występny świecić ani mpsel
miec niemoże/ a ci co by go słuchali/ w takimże grzechu są iako y on/ iestli
czo nań wiedzą/ y wile innych rzeczy wstawił.

Gregor z siodmy papież mnich/ przed tym

Didacius wezwany/ z thruscus/ z miasta Seny rodem/ był
lat na tym

lat na tym stolezi 12. miesiac 1. byl wczony
rostopny a nie cimpliwy / przeciw o dsczepien
czom y gwałtownikom koscilnym bärzo sie
zastawial. Cesarza Henrika upominal aby
sie nie dal przez dary zwodzie / a koscilnych
przełożonych nie godnych za pieniadze nieu
stawial. Gilbertus Arcibisup Rāwenath
ski podwiódł nań Cinciusa sinā Hethmānā

Rzymokiego aby go poimal a Cesarzowi przyniosł / Cincius wpatrzył
szy czas w noci Bożego narodzenia gdy miał mśq / rzucił sie nań y wziął
go y wsadził do iedney wieże / Rzymianie obaczynwshy / rzucili sie z pospo
litym ludem na dwor Cinciusa / zborzili z gruntu wieże / dobyli Biskupa
pā / a Cincius uciekł do Niemiec do Cesarza Henrika. Papież Grzegorz
potym dał łagwe na Cesarza Giberta y Cinciusa o zgwałcenie koscio
ła / ktore potym Mächtildis Grābina / niewiasta rostopna / zjednāła / a
na iey prozbe Papież odpuscił y rozgrzeszył wshytki. Tęto Grzegorz
wstawił w Niemcech iż żon kapłani nie mają / Ten też wstawił w Sobo
ty miesia nie iadac / wiele innych rzeczy wstawił. Na ostatet Cesarz Hen
ryk zlamal potoy / iechāl do Rzymā obległ Papieża / ktory gdy uciekł / w
Salerium umār / na iego miejsce Gilberta wstawił / ale go Rzymianie
niechcieli przyjac / skąd byh potym między nimi wielkie rostirki a walki.

Cincius rzym
ski

Victor trzeci papież był ieden rok miesieczny iiii.
ktory wnet przeciw Gilbertowi podrzuczonemu papieżowi powstał / dla
czego na sie Henrika Cesarza pobudził / thāt że go o ruto w picin z stro
ny Henryka Cesarza.

Urban wtorek papież / Odo

przedtem rzeczony / z pac z kluniātu /
był na Papieskim stolezu lat 13. Miesieci 4.
ktory y pr ykladem / nauka y wstawa wshytek
koscioł trzesciāski oświecił / wstawił sinod na
Biskupy / na ktorym potwirdził Grzegorza
papieża / przeciw Gilbertowi y Henrykowi / o
podawaniu niegodnym tego stolca. Drugi si

Wyprawa do
Jeruzalem

nod wstał / na kthorym postanowił wyprawę do Jeruzalem przeciw
Saracenom / ku kthorey wiele krolow y Kriazgah namowil / iż sie zebrało
przedko trzydziści tysieczny ludzi / między kthoremi z iego strony było krzyżo-
kow 30000. Wstał też aby zasie Leuite albo Diaconi mieli żony /
wstał też aby Beneficia Duchowne nie były przedayne ani frymarne
Wstał też aby żaden Duchowny nie był świeczon kthory nie ma włas-
nego tytułu / y wiele innych rzeczy dobrich wstał.

Paschalis wtory / z Bloch

rodem / był Papiżem lat 18. Wieszczę-
s. Then będąc mnichem / przedzieli wybran-
na stolec Papięski / Chęć pokoy kosciołowi w-
czynić / zebrał wojsko przeciw Gibertowi pod-
rzuconemu Papiżowi / kthory Gibertus z prze-
strachu umarł / Potym uczyniwszy Synod
przywiodł gwałtem zasie miastha ku Rzymskiemu posłuszeństwu / w
Emilię / kthore są / Placencia / Parma / Mutina / Bononia / abowiem sie
były obrociły do Arcybiskupa Ráwenadskiego / potym pęyman od Den-
rplą czwartego Cesarza y z Kardynały / iż niechciał święcić Biskupow
odszczepieńczow według iego woli gdzie go niechciał pścić aż ie musiał
poswięcić / y samego Cesarza znowu pomazał. A gdy Cesarz wiechał / w-
czynił Synem abo Synod w Lateranu / gdzie zasie odwołał wszytki swe
ordinacie / kthore przedzieli Cesarzowi k woli musiał czynić / umarł w
Rzymie / pogrzebion w kosciele Konstantiana.

✠ O Niewiescie rostosney

Ata 1060. Dominik 34. Kriazę Wenczkie miał za małżonkę
siostrę Nicetora Cesarza Greckiego / tak bärzo czudna / tak rostos-
na / iż to za ieden dzień Historikowie pisa / abowim tak była chedoga / tak
rostosna / iż nigdi sie prosta woda nieu mywała / iedno iej musieli z rosi
wode zbierać / kthorą sie / w subtelnie wdziatanej łazni myła / rozmaitych
ziol w nie nakładły prze rostosney woniey / Potrawy iej bywały / w dro-
bne kęsi zsiatane / kthorych żatny / ani sama reka goła nie dopłali / i dno
miała złote cewki / kthorymi potraw / także picie ssała / śaty / także łoz-
nicza iej

niezà iey była /iż Salāmōnà sàmego w tym przewyspiał /ktory z Libań-
skich Cedrow rostkossy miewał. Nà ostatet z Bożego dupuszczenia /tãt
smierdziãłà /nie tylko sãmà /ale y iey gmachy /y sãty y gdzie siã obrocila /
tãt iż żadeny slugà niemogl przi niey wyterwãt /w tym smrodzie omãrka.

Eo dobyciu Jeruzalem.

Latà 1099. Czasu Cesarza Henrika czwartego /à Urbanà Pa-
piżà wtorego /zebrãło sie wiele Kriążat z Niemiec /z Bloch /z Frãnciey
y z inąd z wielkim ludem przeciw Saracenom /ktorzy sie w Sirii nã
ten czas zmocznili /y Jeruzalem z przyległemi pãnistwyy : opãnowali.
Miedzy ktoremi byl najwyższym Hetmãnem Gottifredus Lotaringistie
Kriąże /pocym Hugo krolà Frãncuzskiego brat /Raïmundus /Robe-
rtowie dwã /ieden Flãnderski grãbiã /drugi z Normandey /Othus Re-
diolãnstie Kriąże /Boemundus krolà Apulskiego brat /à Genuenses /
ktorzy mieli z seba 40. triremos /to iest okrętow szrednich tu pomoczy /
Vitalis Michael Kriąże Venecie też sinã swego wodã tu pomocy po-
słat /też y Biskupow /Krzyszãtów bylo wiele /nãd ktoremi byl porucznik
kiem od Papieża Adamãrus Biskup w rycyrskich rzeczãch biegły /ktor-
zy iednostaynã chuciã sili do Jeruzalem /iedni wodã /drudzi ziemiã ze
wszystkich krãin Europy /tãt iż to zã ieden dziw bylo /z kãd sie tãt wielki
lud pretko zebrał /ktorych bylo trzyset tysiãc policzonych /okrom tych /czo-
ich kãzdey godziny przybywãło /A gdy moenie à stale obegnãli Jeruzã-
lem /zwiedli bierwã z Saraceny /ktory zã Bożã pomocã wygrali /y Ca-
lisfusa zãbili krolà Saracenskiego /ktory nã ten czas byl mocny w Si-
riey y w Asyriey /Jeruzalem zã trzecim szhurmem wziali bez żadney
płody /zã sprawã Gotfredowã /ktore byli przed piãciã set lat Saraceni
pod Heracliusem wziali /tãm wielkã rãdosiã à nabożensiwem /pocze-
wie grob pãnã Krysztusa ozdobili à ochedożyli y poczetiwosci wyrzãdzili
iãto sie godziło tãtemu mienszczu /tãteż koscioł Salāmōnow ktorzy
byli Saraceni tu sprosne mu miestãni obrocili. Też Antiochia te
go roku wzietã pod Ormiãny od Boemunda sinã Robertaowego Kriąże-
ciã Apulyskiego /abowiem tãm wiele krzesciãnow bylo ktorzy mu kthes-
mu pomogli. Tãm w tym mieście nãsy dostali (bo tãm pirwey S.
Piotr miał stolec niżli w Rzymie) wlocznie ktorã byl Kyncerz otworzył
boł pãnu Krysztusowi nã krzyżu /ktorã wlocznie przed woystiem niśli

Jeruzalem do
byto

gdy sie z Corboną Ormiańskim Krolew mieli potykać / tam mu sto ty
siac ludu porażili. Po tej wielkiej porażce / wshychy iednostajnie
głosy wolali / aby był Gotfredus Krolew Jeruzolimski wybran / gdzie
to uczynili / ale sie on z tego długo wymawiał / mowiąc sie być niegod-
nym na tym miejscu krolować / wśakże czyniącz wshychym kwoli / po-
wiedział / posługey tytuł Krolestwa weźmę / ale korony nie weźmę / abo
wiem nąz odtupiciel tu cierniową nosił / a ja bych miał (prochy jego be-
dąc) złota nosić / Boże tego niedaj.

Gotfredus piew

by Krol Jeruzolimski / do-
bywszy Jeruzalem iakom napi-
sal / ciagnął przeciw Klimunto-
wi Krzyżeciu Babilońskiemu /
ktorego porażił y zabił samego y
Ascalonu miasta ktorego y dobył
gdzie tam starbow tak wiele na-
brał / iż ledwā ich było tchā wiele
we wshychy Europie / Chāmże
wziął Jopem y Komulany mia-
sta / y Damāsk Sāraceny po-
rąził / a Antiochey Persy y Turki / Mesopotāmien y Syryen wshychy
dobył. Wielkiego szczęścia z bracia swoia then swięty krol od Boga
wznowal / wrocivszy sie do Jeruzalem z wielką korzyscią / postanowił po-
spolitą rzecz dobrze / rozumiał swoy żywot być krochki z wielkich prac y
trudnych krainach / nāznaczył po sobie na swe miejsce brata Baldwina
sam wnet ziet sebzā / z prac / okrutną umarł / tamże w Jeruzalem z pla-
czem wielkim pospoliteho ludu pogrzebion / był chām rok / dni 12. na
Jeruzolimskim krolestwie.

Baldwinus wtory krol Jeruzolimski brat

Gotfredow / był lat 18. na krolestwie / za niego zebrali sie Sāra-
ceni ze wshychy Azien / Jeruzalem zaśie dostanąć / przeciw ktorim Bal-
dwinus sie wezbrał / ale sie mu szczęście braterskie zmieniło / porażon / le-
dwo sam uciekł do Jeruzalem / Vocunius poyman / Burgundyskie
Krzyżerz

pobieli/ale Doimunda Tancredus wnuł wykupil/ Potym zebrałsi sie
z nowu za pomoczą Janueusow/ktoryz wedney sprawie dobrze rozu
mili/wzieli pod Saraceny miastą znamięniti/Acon/Tripolim/Ce
saream/Gibelet/ktore Machometiste dzierzeli/ehamże Scoliką dostali
na ktorym pán Krystus z Apostoly wiczeral.

Ianuen
miejszani.

Baldwinus wtóry/ trzeci

Krol Jerozolimski byl Krolew lath 13.
Ten poimal Gazim Turká Hetmána młacy
Azien/ktory byl polechal dobywac Jerusalem
Ecż y Sedziaką z Dámásktu porażil/ale przy
sedł nań z moczą Balaach Krol Partorum/
to iest Zachárski/ogarnął go y poimal z tego
pány/potym sie wykupil y wroczon do Jeru
salem/zasie Rzecz pospolitą upadła naprawil/z Dámásktu Woiewo
deporażil/Zatież Ascalonitáńskiego Krola/ktory przesładowal krzescia
ny/omarl bez plodu/iedno idne dziewkę miał.

Bleco iij. krol Jerozolimski ziec Baldwinow

Grabia Andagawen / Zhen mając dwu synu w Rzeczprstich rze
czach chuctie y biegle/stale krzesciáńskiey rzeczy bronil/á Turkum moc
no odpierał/ktorych wiele porażał in Agro Persico/przeto sie go Turcy
bali/poki był żyw żadny sie on nieśmiał potusić/potym bieżąc za Dáig
cem/padł z nim koń/á z tego skutczenia omarl/pánował lat 11.

Baldwinus trzeci/ piąty krol Jerozolimski

po Sultu oyczu swym na Krolestwo wstąpił/ dobrze a fortunnie
sprawował Rzecz pospolitą/Zat był skory á serczą smiałego/áż Ehur
kow doieżdżal y porażał y Nierecontinos. Ten też za wyprawą Conra
dową Ascaloną dobył y Gazam/ktore oprawił á niezprzem zeshym dal.
z Dámásktu Hetmána albo Sedziaką wiele kroc pod same mury mie
stie gonil. Krolował lat 24. na swe miejsce wsadził brata Almerika.

Almericus vi. krol Jerozolimski brat Bal duinow

duinon/ stały y doskonałego serca mąż / Zhen Drogontá Egipskiego
Krola poraził / y Alexandriá miasto wielkie obegnal / ktore až Zoldan Ca
prsti v niego odkupil / potym rychlo wpadł w niemoc / vmárl / zostawił
siná Balduiná po sobie / sam krolował lat 12.

Balduinus czwarty / siód-

my Krol Jeruzolimski / Zhen był srogi
á mocny obrońcá Rzeczy pospolitey / Abowiem Zoldaná Altairskiego dwa razy znás
mienicie poraził / raz v Ascalonu á drugi raz
v Syberia / Zen żadney żony niemogł mieć /
bo był bázgo tředowáty / ale dwie siostrze miał
ktorą snich Sibille dał Guilelmowi Mar-
szalkowi Montiferati / z ktorym miała siná Balduiná piątego / á drugá
Raymundowi Tripolitańskiemu. Zen Guilelm będąc naznaczonym
Krolem od Balduiná surzego : vmárl / Sibilla ślá za drugiego mężá
Gwidoná Luzignañskiego / ktoremu Guidonowi zięciowi / á Raymun-
dowi Tripolitańskiemu drugiemu zięciowi / polecił Balduin tředowá-
ty swego siostrzeńcá máłego / tym obyczajem aby sie ym opiekáli do lat /
á skoro dorosł / aby mu koronę spuścili.

E Stracenie Miasta Jeruzalem.

Gwidon Sibilin mąż / oddał opiekę dziecięcia

Balduiná piątego / Raymundowi swatowi / ktore dziecie rychlo
potym vmárló. Sibilla matka tego (iáko chytra) táyla tego rok / až so-
bie zwiódła á zoldowała przednie pány krzesciáńskie iż by dali głosił swo-
ie ná Krolestwo Jeruzolimskie iey mężowi Gwidonowi / ego wczinili dru-
dzy. Raymund dowiedziawszy sie tego / był przeciwnien Gwidonowi / á
dla lepszey obrony / wcielił sie do Zoldaná / Zoldan obiecał mu pomagać.
A gdy sie nalepien obádwa wyciągneli / wskázal do obudwu aby sie prze-
zeń iednali / á gdy ich iechal iednać do Jeruzalem / thám zászadził wielkie
wójsy Sarácenow / á w onym rostárgnieniu panow / przysła tá niewo-
la ná krzesciány w mieście / iż sie musieli poddać Zoldanowi / á ony kros-

liti ego sie niemogli zgodzić / posćinal. A tāt z wielką żaloscia krzescia-
an / wziął miasto Jeruzalem / pod krzesciány zaśie / ktorego Gotsfredus
z innemi krzesciány byl z trudnoscia dosthal / bylo w roku krzesciānskich
lat 88. aż do tego czasu 1189. za Cesarza Fredryka Barbarossi.

S Ołaban Egipski y Jeruzolimski krol / po-
rąziwszy Emanuela Cesarza Constantinopolskiego / wpadł w
Pychę / tāt iż sie liczył być panem wszytkich Azij / rozkazał po śmierci
swoiej przed sobą nieść na drzewcu skute sukna czarnego / a Wozne-
mu woląć mówić. Oto then pan wielki / ktorzy chciał mieć wszytek
świat / niedostało mu sie nic / iedno ten kes sukna czarnego.

Fata ob narodzenia Krystusa. 1057.

Henricus czwarty /
ieście będący w pięćleciech
od opęza Henryka trzeciego wy-
bran na Cesarzstwo / pānomal
lat 50. Od tego poczęło Cesar-
stwo niemieckie / dla wnetrznych wa-
lek / tāt iż k swym pierwszym powa-
dze niemogło przysć snadz aż do
tego czasu / ubowiem we zlem cho-
waniu był o Biskupa Colonskie-
go / ktorzy go był od mācierze do-
bry czynochliwy Agnieszki wziął
milkżkiem. A gdy tu stam swemu przyszedł / posthānowiwszy w ziemi
Niemieckiej swoje rzeczy / przeiagnął do Włoch / tam Koscioly popa-
lił / wybrał Papię z y kardyńalsy posmal / ktore potym puścił / y koro-
ne Cesarzka od Papię przezdzielił / Po iego wypiechaniu / zaśie
Papię wszytko odmienił inaczey / y podwiódł niektore Biskupy y Kria-
żetā w Niemcech / iż inn-go Cesarza Rodolfa Szwabskie Kriąże wy-

brali/ktorego Papież koronował. Gdy to obaczył Henrykus Cesarz/ze-
brał sie nań z Czechy/porażił Rudolfa y reke mu wciął/o ktora reke na-
rzekał na Biskupy iż go ktemu przywiedli/Chęząc upokoić włośćie trā-
iny/odstąpił zaśie Papiestiego podawania ktoreiego przodkowie trys-
mali/potym z namowy niektórych/oyczą poymał y w więzieniu go os-
morzył. Zego to Henryka Krol Polski Bolesław na Psim polu y Cze-
chy porażił. Lata 1107.

Ociec poi-
man od sina

Henryk 5. Pięć drudzy iż też miał sinā Henryka piątego/ktory oyczowskiych oby-
czajow naśladował/ z Papieżem sie drażnił okolo podawania Papię-
stwa y Inuestiur wybierania/tak długo aż też musiał pusić Papieżo-
wi w rece podawanie y Annaty/nā ostatku czo ociec wdziałal nad swo-
im oycem/to też sin nād nim/abowiem wciął przed sinem nā Leodyn/
ā tam w obleżeniu wmarł/pięć lat bez pogrzebu leżał/bo był od Papię-
ża w kłatwie o zgwałcenie kosciołow/potym rozgrzeszon w Spirze po-
chowān/nā ktorego grobie tak napis stoi/Syn tu ociec tu/dziad tu/
pradziad tu leżą pospofu.

Epitaphium
Henryka 4.

Helasius wtory/Caetan rodem / był na Pa-
piestwie lat 1. Wiecey 5. w dobrych obyczajach wychowāny / ktorego
Cincius Cincius poymał y potłoczył/iż nād iego wolą wybran / ale Rzymianie
sie zań zastawili iż go musiał pusić/potym gdy wysłyszał Henryka Cesa-
rza do Ryma ciągnąc/wciął do Francuz to iest do Galli.y / ā tam od
Opata Kluniackiego z poczętowością przyiet/gdzie potym rychło wmarł
y tamże pochowan.

Cincius
Hetman
Rymski.

Zego czasu we Włoszech Swiniā sie vrodziła z człowieczą twarzą.
Zegoż też czasu zimā była wielka/ z ktorey potym był wielki głod.
Zegoż czasu kamień ogniasty spadł/tak aż żelazo przepalał przed koscioł-
nemi drzewiami w Briżgonie. Zhego czasu klasztor Przemoz-
stratow wstāwion.

Lata 1101.

Portugalskie Krolstwo tego czasu poczęło być gdy Saraceny porażili.

Alisius wtory Wincieski Arcybiskup/ wy-
bran od wszech nā Papiestwo/ktory niechciał być Papieżem/āż za
dozwoleniem wszytek/ā był krownym Książętom Francuzskim/ y nie-
ktorym Niemieckim/Swido przedym rzeczony/Dyl człowiek osobliwej
nauki

nauti y rozumu/ przeto był sobie zholdował wshytki pany/ krole y Książęta/ iż przysięgali stolec Papiestiego bronić od káždego przesławdania/ Genuenses y wiele innych wyprawili do Jeruzalem ratować Krzeszcian/ kiedy Balduina Pártę byli poimáli/ postanowiwshy dobrze Rzecz pospolitą/ umarli/ y Lateranu pochowan/ sprawował lat 5. miesięcy 10

Honorius wtory papież rodem Smolensis/ acz

kolwick z narodu niewiadomego/ wshakże sprawował stolec Papiestki do brze a bogobeynie/ nánybierawshy Kárdinalow godnych/ lat 5. miesie. 5

C Neapolitańskie albo Apulistie krolestwo tego czasu poczęło być/ kto re pierwszy pod titulem Sicilijskiego krolestwa było/ a gdy Robertus Guiscardus Saraceny y Greci z niego wypędził/ ktorzy go wielką częśc byli rozdrapáli/ toż ie rozszerzył/ a Campaña głowe założył/ dzis siedm rzesei albo powiatow ma w sobie/ Samnia/ Apulia/ Lucania/ Salentine/ Galabria/ brucia/ Campania.

Sicilia

Innocencius wtory papież

Ktory skoro na stolec Papiestki wstąpił/ zebrał woysko przeciw Rogieriusowi Apulijskiemu Książęciu/ ale na tym stracił/ abo wielem porażon y poimany z Kárdinaly/ y zaś sie z miłosierdzia wypuszczon/ poczętnie do prowadzon ze wshytkiemi do Rzymu/ gdzie tam znalazł Piotra podrzuczonego Papieża/

wczynił synod w Franciey/ na ktorym był swiety Biernat/ tam Petrus sá nalezli winnego/ ktorego z Rzymu wypędzili precz. Ten Papież wstawił pod tługą/ aby swiecki niebil swieczonego żaka z przywodu Dia si quis suaden belskiego. Tę wstawił/ aby żadny Biskup poromka na swe mieyscieze te Diabolo etc nie wstawił. Wiele innych rzeczy wstawił/ umarli/ pochowan w Lateranie/ sprawiał stolec lat 19. Miesięci 8.

Lata od narodzenia Pańskiego. 1127

Stargius Sasie Książę/ od Ellectorow wybrany/ a od Innocensa papieża na Cesarstwo koronowan/ pa

A a ii

nowal

Venerus

Panował lat 13. Ten Czechy starał / Ko-
geriusa z włosch wypędził / Innocenciusa na
Papieżstwo powethore wsadził / y prawą zna-
mienite w Niemcech przez Bernerusa wcz-
nigo a dowcipnego meża: odstawił / Ależ ko-
wiek był wsem dobrym opatrzycielem / a wż-
dy niemógł być na swim stolezu spokojem / a /
bowiem Cunradus Książę y z innemi Książ-
żęcy powstał przeciw iemu / mieniąc się mieć bliskość ku Cesarstwu / y
iż w Lombardiey wiele miast pobrał / w Mediolanie / gdzie y żelazną ko-
roną na Cesarzwo koronowan. Bacząc to Lotariusz / ciągnął prze-
ciw iemu / wziął Spire / Ulme / Norberge / a Cunrad uciekł do włosch /
gdzie pobaczył iż mu niemógł odeprzeć / prosił świętego Biernata / który
był Opątem w klasztorze iednym / ten ie zjednał cim obyczajem / iż Cun-
rad postąpił stolec Lotariuszowi / który potem w Weronie umarł.

Cunrad Szwabskie y Ba-

woortkie Książę od Kurfierstow na Cze-
sarstwo wybran / który niżli ięszce od Papieża
był korowan / wyprawił się z Ludwigiem Kro-
lem Francuzskim przeciw Saracenom do
Jerusalem / abowiem się byli zmocznili z Tur-
ki przeciw Balduinowi piątemu królowi Je-
rozolimskiemu / A gdy do Konstantinopola
przyciągli / Emanuel Cesarz Greci namiechał w męże wielkich truciń
ktory potrafił wiele ludu Krześciańskiego / a gdy przyciągli do Sirky / ob-
legli Damaszek / tam przez wody wielkie pragnienie cierpieli / aż mruśli
z głoda przez wstąpić / przyciekawszy do Niemiec umarł w Lorchenie.

Emanuel Con-
stantinopol-
ski Zdrayca
włosch.

Celestinus wtory / był papieżem Miesiecy 5.
abowiem w ten czas wielki mor był / przeto powierzył umarł / y pocho-
wan w Lateranie.

Lucius wtory rodem z Bononie / ten był Car-
dynalem tytulu S. Krzyża / potem był na stolezu Papieskim Miesie-
cy dwa / też powierzył umarł.

Eugenius

Eugenius trzeci pisanus / ktory byl pod Swie-
 tym Biernatem mnichem / byl na stolezu Papiestim lat 8. Miesieczny
 7. dni 20. Ależkolwiek nad wolą Rzymian byl wybran / wśatze go
 potym przyieli / ten ziechal byl z Rzyma do Francien / tam dal krziz tro
 lowi Francuzskiemu na krzyżaki przeciw Saracenom / potym chodząc
 nad rzeką Eybrem / omdlal / richło umarl / schowan v S. Piotra.

Tego czasu Genuenses na wodzie bitwe zwiędliz Saraceny / gdzie
 ich 20000. porazili y korzyści wielkiey dostali.

Anastasiusz czwarty rodem z Rzymu / byl na
 stolezu Papiestim lat 2. Miesieczny 4. Ten byl miłosierdny nad ubogie
 mi / abowiem gdy głod byl wielki we Włoszech / dawal ubogim ludziom
 żywności dostć / kościoły budował / drugie oprawiał / kielichy / ornachy / y
 inne rzeczy pokupił do kościołow / potym gdy umarl / w kościele v Łatez
 raną wężciwie pochowan.

Adrianus czwarty papież

rodem z Anglii / Zhen bedacz mni-
 chem poslal byl do Norwegien od Anastaziu
 sa Papieża / aby na trześcianstą wiare ludzi
 nawiodł / A gdy zostal Papieżem / prosili go
 Rzymianie aby ym dopuszcil zwierzchnosci
 nad miastem / abowiem on tam byl pobudo
 wal v Swietey Cristiny osobno zamek / oni
 zową Castella / gdzi tam sam napierwcy poczał mieścić / a gdy niedo-
 puscił / rzucili sie Rzyccy Rzymscy na Kardyńały / ktorzy odradzali y me
 czyli / co potym Cesarz Frydrych opotoil gdy od Papieża Adriana
 byl koronowan / gdzie potym Adrian Papież klął wielkimi kląthfami
 Rzymian y Guilelma Neapolitańskiego krola / iż kościołowi Rzymskie
 mu miastą pobral. Klął też y Frydrycha Cesarza chocia go koronował /
 Abowiem trzymal strone Guilelma Neapolitańskiego / o co sie Fryde-
 ryt nań rozgniewał y czynił z nim o to / z kad byl poruszył wielkie waiki
 we Włoszech / Zhen Adrian przed śmiercią swoią napisał / iż Papiesti
 stolec nie na S. Piotra mieyssthezu zasądzon ale na Komulusowym /
 ktory

Ewaldenska se
cia:

Ktory Rzym / napierw bratrola krwiz oblat / omarl w Agrigianie /
ciało jego do Rzymu przywieziono / byl Papiżem lat 4. miesiecy 10.
Cetred Baldenska lednego mieczjanina z Lugdunu tego czasu by
la / ktory opusciwsi swoje dobre / chodzili iako lotrowie / kaplanow y prze
łożonych za nie sobie nie mieli / mienili sie być na Apostolskim miejscu /
a gdy im czo mowiono / odpowiadali tak / Lepiej Boga słuchać niż lu
dzi / potym ie kieto y wypędzono.

Żata od narodzenia Krystusa

1152

Frederyk rzeżony

Barbarosa od brody lisowat
they / brat Chonradow / Kriaz
Szwabskie / na Cesarstwo od El
lectorow wybran / a od Adriana
Papiżu koronowan / panował
lat 37. z wielką czcią / powaga y
fortuna / gdy baczył miasta Wlo
skie przeciwne sobie / ciągnął do
Wloch / dobył miasta Dertthony
y dał Kpeerzom na złup / po śmier
ci Adriana / wybran iest Alexen

Dertona

der / ktorego Frederyk z Rzymu wygnal / a Octawiana wsadził na jego
mieście / pobrawszy wshetki państwa Papiestkie / Alexander weickl do Ve
necy / za ktorym Frideryk poslal sina Dethona przeciw Venetom / kto
rego Veneci poymali na morzu / Niemogli inaczej Frederyk sina z wie
zienia wybawić / ale iechal do Venecy przeprosić Papiżu / a prosie o
rozgrzeszenie (bo go Papiż klat) Zham w Venecy przed kosciolent
S. Marka / Cesarz czyniac pokore padl przed drzwiami / a Papiż po
nim depeal splewając z Duchownemi. Super aspidem et basilicum
ambulabis etc. Po tej pokorze / iest rozgrzeszon y sin wypuszczon / y zgo
da weźniona między nimi / ale nietrwala / abowiem zasie Papiż pod
wiodł nani Kriazeta Wlokie aby mu poslusni niebyli / zwlaszcza Gual
uagnusa Kriazeta Mediolanostie z innemi miastami / przeciw ktorim zebrał
sie Frydrych z Czechy / oblegl Gualuagnusa na Mediolanie / ktorego
dobył /

Gualuagnus.

dotyl/ miasto zborzył do gruntu a Krzaże poymał/ chował go pod sto-
 lem iako psa tylko lat/ aż iednego czasu w Niemcech będąc/ wpatrzył
 swoy czas wcielił z wzięcia/ przyieli go z radością miasta Włoskie/ za-
 sie Medielan naprawiwszy Cesarzowi sie sprzeciwił. Cesarz porothore
 zebrał sie do Medielanu/ tam porażen/ ledwa sam wcielił/ po tym sie z
 Papieżem ziednał/ a byli w prawym przyiacielstwie radząc otolo pospo-
 lity obrony/ abowiem tego czasu Soldan był wziął Jeruzalem.

Swi prawda
 do Ieruzale-
 m.

Cesarz lachá 1189. wyprawił sie do Jeruzalem y z innemi Krelmi y
 Krizjetp/ tam będąc/ wielk miast pobrałi pod Saraceny. Soldan Al-
 calski był w strachu/ thát iz 20. miast sam popalił aby ich krześcia-
 nie niedostali/ a sam wcielił do Egiptu osadziwszy Jeruzalem/ al/ snadz
 to Pan Bog inaczey chciał mieć prze nasze niegodnosć/ Cesarz wziaw-
 sy Armenistkie trąiny/ tam z wielkiego gorąca wiechał w bystrą rzekę na
 koniu/ porwała go woda/ wtonął z żaloscią a z narzekaniem w syrtach/
 z tad precz wszytci odiechali wszytko opuścivszy.

Alexander trzeci Papież

rodem z Seny od 22. Kardynałom
 wybrany/ był na Stolecu swym lat 21. na ktos
 rego koronaciy wielki był rosthyrk/ abowiem
 trzy Kardynałowie drugiego byli obrali/ tho
 jesth Victora/ po śmierci Victorowey/ zasie
 Pascalem y Calixta/ tak iz si. wcielił/ Alexan-
 der do krizjete Włostich y do Filipa Franczu
 skiego Krola/ a Calixt do Cesarza/ Cesarz rozgniewał sie na Alexan-
 dra wygnal go z Rzymu/ iakem pisał przy Cesarzu Frydrychu/ po ziedo-
 naniu Alexandra z Cesarzem Frydrychem/ wygnal wszytki podrzuczo-
 ne Papieże zatławszy ie etc.

Rożerwa-
 nie
 Papieżow.

Lucius trzeci/ rodem Lucanus/ był papieżem

lat 4. Miesiecz 2. Ten sie z Rzymianymi powadził o zwierzchnosc mien-
 szę/ dla czego Senat Rzymstki rzucił sie na niego pomoczniki/ oczci im
 polupili y drugie powiesili/ a Papież wcielił do Werony/ tam uczyni-
 by Synod zatłqł Rzymianym/ a w tym umarł.

Urban trzeci/rodem z Mediolanu/był Papieżem

lat 1. Miesieczu 11. Ten podwiódł był ludu wi. le trześcianstiego do Jeruzalem ratować trześcian/ale gdy wsiyszał o wziecieu Jeruzalem a o wtonieniu Cezarza/vmarł od żałosci w Serazju/tamże pogrzebion

Grzegorz osmy/z Beneuenthanu / był Papieżem

dni 57. Ten sie o to pilnie starał aby lud Krześciański do Jeruzalem wyprawil/a sam był wlechał do Pisanu/gdzie tam zjednal Pisanu z Beneuentkami ludzi na wodach biegle a waleczne/cym obyczajem/as by z obu stron czo nawieczny okretow mogli do Jeruzalem wyprawic/a w tym vmarł/tamże pogrzebion.

Pisani
Beneuentzi

Elimunt thrzeci/był Papieżem lat dwie dni

16. Ten sie starał o wyprawę do Jeruzalem przeciw Turkom y Saracenom/ale go domá zapła waltá z Tancredem Apulijstym Krzyżcem. A tát domá koscioły pobudował/drugich zoprawiał/ Klastor y swietego Wawrzynca przed miastem zbudował/vmarł w Rzymie/ w Lateranie pochowan.

Tancredus

Celestinus trzeci/był papieżem lat szesc/Miesiecy siedm.

Ten Henryka szóstego koronował na Cesarzstwo /pon mu mnizke Constancja dal/ezore krola Syccilijstiego za małżonke. Ten sie też starał do śmierci o wyprawie do Jeruzalem/ależkolwiek też walek wnetrznych miał dosię/pochowan w Rzymie S. Piotra kosciele.

Lata od narodzenia Panskiego

1190.

Henricus szosty / po śmierci

ojca swego Fryderyka na Cesarzstwo od Elektorow wybran/a od Celestina Papie za koronowan/ktory poślaz za żonę z klastora dziewke Guillelmowe krola Syccilijstiego Po ktorey wziął miastá/Syracusa y Cataniá/okrom czo mu samá panna darowała/dwie sie koniz wbiory Krolowstwiemi. Cesarz

Ager Esulanus.

też Papieżowi dal czo zowg Agrum Esulanum/ktora wnet Rzymia nie

nie rozdrapali między się. Zancrda Apulijskie Książę / który Papię /
 otie dobra pobierał poraził y zabił y z sinem / a dwie dziewczę z wieże zmio
 tal / y Biskup y pany / potym do Jeruzalem biorąc się / umarł w Pa- Panormie.
 normie / przedchym polecioшы Papięzowi siną Frederyką w siedmi le-
 ciech / y brata Filipa.

Etego czasu Liwanczi kręst święty przpieli.

Etego czasu Cyprus wysp Krolewski tytuł wziął od Anglikow kto Cipria Kro- Liwanczi.
 rzygi osiedli dla dobrego Jeruzalem / tam że y Kpccze / kthore zowieny lestwo.
 Bożogrobskimi / założeni / z białemi krzyży.

Inocencius krzeci / był pa

pieżem lat 18. Miesiecy 4. Ten z mło-
 dych lat w Paryżu się uczył / z tad wielkie o-
 cznie miał / tak iż Książę wiele rozmaitych po-
 pisał. Ten w Rzymie mieście Leoninie spi-
 tal Świętego Ducha założył dziecinny / abo-
 wiem widział / gdy rybichwi łowili ryby / wiele
 dzieci z rzeki wyciągnęli / ktore ubogie niewia-
 sty topiły niemając ich czym żywić. Zhen też dał w Rzymie do każde-
 go kościoła po pięce srebra na kielichy. Pracował się o wyprawieniu
 do Jeruzalem przeciw Saracenom / iechal do Perusinu aby poiednal
 zafie Pisany z Genueskiemi / tamże umarł y pochowan. Perusium.

szpital dzie-
 cinny.

Pata od narodzenia Bożego. 1198

Filip Barbarossow sin Sz-

wał się Książę wybran od Ellectorow
 na Cesarstwo / tym okyżaniem. Bedąc opie-
 kunem Filip sinowca swego Frederyką siną
 Denryk 6. prosił Ellectorow aby był wybran
 po swym opczu na Cesarstwo / Papięz miał
 nie chueć ku Filipowi y ku sinowcu jego / pisał
 do Ellectorow / a zwłascza do Duchownych
 aby wybrali Othę z Brunswika / a tak iedną stroną / to jest Książę Dą- Otha z bris-
 fika ellect.

W b 11 wprostie

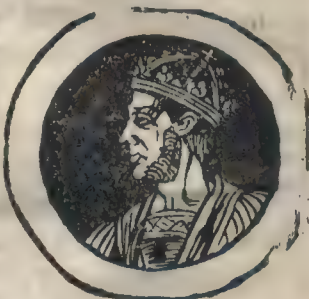
worskie y Sastie/ Krol Czech / obrali Filipa samego/ pomagali tego
 Krol Francuzski/ a Otha z Brunswika obrali i woli Papielowi Du-
 chowni i lektorowie/ pomagali tego Krol Angielski. Baczac tego Filip
 ciagnal do Niemiec/ pobral miasta Argentorat/ Sptre/ Colno/ y Bi-
 skupy i sobie mocza przyciagnal/ z Othonem wielko bitew zwiodl wy-
 granych/ az Otho uciekl do Anglii. Papiet Innocencius zatkal Fi-
 lipa/ y ty ktorzy jego strone dzierzeli/ wpatze baczac iz sie mu szeszliwie
 wodzil/ ziednal sie z nim/ y byli z soba dobrze. Po wykonaniu 10. laty
 Filip/ bedac w Bamberku/ zmiyl go Barwierz/ po zmiyciu siedzial sobie
 na polciu/ opierzylezas Otho z Witelspachu Wojewoda Turingii
 ski/ zabil go mieczem y uciekl/ wpatze potym swoje zaplate wziat.

Lata od narodzenia Bozego.

1209.

Otha czwarty Brunswic-

oskie Kniaze/ wybran na Cesarstwo od
 i lektorow/ gdy przyciagal do Rzymu od In-
 nocenciusa koronowan/ miasta pobral ktore
 byl Papiet od Cesarza odial/ przetho sie Pa-
 piet rozgniewal dal nań klawe/ y pisal do i lektorow
 aby inszego Cesarza wybrali/ to jesty
 Fryderyka Henrykowego/ ktorym sie Filip oz-
 piekal/ Otha potym rychlo stoczyl bitwe z Papietem/ porazil go Pa-
 piet za pomocza Filipa Francuzskiego Krola. Zasie podrugie Otha
 zebrał sie przeciw Francuzskiemu Krolowi/ porazil go Krol Francuzski
 w Belgii/ y samego zabil. Byl lat na Cesarstwie 4. ale bez tytułu/ abo
 wien z tej wasni/ ze mie Wlości/ ani go pisali w Kroniki miedzy Cze-
 sarze/ ani mu tytułu Cesarzkiego pisali/ a takiey Filipowi.

Otha pora-
 zon y zabie.

Lata od narodzenia Bozego.

1213.

Fryderyk Henryka Barbarossy sin / z domu

Szwabskich Kniazat/ Sicilijski Krol/ wybran od i lektorow na
 Cesarstwo/ a od Honoriusa Papieta koronowan. Ten umial rozmait
 te jezyki/ to jesty/ Grecki/ Latinski/ Niemiecki/ Wlości y Saracenski z
 ktorego

Lehortgo nauke gwiazdarska na
laciński jezyt przelożył / y tu innym
rzeczam godny a fortunny był / ie
dnoc do Dyczow wi. kbnych nie
miał fortun / abowiem Papię
go kłak lat 13. Od ktorey klachwy
wyzwolil go gdy do Jeruzalem
przeciw Saracenom iezdyl / two
li Krolowi Jerozolimskiemu / kto
rego dziewczę Jopen za małżonka
wzial / a od tcy y dzis krolowie Si
cilijscy Krolmi Jerozol mściemi
sie liczą / bacząc niechue Papię za przeciw sobie / oblegl go w Rzymie / ale
za pomocą Francuzskiego Krola / obrenion / tylko wiele Duchownych
potopil czo iezdyl w poselstwie do Francii / y Awenne miasto wziął.
Załozyl też miasto we Włosech / y przezwali je Victoria / tam gdy mu
niedostalo pieniedzi / nabraigo z skor otraglo pieniedzi / ktore dawal za
roboty y za służby / a rozkazal aby ie pilnie chowali / a gdy sie zdobede na
pieniadze / dam każdemu yk mi wtaże stworzanych tyle dam szczerbnych /
także wdzialal. Papię potym poslal do & llectorow aby inzego Cesā
rzą wybrali / a ten w tym czasa od sinā bełartā otruc w Sicilii / ktore
go był nad Tarentyny starostą wdzialal. Nie byli Dyczowie swięci wese
leli aż wstęheli o śmierci Fryderykowey / ktory był na Cesarstwie lat 32.

Victoria
miasto.
Pieniadze
z rżemienia.

Ci są Cesarzowie ktorzy od Papięzow byli w klacwie.

Henrycus 4. Francuz.

Henricus 5. Francuz.

Fryderyk 1. Szwab.

Filip siniego.

Otho Brunswiczski.

Fryderyk wtory Henrykow sin.

Eunrad Fryderychow sin.

Przypuszczam to na ludzki rozsadek / iesli też to dobrze czynil swięty D
cie Papię / niemając bacznosci na szan przednich panow krzescian
skich

Stich wlażąc leżmi klatwami/ albo depraue nogami na ziemi (iako cż
ni Alexander Barbarossie) ktore sami Bog przelożył w uciwosci ka
zał mieć/ Aczkolwiek to był w dobry obyczaj Constantin wielki uciwił/
iż Włoskie państwa spuszcil stoleczowi S. Piotra/ alec snadz (bych ko
go nieobraził) by byli na równieyszym zostali/ nie byloby bylo nigdy spo
row żadnych pánow Krześciańskich z duchownemi/ bo za dostatkitem
pycha y niezgodą idzie/ a nie tylaoby przedni pánowie duchowni wyla
tali z swolę miary ale y po nich drudzy skromnieyszy by byli/ A stąd tego
eżasu obaczyli spor a pyche duchownych przelożonych/ swięty Domi
S. Dominik. nit y swięty Franciszek rodem z Asizinu/ opuścili bogate zakony/ zákos
żyli ubogie/ y miánowali sie Fratres mendicantium/ do ktorich nawie
Predicatorum dli z rozmaitych krajín bractwy ubogich/ wprawił ie w kazania/ aby zlo
sci a występti iawnie ludziom wszystkim opowiedali/ tak wielkim iako ma
lymi wysfrzegając ie z nich/ ale iako mowią/ ktorą rzecz spospolicie nie
ma powagi/ także dzis w małych powadze ci bractwowie iż sie ich wiele
naczyńilo/ a zwłaszcza tych ktorzy nie dla Boga ani kazania/ ale dla lek
kiej żywnosci bez prace w klastory wstepują/ daleko sie od swych pierw
szych odstrzelili/ na wszystkie sie zbytki sami dzis wdali.

Honorius trzeci papeż/ rodem rzymianin/ był
Papieżem lat 10. Miesiecy 7. Był cżłowiek uciwony y krag wiele po
pisał/ ten Frederik Cesarza koronował/ a potym go kłął/ Ten też Ce
sarza Konstantinopolskiego Piotra Aleksiodoreńskiego na Cesarstwo
koronował/ abowiem tuż było przeszło od Grekow do Francuzakich ko
low Cesarstwo. Ten też zakony Dominikow y Franciszkow potwier
dził/ wiele rzeczy w Rzymie dobrych odział.

Grzegorz dziewiąty/ był papeżem lat xliij. ten
też na Cesarza Frederika pierwsze klatwy potwierdził/ iż niechciał iechać
do Bożego grobu przeciw Saracenom/ stąd rozgniewał sie Cesarz/
wiele ludzi potracił y popalił obległ Rzym/ y na morzu wiele potracił
Duchownych. Ten też Elżbieta Węgierską Krolownę za swiętą po
dniósł. Wene y Genuenozimi zjednał/ ktory potym małą trudno
ści doszł z Cesarzem/ umarł.

Celestinus czwarty/ rodem z Mediolanu / był

dni 13. Papieżem / będąc człowiekiem mądrym / uczonym powie-
dział / Trudniej być miernemu w szczęśliwych rzeczach : niżli w prze-
ciwnych. Ten był wychodził swoim rozumem zuchwałego Frederyka i
ciągnął przeciw Maurym / a w tym papież zamął / a Cesarz się wrocił

Innocenciusz czwarty rodem **Januensis** / był
Papieżem lat 11. Miesiący 6. Ten w Lugdunie uczynił Synod / na
którym Frederik Cesarza zrzucił / Cesarz rozgniewawszy się wiele miast
w sobie popalił i pobrał. Nauki z Bononii do Padwy przeniósł. Ten
Świętego Stanisława w Krakowie kanonizował / y Edmunda
Canuareńskiego Biskupa y innych wiele / potem do Sicilii od krola
wezwan / a tam umarł y pogrzebion.

S. Stanisław
Canonizowa.

Alexander czwarty rodem **Campanus** / był pa-
pieżem lat 6. Miesiący 6. Ten podniósł S. Clare uczennicę świę-
tego Franciszka z Assizy / a gdy iechał do Viterbium jednać Genue-
skich z Wenety / tam umarł y pochowany.

S. Klara mnia
siła.

Urban czwarty rodem z **Gallii** / był Papie-
żem lat 3. miesiący 1. Ten ałtolwiel / prostego narodu był / ale czno-
stliwych obyczajów / przeto mówił często. Ślachećny maż nie na ro-
dzie bywa poznany : ale na uczynkach. Ten oświadczył święte dni Bożego
ciała z procesjami z wielkimi odpustami / y pisma Tomasa Aquinasa
który to przywrócił pismem starego zakon. Potem po prześladowa-
niu wielkim umarł / pochowany w S. Wawrzynca przed Rzymem.

Testo for
poni...

Dni bożego
ciała.

Clemens czwarty był papie-

żem lat trzy Miesiący 9. Gwido przed
tym rzeczony / ten był Kapłan / miał żonę y
dzieci we Francii / potem był Narbońskim bi-
skupem / potem Kardynałem / a za jego świe-
tą sprawą wybrany był na stolec Papieski.

Ten wiele rosyjstów wiał / tak między miastami /
to między Książętami. Ten też świętego Jadwi-
gi Polską Księżnę dal podnieść. Wiele rzeczy świętych w swoim żywo-
cie dźalał / umarł w Viterbium tamże pochowany.

S. Jadwiga
podniesiona

Tego

T Elgo czasu byli / Tomas z Akwinatu / Bonaventura / wielki Woy
ciech / Raymo / Guilelmus Paryski biskup / ludzie znamienicie weżenie

Gregorz dziesiaty / byl pa

piezem lat 4. Miesiecz 2. Etobal-
dus przedtym rzezon / na tego E llecty byl
dlugo spor / abowiem po. tak swietym pierw-
szym Papięzu / zdalo sie ym iz nie mieli tracic
na takiego / wstaje to Bogu zaslużyli / iz ym
nie podlepszego dal / ktory byl miłownik pospo-
litey rzeczy / y sluzbe Bożą rozmnażal / zbytki
klopoty czudze krocił y zastanawiał / Paleologa Constantinopolskiego
Cesarza z Rzymem kosciolem byl zjednoczył / Rodolfa koronowac na
Cesarstwo przyzwolil / ymarl w Arecium tamże pochowan / przy jego
grobie wielkie znamiona swietci bywały.

Lata od Bożego narodzenia.

1250.

Konrad czwarty sin Frederykow wybran

byl dd E llectorow za żywota tego oycā / ale papięz niechcial mu dać
korony / y także go klakiało y oycā / y pobudził nań Henryk Landgra-
fa / ktory go porazil y Francforeu. Widząc Konrad iz jest opuśczone y
od Papięza y Kriążat Niemieckich / wielek zasie na swe krolestwo Na-
politańskie / a tu koniec Cesarstwa domu Kriążat Szwabskich.

Koniecz
szwabskim

Lata od narodzenia Bożego.

1254.

Guilelmus Holanderstie

Kriąże / wybran na Cesarstwo / ale
go Papięz nieprzyjął / tego po roku Jusowie
z Frysticy ziemie zabili / potym wybran Al-
fonfus Hispański krol w rzeziarskich rzeczach
(a osobliwie w gwiazdarskich naukach) tak
na wodzie iako na ziemi byl biegły / ale gdy oba
czyl niezgodę E llectorow z Papięzem / nie-
chetal być Cesarzem / abowiem w ten czas bylo wielkie zamieszanie o kolo

Alfonfus Cze-
sary

wybierania

List 105.

wybierania Cesarza nawlecey od Duchownych/ tak iż to za ieden dykt
test. Papię Klimunt 4. maż swiętego żywota będąc z iego rozstazania
nia abo porady scięto Cesarzkiego syna Conradowego/ abowim po Con
radzie oyezu swoim chciał ięchac na krolestwo Neapolitańskie/ na które
Papię Klimunt kazał wiechac. Karłowi Francuzskiemu krolowi/ od kto
rego po: ażon Conradinus y scię z rozstazania Papięskiego.

Lata od narodzenia Bożego.

1273.

Rudolfus grabia Alsacien

y Pabispurginsti wybran iest od wszech
Ellectorow iednostaynym glosem na Cesarz
stwo/ na którym był lat 19. A gdy sie zięchali
z papięzem v Lusany/ tam po wytenaniu
swnych wrzędowych rzeczy/ radzili okolo czego
iako by dobrze rzecz postanowili pospelię / y
na tym stanelo iż Rudolfus miał. Książętha
niektore mocę przywieść aby byli poslušni stolecu Cesarzskiemu/ za po
moczą y dozwolenim Papięza Grzegorza/ Cesarz na drugi rok Bawor
skie Książę przyciągnął ktemu/ ale Otokara Krola Czeskiego nicmogl
Przeciw któremu zebrał woysko/ poraził go y zabil v Wiedniu/ Austrię
to iesth Rakusi pod nim wziął / siną iego Wacławą w opiekę wziął /
na Czeskie krolestwo koronował/ któremu dziewczę swoje za małżontę
dał/ od tego czasu Rakuski dem na Cesarstwo do dzisieyszego dnia idzie.

Lata od narodzenia Bożego.

1292.

Rudolfus Grabia z Nasaw wybran iest od

Ellectorow na Cesarstwo/ ale ięchac od Papięza nie był korono
wan. Baczac potym Kurstierstwie iż cz' o wiet był ubogi/ ktemu pań
stwu na wytykim mało godny/ wybrali Woyciecha syna Rodelfowe
go/ przeciw któremu zebrał sie Rudolfus/ porażen v Wormacien y zabit
Innocencius piąty/ był papięzem miesiąci piec

Cc

dni 7

dni 7. Ten był uczoney w świętym piśmie y w innych naukach / stał się o to iakoby był poroednal miasta ktore z sobą walczyły / to jest. Genuenses z Benetp / Florentyny z Senenskiemi / y inne rzeczy tu potowu chciał przywieść / a w tym zamął / pochowan w Rzymie v s. Piotra.

Adrianus piaty / był papieżem iedno czterdzieści dni / był człowiek uczoney y mądry.

Jan xxi. rodem z Portugaliy / przedtym go zwali Piotr Letarz / był papieżem Miesięcy 8. Był człowiek dość uczoney a niesprawny / będąc w Witerbium w iednym pałacu / wypadł nań dom zabił go y ze wszystkim.

Nikolay trzeci / był papieżem trzy lata Miesięcy 8. Człowiek będąc uczoney / poważny / mądry / wiele kościołow wpa-
Dom
Vr sinow dłych w Rzymie znaprawiał. Ten też w Rzymie zwierzchnic wysokiemi murami otoczył / pr. piaci. le na wysoki wzgędy wprawił. Dom Br-
sinow podniósł y wiele innego dobrodziejstwa drugim czynił / umarł az-
popłety / pochowan v S. Piotra w kościele.

Martinus czwarty Turonenski / był papieżem lat 4. Miesięcy 1. Był człowiek uczoney / nabożny y poważny / Krola Sycylijskiego zrzuczonego z swego st. lea / zasje wsadził na trolestwo. Paleologa Constantinopolskiego Cesarza tlał iż wstaw niedzielał Si-
nodu Lugduńskiego. Aragońskiego krola też / y porty pobral trolestwu Sycylijskiemu / umarł w Perusinie

Honorius czwarty / był papieżem dwie lecie i trzy lata ieden. Człowiek będąc uczoney / sprawny / Ten pałace pobu-
dował na gorze / ktora zową Mons Auentinus / tam rad siadał / zebrał się był prz. ciw Gwidonowi Seltrenskiemu / ktorego poraził y zasje mu państwa odebrał ktore był Rzymskiemu kościołowi pobral / umarł / w ko-
ściele świętego Piotra pochowan.

Nikolay czwarty rodem Epicenus / Jeronim
pr. dym uczoney / był papieżem lat 4. Stolec Papieski dobrze spra-
wował / ab. w. i. m. był człowiek uczoney / y wpythliwym godny / Był na-
tym

ym iakoby byl mogl Jeruzalem wyzwolici z mocy Turczykow / ale gdy
 Nymianie poczeli sami z soba wnerznie walki stroic / od zalosci umarl /
 pogrzebien gdzie zowa Sanctam Mariam maiorem.

Celestinus piatby Papiez /

przedym Petrus rzezony / ten pisma
 zadnego nieumial / wpadze byl z przynadze-
 nia swietego pustelniczego zywota / nie byl pa-
 piezem iedno Miesiecz 5. Abowiem Bene-
 dictus Anagninus chryst (baczac czlowie-
 ka prostego a zwlaszcza bez pisma) wpadziw
 by swoj czas kazal sie zatrasc chlopcu pod
 kaze tego gdzie legal Papiez a w nocy wolac / iestli Celestynie nie spuscia
 Papiestwa Benediktowi zabawien nie bedziesz / bos go nie godzien. Chlo-
 piec tak wezynil iako mu rozkazano. Pija drudzy iz rura przytnawil
 do vcha mowil. Nazajutrz Papiez pedl do Kardinalow spuscil Papie-
 stwo a zywot pustelniczny chcial przypiac / ale go rzezony Benedikt pop-
 mal y w wiezieniu umorzyl / boicz sie by go iepze nienamowil kcho na
 Papiestwo.

Chitre pzo-
 rozenstwo.

Bonifacius osmy Anagni

nus Benedictus przedym rzezony /
 byl Papiezem lat 8. Miesiecz 9. Zhen to
 zdradził Celestina w noci iakom napisal. Nie
 lepsze zo za swoego vrzedu nie uczynil : iedno v-
 stawil swiecie swieta czterzech & wangelistow
 y czterzech Doctorow / Grzegorza / Augusti-
 na / Jeronima / Ambrozego / potim w wiezie-
 niu umorzen od Philipa krola Francuzskiego ktory go popmal w cy-
 czy nie Anagninie otlacwe iz go tlal / a krolestwo chcial pedac Alber-
 towi Cesarzowi / pochowan w Nymie / czo on nad drugim wezynil / ta-
 miarka mu odmierzo.

S. Euangeli-
 stowie.

Lata od narodzenia Bozego.

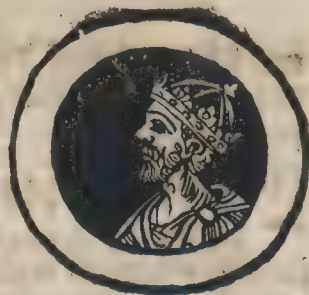
1298.

C c h

Woye

Woyciech syn Rudolfow/

pierwszy Cesarz Niemieczeni z domu
Rakuskiego byl wybran od Electorem. Bo-
nifacius Papię przewrotny niechcial go za-
razem pomazac na to/ aż gdy miał czynić z
Krolem Fran- zuskim Philipem / dla czego
nie tylko korone ale y krolestwo Francuskie/
podawal / wszakże Philip dal swie dziewke
za Cesarza/ a stad wepli w krewnose/ Abdulfusa porazil y zabil/ samego
też Woyciecha zabil sinowiec gdy sie przez Ren rzekę wiozl/ byl Cesarzem
na panowaniu lat dziesięć.

Secta Adamitow nie slachetna w Mediolanie.

Tego czasu secta Adamitow byla Bogu y ludziom brzydliwa/ abo-
wiem z pisma wzeli tylko slowek od Mojżesza / gdzie Bog rozkazal /
Rozścieć a mnożcie się / y obrotili swiete słowa w brzydliwe czynki/ abo
wiem zehodzili się w nocy/ tak meżowie iako niewiasty albo dziewki na-
jedno miysciec do ich przelozonego/ ktorzy obrawszy się w kapłanstwie o-
dzienie / po wykonaniu innych modlitw swiece pogaswszy/ zawołal.
Mnożcie się/ czynicie to czy wam Bog wystawil/ chcam każdy podle ktorey
kleczał popadł ią/ a ktore się dziecię w ten czas poczęło/ mowili że z Du-
cha swietego/ A tak skoro się wrodzilo/ przyniesiono je na ono miysciec
gdzie się zehodzili/ a tam kapłani ich ogień natładłszy spalili je / a popioł
miasło swiatosł. i nosili/ a nasłapawszy go w wino nowotchnym kapłani-
czom dawali pić/ także tym ktorzy na ich sectę przystawali.

Benedict xi. rodem z Ster-

wiż/ byl na stolezu Papiestim Kryste-
cy 9. Ten odsadził kapłanstwa wszystkich kto-
rzy byli przyczyna śmierci nieboszczytą Celesti-
nā/ y Kardynały przywrocil ktore byl wypnal
okrutny Bonifacius. Krola Francuskiego
rozgrzeszył y wszytko nagrodził co mu był tego

przodek Benedikt udziałal/ a gdy nalepien począł być rządnym/ umarł
w Perusinie/ pogrzebion w klasztorze w którym pierwszy był Kaznodziej
mniejszych.

Lata od narodzenia Bożego.

1303.

✠ Przeniesienie stołca Papiestiego z
Rzymu do Francien miasta
Avinum./.

Climunt piati rodem z Frā

cien/ Bernardus przedtym rzeczony/ z
namowy Krola Francuzskiego Filipa y Car
la iego brata/ y Jana Kriżciecia Brytanstie
go/ na Papiesti stolecz wybran w Lugdunie
we Francien/ gdzie tam przyiechali Kardin
li z przerzeczonymi krolmi y z innemi/ thak iż
na sto tysiac ludu pisa tam na ten czas być.

Erwał tam dwor albo stolec Papiesti we Francien przez 74. lathā / z
wielką škodą krz. ścian y Rzymian/ abowiem w Rzymie nikt nie był/ ie
dno Jan a Jakub Columnowie/ ktorzy sprawowali rzecz pospolitą/
wielką część Kardinalow było Francuzow/ ktorzy przy nim w Luga
dunie a potym w Avinum mieszkali. Po wykonaniu 8. lat umarł /
pochowan w cychynie w Bastonien.

Ctego czasu Bożogrobbcy rycerze osiedli wysp Rodis y oprawili / z Rodis

ktorego wiele škody Eurtum y Saracenom Jerozolimskim czynili.
Ctego też czasu Eurey z Othomonem przypli do Euiropy/ iako na
swym mieysciezu stoi.

Lata od Bożego narodzenia.

1309.

Henricus siodmy Kriże Lucemburskie/ wy
bran od Elektorow y od Papieża Clementa koronowan/ przez lath
6. Napierwey wygnal Jana Grabis z Wirtembergu o nieposłuszeń

Ec m swo/

Mnich otrul
Cesarza.

stwo/ bylewie tego wziął a dal za syna Jana/ którego Czechowie wzięli
za troła. Potym sie wezbral do Wloch/ tham byl strachem wpychtem
miastam iz mu sie wszedzie dobrowolnie podawali/ a gdy Florencja ob
legł (o to iz sie Robertowi Krolowi poddali a nie temu) w onym obles
żentu otrul go mnich zakonu Dominikow w Bozym ciele gdy ie przyspa
mowal od niego/ a to z przenaiecia Florentskich. lata. 1314.

Łodwig Bawor:

czyt od niectorych w Aquis
granie byl wybran na Cesarstwo/
przeciw iemu drudzy Ellectoro
wie/ to jest Biscup Colenski/ Wo
iewoda Rensti/ Castie Kriazze/
wybrali Frederyka Kriazze Katus
stie/ wszakze aczkolwie mu byl nie
rowien w panstwie Frederik/ wsia
kze porazil go Łodwig v rzeki Nes
charu/ tham ich z obu stron wiele
poginelo. Drugi raz zebrali sie

Lupoldus

na sie/ gdzie tez porażon Lupoldus brat Frederykow y sam Frederik pon
man/ a byl w wiezieniu dwie lecie/ potym puszczon tym okrzykiem / aż
przyrzekł Cesarstwo puscić. Potym Jan 22. Papież zatłak go iz nad
tego wola byl koronowan na Cesarstwo/ Niemogli ich w tym vzyć Lu
dwig aby go rozgrzepl/ Papież Elmunnt kazal Ellectore m iniego Ce
sarza wybrać Karla Czechiego troła/ przeciw kteremu zebrał sie Lud
wig/ ale porażon od Karla/ a w tym zamark Ludwig/ panował na Ce
sarstwie lat 33.

Jan xxiij. Portuenski Bi:

scup/ pzedtem Jakub rzeczonny/ podlu
gim swarze okolo wybierania od 23. Kardys
nał w wybran w Lugdunie w klasztorze Do
minikow na Papiestwo/ na ktorym byl lach
79. Mi siecz 3. Ten iechal do Animum /
tham wybral dwu Kardynalu / Columne a

Orsind. Podniosł też tam w relikwie Thomasa Aquinara mnicha
zatonu Dominikow. Drugiego Thomasa Erfordenskiego Biskupa.
Cesarza Ludwiga zatłakł z tym Papieżem Piotrem Corbarienistego
Klaszora / ktorego był Ludwig wybrał / zmarł potym w Auinionie / Po
którym taki starb nalaziono / iż nigdy po żadnym Papieżu wiecny.

Etego czasu bili Bonauentura / Nicolaus de lira / Sigibertus / lu
dzie wężeni / y swięty Koch z Narbony.

Skarb po pa
pieżu.

**Benedict xi. papież / ktory był na stołcu Papie
skim lat 7. Miesiecy 3. Był człowiek wężony / mądry y dobrego żywo
ta / y pominając wpytki / aby się dobrze / sthale a pilnie sprawiali na swo
ich urzędziech. Ten chciał Ludwiga rozgrzeszyć od kłatwy / ale mu Krol
Francuzski nie dał / A gdy mu mówiono / grozić Cesarz / odpowiedział
tą. Cesarz dopiero grozi / a my już dawno się pomścili / po śmierci swej
wiele skarbów łosielom zostawił.**

Clemens Ksiądz rodem Le-

monicensis mnich / przedtym Piotr rze
czony / był Papieżem lat 10. Miesiecy 10.
Był człowiek wężony a bogaty / kupił Auini
um miasto znamienite y Francuzow / ktore
tym obyczajem na Papiestwo przysło. Sta
rał się o to iakoby był postanowił rzecz pospo
lita dobrze / chał we Włoszech iako we Frans

cii / ale to trudno miał wdziać / gdyż między Cesarzmi sam wasni czi
nił / abowiem był przeciwny Ludwigowi Cesarzowi / tak iż kazał innego
Cesarza wybrać / w tym też poruczył sprawę jednemu salonemu pi
sarzowi / Nicolaus rzeczony / ktorego Tribunem liczył być / Cesarz przed
się pozwalał / aby przed nim swe krzywdy powiedali / ktore potym poyma
a w więzieniu zgnioł. **E**tego czasu przyszli Maurowie z Sara
ceni / czynili wielkie szkody w Niemczech y we Włoszech / przeciw którym
chciał wyprawić Papież zjednowszy ty krole / Edwarda Angielskiego / a
Filipa Francuzskiego / w tym zmarł / pochowany w Auinionie.

Maur
Saraceni.

Innocen-

I Nocenciusz Kosti rodem z

Monteana. był na stolezu Papieskim lat
70. Był człowiek / poważny / wezorny / ma-
dry / bacźny / żywota dobrego / Kościelne pań-
stwa nie prosił ale czo wezonym dawał. Po-
stałowił cho między duchownemi / aby każdy
w swym Beneficium mieszkał. Na Rzymia-
niech to przewiodł / iż ym chudego człowieka
napierwch przelożył na zwierzchni urząd / Raymunda z rodu kreto-
rozolimskich / a tym obyczajem wsiadł w nieznaki które były w Rzy-
mie. Miedzy Wenecy a Genueskiemi potędy odział. Takież miedzy
Pisany a Florentyny. Starał się też iatoby był Maurym y innym nie-
przyjacielom odpark / ale zamieścił które go potękały / ci mu przekazały /
a w tym umarł / pochowan w klastorze Kartustim przed Aninionem.

Venety
Genuenses
Pisani
Florentini.

Data od narodzenia Bożego.

1350.

Karolus czwarty /

Sin Jana Czeskiego Krola / był na Cesarstim stolezu lat.
31. Przeciw tchoremu był wy-
bran Gunterus Schwarzbur-
gensti / ale potym rychło truci-
umarł. Byli też przeciw iemu wy-
brani Edward Krol Anglijski y
Tryderyk Grabią Nysensti / ale
ci dwa wymowili się z tego mo-
wice. Wolimy z Czechy przysia-
ni używać niż walti. Potym ie-
chał do Wloch / a tam mu poczętowość Rzymianie weźynili / gdy i nie-
mu z miastą wysli / on też z konia przeciw ym zsiadł a pieścił / Mias-
to przysiał w swą obronę / tam go Ostiensti Kardynał koronował na
miejsczu Papieskim bodec. Tam też Karzel Mikolaja pisarza czo się
działal

dzielał Trybunem Rzymu tak że zwięzać a do Awinienu Papieżowi posłał. Inne nieznaki w Rzymie osmierzył/ po wywiechaniu z Rzymu do Niemiec/ obległ na Wirtembergu Eborarda Grabię / y Olme obległ/ ale przez Biskupa Argentinenskiego y Spireńskiego przysli tu zgodzie. Ten Karzeł postanowienie uczynił między Cesarzmi a Papieżem/ gdzie list na to jest/ zową Aurea bula. Stąd ten Cesarz miał sławę dobrą od ludu i potomnych. Czechom w Pradze Collegium założył/ y innych rzeczy wiele dobrych postanowił / za żywota swego też cześć syna Wacława wybrał na Cesarstwo.

Urban piąty rodem z Lemony/minich świętego Benedikta/ przedtym Guilelmus rzeczony/ był Papieżem lat 8. miesiący 5. Człowiek świętego żywota/ uczenia wielkiego. Posłał był Egidiusa do Rzymu/ który tam rząd a potop posthąnowił od niego / a sam piętego roku do Rzymu przyjechał/ koscioły opadle zoprawiał/ inne rzeczy sposobnyszy zaś się do Francji nawrócił/ tam w Rasjilicy umarł/ Do tego to Papieża S. Brigida Szweczka Księżna przyjechała/ aby i y porwierdził Regule/ która ona wynalazła była.

Szwecja

Lata od narodzenia Bożego. 1376

Przeniesienie stołca Papieskiego z Francji do Rzymu.

Grzegorz xi. rodem Leoni

ceń. Armentow sinowiec/ Piotr przedtym rzeczony/ od Urbana na stołek Papieski naznaczon/ na którym był lat osm. Ten bacząc opadek wielki Rzeczy polskiej w Włoszech zwłaszcza w Rzymie przez papieża niedbałość/ abowiem przedmiotem tego wszystkiego nieprziali/ stąd wewnętrzne rozpyrtki były/ tak iż był rychło Rzym opadł/ a lud w grubie chłopotstwo był się przemienił. Grzegorz Papież śmyślnyszy sobie drogę indziej/ pusił się woda z Ananum

D d

nium

nium/gdzie był stolec Papiestki / przez lat 70. przyjechał do Genui z
współtym majątkiem Papiestim / potym do Cernetu / potym ztemię do
Rzymu / gdzie z wielką chucią a radością przysięł / porządkować kościoły
y Rzecz pospolitą opadł: naprawiać / z nieprzyjacieli się pojednał / o
tę z Florentow / które kłat / a w kłatwie będąc przędził kapłanom ka
żali przed sobą mże służyć / y inne swiętości dawać / skąd potym Papię
zebrał ię moczą ną nie / widł z nimi walczyć kielto lat / aż umarł / pocho
wan w kościele panny Maryi gdzie zową via nolita. To iest za ieden
dziew napisanu / iż ten godziny gdy umarł / zgorzał pałac Papiestki w A
winum gdzie mieścił Papięzowie.

Sata od narodzenia Panskiego

1376.

Urban kasty rodem Nea-

politian / był wybrany od Blochow za
Papię / który stolec Papiestki w Rzymie d. ter
zał lat 11. Wicisławy 3. Przeciw temu wy
brali Francuzowie Clementa 7. drugiego
Papię / który mieszkał w Avinion / skąd by
ło wielkie zamieszanie między krześciany / abo
wtem ow owego kłat / a ow zaśie tego. We
grzy / Włochy / Niemcy / magali Urbanowi / a Francuzowie / Hispa
nowie / Portugali / było tego błedu przez lat 39. Ten Urban dał 5.

Zielkie
odkrycia
stwo.

Huslan.
Kokicjan
Hieronim

Kardynałow utopić gdy uchali do Avinion / bożyci więcej Klimun
towi niż temu. Był człowiek okrutny / nieumowny / przeto mu ich wie
le nie sprzyjało. Zaczęte ten bład w kłostwach przelozni kościelni / od
stąpili od posłuszeństwa Rzymskiego / iako Czechowie / abowim tego
czasu był u nich Husan / Kokicjan / Jeronim / ktorzy kazali przeciw
Papiestim przykaze / wstawam y odpustem / dla czego wiele ludzi
poginelo / zwłazęcza w Czechach otoko wiarę / w Węgrzech / a we Fran
ciji o Neapolitańskie królestwo.

Sata od narodzenia Bożego.

1378.

Mieszko syn Karla Czeskiego Króla y Ce
sarza / na Cesarstwo od Viktorow wybrany / ktorzy niedbale / le
nivo

nimo a bez smyslu państwo swe sprawował/ dla czego Robertus Bos
sewoda Krysti a Krąże Baworskie pobudzili Electory aby inszego Ce
sarza wybrali/ ktorzy wybrali samego Roberta albo Ruperta/ a Wac
ław a Cesarza potym brat rodzony Sigmunt poimał y chował w wie
zieniu w Wiedniu aż do śmierci/ ktorzy był na Cesarstwie za ceca Carla
8. lat/ a po oyczowey śmierci 22. Za tego Cesarza Jan hus powstał Hus 140
Czeski kaznodzią.

Lata od narodzenia Bożego.

1400.

Rupertus albo Robertus po Wacławie
słożonym był wybran na Cesarstwo od Electorow/ na ktorim był
lat 10. Zego to Cesarza Florentinowie pobudzili przeciw Galeaciuso
wi Mediolańskiemu Krążeciu/ ale porażon od Galeaciusa iż Cesarz za
sie musiał do Niemiec.

Bonifacius dziewiąty Pa-

piez z Neapolitańskich Królów/ przed
tym Tomacellus wezwany. Ten w młodości
leciech był wybrany na stolec Papięski/ to iest
wie 34. leciech czego obyczay nie bywa tak mło
demu na takim stolezu być/ wskążcie tego mło
dosc przemieniona była w starosc/ dosię rostro
pnie postanowienie czynił chocia pisma nie wi le umiał. Wyrwał na
pierwey Krzymianom zwierzchnosc/ postanowił z swej strony starosty/
Niemany y inne urzędniki/ ktorzy wszytkiem miastem wladali/ tak aby
iuz wiecny burzka mieysczka na Duchowne nie wyrzwalasie. Ten też
napierwey wynymisł Annaty/ to iest polowice dochodow z P'nesicium
gdzie kto przyjmie po umarłym Biskupie/ a Sacry niew. wac a
by zapłaconą była Annata. Przeciw temu był też inny Papięz wy
bran w Avinionum/ Piotr Luna/ rzeżony Benedictus 12. na ktorym
był lat 21 aż do Synodu w Constanciey. Zhatze ci dwa Papięzowie
na sie tłaczy stali/ po wykonaniu lat 4. miesieci 9. umarli/ pochowan
y swietego Piotra/ przypiaciele swoje znamienicie ubogaciwszy.

Annaty

Benedictus
Papięz pod
rżuczony

D d i

Innoc.

S Nocerencius vii. rodem z Sulmonu / byl pa
piezem lat 2. Stary / do swiadczeny ale okrutny / abowiem gdy go
Rzymianie opominali aby odszczepienstwo z Kosciola wygasil / on poiz
mawszy niektore Rzymiany / iedny z gory zmilotal / drugie do swego sy
nowca Ludwiga Krola Apulienckiego na stracenie slal / dla czego Rzy
mianie rzucili sie nań az wtchli do Viterbium / wshatze potym pisali po
Rzymianie by przychcal / ktory tak uczynil / wshedszy z nimi w zgone / wy
bral Kardynalow kilka / a Ludwiga w sprawie mieysce go poruczyl / w
marx pochowan w Rzymie.

Cornarius

G Rzegorz dwanaasty / ro
dem z Benecien / Cornarius przedtim

rzeczony / Kardinal swietego Marka / byl pa
piezem lat 2. Miesiecy 7. Aczkolwiek byl
powazny y doskonalego rozumu / wshatze na
Synodzie Pijis iest slozon z Papiestwa / tak
tez Benedictus ktorzy byl drugim Papię
zem w Auiniun / abowiem iuz daley panow
wie Krzescianscy tego rozzerwania cierpiec niechcieli. Grzegorz na tcho
pozwoлил iestli Benedict takiez uczyni / takze obu slozono / a dano Alex
androwi 5. Potym Grzegorz dobrowolnie iechal na Synod do Con
stancien / a tam dobrowolnie spuscil swoy stolec / Spatrzon inszym do
stolecstwem y panstwem.

Trzeci Pa
pielowie

A lexander piaty / rodem Eretensis / na Pisan
skim Synodzie na stolec Papiesti wybran / zlozywszy dwu Papięzu / i
to wysley stoi / na ktorym byl Miesiecy 8. Czlowiek uczony / powazny
rostopny / dobrej myśli / na wboie milosierdny / na uczon / laskawy / na
harde smialy / abowiem Ladyslaw Krola Węgierskiego ktory Rzym
o legly panstwa Rymskie wojowal / wygnal y klal / y z Krolestwa z
przyzwoleniem innych / na Synodzie slozyl.

J an xxiii. rodem z Apulien / w prawiech
na 30 bięty / wshedl na stolec Papiesti wiecy chytroscia nizli god
u. 14. / abowiem y byl Poslem iednym do Bonony na wybieranie

Papięza

Papieża / miał z sobą wielki poczet ludzi pomocząnych / powiedział Kardy-
 nalom / aby takiego wybierali Papieża czoby sie mu podobal / a gdy
 sie nie mogli zgodzić / dali mu plaşęz Papięski z tą moczą / na ktorego
 gi wdzieić : tego przyjmniemy za Papieża. On wziąwszy plaşęz wdział
 gi nasie a rzekł / mnie Bog przeprzał abych był Papieżem / ielā wolāc
 tego stronā fiat fiat Deo gratias / drudzi sie dziwowali / drudzy przywo-
 lili. Był Papieżem przez lat 4. aż do Synodu w Constanciey / na
 którym Synodzie ich trzech złożono / o ktorich niżej przy Cesarzu Si-
 gmuncie napise.

Lata od narodzenia pańskiego. 1410.

Gmunt sin Karla

4. b. at Wacławā Cesarza
 na Cesarstwo wybran / krolestwo
 Węgierstie miał po żenie Ma-
 ricy / ktora była dziewczka Ludwi-
 gowā. Czeskie krolestwo blisko-
 scią dzierzał y Margrabstho
 Brandeburskie / ktory gdy dobrze
 z chucią a radością pospolitego
 ludu Rzecz pospolitą sprawo-
 ual / miał baczność na tościol trze-
 scianstki / ktori na ten czas w wiel-

kiem bledzie a rozzerwaniu był / abowiem trzey Papieżowie w then czas
 byli / powodem inşych Krolow y Biskupow. Uczynił Siem wielki
 na Duchowne w Constanciey ktory trwał lat 4. Na którym Syno-
 dzie sam Cesarz oblokłszy sie w kapłānstie odzienie spiewał E uangelium Czesarz spie-
 E xist edictum a Cesare Augusto etc. Potthym w radzie zamknęli aby wal Euange-
 tych trzech Papieżow z stolca złożono / ktorzy byli / ieden przez moc / dru-
 gi przez wpor / drugi przez chytrość na to miejsce wybrani / to iest Jana
 Grzegorza y Benedicta / a czwart. mu Martinowi dano lium
 Zam theż na tym Synodzie Jana husa Czeskiego Kaznodzieie spa-
 lono / a Jeronyma iego ucznia po nim w rok / dla ktorego Zyska z inşe-
 Hus i an
 Zyska

mi Czeszy i al Kościoły łupić y Duchowni wolować / Na którego się
 był Cesarz Sigmunt y z drugiemu Książęci zebrał / ale mu ni mogli nie
 wejść / o czym perzey stoi w Czeskiej Krownice. Ten Sigmunt był
 wrodzony od Elżbiety Krolewny Polskiej / żony trzeciej Karla 4. Cze-
 sarza. Był człowiek wężony / wrodzony / jezuitow wiele omiał / ale na wal-
 kę nie fortunny / bitwe z Turki stracił / potem umarł w starości / pocho-
 wan na Praskim zamku / Syna nie miał żadnego iedno dziewczę / z
 którą wziął koronę Węgierską Albrecht Ratuski. Był na Cesarzstwie
 Sigmunt lat 27.

Marcin piaty / w Constanctey na stołec papieski
 na dzień S. Marcina między 32. Kardynały wybran / rodem z Rzy-
 mą / z domu Kolumnow / był lat 14. Miesiący 3. Wężony /
 nabożny / sprawny. Za iego czasu Kościół który był rozrywany / zasz-
 łedności przypodł. Rzym opadł / zasz-ł naprawiał / rzady / obrony / y
 inne sprawy zasz-ł dobrze ustawił / ząd był nazwan Dycem opęzyny.
 Umarł w Rzymie w leciech wieku swego 64. pochowan w Kościele ko-
 ry zową Constanctia w grobie mosiądzowym.

Eugeniusz iiii. rodem z Be-

necy / będąc Kardynałem wybran na
 stołec Papieski / na którym był lat 15. Zhen
 się tochał w walkach / a sład z odmienną spras-
 wce mieyskie w Rzymie aby Rzymianie mo-
 cy żadney nad miastem nie mieli / przeto Rzy-
 mianie rzucili się nań iż musiał uciec w kapi-
 ci mnichy z Rzymu do Florency / chęć gdy
 był Rzymianie iego wnuka Franciszka starostę poimali / Castrum An-
 geli dobyli / skarby pobrali / Capitolium osadzili mocno / Papieża inne-
 go w Basilicy na Synodzie wybrali / na który Synod Eugeniusz poz-
 wany niechciał przypiechac / ale ziednawszy Krola Francuzskiego Kar-
 la z Filipem Burgundyskim / pobudził Delfina syna Karlowego na
 Basilienstę / Który gdy ciągnął do Bawaryi / w wielkim ludem / wyspy-
 wiekli z Synodu / Przywiedzion zasz-ł Eug. nius do Rzymu przez Kro-
 la Francuzskiego / gdzie się mierniey pothym obchodził z Rzymianym.

Żam w Rzymie

Ram w Rzymie Sigmuntą Cesarza koronował / a Janą Paleologą
Cesarza Konstantinopolskiego tu iedności kościoła Rzymskiego przy-
wiódł ziego Patriarchę Siem we Florencyę uczyniwszy. A od tego
czasu napierwcy poczęli Cesarzowie z zachodu słońca czasować w tola-
na Papięza dla koronacy / a wschodni to jest Konstantinopolski / iż się
mu w Rzymie dopuścić zaczęli potaćinie. Ten to Papięz rozgrzeszył był
Władysława Polskiego y Węgierskiego Króla / przez Kardynała Ju-
liana od przysięgi przeciw Turkom.

oscula pedum
napierwse

Lata od narodzenia Bożego. 1438.

Albrecht wtory / z domu

Katolicki Książę / zięć Cesarza Sig-
muntą / zostawszy po żenie Królem Węgier-
skim y Czechim / na Cesarstwo Rzymskie od
Elektorow wybran / na którym był iedno 2.
lecie. Ten był posłał Męgrabie Brandebur-
skiego na Taborz ale ym nie niemógł uczynić
bo mieli pomoc od Polakow / ktore był Jagel-

lo posłał do ich taboru / skąd potym Męgrabia ziednal Jagiella Króla
z Albrechtem we Wrocławiu / miał też wyprawę Albrechta przeciw
Turkom / ktorzy byli Despotowi oblegli Smedrow / ale się wrocił iż lu-
du wielkiego nie miał / rychło potym umarł zostawivszy żonę brzemię-
ną / ktora po jego śmierci urodziła syna Władysława / dla którego mło-
dych lat Węgrowie byli wybrali Władysława Króla Polskiego Jagiel
te sobie za Króla / ktory potym zginął o Warny od Turkow.

Lata od narodzenia Bożego. 1440.

Fridericus trzeci / Książę Rakuskie na Cze-
chaczstwo wybran / na którym był lat 53. w Rzymie od Nikołaja
Papięza y z żoną Leonorą koronowan / ten miał wielkie starby iż potoj
milował / wpatze go mieć niemógł / abowim Mathiasz Król Węgierski
walczył nani / y wygnał go z Wiednia przywłaszczając Rakusi do Wę-
gier iako pierwey były. Ten też Cesarz trzymał stronę za małym Wła-
dysławem

był sławem przeciw Władysławowi królowi Polskiemu y Węgierskie
mu / gdzieby był miał pomagać iemu przeciw Turkom / iako pan zwycię-
chmi trześciński / tu się ięszcże iego śmierci radował / po wykonaniu lat
80. umarł w Lucii zostawiwszy syna Maximilianą / pogrzebion w Wie-
C Zego czasu Konstantinopol wzięli Turcy / iako syrczy przy (dniu
Turckich króloch stoi.

C Zego czasu Impres wynalezion w Mogunciey przez Fausta.

C Zego czasu też powiadaia strzelba ruszniczna w Niemcech wynal-
eziono / ale ia temu nie wierze / abowiem dawniey slyścić w historiach o
tey strzelbie niż teraz / Niemcy to sobie tym sławę czynią.

Mikołaj piąty Genuen-

io Tomas przedtym rzeczony / syn
Barwierski / był wybran iednego roku na bi-
skupi / potym na Kardynałski / potym na
Papieski stolec / przeto się każdy iego fortu-
nie dziwował / a czo ięszcże wiecey / iż y ci czo
go nieznali: milowali / dla czego Felix papież
ktory był w Gallien wybran / dobrowolnie w
rece iego spuścił mu przez posła swoy stolec / a on za to weźnił go Kardi-
nałem ex latere ziemie niemieckiey y do Sabaudien / skąd wshpety rą-
dosc y pocieszenie miedli / z iedności pánow duchownych y świeckich / mi-
lował y nadawał ludzie weźone / bo sam taki był. W Rzymie wiele kościo-
łow pobudował y nadał / murów mieyskich z oprawiał / vbogie opa-
rzył / a gdy wyslyżał o wzięciu Konstantinopolim / umarł od żalosci / był
na stolezu Papieskim lat 8.

Lata od narodzenia Bożego.

1455.

Sixtus trzeci / rodem z Hi-

spaniey / iednostaynym głosem od wpie-
tich wybrany na stolec Papieski / na którym
był lat 3. Człowiek wielkiej rady y rozumu /
weźony we wshpetych prawiach / Ten pobudził
trześciński przeciw Turkowi / y sam dał o-
czynić trzynastą okretow ktore napelnili ludz-

mi y spija / nad ktoremi starszym wdzialal Lodwiga Aquileńskiego Pa-
triarche / ktory przez trzy lata wielkie szkody Turkom dzialal / oczekawa-
jac tu pomocy Alfonsa Krola Francuzskiego y Ludwiga Burgundey-
skiego Krzyzacia / ale ym rostos domowa tego niedopuscila / przeto sie
nie mogli wyprawic. Ten tez poruszył Hussacasana Perckiego y Er-
mianskiego Krola przez dary / ktory dwa kroć razow z namienicie Turki *Hussacasan.*
porazil. Ten tez modlitwe wstawil do Boga przeciw poganom / ktora
spiewaja Contere Domine fortitudine inimicorum etc. Wstawil tez *Contere Do-*
spiewac w koscieln / Da pacem domine etc. a w poludnie dzwonic na pa-
cierze / wiele rzeczy za krotki czas dobrych wstawil. *mine.*
Da pacem, do
mine

Pius wtory rodem z Seny / Eneas Silvius

przedtem rzeczony / byl Papiżem lat 5. miesiecz y 11. aczkolwiek
krotki czas mial / ale rozum a sprawa wielka / bo byl czlowiek wczonny
historyk wielki. Ten e z pobudził wshetke krole y pany krzescianskie (po-
jednawszy niektore) przeciw Turkowi / ale iego krotki wiek the rzecz roz-
wiódł / abowiem ciagnac przeciw Turkowi z wielkim ludem wodna wy-
prawa / w Anconie morem vmarl / drudzi sie dla moru roziechali / mial
wiek swego 64. przyniesion do Rzymu / schowan w koscieln swietego
Piotra. Ten napierwszy wstawil aby apelacia daley nie szla od papieza.

Pawel wtory rodem z Wenecy / Siesirzeniec

Eugeniusa / na stolec Papiesti wybran / na ktorym byl pesc lat / miesieci
10. ktory chcial byc waleczny / ale na tych walkach niewygrawal. Car-
dinaly / pisarze y inne wzedniki ktore iego przodkowie wstawili : zomie-
nial. Przypiazni o Cesarza y o Krzyzact Niemieci. h niemial / vmarl w
Rzymie Apoplexia bedze tego dnia wescel.

Sixtus abo Xisus czwar- ty / rodem Ligur / Francisek przedtem

rzeczony / Minister zakonni mnichyego / na
stolec Papiesti wybran / na ktorym byl lat 13
czlowiek wczonny / rozumu wielkiego / ktory
wiele kr'ag popisal / byl tez y misoficzny / abo

Ł. 6

wiem siny Ces

157. 12
157. 12
157. 12

wiem sını Cesárzã Palcologã wygnãne z Konstantinopola sınım nãz
kladem dostãtecznie chorãl/ tãkierz Krolowã Doseñstã wspomagal/ y
iane/ ktorzy od Turkow byli przemozeni. Miãsto Rzym y tãsciolny oprã
wił/ most ktory zowã Sirei pons zbudowãl. Szpital S. Duchã zbu
dowãl w Atkanie/ zbytnie abo zufsãle kroliti wypedzil a dobre mi osadzil
Wenety ilãl/ iã tego zleciã Hercula obegnãli a z tego dobrã ztupili.

Św. Anna
Św. Józef
Św. Franciszek
Św. Serafina

32. Kãrdynãlow zã swego żywotã posãdzil. Świeta ty swieciã wstã
wił ktorich przedtem niewieczono/ Poczecie y ofiarowãnie panny M.
S. Anny S. Jozephã. S. Franciszkã/ y S. Serafina / potym w
mãrl/ w nowym tãplicy w Atkanie pochowan.

Innocencius viij. rodem

Genuensia/ Baptista przedtem rzeczo
ny/ z Kãrdinalsthwã S. Ceciliã nã stolec
Papieski wybran/ nã ktorym był lat 8. Acz
kolwiec był ubogi w stãrby/ ale w cznote y w
sprãwy bogãty/ abowiem dla swoicy luczko
sci a opãtrznosci przyciãgnãł k sobie wiele do
brzych rzeczy / nã przodku dwie lecie sie mu
przeciwnie pezeście stãwilo/ a eo prze wãlti ktore wiedli Drsinowie z Co
lummy/ ktorzy wshpet Rzym wãltãmi wzburzyli. Przeciw Ferdinan
dowi Apulskiemu krolowi woysko zebrał/ przeto iã Atwilepskiemu miã
stu wiele gwałtow y krzywãd zãlãl/ z ktorym sie ziednal/ y tu przysiedze
prziurodl/ iã niemial nigdi nã Rzymstie pãñstwã rekt podnosić Ducãli
nã porãzil ktory lupil Papieskie poddãne/ nã ostãtel wciãł do Turka /
a Papiez mu imienie pobral. Mial sinã Franciszkã a czore Teodorine
przedtem niãli był nã stolezu Papieskim z milosniczã/ kthore opãchrył
wielkimi stãrby z przyzwolenim Kãrdynãlow/ potym gdy umãrl / w
swietego Piotra pochowan.

Alexander hosty/ Kalixta Papieža sinowice

na stolec Papieski od wshytkich iest wybran/ nã ktorym był lat 10.
Miesiecy 8. Ten był wrody niepospoliticy/ kthoremu był Ludwig Krol
Franczuskil pobral pãñstwã Rzymstie y Rzym bez obrony jadney/ prze
to musial sie wciec do Krolã Nippapstkiego y do Wenetow/ a w tim Lud
wig Krol

więc Król umarł / w owego Papieża radość wstąpiła / posłał siłą swego
Valentiną dobywać miasta które był Król pobrał / ktorich gdy zdobywał /
na Krześcio go Urbinathście przelożył / słowem pierwszy Król albo
wzrednił / ktorich jego przodkowie / na państwach Papieskich / nadzia-
łali / ochędożność miasta Leonini zamku y kościołom w Rzymie wdziatal

Lata od narodzenia Bożego.

1492.

Tego czasu Emanuel Król Portugalski po-
słał dwu zacnych a błętych ludzi w naukę gwiazdarskiej na wiel-
kie morze które zowią Oceanus / jednego na wschód a drugiego na za-
chód słońca nasprowawszy im żywności w okręty do trzech lat. Na
wschód słońca iechał Krzysztof Columbus rodem z Wenecyi / ten za-
jechał tak daleko pod ziemie aż widział Polum antarticum / którego my-
tu nigdy nie wzrzymy / tam nigdy nocy ani dnia niebywa jedno w jednej
mierze / iakoby switanie. Napotykał tam rozmaite ludzi na wyspach /
iakoby inny świat / jedno co nago chodzą / ludzi w ścicach iako żywi nie
widzieli / a sami się iedzą. Drugie znalazł co z ptasiego pierza sobie ściany
czynią / tak swiętne iż żadny złotogłowi tak ozdobny być niemoże / a gdy
w ktorych czego potrzebowali / tedy na brzeg w małych łodziach do nich
przypiechali / a kładliym na brzegu zwierciadła, albo dzwontki / oni Mora-
scy ludzie przychodzili a dziwowali się tym rzeczom bo ich iako żywi nie
widali / tam przez znaki nasy wtażowaliym czego ym było trzeba / a za-
wlażęża wody tu picia / ktorą ym wtażowali w listkach zawitych z rossi
które listki rwali a wypiali z nich / y do okrętów sobie nabierali / skota / per-
rel y drogiciego kamienia gdzie przypiechali / od nich nabierali. Trąsili też
na dwa wyspy blisko siebie gdzie z sobą oni ludzie morscy walczyli / zowią
ie Canibales / od psów / iż się sami iedzą iakoby psi / Niewiasta ym za tro-
la panuje / ci ym nie dopuścili do brzegu przypiechać / bo strzelali tak z lu-
kow iż k nim nie mogli przysść / musieli odstepić / a do innego wyspu przy-
šli gdzie inni ludzie byli też nędzy / tam zwierciadły dzwontów natka-
dli y przez znaki swem potrzebami wyrozumiewali / przypieli ie wdziecz-
nie / a prosili ich o pomoc przeciw okrutnym Canibalem. Nasy wypro-

żumławszy ich potrzebie/okazali ym przez znaki iż ym chcą pomoc / A
 gdy sie mieli potrac/cat duze na sie strzelali aż sie y nasy zlekli / ale Co-
 lumbus kazał wyłożyć dwadzieścia hałownic a działa kilka: razem na
 nie wypuścili/oni ludzie Morscy zanorzyli sie w wodę iż ich za kilka go-
 dzin nie było widać. Potym Canibales wcielili/a owi sie zlekli/a gdy przy-
 szli k sobie/okazali nasy aby ie gonili/cam ie goniąc bili/a ciała ich brali/
 wrocivszy sie nawarzynili y napiękli onych ciał ludzkich/na ktore prosili
 gości swych/okazuiąc iż niemają na świecie smaczniejszego mięsa niż to
 nieprzyjacielskie ięse. Nasy niechcieli tego ięse / ale ich prosili o żywych
 ludzi dwoje/ktore ym z dobrą wolą dali samca y samicę/y przywiezli ich
 kilka tatich z sobą do Portugalii/aczkolwiek za wielką trudnością.
 Ku domu iadąc w Katedrę tam obaczyli ludzi sprawniejszych/ yle poło-
 żył pšenice/ tyle perłami oddadzą. Wisto ich chcą są Nigricie ludzie chcą
 nędzy a czarni/ty wszyscy potrześli/wiary nauczyli przezwali nową Hi-
 spanią. Zatemże uczynili na wyspie America rzeczona/ktora nawietża
 na świecie na zachód słońca/na ktorej są ludzie rozmaitych wrodz/nieko-
 rzy ze psiami głowami/drudzy z swinimi/drudzy z konikami/a ty zową
 po grecku Hipopodos/drudzy też prawey człowieczy wrodz/ iedno o-
 byczajow dziwnych/a stąd właśnie nazwali Nowy świat / o czym pie-
 rze pisał w Księgach ktore zową Novus Orbis.

Lata od narodzenia Bożego.

1494.

Maximilian za on

cą Fryderyka ięceze wybr-
 ran na stolec Cesarzki we Franc-
 forcie/na ktorym szczęśliwie żył
 za onę lat 8. a po onęzu 25. Za
 małżonkę wziął Marię dziewkę
 Carla Burgundzkiego Książę-
 cia iędyną/po ktorej wielkie pań-
 stwo otrzymał/z ktora miał syna
 Filipa Hispańskiego Krola po-
 żenę / abowiem Filip miał żonę
 Joannę iędyną cżorę Krola His-
 pańskiego

Filip krol Hi-
 spanski

List 1116

pánstieho/á po matce Burgudijstie Kriestwo wziął. Miał pothym ten Cesarz druga żonę Blaucam Marią czorę Galleaciusa Kriazecia Mediolaństiego barzo czudną/ale z nią żadnego potomka niemiał. Miał rozmaite trudności ten Cesarz/z ktorých swą statecznośćią vchoz dzil/ Był poyman od Bruginstich mieczan we Flándriey z nawodu Krola Franczuskiego/wpał ze potym puščzon/gdy ociecz Frederik zes brał woysko przeciw ym. Walczył też z Venety/ná czym barzo Veneci otráćili/abowiem w ten czas ty miasta stráćili Verone/ Padwe/ Terwiż/y innich wiele/ przy Veneciech stal krol Franczusti pierwey/ potym sie za szczesciem Cesarstiem obrocił/thakież y Juliusz Papięz. Kárlusy wziął/ktore był tego opczu Máchtas Krol Begiersti wydarł.

Lata 1506.

Filip Krol Hispánski vmarł wieku swego máiac 28. lát/zostawiv Filip vmarł syn po sobie syny/ Kárla dzisienbego Cesarzá/ a Ferdynanda Krola Nymistiego/y trzi dziewki/ Izabelle teozá byla daná Crisiernowi Duka skiemu Krolowi. Druga Maria/ta byla daná Krolowi Begierstiemu Ludwigoowi. Trzecia byla Leonora za Krolew Franczustim. Po smierci siná swego Filipa Maximilian był żyw lat 13. a vmarł Latha. 1519. rychlo przyechawshy z Przesporku/gdy sie byli zecháli z ná hym Krolew Sigmuntem y Krolew Begierstim Wladyslawem. Pius Papięz rodem z Seny niebył żyw spel= na roku.

Pius wtory papięz / ro=

dem Sawon/tego krol Franczusti Ludwig był poraził/ the bishw. Chualty / sary Maximilian rozwięse / / postal E. upc Salezpurskiego do / przedlużenie, aby ie poiednal/Papa Julius dusáiac ludu swemu ktory mial od krolow Hispánskiego y Angielskiego y Wloch/ niechcial bitwy roz więse/ / w dzien Wielkonocny w Ráwinny Lata 1512. poraz

Łata 1512. poraz
E i m jon

Jon do gruntu. Pisa iż tak wiele ludzi z obu stron stracił tako 20000.
Po skodzie Julius poraził Cesarza o zgodę / aby wiecey Ludwig skodę
we Włoszech nie działał. Cesarz nań pobudził Krola Angielskiego / a z
tym Ludwig walczac dał Włoskiej ziemi pokoy / wyterwawşyl lat 6. vs
marł / zostawił po sobie wielkie skarby / chocia walczył y budował.

Leo x. rodem z Florenciey / then był misownik
ludzi wczonych y szkodę w odpusty / ktoremi był posłał do Niemiec y
do Polakiey Legatą / a był w then czaa Lothar mnich zakonu Dominis
kow káznodzieia w Witembertu / ktory napierwey począł przeciw thym
odpustom mówić y pisać. Lata 1517. y przeciw innym Papie
skim wstałam / ztąd sie wielkie zamieszanie między krz. scianstwem stało

Adrianus Kostí Papież rodem z Flandrie / z
miasła Traiectum / acz był dobrego żywota / wpałże niemożł być przez
prześladowania / abowiem nań rozmaite Pasquilluse pisali Włosy / z
nienawisci iż był niemiec / po wykonaniu dwu lat / zmarł.

Climunt vii. Był wybran

na stolec Papieski Lata 1524. a zmarł
1534. Ten był posłał ksef okretow Cesa
rzowi Karłowi piątemu na pomoc przeciw
Barbarosie rozboycz moratiemu Turckie
mu / ktorego Cesarz poraził y miasto Rhinis
wziął / wpałże sie mu cho zle odplaciło / abo
wien po porazce Krola Francuzskiego z Ce
sarzem / ciągnął Borbonius Hetman Cesarz z Hispany do Rzymu
biorąc a łupiąc lud rozmaity w Rzymie y Kardinály. Papież ktory sie
był zawarł na Castrum Angeli / w oślezi ni bedąc / dał sie na łaskę /
przyczyna tego była / iż był przychylnieyşy Francuzskiemu krolowi niż
Cesarzowi / A też było rozdwoienie Kardinálow y nich / Columnowie z
Cesarzem dzierzeli / a Ursinowie z Papieżem za Francuzskim Krole
m / a także ie ty strony wadzily wydawiać swe rady stronom swym / daiąc
znać co w radzie y nich bywało. Pamiętał Cesarz na Papieskie do
brodzienstwo y na dostojność / bo był od niego koronowan / przeto puş
czon wolno

Vityka
Tunicabo

112
czon wolno / a tam Duca Borbonius pod zamkiem Angielskim z ha-
townice zabite.

Lata od narodzenia Bożego. 1519

Carolus piaty kto-
ry teraz szczęśliwie panuje /
syn Filipow a wnuk Maximilia-
now Hiszpański Krol / a Katus-
kie Burgundzkie Książę / od
Elektorow (które Kurfiersty zo-
wemy) na stolec Cesarzki / w nie-
bytności jego wybran / do którego
Wojewoda Reński z tym posel-
stwem iechał / po którym w Aquis-
granie koronowan / a w Weno-
nii od Papieża Elementa po-
wierdzon y pomazan. 1530.

Lata od narodzenia Bożego. 1525.

Franciszek krol Francuzski / stoczył bitwę z
Cesarzem o Mediolan / gdzie porażon y poimán Franciszek y Pa-
wła w Lombardii y zaślan do Hiszpanii / nad którym takiego miło-
serdzia użył / iż nie tylko go wolno puścił / ale y krwawym wdział / daw-
szy mu siostrę Leonore za małżonkę / wstąpił tym Franciszek nie-
mógł spokozić / podwodził Kurfiersty aby innego Cesarza wybrali / ponie-
waż ten nie walczył jedno z krześcian / A stał były wielkie burzki między
Książętami rzepe Niemieckimi / a między tym Cesarzem.

Pawła

Tęgoż Roku chłopci / z rozmaitych krajów Niemieckich / Czechich y
Francuzkich / zebrali się na swe państwa / których był początek około 60000.
chcąc z nimi czynić o wolność Krześciaństwa. Tęgo byli powodowie
Schalperg / Thomas Wpierzarz / który ię wzięty y kazął z piśmami powia-
dając / iż mu Bog dał miecz iako niegdy Gedeonowi aby lud jego z nie-
woły

wolę wyprowadził / a sułtństwo odiał / które od swych panów mieli / y podzielił je na to / iż panom swym więcej podatków nie dawali. Y ostatek wili nad sobą Hermana Bernata z Kimperdolsu krówa / którego dali Herb rękę z mleczem / y w posłuszeństwo się wdali temu. Poczęli kupić Kościoły / kapłany / Biskupy y swe państwa / tak iż przez trzy Miesiące zgromadziło ludu na 30000. Potym zebrali się na nie Krzyżaków / Świątce Krzyżaków / Landgrafa Hesi / Biskupa y Arcybiskupa y słachty wiele / ledwa że potulę przelomili. Wyrzucili z tego pomoczniki na pal wbili / a drugie pościnali.

Etegoż Roku Zwinglius y Ecolampadius odsejście / wskrzysili fałszywą wiarę Berengariusową / na którą wiele ludzi nawiedli w Niemczech / dla której też było wielkie rozłanie krwi między chrześcijanami.

Lata 1523. Suleyman Turczyński Król Rodos wziął za wielką szkodą swoją / wstąpił nie stois za nasze.

Lata 1526. Ludwik Król Węgierski y Moacza porażony y zabity od Turków / o czym szerzej stoi przy Węgierskiej kronice.

Ferdinandus Król Czech

Y Węgierski a Ratuskie Krzyżaków / na królestwo Rzymskie koronowany w Kolnie Agripinie 1530. Ten Król wielkich trudności y wałęs używał z drugim Królem Węgierskim Janem Woiewodą Sieradzkim o koronę Węgierską z wielką szkodą chrześcijaństwa / abowiem stał prawie do nas Turkom drogę otaczali / te rzeczy na rozstrzygnięcie przypuszczam każdemu / co to

wszystkim chrześcijanom przyniosło / bo tegoż Król Jan był osobno od Węgier koronowany. Na ostatku Król Jan porażony od Ferdynanda / zbiegł do Polaków na Żarnów / tam był Miesiący 9. żądając od Króla Sigmunta pomocy / a to od powinowatego / ale mu ię dla takiegoż powinowactwa odmówiono. Posłał Król Sigmunt posła swego Krystofa z Szydłowca do Pragi do Króla Rzymskiego stanowiąc między nimi pokój do czasu aby je mogli zjednać / ale oba byli na to twarde / nie moglić ktemu przypwieść. Król Jan rzewniwszy będąc ockł się do Turków / posłał Jarosła Łaskiego Sieradzkiego Woiewodę do niego pomocy żadać

žadając. Turcy z wielkoscia ludzi przeciagneli oblegli drugi raz Wiedeń lata 1531. ale z lekkością odciagneli/potym Krol Rymski zebrał woysko przeciw Turkom/nad ktorzym był Hetmanem Kociander/porażon od Turka w w Bosenskiej ziemi krom bitwy/ a tho było lata 1537. Abowiem Turcy oblegli oboz Niemiecki w toso iż ym żywności niemogły przychodzić. Baczac to Kociander: wiechał przecz z małym ludem wezas/przeto był podezrzany u Krola Rymskiego y w wszytkich/baczac ro/viektł na ieden zamek gdzie tham zabity od Zrpnstiego Karwata w towarzystwie rozmawiając.

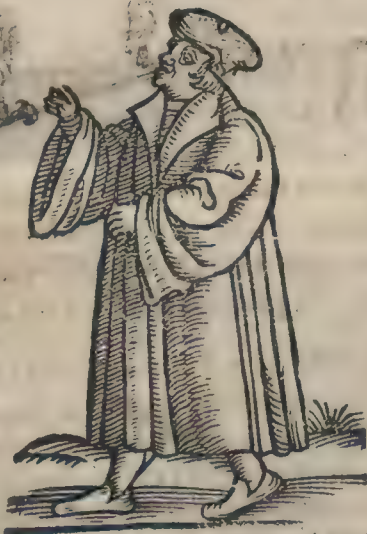
Lata od narodzenia Panskiego

1546.

-234-

Marcin Luter umarł /

Do ktorego śmierci/wielkie różnice były między Kursierstwy a Cesarzem Karlem/y Papieżem Pawłem/ thac o posłuszeństwo iako y o ustawy kościelne/ a z tych różnic zebrali na sie lud wielki/ położył sie Jan Sasaki z woyskiem Niemieckim zjedne strone rzeki Albis abo Labi/a Cesarz z drugą strone/ale wiecny rozumem sie sprawował niż moczą / abo wiem lekki lud posłał/to iest Huszarze y Jedwercy nadol rzeki/ktorzy przez rybitwa albo przewożniką brod nalezli przez rzekę / przez ktorą gdy sie przeprawili / przysli bez wieści na Niemieckie woysko/porażili y poymali Jana Sasakięgo Kursiersta małym ludem /y przywiedli przed Cesarza/zkąd wsiem tym rzešanom serce opadło.

Paweł trzeci/Fernesius rzeżony/ został Papieżem tego roku gdy Clement umarł/to iest 1534. Ten ięże od Alexandrá pofstęgo był na Kardyńalskwo wziet/y był Dziekanem Kardyńalskiego Collegium/a o Clementa dati na listach podpisał.

Wiał dwu sını / ledn: go ożeniwszy dał mu ty miastá / Placencia y We
rone / ale prze złe zachowanie tu poddanym / rzucili go z muru / á Ce
sarzowi posłuszeństwo postapili. vmark lata 1 5 5 0.

Třilus třeci leden z Kardyńalow / wybran
teraz ná stolec Papiesti. Lata 1 5 5 0. etc.

O Włoskich ziemiach.

Janus napierwey przyszedłszy od wschodu
słońca we Włoskich ziemiach pánował / przysięwszy k sobie w tho
warzystwo Saturnusa Krolá Kretenskiego wypędzonego od Jowisá
Ci dwa będąc w wielkiej zgodzie y rozumie / záložyli wiele miast w
Włoszech / ktore w pototu wielkim rzadzili / praw y obyczajow dobrych
nauczyli / tak iż ten czas złote czasy mienili byt / przeto ich imiona byly
czczone y wielbione dlugo we Włoszech od wschickich / iato iednych bogow

C Włoska Krainá wszytá jest w Europie / rzeczóná Itália rozma
tym domyslem / niektorzy píšá iż od Italusa krolá Siculorum / ktory
był w ten kraj przyszedł gdzie był Zurnus / á ludzi nauczył orát y praw.
Drudzi rozumieią iż rzeczóná Itália od wielkoscí wolow czudnych ko
re sie tam rodzą / bo Ita po grecku wolý nie rzeżané. Rzeżóná též byla
Itália Denotria / od winá dobrego / bo Denon wino po grecku. Zwa
no ia též Desperia od Despera wypędzonego od brátá z Hiszpanií / kto
ry był przysp:dl do krajow Włoskich / abo od gwiazdy ktora zowá Despe
rus / á tá gwiazda téy krainie sluzý / Zwa no iá též y wielká Greciá.
Zá ziemia jest pełná cudzego narodu / abowim wšedłszy thám Longos
bardowie / Getti / Wandali / Peruli / Callate / ludzie grubi á okrutni zo
stali / y rozplodzili sie / przeto ten słachetny iezýk łacínski / przez obezi na
red

rod grubo barzo sie w mowie odmienil / ktori byl sam w sobie piewny chs
dogi a czasy zawzdy przedtym. Blondus przyrodzony tchey ziemie
historyt / wshytkę Wlosta ziemie na 14. czesci wypisaly rozdzielil.

C Pierwsza czesc polozyl w Ligurii od rzeki Varo / az do drugich rzec Liguria.
ti rzeczoney Nachra / a od tej rzeki az do gor tchore zowiemy Apenuni
od zawiesztych skal / a wtym kacie ti miasta liza nad morzem / Genua /

Sauona / Naulum / Albigena / Viginimilium / i zamet Monichum Ethruria.
C Druga czesc Ethruria albo Euscia / od rzeki Nafri az do rzeki E-
brum / a od gor Apenin az do morza nispiego / y do Sardiniey gdzie sa
ty miasta / Perusia / Sene / Pisa / Luca / Pistorium y Florencia.

C Trzecia czesc zowg Aprucia / w ktorej ty miasta / Troia / Atwilia / Aprucia.
Ortona / Atwinum y gora Casinus.

C Czwarta Campania rzeczona / ziemia robocie / a w tej sa ty miasta Compania ter
ra laboris.
Neapolis krolewskie miasto / Cume / Nola / Capua.

C Apulia pigta / w ktorej gora Garganus / Bar miasto / Beneuen- Apulia.
latium.
tum y inne. **C** Szosta Lacinista albo Lacium gdzie zyber rzeka w

pada w morze Tyremskie albo Mediteraniskie / gdzie miasto Sinuesca
na morzu / y gdzie niegdy krolowie Wolscowie byli. W tymze kraju / tu
goram Apeninam klada Rzym / ostiam / Caietam / Viletrum / Ana-

niam / Coram / y inke stare miasta. **C** Siódma Spoletha drudzi Spoletum.
Picenum.
Umbria zowg / gdzie ty miasta Trifernum / Spoletum / Vulturnum /

Nuceria / Aretum. **C** Sina Picenum / Sabinskich krolow nie-
gdy kraj / gdzie ty miasta / Urbinum / Firmum / Asculum / Cameri-

num / Recanata / Ancona / Senogallia y Pisanum. **C** Dziewiąta Romandiola albo Flaminia w ktorej Emilia / gdzie sa Romadiola.
ty miasta / Ariminum / Celena / Forlium / Fauencia / Imola / Ra-

wenna / Bononia. **C** Dziesiąta Margrabstwo Teruiskie / gdzie sa Margrab-
stuo teruiskie
ty miasta / Feltrum / Terwis / Padwa / Vincencia / Verona.

C Jedennasta Venecia / ktora tez moze klasc za iedno Krieststwo z ich
przyleglosciami. **C** Ewanasta Forum Julium gdzie Aquilegia y Forlium.
istria.
Urinum. **C** Trzynasta Istria / gdzie Istrinopolis / Pola y Stry-

den / ktad byl S. Jeronym redem. **C** Ostatnia czesc ziemie Wlo-
skiey Longobardia / w ktorej miast znamienitych dosyć / ktorej przed Longabardia

niepiste ty są / Mutyna / Ferar / Mantua / Parma / Cremona / Brixia /
 Bergoma / Comum / Novaria / Verella / Sporedia / Laurinum / Se-
 cucia / Allexendria / Dertona / Bobium / Placencia / Papi / Ticinum /
 Crema / Landa y Mediolanistie Kriestwo z Arcybiskupstwem iesth w
 Lombardien / wypisal Blandus wshytlich miast we wshytliem Wloskiet
 ziemi / w ktorych Biskupisq 264.

O Niemieckim narodzie y Kraiu.

Niemiecki narod z kad poszedl z dawna / o-
 cym pisma niemah / abowiem bedac dlugo ludzmi grubemi ktemu
 pogani iako y my / pisma zadnego nieumieli / przeto dziciow zadnych
 ani swoich ani czudzych nie pisali / az gdy sie krzesciany stali przez przy-
 pedzenie Karla wielkiego / toz sie pisma wzyc poczeli / wshatze w ich kros-
 nitach stoi / iz oni z dawna w swym kraiu siedza nistad nieprzychodzac
 zwlaszcza gdzie zowiemy rzesq Niemiecka / ale napuscili czudzego nare-
 du miedzy sie dosic / iako Czechow / Burgundow / Frankow / Serbow
 (ktore zowq windij) y wiele innych ludzi z wyspow polnocnego mo-
 rza / iako z Swecien / z Danien / z Gotlandien / z Scocien / y z innych.
Oherotosci Germanien pisali Historikowie / Strabo / Plinius / Tac-
 tus / ale sie barzo omylali wedlug dzisiejszego znania / abowiem kladli
 Germaniq na dluz od Rzeki Renu / ktora dzieli Franciq z niemcy / az
 do rzeki Tanais / to iest wielkiej wolgi / ktora dzieli Moskwe / Zatary / ku
 wschodu skonca iest na cztyrysta mil / gdzie nas wshytli Sarmati prze-
 stepowali / iatmiarz wshyte Europe ymi zasadzili / ale to maly dziw / bo
 wiem starzy Wloszy dawna zwali barbaros y Scytas pospolu wshytli
 pogany / tak nas iako niemcy / y inne wshytli w polnocnych krainach
 ludzi / bo sie ym dali znae. Gdyz ziemia Niemiecka nie sciga sie dzisie-
 dno od Renu do Oderi rzeki / ktora przez Slesko idzie a dzieli nas z
 Niemcy / ladowa iest mil 80. w perz od Bawor albo Szwabow do mo-
 rza

rza Niemieckiego/ktore zowiemy Germanicum albo Baltranicum
 Niemieckie krajiny są dobrze osiedle yże niż nasze miasta dobrmi y wsiad-
 mi/przeto Książę wiele mała iż miasta bogate ktemu wielkie/ czo mia-
 sto wielkie to swoje Księstwo ma/ z ktorych wiele może wychodzić ludu
 zbrosiego tu potrzebie. Drugie miasta są sobie wolne czo ledwa y Cez-
 sarsza są posłusni. Napirwszy jest dom Książę Baworskich w Niem-
 czech/bowiem z tego domu było wiele królów y Cesarzów Rzymskich.
 Ktemu miasta ozdobyne w Baworskiej ziemi/chał murem iako y rze-
 Dunajem/iż nad nie niemaż w Niemieckich ziemiach.
 Dom Rakuskich Książę z gorney Pannonicy/ktore zowiemy Austra-
 les/takież znamienity jest/abowiem z tego domu odedwu set lat idą Cez-
 sarsze Krześcianscy aż do dzisiejszego Karla piątego. Dom Szwab-
 skich Książęch nie podobny/z ktorego też wiele Cesarzów wychodziło
 Rzymskich/ Woiewoda Rynski ktory też jest iednym Kurfiurstem/kró-
 lestwo Czeskie/ Księstwo Burgundyskie/či też w gornych Niemczech
 siedzą. Książęta dolnych niemców sąsie są/ Książę Sastie Kurfiurst
 Książę Pomorskie/ Książę Brunswickie/ drudzy też chcą mieć Książ-
 że Pruskie tnm. Marchalecy z Brandeburku/ Książę Witemberskie
 Montenskie/ Głewenskie/ Gelerenskie/ Badenkie/ Wormackie/ y in-
 nych wiele w Niemieckich krajach Książę panuje. Grabiowie
 sąsie ktore oni zową Grofy/ Landgraf/ Nesti/ Gros z Swarcemburku
 to jest z czarnego miasta. Morsacenski/ Swateński/ Cilichski/ Rhy-
 rolski/ y innych wiele. Takież y innych Hercytorw ta ziemia dość ma-
 okrom Cesarzowskiego Państwa/ a z tej obfitosci ludu y starbów przicho-
 dzili tu dziwnym przysgodam w swej ziemi/ iako w Helwecy/ktore zo-
 wiemy Szwajcarscy/ tam dla okrutnosci panów zwierchnich/ zmo-
 wiwszy się pospolity lud/ wybili swe pany wytyki/ a między sobą sprawce
 wybrali/ktore zową Magistratus/ czo rzecz pospolichą sprawują wed-
 ług sposobu swego aż do tego czasu/ a posłusni są każdego kto ym pie-
 niądze dawa/ bo wytyko służebni/ a či są waleczniejszy między Niemie-
 kim narodem zwłazeżają piekym. Potrzebowalo by tłu wypisania
 miast ktore są wielkie/ mając składy bogate/ rzemieślniki misterne/
 tak nad morzem iako we szrodtku/ wyatżecich niecz-
 napise przy Kozmographicy. S i u D Nippar

O Hiszpanien.

Rzeczona jest tym imieniem Hiszpania / od *His* apalis miastá które dzis zową *Sibilia* w *Betyce*. Rzeczona też *Hiberia* od *Hiberu* rzeki / którą przez nie miernie idzie. Rzeczona też *Hesperia* / od *Hespera* krola / którego był brat *Atlant* z tamtad wypędził / który potem pánował we *Włoszech*. Ta ziemia zasiadła wielką część *Europy* / a leży między *Afryką* a *Gallią* / zamyta się od południa y od wschodu słońca morzem *Mediterranistim* albo *Herculesowym* / a od zachodu wielkiem morzem które zowiemy *Atlanticum* / a od północy y wschodu słońca górami / które zowiemy *Pirenei*. Jest ze wszystkim dostatkim / obfita y urodzajna / złota / srebra / sat / kamienia drogiego w sobie dosyć mające. Mierna w cieple w zimnie / w rzekach y w deszczu / tylko wiatr pomorski na czas ich przekłada. W tej ziemi wiele też czu dze narodu jest rozplodzone / bo tam byli dluo *vandali* *Gotti* / z których poszedł dzisiejszy *Cesar* / *Karzel* *pięty* / *Włochowie* / *Saraceni* / *Maurowie* albo *Murzynowie* które ieszcze y dzis widzamy / zwłascz w *Granacie*. Rozdzielona jest Hiszpania na trzy części / jedną *Taraconensis* w której ty miasta są znamiennie / *Palancia* / *Numancia* albo *Soria* / y innych wiele. *Betyke* y *Lusitanią* dzieli rzeka *Anas*. W *Betyce* miasta zaczęte / *Corduba* / *Hispalis* obie nad morzem / y wiele innych. W *Lusitanii* albo w *Portugalii* miasto wielkie *Emerica* albo *Lisibona* / od *Alfressa* niegdy założona / nad wielkiem morzem y słupow *Herculesowych*. Dzieli też Hiszpania na pięciore krolestwo / drudzy na siedmiore. Jedno krolestwo *Castelle* / Drugie *Aragonistie* / *Portugalskie* / *Nauare* y *Granate* / Y ti wyspy na wielkim morzu / które krol *Portugalski* *Emmanuel* znalazł / przezwane są nową Hiszpanią na zachod słońca / aż do wielkiego wyspu morskiego rzeczonego *America*. A bieżący ludu Hiszpańskiego jest ten. Sonty gospodarstwa domowego patrzą / wszelkich pożytków / Sami meżowie zbroją a lupem żyją / w mieście się toczą / na tąd się czerstwość wyprowadzą : aby się strzale albo pociskowi

albo potiskowi wintyl / w ściech a w zbroiach barzo sie kochają / na
 głod / zimno y na iną niedzę są barzo ciepłiwi / goście barzo radzi przypis
 muia / Ciało swe możem człowieczym omywać za jedno lekarstwo /
 Żelazo najlepšie thak przyprawia / zakopa blachy żelazne w ziemię / a
 tam czo słabe żelazo rdza iie jedno drzeń żelazny zostanie / z którego cży
 nią zbroie / młotce / lance y inne bronie.

O tatarzech.

Scytia rze

cżona iesth od
 Scyta Herculeso-
 ugo syna według nie
 ktorych / a iest dwota-
 ka / iedną E uropicą /
 w ktorej my wszytch
 Sarmate przedzimny /
 też Litwā y Walsi.
 Druga Scytia Azi
 atica / to iesth / narod
 wszytek Tatarski pul
 noczny y wschodny /
 rozdziela nas od nich
 rzeka Tanais / to iest
 Wolga.

Scytowie Azien / rozmaicie rozplodzeni są / zową iedny Taurascyte kto
 ry przy gorze Taurum mieszkają. Agatyrsi / ktorzy mają wszytko spo
 lu / tak żony iako żywności / ci nigdzie nie idą. Esedones / ktorzy ro
 dzice swe idą miasto pogrzebu tofstownego. Massagethe / ci też nie
 przypiaci do ciecia idą / a głowy ich na namiotach wyladają miasto
 straż.

straż. Głorgiani ktorzy blisko Dmiani mieśtaia/ Nomades/ Ala
 ni/ Irce/ Mongalowie z ktorych był on waleczny Krol Canguista iá-
 to drugi Alexander. Nżeczeni są Zátarowie od rzeki Zátár/ ci są przy-
 chodniowie do nas Sarmatów/ ktore zowiemy Kremscy/ Kierciszczy/
 Mantopszy/ Bilágrobscy/ Przetopsczy/ Deżatowszy y ci ktorzy otoko
 wielkiego jeziora w polach mieśtaia/ ktore zowiemy Palus Meotis/
 Ci wszytscy lupem a łotrostwem żywq/ ale tu sie rzecz toczy otoko pra-
 wnych Zátarów Mongaloch z Azicz wielkic/ o ktorzych zaczętych dzie-
 ioch wiele Historykowie pisali/ iż ci przez moc a przez sprawę swoje wiele
 świata z pochwałą swoją rozszerzyli/ posiadając czudze krolestwa/ żąd
 wszytciem u światu tu sławie przysli/ nie z własnego krom żony a śable
 maia/ nie nie poczynając czoby stracić mieli/ pieniędzy żadnych/ złotha
 ani srebra nie znaiq/ thylko frymarty swe potrzeby oprawiaia. Abo-
 wiem gdzie w powadze złoto: tham chciwość mienia/ a gdzie chciwość:
 tam łakomstwo/ gdzie łakomstwo: tam zdrada/ bo wiecez thakie łączno
 za pieniądze zdziałac/ nie nad sławę w nich droższego niemas/ ych gru-
 bemu przyrodzeniu wiele im natura dała/ naprzód za ieden dzień Justu-
 nus piqe/ iż iako oni będąc grubi/ bez nauki/ nieznaiq złosci/ tak Greko-
 wie z nauki wielkich Pelni byli wśelkich zbytkow/ gdzieby to inny naród
 miał w sobie taką mierność a cierpliwosć iako oni/ nie thylko ziemi ale y
 niebo kochaliby sie w takich ludziach. Nigdi ich nie zwalczono/ oni zwa-
 lczyli/ Azia długo sprawowali/ Dariusza z Scythicz wygnali/ Cirusa
 wielkiego zabili/ Alexandra wielkiego/ Dethmana Zopirioná y z wojski
 porazili. Bactrianistie y Partskie krolestwo zalozyli/ czudzego narodu
 nigdy miedzy sie nie puscili/ a swoim iakmiarz (okrom Grekow a In-
 dow) wszytke Azia osadzili. Zhurey/ Parti/ Persowie/ Bégrowie/
 Otpouledz. Francuzowie albo Sicambri z ich narodu posli. Egipskiemu kro-
 lowi tráfna odpowiedz dali/ gdy ym sobie kazal dań dáwać/ Dziwue-
 my sie thak bogatemu panu/ od nas vbogich stárbow chce nábywać/
 gdzie ich nigdy niebywa/ słusniey by nam vbogim od wielkiego pana
 ich nábyć/ a iako chcesz do nas przyiechac: sromota panu wielciemu do
 vbogich ieździe/ słusniey iż my do ciebie przyjedziem/ Nizli sie Krol na-
 gotował: vprzedzili go/ porazili y wygnali z Afryki. Marsa chwala
 ja Boga/ za boginią Wese/ Słońce Miesiac y ogień w wielkich poczy-
 lności

liwosci maia / a Chama wielkiego Cesarza za swietego maia / cześla y
wielbia / tiedi umrze / wiele sie ich pozabia dla niego y dobytku poscinaia /
tatiez zone y nawiernieysze slugi poscinaia y z nim zchowaia / aby miał
slugi na onym swiecie. Kto nawiecy trwie rozleic: ten go nawiecy mi
lowal / pogrzeb iego / wypnatrzywszy wyplocza icila y zoladit: wloza
to zasie wen / natladsy woniajacego ziela rozmaitego / woza go do Kro-
low / starost y innych aby sie go pospolity czlowiek dotykał / potym go w
ziemi zchowaia.

O Amażońskich niewiastach Tatar- skich żonach.

Jest watpienie komu / by ty dary a dzieie ry-
cerstie znamiennite wiecy przypisowac / iestli meżom czy niewia-
stom ich / abowiem ony znamiennite dzieie po sobie zostawily na swiecie w
rycerstkich rzeczach. Jednego czasu / prze niciaa niezgode byli wypes-
dzani

Plinos

Scholopitus

Termodota

rzeka

Martezia 34=

bira

Sogiello krol

Pentefilea

Talestris

bzeni z woyska Zatarsti go dwa mlodzienczy Plinos y Solopitrus: za-
ni/ wywiedli z soba mlodzienczow niemalo/ położyli sie na granici Ka-
padociei nad rzeka Termodontą/ y opanowali pola Zemiscirios z Gre-
ki o granice/ z ktorych naiezdżali inne Krolestwa/ Zebrali sie byli po-
strenni ludzie na nie wszytcy pobili ie do konca. Zony ich bacząc na sie
dwoy ucisk/ wygnanie z oyczyny y porażenie meżow/ wzięły na sie
zbroie meżow/ luti/ śable/ broniey onego kraju tak dobrze iż tham sobie
rozprzestrzeniły y założyli krolestwo: aby rodząy ich mierzynat/ chowały
sie pierwcy z pestonnemi ludzmi/ a potom z swemi pasterzmi raz wrok
gdzie stali sie jin vrodził: zabili go/ a iestli dziewczę wzięli ię/ nie pisac ani
kądziel: przaje/ ale rzezyrstiem rzeczam/ ktorym paliłi prawe pierśi aby
wschły by lukowi nieprzetazaly ku strzelaniu/ a stad maia być wzwane
Mam mazonas a nie Amazonas od pierśi przyprawnych/ bo mamme
pierśi po grecku. A gdy sie im na wszytciem fortunnie wodziło/ dwie
krolewnie miedzy soba wybrały/ Martesia y Lampede/ ehy powiadały z
Boga Marsa sie v. odzić/ ktoremu czyniły ofiary iako y Zatarzy. Po-
tym posłali wielka czesc Azii y Europy. Ony założyły wielkie mia-
sto w Grecii y Efsu y w wiele innych miasth/ wrocily sie z plonem do
ziemi/ drugie tam ku obronie zostaly z Martesia/ ale po ich wiechaniu/
zebrawşy sie lud y milczkiem zabili Krolowa Martesia y woys-
ko iey porażili. Na iey miescie Dregia wešla nad przyrodzenie żeń-
skie waleczna/ chowając sie w dziewiczym stanie statecznie/ powietowa-
ła sie siostry swey. Ale Hercules Greci/ zmowiwszy sie z towarzystwem
nieodpowiednie przyszedł na nie przez wieści do ich kraju/ iedny pobili/
drugie pobrali ze wszytkim domostwem/ Dregia gdy wzwiędziata: za-
lowala siostrzyczek swych/ posłała z wielką żaloba do krola Sogiella
Zatarstiego/ aby sie pomścił krwie swoiey ni. winney a id Greci/ bo iestli
tego nieuczyniś/ iuż Greciom odtworzymy droge do wszytciy Azii.
Zebrawşy sie Sogiello przeciw Greciom niezwiódł biewy z nimi dla nie-
ktorey zgody iedno samy Amazony: ale porażony były/ a tak na ostat-
ku ucieczke miały do woyska Zatarstiego. Po Dregien byla Pente-
filea ktora dotazowała w Trogii iakom o nię pisal. Wstępały przed-
sie w swym kraju aż do krolowey Talestris albo Minichia/ ehora byla
przysiechala do Alexandra wielkiego ze trzemi sty panien wezbroi/ pros-
ząc aby

być aby z niego poczęła siná. Alexander nadziwowałszy się i y poczęła
wi y samey/ za dwanaście dni ią odprawil/ skąd miała pokoy od niego.
Potym gdy na nie cieśko przyšlo musiały meze Zatarz zasie spymno-
wać/ wpatżę czo sie swcy weley nauczyć: knicy sie zawnždy ciągnie.
Jednego czasu z długich a dalekich walet Zhatarskich/ nie było ich do-
má przez dziesięć lat/ a żonki ich poczęły sie z pasterzmi chować: mnie-
mając by meżowie pogineli/ a gdy przypiechali meżowie/ niechciały zo-
ny ani pasterzowie swoich pánów znáć/ aż przez przypedzenie a staras-
nie/ od tego czasu Amazonas przestały wojować/ kiedy
ym rogow meżowie wtarli.

O Krolach tureczkich.

Lata od narodzenia Krystusa 860. Czasu Ali

brechta Cesarza z domu Aatustke
go/ gdy Persowie z Saraczny
walczyli/ prosili Persowie o pomoc
Zatarow iáto przyrodzonych/ kto-
rzy gdy przyszli do Azji y za morza
Kaspiańskie/ od gor tchore zowq
Caucassii/ spodobało sie im tham
mieszkanie/ weszli w zakon Sará-
ceński y przyieli z nimi wiare kto-
ry ym był dał Machomet y ośta-
wil/ a tak trwali pod sprawq Sa-
racenóq aż do lata 1300.

Gdy Othomanus prostego naro-
du cślowiet był dla niektorego wy-
szeptu przez wygnan z namiotow
Zatarskich/ zebrałszy lotroshwá
wiele: iáżbyńac ná morzu/ nie tyto rzeźniac m al. y swelm ptoch czi

Otoma-
manus

nił/ tak aż sobie wiele miał w krain podmanił w wielkiej Azji. Oni
 pierwsi Turci wstępując o tego fortunie przystali tniemu niektórym /
 abowiem też sami z sobą mieli roztępienia kłopoty/ będąc pod cudzą spra-
 wą/ wybrali sobie za króla Othomana/ktory widząc iż tniemu wielki
 lud przystawa: przysłał z nimi wiara Saracenią od Machmetcha w
 stawioną/ aby tym więcej ludzi sobie przyciągnął/ a tak gdy posiadali
 Tracją/ wezwani są od Traków Turci/ przesadziwszy dwie słowce/ tedy
 Turcy. Drugi pisał iż od Teucrow zowią i Turki/ abowiem Teucro-
 wie byli w Troji w tego czasu gdy z Greci walczyli. Ale przeciw temu
 Silwius pisać powiada iż Teucry byli Włoszy z Crethy wyspu / a ci
 Azym napierw zasiedli z potomni pana swego Eneasa/ ktorzy byli z
 Troi wywiekli. Ale iakotekolwiek jest/ tedy są Turci prawi Saraceni
 ieden ięzyk mają/ także Persowie/ Medi/ Parti/ Amazonas/ Węgrzy
 z tego narodu byli.

Lata 1328.

Orcanes
 Sebesca miasto

Po wykonaniu lat (Omotamanus) 28. zmarł/ wybrani sin tego Or-
 can. s na królestwo Turckie/ ktory napierw do Europy drogę prze-
 nalaż wolewał/ a czynił wielkie szkody w Grecy. Ten też wziął miast-
 o wielkie w Capadocii Sebastia rzeżone/ zostawił po sobie siną As-
 murata.

Lata od narodzenia Bożego.

1373.

Amurates

Amurat sin Orcanow/ Helespontu y Galio-
 polia dobył/ a gdy do Adrinopolia ciągnął/ Łazarz przodek Des-
 sporow Serbskie y Bulgarstie Książę/ zaiczał mu z swym ludem/ y
 potkali sie oba/ tam go swa ręką zabił Łazarz/ aczkolwiek cheż od niego
 był sam rannion. Poraziwszy go: za długą chwile mieli ty krainy pokoy
 od Turkow/ Slowienstie y Węgierstie. Zostawił po sobie sinę/ Bay-
 żeta/ Machmetę y Możżę.

Lata od narodzenia Bożego.

1395.

Bajet

Bajet król Turcki nad przodki swe fortun-
 niech/ ten wiele królestw krześciańskich pobrat/ Tracją/ Tesalią
 Macedonia/ Boeotia/ Boeotia/ Attikę wziął/ Misos/ Iliricos/
 Triballus

Triballos nąiezdzał / okolo Konstantinopola
wszystko pobral / gdzie iuż mieścić się z swoim
panem wziępili barzo / a by był Bog nieprze-
puscił Thamerlana Zatarstiego: wziął by był
Konstantinopole y z wyspy przyległemi na
ten czas. Ten Thamerlancs był posłan od
Chama wielkiego Zatarstiego Cesarza do A-
ziji na zdobywanie żywności / który znalazł Bai-
zetha a on wiele krajów y miast posiadał / chwał w

Syrię / w Asiriję iako w Mezopotamiję / począł palić / bracie / posła-
dąc ty wszystkie krajiny / y Damask miasto znamiennie spalił w Syrię.
Bajzet który się iuż gotował oblec Konstantinopol m gdy wstąpił / ze-
brał wielki lud ciągnął przeciw niemu do Natoli / a gdy się tam podkuli /
poraził Bajzetowi trzysta tysięcy ludu / samego poimawszy wsadził go
w żelazną kładkę y nosił przed wojskiem wstążąc iego poddanym / y
ponim na koni wsiadał miasto lawki na wielkie iego wżgardzenie / a było
tego przez dwieście aż zmarł w onej kładce. Sinowie iego bacząc nie-
fortunę ojczowską : rozbiegli się y przyszli w mość Grecką do Thracij /
wpałże potym Calapinus wypuszczon / a Mustafa przy Cesarzu Kon-
stantinopolskim zostawił.

Calapinus Krol Turceński / przeciw E Choremu

Sigmuni Cesarz Krol Węgiersti zebrał wojsko ale porażon y Adri- Calapinus
nopola / a to przez złą sprawę swoją / abowiem Francuzowie chcieli być
przedkiem / Węgrzy także / także sobie nie życzli y stracili bitwę.

Orcanes wtory / syn Calapinow młodzięnczył

został Krolew Turckim / E Choremu w nech M Dizej stracił oyczow pań- Orcanes i syn
Moyses
stwo y z drowiem wydarł / który też niemając sinow / po sobie wstąpił
Machomet a brata sina Amurata pierwszego na swoim miejscu.

Machomet Krol Turceński niemniejszy fortu-
ny od innych / ale otutn eysy. Ten wiele krześcianom w Aziji y w Eu- Ma homet
ropie pobral pastwa / Walachy poraził y w niewolę przypędził / zosta-
wił po sobie sina Amurata.

Amurat 4.

Amurath Krol Turczski /

ktory byl w Azien/ gdy wsllychal o oyczo-
wey smierci iechal do Traciey/ ale mu Cesarz
Konstantynopolski bronil panstwa/ chezac
Mustafe Bajetowego sina na iego mi. ystce
wsadzie/ wbat ze porazil Mustafe y zabil.
Ten to Amurat wziat Grekom Tessalonike
miasto znamienite/ Ecdia/ Epirum/ Ser-
by y Dalmaty nalezdzal/ ale Georius Despoty Kaczkie albo Serbokie
Kniaze chezac od ni go pokoy miec/ wszedl z nim w krewnosc/ dal mu
dzieciwke swoje za zone: aczkolwiek mial innych dosic. Niepomoglo tho
Amuratowi/ oblegl mu zamek Smederow/ ktorogo dobyl/ sina iego
wziat z starby wielkimi/ a sam Despot uciekl z zona do Węgier pro-
szac o pomoc. Na ten czas Jan z Huniada byl opieczunem Węgier
skieny ziemie/ ktory zebrałszy lud wielki/ oddal wilkowi owce a sam ie po-
iabl/ wyploszywszy Turki: sam zamki y miastha pobral/ a niewrocil z
dobra wolą/ az gdy byli Turczy porazili o Warny Krola Polakiego y
Węgierskiego Wladzislawa/ w then czas byl Jan z Huniada uciekl
do Despota na zamek/ Pamietal dobrze Despot pierwsza krzywde/ poi-
mal Huniada a nie puscił az mu zamki iego wrocil. (tu pierwszymu
rzecz) Amurat maiaze hurzego w wiezieniu/ prosila zona za bratem
o laskę (bo slyszala iz mu oczy kazal wyzzec) aby mu tego nieczinil: mo-
wiac/ Wpat go masz w reku mozesz z nim czynic czo chcesz/ on pothim
poslal aby mu dano pokoy/ ale nie wezas. A gdy sie zas zgodzil De-
spot z Huniadem/ zbrali sie przeciw Amurathowi z Krolew nowym
Wladzislawem/ ktorogo gdy porazili wrocili Bayse za slepego sina De-
spotowego/ pothym nie szczesliwie z nim bitwe Wladzislaw zwiadl po
przymierzu/ o Warny tam zginat z wielkoscia Polakow/ y iego ludu
pospolitego/ iatom o tym perzey przy frontce Węgierskiej pisal.
Panowal lath 44. z niefortuna kzeszczianiska/ zostawil po sobie sina
Machometã nad sie iepsze okrutni. ywego.

Smederow 34
mek/

Lata od narodzenia Bozego.

14506

Machomet

Machomet wtory krol Turcki bedac mło- Machomety

opech lat opietal sie im Calibafcha do 24 lat/ ten brata swego tro-
 ry ięsej: byl w pieluchach wdawil/ aby sam panował/ a sam Amurath
 ociec w zakon wstapil/ aby sta fortuna vmart ktora sie mu wodziła/ nie
 mni: yżey fortuny syna zostawil/ ktory opanowawszy wszytkę Tracię/
 oblegl Konstantinopol: wodę y ziemię/ wieże nad miastem zdziatawszy
 ktore przewyspaly mury/ ze wszytskich sie stron zasadzil/ groble/ hańce/
 mosty podzialal/ wozny wolal po wojskach/ iesli im Bog da dopomoc
 miasto wziac/ wszytsi starzy Xycerjom rozda. Cesarz Konstantin Pa-
 trologus acz mial ludu dosyc ale nie zwyklego a boiazliwego/ poslat do
 Lacinnikow/ to jest do Rzymskich panow/ prze Bog propac o ratunek/
 oni tego malo wazyli/ ięsej: snadz drudzy radzi byli/ gdy zadney pomo-
 cy miec nie mogli/ rozpaczali barzo wzdychajac ku panu Bogu/ Boze
 vmeczenia po mieście noszac miasto choragwi/ ludzi iako moglo byc by-
 kowali. Gdy si Turcy sprawili napierwcy wstahawili posciec caly dzien az
 do nocy/ potym w nocy ziadshy po trose zegnali sie swym obyezaiem/ o-
 blapiajac leden drugiego/ iakoby sie juz nie mieli widziec/ Nazajutrz przy-
 puscili ksturmu/ odbito ie pretko/ nazajutrz caly dzien sturmowali az
 do nocy/ zadney skutdy im nie uczynili/ gdzie Turkow wiele zbity/ odpo-
 czywali Turcy tilko dni/ az gdy zasie wieze drzewiane przythoczyl pod
 miasto/ s ktorych wielka skutde czynili w ludzich/ raniom Zosil Patro-
 logus Grek/ y Jan Slowak Dalmata/ na ktorych wszytki obrona za-
 lezala/ Poczelu juz Grekowie przygrodet od morza pusezac/ a do miast-
 sta sie cisneli bromie/ tam w fortce Cesarz ogniecion y vmart/ Lud po-
 spolity iako rzemiestnicy/ niewiasty/ wlawshy na mury mieyskie/ bronili
 kamienmi do tilka dni/ Zhurey obaczyszy iz obrona mdleie a slabcie/
 tym mocniej dobywali/ az gdy gloscm niewiasty zsh narzetae/ platae/
 Turcy z drabinkami rzucili sie/ przez mury ze wszytskich stron lezli/ lud
 od malych do wielkich posietli/ koscioly polupili/ swiacthosci nie ucili/ y
 wiele rzeczy przeciw Bogu czynili/ ktore wstyd y grzechy broni pisac albo
 mowic. W hesci dziesiaty dni od oblezenia miastho wzieni Turcy latha
 1452. miesiaca Sierpnia. Po tej fortunney sprawie Machomet
 tat by: schardzia/ az juz byl vmienis wszytske Europe wziac za rok/ ale

Konstantino-
 pole wzieto:

to pan Bog ina

to pan Bóg inaczey odmienil/ bo wziął spalenie w czaſcie gdy dobywał
 Bilagrodu w Wegrzech/ gdzie wziął wielką ſt ode na ludzich/ y ſam
 raniom od trzynatów/ ktorzy byli s Kapiſtranem w Wegrzech/ Ten też
 Machomet Hdrunt we Wlozech wziął. Zmarł ten okrutnik 48. 30.
 ſtawioſy ſyną Baiżeta.

Baiżet wtory

Baiżet wtory/ zabioſy brata ſwego żillaba
 wybran ieſt na Ceſarſtwo Eurrecte.

Alle go minekà oicowſta ſorthuna/ abowiem go tak haniebnie Zoldan
 Alka iſtki poraził/ aż wſpſcy ianicarowie na mieſcu zoſtali/ od tchorego
 czaſu nigdy thak Turka nie porażono/ miał Zoldan ludzi ſłuźebne w
 ten czaſtore zwano Mamaluchi/ Wloſki narod/ ci ſie meźnie s Turz
 ki bili/ tego też to Baiżeta Stefan Deſpot poraził w Boſnie/ y Mati
 aſ Krol Węgierſki dwà zamki pod nim wziął Dapca à Schabaciec/
 wſtąże przez niebàloſc Venethow Modon miàſto na morzu wziął/
 lata 1510.

Selim

Selimbeſ Baiżetow ſyn ten zabił Zoldana
 Alcairſkiego/ i giſt wziął/ s Perſkim krolm Zofim zwiódł bi
 twe/ àle na niey ſtracił/ bo od Duſſa Kaſſana Zatarzyna porażon.

Lata od narodzenia pańſkiego. 1512.

Soleyman

Selimow ſyn Soleiman Ceſarzem Thurec
 zim zoſtał/ tegoż roku od Zofiego krolà Perſkiego porażon/ ſeżego
 byli ſtrwożenia ludzie tāt barzo aż chcieli inego wybrać Ceſarza/ àle
 im przyrzekł Racc/ to ieſt Serwia/ Bulgaria y Boſne przyſpechawſy
 wziąć/ przeto go ieſcże zachowali/ czego dokazał iſ y Rodys wziął/ y kro
 là Łodwiga poraził/ w Wegrzech wiele pobrał/ Zatarz yholdował/ ià
 tom na ſwoych mieyſcach o tym piſał.

O Walaszech.

Walaſka ziemia rozmaity narod żawždy w
 ſobie miała à odmienny/ iàto y Węgrowie. Walacy ſà przycho
 dniowie z wloch

dniołowie z Włoch do tego kraiu gdzie dzis mieszka/ tym obyczajem iż
 to Silwius pise. Za Cesarza Traiana/ gdy Dacy albo Gethe nie byli
 posłuszni Rzymian/ posłali Rzymianie s Platusem trzypdziesci tysia: lu
 du prostego/ aby tam osiadali/ orali/ siali/ dobytki pasli/ a żywnosci do
 woyści (ktore tam zawždy legalo dla Sarmatów y Zatarów) doda
 wali Gety y Daki wypędzwszy/ także tu osiedli/ a od Platusa wezwani
 Włachy/ ale to Silwius pise nie chcąc żyć narodu swęgo włoskiego.
C Włachy z wloch posli tym obyczajem/ Był w Rzymie ten obyczaj
 a snadź iępcze y dzis tak/ iż złoczyńców nie trącono/ ale za morze syłano/
 a tu nawiecy gdzie przetop/ bo y tu Owidius był posłan poetą zacny/
 dla rozmaitych robot/ poslugi y walet/ abowiem miewali tłu co czynić
 s Partcy/ Zatarcy/ Sarmaty/ iako o tym pise tencze Owidius za ieden *Ouidius*
 dzień do Ryma/ iż są tchąti narod co ani śmierci ani Rzymstkiey mocy
 namnicy sie nie boia/ a gdy tych złoczyńców wiele nastali/ pasli stadą y
 dobytki Rzymstkie/ mosty murowali na dunaiu/ rzeka Dniestr na inne
 miysce przetopali/ y inne poslugi działali/ a gdy sie rozmnożyli/ wybrali
 sobie wojewode/ Getas/ Dakos/ Jaz ges wypędzili/ y inny narod/ a sami
 tam osiedli nad Dunaiem/ mając iępcze y dzis obyczaje y mowe Włos
 stie/ iedno nieco odmienili/ Są w sobie dzis rozdzieleni y rozermiani/
 zową iedny Dragule/ drugie B. serabi/ drugie Muleany/ Begrzy ie
 pią Dunni/ Dzierżalich krol Begiersti część/ ktora przysluppala tu
 Niedmizrockiey ziemi/ Drugą część dierżę Thurey nadolną ziemi/
 ktore zowiemy Muleany/ tchą sie sciaaga do Kilicy y do Bilagrodu aż do
 morza Pontskiego gdzie Dunay wpada/ Trzecia część gorna/ ktora
 dierżę Wojewoda gdzie Socawa/ Eroka/ Choćin/ y inne miastą/ Bes
 serabi albo Basternowie/ cisa co kozy po gorach pasą/ wpatże od Rusi
 y Polowców nigdy pokoia nie mieli potis sie nie pokrzyli.

W Begierskim krolestwie Kronika krotce zebrana wszystkich krolow ich.

Jako jest wieś piwojski plaga powodzi stara

syn od Boga/ prze ludzkie występi/ jest rzecz tym wiadoma/ ktorzy dowcipem swym obaczają albo sie dowiadują/ przemienności przeszłych czasów/ Od Noego tedy synów/ może potomki dzisiejsze znaczyć.

Węgrzy swoje przodki w swej kronice kładą w Pannonien/ od Banna/ ktorzy był z rodu Sema syna Noego/ od Mezee potomków a synów Aramei/ Ten tedy Bannion o przodków swych/ ktorzy byli rozestani od Noego na wszystkie części świata/ panował z swemi potomkami w tym kraju nad Dunajem/ a od swego imienia zwano po Greeku Peonia/ potym Łacinnicy wezwali Pannonia/ było od potopu świata 155. lat.

Potym lata 1796. od potopu.

Dariusz Hidaspisow syn żayrzał Pannonien wolności/ posłał na niego Megabiza swego Hetmānā/ ktorzy ie przy niewolił słuzić/ wśakże sie tego wylamali.

Lata od potopu

1932.

Antas Macedoński Krol/ zebrał na niego wojsko/ ale porażon od nich/ gdzie im musiał dani dawać/ a w zakładzie syna Filipa dał/ ten bitwy chciał sie pomścić Perditas/ ale jest przemożon/ y sam w więzieniu wśedł.

Lata od potopu

1946.

Bardilus krąże s Pannonien szardział był z swych fortuny/ ciągnął z wojskiem do Macedonien/ gdzie tam nalażł Filipa z gotowem wśy/ porażon od Filipa.

Lata Alexandra wielkiego panowania.

Lagarus s Pannonien aby sie zaśluzyl Alexandrowi wielkiemu/ posłał mu na pomoc ludzi przeciw Dariusowi Arsamowemu synowi/ tamże od Alexandra wielkiego wolności nabyl/ gdzie potym Sulla Rzymski/ chciał ie ku posłuszeństwu przyniegnąć/ przemożon od nich. Poty Regierka ziemia wolność miała.

Augustus Oktawianus panem wszytkiego
 świata bedąc / przysli mu też y Węgrzy w dzierżenie / a od tego
 czasu byli w dzierżeniu pod Rzymsta mocą / aż do Konstantina wiel-
 kiego.
Lata od narodzenia Bożego. 336.

Wandalowie bacząc iż różnica powstawa
 między pany Rzymstami / osiedli Węgierską ziemię z przyswo-
 lenim Konstantina Cesarza / wypędziwszy pirwse węgry / trzymali ją
 przez 40 lat / które potym Góttowie wypisneli aż posli do Hiszpanicy.

Lata od narodzenia Bożego.

382.

Gótti za Theudoziusa wypędziwszy Wanda-
 ly / sami Węgierską ziemię osi dli / wziąwszy przymierze z Gracia-
 n: m Cesarzem.

Lata od narodzenia Krystusa 401.

Hunni narod Tatarski s polnocnych krajin

Hunni

à ze wschodu słońca / z wielkoscia ludzi / y z żonami y z dziećmi do
 Pannonicy przysli / która dzis zową od Hunnow Wyrzy / a od Wchrow
 Węgierską ziemią. **N**arod tych ludzi krotce powiem (iako w ich

Narod Hun-
now

frontce stoi) Gótti którzy przysli w poęcie wielkim z wyspy morackiej
 Scandawicy polnocnego morza / wypisnawszy nase przodki Rusati al-
 bo Bulgary społ między rzekami Dnieprem a Wolham na the strone
 tu wisle / sami w tych polach osiedli (ktorych pol jest blisko dwu set mil)

Idantirfus

krąże Gótskie Idantirfus / widział w swoim wysece pod namioty wiele
 cudnych białych glow / które sie nierządnie chowały / wypędził ie precz
 z namiotow / ony chodząc po pustyniach / ieli sie snimi chować bogos-
 wie lesni / które zwano Faunus y Satyrus / tak iż sie s nich wiele ludu

Faunus

pretko napłodziło / Ony niewiasty pamiętając iż ie dla cudności z na-
 miotow wypędzono / tak że / kiedy sie ktorey dziecie wrodziło / przerysowa-
 ła mu twarz we czwore / iżby sie spetne a strasliwe dziecie zdalo / tak że
 wypęti czyniły / a siad sie tego ludu tak spetnego a strasliwego wiele na

Satirus

Ph 1) płodziło / po-

Płodziło / po tym trąsiło się jednemu s nich żagonic się za ieleniem przy
 rzece Wolze po łacinie Zanaïs / iż przyszedł w tę polą gdzie byli Gottom
 wie / spodobalo mu się młepsze / Potym nawróciwszy się do swoich / po
 wiadał im o rostkomych polach / gdzie się tam potym s swych miejsc ru
 syli z wielkoscia ludzi / y ony polą osiedli / tam pobywşy nieco / nie mogli
 dobrej żywności mieć / posłali posły lepszy ziemie tu żywności szukać /
 nalezli Węgierską ziemie nad inną obfitą / do ktorej się przybrali z wşy
 tćim domostwem / Gottomie w ten czas byli w Węgierskiej ziemi / ba
 cząc lud straszliwy / okrutny / wielki / żywota nżac nieważąc / wcieli z
 Węgier przed nimi / tāt że osiedli Węgierską ziemie z krążeniem swym
 Kewa wodz / Kewa / zā Czarzā Graciana / ā zwano ie Hunni od rzeki / ktora zwano
 Hunna / bliskę morza lodowatego. Bedąc iuż w Węgrzech zebrałi na
 Hunnarzka. nie Rzymianie wojsko / ktore porażili y z Maceinem z Illirien / y s Es
 Macrinus / triciem Niemiecim kilo rązow / tāt aż się im żaden nie mógł oprzeć.
 Tetricus po rażon
 Po śmierci Kewy / wybrali sobie za krola okrutnika wielkiego Attilę / ko
 ry począł panować lata od Bożego narodzenia 428.

Atila pierwszy we
 gierski krol / ktorego Zata

rzy zwali Ettele / mąż moeny / ro
 zumu chytrego / serca śmiatego /
 fortunny / tāt się pisał / Attila syn
 Bndecucow / Niemrotā wielkie
 go wnuk / wychowaniec w En
 galdzie / z łaski Bożej krol Wę
 gierski / Madati / Gotsti / Dacti /
 bież Boży / strach świata. Przy
 słał k niemu inne pograniczne
 ziemie / iako Marcomani / gdzie
 dzis Morawa / Catti / gdzie dzis
 Śląsko / Gepidi / gdzie dzis Li
 twa / Swewi / Szwabowie /

Quadi / Heruli s polnocnych krajin ludzie / Wtargnął s tym ludem do
 Niemiec / gdzie wiele miast pobraly popustoszył / tāt też y wsi / Przeciw
 ktoremu Sigmunt krąże s Constanцией z wielkoscia ludzi ciągnął

porażon od Attila na głowe/ a wten czas ty miastu zborył/ Argenty ^{sigmund po}
 ne/ Lugdun. Aureliu w Gallii gdy oblegli/ gdzie był święty Ani ^{razon}
 anus biskupem/ który widząc okrucieństwo nad Krześcianym wielkie/ na ^{S. Anianus}
 mur wszedł/ plunął na nieprzyjaciela/ wnet deptał bez przestania ściał/ aż
 musiel odstać/ A gdy do Rzymu przyciągnął dobył miastu/ okrucień
 stwo nad ~~depczany~~ czynił/ tam był święty Nikazius/ którego słano w ^{S. Nicasius}
 swoję siostrę we drzwiach kościelnych amował tu Attili/ Czemu Attila
 przestaduieś lud Boży wielkim okrucieństwem/ gdy się mienisz Bo
 żym biczem/ czemuś zuchwałych złych nie karześ a potornym (ktoreż
 donog wpadaia/ tobie swe ściety gardła w moc daia) czemu nie odpu
 szczasz gdyż sam Bog na potorne ściet swą łaskę obraca/ Pami
 Attila żeś człowiek/ obacz się iż nie człowieczeństwie czynisz/ ale iako
 smot okrucen ludzi mordujesz Pami
 zmazanemi rekoma niewinney krwi przed siolec Boży masz iść Pami
 thay też iż bez pomsty (dla niewinney krwi) od Boga nie wydziesz
 A wten czas ieden łotr rościł go ściet w progu/ ktoremu/ acz odeiata
 głowa była/ a wżdy mówił słowa Boże/ Siostrze iego Euthropia gdy
 chciała wziąć (bo była cudnego prozienia) rzuciła się do oczu swemu o ^{Eutropia pan}
 krucnikowi/ tak iż mu palec wraziła w oczy/ aż mu oczy wylazły/ mo ^{na/}
 wac/ Nie day tego Boże abych na łata patrzyła rozkwaczą krwi br
 ta mego miłego/ tak że ię drugi zabił/ widząc iż oslepia iednego.
 Słyszac Rzymianie okrucieństwo Attili/ zbierali się przeciw iemu pro
 ścy też k sobie na pomoc Teodorita króla Gotstiego/ tak iż zbrali woj ^{Teodoricus}
 sko niemale przeciw iemu/ nad którym woytkiem (a zwłaczają Wlo
 skim) wezmili Hetmana Ecciusa/ meza w rycerskich rzeczach biegłego ^{Eccius}
 go a doświadzonego/ ktorzy s Thodoritiem Gotstkim królem ciągnął
 przeciw iemu. Attila usłyszawszy o tym/ nie mało się zlekł/ a zwłaczają
 iż Gottowie z Blochy się złączyli/ bo się wiecy Gottow obawał/ przed
 tym chciał ie był zwadzić s Cesarzem Rzymstkim Valentinianem/ ale
 nie mógł/ gdy się woytku podał Attilow z Ecciusem Rzymstkiem
 Hetmanem a s Teodoritiem królem Gotstkim w Gallii w Tolozji/ bili
 się od wschodu słońca aż tu nocy/ Attilow lud pociągł wcietać a oni je
 gonili aż do zamirskli/ zginęło tam z obu stron ludzi dwa kroć sto tysiące

Wenezi weie-
kli

Aquileia zbo-
rżona

S. Vr sula ja-
bita

Colno albo A
gripina

między krolmi też zabili Teodoricus Gotaki/ Mercurius Francuski kro-
lowie/ Torismundus gdy obaczyl opca zabitego Teodorka/ bez rozmy-
slu lichowal opca/ chcial Attila gonieć aż do Begier/ ale go hamowal
Eccius (tak rozumiejąc kiedy Attila zginię/ z Gotti bedziem mieć tru-
dnosci dospeć/ bo iuz byli Wlostich/ kram posiedli niemalo) radząc mu
aby rychley iechal/ na opcowski stolec sie w wiazal/ by lud pospolity ia-
kiey burzki nie wezynil/ ale zla rada byl/ Ecciusowa iż Attila do konczu
nie dognali. Attila słysząc iż go mieli do namiotow gonieć/ roztazal swo-
im wiernym/ iesliby krewnu przysly/ aby wnet scigawszy go/ ogien napas-
liwszy s siodeł iokowpnych/ spalili/ by w rece żywo nieprzpacielom nie przy-
pedł. Ale gdy stego nie nie bylo/ Attila zebrawszy sie z nowu wypustoshł
Wlostie krajny/ aż y Wenezi weickli przed nim na morze (bo przed tym
na ziemi mieszkali) od tego czasu ieli sie na morzu budować. Gdy do
Rzymu vmyslił ciagnąc/ Leo papież zabiegł mu drogo/ wezynil t nie-
mu rzecz seroką o mordowanie ludzi Krześcianstich/ y namowil go iż
sie od Rzymu wrocił (ale niechal wist a piec wziął) Wandalowie kto-
rzy iuz byli w Afryce/ toiest w tych krajoch ktore są na południe/ przy-
ciagnawszy do Rzymu z grunatu gi wywrocił/ popalili/ pobili/ pobrali/
cokolwiek tam nalezli/ Attila zborzawszy inz miasta w Gallien w Niem-
cech/ we Wlozech/ przyciagnął do Aquileicy/ tam trzy lata leżał oko-
ło niej/ a iuz chcial odstąpić/ ale wyprzał/ ano sie bociani z gniazdem y z
dziećmi z miasta przecz wynasłaja/ obaczyl iż to nie darmo/ pewnie tam
głód wielki musi być/ tedy wezdzyby nie odstepując Aquileia wziął/ gdzie
wiele skarbów y innych rzeczy nabral/ piątego roku Attila nawrocił sie
do Begier/ potażawszy ty miasta we Wlozech co nagruntowni: yše As-
quileia/ Padwe/ Verone/ Vincencia/ Brija/ Cremona/ Bergam/
Mantua/ Ferarz/ Emilia/ Rawenne/ Mediolan/ Ticina/ Papią/ y
innych wiele/ w Niemcech tam iehże wiecy y Gallien/ między ktorymi
gdy o Kolna byli/ tam swietą Bisulę z ieden nasłaja tyśiąc dziewek zabi-
li/ y s Papieżem Ciriakiem/ ktore były z Britannien/ a iezdzyli do Rzy-
mu po swietcy krzesł do papieża Ciriata/ przyrodzonego swietcy Bisuli
potym iechal do Colna nawiedzać groby trzech krolow y s Papieżem/
tam pobici od Attilinych rycerzow. C Przypchawszy do Begier A-
tila zabil swego brata/ ktorego zwano Buda/ iż swoim imieniem mia-
sto Sittambria

sto Sittambria ktore założyl/ kazał zwać Buda/ gdzie dziś Budzyn/ A
 tą niedziw iż wiele krwi rozlano o Budzyn/ gdyż zarazem bratherstą
 krwią był pomazany/ Attila zwoiowawszy Dalmacją/ Illirik/ Race-
 donią/ Misne/ Bosne/ Crowsi/ Szwabę/ y inne ziemie/ Porał żonę
 (aż miał inych wiele) core krola Bactrianistiego z Azien/ po pracy
 wielkiej iak pić wino/ leżąc podle żony w nocy krew mu sie bez miary z
 nosa rzuciła/ ktora go zadusiła gdi vsnął/ śczedł s swiata mając lat 120
 krolował w Wegrzech lat 44. miał dwu wnuku od synow iuż zmar- Atila zdechl/
 ly. h/ ieden Chaba drugi Aladarius ktorzy o krolstwa między sobą wal Chaba
 czpli/ tą zniśczeni a utracili gardła y państwa/ aż przysła korona W Aladarius
 giersta na Ostrogoty/ ktorzy w nich panowali lat 69. Ostrogoti

Lata od narodzenia Bożego.

526.

Longobardus Andoinus/

Wypędziwszy Ostrogoty panował w We-
 grzech siedmnaście lat/ Alboinus iego pocho-
 mek lat 25. aż od Narseta był wypasion do
 Włoch przeciw gotom/ scharzym Dunnem/
 zostawivszy Węgierską ziemię przypaci. lot m
 obyczajem/ Avariusowi y z iego potomki/ a
 sami potomni we Włoszech osiedli w Lombardu
 (od ich woseia tąt przegwaney/ w ktorey/ Mediolan/ Placencia/ Bri-
 zia/ Verona/ y wiele inych miast iest.

Longobardus

Węgrzy rze-
 czeni też Au-
 rei

Cacanus Krol Węgierski y

Bulgarstki/ ktorzy był po Avariusie/ then
 zmocnivszy sie w Wegrzech/ zebrał wojsko ciaz-
 gnął do włoch pobral wiele miast Venecyich y
 Lombardyńskich/ poraziwszy krola ich Gisulfusa
 y zabivszy/ miastko iego Soroinlane macezy
 Fortium obległ/ w ktorzym obleżeniu było wie-
 le ludzi rycerskich z dostactiem spiżę/ zbroie sthzelby y inych rzeczy/ była
 też tam y krolowa/ z małemi dziećmi y z dziewczką swą/ ktora gdy wyrza-
 ła z muru Cacana krasnego meżę gładkiego y surowego/ a on wojską

Cacanus

Gisulfus

Romilda

Grimoaldus

swoie na koniu oblezdy byłulech ie tu seurmu/ posłala do niego/ chcedi
ia poiac za zone/ spuści mu miasto y wyszko pánstwo Gisulfowe aż do
rosta synowie/ on rostazal do niego/ iż to chce rad wezmie/ ona wierzyn
la przypiechala do niego na gleye za iego slubowaniem miasto y dziec
w moc mu dala/ nie wiedzac Begierstien chytrosci/ on miasto wziął y
zborzył/ stárby pobral/ krolowq Romilda na pal wbił/ dziewke iey wziął
na swq wolq chcial obrocié/ ale mac iey przed tym (boiecy sie aby iey nie
wolał niż krolowen) rozdarla dwoie kureczqch/ wlozyla iey pod pierś y
przywiazala/ tak iż gdy sie ono zagrzalo smierdzialo/ Cacanagdy od
niego smrod zalecial/ wzgardzil ia y wyszcy sie ia brzydili/ kazal ia wypu
scié aby spokoie m sła do swoich/ a chak byla zachowana od posromoce
nia/ syn też Romildy/ choc maly mlodzieńcyt/ Grimoaldus zabrawszy
w nocz nad sobq strozq/ wciel na koniu/ takci Gisulfus dokonczył swego
zywota y z zona/ tchora sie byla mogla obronié/ by nie cho niezbedne
ciasto swierdziace.

Lata od narodzenia pana Kristusa 604.
Mauricius Cesarz Konsthancinopolsti Begiersta ziemie wziął
pod tym Cacanem/ ktora sie dziwnie kolykala y tam y sam w dzi
wnych przygodach/ bedac w prawie a w mocz Greckien przez 140 lat.

Lata od narodzenia Bozego. 744.

Athenus

Trzeci raz Hunni przysli do Begier na suo
ie opczyne (s ktorey byli wypedzeni od Gottom a Gepidow/ chak
cztery sta lat) s kiazeciem swym Almušem/ z wielkoscia ludzi oboys
ga poglowia/ tak iż ich bylo siedm set tysiac/ A na ten czas swatopluch
Słowac syn Marotow w Begrzach panowal s przywolenim Cesar
skim/ Cazarzy abo hunni/ polozypшы sie w Siedmigroctien ziemi roz
dzielili sie na siedm wslow a w kazdym mieli swe kiazę/ a kazdy sobie za
mek swen zalozył (od tego czasu Siedmigroctq ziemią zowq) zastali
tam Niemce a Słowakow wiecy/ a swoich Czaklow nieco/ ktorzy byli
zstali/ chak czterzy sta lath/ malo co od nich iezyka omenili/ ci do nich
przystali/ poslali do Swatoplucha aby im z mie postapil/ acz nie wpi
tkien/ aby iatq troche koni napasc/ on kazal wezel z mie nawiezac/ tra
wy narwac/ wody z Dunaja nabrawшы poslal im/ oni to wdziecznie
przygawшы

Przygrywſzy/ poſłali mu za to koſi dobry ſiodło poſłocene z dakiem/ dzie-
 łując mu iż im znaki poſłali ich ziemie miſtſcho pieczęci/ poſłali drugi
 raz aby inż puſcił im ziemie/ boć ſie im bardo podobą/ ktoras im przedał
 y darmo dał/ na ktorą ſprawiedliwość z dawną maia po ſwrych dziadoſh
 Swat dowiedziawſzy ſie iż ſie gotuia tu bitwie/ zebrał weyſto przeciw
 to im /ale zwycięzon a żabił/ Także od tego času weſli trzeci raz Hun-
 ni do Begierſkiej ziemie (wyganiaiſiac dwa kroć naſz rod Słowańſkie
 go ięzyk) w ktorey ſpokoiem trwali/ aż do Caroluſa wielkiego.

Lata od narodzenia pańſkiego. 805.

Carolus ſyn Pipinow Krola Francuſkiego

Cesarz Rzymſki roſtązował Begrom zwyciężył ie z wielką
 pracą/ o ktoremu miał trudności przez dzieſieć lat doſyć/ niſz ich zwycięził

Carolus wielki

Lata pańſkiego

900.

Almuſow wnuk Toxis Kriaze Begierſkie/

Toxis

wybawił ſie z mocy Rzymſkiej wielką ſtode weźnił we Wleſch
 gdzie tam dzieſieć ſpadow ſrebra nábral/ zoſtawił ſyná Gieze pierwſzego
 Krzeſcianiá w wegrzech s. Szeżepana oycá.

Lata od narodzenia ſyna Bożego 980.

Gieyſa ſyn Toxow

Gieyſa

oieć s. Szeżepana/ ſtey
 Bazulow a Ladislawá tyſego od
 bratá Michála/ będąc Kriazeciém
 Begierſkim wzgárdził okrucień-
 ſtwo y obyczaje pogańskie/ odał ſie
 wſpythet ná miłofierne weźniki/ y
 chwał swą wſytkie obrocił tu Krze-
 ſcianióm/ ktorych inż ná ten czas
 wiele było po rozmaitych ſtronach
 wezwal k ſobie duſhownych ludzi
 proſząc ich aby go náuczyli wiary

31

67cy/y sta. al

S. Szczepan
okrzczon/
S. Swoyciech:
Trodat

Krzescianstwie / tóra byla na ten czas nowa / A gdy był duchem swię-
tym z osobnej łaski bożej nadechnion / wziął krzesi święci wiśni Krzescian-
stwie / y starał sie o to iakoby mogł lud swoy grubo / okrutny ktemu przy-
wieść / kosciołow nabudowawszy aby sie potrzebili / Ale Zatarska zloscia
serca mieli zatwardziła / Zedy jednego czasu przez sen gdy o tym rozmy-
ślał Anioł mu powiedział / ty prożno masz rzecz poczętą dotonać / abo-
wiem pomóżales sobie rece krwią Krzescianską / okrutnością pogańską
ale rychło masz mieć potomka swego / który z gościami swoimi te rzecz po-
stanowi / Gieza przecucił dziwnie sie swoy nowinie / rospowie wshytim
swoie widzenie / siężego byli wshy. y pocieszeni / swiętemu Woyciechowi
(ktory był biskupem w Czechach) theż obławił pan Bog aby sie spieszył
do Begier y uczynił tak / rychło potym urodził sie mu syn / a przez ob-
iawienie s. Szczepana dali mu imie Szczepan / Swięty Woyciech
z obławienia Boskiego przyszedł do Begier / okrzcił Szczepana z opas-
tem / s. Trodatem ktory kłapnotor założył wshy dał mu imie po Słowania-
oku Zata / bo tak Słowacy zwali s. Woyciecha / iako on: a / Gieza pa-
nu Bogu stich dārow niezasłużonych zāwzdy dziękował / wiele miłosier-
nych uczynków / tak kosciołem iako obogiem / nādziāławszy: iuż bedac
w starym wieku / powoławszy k sobie pānow / synā / żony / y innych przed-
nichsych obywatelów / aby pānā Bogā w każdem rzecz y przed oczymā
mici / w ludzki y krwi sie niekochali / iako byli zwytli / samśiedniem lu-
dziom sie zachęwali / Prosił theż aby synā tego po tego śmierci zā pānā
wybrali / a stym skonał z wielkim płaczem pēspolitego ludu lātā 997.

Stefan syn Gieze po śmierci oycowskiej o-

czynion Krzżeciem / a dla godności starali sie wshy / aby był ko-
nfricus posłat renowan trolewską koronę / posłali Africusā do oycā papieża Bene-
dicta prosić o koronę s pomāżaniem / na stolec trolewski trolowi nowe-
mu krzescianinowi / a przed tym trzeci dzieli / był theż posłat od Krzżecia
Polskiego Wiestā o koronę tātowā do Papieża / ttorā był iuż Papież
nāgotował desyć kōstrownā Wiestowi / ale gdy miał widzenie prz z sen
aby te koronę posłat Stefanowi do Begier / tthoras nāgotował do
Polsti / uczynił tak / a stād iā swiętā koronā zowā Begrowie: Gdy A-
stānus stā koronā przyjechał do Begier / powiedział wshy co sie dzia-
ło / wshy y sic temu dziwowali / a pānā Bogā wielbili zā to dobrodziej-
stwo / cenzę

stwo/ tenże pofel przynioſł też ſtule krzyżá ſwiethęgo od opca papieżá
 krolowi/ miał żonę s. Szeſepan ktora zwano Gieſchlá/ ſ ktora miał
 ſyná Emericá/ tychże enot y obyczáiom ſwietych iáko ſam/ iedno iż nié
 długo był ná ſwiecie.

Emericus

Szeſepan/ brać przyrodny s. Szeſepana/ ktori

był krzyżeciem Simigenſtim ſprz. ciwił ſie s. Szeſepanowi/ y
 ná tym był áby ſlá za drugiego meżá Gieſchlá mátká ich/ krolá Szeſe-
 pana potáiemnie zabił/ ále krol przez objawienie s. Marcina (kto-
 ry tam thego kráiu dziedzie) obaczywſzy poſłał nań ſwego heſhmáná z
 wojákiem ktorego poimano/ y ná czterzi częſci koñmi roſtárgano/ y Gie-
 ſchlá krzyżá Siedmigróckie s pañſtwá wyrzucił á inſemu dał/ Poſtáno-
 wi wſzy kroleſtwo w potóiu/ záložyl koſciół w Biłagrodzie gdzie krole ko-
 rónowano/ theż y w Budzynie s. Piotrá y Páwłá. Po ſmierci ſwego
 ſyná Emerica był thát bázro ſmuenny až od záloſci wpadł w niemoc/ ba-
 cząc ſmierć ſwoię/ wzwál k ſobie pánow y przyrodzonych/ áby Wázuł
 ſynowiec iego był wybran ná ſtolec krolewski po ſmierci iego/ wſyſcy rze-
 kłi ſtáli ſie/ ále Gieſchlá żoná iego zachowała ná ſwym ſercu inn: go/
 Piotrá brátá ſwego/ y kázálá potáiemnie Wázołowi wſtąpić oczy/ kto-
 ry był w więzieniu od Steſana/ prze niektorą płochoſć młoda/ w Ni-
 try. Gdy ſie dowiedział Steſan krol bázro thego záloſt ál/ kázál ziechác
 precz drugim ſynowcom/ by im tákież nie wdziááno/ ktorzy byli Byla/
 Andrzej y Ławenta/ ſynowie tyſego Łádziſława/ do Polſki/ tam gdi by-
 li w Polſce/ krol Mieſko dał za Byłá ſwoię dźiwokę/ ábowiem go w po-
 ſługach wzywał przeciw Pomorzanóm/ á Andrzej z Ławentą wſli do
 Ruſi do drugich przynaciół/ á w tym Steſan umárl/ ná kthorego grobie
 wiele ſie cudów dźiało.

Wázuł ofla-
 pion

Steſan umárl

Petr wſtąpił ná Krolewſkie mieyſce/ ſprawa

Petr

Gieſle ſioſtry/ ktori był w Niemcech y Denriká wtorego Ceſarzá wycho-
 wan/ ſtád wieccy miał obyczáiom Niemieckich niż Węgierſkich/ á kte-
 mu począł być okrutny/ narodowi Węgierſkiemu nie przyjał/ przeto
 go wypędzili/ á ná iego mieyſce wybráli Abbe.

Abba

Abba od ſioſtry s. Szeſepana ſyn/ ná Petrowe

31

mi yſce wzięt/

mieysce wziął / a Petrus uciekł do Cesarza o pomoc prosił / Abba nie częsta
 iac Cesarza wchągnął do Ratusu uczynił Cesarzowi wielką škodę / Ce-
 sarz uczyniwszy sym na krzyżach Niemieckie w Agripinie / wymyslił ie-
 chąc do Begier pomścić się škody / a Petrus wsadzić na krolestwo / Ale w
 ten czas miał czynić z Gotsfredem Lotorińskim krzyżcem / przecho od-
 wolał / a w tym Begrowie posłali k niemu / nagradzając mu škodę / y
 poddaność chować / iedno aby Piotra okrutnego im nie dawał / Cesarz
 rzekł wshytko uczynić / Ale ten Abba / ięszce okrutniejszy począł być / zdrá-
 da panny Begierskie zabijał / oni posłali do Henrika Cesarza żalując się
 tego nań / Cesarz posłał Petrusa z wojskiem który im Abba poraził / tam
 że go sami / Begrzy zabili / a Cesarz kazał zasie Petrusa koronować / ale o-
 nim nie mogli długo trwać Begrzy / posłali do Andrzeja a Lewentha
 do Rusi / synowce zbiegli nieboszczyna s. Stefana / ktorzy gdy przyje-
 chali / wdzięczni a poctiwie przyjeści od wshogo ludu / pospolstwo Be-
 gierskie grube a okrutne prosili ich za razem / aby zasie starą wiare Ch-
 rystuską dzierzeli / ponieważ się im w ten nie dobrego nie dzieje / a my po-
 możemy wshyscy sobie / iż Petrusa zabijemy / a was za paną wezmijemy / Je-
 śli nam tego nie dozwolicie / tedy wam na Petrusa nie pomożem. Lewen-
 ta nienak dozwolił / ale Andrzej nie. Oni wnet rzuciwszy się gwałtem
 rozbożylił ościoty / Biskupy pobili / między ktorymi Gerardusa święte-
 go człowieka zabili y wrzucili w Dunaj / Kaptany y wiele innych ludzi
 zbili / na Petrusa y na tego dworzany rzucili się hurmem / ktorzy uciekli do
 Blagrodu / a stamtąd chcieli do Cesarza / ale mu droge zaiechawszy za-
 bili go / ślapię zasie poczęli iść / y wshytki Chęcarskie skutki y obyczaje
 trzymać.

Stara wiara
 i wznikła
 Gerardus za-
 bit.

Andrzej wy-
 bran.

A Andrzej po bracie swym

Lewencie (ktory był rychło poctwym v-
 marł) y po zabitym Petrze / na krolestwo Be-
 gierskie wybran / od tych ktorych ięszce było zo-
 stało nie mało Krześcian / w Blagrodzie wnet
 uczyniłszy im pospolity / iż ktorzyby śmiał starą
 wiare pogańską dzierżyć / gárdło mu płaci / a
 ci meżoboyce wzięli od niego swą zapłatę / Brata też swego Bile s Pol-
 ski prozbami

... List 1278
 ... i prozbami przywabił do siebie z żoną y z dziećmi (bo już miał dwu synu Ładysława y Giesche/ a Andrzej Salomona. Gdy przyjechał do mu trzecią część ziemi Begierstkiej/ a sam dwie trzymał/ tchą sie spierwu zgadzali iż zaście nieme pospolstwo dobrze postanowili.

Cesarz Henrik chcąc sie pomścić Pethrowey śmierci nad Begry/ zebrał woysto ciągnął do Begier/ przyszedł na nie głod y mor tati/ iż sie shto da musiał wrocić/ potym w krewność snimi wszedł/ dał dziewkę swą za Salomona syna Andrzeiowego/ a stał Andrzej Salomona za żywota swego imobratą na krolestwo koronował/ aczkolwiek Bela przyzwolił ale poniewoli/ Zbaczywszy Bela wyjechał do Polsti/ a tcham od oycą swego Miasta zebrał woysto/ przyciągnął do Begier/ Salomon też do Cesarza po drugie/ s którym też był Czeskie kriaże/ gdi sie woysta stocąy/ porażili Polacy Niemcy y Czechy/ a zycyli tego drudzy Begry Bili/ tamże od swoich Begrow Andrzej zabie/ a kriaże Czeskie poiman/ ale potym pieniądzmi odkupion/ ale drugie kriażeta Niemieckie dobrowolnie pusił.

Cesarz Henrik

Lata od narodzenia Krystusa 1056.

Zla ziec krola Polstiego Miasta/ poraż zycyli Cesarza y s Salomonem/ na krolestwo od wsech koronowan w Biskahro dzie/ w potowiszy ziemie/ Napierwcy dał kowac minice srebrną/ sklady/ narmarki y wsełtie tu picietwa y targi wstawil/ odpusił też wine tym ktorzy przeciw iemu byli/ też wsmieyl burzke poganiska/ ktorzy sie byli zaście obrociłi tu poganiskiej wierze/ trzy lata na krolestwie wytonawshy wmarkt lata 1059.

Pierwsze kowa
nie pieniedzy
w Szweczech

Salomon wslizawshy o śmierci Beliny/ iechał do Cesarza oycą swoyey o pomoc iesliby trzeba na krolestwo/ Giescha też do Polsti do wuiow swoych/ A gdi przycaanchy wshy/ Biskup Desiderius/ iechał do Giesche/ prosiac go aby miedzy soba braterskij kowie nie rozlewali/ ale aby prz. stał na tym krieściewie/ ktorze tego ociec pierwcy dzierzał/ dali sie oba hamowac/ rospusiłi woysta/ potym oba bracia zgadzali sie dobrze/ y swe nieprzyjaciele porażili/ a zwlaszcza Cumann/

salomon

Daláchy (ktorešmy zwáli Polowcy / iednák to byli Rusacy / bo po Ru-
 stu kmochr / kum / á od kumow ie Negry zowg Kumani iakoby Ru-
 mowie) mieli tež zwyciestwo nád Čechy y nád Corinci ktorzy do Dal-
 máciy tcho iest do Słowánskei země iedzili stód čytnic / oborzyli sie
 tež ná Bulgári iz pusežáli do nich nieprzyjaciele ich Comany albo Wá-
 láchy nád przymierze / á thák oblegli DIALAGROD Bulgárski y dobyli go
 przez zápalenie iedney dziewki Begierskei / kthora tam byla w niewoli
 gdje tam wiele skárbow pobráli / ale sie nie rowno dzieli / ábowiem Gi-
 eza wiecéy pracowal á mniny brat / á od tego času sie zásie zwádzyli / Gi-
 eza máiac Čechy ná pomoc poráz t bráthá Salomóna / až veick ná
 zamek Rozon y Pozon.

Gieze

Gieze otrzymawšy zwyciestwo nád brátem y nád inemi / byl koro-
 nowan od pospolitego ludu / Potym Salomon wziawšy po-
 moc od Cesarzá chcial go wygnác / ál: Gieza dárowal hctymáná
 Cesarzkego / iz nápowil Cesarzá iz sie sami brácia zgodza / lud i pro-
 žno nie wtracžajac / á iednák chcial z dobrą wolą zás krolestwo spuscić /
 by byl wkládniwšy / potym trzeciego roku koronowánia umarl / w kofce
 le Wacowski pochowan / zostáwiwšy 2. sinu Colemanu y Almusa.

S. Ladzislaw.

Ladzislaw pierwszy
 brat iego wstápił ná stolec
 krolewski / acž sie stego dosyć dlu-
 go wymawial / bowiem rozu-
 mial być ieže żywego Salo-
 mona / wšákž za prozba pospo-
 litego cžłowika przypál / then
 przydaty náprawil wick pospo-
 litey rzeczy dobry krolestwu we
 gierstiemu / ábowiem siostrá ie-
 go kthora byla za kroleu Dal-
 máckim Zelomirem / posmier-
 ci mežow y y miała thrudności
 dosyć od Wá. netow y Grekow /
 Ale gdy wziáka bráta za opiekú
 ná á obronice sobie odpárlá nie-
 przyjacióm / ja stád bráta przp-

nir

Łęczyła Dalmacja ku krolestwu Węgierskiemu / ktorey nigdy Węgro-
wie mocą nie mogli wziąć / bo nie miała dzieci z mężem / ta Dalmacja Dalmacja
jest Słowacka ziemia na Południe Węgram / między Serwią Gre-
cją / a morzem Adriackim gdzie Wenecja.

Ladislaw tedy będąc bogobojnym / sprawiedliwym a roztroptym / Sa-
lomonowi chciał spuścić koronę (gdyż mu ją wydarło) ale to było prze-
ciw popolicem ludu / Salomon uciekł się do Cumow / to jest do Rus-
si gdzie dzis Włachy / o pomoc / gdzie pochwycił Cumowie zebrałszy się
w Thargnelli do Węgierskiej ziemi / Ladislaw przeciw im wyprawił się
poraził ich na głowę / Salomona poimał / na Dychegrod wiedzion /
wszakże potym rozwiódłszy mu rękę heroka tego skutki / puścił go wol-
no dawszy mu dzierzawę na ktorey mógł przeżyć / ale on wzgardził tym
siedł na puszczy / potym go nigdy nie widziano / niektorzy powiadali iż
wstąpił w jeden ciepli zakon / ktory był między gorami Cartuski / a tam
tam żył do końca. Ladislaw zwodził bitwę z tymi Cumany wiel-
koc / zawładł miał zwycięstwo nad nimi / jednego czasu gonł sam jedne-
go / a on nadobną dziewczę z sobą niosł na koniu uciekając / a była cora
biskupa Baradistiego / gdy go pogonił już daleko nie mógł (bo miał
rękę wielką) zawołał na dziewczę aby się s konia spuściła a chłopca z so-
bą zwołał / y uczyniła tak / on też k niemu s konia spadł / a gdy się podkuli
wiec oną dziewczę broniła siłami swego poimacza niżli sam / Ladi-
slaw obaczwszy daleko pokoy wiec / zwałszy Cumany / Ruskie
ziemię się mu poddały / zebrał wojsko do Polski (chocia na wnie swoje
rodzone) bo miał matkę s Polski Gienze Wslesłowe dziewczę / a bowi-
mimo krewnie powinowactwo y samowolstwa zachowania / dawali pomoc
Rumom przeciwko temu / porażili go obległ Kraków / na czwartą nie-
dzielę / widząc iż niewość w mieście strawy / kazał wysypać w nocy go-
re przed miastem z ziemi / a wysypać z wozu mąka / Wieczanie ra-
no wyszli z muru wielkość mąki / mniiali aby się to na długie czas go-
towali być / posłali listy prosić (tak iako w ich tronice stoi / ale tego w-
nają y nie mają) Krol Ladislaw bacząc ich pokore zapłacił winę w spie-
ke im odpuścił / rozwiódłszy im powinowactwo swoje / a iel też k sobie / do
domu się nawrócił. Poślanowscy z tej p. Salomonowi koniec

Węgierskiej
ziemi / prze-

Ladislaw v.
marł lata
1074.

Cuda

złemi/Przychali od Cesarza poslowie aby s nim y z inimi iechali do Je-
ruzalem ratować Krześcian od pogaństwa/on to bårzo rad chciał wez-
nie/y krola Czeskiego Contrada (ktoremu korona Czeska y s państwem
wzieto bylo) s soba namowil/ rychlo go zašla choroba/ w ktorej umarl
grzadziszy na swe miejsce Almusa synowca/ a drugiego Colomannu
sa/ aby byl Agierskim archipiskupem/ bo byl nie wrodlivy/ małuczki/
kosmacy/ rozeti/ twarz y dofkowathy/ Ale Colomannus nie chciał być
duchownym/ wiekl do Polstey dziadowizny swey/ aż potym byl przy-
wabion/ abowiem Almus (iako cnotliwy brat) nie chciał wziąć koros-
ny/ imo s tharzego brathā. Przy smierci Ladislawowey wiele sie cudow
dzialo/ abowiem piše w kronikach/ iż sam woz bez koni pędł aż do Ba-
radzinia gdzie pochowan/ wstħa sie z křzywily iednemu cřlowiekowi czo-
rżetł smierdzi thō ciało/ zā żywota przemienil byl pieniądze w kamienie
geniay Cumy/ bo woleli zbierać pieniądze niż gonić nieprzyiaciele. Pis-
sā też iż widzial kiedy Anysł kładł koronę krolewstā na głowę iego brā-
tu Sie/ y/ a brath tego nie cřul ani widzial/ y wiele inych cudow o nim
stoi w kronice Begierskiej.

Coloman

Coloman wżgarz

dzil plesem a stolec krolew-
ski przypal/ acz koluiet po temu
nie miał wrody/ iedno przez brā-
thā młodego dobroć/ bo byl os-
krutny a zapalczysy/ do grobu
Bożego nie chciał iechać z dru-
gimi krolmi y křiażet y kthorzy
byli wten czas Jeruzalem zmo-
cy Saracenow wzięli.

Czhego Colomannusa (iā-
ko piše w kronikach) swięthy
Mitofay w Dalmácii w nos-
cy ubil aż bylo na ciełe znać/ o-
to iż wmiemil miasto Dalmac-
kie spalić/ kter: zow: Jadro na
Słowienisku/ a owiem thā m

Colomannus

Colomannus miał trudności dosyć / tak iż przelego niewdzięczność / i
 sie od korony Węgierskiej odstępowali / iednego czasu zebrał wojsko do
 Rusi / tam gdy w Przemyślu był / przyšla Księżna Przemyślska i nie-
 mu / prosiąc dla Boga / aby odpuszcil wdowie / gdyż ona żadnego zuch-
 fałstwu ani przeciwności i mu nigdy nie czyniła / a gdy przypadła ku
 nogom jego / odepchnął ją nogą mówiąc / Nieślubna rzecz krolom psie-
 go głosu słuchać / Ona s płaczem odešla / posłała do swych samiad i
 go otrućność powiadaiąc y niemilosierdzie / oni wnet zebrawszy sie / pro-
 sili Kumow (ktorego zwiemy Polowcy) sobie na pomoc s Książciem
 Wierżorem / ktory przyszedł s pęcią tysięcy ludu / oderzpli na nie w nocy
 bez wieści / tak iż od młada do wieka im pobrali / pobili / posiekli / powiazali
 aż ledwo sam krol do lasa w gory uciekł / gdzie tam nie miał co iść / aż bo-
 ty miasto speret iadał przypiekając niż do Węgierskiej ziemi przyszedł /
 Potym Colman brata Almusa dał oslepić y syny jego / aby panowania
 nigdy nie mieli / ktory też sam potym rychło umarł lata 1114. naznając
 żywszy Stefana syna na krolstwo.

Stefan wtory krol Węgierski / ktoremu da-
 na za małżonkę cora Wiskarda Syna polskiego Książcia i
 też jest przez oycowski grzech a niecnotliwy wezzynek / nad bratem wezys-
 nionym / na stolec wstąpił / także sie mu też nie dobrego nie wodziło / abo-
 wtem od Grekow Bulgarow y od Rusi spátanie porażon / bezdole swa-
 ra bez potomka.

Bela wtory ślepy / ktorego był oslepił syny
 Colomannus od dobrego oycy / y sam aż do końca ślepy dobry był /
 żone mu dali Książcia Serbskiego dziewczę Helene / nie wiastę roztro-
 pną / ktora mu urodziła trzech synow / Ladysława / Stefana y Almusa
 / ktora też dowiedziawszy sie przyczyny osłepienia meża / nad tymi ka-
 zała pomścić wezzynek / ktorzy byli tego przyczyną. Borocchus bełarę
 Colomannow / mocą sie dopierał krolstwą / pomagali mu tego Rusi-
 cy y Polacy / ale porażeni / wykonawszy 10 lat umarł lata 1142.

Bezja po oycu wstąpił na Krolowski stolec /

bratę wsmierzył/ ktorzy s nim czynili o krolestwo/ też Ludowika Cesarza w siebie czesłował/ gdy do Bożego grobu iechal/ z Rusią też walił/ mściąc się krzywdy święta swego/ umarł lata 1161.

Stefan

Stefan trzeci Giełow syn kithori miał trzynaście lat od stryja Ładysława/ a po nim od Stefana brata i go o krolestwo/ ale nie zwyciężył/ umarł w wygnaniu lat 12 w Stridonie pochowany.

Bela

Bela syn trzeciego Stefana na krolestwo wybrany/ za którego się nie chciało coby godnego pisać za jego żywota/ wykonał lat 17. umarł w Blagrodzie pochowany/ zostawił dwu synu Emerika i Andrzeja.

Emerikus na siołec Krolewski wsadżen/ na którym spotopnie mi. był/ a stąd pod nim Weneci i adre miasto wziął/ ktora jest głowa Dalmacii/ wykonał 8. lat umarł/ zostawił po sobie syna Ładysława/ pochowany w Agistim kościele.

Ładysław syn jego ledwo trzy miesiące był krolu/ nań swego młodego wice/ umarł lata 1121.

Andrzej

Andrzej wtory Emankow brat krola zosłal/ ktori miał ty syny i żony Gertrud/ Bele/ Colomanna/ Andrzeja i Elzbiety/ ta była święta a cnotliwa/ ktora była dana za małżonkę Landgrafowi Turynskiemu. Andrzej według intryg krolow/ wyprawił się do Jeruzalem/ poruczył małżonkę w moc Banabanowi/ gdzie tam posługę dobrą odziałali/ abo wieś wiele miast i moc Saraceńską wypeli/ żona jego Gertruda kithora była została/ wiele miała smutku przez niebytność krola/ do którego brat przy

jechał i Nice

przebiegł; Niemieckich stron aby ją cieżył/ który lednego czasu zapatrzył
 się przy biesiedzie na żonę Bantabana ochmistrza (abowiem była eu-
 da: y wrody/ a mowę wstydliwą) zapalił się w miłości/ powiedział przy-
 czynę choroby królowej siostrze swęj potajemnie/ królowa iako ni. wi-
 sta chcąc się bratu zachować zwiódła mu ją/ Bantabanus dowiedzia-
 wszy się przez ię powieść/ zabił królową/ iechał do Constantinopola/ do
 browolnie powiedział królowi/ podawszy mu sabel krwawą w ręce rzekł
 Królu iestliś pan sprawiedliwy/ proś o sprawiedliwość/ oto masz sabel-
 te ktoramem małżonkę twoję zabił o zrozedzienie swoich żony/ iestliś
 wdziął zażeni mnie/ iestliś nie krzyw/ niechaj ten przykład sprawiedliwo-
 ści na tobie zostanie na wieczn. (drugim) pamiatke/ Król bez zlet nie-
 nia rzekł k. niemu/ bądź dobrej myśli/ iestliś tak jest sprawiedliwyś. Przy-
 iechawszy do ziemi dowiedziawszy się pewnej rzeczy/ zachował go w po-
 toiu/ a wpał; synowie nieboski królowej nad tego dziećmi tego się mści-
 li. Zento król wiele łosci świętych z Jeruzalem y z Konstantinopola do
 Węgier przyniósł/ które iestże y dzis są/ wytonawszy Andrzej król laty
 302 umarł/ pochowany w klasztorze w Agrze grus lata 1235.

Bela czwarti na kro

lewostie mieysce wziął tegoż
 roku/ pod ktorym nie się dobrego
 w Węgrzech nie działo/ abowiem
 Battli wielki Czarz Zatarski/ Ku-
 my albo Pelowce zwalczywszy/
 Kus też/ prosto przez góry za ty-
 mi Kumy do Węgier ciągnął/ bo
 tam byli Kumowie wiekliżę wpy-
 łim domostwem/ y tam się w ten
 czas potrzęśli/ ktorych było pięć-
 dziesiąt tysięcy/ gdzie potym Wę-
 gry rzucili się na nie/ mowiąc żeście wy te tu na smowie przywieśli/ y
 zabili ich starzego Cutenę/ Widząc to Kumowie potym wpaływszy Cutenus wódz
 swoy czas rzucili się na Węgry y porażili ie/ a przystali do Zatar/ Zata

Bela

Towie le tu zamkowi dobywaniu przypuszczali. Krol Bela zebrał sie na
 nie ale porażen dwa razy/ na ostateku wiekl do Królestwa Ratuskiego/
 ktorz go poimal y nie chciat puscic aż mu wrocił summe/ ktorz od nie-
 go przed tym wzial z Ratus/Bela nieborak widzac iż ze wshistich stron
 gore/wiekl do Dalmácie/ a Chatarowie wshytkie ziemie splundrowa-
 wshy/ trzy lata w nuy mieztali/ na ostateku ie głod wygnal/ bo nie byl kto
 sielze ani orzac/ a oni sami nie chcieli/ posli przez nabrawshy wiele star-
 bow/ y inych korzyści/ a tam sie zechali z Petą (ktorz przešel Polate/
 Elasko/ Morawe/ Powaz e) spolu do domu ciagneli. Wshyshawshy
 Bela iż ich tuż nie maš/ przyechal do pustet/ z nowu sie po poraſce zbie-
 ral na Czechy a na Ratuskie křiáže/ bo mu to ciežey bylo čirpieć niż od
 Chatar/ na ostateku zabil tego Fridenita/ křiáže Ratuskie y Czechy pora-
 zil/ wytonal lat 35. na krol. stwie umarl zostawil po sobie syna Stefana
 na lata 1270.

Stefan

Stefan czwarty syn mlodshy Below bo drudzy
 pomarli/ trolował dwie lcie/ a w tym Czechara Czeſkiego krola pora-
 zil/ umarl rychlo pochowan z opecm na Budzy istym wyspie/ zostawa-
 wil po sobie syna Ladyslaw a Marią dziewke/ ktorz byla za malym
 Karlem.

Ladyslaw

Ladyslaw trzeci na oycowſkie miejsce wsta-
 pil lata 1274. Czechara krola Czeſkiego za Cesarzka pomoca
 porazil y zabil/ Rumy porazil ktorz wiekl aż do Chatar/ y namowil
 zasje Chatar y aby do Begier przypili y wejynili z nowu wſetka ſtode/
 Potym wſedł snimi w zgode/ y poialich křiážecia dziewke mając inſz
 przed tym žone Cesarzka przyaciolke/ Egat z Ryma o te rzeč do nie-
 go iechal aby žone oſtātniā porzućil a o pierwsz mi ſtal. Rumowſkie
 křiáže/ boiſe ſie aby na to nie przypſo zabil go/ od tego času bylo wiel-
 ki: rozzerwānie okolo wyb erania Krolow gdyž po sobie dzyedzić nie zo-
 ſtawil.

Ladysl. zabit:

Andrzej iij.

Andrzej iij. Andrzeia wtorego syn wzieſh
 na ſtolec trolowſki za widelā trudni ſiā a ſwarem/ abowiem ſie
 chež Kärzel mały dopieral chego kroleſtwa/ ktorz miał za žone Marią
 dziewke

Liff 131

był w te Stefana czwartego / a wpałże na cho przysło po iego śmierci
wykonawczy lat dziewięć / umarł w Budzynie pochowany w bractwie Jac
koni s. Troice. Po śmierci iego wielkie zamieszanie było około wybiera
nia krola / abowiem jedni chcieli Carla / drudzy Wacława Czeskiego
krolowica / drudzy Othona Baworskiego / a wysocy byli dalecy w rodzie
iako ta figura wtaże.

Andrzej wtory urodził Stefana czwartego /

Ladzisław bez płodu

(lus.

od którego

Carolus Martellus

Maria

od którego

Carolus Robertus

Anna Czesła krolowa Stotkowa od którego Wac

ław.

od Martellusa

Wacław /

od którego Sto.

Żuż by byli wzieli Carla Martella / ale iż cho mocno Papię Bonifaci
us osiny chciał mieć / oni bojąc się aby to nieprzychodziło w obyczaj Pa
pieżowi krole oświadc / wzięli Wacława Czeskiego krolowica / którego
potym dla swej młodości spuszczał koronę Othonowi Baworskiemu trza
żeciu / Othona zaś wsiadził do więzienia Woiewoda Siedmigrzecki
Ladzisław / Na drugi rok którego pisano od Bożego narodzenia 1309.
przypiechał Legat z Rzymu / który zabił ty którzy nie byli posłuszni Car
la krola / a Siedmigrzeckiego Woiewode czemu wydarł Othonowi la
ste krolowską / na oświadc Carla koronowali / którego miał trzy żony /
Maria krola Polskiego dziewczę którego rychło umarła / Beata dziewczę
Rzymskiego krola / Alzbieta krola Polskiego drugiego dziewczę / s którego
miał Łodwiga / miał też drugie syny ale pomarli / Jednego czasu Felici
an krol Othonowi chciał zabić krola gdy w chłodniku s krolową iadł /
ale go chybił / a krolowey czterzy palcze wciął / syny aż pedagogowie obro
nili / wpałże poiman y zaplathę wziął ze wszystkim domem. Po śmierci
Carlowey Łodwig syn wzięt na Bęgieńskie krolstwo latha 1342. w
siedminalcie letich / rychło potym y Polskiego dostał po Wuiu swym Lodwig krol
Całmierzem gdy umarł. Miał Łodwig dwie córce własne / Adwige jedne
s którą wziął Jagiello krolstwo Polskie / a drugą Marią s którą wziął

Carolus Mar
tellus wybran
Otho wybran
Wacław wy
bran

Carolus drom
gi wybran
Legat

Lodwig krol
Adwiga 140
giellowa

A. t. iii

Eigmunt

Sigismund Czeski król i król węgier / posthonorowany /
gmuntą na królestwo Węgier / i tak zięcia własnego / umarł latem
1386. Miał ten Łodwig brata drugiego Andrzeja / który był królem
Sycylijskim / ale go żona Joanna była obiecała w noc / a miastka / z Ło-
dwigiem Saretimskim / krzyżcem / nad którym się tego po tym Łodwig
bractwa krzywdy pomszc / Ten to Andrzej miał siostrę syna Carla / ale
jedni mówili iż nie własny / Przeto gdy Węgrzy poń posłali tu krzywdzie
Marek Łodwigowey dziewczę / tedy ich wieśća posłowica nie przyzwoliła
gdy przyjechał wybrali go nie ochotnie i tak zaprzędyt za króla. Ma-
ria Łodwigowa dziewczę / z matką Alzbieta przywieźli do kościoła / pa-
dła na grobie ojcą swego wołając / miły ojcze czemuś mnie w tym sie-
roctwie na posnutech ludzkiem postawił / jeśli masz taką cęstkę w niebie
wproś to u pana wszechmogącego / aby cię siostrę w ziemi dyle leżała / za-
ślugiem płacząc nożem chciała deśtać / zabieć się / ale ją hamowano / a gdy
ją gwałtem od grobu oycowskiego oddarcho / oczę nie znać było przed
płacząc / ani włos na głowie nie było co otargła / Gdy było po korona-
cien / Mikolaj wojewoda / z Gary / a Blażek Forgach co ich siostrę mo-
cno trzymali / przypili do nich cępkę / a zderzili się macierzy Alzbiecie
co mieli wezwać / iż wstąpi na potęg do króla Karla / zabili go / wnet za
sie ową siostrę wesoła była a druga płakała / Królowa siostrę bez-
dąc już przepięknie wypiechała / na przejeździe / Wojewoda / z Blaż-
kiem / alij się przeciw im wprążył Ban Charwact / starostą / zlecił się bo-
mali poczęć mieli służebników / wnet zabił Wojewodę Mikolaja / z Bla-
żką Forgacha / królową / z królową / bez baczności stanu / za włości / wo-
żą zwołano / przykonach na zamku widziono do Charwact / pań-
ny służebne bez wstępu postomocno. Królowa Alzbieta padła tu i z-
go nogom prosić miłosierdzia / acz by jedno nad królową / mówiąc że
ona o śmierci niebojętka / taktą nie wiedziała / tylko ją siostrę / którą in-
szą zapłaci wzięli / pamiętać na dobrodziejstwo króla Łodwiga mego
meżę / że masz o niego wielkie dobrodziejstwo / nie chciały nad tego krwio-
okrutstwa wzywać / puść nas wolno a my tobie wypytam dobrym be-
dzieniem oddziaływać / al: nie chciał słuchać / jedno chodził tam / a sam / a
gdy wieczor przypieł / kazał królową Alzbieta zwięzać / a w rzęce wrzu-
cić a utopić / Maria dziewczę padła / a martwą leżała / kazał ją opatrzyć
A gdy

A gdy Sigmunt (ktory był w Czechach) za Krola wybrałi Węgros-
wie/ Charwat Ban (pod przysięgą na Boże ciało) krolowne Marię
puscił/ aby sie tego ani ona ani żadni nad nim nie mścili. Sigmunt
Krol dowiedziawszy sie tego okrucieństwa ktore Ban uczynił nad krolow-
nymi/ posłał pon aby go poimano/ ktorego gdy przywiodzi no/ czwie-
rowano gi/ tak ci swego żywota dożoneżyli.

Lata od narodzenia Bożego

1386.

Sigmunt Krola Cze

skiego syn/ Carla czwartego
go Cesarza Rzymskiego/ ktorego
miał z Albi tą małżenką Kaz-
mirza Polskiego krola dziewczęta/
na krolestwo Węgierskie wybran-
ego wiek osoty krasny/ uczenia
wielkiego/ ięzykow wiele umiał/
ale tu rycerskim rzeczom niesor-
tunny/ Cesarzem Rzymskim też
był uczynion po Robertusie/ Wi-
twe s Turki stracił znamienitą/

Sigmunt

Panow Węgierskich zabił sieliera trzydziści y dwa s przywodu swoich
żony/ przeto go poimali y dali do wiezienia iedney wdowie/ ktorey był
dal meza sciag/ Niewiasta mając bacznie na stan krolewski/ dopom-
gła mu z wiezienia/ wśakże ny to dobrze oddał/ iż iey dwu synu przednie-
mi pany w Węgrzech uczynił/ ięceże stego domu y dzis są Petilowpauie

Lata

1438.

Albrecht Cesarz z domu

Karuckiego/ wziął żonę Alzbietę dzie-
wke Sigmuntowe/ od drugiey żony Barbá-
ry/ y s krolestwem Węgierskim iako dziedzic-
ke/ rzechło też y krolom Czechom zostal. Pola-
cy ci go niechcieli za pana wziąć/ mowiac iż by
sini nle umi. li mowić bo był Niemiec/ ale po

Albrecht

Alii po Jagiella do Stern / tchorz gdy sie okrzył żone Dwige wziął / y
 Krolewska korone snia / a stad sie byli na sie zwasnili / Albrecht z Jagiel
 lem / bo długo Polacy namawiali Czechy aby Jagiella wziali / a Niem
 cą / ponieważ nie jest nasego języka / y przysłali byli na tcho Zaborsey lu
 dzie / Na ktore gdy Albrech wielkie wojsko zebrał / Krol Polski posłał na
 ratunek Zaborom (w Czechy kronicie stoi trzy tysiące / a w Begera
 skiny czternaście tysięcy) ludzi na pomoc / Albrecht miał trzydziści ty
 siąc / obronili sie w Zaborze / a meom / wpałże tam byli z wozami Pola
 cy / aż piekły przysli do domu / Tegoż roku Jagiello uczynił mu w Sla
 sku szkodę / Albrecht chciał mu oddać / iadąc do Wrocławia (bo było
 między nimi rozjęto) złamał nogę / rychło potym umarł / po jego śmier
 ci urodził sie Ładziław od żony Alzbiety / Za tego to Albrechta Niemcy
 z Węgry posielili sie w Budzynie / tāt iż Węgry wielk Niemców pobili
 domy / tupece pokupili / w Dunaju drugie stopili / aż mniysz s pasjami
 chodząc między nimi / prosili dla Boga aby przestali od tego rozlewania
 krwi a mordowania ludzi Krześciańskich / ledwy to za celi dzień ugasło

Żata Bożego 1440.

Ładziław
 krol Polski

Ładziław krol

wie Polacy syn Jagiel
 low a Kazmirzow brath (nad
 wolą niekthorych panow Wę
 gierskich) w siedminasie letich
 na Węgierskie krolestwo wy
 bran / a gdy miał być korono
 wan / Węgry sili do stárku po
 korone a korony w strzynie nie
 było / choć była zapieczętowana
 / a bawiem Alzbieta po koro
 nowaniu swego syna Ładził
 wa / chowając do strzynie toro
 ne / ukradła ja zasje podstarbie
 mu / y doniosła Książeciu Stiz
 oriemu schouac / widząc to Wę

gry mieli

grzy mieli za złe tym którym to w moc było porucżono/ ale aby sie rzecz
 poczęta nie mieściła/ iechali z Władysławem do Białohrodu/ a tam
 go koronowano tą koroną która była na grobie s. Szczepana/ było na
 ten czas wielkie roztargnienie w Begierskiej ziemi/ abowiem połowica
 ich przyiedney stronie/ a połowica przy drugicy była/ ale iż Władysław
 wia baczyli wshyscy być godnego/ tak osobom/ sercem iako rozumem/ wie
 le ich odstąpiło od Alzbiety królowey/ tylko Czechowie zostali a Nlrych
 Cilysti grabia wuy samey królowey/ ten przysiegał od Ładysława dzie
 ciecia prawą y inne zachowania dzierżeć. Widząc Alzbieta iż ich strona
 opuściła/ poruciła w opiece dziecie Fridrichowi Cesarzowi/ a zamki
 niektórym Czechom drapieżnym/ iako Jstrze Salasufowi Komorow
 skiemu Aramitowi/ ktorzy miasto obrony drapieżyli a zbijali w Be
 gierskiej ziemi/ a w rowny dział dzielili/ porażeni raz od Negrow/ a dru
 gi raz od Polakow o kopyt gdy Odrowąza poimali/ a tamże y Salas
 fus poiman/ ale puscili odrowąza/ gdy widzieli iż ich rzecz bärzo słabo
 była/ Nie mogła sie ta burzka między nimi upokoic aż przysiechali Legath z
 Rzyma ktorzy między nimi dluga a wymowna rzeczą roział/ a poro
 wnał/ tak aby królowi Władysławowi była dana dziewczka Alzbieta za
 małżonkę/ a drugą Kązmierzowi bratu jego/ a cho były siostry młodego
 Ładysława/ Władysławowi aby była dana Śląska ziemia we dwu
 stu tysiąc złotych posagu a nigdy nie wykupować/ A Kązmierzowi sto
 y dwadzieścia tysięcy czerwonych złotych dać/ a król Władysław nie ma
 sie pisać Begierskim królem iedno gubernatorem poti Ładysław nie
 dorosie/ a iesliby omarł/ na Władysława wshytko spada/ a zaśie gdy pu
 ści Władysław opiece Ładysławowi/ tedy za pracę y za nakład jego zie
 mie Spiską zapisuiem wiecznie iemu ku królestwu Polskiemu/ y tyn
 przyległości które są przy Rusi a Wołoszech. Na tcho wshyscy przyzwolili
 Król Władysław mając wielkie szczęście do ludzi y na nieprzynaciela (a
 bowiem dwa razy tych czasow Turkom wziął z mocy Bosne/ Serwii
 Bulgarię/ porażiwshy ie przez sprawę Janą s. Juniada Siedmigrac
 kiego Wojewody) Amurat chege snim w dobrych przyznani mieścić/ do
 10. laty wziął przymierze/ y przysięgi od siebie przyeli twarde/ wieznie/
 zamki/ miasta sobie wrocili/ wrocil cheż Turck Smederow y dwu synu
 Despotowi

Legat

Zgoda

Ziemia spiska

Despotowi/ ale i tuż był oslepil (chocia miał Despotowe dziwo że za
 ne) temu były radi wpytki okolicznych krajów/ iato Węgry/ Serwia/ Dal
 macia/ Croacia/ Bosna/ ale Bułgaria te sobie wymowil Amurat z As
 drinopolim/ bo sie cy ziemie dobrowolnie były daly Władzysławowi/ sy
 hąc o tego bezeseriu/ a zwłazężając iż iednego iezyka swimi Polacy byli Sto
 wienistego. Był przy tym zgodzie Julian Cardinal Papiński ktory mil
 czał wpytko zwiezwysy głowe/ techawysy do Rzymu oznaymil to Papie
 żowi/ Papięz poslal go wnet zaście do Władzysława/ aby go od przysięgi
 rozgrzeszył/ abowiem inż byli Turcy posli do Włch/ Julian przyechal
 tak dlugo namawial Władzysława aby zlamal przymierze/ aż go przes
 dzietki namowili a zwłazężając Jan z Huniada Matiaszow ociec. Wła
 dzysław iato pan niestwapiwy/ poslal do Despota Ractiego powiada
 iąc mu aby sie s nim gotował przeciw Turkom/ Despot sie dziwowal
 prosil by tego poniechal/ aż sie lepiej opatrzymy/ Krol Władzysław mo
 wil ku Kardinalowi/ dobrze to ociec papięz uczyni/ Kardinal z Huni
 adem tak go dlugo namawiali/ aż musiał iakoby przedzieli na cho
 przystać/ zebrał woysko Polaków y Węgrów/ Despoty widząc iż nie
 może być inaczej zebrał też Raczow dziesięć tysięcy/ ciagneli spolu Amu
 rat wsiyhawysy dziwowal sie wskazał do krola/ tak nie dusasz swemu bo
 gu/ weźmie go ia sobie dzis na pomoc/ a gdy sie pokali w Węgry/ to iest
 na Cossowym polu w Bułgarii/ tam Władzysław porażon y zabity
 lata 1444. Jan z Huniada v. iest s trzemi tysięcy Węgrów/ tamże
 też zabity Cardinal od swoich/ płaczu było dosyć po wpytkim Krzescian
 stwie/ abowiem w tym iestże nadzieie mieli nieco wpyty/ bo potym ry
 chlo syn tego Wächomet Konstantinopole wziął/ Jan z Huniada poi
 man od Despota/ a nie puscił go aż mu zamki wrocił ktore był pobral/
 rychlo potym zjednal sie s nim ciagneli przeciw Turkom z nowu/ pora
 żeni/ aż potym był Kapistran s Krzyżaki przyciagnął do Włahredu/
 tam zaście byli Wächomety porażili/ a by go był pan Bog nie starał cy
 mi Krzyżaki przez Jana Huniada/ wziął by był pol z Europy 10 roku.

Władzysław
 zabie

Lata od narodzenia Krystusa

1453.

Władzysław Albrichtow syn/ ktory był w opie
 ce Jana z Huniada posumerci Władzysława Krola Polskiego y
 Węgierskiego

Begierstkiego/ mając lat 15 wieku swęgo/ przyjechał do Budzina/ Jan
 też Huniad Grabią Bistrzyci po pracy którą miał s Turki o Bisahro
 du rychło umarł/ zostawivszy po sobie dwu synu/ Władysława a Ma-
 tiasza/ ale za sprawą Wdalritę Grabię Ładziław koronowan/ tego po-
 tym Wdalritę Władysława Huniadow syn zabił/ dla niekthorey przy-
 mowiti/ dla czego krol Ładziław spoduszeżenia drugich pánow/ dał go
 scigać/ a bratńa ięgo Matiasza wsadzono do więzienia w Prądze/ rychło
 też sam krol Ładziław wieku 18 lat umarł. Matiasz który był w Prá-
 dze w więzieniu wybran na stolec krolewski/ Pięć drudzy żeby krol Ła-
 dziław był strut kwoli Matiaszowi od Podebránstkiego/ bo wnet po ięgo
 śmierci Matiasz był krolew Begierstkim/ a Podebránstki Czeskim y te-
 go dziewke Matiasz pojął za żonę/ wpátżę pothym Podebránstki miał
 od niego trudności dosyć.

Vdalrik zabit/
 Ladziław sciet

Lata od narodzenia Krystusa 1459.

Matiasz syn Jana Corwina s Huniada na
 krolestwo Begierstkie wybran. Napierwotku potkały go trzy po-
 trzeby wojenne/ s Turkim/ s Cesarzem Fridrichem/ y s Czechy rąptá-
 ry/ ktorzy byli wiele zamków posiedli w Begrzecz/ Chalafus/ Axamit/
 Iskra/ Brandis/ Posłał Matiasz Simona przeciw Fridrichowi Cesa-
 rzowi/ ale przmogon/ Turci też od Husa kášana Perskiego krola po-
 rażon/ thylko Axamit a Chalafusa zwalczył/ gdy posłał Sebastiana
 Rozgoną przeciw im/ a biskupa Agierstkiego/ ci dobyli zamków thych
 pod nimi Zolenia/ Vadny/ Potoka/ Galgoz/ Mišle/ Galze/ a tam Ax-
 amit a zabili/ a Elefus iedno samotrzeć wcielił/ Valgata aż na Schar-
 ryš/ pothym y Scharis oblegli/ a przez smowęgi wzeli/ aż gdy zima za-
 śla/ wrocił się Rozgon do domu z radością do krola Matiasza/ a od tego
 czasu Matiasz wszętko s Czechy walczył/ wydał im górne Begry y
 Powaje/ Wykupił też Matiasz koronę swiętą Begierstą/ kthora była
 zastawiona od krolowey Alzbiety w šestidziesiąt tysięcy złotych czyrwo-
 nych/ miasto y zamek Sempron y Cesarza Fridricha/ kthora tam by-
 ła przez 24 lata po wykupieniu tej korony/ był koronowan w šest laty
 od wybrania na krolestwo/ Dobył też zamku pod Turki/ kthory zowa-
 na granicy

na grānicy Bosnenskiej ziemi
 a Turck go był dostał zdradą od
 Stefana Bosnenskiego/ prosi-
 wszy go na część poimał go y
 wo obłupił/ a Bosne/ Kascia/
 y Serwia wziął/ a gdy Turck
 Machomet wzwiędział iż iápcá
 wziął Matiasz/ zebrał wielki lud
 chciał go záśie dosthác/ ále mu
 odpárli/ w then tho czas ieden
 Wegrzyn gdy wyrzał Thurecki
 proporzec kładąc na mur dá-
 iąc znát Turkom/ vchwił sié
 snim a obá spadli/ y polamáli
 syie/ Schabociec też pod Tur-
 ki wziął.

Jesth wypisan then Matiasz w
 kronikach Węgierskich zá ie-
 dn: go Bertulesa/ ácz kolwiek był czuhy/ smiały/ opátrzny/ ále w sobie
 miał Węgierskie obyczáie/ nie trzebá mu było wlezyńc iáto w Czeskiej
 kronice o nim pisano iest/ tylko s swemi Krzesciány walczył/ to iest s Cze-
 skim krolém s Polskim a s Cesarzem Fridrichem/ s Turkmi málo bo smi-
 mi wnet wziął przymierze kiedy s Czechy a s Polaki walczył/ Játo go
 byli obegnáli na Broclawiu krol Polsti a Czeski/ bedzie pzy Polskiy
 kronice/ Miał syná Matiasz s piwšá żoná Janá Corwiná/ ále inák-
 hego szczescia/ Poiał był Matiasz drugá žone Beate krola Sicilijskie-
 go dziewke/ ále s niéy nie miał potomkow żadnych/ poiego smierci da-
 ná była Brata krolowi Czeskiemu Władzislawowi zá małžonke spo-
 lu y s krolestwem/ pánował na krolestwie Węgierskim Matiasz lat 37.

Pata od narodzenia Krystusa

1590.

Władzislaw krol Czeski syn Cażimierza kro-
 lá Polskiego na krolestwo Węgierskie wybran/ poiał zá małžon-
 ke Beate krolowá Węgierská Matiaszowá/ ále gdy snia potomkow
 nie mogli

nie mogli mieć rozwiódł się ſua / a poiął Anne s Francyen Daſconis de
Gandala ſieſſtryzenice Krola Francuſkiego / s
ktora miał ſyną Lodwiga / y core Anne / ktora
była dana za małżonkę Ferdinandowi Kátu
ſtiemu. Zhen w pokoju ſprawnował koronę
Wegierſką / bez utrath y mordow prożnych /
tylko na początku tego panowania / zebrał ſie
był nań Ceſarz Maximilian / bo też chciał być
krolem Wegierſkim / y brat Ulbracht s Pol-
ſki krolewie zjednałſy ſie z bratem / zwiódł bitwę s Ceſarzem / y poraził
go do gruntu a tat w pokoju był do śmierci / Zurek też bacząc dobrego a
ſpokojnego ſamſiada / zachował ſie mu przpacielſkie / wytonałſy laty
na kroleſtwie Czeſkim y Wegierſkim 44. umarł / pochowan w Bił-
grodzie lata 1516.

Ludwig ſyn Władziſławow młodzienc v-
rodziłſy w 18 leciech wſtąpił na ſtole oycowſki z radoſcią poſpoli
tego ludu / ale iż prze wi. k młody pana zwierzchniego muſi być zawżdy
y rada młoda / a z młodoſci pfochoſć / a s pfochoſci nierząd / baczył to nie
przynaciel tego zawżdy / przeto miał ſpięgi / aby ſwoy czas opatrzył / opā
trzywſy nie doſyć na tym miał iż mu żanki pobral graniężne / ale y ſa-
mego poraziłſy y Woacza z woyskiem zabił / lata 1526. na
dzień ſwiętego Jāna ſiecia.

Ferdinand wybran na Kroleſtvo Wegier-
ſkie od niektorych panow / iakom piſał przy Ceſarzu Carle.

Janus Siedmigródki Wo-
iewoda wybran na kroleſtvo Wegierſkie
po zabicim Ludwigu / Piſalam też przy Ceſa-
rzu Carle 5. ktory wziął za małżonkę Izabel-
le krola Polſkiego Zigmunta core lata 1539.
wrodliwa / obyczajna / ietylko rozmaitych v-
miata / nie była s nim ſpełna roku aż umarł /
1541.

Jan Zigmunt
krolewic

zostawiały po sobie syna małego Jana Zigmunta/ ktorzy sie urodził
tego roku kiedy ockie umarł 1540. w takim kłopotcie małżonki swej/ ta
kież syna odumarł/ teraz cho każdy widzi y baczy albo słyszy/ albo co sie s
nimi działo albo dzieje pisać trudno/ gdy sie chy rzeczy chwicia y tam y
sam bez słusznego postanowienia/ pānu Bogu to teraz ppruczam aż sie
pan Bog'nad nimi y nad nami smiluić.

Lata od narodzenia pana Krystusa 1541.

Po śmierci krola Jana/ były w Węgrzech ro
znice wielkie/ abowiem krol Ferdinand chciał mocą wzlać Budzyni
pod krolowā Węgierską/ ktorą sie opierał na ten czas Kinstart mnich
zakonu Karmelithow z innymi pāny Węgierskimi/ Krol Polski Zigo
munt cheąc ie porównać stał do nich posła swego Andrzeja z Corti sta
roste wielkiego Polski rostopniego meża w tych rzeczach/ al: na to twar
dzi byli Węgrzy/ uporni/ Ferdinand pyśny/ Podali węgry Budzyni
Turkom radniey niż Ferdinandowi z żaloscia pospolithego ludu/ gdy ie
tam Turcy uczynili wielką škodę y morderstwo w ludu Krześcijańskim
zwłasczā Ni. mieckim/ wzięli też Pest/ Budahrad/ Balp/ Eszthrom/
Wysehrad/ y wiele innych miast w Węgrzech/ przez iawnę skaranie
Boskie/ pżezego bādż chwałā pānu Bogu w śrech mogacemu/ chęć za
smuca y pocieśa/ y żalosc w radość może obrocić kiedy raczy/ kiedy sie k
niemu chutnemi myślami obrociimy.

Lata 1543.

Tych trzech rzeczy nie mogłem nigdzie w kronikach Węgierskich
naleść/ iedną aby Węgrowie kiedy psa za krola mieli/ iako o tym pospeli
ty człowiek mowi/ ale stać to musiało wrość/ iż byli wybrali Węgrzy za
krola Orthonā Baworskie krążę/ a ten dom Baworskich krążęz zwa
no Catuli/ a catulus po łacinie beżenie albo pies młody/ potym ich
przećwicy mogli te stać droge naleść wrogania na nie. Drugie nie
mogłem naleść o naszym krolu Bolesławie co swietego Schaniśława
zabił/ aby sie mu ta przygoda w Węgrzech trāfila co o nim u nas pisa
no/ alem czytał indziej/ iż miedzy gorami w iednym klasztorze zakonni
czy żywot wiodł/ a tam żywota w wielkiej potencie dokonał/ nie obia
wiałe nikomu. Też aby cżarci nosili krola Turckiego do Węgier a do

Eurek Węgierskiego w żelaznych klackach/ tak że też
y to musz być klacki.

o Českim Kroleštwie

Kronika.

Lata od narodzenia Bożego.

644.

S A Cesarz Konstan-
tina trzeciego/ Cesa-
rza Konstantinopol-
skiego 24. a za Pa-
pieżą Jana 4. w rze-
dnie 74. Lech a Czech bracia ro-
dzni. Książęta. Karmacka/ ba-
cząc odreczenie w zbraniu wiel-
kiego ludu w ziemiach na polu-
dnie/ wezbrali się s swoimi ludź-
mi zachodnim krainam/ y przy-
šli pod gory gdzie pierwcy ety-
wali Boianowie/ narod Nie-
mie. ti/ widząc ziemię wrodną/
iżna/ przestroną/ nie osiadła/
zwierzu ptaków pełną/ pocze-
li się tham osadzać/ kopac/ orac/
plonic/ budować/ aże i olwie tam było trochę ludzi/ ale ie wyćisneli znie
nagłą/ y spytał Czech pospolitego ludu i: si: si: im ta kraina podobna/
wypsey zawolali podobna/ tu chcemy z żonami y z dziećmi swymi odpo-
czywać/ pot i nasytich bogow wola bedzi/ Pytal ich też iako ia chce prze-
zwać/ wypsey zawolali iednostajnem głosem/ iż od ci sie panie nasz/ a-
by była zwana Czechowa ziemia/ A on padł pocałował ziemię/ wsthal
poethym a bogom uczynił ofare (według poganistiego oby: zara) mo-
wiąc/ witaj ziemio święta nam z dawną od Bogow obiecana/ zdrowo
nas w sobie zachoway a rozmnoż od narodu do narodu na wieki wie-
czne Amen.

Pal. oby

Obyczaje pi-
we.

Krok sedzia

Takie obyczaje a zachowania między sobą mieli / może sie dziś także
di dziwować / a bowiem sie dzisiejszy od nich wyrodzili / a to za jeden dziw
iż praw nie mając / a wżdy sprawiedliwość / boiaż / y rzad był : chleba /
miesza / ryb / winą / piwa nie mając / a wżdy po dwu set lat żywi bywali /
jedno sie ogrody a owocy żywili pości sie nie ieli orać a kopac : odzienie ta-
kież ich iedno były skory baramie : domy ich ledą cżym przykryte były / za-
dnych drzwi nie było ani zawory / obrona żadna / iedno luti a rohatiny /
a mieszkali iakoby dzicy meżowie / diabły chwalcąc za Bogą . Potym gdy
sie iuż porzeli obaczac / od postronnych ludzi / ostawiali między sobą pra-
wā / a napierwey ostawili Kroka za sedziego y namiestnika meża pości-
wego y wrostropnego nad ine / ktory potym po Czechu był sprawcą wpe-
go ludu .

Kaurzim.

Cimislawa
żona

Lech brat Czechow / dawşy starşemu bratu
Czechowi blogosławienstwo / z wielkim płacżem a rzcwniwością
rostał sie nim / gdzie go plakał pospolity cżłowiek / żalując bractkiego ro-
stania / y wyszło za nim okolo czterzech tysiecy ludu pospolitego / Przy-
šli do Słaskich krain / pobywşy tam nieco / zalożył miasto Kaurzim /
zdało sie mu blisko od swoich / dla potym iakich trudności / gdy sie lud ro-
spodzji / spuscił swą dzierżawę (którą zwali Kaurzim) Borzysławowi
krownemu swemu / a sam šedi ku morzu połnocnemu s swoią żoną
Cimislawą / y ze wşytkim wojskiem / przyšli na tho miejsce gdzie dziś
Gniezno / podobalo sie tham wşytkim miastem / a tham kiedyś miesztali
Wandalowie / ktorzy iuż na waltach byli zgineli w Afryce (a snadż tho
byli ich przodkowie) y poezął sie tam Lech fundować na rozmaite go-
spodarstwa / a miejscu temu dał imie Gniezno / od gniazd orlich / a bo-
wiem tham nalażł pełno orlich gniazd na drzewiech / A gdy ieli kopac /
orac / w troctim cżasu ieli sie rozmagac co daley to wiecey / aż przyšli po-
slowie / ktorzy iezdził : oglądając puste miejsce okolo Wisły / nalażli miej-
sce rostopne pod górą którą zwano Łasotna góra / powiedzieli Czechowi :
Lech przyiechał ogladał / spodobalo mu sie miejsce / zalożył tam miasto
ktore przezwiał od syna swego pierwşego Kroka / Krokow / a bowiem mu
sie tam syn wrodził mianowany Krok / od tegoż cżasu y dziś Krokowem
a także y w Niemieckiej kronice stoi .

Czech Krijze

Czech Kráľe Čechů v
márto májce lach 86.
á w tej ziemi už byl pšna:
seie lat/ktorego wšysy žaló-
wali zwiďtim pláčem á ná-
řekánim iáko oieá mowiac
awech awech/ iáto by řekl/
biáda nam ubogim sirotám
b:ž epcá/ ktory nas do tej zie-
mie přiwiodl. Ná ošťátku
posláti do Lecha/ áby ich pá-
nem račyl býť/ gdyž to náň spadkiem y s powinowáctwá přychod: y/
Lech powiedzial iž mnie sam pan Bog opáchrzyl micscem dobrým/ á
was thež opátrzy/ iedno chcetpce slucháť á powolni býť pánu swemu/
iá wam dáie za pána Krotá hetmána wášego/ ktorego iechže za žywo-
tá moy mily brát ná tho přezřel/ áby wášym pánem á správem do-
brym byl/ Wšysy zámwoláti staň sie.

Lata od narodzenia Krystusa 670.

Krot syn Helidow za pana a sprawce pospo-
litégo ludu wybran/ á koronowan Čechowá czaptá/ lasce kto-
ra sie Čzech podpierał/ the mu dali w reke miásto sceptrum/ od wšys-
kich byl wdziecznie přypiet/ ktory Krot rostázal wšyťtim áby byli swor-
ni á gospodárni/ thát iž za iego času wiele láfow y dábrow wykopáli/
wsi y zamťow nábudowali/ Delázo y zloto za niego w Čzechách napře-
wey náležiono: Gdy dwá přymiesli heuke złotá mowiac žesmy tho pá-
nie náležil schoway to do swego skárbu/ powiedzial im gdy to wam bo-
gowie lesni dali wmiectieš im to záslugowáť/ á tu ich chwale to obroťe/
iáť tego od was nie potrebuie. Přypšli dwá oráče do Krotá ieden ná
drugiego stáržac/ iž mu zábil wofu/ Krot rostázal áby mu inego tu: Zloto
pil ná to miewše/ on kmiťe odpowiedzial že nie mam zač/ Krot stázal
gdy nie máš zač robže sam podle drugiego wofu/ y kázal go wnech zá-
přgdyž do pluga á oráť nim až inego wofu tupil.

W m

Pánewal

narodzie/tego słachetnego ięzyka Słowiańskiego/ta wam folgować mi
 łosciwim się swąmi obchodziła/ a wam tho nie wdzięczno/ by ni was
 tak nie przyšlo iako niegdy na żaby ktore sobie bocianą za pana. biał/y/
 Ale gdy się wam tak podobą/iedziecie na Północne krainy/ a tego nay-
 dziecie na żelaznym stole iedząc tego mi przyniescie a ią go za męża we-
 zmie a wy za paną/ ktorzy rzekli/ iż nie wlemy tedy się obrocić/ oną ża-
 łą swego konia na khorym iedziła s stańczy ofiodłanego wypuścić/ y
 powiedziała im/ idziecie za tym koniem/ a gdyż was przyprowadzie/ tam
 naydziecie człowieka na żelaznym stole iedząc/ tego mi przyprowadzić/ o-
 ni weźmieli tchą sli za koniem/ ktorzy ie przyprowadz na iedno pole do wsi
 Stądzie ano chłop orze/ a zorawsy przewrócił pług przytrzył ręczni-
 kiem a iadł na nim co miał y s swym poganiaczem a wody się napił
 ktoremu oraczowi było imię Przemysł. A gdy przypiechali nadei
 prosił ich aby snim iedli/ ktorzy siedli a iedli snim/ dziwując się każden rze-
 czy a zwłazęca rozdzię ktora w ścinu była/ iż dwie galezi vschle miała/
 a trzecia wzgore rosla/ rzekli im co się dziwujecie/ toż znamionuie iż z me-
 go redy będzie wiele panow/ wśatżę żawżdy ieden będzie drugie przema-
 gal/ iako ta rozga wstazuje/ a co oranie moje ktorego mi nie dacie doorać
 wiecie pewnie bychci był ten niwy doorać/ nigdyby była Częsta ziemia
 głodu nie vznala/ spytali go też czemu na żelaznym pługu iadał/ po-
 wiadał to znamionuie moi potomkowie będą was żelazną miosłą ra-
 rąc (to jest mieczem) gdyście nie chcecie rozdzierać przpięć/ a tchą spras-
 wycie rychło co ma ię sprawować/ albo mi robocie nie przetazay ie/ o-
 ni rzekli/ nie może być inaczey iedno musi s snami iechać/ Gdy nie mo-
 gło być inaczey/ wsiadł na on kon ofiodłany w swoteh lyczanych trzewi-
 kach (bo nie chciał inych oboć) dla pamiątki na potomne czasy/ śaćhy
 dobre nań włożywśy iechał snimi/ A gdy się przybliżeli ku dworu Libu-
 synemu/ wypiechala z wielkoscia pamięć przeciw iemu czyniecy mu po-
 cciwość iako małżonkowi/ tchą wesele wielkie było weźmiono y podda-
 nosz wśego ludu iemu zachowano. Po wykonaniu wśela a cleceny/
 prosiła go obec o postanowienie praw/ktoremiby się wśpyttą ziemią spra-
 wowała/ y zostawili im takie prawa Przemysł y z Lubisą/ ktore aż do
 tego czasu trwają drugie.

Żelazny stół.

Stadnice wies

Przemysł kśia-
że CzeskieKurpie krole-
wskie

Lata od narodzenia Bożego

723.

Kasarka

1. Woyciech
2. Wacław,
Praga założo-
na.

Libusa s swoim mężem wyiechala pod ie-
dny gory wiezdzby czynic s pomocą Bogom swoich/ przniechali
nad rzekę Veltawę gdzie tam niegdę porzeto miastho stawic/ a zwano
to miejsce Kasurka/ y widziela na tym miejscu Libusa ano dwie oli-
wne drzewie wyrosly tak wysokie az nieba siegaly (przez ktore rozumie-
ia dzis byt swiethego Woyciecha s swietchim Wacławem) kazala na
tym miejscu zalozyt miasto/ wyprzala tham ano dwa chłopi clesq drze-
wo/ spytala ich co to ma byt/ odpowiedzieli iz prah/ tho jest prog do do-
mu/ wnet kazala nazwaet miasto Praha/ od proga/ ktora potym co da-
ley to wiecep byla rozszerzona:

Lata 726. Libusa wrodzila Przemyslowi sy

Niezamysle
wrodzil

na Niezamysla/ Tegoz tez czasu zamek zalozil Przemysl a dal mu imie
od swego imiona Przemysla.

Lata 734. Libusa postanowilasy rzecz pospo

skarby obia-
wione.

Zelu balwan

litq y s swoim małżonictwem/ na dobrym gruncie miejscu skarbow wiel-
kich (to jest) zlota srebra/ zelazne rudy/ y inne rzeczy skarbowy y wiazala/
y wpadla w niemoc w ktorej umarla/ nie bez placzu ani jalu pospolite
go ludu/ Przy ich grobie wdzialali Czechowie iedne modle s perego zlos-
ta (chłopa na toniu) a zwano iz Zelu/ przed ktorym zlen palila na
on ogien wlosy swoi/ a paznotek obrzazuie miotali.

Pogrzeb doshyt koztownie wezynion w Libci/ na ostatku sam Przemysl
wlozyny do miasta piec wielkich złotych czerwonych y wlozyl ich w lez-
wa reze z miestem mowize/ to ona ma dzis Bogu nieznanomemu of-
fiarowac od siebie y od nas/ takiez y dwa groba srebra wielkie mowiac/
to ma dac ieden przewodnikowi/ a drugi przewodnikowi za prace.

Lata od narodzenia Kristusa 736.

Wlastislawa

Posmierci Libusy Wlasta chytra/ tho jesty/
Wlastislawa/ ktora byla panna sluzebna w niebozsti Libusy/ wy-
tarcich nacy y wezdzby umarla/ zebrawszy sie z innymi pannami wezyni-
ly hymn taki/ iatoby meczyni nad soba nie daly panowac/ ponie-
waz ony

waż ony są blegli iże y trze
zwiechy w sprawach / w
wiedzbach y w innych rze-
czach niż meżowie / bo tāt
było za Libuś / acz toliet
był chytry Przemysław y
ostrutny nad żenstīm na
rodem / wżat przetcho nie
miał rozumu / Libuś ani
mocy / bo ona y Przemys-
ław swa rada sprawowa-
ła. Tedy Stracka pān-
na iednā powiedziała / mi-
ła siostrzynko wiernie mo-
wi

wiś o poćciwosci nāsey / ā tāt zdāłoby mi się tāt ābyśmy posłaly do Prze-
mysła / āby tobie dal sijnā za małżonkā / ā my wam poddany byly. Dru-
gie rzekly dobrze. Wlastā rzekła nie iżby prosić āby dal / āle āby inaczey
nie czynić / ponieważ my dziedziczy po swey pāni. Gdy sthym posła-
stvom przyšlo do Przemysławā / Przemysław odpowiedział tthora sie
mnie będzie pē dobālā ālbo memu synowi te pōimie / niechaz ony mnie
tego āni memu synowi nie roztāzuia. Tho gdy Wlastā wsllypālā roze-
gniewālā sie āż nā sobie włosy rwālā / wolałāz by halona / bincie / zāby-
cie / ā nie żywcie żadnego brodacza / wnet sie ich zebrāło tātto set do Wla-
sty (ā zwałāz sijnā tthore meżowie biali) thām sie schodzily / ā w iednym
miejscu pewnym nād Libicā nā gorze zamek samy swenni rekonā zmu-
rowaly / y dāly mu imie dziewin (dzis zowē Dziewey hrad) gdy iūż miā
ly pewny zamek myslily o spizy / wnet zielek iły nā Motoli (tthory bli-
skotek mięskat) ā miał bāzgo wiele dobyttā w palatiego / Motolā zābily
żone y / dziewtāmi wzieły / dobytek zāieły zamek nāspizowāly pelen / iez-
dząc przez długi cās w picowanie / wiele ludzi pomordowāly / nā wsi
y w mieściech dziew cżet wielkosc nābraly mlodych / tthore tu tycerstīm
rzeczām cwieżyly / prāwe pierśi im palily āby wśchly / ā lewey niechāly
dla chowania dzieci / przeto trācily iedne strone pierśi āby nie zāwadza-

Gniew niewie-
ści.

Dziewcihrad
Motol

M m m lā lutowi

Chytrość
ca.

Chytrość
dziewc

śa łukowi albo łareży/ a męszczy nam kiedy się łchory wrodził oko iedno
wylupiszy/ a palec wielki wrzynął/ aby nie mógł łuku ciągnąć albo mie
cza obić Amazonstkim obyczajem/ y wymyslił mi dzy soba iakoby bi
twa o Przemyśle zwiody/ mając już dostatek wyspetkiego/ a zwłascz
miewiały teore wiele męzow pozabiły/ a do nich wcielały z ich nawodu/
thak iż rzadki męz łchory w łoku swym kłca nożow nie miał/ a thak
na then czas żadny męz nie śmiał nie swoi y żenie rzec. Jedną panną
znamięnita teora tam na ten czas była chytrości swą wiele krasnych
młodzieńcow przyprowadziła o gardło thak to/ pisała do bractw y do inych
Przypaciol prosiąc prze Boga/ aby ją śtego zamię od tych wśchecznych a
krutnych dziewet wybawili/ a to tym obyczajem/ aby pod tymi lasem
a gora byli pogotowiu w dwu śet koni (a chocia mało mnich) a iac
ie wprosiła panna/ to iest o Własty z inemi pannami na przetrzaski/ a
y tam bądzie pogotowiu iż mie wezmiecie/ a thy panny teore semna
beda powiążecie/ a krążeciu Przemyśławowi doniesiecie/ wielkie dary
od niego obdzierzpie/ Przypaciele zwłascz bracia temu bardo radzi/ obe
śali się zebrali się ich dwie śet koni albo więcej/ byli pogotowi na mie
scu nąznacżonym/ panny dowiedziawszy się o nich/ wnet dwie woz
sko zebraly po dwu śet koni/ iedno na zasade a drugie w oczu/ wstaza
wszy się z łoku młodzieńcom/ iely wcielać za gory a oni po nich/ y przy
wiedly je na wście dziewet gdzie ie ogarnely w łoku/ aż żadny nie wcielał/
tam wielkie okrucieństwo nad nimi poczynily/ pobwszy ie geby y nosy
im zurzynawszy posłaly Przemyśławowi krążeciu/ gdzie tam miały zaw
żdy śpiegą. Ślacha dowiedziawszy się/ śechali się do krążecia dżiwu
iag się temu/ iż to takie ni ślchane okrucieństwo od tych morstich dzie
wów pochodzi/ czemu temu nie zabieży krąże/ Odpowiedział y potu
śa od Boga przepuszczona ma swe miejsce y czas/ a tāt musimy ma
potrwąć iż ty potuśy zągladziemy/ Śiemianie się rozgniewali przyma
wiali mu rzekac/ kiedy si dziewet boiś a coż by się baby nie bał/ ni cżet
iag go zebrali się samą tylo ich oślo śet koni wem tham otokiy/
przwiechali pod nie/ pocżeli k nim śurmować/ Własta gdy to obaczyla
kazala być dżiwu pogotowi uczyniwszy k nim rzecż ymi słowy/ Dłuz
mnie śięstrzyci/ znam po wścy twarzy że na żadney śtrazie niemaż/
wś mien każda na swą cżść/ na zdrowie/ na wolność/ na pżypat/ te
re nas dżio

te nas dziś dal' boga potęła/ iż ci zagubey nasych poćciwości dalibog sa-
mi bez nasy beda/ wspomni też każda iako nam pani Libusa powiadała
iż była Pentefilea sama łwa ręką czterzech v Troi'y zabiła/ aż przed nią
wyszła Circeia drzazga/ czemu my też niemamy być drugą Pentefilea/
albo iako Tomiris która widliem u rozlewaczu krew ludzką Ciruso-
wi głowę wciela/ mam za to że dalibog każda z was tho serce ma iż każ-
da po dziesięci głow tym brodacjom dziś zetnie/ a rzeszy tho dała sie im
napić miodu z rozmaitym zieleń przysprawionego/ ktorym sie nasych
miał popisy/ wytoczyły sie zamku na koniach z gotową sprawą/ otrzyt

Pentefilea

Tomiris
Cyrus

thali wzięły/ iż sie wszyscy zdumeli nie mogli sie im żadną miarą o-
przeć/ sama Łasia przed wyszła emi z Dermanem sie potęła/ wnet go
o tonia obaliła/ drugiego także z Kotmistrza/ a stad wyszłim serca na-
prawiła/ zwyciężyły dziewki/ ludzi pomordowały/ łupy pobrały/ na za-
mek sie z radością wrocily.

Jednego czasu był Przemyśl kasztan na Cztyrąda panna idną go Cze-
stego/ ktoremu był poruczył sprawę otolo granic ziemia istich/ a gdy
jechał ktemu sprawie przez jeden las/ spiegierek przyszedł do dziewek/ iż Czt-
rad idzie przez las wstępu koni na granice/ panny posłały na zasade
dwieście koni

Sarka chytła dwieście koni / a jedną panną którą zwano Sarka kazała sobie rzeć zwi-
żać / trąbke łowiecką na spie wdziać / a miodu podle siebie postawiła słą-
bę / y położyła sie podle drogi sama tedy Cztyrad miał iechać / a gdy ją
nadszedł / dziwował sie co sie dzieje / pytał iey co tu działasz a czyjas / po-
wiedziała / jestem cora Mnohosławowa z Dostorzyną / otos tu snim po-
lując / trąbiłimy na nieślachetne dziewki z zamku / ktore mie tu związa-
ły y wzięłyby były / ale wysłyszały was iadąc / dopiro uciekły / zlekły sie / O-
ciec mój iż miał dobry koni pod sobą uciekł. Cztyrad powiedział chwego
*Cztyrad okla-
man /* onca ja dobrze znam y jest mi wielkim przyacielem / a tak potędz semną /
rzekła proszę kazać mie rozwiązać / wnetż ją rozwiązano / siadł y podle
niey pytał iey co to we słasy / rzekła jest miod bardzo dobry / ktoru mój o-
ciec stary pisał kiedy po iatcey pracy / napił sie go Cztyrad / wnet sie upił
iako bezrozumny / y drudzy sie po razu napili wnet stracili rozum / bo był
miod na tcho przyprowadzony / zlął potym Cztyrad sniey trąbke y porznie-
w nie trąbić (a dały sobie znać kiedy wysłysza trąbke aby stotkiem przypa-
dały) natychmiast dziewki przystoczyły / pobliły wszystkie a sam go Czty-
rada poimają y śacowały na dziesięć tysięcy złotych ktore musiał dać.

Lata 743. Gdy sie ta potufa bardzo rozmogła
Przemysł trąży wpaćrzywby swoy czas (bo też umiał wędzby od zony
Libusy) weżył siem na ziemiany / zebrali przeciw im czterzy tysiące lu-
du y ciągnęli pod zamek dobywać ich / tedy iako ony chętre były na chytr-
se ięceże przysły / Przemysł potajemnie zebrał młodzieńcy ktoro sto / kto-
re zubięraf w pancerze / iedny za dziewki drugie za niewiasty z luti a z mie-
czymi y rostazał aby przespierali na zamek iechali stotkiem pirowcy nizli
woistą przyciągną / a dla mowy aby ich nie poznano było prawdziwych
tiko białych glow / ktore sprawowały wszystkie od imięch / gdy przysiechali
z wielkim pedem pod zamek spytano ich co sa zaczę / powiedziły iż nam
trzeba pilno do iey miłości panti y Władysławy / ktora gdy s nimi z okna
rozkowala powiedziła iey s płaczem a z żalem / iż Przemysł ciągnie z
wielkim woskiem dobywać was / a ięceże co gorzege na seymie potajem-
nie urządzili / każde białey głowie ktora sie wrodzi / y ktore trąs są żyły pod
kolanem rzezać / aby soba nie władnęły / cież miłe panny mali to okru-
ciństwo nad żeńskim narodem być / lepiej by snadż gardo każdey strą-
cić / boście ie panem Cztyradem bardzo pogniwiali / a tak bedziemy wnet
tiko sie kont

List 141.

Kilko set torn / iesli nas chcecie w obrone przystac. Spytaly wnet iesli co
 ototo ryccerstwa rozumicia / rzekla barzo dobrze / y wnet kilkiem miodzien
 com kazala zathoczyć koiami a z kuku strzelic / ktorzy rzuciwszy czapke
 w zgorz wnetz kilko strzal w nie wstrzelili / Panny wyrzawszy byly barzo
 rady iz inz z ich narodu powstala mezne a cwiezone biale glowy. Po
 matcythwili spiegi przypedl iz Przemysl z woystiem ciagnie dobywac
 zamku. Wlasia wslyszawszy wnetz kazala wpsyttem wsiadac nie czeka-
 iac oblezenia / aby na nie chytrz zaslza poei sie nie sprawia / takze z zam-
 ku spykowane techaly z gothowa sprawa / ale iz ony miodzienice na zad
 spykowaly / tedy storo czolo wpsytto y walsny w wyszedl z zamku / oni za-
 dni wsloczyszy w zamk wrotnego y z inemi zmiotali z gory a sami sie
 na nim zawarli a dali znae do woyska / wnet Przemyslaw przyeechal
 snadnie dziewki obthoczyszy pomordowali gdy im zamek stajzl serce /
 wpatze sie przed sie tat duze bromily iz Wlasia Czajsona Demana za-
 bila przeciawszy na nim stalony kapalin / az potym od inego siyfu zabila
 ta iako druga Pentefika / tam sie toniec stal ty pokusie / ktora trwala
 przez siedm lat.

Lata od narodzenia Krystusa 745.

Przemysl znaiac po sobie krotki swoy wiek
 swiata / wezwal k sobie panow radnych przypominat im przestey
 przysle rzeczy poczawszy az od Czechu do za przyslody byly y sa / y ieste
 beda / rozwarzaiac im aby milosc wiernosc a baczenie kazdy zachowal
 przeciw Bogu a panu swemu ktorego im obiecal / to iest sinu swego Nie-
 zamysla / tez im to powiedzial miedzy przyslemi rzeczami / iz wten czas
 przynidzie na Czechu ziemie wpsytto zle tedy swemi panu gardzie beda /
 a poddanosci mu nie zachowaja / Boga rozgniewaja / krwia sie ludzka
 pomaza / hardosci nasiaia / rostosy a opilstwu sie poddaja / czasy w tlo
 pociech wtraca / y wiele mych rzeczy im tam przypominat / a z tym sto-
 mal / pochowan z wielkim placzem pod Wyszchradem wedle poganistie-
 go obyczaju ofiare uczyniwszy Nerotowi a Kadamasowi baltwanom.
 Czegoz lata Niezamysl sin Przemyslaw za Kriaze wyzwolon a czy
 mili mu poslusienstwo y pocciwosc iako sie godzi.

N n

Czegoz sie

Modly po-
ganskie.Niezamysl
wyzwolon

Ctegoż sie roku ożenił poiął kmięć dziewczę rzeżoną Druba Kraso-
niowe dziewczę / s którą miał syna Manatą.

Ctegoż roku Zetka siostra niegdy Libusy umarła / mąż iey Glawos
kazał na iey grobie ogień wielki wdziałac / wiele złota srebra y innych star-
bow na ogień namiorac / wsiarując ię iey bogini Klimbie. Zato była Ze-
tka wystawiła zamek piękny Zetin / tegoż Zetki dziewczę była która zwa-
no Była / wylechala z dziewczętami drugimi na przejeżdżte w gory (bo-
wiem gory wtoło obepły Czechy / siedzą iato w miejscu za murem) po-
tęły sie ze dwiema Niedzwiedziami / panny widząc iż prozno wciłac /
osiadły s koni były sie z onemi niedzwiedziami iż im dał Bog zwycięstwo /
tamże na tym miejscu założono miasteczko y zamek Niedzwiedzice.

Climba bogini
Tetin zamek.
Bila

Lata 783. Niezamysl syn Przemyslow umarł
po wykonaniu lat 56. schowan pod wysiehradem podle opeca s płaczącym
wszego ludu / abowiem za niego był wielki pocty / ludzie krajny rozperzali
srebro zloto kopali wielkie bogactwo m. li.

Manatha wy-
zwolon na
kniestwo.

Ctegoż roku Manata syn Niezamyslow za-
pana wyzwolon / który poiął żonę Strzezysławę która mu wrodziła sy-
na imieniem Boien. Ten Manata kazał zmurowac zamek na Swi-
stiey gorze który dzis zową Prastki hrad / bo tcham pierwey nie było nic ie-
dno dwor który była Libusa dala zbudowac / na którym zamku wystawił
Manata aby iego żona Strzezysława z dzieściami panien obecnie mie-
szkala / a sadziła wśelkie żeńskie pogłowi / a samo Książę męsczyzny til-
ko / niektórzy byli temu na odpor pamietając co sie z drugimi działo / ale
drudzy przyzwolili / a tak to trwało tylko do iego żywota.

Ilawa.

Lata 799. Morawianie założyli miasto Zbla-
we a dali imie temu Zelawa od Jezą wezwane / bo kopając grunty Je-
żow doszyc należeli / a Jez po Czesku był zwan Zehlat od igit. Zę y Li-
pnice zamek od Lipia wezwali o tchory zamek s Czechy sie powadzili / y
zbito tam wiele Czechow.

Lipnice

Lata 800. Manata Książę Czeskie morowim po-
wletrzem umarł który panował lat 21 / syn iego Woy. n był też chor / iż
mu nie sadzili żywota / przetcho wybrali iednego W. rschowca imion: m

Wersowcy.

Nochowica /

Ochołowica / wpałże dla tego okrutności a podczyżenia rychto go słożyli /
 a potym gdy sie chciał mścić iawny go y obieyli. Ten dom Werbowosti
 rzeczony był od wirszy bo wirsz nosili za herb / a domu byli wielkiego od
 Czech s Polski wysli / thātże przez dlugi czas w Czechach będąc przed
 ni: yse państwo mieli / pothym byli w wielkim podczyżeniu y wgardze
 niu od wšech / iż kito krolow Czechich cicho pozabiali chcecy sami pa
 nować / ktore potym poimano y pościano y dzieci ich / wpałże ich wiele
 do Polski wciello / ktory ięże y dzis w Polsce / maia za herb orsz / bo Okhowie
 ięże w Czechach zabili wirsz / a bradacice to iest orsz vprosil v kro
 la Swatopluga.

T Zego roku po zruceniu Wirbowca wybrali Woienā smā Wena Voienā siate
 ti / ktoremu dali žone Vante / ktora vrodila syna Krzesomysla / y po
 tym drugiego Bracislawa / Za tego to Woiena porażeni byli Moraw
 cy od Czechow o lupiestwo / y zamkow im dwu dobyli Strazku a Dyto
 wa.

Patka 825: Niemcy i Wyšynskiego kraiu do
 Czech wtargneli / wiele plonu zali / Czechowie nie mieštaiac posciagli
 ie rzeki Labi / y porażili do gruntu y plony zodypinowali.

T Zego roku stala sie zwada miedzy bracia syny Woienowymi o dziez
 zawy / a thāt ie otec rozdzielil / Krzesomysl Wyšegroctim křiazeciem / a Rozdział bre
 Wlacišlaw Luckim pirowsym / ktoremu si: sin vrodzil Wlacišlaw z žo
 ny Kašti / Krzesomyslowi sie też vrodzil sin imieniem Neklan. cicy.
 Neklan

Patka 831: Woien křiaze Czechie vmarlo / pod

Wyšehradem pochowan wedle drugich / na iego miensce wybrali Krze Krzesomysl
 somysla křiaze Wyšehradzcie / a od wladit (co i st od slachty) byl ko
 ronowan czapeczka Przemyslowa. křiaze

Ten vstawił w swej ziemi ceterzech sedziow / ktore taktiem y žywnościā Sedziowie.
 s stārby pospolitego opātrzył / aby od sadow nic nie brali dla lepszey spā
 wiedzliwosci / a tāt sie w tym oni sedziowie zachowawali / a sgad ludziem
 wielka sprawiedliwosc bez nakladow byla.

T Za tego to křiazecia byl ieden hawerz imieniem Horimrz ktory wiel Horimrz.
 ki glazby w ziemi nalazl / to iest krusiec srebrny y zloty / a sgad poczał byc
 hard panu

Semik kofi

hard pānu swēmu/ Kriąże obaczysz to wziął mu ony gory a sam na nich swym nakładem robił/ widząc to Horimirz zamiętał ony gory/ iż ich potym trūdno kto mógł dobyć y gorniki pobit/ Kriąże kazał go poiznać y wsadzić/ prawo o nim wdziałano/ sciąg a spalić za tchacie mordy y štody/ gdy już miał być scięty wprosił sobie y Kriążeciā aby wolno siedł na smierć nie związany/ tćno tcho wprosił/ gdy siedł na smierć/ toń iego kłorego zwał Semitiem przyszedł k niemu osiodłany/ na kłorego wnet wsiadłszy skoczył z zamku Wyhegrocties y przez mury y przez rz kę Del tawę aż na dol/ gdzie w hysen stali by z mamiemi/ na tchorego potym był Kriąże laskaw y gory wrocił.

Nieklan kxiā
je.

styr

Lata 851. Krzesomysl Kriąże vmarł apoplexia

s trosti/ abowiem przysły mu nowiny iż Morawski krol sthroil sie wygnąć go z ziemie a styc z iego Brathislaw Kriąże Luckie cheiał być przećw iemu s krolew Morawskim/ zicłhawłszy sie Łopotowie (tcho test pānowie rādni) z Wladiti/ wybrali Neklānā synā Krzesomysłowa/ kłores go wnet ożenili/ wrodził sie mu syn Hostiwit z żony Pomnislawki:

Ten Nieklan był bārzo boiāzliwy stād mu wielkie štodi działali w ziemie aż ieden prostego narodu cztowiek/ kłorego zwano Styr/ obierał sie w iego zbroie/ y tćnie iego pod sobā miewał/ toń nieprzypaciłom odpierał/ zābil nā pirwey Kriąże Kurzymstie s Glaskego krām/ bo sie sami powabili/ m nimāżc aby sam był Nieklan/ potym y Morawian y Wlāsłysławem odpedył.

Hostiwit kxiā
je.

Lata 837. Nieklan Kriąże vmarł tym obyczā

iem zāwārł sie iednego cżasu/ y modlił sie Bogom prosząc o zwykřstwo nād nieprzypaciłmi/ ā była tam iednā modla złota przed kłorā kłeczāl/ kłora modla sie ruszyła/ o on bedąc strāśliwy zleł sie ā w tym strāchu vmarł/ Na iego miejsce wybrali Hostiwita synā iego nā křiestwo/ kłores mu dālī zā żonę Wlōslawę/ tchōra mu wrodziła Borzysławā piwřc Kriąże Czeskie Křesciāńskie.

Lata od narodzenia Krisuśa

890.

Hostiwit pojednawszy sie z bratem Niszez-
bołem Kurzymstiem Kriążciem/ vmarli obā iednego roku/ kłorego
pospeliy

pospolitych człowiek żałował wołałże s płaczem/ Bogowie dajcie nam
tę dobre křiżę iako to bylo/ ogień na iego grobie uczyniwszy (pogań-
skim obyczajem) brody sobie tągali a na ogień miotali/ a niewiasty po
dokli rzezały też w ogień rzucaly wołałże / o Nerote o Nadamaspy będz
nad poslem miłosierdy.

Wladcy a Lopochowie zięchawszy sie wybrali
Borzywoia siną iego za Křiżę/ ktorego toro-
nowali czapkę Przemyslowa/ nanieciwszy o-
gień kozła nani wrzucili czyniecy Bogom obia-
te/ ktoremu żone dali cnotliwą Ludmile/ kto-
ra mu wrodziła siną Spiczigniewa. Swa-
topłuch Morawski krol bedąc już Křiściāni-
nem/ pirwey wiary naucżony od Cyrulla/ był

Borzywoy
pirwek xian-
ze křiściān-
skie kthorego
hishorikowie
żowa Spire-
neus.
Swatopluch

pānem wielkim (bo na ten czas Ruskie ziemie dzierżal) prosil na częst
do siebie przez posly Semowita Křiżęcia Polskiego/ Borzywoia Mo-
rawskiego/ ktory ieszcze był poganinem/ Boiarina Ruskiego/ ine snich
sadzal za stol wedle ich dosthoienstwa/ ale Borzywoiowi na ziemi osobno
kzazal przykryć ięć dawac/ ktory za wstydem spytał czemu také odpo-
wiedzial ięć ty poganin przetos nie godzien s Křiściāny iadac/ od the-
go czasu wziął ducha swietego/ wypytawszy Biskupa swietego Cirulla
Grecynā o sposobie wiary Křiściānsciey/ prosil aby był okřiżcon ze wshy
tlim dworem/ a krol Swatopluch z Boiarinem Ruskim bytiego kmo-
trem/ przyechawszy do Czech okřiżcił żone Ludmile y z dziećmi/ gdzie na
pirwey w Czechach msa Słowieniskim ięzykiem wstawiona była od bi-
stupā Cirulla/ a Metodiusza s przyzwoleniem Papiestim.

Borzywoy
okřiżcon

Msa Słowien-
skim ięzyk.

Lata 895. Czechowie iako nieme bydło pogań-

skie/ dowiedziawszy sie iż sie Borzywoy okřiżcił/ wypniali go precz/ on żo-
ne zostawiwszy z dziećmi na wypchradzie/ iechal potajemnie z niektóry-
mi swemi do Swatoplucha oznajmując to/ gdzie Swatopluch krol/
chcial zebrać woysko/ a poniewoli křiść Czechy/ ale go zas stego Borzy-
woy hamował. Czechowie zięchawszy sie radzili o ine křiżę/ posłali do
Niemiec po Stomira potomkā niegdy Bily dziewci Kāsyncey/ kthore-
go był Dostawie wypędził z ziemi/ gdy go należli w Barworskiej ziemi/

Borzywoy.
wypędzon

Stomir

danego iuz N'ietci zwali Sechtelfrid/ przyprowadzili go poćciwie/ y na
 křiśtowo wsadzili/ potym sie im zbrzydli/ iz nie umiał rzezy Słowiań-
 skiey zaś go rychło odprawili/ znouu radzili o niego/ y wielka polowis-
 ca przypzwoliła aby janie był przypwrocon Borzywoy/ thmu drudzy byli
 na odpor/ aż sie strony okolo tej sprawy powadziły/ thm sobie dosietli/
 ale Borzywoiowi bitwa wygrali/ po tej roznicy/ posłali do Morawy za
 sie po Borzywoia/ prosiac iuto paną przyprodzonego/ aby sie zaś t nim
 (na swey škole nawrócił) ktory to uczynił/ y prosił Swatopluka a
 by snim posłał Biskupa swego/ kthory posłał y nawrócił wiele ludu na
 Krzesciānskā wiare/ acz z wielką trudnością.

Swatopluk krol Morawsk potym niewiem ktorim duchem wiadzion
 zebrał wojsko przeciw Cesarzowi Arnolfowi hurzemu swemu/ iechal
 Baworskiej ziemie dobywac/ Cesarz zebrał też drugie wojsko przeciw
 iemu/ poraził go y zabil a syna tego sistrzenica swego wziął w opiekę/ aż
 do lat/ potym ten Arnolf dziwną niemocą umarł/ wshy go prawie zjadli
 Swatoboy syn Swatoplukow a sistrzenicę Cesaraki gdy został krol
 lew Morawskim/ poczał być plochym a dziwne rzeczy stroić/ thak że ubił
 Biskupa swiethego Metodiusa/ iz go ze mshy do niehporu nie czekał/
 gdy nani klatwe dano z wielkiej rozpaczey/ hedł na puszczy/ tam żywota
 dołonal miedzy pustelniki/ A w ten czas bylo rostargnione Krolestwo
 Morawskie tat aż go káždy po kęsu dzierzał/ potym byla korona z Mo-
 rawy do Czech przeniesiona a w Morawie Marzgrabswo uczyniono.

Swatoboy

Z Morawy
 korona prze-
 niesi. na

Lata 907.

Borzywoy iuz bedac dobrym Krzesciā-
 ninem/ wiecey myslil o dodze niż o pa-
 nowaniu/ wezwawshy t sobie panow radnych
 y slachty prosił ich aby sinā iego Bracislawa
 za panā przylili (bo iuz był umarł sthārshy syn
 Spiczigniew) co oni radzi uczynili/ y dali
 mu za małzonkę Drahomire niewiastę twar-
 dā a okruenā/ kthora mu urodziła sinā Wacyslawa/ kthorego potym
 brat Boleslaw zabil.

Bracislaw
 kxiąże

z Wacslaw

Lata 909. Borzywoy kthory był sobie obrat
 ku miestaniu

tu mlieštaniu pánstvo Zelenostie/iedného času sčeladzia iechal (dla
 krotosile) ná low/bedac w puszczy daleko nadiechal łanią ktorą postre-
 lił z lutu/à ona poczęła wietac/gdy sie puscil za n'a przywiódla go pod
 iedne wielkz stáke s ktorey wodá ciékla/ poczęła ona wodą psy parzyć/
 on sfiadłszy stoniá zabił iá rohátiną/s ktorey nad przyrodzenie mleto cie-
 kło/áz sie wšyšcy dziwowáli/ Po maléy chwili wynidzie ieden mąż strá-
 sliwy postawy (bo był obrosl) y rzekł/ czemuś mi moie zwierzątko zabił/
 Poletli sie wšyšcy/ rzekł Borzypwoy/à za twoie było/ rzekł moie ktore-
 mie tu już żywio 42. lecie/on go prosil iżby mu powiedział co tu dzia-
 ia/powiedział iżem iest Zwan s Kárwácticy ziemie/już tu mieskam la-
 42. à żaden mie był człowiek iesteże nie widział iedno tchý/ Borzypwoy go
 prosil aby snim iechal do iego przybytku/powiedział iż ná toniu nie iez-
 dze/ale tu posli po mie káplaná stým popde gdzie tazeš/ Borzypwoy po-
 šlal poń káplaná/ przeciw ktoremu y z małżontą swą wyszedł/ Chy-
 Zwan wysluchawszy mšcy/ nie cheiał nie pić ani iest/ prosil aby był zas-
 ná swe miejsce doprowadzen/ à gdy go miano prowadzić wpadł w cie-
 šká niemoc iż w krotkim czasie umárl/ naleziono przy nim testamenty
 zeká iego nápisany/ s ktorego porozumeli iż był sin krolá Kárwáctie-
 go Gestimulus/ przy ktorego grobie wielkie cuda byly.

Lata 910. Borzypwoy umárl na Zhetinie Borzypwoy
umárl
 wielkim pláczem à z žalem Krzešcian/ tamże w kosc. lešwitego Michá-
 lá/ ktory on sam zbudowál/ pochowan.

Lata 916. Bratyslaw sin iego Kriáže Českie Bratyslaw
umárl
 umárl zostáwivšy dwu synu Bacslawá à Bolslawá/ à dziewczę Pri-
 byslawę/ w koscidle s. Jrygo pod Wyšehradem pochowan.

Tego času po smierci Bratyslawá byly
 wielkie roštyrki à mordy między Krzešciány à pogány/ ábowiem Lucen-
 sti tray (inák Ziatecki) był iesteże w Pogaństwie y z Dráhomira žona
 Bracisláwowa/ ktora koscioły kázala popálić pánný Máriy y swiete-
 go Jrygo przed Zheynem/ y indziej/ Nápráwila tež Pogány w Prá-
 dze aby iáko kolwiek mogli Krzešciánskie ludzie s Prági wygládzić/gdzie
 tak chcieli wežpnić/ ale pan Bog ostrzežł Krzešciány iż sie im obronił/ à
 pogán wiele

3. Ludmilla
zabita.

pogan wiele zbili/ Nie wiedząc iżto się inaczej pomścić Drahomira na
iela dwu służebników Zhumana y Kumaną/ ktorzy potajemnie swie-
tą Ludmilę żonę Borzywojową na łożu wdawili na Zhetynie/ gdzie
tām rostrwawienie tej iępeży y do tego czasu trwa.

Wielkie ska-
ranie.

E Jednego czasu iehała Drahomira do Luczyc/ służebnicy tej ktorzy
byli Krześcianie iadać imo kościoł wstępiłi ano tu Bożemu cielu dzwo-
nię/ wstępiłi do kościoła/ ona potym okrutnie iela nā nie futać/ a prze-
chw Bożemu cielu bluznić/ po małym czasie nie wiedzieć kedy się podzi-
ła/ piła w Czeskiej kronice izbyła ziemia pożarta/ a od tego czasu był
św. Wacław w podyrzeniu y Pogan/ ktorzy nań mienili że ię dał
potajemnie zabić/ abowiem już po tej śmierci św. Wacław przespie-
cznien kościoły budował y Bożę chwałę wiódł.

Lata 925.

Derflaus

Dzierżel książę Kurzymstie

syn niegdy Morawskiego króla Mstibo-
ia/ rozumiał być nie walecznym świętego Wa-
clawa/ iż się około krąg obierał/ posłał do nie-
go aby mu sstąpił s Czeskiego Księstwa/ kto-
ry gdy nie chciał/ zebrał wojsko do Czech/ a
Wacław drugie przeciw iemu s Czechy/ gdy się mieli potać/ święty
Wacław zapłakał y rzekł/ o iacie tchu będzie (między ludem Bożym)
wielkie rozlanie krwi przez dwu człowieku głupich/ posłał do Dzierż-
tā/ nie zwołując ludzi niechaj się bije sam a sam senną o moie y o iego
Księstwo/ gdy to wstępał zlecił się/ ale dla wstędu przyzwolił/ gdy się po-
tali/ zabił go natchemiasz św. Wacław/ a im ludzie potoy miedzi.

7. Wacław
zabił nieprz-
wiedliwego

Lata ob narodzenia Krystusa 929.

Swięty Wacław posłał do Rzymu aby

oicie Papież dopuścić być w stanie duchowym (ponieważ więcej ser-
ce iego skłonne jest tu służbie Bożej/ niż tu świeckiej sprawie) a bratru
Włodzisławowi wymienił spuścić Księstwo Czeskie/ jednego czasu s przy-
wodu niektor

wodni niektórych/ by mli za
 sie Kriestwa kiedy nie wziął
 swiechy Wacław) wstąpił
 mu czārth w serce/ vmienił
 swietego Wacława zabić/
 A gdy sie mu sin vrodził pro
 szł na krzćiny swietego Wac
 ława brat̃h do Bolesława
 zamku/ nāzaiut̃h rāno do
 koscioła wšedł swiety Wac
 ław/ Bolesław brāt̃ zā nim
 z słuzebniki Etyr̃h a Hnie
 w̃h̃a też šedł thām go zābili/
 krew t̃ora nā tāmieniu by
 ła zadnim obyczāiem ten nie
 mogli odmyć/ a słuzebniki s.
 Wacław̃a kazał zwiesić/
 šc̃iego byl v wšyŃstich ludzi
 w zgar̃dzony/ thāt iž sam byl
 wpadł w rozpācz/ mało sie

nie zabil/ a štad synowi nowonārodzonemu dal imie Strachwas/ iāko
 by strāpliwē v se (bo C̃zechowie zowā kwāsem biesiade) ciāso tego v
 swieto^o Vita w prādze poctiwie schowano/ z wielkimi dz̃w̃y/ a bowiem
 w kronice stoi/ iž bez mostu y wozenia przez rzekę Beltawę przešlo nā
 wozie ciāso swietego Wacław̃a/ po mālym c̃zasu (z dopuŃczenia Bo
 žego) Cesarz Dca p̃rwy slyŃac iego okrutnoŃci t̃ora nād brācem swia
 t̃ym m̃ezem vdziałal/ zebrał p̃zeciw temu woysko (c̃h̃ez y o posluŃen
 stwo) k̃thorego gdy porāzil nā wielkie iego wżgārdzenie/ musiał k̃tch̃ do
 kuchnie nosić a dzierżec nād ogniem w kuchni/ y zā herb kocic nosić.

Lata 967. Bolesław okrutny z wielką hańbą

vmārł/ a syn iego Bolesław miłostiw y wżwolon nā k̃riestwo/ k̃thor̃y
 20. kosciołow postāwić dal y drugich z oprāwiāc/ co była iego baba po
 palila Drahomira.

Bolesław va
 mārł,
 Bolesław k̃xi
 ze;

1. Woyciech
Biskup.

Tęgo czasu Dřechmar s Sástien zlemil cřlowiet wczony/ y Słod
wiensti lezyt umial/ Biskupem pirowym Cřestim zostal/ ktory rychlo
umarl/ a na iego miesthe wsadzili Woyciecha Ebiectiego grabie/ syna
Slawnita/ od żony Strzyslawy/ ktory byl nowo z Wloch przyiehal
z wielkoscia křiaż y z wczem dobrym/ ktory byl od Magutinskiego Bi
skupa przez roztazanie Cesarstie poswiecon/ ale gdy obaczyl lud w Cze
chach nieśworny/ bledliwy/ wporny/ niebogoborny (bo iśće byto wiele
poganow) hedł potym přecz a wstapil do klasztoru swietego Alexego w
Rzymie/ gdzie tam mnichom sluzyl iako konwierz/ bo go nie znali/ Ry
chlo potym Czechowie poslali do Rzymu/ prosic papieža Benedikta sto
domego/ aby im kazal wydat ich Biskupa/ wczynil to Papież iż go s klas
ztoru dano. Opac onego klasztoru wstydil sie za to/ iż sie im to Biskup
wyslugowal/ y powiadal o tym iż ten cřlowiet swietego żywota jest/ bo
znati czyni/ iednego czasu upadla mu sklenica z raki gdy mu niosl pić/
kchora zasje calo z ziemie wziat y s picciem. Pobymy swiety Woyciech
nico/ zasje przed mierzadem hedł do Rzymu/ gdzie przed Papieżem mie
wal mřa/ Czechowie zas poslali do niego prosiac/ aby do swego Biskup
stwa przyshedł/ ale on wyszedł y z Rzymu przez Bostie oznaymienie/ pu
scil sie do Bulgariy y do Kärwatskiej ziemie/ gdzie tam wick ludzi po
křcił y nawrocił/ y swietego Szczepana nauczył křesciānstkiej wiary/
ktorego też otrcił przez Bostie objawienie/ o czym heroto pisano w kro
nice Begierstiej/ Potym swiety Woyciech hedł do Polski gdzie nau
czyl ludzi Křesciānstkiej wiary/ w Gnieźnie bedac zostawil na swym
miejscu Gaudenciusa coważnyhā/ a sam hedł do Prus/ gdzie tam od
okrutnych ludzi Poganstich zabit za rzeż lata 999. ktorego po
tym ciato Polacy przeniesli przez pracu Gaudenciusa Biskupa Gnie
znieńskiego do Strzemesnā/ a s Strzemesnā do Gnieznā.

1. Woyciech
zabit.

Pata 999. Bolesław miłosierwy umarl fhtory
bardzo wiele s Pogany czynil o Křesciānstę wiare/ syna theż napomi
nal aby był dobrym Křesciāninem.

Tęgoż roku sin iego trzeci Bolesław na Křestwo wybran/ kthory
mial dwu synu z żoną Czemslawu. Oldricha a Jaromira. Tęgo tho
Bolesława oslepil trol Poloki Bolesław Chabry/ chal iato w Cřestiej
fronice stol/ iż rzeżli sobie dat miejsce gdzieby sie zicchali w mālym pocze
cie/ a zicchali

etc/y zlechali sie w Elasku/cam go Nabry dal poimac/a zelazo rospas
laige przed oczu mu przypytano a od tego oslnal, porhym sie do Czech
Alepo n. wrocił.

Lata 1003.

Jaromir sin Boleslaw a sie
wego na kresstwo wyzwo-
lon/ kthorego Berbowcy
chcieli przyprawic o gardlo wy-
wiodszy go na low/ ale od nie-
kto. pch byl obronion. Za tego
to Jaromira krol Polaki Boles-
law Chabry wielka stod. wezy
nil w Czechach/ Pragi y inych
miast zdobywal (przez sprawa
Berbowcow) ale nie dlugo icy
dzierzal/ bo pastyrz ktory doby-
tek past na smowic rano wolal
na wrotnego aby brone otwo-
rzyl a byla mgla/ gdzie sie tham
wypyska Czechie zatrzply/wnech

Jaromir krol
je.

Pragi dobył
krol Polaki.

Pastyrz zdra-
dził Polaki.

Oldrich krol
je.

sie do miasta rzucili a Polaki wypili/ iż krol ledwo uciekl/ porim Berbow-
skich dom wyscinano krom drugich co do Polaki uciekli. Zego Jaromi-
ra brat Oldrich sluzyl na Cesarstwu dworze/ kthorego byl dal Cesarz do
wiezienia wsadzić i napmu krola Polskiego/ kthory uciekly z wiezienia
przypchal do Czech wyslupil oczy bratthu Jaromirowi a sam sie kiaz-
ciem Czechim wezpnil/ zone poigal kmięca dziewczę/ ktora zwano Boze-
na/ ktora mu porodila syna Brzetyslaw a zuffalego.

Za tego Oldricha krol Polaki zborzyl Morawską ziemie y Sasię kres-
stwo y Henrika Cesarza porażil/ ale nie wiedziec iakim tham sposobem
byl poiman krol Boleslaw/ aż go potym Polacy summam podupili.

Boleslaw Ch-
bry.

Lata 1037.

Kiazę Oldrich umarl/ na tego miejsce wybrali Bretislawa i Bo-
ziny vrodzo

Bretislaw
książe.

Judita wymo
wna.

Źlony wrodojonego / który był oniofi mniste s klasztoru w Drzeźnie Judita
te core Margrabie Ottona / ktorzy sie żalował przed Cesarzem o then
gwalt / Cesarz zebrał woysto ciagnął do Czech / tam w gorach Czech
był od Żalog porażon / drugie raz sie zebrał ieszcze lepiej / ale Judita / pro
siła meza aby s Cesarzem bitwy nie zwodził / iechala sama przepiecznie
do namiotow Cesarstich gdzie tam y oycu nalazła / tu ktorym wezynała
rzecz spanila meziną a roztropną / tak iz sie wyspisy dziwowali / ktora po
wieściu Cesarza y oycu odwiiodła od gniewu przeciw Bretislawowi / a
meza tez nawiodła iz czynil pokore Cesarzowi a poddanosć zachował /
za ona pokora ktora w namioie Cesarzowi wezynał / Cesarz mu dāros
wał herb czarną orlice / a tociel od tego czasu stracili / ktory za herb nosi
ly Książeta Czechie od Bolesława otrutnego.

Jaromir zabiti Żegoż czasu Jaromir slepe Książę zabiti na wychodzi od Wierbowatich

Lata 1309. Bretislaw żnając krola Polś
kiego Kazimierza syna Miesławowego był spokojnego a nie waleczne
go / zebrał woysto wilił do Polśki y poczał wotować a ziemię gubić od
Krakowa aż do Gniezna / tam w Gnieźnie wyjął ciało swietego Woy
ciecha y swietego Gauden:ia Biskupa s starby wielkimi / zanięśli to do
Pragi / Krol Polśki żalował sie tego nań przed Papieżem y Cesarzem /
żalował Czechy Papież a Cesarz woysto do nich zebrał / ale iz Błogostwie
dawno łakomi na pieniądze / rozdzielil sie snimi na polychymy starby
Bretislaw / przeto wshyttych winy był / y ieszcze sie stroil do Krakowa / aby
gi z gruntu wyprotil. Kazimierz poslal k niemu posly chcący mu płac
dawać każdy rok aby go niechal w pokoiu / tho bārgo rad wezynał Bretis
law / a od tego czasu płac płacili Polacy Czechom / według ich kromitl.

Spicigniew
książe

Lata 1055. Bretislaw umarl / pochowan
na grodzie Praslun y swietego Dita / na iegolmiesce wybran Spicia
gniew syn iego / ktorzy sie poczał obchodzie niemilosciwie s poddanemi /
bo zapalczysty był / mniste s klasztoru wypędzil / y brata swego żone A
rabone wsadzil / aż mu sie swiety Wit wstazal wesnie / thoż go hamował
od okrucienstwa.

Lata 1061. Spicigniew umarl a w łoscie
k Praslun pochowan / na iego miesce wybrali Wrathyslawu / ktorzy

wnet ine bráti rozdzielil Moráwská zímia / thýlto Jaromira checiel o Bratislav
 swieciť ná Biskupstwo y iuž miał dwoie swiecenie / ale pothym wzgár
 dziť pľesem wsiadšy ná koň viechal do Polstiego krolá / prosząc o pomoc
 ná bratá Bratislavá / ale iž žadano przed tym krolá Polstiego o sio-
 stre Swietochne aby iá dať za małžonke Bratislawowi / przeto Jaro-
 mira ná Biskupstwo Czeskie namowili / Bedąc Biskupem šalá / a Biskup šalá
 bowiem przyecháwšy do Olomucca do Biskupa Morawstiego / nálažl
 przed nim rzodtiew s chlebem a s solá ná stole / a wode cukrowaná / po-
 chwytil Biskupa za lep mowiac / co ty nam Biskupom sromothe czyn-
 niš iž nie žywíš iáto práwš pan iedno iáto žebrať / a Biskup Moráw-
 ski nie nie mowil / iedno miserere mei Deus etc. a gdy byla stárga przed
 Papižem / poslal Papiž Kardinála iednego do Czech / aby wypowiedziať
 wšy sie pewney rzeczy / mpa po wšyřtich koscielech zapowiedzial / Ká-
 dynal gdy do Czech przyecháľ zapowiedzial mšy sluzenie / thám wnet
 ostocžyli Kardinála iž mu il rozgrzešyć zapowiedz / potym oycá swietce
 so šloteľm přenáležli.

Rata 1085. Henřik Cesarz wežynil syem w Ma

guncy gdzie byli Korjerštowie / byl thež Bratislav přzwány krol Cze-
 ski / gdzie mu Cesarz przypominal iž nie czyníš thych pošlug Cesarzowi
 ktore czynili twoi przodkowie s Czech y z Moráwstiego Kroleřtwa / kto
 ry dosyć wkládnie powiedzial / iž iest záwždy gořhow s swemi ludzmi thyc
 ku potrz bie Mářštatu Cesarstiego / Gdzie Cesarz za iego powolnošcia
 wziaťwšy korone kroleřstá / wdzial mu iá ná glowe / a biskupowi Ma-
 guntištiem u restázał pomázać według obyčáia / a od tego času pře-
 niesiona iest korona kroleřtwa Moráwstiego do Czech / thegož času y
 Biskupstwo Moráwskie do Czech bylo přeniesiono / ale šie tho potym
 zmiěnilo / abowiem po smierci Jaromirowey wežynion iest Biskupem
 Olomuckim Andžey z Dubrowice / a Kozmáš Práskim. Přeniesienie
 Korony.

Rata 1093. Krol přimřšy Czeski Bratislav o

mářš / ná Vyšehradie pochowan / ná tego miěštec Kunrada bratá wy-
 bráti / ale iedno šiedm miěštec byl žyw / Po nim wybráti Bratislawa
 wtorego syná Bratislawowego. Bratislawto
 ri kxiáze.

Zmiu to Bretislawowi wtoremu (iakož ich kroniki wkażu) krol Pol
ski Wladyslaw ktorzy byl po Audacie placil dan wshetke zadzierżana/
to jest summa tysiac grzywien srebra/ a peshedziesiat zlotá/ czego w Pol
skiej Kronice ani w inych nie mäs.

Bretislaw za
bu.

Zego to potom Lorek Werbowski zabil strzala z luku/ gdy sie byli opoz
dzili na kowit/ z naprawy niektorych.

Lata IIII.

Borzywoy
kxiąże

Pozabitym Bretislawie wy
bran na Kriestwo Borzywoy
wtory/ brat przyrodny Brá
tislawow/ ktorego stryj Swatho
pluh Morawskie kxiąże bedac na
pomocy bratu iego Wladyslawo
wi wygnali/ aż wcielł do Polski/ p
z bratem młodszy Sobieslawem
pobrywshy mało w Polsce Borzy
woy/ obrocił sie do Cesarza Henric
ka czwartego/ ktory na ten czas byl w Sasiey ztemi/ powiedzial mu

Borzywoy v
ciekl do Pol
ski.

Swatopluk
gwaltownik.

swe przynad/ a obiecal Cesarzowi sto grzywien zlotá iesli go zasje na
panstwo przywróci. Cesarz iako latom p poslal po Swatopluka/ kto
ry Dehe syna swego na swe miejsce posadzil w Czechach/ iechal do
Cesarza/ ktorego Cesarz dal wsadzić/ bedac w wiezieniu obiecal Cesarz
owi dać sto grzywien zlotá/ a srebra siedm tysiac/ aby go wolnym uczynil
A tat Swatopluk posupil koscioły w Czechach dal Cesarzowi dan/ a
w osiátku siná swego Dehe zastawil/ ktory gdy byl wsadzon/ wcielł ry
chlo z wiezienia/ Cesarz iako latom p zyczyl Swatoplukowi częstiego
kriestwa iż mu sie dobrze oplacalo/ smowili sie potym na krola Polacie
go obawiajce sie Sobieslawá albo Borzywoitá/ by mu nie przekazili w
kriestwie/ zebrali wopsta przeciw Boleslawowi krzywoustemu/ p pobza
li mu Slasie tráiny/ a gdy byli v glogowá/ krol Polski nalezł Werbo
wskiego Jana (ktory dobrze swiadam przestotom Czechich) ten ian z
rohating przypadshy do namiotu zabil Swathopluka Czechiego/ po
tym p Cesarza Henrika czwartego Polacy porazili na psiem polu/ po
smierci Swato

Smierci Swatopluhowey wybrali Czechowie za krlaze Wladyslawa
brata Borzywoiowego/ ktorzy Othe syna Swatopluhowego wsadzil
(tez sie boiac by mu nie przekazal/ a tak w ten czas bylo wielkie rozewna
nie a zamieszanie okolo krlstwa/ Borzywoy tez y Wacslaw pomocnik
tego zaszle byli od Cesarza poimani/ przez przenaiecie Wladyslawo/ Krol
Polsti Krzywos do Czech wtargnal s krlazeciem Czeskim Sobiesla-
wem/ y nabral wiele Plonow/ ale y rzeki Thruchnowa (przez porade
Zdzierzychowe) wderzpli na nie Czechowie/ plony im odieli/ thamze
ten Zdzierzych zabita Sobieslaw ranion/ Potym za przyczyna krola
Polstiego Sobieslaw Stricz Wladyslawow byl przywrocon na oyczyn-
zine/ y wziat wspyte wlosc (nad rzeka Elb albo Labi) hradecka/ Otha
tez wypuszczon z wiezienia y oddzielon na swa oyczynzine/ przez zjedna-
nie ich matki Swatochny/ a z Borzywoiem napoly krlstwo Czeskie
rozdzielil/ ktorzy potym rychlo umarl/ na Prastim zamku pochowan
w koscielu swietego Wita lata 1024.

Lata 1125. Sobieslaw po bracie Wladyslawie

na krlstwo wyzwolon/ ten bracia Morawskie krlazeta posadzal/ mie-
dzy ktoremi Bretislaw Cunradowego syna oslepil/ tenze cho Sobies-
law zapomniawszy dobrodzynstwa ktore mu Polscy panowie y s kro-
lem czynili/ wtargnal do Slaska y do Polsti a wiele szkody podzialal/
to iest/ nakradl sie doshy/ Abowiem w ten czas krol Boleslaw mial s so-
ba co czynic w Rusi/ a on okolo Krakowa trzy sta wsi wybral y popalil/
a ludzi do Czech wygnal/ ale ie potym rychlo Cesarz poiednal.

Sobieslaw
krlaze.

Lata 1140.

Sobieslaw czeskie krlaze v

marl/ Wladyslaw synowiec Sobiesla-
wow/ ktorzy na ten czas s Cesarzem iezdzil do
Bozego grobu za krola wybran/ ktorzy poial
za zone Kedrute siostre Cesarza Kunrata/ kto-
ra mu zostawila trzy syny po smierci/ Frideri-
cha/ Swatopluha/ Albrechta/ a dziewczke Amyzte dali do klasztoru.
Ten to Wladyslaw byl iechal s Cesarzem Friderichem do Mediolanu/ a

Wladyslaw
wihory Kral
Czeski

Kedrutha

łam pomógł dobrać Cesarzowi przeciw opornym a zuffalym Medio-
lancikom / skąd Cesarz włożył nań królewską koronę a biskupowi swe-
mu kazał pomazać / y herb ludzkiem Kpcerstkiego stanu rozmaite rozdał
na rycerstwo pasał / a samemu lwą kazał nosić białego w czyrwonym
polu który iścieże y dziś noszą.

Fortuna *sie* **mieci:** **Lata 1168.** wielki mor był w Czechach / a troje słońce widziano.
Ale iako sie czas s forthungą mieni Władysława który Cesarzowi tu po-
trzebie bywał s swoim ludem gardło wazył / herbom mu za to nadał a
królestwo wziął / a dał Oldrichowi synowi starego Sobiesława / a then
Oldrich dawno służył y Cesarz / y prosił Cesarz / aby kazał brata jego
wypuścić z więzienia Sobiesława / który był w więzieniu y Władysława
Cesarz rzekł nie tylko go rostaże pusić / ale y królestwo mu weźmie / abo
wiem tego nad bratem nie miał czynić bez mego wolen / a już był Władys-
ław synowi swemu spuścił państwo Czeskie / Cesarz rozgniewał sie
wziął koronę a dał Oldrichowi s Sobiesławem.

Sobiesław *kxiąże.* **Lata 1174.** Władysław król Czeski umarł /
na jego miejsce wsadził Cesarz Sobiesława Oldrichowego brata / któ-
regu też potym wypędził dla starog które nań często bywały o okrucień-
stwo / a dał Fridrichowi synowi nieboszczyka króla Władysława / za sie
ktorego gdy niechcieli przypiąć Prążanie / przestraszył je potym Cesarz iż
musieli przypiąć.

Fridrich *xiąże.* **Lata 1174.** Władysław król Czeski umarł /
na jego miejsce wsadził Cesarz Sobiesława Oldrichowego brata / któ-
regu też potym wypędził dla starog które nań często bywały o okrucień-
stwo / a dał Fridrichowi synowi nieboszczyka króla Władysława / za sie
ktorego gdy niechcieli przypiąć Prążanie / przestraszył je potym Cesarz iż
musieli przypiąć.

Fridrich *umarł.* **Lata 1190.** Fridrich Książę umarł na Pra-
skim zamku pochowany / na jego miejsce Kunrada Morawskie książe
wybrano / który rychło iadąc s Cesarzem do Wloch umarł kiedy leżeli y
Kampanię / przypwiezion do Czech zaśniedłony / na Praskim zamku po-
chowany.

ehowan/ po nim był Wacław ledno trzy miesiące/ a biskupowi Cln
drichowi sprawa ziemska poruczona/ który ją sprawował dosyć opatrz
nie pięć lat/ tylko to za tego czasu był przypiechał Kardinale z Rzymu ogle
dować sprawy duchowney/ a gdy obaczył iż nierządnie z niewiastami
mieszkali/ karał ie/ oni się wnieśli nań rzucili słowy/ a by był wrzas do Bas
wor nie ocieli tam by był zostal.

Lata 1197.

Przemysł albo S

tocarus który był Moraw
skim Książciem/ na Czeskie
krolestwo wyzwolon/ a brat ie
go Władysław na Morawskie
kroremu to Przemysłowi Filip
Cesarz dał koronę krolewską za
ie^o powolność/ miał żonę Kon
stancję która mu urodziła syna
Wacława/ którego korono
wał Krolewską Koronę ięże
dzieciem/ miał też trzy dzie
ci s ktorich była jedną daną Książ
ciu Polskiemu Anną/ która
założyła klasztor panieński w
Polscey w Broclawiu swie
tej Klary/ tamże w Broclawiu po śmierci pochowana.

Przemysł
sk. h. 61

Wacław ko
ronowan

Lata 1230. **Przemysł albo Sthocar** krol Cze

ski zabity/ a w kościele Praskim o swiethego Wita pochowany/ syn iego
Wacław na iego miejscu wziet inż koronowany/ tego to Wacława
syn był Władysław/ którego inż był Polskim i Kąkustim Książciem/
tak tako w Czeskiej kronice stoi/ chwał był zbardział/ iż nie tylko ludziem
był hard/ ale y Bogu/ iednego czasu bluźnił przeciw Bogu/ mucha ią
kap wleciała mu w gebe a przešla ogonice/ za nią się krew rzuciła aż
mu iężadny nie mogli ustanowić/ a w tym umarł. Drugi syn Wac

P p

ławow imię.

Przemysł albo
Otokar król
Czeski

Nawośm smoleniem Przemysł / tchorému był ociec spuścił koronę / Przemysł
wsił się oycu w wielu rzeczach / ociec go dał do wzięcia / a sam się drugi
raz dał koronować / a synowi Przemysłowi dał Morawską ziemię / pod
tchorým Belą czwartým Włostki król wsił wszystkie splundrował Natuśy
Syrsko y Morawę / A gdy do Olomunicy przyechali wiele się ludzi
stopiło w rzece Morawie ocietając / wsiłże je potym odegnali.
Przemysł albo Otokar Prusaki poraził / a wiele ich nawrócił na Krześci
ańską wiarę. Tenże Przemysł nie chciał być Cesarzem / potym tego za
łował / bowiem wielkie walki między im a Cesarzem Rudolsem były o
Natuśy / na ostatku zabito od Cesarza a od Węgierskiego króla Ładysława
trzeciego.

Bacław Cze
ski y Polski
król.

Lata 1297. Bacław syn Otokarowi na Pol
skie królestwo a potym na Czeskie królestwo był wzięty / ale królestwo Pol
skie puścił a na jego miejsce Łokietka wybrano / za złą sprawą Łokietka
wygnali / a po Bacława posłali / który za się królestwo Polacie przyjął
y dziedziczył Kysche pojął / syna też tego Bacława wzięli Węgry
na królestwo / bo przed tym miał pierwszą żonę Juditkę córę Rudolfa
Rymskiego króla / który mu był Otokara oycą zabił / a przez żonę pier
wszą upołożył się między sobą / majątką zaś króla Bacława rzeczona
Kunhutha / siostrą Griffiny Królowej Polskiej Łestowej czarnej /
tę była poięła z miłości Zawisze pacholka krasnego ale obogatego / a
tak stym Zawisza Bacław miał wielką trudność o Czeską koronę / aż
gi na ostatku dał się poimawşy. Tęto król Bacław pierwszym Kur
fierstem wzięzion na wybieranie Cesarstwa od rzezy Niemiec / na
co jest list od Cesarza Rudolfa na którym mu schynęstwo porucza.

Lata 1305. Bacław król Polski y Czeski o
marł mając lat 34. a na Zbrasławiu pochowany w Czechach / na jego
miejscu wybrany jest syn jego Bacław drugi król Węgierski młodziemiec
cnośliwy nabożny ale niefortunny / a bowiem od wielkich panów był
wzgardzony / za nie go sobie nie mieli a zwołując Węgry / przeto koronę
Węgierską spuścił Włostkowi królowi Baworskiemu / a na Czeskie
mi panę chcąc się poimąć / iż tniemu chęci nie mieli / za warşy się ze
dwimá

Wielką łomornikem osobno / kazał garncew kłto nowych przynieść /
 na których spisał pany iako którego zwano / po którym tym ony garnce
 posłali miasto ichnych panow mowiac / wieś co ty mnie weźnił a ty
 też etc. Then Wasław gdy sie stroił z wojskiem do Polski na Lotietka
 król i z mu opczyżne posiadł / w dziekanistim domu w Skomunicu za-
 bit nie wiedzieć od kogo / bo też tego meżoboyce zabitego należono / thak
 sie domniawiali że sami naimnicy meżoboyce zabili aby ich nie wyda-
 wal / Panowie Czescy byli w tym podeyrzeniu / abowiem to garnce wpy-
 skto zrobily / bo co wiec dziecie z młodu igra na starosci sie temu miewa-
 mowili. **C** Miedzy inemi dzwry tedy to jeden / i z trzech królów Cze-
 sey / ktorzy sie do Polski wojowac stroili / każdy smich hanciebnie na drodze
 zabito / to jest / Swatopluch / Bretislaw / a Wasław / o ktorych już wpy-
 sey pifano / a thę na tym Wasławie przestął rod Przemyśla pierwszego
 dziedzica Czeskiego / który trwał przez 600. lat.

Król Swacz-
 law zabito.

Skonczenie
 dziedzicow
 Czechich

Rata 1307. Rudolf kriaże Ratuskie gwałtem

się wbił na królestwo Czeskie / ten poiął Rysche żonę / która pierwszy była
 za pierwszym Wasławem s Polski / ale nie był spełną roku aż umarł.
 Na ten czas był wielki głód w Czechach z wielkimi suszami.

Rudolf Nie-
 miec.

Rata 1310. Hendrik albo Gindrich kriaże Ra-

tuskie gwałtem też wpedł na Czeskie królestwo / chocia prawą dzie-
 dzieżkę poiął / a stał był w zagardzonym od wszystkich panow / i z dierzał z
 Niemcy Praskimi przeciw im / gdzie byli posadzani w Pradze nieko-
 rzy / tak iż musielichłowie dziawci pomyłowac z miastami / a swoje też do nich
 dawac / a tak widzac swoje niewolę posłali do Henrika Cesarza aby im
 dal Jana syna swego za paną / który to weźnił i posłał go poćciwie do
 Pragi / gdzie przyechawszy do Pragi wybił kriaże Ratuskie a sam od
 wszech koronowan / wziął żonę Alzbięte s którą miał syna Karla / then
 Karzel był potym cesarzem Krześcianistim / aczkolwiek był dobrym spra-
 wca król Jan / wpał też desyć trudności wzywał z Węgry i s swem / na
 ostatku chciałie zaścimarezyć na Zetuwodstwo Rzymskie z Ludwigiem
 królem Rymskim. Stoi też w kronice Czeskiej / i z posmierci Lotietka
 króla Polacy odkupili tytuł o Jana Czeskiego króla na Polskie króle-
 stwo summa

Henrik kria-
 że.

Czeski król
 Jan.

stwo/ sumina pieś set grzywien/ a dał te suminie krol Begierstki za Kda
Krol Jan Slep zimirza krola Polstiego swagra swego/ ktorzy krol Jan rychlo potym
 ofnzał/ Bog przepuscił iż lupił kescioły y kapłanśki dochody y starty
 pobiral/ Potym ciągnął do Polski y do Prus a tham wiel: stody dzia-
 łal/ gdzie potym iego wojsko v Bytomia/ na switanu obaczywszy cza-
 kiedy przespiecznie odpoczywali/ porażono/ lud plon y in: rzeczy zdo-
 mowano/ pány pobito/ drugie poimano/ zwaszcza pány Slego/ ktorzy
 byli starzymi/ aż ie potym dano na okup/ potym krol Jan Slep zebrał
krol Jan Jabit wojska przeciw Anglikom za krolew Francyjskim a tam Jabit.

Pata pafistiego 1347.

Karzel margrabia

Karzel Krol
Czeski Cesa-
rzem wżymio

Morawski/ krol Rzymi/
 sin krola Jana/ na stolet encow-
 ski wybran/ a Jan brat iego mar-
 grabia Morawskim wżymion/
 ktorzy karzel w Rzymie cesarska
 korona był koronowan/ y rzezon
 test Karolus czwarty/ tego to Pi-
 zafscy Wiepżanie mało o gára-
 dło nie przyprawili/ prosiwszy go

Zigmunt od
krolewny

na część carus sum zapalili zaparwszy go w n: ni/ ale go swoi obronili/
 iż ten z: y przysgodzie oped/ miał czter: y żeny/ z ostatnia czwartka miał
 syna Zigmunta ktora była s Polsti krola Kazim: rza dziewczką Alzbieta
 też była koronowana cesarską koroną/ miał przed t: m in: go siną Bac-
 sława/ ktorego był za żywcem koronował na cesarstwo za wi: imi dary
 ktore Kurfi: rsum obiecał dać/ a tāt był zubożył rozne Czeska y cesar-
 ska na ty dary/ Przypedł też był w nienawist do Czechy y Moraw-
 skich Pánow/ iż wiecy milował Ni: mee niż Czechy/ a z Wiepżany
 dzierzał przeciw Slachet/ bo sam z Ni: mee popierł Lucimburcu/ do
 Bożego grobu nie chciał iść a z drugimi ratować Krześcian/ moreige
 iż niema nato cżym nadożyć.

Pata Pańskiego 1378.

Karcel czwarty Ce-

sarz Rzymu a krol Czech
umarł/ a w Pradze w swietego Ji-
cha pogrzebion/ na tego miys.
wzieli Wacława syna tego/ ktory
iepcze za żywotną cyowstego by-
koronowan na cesarstwo/ ale wnet
przyszedł w nienawisć Czechom/ i z
wiecey folgował Niemcom niż cze-
chom/ y chciał Niemcy wpychać

Wacław Co-
sarz y krol

ziemię osadzić/ a dla tego niedbałości wiele sie złego wsedzie działo/ zjecha
wszy sie Kurfierstowie wziali mu Cesarstwo a dali Robertowi/ a Si-
gmunntowi była dana małżonka Maria Lodwiga krola Węgierskiego
y Polskiego dziewczka/ po której wziął koronę Węgierską/ petychym też
gdym umarł Robertus cesarzem Rzymu wczynion/ Brata Wacława
wiele razy sadzał aż tam w więzieniu umarł. Sigmunt zebrał
wroty przeciw Turkom/ ale przemożon od nich/ dał i to panów ściać
Węgierskich/ potym samego poimali a dali w moc iedney panię kro-
rey był dal męża ściać/ ona mając go w mocy y z inemi/ mowiła knie-
mu dluga rzecz a roztropną tak iż płakał Cesarz słysząc ten powieść o to-
so swych misfortuny/ na ostatek ona pani zlitowała sie nad nim prosiła
synów swych aby go puścili/ snadź to nam potym wszystkim dobrym na-
grodzi/ za tego slubem puścili go/ a w then czas nie sie dobrego nie działo
w Czechach abowiem tro mozn było ten lepszy był.

Sigmunt Co-
sarz stracił bi-
twe s Turkis

Pata 1411. Były w Czechach wielkie ro-

znie albo paná nie mieli nad sobą. Dus Jan rądnodzia Prásti wsta-
wil Czechom przypominanie pod dwiema osłami/ to jest/ osobno ciasto Husan
a osobno krew swa etc/ a wyszedł niemu przysłał/ potym był pozwan
na śm do Konstancji tamże spalen/ a po nim Jeronim wczynn w rok
Witles ipeże mało przed Dussem bledliwą wiarę rozsiwał/ gdzie wiec

Zyska

Posłowie do
Polski

Korybut wy-
pedzon

Bzdzińska

Zigmunt krol
Czeski potom
Cesarz

Testament z
sczyn.

le chłopsztwa na panny podburzył / iż kilka dziesiąt ludzi pobitych z tego se-
tu było / kładąc o wolności Krześcijański / aż przyszło na żyte / który sko-
ro Dusa spalono zbuntował się s chłopsztwem a s Prazany przeciw pa-
nom a krzyżem / osadzili gorę Zabor wielkim ludem / tamże w Pradze
indziej kościoły polupili y kapłany pomordowali / kościoły popalili wie-
le ludzi pomordowali którzy snimi dzierżec nie chcieli / zwłaszcza niemce
Cesarza Zigmunta haniebnie porażili y s panny Czeskimi / tak iż się im
żadny nie mógł oprzeć / tamże w taborze żony dobytki kapłany swe y in-
rzeczy mieli / a bratni się zwali / mieli ludzi wszystkich około 40. tysięcy.

Lata 1420. Posłali Czechowie do krola Pol-
skiego Jagiella / aby ich panem był tym obyczajem aby snimi pod dwie-
ma osobami ciela Bożego trzymał / Krol nie chciał sam być / ale posłał
brata Korybuta / ktorego wdzięcznie przyjęli / y zastawiał się za nie bary-
zo przeciw Niemcom / wszakże obaczywszy iż nie chciał s nimi ich sekty
dzierżec wsadzili go / a potem przez wypędzili / thāt że przez pana chcieli
być / sto y dwadzieścia iednych klasztorow powybierali a popalili / Potom
niewiaki Bzdzińska Hetman Zaborstki z niektórymi swymi wszedł w rada-
łakoby mogli pragę obieć / iuż się im było stać nisko na gorze / Prazany
niektorzy s taboru ostrzegli aby byli pogotowu w noc / a gdy Zaborstki
ku Pradze mileżkiem w noc przyszedli / Prazanie obaczywszy oddali się /
od tego czasu stała się między nimi nieprzyjaźń tak iż się sami s sobą dłu-
go kłóćali / Prazanie widząc iż źle przez pana / posłali do Zigmunta a-
by ich panem był ponieważ jest ich panem przyrodzonym / dawszy mu
napisane artykuły ktore jesti chce trzymać / Zigmunt jako przyrodzoney
ziemię pragnąc / rzekłim artykuły trzymać / przepiechał y był od nich to-
nowan / a przed tym zjednał się był żył iuż s Prazany / iedno Niemcy
przed nim pokotą nie mieli / Zigmunt potem zebrał wojsko na Zabor-
stkie / Zaborstki opatrzywszy się odegnali nie poctiwie Cesarza od taboru /
bo w pewnym miejscu leżeli / a tam żył i oko drugie stracił stojąc pod
iednym drzewem / strzelono nań trąsiono w gąłg s ta mu gąłg wybi-
ła oko / potem rychło żył i umarł / testament uczynił / aby go s skory
odarto po śmierci a beben s niego uczyniono / aby gdy Niemcy poydą do
Czech weni bebnano / Potem on Zabor na onowię się rozdzielł / iedni by-
li Syroczki ktore żył i rządził / drugie zwano Zaborstki ktore hetman
rządził / a tak

Liſt 1521

rzadził/ a tãt s Prãżãny wzãawſzy przãżni/ do miãſta ſie po troſe pro-
wadzili/ o ktorych potym był tãż nodyciã Rokiciã Dufow y ſetti/ tro-
ra trwa aż do tego cãſu s przyzwoleniem krolewſkim.

Rokiciã
kãżãł

Lata 1437.

Zigmunt Krol

Wegierſki y Czeſki/ Ceſarz
Nymſki umarl/ a na Prãſkim
zãmtu o ſwietego Wãclãwã w
koſciele pochowan / a do Albrech-
tã krolã Wegierſkiego y Ceſarza
Nymſkiego poſlali / poſlawſzy
niektore articuły ſpiſane ieſliby
ich pãnem chciał byé a ty articu-
ły trzymac a zwaſzczã otoko wia-

Zigmunt
marł

Albrecht Cze-
ſki krol

ry/ wczynił cho bãrzo rad/ tegoż roku był od nich koronowan / ale nie był
żyw iedno rok/ umarl zoſtãwiwſzy po ſobie ſynã Łãdziaławã kthori ſie po
tego ſmierci wrodził od żony Alzbiety ſioſtry Fridrichã krolã Nymſkiego
ktory potym był Ceſarzem a opiekunem tego dziecieciã.

Lata 1440. Wegrowie bacząc młody wiek

ſwego dziecioziã / poſlali po krolewicã Władziaławã do Polety / aby ich Władziaław
pãnem był / ktory przyechał doſyć ozdobnie a poćciwie / wſããżẽ wiele ich Polſki krol.
było kthemu na odpor mowiã / iż nieſluſno nad dziedzicã inego pãnã
pukać / a w tym krolowa Alzbieta wtrãdla korone Wegierſkã / wcieta
ſniã y s ſynem do brãta Fridrichã do Wiedniã / tãmżẽ ſynã koronowa-
lã kthoremu iedno czterzy mieſiãce były / gdy to abãżono iż korony nie
mãſ / iechãli z Władiaławem do Wiclahrãdu / a tãm go koronowali dru-
gã koronã / ktora byla na grobie ſwietego Szeżepãnã / Zego cãſu Cze-
chowie żadnego krolã nie mieli / iedno Gubernathora wybrãli Gyryſtã
z Kunſtatu aż do lat dziecieciã / przez ty cãſy tãż w Czechach były wiel-
kie roſtyrki mordy a ſłodziejſtwa / aż przez czternaſcie lat / a gdy przy-
ſiedł Łãdziaław tu 15. latom / w Prãdżi koronowan / z wymowionem
articuły /

Articuly/ Władysław Krol Węgierski gdy od Zuckow v Darny jable.

Ladyslaw **mark.** **Ladyslaw** też kthory byl na krolestwo Węgierskie koronowan/ gdy przyszedł tu siedmnaście latom vmarł/ pochowan w Prastim kosciele w grobie swego pradziada Cesarza Karla.

Lata 1458. Po śmierci Władysława Krola

Irzyk **krol** **Czeski.**

Czeskiego wybrali Czechowie sobie za Krola Jirzka Podebranskiego s Kunstatu/ a to przez przewod Krola Węgierskiego Matiasa a Jana z Kotician Biskupa/ abowiem gdy byl Matias w Pradze w wiezieniu od Władysława/ przypacielskie snim nakładal iako Gubernator/ od tego czasu sława krolestwu Czeskiemu vmnieszona jest/ iako rod krolow sli opuszczon/ czescia też y dla walet/ abowiem Matias skazil walcami niepotrzebnymi Węgierską ziemie/ Jemu też kwoli Krol Jirzyk Czeską korone skazil czyniec mu pomocy (bo mial core Jirzitowe za malzonke) tak iz byli wyptek swiat na sie zwasnili.

Lata 1471. Krol Jirzyk wpadł w niemoc

zw. iul i sobie panow Czechy/ pytalich togo by sobie za pana wyzwolił li po tego śmierci. Powiedzieli/ tchorego chwiet syna Kazimirza Krola Polskiego. Odpowiedzial/ wiedzialem tcho dobrze a dobrze chcecie/ daley mileżal/ wnety ta. al wypteli starby na Podebrana zwozie gdy obaczył iz sy i tcho s krolestwem miazali/ a w tym vmarł/ w kosciele swietego Miksa na zamku Prastim pogrzebion.

Irzyk **krol** **mark.**

Lata **tegoż** **roku** **posłali** **Czechowie** **do** **Polski** **o**

Władysław **Polski** **krol**

trojowica Władysława aby ich panem raczył być/ dawszy mu spsane articuly okolo zachowania praw y obycczaja/ przyzwolił Władysław/ przysial do nich poćciwie ktorego przysiali wdzięcznicy koronowali/ Posbo wielki słożyli (bo w Czechach Krol malo ma dochodu) dana mu malzonka Anna siostrzenica Krola Francuskiego/ kthora mu vrodzila syna Lodowiga.

Ten dobry cny Krol ktory pokoy rad milowal y dobro pospolite mnozyl/ a wzdy nie mogł być bez przesladowania/ abowiem tyleż Prascy/ iz nie chciali snimi Janą z Kotician sekci dzierżec/ przeto nań podburzyli pospolny lud tat/ aż jednego czasu zburzylo sie pospolstwo o niektore ludzi co wydawali

co wydawali przed nim te rady tajemne / a tak ostroczyli go w dworze przed Pragą chcieli go dobywać / lażąc mu y strzelając nań s tuf w os tna / aż niektórzy panowie Czescy zechawszy hamowali je od tego. Po tym w onym dworze nie chciał bywać / ale się przeniósł na zamek / w do bzil je y utrocił swą dobrocią / aż potom nań wpyły byli łaskawi / tylko sam Mátiasz krol Węgierski cho był tego główny nieprzyaciół / pobral mu był w Morawie wiele miast y w Czechach / na osthátku posłał do Wenecy po trućinę nań / y naprawił aptekarza Praskiego aby gi os trul / ale iż Weneci ostrzegali powiadaiąc iż tam wzięto trućinę / przeto się krol wystrzegał. Potym byli Mátiasz na Brocsławiu oblegli krol Polski y Czeski dobywali go / ale iż zimne czasy żąsły / przeto od Brocs ławia odstąpili / rychło potom sinowie uczynili iż się zgodzili / a Wład zysławowi wrócił miasta które był pobral. Po Władzysławowej śmier ci / Węgrowie go za krola przypieli / który je rządził a sprawował w poko iu / iż przez wpytył czas za niego obie ziemie pokoy dobre miały / okrom przyzakow / którzy byli od Papieża przyszli na pomoc przeciw Turkowi / gdy się Turci zjednali s kroliem Władzysławem krzyżakom wypowiedzia no służbę / oni zaś tym czynili wielkie słody w Węgrzech / krol Władzys ław posłał na nie Czechy / Węgry / Siedmigródzany iż je porozili.

Lata 1515. Ziechali się w Presborku z Ma ximilianem Cesarzem krol Polski Zigmunt a krol Czeski y Węgierski Władzysław / ale iż pol Presborku wygorzało przeto się byli do Wied nia ziechali / a tam się stało narównanie o co między nimi sło / od tego czasu dana Lodwigowi sinowi krola Węgierskiego małżonka wnuczka ta Cesarzka Maria Filipowa cora a Ferdinandowa siostra / a Ferdin andowi Krzyżaczemu Katuskiemu Anna siostra Lodwigowa.

Wykonawszy Władzysław krol Czeski y Węgierski na obu krolstwach lat 44. umarł w Budziniu w niedziele po świętym Grzegorzu lata 1516. w Bielehradzie poćimie pochowan z wielkim płaczem a z ża łem pospolitego ludu.

Lata 1522. Lodwig krol Czeski y Węgier- Lodwig krol
Czeski.
ski przypiał do Pragi z radesci z pospolitego ludu / a przed tym rot małż

Malgonte mu przyniesiono do
 Budynia Maria siostra Cesarza
 Karla piąty go/gdzie było w then
 czas znamięniet wesele. Thurek
 Soliman ktora wbedzie miał spie
 gi obaczyszpyich godowanie/ ze
 brał wolsto przyciągnął do Biela
 hradu Ractego/począł go meenie
 a pretko dobywać. Kral Lodwig
 nieborak chcąc ratować/posłał do
 panow Czechich aby ratunk dali
 ktorzy odpowiedzili/ nie powinni
 smy Węgriow bronić/ bo też oni nas niebronia/ a tak nie mogli pretko
 ludzi mieć dostatek/ tak pretko Thurek wziął Biela hrad/ bo im spise
 było ni: ostalo ani strzelby na Białahradzie.

Lata 1526. Soliman Thurecki Cesarz ba
 cząc nierząd a niezgodę między Węgry i mechuć przeciw panu swemu
 zebrał wojsko wielkie ciągnął do Węgier. Ludwig krol chcąc temu za
 bieżć aby sie mu odigł/ nie miał potemu ani wieku ani sprawy ani dos
 tatek ludzi. Czechowie mówili nie powinni smy iedno na granicach
 sie bronić nieprzacielowi/ Węgry zaś mówili/ niech snim iada Po
 jacy Czechowie co na nie był łaskawszy. Zebrał ludzi czo mógł troche
 na pretce s Czech s Elasta s Polskimi i Węgier/ nie cżłaiąc Janá
 Siebmigrockiego Wojewodę z ludem niemáym/ potkali sie s Turki s
 Moacza lata 1526. wdzien s. Janá scieci. la/ tam porażon je wshpe
 tim ludem y zabie maigc lat 20. z žalostíá wi. lta wshpitie^o trzescianstua

Lata 1527. Czechowie zbiechawszy sie wy
 brali sobie za krola zerdinanda Katusa. Krize/ Kroy potym na krol
 lestwo Rzymotie koronowan od Karla piątego Cesarza Krzys
 anskiego brata swego w m. scie Kolnie lata od naro
 dzenia pańskiego 1531. o kterim
 perzen list pisano prz
 Cesarzu Karle.

S wywodzie narodu Polskiego.

Sauromaciey Kragina jest wszytka w Europie trzeciej
części świata / dzielna od wschodu słońca rzeką Tanais
/ Azia / p iezioro Meotis / a od zachodu Wisła / albo iá
to drudzy chca Vdora rzeką / od Półudnia gori Be-
gierstie teore jowiemy Biegiad albo Bestid / a od pol-
nochy morze Niemieckie albo Sarmaciezkie. Jest też dwoia Sarmacia *Sarmacia*
cia iedna Scythia / w kthorey Zatarowie Zawolezci albo Aziatiecy / *dwoiakaa*
druga Europejska / w kthorey my siedziemy / Moskwa / Rus / Litwa /
Prusacy / Pomorzanie / Walacy / Goeci / Alani / p Zatarowie ktorzy
na tej stronie Polny rzeki siedzą / imi też teorzy tpmi granicami są zam-
ieni / przezwana jest ta część trzecia świata po Grecu Sarmacia
od ludzi z iasceżorczeni oczyma / bo sawcos po Grecu iasceżorka / o ma-
ma oko / moze si: też rozumieć od strąśliwych ludzi / bo przed tymi ludz-
mi wszytka ziemia drżała / iakoż y swietche pismo powiada / od polnochy
na wszytę świat ośist / y wszytko zle na ludzi przypdzie / takze sie działo /
Zatarowie wposstle Azia przechodzili / wielkie krole porazili / drugie po- *Veisk Afiez.*
zabijali / nie tylko sami al: y żony ich / oczyma im iuz na swych miejscach
pisał / a tu zasje z nasych trawn Goeci / Vandali / Heruli / Alani / Ru-
sani / Longobardi / Hunni / wpytę Europe y Afrike zwoiowali / splon- *Afisk Euro-
py y Afriki.*
drowali / y gdzie sie im podobalo osiadali / iako Vandali w Afryce / Go-
ci w Hispanti y Longobardi w Włoszech / Słowacy w Tracii / Ri-
sui w Węgzech / we Włoszech y indziej drudzy / ehaż aż sie im żadny
nie mogli gdzi y poprze / tylko co si: sami s sobą porażali okruenie / iá-
to Attila z Gocti w: Francii y Polny / iátem pisał Geppidowie albo *spolne por-
aż.*
Zacznie s Hunny albo Awari / taci z y Bulgarowie sami sie tskli o
kolo Węgierskiego państwa gdi nie mieli s nim innym. Pisał co Swidiz-
us poetha / i: p:że przed Bozym narodzeni m: za udm dzio do Wloch *Ozi dius Tré-
stium 3.*
(bo tu byl zaślani gdzie przetop nad Pontem morzem) i: sam taci lu-
die sz okruet

Dzieła Sauronów okrutni/ co się ani Bogi/ ani Nymficy moeli nle
boia/ a są tak smiałego serca iż po skorupach wodnych, iż dąga z wielkie
mi ofsy/ gdy je widział leżące po ledzie przez Dunaj.

Tafel Wywod albo rodzaj nadawniczy nasz Słowiański/ wiemy do
brze według innych/ pośedł od wtorego swiata/ cho jest od potopu/ a o
ciec nasz Krześcijański był Jafet syn młodszy Noego/ który był w ten chn
tray polnocny przyszedł do Europy po potopie/ y rozmniozył potomst

Gomer wo swoje/ według pańskich wolei/ A pothim sin iego Gomer s synem
swoim Ascenssem albo Jascena Sarmati założył/ nad ktorem i Lwi

Iascena sion Niemiecki król potomek Noego napierwem panował od rzeki Tana
Tuiscon is aż do rzeki Renu heroko/ przeto my z Niemieckim narodem w przyle
głości zamieszkiwali/ aczkolwiek stary nasi Kronikarze kładli nas od Ja
wana z Greci spolu wynidz/ ale ktemu żadnego znaku nie mamy/
gdyż Grecowie snami nigdy w Sarmacii nie byli/ a Niemcy z torych
przodek Gomer p. Tuisco/ od rzeki Chanais wezwani bracia/ zamieszkiwali
przez Sarmacii byli. Wszakże iakożkolwiek jest/ tedy Jafet sin młodszy

Aneas Silvius Noego jest nasz otec pierwszy w Sarmacii. Aneas Silvius pa
pież uczynił smiech z naszych Kronikarzom/ iż od Noego pisali Czech
z Czechem s potomstwem richło wynidz/ pisze na jednym miejscu/ iż Po
lacy a Czechowie/ lepszę się w okrecie Noego porodili/ według ich Kro
nik etc.

Meys Mogł się Silvius nie śmiać/ bo się y sam na wielu miejscach
omyłal/ zwłascz gdy pisał przeciw Marcinowi Meyr/ wszakże nie
dzito iż się kto w historiach omyli/ gdyż każdy sam s siebie nie ma jedno od
drugiego. Nasi Kronikarze stary w prawdzie swantowali/ iż kładli
Czech s Czechem rychło po potopie tu przysię/ co jest przeciw wshytkim

Historikom y Kronikarzom starym/ którzy je pisali w ty tu krajny Nie
mieckie przysię/ po Bożym narodzeniu w pięćset lach albo ieszę po
zniej/ także y Česká kronika omawia. Eż nasi Grakusa kładli być

Metodius przed Bożym narodzeniem czterzy sta lat/ a Methodiusa z Ejurilem/
Ejurilo pisali przysię wiari Krześcijańskie nauczać Słowaki za króla Piastra la
ta pańskiego 895. ledwa piąty potomek od Vandi Grakusowey dzie
wki/ musieli być tych pięć potomkow Grakusowych być na świecie wie
cey niż tysiąc lat/ co nie mogło być bo nie długo po sobie żywi byli/ Eżto
wie trzy a Popielowie dwa/ o czym będzie niżej. A gdyż s przodkow

swych pi

swych pismia żadnego nie mamy/ bo byli pogańi bez nauk/ musim tedy
inych naśladować a im wiare dawać/ zwłasczą Grekom także Łacina-
kom/ ktorzy acz też nie od dawnych czasow pismo mają/ ale dobrze pi-
wcy niżli my Sarmacie.

Zydowie napierwcy nawytkli pisać y czyść od Mojżesza/ ktorzy też sami od
Kaldiejczykow nawytkli/ potym Grecowie od Kadmusa/ ktorzy literi Gre-
ckie wynalazli/ po nich Łacinnicy/ a my nie rychło po wszystkich nawy-
tkli/ iedni od Grekow iako Rus/ Moskwa/ Ormianie/ drudzy od Ła-
cinnikow/ iako my Niemcy/ Gotci/ Longobardi/ y wiele inych Poga-
now/ ti wszyscy nie mogli nic pisać dawnego kiedy pisać nie umieli/ y te-
go co było pisano z dawną pogineło wiele/ y ostatek by był zginął przez
ogień Pogański/ by było w Niemcech Impresu nie wymysłono nie da-
wno. A chęć my y drudzy o dawności swcy prawie powiedzieć nie mo-
żem/ a jeśli kto piše o niey/ tedy więcej z mniemania niż z wiedzenia.

Zydowskie
pismo napie-
rwsze.
Cadmus Gre-
cki.

Y trzy języki miąnowane są nagruntownieysze na świecie/ Zydowski
Grecki y Łacini/ ini od nich wynalezli swe postronne pisanie/ iako A-
rabowie od Zydow/ Rusacy od Grekow/ Ormianie też od Grekow in-
duski literami niż Rus/ Gottomie od Łacinnikow/ inne języki wycho-
wane są od wieżę Babilońskiej wymysłone.

Kto też chce obaczyć iż jest wielka odmiana w ludzkiej na świecie/ tak iż
krom Łatwarow a Zydow/ żadny nie może prawie przypisać sobie
krągin y dawności własney/ w ktorcyby s przodkow swych staradaw-
nych nieodmienny był/ abowiem wiele ludzi ktorzy byli w polnocnych
krainach/ dzis są w południch/ ktorzy byli na wschod słonca/ dzis są na
zachod/ tak ie rozsiali y odmieniali po świecie starzy Monarchowie/ ta-
ko czynił Artaxerxes/ ktorogo pismo swiete zowie Sennacherib/ rozsiał
Zydy na wszystkie części świata/ aby nigdzie pod nim w iedności nie byli/
dla spólnego buntowania/ przeto ich wśedzie dzis po świecie dosyć. Tak
żę y Rzymianie działali/ ślali brance y zloczynce za morza skąd sie na-
wielki do swego kraju żadny nie wrocił/ też y Alexander wielki tak czynił
y dzis Turci tak czyni/ a chęć tym mieścanim ludzi/ zopatowali wspe-
stek świat.

Odmienność
ludzi.

Sennacherib

Miałac Sarmacia z dawną znamięnionych dzieciow w sobie dosyć/ zwła-
szczą gdy

Metridates.

Jeżā gdy Kopolani nāsy przodłowie/walężyli z Meridachsem krolē
Partskim y Pontskim/tehorz byerzał thy wpyeti krainy co dzis Turcy
dzierzą/ale/iakom pisał/iż na ten czas pogani bedąc/pisma nie umie
li/ y niemieli sobie tego ni zaczą stare rzeczy wspominać albo komu obja
wiać/żyli obężaiem thym iako dzis Ehadrowie Zawolęczy/w polach
mięskali/ starbow żadnych nie mieli ani sie w nich kochali/ frymakti
swe potrzeby opravowali/ domow ani wsi nie stawiali/ pod namiotchy
abo w kuczach mieściłi/ dobyeti sie żywili/ nie własnego miec nie chcieli
jedno spolu/ pāty proste albo kożuchy na sobie nosili/ bioni/ kuci/ a ro
hāini miewali ku potrzebie wojenney/ żony dzieci y wpyetko domostwo
spolu s sobą wędzili miewali.

Zimne krugi
ny zdrowse

Starym Kronikarzom nāszym zdāło sic im tho za lekkość pisać z inąd
narod Polski nā ty miejsca przysię gdzie dzis siedziemy/czytając v Disto
ricow/iż swiāc nie miał nigdy waleczniejszych ludzi nād Sarmachy a
Scyry/a to sły przycziny/iż krainy polnocne są zimne/ a w zimnie bo
dąc człowiek jest cżyrsiwieyszy y zdrowszy niż w cieple/ przeto iż poro/ kto
re są w cieple człowieczym/ zawżdy zawarte v nich bywają/ a stād cży
wiek bywa swieży/ kiedy poro zawarte ma/ W cieplych krainach ludzis
są z otworzystmi poro/ przeto są mśli y rychlo mra/ bo w każdem nie
mocy poro othworzysthe bywają/ Nā przykład biorąc/ w sąni goracey
cżlowiek pretko omdleie bo sie w nim poro otworzą bārzo/ a gdy wynidzie
nā chłod albo sie zimnā wodā zleie/ oświeżcie/ gdy sie poro zawrą. Prze
tho tym ludziom s polnocnych krain zimnych żadna niedzā ani zimno
nā wognach siodzić nie mogło/ y nāszym piwoy nie siodziko potē sie
nie ieli rożosy a trunkow domowych. Ale ini narodowie tehorzy są o
cieplych krain zwłāszcā nā południe/ nie są ehad erwali w cudzieh zie
miach iako polnocni/bo sie mor pretko miedzy nie zawrze iż mājā poro
otworzone w sobie/ wnie wilgoci z ziemi w nie nabieży/ A to poro zo
wā dziurki subelne ktorych cżlowiek nie doirzy w cieple cżlowieczym/ a s
nich wlosy wyrastają y pot wychodzi.

Wandalite
skad

Kupenie piwoye nāzego narodu Wandalitow/ s swego miejsca opeżyse
go z żonami y z dziećmi/ wedlug Historiā Protopa doktora Justiana
Cesarzā Konstantinopolskiego/ było od rzeki Tanais albo Carcinu/ a
gdiegor Meoris y Dacii/ z wielkich pol do tych krain gdzie my dzis sie
dzimny/ gdzie

bżmę/gdzie osiedli byli oba bratzi Wisły/ nad którą był na ten czas nad-
 rod Niemcecki/ale rzadko/ bo pustinie były wielkie/ przypiełi wnet swimi
 coważystwo Niemcy dla spólnego żołdu/ posiedli Pruskie krainy/ Sa-
 wile y Pomorskie/ iędzali y na morze na zdobywanie. Pomieścawpę
 czas niemaly w tych krainach/ ziem: a sie im zdala nieplodna ani obfi-
 za/ rusyli sie stych krain przez ze wszytkim domostwem z żonami y z dzie-
 ćmi pospeli y stymi Niemcy s ktorymi miesztali/ lepszy ziemie ku żyw-
 nosci szukaie/ a sthadię przezowano Vandaliny iż od Wisły wtali/ bo
 Wisła zwano z dawna Vandalus/ przypili do Węgier tam 40. lat mie-
 szali/ aż ie do Bloch Stiuko przywabił/ pothym sili do Franciey/ do
 Hispaniey/ aż do Afryki/ a tam osiedli/ ktorych pisa w liezbie być gdy
 stad wysili trzy sta tysiecy. Węgierska kronika piše iż ie Gotowie wpeli
 sietk z Węgier y s Prus/ a Gotti/ Dunny albo Awares z Węgier.
 Po Vandaloch wysili zasje nasy przodkowie Roxolani z Volgariey/ s
 tegoż krainy gdzie byli y Vandalicowie/ iako o tym perzey piše Procopi-
 us Cesarz Greci Histori/ ale nieobsczyt Bernat Napowski pisat iż
 sie oderwali z Moskwy od miasta Nowogroda wielkiego/ a od jeziora
 Słowion go/ od ktorego nas zową Słowati/ wpatkze to tam wszytko
 w jednym krainu/ bo ty pola ku Moskwie przyległy jeziora y rzeka Volha
 od ktorey Volgan albo Volhany rzeczeni są/ a iest tych pol na dwie scie-
 mil/ od Dniepru aż do wielkiej Volhy/ ktora zowiem z Tanais/ tchą też
 rzeka dyeli moskwe s Chatare. Kuśywsy sie tchdy Roxolani s swych
 mieisc/ przypili w ty pola do Tauriki/ to iest do przetopskiej ziemie/ z do-
 namiy z dziećmi nad morze Pontskie/ iako dlugo tu miesztali y ktor- go
 czasu przypili do Tauriki/ o tym pisma nie masy/ bo na ten czas pisac nie
 umieli. Słyszac o niezgodzie panow Krzescianskich/ sili iedni do Traci-
 cy przez Dunay s żniżciem Chrunnem/ porazili Cesarza Konstanti-
 nopolskiego y zabili Nicefora/ po nim także Michala Kuroplata v A-
 drinopola/ Usiedli Wisię/ a przezawali oczyszym imieniem Volgaria
 dzis Volgaria/ Drudzy sie wdali na Volgi gdzie dzis są Volhany/ rze-
 czeni tchdy od rzeki Volhy/ Drudzy do Litwy na podlasze/ ci sie s swych
 mieisc do tego czasu nie ruszali/ tylko ci ktorzy posiedli Wisię rozroili sie/
 o czym bedzie niżej/ pzecho nas nie iedna zową albo pisa Histor. Ro-
 wic. Pisa

Słowacy od
 jeziora Słowio-
 nego

Taurika albo
 przetop-

Bolgaria no-
 wa

Wsk. Płk. nas Grelowie Sfori / to jest rozproszeni / płk. też nas rozma-
icie drudzy Historikowie / Rosany / Roxolany / Bessy / Orady / Bedini
od rzeki Dorisenesa / Bolgari od Bolgi / Veneti / Antes / potem Bosni /
Carni / Herbi / Kaszi / od Rusi Dalmate / Selawi / Illirici / Isiri / Boe-
mi / Poloni / a to wszystko jedni ludzie byli / a Ptolomeus kthory wyszedł
świat wypisał / jeszcze nas inni przezwiśki kładzie.

Aniż by cho podobna rzecz była / aby ci ludzie Słowiański rozermani /
niemili kiedy s sobą być w iedności / ponieważ y dzis będąc rozstrzelany
mi po świecie iedne mowe mają wysocy / choć drudzy między obcym na
rodem siedzą / swocy mowy używają choć ten nieco odmieniano. Nam
za to że tak nie mają między nami żadnego głupiego / coby minimal być
iną mowę Ruską / Moskiewską / Serbską / Czeską / niżli naszą / ie-
dnąc to wszystko / po rozdzieleniu społecznym niedawno / słowa sie w nich
drugdziej zmieniły. Widziałem ja teraz Biblią Polską starego pisanja
w której wiekja polowica Serbskich słow / a ta Serwia leży pospolu
z Bolgarią a Bosnią / w kthorey Despot mocnił panował potł był od
Turkow nie potart. Jeszcze y dzis ludzie wiele Słowiańskich słow mo-
wią / gosponie po Słowiańsku hospodinie / to jest panie / też to nam w
rzeczach przychodzi mówić s Słowiańskā iże prawi / to jest mowi / dzie
ci zową po Słowiańsku onca tata / iż przyrodzona rzecz / iednych słow
przestawamy mówić Słowiańskich a drugich sie chwyamy / tylko sa-
mi Rusacy a Czechowie mało albo nie odmiennili rzeczy w naszym ięzyku
Tak zawsze była odmiennosc w mowie y w obyczajach w wyspkiach na-
rodow na świecie / v Żydow gdy byli w Babilonicy / musieli s Pogany
wiecej nakładać niż s swoimi / bo w niewoli byli / przeto mowi y obycz-
ajow tam swych naruszili / v Niemcow y Wlochow przez obcy narod /
takież y v nas przez rozdział narodu.

Naydnie sie też według baczenia / iż naród starodawny naszego ięzyka /
był też z dawnā w Aziję maley w Paflagonicy / czasu Eroiańskich wal-
ki / gdzie byli sławnymi mężmi v Eroijey / Po zwależeniu Eroijey mieli
zaięchac do włoskich krain / y założyc Venecię na pagorku okragłym
iako wieniec / a od wienca Venecię przezawali / potem stego pagorka v-
cieli na wodę przed Attilą / ale sie to nie zgodzi z Włostą kroniką / kto-
rzy pisał iż od Veneta Eroiana Venecię założona / a od Antenora Pa-
dwa / ci dwa

Słowaci s Pa-
flagonicy
Venecia jako
żona od Slo-
wakow

dwa/ ci dwa byli przyiechali spolu do tych krajain Wlostick/ wpał theż
to watpliwie sami Wlochowic piśa/ nie mając o tym pewnego piśinā/
iedno z mataczow poetow wybieraię gdzie sie im podoba.

W Begierstey kronice stoi/ iż nāsy Słowanie zalożyli drugā Vene-
cia w Begrzech/ po Begierstku Belincze dzis zowā/ przetho nas zo- Velincze.
wā Veneci/ Piśe też Trogus Pompeius stari histor t wšytkiego swiā- w Begrzech.
tā przez Justina/ iż Vetha krol s Colchis (gdi mu Jason core Medea Trogus.
z wielkimi szarby uniosł) poslat za nim dwadziestciā tysiac ludzi w nas-
wach morzem Pontskim/ ā gdi przysli nā Dunay/ ciagneli sie brzes-
giem nā gore āż do Daw albo Draw rzeti/ potym Drawem pod gori
Alpes przysli/ ā przez gori do iney rzeti łodzie na sobie przeniesli/ przysli
do Wloch gdzie Aquilegia miasto wielkie/ tam bedac spodobalo sie im
mieisce zostali tam nie chcieli do domu/ czesciā dla tego iż nie pogonili Aquilegia.
tego im bylo trzeba/ albo iż sie im zectniśo dalekie żeglowanie/ tam gdy
osiedli przezwano ie Istri od Dunaiā iż Dunaiem przysli/ bo Vister Vier.
Dunay zowā Słowacy/ ā Łacinnicy piśā Ister/ stądze Istri zowā/ le-
żā nād morzem E chore zowiemy Adriaticum/ āż do Venecy/ Sło-
wieniskim iezykiem mowia po wsiach/ ā w mieściech po Włosku vmiesz-
iac rzecz oboie/ stymi to dlugo Forciuliani walczyli. A stād może oba-
czono byc/ iż z dawnā w Azey Słowacy byli/ y miastā znāmienite we
Włoszech zakładali/ tylko nam w tym winni iż swych dzieiow nie pisali
pogańskim obyczaiem żywac.

Żeż sie tāt naiduie/ iż byli w Macedonii Krolani za wielkiego Alexan-
dra/ przeto iest wiele Greekich slow w nāszym iezyku/ tēho chce baczyć
ktorego czasu tam przysli albo iestli tam z dawnā byli/ trudno wiedziec
gdyo tym piśinā nie ma/ tchylko byli zacnem i Kicerzimi y zaslužonymi
o niego/ y dzierżawy wielkie od niego trzymali/ iakoż to znāc po tym li-
sie/ ktory Czechowie w swey kronice māj Słowieniskim iezykiem pi-
sany w ty słowa.

List Alexan-
Vielkiego.

My Alexander bogā nawayššiego Jupitera sin nā niebie/ ā Zilipā krolā
Macedonstiego nā ziemi/ pan swiātā. od wschodu do zachodu słońca/
ā od południā do północy/ potloczyciel Medskich y Perskich krolestw/
Greekich/ Syrijskich y Babilonistich etc. Oświeconemu potolniu

R r

Słowien

Slowieńskiemu / a ięzyku ich / miłość pokory zachowanie y pozdrowienie
od nas y naszych namiastkow będących po nas w sprawowaniu swia-
ta / przeto jeszcze nam zawsze przytomni byli / w wierze prawdomowni
we zbroi słateczni / boiowni a nigdy nieustali / należeni byli dawamy a
na was przenaszamy / swobodnie na wieczność / wpytzi krąginy / od pol-
nocnego morza wielkiego Oceanu lodowatego / aż do morza włoskiego
skałnego południego / aby w tych krąginach żadny nieśmiał się sadzić a
ni osiadać / iedno wasze pokolenie / a iestliby kto taki był należon z obcych
bądź że wasz poddany albo służebnik s pothomki swymi na wieki / Dan
w Alexandriey mieście naszego założenia / nad sławną rzeką Nilus / la-
ta panowania naszego 12. s pozwoleniem bogow wielkich Marsa Ju-
pitra y boginie Minerwy.

Także y dziś w tych królestwach / nąhdzie wsiedzie Slowieński ięzyk / począ-
wszy od morza lodowatego ktore daleko za Moskwą iest / aż do morza
Weneckiego ktore zowieemy Adriaticum / miedzy ktoremi ty narody na-
szego ięzyka leżą. Napirwey od Moskwy począwszy / pothym Rusacy /
Polacy od pol rzeczeni / bosmy pirwey w polach pod namioty mieścili
brzydzac się domy budowaniami. Bolgari Bosnowie albo Serbowie al-
bo Rusacy tho wszystko iedno / Dalmate / Illirici gdzie była Liburnia /
Charwaci Sciri / Burgundi / Istri / Aczkolwiek wiele stych obrociło się
w cudzy obyczaj jako Bolgarow / Bosnow Racow / Charwatow w Eu-
recki / a Burgundow Pomorczykow Slezaków w Niemiecki /
a Istrow Dalmatow we Włoski / wbat że ci wstępy swes-
go ięzyka przyrodzonego / miedzy obcym nazo-
dem będąc / używają.

Poczyna sie Kronika Pol- ska Bernata Wapowskiego niegdy Kantora Kraowskiego Kosciola.

Czasu Octawiana Rzymiskiego Cesarza/ iako byl wiel-
ki potop z tego rady/ sprawy y szczescia/ kazdemu iesth
Ziawno/ ktorikolwiek o tym czyta/ albo sie wywiaduie/
iz ze wshogo swiata panstwa/ pod swym tributem dzie-
jal/ gdzie sie mu niektorzy dobrowolnie/ drudzy przez
przypedzenie/ drudzy naiego szczescie/ w moc dawali/
tylko Sarmate a Scyte/ ludzie s polnocnych a ze wshodnich kragin/
mocy Rzymstiy nigdy sie nie bali/ przez ktore/ ta moc y slawa Rzym-
ska znizezala y z gruntu przewrocona po zmienionym szczesciu/ ktho-
rych mocy/ nigdy nie mogli przelomic/ ani Kartaginowie/ ani Perso-
wie/ ani Galli albo Franci/ ani Cymbrowie s Partiy/ tylko sami Sau-
C Gottomie napierwcy przyiawszy do siebie Alany samsiar (romate.
dy w towarzystwo/ przeprawiwszy sie przez Dunay/ poczel Rzymstie
panstwa wotowac/ pobierac/ osiadc/ to iest Misia/ Tracia/ Panno-
nia oboie/ potym y Rzym pod Cesarzem Arcadiusz m sinem Teodozju
sowym kthory iesth byl w mlodych latach roku panstkiego 412.
wzieli/ po nich drudzy/ obaczynszy rzecz pospolita Rzymstę odreczo-
na/ rzucili sie na ich panstwa z rozmaitym morderstwem/ iako Van-
dali Sydones Burgundi/ bierana družyna/ kthorych bylo w poczei:
cztery st tyzecz/ y sli prosto do Franciy/ wielkie szkody czyniac przez
miecze a ogień/ y tam osiedli. Wandal iasie sli do Hispaniy/ wnet y
do Afryki przez morze Gaditanum aż do Cartaginy/ gdzie tam panos-
wali przez dwie sie lat/ aż do Justiniana Cesarza Konstantinopolskie-
go/ ktory i porazil y wygnal z Afryki przez Detmiana swego Bellisari-
sa. Attila potym krol Węgierski/ zwoiowawszy wiele z Europy/ aż do
gor kthore zowę Pirenei/ Po nim iasie Heruli wshy sshopy przypedfy
przez gori

przez gori Alpes/borzyli a wołowali/ Nym wzeli aż do Ostroga krola
Ostrogockiego/ktory Heruly wypędził y z grobow w Azimie wymiotat
Po tym wpicim wdreczeniu państwa Nymstiego/na ostatek Roxo-
lani albo Slowacy/drudzy pija Bolgari/ lud przed tym nieznajomy
nikomu w onych krainach a państwu Nymstieciu ni słychany/ ru-
szywszy sie s swych miesc/ szukając lepszey żywności ziemi z żonami y z
dzieciemi/ przeszli przez Dniepr potym przez Dunay/ wołowali Misia/
Tracia/ Macedonia/ Dalmacia/ Liburnia/ Iliricum/ lud z doby-
ciem pobierali/ tak długo aż do Justiniana czwartego ktory na then-
czas s Totylą krolom Goctim walczył we włoszech. Slowanie rozdzie-
liwszy sie na trzy części wshytkę Europe wołowali gdzie tam poczęli oja-
dać/ A Totilli krolowi Goctiemu dziekowali/ że ie częstho swymi posly
nawiedzał/ y namawiał wołowac Cesarza Justiniana dla swego poko-
iu/ o czym dowodnie pisze historik Grecki Prokop Cesaraki.

Drugi wojsko Slowaniscie podkalo sie z ludem Cesarstim w Traciej
porazili Slowacy Cesarza/ Na wiecne zasie zebrali sie z nowu zbroy-
nicy/wygrali dwie bitwie na Cesarzu/wieznice ktore mieli posiekli/ bojąc
sie tego by sie o nie kiedy nie potusili/ bo ie poczętem przesięgali Nymia-
nie/ktory przysli Cesarzowi na pomoc/podkali sie snimi o Adrianopo-
la/ale na tym stracili/ tam poiman snich Asbaldus y spalon/ y wroci-
li sie zasie do Misien wzeli miastho glowne Istropolim nad morzem/
aczkolwi. Ego dobrze broniono/ tam wzeli starby y ludu ktemu godniei-
wego 15. tyzic. Rzecz wojsko Slowaniscie lezalo w Traciej/ s k-
remi sie potkali kziązeta Nymstie Constancianus z inemi porażon od
Slowakow/ tam choragwie dostali Slowacy/ a stad w psuche podnie-
sieni y w sinialosc/ bli aż do dlugich murow/ gdzie zowa Peloponesus/
tam Asticum agrum nigdy nie ruszany/wołowali. A gdy sie wprzepie-
czyli zebrali sie na nie Nymianie rozgromieni/ scigali ie y trafili na
plen ktori gnali/rozgromili y odieli wiele plenow y wiezniow y chora-
gwie zasie dostali/ nie mogli im zabronic Justinian brzegu Dunaja ni
gdziey/aby ptkod w tego państwi. nie czynili musil sie iednać z Longobar-
di/ktorzy sie iuz byli we Wloskie ziemie wtoczyli/ aby sobie spolu na
nie pomagali/ wpatze byli na ten czas spokojem aż do smierci Justin-
anowey/ Wzgardzili pokojem zowac to gnusnoscia/ ciagneli zasie do
Traciej/

Asbaldus.

Peloponesus.

Asticus ager.

Tracien/ Macedonien/ Dardanien/ Misien/ Pannonien/ to jest do We-
 gier/ iakoby morza nawałność s strachem ludzkim sli miastha zamti
 pobieraię/ a osadzaię swym narodem/ gdzie ieżeze y do tego czasu sa/
 a też tam byly na ten czas krąginy napoty pusthe/ przez gubi. nie ziem
 Attile/ tātze od nowej posady/ nowe imiona dali swym ziemiom/ cho-
 iest gdzie była wielka Misia przez wali Bolgaria/ gdzie była mała dali
 imie Serbia/ gdzie była Liburnia dzis Bosna/ gdzie był Illirik y Dal-
 macia/ dzis własne imie Slowacy/ y tāt sie rozniegli byli aż do morza
 Eriactiego/ ktore zowiemy pontus Euxinus/ aż do morza Adriaticum
 Włoskiego/ y Egeum Greckie/ nie było iedno Slowienstie ięzyt/ Pan-
 nonia theż wyszła osiadła była na then czas Slowienstie ięzykiem/
 al: potym przez pokoy zlenili/ gdy ię dali pod sobę Thatharom po-
 się s krążeci. m swym Swiatopolkem/ na ten czas ieżeze Slowacy
 bawiany czartowstie chwalili/ tylko to wżdy o nich bylo/ ze zlego lepie
 dzierżano/ iż w człowieku smiertelnym/ żadney nādziei zbawienia nie
 posiadali/ iato na ten czas ini czynili/ tylko w samym Bōdze nādzieie
 mieli/ zwłafęż w tym/ ktory gromy y deżeze sprawował/ a temu ofia-
 rowali dobytki/ y nie rzęczy o fortunie rozumieli żadney mocy w lu-
 dziech nie mieli/ mieściłi w polach pod namioty przestrono/ pi-šo na
 wojny chodzili/ luki długie tu strzelaniu miewali/ tāt żony iato y me-
 żowie/ orody mieli wielkie a suchy/ rośkosy żadney nie mieli/ dobytki sie
 tylko żywili/ iakom uż przed tym pisał/ starzy Grecowie zwali ie Epe-
 ros/ to jest rozprozeni/ bo wi. l. trolestw cudzych posiadali.

Tracia.
 Macedonia.
 Dardania.
 Misia.
 Pannonia.

Pontus.
 Euxinus.

Sata Pańskiego 550.

Lech a Czech na then czas byli znamiennicy dwā bracia rodzeni
 trzajeta Slowanstie miedzy imi/ a ci dwā obażpwy wnetrze
 wafni miedzy swymi przez pokoy/ wyiechali s swoimi wśy precz od
 wepsta i Illirien na zachod slonca w Niemieckie strony/ Opānowali
 krąginy miedzy rzekami/ Wisła/ Elbis/ a Wsurgiem to jest Wessera
 ktora jest w Niemcech znamiennita/ założyli nād nią zamek y miastho
 Brzunic/ dla bronięcia od nieprzyaciela/ y dzis tāt Niemcy zowā Bre-

Bremen

mię / tamże znamię / nie walczy
liż Niemcy / chęć iż okoliczne
miasta zamki / pod moc się im
dawały / a drugie zakładali po
tomkom swoim.

Czech na gorze Dunaju swe
słożenie albo dzierżawę otrzy
mał / to jest Dunaj / od ktorzey
Czechy dzis Boemi zową / Na
kusz Łusacia / Morawę Nys
no. Lech zaśie od wierzchu Wi
sły a Odry / na północy y na
wschod słonca / wszytki krąginy
miał / gdzie dzis Polska / Sla
sko / Margrabstwo / Prusy / Po
morzanie / Melburga / Łu
cia Saska ziemią / y inne ziemie
albo kręstwa ktorzych mieczem

zdożywał a Niderstkim boiem / gdzie na ten czas jeden krolik Niemiecki /
wywabiał Lechą czynić sam a sam o państwo / zabił go Lech y jego dziera
żawę wziął / y dzierżał wszytko bez samsiad aż do morza Sarmackiego.
Lech wspokożył swe państwo / ogledował miejsca w Polskę puszcze / ku
miejsztaniu godniczyże zwróciłnim sprawcom / Obrat miejsce temu / id
to dzis Gniezno / założył miasto y zamek nad jeziorą / a imię dał z wro
śli Gniezno iż tam widział pełno gniazd Orłowych po drzewie / skąd
że y na chorągwie / kazał kłaseć Orła za Herb / a od tego czasu to Krole
stwo tego klenotu wzięwa / Po śmierci jego nie nabył się w pismie / kto
na tego miejsca panował / ale to był kąt sposobil potomkom swoim / aby
starszy brat rządził / a młodszy go słuchali iako oica / a tedy zgody nie był
to oneżyny bronili / ale iępcze więcej przyczyniali / y porzecz albo składny
pożyteczne nad morzem działali.

Wielki przesławianie potomkowie Lechowi z Duńskiego krolestwa od
torow zbieranych morskich Piratów / pokusili się o nie napirwcy wo
dą / acz takiey sprawy iępcze nie kosztowali / fortuna im posłużyła / iż
nie przypacie

Wysła.
Odra.

Gniezno.

Orzeł

Pirate.

nieprzyjaciele srodni i swoje porazili/ A gdy sie zwyczajili/ zbudowali o-
krety wielkie/ puscili sie ku brzegom Dunstym/ opanowali ie/ Rugiam
Emeria/ Feondia/ wnet y Salendia/ gdzie dzis glowa krolestwa Dun-
skiego/ y wiel: inych miast zakladali na tych wyspach/ gdzie ieszcze y dzis
brzegi Slowienstini zowq ich kromi/ Takze ludzie Slowienscy Po-
morscy zwyczajili sie sami na morze iezdzic walczye/ czasem im/ czasem
nieprzyjacielom ich/ pczescie sluzyl/ iako to bywa/ wsak ze wiele star-
bow y miast w tych tam krajoch zdobeli/ iako Dania Scania Lucina
y inych wiel:/ A gdy potym zbyenia smialosc wzeli puscili sie z malym
ludem dal: to w Dunstie krolestwo/ Siwardus krol Dunsti zebrawszy
sie z wielkim ludem/ zawarl ie na morzu/ y przymusil wcielac na wyspy *Siwardus.*
gdzi: y na wyspach dlugo sie bili/ przemozeni Slowacy od wielkosci lu-
dzi/ byl pocieszon nieprzyjaciel z malen porazki/ y myslil zbudowac wiel-
kie okrety a iechac dobywac srod swoich pirwzych.

Wissimirus kria

ze Polskie potomek Le-
chow/ ktore kronika Dunsta
zowie Wismer/ baczac przesla-
dowanie swego nieprzyaciela/ o-
borzyl sie przeciw temu aby mo-
ca moc odpedzil/ zbudowal o-
krety wielkie/ ieden s nich nosil
thysiac lodzi/ ciagnal przeciw
krolowi Dunstiemu/ a on prze-
ciw temu. Siwardus Dun-
sti krol zlekl sie wielkosci okretu
zmiotak koewice stanal/ y pomi-
nal swoje ludzi aby pamietali
na swe srodki/ ktore od Pola-
kow mieli/ a gardl swoich za-
nie niechowali/ Takie Wis-
mirus ypominal swoje/ poctym
wsiadly w lodzie potkali sie moenie/
zwyczajl

Jarmerik Poi
man.

Vismar.
Lubeck.
Gdańsk.

zwycięzył Polak / wielek Duni: był w lekkiej łodzi co zowią triramis. Wis-
simirus wziął krolowski okret / aczkolwiek go dobrze broniono / tam wie-
le innych okretow y z ludzmi pobrano / drugie potopiono / na tym iępie-
nie przestał Wisimirus umienil gonieć krola rozdzielwszy woisko na tro-
je / jedno do Danii / drugie do Szwecji / a s trzecim sie sam puscil do
Lucji / wielkie strachy byly na morzu dla tak nieznajomego a mocne-
go ludu / tak iż sie miasta wshedzie dobrowolnie dawaly / a drugie przez
przypedzenie musialy. Zebral sie z nowu krol Dunijski ziemią ale pora-
żon do ostatniego punkta / aż daley musil wiekac / a wten czas poi-
mano siną tego Jarmerika ze dwiema siostrami / ktore potym przeda-
no / jedno Norwegickim / a druga Germanom / bowiem na ten czas
żony byly kupne u krolow. Baczac Dunijski iż zwyciężon prosił łaski /
posthepując odo / Wisimirus iato swobodny a łaskawy mąż / weżynil
wszystko dla niego / wręcił y zjednal sie sinim zostawivszy sobie nad to nie-
ktore wyspy / na ktorych miasta zakładal / iato Wismaria miasto zacne
od swego imienia / Lubek / Daniczik rzeczone od Dunijska y stamtąd lu-
dzi do niego przeniosl / Jarmerika syna i go w zakładzie wziął / był kil-
ka lat spokojem y tribut dawal / ale potym insha myśl wziął / wzburzył
zase wszystkie ziemie Szwecji / Holandrii Szwecji Danii przeciw
Polakom / a zawnędi porażon na ostatku w Szwecji porażon a w tym
umarł / a Jarmericus syn jego z wiezienia wielek / ktory potym trybut
Polskim królom dawal. Wiele słachetnych dzieiow Lechowi po-
tomcy mieli z Niemcy godnych ku pisanii / ktory trwali od pierwszego
lecha na poltora sta lat / ale przez niedbalosc na ten czas ich / tak bez pi-
sania zesli.

Tuc niewiem ktory sie na tym Wismarze omylai / iesli starszy kro-
nikarze czyli nowy Wapowski / bo tego Wismara starszy kronikarze kła-
dli być siną Leska trzeciego nie z własney żony / a tych jego dzieiow zna-
mienitych zaniechali w starszych kronikach / aż cho Wapowski Cantor
z Dunijskiej kroniki wybierał trocko / gdzie tam jego dzieie seroto pisali
Dunijscy pisal go też być s potomstwa Lechowego iępie przed Gra-
dy siezedł rod Lechow Kycerscy ludzie weżynili sym w (kusem.
Gnieźnie / po roznych roz mowach wybrali dwanaście Wolewod ku
sprawie Rzeczypospolitey / ktory rzadzili Rzecz pospolitą lat dwadzie-
scia ale iato

Lis 1611

sciã/ãle iãko mowia gdzie ich wielero szazuje nie bywa dobrze/wiecy o
 swoy pożytek stali kãzdi snich/niz o pospolity/w n. t sprãwa rostãrgnio
 na byla/ Baczãc to cudzoziemcy zwlaszcã Niemcy/ rzucili sie na Pol-
 skie państwa/ a swe szarodawne miejsca pod nimi pobrali/ Obaczyl
 Polacy opãdãt swoy mowili/ mala jest pluralitas principum etc. W-
 czyniwszy sy:m wybrali z nowu jedno Kyrãze s potomkow Czechow y
 imieniem Krotã to jest Gratusã.

Lata od narodzenia Pańskiego 700.

Gratius Krot na ten czas
 mianowany byl niedale
 to gori Krempaku/ albo
 Sarmatickeg nad Wisla/ ro-
 dem s Polskieg/ a spotomstwa
 Czechowego/ przeto Czechow
 od polskieg nigdy nie saczył/ i-
 dno wspolet dzierzał/ na tego
 wyslych jednostaynem i glosy ze-
 zwolili aby ich byl przelozonym
 baczãc go byc na wyslym go-
 dnego/ thãt w Ricerstich rze-
 czach iãko w gospodarstwie/ A
 gdy sie sztal Kyrãziem ich/ my
 szli iãko by nie przynaciele szrocił/
 aby s poddãncami swemi z żonã
 mi z dziećmi w potoiu byl/ go-
 spodarstwo wiodeł/ a pustynie osadzał/ thãt i zã tego sprãwa Polacy w
 dobrym postanowieniu byli/ od granic Regie. stich odpedył Francu-
 zy drapiejne Niemce z Gni zna y od inych granic wyznal/ Czechom
 Rusi byl wielkim przynacilem/ przeto sie my pod moc dawali. Ten Krã-
 tow miasto y zamek zalozył nad Wisla a od swego imienia przeywal
 Krotow od Krotã/ potym Krotow przemieniono/ Ni mey szcze y dzis
 zowa Krot Krakow/ Pãli kronikarze Polscy i z pod thã gora Wawel

S s

na Krotow

• 1164

Smok pod na krtory zameł Kralowski / iest smok wielki w ianie na ten czas krtory
 zankian / tiedi glodzien byl ludzi kradał y pożerał a para smrodliwa zabijał / prze
 to mu musielidawać obrok każdy dzien kolegia po trongu dobyta / aż
 Gratus Książę rozkazało w wynagterzonym cielectu siarku smok y sa
 lteri z ogniem przyprowadzonym żadać / zaprawiwszy a przeciw ianie ie
 go polozyć / krtory gdy wyżal pożarł / a gdy w nim tlało pil wode aż sie
 rozpukł. Gratus gdy zmarł / zostawił po sobie dwu synu Lecha y Gra
 tusa drugiego / a core Zande / pochowan na gorze Lasotnie obyczaj
 iem pogańskim wsypano na tego grobie wysoka gore okragla a darny
 okładziono / ktora iechże y dzis iest przed Kazimierzem.

Po śmierci Gratusa wymysliłi panowie Polscy wybrać za Książę Gra
 tusa wtorego / ale młodszy brat Lech obaczywszy to / zabił go gdyś sama
 była na łowie / a pomowil iżty go koń zwleczył / ludzie płacząc żalowali
 go / drudzy wierzyli drudzy nie / to sie nie mogło żartac aby sie nie dowie
 dziano / stad przyszedł w nienawistę v resztykich seżego miał wielką żalose
 aż zmarł / drudzy pisa aby go wygnano.

Żata Pańskiego 730.

WAnda iedna cora Gra
 tusaowa bedacz panna
 niepospolitcy wrody y ci
 dności na krtstwo Polotie wy
 brana / ktore tak dobrze fortun
 nie sprawowała / iako iedna Pen
 tesilea albo Ortigia / wiedac dyle
 wien stan / aczkolwiek iey to byli
 dali na wela kogoby poicli za
 małżonka / czego wyhyli Pana
 chea mied. Mitogaros Mitmice
 tie Książę / posłał do niy dyle
 wosłszy aby tego małżonka by
 la / żadną miarą nie chciała /
 chciał to prz z przypedzenie wez
 nie / zbrawszy wopozo przecie
 ty / ona drugi przechr temu /

poraziła go dwi krol na glowe/ od żaleści omarł/ drudzi pisa iż sie sami
zabili/ ona też/ iakoż była dziewicy stan posłubiła bogom swoim zachow
wać/ weżymła temu dosyć/ spuściła sie z mostu w Wisle/ y zaduszona
od wody/ ciało iey naleziono gdzie Dlubnia wpada w Wisle/ a tam ię
pochowano/ y taticz gore nad grobem wshpano iako na oycu. God
użypa była ta żeńska płć pisania w wielkie historie na świecie/ niżli Lu
krecia Kzymsta/ dla iey statosci/ iż nad obyczay żeńskię krewtosci weży
niła/ ta była tego przyczyną/ iż iey siostry stryczne na ten czas w Cze
chach samy rządziły krolestwo/ Zetka/ Kafa/ Libusa/ tymze też ona oby
czajem chciała z ich vpominiania/ Niektherzy kronikarze Pols. y pisali
być Wandality od tey Wandby krolewny co sie wtopiła/ ale to nie mogło
być/ bo pirwey byli Wandaltowie niż Wandą.

Po Wandze był zasie kłopot w Polceze okolo wybierania krola/ v
mienili zasie Boiwod dwanaście wybrać/ aby każdy swą ziemię rzą
dził/ ale taticz było złe iako y pirwey/ abowiem co z nieprzyacielem mieli
walczyć/ cho sami s sobą walczyli/ stę przyczyny Marcomani/ We
grzy/ Polste scisneli wielkim łupiesthwem a mordersthwem ze wpech
stwon/ tak dlugo aż sie zasie zezwolili na jedno Kriąze to jest na Przemy
sławia.

Lata Pańskiego 750.

Przemyśław albo Łęsko pirw
py/ mają biegły a w rycerskich
rzeczach doświadczony/ był od
wzrostkich jednosiąnnie na Monar
chia Polska wybran po dobrym po
słudze/ który zebrałszy wojsko Po
łatow/ pusił sie po nieprzyaciółch
słimi/ a gdy przysli pod gore lysz
gdzie dzis święty trzyn/ ułożył sie
z łuska ni. przpatelom we zbroi/ nie
przyaciele wnet strwożyły/ rzucił sie
do zbroi/ przysli na ony muenfca/

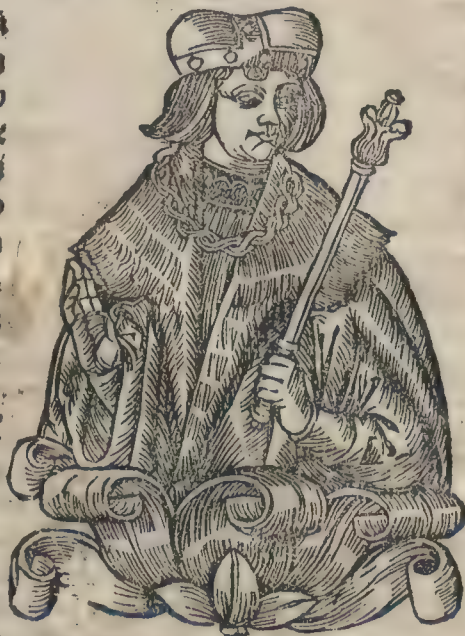
Os ij

anone

ano nie miał niko go / a Przemysław kazał się swym zachować w całym
nie mieścić / nieprzypicie nabłądziwszy się po lesie / nie rychło się zeszli do
wypok / mniemając naś daleko wiece / w noc porzym tudy się nał : pty
wprześpieczyli / oderżyl na nie Przemysław z bołu s przodku y s tyłu po
razili / ludzi y plony odiał / a po tym postudze wsięcy się zezwelił wybrać
go za páná / śczedł nie zostawiając po sobie żadnego potomka.

Żata Pańskiego 780.

Leszko wtóry wybran na
Monarchią Polską tym
obyczajem / gdy się pánów
Polskich y Śláchty głosy nie
mogły zgodzić na páná / weźmi
li ślup przed Krakowem / na któ
ry włożyli koronę królewską y
łaskę / a wstąpili przez iawną
pywieś / ktori napirwey / od pra
dnika rzeki do nie^o przypieć na
koniu z drugim puszczaiąz / ten
królem będzie / a gdy to obaczył
Łeszczek młodzieniec s prosięgo
rzędu barzo chytry / ktori potá
iemnie na drodze gozdzi żelaz
nych nabiał w ziemię y żałut zie
mia / cplko sobie s. iępkę oznaczył
tedy sam miał ięchac / gdy czas tu zawodu przypieć / wsięcy sobie konie
pochromili y nie došli / iedno on sam tu ślupu napirwey przypieć / a
stad królem wybran. Po kilku dni zaśie dwá młodzieniec na smiech pu
kężali na tymże mienieu piekli zawód / pochromili się a z oba / wpaćzcie
denchromopirwey przypieć / towarzyszyego obaczył gozdzie w ziemi z
trite nie chciał mu dać za wygrane / starzyli na się przed przedem / gdzie
obiawili z dradę Łeskowę / ktori gozdzie w ziemi z akrywai / Baczac to
oni co sobie konie byli pochromili / zgadali sprawiedliwosci na króla aby
z nowu o królestwo biegali / gdyż go pirwey fałszem wygrał. Wzrad / iá
to takiego /

to takiego/ poimawszy koźmi rośląrgali/ a tego wybrali co piekni przy-
szedł napirwey do slupu/ ktorzy aczkolwiek byli prostego narodu ale sie
tad dobrze zachował by miał być wychowan na dworze krolewskim/ a
to w obyczaju miał/ iletoć miał na stole krolewskim tu taki y sprawie
jesc w odzieniu krolewskim/ kazał zwirzechu swoie śaćhy pierwsze grube
na sie wzdziac/ aby patrząc na nie w piche nie wpaść/ a v bogiem nie
gardził/ pamiętając na swoy pierwszy stan.

Lesko erzeć si sm Leska wterez
go/ po eyu na Monarchia
pelsta wybran/ ktorzy też o-
byczajow dobrych oicowskich na-
śadował/ Węgrom dawał po-
moc przeciw Karłowi wickim
przechy Karzel Cesarz
sko przeciw temu/ ciagnął do sta-
skā/ Lesko mając s sobą Czechy
Pomorzan/ Slezali/ Pruszy po-
tkał sie smum rzeki Odry/ tam po-
razon/ historikowie piszą zeby tam
był zabie/ ale w naszym kronikach o tym nie ma
własney śnyiednego Popiela/ ktorogo na
mieisce/ Miał też dwadzieścia siwom
Jazimirza Władysława/ Wrat
byślawā/ Jare/ Semiana
Spiczynka Spiczimirza/
Czesomira Bysława/ Przem-
titi krągin Pomorskieaz do
kładał ty maśtay zamki/ D-
smex/ Limburg/ Lubek Gro-
la/ Dstrow/ y innych wiele. P-
rowy z Duńskim krolestwem
iechże y dziswo tych krągina

stym narodem/ a zowa sie Serty/ Niemcy te zowz Blindy od Zan-
dalow/ my i zowiemy Kapuby.

Lata Pańskiego 815.

P Spił in trzeciego Lestā/ktorego Niemcy piśa Dfferich/przywaw
y Monarchią oicowską/ wżazaly sie w nim pierwsze nicuślawicz-
nosci a paleństwa/ a bowiem wżgárdzil miejsce Krákowskié dla gor-
y chrostow/ przeniósł stolec Krolewsti do Gnieznā/ a z Gnieznā zaśle
do Kruświce w polā/ a tam zamek nád jeziorém Goplem dal posławie
Krolewsti/ Dali o nim nie mās co piśać bo nie začnego za swego ży-
wota nie wczymil/ bo zāwżdy rostokhy nāsładowal/ tylko to miał w oby-
s obczajniżmōito tlatwy często mawial boday mie tāt myśy jādly/ po-
tymacz niesamého alicunā iego myśy jādly iāto piśa.

Lata Pańskiego 830.

P Spiel wthory od strygow
swych krizāt Niemiec-
kich w mlodnych leciech
namonarchię Polskā wy-
bran/gdzie wśnyli sprawnie
przed sie brali/ a gdy
tom/ iat sie rosko-
la/ tańcow-
ia opu-
11

oiać sie by kthorego stryga tego
nim/ rozalaste mu na smierc
rozni modz

rozniemodz/ a gdy tak weżymil/ obeszano ścieżki w syty/ ktorzy gdy przy
 ichali nawiedzili go/ a gdy tam przy nim siedzieli w łozu/ popiel ich aby
 po tego śmierci/ siną jednego ze dwu na swe misie w ybrał/ ktorzy tch
 rzekli weżymie iesli Slachta s Pany przyzwola/ a wten czas naradzis
 w sy w kubek trucińy każdemu smich podawala/ piez win m zmieszan
 sy y rzekla aby go opotoil/ boiać sie aby tam ktorzy zarażem nie padl/
 Zni gdy wysli do miasta/ w noc wylia meze s trucińy sirpi li/ tam
 w sy pomarli/ Pani z radościami powiadała/ Bog se starał/ muje
 li panu zle myśle albo tego sinom/ przeto nie dano ich chorować w zi mie
 jedno w jezioro miano/ tam sie tych ciał poczynily mysy/ ktore rzuci
 w sy sie na krola godującego na zamku/ tchacz na krolowa y na syny
 żarli ie/ ktorzych nie mogli sludzy ani ogniem ani bronia odeznac/ na
 wode wcieli przed nimi a ony za nim. Boiać sie żeglarze ty lodzcy nie
 przegryzly/ wcieli przyplynawsy na brzeg/ Popiel też sam wcieli na wie
 ze/ a ony za nim tam ze go ziadly iz nie nie zostalo/ tchacz zene z dziećmi
 Zawna to byla plazą od Boga/ gorzej niż kiedy na Zardena/ tcho q
 mogli bysmy sie wysyć karać a
 wspominać na nie zawždy.

Lata 842.

P Jasi Kruswici po mizer
 nym zescu Popila wro
 rego od wszech i dnostay
 nie byl na Monarchia wybran
 tym obyczajem. Wd sie pano
 wie Polscy y Slachta zechali
 do Kruswice na wybieranie pa
 na/ nie mogli sie iednostaynie
 zgodzić na iednego wyslyć wro
 cho wiec bywa) Był Piasz w
 Kruswoy mieczajanim/ doby
 prosty/ a sprawi dliwy/ ktor
 mu sie sin vrodzil na then czas
 a tak zabil wieprza slusiego y be

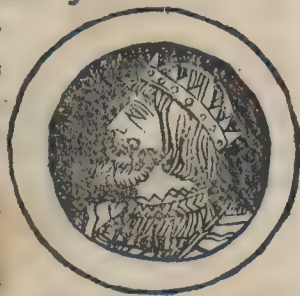

chtë młodu wpełet na miłanowanie onego dziesięcia według pogãoskie
 go zwyczajū / przyšli do niego dwa meżowie nieznaomi geseimi / ktore
 piya być swietego Pawła y swietego Jana Rzymoskie męczenniki / kto
 rych nie chciano pusić na pālac krolewski gdzie była elekcia w ten czas
 prosili gospodarzā by ie w dom przyial / ktory to rad wezyml / y dalim po
 thraw dobrych iesc y miodu pic / prosiwszy ich na miłanowiny / oni mu
 postrzygli dziecie y miłanowali Semowit według oby: żala / nāiadłszy sie
 y nāpiwłszy podziękowawszy sli precz / Lud ktori był na ten czas w Krus-
 wicy wie:li / nie mogli nie nāleś kupić ku żywności drudzy chodzili do
 piasta w obyczay kupienia żywności / on każdemu darmo dal tego przy-
 bedł pic y iesc onego miodu y miesa / czo był na miłanowiny nārządyl /
 tak āż nie mogli przepić wšyscy onego miodu / āni przeić miesā / Wi-
 dzac ten dziw od Boga / wšyscy rzekli / co mamy inšego pānā szukać iez-
 dno tego / kogo nam bogowie obiawili / āczkolwiek sie Piast stego dlugo
 wymawial / wšakże widzac wolę Boga / nie przeciwil sie / zostal pānem
 ich / trwało potomstwo tego Piasta āż do Kazimirzā wtorego / s ktore-
 go też iescże y dzis Niemieckie Krāżetā są / ā Māzowieckie nie dawno ze-
 sly. Umarł Piast mājac wieku lat sto y dwādziściā / zostāwil po sobie
 Semowitā sinā / iescże za swego żywota nāznāczonego ktory iescże za-
 oicā / przentosl stolec krolewski s Kruswice do Gnieznā zāsie.

stolec krole-
 wski przynie-
 sion/

Lata Pańskiego 895.

Semowit Piastow sin Polsti Monār-
 cha po oicu lud swcy w wielki y opātr-
 nosci sprawował / bedac biegly w Ry-
 cerskich rzeczach / wypędzil swe nieprzyacieli z
 granic / Węgry / Czechy y inne / Kāzuby przy-
 pędzil tu dawāniu tributu / tāleż nie Pomo-
 rzāny y styry nieboścżyłā Popielā co go my-
 śly ziadł / umarł w młodym wieku z żaloscia
 polspolitego ludu / zostāwil po sobie sinā Leptā cżwartego.

Lata 902. Tego czasu pod Arnolfem Cesa-
 rzem przypa do Słowiańskich ziem dwa meżowie Krześciańscy / i den
 Słowak

Słowak Czurilo/ a drugi Grek Methodius s Grecy/ ktore byl poslat
 Michal Paleolog Cesarz Konstantinopolski na prozbe niektorych pa-
 now Slowienstich/ ktorzy napirwcy przysli do Morawy/ tam zalo-
 żyli kościół krześcijański w Wielgrądzie/ y ludzi na Krześcijańską wiara
 wiele potrześli/ wyzwaní byli do Rzymá a tam ich pytano czemu Slo-
 wienstím iezykiem msza miewáli a nie Łacínstím/ Odpowiedzieli/ na-
 pisal Dawid/ wselti duch niechay chwali Boga/ cheż y swiety Páwel
 pisal do Korintow/ iáki kto iezyk rozumie takim mu ma być słowo Bo-
 że powiadano. Po tych rozmowach dopuscił Papięz w kościele Krześci-
 ańskim msza mieć Slowienstím iezykiem/ Na Kleparzu w Krátownie
 nie dawno ten obyczay zaginął/ bo tam y swietego Krzyża msza Slo-
 wienstím iezykiem spiewano.

Lata Pańskiego 902.

Ešto czwartý w młodych leciach będąc od wszech iednostainie wy-
 bran na państwo Polstie/ ktorego sprawce rządziłi aż do prawego
 baczenia/ ale gdy w iego młodych leciech baczyli go oycowskich
 czynoŭ naśladować/ dali mu moc na wszytko/ omárl zostáwivszy sy-
 na Zemomislawa.

Lata pańskiego 921.

Zemomislaw na oyc-
 wskie miejsce wstąpił
 który sie też nie wyro-
 dził od oicowskich ani
 dziadowstich obyczai-
 sów/ then narzekał na swą żonę
 nieplodną/ abowiem wrodziła mu
 syna mierzchłoy to ślepego/ a gdy
 wezwał Pánow do Gniezna/ na
 mianowani y postrzyganie syna
 ślepego/ wezwali go Zemislaw/ a
 porzym byli w. s. li/ przy pińwcy

potrawie/ przyszedł poseli iż sin przepisał/ zdumiełi sie z radością/ miedzi
iego ślā przyniosła go miedzy godoiaze z dobrami oczymā/ wbyscy sie
dziwowali y radowali/ Dziec Lepto częstho sie wywiadował od wiepę-
kow co sie w tym dzieie/ iż go tak bogowie w sinie pocieyli znamięnie/ i
ktorzy odpowiedzieli/ iż pan Bog richło Polste oświecił z łaski swey iā-
ko cho dziecie/ on minimal by to tu świectey chwałę ślō/ āno iż krzem
świecym mieli być oświeceni przez tego Mierka/ iakoż było.

O Rusi.

Kiy/
Szeiek
Korew
Lebed

Szechawica/
Corewicza/

Radzim/
Viathko/
Duleba/
Oskald
Dyr.

Kurko/
Seyniow
Trubor/

Georjdraica.

Swantostaw/

Rusi nāyduie sie napirwey być y pānować tych trzech bractey/ to
jest/ Kiy/ Szeiek/ Korew/ ā siostrā Lebed/ Kiy założył miastho
y zamek nād rzekā Dnieprem/ ā przezwāł od swego imienia Ki-
iow/ gdyi: iest y dzis Metropolit wielki Bisku pieh. Drugi brāt Szeiek
założył zamek ni daleko Kiiowā/ thākież gi nāzwāł od swego imienia
Szechawicā. Korew trzeci brāt założył zamek Korewice/ Wieli zāsie
swoie kziążetā/ ktorim rozdawali krāginy pusthe tu budowaniu zam-
kow/ iako Nādzim/ od kthorego wezwāni sa Nādzimezānie nād rzekā
Szafu. Wiātko/ od kthorego Wiātcezānie nād rzekā Wolka. Duleba
od kthorego Dulebiānie nād rzekā Bugiem/ dzis ie zowa Lucanie. Po-
tomkowie Kiiowi byli Oskald ā Dyr/ ktorzy rozszerzāli pānistwā swe nā
połnocy/ ā kziążetā nād soba wstāwili z inego narodu/ dla tego aby nie
folgowali brātu āni swātu āni żadnemu/ co kto zāsluży ābo mā aby te
go wżywāł. Pirmse kziąże było Kurko/ ktorzy był w Nowogrodzie/ dru-
gi Seyniow ktorzy był nā białym iezierze/ trzeci Trubor ktorzy był nā Zbor-
sku/ nā ośiātku Kurko pānowāł we wbyttim po śmierci tych dwu/ po
smierci Kurkā sin iego zostāł Geor/ ten zābil Oskaldā y Dyrā zdrādg
kziążetā Kiiowskie/ y posiadł ich pānistwā. A gdy dāł wielkā nā ludzie
wstāwil/ zābili go Drowlānie/ ā posłali do iego żeny Olhy/ iesliby cheiā
lā iśc zā ich kziążę Nistnā/ Ona iako chytrā/ obiecāła co wezynie iesli
do niey w dom przypiedzie slubu brāt. A gdy iechāli Drowlānie s swym
kziążeciem do niey/ zāsādziłi nā nie woysko ludzi nā thākim mieyscu
gdzie Drowlāny do grunthu pobili y rozmāitemi mētami dreczylā/
mpeżęc sie swego mēzā Geora/ potym syn Georow ā Lhlin Swato-
sław gdy dorosł przypiodł Drowlāny zāsie tu swemu pānistwu/ y dāł
dāwāć

dawać włożył/ ta Olha iezdziła do Konstantinopola wiary Krześciań/ Olha okrzyko
 stich wytnąć y tam się okrzyła/ ale sin niechciał/ a imię iey dano Hele
 na/ gdy iechali s Czarybroda błogosławił iey Patriarcha mowicz/ na/
 błogosławionas ty między niewiastami Kustimi etc.

Żata od narodzenia Pańskiego 962.

Mięsto który był ślepo w
 rodzon/ po oicu swym
 na Wrenarchia polska
 wybran/ ten miał nadm mło-
 śnie s kłhorem żadnego płodu
 nie miał/ a ślad bywał smutny
 przeto był namawian od nieko-
 rych Krześcian/ aby się okrzył/
 ehceli potrmli mieć/ Posłał do
 Czech po core króla Bolesława
 co brata Wacława był zabił i
 mieniem Dąbrowie/ Król Cze-
 ski przyzwolił tym obcyżalcem
 iesli się chce okrzyć/ Wezpnął to
 Męsto rad/ okrzył się larą od
 narodzenia pańskiego 965. w
 Cnieżnie/ tam go mianowa-

Krzesł pierwszy

no Wicław od sławy dobieć/ a pierwszy Męsto był rzecony od zamie-
 śania rzeczy pospolitey/ gdy się ślepo wrodził/ Przytazał też wszystkim tak
 bogatym iako ubogiem aby się potrzyli/ siódmego dnia Marca/ w mło
 tawie w ogień białwany drzewiane/ a kamienne potłukły do wody/ a
 ślad iezczę dziś ten obyczaj ma i w wielkiej Polsce y w Śląsku/ iż sió-
 dmego dnia Marca topią mążane obrawia iako niewiaste wyszedły
 ze wpi/ spiewając/ Smierć się wzię po płotu huta i ecy kłopotu etc. bo
 przed tym ledą co chwalił/ Planety/ pogody/ pogwizdy/ heli/ lade/ dzie-
 wiane/ to jest Diane/ Mążanne y wiele takich. Na znak dobrego kraz

Marianas

ścianstwa wstał w Mieście/ aby gdy ciono we mszy świętą Ewangelię
 każdy do poł mieczy dobył/ będąc gotow umrzeć o wiarę Krześcijańską.
 Założył też dwa kościoły Arcybiskupie/ jeden w Gnieźnie/ drugi na
 zamku s. Wacława kwoi krolowcy Dąbrowce/ na pamiątkę stryja
 iey Wacława ktorego był ociec zabił. Zbudował też Biskupi kościół w
 Kruświcy/ ale przeniesion potym do Włocławia nad Wisłę. Wiele
 innych kościołów pobudował y nadal znamienicie/ tak sam iako żona ie-
 go. Wrodziła mu Dąbrowka syna ktoremu imię dała oieca swego Bo-
 lesław/ Kusi go potym przezwała Chabry/ to jest waleczny/ rychło po
 nim matka umarła/ pochowana z wielkim płaczem pospolitego ludu
 w Gnieźnie/ ta chodzila zawiądy przestawosła/ iako jest obyczaj w Cze-
 chach abo w Niemcech. Poigł druga żona imieniem Judit/ krążecia
 Węgierskiego Jesse core/ s ktora miał drugiego syna imieniem swoim
 Miecław. Łam pakt biskup Krawowski był posłan do Kijana od Miec-
 sława prosząc o koronę Krolestwa Polskiemu/ ale obiecawszy zasie i y
 odmówił rzekąc/ iśćce iey nie godzien/ mniemając go iśćce nie być pra-
 wym Krześcijańcem/ a wten czas od krola Stephana z Węgier też po-
 sel był o koronę krolowską Austrius/ przez tego ią do Węgier Papież
 siódmy Benedikt posłał Stephanowi krolowi/ pierwszemu Krześcijań-
 nowi.

O Rusi/

Swatosław otrzeżoney Heleny syn Kustie Krążce/ zwyciężywszy
 Kozaki Kustie/ dań na nie włożył/ Bulgari chacież/ posiadł ich
 osindziesiąt zamków/ włożywszy na nie dań sam ciagnął do Gre-
 cicy/ a tam mocno wojował/ a wten czas mu Piecingowie Kijow oble-
 gli gdzie była iego żona ze trzemi syny/ ktora umarła od strachu. Wstę-
 pawszy Swatosław wrocił sie ku Kijowu/ a Pieczyńkowice przeciw ie-
 mu sili/ poraził Kurą Pieczyńig Swatosławą/ y samego poimawszy/
 wziął mu głowę/ a dał ją oprawić w złoto/ s ktorey pili iako z iedney cza-
 fe. Syn iego Włodzimierz ciagnął przeciw Polakom/ wziął Przemyśl
 Czerwen/ potym do Grecicy wziął Corson y wspaniel ten tam powiat/
 brata Jaropoltą zabił y Kijow pod nim wziął. Był namawian s Ła-
 tar aby ich wiarę przyjął/ niechciał/ Zydowskiey też niechciał/ też y Ła-
 tinskiey nie chcial/ ale posłowie Konstantynopolscy namowili go iż Gre-
 cką wiarę

ęta wiare przyjął/ a nizli przyjął żądał siostry o Baziliusz a Konstante
 na Grecich Cesarzow/ ktorzy mu odmowili/ iż ich nie godzieli/ ponie-
 waż nie jesth Krześcianinem/ on sie obiecał otrzęci/ A gdy przyjechał do
 Czarzigroda osiadał na oczę/ posłał do panny stąrzac sie iż tak ni:for-
 tunna/ Ona rzekła skoro sie otrzęci zbedzie siepoty/ tātże sie stało/ A
 skoro go biskup s Corsona otrzęci lata 990. przyprzał/ a pothym brał
 snią slub/ ktorey było imie Anna/ Przyjechał snią do Rusi/ wrociwszy
 zaśie Corson Cesarzom Czarzigroctim/ rozkazał wszytkim poddanym
 aby sie pokrżęci/ y weżynili tāt/ iż sie wszyscy w Dnieprze razem pokrżęci
 li/ y synow iego dwanaście ktore s pirowsemi żonami miał/ Dawshy ie o
 cęne pisma Greciego rozdzicil ie za żywota żamki/ Ten theż rozmaite
 rzemieśniki przywiódł z Grecien/ ktorzy koscioły kōstow ni: a ozdobił w
 Kiiowie robili.

Lata Pańskiego 999.

Blesław Chabry Włecz
 sławow sin/ iedyny z żo-
 ny Dąbrowki wibran na
 Monarchią Polską od wszy-
 tich poddanych/ ten napirwey
 pracował sie o to/ iakoby ciasto
 s. Woyciechą s Prus do Pol-
 skien przyniosł/ kthorego byli
 niedawno Prusowie zabił/ a z
 bowiem był s. Woyciech przy-
 szedł do Polskien z Węgier/ a s
 Polskien do Prus kazać a nāu-
 czać wiary Krześcianiskien/ prze-
 wiośshy sie przez rzekę Osę/ kto-
 ra za Grudziądzem/ szedł daley
 między poganiństwo/ gdzie chwa-
 lili ogień/ Słońce/ lasy/ weże/
 zwierze/ ledaco/ a gdy im to ro-

Iwodził swięty Boiciech iż to nie są żadne swiętości / jedno słowem
 Boże / rzucili się nań i zabili go nad morzem blisko miasteczka / Jesha
 usz dzio zowq / wskazywali pogani do krola Bolesława tymi słowy / już
 smy twego Boga zabili i zatopali którego nie dostanieś od nas / aż daś
 tak wiele złota co złota zawąży / dostał krol Bolesław starbow dosyć na
 odkupienie ciała / a gdy wążono nie nie zawążyło z Bostny sprawy /
 przywieziono je napierwey do Erzemieśna kłasztora / a potem do Gnie
 zna / o którego grobu wielkie cuda bywały / ktorzy nawiedzali zdrowie
 brali. Ocho trzeci Cesarz Krześciański słysząc o tych cudach swiętego
 Boiciecha obiecał je w chorobie swej nawiedzić to miejsce swą osobą /
 był zdrow / a gdy tu Poznaniu przyjeżdżał / wyjechał przeciw niemu do
 syć ozdobnie Bolesław / czyniąc mu poćiwosć / tam pieści oba sli od
 Poznania aż do Gniezna siedm mil / rozmaite wbiory scieląc na drodze
 przyjeżdżąc do kościoła padł przed grobem swiętego Boiciecha / leżał dłu
 do / był kilka dni z wielkiem dostatkim chowan i darowan od krola Bo
 lesława znamięnicie / Za to i go dobrodziejstwo Cesarz Ocho korono
 wał go tamże w kościele na Polstie krolstwo / przy Arcybiskupie Gne
 zneńskim Gaudenciusie / który go pomazał / a tam go wyzwołał Cesarz
 od wielkich posług / dani / i poddańsć Cesarzom Rzymskim i potom
 kom iego / które przed tym wysyłał krolowi i křiażetom Krześciańskim Cesa
 rzowi czynili. A gdy się rozjeżdżali / aby tym mocniejszy przyjaźń była /
 Dał Cesarz Bolesławowi nowemu krolowi włoźnią swiętego Mar
 ciego / i gośc od trzynia państwa / a krol Bolesław Detonowi Cesa
 rzowi ramię swiętego Boiciecha które w Rzymie położył o swiętego
 Bartłomieja w kościele / na o to ięże krewnosćią się spoli / smowił Ces
 sarz swoje siostrzenice córce woiewody Ruskiego dać za małżonke krola
 wi Bolesławowi imieniem Rysche / Prowadził go krol Bolesław z Gnie
 zna aż do granic z wielką poćiwosćią / Pznehawszy do Gniezna wziął
 przymierze z Ruskim křiażetiem / a przeciw Bolesławowi bratu cioc
 czonemu (który był okolo Alekta nad przymierze wielkie stodi podziałal)
 wojsko zebrał / poraził go aż wcielił na wyspę nad y s syniem Jaromirem
 Krol Polski dobywszy Pragę obległ wyspę nad y dobył go / poimał Boles
 ława y s synem Jaromirem / a na prozbie Wescowców dał mu oczę
 wysłupić /

Gaudencius /

Rysa /

wylupić/ a syna w więzieniu chował potuszynowy Werbowcom.
 Ci Werbowci byli s Czech wysłi do Polsticy/ ktorych dzysa potomko-
 wie Dłhocy a Nierawici/ iako pierwsi Kronikarze pisali/ ni rozumiac
 Czeskiej rzeczy. Werbowce tak pisa Czechowie/ ktorzy sa rzeceni od wie-
 sey Werbowcy/ bo wirsa nosili za herb/ az potym dostali inego herbu
 dwie brodacice to jest otpe/ iako serzey w Czeskiej kronice pisano/ stoi tez
 w kronice Czeskiej izby na rokowanii spobeiu przypedl w rccc boleslaw
 y s synem/ Mieslawowi krolowi Polskiemu w Poljeze/ potym krol
 Polski wiele zamkow w Morawie y w Czechach pobral ludzi y plenu
 wygnal/ y prosil Cesarza aby Eldricha poslal na Czeskie krolestwo/ kto-
 ry tam na ten czas byl/ alec inaczey w Czeskiej kronice stoi/ ktorogo
 gdy poslal zostal krolm/ y prosil o krola Polskiego brattha Jaromira z
 więzienia/ a sam mu dal wylupic oczy aby nie dziedziczyl.

Potym Boleslaw na prozbe Swatopelka syna Wladimirzowi^o Ku Swatopolk
 skiego kiazeciu/ ktorzy byl wygnan od brata Jaroslawa s kniowa/ ze wygnan/
 bral woisko przeciw Jaroslawowi/ a gdy bylo nad rzeka Bugiem/ Bu-
 dus Jaroslawow sekretarz wolal na krola z druga strone rzeki bedac/
 zbiedzic tego brzucha tlustego/ gdzie potym krol przeplawil sie przez rze-
 ke/ porazil Rus s Polowcy y s Piecynigi/ a Jaroslaw uciekl na jeziora.
 Ciagnal krol do Kniwa dobyl go przez oblezenie/ iadac w miasto vde-
 rzyl mieczem w forte (ktorą oni zlotą zwali) az do polowice przecial/ Złota forta/
 na pamiec wieczną/ pobrawszy tam wielkie skarby w wiazal zasje na
 swe mieisce Swatopelka/ ale gdy zyrnosci Polacy szukali/ bo tam zi-
 mowali/ zabili ich kito Swatopelt/ bojac sie krola uciekl/ krol na wio-
 sne popalil pokazil zborzyl Kniow/ ktorzy na ten czas wielkim kostem
 byl zbudowan/ iednych tosciosow trzy sta bylo w nim rozmaitym dzia-
 tem budowanych/ a gdy sie obrocił do Polsticy/ chcial go na drodze zdra-
 da pożyć Jaroslaw w tajemnych mieyscach/ ale sie osutal/ dobrze sie o
 nim krol dowiedzial/ iechal sprawa/ wyrwal sie Jaroslaw/ porażon/ le-
 dwa sam uciekl/ y drugi raz y trzeci raz/ az inż o iednanie prosili. Jaroslaw w po-
 rażon/
 Opekotowy sie snimi rozniierzyl snimi sobie granice po Niesie/ Wez-
 bralsie do Prus do Sasiicy ziemie y do Pomorzan/ gdzie tez tam nie-
 ktore przez przy

Granie Pol-
skie żelazne/

Ktore Przez przypędzanie / niektore Przez dobrowolne dānie k sobie przyci-
gnął / y granice po rzece Łb albo Łabi / aż do morza Niemieckiego sobie
snimi wstawił / wtopawszy żelazne słupy na wieczność / a także y z Ru-
sij wczynił po Niepr / obchodząc się s kijażety Niemieckimi miłosciami /
bo wiedział iż s Polstich trolow wysli / albo s pokolenia Słoweńskiego
Ale Prus nie przestał wołować aż mu poddanność musieli wczynić / sta-
rzy Prusowie pogani tribut y posłuszeństwo postąpili / gdzie też tam w
pośrodku Łsa rzeki postawił słup żelazny aż do morza ktore zowiemy
Baltum / granicę y wsi ktora y dzis zowa Słup / tak iż położył so-
bie pewne granice na wschod słońca / na zachod y północy. Ostatek
bitwe miał Bolesław z Jarosławem Ruskim kijażeciem gdy chcial do
Polstich bez wieści wtargnąć / Krol Bolesław miał o nim dobrą sprā-
we / ciagnął przeciw niemu nad Bug rzekę / dla swięcā niedzielnego od-
poczywał / a k tucharze / māsłalerze y ini słuźebnicy / zaczęli bitwe snimi
zichamwszy się w wody / thāt iż strwożyli wsi / to woysto Ruskie / wsiłłal
to Bolesław / wnetż kazał do zbroj wsiłłkim / przeprawiwszy się przez
Bug oderzył nā woysto Ruskie / ktore się tak rozpierzchło po lesie / iāto
żaby do wody / wiele ludzi pobrawszy y innych łupow Ruskich / sam Jaro-
ław ledwie uciekł / ruszył się do porzodku ziemie Ruskiej / a tam Jaro-
ławowi dzierżawy pobral / ine kijażetā poddanność niemu wczynili y try-
but postąpili. Po tych wielkich pracach ktore miewał ten sławny pa-
mieci krol rzeczony Chābr / od Rusi / z tego wielkiej czynności w rpe-
skich rzeczach / wpadł w niemoc / w kilku miesleci umārł mając wieku
lat 58. trzeciego dnia Kwietnia / lata 1025. Krolował lat 25. w Poz-
naniu srod Łosciā nā tumie pochowan / śmierć jego znaczyła Kometā
ktora była nā ten czas wielka. Ten był naszym krolom Polstim naprz-
wysym koronowanym / wrodzenia / obyczaiow / smialosci / stalosci niepo-
spolitych / ktemu łaskawy / wierny / powolny / roztropny / mierny swo-
im poddanym / niepechājąc się prożnemi rzeczami / przetho mu pan-
Bog w takich pēżesieci dawał nā każde sprāwy.

Klasztor v 8.
Krzysztof

Klasztor swietego Krzysā nā gorze łysen założyl lata 1006. z dosta-
tecznym nadaniem / nā prozbe Emeryka syna Szejanā krolā Be-
gierskiego gęysposu polowali / o czym inż s po Polstiu kijażetā.

En też w

Ten też w Siedlechowle drugi klastor założył świętego Benedikta lata 1010. nad Wisłą dostatecznie nadany przezeń przez Siemienina też Siedlechowle wsi Siedlecha imieniem.

Tego czasu przysli byli dwā meżowie święci s klastora Perrastie Benedikte y Jan do Polstey/ weźpć nowotrzejencow wiary Krześciań-
stey/ a tym zaszę przysłali czterzey Polacy/ mieštali spolu na puścić
bliato Kazimierza w wielkiej Polsce/ gdzie te tam złodzieie pobili/ nādzie-
wając się o nich iakich stąrbow/ bo im był dal krol zloti kienot dla żyw-
ności/ ktorego dlugo niechcieli wziąć/ y snadż gi byli zaszę posłali do gnie-
zna krolowi mówiac/ iż tego temu potrzebny/ Krol Bolesław kazał y
złodzieie w lesie polapać/ ktorzy chodzili z dobytemi mieczmi po lesie ples-
cy im poschly iż niemogli mieczow pochować/ a skoro ie do grobow tych
pobitych przywiedziono byli zdrowi/ żalowali y potutowali za swoy w-
czynet/ a tych świętych ciała pochowano w Gnieźnie 1005. lata.

Prusiech.

Wielkroć tu Prusacy mianowani beda/ przeto o nich trzeba wie-
dzieć temu kto chce. Prusowie dzisiejszy są przychodniowie z Nie-
mieć/ o starych Prusiech ktorzy byli pogani/ o tych napisy Kroni-
karze wgapliwie pisali/ powiadaie ie być z Greciey od krola Prusa z Bi-
tintey/ Eulwius też piše iż to byli Elmerigowie/ piše też wgapliwie iż
byli Brueteri/ a od Brueterow Prusowie rzeceni/ Ale to pewniysza iż
Prusowie stąrzy byli z Litwą iednego narodu z żomorza/ pothomkowie
Gocow/ ludzi walecznych/ y rzecz iednaka mieli y obyczaje/ iedno przez
obcy narod zmienili iezyt mało nieco sobie rozumiać y dzis/ bo ieszcze sta-
rych Prusow iest kila dziesiat wsi za Krolewcem tu Litwie/ ktorym iezp-
ka żadny nie rozumie iedno sami sobie/ iam słychal ich rzecz gdy by-
wał we Wdanskū bårzo podobna Litwstey/ tej Litwy ktore zową Ku-
rowie nad wielkim iezorem mieštają/ ktore zowiemy lacus Curon sis/
to ci Kurowie iednego narodu s stąrymi Prusami/ a wysli z żamorstich
kraim gdzie dzis Norwegia/ przeto gdy nowi Prusacy krzżacy z Litwą
walczyli/ thedy zawżdy stąrzy Prusowie przychylniyszy byli Litwie niż
Niemcom/ y bårz. i. pochedzili/ aż gdy sie Litwa potrzęsła/ toż od nich
byli wżgarz

Rodis

byli w zgardzeni. Potem Konrad Mazowiecki kładzie gdy miał od nich
wiele trudności w skąd / z namowy Krystina Biskupa Chelmskiego / ko-
ri też od nich często pobierani bywał / posłał do Cesarza Fryderyka wtore-
go / za którego Jerozolimę wzięli Saraceni / aby posłał pomoc Krześ-
ćanom przeciw poganom / on to rad uczynił iż posłał zakonników kłho-
re zwanego bożogrobnika rycerza świętego Jana z Rodis / z domu Niemiec-
kiego / panu Marię koscioła / których wywód krótko napisać. Gdy ie-
szcze krześcianie dzierżeli Jerozolimę był tam klasztor świętego Jana / ko-
rego regule przyjąwszy panowie z Rodis / na tym byli fundowani aby
strzegli grobu Bożego od Saracenów bo ci tam byli nazacniejszy / y
sprawę wodną mieli / był też także w Jerozolimie spichal koscioła
panny Marię Templarskim / który był ieden Niemiec nabożny żało-
zył dla pielgrzymów z Niemiec / który co dalej to bierzemy Niemiec kup-
cy nadawali / iż był bardzo bogaty / ci też przyjęli iedne regule z rycerzmi
bożogrobniczymi / y potwierdzenia wzięli od Papieża y Cesarza / a bronili
spokojem Jerozolimę / mając zawzdy kilkonastę tysięcy ludzi ku potrzebie /
ale go przedsię nie wstrzegli / bo Soltan wziął Jerozolimę nie walcząc /
iako na swym miejscu pisał / Skoro Saraceni Jerozolimę wzięli /
wzięli rycerzy stamtąd / przyšli do Cesarza Fryderyka wtorego prosić gdzie
o miejsce założyc swoj klasztor a trwać w nim do końca iako Bogu po-
siłubi / Cesarz wyrozumiał potrzebę ich / y Konrada Mazowieckiego
kłażecia / posłał ich na pomoc dwadzieścia tysięcy do Prus przeciw po-
ganom / którzy uczyniwszy debowę twierdz przeciw Toruniowi / gdzie
był zowąż Dymbow (ale ma być zwano debow) strzelali przez Wisłę na
pogany / aż musieli stego miejsca dalej postąpić / a Niemcy za nimi znie-
nagła / co dalej to bierzemy / aż wypędzili za Krolewiec ku Litwie / wpa-
żę snimi dosyć trudności miewali przez dwie set lat y daley / na ostatek
musieli być byli także wtęć przed nimi do Niemiec / by byli nie Polscy ko-
lowie dawali pomocy / iako o tym będzie na swym miejscu / nożę ci za-
konnych białe płaszcze a na nich krzyżki czarne / brod nie goli / z bronią
chodzą / iako mówią z bogactwem albo z dostatkem członków ku złościom
przychodzi / także też ci mili zakonnicy / kiedy się nawiecy wspomogli a
tu państwo przyšli poczęli hańdzić / bierąc ludzi w niewolę a robić imi
iako bydłem

tało byłem robiąc w Polsce i w Litwie / żony cudze od mężów braci /
to wszystko było u tych krzyżaków / a zamki budowali dla tego aby się kro-
lom Polskim s poddanosci wymierzyl / s ktoremi było trudności dosyć.

Lata od narodzenia Pańskiego 1025.

Miejsko wtory na trolest
w Polsce o świecym
duchu wybran w Po-
znaniu / tamże y koronowan s
swoią żoną Ryseha przez Y-
polita Arcybiskupa Gnieznien-
skiego / ktory daleko od oicow-
skich obyczajow odstąpił / abo-
wiem był leniwy / niedbały / żo-
ny swej więcej słuchał y nastła-
dował niż radzicie pospoliticy rze-
czy. A gdy cho obaczył Bretis-
ław Oldrichow syn krążę Cze-
skie s kmiecy dziewczki wrodzony
z Bozeny / naszą troniką pisi-
iż nie był z własney żony / ale pi-
sa Czechowie iż brał snia ślub /

Oldrich mścił się dziada swego ktoremu było w Polsce oczy wysłupio-
no / zdobywał zaśie zamkow w Czechach y w Morawie także Miast /
Polaki pobit / Wersowce pomógł y łupił żywo / ktorych na zamkach
zdobywał / tak iż wiele krągin od Polskiej odpadło w Śląsku y w Nie-
mcech y w Morawie / także w Rusi y w Pruszech / Bacząc cho Polacy
z żaloscia tego wzywali ku trołu żadney chuci nie mieli y prawie go opu-
scili wshyry. Widząc cho król wpadł w słabość y w niemoc / umarł
krzyżcy Marcą / lata 1034. pochowan w Poznaniu / od tego czasu
ty krągin od Polskiej odpadły / Morawą mało nie wshyła y czo to-
wiel na te strony rzęci Łaby leży / aż do morza Niemieckiego / Kąsuby /

Serby/Łaski wyspy Morawie/ Pomorzany był starzał przez Bele
ktoremu był poruczył sprawę wojenną/ bo wiekli byli do niego trzej kro
lewicy z Begier s. Stefana wnukowie/ to jest Andrzej/ Bela a Ła
wenta/ dal Beli dziewkę swoje za małżonkę/ iako hercy stoi w kronice
Begierstey.

Po śmierci Mieszłowej wielkie było wdzięczenie w Polšce z rożnic a ro
sterkow/ abowiem Polacy weżyniwšy Siem w Poznaniu na wybiera
nie kręla/ niemogli sie zgodzić/ iedni chcieli Kazimierza syna Mieszłowe
go/ drudzy nie chcieli mowiac/ iż będzie ołcowstich obyczajow y macie
rzynstich naśladowaliteż ięšce młode lęta ma/ abowiem była ta krol
wa wżgardzona od wytych iž nieprzychyłała Polakom/ zwala ię plu
gawemi/ też wrzędow nie dawała iedno swoim Niemcom/ przeto iž z
ziemie wygnali/ ona młodziem nabrawšy wiele klenothow skarbów y
pieniedzy temu dwie koronie krolewską y krolowey/ syna s sobą wzię
wšy ięchala do Sasi do brata Denyika Cesarza/ żalując sie swoy lekko
ści na Polaki czo iž z ziemie precz wygnali/ podala sie mu na opiekę/
skarby y korony takiež mu w moc dala. Cesarz kupil ię płac słupny/
czym sie mogła wychować dobrze w Seweldzie/ a krolewicę do Włoch
poslal na naukę/ gdzie tam wstapil w klasztor Kluniacki/ Polacy przez
pana iako błedne owce se będę/ niewiedzieli co dalej czynić gdy sie na pa
na nie mogli zgodzić/ abowiem Czechowie zbrawšy sie z nowu/ woio
wali w wielkiej Polšce wšedzie/ Kosciol w Gnieźnie złupili/ pišę tāt iž
za czterzy kroć sto tysięc skarbów wynieśli z Gniezna/ Ciasto Arcybisku
pa Gaudic iusa y pięci bracię pobitych mniemając by swiętego Boi
ciechę wzięli/ bo tāt ię groby ich były chedogo oprawione/ y do Pragi
przynieśli/ acžkolwiek starzy kronikarze pišę/ iž tam Czechy w Gniez
nie wielkie niemocy popadali/ nie stoi przed sie za nęše. Z drugą stro
nę Rus s Piecinigi woiowali/ Prusowie tāt ię. Polacy widząc iže ze
wytych stron złe/ wyprawili posły z wielkimi dary po krolewicę dzie
dziu swego Kazimierza Mieszłowego syna gdzieby go nalezli. Napierw
ięchali posłowie do Brunswiga do krolowey Ryše/ ktorey prosili aby im
powiedziala o sinie/ chcąc go za s poćciwie przyciąć na swe państwo/ rze
ka iž go tuż nie mogącie mieć/ bo został kaptanem w Kluniaku. A gdy
do Kluniaku

Kluniak

Kosciol w

Gnieźnie zlu
pion

List 171.

do Kluniatu do Bloch iechali/należli go w kápicy/ktorego s pfaczem
 prosili aby na otcowacie miešce przyšedł do Polsticy/ tatięz Opaca pro
 sili dawšy mu wielkie dary aby go s kápice wolno wypuścił. Opac rzekł
 wšytko uczynię jeśli od Papieża będzie miał dozwoleńie/ bo iuż iest dia
 konem/nie mam ia tej mocy abym go ia mogł swiectim uczynię. Sły
 šąc to iechali prosto do Rzymu/ tam Papieżowi dawšy dary prosili go
 aby im dziedzica s klasztoru kazał wypuścić na trolestwo swe/Papież Be
 nedikt dziewiaty zlitował sie nad nimi dopuścił im tego/ wšchawšy
 im pokute na wšytki Polati za wine iż pana swego przynudzonego wy
 gnali/pieniądz od každych píšony dawać do Rzymu czo zowa swiecho
 pierze/wtore strzydz wlošy/ trzecie na swieto wielkie zawniać glowe bia
 łym cieniem suktem iako stolam. Podeli sie tego poslowie/ iechali do
 Kluniatu z listy Papieškieimi/wzieli Kázimirza s klasztoru/ iechali snim
 prosto po Sewildu do mární krolowej Ryše/ aczkolwiek mu dłu^o mać
 bromiła do Polsticy iechać/ wšakże naostatet wrocila mu torony obie/
 y wyprawiła poćciwie z wielkim koštem do Polsticy/s pomocą Denri
 ka Cefarza/ kthory przytechawšy do Polsticy/był przyiet od wšyšciech z
 radošcią. Ten był napirwšy krol w Polšce kthory pišmo Łaciniškie w
 miał.

Lata Pańskiego

1041.

Kázimirz piwry s klasztoru
 wziety/ był koronowan na
 krolestwo Polstki w Gniez
 nie/ od wšech żądosiwie/ ta koro
 na kthorą s sobą przyniošł/ przez
 Eštefana Arcybiskupa Gniez
 nińskięgo/ dali mu thez za żonę
 Marią siostrę Jarosławiá křiężę
 ciá Ruskiego/ a core Włodzimie
 rzowe z Anny Grickiř Cefarzow
 siostry/ po ktořey wziął wielki po
 sag/ a on t:ż wrocil Jarosławowi

Burzemi zamki wyszli kłhore był pobral dziad tego Chabry pod nim/
 Maria żona tego opuściłszy Grecki sposob wiary/ krzcił się z nowu w
 Krakowie/ a imię inje wzięła Dobrogniewa/ a potym w Gnieźnie ko-
 ronowana. Bedze krolem Kazimierz sposobnym/ myślił iakoby sam
 siebie y poddane w ziemi swej dobrze sprawował a w potoni zachował/
 napirwcy rozboiee wnetrzne poimal y rozmaitchmi mekami potracił/
 takież y ty co od krolestwa odstepowali/ Cesarza prosil o pomoc przeciw
 Brecislawowi Czechowemu. Cesarz poslal do Brecislawa aby do Pol-
 skiej wrocil rzeczy kosciełn: co pobral/ smial się tego Brecislawa/ Cesarz
 poslal przeciw niemu wojsko swe/ ktore porazili Czechowie na lesie mie-
 dzy gorami/ wpatże potym przypedzil go ktemu Cesarz iż mu musiał
 odpowac. Był zachowan w potoni Kazimierz od inych stron/ tylko wy-
 wał się nań Maslaus Mazowiecki krąże s Prusy a s Piecynigi (na-
 rod Piecynigow własny jest Litwa/ iedno też mieli między sobą małą ro-
 żność w mowie iako my z Rusią/ a mieszkali na podlasiu gdzie dzis Dro-
 hyczyn) Kazimierz też zebrałszy się przeciw niemu z Rusią Niemcy a s
 Polakami/ potkali się nad Wisłą blisko Plocka/ tam dlugo trwała walka
 na ostatku porażon Maslaus aż ledwa uciekl/ Plocka ziemia przysła
 do krolestwa Polskiego/ a od tego czasu ten tam kraj przezwano Ma-
 zowieym od Maslausa/ iż był strzety/ okrutny a omylny w slowie/
 drugi raz się zebrał Maslaus na krola s tymi ludzmi/ Kazimierz nieia-
 ko wstąpił bo chciał napretec nie mogł mieć wiele ludzi/ z Niemiec ani z
 Rusi/ wpatże przez obławienie nieiake Kazimierz potusił się on z małym
 ludem/ porażil Maslausa aż uciekl do Prus/ tam go Prusowie wme-
 czyli/ na ostatku obieśli mowiac/ brakes się na wysokie miejsce/ wysoko
 bądż. Przez niemalsy czas pokoy mając Kazimierz umarl Łata 1058.
 pochowan w Poznaniu/ zostawil po sobie trzech synow Bolesława
 starszego/ Władysława y Mieszka/ a core Swatochne:

Maslaus obie-
 son/

Kazimierz =
 wi sinowie/

Kłastor na tytu zalozył ten Kazimierz tego zakonu swietego Be-
 nedykta w który był wstąpił w Kluniaku/ dawszy do niego sto wsi/ gdzie
 tam napirwcy był Opatem Aaron rodem s Francji/ człowiek wielkie
 go uczenia/ tego to sprawę Aaron/ każdy Opac Zyniecki jest Kanoni-
 kiem ustanowionym Krakowatim.

Kłastor

Klasztor tatarski też założył nad Odra w Elzotu w Lubusku / wie-
le innych kościołów założył / i nadał ten trol.

Jaroslav Ruskie król / rozszerzając państwo swoje / posłał
syna starszego Włodzimierza do Konstantynopola wodzą z wielkim
wojskiem / ale iż wiatr w ten czas wielki powstał / przeto mu okre-
ty na morzu rospędziły / portuły / Cesarz Cezarygrocki dowiedziawszy się
posłał za nimi / s kłopotem musieli się biec a bitwą / Greców pozbyli / i ich
daley niegonili / to tak Ruska kronika powiada / ale Sigibertus kroni-
karz inaczej pisze / iż widząc iż Cesarz miał czo czynić s Saraczeny /
wtargnęli mu w ziemie Ruskie / ale Cesarz widząc o nich / posłał prze-
ciwko im takie mistrze / którzy s smoleń s siarką przyprowadzili / ogień po-
palili im okręty / i porażili. Bacząc się już zeszłego w leciech Jaroslav /
wpominał syny / aby każdy na swej części przestał / rozdzielił syny i za-
wota / tym obyczajem / Jarosławowi starszemu Kijow / Swatosławowi
Czerwiechowi / Wsewoldowi Pereasław / Drocowi Włodzimierz / W-
ceśławowi Smoleńskowi / po którym umarł mając wieku lat 76. poch-
owan w kościele świętego Józefa w Kijowie / który on zbudował / rychło też
po nim dwa synowie pomarli Droc a Wceśław.

Kijow

Czerwiechowi

Pereasław

Lata Pańskie 1058.

Bolesław smiały wezwany z Dobrego serca a swobody / będąc stars-
zym z braci ktemu godnym / wstąpił na koronę na troje-
stwo Polskie w Gnieźnie / radził na pociąg tego ludu / przy macie-
rzy Dobrogniewie / przez Biskupa Aarona Krawcowatego / a Stefana
Gnieźnieńskiego / przy innych Biskupach / przeciwko któremu naprę-
czyli Warcisław Czeski trol pierwszy zebrał wojsko / gniewając się o to / iż brat
tego Jaromira duchownego / uczynił świeckim / gdy do niego był zbie-
giem / bojąc się aby go na tego miejsce nie wsadził / wtargnął do El-
żbą / Bolesław dowiedziawszy się ciągnął przeciwko niemu z wojskiem swo-
im / Warcisław nie czekając go / iękł pomiotawszy pięć wież / Boles-
ław ciągnął po nim pustosząc mu ziemie / nabrałszy się wrocił do
Kijowa do domu / na drugi rok zbrał się lepiej / ciągnął do Czech / ale
Warcisław uchodził do Węgier / i wziął za żonę siostrę Bolesława
w imieniu

we imieniu Swąthochne/
Czechowie zową Swatawarz
y położyli sie s Czechy Pruso-
wie zaśie obrociłi sie nań/ zbudo-
wawszy zamek Grodek/ czynili
škodę w krolewskich ziemiach/
zebrał sie Bol: sław przeciw im
Prusy poraził nad rzeką Osą
ale zamek dobyć niemógł/ thas
kiz Pomorską ziemię im zaśie
wydarł bo byli wzłeli/ y miał s ni-
mi pokoy wieccy.

Bela.

Bela krolowie Begierski/ tego
czasu do krola Bolesława wciel-
s płacząc prosząc o pomoc/ a-
by mu dopomógł przeciw br-
tu Anorzechowi/ krolowi Be-

gierskiem u/ abowin. Imo brata/ syna chciał koronować z właszą dzie-
cie w ścieleciech Salomna/ Bol: sław obiecał mu tho uczynić/ ciaz-
gnął do Begier z wojskiem/ hām sie wojska sciagnęli y Cisy rzeki/
miał po sobie Andrzej Cisarza/ Anrika Czechy y Niemce/ Widząc Be-
gryy moc y sprawę Bolesławowę prysłali do niego przeciw Niemcom
tam Andrzej porażen z Niemcy y s Czechy/ wcielł Andrzej/ zabił na-
leśie piewiedzię od tego/ Bolesław samż wprosił niektore Begryy Mo-
rawce y Bele/ aby im dał pokoy/ potym Belaw Białohrodzie koronowan-
a krola z wielkimi dziełkami odprawił. Bolesław przyjechałszy z Be-
gier na znał zwycięstwa kłastor w Mogilnic założyl swoicęgo Benedi-
ktā/ w którym iego oćcie był. Potym Bolesław poał za małżonkę Wi-
sławę kdyną dziedzicę krzyżat Ruskich/ po której nań sprawiedliwie
przypadły Ruskie ziemie/ a cał wmyślił Ruskich krzyżan dostać potylic-
go dziad Chabry arawnice żelazne założyl. Miał troi Bolesław erzech-
ybiegom y siebie Bele z Begier/ teao wsadził na krolstwo iakom pisał/
Jaromira s Czech/ korego darowawszy zostawił Prąsim Biskupem
Zasławia

Ożenił si Bo-
lesław

Zbiegonie
erzoy

Zasławia kijaże Kiiowstie/ktorego wypędził był brat Wyseław/à tãł
 zebrałszy sie ciagnął ku Kiiowu z Zasławem. Wyseław dowiedział sie
 iż krol Bolesław ciagnie z ludem ku Kiiowu/ wieczt ze wszytkimi swemi
 na Polocko/à tãł Bolesław wziął Kiiow przez syna Zasławowego kto
 ry sie tam był wtrudził puscil Bolesława z zasławem. Zimował tãm
 Bolesław/rozłożywszy po miasteczktach Nycerstwo/ gonil bratã Zas
 ław do Polocka/ale dalecy wieczt/ wziął Polocko Zasław pod bratem à
 dał synowi Wseławowi/ Na drugi rok Bolesław wypociagnął s Kiiow
 wã/ Rus przed nim pizchala aż checi do Greciey wieczt/ za iednym
 zaiądem obleg Przemysł/ poddał sie mu miastã y wsi otoliżne/ ale
 tu zamtu nie mogli miec przystepu/bo na then czas wplal był Wiar y
 San rzeti/ wpatże potym pod umowã poddał sie y zamet/ tãmże też
 zimował aż przyciechali do niego poslowie z Begier od Bele drugiego
 syna niebośczytã drugiego Bele/ kthorego dom zabil gdy upadł we wsi
 Demes/ iż Cesarz Henrik zaśie stawi na krolestwo zięcia Sălomonã/
 à nas/bez pochyby/ za niezcżliwoscia poraćci. Krol Bolesław prosto
 od Przemysła ciagnął do Begier przez gori/ktory przyciechawszy posta
 nowil miedzy imi/iz kãdzy na swym przestal/ to jest iż Sălomon kro
 lem koronowanym zostal/à synowie niebośczytã Bele trzeciã czesć kro
 lestwã dzierzeli/obie stronie przycieły za wdzieczne/y dãrowali znamieni
 cie trolã Bolesława. Krol Bolesław z Begier zaśie prosto ciagnął do
 Rusi/àbowi m przysly mu nowiny/iz zaśie Rustie kijażeta Czernie
 iowstie wypędzily Zasława y s syny s Kiiowã/ przyciagnął do Luckiel
 ziemie wziął Chelm/ Włodzimierz/ y wszytk Wolyn/ Zãsie lãtã 1074.
 prosto do Kiiowã ciagnął/ przeciw kthoremu zebrał sie Ewatesław z
 wielkim ludem/ciagnął za nim do Kiiowã/Krol Bolesław wywiadzial
 sie o nim dobrze/ wyslytł sie przeciw i mu/ postãli sie mocni/peczãł
 vff i den krolewski pizchãc Rusci cziniãc Rusi dobre serce à Polãtem
 gle/ Bolesław obaczyszy rozwiedl sie z bulawã à trzynal na nie. aż
 wszytkã Rus postãpita na zad/porãzil tãm wszytkã moc Rusci/ hãł
 dobrowolnie sie mu wpsly dãwali w moc/ A gdy zãsie do Kiiowã wesz
 dzil/ ciãł w forte zlotã/ w i tercy biãche żelãznã przeciãł/ aty celewał

swego dziada Bol:slawa Chabrego/ tam przykazał swemu Ryceřstwu
aby żadnych gwałtow w mieście nie czynili/ ani kosciołow łupili/ przez
to dobrowolnie przeciw iemu wychodzili ze wřad z dani wielki mi/ tch:ł
samego i:ato Ryceřstwo tego d:aruje. Wstawił st:arszym na Kłowie Ja
slawa/ bacząc iżby go on sam nie obronił/ mieřtal tam Bol:slaw przez
ni: mały czas/ aż sie i:zł rořkocy/ opilstwa/ myřlistwa/ godowania/ mi
Pokoy škody łowania/ s potola/ y innych rzeczy Ryceřskim rzeczą p:odzacych/ abo
wien był wziął Kristine żonę W:řslawowi/ s ktorą mieřtal i:awnie/ a
temu w potowu krol:stwa/ Ryceřstwa od siebie puřcić nie chciał/ kto
rzy iuż si:om lat nie widali żon swych ani dziatet/ a tak mił:kiem dru
dzy z wojska wi:dzali/ bacząc iż potrzeby nie było/ a iuż drugich żon
spominowały były meze i:ne/ drugie sie tch:ł i: tak spłodzily. Przypychał z
gntewem Bolesław do Polsticy/ karał ty ktorzy swą wolą od niego zie
chali/ i:dnym przez miecz/ drugie na ci:ci/ a żonom ktore bez meżow dzie
Sroga kařny. ci miały/ kazał nořy y pierři obrzynać/ a drugim do pierři p:ężenie t:ą przł
sadząc/ a klacze albo swierzepe na tch:ora tu potrzebie wsiadał przeciw
swemu nieprzyjacielowi/ kazał wodzić okolo ryntu pod dekiem złotogło
wonym wozu: mu rořkazywszy wołać/ iż t:ą koiřka mać ktora wředzie
tu potrzebie s:mną bywała/ godniejszy jest tego złotogłowu/ niź ty nie
wiařty/ ktore opuřciwszy wřyd y Bořci zakon wystapily przeciw Bogu
y przeciw zakonowi i:ego nie czeřtaie meżow swych/ ktorzy ża nie y ża
wřytki g:ardka swe zařtaiwali/ dzieci znabywały z inřemi. Nie chciał go
ř:go karać Arcybiskup ktory był powinnny/ ale Stanisław Biskup
Krařowski/ acź był nowo wřapil po Łampercie na ten stol:ce/ ten go ř:ę
go w pominat aby przestał od t:atego okrucieřstwa/ a żonę Krystynę/ a
by W:řslawowi meżowi tch: wrocił/ a gdy nie chciał żatlać go Biskup
W:řpy y innych swiętořci zapowiedzial mu koscielnych: Bol:slaw sie roz
gniewał/ i:ato pięć/ podziwił nań pi:woy potomki niebořczyt:ą Piotra
wina/ ktorzy przed tym st:arzyl: przed krol:em na Biskupa i:ż dżierzał
ich bliskořć Piotrawin/ Krol zebrawszy asęseri siadł s:ami na tchym sa
dzie w polu pod namiotem między Solcem a Piotrawin:em nad Wi
sł:ą/ wysłuchał st:argtich/ Stanisława Biskupa temu przyzwawu
Biskupa pytano ktorym prawem dżierzy to imienie/ powiada. iż tu pil
y niebořczyt:ą

W niechoscę żył Piotr awin / ale stroną odpięła / Biskup sobie wziął do
 czwartego dnia na parne świadectwo / a w tych czterech dniach (iako
 w Legendzie pija) tazar pścić wpyttemu duchowienstwu y modli-
 twy czynić tu panu Bogu / potym wpęd do kościoła świętego Zemapa
 w Piotrawinie / tazar odtrąć greb Piotra-
 winow tsknął go lasta biskupa / a reke
 mu podał a rzekł / w imię oica y syna y du-
 cha świętego Piotrze wstań / a rzecz sprawi:
 diwa zeznaw / y przywiódł go do sadu tam
 zeznał iż od Biskupa wziął zupełną zapła-
 te za Piotrawin / wnet wziął posszja / Ze-
 śli tak było wieltkie to rzeczy były nie mogło
 to być bez strachu.

Potym gdy krolowi zapowiadał swatohosci
 tościelne / Biskup pędł na skatke do święte-
 go Michała / krol dowiedziawszy się o nim /
 tazar go / tym ktorzych to biskosć dzi rzał /
 o kościół wywieść a zabić / ktorzy gdy tego niechcieli sami uczyńcie / pędł
 swimi sam a tam go zabili / kromitarze Polscy pija iż stych herbów by-
 li co go zabili / Serzemienowie / Jastrzępcy y Szreniawcy / działo się
 lata 1079. Papięż posłał interdikt do Polstien / iż długo były tościelne
 swiatosci zapowiedziane / ruszył then grzech krola Bolesława / zjechał
 prece wziąwszy s sobą siną Miecslawa / y wstąpił do iednego klasztoru w
 koritańskich gorach blisko Villatu / nie obiawiąc nikomu stanu ani
 występu swiego / służył do śmierci zakonnikom wpyttem / a po śmier-
 ci nalezli testament jego reki pisany / iż był krol Polsti Bolesław / tamże
 y dzis Epitaphium / to iest napis / na grobie jego iest. Wielec nieporze-
 tnych rzeczy o tym krolu pisali drudzy / powiadaąc iako go psi ziedli / al
 bo oszalał uciekły do Węgier / co nie mogło być. Pisali Węgrowie wpyt-
 tline zbiegi / y inne rownięce rzeczy / a o tym nie nie pisali / bo nie tam się
 był obrocił w takich przgodach / tam każdi ledzie gdzieby go nieznano.

Tu przypuszczam na rozsądek każdemu y rozumieć o tym krolu

S. Stanisław za-
 bit.

to go pan Bog raczył sprawiowac/ bawſzy mu ſzczęſcia doſyć/ y wſzyt-
kiego czego mu była potrzeba/ na ſprawach Ryceſkich/ ſrogosć mu tu-
naſe kroniki przypisują/ bez ktorey żadny Monarcha waleczny być nie
może/ iako piſa Mars duro milite gaudet/ po pędliwość abo zapalenie
to przyrodzeniu cziemu trudno odigć/ A tak kto baczyć chce/ iż ty cza-
ſy tatiego krola potrzebowały gdy po Chabrym wielci wpadł ta koro-
na wzięta była/ bo Kazimirz nie długo żyw był/ a by go był pan Bog
na ten czas nie dał/ ſnadz byſmy byli w niewoli albo w Ruſi/ iako oni w
nas/ albo w inych granicznych panow/ ponieważ tchu było przed tchym
wielkie zamięſzanie.

Lata Pańſkiego

1082.

Władisław Herman po
bracie ſwoim Bolesła-
wie zoſtał krolu Pol-
skim/ ale prze bractwi wczynił
nie był na nie pomazan/ Po-
ſłał Lamperta Biſtupa Krá-
kowſkiego do oiea Papięży/ a-
by w Polſce przeſtłal Inter-
dikt/ to ieſt wielka kłatwa na to
ſciot/ wczinił to Papięż na proz-
bę obu. Wziął za małżonkę
Herman Juditkę córkę Krola
Czeſkiego Bratiſławę/ o kto-
ra gdy potomſtwa żadnego nie
mógł mieć/ o porady Lampar-
ta biſtupa oſiadował ſwiecie-
mu Egidziemu do Niemiec w
kłaſtorze ſwieiego Benedikta bliſko rzeki Rodanu/ Dzieci wlaſny ſc-
zego zlotą/ y inych klenotow od perel doſyć/ tam w tym kłaſtorze (iako
naſy napisał) Wniſy wdali ſie na modlitwy rozmaite y z Wpätem/
panu Bogu aby raczył dać potomſtwa krolowi Polskiemu/ y obia-

wiono ieſty

tleno jest przez jednego Mnicha / iż już pan Bóg raczył pocieszyć króla
 Polskiego w potomstwie / posłowie przybieżeli do króla s kłasztora one-
 go / ano się tąd stało iż Juditha wrodziła syna imieniem Bolesława
 Krzywoustego / od krzywych wst przezwanego / wnet król kazał postawić
 kościół świętemu i gidiemu pod zamkiem w Krakowie / założył też
 klasztor w Kłodawie / y innych kościołów dosyć nakładał świętemu i
 gidiemu / iako w zborowie / w Kęzynie / w Giełkowie / w Czerkowie
 wie / dał też kapitulę Krakowskiej Grabstwo Chropot / które dziś zo-
 wa pabianice w Sierackiej ziemi / Krąkowiec tu Syneciemu opactwu Pabianicze
 przytaczają wiele innych wsi oddalił królestwa / a tu duchownym przy-
 kazał / Kychło potom Juditha królowa zmarła / poiał w tchorą żonę *Juditha zmarła*
 Herman Bosonia albo Bosia wdowa po królu Begierstym Salemo-
 nie / Cesarza Henrika czwartego siostry / s która miał potom trzidziern-
 ki: Ożenił też y synowca Mieszka / co go był s sobą oieć Bolesław
 wziął / ale go był rychło wrocił / dał mu za żonę Eudexia / siostrę krja-
 żecia Kłowskiego / ale rychło zmarł / a zatyin Rus odstąpiła / od poslu-
 szeństwa królów Polskich / Prusowie także y Pomorzanie / przeciw kró-
 lym Herman zebrał wojsko / poraził y zamek Natel obegnal / ale tam
 przez nieopatrność s kody popadł przez ogień / abowiem z zamku w no-
 cy skradli się do nich / oboz zapalili musieli odstąpić. Na lach zebrał się
 ostrożnie na nie / ale sami przybieżeli dobrowolnie się poddali Pruso-
 wie y Pomorzanie. Brechisław syn Bratysława Czeskie krjażę / ba-
 cząc iż król s sobą miał co czynić / wtargnął mu do ziem / między i
 albo Łab rzekę a między Odere / czyniąc s kody wielkie: Król Herman
 będąc chory wyprawił przeciw iemu Sicięchą Wojewodę Krakow-
 skiego / s którym się też naparł król młody Bolesław / iedno dziewięć lat
 mając / którego oieć nie chciał dlużo posłać rozwodząc mu iego młodo-
 wiek / niemógł mu tak roztropnie rozwodzić iako on roztropnie odpo-
 wiadał mówiąc / gdzie głowa pańska jest / tąd tam każdy poddany czuje
 moc y serce się mu naprawia / gdy mu tego nie mógł zabronić / iechał s
 Sicięchem / wołowali Morawę / przyšli s krzyżem do domu / tam się
 w tchym dziecieniu za razem okazała wielka czynność w Kycerstich rze-
 zach / abo-

Czynność w
buzności mło
dey.

czach/ abowiem sami na straz przy drugich też dzał/ na poscieli żadney
leżec nie chciał dla zaśpiania/ piciem ni dzeniem prostym się chował/
zbroie s siebie wednie y w nocey nie składał/ obaczając wypyti orzedy Kys
cerstie zarążem/ wziął wonie sposoby y zwożay. Nabrawszy plonu y lu
dzi w Morawie/ tylko troć przysli do domu bez płody/ osadzał braniey zie
mie Polska Bolesław/ ktorzy iali y orał po wsiach pustych. Przysli
nowiny drugie Władysławowi/ iż Pomorzanie Miedzirzec/ na grani
cy Sasiem/ wzięli/ przez zdrade/ y wiele wygnali koczysci. Krol mło
dy Bolesław/ prosił oica s płaczeniem aby mu dał ludzi co rychley dosthą
wać zaśie zamtu Miedzirzeca/ Władysław ociec dziwniż sie tego czu
ności w młodych leciech/ poruczył mu osobno ieden vsiec ludzi z niekto
remi pany/ a drugie Sicietehowi Hetmānowi sprawować iako zwirz
chniemu/ ktorzy gdi oblegli Miedzirzec/ pturzonali dosię dobrze tniemu
ale nie mogli mu nic uczynić/ bo w twárdym miescu leżał/ Sicietech
chciał odstepić/ widząc iż na nie ciśtali miesem y chlebem/ nādziwā
jąc sie tam wiele żywności/ ale Bolesław we dwunaste lat będąc/ po
wiedział chāt/ wiercie mi pewnie iż ci ludzie żywności nie mają/ a nas
chyttrze zbyc chcą/ a chāt poleżmy tężę/ y kazał Bolesław przeciw ich
chytrości kilka domow czynić okolo zamtu/ y pobijać gontami/ iako tam
drzewa doshę/ dāwając znać iż tam chcą zimować/ Baczac to Pomo
rzanie posłali z wielkimi dāni do krolowica podawając zamtu/ y wyspy
to co jest na nim/ zachowawszy tylko zdrawia swoje/ Krol sic przyrzekł
im to uczynić/ y takze sie stało/ nagrodziła sic im wypłta utrata przez
rostopność krola młodego Bolesława.

Władysław krol Polski młosciny rzeczony/ miał też syna drugiego
Zbigniewa/ ale nie z własney żony/ przeto go był dał ociec na nāute do
Niemiec aby był duchownym/ ktorzy potym dla wystydu wstąpił do klas
torā. Bratysław krol Czeski/ niewiedząc iako Polakom zaśzkodzić/ rā
dził tym Polakom/ ktorzy byli wywołani od Sicieteha Hetmāna/ prze
niektory wysłepet/ a ci byli zaśli do Czech/ aby sobie inego krola obrali/
to jest Zbigniewa s klasztorā/ ktorzy uczynili tak mając s soba ktemu po
moc od Czeskiego krola y od Pomorzan. Przyciągnął Zbigniew z wiel
kim ludem do Łuław/ tam tniemu przysłali Prusowie y Pomorzanie
poczęli krolow

pojęli krola i siole ziemie braci y posiadac / przeciw ktorym krol Wladzislaw ociec z woiskiem przychadzal / porazil ich woisko wszytko nad jeziora m Goplem / y Zbigniewa syna pojmal y wladzil do wiezienia / wpat Zbigniew poiman.
 ze na prozbe Arcybiskupa Gnieznieskiego Marcina y na inych pascnow / wypuszczon / ktory wziawszy towarystwo z bratem Boleslawem zalowali sie na Staciecha Detmana we Wroclawiu na Seimie / iz sie ze zachowanie Slachcie / y wsemu rycerstwu / cci imienia odeimwie / y z ziemie wypadza / czyniac sie drugim krolom wszytko sobie przywolajca. Zmieszkon Wladzislaw stargami od synow swych y inych pascnow / wywolal Staciecha z ziemie Wojewode Krakowskiego / ktorzy Staciech wywołan.
 zbiehawszy do Rusi / przeprawil potym mierzajace v krola / y byl w lassee zasje / ale nie wladal tat wiele iato pirwcy.

Lata 1089. przeniesienie swietego Stanislawa s Skalki koscioła swietego Michala na zamek Krakowski do koscioła swietego Wacslawa / przez Biskupa Lamperta namiastka tego / dziesiaty rok od zabicia / a to sie stalo przez oblawienie iedn y niewiasty Swietoslavy / tat Swietoslawa.
 iato nasy pija / iz sie iey / w zachwyceniu bedac / wladal swiety Stanislaw y mial mija przed nia / a roztazal iey aby sła do Biskupa a powiedzial i (co widziala y co iey roztazal) aby ciasto moie stych tatow niepo czesny ch na zamek Krakowski przeniosl. Zwierzyl Biskup niewiescie y s Kanoniki wysli s procejami / czyniac pocciwosc ciastu tego na statke do Kazimierza / y przeniesli ciasto swiete s skalki na zamek.

Tego czasu Wasilko Kosciylawic kiazze Ruskie / gdy Boleslaw smial s Polskiem wyiechal / wthargnal w ziemie Polska y v zynil wielka srode s Polowcy / ktore tu pomocy wzial / ludzi wiele s plonem wygnali / y zamkow popalili / wpatze w krotkim czase z nami miedzy soba s Polowcy wielkie walti wiodli / abowiem Polowcy opeminali sie dani v Swatopelka kiazecia Kurowskiego ktora tego ociec Wperold dawal / Swatopelt rozniewal sie na posly / dal ie do wiezienia / dla czego rozniewal sie Polowcy woiewali okrutnie Ruskie ziemie / Znal sie Swatopelt iz zl wdzialat gdy posly posadzal / pusci ie dobrowolnie darowawszy / y potola v Polowcow putal / ale nie otrzymal / a thar prosil Swatopelt

Swatopolk drugiich křiazżach o pomoc / Rostislawà y Włodzimierzà /
 ktorzy ofukawşy go o peshy żaczymane / nad zachowanie wşech pa-
 now na świecie / ciagneli snim przeciw Polowcom / ale porażeni hanie-
 bnie / gdzie Rostislaw wtonzł wiekdiac w rzecę Stuchnie / pochowan o
 swietey Joficy w Kniowie / Polowcy dobywşy zamku Thorcż ciagneli
 tu Kniowu przeciw ktorym znouu sie zebrał / Swatopolk po wtore po-
 rażon / widząc iż złe / zgodi snimi putując / poiat za ma'żonke dylewke
 Thwortanà křiazżecia Polowcom / wşak y stad poşey nie mogli być / abo
 wiem Olech křiazżę Stàrodubskie / na pomoc wziąwşy Polowce wo-
 iował Czerniewskà wlośc tåt iż mu postąpił tego pànistwà Włodzimi-
 mirz / à sam siedł na Pereasław / ale y tam go Polowcy namàcàli / mu
 sił im dań postępie / à synà Swatosławà w zakładzie dąc / ktorzy syn
 w mały strażn będąc / pobit křiazżetà Polowicę Kitanà y Zelara / y o-
 ciekl do oicà. Włodzimierz s Swatopolkem / oştłatti (zebrawşy sie do
 ich obozu) pobili y pobrali Polowcom / Na drugi rok nie przestali Polo-
 wcy walczyć / ale wziąwşy sobie na pomoc Prusów woiowali Rustie
 ziemie. Zebrał sie na nie Swatopolk z Włodzimierzem porażili te /
 tam zàbili Thwortanà y Maniata křiazżetà Polowcow y s syny ich.
 Znouu sie zebrałi Polowcy przysli bez wieści pod Kniow / mało go nie
 wzili / gdzie nabrali plonow bårzo wiele y ludzi / przysli do domu o to
 rzyscià / křiazżetà Rustie odziałaly Synem w Kniowie aby sie oparli Po-
 lowcom / ale Olech křiazżę Stàrodubskie nie chciał snimi być / przecho-
 nicząc Polowcom Olechà obegnàli na Stàrodubie / ktorzy wieklàż do
 Rzeżàńskicy ziemie / wşakże go zàsie bràterskim opominaniem k sobie
 przywiedli / z nouu rządzili iakoby sie Polowcom odie i Siem weżym-
 wşy / ale Swatopolk Kniowski křiazżę z Dawidem Archorowicem po-
 imawşy Wasilka Rostislawicà / oczy mu wşlupili / dla czego drugie
 křiazżetà zebrałi sie na nie o ten weżymek / wypuscili Wasilka s tego /
 ktora wine wkładal Dawid na Swatopolkà. Swatopolk zebrał sie
 nani / chciał go dostać na Włodzimierz / ale Dawid wiekl do Polsticy
 Krolà Wolesławà żądając o pomoc przeciw Swatopolkowi / Krol
 chciał sie poiednać ale niemogl. Przeciw Swatopolkowi zàsie zebrałi
 sie Wasilko z Worodorem bràtem / porażili go / ktorzy posłao o pomoc
 synà Jarosław

Swatopolk.

Thwortan.
Olech.

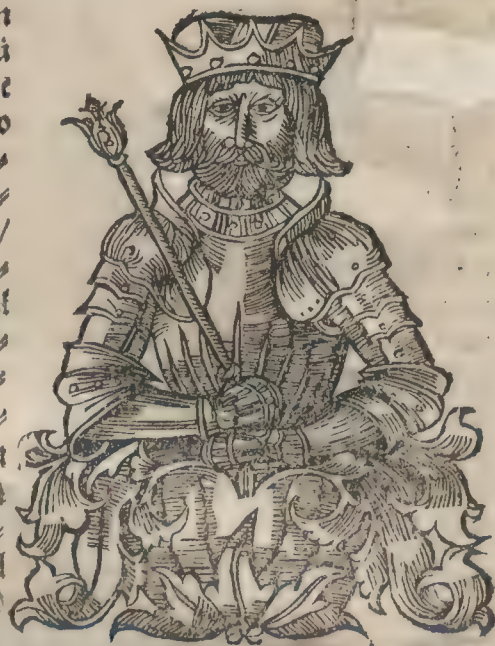
Kitan zabit.
Iilar zabit.

syna Jarosława do Kolomanu krola Węgierskiego/ którego by przysię-
ciażna do Rusi w osmi ty, tedy ludzi/ poleży/ się między rzecami/ zła-
rem a Sanem/ obłąkami Przemyski na gorze/ na który był Wolo-
dor książę v. i. k. f. Lanta książę Przemyska/ wysła przeciw temu pro-
sząc o łaskę/ aby i z od obłożenia wyswobodził/ Krol Koloman będąc
spacny/ chorny/ pchnął i z nogą od siebie mówiąc/ iż nie słuszną rzecz
krolom ożoło Ryccerskich rzeczy z niewiastami się obierać/ odejść smu-
tna. Dawid gdy nie mógł odzierać pomocy u krola Węgierskiego/ przysie-
chał do Rusi/ znalazł Bonia i z Mikotem książętą Polowcow/ z go-
cowemi ludzmi w Rusi/ dał im pieniędzy przeciw Krolowi Węgierskie-
mu/ przysięgli porażili krola Węgierskiego z ludem jego/ przez wrosta kto-
rą przed tym uczynił/ siedł był do lasa Bonia i zamyślił o woli/ ożwał
się mu drudzy wilcy z takimże głosem/ ściep wrości Bonia i/ pewien ba-
dąc wygraneby bitwy/ oderzysł na oboz krolowski w nocy/ porażił y pobit
Węgria korzysł wilką wyjął/ Płosa Węgrzy w swej stronie/ iż nigdy
nie był haniebniej żadny krol Węgierski porażen/ iako w ten czas/ bo-
lwa za czterzy niedzile krol do domu przez gory przyszedł.

O Polowcach.

Płowcy byli waleczni ludzie/ wyrodzowie od Gotow/ iako y Prus-
owie albo Litwa/ historykowie ie zowią Teydi/ ci też byli przycho-
dźniowie do tych krajów/ gdzie dźw Tataryowie nad Wożem Junt-
stym/ iako Mantop/ Krom/ Przetop/ a w tych mieyscach będąc wiel-
kie szkody postronnym ludziem czynili/ przeto od Rusi wezwani są po-
łowcy/ od plonu/ bo Rus plon polonim zowie/ albo też od łowcy/ bo
się plony cudzemi albo zwierzem łowionym żywili/ obceżali in Tatara-
stym/ Węgrzy ie zowią Chuini/ iż się z Rusią pokumali/ bo po Rusi u-
kum łmote/ przeto aż do chwile z Rusią walczyli/ a wżdy im pomocy da-
wali przeciw Tataram/ wpatze nie mogli się im oprzeć/ wyparli Tat-
taryowie/ aż do Węgier wzięli/ a tam się pokrzyżili drudzy/ a drudy si w
Tatari a w Turci obrocili/ i statkach było na zamku Mantopie/ gdzie
dźw Tataryowie/ ale od Turkow nie dawno pobrani za Cesarza Bazar-
ga Tatarskiego lata 1486

Bolesław Krzywousty syn
 Hermanow/ wybran na
 krolestwo Polskie po swe
 go oieca śmierci z radością pospo
 litego ludu/ wziął za małżon
 kę sobie Eufemię córce Swato
 chopłta Ruskiego książęcia/
 powstał przeciw temu napie
 wcy bracie Zbigniew/ który był
 mnichem z zazdrości pánowa
 nia/ podburzył nań króla Bo
 rzysława Czeskiego/ y Swato
 pługa Morawskiego książęta
 ale gdy wiechali z ludem/ była
 wielka roznieca między nimi/ a
 bowiem pospolity lud powstał
 na książęta iż leda o przyczynę
 ludzi tu wrócić przyprowadza/
 a tak się wrócili do domów/ Dowiedział się tego Bolesław/ pomścił się te
 go nad Morawczytę y nad Swatoplugiem znamienicie/ przez Des
 timana Złotława/ który Swatopluga poraził/ y plonu z ludem wie
 le wyniósł/ Znowu się wzbudził Bolesław swą osobą do Morawy/ któ
 ra przechodził iako chciał/ żadny si mu nie oparł/ a bowiem przed tym
 miał za swe od Złotława/ któremu tam reze wieści ledne/ a drugą za
 białowię winowaitę/ dał mu złotą odziać król Bolesław: Zbigniew
 zaś młody/ zjechał do Prus y do Pomorza/ który wzbudził przeciw
 królowi/ Bolesław zebrałszy lud ciągnął do Kolbertu/ przeciw Pomo
 ranom/ chciał wziąć Kolbert miasto/ ale mu Kierstowo radziło/ aby
 się próżno nie zabawiał około miast/ ledno plony wyganiał/ także wzy
 nił z korzyścią dobrą do domu się nawrócił. Drugi raz Bolesław wie
 chał w Pomor

chciał w Pomorska ziemię / miasta wsi posiadac / ale Pomorzanie związa
 wszy pana swego Swatosława / przyprowadli mu go do namiotu prebga
 aby im škod przestał czynić / Obiecali mu cho weżynie / ale Swatobora
 wsadził do więzienia / a państwo jego / kłhore miał nad morzem / posła
 wszy Stąrbimirza / kazał pustoszyć / tam też wielką korzyść otrzymali /
 zwoiowawszy jego państwo wpytko / Bedac krol v iednego Jemianina
 na poświęcaniu wesoł s fortunnego wodzenia / wsiadł na konie / wzią
 wszy s sobą sto koni i wpych / y Stąrbimirza Detmānā / iechali na low
 a gdy byli w dąbrowach / trafil na trzy tysiące Pomorzan / kłhory sie
 stradali icho zabici Stąrbimirza Detmānā kłhory im był wielkie škodi
 poczynił / Krol Bolesław iako Lew krzyżnāł a oderzył na nie s swoim
 małym ludem / przerażając ich wpy y tam y sam / rozpedził ie / aż go ie
 den Kłherz odwiódł od chātich zbytniey śmiałości / gdy widział ano pod
 nim s konia wpytki wnetrznosci wpytky / chām też oko stracił Stąrbis
 mirz. Krol spracowany wrocił sie do swoich godniących / potkał sie s ni
 mi / a oni już poiechali byli na ratunk / chām krola wpytky karali z jego
 zbytniey śmiałości / rozwodząc mu rozmaite przygody. Chciał sie pom
 scić krol nad Pomorzany ten zdrady za razem / ale przyjechał kniemu
 Borzywoy krol Czeski wypędzony / s płacem prosząc o pomoc przeciw
 Swatoplugowi synowcowi. Swatoplug bacząc to vprzedził krola
 wtąrgnāł mu w ziemię Słaską do Kłeckā / Bolesław bacząc potrze
 be na dworze / posłał do Pomorzan Stąrbimirza Detmānā / a sam z
 drugim woistiem wyprawił sie przeciw Czechom. A gdy o nim wpytky
 li Czechowie / odstąpili przecż / a posłali do krola prosząc / aby im dał zasie
 za pana Borzywoia / tak że weżynił. Stąrbimirz theż podbił pod moc
 krolowską Pomorzany / okrom Białagrockich / do kłhorych posłał krol
 dwie tarczy / bleskitnā y cżyrwonā / aby obierali sobie co lepszego / potey
 cży walke / Oni iako hārdzi oboje przypieśli. Krol potthym wezbrał sie do
 nich / dobył miasta Białagrodu / starše wysiełł / a pospolstwo wpytko k nie
 mu pādając v jego nog / prosząc o łaskę / już nie nad sobą / ale nad żona
 mi y dziećmi ich / Krol iako był miłosierdy weżynił wpytko iż im przepu
 ścił / stąd Kłherstwo nan bārzo wpytko / morejąc ni trzebā na walke
 y y 2 miłosierdy

miłosłiwego/ Qui parit inimico mortem sibi generat. Wacząc mładszą drugie cnotliwe a lasekawe tego zachowanie/ detrowolnie sie poddaswały/ iako Kamienie/ Kolimbert/ Vichin/ Kolsomin/ y inne masyha nad morzem/ Czarnow cheż wziął y dał Gnieznomirowi dziedzicowi z łaski/ktorego sam okrzył ze wspaniałym rodem tego. Berwali sie tego cza su pomorżanie do Gnieznieńskiego koscioła/ pobrali wiele rzeczy kosciołnych/ alie pan Bog starał szałcistwem iż sie sami bili/ tak długo aż za sie posłali ty rzeczy do koscioła/ opuścivszy białochwałstho/ przypiełi krzyż. Posłał też krol Bolesław do Słaska do Krzela/ ktore było spalono/ aby ie znou oprawiono/ chcąc ie dać bratru Zbigniewowi/ iedno obawal sie by Czechowie w budowaniu nie przetazili/ posłał do Zbigniewa/ aby posłał ludzi ktorzyby tam leżeli po iednym zbudnia obrony/ Zbigniew nie wcielił poslow/ abowiem iuz znou podburzał Czechy y Pomorżany przeciw krolowi przez listy swoje/ obiecuiże im wrocie zamki za iednym ktore im krol pobral/ iesli go na to miejsce wladza. Krol tych listow zdradliwych dostal/ posłał wnet do Szurzego swego kuzajca Krowskiego/ y do Begier po lud za piniadze/ ktorzy gdi przypiechali/ ciagnal s nimi do Prus y Pomorsticy ziemie/ tam ich dokonat/ iedny przez przy pędzenie/ drugie dobrowolnie t sobie przypieciagnal/ Zbigniew gdy sie mu tam niepopieczeselo/ wietł do Wazowz/ naprawil Biskupa na krola by mu przeprawili gniew/ Krol iako miłosierney/ przynal go w łaske/ y dal mu dzierzawe w Wazowju.

Ziechanie krolow pod labowla.

Spiska ziemia.

Czara Pańskiego 1108. Kolomanus krol Begiersti/ ziechal sie a krolom Bolesławem w Spiskiej ziemi/ pod zamkiem Lubowla/ tam potoi s soba wieczny uczynili y pomoc iedn drugiemu/ przeciw swoim nieprzyaciolom/ sobie przyrzekli (abowiem w ten czas Cesarz Hendrik czwarty grozil ziemie Begierską wziac) y weszli s soba w krewnosć/ gdy Stefan syn Kolomanow poial za małżonke core krola Polskiego Judite imieniem/ y dal mu krol Polski w posagu Spiską ziemie dziedzic ze wspaniałym dochodem.

Henricus czwarty Cesarz ciagnal do Begiersticelom w zram Swatoplugiem/ Krol Polski do Czech mairac s soba w zgnaniec Dorzywola y Sobiesława Czechie kuzajeta/ tam porazil Wacząc y Mu

Wacław y Mutina / bo ci byli na krolewoſkim mieſcieu zoſtali. Dobrawſi
wiele miaſt wſi ludzi y dobytki / wrocili ſie s forzyſcia do domu / nalezł
doma žene omarta / y wſcie zaſie od Pomorzan wzięte / przez zdrade
Gniewomira otrzeżonego / Bolesław zarazem wyprawił ſie do Wiele-
nia / gdzie był Gniewomir / poſłał przodkiem wſſy a ſam na zad iechał /
bo rozumiał iż go miał Zbigniew ratować / Wdrżył Zbigniew na prze-
dni wſſ / nie wiedząc o ludzich na zad / Krol Bolesław przypadł y
z ludem oſtoczył ie wkoło / poraził Zbigniewow lud y ſamego poimał /
a on ſobie zakrywał twarz Delmem / rozwiódził mu Krol perota rzęzą-
tego nieenoſliwe weżynki przeciw dobrodziſtwu bractwu / a potem z
ziemię wywoſan / a iuż to trzeci raz / ktory wcił do Czech / a to dla tego
Krol weżynił iż go iuż Kycerſtwo zabić chciało / wiele trudności dla niego
cierpiąc / przeto Kycerſtwo powiſtowało przeciw Krolowi rozwiódzac mu
to / iż ſie nieprzypadłowi przepuſzcząc. Krol im na to powiódział / iż do-
że tego nie day / aby ch miał rece ſwoie bractw trwając pomazać. Potym
przyciągnął pod Wieleń dobył go. Gniewomir tym zabił od Kycer-
ſtwa / bo rozumieł iż ieſzcze taſte v krola mogł odzierżec / Wiſzczanie y
ini ludzie proſili o taſte / ale Kycerſtwo rzuciło ſie gwałtem poſiekli wſſy
tę żywe ſtworzenie / bo wielokroć zdradzali krola.

Gniewomir
ſdraiczą
Vieleń.

Lata Pańſkiego 1109. Henricus Ceſarz rozgniewał ſie na krola
Bolesława / iż ſtode weżynił krolowi Czechemu Swatoplugowi / ze-
brał woisko do Słaska przeciw Bolesławowi / mając s ſobą Swato-
pluga Czechiego krola / dobył Lubuſa y dal Arcybiskupowi Maidebur-
ſkiemu / przyciągnął do Glogowa obegnal gi / Glogowianie na roto-
waniu wzięli ſobie do piątego dnia / ieſli ſie mają poddać czyli bronić / a
dali w zakładzi ſiny ſwoie / Poſłali do krola Bolesława w ten rzecz / ie-
ſli ſie mają bronić czyli poddać pytać. Krol im odpowiedzial aby ſie bro-
nili / bo iednak ſmierci nie widziecie ieſli ſie poddacie / Oni to wſſyſzawſy
oſadzili mury / potwirdzili y obwarowali dobrze gnoiem / drzewem / kł-
mienia na blanki nanofſwſy / rzekli ſie bronić do garol ſwoich. Ceſarz
tu ſturmu przypuſcił / zbili mu wſhyet lud / Ceſarz obac żywſy iż ſie bro-
nił mocno / kazał ſynich przodkiem wieſć tu ſturmu / ale em nie

oksięży skad.

habdanc

poie polle
tu polle ~

Iż na syny tym lepiej odłhali. Bolesław krol Polski był gotow rąco-
wać/ iedno orzekał drugich ludzi/ a wten czas rzeff/ kto sie chce wa-
żyć zabić Swatopelka krola bedzie miał dar wieczny/ y potomstwo ie-
go. Utrali sie ieden Czech z domu Wersowcow nie Wersowcow/ iako
starszy Kronikarze pisali/ ale Wersowcow/ od wierszy herbu tak rzecze-
ni ktora pirwcy mieli za herb/ nuzli dostali bradaćie/ to jest ofrow/ bedac
swiadem Czechskiego Zaboru/ o diu koniu/ iechal tam/ stanąwszy przed
namiotem troicwskim/ zawołał strasliwym głosem/ wiekaj co rychley
milos. iwy krolu/ naderchało nas wielkie woisto Polakow/ krol zlepty
sie konia zawołał/ a skoro wyszedł przed namiot/ Wersowicz go przebił
rohacina/ drudzy pią strzala/ y wiekl do swiech/ nie mogli go żadny do-
gonić/ krol co obracał spełnił mu y byli tchu zacnem ludzmi/ napierwse
mieli w Siemikowicach słozenie/ y dzis tam ich sa znaki. Posłał też krol
Bolesław posła swego Stárba Kpcerstiego człowieka do Cesarza pro-
sząc aby mu ziemie nie pustoszył a snim przpacielstie nalozył. Cesarz ia-
ko hardy/ chcecy sie okazać przywodzi stárba do iedney strzynie/ gdzie by-
ła pełna złotych y klenotow kosztowny. h mowiąc przed nim/ mam ja
czym krola Polskiego zwalczyć. Stárba dworskim idac wpuscił si-
gnet swoy w strzynie mówiac/ mało to na mego pana złota/ przidam
go ja wiecy/ bo to y nas nizać/ wiecy sie my w zelezie dobrym kocha-
my niż w złocie/ idz złoto do złota. Cesarz po Niemietu dzierował hab-
danc/ od tegoż czasu ten herb zową habdanc ktori stárba nosil.
Skoro Cesarz posła odprawił/ Bolesław przyeiggnal z ludem nad
woisto Cesarstie poddali sie/ milá od Wroclawia/ bili sie od zaránia do
wieczora/ Bolesław s posilecznym ofsem Sleżakow w boć/ ludu Ce-
sarstiemu/ przypadł/ przelomil y porąził woisko Cesarstie/ Cesarz le-
dwa wiekl/ ieste to miejsce zową psie pole y dzis gdzie sie potykali/ bo sie
tam psow wiele bylo zbiegło na scirw ludzki/ tak iż kiedy kto nad nie nad-
szedł/ trudno sie im miał obronić każdego ziedli. Na drugi rok Cesarz o-
bawiając si. by mu skody krol Bolesław nie czynił w tego ni. bytnosci (bo
miał do Rzymu iechać przeciw Papiżowi) a temu żalował tych Ry-
cerzow ktore krol Bolesław poimal/ posłał do krola Bolesława prosząc
przez omowe słupną/ aby kniemu przyiechal do Wabertu/ obiecując
mu to iż na

inu to iż na tym składować nie będzie. Krol na to sie słupnie poradził y
przyprawił/ uciech do Cesarza do Bawetu dosyć poćwić y ostrożnie/ y
przypieć w dziecznie od Cesarza/ tam sie wymowił Cesarzowi o posług y
z inych poddanosci tu ktorym go przed tym Cesarz przyciągał/ Potym
weszli w krewność/ wysłał Bolesław za małżonkę siostrę/ a syn jego starszy
Władysław core Cesarza Kristine z wielkimi posłagi/ a wieźnie so-
bie wroćili pobrane y miasta.

C Po śmierci Swatopelka Czeskiego była różnica wielka około krole-
stwa między syny jego/ ktorych było czterech/ gdzie ich ani krol ani Ce-
sarz zjednać nie mogli. Sobiesław uciekł do Polstien/ za ktorym krol
Bolesław ciągnął do Czech/ perazimowy brata jego Władysława wiel-
ką korzysć stamtąd wyntosił/ aż sie bracia w rowny dział rozdzielili.

C Pomorzanie y Prusowie/ niebawie przysięgi/ wtargnęli krolowi *Magnus.*
do Wąsosz bez wieści y wygnali wiele plonu y ludzi. Ale Magnus tak
rzeczony Grabią/ ktory tam był orzednikiem/ zebrawszy sie o pospolitym
człowiekiem/ poraził ie w polu/ y oddał za sie wpyteć łup/ a Bolesław takze
poraził lud Sbigniemowi wywołanemu ktory sie był zerwał na branie
do Słaska. Lata 1113. krol Bolesław zebrał woisko przeciw pomo-
rzanom y Prusom/ oni takież przyciągnęli do Krus-
pice/ wyrzucił między nich na tościelę/ a on sobie igra iabłkiem (tak o nasy-
pija) ruszyli sie stego miejsca/ on miodzienie spuścił sie o tościola/ zabie-
żał im drogę w przód/ iabłkiem sobie cięsać. Krol obaczył dobry znak/ *Dziwy boże.*
ciągnął za nim wpędzić/ a gdy było blisko Natła/ miodzienie cięsał
iabłkiem tu zamkowi/ dając znać aby ciągnęli kniemu. Oblęł Boles-
ław Natło/ na ktorym było dzieśięć tysiąc Pomorzan/ Wprośli sobie
Pomorzanie przypomnieć do piętnasteo dnia/ mając nadzieję w ludziech
inych. Przypła więc krolowi iż ciągną Pomorzanie o Prusy wielką
mocą przelały cicho/ ktorzy sie też otopali w moenym miejscu/ y ostro-
wiali różny rohá tynami/ ognie podziślawy o przodku/ blisko Natła.
Bolesław wywiódział do brzeżech sprawy rozdzielil woiską na dworci/ w
jednym ostanil Niemianin Skarbimirza/ ktoremu o przodku kazal
na nie oderzyc gdzie idny wrota mieli/ a sam z drugim siłu/ a gdy sie
słami potkal

ślimi posłał Starbimierz/ nie wiedząc o żądnych ludzich/ wysłszy się na
przód obrocili/ a Bolesław przeczuciwszy rożny y walty stytu na nie w
derzył/ rozgromił/ pobił lud wielki/ ktorzy pisał w ten czas być czterdzie
ści tysięcy. Natalscy to widząc poddali się dobrowolnie z drugimi mia
szyn: Zbigniew brat krolewski wywołany/ widząc się niedziym człowie
kiem/ chwarty raz przesil krola o łaskę/ aby go krol opatrzył i taką żywno
ścią do saterci/ obiecał to krol uczynić/ ale Kpecstwo widząc iż tho już
przeciw Bogu y prawu/ rzucili się nań wysłszy y zabili go przed krolom/
bo dla niego ty trudności powstawały/ y trucińa przezeń na krola była
nagorowana.

C Starbimierz Woiewoda Krolowski Hetman Krolewski/ bacząc
paniątą łaskę s swoich dobrych poslug/ schardział Krolowi/ tak iż chciał
wiecey roszkować niż pan/ Podburzył wiele panow y Slächte po
spolity/ aby krola nie słuchali mówiąc/ iż już Slächte wywołki chymi
walkami ze wysłki go/ niedziemi się stali. Krol to burzenie obaczył/ po
imał go y dał do więzienia wzięwszy pierwszy urząd Woiewodzyn/ od tye
goż czasu ma przodek Kapłania Krolowska przed Woiewodstwem.
Natalską dzierzawę Krol dał Swatopolkowi jednemu z Kpeczow
słych z domu Gryfow/ godnemu cci y wiary/ ale sie inaczej nalażło/
abowiem nie bacząc przysięgi przeciwiał się krolowi/ mając o Pomorza
ny takimne porozumienie. Krol go obegnał na nacie/ ale sie był dobrze
opatrzył/ nie mógł go dobyć/ aż więż drzewiane przynoczywszy/ w za
mek strzelano/ ktore Pomorżanie z zamtu popalili/ drugie na to mie
sce Polacy y trzecie podziałali/ aż przysło na rotowanie/ przez ktore Po
morżanie wydalili Krolowi Swatopelka/ ktorego Krol taził do więzie
nia dać. Stamtąd prosto iagnął Bolesław do Rusi/ przeciw Książa
ciu Przemyśki mu Włodzimierzowi/ ktorzy czynił wielkie stody krola
wi/ poraził go Bolesław y samego Kpecze Krolewscy poimali/ na miej
scu gdzie zowa wysoko w Podgorzu/ przyniesion do Krolowa/ odciął
go brat Wasylko/ dwiemadziesty tysiąc grzywnien szębrą.

C Łata 1124. Miał Bolesław na swym dworze człowieka Kpecz
wiego z Dniobiego krolstwa Piotra/ ktoremu dał Kr. iktwo Str. y
stie/ ktorego Piotra otec/ pisał krolowi z Dantey potać mnie/ aby mi
niemu po

List 181

Abel brat/
Henryk krol
Duński.

Eniemu posłał piotrą / powiedała / iż Abel Duńskiego krola Henryka
bratą zabił dla panowania / którego starby w mnie w rektu są wyspy / a
by wiece międzyoboi nie przychodziły / lepić aby ie moysyn do Polstien
wywiosł. Krol Bolesław sprawiwszy w Gdańsku słusne ktemu okrety /
żeglarzow sposobnych nabrawszy / iechal sam do krolestwa Duńskiego /
gdzie wyspach obywateli onego krolestwa przysłał / prosząc aby sie ich pa
nā pomścił nad międzyoboi. Abel wysławszy o krolu / wieścił za morze.
Piotrow ociec dał starby wielkie / iedny Piotrowi sinowi / drugie krolowi
Edu chcieli za panā sobie krola Polstiego wybrać / ale nie chcieli krol / ale
im przy sobie kazał obrac miedzy sobą za panā / ktorzy sie im podoba /
chcąc mu pomagac przeciwko ich nieprzyjacielowi każdemu. Także w
czynili / krola poctym odprawili z wielkimi dary y pocciwością s Pio
trem / o tym Pietrze bedzie niżej przy Władysławie krolu. Przysiechał
krol do Polstien / znalazł Krakow spalony wiele ziemie spustoszoney / od
Przemysła aż do Bieży / przez Włodzimierza krąże Przemyskie. Wy
prawił sie krol przeciw iemu z wojskiem / on też z Kuskami krążący prze
ciw iemu / potkali sie pod gorami gdzie zwano Wilkow / potakił krol krą
żetā iato suchę siano / ledwā sam Wolodow wieścił do Haliżā / wsiąże
tam rychlo umarł / pochowan w Przemyslu w swietego Jwana na
zamku / ktorzy koscioł sam był dał zbudować / w tej też bitwie zabici krą
żetā Kustie Nawroth / Zaschynnik / Dimitr. Zostawił Wolodow dwu
synu po sobie / Włodzimierza / ktorzemu dał Swiniogrod / Koscisławā
ktoremu dał Przemysł.

Sobiesław krąże Czeskie za pomniawszy dobrodzieistwo krolewskie kto
re mu czynił gdy był zbiegiem w niego / wtargnął krolowi w ziemie y w
czynił szkody okolo Sderi rzeki. Tak i Bolesław zebrawszy sie ciągnął
do Morawy powethował szkody swen po trzy kroć / przechodząc tedy
chciał. Sobiesław nie śmiał snim bitwy zwieść iedno starzał przed Cesa
rzem / aż Lotargius krol Rymski wziął miedzy nimi sthanie do trzech
lat ktorzy ie potym ziednal / a chiał sobie wymowić o krola Bolesława
tribut abo dani s kriestwa Pomorskiego Pruskiego / ale nie mógł bo
w tym ciwardy był Bolesław.

Lata 1121. Po śmierci Stefana króla Węgier
gierstkiego zięcia króla Bolesława / wybran na królestwo Węgierstkie
Bela ślepy (któremu był dał oczę wysłupić brat Kolomanus dla panno-
wania) imo wnuczki królewskie / którzy s płaczą przysiechali do dzia-
da swego króla Polskiego / aby któregoś snich wsadził na królestwo Wę-
gierstkie. Król Bolesław zebrawszy woisko ciągnął do Węgier / zastąpił
mu w Spiszu Woiciech Katuskie kijaże / których miał Beline siostrę /
poraził go Król Bolesław z wielkoscia Niemców / stamtąd prosto chciał
ciągnąć do Kopy / ale mu przysła nowina iż Sobiesław Czeski / wezwał
nił mu skode w Śląsku / i takom pisał / prosił stamtąd do Morawy
ciągnął. **E** Tu się nie zgadzając kroniki Węgierstka z naszą / Węgier-
stka powiada iż była żona Stefanowa córą króla Stefankiego Rober-
ta Grystarda / s którą nie miał żadnego potomka / y dla tego za niego-
łą musieli ślepego Bele wybrać / gdy prawego dziedzica nie było. Polska
kronika piše iż byli synowie Stefanowi od corki Bolesławowej Juditi
za którymi król ciągnął do Węgier i takom pisał / snad to Węgrzy żatają
li w swej kronice na ten czas aby się Spiska ziemia z ostą przynich /
która była daną w posagu za Juditą Stefanowi wtóremu. Węgrzy
też pisali / iż Borych nieprawny syn Kolomanow z Ruski wrodzony / czynił
s królem Belam ślepem o królestwo Węgierstkie po śmierci Stefan-
nowej etc. i takom pisał w kronice Węgierstkiej.

E Ruskie kijaże i wbytki / bacząc iż Bolesław w ten czas miał s sobą
co czynić / powstały przeciw iemu. Król to wysławszy / iął się swoich pa-
now radnych radzić co snimi czynić. Piotr Włoszczowie grabią s Kiesz-
ją / iął widzieć swe powiadać / Poti drzewa s korzeniem nie wykopa /
poti będzie rosło / poti Włodzimierskiego kijażecią nie dostaniem iako
macie / poti pakoia mieć nie będzie / z długich rozmow podiął się te-
go także Piotr / iż miał dostać Włodzimierskiego / a król obiecał mu wie-
czny klenot darować / iesli tego dotaje / Piotr wzięwszy s sobą nieco stu-
żetników / których wiecyp dusal / i prosiłym odzieniu przysiechał na
Włodzimierz do Jaropoltą starząc się na okrutnego króla Bolesława /
iż go złupić i imienia / y w więzieniu chował / s któregoś oto wielek /
prope cie zachowaj mie przy sobie / a ja się misie bede swy trzymody nad
wim okrutni

tym okrutaiściem/ Jaropolk z inemi křiazżetŃ byl temu rad/ nadali mu
 łoni dosyć/ y żywnością opatrzyli. Tedy iednego czasu przy wieczery
 opatrzył Piotr dobry czas/ gdy mało ludzi było przy Jaropolku/ rzucił
 się nań y związał go/ wsiadłszy na łonie gotowe/ wcielił snim do Polskiej/
 pojęli go Rusacy gonieć ale nie wczas. Krol byl temu rad/ co mu obie-
 cal cho mu dać: Křiazżetą Ruskie złożonywszy się wykupili Jaropolk a z
 Smowili się też Křiazżetą Ruskie tymże obyczajem krolowi to oddać/
 naprawili iednego Rusina chytręgo/ który umiał po Węgiersku/ iż by
 zbiegł do krola z Węgier/ a prosił o zachowanie y o pomoc przeciw Wę-
 grom/ którzy mie o to wygnali/ iżem wotował na twego wnuka krol-
 em być. Krol uwierzył zdracy/ przypał go/ opatrzył starostwem Wislic
 kim/ y porucił mu wszystkie sprawy swoje gdy iechał do Łotargiusza kro-
 la Rzymskiego postanawiać pokoy/ rozkazawszy wszystkim słachcie/ aby
 wyszli do Wislice zabieg mieli o statki swe/ bo się Rusi trzeba pomnie
 wnet obawiać/ po wieździe jego/ zdracą dać znać Rusakom/ którzy przy-
 ciagneli we dwudziestu tysięcy łoni/ łacno wzięli wislice z wielkoscia lu-
 dzi y plonu/ bo się tam była okleczna Słachta ziechała/ spaliwszy ten
 wszystkie kraj iechali przez. Gdy się krol Bolesław dowiedział/ wrocił się
 zebrał woisko przeciw Rusakom wthargnął do ich ziemie/ rozbiegli się
 wszyscy po lesie przed nim. Krol pobrawszy ludzi/ plony/ y statki ich/ wsi-
 popaliwszy przypiechał o korzysci do domu. Ruskie křiazżetą z nowu ze-
 brawszy się wypędzili křiąże Halickie przypachła krolowskię/ który wys-
 dawał tajemnicę ich. Przypiechało to křiąże do Polskiej do krola Boles-
 ława żalować się swę krzywdy. Ale o porady chytrę Jaropolką křią-
 żetą Kijowskiego urządzili między sobą tajemnie wszyscy křiazżetą/ po-
 śłać do krola prosić aby zaśie wystawił křiąże Halickie na swe miejsce/ a
 sam snim przypiechał/ gdzie już wyszli posłuszeństwo iednostainemi gło-
 sy y poddaność czynić bedziem/ bacząc swoje niebezpieczeństwo y zgubienie zie-
 mie/ a gdy tak uczynili/ Krol uwierzył y byli temu rządz (bo też już dru-
 gim sprzykrzyła się zbroja) Wybrał się do Rusi z małym woiskiem nye
 bacząc przygody/ cępnął prosto do Halicza s křiazżecem Halickim/
 gdzie się tam już byli załadzili nań křiazżetą Ruskie/ wziawszy Węgry

Niektórzy przeciw iemu wbiegdali przywitować/ a drudzy w tyl zale-
dzali/drudzy z boków/sprawiwszy sie w office y obtoczyli go w koło/Bo-
lesław obaczył/ rzekł ku Hetmanowi swemu Wschorowi/ iuż cho nry
smiech/ rzekł potym ku drugim/lepiej jest wolnym y poćciwym umrzeć/
niż w niewoli żyć/ albo bez cci być. Ale tego niedbał (w ten czas) Woie-
woda Krakowski (ktorego zataili kroniki/ dla wstydu potomków) pier-
chnął s swoim offsem wczas. Krol przedsie swoim dobre serce czynił na
mowami swymi/ widząc iż nie mogło być inaczej/ potkał sie napierw
z Begry (bo na czele stali) wnet ie przeraził y rozgromił/ potkały sie też
tylne wstę z rusią/ potarli też nash Ruski/ ale iż żadney posilki mieć nie
mogli prze niedostatek ludzi/ przeto będąc spracowani/ nieprzypacił wál
ny offiec/ ze wszytkich stron przelomil/ pod Krolew kon zabie/ aż ieden
Xycerz dał podnie inego/ mowiąc/ aby co rychley wieǳdzal/ a inzego cza-
su beżesiecia swego patrzał/ Wiechał Krol barzo żalostiw/ nie chał wiele
na Ruski/ iáto na Woiewode/ ktori był vcielt z niemálym poczetem lu-
dzi/ Przypiechawszy do domu/ Xycerza prostego dobrze opatrzył za iego
dobrodziejstwo/ ale Woiewodzie posłał konopi garść/ przeslice/ y zaię-
czy kożuch/ przeslice dla tego iż nie godzien być mężem/ iedno niewiasta
kożuch iż prekti na vcieltanie/ iáto zaięc/ konopie na powroz/ iż godzien
za byie wwiązania za tati vczynek. Przyszedł w rozpacz Woiewoda/ o-
biejil sie na dzwonicy za powroz dzwonowy ten noc. Bolesław od tego
czasu wesol być nie mogł za pol rotá/ narzetaiąc na swe niebeżesiecie/ ale
wieccy na Woiewode/ a snadź stey przygody ktorey s serca nie mogli spu-
ścić/ wpadł w niemoc ciestą y umarl/ lita 1139. przigawszy swiętosci
panstie/ rozdzielił za żywota syny swoje/ stharszemu Władzislawowi/
ktorego miał z Ruską/ ziemie Krakowska/ ziemie Sieracką/ Elgacką
ziemie Pomorską. Krysposowi zaśie/ ktorego miał z Adaką siostrą
Cesarzową/ Mazowsze/ dobrzyni/ Kulawy. Miesławowi ziemie Enie-
znicką/ Kalkistą/ Poznańską. Henrikowi Sedominską/ Lubelską/
Kazimirzowi dzieciacttu nie/ A gdy go oni wpomináli/ odpowiedział tak
zaś nie rozumięcie/ kiedy czterzy kółá w wozie będą/ musie kto piąty na
nim siedzieć/ tak że potym temu przysło/ gdy bracia po trosze dzierżeli
rozdziliwszy sie/ po ich śmierci/ on sam na ich wszytkich 4. cześciach sie-
dział iáto

był jako na wozie. Miał lat Bolesław wieku swego 54. pánował 36. pogrzebion w kościele Płockim / z wielkim płaczącem pospolitego ludu. Był człowiek wzrostu średniego / Greckiego płci / miłośniwy nązbyt / serca wielkiego / nad ktorego / y do tego czasu Krol Polski czynniejszy a fortunnniejszy nie był / bo wysocy nań / a on sam ze wszytkiem czynił / Bitem wygraných miał 47. Krom małych wtarżek / krom tęg v Dalicza / w ktorey czynił swą rektę / iako ieden Hektor / albo Hannibal Kartagiński.

E Rustie Książęta zebrawszy sie na Polowce porażili ye dwa kroć / zaбили im dwadzieścia Książat albo wodzow / ktorzy byli / Kussoba / Koczka / Narstonopa / Kilehanopa / Kumaná / Azupa / Kurtaka / Czenierp / Surbor / Bonpat / Sarnta / y inych wiele / v rzeki Lubnie / potrzecie porażeni Polowcy / ktore gonili biega / aż do rzeki Wolha / skąd wiele korsz sę przyniesli do domu / za to od swych Wladikow byli wdziecznie przysięci / tak aż s procesyami przeciw im wychodzili Taczwingowie s Prusy y z Litwy / ktorzy też s Polowcy iednego narodu / wojowali z drugich strony Rustie państwa / albo mściżąc sie swoich pobratimow / albo z łupow / Ci Taczwingowie byli z Litwy iednego ięzyka y s Prusy sřharem / a snad y s Polowcy / a tak byli waleczni / iż nie wiedzieli ani vmieli wieść a zbić / y / chocia przegranych / a pieśo wojować chodzili / mieli swoy zamek y ziemice Drohiczyńską na podlasiu / y Nowogrod w Litwie / ale wygineli przez walki / mało ich między Litwą ięszę nanydzi / Krzesciány ni gdy nie byli.

Iacwiska.

Lata od narodzenia Krystusa 1140.

Wladzisław Monarcha trzeci po śmierci Bolesława na oycowski stolec wybrany w Krakowie na symie pospolitym / ktorzy z namowy y porady swej żony Krystyny rzeczą pospolitą zle dzierżał / abowiem nie chcąc przestąć na swym / iako oćcie postano wil / na bracią sie rzucił / zwałtem ich państwa posiadł / ktore im oćcie i / za żywota rozdzielił / wziąwszy przed sie słowá swej żony Krystyny / ktora go gromiła nąrzekając / nie na teśe krolestwo mnie dano thobie /

malżonke / ani na czwartę
część / ale na całą / abowiem ja /
s swoich tak zacnych rodziców /
mogłam zawsze za bogatego
Krola iść niż za cie / na to ćwier-
towane křieństwo / dał się iey na-
mowie / Władzysław / rozkazał
bracię sobię posłuszeństwo czyn-
nić y dan dawać / także podda-
nem ich / żaden się o to nie wspie-
rał / jedno Wsęborz Wojewoda
y Hetman wojenny / który bro-
nierz sieroć wielokroć porażał
Władzysława / najeżdżającego
bracią. Piotr też Dmiechyl Grą-
bią Skrzypiński / opominał Wła-
dzysława / aby wnetrznych wa-
lek niechał z bracią / nad wolą

Kuściszy 36.

Dobieś Ry-
cerz /

oycowską nie nie czynił / a na głownego nie przypieczętował / a o-
tey przyczyną / zwaśnił się na Piotra tajemnie / szukał nań długo przy-
czyn / aby mu to oddał / ale iey nie mógł mieć / aż się trąsilo / Gdy byli w
łowcach / zašli daleko w las za zwierzęciem / nocie zašli / leżeli tam przez
noc / w nędzy bez posłania na ziemi / rzekł Krol s kuniu k niemu / lepiej
się Pieterze twoią żoną wplejz / y paterem Serzelemistim nogami / niżli
ty tu głowa / a była żona jego z Niemiec Maria przypieczętowała Władzysła-
wowej. Piotr też Krolowi rzekł / a coż wiesz miły Krolu / jeśli też twoią
nie lepiej z Dobieśem niżli w oba. Był Dobieś Kpecz gonca ktorego
Krysthynta rada widziała. Krol tego zamiećzał / ale w pamięć wziął /
przypieczętował Krolowej powiedział / ktora się bärzo rozgniewała / ale ta-
iła / posłała po Dobieśa powiedziała mu to / y rozkazała / aby go poimal
żywo a przyniosł / ale tajemnie dla wzburzenia ludu pospolitego / y trą-
silo się iż dziewkę wydawał za mąż Piotr we Wrocławiu / za Jare křia-
je Serbskie / prosił Dobieśa by mu tu poćciwości na ostre gonil w wese-
le / iechał

le/iechał Dobieſz przyſprawniony ktemu/ poſmał Piotra na drodze y przy
 niol Krolowey/ kthora mu dała iezyt wrznąć y oczy wyſłupic/ wſtając z
 Boſkiego przejrzenia oſobliwego/ mowił y widział przez pieć lat/ a gdy
 umarł/ pogrzebion w Brocſławiu w koſciele ſwiecego Vincentego kto
 ry on dał zmurować przed miąſtem. Ten to Piotr/ o kthorym pisał
 pierwey/ iż wynioſł z Duńſkiego kroleſtwa ſilne ſkárby s krolom Boles
 ſławem/ za kthore/ ſiedmdzieſiat koſciolow w Polſce zmurować dał/
 ktore ieſzcze y dzis ſtoią drugie/ w Królowie v s. Janá/ y s. Andrzejá/
 na zwierzynicu s. Salwátora/ w Kázmirzu s. Wáwrzyná/ we Broc Koſcioli przeſ
 ſławiu s. Vincentego/ pánný Máryję na piáſtku/ v s. Michała/ v s. Piotra budo-
 Márcina/ w Strzelnie/ w Chelmie/ w Łeczyci/ w Kłobucku/ w Skrzy wane.
 nie/ w Żarnowie/ w Pałecznie moć y fárze/ w Rudzie/ w Siewierze/
 w Chelmicy/ w Wierżycowie/ w Kiyach/ na Żpácu/ w Chlewiskach/
 w Opátowie/ Płanowie/ w Koſcielcu Kuiáwskim/ w Káliſu ſwiete
 go Wáwrzyná/ w Czerwieńſku z Opáćwem/ w Kázmirzu w wiel
 gien Polſce/ we Mſtowie/ w Koninie/ w Nyſie/ w Choſtlewie/ w Nor
 mbergu v mniſet/ w Kabinie/ w Czerwonym koſciele/ w Ławinie dwa
 Mnichy fárze/ w Łeczowie/ przed Krobłą s. Egidziego.
Po ſkarániu Piotra/ Władziſław wziąwszy pomoc z Kráżecia
 Pálickiego przypaciła ſwego krewnego/ ciągnął przeciw bráciy/ aby y
 wytkorzenił przecz/ wcielił Henrik s Sedomirzjá/ a Kryſpus s Płocká do
 ſtarſzego bráta Miecſława na Poznań/ za ktoremi ciągnął z wojskiem
 y obegnal ie na zamku/ rozmáicie ich dobywáiąc/ táń Rus bez wſtydu
 ſie zachowála/ czyniąc gwałty y morderſtwa rozmáite nad poſpolitym
 ludem w Wielgich Polſce/ kthorych Arcybiskup Jakub ćirpieć nie
 mogł w zęſtych leciech będąc/ iechał na woſku do wojská Krolá Wła
 dziſława/ proſto pod iego namiot wbrány w Inſule y w inie odzienie ko
 ſcielne/ táń opominał z wrzedu ſwego Krolá/ aby ſie táń z brácią ſrogo
 nie obchodził/ ich páńſtwa nie wojował/ krwie ludzkiej nie żozlewał/ te
 ſtámentu opcowſkiego nie gwałcił/ Ruſi nie dopuſcił nie Krzeſcianiſkie
 ſie zachować. Ale Krol niedbał tego nie/ ſmiechem go odpráwił/ przetho
 Arcybiskup mowił/ w imie Boga wſzechmogącego/ ia z wrzedu ſwego
 żaſlinam

zaktlinam cie/ iako nie poslusznego koscioła swietlego Krzesciyanostlego/
 zartwardziatego w ypominaniu/ iako ieden Jaraon/ y pomscie Bozey
 cie oddawam/ iako nie ykaranego/ a stym wiechal/ ale woznica nieopa-
 trznie iadac/ zawiadzil wozem v namiot Krolewski/ az wpadl wpyhet/
 ta wrosta tu zlemu byla/ wpatze krol Wladzislaw nie dbal tego nie ani
 woznicy ani Arcybiskupowi za zle nie mial/ A gdy iuz glodem przycis-
 ngl obegnance swoje krol na zamku/ tu rospacz przychodzili/ az s po-
 duszezenia bieglych Kycerzow/ ktorzy temu rozumieli/ iz lepicy sie nys-
 przypacielowi otrzasnqe/ nizli mu w rece wlesc/ bo iszcze na dworie gra iz-
 bzle. A tak wpatrzywszy swoy czas/ kiedy przepieczni byli/ co okolo zam-
 ku lezeli popiwszy sie/ iedni grali/ drudzy tancowali/ drudzy spali/ spra-
 wiwszy sie kazdy swa pochodnia wziawszy/ zeshli z zamku wielkim krzy-
 kiem zapalili wpyhet oboz tak budy sopy iako namioty/ prosto do Krole-
 wskiego namiotu s krzykiem sie rzucili/ ale krol ledwa wlekl/ tam pobili
 zlekniomy lud/ popalili y pobrali czotolwiek w onym obozie nalegli/ ko-
 rzysc wielka otrzymawszy/ ciagneli za Wladzislawem do Krakowa/ az
 le Wladzislaw nie czekajac ich/ wpyhet do Niemiec do Konrada krola
 Rymskiego/ a tak bracia trzey Boleslaw Kryspos/ Mieslaw/ Denris-
 tus wesli dobrowolnie do Krakowa/ nie czyniac zadney przykrosci Kry-
 stynie/ ale iq w wciwosci mieli iako iqthrew/ wpatze za mezem iechala
 do niemiec wziawszy syna s soba Boleslawa altusa/ Mieslawa/ y Kon-
 rada Lorypeda/ Otoz tak bywa kto cudzego pragnie swoje otraca. Zha-
 Krystyna krolowa wzgardzila byla Polaci/ przy stole jadnemu nie da-
 la byc/ mowiac iz Polacy plugawi/ wrzedow jadnych nie dala dawac
 Polakom ledno Niemcom/ mowiac iz niesprawni/ tak iz na tym stala/
 iakoby ty krąginy Niemcy osadzila/ ale sie to odmienilo/ kcho na tego si-
 dla stawa/ sam w nie wpada/ przetho Krystyna z zaloscia y s hanba s
 Polski wpyechala.

Wladzislaw
 wiekl

Krystyna wie-
 chala.
 Boles. Altus.
 Mieslaus
 Lorypes.

Tego czasu klastor w Endrzeziowie zalozon przez Janika Biskupa
 Broeslawskiego.

T klastor w Lendzie nad Wartą rzeka y w Magrowcu zalozeni od
 Mieslawa starego gdy bracia zwyciestwo nad Wladzislawem otrzy-
 mal/ a do Landzkiego przemiodl bracia z Niemiec s klastora rzeczone-
 nego Verus

185.
go Betus mons / tcho jest s starych gorn / trzy mile od Kolna Agypiny /
Przeto w Ledzie nie przyymuia iedno Niemce.

Rata Pańskiego 1146.

Wolesław Crispus

rzeczony od włos ledzierza /
wych / po wygnaniu brata swego
Władysława z żoną y syny / wy
bran na Monarchia Polska / bo
iednak był opiekunem brata. Kazi
mierz miedzego / stądze mu przy
padała Krakowska ziemia / który
je dobrze z bracia obchodził / do kto
r go Conrad Cesarz pisał prosiac /
aby bratu Władysławowi z żoną
y z dziećmi / część iata wydzilił w
królestwie Polskim / na ktoręby mogli pościć wie żyć. A tak gdy Conrad
iechał do Bożego grobu przez Polskę / wpiechał przeciw temu Crispus
z bracia / dając mu wszelkie żywności / a prowadził go aż do Constant
nopolu / w ten czas na przyczynę Cesarstwa obiecał bratu iata część w
królestwie wydzielić / tym chęcią iakoby przezeń rosthert w Pola
kę nie byli. A gdy zaś Cesarz do domu iechał / wspominał sie dzia
tu od nich Władysławowi / Odpowiedzieli bracia / Nigdyby tu pokoy
nie był u nas / kiedyby tu on był. Conrad sie rozgniewał / wyprawił sie z
wypstą do Słaska czynić królowi szkody. Al Crispus widząc woj
ską niemierną swoim / trapił go wtarskami s ciastnych katow ledy mogli
nie stać iakże bitwy / a tak prze odreczenie y głodu wrócił sie przecz.
Potym rychto Conrad umarł / Fryderik Barbarosa iego brata syn Ce
sarzem został / który posłał do Crispusa aby trzecią część bratu Władys
ławowi wydzielił / a temu tribut posłał pięć set grzywien srebra do star
bu lego / iako imie Książetę dając. Odpowiedział Crispus / Boże tego nie
Aaa
day aby ch

day aby chiał (y przodkow swoich będąc wolny) potomkom swym nie-
wola miał zostawieć/ thego za żywota mezo nie będzie. Rozgniewał się
Frederik/ posłał z wojściami do Polstey/ pobierać zamki y miasta na
Władysława/ także go bracia trapiłi iato y Conradą wrywtami a for-
telmi/ aż ieli mrzeć w wojscze Cesarstim czerwona ni: mocą/ mu, ieli
wiechac precz s Słasku/ wśakże potym wepli w p. zpiązi krewną/ gdi
Miecsław krąże wielgicę Polsti/ po al za małżonkę drugą wnu. że
Cesarstą Alderde, stey przpiązi rzetli też Władysławowi lasec wczep-
nie/ ktory gdy do Plocka przysiechal na gleycie/ omarl/ Niemcy pomo-
wili aby oruci był od krieżcy/ Synom tego rozdzielono Słasko/ Boles-
ławowi/ Miecsławowi/ y Konradowi. Poigł druga żona Crispus
po śmierci Anastazney pirowey/ Helene Kosciławu krążecią Przemy-
skiego czore. Po wes. lu wyprawil się do Prus y z bracia/ tham przez
miecz y ogień wielką škodę czynili/ aż poslowie przysiechali posthepuicę
Zubut/ y kapłanow tu krzescniu propac/ co im jest dano/ ale potym zru-
ciwszy krzesł/ o: czynili škodę w Mrazoku krążetom. Zebrali się z newu
na nie krążetą/ a w then czas dwa Prusacy przysiechali na zdradzie do
krążet/ ktorzy się czynili wyznawcy/ a swiadomymi w Prusich zies-
miach/ przeto im sprawę a wodztwo porucżono wojscie/ ktory w pus-
stynie/ lasy/ błota wielkie/ y ciasne miesca ludzi zawiedli/ iż ni: mogli
ani na zadani na przod wynidz/ thamie Prusacy porażni kamicie/
tam zginął Denritus krąże Lubelskie y Sedomistie/ meżnie się sni-
mi biąc/ na tego miejsce wybrali. Kazimierz a brata młodszeo sam theż
Crispus wchło wpadł w niemoc/ w ktorej omarl wcziniwzy postamene-
tati/ iżby wbytko krolestwo Polskie pło w rowny dzial z B. Lesz-
kiem synem a Kazimirzem bratem/ y z żoną tego/ thar: paigce
lako y nie rupaiące/ omarl w Krakowie na zamku mie: dzier-
nika/ lata 1173. tamże pochowany.

C Letha 1162. Klasthor w Niechowie założon/ od Jaziz domu
Gryfow/ thenże y na zwierzpachu pamienski przed Krakowem swiethecy
Klary założyl.

C Thego też czasu Wernerus Biskup Plocki zabity w zastupicach y
Plocka od Biemiasa brata Bipsenskiego Starosty/ z jego nawodu/ bo
tho pło o

co sło o wiea Karako / iż ią Biskup odenmował do łosciola Plockiego.
Krol Bolesław Cypsus za ten wezynet poimal Staroste kazal go w
wor ząppę / y wostiem żywicą polować / aż umarl.

Lata Pańskiego 1174.

Mieszko stary /

Monarcha piaty / wy-
bran na Monarchią Polską / s
przypwoleniem braciey iego kria-
żat Polskich / okrutny frogi y
drapieżny byl na poddane swo-
te / tak iż dla iedney sarny albo la-
nicy / zamordował dziesięć glow
ludzkich / miał red wielki / sinow
pieć / corek osm / po których zna-
mi nitych zięciow byl dostał / bo
iedne dal za małżonke Sobie-
slawowi Krolowi Czeskiemu /
drugą kriażeciu Sasiemu /
trzecią Fridrichowi Lotaryń-
skiemu / czwartą Bogusławo-
wi Pomorskiemu / y drugą ie-

go synowi / Othonowi Dalskiego kriażeciá synowi / Bolesławowi dru-
giemu Pomorskiemu kriażeciu / osmą kriażeciu Rugijskiemu Bła-
dzisławowi / A gdy nań byl ostawięzny płacz od pospolitego człowięka
thał o podwody iako o inie łupieżstwa / Biskup Krakowski Gedeon nie
chciał tego cierpieć / ale naprawił iedne niewiáste s smutną twarzą / kto-
ra tymi słowy przed krolm mówiła / Misłosciwy krolu / iá vboga żoná
prope o sprawiedliwosc / miałam stádo owiec / náielam pasterze do nie-
go / ktoży miie wilki á psy potculi / tak żem przez to przypła tu wielkiey
nędzy y wpadku. Odpowiedzieli pasterze / Nie krzywimy nie my misł-

se iwy krolu / i y syn przyszedl do nas z wielkoscia psw / ktorzy sie rzucili
 na owce / gdyśmy im ich nie mogli odiać. Rzekl syn wilkint / a bezwał
 milosc swy krolu ale nie owce / takze psi niechajac willow potluili owce.
 Krol z radami swemi nalazl byc syna winn go. Powstal Gedron B.
 stupy rzekl / tus sie sam krolu osadzil / tys jest ten syn dziedzic tej ziemie /
 ktorys swy macierzy / to jest ziemi Polstrey / ktorzies stode p / bez otru-
 cienstwa odzialal / gdyś rozpuscil latome psy / to jest wrzedniki twoie / co
 potupili owce / to jest ludzi obogie / a tak wsta i a lupiestwa wiecy ny-
 chaj / a temu zesl mu stadu co pomoż / aby sie za nie wspomoglo. Krol
 sie rozgniewal pozedl precz z rady / grozac Biskupowi y innym panom /
 wyprzedzen m y mordowanim.

Kazimirz sprawic

dany krakze Cendimirz
 stly / po chayem nye wybran za
 Monarche / przez biskupa Ges-
 deona y przez inne pany w Kra-
 kowie / ktory jest tego barzo wy-
 mawial / mowiac iz mnie mfo-
 dy mu / nie sluzno jest starzego
 brata podziadac / anisnu m czy-
 nie / wparze na prozbe y z nas
 mowych przysial / na ten czas
 byl Wlceslaw wyiechal do Po-
 znania / ktory gdy te nowine o
 slybal obeszal ziece swoje / y inne
 przysiacile / przepacz o pomoc
 przezw bratni Kazimirzowi-
 ktorzy si swoimi potrzebami pe-

mu wymowi / abowiem na ten czas miał każdy sni. h s seba co czynię
 gdzie też y syn tego starzy Sto od niego odstapil / y zamki niektore wziął
 a przyslal do St. pra Kazimirza / ez Pruszy y Pomorska ziemia przy-
 stali i niemu oobrowolnie / spierajac wypsy / błogosławiony ktory przy-
 s. d. w. mis

pod w imię Boże. Widząc Kazimierz te chwałę i sobie odrzucił brackie
 stopy i upiśtwia i okrucieństwa / a prawa słusne i sprawiedliwe w
 tym ołożył. Wdziął w piersi w Łęczycy / tam wbył i złożyłce ro-
 zmiestami i mekami potrafił i tchorzy byli przyczyna wnetrznych roste-
 rów / oracjom / aby kr. wrody wielkie / ani przyliznych robot i tćież pła-
 tow / od ziemian nie cрпи. I ośtawił / podwody / zboża / siano / tćież i ne
 gwałtowne brania / pospolite mu człowiętu pod winami zakazał / iedno
 aby każdy na ośtawionym płacie / albo swojej majątności przestał / Wi-
 stupom i innym duch. wnym / aby i h. podarki wydawany były. Nie-
 kto gdy obaczył chwałę pospolitego człowięta przeciw Kazimierzowi / ie-
 chał do Kaciborza / a tam z żoną i s. troym dzieci miewał niedzie / pi-
 śac często do Kazimierza listy / aby się nad nim smyłowal / a dał mu cza-
 stek i iaką w Polęże / acz nie dla i go / al. wżdy baczac krewność powin-
 wata opowieska / dla kćer. y powin. n. / m. nie żone y z dziećmi opatrzyć /
 Dał mu Kazimierz iasie Gmiznicia i dierżawę ze wbytkiem przyliz-
 głościami / ktemu też Detha syn iego / z namowy Kazimierzowej / wrocił
 wbył i zamli temu / y miał iasie mało nie wbytek swoy dział / wpatze
 spotał iem być nie mogł / abowiem namawiał iesthka wnuka swego od
 brata Cypusa / kformy sie Kazimierz opiekł / aby mu opiekę zapisał ba-
 czac go być i chorego / ale go był świadom iesthka / przeto nie chciał / a gdy
 ośt. i. / Kazimierz sie w wiazał w Kniawy y w Wązose po nim. Tego
 czasu Brzescie Litewskie odstąpiło od króla / iechał tam Kazimierz / do-
 był go iasie y skarł i tchorzy byli tego pr. yżyna / stamtąd prosto ciaz-
 gnał do Dalicza / a tam iasie wsadził Wsiciława na kćiestwo / kćorego
 byli bracia wyznali kćiazetę Rustie Wsiewold y Włodzimierz / tchorzy
 iasie wypędzili kćiazę y zebrał ię na Kazimierza mecnie / ale porażeni
 od niego / tćat bardo i z. i. i. Wsiewold na Belz / a Włodzimierz do Be-
 krola Begierostiego / kćer. go B. i. i. wsadził do więzienia / a syn iego z n-
 drzey iechał na kćiestwo do Dalicza / kćory sie chytrze przybrał / liczył
 sie być Włodzimierzem / y puśczen na zamek / a tćat wziął Dalicza z i-
 mie. Potym Włodzimierz z więzienia uciekł / zebrał lotrow wiele wcz-
 nił i kćode Kazimierzowi ośt. i. Przemysła / ale gdy sie nie miał kedy po-

Brzescie odsta-
piłoPorażeni Rue-
facy.

Węgrzy wy-
pedzeni.

Mieśko dru-
gi raz wybran

Kiełcie poimā

Prusowie ołd
dawali.

dzieć/ prosił króla Kazimierza/ aby go zachował w sile/ a pomógł mu
tu. Daliżu przysł/ służąc mu posłuszeństwo na wieki. Uczynił tż
Kazimierz wypędził Beloweg o syna/ a Włodzimierza wsadził na księst-
wo Dalićcie. Dala trzeci zebrałszy sie/ uczynił Kazimierzowi pokode/ tż
tż zasje Kazimierz iemu w Bęgrzech/ aż sie zjednali. Kazimierz wrocił
sie do Rusi/ zbudować chciał Książę Romana Włodzimierzkiego s Wbe-
woldem Belskim/ tam sie nani siedmży. siat Książę smowilo Rustich
przednichy/ / tchorzy posłali do Mieśta starego/ aby sie w wiazal w
Monarchia Polska mowiac iż sam ocruc w Rusi brat cwoy Kazimierz
chcac ie poradzic. Mieśko ten glos puscil po wszytkiey Polshce/ zebrał
panow wiele iechal do Krakowa na Monarchia/ tżam mu sie wszyscy
poddali/ krom Julta Biskupa/ niego brata Wojewody Krakowskie-
go/ ktorzy zawarłszy sie na zamku bronili go mocno/ gdzie tam Mieśko
kazał mocny taraz wdzialac prz. cwo zamkowi w mi. scie a dobywac go.
Potym rychlo wsllychli iż Kazimierz idzie do Krakowa z Rusi/ wylechal
Mieśko s Krakowa do Polskiej po wiecy ludzi/ osadzwszy tżaraz sy-
n. m. Wolsławem a bratem Dm. ichem/ a gdy przyiechal Kazimierz/
wszyscy t niemu zasje z radością przystali/ tarasz rozmiotali spalil/ sy-
na Mieśkowego/ na rekowaniu wolnego uczynil/ Kiełcia tchorzy byl
rozsiwaczem wszytkich niegod braterskich Kazimierza z Mieśkiem/ po-
imal/ tthorego obw. y sam/ dal Romanowi Rustianu Książęciu na
wieczne wiezienie. Opatrzywszy rze. z pospolitą Kazimierz w Krakow-
skim państwie y w Rusi/ wczbrał sie do Prus pamietając co tego br-
cicy wyrzadzili/ tam z lepszą opatrnością siebie poczynal niż tego bracia
pirowey/ Prusy y Pomorzany pod swa moc przywiodl/ iż musieli ołd da-
wać y posłuszeństwo czyn. c/; Dala krolm Węgierskim oblicznie sie zie-
chawł w Spiżu w starey wsi/ przymierze wieczne wziął/ przez jednas-
cze Arcybiskupa Strygońskiego/ a biskupa Agierskiego/ y inne pany z
Węgierskiej strony/ a s Polskiej prz. z Julta biskupa/ y Witotana Wo-
iewode Krakowskiego/ tym chęcią/ aby krol Węgierski miał w po-
koiu swie dzierzawy po gory Bieszczad albo B. skid/ a krol Polski aby też
spokoitem roztazował w Rusi/ w Polshce/ w Pruszech/ w Pomorskiej
ziemi/ y w Śląsku.

Latha

Lata 1194. vpofoiwošy Kažimirz swoje pań

stwa ze wpytany. On nie brał nic przed sie inego iedno smierć (ktorey
 sie nikt nie ochroni) a tak na dzień swietego Gotarda wozyniwošy wal-
 ne gody. tak na vboštvo iato na pospolity lud/ y pańy/ do wtorego dnia
 w ten czas gadając sie s pańy o nieśmierćhelności dużej/ skoro sie napil/
 omdlał padł y omiął za rązem/ wpyšcy sie poletli y dziwowali/ nie mo-
 gąc rozumieć/ stał mu ta nagła smierć przypła/ tak sie potym nala-
 żło/ iż mu ten teunet/ ktori wypil/ dała była i. dną białą głową przypra-
 wieć/ przyciagając go sobie k miłości/ czwartego dnia pochowan na kra-
 kowskim zamku w wielkiem kościele w korze poćciwie z żaloscią pospoli-
 tego ludu. Za tego to krola przymiesion swietcy Florian do Polstien tym
 obyczajem/ iako nąpy kronikarze piša/ Jż posłał był krol Kažimirz do
 Papięza Luciusa trzeciego posły sw: s poradą Gettibisupa/ o potwier-
 dzenie praw/ zwłajeż duchownym/ przez ktore posły roztazał prosić
 oycę Papięza o iatę kości swietych/ dla nabożniſtwa wielkiego nowych
 Krześciyan. Papięz Lucius/ rad to weźnił/ acz sam miał trudności w
 Rzymi/ kazał otworzyć káplice/ gdzie swietych kości było wiele/ o swiete-
 go Wawrzynica przed Rzymem/ ruszył ciała y kości swietego Wawrzyni-
 cę/ wywiadując sie znátow od niego/ iesliby chciał do Polstien/ ale od-
 wrocił twarz swoje na strone/ dając znát iż nie chce/ thátiež s. Szczes-
 pan odziałal/ ale s. Florian nie dáleto ich leżąc/ sciagnął rete/ dając
 znát iż chce do Polstien/ ktorego z wielką radością przywiezli tatem nie s
 Komisarzem Papiestkim biskupem Rutimeńskim/ lata 1184. A gdy
 wysli przeciw temu swietemu/ krol/ biskup/ y wiele ludu pospolitego/
 tát iato nąpy piša/ ciało s. Florianę y z wozem stánelo na Kleparzu/
 na tym mieyscu gdzie dzis kościół iego/ dał znát iż tam chciał swe miey-
 sce mieć a bronić s polno/ y od nieprzyaciela/ tátiež w rpechym času bez-
 dziecie mieć drugiego obrońce od południa/ to iest s. Stanisława/ tam
 że krol Kažimirz z biskupem Krakowskim Getka dali kościół dostátiež s
 ny swietemu Florianowi zmurować y nądać/ Do tego potym kościół s
 fundowali Collegium s Práfacurami y Kanoniámi/ nądawšy ze wsi
 y z dzieješin/ a Proboštvo nądali s párochies kościół s Skatci/ wpař

Kažimirz v
marł.

Kollegium.

je ciało ie

że ciało jego na zamek Krakowski wzięto y w grobie Marmorowym
frod koscioła schowano/iedno ramię na Kleparzu zostawiono.

Ten to był święty Florian/ktory będąc Nycerskim człowiekiem/mie
wał pod swą mocą tilko tysięcy ludzi tu potrzebie weinnych w Zhyney
mieście będąc we Włoszch/gdyż tu było wiele Krześcijan nastąpiło/z to
okazania Diotleciana Cesarza okrutnego/pośłał dziesięć tysięcy ludzi
tu potrzebie Aquilinowi do Baworskiej ziemi/Lauriaku albo Noryku
na zamek/ między ktorymi Nycerzmi tam byli poimani czterdziści mę
żow y męczenn/ przez Aquiliną hetmana/o Krześcijańską wiarę/ktor
y gdy to usłyszał/śedł też sam dobrowolnie za nimi y obiawił się też być
jednym Krześcijańszczyzną/ przywiedzion przez Aquiliną/ktorego kazał
bić dwaraz y tymi okrutnie y osiekami targać/wsadzon po tym do ciem
nicy/na ostątek z mostu wroption przywiązawszy kamienią do szyi w rzecę
Enesum/w ktorej wzwole plynąć/na iednym skale osiadł/ po którym
od Krześcijańszczyzny niewiasty Valerii y przez obiawienie/pochowan.

Ten też król Kazimierz koscioł w Sulejowie fundował/który będąc
krzyżcem Sedomirskim y nadal lata 1176.

Tenże też y w Potrywnicy lata 1186.

Tenże albo Getka biskup Krakowski założył też klasztor w Siecie
chowie nad rzeką Kamienią y z dziesięciu biskupich nadal lata 1179.

Tego też czasu Biths Chotla będąc biskupem Płockim/ fundo
wał klasztor w Płocku w Dłotwie y w Busku zatonu Premostratow

Tklasztor w Oliwie milą od Gdańska w biskupstwie Kujawskim
zatonu Cisterciensow założył/krzyżem Pomorskie Samborius/do kto
rego dał siedm wsi lata 1178.

Tego też czasu wielkie zamiętnie Słońca było świętego po którym był
mor wielki.

Lata od narodzenia Krystusa 1194.

Lestko Biały od włos białych rzeżony wy
bran na Monarchię Polską/po oycu swym Kazimirzu/ al: prze
chwitemu było wiele panow/ ktorzy Mięskła starego strone trzymali/
mowiące

showiac / nie słuszną rzeczą nas dzie
cieciu rzędzić / gdy się samo siebie
rzedzić nie umie. Przeciw temu
zasia był na odpor Julto Biskup
Crakowski z bratem Woiewoda
Crakowskim którzy wzięli w opie
kę Leska aż do lat. Cristinus też
Woiewoda Płocki Conrada mło
dszego brata na tchorego Mązosa
przypadło / wziął w opiekę. A gdy
się Miecław stary dowiedział / obe
stał zięcie / syny / y wnuci / którzy

się wielkie wopęto zebrało / przypięgli słoń do Crakowskiej ziemi / a gdy
było o rzeki Możgawy czterzy mile od Łędrzycowa / portali się słoń biskup Możgawa
skyp y Woiewoda Crakowsky / Woiewoda Sedomirski / y křiżezha
Kuskie / tam się wi. lta płoda stała w ludzich z obu stron / gdzie zabity
Bolsław syn Miecławow y sam Miecław rąnion / aż w lektice wnies
sion / Woiewoda Sedomirski Gomoricus / poiman od křiżezha Ká
tiborastiego / Roman křiżezha Kuskie rąnion / po they haniebn. y spolney
porasce / iechali bronić Crakowa Biskup z Woiewoda / w pokoju byli
przez niemaly czas. Widząc Miecław iż nie mógł moczą obdzierzeć
Monarchię Polskij / uczynił umowę łagodnymi słowy z Heleną ma
cierzą ich / a swoją igłami / iżby się on opiekali ich syny / a po śmierci swej
nażnaczyć syn i starszego twego na Monarchię zupełną Polską / iż już
nigdy rozrywana nie będzie. Wierzyła Helena iako niewiasta / wpu
ściła go do Crakowa pod śluby y przysięgami / iż nie miał uczynić iná
czey / a gdy go potem wspominała aby synowi spuścił Monarchię zasia
ponieważ już ma lata słusne / On odpowiedział / nie słusno epu za
dnemu mągć syny godne / dalszym państwo dawać. Helena się zlekła
y iní panowie bojąc się by na tego syny nie przyszło / tedy opatrzyli czas
gdy Miecław wlechał do Poznania / w wiązał się w Crakowską zie
mię y w inie państwa / Woiewoda Crakowski s Heleną na Leska Dia
B b b lego / bog

Czwarty raz
na monarchia
Mieško przy
wrocon.

Mie sław v =
mark.

tego/Dowiedział się Miecław tego/lechał na Błonię zamek/ o które
go w Crakowstych ziemi czynił wielką gładę aż go zajął Polna oblaża
ła/do ktorey wstąpił aby mu Woiewode wydała/ czo chciała wezwać/
aż sam rzekł a przeprosił Miecła y był nań łaskaw/ przez ktorego/ inż
to czwarty raz/ był wrocon na Monarchia Polska laty 1202. Kuz
ław synowcom nie chciał rozdzielić iako był rzekł ani Monarchii synu
ścić/ Deknie albo i synem/ mowiąc iż iey nie od niego ma/ ledno od Wo
iewody Crakowskiego/ Wysłce im ięże wziął ze trzemi zamki od Se
domirza mowiąc iż to tu księstwu Crakowskiemu służ/ y wiecy brat
wymyslił/ a w tym go śmierć zaślą/ w Kaliszu w świętego Pawła pogrze
bion gdzie dziś Collegiata panny Maryi/ zową poltumu/ a then ko
ściół sam dał zbudować/ zostawił po sobie synu dwu/ Władysława wiel
kiego Łaskonoga/ rzezonego od cieniach nog/ a then był hermiem do
brym/ a Othona młodszego/ ktory gdy rychło zmarł/ syn na tego miej
sce wstąpił Władysław Płwacz/ od częstego płwania rzeżony.

po śmierci Władysława trzeci raz Łęka Białego wybrali na Monar
chia Polska/ zwłajęją Woiewodę Crakowski/ z biskupem wymawia
jąc to sobie v niego/ aby wygnął Gomorka Woiewode Plockiego meżą
w iperstkich rzeczach biegłego/ bo się był nań Weiewoda zwał. Ale
Biały Łęko/ wolął Monarchia opuścić niż wygnąć cnotliwego czo
wił. Stę przyczynny posłali panowie Crakowscy do Władysława
wielkiego do Poznania/ aby przyjął na monarchia Polska/ gdzie Wła
dysław bojąc się z bratem Łęciem zwady/ pisał tniemu ięsi na to przy
zwala/ Odpisał mu Łęko iż przyzwala.

Władysław
wielki Monar
cha Polski.

Czwarty raz
Lęko Mo
narcha.

Zebrawszy przyjaciół przyjechał do Crako
wa przyjął za Monarchę/ lata 1203. y rza
dnie się na niego zachował/ wstąpił po śmierci
Mikolaja Woiewody Crakowskiego/ tchory
był Władysław wielki wstąpił na Mo
narchia. Iulko biskup podwiódł inc pany/ a
by zajął Łęka Białego czwarty raz wybrali/
także wezwali/ z uchwycy Władysława Ła
skonoga/ ktory to od niego przyjął za dobre/ bo był nie zuffaly lata 1206

na ktorey

na ktorę Łestko już był do śmierci / wśatż nie mógł być nigdy bez wiel-
 kich trudności na niego / abowiem Henrichus Brodaty / kijaże Brocław-
 wskie / brat siołyżny Łestkow y Conradow wzruszył sie przeciw bratku o Henrichus bro
 Monarchia / mówiąc żem ja temu godnie pph / i stary / zebrał sie na daty.
 sie / a gdy było v Dlubnicy rzeki / obaczył Henryk moc wielką przeciw so-
 bie / posłał do Łestka o braterską rozmowę / thamże sie zjednali / Łestko
 przedsie / ośtat na Monarchii y y s potomli swymi / zięchali sie do Krá-
 kowa / tamż znamienicie Henryk częstowan y darowan od Łestka białego

O Henryku Brodatym.

Boław wysłot / syn Bła-
 dzysława wypędzonego /
 od Krysiny / a brat Wicława
 starego / kijaże Brocławskie /
 miał dwie żony / Wicławie ru-
 skę / s ktorą miał Jarosława
 biskupa Brocławskiego / ktor-
 remu był tu biskupstwem Niskie
 państwo wiceżnie zapisał / Bo-
 lesław y Alge core. Miał dru-
 gą żonę Adlaidę siostrę Cesarza
 Conrada wtorego / s ktorą miał
 Henryka brodatego / Conrada /
 Jana / y core Adlaidę / ktora by-
 la daną za małżonkę Dipoldo-
 wi Margrabi Morawskiemu /
 ci wphsi synowie rychło pomar-
 li / a w Lubuskim klastorze pochowani / yłko sam Henryk został / ktory
 rzeczony brodaty / iż sobie z małżonką rzekli mieszkać do śmierci w dzier-
 cym stanie / stądże brode zapuścił / a z namowy swej żony swieteky

Bole. Alim.

Nyssa na bis-
 kupstwo.

Edwigi klastor panteonoli założyli w Trzebnicy w Śląsku trzy mile od Wrocławia / do którego kupili imienia za pięćdziesiąt i trzyście złotych lata 1203. naprawcy Niemiec do niego przywiódł panny z Bamberku s których była pierwsza siostra Petrucia albo Petrusa Ni. intini / po niej Gertruda cora ich Penita s świętą Edwigą / a gdy pytał Penryt tsiemy Petrusze / trzebi. li wiecy czego do klastora / obp. wi. działa z Niemiec / trzebi. nie / stądże przezwano Trzebnicą miasteczko / gdzie then klastor jest.

Konrad Mazowieckie Książę / brat rodzony

siostra Białego / wziął z działy Mazowie y Kujawy / zwał się był na swego Bolesława Czystinusa z domu Bożdzitow / który go był wychowywał y karał / z bytów / częścią też s poduszczenia Jana Czaple klastora Płockiego / y dał mu wpiąć oczy / potym zabie / nie bacząc tego znamienitych posług które czynił / bo jego sprawą Prusy y Ruskie kraje głąb drugie / pod swą mocą dźwigał. Słyszac Prusowie o jego śmierci / odstąpili posłuszeństwa / y czynili wielkie szkody w Mazowsiu / aż s porażbą Penrytą brodatego / posłali do Cesarza prosić o Bożogrobskie Krzyżowicy

terze / którzy gdy przyciągneli / s pomocą Polaków odpierali im / niema przyszli do Prus.

głaz / iakoż pisał przy Prusiech.

Lata 1211. Łestko mając lat 28. pojął żonę Grymistawę corę Jarosławą księżecią Ruskiego / s którą miał Bolesława Pudiką / y corę Salome / lata 1227. wczynił Łestko spem w Gąsawie w folwarku mnichów w Trzemesznie biskupstwa Żniń / na który pozwalał Swatopelk starosta Pomorski jego oblicznie / i mu nie dał tribu. u tyni grzywnien srebra iako miał dawać pod przysięgami włożonymi / każdy rok gdy go na ten urząd przekładał. Swatopelk iako chytliwy z domu Gryfow / posłał posły swote do niego prosić / aby żagle nie miał Łestko iż na then czas nie będzie / aż na inny czas si. obitcal być / a w tym spęgi młacie / zebrał się potajemnie z woyotem / uderzył na Łestkę / kłopoty na then czas mył się w łazni / gdzie pomordował wiele ludzi. Łestko dopadłszy konia uciekał / puścił się po nim Swatopelk poscignął go w Markintowie y załbił / Penryt brodaty Wrocławskie książe ranił bierz / którego by był pielgrzym

Lis 191.

pielgrzym służebnik z wierzchu nie przysięgł/ był y żabił/ aż w lechycy do
 Wrocławia ni ston/ Konrad Wązowiecki krąże wciello/ na którego ^{Leško żabił.}
 podchryzenie było/ sz mial wiedzieć o tym/ bo sie tam byli zięchali/ gdzie też
 by o pisę biskupow/ y innych pánow wiele/ s ktorych niektore pozabija-
 no/ druzi: porantono/ żalostne ich było przespiecznistwo/ y wshytlich ta-
 lich ktorzy sobie lekko wazą nieprzypiaciele swoje.

E Po śmierci Leškowcy/ począł być rostark okolo opieki Bolesława sy-
 na Leškowego/ między Denrikim brodatym a Konradem Wązowie-
 kim krążeniem/ ktorzy zebrałszy sie z oba stron z niemalcami wopaki/ po-
 tkali sie nad Prądnikiem o Stalę/ a tam żabił Przemysław syn Kon- ^{Przemysław}
 radow/ wrocił sie z żaloscią Konrad do domu/ Wpatrzywszy swoję czas ^{żabił.}
 bez wieści/ wderzył na Denrika gdy słuchał insey w kościele we wsi Spi- ^{Spisowicza.}
 czowie/ y/ a syna był odesłał do Śląska/ poimal go y przyniosł do Wą-
 żowic/ y/ a syna był odesłał do Śląska/ poimal go y przyniosł do Wą-
 żowic/ aż porym s. Edwiga ięchala sama a pojednala ie przysądziwszy o-
 picke Konradowi iako bliznemu po bracie rodzonym/ a wnućzi sie oie
 dwie/ od syna Denrika dala za małżonki synom Konradowym/ tāt sie
 Konrad począł za Wronarche pisać.

O Lithwie.

Szweski naród zdawna pośedił z żamors-
 kich krajin/ morza Polnocnego/ ktore też histo. yrowie zową Ge-
 pide po Goetku lantwi/ abowiem będąc z Goetti walecznemi/ jednego
 rodzaju/ nie rzechło za nimi s swemi okrechy do Prus przyciągneli/ bo-
 tuż Goetti ich przodkowie byli wysli s Prus do Wegier/ Oni chulając
 sie nad morzem za swemi isc nie smieli/ nie mągic słusney sprawy/ a
 sąż niektórzy smich w Prusiech zostali/ s ktorymi Krzypzacy dlu^o czynili.
 Niektorzy w pustyniach nad morzem osi dli/ gdzie dzia zmodz y Liwa-
 lant/ Niektorzy tu południowi popli/ iako Polowcy/ Niektorzy tu za-
 chodowi iako Jacw egowie/ a tāt będąc między rozmaitym narodem/ ^{Polowcy}
 rozmaitych słow/ w swoje mowe namięchali/ będąc nad morzem gdzie-
 plew y byli Cymbrowie/ wiele mowy Niemieckey w swoje namięchali/
 Niemcy zową krosa albo krąże kinig/ a oni tonigos/ mało odmiennych
 po Grec. u

Livlanci.

Galinde

Sudeni

Bodini,

Litaon,

po Grecu Bog Theos/ a oni zowa Dziewos bo też przy Grecy byli
nad morzem Pontskim/ iest y Łacińskich słow dosyć miedzy nich mowa
bo też z dawna byli na morzu blisko Brytanni/ y tchorze dzis zowiemy
Anglii. A gdy w tych krajach osiedli gdzie dzis są/ pomieżali narody
mowa z Rusia/ tak iż iuż sobie drudzy mało rozumieją/ odmienne mo-
wią Imodzinnowie także Kurowie niż Litwa albo Jacewie/ Litwani
ci na tych miyscach przyszli rowno s Krzyżakiz Niemieckich krajn. Ptole-
meus dawny Chronograf na tych miyscach gdzie dzis Litwa/ naro-
dy inakże mieni pierwy/ to iest Galindi/ Sudeni/ Bodini/ a sci przez
wysli do Włoskich krajn z Gotti/ Perulmi albo z Alany/ na tych mie-
scach Litwa przyszli s trzajeciem swym Litwacz/ od tego Litwa ic zo-
wa/ a gdy sie rozrywali/ iedni do Prus/ drudzy w pola/ tchorze zowiemy
Polowci/ iuż ie snadnie bylo Rusi przelomic/ a tak po dlugich snimi tru-
dnosciach zniwoliła ie Rus/ tak iż musieli im dawac/ kupa/ winniki do-
la/ niecy/ zoladz y inne rzeczy aby iedno zwrzeczność czuh nad sobą/ bo
tam w puszczych miyscach bedac nie mieli co niego dawac/ na ostatck sie
im aż wyslugowali/ staty i tpeż y dzis ten obyczay w nich iż sie w nie-
wola dala/ wpażę potym gdy sie zmocnili a obaczpli/ z niewolecy sie wy-
tomili/ tożactwem zwrzeczności putali/ czyniac wiażdy do Rusi/ do Polo-
scy/ do Moskwi/ y na morze/ mając s Prusy pirwsemi porozumienie
Naszy Kronikarze domniemawali sie ich narody z Włoch wypidz/ o-
czym pisma nigdziey nie mają/ ani obyczay s przyrodzeniem tego nie w-
kazuia do nich/ iako wżdy na Włoszech znać y dzis narody Włoski/ na
Węgrzech Chaczarszi/ na Prusiech Niemiecki/ y na inych/ tchorzy są
przy/ hodniowie z dawna do inych krajn/ nieco w sobie przyrodzonych
obyczajow mają/ przeto tu o Litwie pisal iż iuż często mianowani w
tych kronice beda.

Rata pańskiego 1207. Mistrz Wincenty

s. Karwowa. Kadubtowic blisko Upachowa Proboszcz Sedemirski/
dla tego osobliwy nauki wybran na biskupstwo Krakowskie/ aczkolwiek
nie miał żadnego dzierżenia przy kosciele Krakowskim/ ten do Krakow-
skiego kościoła nadał; dziesięcin ze wsi od Czehowa/ ktore pirwcy przy-
puszcz

LXI 192.

Przyszedł do Brzezia wino ku mszy/ a oły do lampy/ Ten też kronika Pol
ska dosyć często pisał/ pisał też y o postconnych krolowach/ potym o
puszczeniu biskupa pitwo/ wstąpił do klasztoru Cistercienskiego w Andrze
jewie/ y tam żywota doznał.

Lata 1208. Rusacy gdy sie niemogli zgo-
dzić wybrać króla/ dalić/ posłali do króla Andrzeja Węgierskiego/
aby im dał syna Kolomana na państwo Gallacie/ to jest Dalić/ czo
odzierżeli/ a tak gdy przyszedł do Daliża/ był pomazany przez biskupa
Krakówskiego Wincentego y przez inne biskupy Węgierkie. Rusowie
bojąc się/ aby ich wstąpienie przez to w ziemi nie zaginęło. A tak
Mściław Chrobry od nich wezwany/ dlaiego opatrzenia/ zebrał y
się z Rusi a o Polowcy dobył Daliża/ gdzie tam też był biskup Krá
kowski y Jwo Cancellor/ którzy dziewoslebili Colomanowi Salome
za małżonkę siostrę króla białego/ ledwá stamtąd sami wzięli y z Be
la/ gdzie wielu Polaków y Węgrów Rusacy poimali/ niektóre pobili/ a
niektóre poprzedali. Posłał Andrzej król Węgierski wojsko ludzi
mających się zdradliwym porażeni synowskich/ także posłał y króla Polacie
go króla białego o pomoc/ sciagnęli się wojska z obu stron do Rusi/
Mściławie miał na pomoc Polowce/ y wysłali króla Ruskie/ obe
gnali nąby Daliż/ a gdy królem przepięgnęli wojska Ruskie pochtali
się Polacy z rufy/ Włodzimierzowym/ Dawid wicowem/ z Mściława
wowie/ y Mściławowem/ A gdy poczęli walczyć Rusacy/ pochtym
nie wiedząc o załadzie/ trafil na lud wielki Polowcow y Mściławow/
nie wiedząc też iż Węgrzy swego rogu przelomić nie mogli/ pierzchneli
na zad zarażem/ a tak do gruntu porażeni Węgrzy y Polacy/ Mści
ław zamek Dalić i wziął cokolwiek tam było ludzi pobili y pobral/ Co
loman się był zamknął w twierdzy panny Maryi y z żoną o swemi dy
cerzmi wpałże dla niedostatków strawy musiał się dać/ którego w wiezie
niu chował Mściław/ aż się zgodzili tym obyczajem iż Bela Maria co
re Mściławowe za małżonkę wziął/ a we trzy lata za jej Mściław
miał spuścić Daliż Colomanowi. Rychło potym Mściław zmarł/
a w Kip

à w Kłowie w kościele v s. Krzyża pochowany / który on dal zbudował /
wpatze Halięza nie długo dzierzał Koloman / a borem Daniel Romā
nowie wypędził go sniego / wpatze zaśie Andrzej król Węgierosi wśa
dził go na nie / à tak będąc tam przez trzy lata Koloman umarł latem
1225. po którym Daniel Romanowie Halięz wziął / ale Zaslav kria
ze Halięcie wziawszy na pomoc Polowce wypędził go sniego / à kriażez
ciu Michailowi spuścił.

Rata 1211. Była wielka Kometa przez 18
dni trwała nie, iaca Maia tu Polowcom à Zatarom / a tu zachodu
słońca ogon rostoczyła / à to znamionowała napierwsze przyscie Zatar
row do nas / którzy przed tym v nas niesłychani byli / à tak na drugi rok
Zatarowie wielką mocą / weszli w krąginy gdzie Polowcy byli nad mor
zem Pontskim y otolo jeziora wielkiego Meotis / gdzie sam polá wiel
kie / Polowcy prosili o pomoc Rusakow mówiąc co sie nam stanie wam
sie też tego trzeba obawac / Zatarowie też swe posly poslali do Ruskich
kriażet / aby im żadnuy pomocy nie dawali mówiąc iż to są waszy niez
przyjaciele zdawna / Ale Rusacy poimawszy Zatarstkie posly y pomordo
wali / Polowcom dali pomoc wodą y ziemią / à gdy przyciągli s Polow
cy nad namioty Zatarstkie / Zatarowie pretko rzucili sie na nie / ani im
odpoczynac dali porażili y rozproszyli Polowce / na Ruskie kriażeta vo
derzylly porażili / tam zabie Wsiesław Kłowski kriażet y Czerniecho
wski y wiele innych / à którzy uciekali sami ie Polowcy zabiyali s hat y o
ttoni. Straśliwy to był pierwszy nam wshyctim boy nigdy nie słychany /
s którego sie iężeze y dzis wshycty Krześciane wykaplać nie możemy / nie
bedzieli osobliwy łaski Bożey / bázzo si. Cypcie zmocnili w naszey Euro
pie.

Ratha pańskiego 1218. Zwo s Kłostkiego
syn Saulow kanonik Krátwosci à kanclerz Lestha biał go z domu
Wdrową po Vincenciusie zostal biskupem Krátwostim / ten zalozył
y zbudował klasztor s. Trocy w Krátwie y przywiódł do niego napier
wsy bratney czterzech zakonu s. Dominika / to iest Jacek z Łatiod Wpo
la / kanonik Krátwostiego / domu Wdrową / Czslawa Polata /
Dmitya

Henrika Morawca / Hermana Niemca / ktorzy káznodziejści stolec
trzymali. Ten też Jwo kościół panny Máriey w rynku Krákovskim
wystawił kosztownie / y färe k niemu przydał / ktora była pirwen o swię-
tej Troice. Tenże klastor w Kaczącach założył / ktorzy przeniesiono do
Mogily s. Bernata. Tenże Jwo szpital swietego ducha na Pradnia-
ku / ktory potem do Kráková przeniesiono / zbudował / przed tym przez
Julka biskupa założony / do ktorego przywiódł bráti Xpcerskie gościnne
s Sáríen / dwa krzyżki białe na czárnym płaszczu nosząc / pod Regulę
albo zakonem swietego Augustina / a dał do niego przedmiescie Krowo-
drzą y obop Bronin / y dziesięcin niemáło z biskupstwa / tamże y kościół
swietego Krzyża postawił / drugi w Biskupicach swietego Marcina / y
wiele inych kościołow ten biskup fundował.

Kościół w rze-
ku Krakow-
skim.

Lata 1224. Prusowie pogani / rzucili swe
na klastor w Ulinie przed Gdańskiem / powiązali zakonni ki y kościół
wylupili / ziemie Chełmińska wojowali y Lubawską. Konrad książę
Mazowiecki y s Krzyżownikami nie mogli im odeprzeć na ten czas.
Tegoż roku Landgraff náiechał do Polskiej Lubus zamek y miasteczko
Tego czasu był deszcz od wielkiej nocy aż do Jesieni máło (wziął.
przestawiając / a stał był wielki głód za trzy lata / bo dobytek wiele pozdy-
chało przez pastwy.

Lata 1243.

Blesław pudicus / rzeczony
wstydlivy / iż w dziewiczym
stanie s swą małżonką mie-
skał / przez biskupa Prándothę a
Woiwode Elimunta z inemi pa-
ny Krákovskimi na Monarchię
Krákovską wybran po wojowa-
niu Zátarskim / ktori wielkich tru-
dnosci używał zwłaszcza s Konra-
dem Mazowieckim książęciem sri

ym y opiekunem swoim / od którego był poiman y z matczyzą Grzymi
 sławą / a na Czerstku potym na Siciechowie chowan w więzieniu /
 iż sie opominalieczyby z opiekunstwą gdy t latom przyşedł / wśatże s po
 mocą Opata Siciechowskiego z więzienia wcieli w noc y z matczyzą
 a Henrika brodatego prosił o pomoc przeciw stryżowi Mazowieckiemu
 Henrik cho weżynił / iechał z wojskiem do Krakowa / pobral zaśie pod
 Konradem zamki albo kościoły ktore był Konrad osadził / to jest kościół s.
 Andrzeja ktory był na ten czas przed miastem Krakowskim / Potym ko
 ściół w Prandocinie / w Skarmirzu drugi y w Jendrzejowie / a dzer
 żał na pudiką Bolesława spokoim / a w ten czas sie za Monarche Pol
 skiego pisał / z Opatawa wygnal zakonniki Templary / a osadził swe
 mi przyprowadził ie z Lubusa s przypowolenim Bolesława / też y miastecz
 ko Kazimierz y czternaście wsi / dzierżeli to ci mnisi tak dlugo aż ie za na
 tego czasu wykupił Krystoff s Szpylowca Wojewoda Krakowski z
 Opatawa. Potym lata 1238. umarł w krosnie na granicy Czeskiej
 w swoim imieniu / przypieczion do Rzebnice poćciwyl pochowan przez

Smierć Henri-
 ka brodatego.

małżonkę swoje świętą Edwige w kościele swym / ktory oni założyli y
 nadali / Ten to Henrik wiele praw dobrych wystawił a że wyglądził / cho
 iest pomocne dziewięć y wdowie / podatki. Na państwo opowoskie wstał
 pił syn iego Henryk wtory rzeczon y miłosierdy / tchor y potym od Zatar
 zabił / iako będzie niżej.
 C Słyszac Conrad Mazowiecki krąże smierć Henryka brodatego /
 począł zaśie prześladować Bolesława pudiką krąże Krakowskie y Se
 domirskie / dla czego Bolesław rady swoich używając poslal do Bele
 krola Węgierskiego roztropne meze / Klimunta s Klimuntowa a Ja
 nusa Wojewode Krakowskiego / z dziewoslebstwem / aby mu wieczi na
 przyjaźni snim ziednali / a chore iego za małżonkę przynieśli / y weżynił
 tak / przynieśli mu slachetną a świętą niewiaścę imieniem Kunegun
 dis / po Węgiersku Kinga 1239. ta to jest Kinga o ktorej Dystorikos
 wie y Kronikarze pisali za ieden dziw / iż storo ią mac vrodziła / iela mo
 wie czynsta rzecz a badz pozdrowiona krolowno nybyesta etc. po We
 giersku / potym z meżem w dziwi. jym schanie mieştaka. Konrad gdy
 sie dowiedzial chatiego małżeństwa był snim w pokoju prze. niekthor y
 czas / wśat.

Kinga.

czas/ wśhatże nie mogli być spokoim dlu°/ ábowiem Szteflica Włó-
 cławskiego Kancelerza Plockiego/ Janá czáple/ człowiętá wczónego
 po rozmaitych mekách dal obieję/ przez przywod swy żony Agazicy/
 ktorá go znóu omárkego ta: ála wlec ná brzeg nad wisle w Plocku y
 obieję/ bo go byli iuż zakonnicy pochowali/ wśhatże znóu Przeor the-
 goż zakonu tázal go odrzáżać á pochować ná tumie/ A to st y przyczy-
 ny bylo/ iż minimal Konrad by on był przyczyng tego iż nie rychlo przy-
 iechał s synem z Broesławia/ bo go tam był posłał s synem ná n.ute
 po ktorego oćiec Konrad wiele troć pisul á nie przyiechał zaráżem/ doni-
 mawał sie tego/ iżby oni s Henrytiem byli przeciw iemu pámietając
 więzienie w ktorym był Henryk brodaty o niego/ á on nie przyiechał dla
 tego iż był zatrzyman od swy oblubienice Constancy s. Edwigi w nu-
 cży od syná Henrytá w torego/ dla czego był Konrad Wázowiecki w wiel-
 kich cłzwach od biskupow s potwierdzenia Arcybiskupiego thát dlugo
 áż sie vpotorzył ná synodzie Leczyckim/ gdzie tam y zgode wczynił z du-
 chowienstwem zá swy występct/ Łowicz wiesz: w bytłimi przyległo-
 sciámi dal ná Arcybiskupstwo Gniezniskie wiecznie/ też aby Arcyb-
 skup w Plockim kosciele był Kanonikiem y Prebendarzem/ ná ktorą
 trąże Wázowiecki grzywnę złotá wyznał był winien dawać každy rok
 też Plockiemu y Włocławskiemu kosciołowi wiele wolności nadał/ co
 jest przez Papieżá Grzegorzá dziewiętego potwierdzono/ á stey przyczy-
 ny záje rozgrzchenie Konrad wziął.

Szkolastyk o-
 bieşon.

Lata Pańskiego 1241. straszliwe a okrutne

przyscie. Tatarskie było tego czasu o Polscy przez Ruskie ziemie/ po-
 bra w y wielkorzysci okolo Lubli n. y Zawichostá/ záslahia przez/ sa-
 mi si: obrociwszy do Sedomierzá wzięli miasto y zamek/ gdzie tam wie-
 le ludu pobili/ ktorzy sie tam byli zawiarli/ stamtąd obrocił sie tu Krá-
 wu nábrali sie dosyć okolo Wislice y Skarmurzá/ ciagneli s korzysciá
 do Rusi/ thám v rzeki Čarney oddał ná nie Woiewodá Krákowski
 Włodzimiez z zebráną družyną/ ale nie wygrał bo málo ludzi miał/ tel-
 ko wždy pouciekało wiele więźniow od ni. h. Tatarowie rozgniewáli sie

Plaga przez
 Tatars.

šli do Rusi tam sie ściędy z drugimi przyciągli do Polskien w wielgim
poczcie / v Sedmirza sie rozdwoili / mniensy poczet posłali do wielgich
Polskien y Kuiaw s Kaydanem / De tmanem Zatarow / ktorzy tam sto
dy wielkie czynili bez żadney odpory / Mniški Witowski v Piotrkowa
posietli okrom trzech ktore były w las uciekły / przecho sie na pewniensze
miejscie potym przeniosły do Busra / a Opactwo Burskie do Witowa
przeniesli. Drugi poczet Zatarow wiekły / puscił sie do Krakowa z Ba
thym Detmanem / drudzy pija iz Bathy do Begier / a Peta do Pola
skien / przeciw ktorym wpiechali z brojnię / Włodzimierz wojewoda Kra
kowski / Clemens Kaspelan / Patosław Kaciborowic / y inych poczet
niemaly v Szpoldowa / pochtali sie snimi / ale porażeni od wielkości nie
rowney / Bolesław slyšac to uciekły z żoną y z matką na gore Piciny
blisko Czorscina / a potym do Morawy do klasztoru Cistercienskich mni
chow. Potym Zatarowie po wygrancy bitwie przysli do Krakowa a
le gi bez ludzi nalezli / popalili wszytko okrom kościoła swietego Andrzeja
ktory był teſeſe na przedmieściu / na tym sie było wiele ludzi zawarło
ktorych nie mogli Zatarowie dobyć / posli precz ku Wrocławiu tam
też bez ludzi miasto nalezli y popalili ostatet / Pusčili sie do wielgich Pol
skien / a tam sie v Legnicy zešli s Kaydanem z drugimi Zatary / na ktor
re Henryk wtory swietey Edwigi syn zebrał okoliczne kriażetá z Nie
miec / s Polskien / s Prus y s Kuiaw / a gdy v Legnicy woyska obiedzal
Henryk opadł nań kámiem s kościoła panny Máriej máło go nie zabił
zle znamie było / sżytkował woyska na czwore / w jednym woysku byli
Kryżacy z Niemiec / w drugim Polacy / v ktorzych był przelożony syn
nieboſczytá Włodzimierza zabitego od Zatarow / sw trzecim woysku /
byli Prusacy z mistrzem swoim Pomponem / czwarte woysko było na
lepsze Sleżakow a wielgich Polakow / y zoldnierzow / ktore sprawował
Henryk sam / także też Zatarskie woyska na czwore były sżytkowane / a
le jedno Zatarskie wiekłe było nyż nasie wszytki / tamże na dobrym po
lu pokłanie snimi uczynili w poniedziałek przewodney niedzieli / napier
wey Kryżacy ktorzy byli z Niemiec Haverze / ale od Zatarow pochtáci
tako od grądu zboże / potym Prusacy s Sleżaki / ci w nich dziure nie
máły udziałali / między ktoremi był wódzem Miesław Opolskie kria
żet / ktorzy

że/ktory wieścił z wojsk a z niemálem ludem/ gdy wsiyszał Zatharzyna
 wołaiąc s tytu Polatów zapędzł/ biehante biehante/ mniemał by kazano
 wieściac/ Henrik wyrzawszy westchnął y rzekł gorze sie nam stało/ to iest
 zle o nas/ Czwarthe wojsko Zatarow nawietże rzucili sie na wojsko
 Henrykowo/ y bili sie społo wsiyscy meżnie/ ále ieden Zatarzyn wyrwał
 sie s chorągwią na ktorey bylo to slowo chi x tatie/ na ktorey byla gło-
 w a na wirzechu z brodą trzesząc głową dym spátny a stráslivy y smro-
 dliwy z gebny puszczála na Polati/ tak iż sie wsiyscy zdumieli iáko oma-
 mieni nie s sobą nie mogli począc/ a tam zbići od Zatar do gruntu/ za-
 bit Henrik mągrabiá Morawski/ Szepiolka/ Pompo Pruski mistrz
 Sulisław/ Zwanowic/ Kunratowic/ Stefan z Wirzbney y s synem
 Poleniczi/ Pietrkowic/ Piotr Kupa/ y inych bázgo wiele/ pochowani
 we Broesławiu w kosciele swiętego Jakuba/ Henrika nie možono po-
 znać bo mu Zatarowie wcieliłi spie y na drzewcu nosili/ ále małżonka ie-
 go poznála po hostem pálcu y lewcy nogi/ ktorego s poćciwością scho-
 wano w tymże kosciele we Broesławiu/ wielgie zwyciestwo w ten czas
 Zatarowie otrzymáli tak nad Polati Prusy iáko nad Niemcy/ dziewieć
 worow wielgich y zabitych ludzi nárzázali vsu/ o každego iedno vcho y
 rzázawszy chcąc wiedzieć liczbe zabitych. Potym przysli pod zamek Le-
 gnic kazáli gisobie otworzyć mowiac/ oto wáś pán Henryk ktorego gło-
 we nosili na drzewcu/ ále im odpowiedzieli iż na tego młeyce mamy i-
 nych dosć/ odstąpili precz/ y Odmuchowa leżeli osm dni/ potim przez
 Śląsko šli do Morawy paląc a pustosząc ziemię/ aż do Begier przy-
 šli/ a tam sie zesli z Bathym/ mieštali eham blisko trzech lat rozdzieli-
 wszy sie popustoszonemi krolestw y/ wytrawiwšy żywności wrocili sie do
 swych králow do Scythcy/ bylo wšytkich w liczbie šest set tysiecy.
 Po smierci enotliwego pána Henryka zabitego od Zatar/ wybráli sobie
 mali Polacy za pána syna tego Bolesława tysego/ ále mu tego zaprzal
 Conrad niepokorny/ ktory wolal s swymi walczyć niź s Zatary/ ze-
 brał wiele ludzi przyciągnął do Krákowskiy ziemi ktora posiadł/ thá-
 kiež Sedomirata y Lubelska/ y włożył na nie wielgie dani/ lud pospoli-
 ty nárzetał mowiac/ wieści mamy y odreżenie álbo trapienie od swoich

Okruthnosz
Tatarska.

Poczet ludzi
zabitych.

Odmuchow.

Poczet Tatar-
row.

Zdrada Kon-
radowa.

nizli od Zatar/Przeto smowiwszy sie posłali do Morawy po swego pa-
nā przyrodzonego/Bolesława wstydliwego/aby do swey oyczyny przyp-
iechal/ktory acz nie żarzącem/ale iednak rychlo lata 1243. przypiechal
do Polski y. Konrad Mazowiecki kładze bedąc mu na wpyeticy chęcio-
ści y przetazuje/uczynił sym na pany Krakowskie y Sedomirskie w
Skarmirzu/na ktorym poimal przedneyppa rade inyanowanych
zyem/Przybyławā/Dietā/Andrzeia z niedzwiedzia/Witelāia Jāsz-
kā/y inych wiele/y poslal do Mazos na wieczne wiezienie/ wpatze po-
dwu mieścicoch dobili sie y wiekli stamegd. Elmunet Wojewoda Kra-
kowski ktory byl przed n m wiekli do Węgier/osllypawšy iz wiekli tho-
wazyse z wiezienia/przypiechal do nich jāsie a sp. lu smowiwszy sie wpy-
sey z biskupem Prāndotā/wyrzucili vzedniti s Krakowā Conradowe
tātie z zamku/ā Bolesławā puditā w wi. dli z wi. lka radoścā wšythy-
kich/Agdy tho Konrad oslypal przycyagnā z woystwem do Krakowā
chcąc jāsie zamku y miāsta dostāc/odpārtho mu dobrze/osādziwszy ko-
sciol s. Andrzeia na przedmieściu/odeciagnā jāsie precz/wpatze Bo-
gutā Krakowski mieścżānin/ktoremu byl Conrad swe dzierzāny po-
ruczył/Bolesławowi ie spuscil po wiechāniu Conradā/Przeto Conrad
wziawšy na pomoc z Polskie kładze/ Poznānskie/ Lichwe/ Prusy/
przyciagnā do Sedomirskiey ziemie/przec w ktoremu jāsie Bol. sław
z Węgry/Krakowiāny y Sedomirzāny/pochłali sie o Suchodolu/
porāzili Mazowsiāny na glowe acz mniępy poczet mieli ludzi/Koz-
gniewal sie Konrad na biskupā Krakowskiego Prāndote/ spustchošyl
mu imienie okolo Bożecinā/y na Bolesławā sie znou zebrał/porāzil
go w Jārošowie porāciwšy z obu stron wiele ludzi. Diāto nedzna w
ten czas byla rzecz pospolithā ā vtrāpionā w Polščę przez wnetżne
walki/cżego Zatarowie wten czas niechali tho swoi do gruntu stāzili/
āz sie snadz pan Bog smilowal iz te° Conradā strzeinego żarāzil smier-
ciā/w Plocku na tumie pochowan lata 1247. zostāwil po sobi dwu
synu Kāzimirzā y Semowitā/ā Wiestā ktorego mpy vādly gdi tyl
Kuiāwskim kładzecie dla tego nielutości przeciwko poddānym/ Aw-
tym cżasu Pomorzānie s Prusy wielkie walki wiedli miedzy sobā zwlas-
szczā niespokojny Swatop. lt Pomorski Wojewoda podwodził Pru-
sy pogāsz

Smart Kon-
rad.

by pogány na Krzyżaki/ dla czego był w wielkich kłatwach pod Papieża
Tata 1246. **Uscellinus** zakonnikow mniey-
 szych brat z drugą bracią był posłan do Papieża Innocentiusa czwartego
 z Lugdunu do Chana wielkiego Cesarza Zatarskiego/ aby przysiał
 chrzest święty/ a ludzi Bożych Krześcijan nie dał więcej mordować/ i
 to pomordowali w Polsce w Niemczech Morawie Węgrzech/ żądali
 Wzieli od niego odpowiedz iż za pięć lat nie miał Krześcijan najeżdżać/
 a na krzest nie przyzwolił mówiąc iż nie waleczna wiara Krześcijan
 ta/ jedno rokoszna/ a chciał by im w niej ludzie zlenieli s prożnowania
 wielkiego.

Tegoż roku drugi Legat Papieski rzeczony Opiso/ przypiechał roz-
 grzeszać od klatwy Świętopelką pod umowami/ ktori ięże potym gor-
 sy był/ Książcy y Krzyżaki spustoszył/ koscioły palil lupil/ aż mu potym
 Krzyżacy odparli y odebrali/ a wten czas kłáštor w Oliwie przed Gdań-
 skiem spustoszon był.

Tpo śmierci Conrada Mázowieckiego poton był w Polsce/ y Boles-
 ławow stolec dopiero na Monarchią potwirdzon. Począł Bolesław z
 biskupem Prándotą około podniesienia koscis. Stanisława rozma-
 wiał a słarać sie o to/ Ale na prozbe Bile krola Węgierskiego/ zebrał
 woysko do Morawy mając s sobą Daniela Rustie křiáże/ tam nábra-
 wshy sie y z Rusia wrocilisie do domu w potoku/ Na drugi rok ząsie Bo-
 lesław zebrał woysko do Spáwskiego křiastwa spustoszył je przeto/ iż ie-
 chciał posiesć Dtofarnus albo Przemysław křiáże Czeskie/ a gdy sie na-
 lepił w potoku/ ali ząsie wielkosć Zátarow przez wieści przysła do Sedo-
 mirza Nogay a Zhelebuga przez przywódc Rustich křiáżat po świetim
 Andrzejowi lata 1259. przeszli po ledzie do Sedomirza spalili miasto/
 a zamek na rokowaniu przez zdráde Rustą wzięli/ na ktorym tak wie-
 le ludzi posieklil aż krew strumieniem ciekła do Wisły/ drugie pod lod kła-
 dąc topili: Bolesław pudil wcielł do Węgier nie mogąc odeprzeć wiel-
 gosc/ zdawszy Rusakom Sedomirz. Posli do Křatowa názi tam y u-
 sy Křatow jedno zamek osádzony/ wrocilisie z wielką korzyścią do do-
 mu wiet

Potwierdżon
Bolesław.

Znowu Tata-
rowie przysli

Srogosc Thaa-
tarska.

Iacwiſe pora-
żeni.

Przypadki w
Polsce wela-
giew.

in wietszą niż gdy byli pierwsi o Lehniet. Nášy prostacy stárzyli się
przed Papiżem tego okrucieństwa na Zátary/ Papiż im nádał dosyć
odpuſtów do kościoła panny Máriey w Sedomirzu/ gdzie ciáka tych
pobitych ludzi leżą. Na drugi rok ząsie nawálność Zhatárov przysła
Sedomirz wziąwszy spalili/ ludzi pobili y potopili/ dwa mieſięcá woio
wali w Polsce málen/ ná gorze łysy s. Krzyżá kościół wybráli/ sili prze
spiecznić przez odporu aż się od Wythomia wrócili z wielką korzyścią do
domu/ ty był przywiódł Kázimierz Kuniawſkie krąże niebezpiełiwy Boles-
ławowi. Po tym wdreczeniu Zátárov/ przypiechał z Węgier pudicus
zebrał woysko ná Jácwingi pogány/ ktorzy byli posli w stopy Zátárs-
kie do Polſkiet/ porążili s krążeciem ich Comatem iz potym nie mo-
gli wſtónąć y przypedził ie ná krzeſt święty aż się potym z zítwą zmię-
ſáli/ nie máš ich dziś znáków. Po tym wſhytkim wdreczeniu powstał
z nowu Rusacy s krążeciem swym Swarnem/ Sedomirską ziemię
trąpili ogniem y mieczem/ wſát że ie przec z odegnałi porążiwszy/ sámi
Sedomierzanie wielkość plonu z ludzmi odiełi. Bolesław pomſcił się
tego ná Rusią/ gdy posłał Piotrá Woiewode Krakowskiego/ ktorzy
Swárną porążił z wſhytką Rusią y s Zátary ktore mieli ná pomocy.
PPrzypadki krążat wielkiej Polſki kroćko nápiſe iákie roſtęti mie-
dzy sobą wiedli zą pudiká. Przemyſław krąże Poznánſkie/ rzuciłszy
dział ktory miał z brátem rodzonym krążeciem Kálistim Bolesławem
ktorego do więzienia dawſzy wziął mu Káliſ/ á zosłał Gniezno/ Zni-
Gecz/ Nakiel/ Oſtrow/ Burchow/ Czarnków/ Wſeć á Szem/ dla
czego od Arcybistu pá Jultá był zállet/ wſát że ie pothym Arcybiskup
poiednał. Kázimierz ząsie krąże Kuniawſkie brátá swego rodzonego Se-
mowitá Mázowieckie krąże y z żoną poimal y do więzienia dáł ná Si-
radz/ w Śląsku ząsie Bolesław łysy s. Edwigi wnuk krąże Legnickie
brátu swemu Henrikowi Brocławſkiemu krążeciu Brocławſki
powiat popalił/ walcząc stym brátem zubożał iz nie miał czym ſłu-
żebnym ząplácić/ musil Lubus przedać Othonowi Brandeburskiemu
Márgrábi/ á od tego czasu láta páńſkiego 1250. Lubuski powiat od-
łaczon teſt od Polſkiet nieſpráwiedliwie/ gdzie thám kílko krążat leży
Polſkich práwnych dziedziów w kościele świętego Piotrá pod zamkiem/
potym z

Po tym i takim u obojwu przyszedł chęć biskup Bolesław iż więcej piekło
chodzil niż jezdził/ y był w wyzyszeniu v Przemyślawia Poznaniostwego
kriazżecia/ aż po tym wielek/ y wpadł w taką desperacją iż poimiał Eho
masa biskupa Broclawskiego gdy poświęcał kościół w Gorce Opas
ta s piasku/ wzięwszy go w nocę z sobą w iedney kofuli/ wsadził na halo
ny koń obrociwszy twarz do ogona konowi/ biskup od skrachu mało
był żyw częścią dla zimna/ częścią iż nigdy na koniu nie siadał/ aż mu
leden Niemczyk swoiem sukniem lichey dodał y botow starych/ wziął theż
y dwu Canoniku snim Bogusława y Hetarda/ zaniósł na zamek Właz
y schacował na dwa tysiące grzywien srebra y dziesięć sine snopow na
wiedunki obrocie. Capitula Broclawská žalowała sie thego przed
Henrykiem kriazżeciem Broclawskim/ zaniębał tego/ aż Arcybiskup
Gniezniński Sulco posłał do Papieża Alexandra czwartego/ ktory po
słał inercdykt to jest kłtwe wielką nań/ ale on na to nie dbał ięże ie do
wyeth tego wyzyszenia dał do Legnicze/ posłał zaśie Sulco do Papieża
zuchwałstwo tego powpadyac. Papież listy posłał Arcybiskupom
Magdeburskiemu/ Gnieznińskiemu/ y innym/ aby zawiolali na wolne
Kryżaki przeciw temu Lysoniow/ ale w tym czasie postąpili summa
ścacowani biskup s Kanoniki/ przeto ie puscil z więzienia/ List ktory
był na ty Kryżaki iest w Sedomirzu dys/ po tym od brata Conrada
także chytrosca był poim an/ nye puszczon aż biskupowi wrocił summa
w tym czasie Poznaniostkie kriazże zmarło/ przemysław/ brat iego Boles
ław kriazże Kaliskie walcie wiódł s Kujawskim kriazżeciem Kazimirzem
ale krywo/ bo nie wdział dośc przysiedze. Rustie kriazżet z Lichwa/
widząc rost ert domowe v Polstich kriazżet/ wciagneli wielką mocą do
Mazosz bez wieści lata państwa 1262. obegnali Semowichą y poi
mali na Jazdowie na dzeń s. Jana krzyżiciela/ ktore swarno okrutny
Rustie kriazże sciał a syna Mendog Liwin wziął/ ktorym zebrana dru
żyna Mazowiecka zastąpiła v Długosiedla potkali sie snimi/ ale poraże
ni Mazowianie/ tym przepiecznien częstokroć wracając sie palili po
bierając a gubiąc ziemie Mazowieckie a Kujawskie/ Rusacy/ Na ostat
ku w Mazoszu spustoszonym nie mieli co bracie aż zaciechali do Leczyce a

Semowit zabili

do Łowicza / a tam nabrawszy sie popaliwszy ostatki do domow sie calo
wrocili. Potym sie pan Bog smilowal nad Polska gdz sie samo zle po
czelo gladzic / gdy Mendoza krola Litewskiego zabil iego wnuk Stroy-
nat / a Stroynat a zasje Woyhakt / a to byl mni ch Xusti postrzyzony /
Woyhakt a zasje zabil Leff Danielow syn Xustie kiazze / a to wyptko o
puszczine. Zento Mendoza krol Litewski przereczony / przyiat byl
wiara Krzescijanista z namowy Pruskiego mistrza / ktoremu byl zapis-
sal panstwo Litewskie y listy na sie dal / a on mu o Papięza wyprawil
iz go na krolestwo Litewskie przez posla pomazano / ale iakie imie chaci
Krzescijanin / rychlo potym porzucil krzesz y iego poddani a na pierwsze
zasje wiara nastapil z zalosci iz krolestwa odstapil / tenze wiele szkod po-
dzialal w Polsce w Ciadwach Mazowsu / gdzie y Plocko spalil.

Lata Pańskiego 1250. Boleslaw pudył s

Canonisatio.

Prandota biskupem Krawostim poslali do Lugdunu do Papięza In-
nocentiusa czwartego / Mistrza Jakuba s Starzeshowa Doktora y
Dzietana Krawostkiego / Erarda Canonika Krawostkiego / a Bogu-
slawa podprzeorzezo braci y mniych / o podniesienie kosci swiete St-
nislawa / ktorzy w tym iechali a prosili odpowiedziawszy znati y cuda ie-
go namyslsiemu biskupowi. Papięz nie skwapil sie na to ale polecil slu-
chac a wywiedziec sie znatow y cud Stnislawa swietego dowodnie a
spisac / Arcybiskupowi Gneznienskiemu / biskupowi Krawostkiemu /
Broeslawskiemu / Opatowi Lubuskiemu / ktorzy sluchali y spisali / y
poslali drugi raz do oyc Papięza cuda a znati swietego Stnislawa
na spisku maiac opowiadac / dla dawnosci tego / nie chciwie to Cardy-
nalowie przypinowali / odprawiono ie drugi raz do Comisarzow Papię-
skich po doskonalsze swiadectwo / trzeci raz za Papięzem iechali do Pe-
rusinu miasta we Wlozech / gdzie w ten czas s. Dierra podnosil nowe
go meczennika / Tam Cardinalowie Polskim .om odpowiedzieli /
dla zaniedbania waszego a starosci to nie moze byc podniesienie. Poslo-
wie sie radzili s soba czo czynic moga / Rzekl im ieden Cardynal Jan
Gaictanu / was s. Stnislaw wiele znatow dzialal / a teraz ktorego
wam piemu trzeba czemu nie wezmy to iest abyśmy sie wszyscy zgodzili
na ie go

Gaictanu.

ną tego podniesienie/bo ich wiele nie przyprowadziło/zwłaszcza Raynoldus
 Cardinal biskup Hostienński y on sam. Słyszac to posłowie polecili cho-
 s. Stanisławowi westchnąć wshy/ On Cardinal wpadł w niemoc cie-
 ska iż go y lekarze opuścili/ okazał się mu s. Stanisław w noc/ spy-
 tał go/ znaś mie/ Odpowiedział s strachem iż nie znam/ Kżekł święty
 Stanisław/ iam jest s. Stanisław Krakowski biskup zabity o prawo
 de Boga/ którego ty bronisz podniesienia kości. Raynoldus rzekł/ miły
 s. Stanisławie odpusć/ ilem był na przekązie tyle bede pomagał/ świę-
 ty Stanisław/ aby temu doskonałym wierzył/ wstąpił a bądz zdrow/ a
 odprawcie posły moje a przeciw memu podniesieniu nie bądz/ Ktorem
 wstał a będo do Papieża powiedział mu ty rzeczy/ Papież odłożył wshy i
 ne rzeczy/ na kazadnice wszedł kanonizował/ cho jest opowiedział by
 wielbionego od Boga s. Stanisława przez znaki dowodne/ na dzie-
 panny Marię narodzenia w Asyinie kościele s. Franciszka lata 1253.
 bo w ten czas Papież ciągnął do Apulii z wojskiem przez Asym mia-
 sto/ y wpisał w kalendarz świętych/ którego święto wstąpiwiono krzyżem
 Matą/ na co listy dano. Przypiechali tedy posłowie z radością do domu/
 przeciw którym Prandota Biskup z wielkociąg ludzi wysłali czyniąc im
 pociechę/ a tak rozkazał biskup na kazadnicach obiać ludziom a
 by się zepli na osmy dzień Maty ku podnoszeniu kości świętych/ także na
 ten czas podniesione są kości y omyle w winie s. Stanisława/ y rozda-
 ne do niektórych kościołów w świętości lata pańskiego 1254. zostawi-
 wshy drugie na młyscu/ przy czym byli Opiso Legat Papieski/ Opát
 z Mezanu z duchownych/ Julco Arcybiskup Gnezński/ Prandota
 Krakowski/ Tomáš Brocławski Wolimir Brocławski/ Andrzej
 Płocki biskupowie/ y Opátowie wiel/ s świętych ząsie/ Bolesław pu-
 dił Monarcha Polski/ Przemysław Poznański Kazimierz Kujawski y
 Leczycki/ Semowitus Mazowiecki/ Władysław Opolski krążetą/ y
 innych ludzi wiele. Było od zabicia tego lath 175. a od przeniesienia s
 Stalki na grob 165. do podniesienia/ a od podniesienia do tego roku
 który dzis pisa 1550. jest lat 296.

Lata Pańskiego 1251. Sol należiona jesth

we wsi Bochni pieć mil od Krakowa/ Przez chłopy gdy to palił studnia
w ziemi/ prosił lud powiadał iż ią Kunegundis Puditowa żoną z We
gier za sobą przyniosła.

Lata 1259. Przemysław Poznański książę
dobrego żywota umarł w Poznaniu pochowany/ którego sie dziećmi
stryj Bolesław pius książę Căłiskie opiekato/ zley rady używając dał ie
dne synowice za małżonkę Constance/ Margrabi Brandeburskie
mu Conradowi s zgorzdec/ na zamku granicznym Santoku/ ktore
mu też Castellania Santocka dał. Wtedy w dzierżawę zmyślił so
bie listy na wieczność zamek Santok zapisany być w posagu/ dla czego
pła wielka trudność między Sasi a Polaci/ Drugie też dziełki roz
pał do klasztorow.

Lata pańskiego 1257. Jacek zakonowi mniei
szych káznodzien/ Polak ze wsi Łeti blisko Opola tego czasu umarł/ ten
pieć klasztorow założył swoich reguły/ o s. Trojce w klasztorze pocho
wan/ na ktorego grobie cuda iście y dzis widzamy/ ktorych iście za ży
wotha dosyć czynił/ dwu Mniechu za sobą przewiosł na łapcy swojej
przez Wisle y Zatrocinia w powoź/ bo nie śmieli pieścić iść za nim.

Lata pańskiego 1257. Bolesław Monar
chą Polski chcąc ozdobić Krakow dobrym rzędem a chędogosy dał
Miechjanom prawo Niemieckie Krakowskim/ y woytą im wysłał/
ktorys pomyślał/ zwymierzał vlice rynek aby to rzędnie w okregu swoim
rozdzielone było/ bo pierwey ledą iako kto chciał tedy budował sie/ a śhad
nierządnie vlice y rynek leżeli w sobie/ i tak też y na zamku Krakowskim
wczyniono iest.

Tegoż roku było w Polsce wielkie trzęsienie ziemi.

Lata pańskiego 1270. Były wielkie waści
miedzy Pruszy a Pomorzany/ abowiem Mściwy książę Pomorsky
miał na pomoc Pruszy pogany/ zwoiowali ziemię Chelmieńską y Po
miechąską z biskupstwy ich/ wśat że sie poctym s Pruszy zgodził Mści
wy/ ale z bratem nie Wacławem/ ktorego wziął do więzienia/ chęc
tego czasu

tego częśc albo spadek odzierżec po bracie Swatopelku / Warcisław w
 ciekł z więzienia / sebrał sie przeciw bratu / ale porażon od niego / dalej nie
 miał czym walczyć aż zastał Gdańsko / ktorę nań przypadało iako
 na młodego brata / Margrabi Conradowi z Brandeburgu. Conrad
 osadził dobrze Gdańsko / a w tym Warcisław umarł. Wsczug docho-
 dzie Gdańsk a chciał prawem przyrodzonym po bracie / ale nie miał mo-
 cy z Margrabie / uciekł sie o pomoc do Piusa Caliskiego křiazżcia / pa-
 mietal Pius co mu wyrządzał ziec Margrabia / zebrał wojsko Pola-
 tow Wsczug drugie Pomorzan / obegnali Gdańsk / zamku dobyli / acz
 nie za razem / wielkie korzysci od Niemcow pobrali / dwu mieścjan tam
 dał sciag Wsczug / ktorzy dzierzeli strone Margrabine Arnolda y Ja-
 kubá / a ich wsi obrocil na biskupstwo Włocławskę / Skrobothow y
 Witomino.

Pius křiazżo.

Gdańsko obe-
gnano.

Lata 1267. Swietey Jadwigi kosci podnie-
 siono y w winie umycho w klasztorze Trzebnickim we dwudziestu y we
 trzy lata po smierci jej.

Lata 1268. Soloma Halicka křiezna umar-
 la siostrá Pudikowa / ktora byla křienią w klasztorze Zawichostie a po-
 tym w Skale / przeniesiona s Skaly do swietego Franciszka klasztoru
 do Krakowa / przez ktora też pisa być cudá czynić.

Lata pańskiego 1266. Prandota Krakow-
 ski biskup umarł / na zamku Krakowskim w kosciele pogrzebion / Na
 tego miejsce byl wybran Paulus s prostego narodu / przecho wicbrzył w
 Polskę wiele pod křiazżetę / ktorego po tym dwá Kycerze smowiwszy sie
 poimali Ocho y Zegota z domu Zoporow / y przymiesli go na Siradz /
 tam byl od Lestka czarnego w poćciwych strazy / Janus Arcybiskup dał
 interdikt na Krakowski biskupstwo Bolesław Pudik bedąc w klatwie
 křesliwi / wyprawił Pawła biskupa swiego nypřzypachela y wysyemiu
 Dzierżazną darował / a Zegote z Stonem skarał na imieniu / ktorzy
 po tym sili pod křiazżę Opolskie do Śląska popřzedawszy w Polskę
 co mieli.

Dziwy.

Lata 1269. Na powietrzu widziano gdy się woyśka pochrpały otrutnie na koniach/ na drugi rok podną nępiąstha bęś a trzydzieści dzieci wrodziła/ Wyrobosławowā żonā w Krakowskiej ziemi. Zegoż roku w Kalisz wrodził się cielic ze dwiemā głowomā a siedmiā nog/ mieśa tego nie chcieli iść ani psi ani ptacy/ ani żadne stworzenie. Zegoż roku trwāwa woda była w tych rzekach w Odrze a w Nysie w Słasku/ tāmże w Michalowie trzy dni trwāwy deszcz będł. Kychło potym była taka powódz iż wiele miast y wsi rzeki zatapiały i do bętki y ludzmi/ ścżego był wielki głod.

Lata 1275. Dziecie w Krakowie ktoremu ledwā miesiąc było opowiadało Żatary przysię rychło.

Lata 1271. Przyspychał do Krakowa Stefan król Węgierski syn Belin a rodzony brat Kunegundi Puditowej żony nāwiedził grób świętego Stanisława/ gdzie jest poćwił od Puditki przysię y dārowan.

Opawski powiat.

Lata 1273. Ziechali się do Opawy Bolesław krąże Krakowskie s Przemysławem Czeskim krolewem ugadził się o kręstwo Opawskie/ abowiem Czeski król powiadał być Opawski powiat temu zapisany od krążecia Opolskiego Miecysława na testamencie. Polskie krąże zaś powiadał być ten powiat zawżdy tu Polskie przysługający/ prawem przynależonem nie mógł go brat mój nieboszczyl Opolskie krąże żadnym prawem od Polskiego krolestwa oddać. A w tym iednacze między nimi rozili cho do dwudziestu lat podawshy w sequęstr dzierżawę. A w tym času biskup Krakowski Paulus z niektórymi przeciwnemi panu swemu Bolesławowi w spoliwemu/ prosili potajemnie Władysława krążecia Opolskiego aby inego pana wybrali na kręstwo Krakowskie zwaścżā Cestka Czarnego krąże Strączkie/ dając yemu wine iż nęfortunny pan/ Przyswolił Opolskie krąże. Dowiedził się tego Puditus/ wderzył na biskupa y na iego nāsładowce we wsi mniszy rżeczoney Boiechcin/ tam rozzromił y porąził wshytki przeciwniki swoje/ ktorym imenia pobrał y z ziemi wywolał/ a krądz na

Biskup Piotr.

Książ na strone wstoczył / rychło potym Litwa na podlasu wielką głoś
de wzięła y plony wyznęła przez tego biskupa przywod. Ten tho bi
skup był w Stale mnusze s klasztorą wziął / myślał sny iako z miłos
snością / tościol opuściwszy z Książem towarzystwo wiodł / dla czego ieden
mnich v świętym Tronie wyrzał wstą a on sie wspiał na poslednie nogi Cuda mnisa
mowił żłowieczym g'osem / biada thobie Pawle / bos wziął y zabił. A
gdy mu to powiedzial / żalował za występi / iesli chwał było iako pisa / iż
potym slybał glos odpuśczonec zlosci nie boy sie iedno czyni dobrze.
Pisali też naby przodkowie czasem ledą sny w troniki. Bolesław Pudi
kus wnetrzniemi walcami otrapiiony nie mogł liwie odeprzeć co skody
podzialala / ale zebrał sie s książetą Polakimi popalił y popustoszył krie
stwo Opolskie aż do Kozła y Kaciborza bez żadnego odparcia / wpatze
ie potym poiednal Bolesław milosciwy książę Kaliskie / bo ci wysocy wy
pli s książę Polakich.

Rata 1279. Wytonawsky Pudifus na pań

stwie srym Krakowskim Sedomirskim y Lubelskim y na Monarchi
pey Polskiej lat 37. umarł / świętosci pańskie przynawsky miesiąc Gru
dnia / pochowan w Krakowie v świętego Francyška w kościele / ktory on
żalował. Był dobry / enotliwy / trzeziwy / prosty / milosierny / iedno w spra
wach nieustawiczny / a myślistwem sie rad petał / przygody wielkie a złe
na żadnego wiecy nigdy nie przychodzily z mlodości począwszy aż v
stawnego czasu. Zona iego Kinga ieszcze bedac dziewczetą wstąpiła w kla
stor Francyškow pospolu s Heleną Kaliskiego książęcia żoną / potym
w Sączu mieszkała w klasztorze świętym Klary.

¶ Za tego to Bolesława Pudika Conrad Wązowieckie Książę przyp
wiodł Krzyżaki z Niemiec / iakom piwcy pisał gdy nie mogł Prusom
pogąnom odeprzeć.

¶ Zego czasu Opawskie kriesstwo posiadł gwałtownie Stolarus al
bo Przemysław Czeski krol / ktore wydarł gwałtem Polakom po smier
ci Niczlawa Kaciborskiego książęcia / a to kriesstwo potym dał Wito
łdowi bękartowi swemu / ktorego miał ppanną służebną swę żonę /
ktora

ktora miał z Katuskiego domu / ale snią plodu żadnego nie miał / także
to księstwo Opawskie y Kaciborskie do tego czasu od bekartow spra-
wowano było.

C Kiektó miasto tego czasu oddalono od Polstich krigaczach przez mie-
szczany Broesławskie ku Czeskiemu krolestwu Ochozarowi Czeskie-
mu krigaczowi / gdy byłich pan Henrikus Probus poiman od Legnickie-
go krigaczcia Lysonia / także y Krosno / Margrabiom Brandeburskim /
ktore był poezym wykupil osmiaz tysiące złotych Probus.

C Koscioly albo klasztory ktore w tych czasiech zakładano.

C Zwo s Konistkiego biskup Krakowski zalozył klasztory w Mogile /
Kaczykach / we Mstowie / w Slubni / v s. Tropce w Crakowie / gdzie
tam leżą jego kosci przeniesione z Kutyny / bo tham był umarł iadąc z
Wloch.

C Klasztor na Grzodce w Poznaniu zalozył Pawel biskup Poznań-
ski bráciey mnielszych káznodziej.

C Klasztor w Szczepczycu ktory pierwszy był w Lodziu w Nowego
targu / zalozył Eodorus Voiewoda Krakowski z domu Grifow.

Latha 1237. Bracia mnielszy Franciszko-
wie przysli do Crakowa s Pragi / przez Pudika przewiezieni / ktorym
zalozył / y tam sie dal polozyć w Crakowie

Lata 1258. Klasztor w Haliczu káznodziej
mnielszych zalożon / do ktorego s Polstich bracia przysli.

Lata 1257. Nowy zakon bráciey iakmuz.
Kow pod Regula s. Benedikta panny Marii przez Papieža cżwar-
tego Alexandra osławiony s cżywonemi krzyżyli / do Crakowa przy-
niesion / ktorim Bolesław Pudik wymier: nowy plac / dal klasztor posta-
wić na swietego Mária Ewangeliste zalozyć

C Tenże Bolesław Pudikus w Zawichoscie dal postawić klasztor pa-
nienski swietey Elazy / na żądanie swey żony Kingi y siostry Salomy /
do ktorego wsi przylgaczył dwadzieścia y pięć / gdzie tham mária jego
Grzymisławowa leży / Drugi w Krzyżanowicach nad rzeką Nida pánien-
ski dal postawić / y nadal.

Latha

Lst 2091

Lata 1264. Kłasztor w Brzesiu Kujawsk.

Kim założył Kazimirus Książę Kujawskie Leczyckie i Strackie.

Czegoż roku święty Magdaleny w Poznaniu w Sary od Capien w Poznaniu święty kościół założono / tym obyczajem iżby żacy na procesja na każdą Niedzielę na tam chodzili.

C Kłasztor w Gnieźnie pańienński święty Clary założył Pius Bolesław / lata pańskiego 1259.

C Lata 1253. Kłasztor w Stugniatkach założył Elmiant s Elzmiantchowic Crakowski Caste. lan pańienński trzy mile od Crakowa / tamże był z małżonką swą.

C Tu przypuszczam na rozeznanie każdego / co za myśli w onych ludzich na ten czas były / iż kościoły zakładali / mnichy nadawali / a nie przypaciom swoim (ktoryż ie ze wpytlich stron mordowali / palili / więzili okrutnie) odpięć nie chcieli / bom tu troćko pisał iako nie t. lko Łańcuchowie ale i Litwa z Rusia przechodzili Polskę Książę Kujawy / aż do Poznania ki. dy chcieli / wiel. kroć do roku b. z jadnego odporu / mym zdaniu iż to było prze wielkość panów Polskich / bo tu było w Polce na ten czas czterzy a dwadzieścia książat poczytając Śląsko / ktore zaś wzdry było tu Polce / al. sie przez dział bratstki książat Polskich od nas odzwala / iako na swych miyscach stoi / tak że ieden na drugiego wali / cżył / mniąc sie w dzyale być osutanego / cudzemu nie przypacielowi nie odpięć / a snadź i nie mieli czym / wykladać na to murowanie kościołom / iako każdy rozumieć może co to za kost / zwłaszcza na on czas gdy nie gesto grob był między ludzmi / tak że też to do nich wiedział nie przypaci / przypacił ki. dy chcieli / paląc / biorąc / mordując bez litości / iako to wiel. na iedney osobie przełożony zależy.

Lata Pańskiego 1279.

Lesko Czarny Książę Sierackie po śmierci brata swego Bolesława Pudika na Monarchią Polską wybran / przez zgodliwe głosy panów małych Polskiej / któregoż zarządem potkafa

Kcc

przypoda

przygodą/ abowiem Lew kxią
 że Kustye syn Dániela krola
 Kustiego/ chcąc sobie przywła
 szyć ziemię przysługującą tu
 Polscze/ zwoiowałszy ziemię
 Lubelską/ do Sedomirza przy
 ciągnął ale stamtąd odpędzon
 ze stronią/ położył się z wojs
 kiem. dwie mili od Sedomirza
 w Goslicą/ przeciw temu przy
 ciągnął Barbo Castelan Cra
 kowski y Janusz Wojewoda se
 domirski/ uczynili s nim potka
 nie dnia trzeciego Lutego latu
 1280. Czatárowie! naprzód się
 potykali/ potym Rusacy ale
 przemożeni od Polaków/ prze
 to wszyscy pierzchneli iako śnie
 ni odmiotawszy zbroję od siebie/ a sam lew ledwá wciół/ poległ na pla
 cu ludzi w ten czas osm tysięcy/ a dwa tysiące poimanych przywiedli
 Leszkowi/ wśakże ięścił się tym mało pocieszył/ w piechnał. Oni zebrał
 ludu pęznego dwanaście tysięcy a piekrego dwa/ wycorwał ziemię Kustye
 aż do Lwowa/ skąd wielką korzyść do Polskien przygnął/ tak ludzi iako
 dobytku/ także zamków pobral drugie popalił/ iako pisał czterzy tysiące
 ludu pobral/ Na drugi rok Leszko Czarny 1281. kxięstwo Wrocław
 skie zwoiował y popalił w Mszczupem Pomorskim kxiężęciem/ a cho
 ścy przychyni/ iż Henryk albo Endrich rzeczony Probus Wrocław
 skie kxięże prosiwszy kxiężat wielkich Polskien Przemysława Poznań
 skiego Legnickie Głogowskie/ do wsi Barici na zechanie radzić s nimi
 około pospolitej rzeczy wiecznego pokoja/ Oni przybiechali nymiedząc
 nic co się im miało stać/ Henryk wszyscy poimawszy osobno kądrego po
 sadzał/ mieniąc krzywdę mieć w dziele/ bo mu bracia byli/ niechciał pu
 ścić żadnego na prozbie wszystkich zwołając panom Wrocławskich kxi
 rzy przed

rzy przed nim kłekali prosiąc aż nie inego aby ledno z Łesthem Czar-
nym nakotolwiek przyznaciłskie nałożył/ ale twarzą kamien sereze tego
było/niechciał/wolał iż sie tego křiestwo w popioł obrocilo/aż sie snimi
tym obyeżaiem ugodził/ Brat tego ciotczony Przemysław Poznanięcie
křiąże ośta pisał mu z Rudolscy ziemie/ktora dzis zową Wieluńską/mie
niąc ią być w tego prawię. Legnickie křiąże a Głogowskie brachy tego
strzeżni nie mieli co inego postępić tylko służyć każdy po trzydzięści osob
na każdy rok do pięci lat z włoczęniami przeciw każdemu nieprzyjacielo-
wi/a tym obyeżaiem je z wzięcia wypuścił.

Lata 1282. Litwa z Jacewicami wtargnę

li do Lubelskiej ziemie/ktora piętnaście dni wojowali/a tam wielgi po-
częci ludzi pobrali. Łestko czarny gdy sie dowiedział o Krakowa wpiechał
a iako narychley mogli lud zebrał/ ciagnął do Lubelskiej ziemie/ ale już
przez byli wypięgneli nieprzyjaciele/bieżego był zasmuczon/ rozmyślał
sam w sobie co czynić miał/ieśli gonić nieprzyjaciele ktorych było czterna-
ście tysięcy/połowice tego ludu mające/czyli sie wrócić do domu/a w tym
rozmyślaniu w nocy widział widzenie Anielskie/ktore sie swietym Mi-
chałem wyznawalo być/opominało go/aby bez żadney boiaźni nieprzy-
jaciele gonil/obiecuje mu nieprzyjaciela swego porazić/Nazajutrz Łe-
stko wezwawszy Rycerstwo do siebie przepowiedział im widzenie swoje/
ktorym omysli ich potwierdził/ puszcili sie po nieprzyjaciolach y pogonili
ie miedzy tymi rzekami Narwią a Niemnem/gdzie tam Łestko Czar-
ny opominał swe Rycerstwo aby każdy dla swey wiary Krzesciānstkiej/
dla opczęziny/żon/y dzieci/przeciw nieprzyjaciolom gardła nie żalował
A po tym opominaniu potkał sie z nieprzyjacielimi swemi/ktore pora-
ził y rosproszył y wśytki wieznie wybawił/gonili nieprzyjacioly swe biegąc
po lesiech iako nieme bydło/gdzie nie tylko ludzie ale y psi ktorzy byli wy-
šli za gospodarzmi swemi dobrowolnie z Lubelskiej ziemie ci ye też křas-
li/iakoby wiedzieli y znali nieprzyjacioly swe/ od tego czasu Łestko czar-
ny założył y nadał koscioł o: Michała w Lublinie/ktory ieszcze y dzis stoi

Koscioł.
Michała.

Krzysztof posiadał mu ziemie Sedomirską y Zawichostą y inne zamki/
przez Janusza Woiewodę y Krzyszyna Kasztelana Sedomirskie y Pa-
wła biskupa Krakowskiego/ Lestko czarny nie leżał się tego ciągnął do
Sedomirskiej ziemie z Dworzany y z Ryceřstwem s Krakowskiej zie-
mie/ Conrad Mázowiecki nym dufając Sedomirzanom wyprowadził
do Mázow nie czając Lestk/ aby zebrał wieřby lud iako powiadał.
Lestko przyciągnawszy do Sedomirza zamki zaszę pobrał pod Konra-
dem/ przeciwniki swe szarał. Litwa zaszę znówu wielę woysto zebra-
ła nię pierw/ ciagnęła przez Łukowską ziemie lasy/ przypili przez wie-
sci do Sedomirskiej ziemie wielę skłode poczynili/ iat w ludu iako do-
bytku. A gdy się o nich Lestko dowiedział/ ciagnął za nimi z woystkiem/
obaczyła Litwa pogonią za sobą/ wešli s plonem w gesty las/ a tam po-
wiązawszy wieźnie v drzewa taticz dobytki/ sprawiwę się wysli z lasa/
wczyniwę strasliwy otrępl/ oderępli na oboz Lestka czarnego/ na mę-
scu gdzie żowę rowne. Lestko mając sprawę dobrą potkał się z nieprz-
yaciolmi/ porażili a rozprořyli wřetec plon wywiodł z lasa. A te Li-
twe pobudził był Paweł biskup Krakowski/ ktorę często czynił buręki
w kroleřtwie Polskim/ przeth był poiman od Ryceřzow Lestkowych w
Łagowie miasteczku y wsadzon na zamku Siradzkim/ wřatę potym
wypuřzon.

Litwa znówu
wojowała.

Rowne.
Litwa pora-
żona.

Rok 1285. Paweł biskup Krakowski/ Bar-
bys Kasztelan/ Jegota Woiewoda Krakowski/ Janus Woiewoda/ Kry-
styn Kasztelan Sedomirsky y wiele inřych pánow s Krakowskiej/ z
Łubelskiej y Sedomirskiej ziemie jednoshannym głosem przywied-
li Konrada Mázowieckiego krzazę do Sedomirskiej ziemie/ tam wdziaław-
řyřym iemu posłusřařstwo pod przysięgą wdziałali/ y wřyřkiego pán-
řwa pod Lestkiem dobyli/ okrom zamku y miasta Krakowskiego/ gdzie
się Lestko zachował/ do křorego Conrad ciagnął z woystkiem dobywać
go. Lestko przez Ryceřřw s mucię bedęc rądy nie mając/ Krakows-
kim mieřczanom Niemcom zamek miasto y żone swoje Gryřine pole-
cił/ ktoręch prořili by mu wierni byli a zamku dobrze bronili/ sam pre-
tęchal do Węgier nabywać pomocy przeciw Conradowi/ na then czas
Krakowskie

Krátowianie nie mogli oboigã bronić zamku y miasta / tylko sie na zamku sami zawarli z żonami y z dziećmi. A gdy Conrad do nich przycpa-
gnął / nalażł miastko pusthe / posłał do mieszczan na zamek aby mu się
poddali / ktorzy odpowiedzieli iż niesłuszno tego uczynić gdy ichże Łestko
żył ktoremu śmy przysięgali / bo by przez to na nas krzywoprzysięstwo
zostało / Rozgniewał się Conrad / miastko Krátow spalił / zamku chciał
dobywać / a w tym czasie Łestko z Węgry y s Kumany ktore mu był *Konrad Kra-
kow spalił.*
Dziśław król na pomoc posłał do Polski przycpać / przeciw ktoremu
Conrad lud wielki zbrał / potkali się na polu w wsi Bogucie blisko rzeki
Raby miesiąca Sierpnia / tam porażon Conrad krąże Mázowieckie
do gruntu / ledwã sami uciekli / tak iż potem nie śmiał do małych Polskich
przysięhać. Łestko czarny przysięhawszy do Krátowa Węgry Kuman
ny znamię odprawił dąrował y do Węgier odesłał / panny przeciw
nie sobie ktore po mał dobrowolnie wypuścił / y nie wstyżki takowe w las-
kę przysiał / Krátowski miasteczanom / ktorych wierność poznał / wiel-
kich wolności nadał / miastko ich murem y wałem otoczył y obrony po-
czynił / sprawę miastka samym Niemcom poruczył / aby w obyczajach
*Wolności
Krakowskich*
w dostojestwie y w odzieniu / także w wrodzeniu słachcie równi byli.

Lata pańskiego 1287: Łestko czarny ma-
ią serce zekrwawione przeciw Conradowi / zmyslił sobie wyprawę wo-
senną przeciw Litwie poganom / ktorzy mu wiele szkody czynili / na kto-
rą wyprawił sobie od oycã Papiżã listną Krzyżaki / ale opuściwszy Lit-
wę pogany / ciągnął z ludem przeciw Conradowi do Mázos / gdzie
tam przez miecz y ogień wielkie szkody poczynił / ktoremu nie mógł ode-
przec Conrad Mázowiecki krąże.

Tegoż roku miesiąca Grudnia wielkosc Zatarow przysła s Carza
mi swemi Nogajem y Telebugiem / do Lubelskiej ziemi y do Mázos po-
tym y do Sedomirskiej Strackiej Krátowskiej ziemi / ale od miastka
Sedomirza niepoćciwio degnani byli / wiele łosciotow y zamkow wy-
brali y popalili / tylko kląbchorã na łysy gorze niechali przez namowe
Kuska / przysli do Krátowa w wigilię Bożego narodzeni obeznali go.

straciwszy tylko żacnych swoich / odesli przecż od Krakowa czyniąc wse-
dzie okolicznie wielkie škody. Lestko nie mając żnie mocy zjechał do We-
gier y z żoną swoją Gryphing.

Lżatárovie w ten czas wołowáli aż do gor ktore zowiemy Łatry / w
ten czas Kunegundis żonā Bolesława wstydliwego y siostrę Konstan-
cię y siedmię dziesiąt pānien s klasztorā Szadeckiego na gore Pienis-
ny wciela y z inemi kaptany / a tam przez wshytę czas wołowānia Ła-
társkiego miastā / wphātżę klasztorā nie spalili / iāto pişā / dla zasług s.
Kunegundis. Wroćili sie Łatárovie zwoiowawszy wiele kragin / gdzysie
tak nāyduye / iż iednych samych dziewek pobrali dwādzieciā tysięcy /
po tych znāć iż musil lud wielki wynidz snimi wşniwola.

Lata Pańskiego 1288. Po żwoyowanu
Łatārestim Lestko cżarny przyyhal do Krakowa / wyprāwil Mātheusza
Wojewode Strackiego z woyskiem do Wāzosi przeciw Conradowi /
gdzie tam wielkie škody przez ogień y miecz poczynil / a gdy sie vprzespie-
czyli / Conrad woysko zebrawszy tācnie na nie vderzył / porāził y żabil
Strackiego Wojewode. Bylo wielkie vdręczenie na then czas w Pol-
sę przez głod zwoiowynia Łatārskiego y wnetrzne walki / z dopuścze-
nia Bożego (iāto pişā) iż Lestko obroćil lud swoy tātęż Krężaki na
Krześciāny / opuścivşy pogāny / Od tego czasu Lestko pocżal słatć y
chorowāć / w ktorey chorobie vmārl / ostatecznego dnia miastā Cira-
pnia / iāta pańskiego 1289. w Krakowie na zamku / pogrzebion w ko-
ściele v swietey Troycy na lewey stronie kura poćciwie / bo tam ięże so-
bie ża żywotā miejsce wybral.

Lestkovmarl

Malbork.

Māgilds pru-
ski mistrz.

Lata Pańskiego 1280. Marienburg po-
częto muirowāć miasto y zamek ża Manegolda Krolewickiego Comen-
datorā cżternastego Pruskiego mistrzā / na kthorym miejscu bylo pira-
wey miasteczko Dzanter rzeczone / do kthorego przywiedziono rzekę od
Wisly rzeczonā Nogat aby tam bezpiecznicy byli / ābowiem w ten czas
s Prusy pogāny y z Litwā walki wielkie wiedli.

Latha 1282. Przez dwye lecyne byl wnelki
głod w

głód w Polsce w Czechach y w Niemczech/ tāt iż niektórzy s! Polakom
opuszcili żony y dzieci do Begier zbiegali/ a tām od Begrow Eu-
manom przedawani byli/ drudzy do Rusi uciekali/ a ci od Rusi Zata-
rom dawani za trybut. Po tym głodzie był zaś wielki mor śtych zioł
skodliwych które ludzie miasto chleba jedli/ w Czechach iśćże gorczy/ pl
sa iż mārki swe dzieci iādły.

Czego też czasu Zatarowie Grecią y Begierską ziemię wojowali.

Czego też czasu/ to jest 1286. Conrad Mázowiecki krąże wzią-
wszy na pomoc Litwy y Rus/ dostał zamku Gostynina przez zdradę nie Gostini dobit.
których/ którzy się byli na nim zawarli/ pod Władysławem Łokietkiem
na którym zamku o pięć set ludzi pobili. Łokietek krąże Kujawskie y brze-
skie zebrał się z ludźmi swymi potajemnie/ aby też to oddał Conradowi/
przyciągnął pod zamek Plocki/ pod którym stroże pochwytawszy zam-
ku dostał y nie puścił aż też tego Conrad Gostynin przez iednanie wro- Plocki za-
mek wyziet.
cił/ wpatżę tym pością Conrad nie nabył/ wtargnęli mu Litwa z Ru-
sią do Mázoski stody wielkyc czyniąc Plocko y Sochaczów wybrali y
spalili. Zegoż czasu Litwa s Prus y ze Smodzia potajemnie wtargnę-
li w Dobrzyńską ziemię gdzie tam trzy tysiące ludzi pobili y dobytkā
wiele pobrali. Zegoż roku Pelusa krąże Litewskie mając kżywde od
drugich krążąc Litewskich uciekł się do Pruskiego mistrza/ od którego
wziawszy pomoc/ uderzył na krążęcā Litewskie potajemnie godując
na wesele/ pobyl y poraził niekthore/ nowożentego poimał y z żoną/ od
których wielkie kłenoty pobral y same do Krolewca przywiódł z drugimi
wierzniām.

Lata Pańskiego 1288. Był wielki mor w

Rus iāto pią iż z wody zarażoney przez Zatar/ abowiem gdy Zata-
rowie sli z Polski/ z ludzi sercā wybrawszy w iādziech wielkich moczyli/
a do wod kładli/ którzy ludzie tātā wodę pili/ zarażili się od niej.

C Koscioly.

C Kłostor w Spátowcu założył Tomas Opát Dyniecki latā 1282.

C Szpytal w Kaliszu założył y nadał Przemysław wtory krąże wiel-
giey Pruskiej. Zenze las

vislaw.

Tenże klasztor pánienstki w Poznaniu załonu káznodzielny záložyl y
Klasztor Biskowski / z Biskowey nad Wisłą przeciw Włocławkowi / nádat.
slawowoi do Coronowa przéniosł Wislaw biskup Włocławski / dla pe
wniejszego męysca / bo gi tam rzeka Brda w kolo obiegła.

Lata Pańskiego 1284. Henrikus czwarty

kráże Wrocławskie włożyło danie wielką ná biskupa Tomasa y ná ine
duchowne w křiestwie Wrocławskim / křehowcy gdy mu nie chcieli dáć
pobratim dzięków y dochodów / odmuchow y ine imienie / y wypędził
precz s swego křiestwa / dla czego był záklet od Swintki Arcybiskupa
Gnieźnieńskiego / ale z Ryma rozgrzebenie miał / bez dosyć wczynienia.

Kázimierz Spolskie kráże vžálował sie biskupa / przyiał go a ná Raci-
borzu mu dal inleptanie y żywnosć / sežego Henryk wpoimiał go áty
tego nieprzyaciela nie přechowywał / sžego mu smiechem Kázimierz
wychodził / Přeto Henryk oblegl zamek Raciборski / ná którym głodem
ie potrapil. Bacząc Tomas biskup vdreczanie wšytých w obleženiu /
vbravšy sie w kápláni: odzienie rzetl / lepi y mnie idon mu zginge
od reku / niż wšytkim od głodu. A gdy go Henryk widział t sžbi biežac
obłáplili sie a zgodzili sami dobrze / tátež záse bylo przywroceno imienie
kosciołowi Wrocławskiemu. Ten to Henryk záložyl koscioł swietego
Krzyszta we Wrocławiu / y Collegiate kniemu nádat.

Lata od narodzenia pańskiego 1290.

Henrikus albo Endrzych rzeczony Probus to
król polski / kráże Wrocławskie ná Monarchia Polska

tym obpęzaniem wybran / po smierci Ceska Czarnego przypadlo křiest-
wo Siraćkie ná łofietka brata iego / ná ktorego tež spráwiedliwiey Mo-
narchia Polska po bracie práwem przyrodzicnem przypadła / ale Pa-
wel biskup Křatowski pospólu z Ryce. swem Křatowskim y Sedo-
mierskim y ziemie wybrali Bolesława Mázowieckie kráże brata Konrado-
wego zá Monarche / ktoremu dali w wiazanie w miasto y zamek Křa-
kowskie. Wniepęzanie záse Křatowsky boiac sie by im Bolesław nie od-
dawal frogosciz iakž tego / co náń tego bratem Konradem wczynili / Po-

stali tás

stali tajemnie do Henryka Probusa Broclawskiego kniażęcia / prosząc obiecać mu iesli przyjdzie Wlenarchia Polska obdzierzeć. Który gdy przyjechał puszczili go mieszkanie do Krakowa / wlaścieżąc rzeźnicy / o tworzywszy brony które był Bolesław pozamykał / dali mu posła w miasto / z zamku Bolesław wyciągnąć musiał z wielkim gniewem / mówiąc iż miekhu na walce przowiechł a nym na państwo / po wyciągnięciu jego / Cuius z Wiedzińszczy / kthoremu był zamet od Bolesława porażon / Henrykowi go spuścił / do którego t i przyjechałszy panowie i Księstwo z ziemie Krakowskiej / Sedmistrski i / Lubelskiej / temu poddańosc czynili. A tāt posobiwszy swe rzeczy w Krakowie wyciągnął zasje do Broclawia. Władzisław Łokietk kniaże Si

raćkie wzięwszy na pomoc t sobie wielkiego Polski kniażetka ciągnął do Krakowa / aby pod Henrykiem Krakow wziął. Henryk mając o tym do bra sprawę posłał bronić Krakowa / Henryka Legnickiego kniaże a Przemysław Sprotawski / którzy postanowiwszy obronę w Krakowie zasje do domu ciągnęli: Łokietk mając o nich sprawę potkał się snimi w Ciemnorze porażili / gdzie zabito syna Clogowskiego kniażetka / y Przemysław Sprotawski / y wiele innych zabitych y poimanych było. Dwie bi

Łokitek vtracil.
 Biskup poiman.
 Testament Proboscow.
 Śmierć Proboscow.
 Henrik poiman.

takimnie puszczili/ tak iż Łokitek mało żywo nie zachwicił/ aż go mian
 sy Franciszkowie przez mur w tąpicy ciężko wypuszczili/ wpatrze tego Ry
 cerstwo niektore zbili/ drugie poimali/ s ktorymi też y Pawel biskup Krá
 kowski poiman/ a tuż to trzeci raz bywał w więzieniu/ gdzie tego wpye
 to dobre pobrano/ też y pány ktorzy byli przeciw temu srogoscią karano/
 tak iż si: mu wysocy poddać w posłuszeństwo musieli: Osadzili go a o
 pątrzywszy miasto y zamek Krákowski/ biskupa y inne pod umową wy
 puszcili/ iechali zanie do Probusa do Brocławia/ ktorzy już bacząc sie
 być chorego uczynili taki testament/ prz: y Domasie biskupie Brocław
 s tim y prz: y inych/ zdawając po śmierci księstwo Brocławskie Conra
 dowi Glogowskiemu księżciu stryrowi swemu/ a Krákowskię Przes
 myslawowi księżciu wielkiego Polskieg/ stym umarł miesiącu Sierp
 nia lata 1290. pochowan o świętego krzyża na zamku Brocław
 skim w kościele/ ktorzy on nowo był dal zbudować. Conrad Glogowski
 wiedząc iż mu niebosiężny księstwo Brocławskie testamentem zapisał
 przypiechał do Brocławia na w więzanie/ ale mieścić nie y s pány nie
 chcieli go przyjąć/ mówiąc iż sie rad w słowie omrła: Posłali do Hen
 rika piątego Legnickiego księcia syna Bolesława łysiego/ ktorzy do Brocł
 awia przypiechał iedną brona/ a drugą Conrad wiechał/ mścił sie te^o nad
 Henryka: m Conrad iako mógł pustosząc mu dzierżawę Brocławską
 smowiłszy si: z jego bratem rodzonym Bolesławem księżciem Swi
 dnickim/ czego nań nie wiedział Henryk piąty/ bo posławszy poń prosił
 go/ aby snim był iako z bratem przeciw Konradowi Legnickiemu dąro
 wawszy go trzemi miastami Reichembach/ Frankenstein y Strzelin. Bo
 lesław Swidnicki wziąwszy miasta nie był ani stym ani z oym. Prze
 to Conrad opuściłszy go namówił Łutka słuzebníka Henryka piątego
 aby páná swego/ do mnie żywo przyniosł albo głowę jego/ słubując go
 pánem wdziąć/ a temu Łutkowi dal był opęć sciąć s prawą osadzono
 go Henryk iż był zabił towarzysza drugiego/ Przeto go łacno Conrad
 namówił aby sie mścił opęć swego. Wystrzegano Henryka stego aby Łu
 tka nie chował/ na to nie nie dbał/ także Łutko opątrzył czas gdy był w
 łazni bez slug/ pochwycił go nągo y włożył na koni pomodny/ wielek
 snim do Santwothu/ potym go do Glogowa przywiedziono/ dal mu

Conrad vs

Conrad weźmnie krotka stryżynie żelazna w której nie mogli ani siedzieć
ani stać/iedno dwie dziurze były/iedna tu o oddychaniu/druga tu potrze
bie/w której wielka męce cierpiał/tak iż mu postąpić musiał co chciał/
to jest trzydziści wysiłek grzywny p. między/ y ty miasta s powiaty ich/
Namyslow/Berol'ow/Ciuczboż. Byczyna/Concestad/Rozemberg/
Naryn w/y Belesławieć wiceżnie zapisac:/ym obyczajem wypuszczo
wszyscy nigdy nie mogli tu zdrowiu przysć prawemu/ przez skazanie
żyl. Rzeczy raz łaznia ptodliwa kłazetom narodu Polskiego/to i. st. Ł
stłowi białemu/ Danytowi brodat: mu/ a to Danytowi piatemu: Łaznia Jkodzi
wa.

C Po śmierci Henrita probusa wystąpił sprawce tego miasta y zamku
Krakowskich/Przemysławowi kłazetom wielgi y Polscy/ a Łotietto Łotiek burzył:
wziął Sedomirz za pr. hiaznią Kpocstwa/ktory dziwnym obyczajem
prześladował y nalezdzał Przemysława o Monarchię/ a t. tych rozno
ści/trzecia zmiętego przysła/ abowiem Gryfina Łestca czarnego żonę
pisała do swego siostrzeńca Zigmuntą (od. iosty Kunegundi krolowcy
Czechy) krola Czecho/ aby przysłał do Polscy/ chcąc mu swo
ie prawo spuścić/ktore miała od swego meza zapisane do żyworotha/ na
Polskie kłestwo/ Ktory smiechem/ nie mając temu prawa żadnego/
posłał Zobiąpą biskupa Prastego z wopkiem Czechow/ do Krakowa Sigmunt po
stał o monar
chie.
na posłyszą Monarchię Polscy/ ktorego mógł odprawić y porazić
Przemysław/to miał wiecy ludzi/ ale nie chcąc Łotietkowi/ dopuścił
w więzania Zobiąpowi na Zigmuntą/ Potym do Sedomirza cią
gnąc Czechowie wzięli Wislice/ tamże y zamek Stłetom wzięli/ Ale Zamek Ob
kom:
od Sedomirza przez Łotietkę niepoż. snie odegnani/ wroci. i. sic do Kra
kowa/ potym do Czech/ osadzwszy Krakow/ wzięli też s sobą Gryfine
Łestca czarnego żonę/ktora tam była w lichem chowaniu aż do śmier
ci. Po wyechaniu Zobiąpą/ Łotiek dobył Wislice zasje y innych zamkow
aż do przedmieścia Krakowskiego ich dzierżawę zwoiował/ dla czego
Krakowianie posłali do Zigmuntą aby ich bronil/ Ktory posłał Zobią
pą zasje/ ale niepoż. snie odpędzon przez Łotietkę. Przeto Zigmunt
musiał sie ruszyć sam z wietym wopkiem wziawszy s sobą na pomoc
Zthoną Łanga Mągrable Brandeburskiego/ Przyciągneli do Kra
kowa na

Kowà na dwoje wyszko rozdzielwszy lata 1292. na dzień panny Ma-
riey w niebo wziete/ od mieczan Krakowskich byli wdzięcznie przyjęci
tam tylko niedziel mieżając o lożetku radzili iakoby go dostać/ potym
sie do Stradza ruszyli/ czyniac Łokietkowi szkoda/ miasto spalili (ktore
bylo bez obrony) ale zamku nie dobyli. Łokietk bitwy snimi nie stacając
tylko s ciasných katow trapił ie kedi mogli/ tak Czechy iako Niemce/ tak
iż maza korzystać wieżę strate na tym trzymali/ bo w ciagnieniu wie-
le ich porażał. Kazimierz Opolskie y Bytomskie kijaże nie mając gwał-
tu żadnego ani potrzeby/ zapomniawszy rodzaju swego słachetnego/
ktory wiodł s krolow Polstich/ poddal sie y uczynił Włanem krolstwu
Czeskiemu Zigmuntowi/ a tym obyczajem kiejstwo Opolskie y By-
tomskie od Polstich jest oderwane.

Opole y By-
tom odda-
czono
ne.

Lata 1293. wielkosc Zatarow przysli do Ce-

Thatharowye
wojowali.

domiscia. y y rub. isciy ziemie/ ktorzy wiele ludzi zabrali tacz. y doby-
li/ dla czego iuz moey Łokietkowy byly zemdlone. Zego czasu wlecl byl
do Polstiny Begier Andrzej brat rodzony Ladyslaw krola Begier-
skiego/ ktory byl opatrzon od Przemyslaw kijażcia Polstiego/ dano
mu dzierzawe Chroberz/ ale Begier ktorzy byli przenaieci od bratwa z
Begier/ opatrzynysy swoy czas utopili go w rzece Nidzie/ w Sęcu po-
chowany przez swieta Kunegundis.

Chroberz.

Andrzej krol-
lewic utopion

Terzo czasu thez Litwa s Prusy trzyżaki wielkie walki wiodli/ z obu
stron wielkie škody sobie czyniac.

Smierć Kune-
gundi.

Lata 1292. Kunegundis krolowa wielkiej

nabożności umarła w Sadeckim klasztorze pochowana/ ktora wielkie
cudá czynila po śmierci/ iako pija/ iż osmdziesiąt umarłych wskrzęсила/
śescdziesiąt ślepych przeprząło/ pięcdziesiąt więzniow wyparwila/ śes-
set ozdrowionych przez iey prożby.

Witenen.

Lata 1294. Witenen Pitewskie kijaże gdy

sie mu w Prusiech niepojężesilo/ sebral ludu dwa tysiąca/ s ktorzym
przepciagnął potajemnie do Leczyce na dzień swięteczny/ tam wiele lu-
dzi w kościele pobil y pobral/ tak duchownych iako świeckich/ pospółu y z
naczynim

naczynim srebrnym / kłobocem Kazimierz Leczycki krąże zalechalo
nád rzekę Byureblisko Sochaczewá w Troianowic / drudzy piśa w
Zukowie / uczyniłsím postanie / al: od wielkości przemożon y zabityh.
Po nim zostal Łokiet Leczycki krążecim prawem przynrodzoným
gdy potomka nie miał.

Kazimierz po-
razon.

Łegoż roku Conrad Mazowiecki krąże umarło w Czerwieńsku /
a tamże pochowan. Tenże zalożył klasztor w Bloniu y nadał.

Klasztor w
Bloniu.

Klasztor we Czcowie zalożył Mszczyn Pomorskie krąże miestas-
tze na swym zamku Swietu.

Lata od narodzenia pańskiego 1295.

Przemyślaw wto

ry krąże wiegley Polskiej
y Pomorskie / testamentem tes-
peże naznaczone / od Probusa
Henryka przeiego dobre obycz-
ie iednostannym głos m z rado-
ścią pospolitego ludu / miesiąca
Czerwca na królestwo Polskie
pomazan przez Jakuba swin-
te Arcybiskupa Gnieźnieńskie-
go przy innych duchownych w
Gnieźnieńskim kościele / y z ie-
go małżonką Kyską. Począł
z radą swoją starac sie iakoby to
królestwo upadłe Polskie zasia-
dziło / Dal pieczęć królewską
otrągał na główne listy weży-
nie / na lewoy z iednej stronie wyrażano Orła / na drugley stronie osobe
królewską siedząc na tronie dzierżąc w prawey ręce sceptrum / a w
lewoy iabłko s trzyniżem / s takim tekstem / Sigillum Premissat Regis

ducis Po

ducis Pomeranie/ na drugiey stronie taki text/ R. dd. die ipse solus vici-
 tria signa Polonis/ Ale mu tego doszlo i swia zazrzeli i nie kija zeta/
 zwlascza Detho Langus z Margrabiami Brandeburskimi z Gorzela-
 ca/ s powodu Zigmunta czeskiego/ abowim byl w ystym grani znis-
 tom straszliwy/ Przeto zebrawszy sie Margrabiowie potajemnie przycia-
 gneli do Kozojna gdzie byl krol wsoł s swemi dworzanym czasu miesos-
 pustnego w dzien swietey Doroty/ oderzgli na krola nicopatrznego/ y
 zabili go/ acz sie doshy debize y dlugo bronil s swoia trocha ludzi/ pochy-
 wycili go na kon cheac go y wo doniesc ale rychlo omarl/ pochowan w
 Poznanski kosciele/ gdzie przeczlowie tego kza/ krolowal tylko sied m-
 miesiecy: Pija Kronikarze iz tego smierci przy- znyly sa Nale. z y Za-
 remby: Pija tez iz to byla pomsta Boza nani o melucoscow uczynil/
 ktory uczynil nad zona swoia piwsza Lukierda/ ktora potajemnie oda-
 wil dla iney/ iz nie miala zadnego snem potomstwa/ ktora go prosta a
 by iz w redney tozuli do domu odeslal/ a otrucienstwa nad nia nie dzia-
 lat/ a byla s kiazat Serbskich s Sasu/ ktore dzia zowiemy Winda als-
 bo Kapuby/ zbawivszy ich gardla poiglna zene/ s ktora tarcz potem-
 swa nie mial/ tylko jedno dziewczę w osini kielech po nim zostalo/ ktore
 re Zigmunt poral/ iako bedzie nizcy.

Przemysław
 krol zabito.

Nalecz Zarem-
 by.
 Lukierdis.

Lata państwa 1296. kiejchali sie do Pozna-
 nia panowie s Polacy y s Pomorzan radzie o innym panie na dzien s.
 Wojciecha/ gdzie sie ich wiele zgadzalo na Wladyslawia Lokietka rozs-
 wazajac miedzy soba tego pretensy y gotowosc/ taticz bliskosc przyrodzo-
 na ku krolestwu Polski mu/ abowiem on byl postrze potok. nie od krola
 Boleslawia smial. go/ Conrad piwszy Mazowectie kiazę brat Leszka
 bialego bylciemu rodzony dziad/ a Leszka czarnego brat rodzony/ mairac
 ktemu Kujawskie/ Leczyetie Sirackie kiejstwo/ na krolestwo Polskie
 wybrac y koronowac/ mairac te w nim nadzieje/ izby on w padlemu kro-
 lestwu dopomogl ku iednosci przydz/ przetho mu iuz zarazem w spetki
 kiejstwa Polskie w moc dali/ otroni niethorych w powiecie Krakows-
 kim a Sedomirskim/ ktore Zigmunt krol osiadl byl/ dla kthorych nye
 tylko sie liczy krol. m Czeskim ale y Polskim y Margrabią Moraw-
 kim. Przeto

kim. Przeto Łottek sam przybył z swole koronacją ani sie kłajać nie
 pisał Polakim / ażby dostał pod nim pierwej tych dzierżaw / które w Pol
 sce Sigmunt posiadał. Elaskie kłajać kłhorz nie z jego koronacją
 nasmiwali narzdział / pań / pobierał / y skody czynił / zwłascz Brze
 śławskie kłestwo / pamietać co mu Denryt czwarty czynił / potym
 do wielkiej Polstey z wojstwą przyjechał / a tam po pracy odpoczą
 wał / Kłestwu swemu dopuścił kłestwa / zbytkow wnetrznych / bio
 rac s kłestow starby / kłapani pamietać / sam też Łottek dzierżaw mę
 kłestwa kłestwa tu sw. y lubości pobierał / y wielk zbytnich rzecz dopuścił nych obyczaj
 y czynił / nie na opem nanie nie dbając / Przeto Andrzej Poznaniński
 biskup dał nań wielką kłestwę y na jego wytytet powiat Poznaniński kłos
 ry on dzierżał / aż sie potym opamietał / y nagroził każdemu za kłestw
 dy sw. Polacy bacząc Łotki kłestwa skłestw obyczajow / posłali do kłestwa
 Sigmunta do Pragi czyniwszy sym w Poznaniu / aby na kłestwo
 Polstie przyjechał / opuściwszy Łotkę / kłestw w odzieniu przyjechał
 kłestwskim przez Kalisz do Gniezna.

Łata Pańskiego 1300.

Wacław kłestw Czeski kłajać Kłestwskie y

Sedominacja Margrabia Morawski na kłestwo Polstey
 w Gnieźnie od Swinty Arcybiskupa pomazał / przy czym było wiele
 kłajać także y biskupow / Potym zjechał sie do Poznania pańs
 wie Polscy / dali mu za małżonkę Kłestw która też y Elżbieta mianowa
 na była / core jedyną kłestw Przemysławą zabitego / dosyć piękny wrodz
 bo już była jego pierwszą żoną umartą rzeczona Guta / Rudolfa kłestw
 Kłestwskiego cora / po wykonaniu wesela zebrał wojsko Sigmunt prze
 taw Łotki kłestw / pobierał mu zamki y jego wytytet dzierżaw / zwłascz op
 czynne Kłestw / Łestw / y Si. adz / na których nie Polaci / ale Czechy
 na przedy posadził / zwłascz Duka z Dubu Starostą Polskim / Wł
 kłestwa kłajać Opawskie na Starostwo Kłestwskie / Frycza Szlęcz
 kłestwa w Pomorskiej ziemi / także w Kłestwach / y drugie na swych miec
 szech po

kroch posadził / Postu-
 nowiwszy obyczaj y spr-
 we w Polskim krolest-
 wie / iechal do Pragi y z
 młoda Krolowa swoja
 e izbieta. Po wyiech-
 niu Zigmunta Lotke-
 żalskiego bedąc s strac-
 nia opezyzny / chodzil
 płażąc iato desperat po-
 lskich mysląc co czynić
 obawał że by go nie za-
 chwicono / nie dowierzał
 Polakom ani Czechom
 bo tho i dnak był rosta-
 żał krol Zigmunt swa-
 mu Staroscie uczynić
 Przeto Lotke nigdy w

Lotke idzie
 do Rzymu.

Amadeus

domu nie spiał / iedno w lesiech albo między yzioru / pothym wieść do
 Węgier a z Węgier do Rzymu / chodzil w prostym odzieniu / snad go by-
 ło nabożenstwo napadło albo sie też żalować na Polaki / iż go opuścili /
 Przyszedł zaśie z Rzymu prosto do Węgier / tam sie sklonił do Woiewo-
 dy Węgierskiego Amadeusa / stając a żalując sie swojej niefortuny /
 który go wdzięcznie przyjął a chował o siebie / a wten czas umarł En-
 drzej krol Węgier / i w Budynym. Niektórzy z Węgrów posłali do
 Czech żądać krola Zigmunta na Węgierskie krolestwo / który sie staro-
 scia wypmowił / ale syna posłał drugiego Zigmunta którego miał s pier-
 wja żoną Gutta / do Węgier na krolestwo z wielkim koptem okazać /
 przypieli go niektórzy / ale drudzy nie / iedno Carla Martella. Przeto Zi-
 gmunt stary z wonskim przyciągnawszy do Węgier / wziął zaśie syna
 y zamki niektóre w Węgrzech osadził swymi / A w thym czasie Lotke
 wziawszy pomoc od Woiewody Węgierskiego / przyciągnął do Polaków
 wziął zamek podle Wyllice Płocka / s którego Czechy nacierzał mor-
 dował / y Wis

Wielka.

dował/ y Wislice dostał/ potym Lelaw/ po niebezpieściu wielkim bywa
bezpieście takie/ rychto potym umarł Zigmunt krol Czeski y Polski.

Lata 1304. Litwa wojowała Dobrzyńską

Litwa pa^{ra}
żona.

y Leczytę ziemię/ ktorym zaśię piotry Łokietek we wsi Troianowie s Ka
zimierzem bratem křiżżciem Dobrzyńskim porażili/ wpażę nie bez
škody/ bo tam zabit brat jego Kazimirz.

Bolesław Swidnickie křiżżę tego czasu umarł/ a w klasztorze Grzy
bow pochowan/ Zhen napirwcy na Slächte wojne służę wstąpił
zbroynę y konną. wojna na
slachte v sta
wionka.

Lata 1305: Łokietkowi dobrowolnie podda-

ły się miasta y powiaty Krakowskie y Sedomirskie/ abowiem się im też
iż Czechowie byli dali znać/ przeto byli niepocześnie wygnani do Czech
Starczyli się tego przed młodym Zigmuncem Czeskim krolm/ sebrali
wojsko na Polaki dobywać Krakowa zowęc to swoją bliskością przypro
dzoną/ ale zły omysł był tego/ będąc w domu dziekanostim w Olomucu
w iedney kofuli zabit niewiedząc od kogo.

Lata pańskiego 1306. Słychac Litwa roster

Kalisz, Stawi
syn złupione

ki w Poljeże/ wtargneli potajemnie do Polskiej/ Kalisz y Schamiszyn
wylupili y okoliczne wsi wybrali.
Tegoż roku gdy gorzał Krakow około kofciolá wśech świętych/ padł
ogień na zamkowym kofciele wielkim/ gdzie się kofciol zągorzał chocia
blachami był położon/ thak iż wśpęto wygorzało na zamku cokolwiek
drzewianego było/ tak więc iako y domy/ czasu osmego dnia Maja/ w
ten czas wielką škodę. Krakowianie popadli przez ogień.

Ogień w Kra
kowie.

Lata 1307. Litwa do Sirackiej y Kalis-

Siradz/ Kalisz
złupione.

kiej ziemi wtargnela/ gdzie wiele škod poczynili przez muez a ogień pre
tko. Tegoż roku do nich wtargneli křiżżacy/ z mistrzem Teodorikem z
Aldemburgu/ wzili y oprawili dwa zamki graniczne pod Liwem Wle
lunię/ ktoremu dali imię/ to jest Fridburg/ drugiemu Beger/ to jest Ba
worski/ ktore gdy oblegl Sedimin stary Litewskie křiżżę zabit od křiżża

Tā jednego z rusznice/ musieli odeciągnąć/ wśatżę syn iego Wlgerdus
mpege sic opła swego zebrał lud swoy wcześnił skode Krzyżakom chāt w
bydle iako w ludu przez miecz y ogień. Przeciw ktoremu Henryk Mars-
załek Pruskiego mistrza wciągnął/ bili sie spolu tāt hāniebnie iż oby
stronie za wygrane bitwy mieli/ wśatżę Litwā nā tym otrācila iż wie-
zniowie ich wieczy ich pobili niż Prusowie/ ktorzych pisa nā then czas
zginać nā plācu thysiac czterzystā y dwādzieciā/ s Krzyżakow mało
mniey. Potym zaśie Witenen kriażę Litewskie Prusy weciował wielkie
Ewitenen wo- skody czyniac/ wrocił sie bez skody/ bogom swoim wieznie ofiarował.
iował Prusy. Pruski mistrz tātież Litwē/ aż tōncā temu nie bylo/ przez wśpęti czās
poti sie Litwā nie pokrzyśiā/ Zhegoż czās Litwā pogani s kriażęcym
swym Wichenem gdys Prus wciągała s plonem/ nā grāntey gdzie
przeszpēcżny byl Witen/ wpiął s pusti srebrney Boże ciāto/ rzucił nā zie-
mie oplwał y podeptał/ mowiac ku wiezniom/ gdzie jest teraz was Bog
iż wam nie pomoże/ Kychlo potym Henrykus s Płockā Sasel mistrz
Henryk. Pruski nādiechał go potātemnie/ porāzil/ tāt iż ledwā ich hēśc ocięklo y
Pomsta Boża to rānni/ Bog za bluźnienie dopuścił.

C Po śmierci obudwu Zigmunteu krolow Czeskich y Polskiego/ pā-
nowie wielgich Polskich mieli zekrwāwione serce przeciw Lotiechtowi/
przeto chcieli mieć za krolā ā pānā swego Henrykā kriażę Glogowskie/
ktorego wrodziła była Salomā siostrā własna krolā Przemysława za-
bitego/ ktory sic też pisał być dziedzicem y pānem Polskim. Ale ini pā-
nowie z Kyeerstwem iako s Krakowskiey ziemi/ Sedomirskiey/ Sira-
ckiey Lecznckiey/ Kuniawskiey/ Dobrzyńskiey/ Pomorskiey/ Lotiektā da-
wno wybranego/ nā krolestwo potwirdzili/ nād ktorego nā ten czas nie
rozumili być gotowsego/ ku sprawie rycerskiey.

Lata od narodzenia Krystusa 1306.

Władzisław Lotek nā krolestwo Polskie/
przed tym wybrany/ potwirdzon/ ktory tegoż roku zebrał y sic
nādiechał Henrykā Glogowskie kriażę do Śląskā/ wcześnił mu wielkā
skode przez miecz y ogień/ bez żadnego odporu/ potym ciągnął do Po-
morskiey

morstney ziemie / a tchamt
miesztal przez zime radzace
o pospolitey rzeczy / A gdy
zasie wptechal / Swanica
Piotr syn woiewodi Gdan-
skiego zaluiac sie iz mu nie
nagrodzono utrathy iego
kthora wziat broniac Po-
morstney ziemie poczatl no-
we rzeczy myslie / przysta-
wpi tu margrabiom bran-
deburstim vmyslit ziemie
Pomorsta wydat / bo ia
na ten czas sprawowal / y
w nien swoich dziewiec za-
mkow mial. Wladzislaw
Lokhetek gdy sie dowiedzial /
wyprawil sie do Pomors-

kiey ziemie / Piotra Swanice poimal / na Krakowsti zamek do wiazie-
nia dal / kcorego puscil gdy dwa bracia swoi na tego miespce siedli / kcorey
przez natecie strozow vciatli do Pomorstney ziemie do Margrabiow przy-
stali / Margrabiowie poslali woysto z Woldemarem do Pomorstney
ziemie / w kcorey wiele zamtow pobrali / Gdansto walem obegnali w ko-
rym polowica Niemcow byla / podali sie Margrabiom / zamtu gdy do-
btywac cheieli / Bogusla sedzia Pomorstki Starosta Gdansti polecil wshy
zamek wiernym / iechal skotkim y z Niemierza towaryshem do Sedo-
myza krola Lokietka / kcoremu dal sprawe o wziecieu miasta Gdansta /
y obegnaniu zamtu. Wladzislaw chegc ich ratowac vzywal rady Bo-
gus y Niemierze ratiez. Poslali do Pruskiego mistrza tako do iakmu-
znikow swoich aby dal pomoc odpedic nieprzyjacieli od Gdansta / Na-
co przyzwolil / a ta rzecz byla polecona Bogusly / kthory rozwarzalac do-
brodziejstwa Polskich y Mazowieckich kraigat kthore czynili zakonowi
ich / Den

Woldemar he-
man.

Budgierus.

Gdańsko krz-
jacy wzięli.

ich. Henrych Pruskie krąże rodem s Gasi dal pomoc ludem y żywno-
ścią broniąc zamku Gdańskiego jedney połowice/ drugiey połowice bro-
nili Bogusła s Pomorzany/ a tchą Niemce z Brandeburgu odpędzili/
musieli sie Margrabiowie do domu wrocić/ po których wysciu Polacy s
Krzyszaki miasto wzięli/ y wiele Niemcow z Brandeburgu pobili/ ktore
Opát Budgierus s klasztorá Oliwy y siebie w klasztorze pochował/
Mieścżany też Gdańskie ktorzy byli od nich odstąpili na gárdle starali
Krol Władzysław Piotra Swanice zbawil zamkow Erzeiela y Zbąsz-
na y dwu miasteczek Dabi most y Zbąszyn a tu krolestwu przypłaczył.
Lud mistrza Pruskiego Hendryka wmyślnie nie chciał być spokojem na
zamku/ częstokroć zwady y rosterki czyniąc iakoby Bogusła y s towarzysz-
mi iego posadzali. Bogusła chcąc wybawić siebie y towarzysze/ uczynil
smowes s Pruskim mistrzem tak aby na żądanie Krola Łotteká puscil
zamek/ a pieniądze za posługi s połowice zamku wziął/ dla czego wy-
chcieli Prusowie Bogusła y ziego towarzyszy. Władzysław Łottek gdy
sie dowiedział żalował tchego/ dla czego zjazd odziaławszy przez mistrza
Pruskiego pożądanym w Krolewicach blisko Rádziciowa w Kutiawo-
kiej ziemi/ na którym Władzysław Łottek żalobliwam stargę položyl
przeciw mistrzowi Pruskiemu/ o wyrzucenie swego o Starosty/ gdzie też
byl Pruski mistrz z niektórymi Komendatorzy/ przekłádając mu tcho
przed pany biskupy y pospolitym ludem co nad nim odziałal żniąc
dobrodziestwo Polacie/ y będąc oni iakimuznikami ich. Pruski mistrz hen-
drik omawiając swoje rzecz powiedział przyczynę wyrzucenia Bogusła
dla zwad ktore spolu czynili na zamku: przypozwolil Pruski mistrz na brá-
nie pieniędzy s połowice zamku swoich/ ale niepodobney rzeczy chciał/
co jest sto tysięcy grzywien herotich groşy/ tchore powiadał utracić przez
rok broniący zamku/ Gdy nie chciał nie wpuscic przerzeczoney sumy/ ro-
zdechali sie wszyscy nie nie uczyniwszy. Mistrz Pruski s Krzyszaki
swoimi przyniósł lud wielki z Niemiec obegnal miasto Gdańsko na
dzień świętego Dominika tedy nawieśłszy zjazd bywał ludzi na iarmark
lata 1310. a po kilku dni go wziął przez pomoc niektórych mieścżan
ktchorzy go w noc broniami puscili/ tam w miescie pobili słachty y nad
pospolitym ludem okrutność wielką czynili/ gorzej niż kiedy pogańi.

widząc

List 211.

Widząc inſe miasta okrutnoſć ich z boiażni poddawaly ſie im/ ſtam
 tad do Theżowa zamku przyciagnął Karzeł z Liczemburku miſtrz Pru
 ſki z woystiem ſwoim/ przeciw ktoremu Kazimirz krzyże Michałowa
 ſie y Gnieſkowſkie z zamku Tczowſkiego wyſło proſząc kłęknaſzy a
 by przestał wojować ziemie Pomorſkiey tego bratſtu Przemysławowi
 zwiersony od krola Łokietka. Nie mogł nie yproſić ledwā ſamemu do
 puſcił ſ ſwemi rzeczami wynidz do brata Przemysławā na Swiecie za
 mek/wnet Theżow Prucki miſtrz ſpalił/ od thąd ciagnął do Swieccza
 pałac y puſtoſząc/ gdzie przyſchalało nowe Chojnice y wiele wſi in
 ſzych/Swiecie obegnał na ktorym dwā bracia byli Przemysław y Ka
 zimirz/ktory przez zdradę Andrzeja Cedrowicā z domu Gryſow wziął/
 bowiem w noci na zamku położył im wſhytke obronę/y do miſtrza Pru
 ſkiego potajemnie wcielił/y obiawił co wczynił na zamku. Prucki miſtrz
 tym wiecym ſturmował tu zamku/az przyſzło na rokowanie/ tāt iż ieſ
 ſli nie przyjdzie pomoc od krola Łokietka za ieden mieſiąc/ mieli dać za
 mek Krzyżakom zachowawſzy ſwoie gárdła w całoſci/ Zātże wczynili/
 gdy pomocy żadney od krola Łokietka nie mieli za dzieſieć niedziel od o
 bleżenia/ A tym obpeżaniem wſhytka Pomorſka ziemia od Połſkiego
 kroleſtwa przez Prusy Krzyżaki oderwana była/ ktora thāt ſtała w cza
 dzej mocy do Kazimirza trzeciego.

Theżow ſpa
 lon.
 Nowe Choj
 nice.
 Swiecie.

Lata 1310. Urodził ſie ſyn Łokietkowski w
 miſcieczku Kowalu na Kujawach/ ktoremu dano imię Kazimirz wtore
 Czegoż czaſu w Połſceże we Włoſzech y Niemcach wielka powodz by
 ła y głod nieſpochāny iż ludzie musieli ieſć ziola.

Lata 1311. Karolus Prucki miſtrz rozumie
 iąc temu iż Pomorſkiey ziemie odzierać nie mogł/ ktorą przez zdradę
 wziął pod krolew Władysławem/proſił przez liſty Łokietka aby ſie zie
 chali do Brzeſcia Kujawſkiego/ chcąc ſnim miłoſciwie nałożyć o Po
 morſką ziemie/ y wczynili tāt/ thām proſił Prucki miſtrz krola y rady
 Połſkiey aby zoſtawili Pomorſką ziemie przy Prusiech chcąc dać ſu
 me złota y ſrebra za nie/ by iedno liſty tāt dano otworzyć... ktorych

Egg 3

stało iā.

by stało iawnie przedanie Prusom Pomorskiej ziemi od krola y od r^udy
 Polskiej / temu ieszcze cheiał Pruski mistrz zbudować klastor z do-
 statkiem y nadaniem na czterdzięci person za zdrowie y na pamięć kr^ola
 Jac Polskiego y ich przodkow / a zamet Niehow z iego wsiami przyległy
 mu prusom / a na każdą potrzebe krolewską czterdzięci Kyncerzom z wło-
 czniami wyprawić swoim nakładem na wieki. Słyszac to zoftek roz-
 gniewał się iż w t^u lekki^u wadze była Pomorska ziemia / dał im odpor-
 wiedz / iż mu nie iest przedayna. Rozkiechali się przecż nic nie uczyniwszy.
 Widzac Pruski mistrz iż nie mogł obdzierzeć czego cheiał / wcielił się do
 Margrabow z Brandeburku żądając ich aby mu przedali Pomorską
 ziemię poslawiły mu dziesięć tysięcy grzywien herotich groşy / co radzi
 uczynili iż wzięli dziesięć tysięcy grzywien / znişczego zmyśliwszy listy fałszy-
 we / że w nich kupił mistrz Pruski Pomorską ziemię za dziesięć tysięcy
 grzywien groşy herotich / których listow początek / Woldemarus / z l^u-
 sti Bożey opiekun Jana z Brandeburku / Margrabie etc. Dat^u w
 dworze Breden.

Endrżych gło-
 gowski-
 marł.

Przemek

Brzemie na
 mieşczany
 Poznańskie.

Lata 1311. Smarł Hendryf Glogowskie y
 wielgi y Polskiej kr^olaże / a w Lubuskim kosciele pochowan / po jego
 śmierci Kyncerstwo Polskie uczyniwszy sym w Gnieźnie poddali się Ło-
 tectowi syny Hendrikowe w zagardziwszy. Przeciw temu był na odpor-
 mieşczanin niektory Poznański rzeczony Przemek / ten kr^olażetom gło-
 gowskim miasto Poznańskie wydał / koscioł wielki osadził / kanonicze do-
 my popalił / Mikolaja Archidiacona Poznańskiego zabił / A gdy był
 wypędzon od Kyncerstwa Polskiego / włożono winę na mieşczany Po-
 znańskie aby snich nigdy żaden syn nie był na dostoięstwo ani preben-
 de ani kanonia przy żadnym kosciele gdzie są kanonicy / przłożon.

Lata 1212. Woycech Krafowski woyt s
 swoją radą ni. wdziecznie to przyniowal od krola Łotect^u / iż obciązał
 ludzi pospolite dla wojny wielkimi daniami / iż też nie karał o zbytki ani
 o złodzieystwo krotow / uczynił smowę z Bolesławem Opolskim kr^olażet-
 ciem / aby mu wydał miasto Krafow / Kr^olaże Opolskie przyjecha-
 ły do Krafowa / puşczon do miasta przez mieşczany / wziął miasto ale
 żamtu nie

zamku nie. Łokteś gdy wysłuchał chciał obleść miasto Krakowskie ale był przez iednację zgodzili/ Opolskie krzyże the wine wkładało na Bontą Krakowskiego/ wypciagnął z miasta Opolskie krzyże a Łokteś wiechał/ gdzie Bontowskie dzierżawy ktorzych miał na ten czas dosyć/ y theych wszystkich ktorzy byli thego przyczyną pobral y samy pościł/ a z domu Boitowskiego zamek założył/ a brone yświętego Mikolaja wieże wystawił/ na ktorzych obrone uczynił/ tātże potym był w pokoju. Od thego czasu Bont rady nie wybierał Krakowskiej/ ledno Wojewoda tego mienić/ wpatżę krol Zigmunt pierwszy niedawno listem swoim przyczynił iż s przyzwoleniem radziec starszych albo ławników rada ma być wybierana od Wojewody/ aby godne wybierano.

Tego czasu był wielki głód w Polſce/ tāt iż matki swoje dzieci iādły drudzy służebniczci/ nie tylko na ludzi the przychodziło/ ale y na wilki/ ktorzy ludzkiem zastępowali a miotali sie na nie na drogach a żarli sie.

Tedy iuz Łokteś otrzymał pāństwo po Glogowskim krzyżeciu/ był spokoiem/ począł sie pracować z inemi pāny y biskupy/ iākoby był na krolestwo Polskie pomazany/ tātież iākoby zaśie dostał Pomorskiej ziemi ktorą mu Pruski mistrz wydał/ posłał do oycā Papiężā Janā 22 ktorzy na ten czas w Avinium stolec miał/ Gerarda Wloclawskiego biskupa/ meżā osobliwej wymowy lata 1316. z nauką y listy od krola Lotietka y pānow Polskich osobno tāt do Papiężā iako do Kardynałow. Obaczył to Pruski mistrz s swoimi Krzyżaki/ posłał tātież swoje posły żālując sie na krola Polskiego/ iż mu wydziera Pomorską ziemię ktorą kupili Krzyżacy u Wārgrabiow/ iako tego list omawia/ osobno też pisali do krola Janā Czeskiego/ aby przekażił u Papiężā koronację Łokietkowi/ poniewadz theż sie y on mienil mieć bliskość do niego/ bo theż chciał być krolew Polskim/ y pisał sie być przereczony Jan Czeski krol/ bliskością tą iż miał dziewkę Edwige krola Zigmunta Polskiego y Czeskiego. Dciec Papięż s powieści Gerarda posła wyrozumiał być Pruskiego mistrzā nie Krześciańskiego/ przeto sie nań rozgniewał/ y dał Comisią na biskupy Polskie Janusza Arcybiskupa Gnieźnieńskiego/ Damarata Poznańskiego/ y Opata z Mogilną/ na wysłuchanie sprawy o Pomorską

o Pomorską ziemię / y koniec według prawa a sprawiedliwości weźmie
nie / ale na koronację nie nie odpowiedział / tylko tajemny znat dał / abo
wiem Jan Czeski król s Filipem królem Francuskim / którego dziewczę
za syna rait / o Papieża w tym przekażal. Przyniechali posłowie s Comi
siami na Pomorską ziemię y na koronowanie / pozwano Pruskiego
mistrza y Comendatory przed Comisarze y sędzie Papieskie / pirwey do
Brześcia potym do Włocławia / gdy sthaneli / okazano na nie wrocie
Pomorską ziemię y płac sniey dać trzydzieści tysięcy grzywien herotich
grochy / a za nakład sto y pięćdziesiąt tysięcy grzywien takichże grochy pod
klatwami. Stroną apellowała do Papieża / ale Comisarze na to nie
dbali / za nie weźmie dosyć / dali na Krzyżaki klatwy wielkie na które y w
Krymnie rozgrzeżenia otrzymać nie mogli.

Rok 1320. Władysław Łokietek y ż małżon
ka swoya & dwiga cora Bolesława Kąkietkiego krążęcia na trolesthwo
Polstie byli pomazani y koronowani przez Arcybiskupa Gniezneskie
go Janusa / na Krakowskim zamku / a od tego czasu jest inż mieysce
naznaczone y przypwileciowane w Krakowie / iato przyspicznicyse niż
w Gnieźnie / na wybieranie królow / przy czym było wiele panow Polsz
kich także y biskupow y pospolitego ludu.

Rok 1325. Władysław Łokietek baczac wiel
kie szkodi od Litewskich krążąt w Polsce być przez ich koczactwa / wpedl
snimi w krewną przysiaż / poslawszy dziewczosleby do Gedymina krąże
cia Litewskiego / aby core swoje daliego synowi Kazimierzowi za małżon
ke / A gdy sie thāt sstato / przyniesiona jest do Krakowa y okrzczona od
Nautiera biskupa Krakowskiego / a dano iey imie Anna / A gdyż zlo
ta anisrebra Litwa nie miała na posag / miasto tego wieznie wyszli czo
ich w Polskę nabrali wypuscili / także król ktore miał w wiezieniu Lite
wskie / dobrowolnie wypuscil / ktorzy z wiezenia wyszedszy poczel robic /
siać / orać / kopac / y gospodarstwem żywności nabyc / opuścivszy ko
zactwo lupiezne / a stąd wsi na podlasu ieli osiadac / gdzie przed tym pu
stynie byly.

Meyse w
Krakowie
Krolewskie.

Gedimin.

Nankierus.

Litwa gospo
darze.

Rata 13 26. Pamietal Potiethel co uczynił

Margrabiowie przemysławowi i olowi Polskiemu / radził o tym z radami swoimi i aby się jego śmierci haniebną pomścić / także o Pomorską ziemię na którą fałszywe listy dali Krzyżakom / Sebrał wojsko Polaków / wziąwszy na pomoc Litwę także Włachy ciągnął do Margrabskiej ziemi przeciw Woldemarowi czasu świętego Jana trzecie / la / pobrali i popalili wszystkie krąginy od rzeki L dery począwszy / także od Brandeburgu aż do Jantfordu bez odpyrzenia żadnego / iako peroko i długi mogli / przez miecze i ogień / gdzie jedno samych kościelnych było czterdzieści spalili / tak wiele wsi wybrali / a z wielką torzyscią do domu w całe się wrocili / więźniów żywych i trumien zabitych przeszło tysiąc przywiedli. / Tam gdy jednego kłajtorza pamiąstkę dobyli (iako pipa) mniósł i zabnął / był oskuta od niego tym otyczaniem / rzekł mu / zachowaj mnie w wieczności / powiem ci za pewne / iatoc się ciebie zabnął żelazo nie imię / On rzekł / uczynię to bardzo rad nad tobą jeśli tego dowiedzieć / Ona rzekła / wi dż zapewne / kiedy moje kości są zola mego wypimiesz a będziesz no / il przy sobie / nigdy się zły rany nie boi / On wiec rzekł i z głowę a kość wpiął / tegoż wieczora w gry obrazon śmierci nie / pobaczł ślaskość mniśki która wolała pociech z śmierci / niż skromoty i żywot.

Margraba
stwo zwoio-
wano.

ślabość mni-
fky.

Na drugi rok samą Litwę sebrawszy się palił i pustoszyli Margrabskie krąginy bez odparcia żadnego.

Rata 13 28. Baczac Władysław Potek mi-

strzą Pruskiego mniósł na cłowie / także y inne Krzyżaki i Kontory jego o posiadzenie Pomorskiej ziemi / wyprawił się do Chelmienkiej ziemi z wojskiem / wziąwszy z sobą na pomoc Karła Begierstkiego troła zecią swego / a tam wyprze zwoiowali o trumien zamków / skąd się wrocili w całosci do domu: Potem na krąże Mązowiecie Wanta / posłał wojsko pobierac pali i pustoszyć jego dzierżawy / o cho iż dawał pomoc przeciw temu Krzyżakom / gdzie sebrawszy się Prusowie z Mązami pustoszyli Kurawie / a tam się potkali s Polami / poraż. ni dwadzieć Prusowie

Wasko.

Phh

z Mąz

Dobryń zwo-
yowan.
Włodzisław
Palon.

Krol Jan.
Vernerus.

z Mązopany na głowę / gdzie Toruński Comendator zabie / Wątko le-
dwa wieki. Potym Pruski mistrz wziąwszy na pomoc krola Jana cze-
skiego wojowali Dobryńską ziemię / dobywszy zamku pod pawłem Epi-
scimirem rzeżony Dgon Boiewoda Lecęptim / w ten czas Dobryń-
ską ziemię Pruski mistrz posiadał / y Włodzisław spalił jego urządnie Do-
bryński Kieistrannus / Potym Plocko oblegli y Mązowie pustoszyli / ale
gdy się poddał pod posłuszeństwo Prusom Mązowiec kijaże przestali
od płod w Mązowie. Smowil się znowu Pruski mistrz s krolom Ja-
nem Czeskim o przedanie Pomorskiej ziemi / gdy obaczył iż od Mązo-
grabiow niepowne były zapisy / tym obęczył / Na ten czas Krol Jan
Czeski / mienil się też być krolom Polskim iż go Polska krolowna urodzi-
ła krola Zigmuntą cora / przeto wziąwszy wielkie dary od Krzyżaków
dał list tati / iż o niego Prusowie Krzyżacy kupili y zapłacili o utecznienie
ziemi Pomorskiej etc. Data w Toruniu lata 1329. na następny nie-
dziele / potym ciągneli wszyscy krol Jan z Wernerussem Pruskim mi-
strzem z wojski do Polotki / wzięli Natel Wyęegrod / Kądzielowi za-
mek spalili y Gniewkow / Kądzię biskupiego dobyli / na których ludzi
wiele pobrali / Ktż ore potym Mąciey biskup Kuniawski wykupił / Przez
ten czas wojowania Pruskiego / Lokietko zbierał lud przeciw Prusom z
Wegier z Litwy y z inąd / przyciągnął do Prus / ziemi Chełmińską
wojował / s którym mistrz nie śmiał bić wyścżyc / ale żądał krolow Cze-
skiego y Węgierskiego / aby między imi rozdzieli na zgodę do czasu nazna-
czonego / chęć krol Węgierski s Polskimi stron / krol Jan Czeski s
Pruskimi stron / na zgode rozdzieli między Prusy a Polat o Pomorską
ziemi / ale na czas naznaczony Prusowie nie mogli zwinąć temu krol-
u Janu Czeskiemu / przeto tego icednania nie było.

Fatha 1331. Krol Lokietko wdzielał syem w
Checinach na pany y slachte / na którym złożył Vincentego s Pomo-
ran z demu Nalecz z urzędu swego Boiewodstwa Poznńskiego / y o
Starość w wielkiej Polotki / a syna swego Kazimierza na nie przelo-
żył / aby on iako młody prace wyspył w tych krajach za opeą starego za-
stępował / Dla czego Vincent s Pomorzan wiekił się do Luderu Pru-
skiego

Vincenti zbieg

o tego mistrza namawiając go aby wołował a pustosił Polstie trągi-
ny/ chcąc w t y rzecz y wodzem być/ Posłał tedy Pruski mistrz/ Teodori-
tą y Deoną marszałki a Vincentego przereczzonego snimi/ ktorzy cicho
przez Brzeskie y Znowosław do Słupcy przyciągli y spalili ią/ po-
tem do Pizdr szli gdzie Kazimierz syn krolewski mieszkał/ ktorzy opomi-
nan aby co rychley do lasa na miejscu przespieczne wieści/ y uczynił tat/
Krzyszci skotkiem do Pizdr przysli/ otrucienistwo nad ludem pospeli-
cym uczyniwszy miasto spalili/ y ten wyszedł kraj ktorzy nad Bartą leży
do Torunia sie s plonem (gdzie Pruski Mistrz był) wrocili. Baczac
Pruski mistrz stalosc a wiernosc Vincentego/ posłał go znowu do Pol-
skieg na woiowanie/ sbrawszy wiecny ludu z Niemiec y z Litwant/ kto-
rzy przyciągli do Łeczycy wokoło ią zapalili/ ale zamku dobyć nie mogli/
iedno wsi okoliczne y miasta popalili/ potym do Kalisza przysiępili/ za-
mek wzięli/ ktorzy na ten czas ięże był na przedmieściu/ ale od miasta
odbić/ tam pięć dni mieszkańczekając Jana krola Czechiego/ ktorzy sie
był na pomoc obiecal przysięchac/ a gdy nie przysięchal ruszyli sie sami/ po-
palili Gniezno/ Złotno/ Pobiedziska/ Nakiel/ Srodka/ Kostzyn/ Kles-
czow/ y wsi okoliczne s koscioła Gnieznieńskiego iako ini pogani/ naczę-
li y obior kosciele hęrpali/ cięła swietego Wojciecha naleść nie mo-
gli/ stamtąd ruszyli sie do Świdawy y zemię/ spalili wnieiow/ Sieradz
Staw/ Żurek/ Warte/ Szadek/ y wsi okoliczne/ gdzie w Sieradzu
przeor zakonni káznodziey wyszedł prosić Elbieskiego Comendatora/ o
ktorym zdawna miał znanomosc kłekawę/ aby im klasztoru niechali
spokoilem/ Odpowiedział/ nie rozumiem po Polsku/ rzucił sie napierw
na klasztor/ wgrabw srebro/ odzienie/ y wszystki sprzęt ktorych ludzie
byli nánosili/ koscioł zapalili. Stamtąd ruszyli sie do Prus/ a gdy przez
Konin ciągnęli oderwalo sie ich z wojska trzy tysiące w kozactwo/ sli-
ku ięzoru ktore zowę Niezamysł/ bo sie tam było wiele słachy zgroma-
dziło y okopalo/ rzeczami swemi y dobytki/ iako na przespieczne miejsce
od Zola a Kempy/ aż do miasteczka Głuszyna/ posłał im na pomoc Ło-
kietto krol marszałka swego z hęscia set dworzan/ oderzyli na nie/ iedni s
przodem drudzi s tyłu/ porażili ię aż ię nie wiekło/ gdzie ięże y dziś

Luter Prusk
mistrz.Słupca y Py-
zdry spalone.

10

Dh 2

Łęski i nęł

Zagon Pru-
sky porażoni

Polsci znąc. Trzeci raz Prusowie tegoż roku sebrawszy lud ięscze wielkshy
 niż pirwey/weiagneli do Polskiez. Loket bedąc siego bårzo żałoscio iż
 ty przynodyn w iego stårosci nan przychodzily/ bårzo go tho dolegåło/ se-
 brał ludu co mogł tyłko s swoich krågin/ trapił s kåtow wyrwkåmi nie
 przpaciele kedy mogł/ nie estacząc bichwy nierowney/ żåluiąc sam w
 sobie ludu ponedzonego/ tåkież krolestwå spustoshonego/ posłał tåtem
 nie posly ktemu rostropne do woyskå Pruskiego Wincientego s Pomo-
 rzan/ ktore nåuczył y rostkazalim åby sie czynili zblegi od krolå Polskie-
 go przyczynę zmysliwshy/ dla przespicezeństwa/ y pominaiąc y prosząc
 Wincientego å by pamietaiąc nå gniazdo swoje w ktorym sie wyłagł y
 wychował/ smilował sie nåd swoiå oyczynå/ gdyie jest ięscze wieccy ros-
 dziny iego/ niżli on sam/ rozwodząc mu też iż Bog nie zåråzem åle poz-
 woli mści sie s frogim karånim/ trwie niewinney/ ktorey przez iego przy-
 czynę wiele wylano/ y siroket podeptano/ thåkież swiåtosci pånstich nie
 wcciono/ åby też bådźnosć nå moie szedźtwość å låtå zęśle miał/ kthorym
 iuż nie potemu jest/ åni synå doskonåłego w leciach mam/ åby też oba-
 czył swoy gniew/ ktory wziął przed sie/ niespråwiedliwy być/ bo wolno
 kåżdemu dąć swe tomu chće/ wpsåtże by był miåstho thych vrzedow ine
 wziął/ slubuiąc mu też te wine w ktorey przećiw swey oyczynie wyfro-
 czył/ odpuscic/ y w wspeklich obywatelow swych przepråwić/ iesli żłosc
 żłosciå wyrażi. A gdy to poslowie Wincientemu z rozumem ståteczny
 przepowiedzieli/ westchnåły zåplåkal a rzekł/ Dulcis locus patria/ tho
 jest rostoshne miejsce oyczynå/ å tam vmowili ktorego cåsu s krolcm
 oblicźnie miał gådąć/ W noey tedy puscił glos iż nå spiegi sam miał ię-
 chåć å oglådåć woysko Polskie/ do krolå przyståpil/ prosząc odpuscze-
 nia zå przewinienie/ språwił krolå o wielkim ludu/ åle nieżemnym ku
 walce/ åbowiem sie kåżdy snich kupem obciåżył/ wieccy bedzie s torz-
 sciå chciål wciåć nį sie potykåć/ å tåż rådził åby bez wsey boiåzni krol
 snimi poithånie wczynił/ slubuiąc mu wygrånå bichwe mieć/ y sam o
 swym ludem ktory miał s Polskiez przyrzekł/ napirwshę potkånie wczyn-
 nie/ å im serce skåzić/ å stym sie wroćil do woyskå Pruskiego. Loket be-
 dąc myśli dobrej/ woyskå sytowål/ poståwił synå nå miejscu przespie-
 czeńshym z Kpeczem Netandå/ ktory był z domu Toporow/ sam sye
 nå cżel

Vincenty sie
 vżnal.

Ricanda.

na czele wstazal w smialey posthaci/ z niemalem strachem Krzyżakom/
miesiacą Wrzesnia w dzien swietego Stanislawā gdy slonce wschodzi
to we wsi Płowce albo Biewo/ blisko Rādziejowā/ Prusacy strwożeni/
precko sie w ieden vff sphykowali odmiotawshy lāncuchy dsugie/ za ktory
mi sie w kolo zamptali/ potkali sie snimi/ napirwcy dwor krolewski/ kto
ry im przybedl na frodek/ bo byla wten czas mgla iz ieden drugiego wi
dziec nie mogli/ Wincenty iako byl rzekl potkal sie s przodku z wielkim
strachem Krzyżakom/ ktorzy poczelu pirzchac/ a Polacy tym silniey na
nie strzelali. Nowy vff wielki w ktorym byl Komendator Ruxser s Pla
wnā Detmānem przyciagnal iakoby sie znowu potkal/ drugi tatież z
Dronem wielkim z Brundorsu/ porażeni od Polakow/ gdzie zabici sa
Komendatorowie/ Derman z Elbiagu/ Boyciech z Gdaniskā/ y inych
wiele okrom poimanych. Trwala ta bitwa od wschodu slonceā az do wie
czora/ w ktorey iako pisa czterdzieci thysiac Krzyżakow porażono bylo
Pruskich/ s Polakow zgineli co znamienitszy/ Zegotha z Morawice
Chorazy Krakowski/ Kristin z Ostrowa Chorazy Sedomirski/ Jas
kubs Szumka Caschelan Sanoczki. Wthen czas Polacy z obozu
Pruskiego byli vbogaceni/ dzialo sie to lata 1331.

Płowce.

Bitwa Ina
mienitha.Porażeni krzy
żacy.

Xelithowie.

Brzeście prze
stawiono.

Loketk iedzgc po boisku wyrazil Florianā Szarego/ ktorzy byl we troie
przeklory spisy/ a on tkal wsie ielita/ stal nad nim zalutac go mowiacz/
to ten meke wielkā cрпи/ Odpowiedzial Florian/ miłosciwy krolu npe
toś iępcze mekā/ ale kto ma z tego samsiada we wsi. Schemy przeczyny
krol dal go leczyc/ y samsiada jego skupil/ a za Verb trzyn drzewā ielity
mianowawshy darował/ odrzuciwshy pirwshy/ koczic rogi. Slysacz krol
Czeski Jan porażenie Prusow/ aby daley Loketk do nich nie ciagnal/ o
blegl Poznani/ A tak Loketk opuściwshy Prusy ciagnal do Poznania
Krol Jan vslyszawshy cho/ odciagnal precz straciwshy o piec seth ludzi y
sturmu/ y dzial niemalo odiechal.

Na drugi rok 1332. Prusaci zakonni rozestali do Niemiec zasie po
iny lud/ ktorzy gdy przyciagnal woiovali Kuiawy y Dobrzyń/ y zam
kow zdobywali/ Brzeście Kuiawskie na ine miesce przestawili/ y wa
sem osuli.

Władysław Łokietek / aby zasia dostał swoich ziem zebrał wojsko na Prus
y swoich ludzi y od Karła króla Bawarskiego zięcia swego (bo Elzbie
ta córka Łokietkowa była dana za małżonkę Karłowi królowi Bawars
kiemu) ciągnął do Chełmińskiego ziemie przez Mazowsie / którą wolał
mieczem y ogniem. Pruski mistrz posłał prosić o zgodę chcąc mu wro
cić y nagrodzić tego skutku y dzierżawy / przeto było przedsięwzięcie między
nimi w tej rzeczy do roku. Potym Łokietko stamtąd wyprowadził / przed
swoimi ludzmi do wielkiej Polskiej y / a tam starał się stworzyć byli przysła
li do króla Jana Czeskiego / y twierdził ich popalił / Koscien który na kró
la Jana dzierżano / syn Łokietkowi obegnal bez przeszkazy / sturmuując
dobył go / na którym Czechy poszli / którzy go mocno broni / miasto
czko samo potym się poddało Kazimierzowi synowi Łokietkowemu / a to
tuż była ostatnia walka Władysława Łokietka / a bowiem tego czasu
wróciwszy się do Krakowa wpadł w niemoc / przyjąwszy panosze święto
ści umarł / w dzień świętego Grzegorza krzyżowca Marea lata 1333.

Smierć Lo
kietka.

Kościół na
zamku.

Książęta
śląscy Ma
nowie.

pochowany na Krakowskim zamku na lewej stronie Koru przed kościołem
świątym przed ołtarzem świętego Władysława który on założył y nadał / kro
lował od koronacji lat 12. Za tego czasu Nantierus biskup Krakow
ski kościół wielki na zamku z gruntu założył obalivszy stary który był
ciaśny y Niemcom / na który się składali / biskup dał dwie części Capitu
ła trzecią / pospolitych członków na czwartą / potym z niego lampami
y świętymi opatrzon

Czasu panowania króla Łokietka książęta Śląskie Polskie Cze
chyńskie / Głogowskie / Żagańskie / Lesznie / Stenawskie y Waltem
berskie / zapomniawszy na swej słachetności sławny rodzaj / którzy wie
dli o książętach Polskich / odstąpili od królestwa Polskiego / a wdali się pod
miano / królestwu Czeskiemu / nie mając temu słusznego inego przy
czyny iedno iż bez ich woli król Łokietko był na królestwo wybrany / thas
kież koronowany / przeto Łokietka nie zwał iedno Krakowskim królem /
dla tego była ta ochwała pospolita królów y panów Polskich / iżby nie
gdym żadnego z książąt Śląskich (gdym potomka nie miał) na króle
stwo Polskie ani na żadne przełożenie nie brali / od tego czasu książę
ta Śląskie wielką w siebie wzięli na Polaki / y Niemcy się podziabali swo
je matce

te matke Polste opusciwszy / ktemu iehcze aby sie w czym s Polaki nie
zgadzali Orly sobie herbowne zodmienieli / niektorzy czarne zolte y roz
maitey farby pola wymyslili sobie / odstapilysy bialego / s ktorego posli s
krolmi Polskimi. Iehcze dzis tego rozlaczzenia znaki sz / i z rz y Sleza ^{Swyetopym}
cy daia swietopietrze do Ryman / ktore byl Kazimirz pierwszy s Kluniatu ^{trze slaskie}
na krolestwo Polskie wziety / do Polskiej przyniosl / tako y my datem
kazdy rok.

Lata 1332. Wincenty s Pomorzan Woie

woda Poznanski / aczkolwiek byl iawnym oblawientm od krola / dla
spustopienia Polskich krain / oczyslon: wpatze Rycefstwo maiee knie
mu serce zekrwawione / pamietajac albo pogladajac na swe brody ktore
przez jego przyczynę wziali / rzucili sie nań na seymie pospolitym / wtkoli
y zabili go / slupna zaplate wzial za swoy czynnek.

Thęgoz roku Waniek Mazowieckie krize zle a frogie na poddane
swe zmarlo / w Plockim kosciele pochowan.

Waniek Maz.
zowieckiey
marl.

Lata 1333.

Kazimirz Pol

ktow syn na krolest
wo Polskie wybran y po
mazan / od Janusa Arch
biskupa Gnieznskiego /
s krolowq swoia Anna.
Aczkolwiek matka tego
nie chetala dopuscic za swe
go zywota koronowanla
krolowey / wpatze na proz
be Kazimirzowe syna swe
go dopuscila / a sama wsta
pila do klasztoru Sadeckie
go. Przydan jest tu krol
widla jego mlodych lat gu

lašek 3 Miel-
brzyna.

becnator/ tcho jest sprawca/ pan Krakowski Jasło 3 Mielstyna/ mislo-
wnik rzeczy pospolitey y dospialego rozumu/ ktory s kretem pospolu/ ra-
dzil otolo upokojenia krolestwa Polskiego/ zwlaszcza przez Kapehary/
ktorych wiele poimawyy tat slachty jako prostych/ powiesil y rozmaite-
mi metami potrapil.

Pata 1 3 3 5. zicchali sie do Begierskiego Wy

segradu/ troi Czesti Jan/ y Karzel krol Begiersti obczya em Ober-
manstom/ o posiadzenie krugin Polstich przez Prusy Krzyzaki/ gdye
tez y krol Polsti icheal Kazimirz/ s Prustiego mistrza strony byli. Hen-
ricus Rutenus Comendator Chehniczski/ Marquardus Comendas-
tor Torunski/ Conradus Swieczniski/ Wpominat sie krol Polsti swo-
ich krugin od mistrza Prustiego przed nimi/ tchore mu posiadli Pruso-
wie niesprawiedliwie/ tam krolowi Kazimirzowi byly przysadzzone Ku-
iawska y Dobrzyńska ziemia/ a mistrzowi Prusti mu wiecznie Po-
morsta y zamek Niegow przy Prusiech zostac. Krol Kazimirz przywo-
lil na to chcąc mieć pokoy snimit wieczny/ a wezynnil o nad wolę cyso-
wską/ ktory prosil zawzdy/ aby sie nigdy o cychyzne swa nie dnal/ iedno-
tey zasje dobywal. A gdy sie krol Kazimirz za razem wpominat w wstę-
żania w Kuiawska y w Dobrzyńska ziemię/ nie chcieli Prusacy tego w-
czynić ażby ptywcy Polacy dali otworzyste listy y przysiegali panowie o
krotem odstępowac wiecznie Pomorstich ziemie. A gdy bylszym otolo-
tey rzeczy w Polscze wezynnion/ żadną miarą nie chcieli na to przywo-
lic slachta Polska/ iedn o mieczem zasje zdobywac swych krugin. A w
tym poslal do Papieža skarżyc y o pomoc na Krzyżownikow o gwałtow-
ne posiadzenie tych krugin przerzeczonych/ Jana Grotona s Słupce-
biskupa Krakowskiego dobrze w tych rzeczach biegłego/ do Avinium.
Papież Benedict 12. wyslyshawy skargi Polstich poslow/ poslal lega-
ty do Polstich y do Prust ch krugin swoje/ Gerarda s Carcerow probo-
szcżą Eptulenstiego Colocenstiey Diecezey albo biskupstwa, y Piotra
Gerwazego Canonika Anicenisiego / ktorym zupełna moc jest dana/
skazanie wezynnit wyslychawy obu stron/ przywrócic/ y nagrodzić czo-
lest czyje. Stolec tu wyslychaniu skargi wezynnili sobie w Warshawie/
pozwali

Jan Grot bis-
kup.

Gerard.
Geruasi.

Pozwali przed sie Pruskiego mistrza Teodorika z Aldemburku na dzien
czwartey Lutego/ s strony Krolewstey. Mistrz Bartold z Nacborza
rzecz sprawowal dawszy sedziom napisana rzecz. S Prusa y sreny
mistrz Jakub plaban z Arnoldi s Chelmieńskiego biskupstwa/ opiaro-
wawszy y polozywszy apellacia do oycu Papięza/ pothym techal przez.
Sedziowie Papięscy nie stawiajac sie oznajmowali sie być prawdzi-
wymy posly od Papięza przez edikt/ to jest iawnie wyrzecenie/ taticz y pis-
sanie/ przez cały rok ts rzecz sprawuic/ Na ostatku w kos. i. le swie ego
Jana w Warszawie skazali moca swa w tsy rzeczy polecon/ aby byly
wrocone ziemie Kniawsta/ Dobrzynsta/ Pomorsta/ y Michalewsca
Krolowi Polskiemu Kazimirzowi pod klatwami wielkimi/ ktore staza-
nie uszeze y dzis jest na pismie. A gdy Mistrz taticz iego Kontorowie na
ty klatwy nie dbali/ ziechali sie sami do Inowloclawia/ Mistrz s swo-
im klastorem a Krol Kazimirz/ pothacimnie sie zgodzili sami/ nad wela-
nych panow y biskupow Polskich/ a tham Krol odstapil Pomorstey
ziemie y pieczęci tey/ pod przysiegami z obu stron/ a Kniawsta y Do-
brzynsta ziemie wziat. Wziawszy potoy s Pruskim mistrzem Kazi-
mirz/ t goz roku ciagnal z woystem przeciw Denertowi Kriazeciu Ze-
ganienskiemu do Slaska/ Wzow a obegnal y dobyl/ pothlul y mury
tu Polęze przylaczyl/ wpatze wolnosc dal mieszczanom pienia dze to
wac/ pothym do Kriestwa Zeganińskiego przywiodly woysko dobyl Sca-
nawy/ a mury zrownal z ziemia/ dla podczyzenia iatiego: popustey-
wsy okoliczne wsi/ tu zamku Zeganińskiego Kriazecia przypuscil/ Kriaze
porzelo prosc laski po ptodzie/ ktora mu Kazimirz uczynil pod slusna
wymoga.

Henryk Ze-
galiska
Wojowa do-
byta.
Sczynawa do
byta.
Kriaze laski
prosiło.

Latha 1339. Krol Kazimirz uczynil Syem
wainy w Kracowi: na pany y Kriestwo torony Polska y/ na ktorym
powi d iatim wola swoje/ iz chce uczynic potomkiem po sobie w Krole-
stwie Polskim Ludwiga sistrzeńca swego syna tacia Węzi rskiego kro-
la/ imo Wazowieckiey Slaskie Kriazecia/ n eprzypad: Ktorony Polaciej
powiadajac te przyczyny/ iz gdy na pomoc bieral Węzy przeciw Pru-
som y innym

som y innym nie przysłaciełom / żadney zapłaty im nie dawał / tylkom przyl
 rzekł królowi ich / jeśli poroimka mieć nie bude / syna iego a swego siostrzeń
 cę tereggo snich za syna wziąć / kthorych było trzech / wśakże drudzy po
 marli / sam Łodwig dzierzał Węgierstie y Polstie królestwo: Polacy na
 to niektorzy przyzwolili / drudzy zamilczawali / bo tuż była umarta kro
 lowa Anna iego żona / cora Gedimina křiążecia Litewskie / a na zam
 ku Krakowskim pochowana / zostawivszy po sobie core jedyną Elżbietę
 A tak iechal sam oblicznie do Węgier / a na zamku Wysegradzie obła
 wil być Łudwiga siostrzeńcā w Polęże na swym mieyscu pod słupne
 mi umowami.

Lata 1340. Po śmierci Bolesława syna

Trojdenowego křiążecia Wazowectiego / przypadły na Kazimirza bli
 skoscią křiestwa Ruskie / Lwowstie / y Włodzimirstie / kthore dzierzał
 Bolesław prawem przyrodzonym po křiążeci Lwowstym / ale iż odste
 pić chciał od Ruskiej wiary / przeto go ocruli. A tak sebravszy lud Kazi
 mirz ciągnął do Rusi / obległ Lwow / ktori mu się poddał żarązem / tam
 wielkie stārby pobral w kościelech Ruskich / stamthąd zaśie do Włodzi
 mirsta / tam twirdz drzewianą spalił dla iakiego podeyrzenia / takież wczę
 nił y we Lwowie / do Krakowa s stārby przypiechał / zostawivszy ie w
 Krakowie / wyprawił się znowu do Rusi z wielgiw'wojskiem / przez la
 to ty ziemie y zamki wśpółki tu swę poddańności przywiódł / Przemyśl /
 Halicką / Lwowską / Sanocką / Łukowską / Włodzimirstą / Lubaczow
 ską / Terebowolską / Zustan / y innych wiele / a tuż od tego czasu ty Ru
 skie ziemie od królestwa Polskiego nie odstawały.

Lwow obległ
 Kazimierz.

Ruskie ziemie
 przysłaczone:

Lata 1341. Posłał Kazimierz dziewosleby do
 Nástiego Łanthygrafa o core iego Adleide / aby mu ią za małżonkę dal /
 ktora mu sam Łanthygraf swą osobą przyniosł / y dwā tysiącā grzywien
 Prāstich groszy w posagu zapisał / ale w krotkim czasie porzucił ią a mi
 łosnie się przydzierzawał / dawszy iey dwor zmurować w Żarnowcu /
 tam była chowana iako ina wdowa / dla czego ośtawicżnie prosiła opęć
 aby ią wziął / y tak uczynił bo mu iey żadny nie bronil / rychło porzym w
 swym kraju umarła.

Żarnowiec.

Lata 1357. Krol Kazimirz poial trzeciea żo-
ne & dwige dziewce Henryka trizjacia Glogon satego/ niepo polity y
wrody y cudnosci.

Po wyechaniu Kazimirza z Rusi/ Dąsto Starosta Przemycki/ kto-
rego był Kazimirz wstawił sprawcę/ y Daniel z L. Strawa/ potai. mnye
Tatarzy przywiedli do Rusi. h. krain/ ktorzy gdy z wielkim lud. m. pr. y-
iechali/ krolewskie kresstwa wojowali/ przeciw ktorym Kazimirz wypra-
wił sie z wojskiem/ ziechali sie v Sedomirza krol na iednym brzegu wi-
sly był broniąc im przeprawiiania/ a Tatarowie na drugiey stronie byli/
także na sie strzelali przez Wisle/ owi z lutow a owi s kuf/ a tym cboro-
nił iz sie nigdy nie przez Wisle nie przeprawiiali/ w tym czas zabie z lutu
Wetewoda Sedomirski z domu Nabdank.

Tatarowie.

Lata 1345. Krol Jan Czeski slepy bedac wtar-
gnął dwiema wojskami do Polsticy/ iedno obrecił tu & lewu/ a dru-
gie tu Jlkuszu/ porażeni przez Polaki/ iedno wojsko v Bialy blisko Le-
lowa/ drugie we wsi w Pogonicy v Jlkusza/ ale inaczey w Czeskiej kro-
nicy stoi/ gdzie piše iż by dan postąpił krol Polski Czeskiemu. Przyczyn-
na była tego wiechania do Polsticy/ iż krol Kazimirz Wpowa y Segan-
ska ziemię zwojował.

Lata 1347. Uczynił krol Kazimirz sym w
Wislicy wainy/ na ktorym wstawił prawa pospolite w ziemi P. o sticy/
ktoremi sie ięceze y dzis słachta sadzi. Żenże r. z apellacy do Maydebur-
gu zakazał/ dla wiele przyczyn/ przez ktore lud pospolity obożał/ albo v-
tracał wiele/ a miasto Maydeburgu prawo Niemieckie na zamku K. i. a
kowskim postanowił/ do ktorego sam krol woytą wybiera/ a siedmi Ła-
wnikow s przyległych miast/ przez sprawce ktemu nąznaczonego/ do-
puscił wybierać.

Prawa Pola-
skie.Prawa Nye-
mieckie.

Lata 1349. Wyprawil sie krol Kazimirz z
wojskiem wielkim do Rusi/ a zamki/ także miasta/ ktorych ięceze nze
miał/ pod swą moc zdobywał/ a stey przyczyny podniosł sie w pnyhe/ w
rostop y w

kros:os y w lubosc/abowiem opuściwszy żonę cnotliwą Ableidę/ iako m
 pisał/ iak sie milosnie/ ktorych miał dosyć/ w Spocznie/ w Krzczowie/
 we Czchowie/ y indziej/ A gdy na wspomnianie biskupie Bodzenty y i
 nych nie niedbał/ dali na i klzawy przez kiedza Marcina Barycte Bi
 lant:go Krawostkiego sprawiane z wrzedu/ ktoręgo potym krol kazal
 Cochánowi swemu sludze w B:sl: w nocy utopić w dzień swietey Luci
 ey: Od tego czasu bezes:ia swego Kazimierz narużył/ abowiem rp:hlo
 potym Litwa z Rusią y s Zatury Rustie krąginy trapił/ y częrzy zies
 mi: posł:di/ Belską/ Włodzimirską/ Chelmską/ Brzeską/ dla czego
 Kazimierz wziąwszy pomoc od krola Ludwiga z Wegier/ ciagnal z wiel
 kim ludem do Rusi/ dobył zasje zamku Włodzimirz/ y Keystuta poiz
 mal trzaze Litewskie stryja Jagiella Władysława/ poraziwszy mu lud
 wpatze potym puzezon gdy czynil przyjeze iz sie miał orzcić. Olgier
 dus otec Jagiellow/ Zatury wielgie drugi raz do Rusi przywiol/ ktor
 zy wielkie szkody poczynili w Rusi/ y temu samemu na wolyniu/ taticz
 y Lubardus trzaze Litewskie potajemnie/ a nad wiare swoje/ mającz s
 krol:em przyimierz/ obegnal Dalicz Kazimierzowi/ gdzie wielkosc ludzi y
 kupcow pobral y miasto spalil/ pretko wyciagnal do Litwy zostawivszy
 pod szopami korzysc/ z wiekzym ludem ciagnal ku zamichostu/ a tham
 wielka szkoda po zynil przez miedz y ogien na wshytki strony po 4. mile.

Kata 1359. Wiekl do Kazimierza Stefan

Woiwodzie Walskie wypędzony od brata Piotra młodszeo o Wolez
 wodstwo Walskie/ proszac krola o pomoc przeciw bratu Piotrowi/ po
 stępując krolowi eld y dan każdy rok. Sten przyezynny Kazimierz wy
 prawil do Walsch Kycerstwo/ stych ziem/ s Krawostkiet/ Sedemierz
 ski y/ Lublaskiet/ y z Rusi/ Stefanà na Woi: wodstwo sadzac/ ktorzy
 kilko bichow malych snimi zwiedli y porazili/ A gdy ie w las wladzili za
 soba/ powalili wshyt: las na nie/ bo przed tym kazde drzewo spodciera
 li dal y niz do polowice/ a thak walili jedno drzewo na drugie iz sie samy
 drzewa na nie obalely/ gdzie wiele ludzi zginelo/ a ostatet poimali/ ktor
 re Kazimierz zwypupowal.

Głód był. C Na drugi rok był wielki głód w Polzeże/ ale Kazimierz iako opatrzy
 krol/ miał

Barycta oto
 pion.

Keystut poiz
 man.

Olgierdus.

Lubardus.

Porasła chya
 era.

krol/mial pełne stodoły y spichlerze zboża w każdy ni imieniu/ktore rad zachowywał dla przygod/ a takt za małe pieniądze ludzioru zboża po troche sprzedawano przez; zły czas te chęcy zachować/ a ktorzy pienieży nie mieli tym nowym oddać pożyczano/ albo odrobić/ a tak robili za zboż: ziemi/ mury/ grobie/ przetopy wodzie/ y rozmaite inne roboty co rostażano/ a w ten czas ow przetop pamięci godny robiono około Kazimierz/ w który Wisłę wpuszczono a na nim pławiono sol y drwa.

Krol opatrza
ny:

Rata 1363. zwaśnili się przeciw sobie Karzeł

Cesarz czwarty/ krol Czeski/ a Ludwig krol Węgierski/ s którym Kazimirz Polski/ Zigmunt Duński krolowie byli/ o tcho iż przed posły Węgiersi: mi powiadał być marte Ludwigo we wstępną a niewstępną wiaście/ siostrę krola Kazimirza/ między ktorymi roział iednanie do czasu Urban piąty Papię/ przez Jana posła swego zakonu bractw mnichy/ ktory ie poiednal/ a dla pewniychy przysięgi/ naraził y smozwil Elzbiere core Bogusławowe kziężcia Stolpeńskiego/ a w nuczke krola Polskiego Kazimirza od cory własney drugiey Elzbiery/ za małżonke Karłowi Cesarzowi/ ktoremu to inż była trzecia/ wsielę na mieso pusły postanowiono bysło w Krakowie/ na tchori Polski krol Kazimirz prosił y wezwiał do Krakowa tych gości/ Ludwiga krola Węgierskiego siostrzenicę swego/ Zigmuntę Dackiego krola/ y Piotra Cypryńskiego krola/ y kzięzat Dtona Baworskiego/ Siemowitę Mazowieckiego/ Bolesława Świdnickiego siostrzenicę swego/ Władysława Opolskiego/ y wiele inych kzięzat Grabiow y panow/ ktemu Bogusław s swozta czorą napierwch przyjechał s krewnym przapacielem swym krolom Duńskim/ pochył Ludwig z Węgier/ Cypryński krol przez Dalską ziemię/ a ci wzyscy s krolom Polskim przeciw Karłowi Cesarzowi/ mile od Krakowa wyjechali/ z tego małżonką nikada Elzbiere/ ktemu rzędnie y ozdobnie przyprowadzono/ z wielkoscia wędrownych pani. n/ gdzie tam swego oblubienicę z wielką pociechoscia przywitała y przypaciola swemi. Wysłę też y procesie przeciw Cesarzowi z duchowienstwem/ taktież s poipomym ludem/ aż tego bysło do m. zgora/ wpytli krolom y kziężom osobno

Procesie.

swoboda Ka
zimierzowa:

Wzajemne gody.

Wzajemny
swobodny i
rostopny.

tom osobno potwie były dany/ochędźnie przyprawiłone/nā zamku kra-
kowem/takież y drugim w gospodach/gdzie wshytiego dostatek był/
wina beczki/takież owpā stały przed domy/ brał sobie każdy wolno kcho-
chciał. Thrzeciego dnia slub Cesarz Karzeł s kieżna Elżbietha brał nā
zamku w wielkim tościele/przez Jarosławā Arcybiskupa Gnieźnieńskie-
go przy wshytich krolach y křiżakach. Potym rozmaite gry/ gonienia
zapasy/y kuglarstwa/ktō co umiał wkazowano/ku poćciwosci krolews-
kiej. Po wykonaniu znamienitego wesela/krol Kazimirz dārował swo-
je wnuczke Cesarzowā dziesięć tysiacy złotych we złocie/ krom lnych
klenotow. Wten czas Wierzynek mieczanin Krakowski rodzić z Rin-
nā slachcic herbu Łagoda/bedac sprawcā y pāsazem krolewskim/pro-
sil tych wshytich nā część do siebie w dom/wyzwoliwszy to sobie/aby we-
dlug swej wolej goscie sadzał za stol/ A tak posadził napirwey pānā swe-
go krolā Kazimirzā/powiadaiac ktemu slusne przyczyny/ potym Ce-
sarzā/ po nim krolā Węgierskiego Ludwiā/ po nim krolā Cypryskie-
go/ po nim Duńskiego/ takież křiżakā/ ktorzym rostopne pochrāwy
sprzyprawił y dawał/ y z osobnā kāżdego znamienicie dārował/iako pi-
pā i z samego Kazimirzā krolā dar koştował daley niź sto tysiacy złotych/
a ty częstowania trwały przez 20. dni/Potym pod przysięgami wzayni-
li y wtwardzili miedzy sobā wieczny pokoy/w ktorzym trwali aż do smier-
ci/nā rozieżdzie dawano wshytim potrzeby wszelkie aż do granic.

Latha 1358. Macio Borkowie Boiewoba

Pozn insty był poiman z rostopania Kazimirzā krolā/o cho i z przecho-
wawal zboycie drapieżne/ ktoręgo przyniesiono nā Wshytyn zamek/ a
tam głodem vmorzon.

Lata 1365. Krol Kazimirz sebrał lud wielki

przeciw Litwie/ktora mu gwałtownie posiadała tyla ty ziemie/Drzestā
Łuckā/Chelmstā y Belstā/ zdobywał ich zāsie/ Ale Jurko Belstiey
ziemie dzierzawcā/ chytym postęptiem idac mienil sie byc ołdownikiem
a nie gwałtownikiem krolewskim/przeto mu krol dał sprawowac Chel-
mstā ziemię y z zamkiem/a część Włodzimierskiej ziemi Alexandrowi
Kisłucowemu synowi/a sam sie wrocił z wopściem do Polstiey.

Latha

Pata 13 70: Krol Kazimirz goniac ielenia

v Przedborza nazajutrz po narodzeniu panny Marien/ padł snim ton
 skutł sobie golę lewą/ tak iż na wozie przypwieszon do Sedmirza/ pos-
 tym do Krakowa/ bacząc się być chorego bärzo/ wezwawszy do swego po-
 toia Florianä biskupa Krakowskiego y Władysława Opolskie trizę
 wnuka swego od Elzbiety siostry/ przy poslech Ludwiga krola Węgier-
 skiego/ wezpnął taki testament/ na których oddał dwicimä coromä swo-
 im Annie y Edwidze/ które miał z żoną Edwiga corą Słogowskiego
 trizęciä/ wshytki vbiory albo odziewy lożnice swy/ y inych pokoiow kto-
 rych było bärzo wiele/ też wshytki misti y talerze o samego złota/ też po-
 wice srebra wshytkiego/ druga połowice żente swoy y Edwidze mächec-
 ich/ pochym wnuczkowi swemu od dziewki Elzbiety/ synowi trizęciä
 Szczęćniskiego/ Kazimirzowi dal ziemie/ Sracę/ Lecęcka/ Do-
 brzynę/ y czterzy zamki/ Kruswicki/ Widgostki/ Balatow y Dalcz.
 Item Krakowskiemu kosciołowi trzpy złoty päcoräny za pletnascie ty-
 siac złotych. Item monstřancią srebrną kosciołowi Gnieźnieniskiemu.
 Item Poznanskiemu rämie swiętego Cozmy/ w srebro opräwione.
 Item Zbigniewowym synom z Brzescia Przedborowi y Pakosławowi
 młastheczo Włodzisław krolewskie s kilkiem wsi. Item synom swym
 Niemierz y Bogucie/ które miał z Zydowką/ dal wsi rzeczone/ Cutaw/ *Włodzisław.*
 Drugnic/ Jurznia/ y drugie. Item Zäklicze zamek Wiedzygorze w
 Sedmirskiej ziemi. Zästkowi Jarowski podgäic. Paulowi z Łodzien
 Nielay/ y innym dworzänom/ thäkiez komornikom wiele ziemskiego z-
 mienia rozdal. Postanowiwszy opäcznywszy żone/ dzieci/ slugi/ rzecz też
 pospolicz/ testament dawshy potwirdzić/ przpiawshy pänskie swiäthosci
 vmärk na zamku Krakowskim/ trzeci dzień przed swiętym Lenartem/ *Smierć Kazim-
 irzowa.*
 thämże w kosciele wiłgim pochowan na prawey stronie ku posudniu
 wielkiego ostarza/ pod marmurowym kämieniem. Ten imo wshytki
 Polskie krole przodki swe/ Polskie krolestwo gospodarstwem/ cżuinoscia
 taticz prawy/ ystärny budowaniem y inemi rzeczämi dobrze opäczyl/
 wezeto slupnie byl wezwan Kazimirz wielgi. Ten podle Krakowa zäc-
 äyl y ob

Kazimierz wiel-
gi.
Bawol.

Miasta Pols-
kie murowa-
ne:

Kościół.

Rada kmiecia

Kościół Boże-
go ciała.

Żył y obmurewał dal wodę opuszciliśmy miasto/ a od swego imienia Ka-
zimirzem nazwał/ a na tym miejscu była pierwotnie rzeczona Ba-
wol/ Dal też obmurować tym miasta/ Zi. licze/ Stawine/ Jltusz/
Bedzyni/ Łelow/ Sedomirz/ Wislice/ Spoczno/ Szydłow/ Radom/
Bawelnice/ Lublin/ Stawysyn/ Kalisz/ Pyzdry/ Zi. łui/ Stradzi-
żamet/ Łeczyce/ Płocko/ Konin/ Piotrkow/ Inowłodz/ Łwow/ Sa-
not/ Krosno/ Cechow zamet. Też y ty zamki y dwory Poznański/ Kall-
ski/ Sedomirski/ Łeczycki/ Płocki/ Kolski/ Niepolomski/ Szydłowski
Bolesławski/ Ostrzeszowski/ Wieluński/ Łanckorone/ Łelowski/ Be-
dziński/ Dłce/ y Stary/ Krzepicki/ Czorszynski/ Zawichowski/ Solce-
ki/ Korczyn/ Koniniski/ Natoliński/ Wieleński/ Riedziński/ Kruswicki/
Głogorog/ Przedecz/ Bydgoski/ Lubaczowski/ Erebowelski/ Palicki/
Łustan/ Przemyski/ Przysowski/ Kaniowski/ Bystrzowski/ Przedbor-
ski/ Brzeznic/ y innych mi. le na granicach/ Krakowski też zamet nicem ny
wystawił/ przyczynił y ochodożył/ na którym dwa kościoły z gruntu po-
stawił dal świętego Michała y świętego Józego/ też y pytał na Stra-
domi/ też w Sedomirzu y w Wislicy Collegiate zależył/ w Stodnicy
Szydłowie/ Łapczycy/ w Kargowie/ Niepolomicach/ w Solcu/ w D-
pocznie/ w Korczynie/ na skalec świętego Stanisława/ kościoły dal po-
murować/ też kościół wielki na zamku Krakowskim dal położyć blachą
mi Chora we środku gwiazdami złotemi ochodożyć. Też ty klasztor za-
łożył/ w Piotrkowie/ Łeczycy/ Korczynie/ do których trzyagieli chę-
natupił. Też w Krakowskim rynku suctnice postawił dal y ogrod nad
Wisłą rzeczony zwierzchnice/ który iuż dziś zagubiono/ Co kościół Pola-
ski dziś ma muirowanego/ wieśpa pelowica z tego i. st przyczynny.
Kmicie ziemianscy gdy sie przed nim skarzyli o zbytnie podatki alto ro-
boty także wydzieranie/ radził im tak aby miał w takcie ognio/ a na
polu krzemieni nadożyć/ łacno sobie snim i. prawiedliwosc uczynić i. sli o-
mieć/ a stey przyczynny powołał gah sie także pod danym swym krzyw-
dy czynić.
Kościół Bożego ciała. Też kościół Bożego ciała kościownic dal postawić w Kazimirzu/ gdy ie-
dnego czasu zlodzieje bożego ciała o pułtę mniemając byc scibną w koście-
le w pęch świętych ukradli/ wyrucili ie w jezioro y wsi Bawolu blisko swie-
tego Bawo-

tego Wawrzysca/à gdy w nocę wldano kłósc wielką około niego/ob
sawiono iest starzym/ktory byli s procesjami à wpieli se y s puzką y da
no zaśie do kościoła/à na tym miejscu ten kościół ochędźnie postawion
nadawşy po niego kielichow ornatow y inych rzeczy dosyć/ y sara swie
tego Wawrzysca/à kniemu przysłażona iesth/ à klastor swietego Jancis
sta tego miejsca ruşen y stupion iest.

Tenże cheż Kazimierz ko
ściół swietey Katarzyny y s. Margorzecy w Kazimirzu założył/ pod
ktory sam napirwşy kamień włożył/ y pierścienie kłhore miał na palcu
tu cci à chwale Bożey/ y na pamięć fundatora podłożył/ kwadrathy m
Chor kosztownie wystawić kazał. Ten też krol w Mogile klastora do
koniżył/ ktory był Jwobistup założył.

Kościół swie
tei Katarzyny

Kościół w
Mogile.

¶ Począł sie też krol Kazimierz pracować iatoby Uniwersitas w Kazi
mirzu była/ to iest Collegium mieysce pospolitego wżenia żaków/àle gdy
w tym umarł nie przyszła rzecz tu konczowi. Tenże we Lwowie kościół
Metropoliti/ to iest Arcybiskupa założył s sary/ do kłhorego napirwşy
Krystina/ s potwierdzenia Arcybiskupa Gnieźnińskiego/ Arcybiskupa
pem ośtawił. Tenże krol Krzepicki zam. k na granicy Słascy y
miasteczko założył na mieyscu mokrym. Tenże też zamczek Łobow
przed Krakowem wystawił/ gdzie tham chował miłosnice s Czech/ rze
czona Noticiana/ ktora była niepospolitey cudności/àle głowy niezdro
wey/ czego do niego krol nie wiedział/ aż mu chłopiec/ ktory ią s przgody
obaczył/ powiedział: przeto ią wżgardził/ à Hester żydowke na ię micy
fca wziął/ sta miał Niemierze syna iatkom pisał/ ktorego w Potrzywni
cy zabito/ gdy gwałtem podwode brał/ à dziewczki siostry tego obrocily sie
w Żydostwo po matce.

Kościół Arcy
biskupi we
Lwowie.

Rokiciana:

Hester Zydon
wka.

¶ Z tego czasu między Prusy à Litwą częste walki były/ s brawşy sie
Litwa s Kieyşhucem y Pátriciem potajemnie do Prus/ wielkie stody
czyniące/ ktorým Comendatorowie zaştapili/ uczynili snimi potkanie/
poradzili Prusowie Litwę/ y kłiąże Kieyştutá poimali/ à Pátryt ledwá
sie wybiegał/ wsadzon Kieyştud na Malbort do mocznego sklepu/
wstałże wywiedzion trzeciego dnia przez jednego Litwiná nowo okrzyżo
nego/ kłhory mu przyniosł pátę żatonną s krzyżem do sklepu/ à obległ

Kieyştut poi
man.

K t z

go w nie

Kieysthut v-
ciekl.

go w nie / y wywiódł / ná toń wsiódzł / á ktho widzial minimal by kthory
tr: pżak / w pżak: pogonia byla rychla za nim / w boru s konia siqdl / y
opuścił go / á sam nocą przypedł do Wrażoń do cory Anny / kthora byla
za Janus. m Wrażowectim křazęcim / thám dostawšy koni do domu
sic n. w rocił / znouu sic sebral ná křizow niti / porážon od nich / á od Co
m: ndatorá z Barrensteynu poiman drugi raz / też rychlo przez przena
iecie strożow vciekl / ten Kieystut byl przodek krola nášego Jagiśllá.

Kieystud poi
man y vciekl.

Potym Prusacy Kowno oblegli ná kthorym bylo wiele ludzi / á gdy ich
chcieli křazęta rácowić Olgierd / Kieystud / Párry / poráženi od Prus
kow / tym mocniej dobywali Kowná y dobyli / potłutšy y podkopawšy
mury / ktore gdy vpádšy / wiele ludzi pobili s křyzakow / dzialo sic tho w
wielkonocną sobotę / wybrawšy miasto potym zápalili potłutšy murt
odiechali precz poimawšy Wondaká Kieystutowego syná.

Tego času Cometa wielka byla á trwała przez pięć niedziel.

Olshawšy Olgierd y Kieystut także Lubárd křazęthá Litewskie
smierć Kázimierzowe wtágnęli do Kustich křagin / zwoiwáli Włodz
mierz tráp / á gdy do zamku przyciągli Piotrap Zursti z Lecęptiey zle
mie dla boiazni poddał im zamek / nie mając gwałtu żadnego / cüm ślá
chciny zamek stázili / kthorego ieśćże był Kázimierz trochy nie domuro
wał / potym Lubelská ziemię woiwáli / áż przypšli do Sedomirskiey
ziemi / w ktorey czynili wielkie škody przez miecá y ogień / kesciol swiete
go křyzá ná tyśy gorze wylupili / y swietego křyzá drzewo wzicli / s k
rym nie mogli żadną miarą wiechać / bo wożá z mieyscá nie možono ru
šyć / áż ieden Rusin powiedział / póki tego drzewa swietego ná swe mity
sic nie doslecie / poty sic ten woz nie rušy / á tym obyčáiem odesłali záś
drzewo křyzá swietego ná swe mieysce / przez Karabole Polaká kthory
był od nich poiman / potym sic Litwa rušyla y wyšla cáslo s plenem.
Tego theż času Santok wzietcho od Mągrabiow Brandeburskich /
Przeťo Polacy posłali do Begier do krola Ludwiga prośac aby ná k
lestwo Polskie przypiechal / iáko był Kázimierz zá żywotá sposobil / Nieto
rzy s pánow Begierskich odradzali mu / d. udzy też rádzili / wśatżc ná
proźbe posłow wczynił to iż przypiechal.

Olgierd woio
wał w Polsce
Swietego křy
śa drzewo.

S. Křyzá
drzewo.

Karabola.

Lata Pańskiego 1370.

Boibig Krol We-
 gierski / si. strzeniec Kązimirza
 nieboścypka / na krolestwo Polskie
 i. si. wybran y koronowan / po swie-
 tym Marcinie trzeci dzień miesią-
 ca Grudnia w Krakowskim koście-
 le / a przez Jarosława Gnieźnień-
 skiego Arcybiskupa pomazan przy-
 inych biskupiech Florianie Krako-
 wskim / Pietrze Lubuskim y przy-
 inych / też y przy macierzy Ludwis-
 gowej z Izbieli / rātież przy krolu

wy Kązimirzowej / też przy książętoch / Szczecińskim / Dobrzyńskim
 y Opolskim / y przy inych zacnych ludzich / Napierwey krola tym po-
 stali i. si. chce zachować a dzylerzet w całosci testament krola Kązimirza
 ale to polecił pánom rádnym w moc / ktorzy náleżli wyspytet słusny być /
 tylko to rż wolta część oderwał krolestwa Polskiego Szczecińskemu
 książęciu / to i. si. Siraćka / zecypka ziemi / aby przestał na samem Do-
 brzyńskiu / dawoy mu też ty zamki y miasteczka ich / Bdgoszcza / Bala-
 tow / y Dale / też aby Ni. mierzył równieysze náznaczenie imienie bylo / ale
 w inych rz. czach wyspyttich słusny testament náleziony byl / Na thym
 wyspytkim krol przestał co rada nálażła / wpatże nad wolą pánow Pol-
 skich / dal Opolskiemu książęciu Władysławowi na przodku pánowa-
 nia swego / ziemię Wieluńska ze wyspytkimi zamki thymy miasteczki w
 Krakowskiej ziemi / Dolszyn / Bobelce. Krzepice / Brzeznic w Sira-
 ckiej ziemi / przeto rż sie i. go ułdownikiem ostał / tak i. si. y krola z Sira-
 ckiej / i. si. chał potom do wielkiej Polscy do Gni. zna tam mu byl pr y
 prawion stolec krolewski przez Arcybiskupa / na ktorzy nie chciał wste-
 pić zowac to smichowistiem / stamtąd wchło do Poznania pospoy /
 od matki swej byl progon aby wchłoy do Cratowa pr. nie. chał y odzyskał

Kff 2 tak / a w cen

Wieluńska
 ziemia odera
 wanda.

tak/ a w ten czas krolowa Kazimirzowa Edwiga/ Wacławowi krolowi
żeci u Legnickiemu dana za małżonke/ przeto wzięła s swoiey częsci trz
sta y trzydzieści grzywnen srebra/ y tysiac grzywnen groszy herotich/ ale iey
dwie corze/ Anna y Edwiga/ z częściami y starby/ wzięte byly do Be
gier przez starą krolową Begierską/ a tam na nie pomowiono by npe
z własn y byly żony vrodzone Kazimirzowy/ dla tego by za tego wielkie
go ktora nie była/ coby o krolestwo ich nie czynil/ wśatżę dali iedne star
szą Anne/ Grabi Cilijskiemu/ drugą Komorowi kpiążeci u w Sęptich
Manom swoim. Jez ta krolowa Begierska stara iadąc s Cratową do
Begier/ aby tego inego Polacy za krola nie koronowali/ wzięła korone
sceptrum/ iabłko/ miecz/ y inne aparati krolewskie s sobą do Begier.

Korona Pol
ska wyniesio
na.

Latha 1377. Krolowa sħara Begierska
mattā Ludwigaowa chciwa pānowānā a rostazowānā w Polce/żę/
przypiechala z Begier do Cratowā/ a gdy bylo w Sęczu wysiechali prze
ciwto nę Kncerstwo Polskie opowiadając iey wielkość Litewskiego lusa
du/ klagnąc do Polskich krāgin/ ktora odpowiedziała/ iż to nie ich pra
cā/ iest pan wāś co was obroni/ nie chylko mieczem ale y nā slowo tego
wysiey niepryaciele wāśy wiecā. A tak kpiążetā Litewskie Kncstud/
Jagiello/ Vicul/ s Trok/ z Wilnā/ y z Grodnā/ też Lutard/ Luctā/ Be
or/ z Belza przez puste a tajemne krāginy/ przypili do Lubelskiej ziemi
aż do Sanu rzeki/ a tam wśntko zwołowali/ od Sanu aż do Wisły a
Zarnowā/ przed ktoremi ledwā wiekl Piotras z Bārānowā/ aż wsko
czył w Wisle nā koniu z żoną y z małuczkim nie krężonym iępeże dzie
ciatkiem. Elżbiety krolowey Begierskiej nie to nie ruszyło iż Litwā pto
dy czyniła/ przedsię nā tańce radā pātrzyła/ ehocia iey bylo osmdziesiat
lat. W ten czas pātrząc z zamku Cratowskiego/ wyrzala Begry tārā
gając sie nā służebniki Prędborā z brześcia/ ktorzy nie dawali gwałtem
brac siānā y inych rzeczy poddanym pānā swego sħoiąc przed forthę
Stradomskā (bowiem Begry krolowey brali sobie gwałtem co chęli
li nā targu Cratowskim) Poslala tñim Jāskā Kmitę/ z domu Cre
niawā Stāroste Cratowskiego/ aby ie rozwādził/ ktory gdy miedzy pe
wiechal/ od Begry nā w hyle/ drudzy pīżę w cħolo/ jāstrzelił/ nie doie

Litwa woio
wala.

Jasko Kmita:

hal na zamet aż omarl/ Gdy sie tego dowiedzieli przpiaciele iego/ mści
li sie go z namięniami nad Begry/ tak iż ich sto w pięćdziesiąt zabili/ gdzie
ktorego mogli nalesć/ też y Michała Skowata ktory snimi przypiechał *Begry sła
nani.*
wydarli s piwnice iego gospody y zabili okrutnie/ także dwa młodzi
ci którzy byli wcielili do dworu Przedborowego/ od służebnikow zabici/
pozbiierawszy snich srebrne pąsy/ także ślasy/ Lych ciała wszystkich leżą w
kaplicy w swiętego Franciszka kościoła.

C Potym rychło Krolowa Begiersta s Krátowá smutna wpiechala
a synowi zaśle wbytkę sprawę Polskiej korony spuszcila/ Ktorey sebral
woysko Begrow przeciw Litwie/ ciągnął przez gory do Sanoctey zie
mie/ potym do Sedmirza/ ku ktoremu też Kycerstwo Polskie z ludz
mi gotowemi przyslechalo/ pod sprawą Sandwoia s Szubińa Sta
roszy Krátowstiego/ Ktore poslal dobywać zamku Chelmskiego/ a
sam oblegl Belz/ za kilka dni Polacy dostawszy Chelmu/ Grabowca/ Do *Chelmu dosta
li Polacy.*
rodla/ Sewolosa do Ludwiga przyciągli pod Belz/ gdzie Książę Litew
skie Kiepsztut prosil o gl. yt ku rokowaniu/ y dan mu jest/ a tam potym s
sobą uczynili tym obyczajem/ iż więzińowie byli przywróceni/ ktore Li
twa pobrala/ Geor Belski dzierzawca Krolowi sie poddal/ a mial da
wać każdy rok sto grzywien z Belza a z Lubaczowa/ mial też Krolowi w
posługach wierny być/ na to sie zapisal w Bochni do śmierci/ A w then
czas nie powadzili Begry s Polaci/ gdzie Szafrańc ranił w twarz
Krol chcąc to upokoić/ dal Szafrańcowi za to zamczek Pieszkowa ska
le Krolowski/ a tym polon uczynil.

*Pieszkowa
skała dana
Szafrańcowi.*

C Krol Ludwik aby Kustic państwa przeszli z niemagla do Begier/
dal wiele zamkow Kustich Książeciu Opolskiemu Władzysławowi/
takież y Begrom/ czego Polacy nie mogli mu zabronić/ wśat że nie do
wierżając Polakom wiechał do Begier s Polskiem/ uczyniwszy w Pol
sce Gubernátorem Władzysława Opolskie Książę Odkowmka swego/
a wten czas Krolowa stara Begiersta Ludwiga mać Łokietkowa co
ra omarla na Badzynie/ a na wyspie w klasztorze pochowana.

**Lata 1381. Potym rychło Ludwik Krol Be
giersty**

gieroki y Polsti na sred postu/poslal do Polstien po pany y prelaty/ co
 test po Dobla s Kurozwat Casrelana Kratowskiego y po Sendywoa
 ia s Szubina Wojwode Kaliskiego y Staroste Crakowskiego/ ktore
 re Gubernatory w Polpcze wczynil/ ale ci jedno pozpytku swego patrzali/
 li/ w bogie ziemiany sciskali/ według praw pisanych nie sadzili/ jedno we
 dlug swego widzenia czynili. Krol Ludwik bacząc sie byc chorego/ cora
 swoje starza Maria/ Sigmuntowi Margrabi ktorzy jedno czternascie
 lat miał synowi Karla czwartego Cesarza y krola Czeskiego/ od wnucz
 ki Kazimirzowey cory trizdecia Stolpenskiego/ za majzonke dal/ dla
 czego poslawszy po pany Polstie/ przypredzil ie aby przerzeczonego Sig
 munta wziali za krola y przysiegali za poslusnistwo y wiernosc/ ktore
 go poslawszy do Polstien na posesia/ roztazal mu zusale karat a sobie
 przeciwnie/ Przbiechawszy do Polstien/ zamet y mieszeczko Cozmin
 tez Nabyhce y Cozmyniec wzial/ y Oddalanow Barosowi obegnal/
 ale gdy go nie mogl dobyc/ ciagnal ze wszystkim ludem do Wazosy prze
 ciw trizdeciu Semowitowi/ ktorzy mu odu nie chcial postepic (bo inz
 byl brat iego Janusz przed tym postapil) a tam mieczem y ogniem sro
 dy czynil Semowitowi/ a w tym Ludwik krol Polstien Begieroki
 zmarl w Wegrzech w miasteczku Ternawie miesiacu Wrzesnia/ w Bl
 lahrodzie pochowan/ lata 1382. panowal na Polstiu krolestwem 12
 lat. Wstypawszy Sigmunt s smierc krola Ludwiga/ wypie. hal z Wazosy
 do Poznania/ a tam od wszystkich slusnie byl przyet. Za tego cho Ludo
 wiga w Polpcze zadnego rzadu nie bylo/ przez niebytnosc krola/ abo
 w tym lupiestwa/ rozboie/ rancarswa wielki byly/ ktorzy o krazwde pra
 chali do Wegr/ krol go odeslal do krolowey w rowa zasje do krola/ po
 tym do Polstien przez listy do Gubernatorow nastawiano/ Oni zasje
 na listy nie dbali/ za listy l. pal Wegrzy lupili/ chat iz ze wszystkich stron
 wciast wielki byl. Ten Ludwik krol wyprawilby na Tryebiatupstwo Da
 lietie y biskupstwa Przemyskie/ Chelmokie/ y Wlodzimierskie y Rappę
 za Gregorza potwirdzic.

Smierc Lud
 wigowa.

Wisk w Pol
 sce.

Po smierci krola Ludwiga/ Wegrzy/ ktorzy byl Ludwik zamki Ru
 stie polecil Ol. sro. Krzemieniec Prodo Lopaczyn Cziniatyn/ przedal
 ie Lubardowi Litewskiemu/ ktorzy na ten czas Lucko trzymal/ wpatze
 re krolowa

te krolowa na gardle niektore / drugie wiehlenim za to karala.

Tegoż roku Polacy spem udziałali w Radomskim / na dzień świętę
Katarzynę / na którym potajemnie te rzecz zamienili y pieczęciami w
twierdzili / iżby imo Zygmuntą dziedzicze swoje krolowne średnią do sie
bie wziesli / a dali ją za małżonkę tatemu / co by ich rzecz pospolitą do
brze sprawował / temu był na odpor Bodzanta Arcybiskup Gniezn
ski / y Domarat Starosta wielkiej Polskiej / wpatkę potym przyzwo
sili. A tak gdy Zygmunt chciał do Krakowa przyjechać / nie chciał go
puścić / zwłaszcza Dobek s Kurozwat Kapłan Krakowski / przecho
stamtąd do Bochni potym do Sącza aż do Begier Polskim narad
dem odprowadzon. A ta krolowa Begierska propag wspominała
pány Polskie / aby się która core ze dwu wziesli do siebie / a za dziedzicze
postanowili na krolstwie Polskim / posławszy Metrolaia biskupa Bes
perymenostiego ze dwiema książetę Begierskimi / ktorzy Polaki od
przysięgi y od posłuszeństwa Zygmuntowi piwcy slubem obowiązany
rozgrzeszyli / y na to listy otworzyśle dali / a dwige core Lodwigowe za
tym do Polskiej przysłać / od krolowej Begierskiej / postanowili / na
wielką noc przysłać: Na to przyzwolili niektóry Polacy / a drudzy na
scymie Siemowit Semowitą książę Mrazowectie za krola chcieli
wziąć / ale te rzecz do przysiądu krolowny Edwigi odłożyli: Przeto Se
mowit potajemnie wezysniwszy smowe z Bodzenta Arcybiskupem / ie
chali do Krakowa / aby nie iako mogł w Krakowski zamek piwcy w wie
zć / a potym krolowne s krolstwem osiągnąć. Ale go obaczono w Cra
kowie / przeto zawarto miasto y zamek a nie puszczano do niego / musił
na Kleparzu zostać w dworze Bodzenty / ktorzy on dal zmurować na
probosstwo świętego Floriana / do ktorzego Krakowianie posłali / aby
stamtąd wyciągnął / dla nieiatego podeprzema / musił cho wezysnić.
Wieksza potym w Koczynie piętnastu dni czekając przysiądu krol
owny / miał ją wolą gwałtem / iesliby z dobrą wolą nie dano pochwycić.
Polakom to dziwno było iż krolowa nie posłała krolowny iako obiecała
do Polskiej / posłali tni y drugą ra / obiecała zaś na święty Marcin
posłać. Semowit naradawszy się krolowny / wezysnił spem w Siemowit
na Polak

na Polaci/ale nani żadny nie chciał/iedno Bodzenta Arcybiskup a pro
 ści ludzie/ tam Arcybiskup kazał podnieść Semowitą/ a obiawił kro
 lem Polskim być wybranym/ Dla czego krolowa Begiersta posłala
 zięcia swego Zygmunta we dwanaście tysiące węgrov przez Sadecz
 do Wązów przeciw Semowitowi/ a temu też Polacy z ziemie Crakos
 wstępy Sedomirskiczy przysięchali z niemającym ludem/ ziemie Wązo
 wecką Semowitowe częśc/ okrutnie palili y pustoszyli przez miecz a o
 gien/ potym Brzeskie Cuiawskie obegnal (bo na ten czas były Cuiawy
 pod mocą Semowitową) tam leżąc przez dwanaście dni wspanie zię
 mie poganiastim obęzaniem okrutnie węgry mordowali/ aż Władysław
 trząże Dpolstie między Zygmuntem a Semowitem do czasu
 w obęzany ziędnania roział/ to jest do wielkiej nocy. Domarat s Pirz
 chną/ przywiodszy lud s Sasi y s Pomorskiej ziemie także Kuiawy
 woiował cheąc się w tym Zygmuntowi zachować/ ale tego plan y ludzi
 odbił Władysław trząże Dpolstie który na then czas mieścił w Ino
 wloclawiu/ bosie też y tego dzierżaw tho tykało. Krolowa Begiersta
 iako była obiecała w Koszycach posłać krol. wne do Polstiey/ nie posła
 ła/ dla czego znou iechali do niej/ Sandiwog Kaliski woioвода Kra
 kowski Starosta w tej rzeczy lata 1384. w Dalmaciey ię znalezi w
 mieście Jaderze/ ktorą się w tym zaparla rzeczę/ mowiąc iż iey nie posle
 iesli iey Gubernatorem nie będzie Zygmunt zięć. Sta rzeczę posel pre
 kto do Polstiey przysięchal/ wzięynili znou sym Polacy w Łelowie/ po
 tym w Radomskim okolo tej rzeczy/ na ktorym zaśie małego posła po
 ślali do Begier krolowey/ powiadaiąc iey/ aby wieccy smiechow smich
 nie strośa/ a krolowne posłala/ iesli tego nie wzięyni zarazem/ oni o nim
 panie pomysla. Kuśpła thā rzecz krolowey posłala ię z zięciem Zy
 gmuntem aby iey był do czasu sprawcą poti k latem nie przyjdzie/ cze
 go gdy się dowiedzieli Polacy/ sebrawszy się z ludem niemającym sciagneli
 się do Szecha/ posłali do Zygmunta/ ktorzy już był w Lubowli/ aby npe
 lezdzil do Polstiey/ bo go ani za krola ani za Gubernathora nie chcą
 mieć/ a powiedzieli/ nie maczcy iako z nieprzypaściem czynić bedziem.
 Przeto Zygmunt musil na zad/ wpał że krolowa czyniąc dospę obietni
 cy/ posłala z inemi pany krolowne Edwige do Polstiey/ zwłascz z De
 mecr. 42

Domarat.

Poslowye do
krolowey.

ladera.

metriusem Serigoniastim Arcybiskupim Kardinalem / z Janem bisku-
pem Waradziastim / y z innymi panyswieckimi / dawshy im skarbów od
złota y srebra dosyć / y wysyłek apparat Krolewski / przeciw ktorey wiele
panow y Kyncerstwa wypędzalo / także y procesie wychodzily s pralaty y
s pospolitym czlowiekim / z wielką radością / na dzien swietey Edwigi /
s Krakowa. Za razem przypiechawszy pomazana iesth za krolawa Pol-
ska przez Bodzente Arcybiskupa Gneznienskiego / przy tychże poslech
Wegierskich / y przy innych biskupiech Polskich y Slaskich / ktorey da-
na moc sprawowac krolestwo Polskie do tego czasu po ki malzenistwu
nie bedzie poddana. Mac im potym Wegrzy wtopili.

Przyniesiona
Edwiga Kro-
lewna.

Lata 1382. Wladzislaw na ten czas krlaze
Opolskie / Wielunskie y Dobrzynskie tosciol na iasney gorze w Czes-
chowey zalozył / do ktorego obraz panny Mariy z Rusi przyniosł (bo Czeszochowa
tam byl na ten czas dzierzawca od krola Ludwiga) dal / y nadaním s
krolestwa opatrzył. Potym go Jagiello poprawil.

Lata 1382. Jagiello krlaze Lithewskie y z
macierzą przez Kpestuta stryia byl poiman. C Aby wyrozumial rod-
ich herzen napisze.

Rod Jagiellow:

C Gedimin krlaze Litewskie / o ktorymem wiele pirwey pisal / mial
siedm synow / ktorym z osobna rozdal panstwa iesteze za żywota wydar-
shy Rusi / Montiwidowi Kernow / Narymuntowi Piensz / Olgierdowi
Krewa / ale po zenie wzial Wycepst / Jawnucie / Wilno / Kiestuthowi
Zroki / Korypatowi Nowogrod / Lubardus nie wzial dzialu miedzy brā-
cia iedno macierzynne Wlodzimierz / t niemu tez y Lwow przypadal bli-
skoscią. Miedzy ktora bracia smyslniejszy byli dwa Olgierd y Kiestud /
ktorzy smowiwshy sie spolu / wprzucili z Wilna y poimali samego Jawnu-
te. Byla tez zasie miedzy Olgierdem a Kiestutem roznieca o Wilno
ktory sie mial w nim zostac / zgodzili sie sami / dawshy Jawnucie Ja-
slaw s przyleglosciami. Olgierd Wilna dostal / a stąd rostawal wsh-
tkim przy-

Jawnuta wy-
rzucon z Wil-
na.

rodzay Ol-
gierdow.

rodzay Kiey-
stuta.

tem przylacielom/ umowili też tcho między sobą pod przysięgami Ol-
gierd s Kieystutem/ aby iesliby dostali cudzego państwa na polu w row-
ny dział rozdzielić/ także y inne pożytki/ jedno tym dwiema braciem.
Miał Olgierd dwanaście synow z Rustą żoną krzyżacją Zwereńskę
go/ Jągiello/ Stiergiello/ Swidrigal/ Borys/ Coribut/ Wigunt/ Ko-
rygal/ Narimunt/ Langwin/ Lubart/ Andrzej/ Butaw/ które matka
ta Grecy wierce stroiła. Kieystud też miał tych pięć synow/ Witolda/
Patrika/ Lotuila/ Sigizda/ Wondata/ ale nad nie miał Witolt przos-
dek wroda y rozumem/ iako o Olgierda Jągiello/ przetho wielką przys-
ięzi y towarzystwo s sobą wiedli/ iako y oycowie ich. Olgierd Jągiello
wi spuścił wpytko państwo swe tu sprawie/ Kieystud mu też poćciwość
wyrzadzał iako panu zwierzchni mu/ ale czart między nie wrzucił siłło
w którym sie polowali. Był o Olgierda chłop prosty Wondyło piwni-
cznym/ potym sprawcą/ na ostaru tak nań był łastaw iż go ziecim o-
czynił/ dawşy mu siostrę swoię nie pniawşy Kieystutą. Waczyl Wondy-
dy o iż nań nie był łastaw Kieystud/ namowil Jągiellą/ iżby sie spisał s
Pruskim mistrzem przeciw Kieystutowi zawżdy być/ złamawşy oycos-
wotą przysięgę uczynił to Jągiello/ przeciw strygowi sie s Pruskim mi-
strzem potajemnie sinowil y zapisał/ Czego sie Kieystud dowiedzial od
Kunrata Osterodeńskiego (bo był krzyżak ten to Emendator core Kiey-
stutowe gdy w małżeństwo pła za Janusza Mazowieckie krzyże) opas-
trzył czas gdy Jągiello posłał ludzi swoje z bratem Stiergiellem do Po-
locka/ iż nie chcieli być posłuszni brata iego/ potajemnie przyciągnął do
Wilna/ poimał brata Jągiellą y z matką iako m piewy pisał/ y Wil-
no wziął mowić/ iż tu moien polowicą cężyżny kiedyś oycowotą umo-
we zgwałcił/ okazał mu też zapisy które s Pruskim krzyżcem uczynił
po syna Witolda do Grodna posłał/ który gdy przyjechał w wiązał sie
we wpytko księstwo Litewskie/ posłał do Polocka aby odstąpiło woy-
sko od obciążenia/ musieli to uczynić/ Potym dawşy Jągiellowi oycz-
żne Witepoko y Krewe/ a sam wtelgiel księstwo Litewskie osiągnął y z
wepstami które było o Polocka/ wziawşy sniego Wondylą zięcią/ dal
go chęć/ woyско posłał do Spawerskiej ziemie Nowogrodu doby-
wać pod Korybutem/ bo go nie chciał być posłuszen/ aczkolwiek był Ją-
giello.

giello miał dawać pomocy wśkie Kieystruowi/ wśatż nie dał/ i. seżę
 obietnicami namowił mieczżany Wil nstye/ iż mu miasto podali y
 zamek oblegli/ a storo Jagiello przypiechał y zamek sie poddał/ Potym
 Jagiello z ludem swoim ciągnął do Erot/ Wrot. bożę sie obleżenia
 od woyska Pruskiego Jagiellowego wypiągnął s Erot y z mietą do
 Grodną/ a oycu wstazal co sie działo/ Eroczanie widząc moc Pruska
 y Litewska poddali sie Jagiellowi/ bo był przypiechał Jagiellowi na po-
 moc Pruski marszałek. Kieystud gdy sie tego dowiedział musil odcia-
 gnąć od Nowogrodu/ pelsawpy do Smodzi po więcej ludzi/ ciągnął
 do Erot/ Jagiello też miał nadzieję w Prusich y w Litwancach/ kto-
 rzy już byli blisko/ sciagnęli sie obie stronie do Erot/ Jagiello żalując
 ludu utracić z obu stron/ posłał do Witolda brata/ aby był iednaczem
 miedzym a oycem swoim Kieystutem/ Witolt to rad uczynil/ przypie-
 chał do woyska Jagiellowego na przyrzeczenie Skirgilla brata/ y o-
 mowili tchą z Witoldem iżby sam Kieystut przypiechał/ pod przyrzecze-
 niem Skirgilla/ A gdy przypiechał ogarnion ze wśech stron od Pru-
 ski-go y Jagiellowego woyska/ Potym rzekł Jagiello iż tu teraz mieys-
 cę temu słupnego nie mają/ poidźmy do Wilna. A tak rozpuciwszy
 woyska iechali do Wilna sami/ tam Kieystut poiman/ a do Krewy po-
 slan/ do więz na dol wsadzon/ a tam piat y noc y odawion od Proxi pi
 wnicznego/ Wescup/ Getka/ Drowlaminą/ Kuczką/ Kipca/ y od i-
 nych/ ktorym rozkazano jest. Cialo iego przywiezione do Wilna/ ktore
 od Skirgilla brata strzeżę go/ pozanistim obczajeni z zbroją/ spiaty
 s koimi żywotnymi, ze psy nalepy mi/ spaliby pochowane bylo. Wi-
 tołta pelsał do Krewy y z żoną Anna na wiezienie/ gdzie był pod stro-
 żą wilkz/ nikt do niego nie chodzil/ i. dno żenie bylo wolno chodzieć na
 noc a poranu wgn. dz ze dwiema sluzebnicami/ skąd wyjdł przez po-
 rade srey żony/ ktora go ubrała w niewiście odzienie/ a na iego mi yscie
 sluzebna niewiaste posadzila/ tātżę za żona wypierała miasto sluze-
 bnice/ deczelaw y noc y gory sie spusć i po powrocie/ przypiechl do r-
 zecia Wazewceiego/ zcia swigo/ od ktorego był przypiecl/ drudzy piza-
 iż sie tam otrzy. wśatż bożę sie Jagiella p. dl do prus/ a tam był pzi

Kieystut wia-
 wion.

leż y przechowan/ y czynił szkody w Litwie s Prusy. Jagiello wolał
aby sie wrocił na swoy dzial do Litwy/ cheąc mu zwirzechnosc nad Litw
skim kręstwem dać/ przyzwolił na to/ aby mu w tym wiara była pra-
wa dana/ dobył Pruskich zamkow thrzech na granicy Litewskoy/
Turkemburg/ Mergemburg/ y Nawandz/ zakonniłi poscinawscy/
zamki popaliwszy/ do Litwy sie nawrocił/ gdzie sie mu też zdalo obietni-
ce dlugo czekać/ chełiał Wilno obieźć tym obyeżdżeniem/ na sto sami zabił
ludzi we zbrotach niemato/ a zwirzechu ie zwierzynę rozmaita dal spry-
kładać/ pusciwszy glos iż siostrze wesle sprawiue/ posłał do Wilna/ ale
przez tegoż sprawce bylo ostrzeżono Wilno/ przeto w zamek nie puszczono/
Boże sie Witolt/ wielek z nowu do Prus/ tham sie snimi ugodził o
pierwszy wystepet/ czynił wielkie szkody w Litwie s Prusy/ Jako sie po-
tym ziednal z bratem Jagielltem bedzie niżej napisano.

Latha 1383. Były wielkie rożnice y walki
wnetrzni: w w'elgich Polscze/ między Domaratym starostą widzi y
Polsticą slichet/ ktorzy go na urzędzie mieć nie chcieli/ pomagali też
go slichele Winceniz s Kempen Wormoda Poznanski/ Koźmiski y
Mazopanie/ pod ktorym Pyzdry miaścho y zamek wzięli w otchawę
trzech kielow/ Potym do Kalisza przyśli/ miasto wzięli ale zamku nie/
ledno oblegli/ Zatem też Domarat starosta zebrał ludzi s swoich zam-
kow y przypacił/ ktorzy byli Grzymala z Olzpnice/ Kofrzyski Andrzej
z Swieradowa Kamienicki Kaptelan/ Bizbiera z Rogulca/ y Leo-
doryt z Wargomna bracia/ ktorym był Nafal Domarat polecił/ z dru-
gich zamkow też miał pomoc/ rać s swoich iakon przypacił s Pato-
sci/ z Łabiszyna/ z Wiedzyrzca/ z Byszyna/ Wiedzychosty/ Kieblowa/ s
Kasub y s Pomorzan/ Ciągneli do krągin Onieznenskich/ Kłocka/
Swanowa/ Jnina/ Kłptowa/ Bronkowa/ Samotul/ Butu/ Gro-
dzista dobywszy/ tham wpytko popalili y popusthobyli/ żadnemu nye
przepuszczając. Senduoy Swidwa Kaptelan Nafelsti/ ktorogo
Nafelsta popalał z niektórymi ziemian y s Kalisza rąchowac Poznania/
mange s soby też sta ludzi z wloczniami y s kusami/ rzucił sie na won-
sio Domaracow y tere przepiecznie y Poznania leżało/ rano poti też
ręce leżeli/

cze leżeli wzięli się wbrali pobili posiełt wiele ludzi Domaratowych/ iż mu
 sieli wciełać/ktore gonili daleko. Potym Wyrzbieta s strony staroszciny
 wderzył na ludzi jego s tyłu z wielkim ludem/przeraził. Widząc Swi
 dwa lud wielki za sobą wciełt na zamek Ostrorog/iego towarzyskom za
 się pobrano co byli pobrali/za Swidmą cizgneli do zamku/ ale mu
 nie nie mogli wczynieć/iedno oborniki wbrali wpałili. Potym krolow
 na posłala aby pokoy między sobą mieli aż do rozprawy/słożnoszy czas
 do swietego Jana rzeciciela/wszakże Domarat na to niedbat/pobierał
 słachcieimienia/takież y duchownym okolo Smieszna/rozryw po tym
 starostwo wielkie Domaratowi/ale przed się nie był koniec pokoia aż do
 krola Jagiella.

Dziwizbieta

Dzień trzyna
walit w wiel
gicy Polkeze:

Lata od narodzenia Krystusa 1385. Wstyska

wtedy Jagiello przyjazd krolowey Edwigi z Begier do Polskiej/małge
 też o niego sprawę iż była wrodziwa/obyczajna/y mądra/ktomu dziedzi
 czna w krolstwie/posłał do niego w dziewostwie bracia swoje Ełir
 giella y Borisa z wielkim podarzeniem/ pytając ieniesłby go za małżon
 ka swego na swoy stołec chciała przynąć/ przyjechałac się napierwen otrz
 eć/ wrócić y przynacząc Polkeze wstyski dzierzaw/ktore Litwa zwopnie
 rała yoderwała od Polski/tak zamki/ludzie/tak miasta/zwolasczają Ru
 skie krainy y wstysko Podlaskie/nad to iefczę wstyski ludziej wiezienia/
 ktore w Polkeze y w Rusi; dawno pobierali/wolno wypuscic: nad to ho
 iefczę Litewskie krystwo wielkie s Polaką zjednoczyć na wieli/ Słaska
 Prus Pomorzan zasje zdobywać/Polskiemu krolstwu zasje przyle
 cząć/skarby wstyski ktore ma y miec bez dzie na Rzecz pospolitą do Polski
 obroć. Była tu rzecz wstyskim Polakom/od posłow Litewskich wozie
 cja/ale krolowicie nie/bowiem była/za oiea iefczę/zmowiona za Swi
 telmą Katuskie krizę/przeto ien był pirwen na myśli/dla czego posło
 wie iechali do Begier/Włodro z Ogródziencą podcążym Kralowoski/y
 Krystym z Ostrowa/powiać krolowey Begierakien poselstwo Jagiet
 lowo/ktora rzekła iż ia przestane na wstyskim co panowie Polscy dobre
 go wczynią tu Rzeczpospolitę. Natymczasem wyprawieni są posło
 we do

Jagiello po
stat do krole
wny.Posłowie do
Begier.

Krzyszyn/
zafraniec/
Synca/

wie do Litwy/Włodko z ogrodziencą Podejśny Krakowski/Krzyszyn z
Dziwowa Ktory Kazimierz dzierzał/ Piotr Zafrańiec z Łuczyńce/ Dini
ca z Rogowa/ aby Jagiellą z obiecanemi dary przywieśli za małżonka
Krolewnie. A gdy sie tych rzeczy dowiedział Ewilem Rakuski/ przyje
chal do Krakowa z towarzysztwem znamienicie s klenoty i z inemi star
by/ a tam dluga chwila mieszkał/ bywając wesoła Krolewna częstho na
zamku/ potym mu broniono na zamek chodzie/ ale Krolewna chodzila
na dol z swoim fraucimerem do klasztora swietego Franciszka/ a tam
w refektorzu/ bywala uciwie y miernie z Ewilemem y z inemi panij/
takie z paniami wesoła. Baczac panowie iz wodzięz mym gościem
Ewilem u Krolewny/ poieli go na zamek y chcieli oddac w małżeństwo
z Krolewną/ według wolei Ludwiga i y onca niebożeczna/ ale gdy usly
szeli iz Jagiello idzie/ nizli pokładziny byli wyrzucili Ewilema z zam
ku y fortę pozamierali. Krolewna żalując Ewilema chciała na dol z
zamku nawiedzić go/ znalazła fortę zamkniętą/ chciała swemi rękami
łodzi tłuc/ ale gdy ten to rozmodził y prosił Dymitrz Goraię/ y tho na
ien stan nie przysłuhalo/ dala sie hamować. Ewilem bojąc sie iakien lez
tosci/ wiechal przez potajemnie.

Lata od narodzenia Krystusa 1386.

Władysław Jagiello wielki ksiądz Litewski

z bracia swoia y z inemi panij Litewskimi/ z wielkim dostatkiem
ochędoznie do Krakowa przyjechał/ czasu niesopustnego/ gdzie od wsi
skich wodzięznie był witan y przyjęt/ przyprowadzon na zamek/ przy
wiat Krolewnę/ Ktoen nazałutrz wielkie dary przez bracia/ Witolda (bo
sie iuz był snim zjednal) Borysa y Swidrigela posłał. Potym z pracą
wielką namowiona od panow Polskich/ aby odrzuciła wshetki przynie
rza Ktoe miała z Ewilemem/ a tu Jagiellowemu przysłała. Uthał
na dzień swietego Walentego Jagiello poganin będąc z bracia swoia/
uauężeni byli wiary Krześciańskiej od Bodzentyh Arcybiskupa Gnez
nenskiego y okrzyżeni/ imię Jagiellowi dano Władysław/ Bzgun to
wi Alexander/ Korybutowi Kazimierz/ Swidrigalowi Bolesław. Te
goż dnia y to małżeństwo swięte Władysław z Edwiga Krolewną
wstąpił/ Kto

Dary krole
wey.

Krzyszlagiel
low.

Małżeństwo
Jagiellowo.

wstał / które im rozdawał Bo
 dżentą Arcybiskup Gnieznen-
 ski / ziemię / Litewską / Zmody-
 ką / Kuską / ku Polscze pako
 przez posły / bracia swa / obiecał
 przylaczyl / wcielił / pismem y
 przysięgami to otwirdził / tż
 też y lud / przereczonych ziem
 ku kręstu swietemu przywieść /
 Potym wydzien pomazan y to
 ronowan na krolestwo Polskie
 nową koroną (bo sthara była
 wziętą do Begier przez krola
 Ludwiga) w Krakowst : m to-
 sciele od przereczonego Arcybi-
 skupa / przynych pamięch y bi-
 skupiech / kthorzech bylo na ten
 czas dosyć / a w tnych czasiech
 Czolner Pruski mistrz / zgardziwszy Jagiellowemi swiatosciami / ku kto-
 rym byl od niego proson / wtargnął do Litwy z Andrzejem bratem Ja-
 giellowym / zamku Lubomla dobył / y na Polocko Andrzeia wsadził.
 Władysław Jagiello gdy sie dowiedział / posłał tam bracia Witolda y
 Stiergella / przylaczynwszy do nich Polakow / ktorzy zaśie Lubomla do-
 stali y Polockie przedniki starali ktorzy byli przyczyną poddania. Po-
 tym Władysław od pol poszty ruszył sie do wielkiej Polskiej z młoda
 krolową / aby tam rosterki vpokościł które sie działy prz : z domarata / a gdy
 w Gnieźnie pobyl kilko niedzieli / kmięciom / kthorzy stacy nie chcieli da-
 wać / kazał brat wosy krowy a bić / iako w Litwie byl obyczaj. Krolowa
 przystapiwszy k niemu prosiła aby tkego obyczaju do Polskiej nie wna-
 szal / a gwałtem chudynie nie nie bral / Odpowiedzial wśat ieszcze sam
 wosy y krowy niechaj zaśie swe pobiorą / Ona rzekła bydlko sie im może
 wrocie / ale zły a płacz kto im może nagrodzić.

Złączenie Lit-
 wy i Polska.

Koronacja La-
 giellowa.

Pruski mistrz
 wolował.

Miłosierdzie
 krolowej

Lat 1387. Władysław Jagiełło Król Pol

ruszenie do Litwy:
 ski/ niechcąc aby Litwa dalej w bledzie była/ wezbrał się do Litwy z mło-
 da królową wziawszy s sobą Arcybiskupa Gnieźnieńskiego y innych du-
 chownych niemalo/ wziął też s sobą chy krążetą Janą y Semowitą
 Mazowieckie/ Konrada Oleśnickie/ Bartosza z Wissemburku wojewo-
 de Poznańskiego/ Krystyną s Kozieglow/ Saddeckiego Mikołaja z Sa-
 soliną wislickiego Kąstelaną/ Żatlika z Miedzygorza Cancellerzā/ Mi-
 kołaja z Moskorzowa podkancelerzego Polskiego/ Sypkta s Żarnow-
 wā podkomorzego/ y innych wiele/ Przypiechawszy do Litwy król Wła-
 dysław/ iężdżąc od ziemi do ziemi/ kazał się schodzić ludu prostemu na
 krzest święty do głownych miast/ a dla lepszy chuci ich nakupił był w
 Polsce sukna białego barzo wiele w ktore ie tu krzestieniu obłożono y da-
 rowano im każdego/ a chiał ze wszystkich stron ono pogaństwo sło na
 krzest słysząc o swobodzie królewskiej/ bo drugi nie chiał dla krzu takto dla
 sukna pęd/ Aby się ze krztem precto odprawiali/ wszystkich razem wodą
 krzestono kropiąc/ kazałszy im na tylko mieśc stąnąć/ a imiona nie każ-
 demu z osobną dawali/ ale ten gromadzie Piotr/ drugiey Jan/ trzeciey
 Stanisław/ czwartey Jakub/ aż do końca/ także y niewiastam kaza-
 no stąnąć/ iedney gromadzie Anna/ drugiey Katarzyna/ trzeciey E. dwi-
 gā/ aż potlich sstawālo/ a tym obyczajem okrzestżono ich na then czas
 w Litwie około trzydzięści tysiące/ krom tych co przed tym okrzestżeni byli/
 Potym Władysław postanowił im kapłanów s Polskich przyniosszyć/ w
 swoich biskupstwach/ s ktoremi przed sie dosię trudności mieli niżli s nich
 pierwse biskupochwałstwa wybili/ abowiem chwalili s przodków swych
 za Boga ledā co/ ogień/ weże/ lasy/ słońce/ ogień zwali swym teyptem
 Bpne za iedne swiętośc/ na ktory klādli drwā kapłani ich/ weżā każdy
 w domu chował dla siebie/ kto go nie miał iuż to niebezpieczny był/ lasy
 mieli za domy świętych/ słońce gdy chmury zasłaniały mniemali się na
 nie gniewać przecho się mu ofiarowali. Władysław kazał ich koscioły
 bledliwe popalić/ lasy posiekąć/ weże pobić/ ogień święty niezgąszyć za-
 lać/ gdzie się dziwowali/ iż bog czego na lachy złego nie przepuścił/ mo-
 wiąc by to z nasych kto uczynił nie cierpiał by mu tego Bog/ na tym
 miejscu

mieyscu Władysława w Wilnie założył kościół biskupi świętego Sta-
niława gdzie ogień święty pogaństwo miało/ y biskupa Wileńskiego
postanowił napierwey Andrzeja Bazyła rodem s Polstien z domu Ja-
strzebiec/ spowiednika y rządnodzieie Regierstien krolowey Xzbien/ aby
sie na nim pościwie z dostactiem wychował/ przylgężył k niemu pleba-
niq albo fare Kłodawsta w Arcybiskupstwie Gneznen skim/ bo i st na
dania wielkiego nad ine dochody/ też czterzech prelatow/ a osm preben-
darzow przy tymże kościele wstał/ założył też k temu siedm parochiy
w Woltomariu/ w Myssohale/ w Niemcy/ w Wiednikach/ w Krowie
w Obolcach/ y Janyach/ też prebende świętego Marcina na gornym
zamku założył/ y wiele inych kościołow założył y nadawał/ pothym sie
ruszył do Polstien.

Biskup
Wileński

Witolt przed tym niż sie s krolewem zjednał wcielił sie drugi raz do Prus/
iako piewy pisał/ sebrał sie s Pruszy do Litwy/ a tam na troie wystą
rozdzicili/ w iednim Konrad Dofierod mistrz Prusti, w drugim mistrz
Liwlanteki/ w trzecim Witolt/ zdobyli zamkow niemalo y Trofispail/
zamek Wileński obegnal/ Korygal brat krolewski z zamku wcielając v-
chwycen/ sciet iest/ drugi także brat Narimunt ochwycon/ za nogi na
drzewie wiezie obieszon/ a od Witolta s tupe ostrzelan. Na drugi rok
wiechał Witolt do Litwy s Pruszy czynił wielkie ptochy/ Wileński zamek
obegnal/ ale przez Jaską z Olepnice był od zamku odegnan/ nad rze-
ką Niegilia ine zamki Stiergiellowi popalił/ y założyli ine trzy zamki
na granicy Prustien a Litewstien/ aby thym snadniey ptochy w Litwie
snich czynili/ Metemburg/ Kitterweder/ Nauweder/ a thak posłał krol
Władysław do Prus do Alexandra Witolta Henryka brata Semo-
witowego Mázoweciu k raze/ aby sie z bratem pokednał/ a cho czo tego
iest bedzie mu wrocono/ nad to tepeze weźnić go starzym k raze ciem Li-
tewskim/ tak iż bedzie wpyściem u k rześciu Litewskiemu roztązował.
Zjednał to Henryk o niego/ y siostry Witoltowe Ringale miał za mał-
zonke poiąc będąc biskupem Plockim/ ale przez Mázopany otruch/ w
Plocku pochowan gdzie tego przodkowie leżą. Zjednał y sie Witolt z
bratem Władysławem/ zborzył zaśie trzy zamki Prusom y spalił/ ktore

Korygal sciet
Narimunt om-
biezon.

Witolt sies
krolewem poia-
dual.

M m

był nie

Swidrigal
zbiegl.

Skirgello o.
rut.

Krzepice.
Olstyn/
Bobolice
Brzeźnica
Ostrzeżów/
Grabów/
Bolesławiec

Łódź nie dawno z drzewa pobudował / to jest Miemburg / Ryfterweder /
Rauweder / y Pruszy poraził. Przypiechał do Litwy uczynił go krol
Władysław nawyszym kiazkiem Litewskim / zostawiwszy sobie nad
nim / wierzchnosc Łata 1292. Złożywszy Jąskla z Oleśnice s Staro-
stwa / pod tymi umowami y przysiegami / aby co sprawiedliwie a wier-
nie na krola Polskiego dzierzał / a od krolestwa Polskiego tak w bezes-
wych iato y w przeciwnych rzeczach nie odstępował: Prusowie chcąc
sie pomścić co im uczynił Witolt / wtargneli do Litwy / wzięli trzy zam-
ki Litewskie / Szuraj / Barien / Stramel / y o trzy tysiące ludu pospolite-
go zabrali / do Prus przyprowadli. Swidrigal brat krolewski skoro Wi-
tolt został wielkim kiedzem Litewskim wtargł do Prus / a drugi brat
Skirgel z Witoldem sie powadził. Gdy sie tego dowiedział krol Wład-
ysław wezbrał sie do Litwy y s krolow / poєднаł ie / a dla pewniejszych
przypazni dal krol Skirgellowi nad kresstwo Kijowskie Scharodub /
Starotroki / Krzemieniec / iżby osobno byli od siebie / a roztazał Skir-
gellowi ku każdemu potrzebie bywać Witoldowey y s swoimi ludzmi / ry-
chło potym otrut. Swidrigal s Pruszy czynił pkoły w Litwie / chętych
Witolt zająć w Prusiech bithwy nie zwodząc / potym Swidrigala w
Polščę opatrzone by w Litwie roztarkow nie działał.

Łata 1396. Przypiechał krol Władysław z Li-
twy / do Łasca sie wyprawił / z wojskiem / dobył zajął zamkow y miast
pod Władysławem Opolskim kiazkiem / Krzepic / Chryna / Bobo-
lic / Brzeznice / Ostrzeżowa / Grabowa / tych wszystkich jedno za siedm
dni dobył / ale okolo Bolesławca siedm lat leżano / ktory potym / wdow-
ka bedąc Ofska kiezna / poddała / gdy nie miała co iść y pić na nim. Wi-
dząc Opolskie kiazę przeciw sobie moc nie odpartą / przedał Prusom
osłat / zamkow w Polščę / rozumiejąc iżby sie był na nich nie osiedzial
za czterdzięciyście złotych / to jest Dobrzyń / Dobrowniki / Kypin / Zło-
torz / Lipno / dla czego Krzyżacy Kąstelan Sedmierski iechał z wojs-
kiem dobywać przeczeczonych zamkow / ale przez Pruszy odpedzon.
Opolskie też kiazę chcąc sobie pkoły nagrodzić / rozbił Kupce Krakow-
skie gdy iechali z Wrocławia / przeto Władysław posławszy ludzi swe
wzięli mu

wzieli mu Strzelce/ Lublinie/ Koźle/ y wiele innych popuściono. A
gdy Opole obleżono/ Konrad Oleśnicki/ Bernat Namysłowski Książ-
żetą/ przesili króla o Krzeszanińską zgodę/ a tak król gdy kupecom krako-
wskim za sie wszystko nagrodzono/ Opole od obleżenia wyzwolił.

Lata 1397. Witolt książę Litewski/ sebra-

wy lud wielki ciągnął na Litwę/ przeprawił sie przez rzekę Wołgę/
nadszedł wielkosc Litwinów pod namioty ich/ uderzył na nie rozgro-
mił je/ tam ich pobral wiele z żonami y z dziećmi/ chwycił z dobytkiem/
przywiedł do Litwy/ posłał ich posłowice królowi do Polski/ a ci sie okrz-
cili/ y w Polaci obrocili/ druga posłowica w Litwie zostala/ a cięsieże y
dzis w Litwie mieszkaia Litwinów wiare trzymajac/ zowiąmy je Litew-
skie Litwiny/ Drudzy piszą iż ci dobrowolnie s Litwinami za pieniądze od
Witolta przywiedzeni do Litwy przeciw Prusom/ Witolt za posługi
ich nadał im wsi y wolności/ ktorzy ciepieże y dzis używają. Drugi raz
Witolt wyprawił sie przeciw Litwinom/ nad wołą króla y królowey Pol-
skiej/ ktorzy tego bronili/ ale był w tym uporny/ a tak skoro sie przepła-
wił przez rzekę Borzłę/ ujrzał wielkosc Litwinów niezliczoną nad mni-
mianie ich/ niewiedzieli co czynić/ drudzy radzili snimi przymierze wziąć
czego sami nie odmawiali za równym okupem/ Witolt wolał na woj-
nę/ potem od wielkości ogarnieni w koło y porażeni/ ledwá Witolt u-
ciekł na dodanych koniach/ tam zabici s Polakow/ Spytko z Miel-
na wojewoda Krakowski/ Socha wojewoda Płocki/ Pili wojewoda
Warszawski/ Barsus z Michalowa/ Głowacz Jan/ Bogusław y i-
nych wiele/ Był na ten czas Cezarzem Litewskim Samerlanes wielki/
przed którym wszystko Alza drżała/ Nie sie zda iż nie ten/ ale inny był/
rzeczony Albat.

Thatharowie
porażeni.

Tatharowie
Litewscy.

Witolt pora-
żon.

Lata 1399. Królowa Edwiga Władysławo

wa/ na zamku Krakowskim umarła po porodzeniu rychło/ bowiem by-
ła urodziła dziecko mianowane Elżbieta Bonifacia/ która trzeciego
dnia umarła/ y sama też po niej rychło miesiąca Czerwca/ pochowa-
na w Krakowskim kościele na zamku przez Jagiellą poćciwie/ na le-

Śmierć króla
wey Edwigi.

Collegium
Krakowskie.

Anna przy-
niesiona.

W ystronie Choru przeciw zakrysticy/ napis na iey grobie wisi/ *Stans*
Polonorum iacet hic Edwigis cora etc. wiele o iey swietobliwos. i kroni
tarze pisali/ iato wiele posila/ obogim dawala/ w wlostenicach chodzila/
krola ktemu przywiodla iz psalterysty/ ktorzy zoltarz w kosciele spies
wala/ na zamku Krakowskim zalozyli nadal/ *Edz* go przywiodla ktemu
iz Collegium wi. lkiego dokonat/ kthore byl Kazimirz/ wtory poczaf
zakladac w Kazimirzu/ y nadal/ przywiodszy Mistrze y Doktory nauz
czone Niemce/ Czechy/ Polaki s Pragi/ na ktore tez dala swe pany/ klez
noty/ obioru/ perly/ srebra/ y ktorekolwiek miala aparaty krolewskie/ ta
kiez y na spytal obogich/ a polecila to Piotrowi biskupowi Krakowskie
mu/ rzezjonemu Bysch k wiern. y rece pafowac. Czynala rada starz
y nowy zakon przelozone na Polstie/ m odlitwy swietey Bzgidy/ zywo
ty mezw swietrych/ y swietego Ambrozego kriegi: Po iey smierci nie by
lo zadnego dziedzica/ przeth krol Wladzyslaw bojac sie by go Polacy s
krolestwa nie slozyli/ poslal dziewosleby do Wilelma Grabi Elypskiez
go/ aby mu dal core swoje Anne wuicznaz siostrę nieboski Edwigi w
trzecim stopniu/ ktora porodzila Kazimirza wtorego dziewta/ iatom pier
wy pisal/ przyniesiona do Krakowa przez Jwana z Dychowa/ Ca
stelanu Szremstiego z domu Dieniawa/ przez Jpice z Rogowa z do
mu Dzialoscha/ Jana z Ostrowca z domu Zoporow/ mieścica Lipca
lata 1400. Ca nie vmiala matkego iezyla iedno Niemietki/ wpatze
za osm niedziel nawypla po Polsku/ gdzie sie temu wyhsy dzrywowalt.
Wniewal sie o to Jagiello na dziewosleby iz mu ja przyniesli/ bo sie mu
nie cudna zdala/ przeto slub nie zarazem byl/ koronacia iey az we dwye
lacie byla/ azby dobrze po Polsku mowic vmiala.

Lata 1403. Poslal Wladzyslaw krol Polski
do brata Swidrigala do Prus aby Prusow przestal/ a do niego sie na
wrocil/ checac mu dac Podolskie krainy/ Sydaczowskie/ Serpskie/
Szydlow/ Stobnice/ Wsie/ y poltora tysiacz grzywnien kazdy rok.
Przyp wy y zasie thym wzgardzil/ iato byl nieusthawiczny/ tu Prus
som sie sklonil czyniac w Litwie skody/ dla tego/ wyzwolili sobie s Prus
skim mistrzem iednanie na dzien swiateczny w Naciqzu/ krol Polski
y wicnt

List 131.

y Witolt z mistrzem Pruskim / s Conradem / s Jungena y z innymi Co
mendatory / na ktorym sie zgodzili tym obyczajem / iż miał Witolt wsta-
pić Prusom Zmodytą ziemie / krol Polsti Dobrzyńską ziemie wztu-
pić czterdzieści tysięcy złotych / zbiegow żadnych nie przynymować / wie-
znie wpytali sobie wrocie / rozciechali sie w tym Polsti krol y Witolt wsta-
wszy sobie na pytanie rady / a w tym czasie Witolt miał czynić z Basis-
tem kriedzem wielkim Moskiewskim zeciemi swoimi (bo mu był dal A-
nastazja dziewczę) dla tego musil sie s Pruszy iednać / a Zmodytą ziemie
przezdzietki mieczem przyprowadził tu Prusom nad wolą ich / na czo y krol
przypzwoilil. A tak wyprawił sie do Moskwy / wziawszy pomoc od krola
tych ludzi z wloczyniami / a drugi s kuzami / drugi tyśiąc s Prus / wiel-
ką ptoce poczynil kniaza Basilowi Moskiewskiemu / zeciowi swemu
Swidrigal bacząc iż w Pruszech zachowania mieć nie mogli weiełi do
Moskwy / ale w tym / gdy zaśie Basil wshetko wrocił co był pobral Wi-
tultowi / poiednali sie y potoy uczynili miedzy soba / wshakze Witolt i-
ta 1404. sebrawszy wielki lud / dobył Smoleńską pod Wasilem / s kto-
regu Starostą Wasil weieł do Bezier / a tam żywota dokonal.

Vгода s Prus
sy.Witolt Mos-
kwa poraził.

Patka 1406. Krol Polsti Władzysław po-

slal Wisłą do nagnety przez Prusy zboża y wshetney żywności Witolt-
towi / gdy był w Litwie wielki głod / aby tham sobie powoli odwozić dal /
Ale to Pruski mistrz Blynt pobral / mowiac iż rozbroie posilaia pogaz-
nom przeciw nam Krzescianom / slal do niego krol Polsti by mu cho za
dobrą wolą wrocił / nie chcial. Uczynil syem w Wolborzu na panny y
Rycerstwo Polskie na dzieci narodzięcia panny Marię / na ktorym cze-
kal Witulta z Litwy / ale być nie mogli / bo zaśie prze then uczynel Prus-
som ziemie Zmodytą odial / dla czego Pruski mistrz ziemie Dobrzyń-
ską wziął / sciawszy Jatuba s Plonin staroste z domu Prusow / Dobro-
winik / Zlotorich / Widgosczyz / dobywal. Słyszac to krol / ciagnal s Po-
laci do Widgosczyz dobyli then zaśie / chcial dalej techac dobywać / a w then
czas przypiechali triążetą Słastie Oleśnickie / Wrocławskie y Swi-
dnickie od krola Zygmunta Rzymoskiego y Czeskiego / biorac miedzi m-

Prusowie po-
brali skuthy.Widgosczyz
dobyta.

M m m 3

mi przypie-

Wyroki króla
Rzymskiego.

ani przymierze ob pol postu aż do świętego Jana krzyżiciela/ a gdy czas
przypadł przymierza/ król Rzymński wezwał wyrok aby mu w moc dał
do roku Dobrynia stał ziemie/ a on potym miał ją spuścić them u kogoby
rozumiał kniej wieśća sprawiedliwość mieć/ skazał też aby Polskie kro-
lestwo nigdy ze wschodniego kraju nie wybierało króla/ jedno z zachodu-
niego/ mieniąc tam być wszytko pogań. Król Władysław nie czeka-
jąc wyroku Rzymskiego króla odkochał/ a z bratem Witoldem potajem
nie się smowili do Prus z wojski wyprawić/ ale pirwcy posłał król Wi-
tolda do Zygmunta króla Rzymskiego Czeskiego i Węgierskiego aby
stałe dzierzał przymierze które byli wzięli do pętnaście lat/ a ięceje czterzy-
lata nie wyszły. Król Zygmunt powiedział iż niesłuszno mi tcho dzierżać
teśli bracia zakonni w Prusiech przesładować bedziecie/ a z tym nam-
wał Witolda aby odstąpił brata/ cheąc go królem Litewskim wezwać.

Rok 1410: Władysław król Polski ruszył

się z wojski swoimi do Prus/ w Czerwiniastą przez wiele mosty na lo-
dziach wezwiązano przez który wszytek lud y z statki przetekł/ drudzy pi-
szą iż to w Kopyńcu przeprawianie było najłatwiej po świętym Piotrze
Pawle/ tegoż dnia kniemu Witold przysłał s swoimi ludzmi Litwa a
Litawcy/ taticz Mazowieckie trądzeta Semowity Janus/ ciągneli do
Prus pospółu/ Litwa s Litawcy na kosciele się rzucili y wylupili gdy Bo-
gurodzice nasy śpiewali/ Skoro się Witold dowiedział/ które winnie-
je należiono być/ tym się samym obieć kazał/ y musieli to wezwać/ po-
tym się żadny nie śmiał na koscioły młotać. Gdy przyciągli nad rzekę
Dzwiażę/ osadzili swój brzeg Prusowie strzelbą y kopaniem mosty pot-
a żywy/ tam nie mogli nasy przebyć/ aż się na gore wdali/ a na dzień swia-
tey Wargorzety położyli się we wsi rzeczonym Wyszka blisko Dziad-
owa/ tam świętości państwo przysięgli/ na dzień świętych rozestanie w/ we-
wtorek wstał wielki wiatr deszcz y łyskanie/ tak iż wiele namiotów Pru-
skich pochwicił/ a tch nasy ruszyli się przecz a położyli się dwie mili od
Dąbrowna między chrosty w ciży w wsi Zanenbriku a Grymoaldu/ a
tam namioty na pewnych miejscach rozbiwszy/ król słuchał dwu m-
szy przysłali posłów dwa jeden za drugim powiadał że blisko Prusy/ król się
cheć go nie

Sroga kara-
nie.

Wyszka.

Dąbrowna.

tego nie nie leżał / nie chciał odstępować / a w tym czasie Witold sprzą-
 wil swoje ludz / Zindran z Małkowie mierznił Krakowski też Polscy
 wojsku precto spytywał / przedziśiat chorągiew Polskich zacienyszym
 były rozdane / a w Litewskim wojsku czterdzięci / Pruskich było pięć-
 dziesiąt y jedna / trzeci pokł przybył opowiadając Prus / nie ruszył się król
 odemby / aż sam Witold począł wołać aby przestał tych pacierzy. Sko-
 ro po mży król Władysław porucił się panu Bogu wyiadł na konie
 sany / pisarzom a krieży kazał do obozu / wspominał swe Księstwo przy-
 wodząc im ku pamięci kzywdy skody y rozlewanie krwi ośławic nie-
 niewinnych ludzi / aby kładły smiele o to czynił / nie tylko s tymi ale s ka-
 żdym nieprzypacielem tatomym / A w ten czas Pruski mistrz posłał kro-
 lowi dwu posła s tarczami / s których jeden króla Kzymstiego był / orła
 czarnego w złotym polu mając / drugi pęczęcinastie^o tarczycia s Griffem
 czarnym w białym polu / miecze dwa gołe w ręku mając / szym po-
 słał swem / po Niemiecku mówiąc / Sławny królu / Włost mistrz Pru-
 ski / posłał ci dwa miecze / tobie jeden a bratu drugi / na pomoc aby s so-
 ba nie trzodził / a smiele się snim potykał / a jeśli ciśnie pole mają / ośłapić
 swiego / gdzie będzie y tobie y niemu przestrono / także się stało iż anuż się
 ośłapić. Król wziął miecze / nie gniewał się ani pyjno odpowiadając / ie-
 dno wstępnął a panu Bogu to porucił / choć to rzekł / acz ciuch mam
 dożyć wpatrzeć y ty weźmiesz dla przynody / ty miecze dziś w stąbieś / wy-
 rzetę to kazał w bebn y potykaniu vderzyć / pospolity człowiek Bogu
 rodzice spiewał / Eneas Silvius pisał iżby Litwa s Tatary ludz nie-
 zbrowni na przod się snimi potkała / przeto iedako było bito / ale nasy kro-
 niarze pisa / iż na prawy rog Witoldowi ludz przysli / a na lewy Po-
 lacy / ale Litewski rog przelomion był od Prusow / tāt iż drudzy przych-
 li do Litwy / a pomowili żeby król Polski y z Witoldem y ze wpytami był
 porażon / pchorągiew świętego Jerzego wzięli / pod kchora byli Czechos-
 wie z Morawcy za pieniądze / które Jan Żarnowski Czech sprawował
 khoru potym część stracił / potkał się potym snimi wś Polski statim
 grzmotem iakoby się wielka wieża obaliła / przelomili wpytet lewy rog /
 aż się o żadnich ludzi oparli / widząc w sobie wielką dziurę Prusowie /
 postąpili

Zindran.

Poselsstwo Ju-
fale.

Kekierzye
Deeber.

Porazili Pola
cy.

Pojmali Pru
sowie.

Postąpili się na zad/naszym serce dobre uczynili/znowu ścinaście offo
także wiele y chorągiew przywieśli/ postąpił się o Polat/ ale wstępnie
na zad / śniech to ieden takt meżny był Niemiec/ Kisterzpe Deeber o Lusa
ciey/pozłocony pas miał na zbroi/ a w białym taphurku/ przebił się
przez ofny polskie/ blisko krola bedąc/ od Zbigniewa z Olepnice (ktory
był potym Kardinalem) skona zrazon/ potym go krol rohatina na
ziemi przebił/ od piechych zdupion. Te ścinaście offo sprawował ieden
Komendator na białym koniu bedąc/ wołał glosem aby się tu prawey
stronie obroćli/ gdzie była chorągiew krolewska namieszpa/ także uczyni
li/postąpił się o Polat dobrze/ długo s sobą czynili/ na ostatet w tolo od
Polatow ogarnieni/ y na glowe porażeni: w tym wepstu zginał Pru
sti mistrz o Komendatory/ ktorich Silwius piše być o trzysta/ pojmani
trzysta Szczęściście przez Stąrbka z Gory/ cheż Konrad biały trzysta
Olepnickie przez Czechą z Salce/ a ci byli o Pruskiey strony/ bedąc z na
rodu krolow Polakich/ pojmani też Kerczdorf o towarzystwi/ yini Niem
cy rozmaitego narodu/ w obozie ich albo w slankach należone były ro
zmaite przyprawy na Polati/ pfoi na lotem z żywicą a z wostiem na
puszczane tu meżem polatow/ lancuchy co się na noc w kelo zamys
kali/ wypła było dosyć o nich/ ale ie tazar krol zobebac dla takich iadow/
goniono ie na ście mil biąc/ liczbą ludzi Pruskiey wspaniałych okolo pią
tadziesiąt tysięcy/ Silwius piše o czterdziści tysięcy/ działo się to we wtore
kow dzień świętych Kozesłancow/ lata iato wyspły sto/ ciata zadenie
snych poćciwie chowane były/ a nowotni pojmani wolno wypuszczani
byli/ bo ci za muśenim walczyć musieli. Potym krol oblegił Malborg
na dzień świętego Jakuba/ ale iż Witolt pochrzchał się wymowil do do
mu/ także trzysta Wazowectie/ przeto y krol od obleżenia postąpił o
świętym Matheusiu/ a do domu iechał pobrawszy Pruskie wzięnie y
chorągwie. Prusacy znowu się zbierali y ludu inego nabyli o Sasi/ y
od Zigmunta krola Rymstiego. Bacząc to polacy zbierani družyną
z maley y wielkiey polskiey y z Wazos/ ktorych było okolo pięci tysięcy/
Prusow też zbieranych okolo dziesiąci tysięcy/ zastąpili im o Koronowā/
pochtali się spoku/ bili się chāt meżnie aż się wszyscy spracowali/ zawo
lal ieden na odpoczwanie/ wszyscy przyzwolili/ a gdy sobie czola spocie
rali a wy

zali a wytechneli/dawszy sobie znaki wderzpli w sie nie folzuiac sobie/ w ten czas Miazg Jan z Ostrowca z domu Zoporow/ przebil sie do chora gwie ich/choragwego scial a choragiew pochwycil/ za pnie sobie weth/ knal/ przypiechal do swoich/ skazil serce Prusom gdy choragiew stracili/ podali tyla a nasy je gonili a bili/ a to prawa bitwa byla.

Bitwa Znamie
nuba.

Tegoż roku Sciborz s Sciborzyc Polak wojewoda Siedmigrze/ ki/ miazg s soba dwanaście choragwi/ z rozkazania Wygmunt a krola Czeskiego y Begierstiego/ wybral y spalil stary szdecz y kilko wsi. Miazg sy sibravsy sie/ ktorzy byli przy granicach od krola zostawieni dla przysgod/ porazili go/ ledwa sam uciekl do Bardowa/ a tak tego roku Polacy znamienite bitwy otrzymali.

Polacy wy
grali.

Ta drugi rok/ to jest 1411. stala sie zgoda miedzy krolm Polskim y Witoldem/ a miedzy Conradem mistrzem Pruskim a Konthory tego nie barzo wdzieczna Polakom/ tym obyczajem: Krol Polski mial wyhytki miastha y zamki wrocic Pruskiemu mistrzowi cokolwiek przez waltę wziął/ wieznie wyhytki wypuscic/ thez/ aby Smedzka ziemia po smierci krolewsticy y Witoldowej byla zapisana wiecznik tu Prusom/ a Pruski mistrz krolowi Polskiemu mial dac sume za tego wtarty stho tysiac kop groby plustich.

Tego czasu krol Wladzyslaw siedl pieksti z Niepolomic do Krakowa nawiedzajac miejsca swiete/ a przed nim niesiono choragwie Pruskie ktore w kosciele na zamku na pamiatke zwyciestwa zwiezano.

Pruskie cho
ragwie.

Rata 1412. Wyprawil sie krol Wladzyslaw

do Begier/ a tam byl od Wygmunt a krola Rzymstiego woziecznie przyiet/ y wrocil mu zasie korone/ iabtko/ sceptum/ krolewskie/ ktore byl Ludwиг z macierza wyniosl/ darowal go ktemu Wygmunt skatula srebrna pelna kosci swietych/ signetem Ludwигowym iestze zapieczeto wane. Przypiechal potym krol Wladzyslaw do Rusi/ a wthen czas dal koscioł Ruski z zamku Przemyckiego swietego Jwana s kwadratu ciosanego na dol sniesc/ ktory iestze y dzisie jest w Chorze wielkie koscioła swietego Jana/ z narzekaniem wielkim Rustim/ a w ten czas poslo

Zwrocenie ko
rony Polskiej

Spiska ziemia

Wiek od króla Zygmuntchą z Węgier przyjechałi swąk Zagiellowego/
Jan Strzygowski Arcybiskup/ a Michał Kuchmistrz wojt nowego
Mazowieckiego/ prosiąc króla/ aby mu pożyczyl czterdzieści tysięcy kop
herców grochów potrzebnych na Cesarstwo/ prosili też aby król twierdził
Pruskiego mistrza o przejęciu sumy/ bo był król Władysław ten
sumę od pruskiego mistrza wziął w przepadku/ iż nie dał sumy na
mówione czasy. A tak król Władysław za radą panów Polaków/ po
życzył przejęciu sumy Zygmuntowi królowi Węgierskiemu/ pod
zastawem rękawu tatkiego/ jeśli ich pierwszego roku nie wróci/ tylko su-
mę przepadnie/ wtorego roku tatę dwie/ trzeciego tatę trzy/ aż cho-
wa niechcący poczęt weszło.

Ziemioczenie
Litwy i Pol-
ska.

Lata 1413. Litwa drugi raz tu Polaków przy-
jęta p. zapisana była przez sprawę Władysława króla za służbę
przejętą o przyzwoleniu Witostowym/ abowiem król zaśluzonym
Rycerzom Litewskim/ herby panów Polaków rozdawał/ o przyzwolen-
niu ich/ za ich dary wślachcił ie/ o czym hercy stoi na listach gło-
wnych ziemioczenia Polaków z Litwą.

Zmody:

Czego też czasu Zmody potrzebna jest/ ktorzy iako ino bydło żyli na
świecie/ chwalcąc ogień/ psali w lesie/ a dusze na grobach karmiąc/ w ro-
zmaite czasy wierząc/ a biskupa im w Niednikach zależył.

C Zmodyta ziemia leży między Prusami a Litwanami na połnocy blisko
morza/ mając Litwę od południa/ krągina jest zimna/ mokra/ kłosa/
w miody/ zwierzęny/ dobytek obfity/ Lud w niej prosty a niechwały/
mówić ich nikt nie rozumie/ jedno sami sobie a Litwa trochę/ przeto gdy
ie trzęszono/ musil sam król do nich tłumaczyć/ o pacierza wzięć/ wpał
że iuż dziś wiele ich Ruski iężył umie.

Lata 1414. Król Władysław z Witostem
wyprawili do Prus szatim wojtem tatkiego nigdy nie mieli/ bo-
wem słowu dosyć nie użyli Krzyżacy iako mieli sumę na trzy czasy
do roku rozłożoną połozęć/ tho jest sto tysięcy kop grochów psących/ gdy
tam wiele miast w rękę pobrali/ A gdy Brodnice oblegli/ przyjechał do
nich Papieski posł/ który między nimi potę do dwu lat postanowił/ aż
by było po

by było po Concilium w Conſtancii/bo tam było ſebrańie duchownych
na ten czas/gdzie Huſa Jana ſpalono/à potym Papię miał miedzy
imi z gode wciągnie/dla tego zaś krol s Pruckich ziemie wypiechal.

Lata 1407. We wtorek wielkonocny miſieſz

Budek káznociá v ſwiecey Barbary/opowiadał na kázanu ludziem
iż Żydowie dziecie Krzeſcijanſkie vmeczpli/ pćiskali na káplana gdy z
Bożym ciakem ſiedł/ſtey przyczynny poſpolity cżłowiek rzucił ſie na nie Żydow moż-
dawſzy ſobie znáti/wiele ich pomordowali y ſtáthki pobrali. Klimunt z dowanie.
Moſkorzowie ſtaroſtá Krákowſki/ Miſtoſay Litwo s cżeládzia zamko
wá zbroyná/ zięcháli z zamku à rozwádził ie/ y ſtraż nad nimi poſadzy
li/àle ſkoro vciecháli/znovu ſie na nie rzucił y pomordowali/ pobraw
ſy ich rzeczy/ miáſto ich zápalili/ ktorzy na tym mieyſcu mieſtáli gdzie
koſciol ſwiecey Anny podle muru y w pędzie okolo Colegium/ gdzie zgo
rzało tilko olic y koſciol ſwiecey Anny Colegium ledwo obbroniono/ Nie
ktorzy żydzi cheąc gárdla ſwe zachować vciekli na wieże nad forte ſwie
tchey Anny/ ſtamthąd ſie bronili/ à gdy ie zápalili dáli ſie im na laſte/
trwał ten gwałt cały dzień aż do zámirſku/ gdzie było wiele żydow pobi
tych/ y wiele ſie ich pokrzyſło z dziećmi.

Etegoż roku krol Władziſław poſadzał ty pány Polſkie/ Jakubá s
Kobylan z domu Grzymálow na gorny zamek Lwowſki/ Andrzejá ſpoſadzani pa
Reczyná z domu Poporow/ na zamek Krákowſki/ à Miſtoſay Chrzánowie Polſcy
ſtowſki z domu Szerzegomia wywołan/ iż miał na nie podeprzenie o
krolowá Anne nieſlupne/ przez pomowé Witoltowe/ ktorzy wladal kro
lem/ wſháł ſie ſtego wywiedli/ y byli wolni.

Lata 1412. Ernestus křiáſe Káruſkie przy

iechawſzy do Kráowa/ wziął za maizonte Cymbárte core Semowit
owe křiáſcia Mázwectiego/ ſieſtrzenice krolá Władziſławá/ kthora
potym vrodziła Friderká trzeciego/ Cſárzá cyeá Máximilianowego.

Lata 1415. Alexander Baſaſki wojewoda z

Joná p z Ry. křiámi ſwymi przyiechawſzy do Sniátcyniá/ oſbowniti in
R n n 2 ſe krolew

nie krolewskim wdziatal. Zegoż czasu poslowie s Konstanthinopola
przyniechali prosiac o wspomozenie spizga/gdy od Tortow glodem w obla
zeniu wciśnieni byli. Zego też roku Cometa byla/y Nus Jan spal on
na seymie duchownym w Constanciey/ na tym seymie Arcybiskup
Gneznenski wyprawil sobie listy iz sie primasem pise.

Arcybiskup
Prumss.

Lata 1 4 1 8. Witost maiać brata w podejrze
niu Swidazala dal go wsad ic na trzemieniec/ ale mu Nus pefolgo
wala wiezienim/ przeto wciśkl do krola Zigmunta/ potym na tego przy
czynę dal mu Witost Nowogrod Siewierski/ a tam byl do smierci Wi
tostowey. Zego czasu po smierci Solcana Czarza Zatarskiego/ kto
ry Witostowi dawal pomoc do Prus y wszedzie/ tego syn Keremberden
wstapil na oycowskie miejsce/ wielki nieprzyjaciel Witostowi/ ale przes
taw temu Witost pobudzil inego czarza Bethsubula po Zatarsku Zach
tamiy/y Cesarzem go wezynil w Wilnie/ oblozyl go w zlotoglow/ przy
lga/ y wpył swe Zatary do tego/ a stad byl wielkim przyacielem Witost
wi y pomocnikiem w kazdy potrzebie/ al potym od brattha rodzzonego
Zarcimferda zarzazan.

Spolue biece
Tatarow.

Lata 1 4 1 6. Anna żona wtora Jagiellowa o

Trzecia żona
Gastoltowa.

marła/ potym czecia y izbice Granowska z domu Pilickiego Ottow/
flub zarazem byl w Sanoku/ ktory dawal Jan Kzpowski Arcybiskup
Lwowczy/ ale juz niewiasta byla stara schorzala/ miala przed tym trzech
meżow/ Dylawa/ Łacka z Morawy/ y Granowskiego/ przeto plodu
mnie nie mogla/ dla czego to nie w dzieczeni slachea y panowie od nich
przymierowali/ a zwlascza to iz wnet oprosila o krola/ aby ten syn Jan
Granowski s Pilce na Grabstwo byl przelożon a niektore ziemiany tu
Jaroslawnu w Wasi swie swoim mial/ ale chacie danie bylo skazono
przez pany zwlascza przez biskupa Krakowskiego Kancelerza korony
Polskiej/ potym w tizylata po slubie umarla/ a w Wansionarskiej
kapli y w Krakowie pochowana z radezcia pospolitego czlowieka. W
pominali panowie y Kyncerstwo krola aby czwartha zone poigl/ zwla
scia Dfike/ to jest z usemia/ krola Czeskiego Wacslawa core/ y juz byl
na to przystal/ al. mu w tym przecazil brat Witost/ ktory go namo
wil/ iz po

Granowska.

Offia.

Wit/iż poiał za małżonkę Zowkę czorę Zwaną Książecią Kijowską
go synowca swego od Andrzeja brata syna/ cudną y urodziwą/ Łachą
1422. po tej żadnego poiazu nie wziął/ w Grodnie otrężona y odda
wana była krolowi/ bo Ruskiej wiary była/ a dano im imię Zofia.

Zofia cswa
ta żona.

Tego czasu Czechowie posłali do krola Władysława aby ich pa-
nem był/ ale sie im tego wymówił/ iż oni są oderwani od posłuszeństwa
Kijmakięgo/ przeto posłali do Witolda brata jego w tej rzeczy/ Witold
sam nie iechał/ ale brata Korybuta posłał swoim nakładem/ wziąwszy
dozwolenie u krola Polskiego/ Jadąc przez Morawę Wniczowā dobył
dawny korzyść służebnym y spalił/ iż mu przeciwni byli/ przypiechał do
Pragi dala mu poselską w wyjętę. Krol Zygmunt nie był tego wdzies-
ezen/ dla czego przypmierze zaśie wniwecz obrocił/ ktore był postanowił
miedzy Prusami miedzy kroliem Polskim z Witoldem/ o rziozā Miela-
nā/ wpatżę potym ta rzecz zgodzona była na drugi rok/ cho iesth Łata
1423. w Kijmarku tym obyczajem/ iż by zaśie krol Władysław y Ja-
giello wyprowadzili przez listy y posły Korybuta s Czech/ aby też Pruski
mistrz s kroliem Polskim zgodę/ ktora Zygmunt krol o Miela nā miedzy
imi postanowił/ dzierzeli.

Corybut do
Czech posłał

Tpo tej zgodzie/ krol Władysław omyślił wesele znamienite Zofiję
krolowę wzięć/ lata 1424. na ktore prosił krola Kijmakięgo Zy-
gmunta s krolowā y Erytā Dunickiego krola/ przypiechał też na koro-
nację ich Cardinal s Placenciję rzeżony Branda/ tytułu swiętego
Elimunta/ też y Korybut s Czech na ich wskazanie przypiechał w pocze-
cie pięci set koni. Był też y Lodwig Baworskie książę brat krolowey
Francuskiej/ ktorzy nie był proson iedno na widzenie przypiechał/ y był
wdziecznie przywiez/ Były też książęta Mazowieckie y Opolskie/ Cieszyń-
skie/ Kaciborskie/ Kofienickie/ Żeganińskie/ Świecimskie/ Opawskie/
Książęta/ od Pruskiego mistrza byli dwā Comendarze Toruński y El-
biski/ także książęta Litewskie/ y biskupi Polscy z Archibiskupem Gne-
zieskim Wojciechem/ wszyscy w iedney izbie iedli/ ktora zwano Łasko-
wice/ siadł w środku krol Zygmunt/ po prawey mu stronie siedział krol
Władysław/ po lewym Cardinal z innymi biskupy/ po lewey stronie Zy-

Goscie wielcy

Łaskowice.

gmuntą siedział król Duński s křiążety p z inemi pāny swieckimi / pie-
tnasie dni w Křatowie mieřkali / wtwardziwszy miedzy sobā wicęzny po-
tę roziechali sie precz. Korybut nad wolā krōlā Polackiego iechal zasia-
nā krolestwo Czeskie / ā gdy nie chciał ich wiāry dzierzeć nie sprzyjał
mu / przeto musil od nich z lekkością wiechāć.

Pata 1 426. Wrodził sie Jagiełłowi pierwszy

syn z Josief / prz. z Wopciechā Arcybiskupa Gnezn nskiego nā zamku
Křatowskim ożrzon / dano mu imię oycowskie Władzysław.

Syn Josiefy.

Syn Trzeci.

Nā drugi rok drugiego synā wrodziłā / dano iemu imię Kāzimirz / che-
rychło umarł / pochowan w Křatowie nā zamku prz. d ostarzem swie-
tego Křāzimego / ale w żywocie Josief trzeci syn Władzysławowi był /
ktory sie wrodził lātā 1 429. dano mu też imię Kāzimirz. Baczāc Bi-
tolt dwu potomku Jagiełłowych / boiāc sie o křieřstwo Litewskie by nye
przypilo nā krolewice Polackie / szukał rād / chākież obyczāiā / ktorzymby
mogl dziedziczość mieć nā křieřstwo Litewskie / cākież iakoby mogl p to-
rone tego otrzymać nā krolestwo Litewskie / wni pšlił pierwszy zwadzić Ja-
giełłā z Zygmuntē / ā w tym powoli korone sobie wyprawić / ā gdy
tā drogā nie mogl postępić / wrócił sie do Zygmuntā krōlā Křmōskiego
p Begierstiego w ten rzeczy o pomoc. Król Zygmunt māiācz s nim o
tym tām nā rozmowę / wczynił s nim w Łucku / puscivszy glos / iż dla
rzeczy pospolitey Polackey / Litewskēy / p Begierstēy. Władzysław nie
wiedząc co sie dzieie zā prozbā krōlā Zygmuntā przyiechāł nā on s nim
do Łuckā / chākież Bitolt nā smowit. Zygmunt rzeczą serokā powie-
dział tego być pożytek wszytkim / aby Wālaskiego wojewodę wygnali p
z ludem tego / ā ludzmi dobremi Polacki / Kusiā / albo Węgry osādzyli /
gdynż Wālāsy wiāry nie māiā / ā drapicstwem żywā. Król Polacki po-
wiedziāł / iż sie im tego nie godzi wczynić / gdyż Wālāsy sā poddani krole-
stwu Polackiemu / ā iesli jest ten albo wiecey złych / cżemu ich nie karāć
ā nie wszytkich / przestawiv tego / rzekł Zygmunt / aby przyzwolił król
Polacki nā koronaciā bratā swego Bitolta / ktory i s sławny p zachowā-
ny o wszech krōlow Křesćianstkich / ścżego by miał wielkā cześć p sławę /
p pomoc przeciw kāżdemu nieprzyjacielowi. Bitoltowi sie tā rzecz po-
dobālā / ā

Dobala / ale Jagiellowi s Polaki nie bärzo / dla czego rano panowie Pol
scy krolowi swemu kazali przecz iechac / tatze wdzialal / a oni tam zostali
y zamkneli to miedzy soba / poslac do Papieza o przyzwolenie na krole-
stwo Litewskie / Polacy tez poslali do tegoz Papieza Marcina piatego /
aby na tho nie przyzwalał / gdyz Litwa iest zjednoczona s krolestwem
Polskim . Papiez poslal trzy buly przez swego posla zakazujac korony
Litewskiej / iedne bulę Zygmuntowi Begierstiemu krolowi / druga
Witoltowi / trzecia krolowi Polskiemu y Witoltowi / aby iechali do czch
a wytorzeni / Dusowe sctce y Zyske iego nastadowce / wyatze Zygmunt
zjednal wypteko y odierzal co zadal z Witoldem za pieniadze o Papieza
Abowiem Jan Czarnkowski podkomorz Poznansti z rozkazania kro-
lewskiego poimal posly / Doktora bapiste Cygalla wlocha / y Zygmun-
ta Koch Niemca / ktorzy listy niegli Witoltowi / na ktorych pisano iz to-
ronie dwie sie do Litwy / iedne Witoltowi / druga Julianie zenie tego / w
tych tez listach bylo potwierdzenie zjednoczenia ich / tho iest Prusow / Li-
twy / Litwantow / y Begrow . Wyrozumiawszy Polacy lige ich / ruszy-
li sie panowie Polscy / Gandiwoz Ostrorot wojewoda y starosta Kra-
kowski / Dobrogost s Samotul kapelan Poznansti / Jarand z Bru-
dzewa wojewoda Znowolawski / iako misowntcy rzeczy pospolitey
bez rozkazania dobrowolnie / ciagneli do Sasi / y polozyli sie miedzy la-
sy gdzie zowa Turza gora / aby posly pochwyrali s toronami przerzezo-
nemi / ktorzy przez Pruska zemie chcieli snimi iechac do Litwy / ale sie
ostrzegli przeto sie ku poludniu obrotili do Begier do krola Zygmunta
Wllypaw by to Witolt z melantolicy niemoc mial / w ktorey umarl / la-
ta 1430 . miesiaca Pazdziernika .

Witolt chcial
byc krolew.

Czarnkowski

Nieustawicz-
nosć Papieska

Smierć Witol-
towa.

Po smierci Witoltowej Wladyslaw krol Polski nie radzac sie rad-
swoych / dal Swidrigatowi ksiestwo Litewskie czlowietowi przychliwie-
mu a nieustawicznemu y piyanicy / Obaczysz to Polacy Przyczko
Kierdeciowie / Teodoryt / Michal / Wuzilo / bracia z Duczaca / Krupyna
z Galowa przyciagneli pod Kamieniec a poslali do starosty Kamieniec-
kiego Drogierza wojewody Wileńskiego / aby do nich szedł z zamku po-
wiadajac pilną potrzebe rzeczy pospolitey / ktorzy ieyce nie wiedzial o wi-
toltowej

Swidrigal
krzyżem.

Tarło Topor

Chrytry list.

Baba poiman

Prusowie żar
dzili.

kultowcy smierci/ A gdy tak wdziałal poimast go y związali/ a w zamku
tak Kamieniec iako inie sie w wiazali tu Podolskiej ziemi na krola Pol-
skiego/ a od tego czasu Podole tu krolestwu Polacemu przysluszcie/ dla
czego Swidrigal gdy sie dowiedzial krola nie wciel mowiac/ thy krolu
dzierzales mie y z Nicoltem dziewiec lath w wiezieniu/ bo byl na Krze-
mienicu w wiezieniu od Nicolta/ ale wciel sniego/ mogli ci bych to teraz
oddac/ y tak/ iesli mi Podola y Kamienca nie wrociš/ stad cie nie pusz-
a do wiezienia wsadze/ takiez y dworzanom tego Polakom grozil/ a sty
przyczynny iuz bylo pomowiono wshedzie w postronnych krolestwach y
y Papieža/ aby krola Polskiego brat Swidrigal wsadzil/ przeto iuz byl
Papież listy poslal do Litwy/ aby byl krol Polski wypuszczon pod zla-
twami/ Polacy tez iuz byli gotowi z Litwą czynic o to. Krol Władzis-
ław wychodząc snim trudności/ poslal na Kamieniec Tarła s Szczeka-
rzowic Toporeżyta do Michala Buczackiego moeno przykazuiac/ aby
temu Michalowi Babcie (ciemwin byl) dal w wiazanie w Kamieniec y
w Podole na Swidrigala/ Ale Andrzej s Leczynna/ y Mikolay Drze-
wicki/ ktory mial pieczęć krolewską/ napisawszy listy w most wlepili/ da-
li poslowi Tarłowi a roztazali aby gi dal Buczackiemu albo mieszcza-
nom Kamienieckim/ a powiedzial im tak wstnie/ iż chegli nie zbladzie
niechay swiatła w mostu hukaię/ a na lisciech stalo iż to krol w wiaz-
nie kazal dac za mušenim a nie z dobrym wolem wychodząc wiezienia. O-
baczywszy to Buczacki/ wsadzil do wiezienia Michala Babcę/ y Tarła/
a zamkow nie spuscil/ a w tym czasie Jagiello z Litwy wiechal. Swi-
drigal woysto sebrawszy ciagnal do Podola/ kthoremu Władzisław a
swym ludem y s podolany zastapil/ lata 1431. na dzien s. Margos-
rżety w Lucka/ a tam iedno harcowne poraziliby/ bo wzieni miedzy so-
ba przymierze do gromnic/ A w tym czasie wojewoda Balasty oldowa-
nit Polski/ wpatrzywszy swoy czas podole woiowal/ Ale wnet krol po-
slal od Lucka Teodorita Michala y Muzyła bracia Buczackie/ y podo-
lany snimi/ ktorzy lud Balasty rosproszony poraziliy plon odieli. Pru-
ski tez mistrz Pawel s Kusdorfu/ zlamawszy przymierze kthore byl sy-
gmunt miedzy imi wieziora Mieleno postanowil/ ziemie Kujawską y
Dobrzyńską/ czasu w niebo wzlecia panny Maryey okrucenie woio-
wal/ wpatzil

wał/ wśatże Liwlaney/ ktorzy sli Prusom na pomoc/ prosili chłopi po-
rązili/ ktorych sprawcami byli/ Jarogniewski Wysemburcki Jan Ko-
lnski Prusacy/ y czterzy chorągwie na znak zwycięstwa do Krakewa
przyniesli/ ktore między drugie zawieszono.

Liwlanckie
chorągwie
Swidrigali wi-
pędzon.

E Na drugi rok Cometa była wielka/ znaczyła opadeł Swidrigalowi
ktorego brat Sygizd albo Zygmunt Szarodubski krąże wygnal z
Litwy s przyzwoleniem krolewskim/ a sły pr. peżyny Władysław Zy-
gmunt za wielkie krąże Litewskie w Litwie wstawił/ dla czego trzci
raz było zjednoczenie Litwy s Polaki/ pod przysięgami y s krążeciem
ich Swidrigalem.

Rata 1432. Margrabstwo nowe wojowali
wi. loży Polacy z Czechy/ ktore przywodzi Czaplo s taboru Czeskiego/
gdzy przyšli do Pomorskiej zemie/ zepili sie s Krakowiąny/ ktore był po-
słał Mikolaj z Michalowa Kascelan Krakowski/ wśytkie Pomorską
ziemie/ okrom piąć nase wsi/ spustoszyli.

E Zego czasu krol Władysław od stąrosści chore oczu miał/ tak iż Bos-
zego ciała widzieć nie mogli/ aż mu ie kapłan blisko przynosił/ czo daki
to bąrzyjczy porzela sie w nim choroba rozmagac/ Gdy był w Przysewie
aby sie nie zalegal w chorobie/ iechal do lasa aby słowitą słyszał/ y słuchal
go do poł nocy/ po swietym Wojciechu w piątek/ Doktorowie pomo-
wili by przeziabł/ przyiechali do Grodta w sobotę swiatheczną/ siedząc za
stolem s posly Walskiego wojewody febra go ruszyła/ a siedmnaście go
dni trzymala/ przyiawszy państwo swiatos. i ośmianiego dnia Maia w-
marł/ w Krakowie pochowan po prawey stronie kościoła/ znat śmierci
tego była kometa ktora trwała trzy miesiące. Zhen był wielkim przesła-
dowca z bracią swą krolestwą Polskiego potki go był pan Bog trztem
swietym nie oświecił/ człowiek był serea dobrego/ wrody sredniy/ twarzy
dlugicy/ wśu wielkich/ głosu miąsżego/ oczu czarnych/ malych y niespo-
koynych/ niewczesnostiam przywytkly/ iako iest/ zimnu/ głodu/ wiatru
dymu/ prągnieniu/ ląknieniu y gorącu/ myśliwem sie obierał/ Sobo-
lich ani żadnych kosztownych hat nie miał iedno bąrnie wo zimną/

Śmierć i Agiel
kowa.

Okazanie i da
giellowo.

nà walei nie skwapliwy był/ kthore wlecey przekladał nà inż niż nà sie/
w łazni trzeciego dnia bywał do południa/ spokoiecm bywał/ nàd zło-
czyncami był litościwy/ winà ani piwà nie rad piyal/ tylko wode przy-
prawną/ w on sie chronił zowac to zgaga/ w łosciele dlugo bywał/ wbo-
gimi nie gárdził/ sam ich krzywdy słuchał/ iedno nà skazanie leniwy/
Miał też w sobie wiele obyczajów mściwychskich około czarow/ kthora
była Kusza/ gdy s przngody piwcy lewy bot albo trzewik obul niż pra-
wy/ on dzień niefortunny minimal być też niżli z domu wyszedł/ piwcy
noga kolko zakrył/ w podnośenie Bożego ciała cokolwiek około siebie
nalażł blisko żmiał to y zwinął oplunąwszy żarzucił/ A gdy był od Bi-
skupow przestrzegany o to/ odpowiedział iż tho nie są żadne czary/ ale sie
tak rozumieć być nieżemnym prochem y wżgardzonym przed oblicz-
noscia Bożą/ iako ten proch albo wiecheć ktory żarzucam odemnie/ w
därzech sie nie tochał/ co miał Kycerstwu rozdawał/ narod swoy Litew-
ski bärzo miłował/ tak iż wpyłki kłopoty Litewskie Polska musiła za-
stepować od Prus/ cokolwiek tam Litwa broiła/ y wlecey sie starał o nie
niż o swe krolestwo/ tak iż go moga dziś zwàć oćcie oczynny swięcy/ bo
ie on gwałtem nà krzesł swięty sam nawrocił/ Nà budowanie y opras-
we miast był niedbaly/ tak iż ich wiele obleciało za niego/ ktore Kazimirz
wielgi murować dał/ Collegium dał zmurować/ y łosciołow wiele po-
zaktładał/ w Lublinie swiętocy Brigity znamowcy piwcy żony Edwigi/
klastor swiętego ducha w Sączu/ też panny Maryi nà piastu przed
Krakowem/ drugi nà kleparżu swiętego Krzyża/ w Litwie w Miedni-
tach/ w Wilnie/ w Kijowie/ w Chelmie y wiele innych nàdał y pozaktła-
dał/ zamkowe mury w Krakowie wysłłcy wyniosł/ burgrabiom też tego
zamku ktore był Kazimirz postanowił/ dziesiaciom grzywni płatu każ-
demu z osobnà podwysłłcy/ nà każdy rok tu pięćdziesiąt grzywni/ tym
obyczajem aby każdy s nich miał gotowy ton y szelcà zawdżdy tu po-
trzebie wsłłcy/ kiedy Starosta albo Podstarości potrzebe opowie.

Latka 1433. Alexander Woiewoda Wala-
on po śmierci swy zostawił po sobie ze dwu żon dwu synu/ Deliasa y
Ceslana/ Deliasa kłopoty lepece od oycà był nàznaczon nà woiewodctwo
Wala-

Zakładał ko-
ścioły.

Burgrabye
Krakowscy.

Piercy wo-
iwodowie.

Walaſkie/ przeto brata Stefana wygnal/ y matke iego wtropil/ Ste-
fan gdy wiechal przed bratem/ Multany y inne ludzi gorne k sobie przys-
ciagnal/ y od Zutow wziawſzy pomoc wypedzil Deliaſa/ ktorzy wiekli
do Polſki/ y napierwcy byſ opatrzon dzierzawą dobrą/ ale potym kweli
Stefanowi poiman byſ od Jana Coby/ y na zamet Siracki peſlan/
gdzie byſ pod ſtrazą/ a thak panowie Polſcy wezwniwſzy ſym w Siras-
dzu/ zamitneli co/ iżby Deliaſ nie byſ puſzczon aby Stefan oſdowal.

Lata od narodzenia Krystuſa 1434.

Władysław syn

Jagiellow na krol-
stwo Polſkie wybran y toro-
nowan/ czaſu ſwietego Jaa-
kuba Apostoſa/ od Kreciſ-
wa Polſkiego w Kralu we-
na co tez przez poſly ſwe prz-
zwolili/ ygmunt kiazę Et-
teſkie Echeſan wojwoda
Walaſki, y kiazęta Maza-
weckie Eme wit Kazimirz
y Boleslaw/ Ale Spytkeſ z
Melſyną/ Abraam z Ba-
ſyną Pożnaneſi Eedzia/
Jan Strahſ Koſcielnik nie
chcieli naſi pr: yzwolic/ dla ie-
go mlodych lath/ y dno na

Mazowectie kiazę/ ktore ze trzech wotowali/ wſakze gdy im tego pano-
wie radni ſluſna przyc: yne powi: dzieli/ y dowiedli deſietem ſ kiazę fro-
la Kazimirzowych deſietow/ koſcielowi Kralowſkiemu danym/ przy-
zwolili/ bacząc tez co po nim iż byſ opcu podobny w wrodzie y obyczajach

Kilia.
Bilabrad.

Tegoż roku Deliaś przerzeczony wojewoda Właski z zamku Si-
tackiego z więzienia uciekł y wojował Właską ziemię/ Potym Krol
Władysław pokonał ie y rozdzielił wojewodztwem/ Deliaś wziął tch
krainy snami w samiecie/ Szesan od Morza y zamek Bilohrad s
Kilia/ A tak Deliaś krolowi Władysławowi ośd czynił we Lwowie na
dzien swietego Michala/ y postąpił dawać dwie setki wozow/ wyziny/
y czterysta Bchut Bayboraku albo Kofeyru/ temu też sto koni każ-
dy rot/ na co ie obligował przysięga y zapisek/ a krol mu nażnaczył y
postąpił zamku Włackiego/ aby tam miał sklad swoim skarbom przez
spieczny.

Lata 1435. Swidrigal s Korybutem bra-
zem/ ktorego syny zechowcie wypędzili od siebie/ iż nie chciał ich sekty na
śladować/ wziawszy na pomoc Zhatary Rusaki Lwlaney/ ciagneli do
Litwy przeciw Sygmuntowi/ kterym Litwa y Polacy/ nad ktoremi byl
Helman m Jatur Koblensti/ zastąpili y porażili. Tam poimawszy
Korybuta y Kosa Niemca nieprzyjaciela Polskiego/ obu utopili. Dru-
giego roku Stos Slezak Klobucko wybiał y wsi okoliczne/ ale gdy go
Zaremba Starosta Beluński gonil s slachta Wieluńskley ziemię/ po-
mógł wшыtek plon ledwa sam uciekl. Swidrigal bedac porażony u-
tracił wшыtek/ placząc prosil krola aby byl zachowan na takiey dzierż-
wie w Litwie/ krol przyzwolił ale go Sygmunt wypchnął precz iako nie
przyjaciela.

Korybut u-
pion.

Lata 1438. Dzierżef s Kitiwian we wtorek
miesopustny przytagnął wonoy pod Zator/ przystawwszy drabinty o
bieżal miasto/ mieżżany powiązał y tu posłuszeństwu Polskiemu kro-
listwu przypędził/ y Oswiećcimski kraj wшыtek/ ale gdy mu czeladz o
Siewiora przez opłistwo ich porażono/ osrod postu/ musil krolowi pol-
ski mu spuścić Zathor/ wziawszy od krola tysiac grzywien za naklad/
wszat po kilku lat krol Polski wrocił zais Zator Wacławowi Oswie-
ćcimskiemu kruzeciu/ pod tą umową y przysięga aby zamek Berwald
tu krolstwu Polski mu byl przywlapeczon/ a on sam aby też byl za wa-
żdy oddowonittem to jest Wianem krola Polskiego.

Zator dobył.

Oswiećcim.

Tegoż roku

Zegoż roku Schachmát Czarz Zátárski z wielkoscia Zátárov do Podola przypędł/ a porażiwszy lud znamięnity na miejscu izeiernym wielką škodę tam uczynił/ od tego czasu Zátárovie łacny stat przewiezieli do Podola/ ktorym potym częstokroć ziemie Ruskie ledą kiedy najeżdżali a pustoszyli.

T Zegoż roku była wielka drogość w Polsce/ tak iż ieden forzec żytą Deogose wielką polkopy był/ przez wielką mokrość.
ka.

T Zegoż czasu silny fałsz w monetach się wlał.

Moneta fałszywa.

Lata 1439: Spytko z Mielstyna/ zebrawszy

lud za pieniądze s przyciwił s poddanych zbrojny/ przypiechał na syem do Nowego miasta/ oboz zatóczywszy pod miastem/ gwałtownie go spody biskupa Włocławskiego Władysława wybrał/ takżeż dziekana krakowskiego Łasockiego/ Jana Cancellorza s Koniecpolą/ y Jana Glowa cza z Oleśnice/ y samym lektorsci wyrzadł/ y wiechał do obozu. Krol tak zał sie wpytkim przeciw temu nagotowac a on też był gotow/ tam w potkaniu zrażon skonił y zabyt Spytek.

Zabit Spytek

T Zego roku w Polsce była wielka zima/ skąd był wielki nieurodzay y głód dla zdychania od głodu dobytł/ ktoruemu pospolity człowiek odzierał snopki posytec y dawał ośmiercając iyczenie tego.

T Zego roku Zydrus Greczyn Arcybiskup Kijowski starał sie o to iakoby mogł zjednoczyć Ruską wiarę s Polska/ iedził do onca Pappesa do Rzymu/ tam go Eugenius uczynił Cardinalem y dał moc zjednoczena ich/ ale przypiechawszy z Rzymu gdy począł w Moskwie zacząć/ a rozwodzić y nauczać członków Krześciańskię wiary/ poimali go y dali do więzienia na Smolensk/ wpatżę nieborak wielek/ a wiecey bydlu temu kazać nie chciał.

Lata 1437. Sygmunt Cesarz krol Czeski

y Begierst/ iadąc s Pragimars w Znoymie/ pochowan w Wacaszdyniu/ na tego miejsce wstąpił Albrecht krąże Rátnskie/ Czechowie niektórzy posłali do krola Polskiego/ aby im za pana wstawił brata Kazimierza/ ktoruemu było 13. lat/ zwołając Zaborowie/ ktorých była moc

Do 3 wiecpa/

Kazimierz na
krolestwo cze-
skie iechal.

wieksza/ Drudzy też krola Rzymskiego Albrechta/ ktorogo Prazanie
przez Siliberea biskupa Constancjenskiego w Pradze koronowali. Krol
też Wladzislaw brata swego Kazimierza z wojewoda Poznanskiem Da-
storogiem/ Sedwoiem y Janem s Ezechyna wojewoda Sedo-
mirskim poslat/ dawszy im ludzi niemaly poczet/ ktorzy w Czechach
starali ty/ ktorzy na Kazimierza nie przyzywali. A tak Albrecht we-
zwawszy na pomoc krzyzat Niemietich/ tatcz elektorow Wegrow y
inych ciagnal do Zaboru s trzemi dziesciu tysiac ludzi/ gdzie Polacie woj-
sko lezalo/ ktorych też moglo byc czternaście tysiac/ ktomu dobrze okopa-
ni byli/ tam na kazdy dzien harc czynili. Zaborzanie z gory Polakom
byli na wielkiej pomocy/ przeto ich nie mogli pozyc/ Ale glodem strapie-
ni obie woysce bedac/ rusyli sie precz/ Albrecht do Pragi Polacy do Za-
boru. Wladzislaw krola Polskiego sprawili wojewodowie przez listy
o wielkiej moey Albrechtowej/ przeto Wladzislaw sbrawszy woysko
Polakow y Litwy ciagnal do Czech przez Slasko/ A gdy bylo w Spä-
wy/ przyiechal kniemu Jan s Ezechyna wojewoda Sedomirski powia-
dajac iz sie woyska precz rusyli/ krol Wladzislaw zasie na zad ciagnal
czyniac w Slasku wielka stode. Potym lata 1439. Papiez Eugenius
czwarty miedzy nimi wziął na zgone/ na ktora poslat swego Legat-
ta Jana biskupa Segincjenskiego miedzy nimi postanawiac/ ale gdy ich
zgodic nie mogl do trzech lat miedzy nimi byl pokoy zalozen/ rzechto po-
tym Albrecht umarl/ zostawirzysze ne brzemienna. Wegrowie chwia-
iac sie y tam y sam/ poslali do Krola Polskiego Wladzislaw a posly swo-
ie Jana Segiedzinskigo biskupa/ też Mathka s Zalonezu Słowani-
skiego Jana/ Emeryka Ochmistrza Jana s Perenu y Ladzislaw a
Palonezu/ zadajac go na krolstwo Wegierskie/ przeciw ktorym Kazi-
mirz s pralaty y s pany wyiechal/ a z wielka potciwoscia ie przyprowa-
dzil/ w niedziele wtora w post/ w koscieln na zamku Krakowskim posla-
stwo sprawowali/ na co przyzwolil krol Polski/ a tak o swietym Wop-
ciechu lach 1440. wptechal s Krakowa do Węgier przez Sadecz z
wielkoscia ludzi Polskich/ w sobote s. Trojce/ przeprawirzysie przez
Dunay/ wptechal na Budzyn gdzie od Węgrow byl przyiech potciwyc/
A w ten czas krolowa Węgierska Elzbieta porodyla syna/ ktoremu da-
no imie

Poslowie Wę-
gierscy.

no imię Ładziław / wkradłszy koronę zarążem go kazała na dzień święte
czny / Dionizemu Cardynałowi w Bielehradzie koronować / thakże y
dziecie y koronę potajemnie zaszła do Ratus / y dała ku wychowaniu
Friderykowi Cesarzowi powinowatemu swemu. Pánowie Węgierscy
chawłszy się na Budzyn chcieli koronować Władziława na krolestwo
Węgierskie / ale gdy korony nie nalezli / nie chcieli nigdzie pusić z mi-
sta Ładziława Wara / także Dioniziusa Cardynała y drugich czo byli
przniechali na głącie / ażby zamek Wysegrad spuścili / a koronę wrocili
thora była poruczona Warze przereczonemu / Wara gdy po koronę
szedł na Wysegrad nie znalazł ich w skrzyni / bo ją była przez tego widze-
nia krolowa ukradła / dla tego był Władziław koronowan s. Szeze-
pana koronę w Bisahrodzie w dzień s. Alexego / a stąd były wielkie ro-
znice między krolową Elżbietą a Władziławem kroliem Węgierskim.

C Po wypiechaniu Władziława s Polsticy / zabił w Litwie Czartory-
ski Zygmunt wielkiego księdza Litewskiego tym obyczajem / Zwykła
była Niedzwiedzica do niego chodzić na pokoy kiedy chciała / thak
że Czartoryski z drugimi w noc do lożnice tego we drzwi kolathal / ko-
mornik minimal by Niedzwiedzica drzwiami ruszyła / otworzył / a w ten
czas Czartoryski Rusin werwał się s towarzystwem wdawali go / pocho-
wan w jednym grobie z Witultem w Wilnie / dla czego pánowie Pol-
scy s křiążetę Mázowieckiem krola Kazimirza wiedli na wielkie křieś-
wo Litewskie do Litwy / chocia im tego krol nie roztązował. Litwa ra-
no wziąwszy Kazimirza z wielką radością / wybrali go na wielkie křieś-
wo Litewskie / aby się ich obyczajom y językowi uczył / nie chcieli go do Pol-
skicy pusić od siebie. Ale o Węgrych rzecz idzie. Stroną Władził-
wa krola obległa Błryka Grąbie Cyplyskiego na zamku Laurin / po-
mali go Polacy gdy wiekali z zamku / a then był powodem wpytkich ro-
sterkow / porazili też Ładziława z Gary z tego thowarzysmi / Enderz-
Bottos y Eryta zabili w Baccy / Dla tego krol Władziław dał obye-
mą Siedmigróckie województwo Władowi Mikolajowi / y Janowi s
Huniada / także y zamki pograniczne od Turkow dał Huniadowi prze-
łożony go na hetmanstwo. Krolowa zaś Elżbieta Janą Jestre Cze-
cha z Brans

Czarthoryski
Rusin.

Laurin

chą z Brandis na tych zamkach przelożyła Stárosta/ na Kopycach/
 Iskra burzył. Bardiowie/ Crmnicy/ Zoleniu/ Lutscy/ y wshedzie w gornych Bez-
 grzech/ ktorzy pynadźmi przynadewal strone Władysławowe/ y
 wziął pod krolew żoradę/ Operiab/ Scharyb/ Kipył zborzył y Kie-
 zamki Iskra pościadł. mąrk pod Polati osiadł/ Mikolaia Czayke y Komorowskię złupil y
 poimal/ ktorzy byli na Podolinu. Telefus zaśie do Agru przyciągnął
 wziął go y złupil Wegrzy/ y Polati ktorzy byli na nim poimal/ ale dru-
 dzy Polacy y Wegrzy sebrawszy sie poscigneli go porażili y poimali sa-
 mego z niektorými Czechy/ a dali w moc Agierskiemu bispowi. Krol
 Thelefus poi- Władysław dobył zaśie zamkow ktore byli posiedli Natupanie na grā-
 man. nicach/ a w tym Julianus Cardinal od Papieża przpiechał/ poiednal
 ie tym obyczajem takom pisał przy Węgierskiej kronice/ Nychlo potim
 Elzbieta krolowa Albrechtowa żona a matka Ładysława z niemoc-
 cy czyrwonej umarła/ zostawivszy po sobie dwie córce y syna.
 Elzbieta v- Krol Władysław pożasławiaivszy/ w Polsce zamki y cła grāniczne
 marła. cła zastawil na potrzebe Węgierską wyprawił sie przeciw Turkom lata 1443. y s
 krol. Cardynalem/ zdobywał zaśie zamtow od nieprzyjaciol w ziemi Rakięy
 a gdy sie dowiedzial iż Turcy ciagną przeciw temu/ posłał z woyskiem
 Turcy pora- Janą z Huniada knim/ ktorzy bez wielci przyşedł na nie porażil ie y ros-
 żeni. sproşyl/ czterdzi tysiace wiezniow poimal y dziewięć chorągwi Turckich
 wziął/ przeszli przez wyşteci krąginy Stowānstie aż do Macedoniy.
 Turcy posłał woysko na gory bronie Romanicy y Macedonicy/ gdye
 tam miedzy gorami znouu s Turkami wtarstami czynili/ abowiem Tur-
 cy mieli pomoc od wojewody Natulyskiego/ przeto wielki lud był/ s ciā-
 snych kątow na nasze strzelali smiele/ Bapa bacząc swoich ludzi wiec-
 ni z naszych/ potkal sie z naszymi ale porażon/ gdzie wiele Turkow po-
 mianych było/ drudzy na gory uciekli/ wpał dla mienysia ciāsnego y tru-
 dnego przebycia gor wroćili sie do domu. Kronika Węgierska pişe żeb-
 sam krol w ten czas nie był/ iedno Jan s Huniada/ ktoremu wyşteci sła-
 we samemu Janowi przypisuią a nie krolowi/ ale Calmach inaczey
 pişe/ a to była hosta porażta Turkow za krola Władysława.
 Poslowie s Polskicy przpiechali do Węgier do krola Władysława
 proşąc aby do Polskicy przpiechał/ powiadaie iż Zātárovie y Eleza
 cy wielkie

List 241

ty wielkie szkody w Krolestwie czynili przez kłusiestwo / radzili też aby odpo-
czywał na czas a s Turkim bitwy nie zwodził swą wolą / A w tym cza-
su przyjechali posłowie Eureccy do krola gdy był w Segiedzyniu s Car-
dynalem Julianem / żądając przymierza wiecznego / postępując wro-
cie wszytki dzierzawy w Kasciey ktore wziął Despotowi / chociaż dwu sy-
nu icmu wypuścić z wlezenia. Panowie radni s krolew radzili wziać
s nim przymierze do dziesięci lat / aby wrócił ty zamki w Kasci y / Go-
lutice / Żarnow / Smiderow / Krusowiec / Krowin / Seweryn / Stres-
brnik / Ostrow / Nowobardo / Szuryn / Kofnik / Lastowice / Zeliny
grod / Protopia / y inne w Albaniy albo w Kasciey / zaś Despotowi
Bulgaria z Adrynopolem przy Turku zostać ma. Postanowiony tho
posłowie pod przysięgami wrócili sie do Euret / dosyć czyniąc ugodzyc /
wrócili zamki przeczeczone Despotowi y dwu synu iego ktore już był po-
stąpił. Bacząc to Julian Cardynal zwielsz głowę dal znać Papielowi
tą ie przymierze s Turki.

Posłowie Tu-
recy.

Lata 1444. Nie podobala sie tha sprawa

Wlochow zwołając Papielowi / posłali listy do krola Władysława /
Franciszek Cardinal przelożony Papiesti nad okrety / też Burgundis-
kie^o trądzicia / Weneckich y Gennenskich przelożeni / taktież Constan-
tynopolski Cesarz opowiadając żeśmy zajęli ciśnie morze / nie może ni-
gdziey Euret przebyć z Nacoley do Romaniy / aby lud co nawiechy zbie-
rał wypędzić Turką z Greciey / a Julian Cardinal od przysięgi rozwią-
że. Krol w radzie będąc około tej rzeczy / chwiał sie y tam y sam nie wie-
dząc co czynić / ledni radzili na to drudzy rozradzali / na osthatet dal sie
namowić Cardynalowi / zwołając gdy mu Papięz wstawał / iż tego
przymierza nie mogłes czynić s Turkim bez mego wiedzienia (bo spe-
Wlochy barzo Turką bali) taktież inych krolow Krześcianskich / A thāt
ruszył sie tegoż roku krol Władysław s Segiedzynia ku Adrynopolu
przez Bulgarię nad Dunajem / za trzydzięci dni do Nitopolim przy-
ciągnął / Dragula wojewoda Walaski t niemu przyjechał / widząc
lud mały radził mu aby ty bitwy nie zwodził / bo iedno piętnaście tysiąc

Dragula.

P p p

ludzi miał

Potkanie Tur-
kow z Wę-
gry.

ludzi miał/ powiadałac iż Churek wlecey ludzi miewa gdy w łow y dō
na przeciezdze iedzie nie tāt na wojne. Amurat Turc gdy sie tego dos-
wiedział dziwował sie temu/ sebrał wielki lud z Azney ktoręgo mu nye
mogli zabronić Blochowic/ciągnął przeciw krolowi/potkali sie v Nar-
ny/ Napierwcy Węgrowie po prawey stronie v ktorych był przelożonym
bis. up Wāradinisti/nie mogli strzymać Chureckiego ludu/ pırzchneł
jedni prz. ciw Gallacie/drudzy tu Romanicy na gory/ tātież Wālasy
rosprzchnełi sie y tām y sam/ na ktorych miesce Franco Ban Julian
Legat przysłi bronić chorągwie swietego Ładziśława/ do ktorych krol
Władziśław przypadłszy wielką dziurę w Turcech wdziałal/ thāt iż iuż
poczęli byli wiekćac Turcy/ w Węgierskiej kronice stoi iż Jan z Dunia
dā rādził krolowi/ iżby wiezdzał bo bitwā przegrana będzie/ ā inego cza-
su seczęcia pātzył/nie chciał go krol słuchāć/ bacząc to Duniad v echal
ze trzemi tysiąc Węgrow przecż. Potym krol Władziśław obaczyl iż
wspytā moc Turcka na Jančároch zależy/rzućil sie na nie s Polaki/
thām od wielkości ogornion y zabitych. nāzaiutrz ācz sye długo bronil/
przy ktorym też Polacy wysłcy zbići/ jedno dwā wśli przecż Jan Krzespo-
wski ktorý był potym biskupem/ ā Grzegoz s Sānotā/ ktorý był petim
Arcybiskupem Łwowstim/ Była wielka žalosc po wšem Krześcianst-
wie/ mājac za złe pānom Krześcianstim iż krolā od tāt zbytniey ā sro-
dliwey śmiałości nie hāmowali/ A thāt zginął Władziśław v Wārny
na Kosowym polu latā wysłhey nāpisānego/ mājac wieku swego 27.
lat/ pānowal Polakom 10. laty ā Węgom 4. A w tych cżasiech gdy
krol s Turki cżynil w Węgrzech/ Slezacy cżynili wielkie škody/ przeciw
ktorým sebrawłszy sie Polacy dobyli Gorzowā y Ciecierzynā/ s ktorych

Zaic Raytar.

Tatarowie.

Winda ka Ja-
lu.

Trześien: cze
mie.

Kaptarstwo zbinālo/ spalili ye y wiele wsi inych. Czech Zaic w Wielu-
stiey ziemi wielkie škody cżynil/ plony y inę rzeczy do Rākus krolowcy
Złobieć s Polsticy przyganiał. Też y Tatarowie w Podolu wojowali
āż do samego Łwowa tego cżasu/ s ktorými sie potkal Winda k z Eli-
man/ āle od wielkości porażon y zabity.

Tego cżasu było wielkie trześienie ziemi po wšem swiecie/ ā w then
cżas otley opadł v swietey Kātarzyny w kosiele w Kāzimirzu/ āż po-
tym zbudowan latā 1505.

Latā

Rata 1 444. Sbigniew Kardinal y biskup

Krąkowski i inieby ziemie w Głascu/ od Wacława Cieszyńskiego siewior
go trążecią kupił wiecznie na biskupstwo Krąkowski/ za pięć tysięcy sy-
rotich grosy/ Potym Jan Konarski przytupił iniey Koziegłowy o Kry-
styną Koziegłowskiego.

Czegoż roku/ Dolsław Dpolstie trąże/ złupił kupce Krąkowskie/ Rozboy Kra-
korian.
o świętym Janie w Kluczborku/ gdy do Wrocławia iechali/ na dwa
trec sto tysięcy złotych wziął/ y do wiezienia drugie dał.

Czegoż roku Litwa s trążeciem Kązimirzem sbrala sie zbroynie
przeciw trążeciu Mązowieckiemu Bolesławowi/ o Drohiczyńską zie- Drohiczyn.
mie/ ale gdy sie zjednali/ dał Kązimirz trążeciu Mązowieckiemu pię-
ć tysięcy kop płastich grosy/ iż mu swego prawa odstąpił/ y poselsz/ to iest-
dzierżenie za rążem dał/ a powiatem Węgrowskim.

Rata pańskiego 1 447.

Kązimirz Wielki

Prądz Litewski/ po śmier-
ci bratka swego Władysława
Węgierskiego y Polskiego tro-
la/ na trolestwo Polstie koroni-
wan w niedzile nazajutrz po
świętym Janie krżcielu/ w
Krąkowie przez Wincentyego
Arcybiskupa Gnieznskogo
z wielką powagą y radscią po-
spolitego ludu/ przy ktorey byli/
Bolesław y Władysław Ma-
zowieckie trążetą w tysiącu ko-
ni/ krolowa Zosia matka tego
Cieszyńskiego/ Kąciborskie Dwie-
cimskie trążetą/ też Swidri-
gał/ Siemieniowie y Wasil

Kustie krlazetá / byli też dwá Comendatorowie s Prus / Henryk Elble
ski / a Lodwig z Nowego przez mistrzã Conradã s Herliashausu posła-
ni / y innych tak s Śląskã s Czech z Morawy iako y z Begier było dosyć
przeto tej koronácii tak długo nie było przez trzy lata / iż sie domniemas-
wali krolã Władzysława w Turcech być żywego.

Posłowie Li-
twscy.

T Na drugi rok to jest 1448. przyiechali posłowie z Litwy na syem
do Lublina / na którym żądali pánow y rady Polskiej / aby zapisy zie-
dnoczenia Litwy / Smodzi / Kusi s Polskã były zmienione / aby im Pos-
dole / zamek Olesko s powiatem Wiechle / Łopaciń y Prodko było wros-
cono / Na co pánowie Polscy odpowiedzieli / iż sie im tego nie godzi wczyn-
nić / co jesth mocnie zapisy y przysięgami przez krole naše utwierdżono /
zwłasczã przez Jagiellã / który sie obowiązał y potomki swoje mocne /
zapisy y przysięgami / ty częściej artykuły dżierżec / pierwsi niżli krolewne
Edwige s krolestwem wziął / Pierwszy artykuł iż miał swięty krzesi przy-
jąć z bractwã y s poddanyimi / y uczynił tchemu dosyć. Drugi iż wszytko
swoie křiestwo y inne dżierżawy ktore miał y nabyć mogł / tu krolestwu
Polskiemu przyleczyc y przywłaszczyc miał / y tãż uczynił. Třeci
wszytki skárby swoje na potrzeby krolestwa Polskiego obrocić. Czwarty
iż miał wszytki więznie Křesciãnstie wypuścić. Stych artykułow prze-
rzedzonych was Křesciãny y dobremi ludzmi podzielał z niczymnych /
rozdawłh wam podárzenia klenotne / tchorych Polskie Křecřstwo wży-
wa za osobny znák słãhectwa / iãkoż tego listy osobne dostatecznie są o-
pisane / na co Witolt y inne krlazetá wãhy przodkowie dostatecznie przy-
zwolili y tochãli sie w tym ziednoczeniu / co wam wiecch pōżytku y po-
třciwosci przynasza niżli omniensza. Item Podolska ziemia nigdy nie
była tu Litwie ani tej też Polacy mieli od Litwy / iãwnie jest opisano w
Kronikach / iż krol Kázimirz wtory dostał tej częśc spadkiem przypo-
nym / częśc pod Łatary ktora kiedy chcieli brãli / ale Kázimirz poczynił
włhy twirdze drzewiane / w Kãmieniu / Bãkocie / Brãcławotã / w Wle-
dzybozu / y Włodzimirzu / dżierżal je spokojem / po tego smierci przysly
na Ludwiga / y był w dżierżeniu ich / po Ludwigu przysly na krolã Ja-
gellã / iako na krolã Polskiego / ktore rozdawał tu dżierżeniu swoim za-
służonym / Spytkowi z Włstynã / dawał też z łaski dżierżec brãchy
niektore

niektóre zamki w Rusi Witoltowi y Swidrigalowi do żywotow ich tyl
to/ a nie na wieczność/ dla tego szczodrości doczesney nie mogła nam
wieczność zginąć/ Książę wase Zygmunt nieboże był dzierzał ie darem
a nie wiecznościę ty zamki przerzeczzone/ iakoż y list tego tego poświadczą
Wysłysawszy to posłowie zamileżeli/ a nieprzeciwili sie temu/ odiechali s
tym do Litwy.

Lata 1449. Roman Wasalski Woiewoda

oldownik korony Polskiej umarł/ a krol byl wten czas w Woynicu/
dowiedziawszy sie ruszył sie zarazem a do Kamienica przyjechał na dzień Roman.
świętego Wawrzynca/ posłał do Piotra syna Romanowego Piotra O
drowaśa/ Jana pana Krakowskiego y Jana s Koniecpola Kancelerza
zupelną moczą / ktorzy od niego przyieli przysięge old cyncowski Old Wasalski
dzierżąc na polu z Olexim bratem/ Trzeci brat Bogdan mianował sie
też być synem Romanowym/ przeciw ktoremu Olexno żądał pomocy
y Kazimirza krola/ Krol sebrawszy lud z Rusi a Podola/ ku dworowi
swemu/ posłałs nimi Jana Oleskiego s Senną ktory Bogdana wype
dził z Wasach. Bogdan potym gorne lotrostwo sebrawszy/ wypędził
zasia Olexnā y z matką jego do krola. Krol Kazimirz drugi raz woy
sko do Wasach posłał/ Bogdan mając sprawę o nim postal sie z woy
skiem krolewskim/ bili sie od rana aż do wieczora/ aże kolwie nasy płacz
odzierzeli/ ale wiele ludzi zasnęch zginęło/ zabił Piotr Odrowaś/ zabith Parawa y O
Parawa Mikolay y Michal Bucacki/ pochowani s płaczem we Lwoz drowaś zabi
wie/ Arcybiskup Lwowski brat rodzony Odrowaśow od żalosci brata
swego umarł zarazem/ Zego Bogdana potym Piotr ktory sie theż za
Woiewode pisał żarzązał.

Lata 1452. Wielkosc Zatharow do Podola

przyszli/ gdzie wiele pędny poczynili tak w ludzich iako w dobytku/ Ro
wu dobyli/ tam Zbigniewa Kcia poimali y z żoną.

Zegoż roku oświełym Bartełmiejem Sachmāt Czarz Zatarski wiel
kie pędny w Rusi poczynił znowu/ wielkroć sie wracając ludzi nicopa
rzne pobierał/ a to s przywodu Litewskich panow/ abowiem Gastołt

Rey poiman.

Litwa Tateri
Przywiodła.

z Moniwidem słałi Kādziwila Ostykowiciu do tego Sachmatà z dary
wielkimi aby tym więcej krolowskie ziemie wojował/ Zaprztał tego & cy
gier Przetopsti Czarz Sachmatowi/ rzucił sie nań y poraził go/ tak iż
Sachmat uciekł do Litwy/ a thām był opatrzon żywnościa/ Ale gdy
go krol obaczył/ z & cygierem porozumienie mieć/ dał go do wyzpienya
na Kowno/ y tam w niedzy żywota dakenał.

Lata 1453. Smowiona iesth Kazimirzowi

krolowi przez posly we Wroclawiu na Katapu małżonką & lżbiethà
corà Albrechtà krolà Rymstiego Czesł ego y Węgierstiego/ siostrà Łà
dzisławà młodego krolà Węgierstiego/ a przyniemà latà 1454. do
Krakowa/ przeciw ktorey Kazimirz y z mācieryz Gosia wyjechał kościo
wnie z wielkością kłazgł pānow y wsielkiego Kycer sthwa/ w then czas
był wielki depeż od rānà aż do wieczorà nie przestając/ gdzie wielkie stodi
poczęnił w pātach y w innych obiorzech/ zwłazężà w azamiciach y złoto
głowicach/ nāzaiutecz okolo dawania slubu mied. y biskupy roznica była
Ca. dinal Zbyszek chcial/ Arcybiskup też Gneznenstki chcial/ zezwolili sie
potym na kapistranà ktory był s posly krolowey z Kākus przysiechał/
ale iż po Polsku nie umiał/ przeto kardināl ktory umiał Niemieckie y
Polstie slub dawał/ a Arcybiskup Gneznenstki koronował/ potym osm
dni godowali. Ten Capistran był tążnodzięcià dobrym/ przeto mu
srod rynu krāwowskiego bylo uczyniono stolec podie koscioła swiethe
go Wojciechà/ s ktorego kazał pospolitym ludziom/ ał: od niego kās
p an my musil ludzkiem tego tazanie wytladać/ bo Wloch był zakonnu
Frānciszcow/ Widzac iego swietobliwosc ludzie/ wiel sie ich na iego zas
ton obrociło/ ktorym koscioł Cārdynāl Zbyszek biskup Krakowski: na

Roznica bis-
kupow.

Kapistran.

Koscioł Bar-
nadyński na
Stradomi.

Stradomiu założyl na dworczyscu brata swego Jana z Olepnice/ pi.
wey dezewiāny a potym po dwu lat murem wywidziono iego na lās
dem swietemu Bernadinowi założono/ ktory iępcz: y dzis widzimy.

Tego roku to iest 1454. przysiechali poslowie s Prus od slachth y
mi sieżan tak z Gdā ista z Elbiagu tak z innych/ poddawaiac sie krolow
wi pod obrone y pod posłuszeństwo/ abowiem Krzyżownicy wielcie zło
scy a drapiesthwa nād nimi wypysłali/ cho iesth żony i d meżow brāsi
gwaltiem

gwałtem / także y dzierżki / imienia dobytki pobierali a klasztory na tym
 zasadyali / w niewolę prochy lud brali a robili mury przetopy iako dobytki
 / a stey przypieczyny ie z zamkow y z miast wprzuciła słachta / aby na
 samym Malborku przestali. Krol Kazimirz miał rozmowę około tego
 s swoimi radami / na co wysocy przyzwolili / krom biskupa Krakowskie
 go / bał sie by czego nie dać. A tak posłowie uczyniwszy okd pod przysię
 gą / stym odprawieni iako żądali / iż im Prynczof Naras podarłi kthore
 każdy rok Krzyżakom dawali / odpuszczono jest / też cła wolne / thāt na
 wodzie iako na ziemi dano im wolne / Gdańskie mieczężany darowano
 tym co pierwey dawali / to jest / siedm set grzywien z mieyskiego dochodu
 y wyspy i młyny mieyskie z wyspy z Zolawa małą y ze wsiami ktore na
 nich są / tylko sobie krol krzyżackie wsi wymowil. Stego wyspyckiego ie
 dno mieli dawać Gdańszczanie dwa tysiąca złotych każdy rok / y czter
 dni chować krola ze wyspyctim dworem z dostatkim wyspyckiego kiedys
 wic tam przypieśle / a miasto tego zamku kthory słutli dwor mieli dla
 krola nowy zmurować / A tak krol zebrałszy lud ktory mogł na pretce
 mieć ciągnął do Prus przeciw Ludwigo Pruskiemu mistrzowi / po
 tożyl sie v Choinie thegoż roku nazajutrz po swietym Łamparthym /
 przeciw ktoremu też Ludwig Pruski mistrz z ludem swym / ktory miał
 s Sasi y od kriażar wyciągnął / potkali sie v Choinie / tam porażili Po
 lacy pierwsi vss Pruski / w ktorym zabit Balthazar Zegarskie kriażer / a
 Brnat Szumbarcki poiman / drugie vssy potykaly sie dobrze / trwała
 bitwa na obie strony iednako / a gdy przyplyło na ieden vss Polski zle sprā
 wny y niezwyčajny tu bitwie / zlekpy sie poczęli pirzechać drugim serce
 stazili / Krol Kazimirz hamował ie aby sie obroćili na zad / nie mogli nie
 począc gdy już woisko rostrwożone było / mało y sam w nieprzyjacielstwie
 rece nie przyszedł / aż go swoi przypędzili wcietać / poległo thām nāsych
 niemālo / a poimanych trzy sta. Krol Kazimirz sebrał ludzi znou iez
 dny za pieniądze s Czech z Morawy s Śląskā / drugie swoje własne
 z Litwy y s Polski / y s ktorymi sie položyl v Opoki blisko Torunia / a
 gdy sie mu wyspyct lud sciagnął / ruszył sie do Prus po swietey Katarz
 nie nazajutrz / zdobywał zamkow niemālo pod Prusy. Pruski mistrz
 niemāle

Gdańska wol
 ność

Choinie,
 Balthazar zabit

Porażeni Po
 lacy.

Suma
476000.

nie mając czym zapłacić służebnym swoim dzierżakie na słowie dawszy
im w moc zamek Malbork pokłby im nie zapłaceno. Bojąc się służeb-
ni obłożenia na Malborku / ktorych było pięć tysięcy / od Polaków / po-
śleli do króla aby im pieniądze zaśluzone dał obciążyć mu malbork za-
mek spuścić. Król Kazimierz nie miał tak wiele pieniędzy / al: włożył dan-
ną duchowney na świeckie / y temu s kosciołom wielgiej Polski srebro po-
brano krom Krakowa / bo na ten podawek Tomasz Strzempczyński bi-
skup Krakowski nie chciał przyzwolić / zgromadzeno sumę pieniędzy /
naprzód sami Gdańszczanie dali czterdziści tysięcy złotych czerwonych
Włotowi Czerwonce / potem Polacy dwadzieścia y pięć tysięcy temuż
Czerwonce z jego thowarzyszy / a o ostatek pieniędzy y o wyzwolenie
zamku także więźniów odłożono było do wielgiej nochy / po wielgiej no-
cy Czerwontą wziąwszy ostatek pieniędzy od króla Polskiego / Pruskie-
go mistrza do Czeżowa wyprowadzwszy / król Kazimierz s pań-
y Polziami forteą od rzeki Nogatu na zamek Malbork puscil / na ktorą
król z Gdańska prosto spokoim wiechał / lata 1457. we środe święte-
czna. Suma dana jest pięć tysięcy służebnym z Malborku y za wię-
źni nie czteryście siedmziesiąt y pięć tysięcy złotych. Miasto Malbork nie ry-
chło się poddało aż im dotruczono z zamku / Drudzy służebni wtargną-
wszy do Kłusza zwłascz Sroch z Olbrachcie s Swieborowstym wzie-
li tham sto koni / ktoremi wode ciągniono / miasteczko Sławskow
wybrawszy zapalili / w Wielunskiej ziemi twirdz w Kempnie osiedli / s
ktorey ptody czynili / mowiąc iż im w Prusiech służby nie zapłaceno /
nad to ieżeże druzyna zebrana tak s Czech s Śląská iako s Polsticy /
wczyniwszy sobie twirdz na gorze Zebraćicach blisko Oswiećimia / czyni-
li wielkie ptody w Polceże też o zapłatę / przeciw ktorym był posłan pie-
niązek Starosta Krakowski / ktorą był opatrzon dobrym dochodem y
Starostwem Krakowskim słożymy Czerwonskiego Jana sniego / aby
służebnych dostatek chował / a to drapieżtwo osmierzył / ktory Kempno
obległ pod Stożem / wpatżę go na rokowanie puscil precz wolno / a
Kempno osadził swoimi.

Tego też czasu Wrocławscy y Namysłowski mieścianie do króla
Kazimierza posły swe posłali gdy król był w Łęczycy / aby ie wziął w swo-
ie obrone

te obrone / powładając te przypisyne iż Jerzyk Podebranski krol Czeski
odszczepieńcem będąc wiary Krześcijańskiej / nielustno jest aby on nam
rozkazować miał / Krol sie im tego potrzeba Pruską wymowil.

Patka 1460: Po śmierci Tomasa Strep-

czynskiego biskupa krakowskiego były wielkie roznie o to biskupstwo
abowiem trzech na nie wybrano / Capichula krakowska dwu obraca
Łukka z Brzezia Doktora / a Jan biskupa Włocławskiego / trzeci Ja-
kub s Sienna ktorego byli posłali do Mantue na Concilium za papie-
żą Piusa / ten też sobie wyprawił prawo na tego biskupstwo v papieża
Pierwep piąty nasthym dniem niż ci wysocy / przetho go przypeli / O-
czym gdy sie krol dowiedział będąc jeszcze v Chojnic / kazał tego Jakuba
z ziemie wywołać y mnichu sufragana krakowskiego / ktorzy go po-
święcał / y ty wysytki ktorzy tego strone dzierżeli y pomagali tego s krą-
kowi wygnąć / gdyż to prawo tylko samemu krolowi służy / a dla pew-
nych rzeczy posłał krol s Prus Piotra Kurowskiego Castelana Łu-
belskiego / y Dobęa Smite Castelana Woynickiego / aby tey rzeczy ex-
quicia uczynili s Starostą krakowskim Pieniążkiem / a obliży Ja-
kuba przereczonego na zamku Pieniężowie / A thak Mikolaj Pienią-
żek Podkomorzy y Starosta krakowski / pobral Canonikom krakow-
skim imienia / Pawłowi Dziekanowi / Janowi Sluzegowski / Dzierż-
k Krzysznowskiego Proboszcza Włocławskiego go a Canonika krakowskiego
z tego domu wywioził / obloży go w dalmucią s krakową bronią przeci-
wywioził y wypędził / takież Mikolaja Pogdaną / obu thę Sluzegow
Canoniki / Janą Biaką / Janą Łelowskiego / witarieich / Władcziną
Kynce Manjonarzą / y innych wiele ktorzy przypinowali tym sępe
procesy / to jest listy y przyzwalałi na nie / przeciw prawu Polskiemu /
w dalmuciach s koscioła wywlokły z miast wyganiał. potom przewro-
cent byli.

Trzej bisku-
Pi Krakow-
scy.
Prawa Papie-
skie.

Lekkość Ka-
nonicz.

Patka 1461. Miesiaca Lipca / Andrzeja The-

czynski wczel płaćnerza Ckmuntha w krakowie iż mu bronił wy-
cho wygotował / który gdy gwałtu zawołał wiele ludzi pobudził / Kazał
do krolowej z łobiej bli sądzić na zamku w nieczyności krolowskiej

Teczynski za
bit.

Która do zaiutęza kazała być obiemą sronam w potoku / niżli Kąpel że-
bli z zamku pospolstwo zamknęwszy brony na gwałt dzwoniło / gdyż
się wiele zbroynego ludu zešlo. Teczynski zawarł się był w domu Kizlin
Kowym na bractwach wlicy / ale tam temu miejscu nie duszał / ośedł do ko-
ścioła swiętego Francyśka s synem Janem y s Cechniowskiem / y s
Spnytem Welszynskim / a tam na wieże wlezi / ale y tham nie duszał
spokoieć być / uciekł do zakrystey thowarzysztwa na wieży niechawszy.
Pospolstwo mieyskie bez żadnego baczenia mieysca y osoby rzucili się a
dobyli gwałtem zakrystey haniebnie go wsiekłszy zamordowali / y ciało na
Katusz wlekli omarte elukac / dwa dni w Katusza leżało / trzeciego dnia
doniesione było do kościoła swiętego Wojciecha / a cżwarego przypacie-
lom wrocono / ktore pochowali w Książu. Na drugi rok pozowani byli
Kące Krakowscy przed krola na wigilię trzech krolow / ktorzy prosili
na roku aby byli sędzeni prawem Niemieckim przed woytem / według
ich przywilejow / Krol z radami swymi powiedział im / iż nieboszczę Tę-
czynski odzywał się też na to prawo swami / a nie chcieliście mu go zło-
żyć ledno bez prawa y zachowania haniebnie zabić. Tam skazano na
śmierć cżterzech z rady / to jest Konrada Łangę / Staniślawę Łamitte-
Jarosławę Szarclę / Marcina Belze / a s pospolstwem Jana Tępnę-
rę / Jana Wolfram kusiernię / Janę malarzę / Janę Scherlangę
nosarzę / y Cechmistrz Katusznego / a płatnerz uciekł / na zamek do wie-
że wsadzeni / ktora zwano Teczynską wieżę / piątego dnia przyjąwszy
pauście swiętosci / tamże na zamku pod tą wieżę piątego dnia
Stępnęnię poscinani być / a trzech snych wziął na Kąpłyn Jan Kąp-
łynski to jest Janę Tępnę / Janę Wolframę / Marcina Belze / kto-
re chował pod strażę ulugo aż dwu wyprawiono a trzeci umarł.

Kące Krako-
wscy scinani.

Latha 1453. Janusz Oswiecimskie księże y

Oswiecimskie
księże.

Przemysław Łopietie drapieżyli w Polščę / przeciw ktorym posłani
byli Jan Szczękoći starosta / y Jan Kuropatwa podkomorzę Lubel-
ski / y z drugimi słuzebnymi ktorzy Oswiećim oblegli y wzięli / a na nim
Jana Czynowskię starostę ujęli / wśatże gdy Łąski prosił / dano
mu za Oswiecimskie księstwo dwadzieścia tysięc płaszcich grosy / o kto-
rego wiecznie wstąpił.

Oswiećim ku-
piono.

Rego.

Tatarsowye
porażeni,

Tegoż też czasu Tatarsowie Ruskie ziemie wolowali/ przeciw ktho-
rym Jan Łaszczyński z domu Pomian urzędnik z Żukowca/ z drugim Ky-
cerstwem sebranym/ wyprawił się przeciw/ zagon pierwszy a potym ko-
stich porażił na swiećaniu. Tego też roku Swidrigal umarł na Łuc-
ku/ y Arcybiskup Gnieźnieński Zbyszek w Sedomirzu/ potym przywie-
zion do Krakowa/ w mosiedzowym grobie pochowany w chorze na zam-
ku/ ten Studenty Krakowskie żywnością opatrzył/ bułkę Jeruzalem
zbudował murem/ y potrzebami omyslił.

Swidrigal
umarł.
Zbyszek
umarł

Lata 1455. Dni Maiowych/ ogień wielki

Ogień.

wypał z Grocka/ y wiece blisko swiętego Piotra tościola/ a w ten czas rze-
mieśnicy kurtka strzelali przed miastem z wielkoscia ludzi/ przeto nie wy-
chłodził ognia w gąpono/ zgorzała wlica Grocka y Canonicy z swymi prze-
cznikami/ tościolow czterzy s. Piotra/ s. Marcina/ s. Andrzeja/ y s.
Marek Magdaleny s Collegium Jurystarum/ Canonichy domow
jedno dwa zostały/ Episcopurow a Slugoshow. Drugiego roku ty ta-
planę tchorzy się mianowali być Krakowskimi Canonikami/ poscinano
miedzy mury Krakowskimi y brony swiętego Floriana o zlodziejstwo
Mitofa a s Łurczy z bratem stręcznym z Gnoynitą/ potym było żatle
to tościeli w Krakowie/ aż się królowi syn Władysław urodził toż ro-
grzeszono czasu postręgo. Tegoż też czasu na krzyżaki Papież dał li-
sty przeciw Turkowi/ ktorzy byli spolem s kapistranem do Węgier aż
do Bilagrodu.

Zakletoko-
ściół.

Lata 1461. Królowa Sofia Jagiellowa zo-
na umarła/ w capicy swiętej Trojce pochowana na zamku Krakow-
skim.

Lata 1463. Janek Janec w Bocheńskicy zie-
mi Turcy wziął y trzaje Boyasie zabił/ ktorzy zaszli Matusz krol We-
gierski przez obleżenie wziął. W ten czas Eżekielny s Paniomą Po-
lat z domu Godzimbą miał poruczeństwo nad ludem y Matusz/ po-
kaził czterzy tysiące Turkow małym ludem w nocy/ ktorzy byli przypili

szkielecny s pa-
mowa,

L 99 2 na pomoc

na pomoc zamkowi/ Negrom siedm set bylo ktore wozyl Sokolopetek
ale wpli od Polakow towaryszow/ przeto krol Matias posutawszy je ha
niebnie/ wzdzial niektórym spodnice na glowe twarzy im pozastanias
wszy/ z woysta precz wygnal az trzeciego dnia za sie ie na lase przys
mowal aby sie drudzy karali. Na drugi rok Papiez Sylwius dal list
na Krzyzaki przeciw Turkom/ wiele sie ich sbralo w Krakowie/ wderzyl
na Jydy/ ktorzy na ten czas mieszkali podle muru okolo s. Szczepana
kosciola/ zabili ich trzydziestu/ y wybrali statti ich/ wcielili byli niektóry do
dworu panow s. Cecyana y fortty swietey Anny/ y tam ich dobywano
az ie pobrano na zamet ledwa ich tam obroniono.

Lata 1465. Napirwke bylo przypwiedziennye

debowolne Lurkow do Wlasciay ziemi tymi obyczajem/ Wladus
brat Radulof wolewoda nadolney ziemi/ byl podprzany Matiasowi
krolowi Węgierskiemu/ takoby mial s. Turki przeciw temu dzierzec/ stey
przeczyny Matias poimal Wlada. Radul brat Wladew wciel sie do
Mahomety Turka o pomoc przeciw Matiasowi/ postepuac poslu
szenstwo y otd/ stey przeczyny Turcy z Radulem wzeli pod Węgry na
dolna ziemi/ to iest Moldawia wielka/ z miastem y z zamkiem Kilia.
Stefan trzeci brat/ ktory dzierzal Soczawę boiace sie Turkow w sasiec
twie/ weczynil sie tez otdowonitiem Turckim/ y smowil sie z mieczany
Kiliyskimi/ aby wzeli pod Radulem Kilia/ y weczynili tak/ potatemnye
w noey pusceli Stefana fortę do Kiliy/ gdy sie spili wrzednicy dwa/ ie
d. n. zamkowy drugi micyski/ micyskiego zarazem poimal ale zamkowy
wciel na zamet/ wpatze sie poddal y z zamkiem Stefanowi. Slysze
to Turcki Cesarz/ rozgniewal sie posla Stefanowego wsadzil do wie
zienia/ az za wielkimi dary Stefanowemi puscil go y Stefanowi o
puscil wine gdy powiedzial przeczyny na brata Radula iz Matias
wi takim nie dawa otd/ aby brata Wlada z wiezienia nie puszczal/ gdy
Stefan druga bracia wyparl z Walach/ Matias chcąc ostawic swe
go na wolewodztwo Walastie/ to iest Berende/ ciagnal z woystem
do Walach/ ale porazon granion od Stefanem w miasteczku Bani/
az w lezence ledwa wniesion/ aczto wiek inaczey Węgry pisa/ izby ie
dnac brat

Rostherk w
Epalašech.

Kilia wzięta.

Matias pora
zon.

dnąc bracia iechal Mátiasz na prozbe Stefánowe/ a thám Stefan
 zdrada nań vderzył/ alec to Begryz Mátiaszowi pochlebiaią: Potym
 Mátiasz s Podebránskim w Czechach walki wiodl chocia s soba byli
 sprzyjeżeni/ a thym wielkroć ofiutal Podebránskiego krola Czeskiego
 Mátiasz. Tego teź času Cesarz Zátárski poslal trzy woystá na brá
 nie/ jedno do Litwy drugie do Rusi/ trzecie do Wálach/ ktore Stefan w
 Wálázech poráził/ y syná Cesarzkiego poimal Mamaká/ potym po Stefan Tataři
poráził.
 sta k niemu poslal Carz Zátárski grożac mu/ iesli mu škod nie nágro-
 dziá syná nie wroci pomjci sie tego nád nim. Stefan przed posly ka
 zal syná Mamaká młodego ná czwore rosciác/ posly ná pal w biyal/ ie
 dnegoz poslal powiádać Cesarzowi y temu nos wrzázal y wšy.

Turecy pora-
żeni.

Żenje potym woiewoda poráził sto tysiąc Turkow lata 1475. máz
 iac troche ludzi s Polskicyz Begir Ezatle a swoje/ wšytkich bylo okolo
 piąćdziesiąt tysiąc/ ktorzy mu škode czynili/ ale wiecej rozumem y spra-
 wa nizli mocą/ abowiem nadolną ziemię piwcy wygledził y trawę po-
 suszył ogniem/ ná miejsce zle przyprowadl/ y thymże ie zdziálat wiecey niż
 poráził/ Krol Mátiasz sobie to przypisáczal Stefaná hetmánem czy-
 niac sibię przykładájac nád nimi/ Stefan nie sobie to przypisowal ale
 Bogu/ wielkie nabożeństwą czyniac/ poszczac/ boso chodzac/ iásmużny
 dawájac/ y rozmaíte nabożeństwą ine/ pothym poslal Turkowi wielkie
 dary skárac sic ná Łotrytki Turckie/ ktorzy mu škode wielką poczyni-
 li nád wola swoich przelożonych/ o kichorych wáśá Cesarzka miłosc nie
 nie wie/ ánt tego/ to wiem/ nie rozkazowal/ áczem ie skarat ale nie s choi-
 za moie/ proše aby mi ci byli wydáni ktorzy tam poucickáli. Turckie Ce-
 sarz rozgniewal sie/ posadzal posly: báczac iż nieslušną rzec ż weżynil/
 gdyż posel ma miejsce w wšech ludzi y potoy ná swiecie/ puscił ie boso ze-
 brawšy s nich wšytko. Tego czasu Turcy wiele ludzi pobieráli z Bo-
 sny/ w Carmaniy Syryey aż do Forum Julium/ záleždzájac w gory
 bez żadnego odpárcia/ Papięz chylko ná Krzyżaki listy dawal przecím
 Turkom/ ze wšytkiego nie bylo nie.

Lata 1462. W Krafowie ogień wyszedł s

Ogień. Nastroń ob świętym Trojce / wiele szkody podziął kościół y s. Nastroń
y s. Trojce zgorzał / też kościół s. Franciszka / grota vlica / bracka / gola
bia / solarska / tāt iż te szkody ścawano za dwa troy sto tysiąc złotych /
na te szkody (nāpy kronikarze pisali) głowa s. Stanisława sie počła
gdz iż w procesy y nosił Archidiacon / chocia iż ocierano nie pomogło
Eżegz roku zechali sie do Włogowa krol Kazimirz z Trzy (nie.
tam Czestim krol / a tam wiczyz potoy miedzy soba postanowili /
gdzie t.ż wprzekli / iż krol Czestim nie miał nigdy czynić s krolom Polakim
o Zator / Oswiećim / Bywiec / Wolek / y Siewior.

Oswiećim.

Eżegz roku o świętym Bartłomieju Borziny s Skrzynna / y syn
tego Włodek z Łetawy rątarowie w poltoru tyjacy koni / Oswiećim
s. traw wojowali / Zary oblegli y dobyli ich y śladzili swymi / przezwali
na swe imie Dutowice / przeciw ktorym wyprawił sie Pieniążet staro-
sta Krakowski o świętym Wacławu / oblegli je na Garzech / a gdy gło-
dem śhrapieni byli musieli sie podać w wigilię s. Symona Judy / y
szkody nāzgodzić. Eżegz czasu Piotr Dunin z domu Baranow
Hermań sroczył bitwę s Pruszy w Pucki w Pomorstey zi mi / gdzie z o-
bu stron bitwa trwała długo / tāt iż odpoczywali kilko raz obie strony /
aż przysli na pomoc Polacy swoim / storo rąnili Fryderyka Kewnecka
y Kaspia Nostwica wodze ich / pierzchneli wpył y precz / nāpy je gonili
na pśc mil biyac / od tego czasu iuż Prusowie nie mieli nigdy mocy nad
Polaki. Eżegz roku krol Kazimirz po śmierci Bolesława Łagza
cia Plockiego / ktorz przez potomka zmarł / prawem lennym postępu-
jąc przeciw Konradowi Mazowieckiemu krzajeciu / za stazanim sado-
wnym w Piotrkowie w wiazal sie w Plocką ziemię / według prawy /
gdzie mu z obu powiatu Ryccstwo przysięge czyniło / y on t.ż im.

Rata 1465. Wiele y śczyt o kościola święte-
go Franciszka powiatłona przez ogień sie obalila / ludzie s kościoła wypili
bez szkody.

Rata 1466. Dobywşy krol Kazimirz Choy
nie prz z obleżenie / wezynniona jest zgoda y zapisana miedzy Ludowis-
kim Pruskim mistrzem a miedzy krolom Polakim wiczyza / ktora Du-
dolf pisał

**Dunin
Pucka.**

**Kewnice ra-
mon**

**Porażeni Pru-
sowie.**

Plocko.

**Zgoda Pol-
ska Prus.**

dolf posel Papieski swą ręką podpisał/ y sygnety krolwskim y Pruskim
 go mistrza jest zapieczętowana/ a od panow radnych potwierdzona/ od
 tego czasu Pomorska ziemia ku Polsce zaszła przysła/ także Michalo
 wata y Chelmieniska/ o ktore sto y pięćdziesiąt lat wstawnie walczy
 by/ Też tościol Chelmieniski ku Gnieznenskiemu od tego czasu przysłu
 lecie/ iako do matki/ ktory na dwieście lat był podsprawą Lwulantstich
 mistrzow/ z Rygi/ a tym obyczajem Kazimirz odziedziczył s Prusy po
 kroy/ ktory czternaście lat snimi bez przestania walke wiodł. Rudolf Pa
 pieski posel/ pobudzał krola Kazimirza przeciw Czechom odstępnie
 com/ ale sie tego krol wymowil gdyż niedawno wzial przymierze z J
 rzykiem Czeskim krolow w Słogowie pod przysiegami wieczne. Dru
 gi legat Papieski Alexander w tejże rzeczy przypiechał/ aby też s krolow
 Matyaszem wieczną przysięgą wzial/ dawany mu core ktorey żądał/ po
 niewadż Matyasz jest dobrze zasłużon oycu Papieżowi/ aby mu też krol
 nie przekazał w krolestwie Czeskim/ gdyż on może heretyki s Czech wy
 gnać rychley niż kto inny. Słyszac to Kazimirz posłał posły do Cesar
 za Fryderyka o dozwole nie korony na krolestwo Czeskie iako Czechowie
 żądali. Po śmierci Jryka Podebrastiego jego synowi Władzislawo
 wi/ przyzwolił Fryderyk (był w rodzie błiski krolowey Kazimirzowey) A
 lat lata 1471. miesiąca Lipca Władzislaw starszy syn Kazimirzow s
 Krakowa do Czech wypiechał na koronację/ mając s sobą ludzi ichnych
 siedm tysięcy/ piechych dwa tysiące/ przez Stawine Oswiecim aż do
 Pragi/ a tam z wielką wdzięcznością był przyjęt/ koronowan y pomia
 ran na krolestwo Czeskie dnia 21 Sierpnia przez Mikolaja biskupa Ka
 mienieckiego przy innych biskupiech z wielką radością pospolitego ludu.
 Słyszac Węgrowie co sie dzialo w Czechach posłali posły swe do krola
 Kazimirza Jana Strzygoniskiego y Praczitostelskiego biskupa/ y Kan
 nolda z Rozgonu żądając drugiego syna na Węgierstwie krolestwo/ cho
 jest Kazimirz/ ktory sie był po Władzislawie vrodził/ powiadać być
 Matyasa wielkim księciem krolestwa Węgierstiego/ ktori jedno lupi pod
 dane/ a s Turkiem nie walczą iedno s Krześciany. A tak krol posłał sy
 na Kazimirza do Węgier na krolestwo we dwanaście tysięcy ludzi/ przy
 cągłi aż

Ryga
Rudolf.

Alexander
Legat.

Władzislaw
do Czech wy
iechał.

Posłowie
giercy

Kazimirz iea
chal do Węgier
cier.

elagali aż do Nitry/ żadeny do nich z Węgrom nie chciał przyjechać ani
 ściecy dawać iako byli obiecali. Widząc to służebni zwoławsza Niemcy
 ktore Kazimierz za pieniądze chował/ odiechali precz z Węgier y niektor
 rzy dworzanie snadż żywności nie mieli/ wśhat że ie na ściach drugie na
 gardle karano. Krol Władysław o nim dobrą sprawę mającż wymyslił go
 obegnąć na Nitrze/ ale krolewie Kazimierz w dzień świętego Szczepa-
 na w nocy wjechał z Nitry z niektórymi dworzanym/ y przysiał spokoie-
 m do Zławy do swoich/ a Pápel Zasiencki został na Nitrze ze trzema tysie-
 cy ludzi/ aby na sobie lud Władysławow zawiesił/ ktorego gdy Władysław do-
 bywał bronil się dobrze/ a przez rokowanie taką zgodę uczynili/ iż Zasien-
 ski ze wszystkim ludem y s swoimi statki wolno wypinął mieli zamek spu-
 ściwszy/ Zasiencki wyciągnął precz s swoim ludem na Turzec zamek/
 gonil go Władysław nie bacząc na zgodę a przyprzeżenie/ ale gdy obaczył
 iż się bronić chcieli/ wstąpił na żad/ wśhat że zasie zdobywał tych zamkow
 pod naszymi/ Zławy/ Turcza/ Hubieny/ Michalową/ ledno Stropo-
 tow nie/ a tedy fortunę Władysław podniósł się w psuche/ rospisał do wsze-
 kich krolow Krześciańskich y do Papieża listy/ iż krola Polskiego wygnal
 z Węgier porażony mu dwadziestcia tysięcy ludzi y staroby wielkie po-
 brat biskupom y tym wszystkim pobratimienie/ ktorzy szedzi do krola
 Polskiego żedąc Kazimierza na krolestwo.

Lata 1472. Przyjechał do krola Kazimi-

rza Legat Papiński Włacz Patriarcha Aquileński / iodon Włacz/
 prosił krola Polskiego y także Czeskiego/ aby przestali z Władysławem
 walet/ a ty natłady niepotrzebne/ także walti wnetrzne opuścili/ a na
 Turką się spoliu gotowali z drugimi Krześciany/ ale tego lednan'a do-
 konić nie dowiodł/ przyrzetał iż Władysław miał wrócić zamki y wszystki
 dzierżawy ktore pobral krolowi Czeskiemu/ wżdy nie wrócił/ dla czego
 zbierana drużyna naszych bratów tak s Czech z Moraw y s Śląską y s
 Polskimi/ sli do Węgier osiedli na Powązu gore Modrą y gore Buto-
 Tharcy Pod wieś s ktorzych czynili wielkie szkody/ dobywszy ich Władysław poslal Zarce
 go Tomaję s pięcią tysiąc ludzi na podgorze do Polstien/ ktorzy bez wie-
 ści przypli/ Zmigrod wzięli zamku dobyli wybrań y spalili/ od tad sli do
 Jaspła/

Iasiencki.

Władysław zam-
 kow żłoby-
 wał.

Modra gora
 Bukowice.
 Tharcy Pod
 gorze woia-
 wał.

Jaſłá/Brzeſtku/Kołaćć/Grzyna/Duſle/Pilzná/Dubrowy popa-
 bli ie wybrałſzy z okolicznymi wſiami/ Krosno obegnałſy wſedzie w
 okolicy puſtoſyli/ aż przez przymierze s krol:m Mátthyaſem wziethe s
 Podgorza wypli/ potym ſie obócili przeciw Komorowskiemu Pola-
 wi/pod ktorym wzietli zamki/Rozembek/Prádek/Zabinecz/ Sthary
 grod/ Łyettawe/á ná Gráwie ſie ſam był zamknął/ s ktorzy gdy mu da-
 no oſm tyſiecy złotych w złocie/ oſta pił/ ſpokoiem przyſzedł do Połſkiej.
 Tegoż roku Kazimirz chcąc ſie pomſcić ſwoy y krolá Czeſkiego nad
 Mátthyaſem krzywdy/ ſebrał lud wielki przeciw iemu z Litwy s Zatar y
 s Połſkiej/ ktorzych piſa był ná czterdziſci tyſiac/ ciągnął s tym ludem
 z nowego miáſta przez Miſtow/ Krzepice aż do Słaſtá/ bo thám był
 Mátthyaſ/ wzietli Klucborg/ y Bzeczne w ciągnienu/á przepráwiłſy
 ſie przez Łdere o Chráptowie położyliſie o Vlawn/ Mátthyaſ poſpie-
 był ná Brocław/ woſko iego oderzyło ná picowniki Połſkie/ ktorzy
 bez ſpráwy wolno chodzili/ pırzehneli do woſtá/ ruſzyłſy lekki lud z
 woſtá Kazimirz zwiáſzczá Zátary á Litwe s Páwlem Jaſienſkim y z
 dworzány pod wielką chorągwią/ oderzyli ná lud Mátthyaſow y porázi-
 li gi/ było tyſiac zabitych/ poimánych zacienych ſeſedzieſiat/ między
 ktorymi byli Błryk Perſienſki Piotr Hudwiez/ Páwel Carwat/ y dru-
 dzy Banowie. Przypiechał potym Władziſław krol Czeſti we dwudzie-
 ſtu thyi/ ale piſſych była wieſſa polowicá/ bo ſie o iego rzecż działo/
 przyſtąpili ku Brocławiu á oblegli gi z dalká po iedney ſtronie/ ſprá-
 wy żadney ani ſluchania nie było/ przeto mu nie niemożli odziałać/ ná
 picowaniu wiele nápych náchwytałi/ ttemu ſie náſzym oboz zápalil w
 ſilny wiatr/ gózić tam wiele ton iſtátkow/wozow/ y z ywnoſy pogorzá-
 to/ piſa krenitarze/iſtámi było nálezione boże ciało między działy/ przeto
 pan Bog the plague ogniową ná nie przyſłał. Widząc Mátthyaſ zla-
 ſpráwe náſych/ po wielkim ſtráchu wziął záſie ſerce/ poſłał ná dwie
 woſká ſwoie czynić krolowi ſtody/ iedno do wielkiej Połſkiej drugie do
 Wieluńſkiej ziemi/ ktorzy wielkie ſtody czynili przez młecz y ogień/
 wren czas też y křiążę Opolſkie ruſil ſie ná miáſſceczko Klobucko/ ale
 ed mieſzcan był odpedzon/ ale między przec ludzic Koſuchowſkiego y glo-

Komorowski

ſlaska wojna

Olewa

Porażon Ma-
tyaſ:

Świeżniowie.

Brocław o-
bleżon.

Plaga o-
gnkowa.

głowił go krzyżem spalił. Zamek Starosta Sandzymoy takto pisał
przedał za złoto/ także wojowali aż do Poznania/ ktemu w wojsce Pol
skim y Czeskim był wielki głód y czynione niemocy/ ktemu zimna za
chodziła/ tak iż musieli wziąć z Wartyasem przymierze do czasu takto iż
dał do dwu lat y pięci miesięcy/ także odciągneli nic nie czyniwszy.

Lata 1474. Katerinus żeno posel Husaca-
sana krola Perskiego przysiechał do krola Polskiego z listy/ Arabskim pi
smem pisanymi powiadał o swej fortunie: o Turkiem iż go wielokroć
porażał/ a chciał aby krol Polski z drugimi krolmi Krześcianstwi skoro
na wiosnę ciągneli do Konstantynopola Turki z Grecy pewnie pręd
zygnąć y wytorzyć.

Lata 1476. Na Stefana Woiewode sebrał
się mocnie Turcy y s Zatchary/ czynili mu szkody w jego ziemi/ przeciw
którym sebrał się Stefan/ Zatchary napitwy porażił/ na Turki oderzył
gdy się przeprawiali przez Dunaj/ ale od wielości przemożon/ bo mu
w tyl drudzy Turcy zaśli byli/ wpatł się z tego razu jedno dwie
ście ludzi straciłszy/ Turcy mu szkody czynili w ziemi/ ale ich wiele po
trapił na picowaniu s ciasnymi tatom. Krol Wartyas rospisał listy iż
skoro się sebrał na Turki w ietli z Wasach/ s they przyczynny posłał mu
Napierż dwadzieścia tysięcy złotych we złocie/ rychło poichym w We
grzech y wędzie otosło czynili Turcy wielką szkodę y temu pięć zamków
wzięli nad Dunajem/ które był niedawno postawił dzierżawie/ a wzdry
wili w całosci.

Lata 1475. Kase miasto Genuenskich Tu
rek Wachonie przez Wlochy wziął/ ktera się bronila czterzy a dwa
dzieścia lat mocnie Turkom od wzięcia Konstantynopola/ wpatł się ry
zdrayce zabrał do Konstantynopola y do więzienia dał/ także Zatchary y
innych którym ni: dufał/ a Turki swemi osadził.

Ce goż roku Wartyas pobral zamki y imienia krzyżetom Elaskimi
gdy s soba krzyżetami walczyli/ Januszowi Gliwickiemu Dytom/ Szwir
tleni: c/ Kozł/ Włhnie/ Wołow/ y samego wśadził. Wacławowi
Krynickiemu wziął Kryniki/ czyniwszy go halonym y w więzieniu
zgnoli

Ignoif/ Ciepyński od troski omarl/ przypczyne te niala/ i z ia was bronie
a otracam a wy w potoku siedzicie/ walczac sami s sobą.

Tegoż roku Władysław krol Czeski w Ratyach w Pradze wezpylił
s sobą zgodę tatk/ aby krol Czeski był spocoinem we wpytych Czechach/
pobiedwie Łusacye ktore są przyległe Sastey ziemi. mam za to że i dzis
zowie my Wyppynaska ziemia albo Serbska/ miał też mieć ktemu ktemu
swo Swidnickiey Jaworskie w Śląsku/ a Ratyach Węgry Moraw
we postatet Śląska do żywota miał dzierżec/ wparze iesliby Ratyach
miał potomtą po śmierci/ tedy Władysław dawcy mu dwieście tysiac
złotych/ ma wstępieć wpytykiego co tu Czechom służy/ to jest Morawy y
Śląska/ a iesli bez plodu zpydzie dobrowolnie przez sumy przerżeczone
ziemie wezmie Władysław albo iego pothomtowie/ a iesliby Władysław
omarl bez plodu Ratyach korone Czeska miał wziac/ iesli by oba
mieli potomki tedy chāt dzierżec iako opcowie dzierżeli/ na co przypieglł
obadwā.

Zgoda Ma-
tyasa z Wola-
dzysławem.

Tegoż czasu Jan Grużczyński omarl/ Arcybiskup Gniezński w
Krakowie Spāthā Synieckiego domu/ po iego śmierci dwā bracia iego
Bartosz pan Kaliski/ a Mikolay Podczāny Siwicki/ miedzy sobą wiel-
kie walki wiadło Kozmin miasteczko y o wsi ktemu przyl. gle/ abowim
był e. n Kozmin Arcybiskup Grużczyński brātu Bartolimiowi o Vin-
ce z Kozowā kupil/ ktorego sie też polowice dopierał Mikolay. Było za-
biyānia wielkie miedzy nimi y synyich/ s kromych był ieden Arcybiskupem
Gniezńskim/ dla tego synowie Mikolajowi Arcybiskupie imienie mia-
ła y wsi wojowali dobywali y palili/ iatież Kozminā y Jwanowie o Ka-
lipā z dzialy dobywali/ a snadz s przyzwolenim krolowskim.

Kosmidra-
wie walczyli

Tegoż też czasu wielki ogień panował w Krakowie/ zwłāszcā na
Strademi/ gdy zgorzał kościol Bernardynski sppytał ze wpytym przed
mieściem miastecā Lipcā/ drugi go dnia kościol swietego Andrzeja y s
pānnami pogorzał, tēż olice grocka/ kānonicā/ s przecznicami.
Tegoż czasu y y miastā pogorzały Winięż/ Konin/ Bils/ Chelm/
Lubowia/ Mogiła ze wpytym klastorem/ y indziej/ a to przypyło z wiel-
ki y suchoty/ ktore przed tym Comety znamionowały/ Domnimawā

Ogień.

Ian Kanty

li sie też drudzy/ że to krol Mátynas przez lotry n. iete czynił/ bo był Kazi
mirzowi potakimny nieprzypacił.

Pol. 7. 7. 7. 7.

Tego też czasu Jan s Kantow mistrz Krakowskiego Collegium v.
marł człowiek dobrego przykładu y żywota/ v swietcy Anny w Krako
wie pochowan.

Tegoż też czasu posel drugi krola Perskiego Husakassanà Zsaak o
Er pefunda/ prosił aby sie wyprawili przeciw Turkom na wiosne/
przyrzekając im wygadzenie gruntowne ich z Grecyey y z Azycy/ chas
tęz drugie krole Krześcianstwie obciążał.

Grom na ko
ściół.

Tegoż czasu grom wielki był s ktorego ogień wypadł na kościół swiete
go Franciszka w Krakowie/ wypłet wirzech żrucil kamienie rostręcał y
pąsła sred tościolà napoły rościł.

Rata 1477. Mikolay Komorowski niekto

Nowogrod
wzięto.

re zanti w Chyacu pobral y swymi osadził/ przeciw ktoremu krol po
stat Jakuba Debienskiego wojewode Sedomirskiego a staroste Kra
kowskiego/ ktory za siedm niedziel zaśie dostal zamkow pod nim/ to jest
Berwaldà ktory sflukł y zrownal z ziemią z roztazania krolewskie
go/ żywiec w popioł obrocono/ Szezlary Markowi Katoltowi dano/
ktory miał nazi prawo od kro'a Polstiego.

Tegoż roku Zwan wielki kradz Mostiewski wziął pod krolew Kde
zimierzem miasto wielge Nowogrod przez krolewską nieobatość y złe vsa
dzienie/ tam złupil wypłci mieczjany/ tyto trzecią częć każdemu swo
go dobrą wrócił/ pija kronikarzy niepodobną rzecz/ żeby tam miał
wziąć iednego z drugim srebro złota perel kamienia droglego trzy sła
wozow albo kolas w ten czas/ a stat z inemi statki bez liczb.

Długos.

Rata 1480. Tego czasu Jan Długos z Nie

dzialna Canonic Crałowski umarł storo miał wnidz na Archybistup
stwo Ewowski/ człowiek onego czasu wczony y przykładny/ chęci syny
krola Kazi mirzà wczyl/ chował y wychowył w dobre obyczaje/ za co mu
każdy mógł dziękować/ pisal też kronike Polstą peroko/ dzieie y poloże
nie ziemie Polstiey aż do tego czasu/ na skutek w Kazimirzu pochowan
gdzie tam nadanie wczynił niemiale bratom zakonnyim swiechego Pa
wia pu

Wła pusielnika pierwszego/ tchen burse Juristarum w Krakowie zmuro-
wać dał. **E**tego czasu Rod's od Turkow było obeznano/ ale s swo-
tą wielką škodą musieli odstąpić/ potym šli do Apulien/ tam Bestia ta
fi: z Hidrunt miasta znamienite pobrali.

Rodys
Hidrunt.
Bestia:

Lata 1483. Wstepne dni umarł Kazi-
mierz syn trolewa. i. w Wilnie/ tamże pochowan/ o tego też grobu mie-
nia być znaki y cuda doświadczone często.

Etego roku Simon z Lipnicy umarł zakonu Francyiskow/ o Ber-
nardinow pogrzebion/ był ociec przykładnego y dobrego żywota/ przeto
do tego grobu wiele si: ich osiarni.

Simon Lipni-
ca.

Lata 1484. Bajetus Turcki Cesarz Wa-
laska ziemię zwoiował Kilia y Bilagrod wziął.

Bilagrod/
Kilia,

Etego roku Kryptow Szafraniec mając czynić z Bro:slawian y Szafraniec
pobit mieśczań y Krakowskie we Zborowku y Wislice na gościniu Lu-
belskim/ abowiem oni mając zachowanie y przysięż z Bro:slawian y
chcieli go tam poimać gdy sie mył w łazni plebanisticy/ s kthorey gdy sie
tyłem wyrwał a we zbroie vbrał/ pomordował ty Mieśczań y Stani-
sława Łapemana/ Janą Kępczila/ Janą Nonerta/ Conrada Ency-
giera/ Swatosława y Bartłomieja Zynrichy/ ktore do Krakowa przy-
wieziono y pochowano y matki Bozey w kościele w iednym grobie.

Mieścżany
pobici.

Przez potym s Podgorza y s Susiem wzięli ryciac złotych od mieścżan Piecz/Sus/
Krakowskich y Bro:slawskich/ poimáli go w Szczeprowie miastecz-
ku w Strackicy zi: mi/ przywiedli go do Krakowa/ na zamek wsadzoni
y ścięci.

Lata 1485. Etyefan Woiewoda Balaski/
zarzą: iż mu Łucey škody czynili wcielił sie do tróla Kazimierza/ czynił
odo y przy: iegal w Colomii s swoimi boiary tróla Polskiego być poslu-
ben/ dla czego dał mu tról pomoc iż wygnał Turki s swoy ziemie ktorzy
mu škode czynili.

Old Balaski

Lata pańskiego 1488. Fryderyk Kazimi-
Arr 3 rzom syn

którow syn młodszy/ na Krakowskie biskupstwo był wyświęty od Capituły
na požądanie opactwa króla Kazimierza.

Lata od narodzenia Krystusa 1489.

Tego czasu Łataroni: Ruskie ziemi: wojowali/ przeciw kłhoremu
królowi. Awstfona Olbrachta/ poraził ie na błotach między ieziory/ a
wiele ich poimał.

Lata 1490. Mathyas król Węgierski o-
marł/ po tego śmierci żądali panowie Węgierscy królowi: a Polskiego
Olbrachta na król: sthwo Węgierski: przez posły swoje/ Drudzy zaś
Węgrzy/ wybrali y koronowali brata tego Władysława króla Czeskie-
go/ Jan Olbracht wyprawił się s Krakowa miesiąc Czerwca do Wa-
gier/ Gdy przyjechał do Pestu znalazł miejsce osadzone strzelbą/ y brata
Władysława na królestwo koronowanego/ odezwał od Pestu/ a
s porady swoich Księżce obegnal/ a Szarzyń/ Operny/ y Cybin wziął
Księżcanow było testno/ posłali do króla Władysława co mają czynić
Książęcie do Księżce król Władysław/ tam wezwał z bratem Olbrach-
tem ugodę/ taką iż król Władysław miał być królem całym Węgier-
skim/ iako dostatecznie wybrany y koronowany/ a Olbrachtowi postąpi-
li w Słozu d. ierżec křiestwo wielgi Głogow/ Kozuchow/ Włodzi-
ław/ y niedzierzawy kłhore miał niegdę křiążę Zegąnskie/ y zarazem
mu dano w nie w iązanie przez Scharostę Głogowskiego Polatą/
współże Olbracht s poradą swoich małomądnych panow/ nie chciał
wyjechać z Węgier czyniąc ptody Węgrom/ przeciw kłhoremu posłał
Stefana Siemigrociego wojewode we dwanaście tysięcy koni krom
Cakłw/ Kłczy przciągli a króla Olbrachta porażili z tego ludem la-
tą 1491. pierwszego dnia Stycznia nad zachodem słońca/ przeto noc
ratowała nasze z ich wiele ubi gło/ Olbracht w onej ciemnej nocy ode-
łac ył ie od swoich/ między osarzę trafił/ ale gdy go swoi poznali po mo-
wie snimi rożniąc/ bieżał idąc za drugim wołając bity bity/ Dusarze
mni mając by naszych było wiele wiekli opuszcili króla/ naszy wziaw-
szy go ubieżyli snim na Operny/ drugiego dnia ożyniwszy zgodę/ bli-
nasy do Polakow s królem/ a Węgrzy do Węgier. Olbracht przyjechał
wyp d

Głogow wiel-
ki.

współ do Krakowa sniego nie wyjeżdżał aż do śmierci oycowej/ a bawieniem
 rychło potym ociec jego król Kazimierz wpadł w niemoc czerwona/ sto-
 rey co daley to był mdlejący/ Barnadini go leczyli grubem chlebem tã-
 kie pieczonemi gruszkami/ szczerze poczęł puchnąć/ kazał sobie kupa-
 na wezwąć/ przysiąwszy państwie swiętosci omart/ w Grodnie na zam-
 ku siódmego dnia Czerwca/ panował na królestwie Polskim laty 45-
 przwiezion do Krakowa/ pochowany na zamku po prawey stronie w
 kaplicy. trzysta/ w grobie marmorowym ktory on dał za żywota uczy-
 nie/ pościwie w kościełowni przez Alzbieta królową y syny ich/ tãkież s-
 kazał żęć/ pańy/ prafaty/ y pospolitym ludem/ tãk iż ile ziem w królest-
 wie Polskim jest tyle chorągwi y we zbroiach rycerzow było na koniach
 przy pogrzebie. Był wzrostu młodego/ prosty w oby. żaloch/ mowy łepie
 elowej/ łysy na głowie/ długiey twarzy a suchey/ myśliwiec na zwirz wiel-
 kiy mądry/ trzeźwy/ nie pyzny/ utratny tãk iż wiele miast y zamkow po-
 za stawiał/ nie budowny/ pewny w słowie/ miłośnik poddanych/ pira-
 winą nigdy nie pisał/ we wszystkim oycu podobny/ małżonke swa nad-
 obyczaj młował ona tãkież jego/ potomkow wytykich mieli trzynastie
 s. s. synow a siedm corek.

Urodziny królów młodych.

Urodził się w był najpierwszy urodził się lata państwa 1456. pier-
 wego dnia Marca. U Kazimierz wtory syn/ urodził się lata 1458.
 dnia trzeciego Października. U Jan Albercht trzeci/ urodził się lata
 1460: miesiąca Grudnia/ dnia 27. Alexander czwarty syn/ urodził
 się lata 1461. miesiąca Października dnia 5. U Zygmunt piaty
 urodził się 1467. w Kozimieach/ gdy tam przed morem mieścali pier-
 wszego dnia Stycznia. U Szosty Frederik biskup y kardynał/ u-
 rodził się lata 1468. dnia 27. kwietnia.

Urodziny Królewien.

U Hedwiga nastarcza dana była za małżonke Jurkowi królewiciu Ba-
 worskiemu. U Zofia wtora/ tã była dana za małżonke Janowi
 Margrabie Brandeburku. U Po niej urodziły się były dwie córce etie
 i. i. i.

Elżbieta / ale rychło umarła. **E** Anna pąta / pęslubiona była Bo
 guławowi / křiążeciu Stolpenskiemu albo Szczęmski mu.
E Barbara pęslubiona Jurkowi Wężyńskiemu křiążeciu.
E Oskarża Elżbieta dana była Ł. gnickiemu křiążeciu.

E Po pogrzebie Kaziimirzowym wyszedł křiążę w Křakowie od bro
 ny Świeckich z domu narożnego W. křożę / węgorszą wpytło podla
 muci / ołoko s. Anny / gdzie y Colligi um zgorzało.

Pata od narodzenia Pańskiego 1492.

J An Albrecht syn
 Kaziimirza Křoļa
 Polskiego na tro
 lestwo Polstie w Křio r
 kowie wybran / a w Křa
 kowie koronowan / na s
 zaiutrz po s. Maury
 cym przez Bigniewa
 opuchłego Arcybistu
 pę Enneńskiego / przel
 Fryderyka bracie rodzo
 nym / biskupie Křakow
 skim / przy mące Elż
 biece / przy Węchlu z
 Gortibiskupie Poznani
 skim / y przy innych pę
 niech / także biskupiech
 Aczkolwiek przy wybie

ranu tego były różne głosy / bo i dni chełł Zygmuntę / iako Arcybise
 kup y wpytę Zaporowie / Drudzy Olbrachę iako starszego / dano to
 na wola Fryderykowi biskupowi / także mące ich / którzy to moca przel
 k. milili Janę Olbrachę wybrali. Potym rychło Wenecy posłowie
 przypiechą

Przytęchali/winsując mu wszystko dobre na tymi przełożeniach/ także
 Turcey posłowie/ s ktorými wziął do czasu przymierze.

Lata 1494. Iechali sie do Lewoczey miasta Lewoczy ziad:

w Spiskiej ziemi krolowie/ Władysław Czeski y Negiercki/ Jan Ol-
 bracht Polski z bracia swoia Zygmunt y Fryderykiem Kardyname-
 byl też sestrzeniec ich Fryderyk Margrabią Brandeburski s pany radne-
 mi Negierckimi y Polskimi/ radzić iakoby sie mogli wyslyć spólną re-
 kę pomścić okrutney śmierci stryja swego Władysława krola Negier-
 skiego nad Turki/ puscili głos iż nie postanowili/ aczkolwie w głos-
 wie mieli każdy swoy vmyśl/ ale go nie obiawali. Wiedział to dobrze Tu-
 rek stey przyeznny wielgi posel iego przytęchał do Krakowa thegoż roku
 cheąc pochwycić przymierze/ sstał gospoda w kragieczey kamienicy/ a
 wielbłądy/ ktorych wiele było w rynku pod ratusem karmili/ stary lu-
 dzie w ten czas/ ktorzy pamiętali kazanie Capistranowo/ wspominali
 ic/ ktorzy powiadał iż we czterdziesti lat iesli sie nie polepszye/ Thurey v
 was swe wielbłądy srod rynku postawią/ takze sie sstało/ acz nie sam ale
 posel iego/ pan bog to sam lepiej wie na co sie to rozumiało.

Tegoż czasu wielka plaga przysła przez ogień/ abowiem zażgło sye plaga przez
ogień.
 v piekartzow podle nowey brony/ w niedziele miesiaca Czerwca/ wszystko
 wygorzało cokolwiek było domow od nowey brony aż do Szweczey kro-
 mya Ryńku/ y stymi broniami s. Mikolaia/ s. Floriana/ Sławkow-
 ska/ s. Marka kościol s klastorem y ze wszystkimi wieżami hktore były
 w murze/ także dzwonica y z dzwony s. Szczepana y s plebania/
 Turcy na wielbłądy wkładli swoje rzeczy/ byli gotowi wiechać/ wziawszy
 odpuszczenie v krola iechali przez. Wieszczanie Krakowscy wkładali te
 plage ogniową przez Żydy być/ dla tego ie krol wygnal do Kazimirza/
 gdzie było założono Collegium od Kazimirza wielkiego. Żydzi do Ka-
zimirza wy-
šli.

Lata 1497. Stych rzeżonych plag y srod

ieście wietsze nadechodzily za tego pana/ abowiem iako mowili w Lewo-
 cy na synie około pomśczenia brata nad Turkiem a wygnania z Wa-
 lach/ poslal Stefan albo Chary Bohdan do krola Olbrachta prosząc
 o pomoc

Wyprowadza do
Walach

Złe znaki

o pomoc/ iako odpowiednik Polaki/ aby mu dal pomoc przeciw Turkom/
ktory juz byli osiedli nadolna ziemie. Stey przyczynny Olbracht obe-
sial wshytki poddane przez listy/ Prusy/ Slezaki/ Mazoskany/ y trzaz-
Litewskie brata Alexandra/ aby sie wshyscy nagothowali do Walach/ y
byli gotowi/ temu za pieniadze piekego y konnego ludu niemalo/ zgros-
madzili/ sciagneli sie do Lwowu krol Olbracht/ y z ygmuncem bratem
a Alexander lezal w bractawia/ Litwa czekajac krolewskiego Rusenia/
Shytkowawszy y ogladawszy lud w Lwowu/ rusyli sie stamtad do Wa-
lach/ gdzie juz byly wshytki znaki ich niesfortuny/ abowiem krol iadacz
Przez rowny potoczek padl snim koni zywotny doshy dobry y chedogi wto-
nol w trose wody/ Drudzy pisza iz na powodzie siedl/ we Lwowie zys-
mianin Gropaki/ ktoremu sie glowu kazila wolal iawnie/ iz nashy na
swe zle iada/ tez grom pod namioty zabiliednego slachcica y koni dwa
nascie/ kaplan gdy mial msa nicopatrznie/ zwalil rekawy Boze ciasto
z oltarza/ ktore az sam krol obaczyl y okazal temu co mshy pomagat/ po-
dnieśli ie obadwa kaplan y ministrant: w obozie gdy lezeli iawne zlosci
y niewstydlive uczynki takiez opilstwa sami przelozeni czynili/ nie tyl-
ko w nocy ale y w ednie sobie laznie przyprawiali/ w wannach siedzac z
nieucieczkami niewiastami sie oblapiali iawnie/ schudzina sie gwałtow-
nie obchodzac okolo zywnotci bez wshelkiej bolazni albo kazni/ ktemu
wiele ieszcze takich rzeczy przewodzili ktore zle mianowac. Krol Olbrachte
oznaymil byl Stefanowi Bohdanowi Walskiemu wojewodzie pota-
tem nie zamknienie rady ich tajemne w Lewoczyn/ aby byl w tym wierny
a staly y drugi raz go w tym przez poslyy opominal/ aby byl gotow z lu-
dzmi swymi przeciw Turkom/ ktory odpowiedzial inaczej nie uczynic/
iedno krol musi byc w nadolnej ziemi w Bilagrodu albo Kiliy s swoim
ludem/ bo bych zarazem swami sie gotowal obaczyl by cho Turcy/ ina-
czej by semna poczynali/ a ja dam stacia y wshytki potrzeby krolowi.
Krol Olbrachte wierzył iego chytremu powi: sciadam nie dal sie nikomu w
tym przeprzec/ zwlaszcza Krzeslawowi Kozemu y innym ktorzy byli oba-
czyl chytrosć Bohdanowe/ bowiem mial z Wegrzyne porozumienie/
mniuiac w sobie/ iesli Polacy Turki wyzoga/ nam takiez uczynia/
niewi. m co na tym zpyczemy. Wegrzy bedac zaydrosciwi gniewali sie
na swego

na swego krola Władysława/ iż bez ich rad albo wolej Lewocki spem-
 dzał/ krolowi Polskiemu pomagac na Turki/ samiz podwi: dli Ba-
 lachy przeciw Polakom miasto pomocy/ przeto y panowie Polscy nie
 ktorzy krola Olbrachta widli na to/ aby then lud zgromadzony obrocił
 na Tatary/ ktorzy na ten czas czynili szkody v Bracławia/ a do Wala-
 ch nie iezdyl. Krol tego nie nie dbal cizgnal do Walach/ a gdy bylo w Wa-
 lachach poslal do wojewody aby sie gotowal a stacia dawal iako obiecal.
 Wojewoda nie tylko stacy nie chcial dac/ ale y wskazal (kwoli innym
 ludziom) iż niechay sie krol ostrzega Turkow y innych ludzi/ iż tu swowol-
 nie wiechal w moie ziemie/ Krol Olbracht vpominal go iezcze chześci
 raz przez posly/ aby sobie przyszedł a s krolewimowem dzierzał/ nie stego
 nie bylo/ dla czego nasy zbroye ktora na Turki nagotowali na sie ię
 obroci/ stey przyczyny nasy sie poletli gdy ie Walachy/ Catlowie/ Be-
 grzy/ Turcy/ Multani/ po stronach w picowaniu sietli/ bili mordowa-
 li okrutnie/ slachta wofala na krola aby ie do domu obrocił widzac czo
 sie dziecie/ a Walachy drogi zarebowali iż trudne przebycie bylo/ bo nasy
 tak prosili byli/ iż drogi sobie iadac w ziemie nie obwarowali prz. spiecz-
 ney. Krol Olbracht dopiro obaczyl zdrade Walaska/ chcąc sie nad nimi
 tego pomścić oblegl Soezawe y kazal strzelac z dzial aby mury pochtu-
 ciono/ a w thym przypiechali poslowie z Begier od krola Władysława
 do krola Polskiego vpominając y prosząc aby z wojewoda milosciwie
 nałożyl/ by w rozpacz nie wpadly do Turkow sie nie wiekli/ Krol stey
 przyczyny wzial z Bogdanem Stefanem przymierze/ a poslal do J. o-
 bola przeciw bratu Alexandrowi powiadając thyrzeczy ktore sie mu w
 Walachach toczyly/ aby nie iezdyl za nim. Krol Olbracht wziawszy z Bo-
 gdanem przymierze wpadł w chorobe/ czescią z niesfortuny czescią s pro-
 ce/ puscił lud do domu/ gdzie z tego choroby Zygmunt brat y panowie
 byli zasmuceni albo strwożeni/ tak iż w syto niedbale slo/ Polacy wle-
 cy sli s krolewim chorym przez las Bukowine przespiecznie napierwcy/ za-
 koremi sli z mniejszym Polskiem Rycerstwo/ to jest s Krakowskimi ziemie
 iako zbropniey/ w traczonym vssie/ dziala we frodek pusci. li tu swy
 skodzie y nieobyczajowi/ Na ktore w lesie wojewoda Walaski/ zapom-

Porażeni Pa-
lacy.

niawszy na swą część y słowa którym się obowiązał/ s swoimi ludmi y z
zbraniym/ s tchylu y z bokow wderzyl/ gdzie wiele ludzi Polskich nad ich
nadzieie pomordował y pobral ze wszytkimi stątki ich/ miedzy tchorem
byli pánowie z domu Zaporow/ Mikolay wojewoda Ruski/ Gabryel
Zeczynski dziedzic w Morawicy/ Jan Zbigniew syn starosty Malbors-
kiego/ tchory byl do Turck poslan/ ale potym wcielł/ y innych wiele pa-
now y Kyncerstwa z małej Polskiej na tym lesie poleglo/ a drugie pobra-
no/ Wazowanie s Prusy ktorzy sli s powinowactwa na te wyprawę/
nie mogli trąsć do wssu Polskiego/ trąsili na nie osobno/ Waląszy wszy-
tki pomordowali y poimali drugie/ stątki ich rozdrapawszy/ Krolewski
wss kriedzem Zygmuntym/ strzegac zdrowia krolewskiego przy wiel-
gicy Polscze bedł przodkiem/ aczkolwiek wśli zley przngody/ wśatze s tą
tow ciastnych/ z lasa gestego także z bloth oganiali sie Polochom iako
psom/ y wiele ich pobili strzelba/ wiele smutku y zaluści spolu wszytkim
w Polscze ta wyprawa nierządna a niesprawa na ten czas przynio-
sła/ slyšac o cnych a zacnych pániech także Kyncerzoch ledny być w Tur-
cech/ drugie w Tatárzech/ w Azey/ w Capadocyi y za morzem/ ktorzy
swą kwią zdrowie krolewskie odkupili. Wiele ich co ten wypadek wkłada-
ło na Filipa Calimacha/ ktorego rady krol Olbracht wiecy sluchal ni-
zli swych obywatelow/ a pospolicie na to przychodzi takim/ ktorzy czu-
dzozimcom wiecy wierza y na nie przekładają sprawy wśelacie niż
na swoje/ ktorzy zawždy lepsze doswiadczenie/ także sprawy połozenia y
obyczaje swego nieprzyaciela wiedza niż cudzoziemiec. Był then Cali-
mach rodem z wloch z miasta Florenciei człowiek wężony mistrz krola
Olbrachta/ wiary rostaragnionej/ rady plochey/ dla czego byl wcielł do
Polskiej z wloch prze niektory występel/ y s Polskiej byl wcielł po tym
wpadku za morze/ wśatze przez listy krola Olbrachta zasie przynies-
dzion/ y thū vmarl/ pochowan y swietchey Trojce pod mosiadzowym
przytryckim wiech 496.

Kalimach.

Lata 1493. Dwa miesiaca to jest Stycznia
Zima ciepla. y Lutego także cieple bylo iż sadz kwitnely/ trawy wielkie byly/ ptacy sie
lagli/ potym Marca byly zasie mrozy iż to wszytko poszło.

Zegoż

Tegoż roku Turcy wielką szkodę czynili w Charwackiej ziemi y w Stryckiej. **T**egoż roku Fryderyk królewic / biskup Krakowski y Arcybiskup Gnieźnieński od Papieża Alexandra póstego / Cardynałem został / wśakże mu czapki nie posłał Cardinałskiej aż we dwie lecie / snad za upominkiem.

Turcy w charwackiej.

Cardynał Fryderyk.

Franca

Tegoż roku (nasz kronikarz Niechowica na pisał) wrzód Galijski / który zowiemy Franca / do Polskiej przyniesła tedna niewiasta z Rzymu na odpust chodząc / potym z Begier słuzebnia / aż sie rychło rozplodziła y rozmogła v nas / zwłaszcza w tych ktorzy radzi wino mocne także inne trunki pija a niewiast przysiadają.

Latha 1494. Collegium wielkim starb naleziono w murze gdzie Ektorium Socratis / śacowany na dziesięć tysięcy złotych w złocie srebrze a pierścieniach / iako mówią iż Żydowski był / gdy tam mieszkali przed tym / chowali to w mur przed łupieżnikami / a dla tego Collegiacy świecą dzień s. Ładziślawu / iż to w tego dzień znaleźli był na tych złotych naleziony napis Maria królowa Begiersta (mni mam iż ta co była za Zygmuntym Jagiellowym swakiem) przeto król Osbracht odkupił ie v nich / częścią go też dārowali / także Fryderyk Cardynał pierścienie / za które tylko dał pięćdziesiąt grzywien.

Tegoż roku niewiasta przed Krakowem w czarnej wsi wrodziła dziecie które miało wpy y syie iako żółte / gebe rozdzieliwopy dychało.

Pzed tym troche na Szpitalskiej ulicy druga niewiasta wrodziła pospolu y weża y dziecie / który wąż przesiadł ono dziecie aż do wnętrza tak że dziecie było umarłe a wąż żywy.

Tegoż roku słuzebnicy byli porażeni v Wiszniowcu przez Tatarów / acz przed tym byli od nich Tatarowie porażeni / w ten czas zabili Hendrzych Kamienniecki / brat Mikolaja wojewody y starosty Krakowskiego / y Dzierżet synowiec Pawła Dziekana Krakowskiego z Głowną.

Hendrzych Kamienniecki.

Tegoż roku powódz była wielka / aż wsiła zalała Kazimierz y Strazdomię: Lata 1496. był wielki mor w Krakowie y wszędzie w małej Polſce. Lata 1497. zlechawszy do Nysy Mikolaj krążę Opolskie / Henryk Kieckie krążę / Jan Kot / biskup Wrocławski / Kazimierz krążę

Powódz.

Opolskie křia-
že scieto

mirz křiaže Cieřynstke/ Poswārżyli sie sami w rādżie nā Katuřu/ cām
Mitolay Opolskie křiaže mājac deke pod suknią/ rzucił sie sniā pirwej
nā Henrytā/ potym nā biskupa/ potym nā Cieřynstke křiaže křhory
był starostā Słaskim chcąc ie pozābiyāc/ popadli go chcąc mu wydrzeć
deke/ tārżajac sie snim spādli z gory nādol/ Mitolay gdy mu deke wy-
dārli wciēt do tořciolā/ āle biskup tārżal go y s tořciolā wziąć/ tāmże zā-
rāzem sciet przed Katuřem/ zādawřy im tilko ran křhorych.

Lata 1498. Mistrz Jan Fels s Pořnania/

plaban s. Szcępanā/ widżac cmyntarz maly y swego tořciolā/ ludzi
z mārke chowano leda gdy w polu/ zāložyl Cmyntarz wielki przed miā-
stem Křatowskim/ y tořciol nā nim dal w drzewo zmurowāc/ thāmże
spowiedniku dwu wřawil Polskiego y Niemieckiego/ aby zāwřdy byli
gotowi sluchāc spowiedzi tāk w dnie iāto y w noc/ dla pospolitych ludzi

Tatarowie
Turcy

Tegoż roku nā poczātku křieřycā Māta Turcy y Tatarowie zebra-
wpy sie/ wielkā štode tākież otrucienstwo w Ruskich y w podolstich zie-
miach wczynili/ tāk iż lud leżal pobity po slaku iāto snopie/ āż do Prze-
mysła y Kanęgi y wředzie pod gorāmi/ wroćili sie z wielkā torzysciā do
domu/ wten cżās był wielki strach po wszytkiej Polščezie sty nowiny/ tāk
iż iuż niektorzy z ziemie wciētāc chcieli by byli przez krolā nie hāmowāni
grozā/ tego cżāsu kiedy niewola przypedziła/ Křatowā od Kleparzā o-
prāwili Kūpce Křatowscy/ tāk wālow iāto muros y wież/ też z grun-
tu Bāřte s. Florynā podle brony murem w owiedli/ oprāwili y oches-
dożyli. Pocżal krol Olbracht szukać obyczajā iākoby sie nieprzypacie-
lom obronił/ poslat do brātā krolā Węgierstiego o pomoc/ Przypiechal
w tey rzeczy posel biskup Wsprimieniski z Węgier do Křatowā pirwse
go dnia Lipcā/ zgode wczynil miedzy Węgry ā Polaki/ šcżego wszyřcy
pocięeni byli y Te Deum laudamus splewali/ wřātże thā zgoda nie
przypřlā nāřym ku pożytku/ ābowiem znoru Tatarowie nā tońcu te-
goż miesiācā wředzie w Rusi wołowāli/ przeciwo křhorym wyprāwil spe-
krol Olbracht/ Tatarowie nābrawřy sie wřli precz/ krol Olbracht sie
też od Sedomirzā wroćil.

Bařta s Flo-
rynā

Tatarowie
wołowāli.

Tegoż roku po Tataroch nā dzien swietcy Kātāřyny Turcy przys-
gli w Ru

Byli w Ruskiej ziemi/około Sambora y Haliża wiele szkody poczynili/
 ty sam bog zimnem starał/abowiem przysły na nie takie zimna y snie-
 gi iż sami zdychali od niego dobrowolnie/ drudzy rosparawszy konjom
 brzuchy w słapy włożyli/tak iż ich o czterdzieści tysięcy poginęło/ a kto-
 rzy wypili s Polski y w Walaśkach pobici.

Turecy stras-
 pieni.

Rata 1499. Przypiechał Jasio do Krafowa bi

skup Władymirski z Węgier radzić y postanawiać obronę przeciw po-
 gąnom podawając te drogi/ iż król Polski nie może być prożen nieprzy-
 aciele swego pości sie nie zjedna z Walaśkim wolewoda/ bo then wypiti
 nieprzyaciele/tak Turki iako Tatarsy do Rusi przywodzi/ A tak przypie-
 chali też Walaścy posłowie na słowo króla Węgierskie/ przypiechał też
 Alexander wielki ksiądz Litewski/ ci wszyscy czterzy przypiechali sobie po-
 magać przeciw Turkom/ po ich odiechaniu/ posłowie Moskiewscy od
 księdza Jwana przypiechali/takież pokoy między sobą postanowili.

Moskwa.

Tegoż roku urodził sie w Kąkimiżu w Krafowie między Żydów cles-
 lec ze dwiema głowami/iedną była na ogonie a druga na przodku/a o-
 gon weszrodku grzbieta był/ nog miał siedm na prawym boku/ na le-
 wym żadney/ inże członki miał pełną/ był jakoby rozdwoiony na bli-
 znieta/długo przed fortą gładką leżał ludziami na oglądanie.

Dziw

Tegoż roku Turcy wielką szkodę poczynili we Włoszech na morzu/
 gdzie też y Rodon znanienite miasto wzięli Benetom postukę mu-
 ry około jego/ścżego był strach wszystkimu Krześcijaństwu.

Rodon

Rata 1500. Alexander ksiądz Litewski se

brał ludzi/ktorych sie miłowali bratę/tak s Czech z Morawy s Ślą-
 ską iako s Polskimi/ książę Litewski dawał im w Poznaniu pieniądze
 na strawy/ przeciw Jwanowi Moskiewskiemu oycu swęj żony/ktory
 był wziął księdzu Alexandrowi na siedmiesiąt mil ziemie Litewskiej/
 ale ci bracia leniwym swoim chodem nie przysli tu pożytku/ niżli spe-
 sciggneli żąbły wielkie zimna/ mijał ie rospuszcic.

Bracia

Tegoż roku Zygmunt król Polski wstąpił na kręstwo Op-
 wski Głogowski/ktore mu dobrowolnie spuścił brat Jan Olbracht

Zygmunt

Głogowski

książe.

król Pol.

Krol Polski/współtę s przyzwolenim brata starszego Władysława Krola Węgierskiego.

Tegoż roku Kurza nogą na zamku Krakowskim/ przy poslech Turreckich zgorzała/ w piątek przed świętą niedziela. Była tego czasu kometę która wyszła zle z namionowała/ abowiem wnet zania o swiętą łach Tatarowie do Rusi wciągneli słody wielkie czyniąc/ około Eurobiną/ Belzą/ Krasnego stawu/ wszędzie wybrali y popalili.

Kometę
Astome.

Tatarowye.
Moskwa wo
iowała.

Tegoż czasu krądz Iwan Mostkiewski niemając baczności na przymierze wzięte y na krewność/ bo był Alexandrowi swiętem/ a on mu zleciem/ wtargnął do Lichwy już wtory kroc/ wybrał około Smoleńska wiele wsi. Krol Olbracht wyprawił się dosyć prętko przeciw Tatarom/ ale to nic nieplátno było/ gdyż s korzyscią wśli: wrocił się do Krakowa/

Legat Papie.
Jubileus na
Krzyżaki.

do którego Legat Papieski Kasper biskup Galienński człowiek chytry a a wymowny przyjechał/ który dał Jubileus na Krzyżaki przeciw pogąnom. Znowu Tatarowie z mocą wielką przyszli do Ruskich y Podolskich krągów wielkie słody czynili/ wybrali y popalili ziemie Sedomirską y Lubelską/ około też Brzedową/ Leżyską/ Lancutą/ Jarosławia

Tatarowie/

Krasnego stawu aż do Brześcia Litewskiego wszędzie zwoiwali/ y wielką korzysć wywiedli. Sebrali się na nie pánowie Polscy Piotr Myskowski starosta Łwowski/ Mikołaj Kamieniecki wojewoda/ Sedomirski/ starosta Krakowski s ślachtą zbierając naiezdziwszy się nad nimi dali im pokoy gdyż nierowny poczet daleko ludzi mieli. Ruszył się krol Olbracht za nimi s Krakowa o świętym krzyżu wiesieni/ za których też mieli y Krzyżacy ciągnąc/ ale skoro krol wiechał/ Krzyżacy między które mi było wiele Mnichow y kapłanow także rzemieśników rzucili się na Żydy w Kązimirzu wiele ich pozabijali y stałty wybrali/ złamawszy do nich forte glinianą y brany ich potłukłszy/ Krakow przed nimi zamkniono musielich powaleić w pole s Stradomicy/ a w ten czas z muru pałtrzyli posłowie Turcecy/ grozili posłom wyciągając rece/ za krolew szeptym wyprawili/ ale nie w czas/ bo już byli Tatarowie wśli nabrawszy się/ Nie przyszli nam nigdy w Polskę ci Krzyżacy ku pożytku iedno zażwżdy s słodą/ na stałty się ludzkie miecec. Lata 1501. przyjechał wshy krol Olbracht s Seymu Piotrkowskiego do Krakowa/ dał Micha

Krzyżacy

śa Piotra

Pa Piotra wojewody Walańskiego syna ścigać we Echowie/ przy posłech
 Stefana Walańskiego wojewody o zwałcenie przymierza/ które czyni
 nił na karb Walańskiego wojewody.

Tegoż roku to jest 1501. posłowie przyleżeli od Carza Zatarastie
 go Zawoleckiego rzeczonego Szachmetear/ miesiąca Stycznia/ a wzie
 li wieczne przypiecstwo s krolu Olbrachtem y Alexandrem wielkim. Car Zawol-
cki.
 kriedzem Litewskim pod przysięgami/ przysięgali też y Zatarastie swo
 im obyczajem na śable/ które rozmoczywszy w wodzie/ wodę wypili mo
 wiąc tymi słowy/ krobę to braterstwo złamał/ albo przeciw iemu był/ bo
 gdy od śable tak zgingł albo się wniwecz obrócił iako tła woda/ Miał
 mu krol dawać iurgiel każdy rok trzydziści tysięcy złotych kożuchow y
 futna/ a z ludem swoim na granicach leżeć gdzieby go obroczoneo/ ludzi Thaslik.
 miał mieć trzydziści tysięcy. Posłali potem poń Thaslika który go przy
 prowadził pod Kijow y poraził Przetopostkiego Carza zarazem.

Tegoż roku krol Olbracht ruszył się s Krakowa do Prus/ w Toru
 niu będąc wpadł w niemoc gwałtowną/ którą zową Apoplexia w okta Śmierć Ol-
brachtowa.
 we Bożego ciała/ trzeciego dnia po świętym Wicie umarł z żaloscią po
 spolitego ludu/ tak swoich iako postronnych/ abowim ięże wleku mło
 dego był/ ktemu czynny/ śmiały/ opatrny/ w sprawach pretki/ dosko
 nalego rozumu/ wpytko Krześcijaństwo w nim nadzieie miało okrutno
 ści Zurectey odeprzeć na co się zawżdy brał/ acz fortuną barzo przekaza
 ła iego sprawom/ wsparze już poczynąła przypiecskie snim nakładać/
 pospolicie po niebezpieściu bywa szczęście/ iacno o szczęście mądrym a o
 patrznemu/ Śmierci iego były znaki komety która trwała miesiąc/ tu
 rza nogą na zamku zgorzała/ gaska z ratusza Krakowskiego spadała/ kto
 rą nowo y mocno był cieśla wprawił. Pięć Michowitą iż też był poie
 chał do niego do Echorunia gdy krol poń posłał iako po lekarza komor
 niki/ wyjechał na podwodzie/ iadąc na Pradniku we błocie wthongł Michowitha
we błocie.
 ledwą na zad osm koni podwodnych woz wyciągnęło próżny/ a gdy do
 Piotrkowa przypiechał/ niebezpieczanie rozumiejąc iż krol umarł/ pochlutli
 ie tymi o podwodzie/ bo im gwałtem konie brali komornicy/ by byli nie os
 ciekli pobili by je byli/ widząc wpytki zle znaki wrócił się do Krakowa:

skarby po-
brano.

Przywieziono ciało króla Olbrachta do Krakowa na dzień s. Anny/
pochowano poćciwie w kaplicy s. Jana Ewangelisty na prawey stro-
nie kościoła/ którą kaplicę jego matka królowa Alzbieta dała oprawie-
n ochodożyć/ y dwie mszy święte wstawała przez dwu kapłanu/ Pano-
wał na królestwie Polskim lat osm/ chaciez miesięcy/ wieku swego miał
lat 40. y miesiące. Po jego pogrzebie Fryderyk Cardynał/ posadzał nie-
które duchowne o skarby które pobrali po śmierci królewskiej/ zwłaszcza
Macieja Drzewickiego podkanclerzego w którego to mocy było/ wpa-
ść potym puszczon.

Łata ob narodzenia Krystusa 1501.

Alexander

wielki krądz Łi-
tewski/ po śmierci brata
swego Olbrachta na
królestwo Polskie wys-
bran w Piotrkowie/ a ko-
ronowan w Krakowie/
w trzecią niedzielę Ad-
wentu/ przez Fryderyka
brata swego przy Arcy-
biskupie Łuowskim An-
drzeju Rożym/ y przy bi-
skupiech Krzesławie Ku-
iawskim/ Janie Lubrań-
ski Poznaniem/ Win-
centym Przerembaki
Płockim/ Łukasem Ło-

rumia Warmkim/ y przy innych duchownych/ przy czym t. j. było wiele
panow swieckich/ Alzbieta królowa matka/ Konrad Mazowieckie
książe/ Michał Glinzki/ z Litwy książe Jurek Grodzieński drugie/ y wie-
le innych

kinych tak z Litwy iako s Polskien/ aczkolwiek byla rozność przy y'go
 wybieraniu/ abowiem niektórzy wybrali Władysława brata tego krola
 Węgierskiego na krolestwo Polskie na osobnym seymie/ zwlaszcza Piotr
 Kmita z Wsnięża/ marszałek korony Polskiej z inemi/ przeto posłowie
 ichali do Węgier Piotr Myszkowski, wojewoda Łeczycki z Mikołajem
 Wroblowskim kanonikiem Krakowskim do krola Władysława/ do
 ktorego przysłapiwszy w Budzynie/ zgodali go od wsego Kierstwa Pol
 skiego na krolestwo Polskie/ przyslal na to/ y rospisal do wsech krolow
 Krzescianskich zwaszcza do Cesarza Maximiliana/ iż go pan Bog nye
 tylko na Czeskie albo Węgierskie krolestwo przelożne raczył/ ale y na oy
 czyste miejsce. Potim panowie Polscy y s slachtą uczynili sym walny
 w Piotrkowie/ na którym uradzili/ aby na posłownych miejscach ni
 gdy seymy niebywały okolo wybierania krola iedno w Piotrkowie/ a
 tam uradzili iednostajnie Alexandra krzyże wielkie Litewskie na krole
 stwo Polskie wybrać/ wywodząc to słusznemi przyczynami/ iżby kto in
 ny był krolem niżli Alexander/ byloby rozzerwanie Polskiej od Litwy/ y
 niemogło by to być bez wielkiego rozlania krwi ich/ iednak sie już Alexan
 der temu brał/ by był przez matkę Elzbieta nie hamowan/ Przci adali
 też to przed radą Polską tamże na seymie od swego kriedza wielkiego/
 panowie Litewscy zwlaszcza Zabor biskup Wilenski/ Jan Zabrzeżin
 ski Marszałek/ Mikołaj Kądzimil Podeżalski/ aby ty prawa obyczaje y
 zachowania między Polską a Litwą trwały/ iako za naszych przodkow
 było/ coby iedno drugiemu czasu potrzeby swej pomagalo/ gdzie by już
 z Węgri iedność Polska wziała/ iżbyście panowie Polaci chcieli obyczaj
 sow Węgierskich wyknąć y naśladować nami wzgardziwszy/ coby nam
 wielką nieprzyjaźń przyniosło/ snadbyście tego potym żalowali/ ale po
 zno/ wywiadziawszy sie obyczajow Węgierskich/ iatich doświadczyli w
 szby przodkowie za krola Ludwiga także Władysława/ ktorzy nie tylko
 starby wase s Polskien wyciągneli/ ale y was samych w wielkim wdr
 eżeniu trapieniu y mordowaniu chowali. Tam wszyscy iednostajnie
 mi głosz zezwolili sie na Alexandra/ poslawszy do Węgier stołkiem do
 krola Węgierskiego/ iż Alexandra brata tego za słusznemi przyczynami

Kmita.

Siem na wy
 bieranie krola.

Spotom Lite
 wskich panow

Z ednoczenie
Litwy s Pol-
ska.

Moskiewka
krolowa

Zawolcki w
nedzy.

Tatarowie v
Opotowa

Oblezenie
Smoleńska

Przymierze z

Moskwa.

Cardynał v
marł.

Biskup Kuia-
ski v marł.

Konrad Ma-
żowieckie
kxiąże v
marło.

zwłasczã dla ziednoczenia Litwy s Polska / na krolestwo Polstke wybra-
li / na co przyzwolil z dobra wola krol Władzislaw / a poslal sroktem go-
nie posly / przez ktore byl rozeslal do krolow weey rzeczy. Potym spisaw-
sly artykuły tamże na seymie pánowie Litewscy z radami Polskietmi zie-
dnoczenia Litwy s Polska / posłali snimi do Litwy do Alexandra na kco-
re przysiegali s pány Litewskietmi dzierżąc je w całosci y zachowawac /
tak aby zawzdy Korona Polska z Litewskim kxiestwem byla w iednosci
a nie rozrywana / tak w prawie iako w obronie w kazdey potrzebie y po-
słusienstwie / potym z Litwy do Krakowa przyiechal / a tam byl korono-
wan / iakom na przodku položyl / ale żony jego Heleny / ktora byla czorã-
Zwana kxyedzã Moskiewskã / go / koronowac nye chcieli / iż Kustney
wiary byla / a nie chciała sie okrzcić na nasz krzesth / wstãże na zamku
miała swoje kãplice obyeżãciem Kuskim / ale przed orzãny wiekãła s to-
sciola zowãc je dudami / a w tym przyiechali poslowie od Carza Zawol-
skiego Schadchmata / powiadãc o swey nedzy / bo leżeli iedni w polu
pod namioty / drudzy w Kipowie od głodu y od zimnã zdychãc / powie-
dãc też o wielkich ludzich Przekopskiego Carza / aby dal ludzi dostã-
teć przeciw temu ku moim ludziom iakosiny postanowili byli / ktorzy po-
tym przez niedbãlosć naszych wciãgneli do Kuskich krãgin / do Sedo-
mirskieg ziemie aż do Spátowã / spalili wten czas Kzeshow / Jaroslaw /
Radymno / Belz / Kunow / Lagow y wielgi Spátow / okrom Podolã y
Kuskich krãin drugich / potopili na tysiac ludzi naszych przeprawiając
sie przez wisle / Zwan Bazyl wielki kxiãdz Moskiewski tego czasu theż
obległ Smoleńsk przez synã Dimitrã / ale go dobrze broniono / wstãże
inẽ zamki pobral bo ich słabo broniono. Potym lãtã 1503. wziãł snim
krol Alexander przymierze do hesci lat pod przysiega.

¶ Tegoż roku Cardinal Frederyk umãrl miesiącã Marcã z niemocy
Francoskiej / pochowan na zamku Krakowskim na kratach przed wiel-
kim ołchãrzem pod kãmieniem wzniezionym.

¶ Tegoż czasu Krzeslaw s Kurozwãk biskup Kuiański Cancellor Pol-
ski umãrl w Piotrkowie na seymie / pochowan we Wloclãwinu.

¶ Tegoż czasu Conrad kxiãż Mażowieckie umãrło / krol Alexander
kxiestwo po nim wziãł prawem lennym / wstãże na przyczyns wielkich
ludzi spy

ludzi spuścił zaś Jánusowi y Staniławowi dzierżenie iego.

Lata 1503. Przypiechawşy krol Alexander

z Litwy słożył spem wálny w Lublinie na dzień 8. Symoná Judy na
Kyncerstwo korony Polskiej/ na ktorem rádzili okolo Potucia/ ktore so-
bie przywlaszczał Wálaski wojewoda Stefan/ wrádzili w ten czas stu-
żebne przycię y przypieli obyczáem Husárskim albo Kackim z drzewcy á
s tarczami/ ktorzy potym ziechawşy s polá Biskupie/ Opácie/ kánoni
tżę wsi lupili/ bo krola nie było w ziemi w Litwie był/ sishcy przycięny po-
tym żołnierzom w Rusi wstáwiono śacunk na iáłowice/ gęsi/ kury/ siá-
no/ iáko máia płácić y przysthástwa rozdawác po wsiách kazano/ Na
tym też seymie Hanowi s Elaská Sekretarzowi krolewskiemu dano
Cancleřstwo.

Racy.

Żołnierze
Hano Cāclers

Tegoż roku Tatarowie wdaręgeli do Podola o swietym Marcinie
wiele korzyści nábráli/ á gdy s plonem ciągnęli spadł s nieg wielki/ sebráli
sie na nie onych kragin Kyncerstwo z Zemelką Halickim y z inemi/ gli za-
nimi slákiem ich torowanym/ á oni do brzucha w sniegu brodzili/ posci-
gli ie y snádnie porázili/ iż żadeny nie wciętky plon odieli/ wten czas żabie
Zemelka od Tatarzyná z łuku ktory iuż na ziemi leżał porázony.

Zemelka 34-
bit.

Lata 1504. Stefan Wálaski wojewoda v:

márl chytry á fortunny/ ten Turkow półtora stá tyśiac porázil/ ten też
Wátnasá krolá Begierskiego z ziemi wygnal porázivşy mu lud y rá-
niwşy go trzemi strzálami/ ten Tatarý wielekroć porázal/ też y náşe-
go krolá Olbráchtá wziawşy snim spokojne przymierze nád nádzieie
náşnych porázil/ ktorego może każdy historyk stá fortuna wielką á má-
łym páństwem w kroniki pisać/ zostáwil po sobie Bogdaná syná iedno-
tego.

Fortuna Ste-
fanowa.

Tegoż roku miásto Kázimirz podle Krákówá od samego rynku áż
do muru/ od gor/ wşyşet pogorzał.

Kázimirz po-
gorzał.

Lata 1505. Słożył krol Alexander Litewsz-

kim y Kuskim pánom spem w Brzesciu Kuskim/ na kthory też swemi

Lit 3

osobami siem w Brze-
sciu.

osobami osobno przysięchali/ Woiciech Zhabor biskup Wileński/ Jan
Zabrzeziński wojewoda Trocki/ Staniław Garnowiec Starostha
Smodzki/ y Staniław Kiszka Hetman Litewski/ ale nie smieli na za-
met do rady krolewskiej idz/ bojąc się krola z oskarżenia Michała Glin-
skiego/ ktory w vcho krolowi częstotroć śpiewał na nie powiadał/ iż się
krolowi w rądzey rzeczy przeciwili a jego rozkazania nie przyhynowali/
a si y przepczynny mówił krolowi/ po ki dwa albo trzy gardła nie dadzą/
poty w Litwie dobrze nie będzie/ y byłby tho krol odziałal ktoemu smich/
by byli tego panowie Polscy krolowi nie rozwiędli/ zwłaszcza Jan z Las-
sta Cancellorz Krolewski/ wsatże iednak wojewodstwu Trockie Zabrze-
zińskiemu wziętho/ a dano Mikolajowi Radziwisłowi Podeżaszemu/
przypiął to za dobre Zabrzeziński y nieprzeciwil się/ y posłali do krola po-
wiadał/ mu wierną a nie omynną poddanosc swoie z prośbą czasu y
miejsca tu sprawie/ na ktorey się okaże iż then co na nas mieni przeciw
Majestatowi krolewskiemu w czym wystąpić/ bez pochyby sam w tym
zostanie/ dano im potym na kasce krola przeprawić a sprawować sye
z oskarżenia swego/ ktorzy powiadał być Michała Gliniskiego w thym
podeyrzanego/ iż chciał potajemnie zamki krolewskie osadzić swoimi/ a
kriedzem wielkim Litewskim być/ na co iuż wiele słachty był sobie zosdo-
wał/ chcąc to pirwey przewiesić na krolu/ aby był wziął gardło dwiema
albo trzema ktorzy byli w tym Gliniskiemu odporni.

T Schachmet Car kto regom pirwey miąnował w niedzy będąc y Ki-
powa porażon od Mendigiera Przetopskiego tak iż żoną y wietsha polo-
wica ludzi jego przystało do Przetopskiego Carza/ Schachmet wi-
dząc niedbalość nąpych iechał we trzy sta koni do Bisagrodu chciał po-
tym do Bajzeta Turckiego Carza iechać poddać się mu a prosić o po-
moc przeciw krolowi Polskiemu ktory mie przywiódł y z Zhatar rzekł
mi dawać wseltie potrzeby wojenne/ y nie dawał/ a tam na jego poslu-
gach będąc swoy słuhał wstrząsł/ ale gdy się dowiedział iż go kazał
Zhurecki Carz poimąć a sobie posłać/ z oskarżenia Przetopskiego/
stokiem zaśię do Kipowa przybieżał/ stamtąd go staresta przypędził do
Witna iechać/ gdzie tam był w więzieniu s ktorego wieletróć razow w-
ciskał/ ale zaśię poiman/ potym go krolowi do Brzeska posłano/ kto-
mu krol

Zawołezki
chciał do Tur
ka.

mu krol acz sie laskawie stawil/ wstajze mu za zle miał iz nad umowę
 braterską czynil/ wziął go potim s sobą na syem do Kadoimia/ aby tam
 przed wsem ryerstwem byty oz naymiony iego paraty. Tam na Sey
 mie Zawolcti mowil smiele żalując sie na krola y na iego rade dluga rze
 cza/ iz dla ich poslug swoie dobre wshyto otracil/ żadal pomocy tu stat
 ku swego zdobywania/ gdzie tego nie weźmiecie/ iesli iest Bog sprawi
 dlwy ze tego nad wami pomsci/ przed ktorym ia stal sprawiedliwie strze
 gac slowa swego obiecia nogami a iednym sercem/ nie tak iako krol A
 lexander z bratem swoim ktory swoy slub y przysiege zlamali/ mnie tu
 wielkiey škodzie przywiedli. Na tcho odpowiedz wziął od rady Polskiej/
 ani na Boga ani na nas tcy winy wkładac nie masz/ iedno sam na sye
 a to przeto izes umowie slowu y przysiedze swym dosyc nie odziałal/ abo
 wiem gdys v Kipowā leżal miasto obrony albo pomocy/ ciwoi ludzie kto
 dy naszym poddanym działali/ iako iedni nieprzyiaciele okolo Kipowā/
 byles proson od Kipowatich mieścian y od nas przyzwolenie miał/ a
 bys leżal s swoim ludem na granicy Moskiewskiej v Scharodubu/ a
 tham sobie korzysci zdobywal/ nizli tu blisko Przetopu gdzieć zawždy
 Mendigier Przetopski o gardlo stal/ tam bedac daleko przespiecznienysy
 by był zawždy/ ludzi statku by był nie otracil ani zawiodł/ tak swolch ia
 ko moich kthores swym niesluchaniem zawiodł. Trzecie co gorkego zes
 był do Euret poiechal bez naszej woley/ acz nie dobrze wiemy ocz/ ale tcho
 sam domysl okazuie/ że tu naszej škodzie: Za tym Schachmat zwiesil
 glowe/ a prosil iuz niocz inego iedno aby mu dopomogl statku swego
 zdebyc pod Przetopskim albo mu dopuscili brata iego poslac do ziemie
 Zatarskiej do bratney Nohalskiej Carzow o pomoc/ przez ktoreby zai
 mogli tu swey bliskości przysc/ w tym go poiechono iz to krol weźmi/ by
 iedno mogli tak niechlo ludzi na to sebrać/ a wten czas pozrejal po ludzich
 kthorych bylo desyc/ okazawszy reka y rzetl/ a ci azaby sie thez nie bili
 kiedy rzetba/ na co ie chowacie/ Odpowiedziano mu iz tchu nie w Zata
 rzach nie wshysy v nas na wojny iezdzaię/ iedny ehowaię od roley/ dru
 gie na rzemiosla/ drugie na sluzbe Boża/ drugie na sprawy sadowne/
 y na opatrzenie zamkow. Potym dopuszczono mu brata kozaka poslac
 do bratney

Schachmat
 mowi.

do bráciey tego Mohálskich Carzow/ za Wolhe rzeka tak iáko prosil á by
go brácia ráthowali á pomogli mu zá sie tu tego státhkom y ludziami
przysle/ od Przetopskiego Carza/ bedac ten pewney nádzicie o swych tá
tarzech iż skoro wyrzą czapke tego zá sie kniemu przystana/ stey przyczi
ny byl wesol z dobrej odprawy. Potym go krol kazal odeslac do Litwy
na Troki/ gdzie byl poćciwie chowan/ áz przypiechalo osmdziesiat Tátar
row Zawolckich/ ktorzy sie liczyli byc posly od tego bráciey Zawolckich
Carzow/ ci też mieli slusne opátrzeenie pot i ich krol z rádami swemi nie
odprawił/ á w tym Schach miał zápom niawszy słowa swego y przysie
gi potáiemnie zábrał co miał/ wiechal precz stym i Tátary/ ále pogo
nion przez Litwe poiman y zwiázan/ przywiedzion zá sie na Troki z ie
go towarzyszmi/ gdzie tam w wiezeniu pod strozą siedzieli áz do krolewa
skiego przyiázu/ Potym przypiechali poslowie Mendigiera Carza prze
kopskiego/ rádzac aby go nie puszczáli á mnie sie w tym zachowali/ kto
ry ia blisko was w sasiectwie bedac/ rychley sie wám moze zachowac ni
zli on/ bedac daleko za Wolhą/ Zwierzyla Litwa zdradziectim słowam
Carza przetopskiego/ przypiechawszy krol do Wilna kazal s Trok przys
wiec Carza Zawolckiego do Wilna z tego towarzyszmi/ przeciw ktore
mu Litwa sie zálowála o ten wystepet iż wcielal y o iny/ stey przyczyny
poslan byl na Kowno/ tak dlugo byc w wiezieniu ázby kozal bráth tego
przypiechal s Tátar z ludem przeciw Mendigierowi iáko byli rzekli/ dru
dzy po wsiach rozłożeni pod strážą chowani. Tego czasu Przetopski
Carz Mendigier wtárgnawszy do Litwy á do Rusi/ wielkie škody podziá
lal przez ogien/ ludzi zábral o sto tysiac tak iż sie ich dostawalo na każd
go Tátarzyna po 25. y wciel ze wshytim.
Pánowie Litewscy/ ktorem pirwey miánował/ nie chcąc byc dlugo w
krolu w nieláscie/ ná seymie w Radomiu dopieráli sie tego ná Michále
Gliniskim co im za wine miał dáwac/ iáko powládal przed krolew/ po
wiedzial the przyczyny/ iż gdy krol kazal podac zamek Lida Ylinowi w
rece Drozdżalowi Rusinowi/ oni tego nie rád zili weczynic y nie wezynili/
przeciw wole y rozkazaniu krolewstwu/ ále pánowie Litewscy spráwi
li krola w tym iż ten Drozdża/ bedac Michálowi powinowatym/ miał
snim osobne porozumienie co sie to potym okáże/ przeto mu go nie chce
li spuszcic

poslowie prze
kopskiego.

Tatharowye
woiwali.

Lida zamek.

li spuścić / Krol te rzeczył aż do przynajdu swego do Litwy odłożył iako do
ich ziemie przyrodzony / y ku lasce panny zaśie wziąć obiecał. Na tym
sejmie krol z radami swemi wffalił / wffilił / poczyniła a morderze karac:
a starostam przypisał aby takie karano na gárdle według przewinienia
tey przyczyny Rusinowska poimana y obieffona w meżczyńskim w Rusinow
braniu iako sie nosila / w boćciech y w ostrogach / ktora zbijala y kradała. ska obieffo
Zatęz Myskowski y Osuchowski byli poimani y poscinani: ktorzy w na:
Sedomirzskiej ziemi kradałi.

Rata pańskiego 1506. byla Wyprawa sluzeb-
nych do Walach gdzie poslugi wielka wezmili / gdy zamli niektore nad
Niestrem pod Walachy zaśie pobrali / W ten czas dwa mlodzieńci w
rodziwi Strusowiczowie Szczesny a Zurek odlaczynowli sie od woyska
fli w koczacwo do Wosoch w piećdziesiąt toni / trafili na wielkosc Wo-
sochow: mozac wiechac podkali sie nimi / od wielkosc przemozeni / Scze-
sny z arazem zabít: Zurek mogl wiechac nie chcial: mowiac / Boze thego
nieday abych przy swym miłom bracie gárdla niedal / bil sie z nimi thal
dlugo aż go poimali: potom scieli / ktorich wffilił narod Polski zalował
przez dlugi czas / wffalił pomscili sie tego sluzebni z arazem nad Wosochy
Z tego roku Walaści wojewoda Bogdan jedynosti poslal w dziewo-
stembstwie do krola Alexandra / prosiac by mu byla krolewna Elzbieta
siostra jego daną za małżonke / postepuiac zaśie wroćie ty powiaty kchos
re gwałtownie poslal byl iego oćiecz Cieschybiefi Zhyhmienica / krol to
dal na wola krolewnie / Ale ona żadna miara niechciala iż byl inssey
wiary / y ktemu jedynosti / a to też ktemu przekazilo iż tego czasu krolowa
Kazimirzowa Elzbieta umarła małżką iey / Lata 1505. Na zamku w
tey káplicy gdzie krol Kazimir / y pochowana / przeto sie laczno zaloba
wymowila:

Kazimirzo
ua umarła.
ła.

Rata 1506. Cieczyni krol Alexander syem w Lu-
binie / na ktorom slachta dopierala sie teao iżby Duchowni na woynę
tezdzili / abo miasto siebie wyprawiali według imienia / ktorego wieczy
mala niź slachta / na każta wyprawy wojenna z slachta pospolu / Ale
oni woleli na sluzebne postepie pobory a domą zostac / Wffalono też na
B v v ten czas

Wypra-
wa ducho-
wnych:

ten czas pieniądze łowąc na pospolitą obronę / płowano polgrosze:
 W Tegoż roku Krol Alexander poczał chorzeć z ruff. nia powierza / wy-
 wał się jeden lekarz w Krakowie / który się mianował Baliński od Ol-
 kusa / iż Balińskiego czorke miał za małżonkę / był sławny w drogim le-
 karszem w Krakowie y indziej / a gdy poń posłano z Wilną / niechęciał się
 z miastem ruff. : aż mu dano trzy sta złotych napierwey / wziął i / so-
 ba aptekę krolewską iechał do Wilną / tam Krolowi przyprowadził w izbie
 łaznie (snadz na smowie z Michałem Gliński) do ktorey rozmaitych
 zioł mocznych w kotłiki / drugie w garnce naskładał / a z wierzechu nad para
 Krola położył przyprowadziwszy ktemu miasteczko / aby się pościł / ktemu ma-
 m. i. zia / winą czo namoczniejszego kazał mu pić / czo jest przeciw wszystkim
 lekarzom / a gdy z / bytniego pocenia był zemdlon / opominał drugi Do-
 ktor krolewski / Blonia Kancelerz / Łaskiego / aby go / od tego gwałtem
 odwiecili lekarstwa śmiertelnego : gdy z dobrej woli niechęciał (bo go w
 tym Michał bronil) Cāclerz Łaski / z swego urzędu widząc Krola nāpos-
 to / umarłego / kazał lekarza poimając / wsadzić y chować go aż do przysia-
 du Sigmuntą z / Słaską / wssakże przez pomoc Michała Glińskiego w-
 cieł ten lekarz / przez Pruską ziemię przyszedł do Krakowa / a na zwierzi-
 ezu w klasztorze przysiężenie Balińskiego miejska / potem na skałce w mnis-
 chow / stamtąd go zasiał Niedzielski pisarz / Cācellariew wziął y wsadził
 do dworu biskupiego / wssakże po tym puszczon po długim wzięciu / by-
 nie umarł / patrząc się alchimię potajemnie / na kthorą gdy się zādus-
 zył : zbiegał precz / tylko go było widać. Potym Krol bedąc w chorobie Za-
 tárovie posłali do Litwy o świętym Wawrzynczu / ktoręch było czterzy a
 dwadzieścia tysięcy / Krol kazał się przeciw im wyprawiać / ale Michał
 Gliński temu na odpor mowiał / iż tego słachtą nieuczyni iestli się sam
 Krol z nimi nieruś / Blonie lekarz radził y prosił b. Krola z miasteczka
 nie ruś / nie chcieli inaczej uczynić. A tak ruff. się Krol nāpos. umar-
 ł y z nimi przeciw Zatarom w kolebce / przyjechał na zamek Lida / Heles-
 na krient wielka Litewska bacząc go śmiertelnego / ruff. się też z nim /
 Zatarowie w Klecką się położyli ze dwiema Czarzylomą / Krol się gniew-
 wał iż nie mogli na koniu siódzieć / porucił sprawę miasto si. bie Hetmā-
 nowi Staniławowi Kijczu / a przy Krolu zostali biskup Wileński / Do-
 ciech Cane

Był lekarz

Lida

Kiska het-
man

ciech Cancelerz Łaski / y Zabrzęziński Jan / ktorzy posłali do Słogowia po
 krzyże Zygmunta do Słaska / powiedaiąc mu krolowską chorobę / y
 dla inych przyczyn / aby przyjechał brackie rzeczy posthánawiąc / Książ
 zaśie ktorzy byli iechali z Gliniskim na Zátary bázro sie roznie mogli / iż na
 koni wsię nie mogli / Zátarowie przebrawszy lud co godniejszy ruszyli sie
 od Klecta ku zamku Lidu / Książ bacząc sie być chorego sprawiwszy lud
 piwney ku potrzebie poruczył gi Michálowi Gliniskiemu / ktorzy niźli sie
 potkali s Zátary piwney im konie wbiegli y odegnáli / długo sie pieści oto
 lo ieziora wganiali o miejsce lepsze / a w tym Polakow troche / ktorych był
 wodz Czárntowski woiewodzie Poznaniński z inemi / iechało Litwie na
 pomoc z Wilna / ktorzy aż ku bitwie nie rychlo byli / ale na pagorek ie-
 den wiczełi wpatrzac lud gdzie sie kto obraca / wprzeli ie Zatarowie zda-
 leką zbroyne mniimaiąc być wielki lud porzeli pirzechac / a Litwa ie goni-
 ła zabijaiąc przez kilko mil / tam wzięło dobrą sławę y ktorysé Kyncerst-
 wo Litewskie stey poraści / dwa Carzytkowie wcieli pieści bo noc zachoz-
 dziła. Na zamku Lidzie Łaski Cancelerz z inemi ktorzy przy krolu zostá-
 li namowili krola iż przygiął pánstie swiętosci a poruczenstwo ostatniey
 woley swey przy pániech Litewskich wdziałal / także wczynil / zárazem od-
 Helny krieżny z mocy wshytki stárby wzięto / náznáczono co miało być
 komu / tákież na pogrzeb osacowawshy iedno z drugim za sto tysiac zło-
 tych / w skrzynie wkládli y zápieczętowáli na wozy wkládli / do Wilna
 posłali / aby to było spokojem aż do przyiaźdu krolowica Zygmunta / a
 iż często posłowie z woyska przyjezdźali powiadaic iż Zatarowie wprzel
 mie ciagną do Lidi / przetho krola nápoły martwego z zamku Lidu do
 Wilna niešli w lekcyce na dwu koniech odmieniaiąc konie / siedzieli na
 koniech Mikolay Rusocki ktorzy był pánem Biechowskim pothym / a
 Jan Sobocká Cancelerz Łaskiego przypáciel / gdy przyniesion do Wil-
 na / przyszła nowina iż Zátary porážono / acz iuz more zamknął był
 krol / wshátze rece wznosił ku gorze skłádaiąc / zły z oczu puszcžaiąc / pá-
 nu Bogu dziękuiąc / odkłádaiąc od siebie przykrucie / dawal stojacym
 przy sobie rękę każdemu / iakoby na daleką drogę šedł / thám poruřyl
 wshytki stojące okolo siebie ku rzeczníwemu płáczu / a záthym s swiátem

Tatarowie,
porażeni

Alexander
ymarl.

Pogrzeb Ale-
xandrow.

Cernin.

Litawer

ſie rozdzielił lata 1506. Pānował na kroleſtwie 4. lata mieſiecy oſm/
na Litewſkim krieſtwie lat 14. mieſiecy 2. wietu wſpółtego lat 45 miał
s pogrzebem iego czełano kriedzā Zygmuntā/ ā gdy przybiechał pocho-
wano ciało iego w Wilnie pościwie w ſwietego Stamiſława w kościele
w kapticy pod bratā Kāzimirzā/ iedenże ten krol Połski leży w Litwie
aż do tego czaſu/ y to nad wolą iego uczyniono/ kthory żadał aby był w
Kraſowie przy grobiech inſzych krolow przodkow iego pochowan/ tkego
ſie ſnadz obawali aby Michał Gliński zamkow nie obieżał gdy s cialem
z ziemie Zygmunt kriaże y in i pānowie wiādā/ zwlaſzczā za tą fortunā
podnieſiony/ ktora ſie mu w Klekā okazała. Był Alexander ſredniy v
rody/ twardy obduſ/ koſciſty y żyłaſty ku mocy wdātny/ iedno nie prā-
wego rozeznānia/ ku rzeczam Ryceſkim nie zlego ſzczęſcia/ bo napir-
wey porāził trochā ludzi/ ktorych był wodzem Cernin Czech/ Moſkwe
zamek Bracław wyſtawił/ wſpółkim nam tch Litwie iako Połakom
wiecznā pāmiątkę uczynił/ gdy ciagnął do Wālach na pomoc Ol-
brāchtowi/ Zatary dwā kroć porāżono za iego pānowania/ ācżkolwiek
też wiele ſtody poczynili zwlaſzczā Przecopſcy/ wpatżę nie iego przyczy-
nā iedno tych ktorzy āni na ſłużebne chcieli poboru ſłożę āni ſami ſe-
chāc ku potrzebie takiy/ nie był budowny āni pieniężny w Połſzczę/ pie-
niedzy nie nabił āż gdy potrzeba pilna nadeſłā/ rad każdemu dał o czo-
kto proſił by ſie zaſtawić/ dwor chował dobry/ ſpiewaki gońce rad widzial
y inie krotofile. Piſa drudzy gdy go na krieſtwo zwiā przetkādā/ Li-
tawer oney ziemie Marſzałek/ s przyzwoleniem drugich pānow Litew-
ſkich/ miecz goły iemu podawał mowięc/ weźmi ten miecz od nas goto-
wy wielki krieżę nāſ/ aby nam zupełnym/ ſprawiedliwym ā ſrogim pā-
nem był/ ktoregoſmy cie ſobie na to krieſtwo Litewſkie obrali/ na ktorim
ieſli ſie rzadnie ā czynnie zachowawać bedzieſ/ możeſ porównać nie tyl-
ko s kriażetā/ ale y s krolmi Krzeſciańſtymi w Europie/ gdy nam be-
dziſ obiemā reſkomā roſkazywał/ mając w iedney ſāble ā w drugiey la-
ſce/ to ieſt aby złym ſrogi był ā na powolne kaſtaw był/ tātież nā cnoſt-
we/ ſpraw wielkich nā ſwā głowe iedne nie bierz/ iedno nā drugie prze-
tkaday/ nie Wloſkim ani Niemieckim tchākież Czeſkim obyczāiem naſ
ſprawuy/ ale Litewſkim ā Ditylſchowym przytkādem idz/ ieſli ſie nā
Inq broz

lną drogę ob tchey obrotis/ wiedz pewnie iż y nas y sam siebie tu upad-
tu przypwiedzies/ siego obyczaję Litewskie křiestwo za herb pogonien wży-
wa/ to iest rękę zbroynę golę miecz podawa/ Doże day aby wsem prze- Pogonia.
łożonym tchacie przypominania winbowne bywały/ a czuć sie w nich
chcieli/ opuścimy orathorye pochlebne wszytki/ kthore wieccy iadu niż
miodu przynoszą.

Po śmierci króla Alexandra wyprawili sie pánowie Litewscy tákież Pol-
scy przeciw křiążeciu Zygmuntowi/ ktory w ten czas iechal z Glogowá
przez Poznań y Mázosę do Litwi/ bo był křiążeciem Opawskim y Glo-
gowskim y Stároszą wielkim Słaskim iákom pisał/ zwołającá Mi-
chał Gliniski/ ktory napierw do Zygmuntá przyiechal sprawując sie y
omawiając swie niewinność tych rzeczy ktorych sie nań domniemawa-
li pánowie Litewscy/ potym przyprowadzon křiadz Zygmunt do Wil-
ná/ bratá umárłego iákom pisał pechował obyczajem krolewskim.

Zegoż czasu to iest 1506. Zygmunt/ wybran na křiestwo Litewskie Zigmunt křie-
na dzień swietehgo Wojciechá w Wilnie/ kthoremu wszyscy pánowie dżem Litewa-
przysięgali za wierność iáko poddani/ y Michał Gliniski. skim.

C Iwan Moskiewski kmiąż wielki ociec Alexandrowey przed tym ro-
kiem umárl/ ten dobrą pamiątkę Moskwie wczynn/ co on tatarom da-
wał/ to temu tatarowie/ kthore mocą zeldował/ Krolowi Kázimirzowi
Nowogrod miásto wielkie wziął bo go słabo strzeżono/ Litwanci y Swe-
dy skrocił ták iż go posłuszní byli/ pipaniśtwo y zabijanie spolne w Mo-
skwi zagubil/ zostáwil po sobie pięć synow/ Basila Iwánowica Jurga
Dimitra/ Siemiona/ Andrzepa/ náznaczył był ná swe mieysce Dimi-
trá/ ale obaczywszy go nie swoich obyczajow/ wsádził go do więzienia/ a
Basila Iwánowica postánovil.

Vmarł Iwan.

Litwanci
Szwedowie.

C Zegoż roku tcho iest 1506. Władzysławowi krolowi Begierskie-
mu vrodził sie syn s krolowey Anny/ dano mu imie Ludwíg/ krolowa
Anná bedąc młda po porodzeniu iego umárła rychło.

Lata ob narodzenia Krystusa 1507.

Sigmunt ksia
ze Glogowski/ D
pawski/ Staro
sta Glasti/ a wnel
gi Kriadz Litewski/

na krolestwo Polskie w Piotrkowie od wszech Panow y Rzeczyswa iednostaynym glosom wybran/ na ktorego też Wladyslaw krol Węgierski y Czeski swoje bliskosc przyrodzona wlewal przez posla swego Oswalda Karlacza/ stey przyczyny posly kniemu poslano do Litwy Wincencego s Przypremba Wloclawskiego/ Jana Lubrainskiego Poznanskiego/ Macieia Drzewickiego Przemyskiego biskupa: Andrzej s Samotul Poznanski/ Jan s Zarnowa Belski Wojewodowie/ y Jan Lascki Cancellarz/ ktorzy go nalezli w miasteczku Mielniku/ tamzego zadali na krolestwo Polskie iako pana przyrodzonego/ od wszech iednostaynie pozadani/ Kthore przynal z wielka ochotnoscia y chutliwa mysla/ a thak nie

Oswald posel.

Sigmunt przy
do krakowa

miejskajac/ przynal do Krakowa miesiacem Stycznia tegoz roku w pozyczcie ochedoznym/ z radościa pospolitego ludu na zamek prowadzon/ przynawsy panskie swiatosci/ byl pomazan y koronowan w koscielu wielkim na krolestwo Polskie/ przez Andrzeia Rozego Arcybiskupa Gnesnenskiego/ przy Biernacie Wilezku Arcybiskupie Lwowskim/ przy Janie Konarskim biskupie Krakowskim/ Macieiu Drzewickim Przemyskim/ Janie Lubrainskim Poznanskim/ Gracymie Plockim/ Lukaszu s Torunia Warmiskim biskupach/ przy posle krola Czeskiego y węgierskiego.

gierskiego Władzi Tawa / Stefanie Teleskim / też y przy paniech Litew-
skich / zwołasse ja przy Głuskim / który był dobrze znaiomy krolowi Krzes-
ciańskiem / po tych swiatościach wezgniono szkodę rynnku na pospolitym
mieyscu miasta / na który iechal z zamku w koronie na koniu / tam od
miechjan przyjmował przysięgę za wierność y posłuszeństwo / gdzie mu
też y miech. nie słuzę położyli y zaszę wzięli / zwrzozone do swych reku / po-
tym tak krol iako y rada myśli o tym iakoby zaszę rzecz pospolita wpa-
dła była naprawioną / zwołasse ja iż skarb był wyniszczone / uradzili soim
pospolity w Krażowie wezgnie / na którym ustawili iestliby wojny było
potrzebą / miał dawać kmieć z lanu 12. groszy według starey uffaly / mie-
szczenie wyphs pobor pol hoosu dawać / a ci co na obligacjach : to iesth na
widerkaph pieniądze miała / czwarta część płatu płacić / Duchowni zwys-
kła Contribucia iako z dawną mieli dawać na każdą potrzebę / Biskupi
też według potrzeby contribucia składali albo simple albo duple / iako
omizowa / Na tym też Seymie iawnym dekretem ustawiono pieniądze
kować krolowi : Potym ten Stephan Zaleczki iechal do Wálach pokoy
brać a posthanowiać miedzy im a obiemá krolmi Węgierskim y Cze-
skim.

I Wpokoissz krol Zygmunt krolestwo Polskie od Węgier / Wálach
y Prus / wyprawił się przeciw Bazilemu wielkiemu kiedzu Moskiew-
skiemu / który iuz z ludem swoim do Litwy ciagnął : Krol Zygmunt po-
sthanowissz rzecz y swe opatrzenie w Polsce : ruszył się do Wilna / po-
tym do granic Moskiewskich z ludem niemałym / tak z Polskiej iako z
Litwy / Przecopskie też Zátary na pomoc wziął. Básił albo Basił w-
stosawssz o krolu z ludem : wrocił lud na zad / nie smiał się potylać. Na-
szę zaszę zamkow zdabrywali od Moskow / Gyzczowa y innych / y wiele po-
pili Moskiewskich / strapieni nasz gładem y goracem / wroćili się do
Litwy / także Zátarowie do domu :

Lata 1508. Nowego pana nowe przygody nad-
chadzaly / sluzebni krolowi zmarłych Olbrachta y Alexandra wpo-
minali się zapłaty od krola Zygmuntá za sluzbę / zwołasse ja Czechowie /
Niemcy y

Wasiel v
stapil
Gyflow:

Bonner
wypupną
królestwa

Niemcy y Polacy / królá tho dolegáło / bo w skárbie nie było pieniedzy /
wśáfáże y porády Janá Bonnerá / ktory ná ten czas był sprawca y nie-
go / dáł kować monethe / zgromádziwśśy srebro stáć mogli / w trokfim
czasie rzecz pospolita dobrze opátrzył. Napierwey wypupil ziemié Spi-
sla / ktora była we dwunáscie tysiac złotych czyrwonych / od Janá Zor-
daná z Zálliczóná / Dświećim y Zupp Ruskie wypupil / ktore były we
czternáscie tysiac złotych czyrwonych / od Páwła Czarnego mieśczánin-
ná Krákowskiého. Prośowice od Jurga Łángá dziewiáćia tysiac zło-
tych czyrwonych odkupil. Nieśowa od Stánisláwa Koscieleckiego dzie-
wiáćia tysiac / Od Krákowskiých rádzic / co ku wielkim rzádom jamko-
wym przysłuszáło : wypupil : stráž rybitwia / mśhny / iátki / y inne dochody
dwieináscie tysiac. Z Zup obudwu Krákowskiých solnych wiele dłu-
skupil : Dłbore Dłkuska / to jest dzieśięćine od krusscy / y Sewerina Be-
tmáná mieśczániná Krákowskiého piáćia tysiac odkupil : Sieradz
piáćia tysiac / Gostynin dwiemá tysięći y trzemi sty / Radom trzemi tys-
ięći / Sochaczów siedmá tysiac / Piotrków tysiacem y dwiemá sty /
Drohobycz piáćia tysiac / Kábstyn pólkorem tysiacem / Kitter zamet
tysiacem / czyło Lubelskie tysiacem y cztermi sty / Sluchów cztermi tysia-
czmi / Tuchola jedennáscie tysiac / Sadeć cztermi tysięći / Znowosć
Ław piáćia tysiac / Mostowe y czyło Zornáskie dzieśiáćia tysiac złotych
wypupil z rozmaítich refu ná przodku pánowánia swego / Sluzebnym
ktorim sie byli bráćia zadłuzyli zápláćil / ná ktore wyprośoło dwiészcie
tysiac złotych. Ná to zamet Krákowski ktori był prawie wpadł / wielkim
kostem zmurował / zwłászcza strone od zachodu słońca / poym inne sciány

Żyd spaló
Mor

J Zego roku Żydá w Kráowie spalono przefonawśśy go piśmem / kto-
ry wiele przeciw ciáślu Bożemu mówił : J Zego też roku wielki mor
był w Kráowie / gdzie pomárło ludy pospolitych poczet niemáły :

Zátáro-
wie porá-
zeni

J Zego roku Zátárowie wtárgneli do Ruskich kráin czarna droga /
przeciw ktorym wyprawił sie pan Łwowski / Jan Kámiennicki z ros-
sazánia Krolewskiego z piáćia set sluzebnych / kteru Podolanie / y wiele
innych iechało snim / porázil ie y Bronowá przyszedśśy ná nie przez wie-
sci / y plon wśśetel odiał.

J Głiński Michał / iáko wielkie bężescie miał zá królá Alexendrą / tháć
mu zása

mu zaście schodziło za Zygmunta / pierwszy dąrmio miał / Potym zaś pieś
 niądze mieć nie mogli przypacie / prosił król aby bez odwłoki między ni
 a pańy Litewskimi wyrok uczynił / o ty pomowy nie cudne / które mie
 dzy sobą mieli / iatom przed tym pisał. Król te rzecz odwołczył między
 imi / a w tym Głinski uczdził do Begier króla Władysława o przypczyne
 prosiac. Król Begierski w tym go nie pocieszył / przypychał zaście do Li
 twy przyniosł listy od króla Władysława / Król the rzecz odwołczył do
 pewniejszego wywiedzenia / Widząc Głinski że był od wszystkich opu
 szon st. y niełaski królewskiej / mając serce zekwawione przeciw Jano
 wi Zabrzeżnińskiemu rozumiejąc to z iego przypczyne być / skoro król wie
 chał z Litwy na syem do Piotrkowa / został w Litwie / wpatrzywszy swe
 czas zjechał na Jana Zabrzeżnińskiego Marszałka wielkiego do dworu ie
 go / który jest przez rzekę od miasta Grodna końcu mostu / o pi wsey go
 dzinie w noc / wziął go z łozą w rędny kofu / y kazał scigać Złuchynowi
 swemu słudze / głowę iego przez miasto Grodno na drzewcu n. sc kazał /
 potym w iezioro w kłku mil wrzucono / Rozumiał temu Głinski iż po
 rużył króla y pańy Litewskie przypacie niebożczytowi przeciw sobie / zbie
 rał przypacie iedny krewni drugie zaś pieniądze tak z Rusi iako z Litwy /
 zwołując brata Bazylisza albo Wasila Głinskiego / ktery mu podał
 zamki królewskie y swoje / ludzi krewni zaś pieniądze przypawży / wymyślił
 mocą królowi odpięć / obaczyl sie iż mocy takiej mieć nie mogli / zjechał
 do Moskwy s starbą y s przypacielmi swymi do Bazylisza Zwanowica /
 koremu podawży niektóre zamki / przypychał mu że posiadzie wszystkie
 Litwe iesli iego rady słuchać będzie / bo temu rozumiał iż w Litwie miał
 niektóre pańy co iego strone dzierżeli. Słyszac to król wyprawił Jule
 śa z Janowca z ludem służebnym do Litwy przodkiem / sam też posłha
 nowiwszy swe rzeczy w Polkę wjechał za nim s Krakowa w dzień s.
 Flortana. Głinski drugie zamki w Litwie osadziwszy / wziawszy pomoc
 od Moskwy obległ Miasto / ale odpędzon / prosił o wieścą pomoc / dał
 mu w opiece ludzi wi. l. i kniaz Moskiewski pędziessiat tysięcy. Król Zy
 gmunt przypychawszy do Brzescia na granic Litewskie wysłał swie
 oglądał / ktego miał pięć tysięcy samych Polaków okrom Litwy Rusi

Zabrzeżniński
 sciet.

Firley

Mińska

Nowogrodsk
Korysow.

Daniel
Zacharyn
Dniepr

Orsza
Smolensk.

takież Zakar/ sciagneli sie wshsocy do Nowogrodka/ potym sie rusyli do
Mińska przeciw Michalowi/ ale Michal mając sprawę o krolu y o ie-
go ludzich/ odcignął precz od Mińska z Moskwa/ a tu Borusowy
siedl/ potym do Orszy nad Dniepr/ za ktorym puscił sie krol z wosk-
tym sprawnym ludzie pod Mińskiem/ Michalowi przybyło wosko
drugie Moskiewskie/ w ktorym było o siedzieśc tysięcy Moskwy pod
sprawą Daniela Szienia a Jakuba Zacharyna/ ktorym Michal sta-
ził serce wiekaniem swoim/ rozumiejąc iż krol za nim ciągnie/ rusyli sie
na zad y przeprawili sie z wielką škodą swoją przez Dniepr/ osadzili
straz na brzegach broniąc przeprowiania/ A gdy na ich miejscu naby-
li przybyli/ położyli sie tam na dzień święty Margorzechy/ wnet z naby-
li przeprawiło sie kilka tysięcy w edwoie daleko od siebie idąc na dole druz-
dy na gorze/ Moskwa owym przekażala co przeciwko im byli przez wo-
de/ ale owi co sie na gorze z daleka przeprawili/ przybyli na Moskwe bez
wieści oderzpli na nie y czynili cāt długo aż sie drudy przeprawili/ po-
razili ie korzystać niemala pobrali. Krol/ bacząc to wsiadł na koni przepra-
wił sie też/ czyniąc drugim dobre serce y ochotę/ ale iż noc zachodziła
przećto musieli na miejscu zostać/ cālā noc byli gotowi we zbroiach/ mie-
li wolę na switanie oderzpnę na wosko wielkie Moskiewskie/ ktore nie
bliżu rzeki leżało/ krol wrócił sie do namiotow a tam w nocy obiadwał.
Michal Gliński opominał Moskwe by sie potymala s krolew/ obiec-
ując im pewne wygrante bitwy iesli go będą posłuszni/ ale wodzowie prze-
rzeczeni nie chcieli go w tym słuchac/ rusyli sie o polnocy precz z wielką
škodą swoją po leziarach po lesiach/ koni y wosktych żywności odpedyli/
za ktoremi też y Michal Gliński musiał wieść swoje glowe/ aż na
Starodub. Krol bacząc to radził sie swoich rad iesli ciągnąc za nimi/
broniono mu tego dla wiela przyczyn zwłaczając iż miejscu nie pochemu
były/ a cāt rusyli sie od Orszy tu Smoleńsku/ a tam sie pod zamkiem
położyli na przedmieściu/ thām wradzili Konstantyna a Jukia posłać
do Moskwy z woskiem mieczem a ogniem ziemie wojować/ a w tym
dwa panowie (ktorych nie mianuia troni) przez swe wasni/ zatrzesli
woskiem y wielką škodę uczynili rzeczy pospolitey/ bo sie przez ich swa-
ry zamieszkanie uczyniło/ gdy Moskwa błąkała sie y tam y sami bez spra-
wy byli

wy vsli przecż/ też zamki popalili swoje/ ktorych by byli takno naszy doby
 li przypaignąwszy weżas/ wśat niektorzy Kommissze w zagony kładząc
 wiele wsi spalili y torzysci wywiedli/ Poslan też był Książka s Polati y z Książka
 twą do Wojsnie zamtu Mostiewskiego/ a tham wśysstke wlosc okolo
 zamtu wybrały wypalił/ przeciw ktoremu Mostkwy sie wielk scbrato/
 chcieli go ostoczyc/ baczyl to Książka dal znać do woyska sworego/ poslal
 kroliemu ku pomocy Jirleia z niemalym ludem/ ale mu w czas przypsc
 nie mogli/ Książka nadiechal straz Mostiewska porażila/ a ktorzy ucie-
 kli do woyska Mostiewskiego powiadzili/ dla swy sromothy/ wielkie
 woysko Polatow y Litwy przeciw im ciagnąc/ zletla sie Moskwa y ru-
 byla zasje przecż/ a tak Książka nie ludem iedno slowem Moskwe rospro-
 byl/ sam nie wiedząc co sie dzialo gdy Moskwa uciekala y oni też sam v- Moskwa ucie-
kala.
 chodzil/ wiedząc blisko woysko Mostiewskie/ a nie wi. dzial by uciekali/
 Bacząc tho Wasil Jwanowic wielki kriadz Mostiewski iż sie mu nie
 wedle myśli wodziło zwłapczą kiedy widzial swoje rannę y wsi spusztoso-
 ne/ poslal do krola o przymierze do tiska dni/ a w thym posla wielkiego Przymierze.
 miał poslać o wieczną zgode/ Krol z radami swymi the rzecż rozbielal
 na obie strony/ bacząc mieiscą szkodliwe w ciagnienie/ lasy pustynie/ dru-
 gie iż zima za chodzila/ woysko chować dlugo wielki krost/ zwłapczą kiesz-
 dy bitwy nie zwiódł nieprzypaciel wiełsha wtrata niż pożytek/ bitwa theż
 każda na dwote bywa/ abo wygrana abo stracona/ Polskie krol. sthwo
 wiele spraw potrzebnie: Nie odmowili przymierza kriedzu Mostiew-
 sziemu/ a thak przez swe posly takie przymierze wzeli do swych żywo-
 tow/ iż zamki wśpętki ktore Michal Gliński w Litwie osadzil/ miał byc
 wrocone krolowi/ weźnie z Mostkwy y z Litwy wśpętki zwypuszczać/ tak
 że weźynili/ poslal Mostiewski swoje posly ktorzy zamki w Litwie pod-
 li krolowi w moc/ Michalowsy przypaciele bracia żone do Mostkwy iako
 wygnance z wielkim płaczem ich y narzędzanim pobrali/ bo sie nadziem-
 li że ie co gorzszego miało potkać/ przetho ich zasje ucieklo do krola o dwie
 scie na zamek Odrusko/ miedzy ktoremi był ostasi Alryt Schelndorf
 Gliński poborca y inych wiele panow/ przypsli iedni do Konsthaneyna
 na Ostrog/ iako Ostasi/ drudzy sie na laske krolewską dali. Miał tho
 Przymie

Tatarowye
porażeni,

przymierze iśćże Moskiewski przel; posły swe vmocnić/ a w tym krol ro
spuścił wojska/ sly niektore na wolny drugie do Polstey drugie do Li
twy/ W ten czas Tatarowie szli do Litwy na branie/ ktorych część po
rażił Konstantin w ciagnieniu/ druga część Polus ciagnąc z Rusią/
na druga część trącił Łutaś Morawiec w Sluską ktory miał dwie scie
drabow/ wciśnię mu było prożno musil sie bronić chocia nie rowno/ A
tak zatoczywszy pretko w toło wozy/ bronil sie tam strzelba/ gdzie ich wie
le postrelał/ a w tym z zamku Sluską przybiehano im na ratunk/ po
rażili Tatarzy/ zwłazężając iezni ktorzy sie gonili daleko na blota/ a tak tego
roku Litewska ziemia była od Tatar y od Moskwi obroniona.

Lata 1509. Przybiehawşy krol Sygmunt z

Dziwoslebi.
Mekelburg.

Stradomya
porażała

Moskwy y z Litwy do Polstey słożył sym w Piotrkowie na panny y Xi
cerstwo Polstie/ na ktorym między inemi rzeczami urządzili/ aby krol w
małżeństwo swiete wstąpił/ dla potomka rzeczy pospolitey potrzebnego
sley przyczynny wyprawili sie posłowie w dziwoslembstwie/ Jan Lubrań
ski biskup Poznański/ Jan z Łaską Kancelarz/ y Krystof Szydłowca
do krążęcia Mekelborgeńskiego żądać Anny iego cory w małżeństwo
krolowi/ a w tym (śnadz tak Bog chciał) przyşly nowiny/ iż Walski
wojewoda zapomniawşy swego słowa albo przysięgi ciagnął z wojs
kiem do Rustich krągin/ Zeż w ty czasy Stradomia zgorzała wşpytką
otkrom kosciołow/ sley przyczynny odłożono było ratie dziwoslembstwo.

Krol sie gotował do Walsch wbesławşy Kycerstwo Polstie/ drugie za
pieniądze przyiąwşy/ ku Łwowu wyciagnął na dzień świętego Jakuba
a w tym Władzisław krol Begierski przez posły wstąpił aby krol od te
go omysłu odstąpił a z Bogdanem Walskim sie zjednał/ powiedaiąc
iż gdy Bogdana wypędzą Churka w sascieciewie bedziem mieć niewiem
co żyjęemy/ Krol na to nie niedbał ciagnął ku Łwowu/ gdzie inż Bo
gdan z dziatki leżał/ y zasądziwşy sie strzelał do Łwowa z daleka/ ale wşly
hawşy o ludziech y o krolu/ odstąpił od Łwowa/ wybrawşy s kosciołow
srebro dzwony y inie rzeczy wsi popaliwşy/ Książkin przez podanie wziął
y spalił/ ze wşpytkim precz obieżał. Krol bedąc w Łwowa ruszyła go febra
m uşil zostać/ Mitolaiia Kamienieckiego wojewode Krakowskiego nad
Kycerstwem przelożywşy/ posłał z wojskiem do Walsch/ ktorzy z Bo

ieniecki.

I z pomocą zaś nieprzyjacielowi oddarli/ tak wiele szkody poczynili iako
 on w Rusi/ Był też Czernin w ten czas Morawiec który piech lud sprá
 wował y dobrze sobie poczynal/ do których też dobrowolnie przystał Wa
 sto Walażyn/ y przprowadził nąsę na pewne miejsca s pożytkiem/ swa
 Ła swego poimal drugiego Wastu/ co mu był żonę wziął y na pal wbił
 Zemu potym Wastowi krol dał dzierżawę do żywota iego w Jarosła
 wia Chotynic za iego posługami/ wiele miast y wsi w ten czas w Wa
 łaszech nąsę popalili/ s których były znamięnie/ Czarnowce/ Doros
 hyn/ Botużany/ Seżepanowce/ Choćim/ podluż y na serż/ aż do So
 cżawy/ do której gdy przystąpili nie dobyli ich/ ale około ich wśedzie wo
 łowali/ nie widząc przed sobą żadnego nieprzyjaciela/ bo sam Bogdan w
 lesie mieszkał/ nąsę powoli mając ludzi z dobytki wypędzali które sie go
 dzily/ a które chore na miejscu rościeli/ A w tym czasie posłowie od Wła
 dysława krola Węgierskiego przyjechali zgość czynić między krolm a
 Wsłochy do krola Sigmunta/ nąsę też dwadzieścia dni spólna weiu
 łacz bez przesthania w Walażech/ stham thąd wyciągali/ gdy sie przez
 Nieszt Elächthą przeprowadzili jedno dwor krolewski z żołnierzmi ie
 ści nie/ nad ktoremi był Zworowski przelożonym/ wskazali sie Wala
 ży z lasow strojąc sie ku bitwie/ dwor krolewski s służebnymi byli gothowi
 potkac sie snimi/ Wsłohy poczęli wstepować y zaśie następować ku
 stowinie/ nąsych tylko wśow zaśto im w tchyl około gor cicho drudzy s
 przodku/ wderzyli w tchyl okrzyk nąsę s tylu wczyniwshy/ potkali sie sni
 mi pretto/ poczęli Wsłohy pizchac a nąsę ie gonili y zabijali/ drugie
 poimali s których trzydziści posłali do krola do Lwowa/ a przedziestę
 ścieli/ dla tego iż był otec Bogdanow Sthefan przed tym służebnych
 nąsych siekierz poscinał trzydziści w Podhalecach pobrawszy ie na Trez
 bowli/ których kamienięci platal stojac nad ich grobem/ slubując sie te
 go kiedy pomścić/ za łaską Bożą sie pomścić/ trafiła sie ta bitwa snimi
 na dzień swietego Franciszka/ przeto w nas iego dzień swietego. Krol bedac
 we Lwowie przez wśytęk czas potibyl w Walażech posła żadnego do
 siebie nie miał/ przeto go teżno było iż nie wiedział co sie tam dzialo/ Na
 sy po dobrej posłudze rusyli sie ku Lwowu. Krol Sigmunt s posly Wę

Czernin
SwaskoPorażeni
Łoż

głośnim Karłackim y Bornojmszem te ugodę uczynili między Wła-
 ściami Bogdanem a królem Polskim / iż sobie z obu stron mieli więznie
 wrócić / tam też siebro y inne rzeczy koscielne / ślody iedny wytkwitować dru-
 gie płacić / dobytki wrócić a wieczny pokój wziąć / a to miało być potwira-
 dzono kiedy Władysław posel przyszedł / Potym król ruszył się do Krakowa
 w / w ten czas Jakub Szpetowiecki umarł poborcą y Kastelanem Se-
 domirski / Z tego też czasu Przetopski Carz od Nogajskich porażen.
 Tatarowie sie sami bili. Z tego też czasu było trzęsienie ziemi / tak iż Cesarz Turcki nie chciał w
 Trzęsienie ziemi. murowanych pałacach mieszkać ledno pod namioty w polu. Z tego też
 czasu posłowie Moskiewscy przysięgali od Bazylego potwierdzać przy-
 siegami pierwszego przymierza / których był początek trzy sta lat / potym
 po wypełnieniu przysięgi odprawieni / A ci byli dani do więzienia na
 Erocti zamek / którzy Michała Glińskiego stronę trzymali / to jest Pa-
 szost poborcą Litewski / Koniuszy bratń jego / y ziele Glińskiego y drudzy
 którzy mu tego pomagali / wpatrze potym wypuszczeni. Z tegoż roku
 przerzeczony Bazyli Pleskow miasto wielkie y zamek wziął przez dobro-
 wolne podanie popow Rustich / kthore dary drugie łagodnemu słowy
 pierwszy okrocił.

Latha 1510. Posłowie od króla Duńskiego

przysięgali żądać królewny Elżbiety siostry Zigmuntowej w małżeń-
 stwo / gdy to na ich wolę dano powiedziała / iż ia wolę głowę swoją p-
 dle grobow swoich myłych przypaciół położyć niż w cudzej ziemi / potin
 posły odprawiono darowawszy z namienic.

el Papi- Z tegoż czasu posłowie od Papieża Juliusza wtorego do króla Zyg-
 muntki. muntę przysięgali upominając go przez wiare / aby opuściwszy wne-
 trzne waltiz Moskwa y z Wołochy s królem Begirskim Czeskim y z
 inemi pańy Krześcianstwi do Zraciey ciagnął przeciw Turkowi / król
 to odłożył do seymu Piotrkowskiego. W ten czas gdy ten posel Papię-
 ski kłeszał w ławtach y matki bożej w rynku Krakowskim / posel Ma-
 osel Cesar- ximilianą Cesarza Pizo / kthory z dawną czekał y króla Poznańskiego
 ski. seymu w Pruskiej rzeczy / o którym będzie niżej / wyrzucił go z ławki /
 wada po- iż na wyssze miejsce wpędził / on / a gdy go w tym upominano iż Pa-
 flow. pieżowi

pieżowi ma być plewse miejsce w śedzie dano/ Powiedział iż o tym Pa
pież nie wie/ sami sie w to Legacikowie wdawają / aby co tedy wylu
dzili.

E Po seymie Piotrkowskim ktory na ten czas był/ odprawiono posły
tym obyczajem zwłasczą Papiestiego/ iż sie w tej rzeczy z bratem Wła
dysławem miał przez swe posły król rozmówić/ a potym Popieżowi o
znaymie postanowienie ich/ Cesarzkiego theż posła sthym odprawiono
(ktory trzy miesiace czekał odprawy) iż Pruski mistrz prożno sie dopie
ra Prus albo Pomorskiej ziemie/ gdyż on tam nigdy dziedzicem nie był
s przodkow swych/ thylko/ iako ino zatonniki albo iakmżniti przymie
dziono z Niemiec od książąt Polskich. Do Węgier posłani posłowie o
pospolitą wyprawę przeciw Turkowi/ Jan z Łaską Cancellor/ Wito
łay Sirkowy wojewoda Lubelski. Zegoż roku posel od Turka Bajzetha
Przypiechał do króla Zygmunta/ dawszy podarzenie winowcał mu wpe
so dobrego z radością/ iż go pan Bog na ten Walestat przelożył/ potym
y o potwierdzenie umowionego przed tym przymierze/ iako z tego przod
ki dzierzał/ y uczyniono to iest. W tym też czasie posel Walsati y Wę
gierski przypiechali od Bogdana wojewody/ przymusili siebro zlechno y ino
klenoty ktore był pobral Walsati wojewoda s kosciosow w Rusi/ chacież
weźnie wedlug umowy y postanowienia króla Węgierskiego Władzys
ława/ ktorzy też posłowie tak Walsati iako Węgierski/ s krolew otoko
wyprawy do Tracicy na Turką społu gadali/ przylchli też posłowie Mos
kiewscy Litewskie rzeczy postanawiać. Też posel Przetopskiego Carza
o przpacielstwie przymierze/ iako s Łazimurzem opcem dzierżeli.
Zego też czasu Andrzej Kozą Arcybiskup Wneżnienstvi umarł/ na iego
miejsce Jan z Łaską Cancellor wstąpił. Zegoż czasu Papię Julius
posłał drugi raz posła Achillea de Grassis około wyprawy pospolitey
przeciw Turkom do Tracicy/ bo sie do Bloch stroił Turci/ w tej theż
rzeczy Pzo Cesarzki posel częścią był przypiechał/ A gdy the rzecz Rada
Polaka s krolew rozbięrała/ należeli to y zamknęli między sobą/ iż y po
baninowi ma być wiara y słowo dzierżano y chowano prawem wypr
skich ludzi/ musim na tym przestać przymierze posła odprawili/ wsta
wpy sn. m

Posel Turca
ki

Walski y
Węgierski
posel

Posel Moskiewski.

Posel Tatarski.

Arcybiskup
umarł

wszystkim przysięgi potwierdzone przysięga/ nie słusna by to rzecz ci
dzy miecz na sie przywodzić albo szkodzić cudzą zastępować/ nie wezłas by
to nam było o Papieża albo Cesarza pomocy czasu potrzeby gwałtowne
ney żądać/ pamiętać na Władziślawo nieboszczkę przysięgę/ktore
go swym rozgrzeszaniem od przysięgi/zaświadli/ a temu nie pomagali/
wszystko by to y dzis mogło być/ a tym posła Papieskiego także Cesarz
skiego darowawszy odprawili.

Zupa gorzka. Tę skłonił na miejscu zostać. Tęgo też czasu Wielicka góra solna w zie
mi zapalona od iednego lotra/ gdzie sie wiele ludzi zadusiło/ Kosciół
Andrzej na ten czas będąc żupnikiem/ wpuszcł sie z Bertranem starsim
w gore dymną/ tam wgasili ogień z wielką swoją pracą y nieprzespiecz
nością. Tęgo czasu przypiechał posel Walski żądać króla o pomoc prze
ciw Tatárom Przekopskim/ albo przepuścić posła do Moskwy/ odzie
rzał to o króla/ wnet potem Tatarrowie wtargneli do Litwy/ wiele ludzi
zabrali y przyšli do domu w ciłości/ wchłó potem do Walsch wešli ko
do Litwy. rą na wielu miejscach przechodzili czyniąc szkodzić przez miecz a ogień.
Tatharowye Nabrawszy korzyści do domu sie wrócili/ a gdy sie przez Niesie przepra
do Walsch. wiáli/bojąc sie Wosochow gwałtownie w wodę wiedzali/ potonęło ich
Tatharowye kilto tysięcy s Carem młodym Peitykiem/ Walsch gdy ie nadiechali
toneli. bili sie snimi długo ale od wielkości ogarnieni Wosochowie porażeni/
Spolna bitwa wśiał wiele więźniow y plonu Tatárom odeszło/ w ten czas Kopacz za
Kopacz zabito bit sprawcą wojewody Walskiego. Tęgo czasu Papież Julius po
Jubileus od Pa pieja. śłał do Polstey Jubileus albo odpusty y strzynię żelazną na pienią
dze/ także y do Niemiec/ nąszy nie chcieli ich przyjąć aż za tą umową/ iż
dwie części mają zostać na miejscu dla polskith obrony/ a trzecia na
Papieża/ tchorą potem wzięli Tatarrowie z rozkazania Papieskiego/
śnad to było lepiej na graniczne zamki obrocić: w Niemcech acz przy
ieli Jubileus/ ale strzynię s pieniądzy nie chcieli potem wydać/ gdy
Luther prze- nastawał kaznodzieja Marcin Luther/ tchorą wiele przeciw takowym
w odpust. odpustom mówili y kazał w Witembergu/ A tu koniec tego roku w któ
rym nie takiego nie toczyło co tu pisanu godnego.

Latka 1511. Syem w Piotrkowie uczynion

iest/ na ktery pánowi y Kcyerstwo Polskie przypiechalo/ á tam wrádzili aby monety przestano tować dla wiele przyczyn/ iedná iz gesta moneta czyni drogosc złotych czynionych/ bo iuz przychodzily blisko trzech wierdunt/ druga przyczyna iz Piorun bedac przed tym podsłarbim korenny m wiele monety nadziałal niewarowney/ ktorą iuz męsim brác iaka iest/ snad by tą gárdzili postronni/ kiedyby ina byla: Ten Piorun Cu rozwecki wywołan bylo monete/ y co uczynil w stárbie pospolitym sło de/ mieřkal w Wiedniu/ á gdy umarl przywieziono iego ciało do Saznica á tam pochowan.

Piorun.

Tego czasu krol Begiersti Władzislaw przyial do Brocslawia/ á tam byly wielkie roznice miedzy Slezaki Begry á Czechy/ okolo ořdu ábo posłuszeństwa ktoremu krolestwu ma być powinne Słasko/ iest Cześciemu albo Begierstiemu/ ábowiem przed laty pierwszymi tu Polš cze zawnioz bylo/ przeto Władzislaw nie byl by byl od tego/ by sie go byl krol Polski chciał bliskoscia dopierać/ ale wychodząc s synowcem Łudwigiem potym trudności/ nie dbal/ wten czas Brocslawianie vprořili by li sobie sklad wolny v krola z wielką škoda našą y Niemcow/ ktorymby bylo nie wolno daley po towary z obu stron iędzác/ iedno do Brocslawia ná sklad/ stey przyczyny krol z radami swemi zapowiedzeli thowarow żadnych Brocslawianom dodawac/ Brocslawianie teź nie chcieli tmo sie nikogo puscic s Polskiet do Niemiec/ takieź Niemcow do Polskiet/ bylo tego zamknienia czterzy lata/ gdzie iuz Brocslawianom bylo bargo tesno przez Polskich towarow/ á Polacy przez Czeřtą ziemię sprawowali do Niemiec kupie swoje iacie chcieli/ czego im nie mogli zabronic Brocslawianie/ potym w mwiecz obrocon ten sklad Brocslawski ná jezdzie w Przechportu.

sklad zwro-
czlawsky.

Tosymie Piotrkowski przypiechali do krola Zygmunta w dzye-
woslembstwie od krola Begierstiego Władzislawa Michal Hannel
duchowny/ á Kazimirz Cieszyński od Edwigi wdowy Stefana Sie-
dmigroćkiego wojewody/ niegdymalžonti siostry swey rodzoney/ aby

Dziwořleby
do Krola.

V y y

Barbara

Barbäre core przetrzeżony Ewigi wziął za małżonkę/ o czym już
przed tym była umowa między nimi/ przeto the rzecz za pewne mieli po-
wić do dokońca na ostatku miesiąca Listopada/ o czym będzie niżej na
drugim roku/ a tu sie gniew począł Maximilianą Cesarzą/ ktory chciał
wnuczkę swoje Filipowę core za krolew Zygmuntę mieć.

Rozboy v
Gdańska.

Tego czasu Lubeczanie porażili rozbili y pobrali okrety Holanders-
kie v Gdańsku nad Nalew/ ktorzy sobie przepiecznienie stali na morzu czę-
stając wiatru/ nabrawszy towarów Polskich/ to jest miedzi/ wanieżosu/
popiołu/ lnu/ y innych kupi: Lubeczanie acz poddani Cesarzowi wpałke
krola Dunieckiego nad sobą przelozonego miewali/ gdyż krol Duniecki
wielką moc ma y porty dobre na morzu im przyslegle/ ale to przedsie Lu-
beczanie weźnili nad wolą krola Dunieckiego/ ktorzy Holandry wolno
przepuszczal za ich powolności/ Dla thego w ten czas krol Polski po-
stał do Cesarza żalując sie iż w jego państwie towary Polskie gościć
go Lubeczanie obyczajem drapieżnym pobrali. Cesarz Maximilian acz
nie chciał wpałke żałować żasie wrocić między Sokołom co s Polskich mie-
li/ ktorey sie tym ledwá trzecia część wrotiła.

Tego czasu żasie Przetopsky Zatarowie posli do Balach/ wstąpił
wzby to Nohaiscy wtargnelli Zatarom Przetopskim do ich kraju odebra-
li im pierwszą skode/ Wstąpiwszy to Przetopsky wrotili sie do domu ale
nie wečas/ a tak Bogdan był wyzwolon od Zatar na ten czas/ ktori już
nabýwal pomocy przeciw im od krola Polskiego y z Negier/ wpałke tu-
row ni: mogli zbýć/ ktorzy mu wzeli tego roku Kilię y Bilagrod s Cesa-
rzem swym Zelimem/ Zen Zelim sebrał sie był na opca Balzetá/ ale po-
rażen od niego/ uciekł do Przetopskiego Carza/ rychło pothym umarł
Balzet/ Zelim zabýwszy brata został Cesarzem Eureckim/ a ten ojciec był
dziśnyszego Solimana/ Posłał Zelim tego czasu do krola Zygmuntá
Laskowskiego z Moscisł woytowicá/ ktorzy sie już był poturczył swym
posłstwem/ Salembek nowy Cesarz Eurecki/ ten potoy Zygmuncie
chce stobą zachować/ ktory dziadowie twoi y opcowie z tego przodki cho-
wali/ potym odprawion statamże odprawá.

Kilia wzięta.
Zelim Cesarz.

Laskowski.

Tegoż czasu posłowie Przetopskiego Carza przybieżeli żądając o
krolew wiecznego braterstwa y przeciw każdemu nieprzyjacielowi jego
by: gotow

być gotow s swola śabla/ a dla lepszey pewności/ miał syna y wnuka dać
w zakładzie/ przed sie nie dać/ krol mu też postąpił iurgiel dawać każdy
rok piętnaście tysiąc złotych czyrwonych/ połowice z Litewskiego star-
bu a połowice s Polskiego/ dzierżał to stale poti mu iurgielu nie dano/
wziawszy pieniądze odziałal škoda Pałastiemu wojewodzie krol wście
mu ołdownikowi/ mało na tym miał wtargnął do Moskwy/ stamtąd
też wiele korzyści wygnał/ tylkoż tego roku było.

Lata 1512. Posłani byli krolowi Sygmun-
towi po nowa małżonke Barbare cois niegdy Stefana Siedmigrac-
kiego wojewody do Grecyni/ Jan Lubrański biskup Poznański/ Kry-
stof Szpydlowie. Ki Kąstelan Sedomirski/ Łukasz z Gorki wielkiego Pol-
skiego Starosta ochedożnie/ przysięwsy iż z wielką pościwością według
pirmosy umowy nieśli iż do Polskiej/ a ktora też matka iey własna ies-
chwała Edwiga s synem Janusem/ y z bratem swym Kazimierzem wu-
siem przerzeczoney Barbary w osmi set toni/ przysięchali do Morawice
bisko Krakowa piątego dnia Lutego/ a tam nocowali/ nazajutrz w
piątkowy dzień wyprawił sie przeciwko iey krol Sygmunt desyć ochedo-
żnie/ ale iż był wielki śnieg y mroz przeto na sankach iechał do Łobzowa
przed Krakow/ a tam czekał swoiey oblubienice/ były chęz przy nim An-
na kieżna Majowecka y Elzbieta krolowa siostra czekażc przyiąz-
du ich/ potym gdy przysięchali/ przez krasomowce ktore zowie my orato-
ry Jana Łaskiego Arcybiskupa Gnieźnieńskiego y Schastlii Legatka
Papieskiego była przysięta y przywitana od krola y od wysztych/ tateż
od Collegiatorow na Kleparzu y od mieścjan Krakowskich/ wziawsy iż
na sanki do siebie krol iechali wszyscy do Krakowa na zamek/ a tam to-
rowana była/ przez Jana z Łaski Arcybiskupa Gnieźnieńskiego w sta-
ry zapust/ przy ktorey byli Polsky biskupi y Pruscy/ tateż poslowie tro-
la Węgierskiego Władysławowa/ książat Śląskich y biskupow/ y wiele
tynych postronnych ludzi/ rozmaite były gry y gonitwy sprawowane dy-
cerskie/ miedzy ktoremi miał miejsce przedniejsi: Jan Racheimberg Śle-
zak/ po nim Jaroeki Polak/ potym Jan Zarlo/ wszytkim gościami doo-

Skutki wszelkie dawano/ posłowie y inni goście byli częstowani y z dary ob-
prawnieni/ matka królowey z bratem Kazimierzem y synem Janem by-
li dłużej pozostali/ potym odprawnieni y odprowadzeni na powaze.

Bych miał wbytki dziele tej panieny cnotliwej królowey Barbary pisać/
nie dostało by mi czasu y papieru na to/ iako ona swoią dobrocią nies-
mierną wbytki ludzi była zosadowała/ aż y ci ktorzy ich nie znali ledno
na powiesć/ iey cnotliwe a miłosciwe uczynki zawždy wspominaia/ i a-

Zachowane
Barbary.

to Jester niegdę Żydowie/ ale nas pan Bog w tym nie chciał pocieszyć/
aby była dłużej żywą/ śnadsimy tego iemu nie zasłużyli byli.

Tu bych miał początek uczynić Pruskich dzieł po śmierci Zysela który
umarli we Lwowie iadąc na pomoc królowi do Walech/ ale to zachos-
wam gdy sie będzie pisał 1515. tu Rusi przystapie/ Przekopski będąc

Thatharowie
Przekopscy.
Wisniowiec

Jurgielnikiem królewskim wtargnął królowi do Ruskich krągin we
dwudziestu y czterzech tysięci/ położył też o Łopuszną/ drudzy piąć
o Wisniowca/ ślamiad rospuścili wżagony na wbytki strony/ Król Zy-

Lanckorunski

gmunie nie mieściąc posłał dwór swój tu służebnym do Rusi/ ale ni-
zli dwór przybedł/ Lanckorunski starosta Kamieniecki zwiódłszy trochę
ludzi służebnych y innych poraził żagon Chatarstki o Bilti do kesa przy-
parzył ich na błoto/ uczynił tym dobre serce naszym/ wywiędział sie po-
tym Lanckorunski sprawy Chatarstki y położenia ich o Wisniowca/
obeślał pańy Kycerstwo/ chacież służebne aby sie kniemu sciągali ruszy-
wby sie z obozu/ a gdy sie sciągneli radzili okolo tego iakoby ich pożyć na
lepiej/ przemieniwby konie Lanckorunski iechał w noce ogladować lu-
dzi/ kazawby wbytkim koni y siebie iedzeniem potwirdzić/ Przyjechałszy
o strażę kazał wbytkim być pogotowu/ abowiem już obaczył był Chatarst-
być przespieczne. Konstantyn hetman Litewski przyspiechał też o swoim
wonskiem Lit wstun y Ruskim/ gdzie wbytkich z naszymi było okolo sze-
ściu tysięcy ludzi/ wbyscy byli chęciwi tu petyeaniu bowiem mieli wbytki
znali dobrze po sobie/ przeto sie nie mogli zgodzić o czoło pirowy/ cho-
miał pirowy potykać/ Konstantyn Polaków prosił aby sie o swoim lu-
dem pirowy potykał/ iako zwyciężymy/ ktorzy na tym zawždy są wie-
dzą obczyż Chatarstki/ bo śnad pirowe nie obczyżne portanie uczyni
drugim zte serce/ Polacy też dopierali sie pirowego portania powiada-

igc je m

łac że my zbrojniemy y konie wlecie mamy/ każdy zna w tym tak wle
 le bywał iako Litwa/ a tak sprawie sie nalepię wshetym na czolo mowi
 li/ A w tym straż przysła iż sie tuż Zatarowie gotuią/ bo blisko switha
 nie nadechodzilo/ Przesławszy nasy swaru/ sprawila sie Litwa na pramy
 rog/ Polaci na lewy/ Polskie woysko sprawował Mikolay Kamieniecki.
 Litewskie Konstanty/ srednie woysko tho iesth walne osadzono starymi
 niemocnymi y godnymi/ przed nim drudzy Kocmistrze s swoimi vffy
 stali/ Konstantyn odwiodek swoje ludzi troche daley od Polskich vffow/
 wywali sie na Zatarowie swoim obyczajem otrzyt wezyniemy/ pot
 łali sie wshyey dobrze/ ale strzelba swoia Zatarowie Litwe barzo trapili/
 przeto Konstanty chcial Polaci na insh strone obrocie/ w nieprzypacie
 la yderzpe/ a w tym czasy poczelu Litwa z Rusia pirzchac/ gdy pola da
 ley nie mogli wytrzymac/ Konstanty trzynie na Polaci o ratunk/ wys
 stapił z rotami swymi Wojciech Sampolinski/ Bernat Potocki Li
 twe ratowali/ Konstantyn hamuje swoje vcietaice/ z nowu Konstan
 tym s Polaci wezyni potkanie s Zatary/ Zatarowie bacząc moc na sie
 sprawili sie wshyey w ieden vff y stymi co przy plonie byli/ zostawiwshy
 co podleyshych troche przy torzysciach/ potkali sie wshyey dobrze/ vffy
 Polskie iedny za drugimi shy/ ogarneli w kolo Zatarowie/ pomiešali
 sie wshyey/ przebil sie ieden vff Polski przez Zatary aż do kosa ich/ gdzie
 wiezniowie byli/ rozwiżali ich kilko/ pothym ieden drugiego rozwiezo
 wal/ pomagali czym kto mogł/ z wiezniow stali sie Ryceze/ Zatharow
 wie strwozeni y spracowani iuz bedac porzeli vcietae/ nasy ie gonili bla
 tac daleko/ tam w ten czas odbili wielka torzysc plonow wselatich na
 shy/ poraziwshy czterzy a dwadziescia tysiacy Zatharow trocha ludzi w
 dzien swietego Michaela lata wshyey napisanego/ zagony kthorekolwiek
 skąd przychodzili s plony takiez porazali/ wiezniow samych ktore Za
 tarom odbito piha byt hefnasce tysiacy/ koni Zatarstich nasy pobrali o
 kolo dziesiaci tysiacy/ wieznie do Krakowa przywieziono y na drugie zam
 ki rozslano. Byli w tej slawney bitwie ci panowie Polscy/ Mikolay Ka
 mieniecki wojewoda Krakowski Hetman/ Jan Odrowaz s Eprowey
 Thos Chocza wojewoda Podelski/ Stanislaw s Chocza Marpalet
 Korony Pola

Bitwa Znamie
 nitha.

Porazeni Ta
 tarowie.

Polskie oby-
czaje,

Działaldyn

Kardynał

Obraz

Wasi Maxi-
miliana/

Smoleńsk oble-
żon

Posel do
Łwłoch

korony Polskiej Starosta Łwowski/ Maciej Kamieniecki/ Piotr y
Stanisław Kmitowie/ Stanisław Łanckorunski/ Jan Swirczow-
ski/ Jan y Mikolaj Pileccy/ Jan Gram s Łarnowa/ y wiele inego Ki-
cerstwa Polskiego/ z Litwy byli ci znamienscy Konstantyn/ Sberaski
Andrzej/ Wisniowiecki y slachta ich. Pięć Just Ludwid w swojey kro-
nie iako od tej bitwy Polacy presto przemienili swe obyczaje/ abowiem
iako pirwey nosili włosy dlugo/ tak zaśie krotko/ thakiż ścasy zbroie oby-
czaje picie niemierne/ y wiele takich rzeczy odmienili/ ślad co daley to le-
piey w cześny opatrzeniemy y ćwiczeni y poczęli być: Przestopski Carz po
staraniu swojey posłał do krola o pierwszą zgodę y umowę/ aby ią mie-
dzy sobą s krolom dzierżeli/ a dla pewnienscy wiary posłał syna w zakład
dzie Działaldyna do Litwy/ ktory potym rychlo umarł s brą nie widzia-
wszy krola/ Łatrowie przedsie nie dbając braterstwa śtody wyrwałami
czynili/ żadney pewności smimi nigdy nie było. Zegoż czasu krol za-
mek Krakowski dobrze oprawiał/ y grob bratu Kardynałowi mosiedzo-
wy dał środ kościoła wezpyńcy tam położył/ obraz sprawił s samego sre-
bra/ ktory czyniono w Norimbergu tu cęto. Stanisławowi.

Cesarz Maximilian przeciw krolowi Polskiemu wziął niechęć s
przyczyn niektórych/ częścią z wesela krolowey Barbary/ iakom pisał/
częścią s seymu Poznańskiego/ na ktory był posłał swego Legatą Pizo-
ną ugadzając Pruskiego mistrza s krolm/ iakem też pisał/ iż sie mu two-
li nie stało (gdy na niepodobną y niesłuszną rzecz krola wyciągał/ cho-
też wrocić mistrzowi Pruscy y Pomorską ziemię) wziął braterstwo z Ba-
zylim Mostkiewskim kriedzem przeciw wierze swojej Krześcianskiej/
cheąc krolowi w tym zaślodzie/ przeto Bazyli s powodu Cesarzkiego/
złamawszy przysięgę obległ Smoleńsk/ naspłając ludzi swoje do Litwy
czynił wielkie śtodny przez swego wodza Glińskiego/ mając che nadziei
żeby kriesstwo Litewskie odzierzał/ takżeż korone Mostkiewską od Cesa-
rza Maximilianą.

Lata 1513. Krol Sygmunt w Poznaniu be-
dac vrodziła sie mu pierwsza cora z Barbary krolowey/ a dano iey imię
Kdwigą. Zegoż czasu Jan z Łasła Arcybiskup Gnieźnieński do Pa-
pieża Ju

pleją Juliusza y do Wentow/ mając s sobą Stanisława Ostroroga
 pana Kaliskiego w towarzysztwie/ był posłan/ Summa poselstwa Ve
 neckiego przed Senatem y Książęciem ich Lauredynem/ mówił rzecz
 szeroką/ żałując rozlania krwi Krześcijańskiej/ która sie często rozlewa
 w krąginach Włoskich y Niemieckich przez wewnętrzne walki/ gdzieby le
 pień takowe mocy y nakłady na nieprzyjaciela Krześcijańskiego wiary za
 chować niżli na sie/ a iesli by co w tym mogł pomoc krol Polski/ czoby
 było tu pożytku rzeczy pospolitey Krześcijańskiej/ na to sie wam dawa po
 wolny/ nakładu y prace swoich w tym nie żałując. Dziękowano za to
 od Senatu krolowi Polskiemu y od Książęcia ich/ ale inego poselstwa
 nie dali/ tylko na osobney biesiedzie będąc/ towarzysztwem obyczajem s so
 bą rozmawiali Arcybiskup s Książęciem Weneckim Lauredinem/ Ar
 cybiskup miedzy innymi rozmowami powiedział/ iż wy tu siedzicie za pol
 skim krolestwem iako za murem/ także Niemcy s Francuzy/ abowiem
 sami Polacy broniąc granice swoich/ nie dopuszczają do was wielkiem
 nieprzyjacielowi dochodzić/ zwłasczają Tatarom/ ktorzy niegdy przez kro
 lestwo Polskie przeszli/ aż sie od Włoskich granic wrócili/ wtężył by y
 Moskwa odziasła by sie im Polacy nie opierali. Książę Wenecki po
 wiadalo iż są nasze zacne sławne dzieje Ancyentie po wsem świecie/ choć
 na wodzie jako na ziemi czynią z wielkimi a mocnymi panami/ zawsze/
 Arcybiskup na to powiedział/ iż nie o rowne rzeczy grądzicie/ wy dla roz
 szerzenia swego państwa cudze miasta biorąc czynicie/ a my Polacy dla
 miłości Krześcijańskiej broniąc własnych granic s poganami czyniemy/ le
 psze iedno niż drugie/ a w tym sie rozchli/ Rusyli sie potym z Weneczy
 Jan Łaski Arcybiskup do Rzymu do Papieża Leona/ bo był przed tym
 mało umarł Juliusz/ a Ostrorog do Hiszpanii/ potym do Krakowa ry
 chło przyciechał/ Arcybiskup w Rzymie będąc wezwał rzecz przed Pa
 pieżem y jego radą/ szeroką otolo rzeczy pospolitey Krześcijaństwa wpyt
 tego/ mówił też otolo rzeczy Polskiej s Prusy/ ktorzy sie staryli przed
 Papieżem/ iakoby im krol wydarł Prusy y Pomorską ziemię/ ale nie nie
 wygrali na tym/ będzie o tym niżej. Krol Zygmunt w Poznaniu be
 dąc wiścił niemu przychodzisz częste/ iż Moskwa czyniła ślody w Li
 twie/ a

Lauredin

Arcybiskup

Alexandrova
żona umarła.

Moskiewieczy
posłowie do
Cesarza.

Schleinię.
Lata Czech.
Syem w Wyra
domie.

Książę zator
sky zabity.

Tatarowie w
Moskwy:

twie/ a tedy przyjeżny krol do Moskwy na wojne kazał sie swoim goś
wac/ w tym czasie umarła w Wilnie Helena Alexandrowa żona/ kto
ra wiele kroc wietala do Moskwy ale ią zawždy wracano do Wilna/
w Rusty kaplicy pochowana. Tego też czasu zamek Dolny w Wil
nie zgorzał/ ktorzy był nowo acz s drzewa/ ale ochedożnie zbudowan/
Moskiewieczy do Cesarza Maximilianą posly swoje przez Pruska
ziemie poslal o korone y pomoc przeciw krolowi Polakiemu/ Głinski też
Michał po swoje towarysze do Niemiec poslal/ ktorzy przywiechali zbroj
nie na pomoc Moskwi/ zwłaszcza Schleinię z Wyżynstieny ziemie/
też y Lata Czech mieczżanin Krakowski snimi/ ale ten poiman y sciet
w Krakowie. Krol Zygmunt w Radomiu syem wżynnię sy/ postanow
wim sy pokoy y rzecz pospolitą w Polsce/ ruszył sie do Wilna/ w then
czas Wawrzyniec Myskowski mając trudność z Janem Książecim
zatorskim o wodę ktorą Jan Zatorski Myskowskiemu od sthā
wow tego/ wpiechali obadwa na to miejsce o ktore sie mieli sami zgodzić
poswaryli sie/ gdy książę nie chciał wody wstepic/ Myskowski dobył
mieczā zabił go/ wcieli na koniu na prost przez grotlā/ chocia była prze
kopā wielkā przestoczylā/ czeladź książęca nie mogła mu zastoczyć/
obiedzaiąc z dalekā/ od tego czasu křiestwo Zatorskie na starostwo obro
cono tu krolestwu Polakiemu. Myskowski bacząc krolā przeciw sobie
porużonego szukał łaski y niego/ ktorzy nie mogli otrzymać/ aż gdy sobie
stale y meżnie poczynił z Moskwą czyniąc lata 1514. na przyczynę
inych panow y Wycersthwa/ ktorzym były tego posługi świadome/ krol
mu te wine przepuścił/ potym przynaci. le niechoczącowe przeprawił.
Krol Zygmunt przyiechawsy do Litwy/ obaczył Moskwy być przeciw a
na sobie a na wojne gonić/ poslal iurgiele Tatarom Przekopskimi/ we
dlug ymowp/ ktorzy šli do Moskwy tegoż roku/ tam tylko offcow Mo
skwy porażiw sy/ forżyści wywiodsy/ wracaiąc sie štody czynili/ tylkoż
tego roku zaczęł ywego było.

Lata 1514. Krol Zygmunt radząc s panym
Litewskimi o obronę pospolitą od Moskwy/ wystawili pobor wzięmi Lit
ewskiej/ za ktorą przyieto służebnych ludzi niemalo/ a w tym Moskiew
ośi obległ

Wsi oblegl Smoleńsk drugi raz / miałe na trzysta rozmaitych strzelby /
 temu do Litwy nasyłał wojska swoje / ktore zamki oblegali / wsi miasta
 cżka pustosyli / w wiele inych szkod czynili / abowiem mieli pomoc s Nie-
 miec / s Prus / z Litwant / tāt sie nasy Krześciance misuła iż woleli z od-
 siępięnci być niż swoimi / Bazyli Mostiewski popadł szkodę w ludzich
 v Smoleńsku / po dwu miesiącu odstąpił / s poradą Glinińskiego zaś
 trzeci raz oblegl zamek Smoleńsk / i wielkose ią ludzi / ktorzy na Smoleńsku
 leńsku byli / dwie lecie sie dobrze bronili / cżekając od nasych dlugo pom
 cy / pocżeli w rozpacz przychodzie / Mostiewski też wymyslił odstępieć od
 zamku widząc szkodę swoje w ludzich / bo mu wiele ludzi zbito strzelbą z
 zamku / ale Michal Gliniski rotując stymi ktore znał być na zamku / o-
 czynił im swą powiesić ią ią mysl mówiąc / iż nie odstapiemy od zam-
 ku do roku a do was żadney pomocy nie dopuscimy / ale chęcieli sie do-
 bre mieć spuścić zamek / skārby wpytli s sobą pobierzcie / pusćmy was
 wolno / a nie chęcieli tchą droga iść badziecie przed sie na zamku po i sie
 wam podoba na służbie / a kładz wielki Mostiewski wam płacić będzie
 służbe lepiej niż Krol Polski. Wierzyli niebożetchą iego chytrey po wie-
 ści podali zamek / tam skārbow wiele wzięli Moskwa / Litwe wyrzuc
 no a Moskwę osadzono / od tego cżasu Smoleńsk nie mamy zamku
 niedobryego / ktorp leży nad rzeką Dnieprem z iedne strone / z druga st ro-
 nie ieziora nieprzebyte ma / w zamku nawierze wojsko sie rozpostyze / nie
 murem ale debina w kolo ogrodzony ziemią a kamienicami tārasy nasy
 pance / gdzie go ani działo ani żadny szturm nie pożywie / sto lat pod sprą-
 wą Litewską był od tego cżasu gdy gi Witolt pod Moskwą wziął.
 Krol Zygmunt gdy sie dowiedział o wzięciu Smoleńska / niemalo ste-
 go zasmucony był / wpatżę powoli ciągnął do Moskwy posławszy przo-
 dkiem lud służebny / Mostiewski też mając o nim sprawę iż miał tro-
 che ludzi przeciw iego / posłał wojsko swoje prostho ku Wilnu przeciw
 Krolowi / ktorego pisa być osmdziesiąt tysiac / w rozkazał im aby tch nie bi-
 li / iedno w kolo oskoczywszy do Moskwy przognali iako bydło / ale ie tcho
 zdradziło / W ten cżas do Wilna do Krola przyjechał był Legat Pizo od
 Papieża Leonā chege te biewe rozwiść z Moskwą / podawając te dro-
 gi i cā

 Trzeci raz o-
 bleżon smo-
 leńsk.

 Smoleńsko
 wzięto

Gliniski Łaski
Bukał.

ge iż ia tąq zgode miedzy wami uczynie / iż beda wspaneli skody nągro-
dzone od Moskiewskiego / Krol mu za to dzykowal / ale sie mu npe-
cheial dać namowić na tąq zgode / z dobrim sercem y nadzieią cizgnal
za ludem swym / ktorego miał wspaneliego okolo trzydziści tysiąc pieiego
y konnego / miał też o tym sprawie iż Michal Gliniski bukai przyczynny
y krola Węgierskiego Władysława / iakoby zaśie y krola Polstie mogli
k lasce przysc / y natym bylo zostalo iż miał zaśie Litwie Smoleński wy-
dać / przywiodłszy woysko Moskiewskie na hak / ale zli ludzie nieprzyacie-
le swemu gniazdu / niektorzy s panow Litewskich oznaymili te rzecz ta-
iemnie Wasilowi Moskiewskiemu / boiać sie Michala Glinistiego / aby
sie kiedy nad nimi nie pomścił swey krzywdy bedac wolny w Litwie / W-
baczymy to Moskiewski do Glinistiego / kazal go wziac a zwiezac y po-
slal do Moskwy na wieczne wieszenie / a ten posel Glinistiego ktorego
zwano Erepto / iż od Michala ty rzeczy sprawowal / rozmaitemi met-
ami byl meczon od Moskwy / bylo ich wiele co tego zyczyl Gliniskiemu /
mowiac / iż by bylo nikomu nie przypisowano porażki Moskiewskiej i-
dno temu / wpatżę racy omylaią domnimania ludzkie / byli niektorzy /
co też y Konstantego z Ostroga Hetmana Litewskiego w podczyeniu
mili / ktory zawždy iawnie cnotliwie y zyczliwie swemu panu poslugi-
czynil / ktore go od takich pomowet wyzwalaly. Potym miesiacą wrze-
śnia polożyło sie woysko naszych y Borysowa nad rzeką Berezyną sba-
strone / przyšla nad nie Moskwa z druga strone rzeki / niektorzy z na-
szych przeprawiwszy sie przez rzekę z rusznicami / bili sie snimi y porażili te
y wiezniow niemalo pobrali / w ten czas Boratinski Jan starosta Ko-
haciński trafil s trochą ludzi na wielkosc Moskwy / ale iż ich forehelem
pożył przeto nad nimi zwyciestwo otrzymal / Bylo thatich snimi tilko
postronnych bitew z naszych fortuna / sczego dobre znaki wspaneli mieli.
Krol zostawivszy przy sobie czterzy tysiące ludzi miaszho strazy / poslal
wspaneli ludzi przeciw woysku Moskiewskiemu / ktore leżalo nie daleko
za rzeką Berezyną. Hetmanowi Moskiewskiemu zdalo sie być lepiej gdy
sie ruszy s swego miejsca na niego / nieprzyjete / mairce te nadzieie o na-
szych aby mieli wielkie trudne milc przez rzeki (bo leżeli miedzy Berez-
zyną a Dnieprem) y uczynili tak iż sie ruszyli za Dniepr / naszych mnima
igzby vs

iące by uciekali gonili je s strzelbą / zwłaszcza lekcy ludzie / chcący im zabie-
 żec na drugą stronę rzeki / aby im bremili przeprawiania / y dobra by tho
 była rada by byli wcześs przysli / ale gdy uslyszeli iż sie Moskwa przepra-
 wila / przysli na brzeg Dniepru / a tam gdy sie wszyscy sciagneli wolno
 każdy radził okolo przeprawiania zwłaszcza pieszych ludzi / iako ktho le-
 piey rozumiał / bo nie mogli nigdziey przeprawiania mieć gdzie by Mo-
 skwa nie widziała / ale iako drudzy rozumieli iż im Moskwa przepra-
 wiania bronie nie chciała chcąc ie sobie twoli na swe mieysze przywieść
 a potkanie uczynić: A tak nąsy w nocz poczyniwszy z drzewa trąffty /
 przewozili pieşe ludzi strzelbe y inne potrzeby / konimi wbrod swobodnie ie
 chali / sprawiwszy sie wedlug znaków / iedenże iako pisał wtongl miedzy
 wszytkimi / gdy sie przeprawili / sbytkowani byli rzadnie / Konstantyn Et
 tye ktorych było szesnascie tysiac / Polskie woysko sprawował Janusz
 Swirczowski / ktorego też mogło być okolo dwunascie tysiac s pieşemi
 byli też ci panowie Polscy / Rzecznişcy / Kmitowie / Pilecy / z wielgicki
 mały Polskicy ślächta / iedni za pieniądze drudzy cheż tak z miłosci rze-
 czy pospolitey / Nieprzyacielskie woysko iako było wielkie tak nierządnie
 sprawione / abowiem w iedenże off wálny sprawieni / przed ktorym też
 innych ofow stało dosyć ale obciążeni zbrowia iż nie mogli soba władać / by-
 ło przedłużenia na dzień o trzy godziny niż potkania uczynili / bowiem
 Moskwa tak chyro chciała uczynić / na żadnie offy chciała wderzyć a
 by ie na czoło swoim obroćili / a w toło wszytki ogarnąwszy zaięć puha-
 mi do domu iako dobytek / ale ie tho zdradziło / nąsy stali w dobrej sprą-
 wie thāt s przodku stylu iako z bokow / dawşy sobie znaki z Moskwa sę
 chcą potkać / Moskwa chcąc forthelow używać obroćili sie z boku na
 şym przez pagorek chroşhem małym porosły / przysli nąşym na lewy
 rog z boku / nąsy to baczyli dobrze / a tak ci na ktore sie przysło napierwcy
 potkać / obroćili sie knim krzyknąwszy z Moskwa sie smiele potkali / wera
 by wderżono / był krzyk wielki y grzmot thāt ludzi iako koni y strzelby / aż
 sie trzęsła ziemia / nąsy Sarmatowie pomagali sobie dobrze / ktoryy sprą-
 cowani odpoczywali w walnym offie / a drudzy na ich mieysce przycho-
 dzili / znaki wpedzie dobre mieli / bez mała cały dzień bitwa trwała / pieşy

Moskwa po-
stona.

Mikołaj
chiz.

Emmerzka/

lud był im na wielkiej pomocy/ przyszło kilko osow swiętych nąsnych kę-
rym Moskwa nie mogła wytrzymać na częle/ wiektać im trudno było/
przed żądniemi ludzmi/ lecieli s koni iako snopie/ poczęli sie mieścić/ wal-
ny vff poczał sie też sypać po polach/ przebili sie nąsny do poprzodka ich/
przyszło im wiektać/ nąsny je gonili na czterzy mile bięce/ ale te noc rątho-
wała/ gdy nąsny zaśie mu. i. sie sciągac do wojska swego/ Nazajutrz
weszli do obozu nieprzyaciastkiego/ tam dosyć korzyści wzięli wśelkich rze-
czy/ wiez niow co przednichsnych dosyć poimali/ Petmanow samych co
wojska sprawowali dziesięć/ panow przednichsnych z dworzany siedmna-
sete/ radyiego obecney s pospolitemi Boiary o dwa tysiąca/ okrom po-
spolitych/ zabitych okolo czterdzięści tysiąc być piśa/ drudzy trzyna-
dzięć/ ale cokolwiek jest panu Bogu bądź stego chwala na wieki/ tchylko z
ich powieści pewnie to wiedzą iż ich było osmdziesiątch tchysiąc/ z nąsnych
wsytekich piśa okolo czterzech set zabitych być ale rannych wiecy/ Dzia-
ło sie w dzień narodzenia panny Maryny lata iako wyszły stot: wrocili
sie potym do krola pobrawszy s sobą wieznie y chorągwie Moskiewskie
Krol panu Bogu stego dziekował/ pisał prosto z obozu oycu Papieżowi
o swym zwycięstwie/ y wieznie niektórym panom Krześcianiskim posłał
Kuszył sie krol z obozu od Borysowa do Wilna/ przylechawszy Trium-
fy czyniono spiewaige Te deum laudamus etc. Krol po koscielech cho-
dzac ofiary czynił tu eci a chwale Bożej/ chorągwie też spowiezano w
kosciele na zamku na wieczną pamiątkę zwycięstwa. Posłał był Mi-
kołaj Polski w poselstwie do Papieża Leona dziesiątego od krola Pols-
kiego/ koremu też posłał czternaście Boiarrow wiezniow Moskiewskich
swiadki zwycięstwa/ wyjechał snimi przed Bożym narodzeniem s Krą-
kowi tegoz roku przez Morawę aż do wiednia/ a tam sie wywiedział/ iż
Cesarz Maximilian zamknął droge do Bloch każdemu/ gdy sie w Wie-
dniu wolnego prześcia domagał/ kazali mu do Cesarza iechać/ a gdy
przylechał do miasteczka ktore zową Hall/ nąd rzeką Eną zahamowa-
no go od Cesarza/ samego puszczono wolno/ ale Moskwe pobrano od
niego y rozwiązano przez Lubek do Moskwy posłano/ wezwał che kę-
kosc Papieżowi y krolowi Polskiemu/ ale rzecz idzie o Moskwie/ Bazy-
li Moskiewski kęgdz widząc vpadek swoich ludzi/ wiekta s Smoleńska
do mosk

do Moskwy miasta / osadziwszy zamek dobrze / iedni sie domniawali ^{bazyl wieki} aby chcial inshy lud zbierac / drudzy mowili iz od boiazni uciekl / A tak na ^{smoleńskie} szpach woyско ruszylo sie prosto ku Smoleńskowi / oblegshy y poczel go do-
 bywac / ale im to s trudnoscia przychodzilo / gdy potem u dzial nie mieli /
 a tez schodzili na koniach na zywnosci na zdrowiu y inshy rzeczach / iako
 to bywa gdy lud wielki spolu dlugo lezy / wiecy ich tam morem odeslo ^{Naszy schodzi}
 nizli w biewie / zimna ktemu wielkie zachodzily / Ruskiego ludu bylo wie-
 le / ktorzy wiecy zycyli Moskiewskiemu fortunę niż Litwie z naszymi /
 gdyż oni z Moskwa iedny popy albo koscioly mają / musza s sobą iedney
 wiary byc / acz to wiek byl Jagielski wshytki pokrzcił w Litwie iako otec na
 Krześcianstka wiare według kosciola Rzymskiego / wshatke sie ich wiele
 ku Grecyzynie z Moską obrócilo / a snad wshyscy na ukraynie / iedno spe-
 wżdy odcigala od Moskwy dla otrucienstwa / ktore czyni Moskiewski
 nad poddanemi swemi / bo tam żadny nie ma własności swej w żadney
 rzeczy / iedno kriedza wielkiego wshytko / ktemu leda o przyzynie
 na garle karze. Przekopsti Carz chytro sobie poczynal czasu biewy / na
 zad s swoia ordą stal czekajac czyiey niefortuny / ale gdy widzial krolow-
 skie szczescie / uczynil w Moskwie taką stode iz snad takiej nigdy nie mie-
 wali / ale mam za to zeby byl y naszym nie przepuscil / gdyby sie im bylo
 szczescie zmienilo. Naszy potym widzac pod Smoleńskiem swoy wciśk
 ktemu zimna nadchodzila / wrocili sie do domu stracivshy y strurmu tilko
 set ludzi. Lasli Arcybiskup bedac na ten czas w Rzymie storo sie dowie-
 dzial e y Nowiny dobrej obiawila dluga rzecz przed Senatem Rzym-
 skim / stey przyczynny triumphy w Rzymie czyniono.

Czu juz Moskiewskim rzeczam teraz koniec ukladam / a o slawnym
 zwichaniu / nigdy przed tym niebywaly / krolow Krześcianstkich Pola-
 kiego y Węgierskiego s Cesarzem Maximilianem o Wiednia pisac po-
 czne / ktorego sie ieszcze poczatki w tym roku s przyczyn rozniatych dzia-
 ly. Pisalem w postronnych kronikach / iako Cesarz Maximilian z oycą
 swego Fryderyka dopieral sie thez bliskością krolowstwa Węgierskiego po
 Máriańowej śmierci / y stey przyczynny od Władysława krola Węgier-
 skiego y czeskiego byl porażon / stala ta wasa między imi tilko lat / aż sie

z łaski Bożej królowi Węgierskiemu Władysławowi syn y czora wro-
dzili / ktore / przez sprawę Papieskich posłów y Jana biskupa Waradina
skiego który potym był mniachem y Franciszkom / w małżeństwo święte
Cesarstwu pothomkom iednano przed czasem / a tym potym y miłość
miedzy królem Węgierskim a Cesarzem wczynili / Warcheusz który był
potym Salzburskim Arcybiskupem / Bernardinus Cardynał święte
go Krzyża / y Jan biskup Waradinski pracowali sie też nie tylko o to że
dnoczenie króla s Cesarzem ale y o postanowienie rzeczy pospolitey Krze-
ściąńskiej o tychże panow / Zdala sie ta rzecz być słusna Cesarzowi Ma-
ximilianowi / przeto poslal tego roku do Władysława króla Węgierskie-
go / aby rzecz poczęta około małżeństwa potomków ich skutek swey wzie-
ła / Władysław iako miłośnik oyczyny swoicy / powiedzial posłom
Cesarstwu iż sie mu tego nie godzi przez brata Zygmunta króla Polacie
go czynić / na którego Cesarz bez jego winy swey gniew obrocił / zwlaszcza
nie s swey przyczyny / iedno kwoli komu inemu / co jest niesłusno panu
zwierzchniemu Krześciańskiemu przeciw swoim Krześcianom za odprze-
pięncy pomagac / gdyż król Polski może być potrzebny nad inne króle rze-
czy pospolitey Krześciańskiej. Zbiawil to Władysław Zygmuntowi
królowi / Cesarz też w tym sprawiono / iż przyszedł t sobie / szukał przy-
czyn iednania s królem Polskim / zięchali sie w tej rzeczy dwā posłowie
do Budzyna / Krystow Szpdlowicki Kāstelan Cedi mirstki od kro-
la Zygmunta / a Cuspinian Doktor Starosta Wiedenski od Cesarza
do króla Węgierskiego / tam spolu rozbiarając te rzeczy na wszystkie strony
przy królu / zamkneli to miedzy sobą / aby była tym pierwsiya a dosko-
nalsza miłość y powinowactwo królow Węgierskiego y Polskiego / thas
też y miedzy pothomki ich / potrzeba jest osobnego na swey czas zięcia-
nia a rokowania spolnego obliczenie na miejsce ktemu wybrane / y na-
znaczyli czas w ostateczne dni Lutego miesiaca zięchac sie im spolu oso-
bami swemi do Prešportu : Gdy to Cesarzowi powiedziano / który na
ten czas był w Eniponce / nie był od tego / tylko czas dalszy odłożył do
scod postu / Szpdlowicki też Krystow królowi Polskiemu dal znać ty
rzeczy do Wilna / który nie miastając postanowiwszy w ziwie rzecz po-
spolitą do Krakowa przylechal s królową Barbara / Złkoż w tym roku
było oku-

było około tego/ A w tym czasie y tegoż roku/ zamiechrył diabeł krzyżem
 gdy Tomas Cardynał Strygoński/ Patriarcha Konstantynopolski/
 przeciw Turkom do Ebraclay Jubileusz na Krzyżaki y Papieża otrzy-
 mał/ z wielkim złym swoim y rzeczy pospolitey/ abowiem nąsło sie chło-
 pstwa rozmaitego ze wszech stron dosyć/ tchaz rzemieśników iako mnis-
 chow/ którzy nie chcieli iść gdzie im kazano/ ale obroćili sie na swoje/ y my-
 ślili napixwen wszytkę ślache y s pany wyglądzić/ a inne przekożone s
 chłopstwa sobie ośtawić/ potym biskup y wybić/ imienie pobrać a iedne-
 go nad duchowienstwem przekożyc/ przeto iuz byli wiele kosciołow wysu
 pili y duchowienstwa pobili/ biorąc gwałtem co sie im nawinelo/ dzie-
 ki meżatki także ludzkie statti gdzie cego mogli dostać: wyszcy sie w Be-
 grzech polekli/ aż tego ztego było przez trzy miesiące/ wbili na pale tilko
 biskupow/ zwłascz Cenedińskiego/ ślache besc set zabili/ zginelo ludzi
 przez ich przyczynę y snimi na śesćdziesiąt tysiąc w ten czas/ obrali sobie
 śarżę Turka Ezatla/ ktory świadom był dobrze Ryceerskich rzeczy/ knie-
 mu Michała mnicha y Wawrzynca kapłana a ciich wodze byli/ Se-
 brawshy sie na nie Janusz Siedmigródcki wojewoda Hetman Begier-
 ski brat krolowey Polskiej Barbary/ poraził niektore y Zhemeshwara/
 tam nowe meki nad nimi wymyslal/ musieli śharżęgo Turka zębami
 wyszcy kesać/ potym wdzia wshy mu na głowę żelazną koronę rospalo-
 ną kazal go sciać/ bo chciał być krolom/ drugie poćwiertować popalić y
 rozmaitemi mekami potraścić/ dzialo sie to na końcu miesiąca Lipca/
 lata wyszcy napisanego.

Krzyżacy Po-
 trowie.

Porażeni krzy-
 żacy/

Latha 15 15. Sygmunt Polski krol złożył
 swem w Krakowie na pany y na ryceerstwo Polskie miesiąca Lutego/ na
 którym postanowiłszy rzecz pospolitą/ radził sie swych rad ktorymby o-
 bczątem miał iechać na ten jazd krolow s Cesarzem na miysce nazna-
 czone/ iakom wyszcy pisał/ Byli temu niektorzy na odpor/ dru-
 dzy też radzili/ dla pospolitey rzeczy Krześciańskiey/ a w tym posł Cesar-
 ski przyniechał/ odkładając to zichećanie krolow na srodopostną niedziele/
 a gdy na tym stanelo/ iuz krol Sigmunt wymyslił inaczej nie czynić/
 pracowali

Biskupi

Episcopow
wie

Kasztelanowie

Poczet

Wyjazd

Przeſpork

Pracowali ſie o to Węgry z pilnoſcią aby ten ſpół albo nie był/ albo w
Budyniu poſtanowion był/ wſpółże Zygmunta na wſpółko przyzwa-
lal/ Naznaczeniſią na te droge Drzewiecki biſkup Kujawſki/ Jan Lu-
brański Pożnański/ Piotr Zomici Przemyski z drugim duchowienſ-
wem/ s pánom zaśie Kryſtów s Szpdlowca Krakowski/ Mikolay Gie-
ley Sedomirski/ Mikolay Kadziwil Wileński/ Andrzej s Zheczyna
Lubelski/ Jurek Malborſki wojewodowie. Lukasz z Gorki Kaſtelan Po-
znański Staroſta wielkiej Polſkiej s ſynem ſwoim/ Mikolay Szp-
dlowiecki Sedomirski/ Stanisław Eſtrorog Kaſiſki/ Andrzej Koſcie-
lecki Woinicki y Podſtárbí Kaſtelanowie/ Stanisław Halicki wielki
Márſzałek/ Jan Pilecki Staroſta Lubelski/ Jan s Zarnowa/ Piotr
Kmita z Wiſnicza/ Jarosław z Łaſta/ okrom inych ktorzy byli s Pol-
skiej/ Prus/ Litwy/ Słaska/ Ruſi/ y z inąd/ poczet wſpółkich okolo pol-
torą tyſięcą koni okrom wozow/ byli też Mroſkwa Zatarowie w ſwym
właſnym ſtroiu/ trebáci/ ſurmarze/ y iní ktorzych ſłakowe poczę po-
trzebuia/ wpiechali s Krakowá piątego dnia Marca/ niedbáiąc nic na
to trol/ gdy Doktor Muchowitha Maciej powiádał z gwiazdárſkich
náuſ/ iż prożno teraz trol wpiezdać ma/ gdy Ceſarza widzieć nie może/
aż na oſtátku Kriſzyna Lipca/ tákże ſie iednak ſtáto/ ale trol mowił mu
ſim iechać gdzie pan Bog s fortuną powiedzie/ Puſcił ſie trol tu We-
grom/ a gdy przypiechał do Tyrnawy miáſteczka/ wytechali przeſiw iemu
mu Biſkup Pieckoſcielſki/ y Jurek Margrabie ſieſtrzeniec obu trolow
Polſkiego y Węgierſkiego/ przywiechali ſie z radoſcią y odprowadzili aż
do Przeſporku na te ſtrone Dunáia/ gdzie Władysław trol Węgierſki
s ſynem ſwoim przeſiw iemu wpiechał/ y z wielką radoſcią przywitał/
y przyiał/ aż niemógł zleſ ſwoich w oczu zázrymac/ oblaſniając ſie ſnim
długą chwile ſie dzierzeli/ tákież y Ludwiga wdziałal Strycowi ſwemu/
Zám też ziechawſzy ſie biſkupi Węgierſcy ſpolu s trolmi rádzili okolo po-
ſpolitey rzeczy/ wſpółkiemu Krzeſciáńſtwu potrzebney/ ták w trolſtwie
Polſkim iáko w Węgierſkim y Eżekſkim/ czekaiąc Máximilianá Ceſa-
rza z radoſcią/ ktorzy przez poſly odkłádał inyczas częſto trol/ máiąc też
tam inie potrzeby Wency tákież s Fráncuzy/ albo iáko ſie drudzy do-
mniłowali/ żeby tym wiecey wſpółkich potrzeb doſtáć w Wiedniu na
gotowa

gotowano/drudzy też minimali to był/ dla wielkych jego powagi/ albo
 doświadczać stałości królów/ rozmaicie się domyślając/ w tym odlatą
 niu przyjaźni Cesarzkiego/ posłał Matheus Cardynał Biskup Eurs^{Gurcheński}
 ceński posły swoje z Wiednia do królów Euspiną Marcią. da y dru^{Kardynał}
 gie czyniąc im dobrą myśl aby sobie nie obciążali tego odlatania/
 za tymi posłami zarazem sam Gurcheński biskup iechał do Presportu/ przy
 ieli go wysł. y trzech królowie z radością/ tam rozmowę mieli: około spo
 łnych y własnych potrzeb/ na ostatet postanowił s królmi małżeństwą
 pewne między imi a Cesarzem/ y wytworzenie posagów z obu stron.
 Cesarz do gotowcy rzeczy miał przyjechać/ potym Cardynał od nich od
 prawion poćciwie y dąrowan/ przyjechałszy do Wiednia posłał zara
 zem do Cesarza posły w tej rzeczy Wawrzynca Saurera z drugimi po
 wiadać mu wszystko postanowienie/ kłopot wzięty z jego roztągni
 między królmi a Cesarzem/ jeśli się mu tak podobać będzie/ powiadać
 też iż królowie z wielką radością czytają Cesarza/ ktori posł iedno za czte
 rzy dni przyjechał do Cesarza/ a w ten czas gdy iehce Kardynał Eurs
 ceński biskup był w Presportu y królów/ Bartek Minsterturgensky
 kijaże posel Cesarzki do królów utonął/ na przewozie w noc na Dun
 iu przez złą sprawę przewoźników/ ledwá ieden wyphnął/ bez go wy
 sey zasmuceni byli/ wnet theż potym storo Kardynał s Presportu wie
 chał zgorzało pol Presportu y z dworem króla Negtrefkiego/ tylko czo
 Polacy swoich gospod obronili/ y co domow nie zgorzało/ to za obrot
 ną się się stało/ A gdy potym posłowie Kardynałowi przyjechali od
 Cesarza w przerzeczonych potrzebach do Wiednia/ wnet się nagotował
 zasje do Presportu do królów Kardynał/ ale iną drogą/ to jest puścił się
 wodą z Wiednia do nich ieden następnego dnia Maia/ przyiet z wielką ra
 dością od królów/ tam nowe rady niektóre były między imi pospolite y
 własne/ iawnie y tajemne w rozmowie spolney/ wtwardzone między król
 mi a Cesarzem/ tak o małżeństwo iako o zjednanie y o inne rzeczy/ Było
 tego postanawiania aż do dwudziestego dnia Maia/ spisawszy to podpi
 sáli się królowie y dwá Legatowie s Cesarzkiej strony mocno między so
 bą trzymać/ A w tym przysła żalosciwa nowina iż Turcy porażili Ja
 nypá Petma

Tanys Sway-
da porażon

Einspurg

Posłowie do
Cesarza

Posłowie dru-
gich.

nużá Niemáná Begierstiey ziemie Sledmizgrockiego wojewode/któ-
ry sie był nie opatrzył na gránicach Bosenstiey ziemie z ludzmi swymi
położył/śczęgo byli wshyscy zasmuceni/ale rzeczy pirwshy czyniac dosyt
opuszcze to. Kárdynal Biskup Gureżniski wyiechał s Prepportu od
krolow prosto do Cesarza z gotowym postanowieniem spisany y wtwie-
dzonym/ zdáło sie też krolom iżby za nim iecháli ich własni posłowie do
Cesarza do Einspurgu aby te tym pewniey sprawili o przyieździe Cesar-
skim/ a tak posłani byli za Kárdynalem do Cesarza Jeronim Balbus
Wloch/ Brzetysław Czech/ Piotr Kmita Polak kthory był znáiom do-
brze Cesarzowi gdy o niego na dworze był/ a Mikolay Czatiel/ ktore za-
sie C rzechło odprawił/ obiawiwszy im swoy rzechły do Wiedniá przy-
iażde/ także rzechło za nimi dziesiątego dnia Lipca do Wiedniá przyiechał
a gdy sie o nim krolowie dowiedzieli/ posly tniemu posłali od siebie y od
mlodych krolá Ludwiga y Anny krolewny Begierstich z radością przy-
mniac iego śczęsne przyiechanie/ Jurta biskupa Piecytosciskiego/
Mojżesa z Busława/ Ładysława s Stembertu kanclerza Czech/ od
krolá Begierstie/ a od Polstie Jan Lubrański biskup Poznański/ Lu-
kas z Gorty Starosta wielkicy Polsti/ y Krystow s Szpylowca/ ieden
nastego dnia Lipca/ Biskup Pieczytosciskiey rzecz wówil dosyt ochedo-
żnie/ od Cesarza zaśie Piotr Mota Hippan/ acz krotkimi ale wezłowa-
temi słowy dziełował. Názánuż poćciwie odpráwieni/ Cesarz zaśie
swie posly poslal do krolow/ kthory tatiż imieniem Cesarstim krole z
radością ptzyymowali/ Krystofa Arcybiskupa Premenstiego s kxi-
żat Brušwietich/ Kázimirza Margrabie Brandeburstiego s iestrzeńcá
krolow/ Wilelmá Kogtendorfa/ y Euspiniana/ do Włodzisława y Lu-
dwiga Begierstich krolow/ do Zygmunta zaśie krolá/ Wilelmá kxi-
że Baworskie/ też iestrzeńcá ich od rodzoney iostry/ Krystofa Labceń-
skiego Biskupa/ Balczera Proboszcza/ y Mrocztá Czech/ kthory krole
le przerzeczone wi lta pilnością do Wiedniá przyiechać namawiali/ da-
wszy im miysca naznaczone tu ziechaniu spolnemu/ Włodzisławowi
w Brugy/ a Zygmunthowi w Pamburku na druga strone Dunáia
miasteczkach. Cesarz wyiechał z Wiedniá piątego nastego dnia Lipca
przeciw krolom/ s kthorym wyiecháło wielki poczet ludzi ochedożnie przy-
prawo-

Práwionych táł pieſnych iáko ieżnych/ Ceſarz piſmny przez Kuſpinia-
 ná krolom oznamił/ aby ſ koni tákież z wozow álbo z lekty nie ſiada-
 li/ ále kazał iedno drzewo wyſokie ná czystym bloniu ná gránicy wſopác
 cobytie z dáleka widác/ pod ktore ſie mieli ziechác/ á pod nim ſwie reżmo-
 wy mieć/ miáſto iednego namiotu/ A táł z noclegow ſwoich napirwy
 pod to drzewo przpiecháli á Ceſarza czekali/ krol Zygmunt s Hambur-
 gu á Władziſław s synem y krolewną Anną z Brugą/ ná oſtátku Ce-
 ſarż z Lanxendorfſu miáſcieczką/ drudzy żową Zauttmendorf/ pięć mil
 od Wiednia gdzie też nocował/ przpiechał do miyſcá náznáczonego/
 ácz bych miał wypisac ſtroie pocztow ich/ ſnad tu máło potym/ owébył
 iáko ſie kto mogł naochedożniey á okázáley przyprawić/ wedlug ſ-
 obyczáiw/ Piſe Rychardus ſeroko ty rzeczy/ tákież Kuſpinianus/ k-
 rzy przy wſhytym táł byli/ przetládáiąc Ceſarſkie pocztę nád iné/ Roſ-
 them y wielkoſcią/ Niemcezbroyą/ Wlochy á Niſpany vrodą/ Begry
 ſwiechłnoſcią y konimi/ bo mieli proporce białe á czerwone/ Carma-
 ty to ieſt náſ/ złotem y ſrebrém przechodzie wſhytci/ wytládáiąc łáncu-
 chy/ złote/ páſy/ oſtrogi/ háble/ knáſe/ zarkuły ſrebrne/ háty złotogłowo-
 we/ y rozmaity narod pogáński/ czo im to byſo za dziw/ gdy drugi iáto
 żyw nie widal Zátarzyna álbo Moſkwičina: Przpiechawſy pod drze-
 wo Władziſław w lektice/ Zygmunt krol ná koniu/ Ludwig też ná ko-
 niu/ Anna krolewná ná wozie/ wſhyſcy ochedożnie. Ceſarz w ſwey lek-
 cie będąc/ záſtánowił ſie máło v drzewá/ Napirwy był przywitan od Lu-
 dwigá krolowicá tymi ſłowý/ Miłofciwy Ceſarzu ia pozdrawiam má-
 ieſtał waſ Ceſarſki iáto oycá y páná ſwego/ po nim ſioſtrá iego Anna/
 trzeći Władziſław krol Begierſki/ then od pláczu nie mogł mowić/ á
 czo mowił nieth thego nie mogł wſlyſeć/ bo go thy rzeczy wielkie
 rzewniſy: czwartý go Zygmunt krol Polſki przywitał z wielką chu-
 cią y powagą/ gdzie napirwy Ceſarz mowił/ then ieſt dziéń ktory ná-
 pan Bog ſpoſobić raczył wſelmy ſie w nim/ Zygmunt ná ty ſłowá po-
 wiedział po Łácinie/ Boże daj aby tho ziechánie náſe tu pożytku byſo/
 náſ y poddányim náſym/ y wſhy rzeczy poſpolitey Krzeſciáńſkiey/ zá-
 tym ſobie dawáli rece y trzymáli dlugo chutliwymi ſercy/ potym każdy

Zygd Kro-
 low s Cesa-
 rzem

Rychardus
 Cuſpinianus

Przywitanie.

Prośenie kro-
low.

mało ośtapli się na swe miłośce / witali się z obu stron wspan / tak Cesar-
za nąpy jako nąpy Cesarzcy ludzie. Potym byli prośeni od Cesarza do
Wiednia iechać / krol Władysław s swoimi dziećmi y krol Zygmuntch /
przez posła kardynała biskupa Gurenszkiego / była na to długa rozmowa
miedzy panny radnemi Begierstimi / ktorzy nie radzili krolowi swe-
mu iezdzić do Wiednia / niewiedząc o ktorey przyczyny / albo dla zamiesz-
kania iaczego miedzy służebnemi / albo nie dusząc Cesarzowi / albo też
dla niewieźności: A gdy krola Polskiego prosił imieniem Cesarstym /
rzekł tak / myśmy na czas opuścili Polskie krolestwo chcąc widzieć Ces-
arską osobę / ktoreśmy się iechże nie na paterzili / a thak my poiedziemy
nie tylko do Wiednia ale gdzie także Cesarz / kto chce niechaj iedzie / a kto
też chce zostać / bo mamy cho dufanie o maieście Cesarstym / iż
nie jest inakšey myśli przeciw nam / iedno jako my przeciw iemu. Gdy
to Cesarzowi powiedziano rzekł / nie będzie tego nigdy krol Polski żalos-
wał że się nam takim przpacielem okazuie / Był też prośen od tegoż kar-
dynala / aby Władysław krola s sobą namawiał y namowił. A thak
z wił mi radościami pospolitego człowięta ruszyli się wspan y nocle-
gow swych do Wiednia z wielką wćciwością wspanielich szhanow ludzi /
ktorzy dobrowolnie ze wspanielich stron przeciwko im wypiezdali y wycho-
dzili na drogi / zwłazęż z Wiednia miastą wysło ludu we zbroiach och-
dożnie dwa tysiąca przeciw im / Gdy w miasto iechali był tego pilen ku-
spian starosta Wiedeński / iakoby mógł w bronie stoić wspani poc-
ty zliczyć / iedno iż był deśczę cały dzień / przeto nieregadnie iechali kwapiąc
się co rychł y do gospod / wspani ich naliczył polspietą tysiąca ieznych sa-
mych okrom pieśnych y tych co pod namioty zostali. Cesarz wdziecznie
tacie goście przyjął / stał na zamku Władysław / ale krol Zygmuntch w
gospodzie / Potym Cesarz na zamku wczymś rzecz do krolow y rad iech
połacinie ogedożną / ktorey summa była / Naprawę iżby mu za zle-
nie mieli / iż nim poznany przyiechał niżli obiecał / pemiadać swoje po-
trzebę na ten czas mieć piłą / około rzeczy ktore się toczyły miedzy im a
Woj ty / także krolom Francuskim. Drugie iż ceby było rzeczy pospo-
litey krzesciānskiej o pożytkiem chce małżeństwo tacie zięć: Trzecie oko-
ło wypierawy pospolitey krzesciānskiej przeciw Turkowi / o ktora się już
odcudzić

Cesarzka prze-
mowa.

R. 144.

dwudziestu lat starał s pilnoscia / iedno iz miu w tym przetazali / Lu-
 dwig iedennasty / Karzel osmy / y Ludwig dwanasty / Francuscy krol-
 wie / thatez Wenetowie y in swymi waltami / ale gdy mi to pan Bog
 przypaciestwo raczyl ziednac swami przednieyszymi krolmi Krzescianstie
 mi / iehce temu nie pozno / bedzieki Bog raczyl a panowie Krzescianscy
 pomoga / postaramy sie s pilnoscia okolo thatey wyprawy w krotkim
 czasy: w tej rzeczy zasje od krolow mowil Strygoniski Kardynal / y za-
 sie drugi Kardynal Gurenski biskup od Cesarza / a tak on dzieil rada y
 oraczami tymi pezedl nizli iedli. Potym dwudziestego y wtorego dnia
 Lipca miesiac na dzien swietey Magdaleny Cesarz s krolmi y s krole-
 wicem Ludwigiem / tatez z Anna siostra wepli do tosciola s. Szczepa-
 na z zegary Biskupy y inym duchowieństwem / tatez Kriazery y pa-
 ny / wysluchawyy mney y panstie swiatosci przygawyy / Cesarz wstapil
 na malszta ktemu przyprawiony / sposadzawyy krole podle siebie z obu
 stron z Anna krolowna przez Kardynala Strygonistiego Biskupa w
 stan malzeniski byl oddan / na miesce wnuka iego ktorego / Karla albo
 Berdynanda od syna s synow Filipowych / ktorzy iehce byli na ten czas
 mlodo go wieku / wlozawyy na nie korone / krolowna byt zawolali / tatez
 Ludwig z Maria siostra wnukow Cesarstich / sthey przyezny byl rze-
 wniwy Wladyslaw az plakal / tam thez potym od krolow andzy byli
 na Kycerstwa pasowani: Po wypelnieniu tych swiatosci Karol y
 czyniwy przezegnanie bli na obiad na zamet / byli znamienicie w
 kilko dni / gdzie rozmaite gry goniewy turnie zapasy y inie wsekie krole-
 wie byly wymyslone / tak iz co kto umial okazowal / Potym Cesarz daro-
 wal krola Polskiego dwiemia koimi w ladrowaniu / s ktorych byl ieden
 do samych kopyt w zbroi / ktore wdzietnie przylal mowiac / Na tych
 koniech gotowych bedziem y my gotowi iehac ku potrzebie Cesarstich
 po ki bedziem zmy. Krol Zygmunt dal mu zasje trzy soroki tak wybora-
 nych Sobolow / iz kazdy snich za sto czerwonych zlotych paco wano.
 Cesarz zasje darowal obu krolu po zlotoglowie niepospolitym na srebze
 tatez krolowne Anne y Ludwiga / dal thez krolowi Polskiemu konew
 srebrny thak pieknym dzialem iz wiecy roboty a krotkowala niz fres-

w malzen-
 wo wstapili.

bro/ tchacież kubi y ine rzeczy/ Łodwigowi dal koni we zbrol y samemu
 zbroie pospolitego niepospolitego działa/ wysli potym paterzpc na thur-
 niey ktory sprawiali Niemieckie triazeta s pany y dworem Cesarstim/
 miedzy ktorem byl tez Jan Karlo Polak/ potym Kuspinian od Cesa-
 rza iawnemi slowy oznaymil wsemu ludu ziednoczenie krolow s Cesa-
 rzem. Dwudziestego y dziewiatego dnia Lipca/ wyiechal Cesarz z Wie-
 dnia wyiechal dnia do Nowego miasta (osm mil) prowadzil go krolowie Ludwig na
 darownym koniu/ ale sie zasie wrocił do opea. Rychlo potym wyiecha-
 li za Cesarzem krolowie do Nowego miasta/ tam od ni go byli wdziecz-
 nie przepieci/ y w slowy lezdzili spolu/ trzeciego dnia sie rozstawali z wiel-
 ką zaloscia/ zwlaszcza krol Begiersti/ ktorzy od płaczu nie mogli y mo-
 wie/ częscia dla rozstania s Cesarzem/ częscia iż sie już s swoia corą kro-
 lewną rozstawal/ od žalosci napoly umartwion/ syn Ludwig także kro-
 lewną/ bylo krzyku doszć aż ie gwałthem od siebie rozwiedziono/ snad
 Władzislawowi cnośliwemu starcowi serce tego na ten czas płacz a rze-
 wniwość taką obiawialo/ czuic smierć swoje bliską y rychlo ypadet ko-
 rony Begierstiej a zamordowanie haniebne swego syna/ w dziesięć
 lat od Turkow/ z wielkim wypadkiem nas wsech Krzescian. Po rozsta-
 niu ich musial zasie Ludwig z opecm iechać/ widzac iż przez dzieci swo-
 ich omdlewal/ a mial byl s Cesarzem iechać/ z drugiey strony wielebny
 Władzislaw z bratem krolew Zygmuncem mial žalosci y trapienia do-
 szć/ gdy sie spolu rozstawali/ rozumieiac iż sie już nigdy widzieć nie mie-
 li/ bo niedoszło roku aż umarl. Roziechali sie krolowie Władzislaw do
 Begier a Zygmunt Polski do Wiednia/ tam musil trzy dni mieszkać
 czekając naprawienia mostu/ bo go byla powodz naruszyła/ ktora byla
 w ten czas z ostawiecznych dzdzow. Po tym sławnym pamięci godnem
 ziechaniu krolow s Cesarzem w Wiednia/ przepiechal krol Zygmunt do
 Polsticy z łaski Bożej w dobrym zdrowiu/ rzecz pospolita dobrze spras-
 wiono/ to iest iż Moskwa mijała być s krolew w pokoju/ iestli z rosta-
 zania Cesarstiego albo sami s siebie ni wiedzial tego nikt/ Prusom tchż
 Cesarz rozkazal iechać na tym jezdzie aby iako dawno krola Polstiego
 poslušni byli tchż y teraz a temu pomagali przeciw poganom/ zwlas-
 czą przeciw Turkom Tatarom albo Polochom/ gdzyc inaczey wcz-
 nie/ wol

Cesarz z Wie-
 dnia wyiechal

Zalofsne roz-
 stanie

niele/wolno mu was bedzie kładc iako bedzie chcial. Posłani byli posłowie s Polskiej do Senatu Weneckiego/ iako w Wiedniu wradzili krolowie s Cesarzem/o postanowienie pokoia miedzy imi a Cesarzem/ Maciej Drzewicki Biskup Kujawski a Kasal Lepczyński/ przydan knim Jan doktor Dantyszek z Gdaniska Sekretarz krolewski/ tez poslowye z Begier mieli snimi byc/ ale iz im s pospolitego starbu na strawe nie dano/ przeto nie iezdzili/ Polscy poslowie byli dwa kroć przed Senathem Weneckim/ ale trudne zgody byly miedzy imi/ przeto nasy stamtad wyiechali/ powiedziawszy Cesarzowi wola ich przysiechali do Polskiej Biskup Drzewicki z Kasalem Lepczyńskim/ a Dantyszek zostal przy Cesarzu/ gdzie tam byl przez dlugi czas dluzcy niz rok/ iezdzac do Senathu Weneckiego wiele kroć w tych rzeczach od Cesarza.

W tym czasy kiedy krol o Przesportu byl/ wtargneli Tatarowie do Podola/ Panowie Polscy/ ktorzym byla rzecz pospolita poruczona/ wysprawili siedm set koni do Rusi/ ale wprzedyli Tatarowie przybli w dwu tysiacu ludzi na Erzebowla/ zastali ieszcze spiac sluzebne/ Zworowski ktory byl na ten czas starszym nad nimi/ kazal swoim do zbroie/ wnetz z miasta wygnali Tatarzy/ ale gdy wielkosc Tatarow miasteczko ostoczyl i zapalic chcieli/ chcąc aby sie im sluzebni poddali/ Zworowski inqstronq przez most wywiodel wshytki tat misternie iz wshli obronq reka/ tylko dwa zabici byli smich/ gdy o ten most s Tatarzy czynili/ Potym speciagneli pod Buczac nasy wshyscy/ Tatarzy gonili az do Wiedzyboza/ obaczynszy Tatarowie uciekli.

Tatarowie w
Trebowli.

Zworowski.

Zegoz roku Mikolay Kamieniecki wojewoda Krakowski a Hethman koronny umarl/ po nim Szydlowiecki wojewodstwo y starostwo Krakowskie otrzymal przez przyczynę Cesarsta.

Smierc Kamie
nieckiego.

Zegoz czasy Andrzej Koscielni umarl skoro przysiechawszy z Wiednia/ czescia od zalosci syna ktory byl zabite/ czescia tez iz go nie dosly w rzedu po Kamienieckim ktore dano Szydlowickiemu/ then zupny solne dobrze opatrzyli y pospolite starby.

Smierc Koscie
leckiego Pod
skarbiego

Zego tez roku Barbara krolowa druga dziewke wrodzila ktorej dano imie Anna/ nizli krol przysiechal z Wiednia/ w ten czas wnica powodz byla wpedzie.

Anna krole
wna:

Zego tez

Tego też czasu Fryderyk Legnickie krąże posłał w dziewostembskie do króla Zygmunta Jana Turzega biskupa Wrocławskiego/ o królewne Elżbietę królewską siostrę/ ale iż rzecz była ciężka w Prępsportu smowiona/ przeto ją łatwo odzierał.

Mor

Tego też czasu był wielki mor s powodzi gdy się ziemia otworzyła/ stę przyczynę wiele ludzi zacnych w Kráowie pomarło.

Smierć Barbary.

Tegoż czasu królowa Barbara rychło po porodzeniu umarła/ rozmaicie ich przyczynę śmierci wykładali/ iedni winili lekarza/ drudzy po wiądali z wraży po porodzeniu/ drudzy powietrzem/ khorcy pospolitych człowjek żałował dla ich świętego żywota a cnotliwych obyczajów/ bo się za nich wszystko dobre wodziło w polsce/ pochowaną z wielką żalobą y pościwością w kaplicy Króla Zygmunta/ tamże y królowną Anną leży/ która po tym rychło umarła/ rychło po królowey ich Dehmiistrz Jan rocki Stanisław też umarł.

Smierć Iarockiego.

Thegoż roku będąc żalosny król Zygmunta po królowey Barbary/ na pożądanie panów Litewskich postanowiwszy rzecz pospolitą w Polsoże/ siostrę Elżbietę do Legnice odprawiwszy/ do Litwy się wyprawił z obciemá królowną Edwigą y Anną/ s Kráową do Sedmirza/ s Sedmirza potym do Brześcia iechał/ tam pobytwszy czas niemáły ru był się do Wilna. Tego czasu przypiechał Jan z Łasá Arcybiskup Gneznieński Legat/ który był w Rymin: bl sto trzech lat w legacii od króla/ przeto w ten czas dał Papieżemu ten tytuł y jego potomkom Arcybiskupom Gneznieńskim/ iż się mogą pisać Legatus natus/ cho i si wrozdżony posel.

Legatus natus

T Pruskie rzeczy poczęte które się o nich toczyły przez ty lata po śmierci Ziesena mistrza Pruskiego oldowniká królów Polskich/ wstąpił na tego miejsce Fryderyk Sasie krąże/ a gdy był y pominan od królów Polskich o old/ wołał opuścić Regule a holdu nie dawać/ wyszedłszy zaś do Sasi tam rychło umarł. Bacząc cho Komendatorowie zakonni/ wstąpili w radę/ y zamknęli to między sobą/ aby nigdy s krążać nie bráli na to przełożenstwo/ to jest mistrzostwo zakonu swego/ żadnego/ a to przeto iż oni dusając w swoje możliwości takież przynaciele/ królem Polakim są przeciwni/ przez których my nie możemy być/ drugie aby niepo

trzebnich

trzebnych nakładow nie czynili na swoje dwory s pospolitego starbu / y
 lednat to ich była dobra rada / by byli na nie wyspy chcieli przyzwolic / a
 le przez niektorzych sprawe / wybran był Woyciech Mārgrābie Brande ^{Woyciech}
 burgensti / iestrzemiec krolowski na mistrzostwo zakonne / wiele ich co sie ^{Pruski mistrz}
 temu radowali / a tcho dla tego iż on bedac moźny moze być pożyteczny
 rzecz y pospolitey / broniąc Kustich Prustich tātich Polstich kragin od
 pogan zwłasczā od Zatar tātich od Moskwy / Drugie iż on bedac sie
 strzeńcem krolowskim / bedzie mu powolnym y pomocnym przeciw tā
 żdemu nieprzpacielowi. Dznāmiono to krolowi Sigmuntowi / y pro
 bono o Consens / ktory bāzgo rad przyzwolil tym obyczaiem / aby hold y
 ine powinowacewa krolom Polstim podymowal / iāto tego przodko
 wie czynili: Kychlo potym był w Piotrkowie spem wżynion / na tthory
 przyiechal Kāzimierz syn Fryderyka Mārgrābie / brāt rodzony Woycie
 cha Prustiego mistrza / mając zupełną moc od niego y konwentu / a to
 mu ich / a tām postanowili ze wysytka Rada Polsta / iż Woyciech Mār
 grābie ma być Prustim mistrzem / Polacy aby nie byli przyymowani
 do tego zakonu iāto z dawna / miał mu też krol s przyzwolenim wysyt
 kich rad / na Podolu albo gdzie w Rusi dāc dzierzawę dobrā na wietu y
 tego potomkom mistrzom tego zakonu / aby oni mając pokoy deb y do
 mā ze wysytkich stron / od pogan bronili Krzescian / zwłasczā od Zatar
 Turkow y inych nieprzpaciel / poniewadz na thym ich kłātor zdaw na
 zāsādzon / tthcy dzierzawie ięszce krol Polsti miał dāwac Prustim za
 konnikom na kāzdy rok dwā tysiącā złotych czerwonych y o drugie dwā
 tthysiącā o Litwy ziednāc / aby zā nie przyymowali służebne dla straży y
 inych potrzeb na grāntce dla tchego przebywānia pogan : Przyzwolil
 na to y na wysytki rzeczy Kāzimierz z drugimi posly od konwentu Pru
 skiego z mistrzem ich / y w thym precz odiechal dārowany ed krola do
 Prus / tām pobymyśy nieco Gdanisko y Malborg oglādawsy iechal do
 domu / dzialo sie to ięszce roku 1513. Potym w rok gdy krol był w Li
 twie ypominal sie o mistrza Prustiego oldu / aby tchēz postanowieniu
 ich dosyć czynil / Powiedzial iż sie mu tego niegodzi czyni: bez przyzwole
 nia drugich mistrzow starszych / tthorzy sz w Niemcech y we Włosech /
 potym

potym się pracował przez posły swoje u Papieża Maximilianą Cesarza aby był wolen u królów Polskich bez obdu / rzucenych piwch dekrety / aś by znówu Papież iny uczynił / u Cesarza aby mu pomagał przeciw królowi / też słachte w Niemcech przeciw królowi podburzał / ten przyczyną iakom pisał do Papieża Legat królewski Jan Łaski Arcybiskup Gnieźnieński był posłan / sthcy też przyczynny był podwiódł Cesarz Moskiewskiego kriedzą przeciw królowi iż imo przymierze Smoleńsk wziął / ale to potym było ugodzono na zięchaniu królów s Cesarzem u Wiednia / Łaski też u Papieża iakom pisał przewiódł nasze rzeczy / iż nie na tym Pruski mistrz nie wygrał.

Latha 1516. Król Sygmunt będąc w Wilnie / posłał Cesarz Maximilian posła swego Baltazara Odera do Bazylusa Moskiewskiego kriedząc u pominając go / Krześcijańskim obyczajem aby s królem Polskim / tātież z jego poddanymi był w dobrym pokoiu a zachowaniu / ale iż ięże ptywcy posel w Moskwie był zadzierzan / ktorzy przeciwne rzeczy stroił / przeto temu Baltazerowi wiały nie dawał y ppięciem go uczynił / tak iż był zahamowan od niego / aż przez trzecie go posła ty rzeczy Cesarz potwierdził / Bazyli żalował się przed posły Cesarstimi na Cesarza iż go opuścił / ktemu acz wsty obiecał pokoy zachować s królem ale sercem nie / bo w Litwie czynił štody / ale mu to Przekopscy Zaczarowie oddawali z naprawą królewsticy / iż król przypuścił być w pokoiu z Moskwą kwoli Cesarzowi przed posły iego / A w tym czasie Władzisław król Węgierski omarł 13 dnia Marca / ten przyczynny w Węgrzech były roznie wielkie kłopoty / Król Polski posłał do Węgier posły swoje Jana z Łaską Arcybiskupa Gnieźnieńskiego / Kryptofa Szymbowieckiego wojewode Krakowskiego / postanawiać Ludwiga króla rzeczy / w tenże rzeczy posłał do Cesarza Maximilianą aby y on opas trzyl rzeczy pospolitą Węgierskiej ziemi zięcia swego Ludwiga / Cesarz acz był zarudniony w ten czas / wpatkże nie zamieślał posłać do Węgier posłów swych / ktorzy postanowiwcy Ludwigowe rzeczy dobrze / rozięchali się / w tenże rzeczy Andrzej Zheczynski wojewoda Lubelski iędził do Czech / ale naczęstawy się posłów Cesarstich wrócił się nie nie jedna wpy.

Lego czas

Historie Cesarz

Smieć króla
eg rskiego
wst. wie Pol

Tego czasu Tatarowie Przekopsey gd y krol byl w Wilnie gotowia-
 li sie ze cztermi wojsty/ do Moskwy glos puscili a do Rusi posli nad na-
 dzieie nasyhych bo snimi bylo przymierze/ polozyli sie wojstem v Byska
 w polach/ rozslali zagony na wszytki strony/ az do Begier drudy zas-
 chodzili wielkie szkody czyniac/ Marcin Kamieniecki wojewoda Podola-
 ski/ Stanislaw Lanstoruniski y Dworowski vrzednicy s Kamienica se
 brali sie s trocha ludzi/ wziali tez sluzebne k sobie co na Wiedzybozu byli/
 paterzpli czasu gdzby kthorego zagonu pozpli. Krystow Szyslowiecki
 wojewoda Krakowski obsylal Kycerstwo iedny za pieniadze drugie z do-
 brey wolej/ gdy sie ziechali ciagnal do Podola snimi/ Tatarowie w tym
 czasu wielka szkoda y okrucienstwo poczynili/ na wszytki strony po czter-
 dzieci mil/ gdzie przed tym nigdy npe bywali zwlaszcza za gorami Be-
 gierstymi szkoda czyniac/ do Byska sie wiele kroc kusili przez blota/ bo Tatarowie v
 tam wiele ludzi y dobytku w zawarcu bylo. Nabrawszy ludzi dobytku y Buska
 rozmaitych korzyści ruszyli sie przecz: Mikolay Sirley Herman siedl za ni-
 mi az do Wisniowca/ ale iz troche ludzi mial przeto sie o nie potusić nie
 chcial/ tylko Marcin Kamieniecki s tymi ktorem pirwey mianowal po-
 razil ich zagon ieden v Erbowle/ drugi v Podhatce gdy do wojsty s plo-
 nem ciagneli/ a ci w ten czas widzac iz nie mogli wsc/ posielili ludzi/ dzie-
 ci/ żony/ dobytek/ konie swoje/ y każda żywa rzecz pirwey niz ich porażo Okrutność ta
 wo/ Rzeczy zagon w którym było o dwie scie Tatar v Wisniowca porażi tarska.
 li/ a ci byli zbrojni tak by też mieli być Niemcy/ nad obyczay ich/ Woy-
 sko ich wšlo w całosci z wielką korzyścią iakiey przed tym nie miowali/
 bo przez wieści przysli na gesty lud y dobytek: Krystow Szyslowiecki
 nie mogł tak presto przysć z ludem/ przeto sie wrocił wsihawszy iz sie wro-
 cili Tatarowie / wojowali w ten czas dluzey niz miesiac Lipca y Str-
 pnia miesiaceow/ možono im zastoczyć/ by ich to przymierze nie zradzi-
 lo bylo/ bo dlugo nie wierzpli nasy az ognie wyrzeli/ ludu też oczekawali z
 Litwy od krola/ ktorego nie bylo/ a tym sie zamieszkanie stalo/ pisa na-
 sy tronitarze/ iz sie naszym zasje szczescie od tego czasu zmienilo/ przyczyn-
 ne powiadaic/ iz pani dobra cnotliwa krolowa vmarla/ albo też/ iz lu-
 dzie s potoiu w grzechy rozmaite sie wdawajac wpadali/ zwlaszcza w la-
 tem swa

komstwa co działo zowa gospodarstwem / bo na ten czas nie było jednego
 cła albo drugiego wrzędu gdzieby Żydzi nie roztazowali / Szolteny / wol
 ty i inne wolne ludzi / s ktorych obrona zawżdy była zwyty powali / O
 mianie yini kupcy do nieprzypacielstich ziem zbroie / prochy / saletry / że
 lazo s Polstiei wywożąc przedawali / wolno chodząc przez ziemie / gdzie
 sie iedno komu podoba / siey przypieczny y z innych takowych rzecz pospolis
 ta niepłaci / baczac to do nas nieprzypaciel tym prz. spieczny pędł do zies
 mie pto dy czyniac / wymiedziawny sie głupstwa nąpigo a obaczyny te
 dy sie co działo. Po tęg pto dzie krol posłał do Przetoparskiego Czarza / cześ
 mu to pto de uczynił nad przypiege swoje / Odpowiedział iż tho wytyko
 młody była / iey plechosi iia nie mogłem ukościć. Widząc nąpy Zatar
 stie polmiechy / wiecyich przypiedze nyc chcieli wierzyć / pocżeli służa
 bnych wiecy przypymować a chować na Podoiu / ktorych sie sbrawny
 tegoż czasu u s. c. / iechali w kozactwo pod Billa grod / zaleli dobytek Lu
 recty Zatarosti pędzili do domu / Zatarowicy Euryy pogoniwszy pte / bła
 li sie sumi / przemogli ienąpy y dobytk zaleli. Prz. kopsti Czarz chegcz
 ząste v krola saste odzierżć / sbrali sie s Zatar do Wostwie / a tam pora
 ziwyy o dwadziestia tyjac Wostwy / ktora do Litwy była / wielką korzysć
 z Wostwy wywiodł / Prusowie też tego czasu do Zmedzi wtargneli / a
 le przez Staroste odpędzeni.

Kozactwo.

Prusowie do
 Zmedzi.

Tegoż roku Wrazowerta ślacha przeciw Annie kieżnie Wrazowec
 tny sie wzburzyła / a na przełożenstwie tęg daley nie chcieli mieć / iż stara
 bu pospolitego wiele zutracała / mieniac też to być za iedność iż ie niewia
 śla rzadzila / ale chcieli aby starszy syn Stanisław ich przełożonym był /
 a gdy xiemi nie chetala na to przyzwelić / rzucili sie a gwałtem chcieli
 wziąć Stanisława na przełożenstwo / ona y s syny y rada swoia zwoła
 ła s Zaliwošim / zamknęła sie na zamku Wrazowie / pocżeli ich śla
 cha dotykać / gdzie tam mało Stanisława kważecia nie zabili strze
 lając w zamek. Rozwiodł te burzke Jan z Lasta Arcybiskup Gneznen
 ski od krola przypiehawny y siożyłim spem w Wąrsławie ku posthano
 wieniu tych rzeczy / a gdy czas przypiedł / niedala kieżna pucżac ślach
 ty do miasta / iedno pańy ktore ona rozumiała być s swey strony puc
 czano / ale ślacha polamawny wrota y fortki w mierzce wešli gwałtem
 do miasta

do miasta/rano bez wiedzienia mieszczan/tam slym odprawiony wysli
spokojnie nie gwałtownie nie poczynając/ Zechali potym s Piotrow-
skiego synu/ktory byl w niebezpieczności króla/ poslowie do Mázow/ Sta-
nislawa Ostorog/ y wojewoda Kawski/ ktorzy Staniława słachcie
Mázowiecicy na sprawę rzeczy pospolitych przelożyli/ pod umowami
aby przed sie Anna wspotym państwem władnela jako starża: Nic po-
dobala si: ta rzecz słachcie Mázowiecicy/ przeto cały rok y na drugi w
nich wielkie zamieszanie bylo.

¶ Tego roku Papież Leo przyslal Jubileus do Polstey/ s ktore^o częśc
pieniedzy s strzynie miała iść na murowani: Kamienica miasta/ drewe
części na obronę pospolita/ czwartą częśc na papieża/ ale iuż ludzie czo-
daley to nieobali na odpusty/ przeto malo bylo w strzyni.

¶ Tegoż roku Woyciech Fontanus rodem z Wloch nowo przyjechał
do Krakowa/ y starzym w swietego Francyška klasztorze byl wezynion/
potym od swey bractwy zwołając káznodzieie/ w noc do piwnice go pi-
wey zawiódłszy wdawion/ dla tego iż ie cieśniej chował niż oni chcieli/ wie-
klo ich o ten wezynet dziesięt/ wśakże przez pilność Jana Konarskiego
biskupa Krakowskiego pochwytani wyspocy/ okrom káznodzieie ktorzy
był wcielł do Czech do Bardiowey/ ale go stamtąd wydano do Polstey/
dwá napierwey co winniyszy wzeli swą zapłatę tako iest obyczay ducho-
wnym/ ziąwszy od nich znáti dostojenstwa/ poscinano ie/ drudzy w wie-
zieniu byli u biskupa na Lipowcu/ ale potym zuciekali/ snad przez posol-
gowanie czyje/ tymże obyczajem był sciet káznodzieia po nich.

¶ Tegoż roku Zátarowie/ leżąc pod czarnym lasem obroćili sie do Ru-
si rozdzeliwszy sie na czwore/ przeciw ktorym náhy byli gotowi służebni
s swoimi sprawcy/ Staniława Łanckorunski Starosta Kamieniecki
porázil iedno wojsko u Miedzyboża/ dwá razy sie snimi potykaiąc/ w
ten czas zabie od Zátar słachetny mąż Roman siostrzeniec Konstante-
go/ gdy sn m ton padł Zátarowie gi pochwycili y rozsiekali/ drugie wo-
jsko porázili u Zinkowa służebni/ nad ktoremi byl przelożony Cecignio
wski/ w ktorzym bylo thymże Zátarow/ drugie porázili u Radymie s
Pawłem Jácurem Notmistrzem/ szedłszy o trzeciej godzinie w noc

wiezi. ow dosyć poimáli/ ktorých potym wiele s Kráťowá wciekło.

Etegoż też roku Piotrkow wyhet wygorzał cokolwiek było w murze tamże w ten czas więze krolewska na przedmiesciu murewano.

Latha 1517. Wasil Moskiewski kriadz nie-
mając baczności na słowa y opominanie Cesarstie/ ktorym go przez
posly swoje opominal/ aby s krolew Polstim albo wieczny potop wziął
albo do żywotów albo do słusznego czasu/ czynił krolowi škody w Litwie
y zamki gránicżne obegnal/ Zygmunth krol nie mieštając sebral ludzł
służebnych pichych y iezdnych za pieniądze/ ták s częch Morawy Sla-
ska iáko s Polsticy/ knim też poslat Litewskie Xpcerstwo z Heemánem
ich y s strzelbą/ Moskiewski mając o nich spráwe/ wstąpił precz z ludzł
mi swemi/ ále náhy po nich uagnać mieli snimi tilko bitew postrońnych
wygránnych/ Widząc náhy swoje bezesce/ przechodzili Stewierską zies-
mie od końca do końca paląc/ biorąc/ zamtów dobywając przespiecznie.
Ody przyciągli pod Opoczke zamek drzewiány prosty/ przeto gi sobie le-
kce wázpli zwłasczjá Czechowie/ ále ludzi było na nim bázto wiele sie zá-
warło/ strzelili kniemu tilko raz/ ležáli sie w zamku/ przypuszczáli tu
sturmovi/ ále niewypczáynie/ cho iest dziury w nim pirwey nie wczynia-
wszy/ acz wczynili ále presto zápráwili/ náhy vprzepmie lezli na blamki/
bo byl przystep dobry do niego: Moskwa drzewo ktore byla w kolo zwęsa-
łała na wiciach obcinála/ kámieniem/ drzewem/ ogniem čistając ná-
hych wiele porázili y pomordowali/ ežakież strzelbą z zamtu strzelając/
Náhy popadhy škoda w ludzích niemála odeiggneli na ine mieysca/ á
gdy zimná záchodzily do domu sie uchyli.

Lata 1518. Maximilian Cesarz Krzesciański
iáko sie byl okazal Zygmuntovi krolowi na zezdzie v Wiedniá wielkim
przpacielem/ tákże y do końca byl/ przesłego roku poslat posly do niego/
namawiając go aby wstan małżeniski wstąpił/ chcąc tu tego sthánowi
krolewstiemu táką małżonke zjednać/ podawhy mu dwie drodze kthes-
mu/ ktorą by sobie sntch obral/ Krol na ten czas inšey myśli byl/ częscia
s śmierci krolowey Bábáry/ tákież brátá Władzislawa krola Begiera-
stágo/ też y s prací ktorą miał z Moskwą/ Pru. a druga nádechodzila
wpatżę

Opoczka.

wpałże gdy tego rzecz pospolitą potrzebowała dla potomstwa dał
 mu w tym użyć/ Posłani byli w tedy rzeczy przeszłego roku ięże posła-
 wie Jan Konarski Archidiacon Krakowski człowiek wrodziwy/ ktemu
 wymowny/ ięzyki rozmaite umiejąc/ Stanisław Ostrorog pan Kalis-
 ki też nie posledniemy w tych sprawach/ s Cesarzami posly do Apul-
 ey Włoskich krągin/ a tam w mieście Barze wzięli za małżonkę króla
 wi Polskiemu Bonne core Jana Sforciego/ kragżecya Medio-
 lańskiego/ przez sprawę Cesarzową który iey ciotke pirwey miał Blanka
 Maria za małżonkę/ Rodzą tych Sforcioów krotko napisać: Francis-
 bek Sforcia Antendulow syn/ był człowiek wielkich spraw/ tak w Kys-
 cerskich rzeczach iako w innych/ dla czego dał mu był core swoje Filipus Rodzą s-
 Maria kragżec Mediolaniskie/ po ktego śmierci křiestwo Mediolaniskie
 odzierał/ gdyż dzieci inšych nie miał/ wpałże trudności wielkich używał
 na nim y potomkowie iego/ ten Franciszek po śmierci swojej zostawił sy-
 now pięć/ Ludwiga/ Afcaniusa/ Filipa/ Oktawiana/ y Galeaciusa/
 szych trzech pomarli iedno Ludwig z Galeaciusem został/ Galeacius od
 poddanych zabity w toscie/ zostawił po sobie syna Janą a core Blankę
 Maria/ Opiętał sie Ludwig synowcem swoim Janem y Maria/ kto-
 rą dał za małżonkę Maximilianowi Cesarzowi/ sicy przyczynny Cesarz
 pomagał mu o křiestwo Mediolaniskie przeciw królowi Francuskim/
 Jan syn Galeaciusow pośl za małżonkę Izabelle wnuczkę Ferdinan-
 dowe króla Neapolitaniskiego/ s którą miał Bonne core/ a Franciszka
 syna/ Jan Sforcya otec iey umarł ięże w młodych latach y syn też
 Franciszek przez przyczynę króla Francuskiego Ludwiga/ a to był ostat-
 tni potomek zawnego rodu Sforcioów/ sicy przyczynny były wielkie ro-
 znice o Mediolan między Cesarzem a między Francuskim królem/ sicy
 go rodu Sforcioów wysła po oycu przereczona Bonna s kragżat Me-
 diolaniskich/ křhora przyniesiona do Polskiej za małżonkę królowi Zy-
 gmuntowi lata wysłany napisanego/ przez posly mianowane z wielką
 pościwością/ na ostatku Kwiecniowych dni/ przeciw ktoey wniezdali
 biskupi panowie/ y wiele Kicerstwa Polskiego/ drudzy aż do Morawy/
 křora z wielką radością pospolitego ludu/ przyprowadzili na zamek Kra-
 kowski/

Koronacja
krolowej Bo
ny.

arowe.

Porażeni na
ry.

łowski/ na którym tegoż czasu w łoscie wielkim koronowana była/
przez Jana z Łaska Arcybiskupa Gnieźnieńskiego przy wszystkich bisku-
piech także pánich korony Polskich.

Tegoż roku to jest 1518. miesiąca Sierpnia Zatarowie w poczcie
wielkim wtargneli do Belstkiej ziemi czarnym statkiem/ wiele szkody po-
czynili w ludzich dobytku y w innych rzeczach/ biorąc pałac morduiąc/
w Lubelskiej Chełmskiej y Belstkiej ziemi/ przeciw którym naszym wypra-
wili się/ Mikolaj Firley hetman y s synem/ Marcin Kamienniecki wole-
woda Podolski/ Fredrus swat jego/ Andrzej Boratnicki z inemi pán-
y z Księstwem Służebnym y s słachą otolicznie zebraną z Rusi s Po-
dola y z innych krain/ kładz Konstantyn przybył choć do nich s swoimi
ludźmi które mogli mieć na pretce z Litwy y z Rusi/ a gdy zaś sie s plonem
šli Zatarowie na zado/ potkali sie snimi u Sokala stwópliwie/ bez rad-
tednostajnych/ abowiem Konstantyn prosił przedłużenia do zaintrza-
aby na nie inye miejsce opatrzyli/ gdyż we złym miejscu stali/ to jest na
pogorzelistach gdzie miasteczko byli Zatarowie spalili y s pasadami/
wiatr y inne znaki złe przeciw sobie mieli/ Niechcieli go w tym niektorzy
słuchac/ potkali sie snimi opornie/ Fredrusa w tym winowano/ iż był
człowiek sroga meznego chciwy tu potkaniu/ przeto sie tym kwapił/ wi-
dząc Konstantyn iż nie mogło być inaczej/ acz nie chciwie/ wparze aby
o sobie zły sławy nie puszczal potkał sie snimi napierwcy/ sparli tego ludzi
pretko/ naszym potkawym sie snimi dobrze/ częścią iż mało ludzi by-
ło/ częścią iż sie sami zawalili na pogorzelistach w pirnicy y w rozma-
te doły/ przemożeni od Zatar/ poległo tam wiele Księstwa Polskiego
prawie czolo wszystko/ otrom tych troche którzy mogli na Sokala zame-
czek ubieżeć/ Fredrus bacząc opadek naszych/ iako był człowiek sroga wi-
kiego/ żywota ni zaczął nie mając/ rzekł. Boże tego nie daj aby: przy-
memy miły bráctwy gardła nie dał/ rozpustil toż ze wsego skutu dobrowol-
nie iako ieden Curius Rzymski/ skoczył między nie z drzewem swoim
bil sie snimi potki mogli soba władać/ tham między Zatarą rozsiękan/ s
krzykami a żaloscia więźniow ktorych na ten czas dosyć nabrali.

Lata 1519. Wojciech Pruski misarz odow-
nik. low

nił krolow Polskich/iakom przed tym pisal vmowie swey ktorą s kroll
 Polskim przez brata swego wdziałal/ nie chciał iey dosyć czynić/ nād to
 przyczyn szukał v posthronnych panow/ iatoby sie ślicy mogli krolom
 Polskim wypłomić przeciwniśtwem swym/ przeszłych lat wtargnął do
 Smodzichęce Smodzka ziemię wdzierzeć/ mieniąc ią być ku Prusom z
 dawną/ potym zamkow grānicznych dobywał/ y wiele inych rzeczy prze
 ciwnych krolowi czynił. Krol Zygmunt wyprawił do Prus ludzi służe
 bne/ tāk ięzne iako y pieśe przodkiem/ s Polskieg z Rusi z Litwy s Czech
 s Śląskā z Moraw/ ktorzy tam byli aż do krolewskiego przypiądu/ s
 Prusaki sie wganiali wrywając ich po stronach wśedzie/ wzięli pod mi
 strzem Pruskim zamki/ Poland/ Nielzat/ Milimlyn/ Sietierke/ Mi
 see/ Ornete/ Lubawe/ Qwidzin/ Prabuty/ y wiele inych miast zam
 kow y wsi. Pruski mistrz widząc srode swoje tāk w ludzich iako w imie
 niu/ poslal do Niemiec po ludzi wieccy/ sło mu na pomoc osm albo dzie
 sieć tysięcy knechtow/ ā gdy przyszli na grānice Polskie/ spalili Miedzy
 rzecę Czaplina y inych kilco miasteczek tātież wsi ciągnąc do Prus.
 Na drugi rok to iest 1520. ruszono słachte y Kycerstwo Polskie pospo
 litą wyprawą/ sciagnęli sie do Wdgoskiejczy czāsu Jesiennego/ tam be
 dac y iępcze w ciągnieniu czynili wielkie płody swoim/ przeto byli rospu
 śczeni zāsie do domu rychło/ Knechci Pruskie mistrzā obłgli Czechow
 miasto nād Wisłą/ poddal sie im z dobrym wolem/ potym sie položyw sly
 nā gorze nād Wdanskim strzelali do miasta/ w Gdanisku bylo wiele lu
 dzi słuzebnych Polakow/ ktorzy Gdaniszczanom dobre ferece czynili aby
 sie nie bali/ przyszła tātā nedzā nā knechty iż ie co żywo bilo y chłopieca
 niektore poimano/ drugie prze bog puszczano widząc ich nedze/ nie mie
 li co ięsie ani w czym chodzieć/ prochow wśytkiego im nie sstało/ nārżetā
 sgc nā mistrzā iż ie z ziemię wywiodł ā nie zapłacił im. Pruski mistrz
 przed tym nyl stacząc bierwy z nāsēm i wālney/ iedno sie s katom wypry
 wal Zatarow krolewskich troche sęczędy nā switaniu porażił/ Orne
 te obegnal y strzelal do miasta ognistemi kulami/ nā ktorcy byl prze koro
 nym Kādwanowski Kotmistrz y s Plazą/ poslal do Kādwentowskie
 go Pruski mistrz aby mu spuścił Ornete z dobrą wola/ ie si tego nie w
 czyni iā

Wyprawa do
 Prus

Slachta v Bilo
 goskiej.

Kadwankow
ski cęi odsa-
dzon.

Kazmierzanie
scunany.

ępnij iá tę moca Dobede/ á tobie rozmáitel meſi zádáwáć beđe/ á ſpu-
ſępli z dobrą wolą wynidzieſz ze wſhytkimi ludźmi wziąwſzy odentnie dos-
bry dar/ Kád wáńſti nieborak ieſli z boiaźni ieſli z łákomſtwa żadny nyl
wiedział/ wczępnil ſnim tálemlą omowe nád wolą towárzyſbow ſwoich
o ktorey káżdy ináczej powiádał/ owa iákoż tołwieć podał miáſto miſtrzo-
wi nie máłąc ná ſie gwałtu żadnego/ dla tego wczępnku ná ſępmie wálz-
nym Piotrkowſkim był cęi odsádzon/ w drugim roku/ poctym wpadł w
roſpácz/ bedąc we Lwowie porząi koſcioly łupić/ táń wziął oſtátnią za-
pláte.

Tegoż roku mieſiáca Márcá ná zamku Krákowſkim ránce Kázi-
miſkie ſcinano o Ślábopá/ ktorego byli ſępli nieſpráwiedliwye láthá
1518. ſámotrzejciego s Krákowſkiej ziemie/ y w dol nie Krzeſciáńſtim
obpężáiem wrzucili/ mieniac náń áby gwałtę wczępnil/ gdy ſłuki do go-
ſpody gdzpe mieſtáły niewiaſty goſcinne/ gdi tam chciál wporém wnidz
niewiaſtá gwałtu woláła/ drudzy mienią iź chłop/ poiman y przprowe-
dzion ná racuſz/ oſádzili o nim práwo gorácc y ſieli/ przpáctle tego zic
chawpy ſie żáłowáli ſie tego przed wrzedem wyſſym Krákowſkim ná v-
rzád Káziemiſki/ iź ſkwápliwie á bez winy niebopeżiká Ślábopá zámoz-
dowali/ Wzrad zamku Krákowſkiego w tę rzecz y poſłat do Toruny
do krolá bo táń był ná ten cżáſ/ Krol kázał nápdowáć ieſli był gwałt á-
bo nie był/ ieſli nie był áby byli ná gárdle taráni ránce z burmiſtżem/ A
gdý ſie táń náłázło iź gwałtu nie było/ dáli zá to gárdło pod miecz Bur-
miſtrzy dwá Ránce/ Káwka Sieczet Szeling/ á od tego cżáſu uchwa-
lono ieſt ten ſtácut/ áby wrząd mięſki nie trácił żadnego ſláchćicá gor-
cym práwem/ przy ktorymby nie było wrzedu (Groctiego/ to ieſt Stá-
roſty albo Podſtároſciego/ ieſliby ináczej wczępnili/ Burmiſtrz ze dwieſ-
ma Ráncy má gárdło dáć.

Tegoż roku to ieſt 1520. Wrodził ſie ſyn krolowi Zygmuntowi pir-
wego dnia mieſiáca Sirpnia w niebytnoſci krolowſkiej w Krákowie/
ktoremu imie oano Zygmunt wtory/ á Cęſárſkie przydano Auguſtus
od mieſiáca/ bo ten mieſiáć zową Auguſtus po Łácinie w kthorego ſie
dzień wrodził/ Cęſarz Oktawian tego mieſiáca od Senatu Rzymſkiego
gobytna Cęſarſtwo wrzelożon/ przeto ten mieſiáć od Cęſarza Auguſtu

ſm náá

fem nazwali/ tak też Julius miesiąc od Juliusa Cesarza/ iż w tym
miesiącu wybran był na Cesarstwo: wykladaia drudy Augustus ab au
gurando/ cho iest od wiezdzy/ słowiem Octavianus Augustus myał
więz w Rzymie s tą przyprawą iż ile krolestwo pod swą mocą trzy
mał tyle było na onę wciy malowaných/ mając każda swego przełożo
nego z dzwontiem/ a gdy sie krolestwo burzyło przeciw Cesarzowi
w onym krolestwie na wieży on przełożony w dzwonek dzwonił ostrze
gając Cesarza/ po tym Cesarz widząc wczas/ wyprawił wojska do tej
ziemi a si rocił przeciwniki/ przeto był za iedne wiepęta rzeczon Augu
stus/ drudy też wykladaia Augustus ab augmentando/ iż powinien
rzecz pospolitą mnożyć każdy Monarcha. Napierwcy te nowine Jan
Barembs s Kalinowem mając rozłożone konie kchemu/ do Torunia s
Krakowia krolowi przyniosł z wielką radością krolewską y pospolitego
człowieka/ dla czego czyniono rozmaite triumphy tak w Krakowie iato
w Toruniu/ dziekując panu Bogu za to pocieszenie wshyscy.

Tegoż roku powodz była wielka z ustawiczných dzdżow.

Lata 1521. Widząc Pruski mistrz na wshyt

tim wraće swoje przez ty lata przepie/ kchemu na ostatet opuszczone był
od przynaciol pod iných krigat Niemieckich/ poslal do krola Zygmuna
ka propąc do czthrzecch lat przemierza w nadzieie Krzescianstey zwlas
szczą przynacielstey ugody miedzy im a krolestem/ Uczynil cho krol iako
pani Krzescianstey/ gdzie nie tylko wziat snim przymierze/ ale y po tym
wrocil zasie wshyti zamki ktore temu było pobrano.

Tegoż roku Turcy wzeli Białagrod pod krolestem Ludwigitem.

Białagrod.

Tego roku zima była wolna iato iesię.

Lata 1522. Był pokoy u nas w Polsce

przeto nie zaczęto tu pisanu nie było/ tego roku Ciolet biskup Flocki
w Rzymie powietrzem omiał miesiąc Września.

Erasmus Cio
lek.

Lata 1523. Poslowie Moskiewscy w piaci

set koni przypiechali do Krakowa/ za pieć lat przymierze s krolestem wzien/
ci byli cebule y czosnek s Krakowskiej ziemi wypiechli.

Moskiewscy
poslowie

Tegoż roku królewna Mąsowicka do Węgier niesiono za Petiloga
sa/s którego też brat Stanisław iechał z wielkim dostatkem y ochodożno
ścią. **T**egoż roku ogień wyszedł podle kościoła świętego Anny nye
wiedzieć od kogo w Krakowie/ zgorzała szkoła świętego Anny plebania y
wypęłł domy okolo siewczey brony/ thąd też okolo Collegium o świętym
duchu/ kościół ledwá obroniono.

Smierć Mica
chowićina.

Tegoż roku Macty Michowica umarł/ Doktor w lekarstwie nie-
pospolity/ człowiek dobrego a prawie świętego żywota/ iásmużnik wiel-
ki ná wboję/ wiáki mólownik swych oczyszczny/ bo then napierwey podził
praca okolo im prymowania kroniki Polski y/ spisał też obie Sarmá-
cie Europejską y Sycylijską to jest o nas y o Tatarzech/ s których wyspę
nowi kronikarze náuze wzięli ku wypisaniu polnocnych krajów/ bo prze-
wey nie tháł gruntownie wypisane były. Po nim rychło stary Benner
umarł sprawcą króla Zygmunta wiáki miesiąca Września.

Benner umarł

Tegoż roku w Krakowie Collegiaściłamić mur w Collegium starb ná-
leżł w tenwi miedziáney/ w której jedno pierścienie był y á złote wielgę
Portugalskie/ było też y srebro/ ále ten człowiek co to nálażł pierwey sobie
część wziął niżli powiedział/ dla czego dął go meczyć tháł długo aż wa-
marł/ pácowano ten starb ná pięć tysiące złotych/ ále im jedno przec sić
złotych w zysku zostało.

Patka 1524. Był wieści wieści w Ruskich

kráginach tego roku od Lwowa y Zatarow/ Lwów ná wiosnę we dwa
nascie tysięcy tu Lwowa ciągnęli/ Rohatyn y wiele wsi thąd też miastec-
czek popalili: Król słachty obesłał przez listy które zowiey wiciami/ nie
mogli być tak rychło gotowi tylko pánowie z Ryeczkami ludźmi tak za
pieniądze iáto darmo dla rzeczy pospolitey rusyli sie przeciwko im/ s pa-
now byli Mikolaj Hirley Detman/ pánowie s Zeczyna/ s Zarnowa/ s
Wisnicza/ s Olepta y z inąd/ Starostowie ze Lwowa z Buską s Ka-
mieńca/ y z rozmaitych zamków/ sli za nimi wyspę/ mieli dobre srebro
ku potłaniu snimi y mogli by to byli weźnić/ lecz ieden cho rozwiódł ná
którym tá sprawa wypęłła zależała iáto ná Detmánie/ przypominájąc
Góraliz sie ná nim omplili/ á tak kazał strzelać z dział/ Lwów wstysza-
wszy mni

Wszystki mali być wielki lud wciągałi precz/ chylko wżdy niektórzy odle-
wa wpy sie od woyska/ zastoćyli zagon Turkow pod iedną dąbrową
nad błoty/ porażili gi/ w ten czas zabit z nasych Krzywilecki iednostki
Kogala.

Tegoż roku Zatarowie z wielkimi ludzmi do Rusi posli/ v mosciat
sie košem položywpy Przemyską ziemię wpytke popalili Sanočką/
Lwowską/ Belską/ Podolską/ zachodzily zagony ich drugie na dwadzie-
scia mil na wpyty sbronę/ drugie aż sie od Kijowa wracaly/ w then **Tatarowie**
czas s twirdze v Prochnika zabita s hatornice Zatarini w odzieniu sie
nosząc chlopim/ ktora wiodła kilko ludzi związanych/ a gdy sniey chlopie
bity zwlekli/ obaczyli iż niewiasta/ drudzy wiezniowie v ognia w noc
obaczli gdy sie grzała Zatarka/ iż niewiasta a nie chlop co ie powiazala
w noc wpatrzywpy swey czas rozwiązawpy sie wdawili ia v ocięli.
Wielką szkoda ci Zatarowie w Rusi w ten czas wezynili/ ktorą ięscze y
dzis znać/ gdy sie nie mogą w dobytek zamocz tak iako przed tym mieli/
poczynać być tych Zatarow pięcdziesiat tysiac.

Tegoż roku była wielka z nieurody drogosc zboż a idrżyn po wpytlię **ślad**
Polscze/ z mrozow kthore staly aż do swiatek od Marca/ ludzie na wsi
chwast iedli żywiąc sie l dą czyn.

Lata 1525. Miesiaca Marca dnia dziesiate-
go Woyciech Pruski mistrz old czynil krolowi Polskiemu/ siod rynku **old Pruski**
Krakowskiego/ gdzie bylo wezyniono ktemu mactat krolowski/ na kto-
rym siedzial krol Zygmunt w koronie krolowskiej/ przedem Pruski
mistrz przystapil przysiege czynil/ potim zrzuciwpy kápice albo plascz s
krzyżem/ na kniestwo Pruskie od krola przelożon.

Tego roku acz byl dobry wrodzay na żywność/ ale ognie y mory bā-
zo pānowaly/ pogorżaly w ten rok miasta Łowicz/ Sedomirz/ Wār-
ca/ Gddeck/ Bnichowski zamek/ Żarnowiec/ Żurek.

Lata 1526. Gdańżczanie nowe rżeczy stro-
ili/ wāre y prawa sobie ine wymysłali/ na biskupie wpmiñanie/ na
ten czas Drzewickiego nie nie dbaie/ także na krolowskie rozkazanie/
obiawila

Gdańszczany
ścinano

Zona pruskie
go mistrza

Janusz zmarł.

Zbytek w
Piszu.

obstawia ię w tym rada stara y drudzy przelożeni krolewscy z Gdańska/ dla czego thegoz roku miesiaca kwietnia krol sie ruszył do Gdańska/ ze wszystkim dworem także panny radnemi/ a gdy tam przyjechał znalazł to scioly puste przez swych wzedow obchodow y zachowania/ znalazł theż nową tazią ktora chcieli kradć także ttorzy by ich w uczynkach ich nie naśladowali/ y wiele innych rzeczy przeciwnych/ ktore w tym winniensze być znalazł/ kazał ię poimac/ a gdy ię w tym być winne naleziono s foldrowa nia starey rady pościano ię/ drudzy za morze pouciekali/ Bylo na then czas powieści rozmaitych dosyć ale nie pewnych/ iakoby trucię chcieli zadać krolowi/ aby go też do miasta puscić wolej nie mieli/ ale to mogly nie być pewne powieści/ gdyż też są mi w tym rozerwani byli w Gdańsku

Thego czasu kxiązciu Pruskiemu Wojciechowi Mągrabiciowi żone z zamorza siostry krola Dunastiego dzisiejszego przyniesiono/ przez ciew ktorey wodą wpieźdzali panowie Polscy zwłascz Łaski Jarosław częstowal y po ciewie odprowadził do krolewca.

Thego czasu Janusz Mązowiecie kxiąże zmarł we dwie lecie po bracie Stanisławie/ rozmaite przyczyny śmierci tych kxiążat powiada li być/ iedni przez trucię drudzy przez opilstwo/ a to podobnieba ktemu bom to swym okiem widział bedąc tam z Jeronimem Skuniem iedne go czasu/ gdy Ogrzanowski biskup Miedzyłaski/ Kozłski/ Woiewo dzic chromy/ za zdrowie kxiążce troinik zmięshawy z mustatki a kazał sobie liem w zebrać po wielkich sklenicy aż do dna w Wąpławie przed iego oczyma/ kxiąże Janusz aby im też tak wiele przysia/ ni okazał po so bie/ także sobie kazał uczynić/ nie dostał dwu niedziel aż ci wszyscy pomar li/ okrom Woiewodzica/ przetom to tu napisał aby sie tego przeloże ni ktorym to nie przystoi chronili/ po śmierci Janusza kxiążcia/ słach ta Mązowieca winowała pannie Kądzielowską/ iakoby ona miała być przyczyną iego śmierci/ a by była nie w krolestwie osiadła pomysłiliby by li o ię z tym/ czego niewinna była/ bo mu w tym żadny winian nie był iedno sam sobie pipac bez miary/ opiłki poctym pietarkę s Krawcą y Kłęczowską ziemią także niebożętką metą okrutną nowo wymyśloną przed Wąpławą na com patrzył/ gdy wtopali w ziemię słup do ktore go obidwie na lancuchoch dsugo wwiązali/ każdą na swoim lancuchu

nągo opat ręce związałszy / a około ich nakładłszy drewno w koto zapalił / **Mekaohrutna**
 piekły sie około onego ognia iako pieczenie na czterzy godziny nizli po-
 maryl by biegaięz otolo słupą narzetaięz kęsaiaęz zęboma iedną drugą /
 niesłychana meka / potym też y Jardenowskiego scięto / Jātubā piw-
 nieżnego na kosciele w Bernadinow dobywano / y wiele innych ludzi po-
 tracono a snadź niewinnie dla tych kęszat. Krol postanowiłszy rzecz
 pospolitą w Edanisku / ruszył sie do Wārżawy / w wiazał sie w křiestwo
 Wāżoweckie prawem lennym nad wolą niektórych panow y słachłszy
 z onego krāpā / od te° czasu złączone jest křiestwo Wāżoweckie s polskā.
 Tego roku sie wrodziła Kātāryna krolewna Listopada miesiācā.
 Tego roku też Tātarrowie w Rusi skłodziłi wiele kroc sie wracaięz /

Lata 1527. Sebrali sie na Tātari panowie

Tātarrowie
porażony.

Litewscy miesiācā Stycznia / Konstantin z Ostrogā / Ostasiey Cirtāz
 ski Stārostā y Brodzieniski Stārostā / porażili iedny w Kyowa drugie
 w Kaniowa drugie w Cirkas długo s sobą czyniāc nad Dnieprem.

Lwow pogor-
zał.

Tegoż roku Lwow pogorzał do gruntu miesiācā Czerwca.

Skoda przeje-
ogych.

Tegoż też roku ogień wielkā szkoda poczynił w Křatowic otolo Colle-
 gium / gdi od forteki swiętey Anny ogień wypędł.

Tegoż czasu krol Jan w Węgrzech był porażon od Ferdināda /
 przybieżal do Polskiej pierwy na Kāmieniec pothym do Łarnowa / a
 tam był poćciwiechowan filko miesiecy.

Tegoż roku wrodził sie wielki dziw człowieczy w Radomia w Bran-
 kowie / māiāc głowe żwiā / pierśi kosmate / zgrzytało zębami głosem strā-
 sliwym rycząc / był żyw osm godzin.

Dziw.

Lata 1528. Krol sie do Litwy wēżbral mie-

siācā Marcā / postanowiłszy na seymie Piotrkowskim rzecz pospolitā
 w PolŹęze w Prusiech y Wāżoju. Tego roku Māia o swiętym Stā-
 niławie pol Křatowa zgorzało kleparz wshytł / Kāzimierz y koscioł na
 zwierzchnicu / gdzie wielkā szkoda ludzie popādli w Křatowic w ten czas.

ogieści wielki w
Krakowie
Kleparz pogor-
zał

Tegoż czasu posłowie byli Moskiewscy o krola w Wilni skāżaięz sie
 na Sewerinā morskiego zbójce / ktori Moskwi szkoda poczynił / a ten Se-
 werin był Litwant / krol Polski do niego nie miał.

Kāzimierz
gorzał.

Patka 1529. Mikolay Sieniawski/ Jerzy

Zatalski y drudzy Koemistrze s towarzyszymi swemi przebrawpy co god-
nieysze konie takiez sluzebniki techali w kozactwo pod Ocjakow (oni to
zowa w pola albo w towp) przyšli na wielkosc Zatarow ktorzy konie
pasi/drudzy kozuchy istali poczelili biec/ Zatarowie do koni y do lukow
sie rzucili ogarneli ie/ a w tym rotowanie uczynil s Carzem ich Osla-
nem Mikolay Sieniawski Jazlowecki iako s pobratyncy krolewskim
wziął go Carz s soba do zamku na towarzyską część pod przyrzeczeniem/
a drudzy go mieli czekać w polu/ po czym Zatarowie nasze powiazali
miasto cci/ tylko Sieniawskego dobrowolnie puszczo no ktori byl o Ca-
rza Oslana na cci/ a tchali idni sie wykupowali/drudzy wcielili/drugie
do Turck przedano.

Ocjakowika
część

Dobrowolna
skoda

Tegoż roku Zygmunt krol ruszył sie z Litwy do Polskiej prosto na
Iym do Piotrkowa/ gdzie tam postanowil wpy obrone ktorey bylo potrze-
ba iechal do Krakowa s pany radnemi biskupy dworzany y z wielkoscia
Kyncerstwa irego na koronacią krola nowego/ ktory już byl przed tym
wybrany na seymie Piotrkowskim od slachty tchalić od panow korony
Poloskiej/ od Litwy też przed tym ieszcze takiez byl wybran na krestwo Li-
twoskie w mlodosci/ na drugi rok zgorzalo Wilno i dwa go trzecia
część zostala/ po wytechanu krolewskim/ gdzie y kosciołom
wiele pogorzalo tak Greckiego iako Rzymskiego
posluszestwa nasladuicz.

Łata od narodzenia Pańskiego 1530.

Sigmunt wto-
ry Augustus/sin kro-
la Poistie Sigmun-
ta pirowego (za ży-
wothą iego) na Krolestwo
Polstie był pomazan y korono-
wan miesiącā Lutego dnia 21.
z radością pospolitego ludu Pol-
stiego/przytężetoch Woicie-
chu Pruskim/Trzypu Opols-
kim/ Frydersku Legnickim/ y
przy inych biskupiech/ pāniech
y wsey rādi korony Polstiey/ tā-
kież w przytomności Kicerstwa
Inego na zamku Krakowskim/
acż temu byli na odpor nielto-
czył młode lātā miał/ pedno

10. lat/ wśatże potym wysocy na tym przstali. Były w then czas na
zamku Krakowskim rozmaite krotofile sprawiane/ zwłāszczā gonitwy/
kolby misternie przyprawione/ kunszt puskarskie/ tħance y wśelkie ine
ktorych takowiy czas potrzebuie.

Thegoż roku krol Polsti Sigmunt pirowy/ widzac wielkie ro-
kowie Krześcianańskiej/ miedzy krolmi Janem a Ferdinādem Węgiera-
skimi/ s trzajeciem Janem Sastim przez posly swoje rozial miedzy Poslowye do
tmi na zgodę/ naznaczył miejsce zięchaniu ich poslom w Poznaniu na Poznania;
świety Michal/ poslat temu posly swoje krol Polsti Krystofa Szpodo
wieckiego Kāstelanā/ a Łndrzejā Zeczynskiego wojewode Krakowskie
y drugie snimi do Poznania na czas naznaczoney/ ktorzy
stārali iakoby te zjednać mogli/ ale nie mogli/ gdyż obu

Knechty Po-
razono.

nie poteżni byli/ a w tym času knechtow y Hispanow hese tysiac krola
Ferdynandowi oblegli Budzyn/ porażeni od Begrow y Thurkow do
gruntu/ a krol Jan wyzwołan od obleżenia.

Tegoż roku w Krakowie zgorzala Grocka y Kanonicza olica.

Rata 1531. Petrylo Walaski wojewoda za-
pomniawszy swej cci tyatcież przypietania tchoremu sie zawzdy krolowi
Polskiemu obligowal snim w potomu byc/ wtargnal z ludem swoim do
Potucia/ wybral wypalil miasteczka tatnież wsi poddanych krolewskich
Kolomyja/ Sniatyn Zymienice y wiele innych dzierzaw ku Polskiemu
mu krolstwu przplegnych/ az do Halicza y otolo wshedzie przestego roku
iepeze wypustoyl/ przeciw krolowi wyprawil krol sluzebnych ludzi
piec albo hese tysiac roku mianowanego/ nad tchoremu byl przelozon
Jan s Zarnowa z domu Lelwa/ Hetman korony Polskiej wshed pa-
mleci godny/ po nim Jan Cola Halicki/ a gdy si wssy sciagneli na
Potucie/ polozyli sie obozem o Lberthyna/ Walaski mairac sprawe o
ludziech z ich rowne pocety byly przeciw tego/ tym rychley sie gotowal z
ludzi swemi/ poslawszy przodkiem tilko tysiecy ludzi na ogladanie na-
szego woyska/ porazili ie nasy o Gosczeza/ mairac snimi postronnych bi-
tow tilko wygrannych pirowy/ mieli dobre serce y nati przeciwko im/ Pe-
trylo wojewoda Walaski slyszac zle nowiny o swoich/ gniewal sie tym
wiecey/ ciagnal z ludem co rychley przeciw nashym/ a gdy przyšli nad
oboz nashych/ wtazal sie na gorze z ludzi swemi/ sprawiwszy na czolo
wielki lud aby tym skazil serce nashym/ dziala thez zasadzil s ktorych na
oboz strzelano/ drabi nasy eicho stradaic sie z rusnicami wiele ich po-
strzelali/ zwlaszcza ty ktorzy natezdzaiac nad oboz wywiabiali na harc
wptladaiac nashych obyczaje/ harcowali nasy snimi/ Wolosy swoig
... Walaski Bozeż żadney škody uczynić nie mogli w obozie/ iesli
... at Bog chcel niewiedzieć/ chora wiele dzial mied/
... starzy nad dzialy/ strzelil z obozu z dziala swego/
... em Walaskim polosi/ dzialo wpadło na zic
... wuskarza zabil w ten czas/ w obozie nasy w
... wile niż sie potykali/ Wolosy chytró so-
bie poczy

Obertyn

Bozdziec.

ble poczęli / bacząc lud nasz w pierwszym bronie w sprawie dobrych zbroi to
niem także osobami stać / mniąc podległym być w posledniej broni /
obroćili się tniey / w ktorej stał Balczyński Troianowski y drudzy Kochmi-
szcze s swymi towarzyszami / przyszło się naprzód Balczyńskiemu potać sni-
mi / Balczyński aż w leciech zeszły był ale na sercu nie / potykał się napierwcy
s swą rothą z Wolochoy / aż się między potkali ale od wielkości Wolo-
chow sparcili byli / gdzie towarzyszow tylko zabito iego / drugie roty wysta-
piły potykali się snimi dobrze / Jazkowiccy ktorzy stali w przedniej bronie
bedąc chęćmi tu potkaniu / wystąpili z obozu s swoimi rothami przyszli
prawie w bot Wolochoy / z wielką chucią się snimi potkali / y przelomi-
li je aż się poczęli mijać / strzelba je cięż przeczuciwszy oboz drabi tłukli /
musieli pizychać / naszymi bili goniąc daleko / odesła smutek Wolochoy
tę znamienita porażka tak iż y działy y statkow odbiegli precz / wieszniow
koni y inych rzeczy doszły nabrano Woloostich / panu Bogu w hysy dzie
kowali za taką łaskę którą nad nimi raczył wstąpić iż nie rowny lud
w wielkości zuchwały porażili / lata wyszły napisanego miesiąca Sierpnia
dnia 22. zabrawszy działy ktorych było pięćdziesiąt okrom małych / po-
słał je do Krakowa pan Hetman / także wieszniow ktorych było więcej niż
tysiąc / służebne Kyncerstwo było rozłożone po wsiach na przysławstwa
iako jest obyczaj / dosługowali swej czwartej roku do końca / triumphy
z radością w Krakowie sprawiano rozmaite / a nawieczny pan Podstar-
bi Szyszkowiecki chodząc okolo rynku Krakowskiego pieniądze miewał
miedzy pospolstwo.

Porażeni Ży-
wocy.

W ten czas kometa wielka była która trwała blisko dwu m-
sie skryła o trzeciej godzinie w noc / to się zaś rano wsta-
wała duża wielka / która za niey była nad pamięć ludz-
Chegoż roku Jan Łaski Arcybiskup Gnieźnieński
miesiąca Lipca / wielki dobrodziej rzeczy pospolitey ni-
sam pierwszy nasze prawa Polskie rostrzelane na tar-
tu y wypłoczyć dał / ktorych więcej y dziś wżamam-
winy sprawny w wielkich poselskich bywa

do kościoła mia

twac y emyntarz okolo ley obmurowac gdzie posial zi: mie z Kzyma przyl
niowshy /zowq po Lacinie ager siguli/ na tego miysce Maciej Drzewi
cki wstapil biskup Kusiawski.

Lata 1532: Nie bylo v nas nic takiego co by
tu pisaniu godnego/ tylko co iz nad Skomucem w Morawie widziano
trzy slonca byc.

Szydłowiecki T Zego roku Krystofow Szydłowiecki Kasteelan Krakowski etc. v
marl. marl w Krakowie mając wieku lat 67. miesiacą Grudnia pochowan
w Szydłowcu.

Opaleński. T Zego roku Piotr Opaleński posel wielki do Turck tezdyl w poselst
wie/ ten ziednal y przyniosl przymierze do żywota obu Krolow Zygmun
tow/ tat od Tatar Wolochow iako od Turkow.

Wyprawa do **Lata 1533.** Byl v nas pokoy z kaszi Bożey
Opiednia ale do Wiednia drugi raz Turcy ciagneli/ przeto sie tham niektorzy s
Polakicy wyprawowali nad zapowiedz krolewską/ poniewadz bylo s
Turki przymierze doskonale.

Tatarowye. **Lata 1534.** Tatarowie Kierkielscy o swie
Krzemieńce. tym Symunie Judym/ wciagneli na Wolyn polozywshy sie v Panis
kowiec skode wielką okolo Krzemienca poczynili/ przeciw ktorym Jan
Cola Halicki bedac polnym Hetmanem rochy obelal/ sciagnelismy sie
do Zaslowsce/ przyshlismy pod Wisniowice/ a tam Tatarowie obaczynshy
lud wciagali precz/ posietshy na slaku dobytek rozmaity/ takiez ludzi sta
chore/ gromili ich troche na blociech dolni Koernistrze Zaslowsce
mi/ ale kosh ich precz vshedl s skoda wielką swoich korzyscy/ bo
i wpek ludzi pozdychalo takiez dobytku/ zwlaszcza gdy spe
ig rzeka przeprawiali/ Bezyl kozat Chmielnicki sbrawil
on im odgromil v Zaslavia/ tat iz malo na tej wypra

stawieczne dzdze byly/ s ktorych wielka powodz byla o
T Zegoz czasu Jaroslaw z Lasta wojewoda Siracz
Wegierskiego do wiezienia wsadzon byl/ mając cho
/aby on tez byl przyczyną śmierci nieboszczyka bisku
pa Cyba

Lis 291

pà Cybaka/ktorego Britel sprawca Zurecki w Siedmigróckiej ziemi
 dał sciąg/ potym też y Brittego Janusz krol obegnawszy na zamku ta-
 zał sciąg/ a Łaskiego wsadził/ ktorego za wielką trudność Jan s Zarnow
 nowa Kąstelan dzisiejszy Krakowski Hetman korony Polskiej iechaw-
 szy do Węgier wyprawił o krola Jana iż był wolen.

Cybak
Gryti

Latha 1535. Dwieżyna sprawca y opiekun

Moskiewskiego kriedzą młodego w leciech/ sebrawszy lud wielki wcią-
 gnawszy do Litwy daleko/ skłoni wielkie poczynił y okrucieństwo nad dzie-
 ćmi małemi kłhore na toły wtytał/ y inne ludzki rozmaicie trapił zamki
 miasta wsi popalił/ w piącinascie mil sie od Wilna wrocił/ Krol Pol-
 ski gdy sie dowiedział tego zaśmucony był/ ruszył ludzi s Polskiej ziemi
 szcżą z Litwy/ iedny za pieniądze drugie s powinowactwa tak pieści iako
 iezne/ przelożył nad tym ludem wszytkim Jana s Zarnową Hetmana
 korony Polskiej/ przelożył też nad Polaki tymi Andrzeją z Gorki wiel-
 kiej Polskiej Staroste/ kłhore ziemią Polska wyprawiła z dobrych wo-
 ley/ ieząc wszytkiego dobrego rzeczy pospolitej Litewskiej/ nad Litwą
 też Wileńskiego wojewode/ a gdy sie sciagneli spolu/ rozumiejąc iż mo-
 cstwa bichwy nie stoży/ dobyli zamku Homla na granicy w Siewiers-
 kiej ziemi pod Moskwą/ osadzili gi swoimi ludzmi/ potym ciagneli do
 Staroduba/ wypowiedziawszy sic iż tam był w zawarcu Dwieżina/ Szi-
 czki/ Coluczow/ y drudzy sprawce Moskiewscy/ obegnali gi/ y mo-
 dobywali/ s Starodubu sie też mocno bronili/ bo ich tam wiele
 zawarcu/ zamek był z drzewa debowego w izdbice grabiony/ pr-
 działo każde młilo wadziło/ ale Herborć Dziedziłowski s ho-
 wioży sie (ktorzy to indziej widali) nauczyli y otazali
 pod zamek a prochy zasadzili w zapalić/ aby dziure z gr-
 do ktoreyby tu szurm przypusć mieli/ także uczynili
 chy nim ała dziure we dwoie y zapalili zamek/ tak iż
 skwa sniego spłót/ tam wielki lud pobrano starbor-
 dostano/ lecz tego wiecny pogorzał/ polman Dr-
 Jucow y wiele inn- nie przewyskali w

Moskwa was
iowala

to Jan s Łarnowa Hetman zwierzchni kazał scinać w szpeti szharc y inne
mniey godne / tylko co drobnieysze zostawiano.

Edwiga krole
wna:

Tegoż roku Edwiga krolewna czořa krola Zygmuntã pierwszã od
Barbary pierwszey krolowej starza Joachimowi Margrabi z Branden-
burtu krzyżeciu Berlinskiemu w małżeński szhan danã jest / po kthorã
swoã osobã z inemi pãny przyrodzonymi doszł ochedożnie do Krakowa
wzpiechal w poczcie czterzech set toni / y s Frau cimerem osobnym och-
...żnie y kosztownie przyprowadzonym na woziech / po wykonaniu swiã-
tości małżeńskich takież w śela wziãwszy iã s sobã do domu sie nãwrocil
rychło potym krol do Litwy wypiechal.

Zamek go-
rzał

Lata 1536. W niebytnosci krolewskiej dwu-
części zamku Krakowskiego zgorzały nowo zbudowane y ochedożne
wystawione / z żalosciã pospolitego ludu / w ten czas sie ludzi wiele po-
tlukło ktorzy ogień gãłili / abowiem sklepienie gantow na nie wpãdło y
potloczypło sie do jednego / zwaŝeżã ktorzy sie nie ostrzegli / winowano w
ym kriedzã Jarockiego / kthory miał gmãchy krolewskie w porucze-
n-
twie / iż sie niego przypãzny żãżgło od swiece w izbie krolewskiej gdzie le-
gał / winowali też y Bãtalarzã w skãrbie w tej rzeczy / iżby od niego s
kominã pod dachowkã miał ogień wypidz / tãk że nie wiãdziano skąd
tã škoda z nãmienicã przypła.

Lata 1537. Piotr Walaszi wojewoda zapo-
mniãwszy sãcarãnia / nie chieal być spokojem / znowu škody czynil na po-
... y na pokuciu / dla czego krol Polski ruszył w szpete slãchty Polskã
... y aby sie do Łwowa sciãgali / sam też ruszył sie s Krakowã mies-
... / przypiechal do Łwowa miesiãcã Sierpnia tãm sie kniemu
inowic takież Kyncerstwo korony Polskiej / bedãc we Łwowie
... iãzdzãc sie na osobne miejsce w polach / potym w klasto-
... w radẽ wstępowali co zowiemi ratosi / tãmi wolno mo-
... o chieal widzenie swoje powiãdał / domagãc sie tego na
rytykulom / ktore na spisku dawali / exequuciã uczynil iã-
... jãc ruszyć przeciw nieprzyjacielowi / krol im takie rzeczy
m do Piotrkowa / y w szpeto uczynić co słusznego bedzyc /
aby ciã

aby ciagneli przeciw nieprzyjacielowi/ ale oni nie chcieli iedno zarazem
to miec/ tymczasie przedluzenie stalo az dni iesienne zimne zasly/ po-
tym rusyli sie do domow nie nie postanowiwszy. Krol po tym wypra-
wil troche sluzebnych do Rusi aby zasie rowne stodi oddali Wolochom
sien przyczynny do Walach po swietym Marcinie tegoz roku wiazdy czy-
nili sluzebni/ sklad wygnali korysni niemale dobytku / Czarnowiec Bo-
tusany inie wsiy miasteczka w Woloszech popalili az blisko Socza-
wy/ Baczac Woloski skodystwoie/ na drugi rok miesiaca Lutego goto-
wali sie swemiludzi na Podole/ rostazawszy byl azdy konie lowane
ostro mial dla gololedzi/ a tak gdysie pisalo iada 1 538. ciagnal swes-
mi ludzi na Podole/ spalil czyrwone/ Jagielnice dobywat/ thakiez
Czarnokolniece/ przeciw ktoremu naszy Kormistrze ktorzy byli rozloze-
ni po miasteczkach na leze/ gotowali sie/ przyszly nad nie przydkiem bez
wieści roty Andrzeja Leczynskiego Staroszy Rohatynskiego dysienber-
go / Mikolaja Sieniawskiego Hetmana polnego/ innych Kormie-
strzow blisko rzeki Seretu/ ktorym sie iuz nie godzilo na zadostepowac
drugie roty zanimi przyciagaly powoli/ Woloszy iuz w sprawie gothu-
wen stali z wielkoscia ludzi iat swoich iako Turkow/ sprawili sie naszy ku
poslaniu chocia w trose/ dzierzal prawa strone Mikolaj Sieniawski
a Zheczynski lewa/ pokhtali sie dobrze/ Wolochowie zbroini mocno w
sprawie stali zwlaszcza Turcy/ ktemu wielkie czolo wezynili y konie mieli
lowane/ nie mogli ich naszy przelomic z trocha ludzi/ ktemu bosc konne
mieli a byla wielka gololedz/ przeto snimi konie padaly/ musieli sie dzac
iako kto mogl/ przez rzeki Seret przebywac/ zginelo w tej bitwie thal
wiele Wolochow iako naszych/ zabici z naszych Wegleski/ Pilecki/ y
tow arzynow inych niemalo mierzow dobrych/ Maciej Wlocl Korf-
mistrz poiman y drudzy takiez ktorzych liczby wiedziec nie moge/ gdzy
nie iednostannie takie rzeczy powiadaja.

Tegoz lata krol Polski wyprawil ludzi sluzebni do Walach tak pie-
se iako iezne z Hetmanem korony Polskiej Janem z Tarnowa Kapite-
lanem Krakowskim/ przeciw Petrylowi Walaskiemu wojewodzie/ Po-
lozyn sie w Chocimiu z wonskiem swoim Hetman Polski miesiaca Sie-
pnia po-

pnia/ posłan też był przed tym Regozieński w poselstwie do Turki w
tych rzeczach/ potkał się poselstwo Turki ktorzy ciągnęli do Włach przynie-
chał sirmi/ A tak zjedne strony Turcy z drugą Polacy opstapili Wo-
lochy/ nąsł Ehoćimia dobytą kopali poden cheac prochy pod mury
zasadzić/ y mogli tego dołaząc ale w tym wojewoda szukał zgody tak dłu-
go aż sobie pokon przez zgodę y przysięgę weźmili z nąsemi/ a tym oby-
czajem nąsł od Ehoćimia odciągnęli/ po tym Włachy nie duszając
Turkom nabrawszy s. arbow na konie powodne/ drugie rozdział wieści z
Włachy przyniósł na zamek Begierki Czeczawę w Siedmigródzkiej
ziemi/ ktorę po tym s. amtał wydal Turkom król Jan pod umową/
wsiał że jasię Suleyman Cesarz Turcki przywrócił go po tym na swe
województwo Włachy/ na którym trwał aż do śmierci w polu u.

**Rata 1539. Szabella to jest Elżbieta królow-
na/ cora króla Polskiego Zygmunta. Janowi królowi Begierkiemu
w małżeński stan jest dana/ przez posła ię Perennipetra s Potolą/ pła-
wskiego p. a. korony Begierki/ y odnieszona przez S. amtałową J. a.
la biskupa Przemyśli. z inemi p. a. p. a. iami y p. a. n. a. mi do Begier.
Czegoż lata Katarzyna Waleherowa K. a. n. z. yna K. a. l. o. w. s. t. a. z. n. a.
wodu Cz. a. r. t. h. o. w. s. k. i. e. g. o. / k. t. o. r. y. z. d. a. w. n. a. z. a. w. z. d. y. w. i. e. c. h. r. z. y. l. p. r. z. e. z. b. y. a. l. e.
g. l. o. w. y. / c. z. e. s. c. i. a. t. e. z. p. r. z. e. z. J. y. d. y. n. a. m. o. w. i. o. n. a. / K. r. z. e. s. c. i. a. n. s. t. a. w. i. a. r. a. w. z. g. a. r.
d. z. i. l. a. / w. y. b. r. a. w. s. y. s. o. b. i. e. w. i. a. r. e. m. i. e. s. k. a. n. a. / t. r. z. y. m. a. l. a. y. s. i. a. y. z. o. w. a. / z. r. o. l. a. s. t.
e. z. a. J. y. d. o. w. s. t. a. / i. a. l. o. n. i. e. u. s. t. a. w. i. e. z. r. a. / c. z. e. s. c. i. a. t. e. z. t. h. o. p. r. z. y. s. l. o. i. e. y. s. t. a. z. e.
n. i. a. g. l. o. w. y. a. l. b. o. z. r. o. s. p. a. c. z. y. / b. o. s. i. e. z. a. w. z. d. y. o. k. o. l. o. p. r. a. w. o. b. i. e. r. a. l. a. / a. n. i. e. o. k. o. l.
t. o. p. i. s. m. a. s. w. i. e. t. e. g. o. / a. g. d. y. i. e. y. o. d. b. l. e. d. l. i. w. e. n. w. i. a. r. y. n. i. e. m. o. g. l. i. o. d. w. i. e. s. e. / o. s. a.
d. z. o. n. a. p. r. z. e. z. J. a. n. a. S. a. m. r. a. t. a. B. i. s. k. u. p. a. G. n. e. z. n. e. n. s. k. i. e. g. o. y. K. a. l. o. w. s. k. i. e. z.
g. o. n. a. s. m. i. e. r. e. / n. a. k. t. o. r. a. p. l. a. t. a. t. s. m. i. e. l. e. i. a. t. o. n. a. w. e. s. t. e. / s. p. a. l. o. n. a. s. t. o. d. r. y. n. l. u.
K. a. l. o. w. s. k. i. e. g. o.**

**Rata 1540. Nic się u nas nie działo żadnego
na ten czas/ takżeż lata 1541. iedno tych czasów Ch. a. t. a. r. o. w. i. e. w. t. a. r.
gnęli do Rusi dni M. a. r. c. o. w. e. c. h. p. o. z. y. n. i. l. i. p. l. o. d. y. w. i. e. l. k. i. e. o. k. o. l. o. W. i. n. n. i. c. e.
y i. n. d. z. i. m. / P. r. e. c. h. s. i. e. S. t. h. a. r. o. s. t. a. B. a. r. s. k. i. p. a. m. t. e. i. o. d. n. a. s. w. s. e. c. h.
P. o. l. a. t. o. w. y. s. l. a. w. y. g. o. d. n. y. / p. u. s. i. l. s. i. p. o. n. i. c. h. s. t. r. o. c. h. a. k. o. z. a. t. o. w. a. c. z. e. r. e. m. i.
s. t. o. w. o.**

misioro wprzenmo aż pod Deżakow zā nimi przyszedł / ano iuż nā wo-
de w okrzty ludzi pobrane w niewolę w wiedziono do Kaszy przetawać /
plakał patrzac nā ieh nedze mowiac k nim iżbych was bārgo rad rāto-
wal bych iāto mogli / wśārżę sie tego znāmienicie pomścił / gdy Łatār-
skiedzieci tākież żony posiekl potopił / iż iāto sieżenietā toniły wcielaic
nā wodę / drugie Czeremiskowie strzelali na wodzie iāto kaczki / plon lu-
dzin dobytki swoje zāsił / drugie pobral / tākież dzieci Łatārskien żony wro-
cił sie w cāłości do domu / roż y nā drugi rok weżynił.

Lata 1542. Jarosław Paśki wojewoda Si-
racki w wielkich i prawach y poscisiwach rozmaitych bywał y w postro-
nych pānow / Cesarzow / y krolow / w oneżnyżnie umarł / w Krātorwie nā
zamcu w káplicy Rytmieniaskich pochowan.

Lata 1543. Elżbietha krolewna cora krola
Krymśkiego Ferdinanda / Cesarzā Karła piatego synowica / przyniesio-
nā jest do Polskiej w małżenski stan Zygmunutowi Augustusowi kro-
lowi Polskiemu poćcimien y ochędożnie z radością pospolitego ludu / y to-
ronowanā / ale iāto nas był pan Bog przez nie prztko pocieszył tāt zā-
sie zāsm ucił / nie chcąc dosyć czynić ludzkien wolej / rychlo iā ział stego
świātā / śnādżesmy mu tego nie zāslużyli / albow y niegodni byli za swe
mi tynstępti.

Tegoż roku był mor wielki w Krātorwie / poeżet ludzi zmārłych dwādzie-
scia i siac.

Lata 1544. Było czworo zaciemienie iedne-
gorotu / słońca dwoie y miesiaca tākież / co sie przed tym nigdy nie tra-
fiało / o nich z dawnā powiadali Kāpistran y ini / piśac iż fortunni i ho-
ludzie będa iestli ty cżasy cāło przetrwaiā / za łaskā Bożā przetrwalismy
nie tylko miesiac zaciemione ale y prāktytarze.

Tegoż roku storo posenmie Piotrlow pogorzał / thākież Wārśawā w
przypomności krolewskiej / gdzie wielka stoda ludzie w miejscu popadli
przez ogień gwałtowny.

Lata 1545. Samrat Arcybiskup Gnieznenski ā biskup Krātor-
ski umarł

sli vmarl to Králowie wrzodem ktorý zowá leſárze Kárbunculus/ po-
cho wan w Králowie ná zámku.

C Tegoż roku królowa Elżbieta vmarlá w Wilnie z wielką žalostí
pospolitego ludu/ ktoręć drudzy nie ználi iedno synſkie o ienſwietnych
obyczajach žalowali ien/ tamże w Wilnie pochowana.

Rata 1546. Tego y drugnego v nas nie npe
byto takiego nowego iedno Cesarz Krzeſcianſki walczył s triziety Nie-
mieſciemi/ iakom ná swym mienscu piſal przy Łuterge.

Rata 1547. Sygmunt król Polski ſnem
walny w Piotrkowie ná pányy Ryncerstwo łorony Polſkien przez liſin
iako ieſt obyczaj/ ná ſwietny Marcin polożył/ ná ktorim poſtánowiłſy
rzeczę poſpolitęy ſpráwy wſelákie/ otolo praw obrony y innych rzeczy
ktorych potrzebuie záwódy rzecz poſpolita w łoronietey/ bedačz jeſty w
leciech żywotá ſwego w padł w cieſką chorobe/ w ktorę inż ná polny ma-
troy bedačz przywiezion s Piotrkowá do Králowá mieſiáca Łutego láta
páńſkiego 1548. przynawſy páńskie ſwiatoſci iako práwy Krzeſcián-
ski cżłowiek/ w ſwietcho chwalebne wielkonocene z martwych wſtániá
páńſkiego/ s ſwiatem ſie rozdzielił/ z wielką ſkruchą á polorą ná zámku
Kráłowski/ áčz bych tu wypisáliego záchowanie albo obyczajie żywo-
tá tego práwie ſwietego/ ktorem ſie ſpráwowáł bedačz ná ſtołcu królew-
skim/ z dami ſie nie trzebá gódy ſie ſam y iáwnie w łronie iego żywothá
dobrze ołázuia/ náđ to teſeże doſyć dobrze y ſetoci wypisáli ie wężeni ludzie
w ſwoich oráciach albo łazaniu/ y wydáli poſpolitemu cżłowieku iáw-
ne/ zwáſzejá Stániſław Drzechowſki/ ktorý go práwie do nieba piſá
nim ſwym poſtronnym ludziom wyſtawił/ dla czego iego ſmierć nie tñl
ko nas obywateli ten ziemie/ ále y poſtronne ludzi Krzeſciánſkie jáſm uci-
lá/ miał wielu ſwego lat 81. mieſiecy dwá/ dni ſiedm.

C Pogrzebiego był znamienicie ſpráwowan iáto ieſty v nas obyczaj
królom dziáláć/ káżdý s ſwey ziemie Choráży s ſwoią chorągwią pod
ziemskim herbem ná koniu zbrodnym był/ ktorých byla o trzynaſcieſci/ tal-
żé wiele y mar pod przyłtnciem rozmaitych ſarb złotogłowow/ ſty za-
mázami ná pirowy trzynaſcieſci koni królewſkich pod przyłtnciem kítał
rozmaitych

rozmaitey sárbyś herby krolewstwy / po nich Chorągwie ziemscy każ-
 dy swoy ziemie w kirisich w żalobie / mając na chorągwiach herby to-
 zmąte ziemskie. **C** Na chorągwi nadworney był Orzel z rozszerzone-
 mi skrzydłami / z złotą strząsą / siedząc na białym koniu miecz goły nioszą-
 broń w koncem tu sobie nadoł. **C** Krakowska chorągiew ma herb
 biały Orzel w złotej koronie w czerwonym polu / a przez skrzydła złota
 linia. **C** Sandomirska z nemią na chorągwi niosą od polowicy trzy po-
 łe czerwone a trzy białe / druga połowica pole błękitne ma ze trzema rze-
 dmi gwiazd. **C** Kaliska ziemia niosą Zuzę głowę / mając koronę zło-
 tą między rogami / a przez nozdrze kołko / pole także szachownicą białe y
 czerwone. **C** Poznańska Orle białego w czerwonym polu prostego
C Sieracka / pol Łw a pol Orle czarnego w koronie pozłoczoney /
 Lew w czerwonym a Orzel w czarnym polu. **C** Kujawska / pol or-
 le czerwonego y pol Łw czarnego grzbiety doszłbie w koronie na żół-
 tem polu oboje. **C** Łanckie także pol orle białego a pol Łw czerwone
 go w czerwonym polu z złotą koroną. **C** Rawa / niosą czarną Or-
 le w czerwonym polu / a na piersiach złote R. **C** Płocka także iedno
 P na piersiach. **C** Welska niosą biały Griff s koroną w czerwonym po-
 lu. **C** Lubelska biały Jeleń a złota korona na srogach w czerwonym polu
C Podolska / słońce z gwiazdami w białym polu. **C** Łwowska Łw a
 żółtego w koronie krolewskiej w błękitnym polu. **C** Przemyska głowa
 go Orle ze dwiema głowami w koronie iednej w błękitnym polu.
C Chełmska / białego Niedźwiedzia między trzema drzewy na zielonej
 trawie w żółtym polu. **C** Dobrzyńska / człowiecza głowa s siwą bro-
 dą / między rogami korona złota w czerwonym polu. **C** Wieluńska
 baranta s chorągwią a s kielichem w czerwonym polu. **C** Sadecka
 słońce rozdzielony / na prawej stronie trzy stręsy czerwone a trzy żółte /
 na drugiej stronie dziesięć gwiazd w czerwonym polu. **C** Litwska pol
 czarnego Niedźwiedzia pol czerwonego Orle / na nich korona.
C Kiejska Litewskiego / mając we zbroi z mieczem dobytym na biał-
 ym koniu w czerwonym polu. Drugi s kielich herbeżerzy słupy Teze-
 i iestich herb Niedźwiedź w żółtym polu. **C** Pruska chorągiew / no-
 si białego

si białego Orła w czarnym polu / a s prawego skrzydła rełā zbro-
na wyciągniona z gołym mieczem. Włóczęgowie Pruskie byla chora-
giaw stara z żółtym pętyem a we środku tarcza z orlem czarnym na
białym polu. C Księstwa Śląskiego Gryff biały w czarnym po-
lu. C Księstwa Włóczyńskiego / głowa Barola z żelaznym kolkiem
przez nos przewleczonym / między rogami złota gwiazda / a na prawej
stronie pol miesiąca. C Księstwa Zatorskiego / biały Orzeł w błękit-
nym polu / a na piersiach J. C Księstwa oświęcimskiego / czarny O-
rzeł / a na piersiach D. C Księstwa Mazowieckiego biały Orzeł w cz-
arnym polu. C Słupskiego Księstwa Gryff czarny w białym
polu. Tenże Pomorskiej ziemie.

C Przed marami na których ciało było Krolowskie / leżał Jan Tęcho-
w zupelnym krysie / który był Cesarz Maximilian Krolowi dal / gdy byli
spolu w Wiedniu / mając w ręku miecz goły / także chłopiec z drzewem
Przed marami byli posłowie ziemscy / Niesiono też przed marami Krole-
wski scepter / niośli miecz Zygmunt Wolski / iabłko Łęczyński Mā-
szalek nadworny / Scepter Piotr Kmita z Wisznia Woiewoda y
Starosta Krakowski / Korona Jan z Tarnowa Książek Krakowski
ciało za nimi niesli dworzanie z wielkoscia świec lanych / za ciałem siedl
Krol między posłami Cesarzkim y Krola Rzymskiego Ferdinanda / za nim
szła Krolowa matka lego między Książkami Pruskim a Māgrabiem /
przyprawdzili ciało do Kaplice / y stładzono scepter na marach / sioż-
wszy ciało na dol pod Kaplice / zaśie tamże sprawa odešli w zamek.
Najbardziej w piarhet ci wszyscy obchody w mieście czynili w sześciu kościo-
łach ze wszystkimi procesjami / położywszy scepter Krolowski na ma-
rach / Naprzód w wszech świętych / gdzie miał msa biskup Kamieniecki
Wtóra v s. Franciszka / gdzie spiewał msa biskup Chelmski / Trzecia v
s. Anny / tam spiewał msa biskup Przemyński / Czwarta v s. Sze-
pana spiewał msa biskup Plocki / Piata w rynku v panny Māry /
tam spiewał msa biskup Poznański / Szosta v s. Troice Sufragan
W sobote zaśie na zamku Arcybiskup Gnieński msa miał / służyli
mu biskupi y opaci wszyscy / po Ewangelien / Biskup Krakowski Sā-
m uel Maciejowski / dosyć dobrego długiego iazanie weżnił o jego świętobli-
wym ży-

wym żywoele. A gdy pacyerz spiewano we mszy Jan Tharlo we zbrot y
chlopiec ktory drzewo nosil do koscioła wiechali/ obrzawszy helm y ma
zbrot srocieżkami/ gdy spiewano Agnus/ panowne mianowani scep-
tea albo ornamenta (ktory co nosil) na oltarzu spolladali/ krol Augu-
stus niosl helm/ Kriazę tarczę/ Margráble mlecę/ Giesynskie Kriazę
drzewo/ to przed wielkim oltarzem o ziemie uderzyl/ y drzewo zlamali/
w ten czas też Kirisnil s konia spadl przy mārach/ Kancelerz y Podkan-
clerz pleczeći krola umārłego potłusli/ ā ine im nā to miesce dano od
leola mlodego. Po wykonaniu tych spraw wysli s koscioła thālową
sprawą/ Nāzaiutrz w niedzielę mieczanie Krālowsey o māsli Bożer
w rynlu znorwu swoje obchody czynili dosyć żalobliwe y nabożne prz
msey/ w kthorey biskup Przemyński panu Bogu służył. Był ten
pogrzeb nāzaiutrz po swietym Jakubie we czwartek/ lata
od narodzenya pāńskiego 1548. miesiącā
Lipca dnia 26.

C Tu loniec posladam (moi lāsławi pānowie) piśaniu swemu za-
cnych dzieiow/ tāt posłronnych iāto nāsnych/ ktore sie kiedy na srocie
miedzy ludzmi wielkimi toczyły zāwōdy/ w rozmāitnych sprawach swo-
ich/ używaiać czasow przngodnych w sężeściu y nieśżeściu/ chwiciąc
si tam y sam z ni ustawienosci fortun/ zwlaszczā przelożonemi/ sto-
rzy nie tylko o wlasne/ eo iest mniensia rzeć/ ale o rzeży pōspolithe zāw-
ōdy czynić musieli. Alez mogly być serzey okazane piśaniem tym dzieie
przerzeczone/ zwlaszczā przodkow nāsych ziemie przynrodzoney/ ale my
ktemu wiele rzeży rozmyślanych przynwiodło/ abnych miare w piśaniu
swym tātā zachowāt/ iākobych w nim/ myśli a żādosci ludzkiemogł nā
pełnić/ eo iest trudno weżynie jednemu/ gdyż tātow rzeży zā ymnotow
nāsnych niemoga być przespiecznie piśane/ bo wiem przynrodzenie ludz-
kie iest chēiwe sławy dobrych zāwōdy/ ā zły niecierpliwe/ zwlaszczā ktorzy
sā tātowi/ iż woli być niż sie mianowāć zlym/ a w tym sie nie chce oba-
cznē/ snadby mu co nie lu myśli bylo chociaby prawda/ mogł by czo-
zlego zāto pomyśle miasto dzisłowānia/ iāto tyrannom obyczay by
Eee z wal/ iāloż

wal/ iako ſkolwier ſtoi napifano/ proſze aby to každy za wdzieczny wpo-
 minel odemnie przyniat do tego czaſu/ aſz Łacińska ſerżen piſana wyda-
 dza kiedy/ ſtora ieſli bedzieia albo kto inny za Bożą pomocą ſerżen ſame
 z oſobną wypifemy/ aby thaf za niedbanim naſzym dzieie zarne
 przodkow naſzych s pamięci ludzkiem zwolaſzeja nas potom-
 kom ich na wieczne czaſy nie wychadzały/ cheemyli
 też potom od ſwoich bedących po naſtą.
 łowe dary odzierzeć.

Pobladyenne/ zwolaſzeja w niebytnoſci moiej.

Naprzodku Kroniki nie maſſliczby na 4. liſtoch/ napif ſobietażdy.
 Też na Rozmografien nie maſſliczby/ przeto y rejestru nie maſſ.
 Gdzie nandyieſt w Rozmografien graduſy/ rozumien ſiopnie.
 We wſhytlien Kronice gle ſie wntiſtalo e takież i/ domyſlanſie.
 Liſtu 37. na pirwen ſtronie/ od ſpodku na piątym wirſu ſiſhoi przeto/
 ma być przez to. Liſtu 50. na drugien ſtronie na 4. wirſu od Traia=
 na Ceſarzą ſtoiby/ ma być ten. Liſtu 56. na drugien ſtronie o Ceſa-
 rzą Aurelianą ſtoi monitârlow/ ma być monitâriom albo myncarzow.
 Liſtu 82. na piwoſhen ſtronie ſtoi Morawſkien/ ma być Morſmâſkien.
 Liſtu 91: przy Urbânie 2 papieżu/ potwierdzenie Grzegorza papieża/
 przeſia piſklatron. Liſtu 92. gdzie ſtoi Boemidus/ ma być Boeman-
 dus.

duś. Na przodku listu 113. Turcy pirosza raz oblegli Wieden lathą
1529. a wtory proclata 1533. ciagneli do niego. Listu 118. na
przodku Otomana stoi Kaspiński/ ma być Kaspińskiego. Listu 119.
gdzie sie skonczylo o Bazyecie stoi zostawil/ ma być zostal.

Listu 120. stoi Patrologus/ ma być Paleologus/ gdzie wzięto Konstan
tinopole. Tamże na ośmaku przestąpił mając lat. Na tymże liście stoi
narod Amaluchow Włoch/ ma być z Asyrii od rzeki Amaluchy/ bo
nie są z Włoch. Listu 121. stoi Hunni/ ma być kumi przy Wata-
shech. Listu 123. stoi do Ryma/ ma być do Ryma na 5. wierszu.

Listu 134. nad tytułem Władysława króla Węgierskiego stoi 1590
ma być lat 1509. Listu 156. na drugiem shtonie stoi herby ma być
Serby: Tamże na drugiem łarcie stoi Daw/ ma być Szw.

Listu 162. stoi v Łestą wtorego pywieś/ ma być powieś. Listu 167
Chabrego króla żoną/ stoicora wojewody Ruskiego/ ma być Rinskiego
Pragi dobył Chabry/ tamże niżej stoi Jaromir/ ma być Jaromir. Ni-
żej troche stoi poturshy/ ma być porucznikshy. Tamże na 7. wierszu
stoi w poboiu/ ma być spólnym. Listu 169. stoi Chelmskiego/ ma być
Chelmieńskiego. Listu 178. stoi Swatosława/ ma być Swatobora
Listu 179. na wierszu 16. przestąpiono/ tam Gniewomir kijem zabit.

Tamże na wierszu 24 stoi poddali sie/ ma być pokłali sie spolu.

Listu 174. stoi iestli/ ma być tiedy. Listu 184. gdzie porażon Władzi
slaw v Poznania/ przestąpił w noch. Listu 186. przestąpił ty lata
nad królem Kazimierzem 1175. Listu 204. na przodku Henryka Pro
busa/ wyrzucić to/ to jest dostoiatshony. Listu 262. stoi na tytule Kazi-
mirz/ ma być Alexander. Listu 284. Sokalska bitwa stoi lata 1518
ma być 1519.

Listu 228. syn Koscielskiego stoi zabit/ ma być umiart

Ośmaka sie domyslay.

proph. archy

258 room

264

258-59

